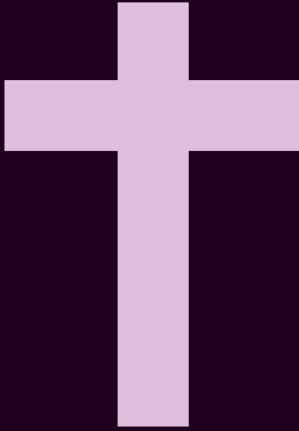

Wandala

The Holy Bible in the Wandala language of Cameroon

Wandala
The Holy Bible in the Wandala language of Cameroon
La Bible en wandala

copyright © 1999 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Wandala

Contributor: Wycliffe Bible Translators, Inc.

All rights reserved.

2025-05-13

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 13 May 2025 from source files dated 13 May 2025
dec75dd5-4784-5059-aa00-668d508a6b0d

Contents

Gavge-aha	1
Mata	95
Markus	164
Luka	208
Yuhanna	282
Slera-aha	334
Rauma-aha	401
1 Kaurintus-aha	435
2 Kaurintus-aha	467
Galatiya-aha	488
Aifaisus-aha	499
Filipi-aha	511
Kaulausiya-aha	519
1 Taisalauniki-aha	527
2 Taisalauniki-aha	534
1 Timaute	538
2 Timaute	547
Titus	554
Filaimaun	558
Ibraniņkau-aha	560
Yakuba	584
1 Piyer	592
2 Piyer	600
1 Yuhanna	605
2 Yuhanna	613
3 Yuhanna	615
Yahuda	617
Wahayu	620

GAVGE-AHA

A nderan estuwa Dadaamiya duksa bademme

1 Am fakta, Dadaamiya a ndere samayaha antara haha.

2 Haha bademme ba yalanje, ndza faaka ba naàzara keni aàtekwa, a hedetaa ba tabedammire yawaha, Shedekwe aà Dadaamiya ankwaa aà ja dfaa argina.

3 A ba Dadaamiya: A gevge parakkire. A gevhe ge parakkire.

4 Dadaamiya aà zhara parakkire na shagera jipu. Daaci a tegaa tara parakkire an tabedammire.

5 Parakkire a dahanaa an vaaha, tabedammire a dahanaa an vayiya. Magaamaga icawaya, a werehe ge ekse, una nanna hare ge zunjwire.

6 A ba Dadaamiya: A gevge an tega dagave aà yawaha ge dise nakwahaatare.

7 A gevhe ge dagave aà yawaha. Daaci Dadaamiya a magaa dagavaha nanna, a tegaa dagave aà yawaha na am aha antara yawaha na aàtire.

8 Dadaamiya a dfaa dalbe na aàdetire: Samaya. Una nanna keni a gevhe. Magaamaga icawaya, a werehe ge ekse, una nanna hare ge buwire.

9 A ba Dadaamiya: A jarammeje yawaha na am ekte aà samaya na bademme aà dem slede palle, geni a jesarje dalbe na an ula. Una nanna keni a gevhe.

10 Dalbe na an ula na Dadaamiya a dahanaa an haha. Dalbe na jarammeje yawaha aàtekwa na waà, a dahanaa an haye. Dadaamiya a naa una nanna shagera jipu.

11 Daaci a ba Dadaamiya: Haha a sansese essebaha antara slapaha taà an wulfaha am itare, antara nafaha na aà ya egdzere taà an wulfahaatare, jaba a duksa nanna bademme. Una nanna keni a gevhe.

12 Slerekke haha a sanse masaha, antara slapaha, ma uwe keni taà an wulfaha am itare. Nafaha keni ba estuwa, jeba a nafaha gergere, ma urara keni taà aà ba an wulfahaatare bademme. Dadaamiya a naa una nanna shagera jipu.

13 Magaamaga icawaya, a werehe ge ekse, una nanna hare ge keyire.

14 A ba Dadaamiya: A gevge parakkiraha ate samaya, ge tega tara vaaha antara vayiya. Una nanna aà gev nalaamaha ge maàraa sartaha, vaahaha, antara ivaha.

15 Parakkiraha nanna a gevge ate samaya, ge maàraa parakkire aàsete haha. Una nanna keni a gevhe.

16 Dadaamiya a magaa parakkiraha sadafde buwa: Palle waà, yaikke jipu, nane aà maga sleksiraara am vaaha, cekwaara keni aà maga sleksiraara an vayiya antara terlyakwaha.

17 Dadaamiya a puwateraa ate samaya ge maàraa parakkire aàsete haha,

18 geni taà maga sleksiraatare vayivacika, antara ganakini taà teganaa itare dagave aà tara parakkire, antara tabedammire. Dadaamiya a naa una nanna shagera jipu.

19 Magaamaga icawaya, a werehe ge ekse, una nanna hare ge ufadire.

20 A ba Dadaamiya: A demda yawe ba nga am naàzena an shifa, a ngairngye yiyaha aà dem samaya. Una nanna keni a naba gevhe.

²¹ Dadaamiya a ndere dabbaha safadfe antara naàzu an shifa àà zlala am yawe bademme. Daaci yawe a fantau ge yaà jeba duksaha gergere baaka zlaktaara. A nderehe zlafe aadaliye yiyaha taà an lyakwahaatare, jebahaatare keni gergere bademme. Dadaamiya a naa una nanna shagera jipu.

²² A gaterar barka, a ba nane: Yawtiya, gawevege ba kwakya, hyaiwemhye am hayaha bademme. yiyaha keni hyairemhye am hufe àà duniya bademme.

²³ Magaamaga icawaya, a werehe ge ekse, una nanna hare ge ilyebire.

²⁴ A ba Dadaamiya: Haha a sansese naàzena an shifa ate haha bademme. Dabbaha, naàzena àà hulmba am haha ira naàzena an shifa ate haha bademme, ma uwe keni jeba gergere bademme. Una nanna keni a naba gevhe.

²⁵ Dadaamiya a magaa estuwa dabbaha àà kaamba jeba gergere bademme, dabbaha àà haà keni jeba gergere ira naàzu àà hulmba am haha keni jeba gergere bademme. A naa una nanna shagera jipu.

²⁶ Daaci a ba Dadaamiya mazlaara waà, nderaumindera urimagwe ate nderaamiya, àà gaàraàva an miya. Daaci àà kwaranaà nane kelfaha am haye, yiyaha àà samaya, dabbaha, naàzu àà hulmba am haha ira duksaha umele na ate haha bademme.

²⁷ Daaci Dadaamiya a nderehe urimagwe, a nderanaa ate nderaara, àà gaàraàva an nane. A nder zhele antara mukse.

²⁸ Dadaamiya a gaterar barka, a ba nane àà elvan ge itare: Yawtiya, gawevege ba kwakya, hyawtehye ate haha bademme, fawansarfe keni. Magawmaàga sleksiraakure ate kelfaha am haye, ate yiyaha àà samaya, ate dabbaha na ate haha bademme.

²⁹ A ba Dadaamiya àà elvan ge itare: Bademme a naàzena a kyesaa am haha, antara wulfahaatare bademme, antara nafaha na àà yaà egdzere antara wulfahaatare bademme, una nanna naàza zaakure.

³⁰ Ge dabbaha na ate haha bademme, ge yiyaha àà samaya bademme, ge naàzena àà hulmba am haha bademme ira naàzena ni àà puwa shifa bademme na, ya vaterter masa aàjwasla, una nanna naàza zaatare. Una nanna keni a gevhe àà ba ate una nanna.

³¹ Dadaamiya a naa nazena a maganaa nane bademme shagera jipu. Magaamaga icawaya, a werehe ge ekse, una nanna hare ge unkwahire.

2

¹ Dadaamiya a zlanaa estuwa slera a ndera samaya antara haha ira naàzu am itare bademme.

² Am hare ge vuyire, am bademme a slerahaara zlauzle, a puwansehe vacite nanna.

³ Dadaamiya a gaa barka am hare ge vuyire, a ganve cufedfe. Adaba a puwanse vacite nanna am sleraha bademme ge ndera duksa bademme.

Urimagwe am fe àà Adnin

⁴ Kwaya nane labare àà tara samaya an haha am sarte na a nderaterndera Dadaamiya. Am sarte na ni Dadaamiya nder samaya antara haha waà,

⁵ zlafe ndza baaka nafa ate haha emtsaafde, ndza baaka slapaha àà kaamba emtsaafde, adaba zlafe Dadaamiya Yaakadada fantauka ge hya

yawe aàsete haha. Am sarte ñanna zlafe ndza baaka urimagwe ge herda haha.

⁶ Amaa ndza ankwā yire aà yawe aà segashe am haha, a remanaa ñane haha bademme.

⁷ Daaci Dadaamiya Yaakadada a nder urimagwe an berbere aà haha, a fem effeya aà shifa am ñane aà kya ektare, daaci urimagwe a gev estuwa an shifa.

⁸ Am igaara maa, Dadaamiya Yaakadada a de icese fe am Adnin, aà dem dalbe aà gedī, a de njanaahe aahuwa urimagwe na a nderanaa ñane.

⁹ Dadaamiya Yaakadada a fantau ge sanse nafaha jeba gergere am haha, aà yaà egdzere shagera, emtake ge ezza. Am dagave aà fe ñanna maa, a sanse nafa aà shifa, antara nafa aà diya shagerire antara shagerkire.

¹⁰ Am Adnin ñanna maa, a naba sesehe ge yawe, a magaa guwa yaikke antara yawe aàtekwa, aà vantaà ñane lailaidfire ge fe ñanna. Fantau aà ba am tate ñaana, guwa yaikke na a naba tagire, a magaa guwaha umele ufade.

¹¹ Zhera aà zunjwire aà guwaha ñanna Pisaun. A jantaava ñane ge haha aà Hawila, ankwā dindar am haha ñanna.

¹² Dindar aà larde ñanna an daradza jipu. Ankwā zlafe naàzase navawaara am haha ñanna, antara jeba nakwa umele an daradza jipu, zhera aà nakwa ñanna aunikis.

¹³ Zhera aà buwire aà guwaha ñanna Gihaun. Guwa ñanna keni maa, a de jantaave ge haha aà Kus katakappe.

¹⁴ Zhera aà keyire aà guwaha ñanna Hidakail. ñane una aà kela am larde aà Asura am dalbe aà gedī. Zhera aà ufadfire aà guwaha ñanna Aifratris.

¹⁵ Daaci Dadaamiya a eksetaa urimagwe ñanna, a njanaahe am fe ñanna am Adnin na, geni aà ehherda, aà effufa.

¹⁶ Naàwa naàzena ni a faara Dadaamiya Yaakadada ge urimagwe: A ba ñane aà elvan ge ñane: Nafaha na am faha na bademme, ezza ba seke una aà katana ervaunɗaana.

¹⁷ Amaa nafa aà diya shagerire an shagerkire na waà, zeka. Adaba vacitu maà de zakuze, emtsaana keni ba vacite ñanna.

¹⁸ A ba Dadaamiya Yaakadada: Urimagwe maàki baaka ura taà nja kerde waà, shagerka. Yaà maganaamaga slemelanumele, aà garava aà ba antara ñane.

¹⁹ Dadaamiya Yaakadada a ndere dabbaha aà kaamba bademme, antara yiyaha aà cena d'aha na ni watse aàd'ahatera ñane. Bademme a nazena an shifa, ma a d'ante estara keni aà gev ba zheraara.

²⁰ Urimagwe a fafete zheraha aà dabbaha aà haà, antara dabbaha aà kaamba ira yiyaha bademme, amaa shanka una ta kalkale antara ñane ge melanumele.

²¹ Daaci Dadaamiya Yaakadada a naba far jeba paàhaare na jauje ge ndzedā ge urimagwe, a naba pu hare. Dadaamiya Yaakadada a tedese hyaihye aà slerpaara palle, a hefete sledaara an hyuwa.

²² Dadaamiya Yaakadada a magaa mukse an hyaihye aà slerpa ñanna a sanse am urimagwe na, a danaan ge urimagwe.

²³ Ba a puwete icaara ate ñane urimagwe waà, a ba ñane aà ba an kaà kwara: Yawwaa, kwaye una kwa waà, palle aà hyaihyahaaruwa antara

hyuwa àà vuwaarua. njane waà, taà òfahana an mukse, afaba ta sanse am zhele.

²⁴ Afaba una njanna zhele àà yaà tara eddenjaara an emmenjaara, taà maàslava antara muksaara, taà gev vuwa palle.

²⁵ Urimagwe antara muksaara bukerde taà an ukhyiye dey, amaa waterka zherwe.

3

Urimagwe fansarka ge Dadaamiya

¹ Am dabbaha àà kaamba na a nderanaa Dadaamiya Yaakadada bademme waà, a jaterwa ba zahe an yaimyaimire. Zahe a de ndavanu ge mukse, a ba njane: Ba jirire a banba Dadaamiya geni zauka egdzara àà nafaha na am fahe na bademme?

² A njwanante ge mukse, a ba njane: Egdzara àà nafaha na am fe bademme njaa ezza.

³ Sey ba egdzara àà nafa na kwa ya njane am dagave àà fe na waà, a ba Dadaamiya zauka, fauka erva ate nafa njanna geni emtsaweka.

⁴ A ba zahe àà elvan ge mukse na: Fida kwaà emteka òkifòkifòki.

⁵ Dadaamiya diyaadiya ganakini maà zakuruze egdze àà nafa njanna waà, àà de wera icaakure, kwaà de gev ba seke njane, kwaà de dzegwaàndzegwa dise shagerire antara shagerkire.

⁶ Mukse na àà zhara egdze àà nafa na waà, àà ba am ice keni zariya jipu, watse emtake ge ezza. Shagerire àà egdze àà nafa njanna àà naba vante enjkale ge ura. Daaci a naba enzlevaahe egdze àà nafa njanna, a zuhe, a vante ge zhelaara na atevege njane na, njane keni a naba zuhge.

⁷ Daaci a werte ge icaatare, ta naba diyeddiye geni taà an ukhyiye dey. Afaba una njanna ta kazlevaa slape àà nabugda, ta hede nasheriraatare an njane.

⁸ An icavaciya waà, taà cena ba maga àà duksa, Dadaamiya Yaakadada anjkwa àà jaà òfaba am huòe àà fe. Tara zhele antara mukse shebaresheòe am ice àà nafaha, taà sheòe aatuge Dadaamiya Yaakadada.

⁹ Dadaamiya Yaakadada a naba òfaha urimagwe, a ba njane àà elvan ge njane: Kaà aama ka?

¹⁰ A njwanante ge urimagwe, a ba njane: Ya cenaa kwaraanja am fe, iya yaà an ukhyiye dey, afaba una njanna jija lyawa shebanesheòe.

¹¹ A ba Dadaamiya Yaakadada àà elvan ge njane: A ndaaka ware ganakini kaà an ukhyiye dey na? Emtu zakuze egdze àà nafa na piyanaktepiya zeka àà ba iya na?

¹² A njwete ge urimagwe, a ba njane: Ba mukse njanna ka vitaa ka na waà, a vitaa ba njane egdze àà nafa njanna, iya keni ya naba zuhe.

¹³ A ba Dadaamiya Yaakadada àà elvan ge mukse: Ka magan ge uwe una? A njwete ge mukse a ba njane: A kediyaa ba zahe ate enjkale lauktu ya zu egdze àà nafa njanna.

¹⁴ Am iga àà una njanna, a ba Dadaamiya Yaakadada àà elvan ge zahe: Ekka ni magakanaamaga tsawe una waà, kaà an nyainye am dagave àà dabbaha, antara naàza kaambaha bademme. Sey kaà zlala ate huòaanja, kaà zaà ba haha haà a zlauwa estuwa shifaanja am duniya.

15 Yaà femfa kelaadire am dagavaakure antara mukse na, am dagave àà wulfahaaja, antara wulfahaara. Wulfe àà mukse na àà de hakaahere ire ba kacakaca. Ka keni naba uwwa ate nafegadegaara.

16 A ba njane àà elvan ge mukse: Yaà kwakyakanvekwakya zladfa àà yaà, kaà yaà egdzaraaja am palasa. Sey kaà de kumte àà ba an kuma nja antara zhelaaja, amaa njane àà de maga ba sleksiraara ate ka.

17 A ba njane àà elvan ge urimagwe: Ka yaa ba elvaaruwa, ka cenvaa elva àà muksaaja, ka naba zu egdze àà nafa na piyanaktepiya, ya bakaa zeka na! Kwaye yaà nyainyainvenyainye haha adaba ka. Sey kaà shushe zladfa cuuwe, lauktu kaà shaà nazu kaà ezza ate haha na, haà àà zlauwa estuwe shifaaja.

18 Haha àà sakanse ba dakaha antara masaha na baaka paydaara na, kaà de za ba slapaha am kaamba.

19 Sey àà sesse ngudeffire cuuwe ate wafkaaja, lauktu kaà shaà nazu kaà ezza. Njaaja ba una, dem sarte na maà eptsekpetsa zlafe adaliye àà dem haha, adaba ndza ya sakse àà ba am haha. Ekka iraja ka haha, kaà eptsaa àà ba dem haha njanna.

20 Aadama a fete zhera àà muksaara Hawwa, adaba njane gevge emmarge emnde na taà an shifa bademme.

21 Dadaamiya Yaakadada a magateraa naàza hedfa nasherire an gwagwa ge tara Naadama antara Hawwa muksaara, daaci a tsekwateremhe.

22 A ba Dadaamiya Yaakadada: Kina waà urimagwe gevge ba seke pallaamiya mazlaara, diyaadiya shagerire antara shagerkire. Shagera mi piyantepiya, àà feteka ervaara zlafe adaliye ate egdze àà nafa àà shifa. Maàki zauze una njanna àà de nja an shifa dem ba ge dfekideki.

23 Adaba una njanna Dadaamiya Yaakadada a ngyanse urimagwe am fahe àà Adnin geni a ezlzala àà de herdaara ate haha na ta sanse am kwa na.

24 A ngyanse urimagwe, a tsatsaa Kairubaha am dalba àà gedf ge fahe njanna, taà an katsakar am erva, àà mbe pelpele ba seke nara àà kara, taà anjwa ufa barama a dem tate àà nafa àà shifa na.

4

Kayinu antara Habila

1 Am iga àà una njanna maa, Naadama a deza muksaara Hawwa, a shaa hufe, a ye egdzere zhele, zheraara Kayinu. A ba Hawwa: A shiyantaa ba Yaakadadaaruwa egdzere zhele na.

2 A yehe zlafe adaliye umele, zheraara Habila, egdze a emmerjaara ge Kayinu. Habila gevge suni, Kayinu njane gevge sleherda.

3 Vacite umele, Kayinu a sanaa sadake ge Yaakadada am naàzena a vantaa uzaara.

4 Habila keni a de sanaa sadake ge Yaakadada am dabbahaara, a de sanaa ba emnde na ta zunjwe ge mamahaatare, taà an njasla jipu na. Dadaamiya Yaakadada hayanhaya Habila lyevaalya sadakaara kani.

5 Amaà Kayinu waà, Yaakadada hyanka njane, lyiyaaka sadakaara keni. Daaci jaaja ervaunje Kayinu na, àà kwasha feke.

6 A ba Yaakadada àà elvan ge njane: Labara àà jaka ervaunje kaà kwasha feke na?

7 Maà shagera maàgaaja, watse ka kanteka ire. Maà shagerka maàgaaja, kwaye haypa njanunje ge wakiyaaja, bademme a wederaara

aà ba ate ka. Amaa naàzena yaà bakanaa ya waà, gegga ba ka ndzedfa arge ñane.

⁸ Daaci a ba Kayinu aà elvan ge egdze a emmeñaara Habila: Sawa mi zlala aà dem kaamba. Daraada am kaamba maa, Kayinu ñanna a naba darge egdze a emmeñaara na an waàva, a je shifaara.

⁹ A ba Yaakadada aà elvan ge Kayinu: AÀma egdze a emmeña Habila? A ñwanante a ba ñane: Diyanka ya, ya sle ufa egdze a emmerwa emtu?

¹⁰ A ba Yaakadada aà elvan ge ñane: Azara una ka maganaa ka na? Eccena ba ñгаа: Se shisha kyuwa aà uzhe aà egdze a emmeña aà sawa am haha.

¹¹ Kina waà, kaà an nyainye, baaka barkaana, ambane ba ka baaka ate haha ñanna a shu uzhe aà egdze a emmeña na, ka puwanvaa ba ka an ervaana na.

¹² Kaà de herda, amaà watse aà yaiveye haha naàmpire na aà magateraàn ge emnde na. Kaà de jaà d'aba seke ba kuye, dammaru kaà de shanka tate na ni aà de ekhyekhya ervaunfaana aàtekwa na.

¹³ A ba Kayinu aà elvan ge Yaakadada: Elva na demdeme jauje ge ndzedfaaruwa, yaà tsa sepanteka.

¹⁴ Vatena ñgyaikisengye am slede aà herda, ñgyaikisengye aà katafkaana keni bademme. Ganevge ba seke kuye, baaka tate aà tsaaruwa dekideki ate haha na. Una aàbi ma a shiyaa ware keni aà de jaà ba shifaaruwa?

¹⁵ A ñwanante ge Yaakadada, a ba ñane: baaka ura jagja dekideki. A ba ñane: Ma ware una a je Kayinu, aà pelava an shifa vuye. Daaci Yaakadada a magaa nalaama ate Kayinu, geni ma ta jaa ire antara ware keni, eddaara a fanfeka erva dekideki.

¹⁶ Am iga aà una ñanna maa, ba ezlzalaara ge Kayinu yiiyiye an Yaakadada, kwaye a de nja am haha aà Naudi, aà dem gediyaara ge Adnin.

Eggyahanaara ge Kayinu

¹⁷ Kayinu a deza muksaara, mukse shansha huđe, a yese egdzere zhele zheraara Hanauk. Kayinu a ndere berni, a fete zhera aà berni ñanna Hanauk, zhera aà egdzaara.

¹⁸ Hanauk a yese Irađ, Irađ a yese Maihuya'el, Maihuya'el a yese Maitsusa'el. Maitsusa'el a yese Lamaik.

¹⁹ Lamaik ñane a halante ñwasha buwa. Palle zheraara Adda, palle na keni zheraara Jila.

²⁰ Adda a yese egdzere zhele, zheraara Yabal. ñane eggyetare ge emnde a kumkum, taà nja aà ba am beraha aà kacakaca, taà an waldahaatare.

²¹ Zhera aà egdze a emmeñaara Yubal, ñane eggyetare ge emnde a jaà gadzavera antara emnde a ferta nalgaita.

²² Jila keni a yese egdzere zhele zheraara Tubalkayinu, ñane slejaà ekzla, aà jaànaa ñane kazlana aà slera bademme, an verzhagane antara ire danjwe. Ankwa egdze a emmeñaara mukse, zheraara Naama.

²³ A ba Lamaik aà elvan ge ñwashahaara, tara Adda antara Jila: Cenacena naàwa yaà bakura elvaaruwa, kwa ñwashahaaruwa ya Lamaik aàbi! Yawwaa, faufa hyema ba ñгаа ge cena elvaaruwa na. Iya Lamaik waà, maàki garifege ververe, iya yaà jaà shifa aà zhele palle. Maàki zariyuze an jaà, iya yaà jaà shifa aà egdzere zhele palle.

²⁴ Maàki ta ceɓaa zaala vuye ge pela hume a Kayinu waà, naàzaaruwa iya Lamaik zaala kul vuye ju vuye.

²⁵ Naadama a duhe zlaɓe aàdeza muksaara, muksaara a shaa huɗe zlaɓe adaliye, a ye egdzere zhele, Hawwa a fante Saitu ge egdzaara, aɗaba a ba ɲane: A vitaa ba Dadaamiya egdzere zhele umele am sleɗe àà Habila na jaaja Kayinu.

²⁶ Saitu keni a shaa egdzere zhele, a fete zharaara Ainaus, ta fantau àà ba am sarte ɲanna emndimagwaha ge ɗaha zhara àà Yaakadada am maduwa.

5

Eggyahaɲaara ge Naadama dem Nuhu

¹ Naàwa wakita na waà, àà tsaka wulfaha àà Naadama. Am sarte na Dadaamiya àà nderaà urimagwe, a nderanaa ate nderaara ge ɲane.

² A nderaterhe tara zhele an mukse, a gaterar barka, a vaterte zhara àà urimagwire ba vacite na ni a nderaterndera.

³ Yawe àà Naadama dermeke an kul keye am sarte na a shaa Saitu, egdze na ni a de eksa ba ɲane mazlanaaka ba tatara kini ate ɲane.

⁴ Am iga àà iva ɲanna a ye Saitu aàtekwa na waà, Naadama a magaa iva dermeke tise zlaɓe adaliye. A yayaa egdzar zaala umele antara egdzar ɲwasha.

⁵ Yawe àà Naadama baɗemme lauktu àà emtsa waà, dermeke maselmane an kul keye

⁶ Saitu a magaa yawe dermeke an ilyeɓe lauktu a ye Ainaus.

⁷ Am iga àà iva ɲanna a ye Ainaus aàtekwa na maa, Saitu a magaa yawe dermeke tise an vuye. A yayaa egdzar zaala umele antara egdzar ɲwasha.

⁸ Yawe àà Saitu baɗemme, dermeke maselmane an kelaawa ju buwa lauktu àà emtsa.

⁹ Ainaus a magaa yawe kul maselmane kalkale lauktu a ye Kaynan.

¹⁰ Am iga àà iva ɲanna a ye Kaynan aàtekwa na, Ainaus a magaa yawe dermeke tise an kelaawa jilyeɓe, a yayaa egdzar zaala umele antara egdzar ɲwasha.

¹¹ Yawe àà Ainaus baɗemme, a magaa demeke maselmane an ilyeɓe lauktu àà emtsa.

¹² Kaynan keni a magaa yawe kul vuye kalkale lauktu a ye Malaliyail.

¹³ Am igaara, a magaa yawe dermeke tise an kul ufaɗe zlaɓe adaliye. A yayaa egdzar zaala, umele antara egdzar ɲwasha.

¹⁴ Yawe àà Kaynan baɗemme a magaa dermeke maselmane an kelaawa lauktu àà emtsa.

¹⁵ Malaliyail keni magaamaga yawe kul unɗwahe jilyeɓe lauktu a ye Yarat.

¹⁶ Am igaara, a magaa yawe dermeke tise an kul keye, a yayaa egdzar zaala umele, antara egdzar ɲwasha.

¹⁷ Iva àà Malaliyail baɗemme, dermeke tise an kul maselmane jilyeɓe lauktu àà emtsa.

¹⁸ Yarat a magaa yawe dermeke an kul unɗwahe ju buwa lauktu a ye Anuhu.

¹⁹ Am igaara zlaɓe adaliye, Yarat a magaa yawe dermeke tise kalkale. A yayaa egdzar zaala umele antara egdzar ɲwasha.

²⁰ Yawe àà Yarat baɗemme, dermeke maselmane an kul unɗwahe ju buwa lauktu àà emtsa.

²¹ Anuhu magamaga yawe kul unjwahe jilyebe lauktu a ye egdzere zhele zheraara Matusala.

²² Am iga à iva nanna a ye Matusala aàtekwa na maa, Anuhu a magaa yawe dermeke keye kalkale zlahe adaliye, anjwa àà daba Dadaamiya. A yayaa egdzar zaala umele antara egdzar njwasha.

²³ Yawe àà Anuhu bademme, a magaa dermeke keye an kul unjwahe jilyebe lauktu àà emtsa.

²⁴ Anuhu dabetedaba Dadaamiya. Emnde taà zhaàràà ba baaka am dagavaatare, adaba eksanteksa Dadaamiya àà ba an shifa aàdezejaara.

²⁵ Matusala a magaa iva dermeke an kul tise ju vuye, lauktu a ye Lamaik.

²⁶ Am igaara, Matusala a magaa yawe dermeke vuye an kul tise ju buwa. A yayaa egdzar zaala umele antara egdzar njwasha.

²⁷ Iva àà Matusala bademme, a magaa yawe dermeke maselmane an kul unjwahe ju maselmane lauktu àà emtsa.

²⁸ Lamaik keni a magaa iva dermeke an kul tise ju buwa, lauktu a ye egdzere zhele.

²⁹ A fete zhera àà egdze nanna Nuhu. A ba nane: Edgze na waà, watse àà ekhyanjera nane erwaunde am slerahaanjere bademme, adaba ngedepa na nàà anjwa àà magana nere ate haha na. Adaba Dadaamiya nyainyainvenyainye haha.

³⁰ Am iga àà iva nanna a ye Nuhu aàtekwa na, Lamaik a magaa iva dermeke ilyebe an kul maselmane jilyebe zlahe adaliye. A yayaa egdzar zaala umele antara egdzar njwasha.

³¹ Iva àà Lamaik bademme, a magaa dermeke vuye an kul vuye ju vuye, lauktu àà emtsa.

³² Nuhu keni maa, a magaa yawe dermeke ilyebe kalkale, lauktu a fantau ge yaà egdzara. Tara Saim, antara Haamu ira Yafait.

6

Mandzawire àà emndimagwaha jasseje am ire àà Dadaamiya

¹ Am sarte na emndimagwaha farantaufe àà ba an ndzedà taà anjwa huya ate haha, taà anjwa àà yaya gyaalaha zarizariya keni.

² Emnde àà Dadaamiya taà anjwa a zhaàràà gyaalaha àà emndimagwaha na ta zariyaha jipu, daaci ta naba dzerese gyaalaha nanna, ta gaterve njwashahaatare.

³ Daaci a ba Yaakadada: Mazlaara yaà yanka Shedekwaaruwa àà nja am urimagwe dem ba ge dekideki. Adaba urimagwe an vuwa, a nàà ba emtsa. Yaà gulanagula sladfire àà shifaara, a juka am yawe dermeke palle an kul buwa taà nja an shifa.

⁴ Am zamane nanna, emnde a samaya ta ge gyaalaha àà emndimagwaha, ta gaterve njwashahaatare na waà, ba egdzara àà njwasha nanna ta ge emnde a samaya na una ndza ta emnde a nganga, yaikkire keni ndza ba naàzaatare.

⁵ Daaci Yaakadada àà zhaàràà mandzawire àà emndimagwaha a far ba wala ate haha, naàzena taà dzamana am erwaundaatare bademme ba mandzawiri

⁶ Yaakadada demda am ambane ge ndera urimagwe ate haha, zladefvzladef erwaundaara jipu.

⁷ Adaba una nanna, a ba nane: Emnde nanna ya nderateraa ba iya na waà, sey yaà jaàteraàja ate haha ba dekideki. Dete dabbaha, naàzu

aà hulmba am haha ira yiya aà samaya bademme. Adaba danemda am ambane geni ambane ma nderanaterka ba defkideki.

⁸ Amaà Nuhu waà, nane shansha ngurna aàza Yaakadada.

Dadaamiya aà kwanse maàga paàre aà yawe ge Nuhu

⁹⁻¹⁰ Naàwa una waà, labare aà Nuhu, eddarga dawalaha keya: Tara Saim, antara Hamu ira Yafait. Nuhu ndza ur jirire, ndza baaka duksa maàndzawe ate nane, ndza aà d'aba ba Dadaamiyaara.

¹¹ Amaà emnde bademme waà, duniya bademme sepse am ice aà Dadaamiya, a juwaa ba kelaadire baaka dukse umele.

¹² Dadaamiya aà ezhzhaàraà waà, duniya nanna bademme badzavbadze. Adaba bademme a emndimagwaha baaka ura aà zlala ndedde am duniya.

¹³ Daaci a ba Dadaamiya aà elvan ge Nuhu: Maàga aà emndimagwaha nanna hyaahya, adaba duniya bademme badzavbadze adaba maàgaatare. Adaba una nanna yaà jaàteraàja ba defkideki ate haha na.

¹⁴ Amaà ekka waà, maganaamaga paàre aà yawe yaikke ge iraanja, kaà maganaà an nafa aà gaufir. Kaà maga hufe ma gergere waànyara keni am hudaara. A jerka tate aàtekwa, kaà vanyavanya bademme an naàvawe, tara hufe an iga bademme.

¹⁵ Paàre aà yawe nanna naàwa kaà de magana ate una: An sladfire kaà kura dza dermeke keye kalkal, an huya waà, dza kul ilyebe. Sladfireara aà dem samaya keni dza kul keye keslsle.

¹⁶ Maà kaà maga pare nanna waà, kaà maga bere arge bere, bere arge bere haà keye. Wakiyaara am dalbe palle, kaà maganaà am dagavaara ge dalbe nanna. Sey kaà mazlanaamazla wabiye aàtekwa aà ba an niya deydey dza palle, am dagave aà tara vuwa aà pare an mbakye.

¹⁷ Adaba uwe, kwaye watse yaà hya yawe yaikke jipu ge keda duniya bademme, naàzena an shifa bademme ate haha na bademme aà keda.

¹⁸ Amaà ekka waà, yaà anjwa maga namaàna am dagavaamiya antara ka, kaà kedeke defkideki. Naba dawumda am pare aà yawe antara muksaanja, egdzaraakure ira shawlahaakure.

¹⁹ Iyau halatertehala zlafe adaliye aà dem pare antara ka, duksa bubuwa tara zhele an mukse am naàzu an shifa bademme geni itare keni a kedeke shifaatare, a enzlarsenzle antara ka.

²⁰ Ma am yiyaha, ma am dabbaha, ma am naàzu aà hulmba am haha keni, am naàzena an shifa bademme, kaà tsaka bubuwa tara zhele an mukse, watse taà sawa ba itare aàsezena geni taà enzlesenzle antara ka.

²¹ Ekka waà, ejaàhaà ka ba naàza za, jili aà naàza za gergere fanufe hyema aàzena, watse kaà nja iraanja an nane, antara aàzaha nanna bademme.

²² Nuhu a maganaahe aà ba ate una nanna, a magaa ba naàzena ni a faara Yaakadada bademme.

7

Yawe aà zla duniya

¹ Daaci a ba Yaakadada aà elvan ge Nuhu: Dawumda am pare aà yawe antara emndaanja bademme. Adaba ya ber ba ka palle edda aà jirire am dagave aà emnde a zamane na.

2-3 Am dabbaha na cufedde waà, tsakvaatsaka aàdezena zaala vuye, ñwasha keni vuye aà ba am jeba palle. Am yiyaha keni ba estuwa, kaà tsaàkaà zaala vuye, ñwashahaara keni vuye aà ba am jeba palle, geni a jauje wulfaatara am huđe aà duniya. Amaà am dabbaha na haraàm waà, kaà tsaàkaà ba bubuwa tara zhele an mukse tara zhele an mukse zlauzle.

4 Adaba a juwaa ba hare vuye njerainje, yaà de hyaà yawe yaikke, vayivacika, hare kul ufade watse aà hya ba yawe ñanna, bademme naàzena ya nderanaa ya ate haha na aà de jauka ba palle keni.

5 Daaci Nuhu maganaamaga naàzena a faara Yaakadada na bademme.

6 Am sarte na Dadaamiya a hyaa yawe yaikke ge kefa duniya bademme na waà, iva aà Nuhu dermeke ñjkwaha kalkale.

7 Daaci ta demhe ge tara Nuhu am paàre aà yawe antara muksaara, antara egdzaraatare ira ñwashaha aà egdzaraatare bademme, geni a kedateraaka yawe yaikke ñanna.

8 Dabbaha cufedde, antara dabbaha na garevka cufedde, antara yiyaha ira naàzu aà hulmba am haha,

9 bademme saremsa aàseza Nuhu am pare bubuwa bademme, ma uwe keni ba tara zhele an mukse tara zhele an mukse, ba seke una a ndahana Dadaamiya ge Nuhu na.

10 Am magamaga hare vuye ñanna waà, tsekwaatsekwa yawe yaikke aà sawa am samaya aàsetarge haha bademme.

11 Ate iva na ni iva aà Nuhu magamaga dermeke ñjkwaha na waà, ate tere ge buwire, haraara keni kelaawa ju vuye na waà, vacite ñanna a naba sesehe ge yawaha, bademme herahera sledde, ate samaya keni a weretaa ba biyaara ge yawe,

12 Maà a de fantau ge hya yawe aà sawa am samaya waà, ba ka heđu we. Vacivayika hare kul ufade aà hya ba yawe na.

13 Vacite ñanna tara Nuhu ta demhe am pare aà yawe antara muksaara, egdzaraara, tara Saim antara Hamu ira Yafait, antara shawlahaara keye.

14 Aà dem pare aà yawe ñanna ta demhe ba kerde antara dabbaha aà kaamba jeba gergere, dabbaha aà haà jeba gergere, naàzu aà hulmba am haha jeba gergere, antara yiyaha keni jeba gergere.

15 Bademme aà naàzena an shifa, ta semhe bubuwa aàseza Nuhu am pare aà yawe na.

16 Am jeba duksaha na bademme, ta semaa tara zhele an mukse aà ba ate una a bannaa Dadaamiya ge Nuhu na. Am iga aà una ñanna maa, ba Yaakadada an iraara a heđanu ge Nuhu am pare aà yawe.

17 Hare kul ufade kalkale vacivayika aà hya ba yawe yaikke na aà sawa am samaya, haha bademme walarwaàla yawe, ñjkwaa aà kaà pare aà yawe na aà detire, gevge waà, pare aà yawe na aà jaà daba ba estuwa arge yawe bademme.

18 Yawaha na ba a farfe a ba an ndzedfa, gevge haha yiyiye jipu ge sledfire a yawe argine, pare aà yawe na a ja daba arge yawaha.

19 Adaba yawe ñanna ñjkwaa aà far ba waàla aà dem samaya, antare ba ire aà waha sadafde keni aà naaka mazlaara ndawnde.

20 Yawe ndawnde waha bademme. Aà ba arge ire aà waha keni waàlaa aà yawe dza kelaawa jilyebe.

21 Bademme a naàzena aà puwa ba shifa ate haha na jauka. Amaana: yiyaha, dabbaha aà haà, dabbaha aà kaamba, naàzu aà hulmba am haha, antara ba emndimagwaha.

²² Bademme a naàzena àà puwa shifa àà kya ektare, àà nja ate haha dzayye emtsaremtsa.

²³ Yaakadada a janaahe estuwa naàzena ndza an shifa ate haha bademme. Tsante ate urimagwe, dabbaha sadadde, dabbaha mesheshe, yiyaha, bademme a kedadaraahe ba dekideki ate haha. Sey a jauwa ba Nuhu an shifa, antara emnde na ndza taà antara njane am pare àà yawe.

²⁴ Waàla àà yawe ate haha gejaaka emtsaade dekideki, a magaa hare dermeke an kul ilyebe.

8

Dadaamiya a vante estuwa barama a segashe am pare àà yawe ge Nuhu

¹⁻² Daaci Dadaamiya viyanaaku Nuhu, antara dabbaha àà kaamba ira dabbaha àà haà na taà antara njane am pare àà yawe na, a naba saa effeya, anjwa àà vata effeya na ate haha bademme, daaci yawaha na a segashe am hufe àà haha na, antara biyaha na ndza ate samaya na bademme hadettehaàda, yawe na àà hya na keni a naba belehe, lauktu waàlaà àà yawe na ate haha na a fantau ge tsekwa.

³ Waàlaà àà yawe ate haha àà far ba gula an cekwa an cekwa, a magaa hare dermeke an kul ilyebe lauktu gulaagula kwa waàlaà àà yawe njanna ba nga.

⁴ Ate tere ge vuyire am iva njanna, ate hare kelaawa ju vuyire ate tere njanna waà, de tsaatse pare àà yawe am hufe àà wa àà Araraada.

⁵ Yawe na anjwa àà far ba gula ate haha. Ate tere kelaawire, am hare ge zunjwire ate tere njanna waà, marapsemaàre ire àà waha, naranna emnde.

⁶ A magaa hare kul ufade am iga àà una njanna, Nuhu a naba werante we àà biye na a maganaa àà ba an niyaara ate pare na,

⁷ a belaa zalke, zalke na a naba ngye, de janteja daba, a naba saahe. Zalke na anjwa àà zlala, àà saà adaliye, anjwa àà ja daba ba estuwa haa a zlu ge yawe ate haha, eptsaaika mazlaara.

⁸ Am iga àà una njanna maa, a belaa takala zlafe adaliye geni àà zharanaa ààtekwa maàki ba jirire gulaagula yawe ate haha.

⁹ Amaà takala njanna shanka tate na ni a tsekwa ààtekwa ba geni àà puwansepuwe seraara keni. Am zlafe anjwa yawe ààte haha bademme, takala na a naba eptsaa sete vuwa àà pare àà yawe. Nuhu a velese ervaara, a eksante takala na a dem hufe a pare àà yawe.

¹⁰ A pakvaa hara vuye zlafe adaliye am iga àà una njanna, a belaa takala na zlafe adaliye ààdegashe.

¹¹ Takala na a saa ààsezejaara an icavaciya, antara hyema àà anyaranyara am mbuwe. Daaci diyeddiye Nuhu geni gulaagula yawe ate haha.

¹² Am iga àà una njanna, a magaa hare vuye zlafe adaliye, a naba belaa takala na adaliye. Amaà eptsaaika takala na ààsezejaara mazlaara.

¹³ Ate iva na ni Nuhu shanaasha iva dermeke an palle waà, ate zunjwire àà tere, hare keni zunjwire ate tere njanna waà, yawe keni zlauzle ate haha bademme. Daaci Nuhu a naba fiyaa ire àà pare, a zharanaahe bademme waà, baaka, zlauzle yawe ate haha mazlaara.

¹⁴ Ate tere ge buwire, haraara keni kul buwa ju vuye waà, welasewele haha kanngelanje.

¹⁵ Mazlaara a ba Dadaamiya àà elvan ge Nuhu:

¹⁶ Sesse am pare àà yawe mazlaara. Muksaanja, egdzaraanja, shawla-haanja, itare keni a sarsesse bademme.

¹⁷ Satersese aàzaha na taà aàzeja na keni bademme: yiyaha, dabbaha ira naàzu àà hulmba am haha. Naba satersese, puwataapuwa a zlarzlala ma aàdeme keni ate haha bademme, a yairteya, a hyartehye ate haha bademme.

¹⁸ Daaci a sesehe ge Nuhu am pare àà yawe, muksaara, egdzaraara, antara shawlahaara keni ta sesehe antara ñane am pare àà yawe na.

¹⁹ Am igaatare, ta sesehe ge dabbaha jeba gergere, yiyaha jeba gergere, naàzu àà hulmba am haha keni jeba gergere ira naàzu an shifa àà zlala ate haha bademme jeba gergere, sarsesse am pare àà yawe.

²⁰ Daaci Nuhu a nderanaa tate àà fana sadake aàtekwage ge Dadaamiya Saksage. Am igaara, a eksevaa palpalle am dabbaha cufedde, am yiyaha na cufedde keni a eksevaa palpalle, a vante sadakaara ge Dadaamiya ate tate ñanna, bademme a zuwaa ba kara.

²¹ Yaakadada sanaase emtakire àà sadake na waà, a ba ñane am ervaunfaara: Yaà dalika àà nyainya haha dekideki adaba urimagwe. Ge jirire waà, urimagwe àà ba am cekwire keni baaka duksa umele am ervaunfaara, sey ba dzama ire maàndzawe. Aley keni yaà naba yanya, yaà dalika àà ceba naàzu an shifa seke una ya maganaa ya kina.

²² Maàki zlafe àà ba ankwaha haha na waà, jaà duksa, antara icanaa àà se mba iceka. Iyau sarte àà ngudeffire antara sarte àà lailaidfire, viya antara erva a vaciya ira vaaha antara vayiya, baaka tsaatare dekideki.

9

Dadaamiya a ngudanaa namaàna ge Nuhu

¹ Dadaamiya a gar barka ge Nuhu antara egdzaraara, a ba ñane àà elvan ge itare: Yaiwtiya, gawege ba kwakya, hyawtehye ate haha bademme.

² Bademme a dabbaha, bademme a yiyaha àà samaya, bademme àà naàzena àà hulmba am haha, bademme a kelfaha am haye, sey taà kuvakurkuva. Fanakuremfa aàzaha ñanna bademme am erva ge kure.

³ Bademme a naàzena àà zlala ate haha, bademme a naàzena an shifa, vanakurteva aàzaha ñanna ge ezza. Ba seke una ndza ya vakurte masaha bademme ge ezza na waà, una keni ba estuwa.

⁴ Sey ba hyuwa na ni saska shifa am hudaara na waà, una ñanna zauka dekideki. Amaana: hyuwa na icaaka.

⁵ Uzhaakure keni, amaana: shifaakure, sey watse yaà enndaava aàza eddawa a je shifaakure. Shifa àà urimagwe waà, ma a janaa dabba keni, sey yaà ndavanundave, ma a janaa ura keni eddawa a je shifa àà ukfenjaara na sey yaà ndavanundave.

⁶ Ma ware una a puvaa uzhe àà urimagwe na, uzhaara ge ñane keni àà de puwana ba ura seke ñane. Adaba Dadaamiya a ndere urimagwe ate nderaara ge ñane.

⁷ Kina kure waà, yaiwtiya, huyawhuya, hyawtehye ate haha baaka zlaktaakure dekideki.

⁸ A ba Dadaamiya zlafe adaliye, àà elvan ge Nuhu antara egdzaraara:

⁹ Iya waà, naàwa yaà magakura namaàna ge kure antara eggyahaakure na ni watse taà sawa am igaakure,

¹⁰ ira naàzena àà ba an shifa anƙwa ate haha antara kure. Amaana: yiyaha, dabbaha, egdzar dabbaha mesheshe na àà zlala am haha na, baɗemme àà naàzena nì a segashe am pare antara kure.

¹¹ Naàwa namaànaaruwa na yaà nguɗafakur ge kure: ɗefikiɗeki yaà hyeka yawe yaikke na ààdete haha, àà zlaà naàzu an shifa baɗemme na. Jeba àà yawe ɗanna àà dalika àà sawa ɗefikiɗeki ge zlaà naàzu ate haha baɗemme na.

¹² A farhe zlaɓe adaliye Dadaamiya, a ba ɗane: Naàwa nalaama àà namaàna na yaà nguɗana iya am dagavaamiya, iya antara kure ira naàzu an shifa baɗemme dem eggyeggye maà ba taà anƙwa emndimagwaha ate haha:

¹³ Yaà de fem kataliyavere am dagave àà kumbaha. Una ɗanna nalaama àà namaànaaruwa, am dagavaaruwa antara emnde na ta ate haha baɗemme.

¹⁴ Ba kelaa maà maganaamaga kumba arge haha ni jesarje kataliyavere am huɗaara waà,

¹⁵ sey ba yaà yehammeyehē namaànaaruwa na am dagavaaruwa antara kure ira naàzu an shifa baɗemme na, àà gevka ɗemme yawe yaikke mazlaara ge zlaà shifa ate haha baɗemme na.

¹⁶ Watse àà tsatse kataliyavere am dagave àà kumbaha yaà de zharanaa an icaaruwa, yaà de yehete aàtekwa namaàna saksage na nì am dagavaanɗere iya Dadaamiya antara naàzena an shifa ate haha baɗemme.

¹⁷ Dadaamiya a fanarhe zlaɓe adaliye ndandahaara ge Nuhu, a ba ɗane a elvan ge ɗane: Una ɗanna nalaama àà namaàna ya nguɗanaa ya, am dagavaanɗere antara naàzena an shifa ate haha baɗemme.

Nuhu an egdzaraara

¹⁸ Egdzara àà Nuhu egdzar zaala na ta segashe am pare àà yawe waà, ba tara Saim an Haamu ira Yafait. Haamu waà, ɗane eddenjaara ge Kanaana.

¹⁹ Egdzara àà Nuhu keye ɗanna waà, ta huya ba itare, baɗemme àà emnde na ta ate haha na ta segashe àà ba am itare.

²⁰ Ay Nuhu waà, ɗane ndza sleherɗa, a magaa fe àà inabauhi, zhera àà nafa ɗanna.

²¹ Daaci vacite umele maa, a hyana mbazla àà egdza àà nafa àà inabauhi na, jaaja, a de zlavehe am beraara an ukhyiye dey.

²² Duwa àà Haamu eddenjaara ge Kanaana, a de zhareme am nasherire àà eddenjaara na, a de balateranse ge egdzar mamahaɗaara buwa taà aagashe.

²³ Daaci ta tsetehe ge egdzar mamahaɗaara na, tara Saim antara Yafait, ta haltaa zane, ta puwete zane na ate nahyaipaihyaipaatare, ta duwa an iga an iga aàdeza eddetare na geni a naraànka nasherire àà eddetare na an ukhyiye dey na, ta de sheɓanaa nasherire ge eddetare.

²⁴ Am sarte na tsetse Nuhu, kyanvaarkye mbazla baɗemme, a naba diyeddiye naàzena a maganna egdzaara na baɗemme, kudere keni ba ɗane am egdzaraara.

²⁵ Daaci a ba Nuhu: A nyainyainvenyainye Dadaamiyalla Kanaana! A gevge kataliya àà ba am naàvaha àà egdzar mamahaɗaara keni!

²⁶ A farhe zlaɓe adaliye, a ba ɗane: Dadaamiyaaruwa Saksage, barka àà njinja antara Saim, sey Kanaana àà gevge navaara.

²⁷ Huyanaahuya Yafait, njanaanja an hairire am mba àà egdze a emmenjaara Saim. Amaà Haamu waà, a gevge navaatare.

²⁸ Am iga àà yawe yaikke ñanna maa, Nuhu a magaa yawe dermeke keye an kul ilybe zlafe adaliye ankwaa àà zaà shifa.

²⁹ Ivaara bademme am duniya, a magaa dermeke maselmane an kul ilybe lauktu àà emtsa.

10

Wulfaha àà egdzara àà Nuhu

¹ Am iga àà yawe yaikke na a kefaa naàzu an shifa ate haha bademme na waà, egdzara àà Nuhu, tara Saim an Haamu ira Yafait huyaraahuya, ta yayaa egdzar zaala.

² Naàwa egdzara àà Yafait: Tara Gaumair an Magaug an Maday an Yawan an Tubal an Maisaik ira Tiram.

³ Naàwa una keni egdzara àà Gaumair: Tara Askanas an Rifat ira Taugarma.

⁴ Naàwa egdzara àà Yawan: Tara Ailiza an Tarsis an Kiti ira Raudani.

⁵ Bademme a lardaha na taà am dagave a haye na, antara lardaha na taà ate we àà hayaha na, ta segashe àà ba am itare. Garevge jebaha gergere kwakya, taà ndaha elvaha keni gergere kwakya, zlamaha gergere kwakya, ma emndara keni taà àà ba an lardaatare. Emnde ñanna bademme ba wulfaha àà Yafait.

⁶ Naàwa egdzara àà Haamu keni: Tara Kus an Mitsarayim an Put ira Kanaana.

⁷ Naàwa egdzara àà Kus: Saiba an Hawila an Sabaita an Rama ira Sabitka. Naàwa emnde na keni ta egdzara àà Rama: Tara Saba an Daidan.

⁸ Kus waà, Nimrudu keni a yanaa ba ñane. A fantuwa ba Nimrudu ñanna maga hakuma ate haha.

⁹ Nimrudu ñanna waà, sledzega an haàkuma àà dzega keni jipu aàkatafke àà Yaakadada. Acfaba una ñanna, ta baàntsa: Sledzega seke Nimrudu na an haàkuma àà dzega àà katafke àà Yaakadada na.

¹⁰ Naàwa eksaha na Nimrudu a fantau ge maga sleksiraara am hudfaara na: Am Baabila, am Airaik, am Akat, antara am Kalne. Eksaha ñanna bademme àà ba am larde àà Siniyar.

¹¹ A kezlese am larde ñanna, kwaye àà zlala àà dem larde àà Asuura. Nimrudu a de nder berniyaha gergere aàhuwa: Berni àà Niniwe, berni àà Raikaubaut Ir, berni àà Kalak

¹² antara berni àà Raissain. Raissain waà, am dagave àà tara Niniwe antara Kalak berni na yaikke jipu na.

¹³ Mitsarayim maa, ñane eggyetare ge Lundiyaha an Anamiyaha an Laihabiyaha an Naftuwaha

¹⁴ an Paterusiyaha an Kasluwaha ira Kaftauriyaha. Filistiyaha keni ta segashe àà ba am emnde ñanna.

¹⁵ Kanaana a yese Sidaun makaajiyaara antara Haitu.

¹⁶ Yaibusiyaha an Amauriyaha an Gairgasiyaha,

¹⁷ Haiwiyaha, Arkiyaha, Siniyaha,

¹⁸ an Arwidiyaha, Jaimariyaha ira Hamatiyaha, bademme a jebaha ñanna, ta segashe àà ba am Kanaana. Am iga àà una ñanna maa, emnde àà Kanaana ñanna jeba gergere na bademme zadarevzaàde hyaremnye am Tate ñanna.

¹⁹ Emnde àà Kanaana waà, hahaaatare yaikke jipu. Tsante am Sidaun am dalbe àà Gairar, dem Gaaja, dem Saudauma antara Gaumaura, an Adama an Saibauyim, kwaye de shanaasha Laisa, bademme ba hahaaatare.

²⁰ Kwaya ñane wulfaha a Haamu, garevge jebaha gergere kwakya, ma emndara keni taà ndaha ba elvaatare, taà am lardahaatare gergere, antara zlamaha gergere.

²¹ Saim maleñaara ge Yafait, ñane keni a yayaa egdzar zaala, eggyetare ba ñane ge emnde àà Aibair bademme.

²² Naàwa egdzara àà Saim: Tara Ailam an Assuuru, Arfasada, Luuda ira Aram.

²³ Egdzara àà Aram ñanna maa, tara Us an Hul an Gaitair ira Mas.

²⁴ Arfasada a yese Sala, Sala a yese Aibair.

²⁵ Aibair, ñane a yayaa egdzar zaala buwa: Pallaatare Falaik. Ta fante zhera àà Falaik adaba a tegava am zamanaara duniya. Zhera àà egdze a emmeñaara Yaktaan.

²⁶ Yaktaan a yese tara Almaudat an Saitaif an Hajamawait an Yairak

²⁷ an Hadauram an Usal an Dikila

²⁸ an Aubal an Abimayail an Saiba

²⁹ an Aufir, an Hawila ira Yaubaba. Bademmaatare na ta ba egdzara àà Yaktaan.

³⁰ Hahaatare ge itare keni maa, tsante am Maisar, dem Safar, dete wa na àà dem gedfi na, bademme ba hahaaatare.

³¹ Kwaya ñane wulfaha àà Saim, garevge jebaha gergere kwakya, ma emndara keni taà ndaha ba elvaatare, taà am lardahaatare gergere antara zlamaha gergere.

³² Kwaya ñane jebaha àà emnde gergere na ta yanaa egdzara àà Nuhu, ate kergema àà eggyahaatare. Bademme a nalgaadama ta segashe àà ba am itare, lauktu ta hyete ate haha am iga àà yawe yaikke na a kedfaa duniya bademme na.

11

Bere sladfe am Baabila

¹ Werre waà, bademme a duniya, emnde ndza taà ndaha ba elva palle, nara àà emnde ndza ba palle.

² Daaci tsaretse emnde ta d'aba baraàma àà gedfi maa, ta de beraa slede yaikke am haha àà Sinaiyar, d'aaàmbake zlafe adaliye, ta naba nja am slede ñanna.

³ A ba itare am dagavaatare: Magaumimaga jalapa, deraumidera an kara geni àà gevge an ndzedfa. Daaci ta magaa bere an ñane ba seke ta maganaa an nakwa, ta veeaa bere ñanna an haha an gya an gaderauj.

⁴ A ba itare zlafe adaliye am dagavaatare: Dawamiyemda am slera, sey mi nderndera berni yaikke antara bere sladfe an tsaka ire an hudaara, sey ire àà bere ñanna a shanaasha samaya. Sey mi maganaamaga una ñanna, geni a kedfeka zheraamiya, zadawamiyemka àà dem duniya bademme.

⁵ Daaci a tsekwe ge Yaakadada àà sa am samaya, ge se zhara berni yaikke na ta nderanaa egdzara àà Naadama na.

⁶ A ba Yaakadada: Emnde na waà, naàwa ta emnde a jeba palle, elva na taà ndahana itare keni ba palle, emnde na, ma ta nderaa maàga uwe

am ervaunfaatare keni, baaka naàzu à de piyatertepiya dekidefeki. Una ta maganaa itare kina na zlafe ba emtakwaara.

⁷ Mindalawa, tsekwaumitsekwa, mi de weshaterantewesha elva na taà ankwaa à ndahana itare geni a cenaraaveka am dagavaatare dekidefeki mazlaara.

⁸ Daaci a de kyateraahe ge Yaakadada aàhuwa, à dem duniya bademme, yaranya ndera berni yaikke na.

⁹ Adaba una nanna, ta fante zhera à Baabila ge berni nanna. Adaba Yaakadada a weshante elva na ta ndahanaa emnde am berni nanna, a kyesaa emnde à dem duniya bademme.

Wulfaha à Saim

¹⁰ Naàwa kergema à wulfaha à Saim: Saim magaa yawe dermeke lauktu a ye egdzere zhele, zheraara Arfasada. Zlafe ba yawe buwa am iga à yawe à kefa duniya na.

¹¹ Am iga à a ye Arfasada keni, Saim a magaa yawe dermeke ilyefe zlafe adaliye, a yayaa egdzar zaala antara egdzar njwasha umele.

¹² Arfasada a magaa yawe kul keye jilyefe, a ye egdzere zhele, zheraara Sala.

¹³ Am iga à a ye Sala maa, Arfasada a magaa yawe dermeke ufafe an keye zlafe adaliye, a yayaa egdzar zaala antara egdzar njwasha umele.

¹⁴ Sala magaa yawe kul keye waà, shansha egdzere zhele zheraara Aibair.

¹⁵ Sala a magaa yawe dermeke ufafe an keye zlafe adaliye, a yayaa egdzar zaala antara egdzar njwasha umele.

¹⁶ Aibair magaa yawe kul keye ju ufafe waà, a ye Falaik.

¹⁷ Am iga à a ye Falaik maa, Aibair a magaa yawe dermeke ufafe an kul keye a yayaa egdzar zaala antara egdzar njwasha umele.

¹⁸ Falaik magaa yawe kul keye, nane keni a ye Ragaw.

¹⁹ Am iga à a ye Ragaw maa, Falaik a magaa yawe dermeke buwa an maselmane. A yayaa egdzar zaala antara egdzar njwasha umele.

²⁰ Ragaw magaa yawe kul keye ju buwa, a ye Saraku.

²¹ Am iga à a ye Saraku maa, Ragaw a magaa yawe dermeke buwa an vuye zlafe adaliye, a yayaa egdzar zaala antara egdzar njwasha umele.

²² Saraku magaa yawe kul keye, a ye Nakaur.

²³ Am iga à a ye Nakaur maa, Saraku a magaa yawe dermeke buwa zlafe adaliye, a yayaa egdzar zaala, antara egdzar njwasha umele.

²⁴ Nakaur magaa yawe kul buwa ju maselmane, a ye Taara.

²⁵ Am iga à a ye Taara maa, Nakaur a magaa yawe dermeke an kelaawa ju maselmane zlafe adaliye, a yayaa egdzar zaala, antara egdzar njwasha umele.

²⁶ Taara magaa yawe kul vuye, a ye Abraama, antara Nakaur ira Haran.

Labare à Taara an emndaara

²⁷ Naàwa labare à Taara an emndaara: Taara a ye tara Abraama antara Nakaur ira Haran. Haran a ye Ludu,

²⁸ mazlaara a naba emtsehe eddenjaara keni zlafe à ba an shifa. A emtsaa à ba am ekse na ta yanaa am hufaara na, am berni à Ur, am Kaldiya.

²⁹ Tara Abraama antara Nakaur ta ge gyaalaha. Zhera à mukse à Abraama Saray. Zhera à mukse à Nakaur Milka. Milka ñanna waà, egdze à Haran eddetare palle an Yiska.

³⁰ Saray maa, ñane dzire à yeka baaka egdzaara.

³¹ Taara a naba tse antara egdzaara Abraama, antara eggyeñaara Ludu egdze à egdzaara Haran, antara Saray shawlaara, mukse à egdzaara Abraama, a naba tsetehe am Ur, am kwara à Kaldiya antara emndaara, kwaye ta zlala à dem Kanaana. Daraada am Harran waà, de njarinja àahuwa.

³² Iva à Taara magamaga dermeke buwa an ilyebe lauktu à emtsa. A emtsaa am Harran ñanna.

12

Naàwa Dadaamiya a d'ante estuwa Abraama

¹ A ba Yaakadada à elvan ge Abraama: Sesse am lardaana, sesse am jebaana, sesse am mba à eddenja, ezlzala à dem larde na ni watse yaà kwaraksaà ya.

² Yaà de yaikteya, yaà de gagve larde yaikke. Yaà de gak barka, yaà de ganvege zheraana zhera yaikke. Kaà de gev barka ge emnde bademme.

³ Yaà de gater barka ge emnde na ni taà de gak barka ge ekka. Yaà de nyainyai emnde a nyainyai nyainye. Yaà de gaterar barka ge emnde na taà ate haha bademme afaba ka.

⁴ Daaci a naba tsetehe ge Abraama, a naba zlala ba seke una a bannaa Yaakadada na.

⁵ Abraama magamaga yawe kul vuye jilyebe am sarte na a kezla am Harran. A eksetaa muksaara Saray antara Ludu egdze à egdze a emmeñaara, antara navahaara na a shateraa am Harran ñanna bademme ira nalmanaatare bademme, ba zlaatare à dem Kanaana.

Daraada am larde à Kanaana ñanna maa,

⁶ Abraama a naba degashe an hufe à larde à Kanaana ñanna peraatte, haa a daahe à dem tate na taà dhana an Sikaim na, am tate à nafa yaikke na taà dhana an Maure na. Am sarte ñanna maa, emnde a larde taà anjwa am Kanaana.

⁷ A naba marapsehe ge Yaakadada à katafke à Abraama, a ba ñane à elvan ge ñane: Larde na waà, yaà de vaterte ge wulfahaana. Daaci Abraama a naba nderanaa tate à fana sadake àtekwa ge Yaakadada na a maranaa iraara na am tate ñanna.

⁸ A tsetehe am tate ñanna maa, kwaye a zlala à dem Baytila, à dem gedfiyaara am hufe à wa. A de icese slalaara am tate ñanna, a magaa berahaara an kacakaca am dagave à tara berni à Baytila am puti antara berni à Ayu am gedfiyaara ñane keni. Àahuwa keni Abraama a nderanaa tate à fana sadake àtekwa ge Saksage, a magaa maduwa, a dhaha Dadaamiya an Saksage am maduwaara.

⁹ Mazlaara a naba kezla àahuwa keni, a eksetaa baraàmaara à dem dalbe à manem.

Abraama am larde à Misera

¹⁰ Samsa waya à sem larde, waya ñanna keni yaikke jipu. Abraama a naba kezla à dem Misera geni à de shekwaashekwa àahuwa cekwaangudi.

¹¹ Herzharanteherzhe haha à Misera waà, a ba Abraama à elvan ge muksaara Saray: Ka cenancena emtu, naàwa ekka, ka mukse zari jipu. Diyandiya geni

¹² maà de puwartepuwa icaatare ate ka emnde à Misera, taà de baà: Muksaara degi una, daaci taà de ja shifaaruwa, amaà ekka waà, taà de janjka.

¹³ De bateranba ka egdze a emmerwa, geni a fariyufe hyema, a njaninja lapiya am barkaana. Yaà enzlanaanjezla shifaaruwa am barkaana.

¹⁴ De tsekwatsekwa Abraama am Misera, emnde a Misera taà zhara zarire à muksaara na jauje ge ndzeɗa.

¹⁵ Galipaha à Firawna keni naranna. Itare ta naba danaa zlebaara ge slekse, se daranda mukse na à dem mba à slekse.

¹⁶ Sleksu Firawna a maganaa shaigerire kwakya jipu ge Abraama aɗaba mukse na. A naba halanu dabbaha kwakya: kyawaha, eslaha, ezzenwaha antara ezlegwamaha. A vante antara navaha ira kwatenaha.

¹⁷ Amaà Dadaamiya Saksage a belanar masiba yaikke ge sleksu Firawna antara emndaara bademme aɗaba elva à Saray, mukse à Abraama.

¹⁸ Mazlaara Firawna a naba ɗante Abraama, a ba ɗane à elvan ge ɗane: Aàzara una ka magita ka na? Labara bakiyanka geni muksaana?

¹⁹ Labara ka bantsa egdze a emmenja geni yaà naba eksanteksa, yaà ganvege muksaaruwa? Kwaye muksaana mazlaara eksanteksa, ezlzala!

²⁰ Firawna a vaterte elvaara palle ge emndaara, geni a varanteva baraama ge Abraama, a ezlzala. A eksaneksa muksaara antara ka-zaɗaara bademme, a ezlzala.

13

Tegava à tara Abraama an Ludu

¹ Tsetse Abraama am Misera, anjwa à eptsa à sem Kanaana am Puti, ɗane antara muksaara, antara kazlaɗaatare bademme. Ludu keni à ààzeɗaara.

² Abraama ɗanna ndza sleberba jipu. Kwakya dabbahaara, kwakya gursaara antara dindar bademme.

³ Abraama anjwa à maga ba shula. A tsetehe am manem ɗanna, kwaye a zlala à dem Baytila, am tate na ni ndza a magaa beraha à kacakaca aàtekwa na, am dagave à tara Baytila an Ayu.

⁴ A baà am tate na ni ndza a nderaanaa tate à fana sadake aàtekwa ge Dadaamiya werre na. Abraama a magaa maduwa, a ɗante Dadaamiya an Saksage am maduwaara.

⁵ Ludu na ààzeɗaara na maa, ɗane keni an waldaha à elsahaara antara kyawahaara, antara nawahaara halal. An beraha à kacakacaara keni bademme.

⁶ Nalmane à tara Abraama antara Ludu kwakya jipu. Cekwa kaambaatare geni taà nja aàtirpalle.

⁷ Aɗaba una ɗanna tsetse wawa am dagave à suniyaha à Abraama antara suniyaha à Ludu. Emnde a haha am sarte ɗanna, emnde a Kanaana antara Pairaisiyaha, itare keni taà à ba am haha ɗanna.

⁸ Daaci a ba Abraama à elvan ge Ludu: Taslaana a jerka dagala am dagavaamiya antara ka ɗekiɗeki, ma am dagave à suniyahaamiya keni. Aɗaba ma ba emnde a haà palle.

⁹ Naàwa haha bademme àà katafkaanya. Mi naba tegave. baaka laambaanya ðekideki naba ekseseke dalbe na kaà katana ka. Maki ka eksese dalbe àà nadafa, iya yaà dem nazlaba. Maàki ka eksese dalbe àà nazlaba, iya yaà dem nadafa.

¹⁰ Ludu a kante ice, a naa kaamba àà Urdun shaigera jipu, kaamba bademme ba slerekke. Adaba am sarte na zlafe Yaakadada kadanaaka tara Saudauma antara Gaumaura, dem Jauwar ndza ba seke zlanna àà Yaakadada, ndza ba seke haha àà Misera.

¹¹ Daaci Ludu a eksananse kaamba àà Urdun ñanna bademme ge iraara, mazlaara a naba kezla àà dem gedfi. Ta tegava estuwa tara Abraama antara Ludu.

¹² Abraama ñane njaanja am haha àà Kanaana, Ludu, ñane a de icese slalaara am huðe àà kaamba, a velanaa àà dem Saudauma. A magaa berahaara an kacakaca.

¹³ Amaà waà, emnde a Saudauma ñanna ta maàndzawaha jipu. Kwakya haypaatare àà katafke àà Yaakadada

¹⁴ Am sarte na Ludu yanaaya Abraama, zlaazlala, a ba Dadaamiya àà elvan ge Abraama: Kanteka icaanya, ezhhara àà dem yala antara àà dem gedfi, àà dem puti, antara àà dem manem bademme.

¹⁵ Haha ñanna kaà aᅅkwa àà zharana ka na waà, yaà vakte ge ekka antara wulfahaanya bademme, dem ba ge ðekideki.

¹⁶ Yaà yaktiya ba seke berbere àà haha. Ba seke una ni kaà dzegwanka kezla berbere àà haha na waà, wulfahaanya keni taà hyanuka ba estuwa.

¹⁷ Tsetse, naba jemje daba am haha na bademme, nanaana walaara antara yaikkiraara an vuwa bademme. Adaba ya vakte ge ekka.

¹⁸ Abraama a naba kezla, a de magaa slalaara an beraha àà kacakaca am ekte àà nafaha am Mamre, herzhe an Haiburuun. A nderanaa tate àà fana sadake aàtekwa ge Yaakadada am tate ñanna keni.

14

Abraama gaaga ndzedà arge sleksaha, a ñezlaa Ludu

¹ Am zamane àà sleksu Amrafail slekse àà Sine'ar, antara Ariyauk slekse àà Ailasar, antara Kaidaulayaumair slekse àà Ailam, antara Tidal slekse àà Gauyim,

² sleksaha ñanna ta naba dateraa waàva ge sleksaha umele ilyebe: ta dateraa waàva ge tara sleksu Baira, slekse àà Saudauma antara Birsa, slekse àà Gaumaura, antara Siniyabu, slekse àà Adama, antara Saimaibair, slekse àà Jaibauyim ira slekse àà Baila, Jau'ar keni ba zhera àà kwara ñanna.

³ Sleksaha ilyebe na keni ta naba magaa waada, ta jamme am kaamba àà Siddim, ðaàmbake zlafe adaliye. Kina waà, tate ñanna gevge haye bademme, taà d'ahana an haye àà izhe.

⁴ Yawe kelaawa ju buwa taà aàᅅkwa àà fansarfe ge sleksu Kaidaurlayaumair. Amaà ate iva kelaawa ju keyire waà, basharka mazlaara.

⁵ Ate iva kelaawa ju ufadiye maa, sleksu Kaidaurlayaumair antara sleksaha umele na yaatare pale na, ta naba se gaa ndzedà arge emnde a Raifa am Astairaut Karnayim, ta de gaa ndzedà arge emnde a Suni am Hama, ta de gaa ndzedà arge emnde a Aimi am kaamba àà Kiriyatayim.

⁶ Ta de gaa ndzedfa arge emnde a Hauri zlafe adaliye aà ba ate ire aà waatare, am Sai'ir. Ta d'abemhe peraatte dem Ail Paran herzhe an we aà kaamba, zaruze bademme.

⁷ Daaci ta naba eptse kwa. Saraasa am Ain Mispat, an Kaadais keni taà d'aha ba ekse n'anna aàhuwa keni ta se gaa ndzedfa arge Amalaikiyaha am hahaatere bademme, ta zateruhe mette an naàza erva. Amauriyaha na taà am Hasasau Tamar keni ba estuwa, itare keni zarateruze an naàza erva bademme.

⁸ Daaci duwa aà sleksaha, slekse aà Saudauma, slekse aà Gaumaura, slekse aà Adama, slekse aà Jaibauyim ira slekse aà Baila, amaana Jau'ar. Sleksaha n'anna ta naba sesaa emndaatare bademme, ta se tsatsaa waàva am kaamba aà Siddim.

⁹ Daaci se daremda am waàva yaikke antara sleksaha na, itare keni taà an emndahaatare: Sleksu Kaidaurlayaumair n'ane slekse aà Ailam, antara Tidal slekse aà Gauyim, antara Amrafail slekse aà Sine ^ar, antara Ariyauk slekse aà Ailasar, amaana: sleksaha ilyebe taà wava an sleksaha ufafde.

¹⁰ Ay mbate, kaamba aà Siddim n'anna bademme an yaà evvegaha. Ta de zhagade, de valyaremvalye aà dem evvegaha na tara slekse aà Saudauma antara slekse aà Gaumaura. Jugena aà emnde na, kyarekya, zhagadarzhagade aà dem waha.

¹¹ Daaci emnde na garega ndzedfa na ta naba halante nalmane aà emnde a Saudauma antara emnde a Gaumaura na bademme, antara ba naàza zaatare na ndza an shebe, habazarsehabaze bademme, zlarzlala an n'ane.

¹² Ludu egdze aà egdze a emme'naara ge Abraama na ndza an Saudauma na keni eksarvaksa, n'ane-ka, nalmanaara-ka, bademme zlarzlala an n'ane.

¹³ An'kwa edda aà sera umele n'ezlanzla, a se balanansa n'ane labare ge Abraama, ura Ibrani'kau, aà nja am ekta aà nafaha aà Maàmre ura Amauri, nafaha n'anna sadafde jipu. Mamre n'ane egdze a emmetare ge tara Aiskaul antara Anair, ta emnde a namaàna jipu antara Abraama.

¹⁴ De cenaàncena Abraama geni kelaadaha eksarvaksa egdze aà egdze a emme'naara daraànda, a naba jemaa emndaara, dawalaha na mbarmbe waàva jipu na, zaala dermeke keye an kelaawa ju tise. Daaci yalla, a daa d'aba kelaadaha na dem Dan.

¹⁵ Abraama a de tegese emndaara gergere kwakya, daaci n'ane antara dawalahaara na a naba datererhe ge kelaadaha na an waàva an yayiya. A naba gaa ndzedfa arge sleksaha n'anna, a kyateraaha, a d'abateremhe aà dem Hauba herzhe an Damas, am dalbe aà manem.

¹⁶ A lyevaa nalmanaatare bademme, a saaha an n'ane. Ludu egdze aà egdze a emme'naara na keni a naba sanaaha. Ludu n'anna, n'washaha, emnde umele na ndza sluwatervaslue na, antara nalmanaatare bademme sarateraasa.

Malkisadaka aà gar barka ge Abraama

¹⁷ Am sarte na Abraama gaaga ndzedfa arge Kaidaurlayaumair antara sleksaha umele na yaatare palle na maa, a naba eptsa. A naba sesehe ge slekse aà Saudauma, a de yainuhe am kaamba a Sawe. Kaamba n'anna waà, taà d'ahana an kaamba aà sleksaha.

¹⁸ Malkisadaka, slekse aà Salima, zlafe adaliye n'ane liman aà Dadaamiya na an nire ge emnde bademme na, n'ane keni a sesehe, a saa d'afa antara egdze a mbazla am erva.

¹⁹ A se gar barka ge Abraama, a ba ɲane: Abraama, a gagga Dadaamiya na an ire ge emnde bademme na barka. ɲane edda àà samaya antara haha.

²⁰ Zheraara a gevge an gaàlàà, Dadaamiya na ni an nire ge emnde bademme, a fakem kelaadahaan̄a am erva na. Daaci Abraama a sanse luser am nalmanaara bademme, a vante.

²¹ A ba slekse àà emnde a Saudauma na àà elvan ge Abraama: Taslaan̄a viteva ka ba emndaaruwa, ɲanaan̄a nalmane bademme.

²² A ɲwanante ge Abraama, a ba ɲane àà elvan ge ɲane: Naàwa ervaaruwa, kanakanteka àà katafke àà Yaakadada, Dadaamiya na àà nire ge emnde bademme, edda àà samaya antara haha na, yaà zaku ba wadaara:

²³ ba uwe keni yaà ekseka ya am nalmanaan̄a. Una ba zawa àà kimakaan̄a palle, ba hulma àà sluzhaan̄a keni. Kaà de baànka ka gananga nalmane ge Abraama.

²⁴ Ba naàzaraan̄a keni yaà ekseka ya maà ba una ta zuwaa dawalaha-ka. Amaà dza àà malaha na ta daa d'abid'aba na waà, yaà eksarekse, tara Anair, Aiskaul ira Mamre. Itare waà, a halarvaahala nubaatare.

15

Dadaamiya àà ɲgud̄a namaàna an Abraama

¹ Am iga àà labare ɲanna maa, Abraama shansha waàhaya, an̄kwa àà ndahan elva Saksage, a ba ɲane: Abraama, a wan̄ka lyawa dekid'eki, ya gwelakwaan̄a ba iya an iraruwa. Kwakya ladfaan̄a aàzerwa.

² A ɲwanante ge Abraama, a ba ɲane: Ba estuwa Yaakadadaaruwa, Saksagaaruwa. Amaà watse kaà de vite uwe demme ka? Naàwa an̄kwa àà zla ndzedfaaruwa bademme, amaà egdzaaruwa yaà de yaànaà am iga keni baaka. Ba warataaruwa keni a de zaànaà ba Ailiyaijair egdze àà emnde a Damas.

³ A farhe zlafe adaliye, a ba ɲane: Saksagaaruwa, bashakika wulfe ma, eddawn̄a ta yanaa am huàde àà haaruwa na waà, watse sleza warataaruwa ba ɲane.

⁴ Amaà a tsekwe ge kwara àà Yaakadada zlafe adaliye aàsezen̄aara, a ba ɲane: ɲane ka sleza warataan̄a. AÀ de zaànaà ba eddawn̄a àà de segashe am ka malle.

⁵ A sanse aàsegashe, a ba ɲane àà elvan ge ɲane: Ezhzhaàràà ice àà dem samaya, ekkezla terlyakwaha na maà kaà dzegwaàndzegwa! Daaci a ba ɲane àà elvan ge ɲane: Wulfahaan̄a keni watse ba estuwa.

⁶ Abraama a naba fetarhe ate elva na a ndasaa Saksage na. Ad'aba una ɲanna, Yaakadada keni a fe ɲane ate edda àà jirire.

⁷ A ba Dadaamiya àà elvan ge Abraama: Ba iya una ya Yaakadada, ya sakse am Ur am haha àà Kaldiya, ya sakaa aàsehuna geni yaà vakte haha na ge ekka.

⁸ A ɲwanante ge Abraama, a ba ɲane: Yaakadadaaruwa, Saksagaaruwa, yaà de dise estara geni ba jirire haha na vakiteva ge iya?

⁹ A ba Yaakadada àà elvan ge ɲane: Kwaye, de tatayevaatataya gyaale sla àà yawe keye antara naàwe a yawe keye antara zhel kyawe a yawe keye ira takala a masar palle antara takala a kaamba palle, siyansa bademme.

¹⁰ Abraama a naba tatayevaa dabbaha ɲanna antara yiyaha ɲanna bademme, a datsanme bubuwa am dagave kalkale. Sey ba yiyaha waà,

datsaaka am dagave na. Amaà ba kelaa dabba waà, ba a icanme kalkale waà, a ƒa zlateraaha ma urara keni an ndanɲire a una.

¹¹ Waàva ge zaatataha arge hyuwaara, amaà a bakaterbaka Abraama.

¹² Herzhe aà eblya vaciya maa, Abraama ɲanaaɲa hare jipu, lyawa keni aà wanwa aƒaba gevge ba tabedamme an tsaka ire.

¹³ Daaci a ba Saksage aà elvan ge ɲane: A ɲinja am vuwaana ganakini wulfahaana taà de nja am larde aà emnde. Watse taà de gev navaha aà emnde ɲanna, taà de magatera palasa am iva dermeke ufaɗe.

¹⁴ Amaà watse ya pelsepele ya ate emnde ɲanna taà de magateraà navire ɲanna. Am iga aà una ɲanna maa, taà de sesse am larde ɲanna an nalmane kwakya jipu.

¹⁵ Ekka maa, kaà de bere eggyahaana am faya aà ba an hairire. Kaà de gev emgyegwe kurcumme lauktu kaà de emtsa.

¹⁶ Wulfahaana taà de eptsaa aàsehuna waà, sey am zamane ge ufaɗire. Aƒaba kina zlaɓe haypa aà Amauriyaha jawka ge ndzedɗa geni yaà bakatersebake.

¹⁷ Eblyablya vaciya ba ɗekidɗeki, gevge yayiya baɗemme maa, taà zhaaraa ba gahe aà kaaraa, tara nara aà kaaraa antara yire aà kaaraa taà segashe am huɗaara, aà zlala gahe na am dagave aà dabbaha na an ɗatsa na.

¹⁸ Dadaamiya Saksage keni a ɲgwede namaana ba vacite ɲanna an Abraama, a ba ɲane aà elvan ge ɲane: Haha na waà, vanaterteva ge wulfahaana, tsante ate haye aà Misera, dete haye yaikke na taà ɗahanaa an Aifratiss na baɗemme.

¹⁹ Larde aà Kainiyaha, larde aà Kainijiyaha, larde aà Kadmauniyaha,

²⁰ larde aà Haitiyaha, larde aà Pairaisiyaha, larde aà Raifaha,

²¹ larde aà Amauriyaha, larde aà Kanaaniyaha, larde aà Girgasiyaha ira larde aà Yaibusiyaha baɗemme, yaà de vakte ge ekka.

16

Hajara a yan Ismayiila ge Abraama

¹ Saray, mukse aà Abraama yaneka egdzere ge zhelaara ɗekidɗeki. Anƙwa kwatenaara egdze aà emnde a Misera, zharaara Hajara.

² A ba Saray aà elvan ge zhelaara Abraama: Naàwa iya, fiyarfe Dadamiya yaà yeka. Naba ɲjawanja antara kwatenaaruwa na, ambane watse yaà shansha ɗeme egdzere ate ɲane. Lyavaalya ervaunɗe aà Abraama elva aà Saray na.

³ Daaci Saray a naba eksante Hajara kwatenaara, a vante ge zhelaara Abraama geni aà ganvege muksaara. Iva kelaawa una a maganaa Abraama am haha Kanaana.

⁴ Daaduwa Abraama aàdeza Hajara, Hajara a naba shaa huɗe. Ba a naa a shaa huɗe na waà, a naba fantau ge zhaaraa zanwaara Saray an ice a epsawa.

⁵ Daaci a ba Saray aà elvan ge Abraama: Emtanɲkire na ni ndza arge iya na waà, kina eptsakaareptse ge ekka. Hajara kwatenaaruwa ge iya, ya eksante ba iya ervaaruwa ya fakem am huviye ni, gevge ni aà zhari ba seke ya kere am icaara aƒaba a shaa huɗe! Miya antara ka waà, aà hyephye Dadaamiya Yaakadada dagavaamiya.

⁶ A ba Abraama à elvan ge Saray: Kwaye kwatenaanya, ba kina keni à ba am ervaanya. Emmaga naàzena ni kaà katana ka an njane. Daaci Saray a naba maranaa zlada kwakya ge Hajara, Hajara zhagadaazhagade aatuge njane, a naba kedeme am kaamba.

⁷ Malika à Yaakadada a de bere Hajara am kaamba, à nja ate we à yawe. Yawe njanna herzhe an barama a dem Sura.

⁸ A ba malika na à elvan ge Hajara: Hajara kwatena à Saray, ka sawa ame? Kaà deme kina? A njwanante, a ba njane: Yaà anjwa à zhagade aatuge zanwaaruwa Saray.

⁹ A ba malika na à elvan ge njane: Ba kina eptsepsa àdeza zanwaanja. De ganaaga iraanja à dem aha àakatafkaara.

¹⁰ A ba malika à Yaakadada à elvan ge njane zlafe adaliye: A ba Yaakadada yaà de yaterteya egdzaraanya, taà de gev kwakya jipu, baaka kezlakulaatare.

¹¹ A ba malika à Yaakadada à elvan ge njane: Naàwa kaà à hufo, watse kaà yaà egdzere zhele, kaà fana zhera à Isemayiila, afaba Yaakadada cenancena zladanya bademme.

¹² Amaà egdzaraanya njanna waà, watse slemaàndzawa ba seke ezzenwa a kaamba. Ervaara à de sha emnde bademme, emnde keni bademme watse ervaatare à de sha njane. Watse à nja ba njane palle à de gaterapteka ge egdzar mamahaanara defideki.

¹³ Am iga à una njanna maa, a ba Hajara: Abi iya keni ya nanna njane eddawna a nina na? Afaba una a faha Yaakadada na a ndahan elva na an: Dadaamiya na à nina.

¹⁴ Afaba una njanna, suwa njanna taà anjwa à fahana an suwa à Dadaamiya anjwa à nina. Suwa njanna am dagave à tara Kaadais antara Baarait.

¹⁵ Daaci Hajara a yan egdzere zhele ge Abraama. Abraama a fete zhera à egdzaara na a yanaa an Hajara na Isemayiila.

¹⁶ Iva à Abraama shanasha kul tise junjwahe am sarte na Hajara a yan Isemayiila.

17

Dem shedefkwe gevge nalaama à namaàna à

Dadaamiya an Ibrahiima

¹ Abraama shanaasha yawe kul maselmane, Yaakadada a naba marapsehe à katafkaara, a ba njane à elvan ge njane: Ba iya una ya Dadaamiya, hakuma bademme à ba am ervaaruwa. Njinjaanya àakatafkaarua, a jerka duksa maàndzawe ate ka am njaanya.

² Naàwa yaà anjwa à maga namaàna am dagavaamiya antara ka: Yaà vakte yaà, yaà de yaakteyaà kwakya jipu.

³ Daaci Abraama a kezlan ugje ge Dadaamiya, wafkaara ba teppe ate haha. A ba Dadaamiya à elvan ge njane zlafe adaliye:

⁴ Elvaaruwa ge ekka waà, namaànaaruwa vanakteva zlauzle, kaà de gev eddarge nalgaha kwakya.

⁵ AÀsalikataliya na waà, taà dalika à fahaàkaà an Abraama mazlaara, amaà Ibrahiima. Afaba ganagvege eddarge nalgaha à emnde kwakya.

⁶ Yaà de gagvege eddawna ni jebaara kwakya jipu na, yaà de yakteya kwakya jipu, kaà de gev eddarge nalgaha àà emnde, sleksaha gergere taà de segashe am emndaana.

⁷ Namaànaaruwa na ya ngudakan ge ekka na waà, antara ge egdzaraana keni bademme, dem eggyeggye. Namaànaaruwa nanna saksage geni ya Dadaamiyaana, ya Dadaamiya àà egdzaraana keni am igaana.

⁸ Haha nanna naàwa ka wayve am hudfaara na waà, yaà vakte ge ekka antara egdzaraana bademme, naàza ba ge dekideki. Haha àà Kanaana bademme àà de gev naàzaana, antara egdzaraana am igaana, wase ba iya una ya Dadaamiyaatare.

⁹ A ba Dadaamiya àà elvan ge Ibrahiima zabe adaliye: Ekka waà, demanvedeme ka ba namaànaaruwa, ekka antara egdzaraana bademme dem eggyeggye.

¹⁰ Naàwa naàzena kwaà de magana kure ge tsufa namaàna na ya ngudana ya antara kure: Ba kelaa ma yakuraya egdzere zhele kwaà belana am shedekwe.

¹¹ Dawemda am shedekwe. Una nanna nalaama àà namaàna na am dagavaamiya na, iya antara kure.

¹² Ba kelaa maà yakuraya egdzere zhele am jebaakure, kwaà belana am shedekwe am hare ge tisire. Dete ba una gavka jebaakure keni ma ta yanaa àà ba am hufe àà haà àà kure tsawe.

¹³ Ma una ta yanaa am hufe àà haà àà kure, ma una kwa shekweve an shekwe keni bademme puwawaterempuwa am shedekwe baaka shaige. Una nanna nalaama àà namaànaaruwa ge kure, an puwa ate vuwaakure. Namaàna nanna saksage.

¹⁴ Amaà zhele na baaka am shedekwe, icaaka zheliraara dekideki na waà, a jaranaaja shifaara ba dekideki am jebaara. Adaba nane ebzubze namaànaaruwa.

¹⁵ Daaci a ba Dadaamiya àà elvan ge Ibrahiima: Kina waà, dafeka muksaana an Saray mazlaara. Aà salikataliya na waà, zharaara Saratu.

¹⁶ Yaà de ga barkaarua ate nane, yaà de vakte egdzere zhele an nane. Aà de gev emmarge nalgaha gergere. Sleksaha gergere antara jebaha àà emnde gergere àà de segashe am nane.

¹⁷ Ibrahiima a kezle ugje, wafkaara ba teppe ate haha, amaà waà, ambera àà dzaka. Adaba a ba nane am ervaundaara: Emgyegwe a zhele yawe dermeke ni kwasau zabe àà de yaà egdzere? Ma Saratu keni emgyegwe a mukse yawe kul maselmani ni aè de ya egdzere?

¹⁸ Daaci a ba nane àà elvan ge Dadaamiya: A shifeteshifa nane ba Isemayiila aakatafkaana, baaka naàzu yaà yekana umele.

¹⁹ Amaà a nwanante ge Dadaamiya a ba nane: Baaka shaigaara dekideki, muksaana Saratu àà de yaka egdzere zhele, kaà de dahana an Isiyaaku. Yaà de nguda namaànaaruwa antara nane ira egdzaraara am igara ge nane. Namaànaaruwa nanna saksage.

²⁰ Duksa palle waà, lyanvaalya yekaana ate Isemayiila. Yaà de ga barkaarua ate nane, yaà ganve ura kwakya jebaara. Yaà huyanahuya kwakya jipu, sleksaha kelaawa ju buwa una taà de segashe àà ba am nane. nane nanna waà, yaà de ganvege nalga yaikke.

²¹ Amaà namaànaaruwa waà, yaà ngudana antara Isiyaaku, egdze na ni àà de yakaa Saratu na. Aà de yakaa egdze ñanna am shifa sarte ba seke una.

²² Zlauzle am tsakana elvaha na ge Abrahiima maa, a zlalehe ge Dadaamiya.

²³ Am iga àà una ñanna, Ibrahiima a eksante egdzaara Isemayiila, antara navaha na ta yateraa am huđe àà haara ira emnde na a shekwaterve an nalmanaara, bademme a puwaterme am shedekwe vacite ñanna, ba seke una a ndahanaa Dadaamiya.

²⁴ Am sarte na Ibrahiima àà dem shedekwe, ivaara kul maselmane ju maselmane.

²⁵ Egdzaara Isemayiila an yawe kelaawa ju keye am sarte na àà fana am shedekwe.

²⁶ Tara Ibrahiima antara egdzaara Isemayiila ta dem shedekwe àà ba ate vaci palle.

²⁷ Ba duksa palle ge emnde na taà am huđe àà haara keni. Emnde na ta yateraa am huđe àà haara, antara emnde na a shekwaterve an shekwa, zaalaha bademme, ta dem shedekwe àà ba am hare ñanna.

18

Dadaamiya a balese estuwa sarte a yaà Isiyaaku

¹ Yaakadada a naba marana iraara ge Ibrahiima am dagave àà nafaha sadafde am Mamre. Ibrahiima anjwa àà nja ate we àà wakyiyaara, beraara bademme a maganaa àà ba an kacakaca. Sarte ñanna keni erva a vaciya jipu.

² Ba estuwa a kante ice waà, àà zhara ba emnde keye, zaala taà anjwa àà tsatse. Hatstse àà bina a naba tsetehe, anjwa àà de yaiteruye ate we àà wakyiya, a kezle ugje ate haha,

³ a ba ñane àà elvan ge pallaatare: Yaakadadaaruwa, maàki ba zakivaareze waà, taslaaña deska ba estuwa, sawa tsatse am mba àà navaaña.

⁴ Daaci a ba ñane àà elvan ge itare: Sawmbare puwawansepuwe cekwaaṅgufe am ekte àà nafa aàhuna, taà sakura egdze a yawe kwaà baraabara serahaakure.

⁵ Yaà katakurva antara egdze a naàza za, kwaà shansha ndzedfa, lauktu kwaà fanu ge baraàmaakure àà de katafke ba seke una kwaà katanaa kure. Daaci estuwa, dakureska ba dey arge haà àà slesleraakure. Ta ñwanante ge wayvaha na, a ba itare: Shagera jipu, naba emmaàga sleraaña.

⁶ Ba watsawatse, a eptsa àà ba an hadzala Ibrahiima àà dem bere ààza Saratu, a ba ñane àà elvan ge ñane: Degevaadega ukpa na leppe jipu na keye ate daramaara, emmaàga gatau watsawatse.

⁷ ñane an iraara, zhagadaara àà dem walde a esla, a de eksese egdze a esla na shagera vuwaara, hyuwaara kudkudfe jipu na, a naba fanem am erva ge slesleraara, ñane anjwa àà ganve naàza dfaale àà ba ate watsewatsire.

⁸ Gyepgye naàza dfaale na maa, Ibrahiima a satera jeba naza za umele anjwa ta magana an ufa, antara ufa àà waya, a sateranhe aàtirpalle antara hyuwa na, a faterhe àà katafkaatare. ñane keni a tsaahè àà ba aàzetare am ekte àà nafa ñanna haa ta zuhe.

⁹ Daaci ta ndavanuhe, a ba itare taà elvan ge Ibrahiima: AÀme muksaana Saratu? A njwaterante, a ba nane: Kwaye nane anjwa am bere.

¹⁰ A ba palle aà wayvaha na aà elvan ge Ibrahiima: Sarte seke una am shifa watse yaà eptsu, una yaà ndak ba jirire baaka eptsankaara, watse yaà se bere Saratu an egdzere zhele am erva. Saratu keni aà tse aà ba am iga aà Ibrahiima nanna ate we aà wakiya, anjwa aà cena elva na.

¹¹⁻¹² Daaci dzaka ge Saratu an ila, adaba Ibrahiima antara nane bukerdaatare garevge emgyegwaha. nane demba ba naadaatare njwashaha keni naazaara icevice. Adaba una nanna a ba nane am ervaundaara: Am njaaruwa na ni kwasau zabe anjwa emtakire aà nja antara zhele? Edda aà haaruwa keni gevge emgyegwe a zhele kurcumme!

¹³ A ba Saksage aà elvan ge Ibrahiim: Labara aà dzaka Saratu? Labara a bantsa nane am ervaundaara ganevge emgyegwe a mukse ni yaà yaà egdzere-he?

¹⁴ Una keni anjwa najipuwaara aàza Saksage emtu an sleksiraara? Sarte seke una am shifa, yaà anjwa aà eptsu aàsezeja, yaà se bere Saratu an egdzere zhele am erva.

¹⁵ Jaaja lyawa Saratu maa, a ba nane: Dzakanka. A ba Yaakadada keni ba parakke: Ka dzaka.

Ibrahiima anjwa aà yekateru shifa ge emnde a Saudauma

¹⁶ Am iga aà una nanna maa, tsaretse wayvaha na keye kerde, taà anjwa aà zlala waà, ta kurese ba ndanjire aà Saudauma. Ibrahiima keni a zlala antara itare, a daa aà puwatersepuwe.

¹⁷ Daaci a ba Yaakadada: Yaà tsa shebanvuweka ge Ibrahiima naàza na yaà de magana ya.

¹⁸ Adaba Ibrahiima aà de gev eddarge nalga yaikke, nalga na ni watse an hakuma jipu na. Bademme aà emnde na taà ate haha taà de sha barka adaba nane.

¹⁹ Ya eksese nane ganakini aà kwaratersekwara ge egdzaraara antara wulfahaara am igaara ge nane geni a farfa zherwe ate shairiyahaaruwa, a magarmaaga jirire, a magarmaga duksa bademme an baramaara, lauktu yaà ganavege ge Ibrahiima naazena ya banaa watse yaà vanteva na.

²⁰ Daaci a ba Yaakadada aà elvan ge Ibrahiima: De shisha yawe aà kyuwa aà emnde kwakya, adaba naazena taà aanjwa aà maganaa emnde a Saudauma antara Gaumaura. Haypa aà emnde nanna jauje ge ndzedu.

²¹ Adaba una nanna yaà anjwa tsekwa aadehuwa, yaà de habaza magaatara nanna maàki ba jirire ba estuwa. Maàki gavka estuwa keni watse ya nja ba diyeddiye.

²² Daaci emnde buwa am wayvaha na eptsaraterveptsu iga, zlarzlala am tate nanna, taà anjwa aà zlala aà dem Saudauma. Amaa Yaakadada waà, zlalaaka, anjwa aà tse aà ba am tate nanna, Ibrahiima keni anjwa aà ba aà tse aà katafkaara.

²³ Ibrahiima a ganapte ge Yaakadada, a ba nane aà elvan ge nane: Kina emnde a jirire na taà aahuwa keni kaà de kedaterakeda aatirpalle antara emnde a haypa emtu Yaakadada?

²⁴ AÀmbane taà anjwa emnde a jirire kul ilyebe am Saudauma nanna, kaà de kedaterakeda itare keni emtu? Kaà yaterareka ge emnde a ekse nanna adaba emnde a jirire kul ilyebe na taà am hudaara na emtu?

²⁵ Kay! Ekka kaà ta maganaaka jeba una. Emnde àà jirire ni kaà cebatera aàtirpalle antara emnde a haypa? Shairiyaatare kalkale? Una àà magaveka. Eddawna watse àà kyana ñane shairiya àà duniya bademme ni àà kyanaka shairiya a jirire?

²⁶ A ñwanante ge Yaakadada, a ba ñane àà elvan ge ñane: Maàki shanansha emnde a jirire kul ilyebe am hufe àà berni àà Saudauma waà, yaà naba yateraareye ge emnde a ekse ñanna bademme afaba itare.

²⁷ A ba Ibrahiima: Taslaaña yiyareye Yaakadadaaruwa, afaba maganka lyawa àà katafkaaña dekideki ge ndakse elva parakke. Iya waà, ya berbere àà haha ba dey, ya kelpa àà kara ba dey.

²⁸ AÀmbane watse baaka ura ilyebe am emnde a jirire kul ilyebe na, kaà de kedaterakeda bademme afaba emnde ilyebe na baaka am hudaara na emtu? A ba Yaakadada: Maki shanansha emnde a jirire kul ufafe jilyebe am ekse ñanna waà, yaà kedefa ekse.

²⁹ Aley, zlafe Ibrahiima yaànka Yaakadada, a ba ñane àà elvan ge ñane zlafe adaliye: AÀmbane emnde a jirire ta ba kul ufafe am ekse ñanna maa? A ñwete ge Yaakadada, a ba ñane: Maàki shanansha emnde a jirire kul ufafe am ekse ñanna waà, yaà kedefa ekse.

³⁰ A ba Ibrahiima: Taslaaña Yaakadadaaruwa, a ñanka ervaunfe, yaà ankwà àà ndavakundave zlafe adaliye: AÀmbane emnde a jirire ta ba kul keye am ekse ñanna maa? A ba Yaakadada: Maàki shanansha emnde a jirire kul keye am ekse ñanna waà, yaà gejeka ekse.

³¹ A ba Ibrahiima: Taslaaña Yaakadadaaruwa yiyareye. Afaba kwakya elvaaruwa àà katafkaaña: AÀmbane emnde a jirire ta ba kul buwa am ekse ñanna maa? A ba Yaakadada: Maàki shanansha emnde a jirire ni hyephye kul buwa am ekse ñanna waà, yaà gejeka ekse dekideki afaba emnde a jirire kul buwa ñanna.

³² A ba Ibrahiima: Taslaaña Yaakadadaaruwa, ñanaaña ervaunfaaña an slakala, yaà ndavaku ba palle mazlaara, yaà farka umele. AÀmbane emnde ñanna ta ba kelaawa ñaiñje am ekse ñanna maa? A ba Yaakadada: Maàki shanansha emnde a jirire kelaawa am ekse ñanna waà, yaà gejeka ekse mazlaara afaba emnde a jirire kelaawa na.

³³ Am sarte na ni Yaakadada mbedanumbede elvaara bademme ge Ibrahiima, a naba yaa Ibrahiima, a naba zlalehe. Ibrahiima keni ba eptsara àà sem tataara.

19

A segashe estuwa Ludu am Saudauma

¹ Herzhe ankwà àà maga mangaripu waà, daraada malikaha buwa na keni am Saudauma. Ludu maa, ñane ankwà àà nja ate we àà walkame àà Saudauma ñanna. Ba a puwete ice ate itare waà, hatstse a naba tsetehe, a de yaiteruye, a kezle ugje àà kataftkaatare wafkaara ba teppe ate haha.

² A ba ñane àà elvan ge itare: Yaakadadaaruwa, taslawakure, daweska ba estuwa arge haà àà naávaakure. Sawmbare barawaabare serahaakure, harauhaàre, an enjya werre waà, lauktu kwaà tse, kwaà maga shulaakure adaliye. Amaà ta ñwanante, a ba itare: ñere ñaà duka àà dem mba àà ura, ñaà haraanere àà ba aagashe.

³ Amaà Ludu keni a tsaa à ba ate naàzaara, àa magatera tasle estuwa, àa ñatertaà sera. Daaci ta naba duhe, ta demhe àa dem huđe àa haara. A de magatera muñri antara depain na baaka shahi àa makala am huđaara na, ta zuhe.

⁴ Ba zlaàva keni zlavareka emtsaafde waà, saremsa emnde a ekse àa Saudauma, dawalaha antara emgyegwar zaalahaatare bademme saresse am slalaha kaàtaàkaappe se jarantaaveje ge haà àa Ludu.

⁵ Ta ðante Ludu, a ba itare taà elvan ge ñane: Taà aàme dawalaha na ta tsekwaà am mbaaña àa ba an yayiya vatena na? Satersese aàseze ñere, ñaà kaàtaà zlava an itare.

⁶ A sesehe ge Ludu aàsezetare, a tsaàhe ate we àa wakyiya, a hefanu ge wakyiya am igaara,

⁷ a ba ñane àa elvan ge itare: Estuweka emndaaruwa, magauka mandzawire na taslawaaakure.

⁸ Naàwa taà ankwaa egdzarahaaruwa ta buwa, garevge gyaalaha, zlafe diyarka zhele waà, yaà satersese itare, kwaà de maga naàzena kwaà katana kure an itare. Amaà zaala na waà, taslawaaakure yawaterya, afaba ta wayvaha, taà am huđe àa haaruwa.

⁹ Amaà a ba itare taà elvan ge Ludu: Janernaaja ka ate we àa wakyiya! Ka wa ka sawa an sawa, ka wayve ba dey degiya gakevge narkaliyaanere? Use dawale, shagera kwa elvaaña. Ba kinamina ñaà magakanaamaga palasa, àa jauje ba ge naàza àa emnde ñanna. Ta naba puwana tsekweđa ge Ludu, taà kata kezla paàre àa wakyiya maa,

¹⁰ malikaha buwa na ta naba velese erva, ta tefante Ludu àa dem huđe àa haà, ta hefanu ge wakyiya.

¹¹ Ta naba wulfete emnde ñanna taà ate we àa wakyiya na, malaha dete egdzaraha bademme baaka ura àa nanna ice ðekidfeke. Ta kuðevaa ba itare ge tataya we àa wakyiya geni taà demda.

¹² Daaci a ba malikaha na taà elvan ge Ludu: Taà ankwaa emndaanja umele am ekse na emtu? Ma egdzaraaña, ma shawlahaaña, ma emndaraaña keni, maà ta varahaaña am huđe àa ekse na waà, satersese.

¹³ Afaba ñaà kata kefanakaakeđa ekse na ba ðekidfeke. Yaakadada cenancena kyuwa emnde kwakya afaba maàga àa emnde a Saudauma. Afaba una ñanna a belanera Yaakadada geni ñaà se kefanakaakeđa ekse na.

¹⁴ A sesehe ge Ludu, a de mbedateru ge shawlahaara, emnde na ta ankwaa àa sheba egdzaraara, a ba ñane àa elvan ge itare: Magaumaàga watsewatsire mi zlalawa am ekse na, afaba Yaakadada àa kata keđe ekse ba ðekidfeke. Amaà shawlahaara ñanna ta ganve ba elva a shawya.

¹⁵ Kyaakya adaga waà, malikaha na ta bakante ge Ludu àa ba an ndzeđa. A ba itare taà elvan ge ñane: Tsetse ba watsewatse antara emndaanja, muksaanja, antara egdzaraaña buwa, dawedde watsewatse, a zakuruka duniya afaba shariya àa haypa àa emnde a ekse na.

¹⁶ Am taà ezhzhara àa hadzaleka Ludu, ta naba ñanaahe ate erva, ta ñanaa erva ge muksaara, ta ñatera erva ge egdzaraara buwa ñanna, ta ðaterse àa dete iga a ekse, ta yatera ahuwa, afaba Yaakadada wayaaka kefaara.

¹⁷ Am sarte na daratersede aàdete iga a ekse ñanna maa, a ba palle àa malikaha na àa elvan ge Ludu: Ezhzhagade shifaanja àa de cuwa waà, geni a keđeke shifaanja. Zhareka ice àa sem iga, tseka am kaamba keni.

18 Amaà a nwanante ge Ludu, a ba nane: Estuweka Yaakadada, yaà de dzegwaànka.

19 Urara kenì ya ba naàvaana, shanansha ngurna aàzeña magakiyan-maga shaigerire yaikke, ñezlakisenjle waà, yaà dzegwaànka zhagade aà de cuwa wa. Yaà tama aà de shisha emtanjire, yaà de cuvaaka wa yaà emtsa.

20 Kaà anjwa aà nanna egdze a ekse na kwaye nane na emtu? Herzhe ba egdze a ekse nanna, yaà dzegwaàndzegwa zhagade aà de cuwa tate nanna, taslaana viteva barama ge dehuwa. Egdze a ekse nanna ba cekwaanjudi, daaci yaà de sheba iraruwa am huɗaara.

21 Shagera, a ba malika na, yaà magakaà ngurna zlaɓe adaliye, yaà yaka egdze a ekse nanna, yaà gejeka.

22 Ezlzlala watsewatse, kaà de sheba irana am egdze a ekse nanna, yaà manka ba uwe kenì sey maà dakaada am ekse nanna. Adaba una nanna, ta fante zhera aà Jau'ar ge egdze a ekse nanna.

Dadaamiya ndza a keɗan estuwa Saudauma antara Gaumaura

23 Sesse vaciya am haha waà, Ludu kenì de tsekwaatsekwa am Jau'ar.

24 Daaci Yaakadada a naba fantau ge hya kaàraa an wesha an baraudu aà sawa am samaya, aà setarge Saudauma antara Gaumaura.

25 Yaakadada a eptsante eksaha nanna, antara kaamba a tate nanna, antara nafaha baɗemme a ganve ba seke ndza tate nanna ka.

26 Mukse aà Ludu maa, nane a zharaa ice aà dem kataliya, nane kenì a naba eptsapte a gev naàkwa aà izhe, amaà ba naàwa ura aà tse aà ba ka.

27 Maàkurallaara a tsetehe ge Ibrahiima an enjlya werre, a duhe aà dem tate na ni a tsaa aà katafke aà Yaakadada na,

28 a kante ice aà dem Saudauma antara Gaumaura antara kaambaha aà tate nanna baɗemme waà, aà zhera ba yire aà kaàraa yaikke jipu, ba seke yire aà kaàraa kaamba yaikke.

29 Am sarte na Dadaamiya a keɗaa eksaha aà tate nanna, a naba yehamme Ibrahiima, daaci a naba sanse Ludu ba lapilayye am masiba nanna. Amaà eksaha nanna ndza Ludu am huɗaara na waà, a ganve ba seke ndza tate nanna ka.

Slalwe aà Mau'abiyaha antara Amauniyaha

30 Ludu maa, jaaja lyawa ge nja am egdze a ekse nanna taà ɗahanaa an Jau'ar na, adaba una nanna a naba kezla, kwaye a de nja am hwalakwa am huɗe aà waà, antara egdzaraara buwa egdzara njwasha.

31 Daaci a ba egdzere zunjwire aà elvan ge kudereñaara: Naàwa eddemiya kenì gevge emngyegwe, am haha na kenì baaka eddawna aà shebamisheba seke una taà anjwa aà maganaa emnde baɗemme.

32 Sawa mi ejja eddemiya an mbazla waà, mi zlava an nane, watse mi fanefa wulfe ge eddemiya.

33 An yayiya vacite nanna, ta naba hyanhe ge eddetare na an mbazla telkuse, a de haàre male aàzeñaara. Amaà ma sarte na a zlavanuzlave na, ma sarte a zlalaara kenì diyaaka eddetare dekiɗeki.

34 An enjlya werre, a ɗante kudereñaara, a ba nane aà elvan ge nane: Yawwaa, zlawzle kwa naàzaaruwa, an yayiya vatena zlavanjerzlava antara edderwa. Sey mi hyanhya zlaɓe adaliye an mbazla, kaà de hara ka vatena. Estuwa, mi naba fanefa wulfe ge eddemiya.

³⁵ An vayiya, ta naba hyanhe zlaɓe adaliye ge eddetare an mbazla, a de hare sledfabaara aàza eddetare na. Eddetare diyaaka dekiɗeki sarte na a de zlayanuzlave na ma sarte a zlaalaara keni.

³⁶ Egdzara aà Ludu bukerɗe sharaànsha huɗe an eddetare.

³⁷ Egdze a zunwiraara a ye egdzere zhele, a fate zheraara Mau'ab. ɗane una eggyetare ge Mau'abiyaha sem vatena.

³⁸ Kudereɗaara keni ba estuwa, ɗane keni a ye egdzere zhele, a fete zheraara bii'Ammi. ɗane una eggyetare ge Ammauniyaha sem vatena.

20

Labare aà tara Ibrahiima antara sleksu Abimailaik

¹ A naba kezla Ibrahiima am tate ɗanna, kwaye a de nja am Puti, a de icese slalaara am dagave aà tara Kadais antara Sura. Am iga aà una ɗanna maa, kwaye a de nja am Gairar. Am sarte na taà am Gairar ɗanna maa,

² a ba Ibrahiima aà elvan ge emnde a ekse ɗanna ate muksaara Saratu: Egdze a emmerwa aà bina. Daaci a sariyansa mukse ɗanna a ba slekse aà emnde a Gairar, zheraara Abimailaik. A naba bela emndaara, ta de eksanvaah.

³ An vayiya waà, daàmda Dadaamiya aà deza sleksu Abimailaik am shene, a ba ɗane aà elvan ge ɗane: Kina waà, samsa emtsaanja, sey kaà emtsa. Adaba mukse na ka eksevaa ka na waà, mukse aà zhele.

⁴ Am sarte ɗanna maa, zlaɓe Abimailaik d'ahaaka emtsaɗe mukse na aàdezeɗaara. A ba ɗane aà elvan ge Dadaamiya: Yaakadadaaruwa, ma emnde na baaka ba haypaatare keni kaà diya ba cebaterceba emtu?

⁵ Adaba a binaa ba Ibrahiima an waara, egdze a emmerwa aà bina. A ba mukse keni egdze a emmerwa. Ya maganaa aà ba an erwaunɗaaruwa palle, maganka niya a maga mandzawire dekiɗeki.

⁶ Aà ba am shene ɗanna, a ba Dadaamiya aà elvan ge ɗane: Ba iya keni diyandiya ganakini ka maganaa a ba an shagerire aà erwaunɗe. Adaba una ɗanna piyanaktepiya maga haypa an ya, vanakteka barama ge nja antara mukse ɗanna.

⁷ Kina waà, danaada mukse na aà dem mba aà zhelaara, adaba zhelaara nabi. Watse aà yekakuwa ɗane shifa geni kaà enzlesenɗle. Amaa maàki dakannaaka muksaara waà, diyeddiye geni ekka iraanja antara emndaanja bademme kwaà de njeka an shifa.

⁸ A tsetehe ge Abimailaik an enɗya werre, a detaa galipahaara bademme, a tsakaterse elva ɗanna bademme, jaterja lyawa jipu.

⁹ A dante Ibrahiima keni, a ba ɗane aà elvan ge ɗane: Labara ka magite una? Ya gaku uwe kena estuwa ni, ka de magite una antara emndaaruwa bademme am kwaraaruwa na? Naàzena ka magita ka na waà, taà manka emnde dekiɗeki.

¹⁰ A ndavanuhe zlaɓe adaliye, a ba ɗane aà elvan ge ɗane: A waktaa uwe demme ni ka naba wayete magite una na?

¹¹ A ɗwanante ge Ibrahiima, a ba ɗane: Iya, ya kurken emnde a larde na taà kuveka Dadaamiya, watse taà kediyaaɗe arge muksaaruwa.

¹² Demme keni waà, egdze a emmerwa ba miyenne. Adaba gergere ba mama ka waà, eddenjere palle. ɗane, egdze a edderwa, gevge muksaaruwa ge iya.

¹³ Am sarte na sisese Dadaamiya am hufe àà haà àà edderwa, ya ndaana ba iya, a ba iya yaà elvan ge ñane: Maè mi de tsekwaam eksara keni, naba ndaterndaha ge emnde a ekse ñanna geni ka egdze a emmerwa.

¹⁴ Daaci Abimailaik a eptsanaa muksaara ge Ibrahiima, a ndakanaare antara duksaha kwakya: kyawaha antara eslaha antara ba emndimagwaha a vanteva, navaha antara kwatenaha.

¹⁵ A ba Abimailaik àà elvan ge Ibrahiima: Kwaye lardaruwa bademme àà katafkaanja, naba njinja am tate na ni àà katana ervaunfaanja.

¹⁶ A ba ñane àà elvan ge Saratu: Naàwa yaà vante gursa debu ge egdze a emmeja, una ñanna lafayaanja, naàza hefakaa nasherire àà katafke àà sleriyahaanja bademme. Estuwa, kaà an bara àà katafke àà emnde bademme.

¹⁷ Daaci Ibrahiima a magaa maduwa, maàzlaara Dadaamiya keni a naba ekhyaternaahge ge tara Abimailaik antara muksaara ira kwatenahaatare bademme, ta fantau ge yaà egdzere zlaàbe adaliye.

¹⁸ Adaba ndza Dadaamiya a hefete yaà egdzere ba dekidfeki am hufe àà haà àà Abimailaik bademme adaba elva àà Saratu mukse àà Ibrahiima.

21

Laukte àà yaà Isiyaaku

¹ Yaakadada viyanaaka Saratu, a gananve naàzena ndza a ndandaha, a ba nane watse àà magannaamaga na.

² Saratu a naba shaa hufe, a yane egdzere zhele ge Ibrahiima. Daaci Ibrahiima a shansha egdzere zhele àà ba am emgyegwire. Saratu a ye egdzere àà ba am sarte na a tsanaa Dadaamiya na.

³ Ibrahiima a fete zhera àà egdzaara na a yannaa Saratu na, Isiyaaku.

⁴ Isiyaaku magaaamaga hare tise am erva maa, Ibrahiima a beleme am shedekwe ba seke una a bannaa Dadaamiya na.

⁵ Ate iva ñanna Ibrahiima a shaa egdzaara Isiyaaku na waà, iva àà Ibrahiima dermeke.

⁶ Daaci a ba Saratu: Dzakitedzaka Dadaamiya, emtake ervaunfaaruwa jipu. Una ma a cenanaa ware labaraaruwa keni sey àà dzaka, àà higiyuhige.

⁷ A farhe zlaàbe adaliye, a ba ñane: Ndza a tamanaa ware àà katafke àà Ibrahiima ni watse Saratu a yiya egdzere! Amaà kwaye ñane yaneya egdzere, ñane keni emgyegwe tsa.

⁸ Daaci anjwa àà wala egdzere, ta ñezlaa ate uba. Vaci ñezla Isiyaaku ate uba, Ibrahiima a magaa munri, a detaa emnde.

Ibrahiima a1 ñgyanse estuwa Hajara antara Isemayiila

⁹ Vacite umele maa, egdze na Ibrahiima a shanaa an Hajara egdze àà emnde a Misera na, taà anjwa àà gaà gusa antara Isiyaaku àà Saratu, naterna Saratu.

¹⁰ A ba Saratu àà elvan ge Ibrahiima: ñgyansengye kwatena na, a zlarzlala antara egdzaara bademme. Adaba wayanka, yanaaya ervaunfaaruwa egdze àà kwatena taà de zaà warata kerdè antara Isiyaakuwaaruwa.

¹¹ Elva ñanna yanaaya ervaunfè àà Ibrahiima jipu, adaba Isemayiila keni ba egdze a hudfaara.

¹² Amaà a ba Dadaamiya àà elvan ge Ibrahiima: A guleka higaanja adaba kwatena antara egdze na ka shanaa an ñane. Naba magananmaga ge

Saratu naàzena a ndavakuwa njane bademme. Adaba àà ba am jirire keni wulfahaanja na watse ta kwakya àà ba iya, ya ndakndaha na keni, bademme watse taà segashe àà ba am Isiyaaku.

¹³ Amaà egdze a kwatena na keni maa, yaà de huyanaahuya njane keni, yaà de ganvege larde yaikke adaba njane keni ba egdze a hudaanja.

¹⁴ Daaci ba makurallaara an enjya werre, Ibrahiima a eksetaa naàza za antara kanyakanya yawe am hudaara, a far ge Hajara ate nahyapaihyapaara, a eksevaa egdzaara njanna, a vante, daaci a naba ngyanse, ezlzalaanja àà ba njane àà elvan ge njane. Daaci ba zlala ge Hajara àà dem kaambaara, kwaya a de deriya am kaamba àà Birsaba.

¹⁵ De zlarzle yawe am kanyakanya maa, a naba eblyanve egdzere am ekte àà nafa.

¹⁶ njane an iraara a de njehe yiyire an egdze na deydey àà zlala àà gurme palle, am ndanjiiraara. Adaba a bantsa njane: Wayanka zhara egdzaaruwa àà emtsa ate icaaruwa. Daaci a de njehe, a kuresse ba ndanjiire àà tate na ni egdzaara ààtekwa na, a fantau ge kyuwa.

¹⁷ Daada kyuwa àà egdze na ààdeza Dadaamiya, a naba tsekwehe ge malika a Dadaamiya àà sawa am samaya, a ba njane: A jaara uwe ge ekka Hajara? A wanjka lyawa dekideki, adaba Dadaamiya cenancena hula àà egdzere am tate na ààtekwa egdze njanna.

¹⁸ Naba tsetse, de eksanteksa egdzaanja, njanaanja ba shagera, adaba watse yaà ganve larde yaikke an egdze njanna.

¹⁹ Dadaamiya a naba weranante ice maa, Hajara a zhara ba suwa, hatstse a naba tsetehe, a de nante kanyakanyaara an yawe na, una a fanu ge egdzere.

²⁰⁻²¹ Dadaamiya icaaka antara Isemayiila dekideki haa a waltehe. Waltewala maa, a naba nja am hufe àà kaamba àà Paran, gevge zhel matsame, àà dzega naàza kaambaha an gume. Emmerjaara a de eksanante gyaale am Misera.

Namaàna na am dagave àà tara Ibrahiima antara Abimailaik

²² Am sarte njanna maa, a sawhe ge sleksu Abimailaik antara Pikaul male àà sawjiyahaara ààseza Ibrahiima, a ba njane àà elvan ge njane: Ekka waà, anjwa Dadaamiya antara ka am naàzena kaà magana ka bademme.

²³ Kina waà, sey kaà ziyuze wadfa an Dadaamiya geni kaà de magiteka keladire dekideki, ma ge iya, ma ge egdzarahaaruwa, ma ge eggyahaaruwa keni. Ba seke una ni iya ya magakaa shagerire, hudaaruwa palle ate ka na waà, ka keni maginaamaga ba estuwa. Kaà magiya shagerire ge iya antara ge larde na naàwa njakinja am hudaara na.

²⁴ Yaà ezza, àà ba Ibrahiima.

²⁵ Daaci Ibrahiima a naba sananse parakke ge Abimailaik shagerkire na ni ta maganaa emndaara, ta naba lyevaa suwa àà ba an ndzedfa beresse na.

²⁶ A njwanante ge Abimailaik, a ba njane: Diyanka una dekideki ma a maganaa ware keni. Ekka keni mbedakiyuka, iya keni cenananka dekideki maà vateneka.

²⁷ Am iga àà una njanna, Ibrahiima a naba haltaa nawaha antara kyawaha ira eslaha, a naba vante ge Abimailaik, bukerdaatare gevge namaàna dagavaatare mazlaara.

²⁸ Ibrahiima a naba dzerese kyawaha na deydey deydey na vuye, a tsaterahe an iraatara.

²⁹ A ba Abimailaik aà elvan ge Ibrahiima: Labara ka dzerese kyawaha na vuye, ka tsateraahe an iraatara na?

³⁰ A nwanante ge Ibrahiima, a ba nane aà elvan ge nane: Una waà, lyevaalya am ervaaruwa ba ge iya, ge seydire a katafkaanja, geni suwa na waà, ba jirire ya yanaa ba iya.

³¹ Adaba waɗa aà emnde buwa nanna ta zanaa am tate nanna, ta ɗaàhaà tate nanna an Birsaba kina.

³² Kwaye nane, ta ngudananaa estuwa tara Ibrahiima antara Abimailaik namaana am dagavaatare. Am iga aà una nanna maa, a tsetehe ge Abimailaik antara Pikaal male aà sawjiyahaara, ta eptsaa aà dem eksaatara aà ba am Filisti nanna.

³³ Daaci Ibrahiima a dzebe nafa aà ɗaale am Birsaba. A magaa maduwa, a fantau ge ɗaàha Dadaamiya Saksage an Yaakadada am maduwaara.

³⁴ Ibrahiima haraahare jipu am larde aà Filisti.

22

Dadaamiya anjwa aà gyaà hala aà Ibrahiima

¹ Am iga aà unaha nanna maa, Dadaamiya a naba gyaa hala aà Abrahiima. A ɗante: Ibrahiima! A nutehe: Naàwa ya Yaakadada, a ba Ibrahiima.

² A ba Dadaamiya aà elvan ge nane: Eksanteksa egdzaanja Isiyaaku, egdzaanja na palle ba nane wayakwaya jipu na, ezlzlala an nane aà dem larde aà Mauriya ate ire aà wa na watse yaà de ngyekwakanvaa ya, de icyantica sadakaara am tate nanna, sadake na ni taà epshana an kara na.

³ Ba makurallaara, a tsetehe ge Ibrahiima an enjya werre, a tataa hazla na watse aà de epsha sadake an nane na, a puwete serde ate ezzenjwaara, daaci daredde antara egdzaara Isiyaaku, aà dem tate na ni a ngyekwannaa Dadaamiya na. A ɗetaa emnde buwa am waladiyahaara, ta duwa antara nane.

⁴ Am hare ge keyire waà, Ibrahiima a kante ice, a nanna tate nanna amaà zlaɓe yiyyiye jipu.

⁵ A ba nane aà elvan ge waladiyahaara buwa na: Kure waà, njawinja aàhuna antara ezzenjwa. Amaà nɗere antara egdzere waà, kwaye njaà de kezlan ugje ge Dadaamiya ate ire aà wa na kwaye nane na. Maà zlanjeruzle njaà se berakurbera.

⁶ Daaci Ibrahiima a eksante hazla na taà epsha naàza sadake an nane na, a farhe ge egdzaara Isiyaaku na. nane an iraara maa, a eksante kara antara washe, daredde taà anjwa aà zlala ba itare ta buwa mazlaara.

⁷ Daaci Isiyaaku a ndavanu elva ge eddenjare taà aàtire a zlala nanna, a ba nane: Eddaye! A nwanante ge Ibrahiima, a ba nane: Naba enndaha elvaanja egdzaaruwa, yaà anjwa aà eccena. A ba Isiyaaku aà elvan ge nane: Naàwa maà an hazlaha antara kaàraa bademme, aàme egdze a zhiil kyawe na mi de maga sadake an nane na?

⁸ A nwanante ge Ibrahiima, a ba nane: Watse aà de jansaare ba Dadaamiya nanna an iraara ge egdze a kyawe nanna egdzaaruwa. Daaci taà anjwa aà zlalaatare aà ba aàtirpalle.

⁹ Daraada am tate nanna a ngyekwannaa Dadaamiya nanna maa, Ibrahiima a de ndere naàzena taà icanaa sadake aàtekwa ge Dadaamiya

na, a kazlante hazla, daaci a naba takwasaa egdzaara Isiyaaku na, daaci a belete ate hazla na ate tate aà fana sadake ge Dadaamiya na.

¹⁰ Daaci a velese erva, a eksante washe, aà kaàtaà ica egdzaara waà,

¹¹ Ibrahiima, Ibrahiima, anƙwa aà ɗahanaà malika aà Dadaamiya aà sawa am samaya. A n̄utehe ge Ibrahim: Na'am.

¹² A ba malika: Fanfeka ervaana ge egdzere deƙiɗeki, maganaanka ba uwe keni. Kina waà, dyaneddiye mazlaara ganakini kaà anƙwa aà kuva Dadaamiya, aɗaba yaikiveka egdzaana palle ba n̄ane.

¹³ Ibrahiima a kante ice waà, aà zhara ba zhel kyawe am igaara am gwezla aà dake tabedamme, dermahaara an n̄ana am gwezla n̄anna. A naba duhe ge Ibrahiima suuwe, a de lyevaa zhel kyawe na, a maganaa sadake ge Dadaamiya an n̄ane am sledé aà egdzaara.

¹⁴ Ibrahiima a fete zhera aà tate n̄anna: Dadaamiya anƙwa aà nanna. Sem vatena keni, emnde taà ɗaha tate n̄anna a ba an: Dadaamiya anƙwa aà nanna n̄anna.

¹⁵ Malika aà Yaakadada a ɗante Ibrahiima ge buwire aà sawa am samaya,

¹⁶ a ba n̄ane aà elvan ge n̄ane: Naàwa elva aà Yaakadada. A ba n̄ane: Ba seke una ni ekka eksakarekse magiya una, yaikiveka egdzaana palle a ba n̄ane na waà, yaà zaku ba wadaara an zheraarua ba ge iya:

¹⁷ ba jirire yaà anƙwa aà gakar barkaarua, yaà yaàkteya, egdzaraana taà de gev ba seke terlyakwaha ate samaya, ba seke shili na am guwa na. Ma vatara keni sey taà de gaànaà ba emndaana ndzedá arge kelaadahaatare.

¹⁸ Baɗemme a nalgaha am duniya taà de shaà barka n̄anna yaà de gatarer ge emndaana na, aɗaba ka na ebzanka elvaaruwa.

¹⁹ Daaci a eptsehe ge Ibrahiima aà seza dawalahaara na, ta naba daatare aà dem Biirsabe. Aɗaba Ibrahiima aà nja am Biirsaba n̄anna.

Egdzara aà Nakaur

²⁰ Am iga aà labare n̄anna baɗemme na maa, ta se mbeɗanu shawya umele ge Ibrahiima, ta baàntsa: Milka, mukse aà egdze a emmen̄a Nakaur a yayane egdzar zaala.

²¹ Naàwa zherahaatare: Uus, n̄ane maàkaajiyaara, taà an Bus sledabaara, antara Kamuyail n̄ane waà, eddaana ge Aram,

²² sledaba Bus maa Kaisaid antara Hazau antara Pilda antara Yidlaf ira Baitu'iila.

²³ Baitu'iila n̄ane a ye Raibaika. Kwaye n̄anne egdzara aè Milka tise n̄anna, egdzar zaala baɗemme, a yayanna ge Nakaur egdze a emmen̄aara ge Ibrahiima.

²⁴ Anƙwa mukse aà Nakaur umele a gaàn ge burwire, zheraara Raiwma, n̄ane keni a yaye egdzara. Naàwa zharahaatare: Taibak, taà antara Gaham, antara Tahas ira Maaka.

23

A shekweve estuwa Ibrahiima tate na a heɗaken muksaara Saratu

¹ Saratu a magaa iva dermeke an kul buwa juvuye lauktu aà emtsa.

² A emtsaa an haha aà Kanaana, am ekse aà Kiriya Arba, ba n̄ane una taà ɗaha an Haiburun na. Ibrahiima a naba jemaa emnde, a kyuse Saratu.

³ Am keɗa muksaara n̄anna maa, Ibrahiima a naba yaa emtsa na am bere, a tsetehe, a duhe aà deza Haitiyaha, a ba n̄ane aà elvan ge itare:

⁴ Naàwa iya, ya sawa an sawa, ya wayve am dagavaakure. Vatena na waà, shisha mandzawe, yaà kata egdze a sledfe aàza kure taslawaakure, geni yaà de hefa muksaarua am sledfe ñanna.

⁵ Ta ñwanante ge Haitiyaha, a ba itare taà elvan ge Ibrahiima:

⁶ Estuweka aàmbarkaaŋa. Ekka ka ura ñgaa am dagavaañere a gakaara Dadaamiya barka. Naba edduwa, de zharanaazhara irekhyahaañere, eksesekse ba una faaka argina dekideki na, kaà hefa muksaanja am huɗaara. AÀ jerka ura am dagavaañere aà de yaikve irekhyaaara deàkideki.

⁷ Daaci a tsetehe ge Ibrahiima, a tsaahè aà katafke aà Haitiyaha, emnde a haha ñanna, a gaa irara aà katafkaatare,

⁸ a ba ñane aà elvan ge itare: Maàki ba jirire lyavaalya ervaunɗaakure ganakini yaà hefa muksaarua aàhuna waà, taslawaakure, ndavawisen-dave aàza Aifruna egdze aà Jauhar,

⁹ maàki aà bashibasha waà, hwalakwa aà Makpaila na ate we aà fahaara na, adaba tate ñanna naàzaara. A viteva aà ba ate gane na ni aà zlayaàn ge tate ñanna, yaà shekwana aà katafkaakure baɗemme, geni iya keni yaà shansha tate aà irekhyaarua halal am dagavaakure.

¹⁰ Mbate, Aifruna ñanna keni aà ba nja am dagave aà emndaatare Haitiyaha, taà aà faɗa ate we aà walkame na. A ba Aifruna aà elvan ge Ibrahiima aà ba an kaa kwara aà katafke aà zlamakelaawa:

¹¹ Estuweka aàmbarkaaŋa, faaka elva a vela am huɗaara. AÀ katafke aà emndaaruwa baɗemme, ma fe ñanna, ma hwalakwa ñanna keni vanaketea ba dey ge hefa muksaanja am huɗaara. Nada eccena ka naàzena yaà ankwaa aà ndaka ya na.

¹² Ibrahiima a gaa irara zlaɓe adaliye aà katafke aà emnde a haha ñanna baɗemme,

¹³ a ba ñane aà elvan ge Aifruna aà katafkaatare baɗemme: Taslaaŋa, yanaaka elvaaruwa na: Gane aà fahaaŋa waà, yaà ebbiya baɗemme, naba lyevalya nalmanaŋa am ervaaruwa, lauktu yaà de hefa muksaarua.

¹⁴ Amaa a ba Aifruna aà elvan ge Ibrahiima:

¹⁵ Labara kwa aàmbarkaaŋa, ka yanaa ge uwe ka elvaaruwa na? Naàwa gane aà sledfe ñanna gursa dermeke ufada, amaa yaikke ba dagavaamiya ka emtu arge nalmane? Naba ezlzlala de ehhefa muksaanja seke!

¹⁶ Daaci Ibrahiima a ekserhe aà ba an higa gane aà fahe ñanna a ndaasa Aifruna aà ba an waara aà katafke aà Haitiyaha baɗemme, lipela dermeke ufada aà ba ñane na. Ibrahiima keni a naba kezlanaa gursa dermeke ufada ñanna tuwesse am erva. Una ñanna shunguwaatare na taà tsakala an ñane.

¹⁷⁻¹⁸ Mazlaara, fantau aà ba am sarte ñanna, fahe aà Aifruna am Makpaila, aà dem geɗiyaara ge Mamre, damda am rezege aà Ibrahiima aà katafke aà Haitiyaha baɗemme am kendeikiya yaikke ate we aà walkame; fe ñanna antara hwalakwa na, antara nafaha na am fe ñanna ira nafaha na ate nakwaha aà tate ñanna baɗemme.

¹⁹ Zlaruzle am una ñanna baɗemme, lauktu Ibrahiima a de hefa muksaara Saratu. A heɗanaa am hwalakwa, am fe am Makpaila, am geɗi aà Mamre am tate na ta ɗahana an Haiburun na, am haha aà Kanaana.

²⁰ Kwaye njane, a gev estuwa fe njanna antara hwalakwa na am hudfaara na, am rezege aà Ibrahiima. A shekwanaa am erva a Haitiyaha, a ganve tate aà hedfa emndaara bademme.

24

Nika aà tara Isiyaaku antara Raibaika

¹ Ibrahiima ndza gevge emgyegwe a zhele kurcumme, Dadaamiya garga barka am duksa bademme.

² njane ndza an navaha antara waladiyaha kwakya. Vacite umele, a ba njane aè elva ge eddawnaanana njane hufe aà haara bademme na: Sawa femfa ervaana am dagave aà serahaaruwa, aà bina,

³⁻⁴ adaba yaà kata kaà ziyuze wada. Ganeka gyaale ge egdzaaruwa Isiyaaku am dagave aà emnde aà Kanaana na naàwa yaà am dagavaatare na dekideki. Sey kaà zlala aà ba aà dem lardaaruwa, kaà de gan gyaale ge egdzaaruwa Isiyaaku am dagave aà varahaaruwa. Watse kaà emmaàga he? Ziyuze wada an zhera aà Yaakadada, Dadaamiya na a nderanaa njane samaya antara haha na.

⁵ A njwanante ge slesleraara, a ba njane aà elvan ge njane: AÀmbane aà de eksarka gyaale ge dabidaba aà sem larde na maa? Maàki de gevge estuwa yaà naba eptsanaptsa emtu Isiyaakuwaana aà dem larde na ndza ka sawa am hudfaara na?

⁶ A ba Ibrahiima aà elvan ge njane : Effa hyema, manjka una. Daànka egdzaaruwa aàdehuwa.

⁷ Yaakadada Dadaamiya na a nderanaa njane samaya na, a sisaa ba njane am hufe aà haà aà edderwa, a sisaa ba njane am lardaaruwa na ta yiyaa am hudfaara na. A biyantsa ba njane, aà de vaterte larde na bademme ge eggyahaaruwa, a ziyu wada geni baaka gafkaara. Daaci aà de belana ba njane malikaara aà katafkaana ge dem lardaaruwa, kaà de sana gyaale ge egdzaaruwa aà sawa aàhuwa.

⁸ Maàki a kwalvaa ba gyaale waà, wada na ka ziwa ka ge iya na keni aà dabanjka mazlaara. Amaà duksa palle waà, daànka egdzaaruwa aà dehuwa dekideki.

⁹ Daaci, ane a ba waladi na, a naba fanem erva am dagave aà serahaara, a zanu ge zaànwaara geni aà emmaga a ba ate una njanna.

¹⁰ Am iga aà una njanna maa, waladi aà Ibrahiima a naba dzerese kelaawaara am ezlegwamaha aà zanwaara, antara kazlana umele an daàràadza jipu, a naba maga shula aà dem ekse aà Nakaur am Misaupautamiya.

¹¹ Shanaasha ekse njanna maa, de shansha suwa ate iga a ekse njanna. Daaci a naba kazlateraa ugje ge ezlegwamahaara, reppe njarinja ate we aà suwa njanna. Sarte njanna keni gevge icavaciya, sarte a dem yawe ge njwasha.

¹² A magaa maduwa, a ba njane: Yaakadada, Dadaamiya aà zaànwaaruwa Ibrahiima, taslaana giyanvege naàzena ni ya sawa adaba njane vatena na. Magannaamaga ngurna ge zanwaaruwa Ibrahiima.

¹³ Naàwa yaà tse ate we aà suwa, gyaalaha na taà am ekse na taà de sawa, taà se kaà yawe am suwa na.

¹⁴ Watse yaà ndavanundave ge gyaale palle am itare: Ginaaga hwaamaanja yaà shushe yawe, maà baànba gyaale njanna naàwa shushe eddaye, yaà kateruke ge ezlegwamahaana keni maà taà esha waà, ba njane

gyaale na ni ka eksanansaa ka ge slesleraanja Isiyaaku. Yaà de dise ate una njanna njurna na ka maganaàn ge zanwaaruwa Ibrahiima.

15 AÀ ba am tsaka elvaara àà katafke àà Dadaamiya keni zlafe zlawka waà, àà zhara ba sesse Raibaika an hwama ate nahyapaihyaipaara. Raibaika njanna maa, zhara aè eddenaara Betu'iila egdze a Milka, mukse àà Naàkaur, egdze a emmenjaara ge Ibrahiima.

16 Raibaika gyaale zariya an tsaka ire, zlafe diyaaka zhele dekidfeki. Kacawcacawcacawe sesse, a de tsekweme am suwa, a kem yawe am hwamaara, kertenj a ferhe anjwa àà zlala.

17 Daaci zhagade ge male àà waladiyaha àà Ibrahiima na, a de ica ba wafkaara, tsaatse, a ba njane àà elvan ge njane: Tasle a njanaaga seke hwama yaà shushe yawaanja na cekwaanjudi?

18 A njwanante ge Raibaika, a ba njane: Labara? Naàwa shushe eddaye! Kertenj a gannaaha, zhel na a shu yawe na a yanaa ba njane.

19 Hyanhya ge zhel na, a ba Raibaika àà elvan ge njane: Yaà payateraapaya ge ezlegwamahaanja keni maà taà esha, taà yaànaa ba itare yawe.

20 Kertenj a puwese yawe na ndza am hwama na àà dem kyaale, ba watsewate a de kem umele, a se puwese adaliye, a payateru yawe na ge ezlegwamaha àà zhel na bademme, ta yanaa ba itare yawe na.

21 Am sarte na Raibaika anjwa àà maga slera na waà, waladi àà Ibrahiima na a duhe tseriye àà ndaka elva, àà zharanaa àà ba an ice. Amaa àà maga ba najipuwara. A ba njane am ervaunjaara: Una gianvege Yaakadada naàzena ya se katanaa ya na emtu estara?

22 Hyaterhya yawe ge ezlegwamahaara bademme waà, zhel na a naba vante jade àà dindar ge Raibaika. Jade njanna ganaara kwakya jipu. A naba fante ate ektare, a vante zlafe adaliye naàdanwaha buwa, una njanna keni ta janaa àà ba an dindar njanna zlafe adaliye, a naba puwante ate erva.

23 A ba njane àà elvan ge njane: Taslaanja ndindaha, ka egdze àà ware am ekse na? A naba jerje emtu slede am mbaakure geni yaà de tsekwa am mbaakure antara emnde na taà anjwa puwisepuwe na bademme?

24 A njute ge gyaale, a ba njane: Ya egdze àà Betu'iila, ya eggyetare ge tara Naàkaur antara muksaara Milka.

25 A farhe zlafe adaliye, a ba njane: Anjwa slede ge tsekwa wayvaha am mbaanjere. Dete ba kandiske antara masa ge dabbahaakure keni anjwa kwakya am mbaanjere, tate àà hare a wayvaha keni anjwa bademme.

26 Daaci zhel na a naba kezle ugje am aha, a kezlan ugje ge Yaakadada, a slafan waara,

27 a ba njane: Yaà anjwa àà slafaka waaruwa Yaakadada, Dadaamiya àà zaanwaaruwa Ibrahiima. Yaà slafakaà we, adaba marakiyaanmara parakke njurna, antara jirire na kaà anjwa àà maganaàn ge zaanwaaruwa. Naàzaaruwa ge iya waà, diyandiya mazlaara geni a siya ba Yaakadada an iraara àà sem hudfe àà haà àà egdze a emmenjaara ge zanwaaruwa suuwe.

28 Raibaika a naba kante sera àà daà, a de balananse labare ge emmenjaara.

29-30 Anjwa egdze a emmenjaara zhele ge Raibaika, zharaara Laban; njane keni nanna jade na am ektare àà egdze a emmenjaara na, antara naàdanwaha na ate ervaara na bademme. Cenancena keni àà etsaka

Raibaika naàzena a bannaa zhel ñanna bademme. Daaci a naba sessehe ge Laban am mba, zhagadaara aà dete we aà suwa na, a de bere zhel na antara ezlegwamahaara ate we aà suwa.

³¹ A ba Laban aà elvan ge ñane: Labara ka tsaa am kaamba! Sawa aà se mbaañere eddaye! Ekka, ka eddawna Yaakadada a gakar barka an tsaka ire na, tsatsannaatsatse ba iya an iraruwa tate aà tsekwa wayvaha am mbaañere, slede ge ezlegwamaha keni ankwawa bademme.

³² Daaci ta duhe, ta de tsekwaaw gwatamaha ate iga aà ezlegwamaha, ta vaterte kandiske antara masa ge ezlegwamaha na, ta sateraa yawe aà bara sera ge ñane antara emnde na ta daa aà puwansepuwe na bademme.

³³ Ta sateraa naàza za, ta faterhe aà katafkaatare waà, a ba waladi aà Ibrahiima: Yaà zeka duksa maà ndanakurseka labare na ni a sisa na. A ba Laban: Naba endaha elvaanja edda!

³⁴ A ba ñane aà elvan ge itare: Iya waà, ya waladi a Ibrahiima.

³⁵ Dadaamiya Saksage a gar barka an tsaka ire ge zanwaaruwa Ibrahiima, a ganve ur ñgaa. A vante nawaha antara kyawaha, eslaha, lipela antara dindar, antara navaha antara kwatenaha, ezlegwamaha antara ezzenwaha, bademme a duksa.

³⁶ Muksaara Saratu a naba yane egdzere aà ba am emgyigwire. Zanwaaruwa a yanaa rezegaara bademme ge egdze ñanna kina.

³⁷ A ba zanwaaruwa aà elvan ge iya: Yaà kata kaà ziyuze wafa. Kaà ganka mukse ge egdzaaruwa am dagave aà emnde a Kanaana na ñaà am dagavaatare na dekidefeki.

³⁸ Sey kaà zlala aà ba aà dem lardaaruwa, aà dem dagave aà egdzar mamahaaruwa, antara emnde a jebaaruwa, kaà de gan gyaale ge egdzaaruwa aàhuwa. Watse kaà emmaga he ate una ñanna? Sey kaà ziyuze wafa, aà bina.

³⁹ A ba iya yaà elvan ge zanwaaruwa: AÀmbane watse aà dabika gyaale aà sem larde na ma?

⁴⁰ A ba zanwaaruwa aà elvan ge iya: Dadaamiya, Yaakadada na yaà ankwawa aà kezlan ugje kelaazare na waà, aà de belana ba ñane malikaara aà katafkaanja, aà de gakanvege ñane shulaanja ate una ni kaà de hayaànhaya na. Daaci kaà sannaasa gyaale ge egdzaaruwa aà sawa am jebaaruwa, aà sawa am dagave aà egdzar mamahaaruwa.

⁴¹ Maàki ba dakaada ka aà dem jebaaruwa waà, wafa na yaà fakar ezzaara na keni aà dabanjka mazlaara. Una ma de shakanaànka gyaale ge egdzaaruwa, varakteka keni tsekwaatsekwa ate ka, aà dabanjka wafa na kaà zaànaa ka na mazlaara.

⁴² Kwaye ñane daliila a shulaaruwa vatena, ya se tsekwaaw ate we aà suwa. Tsekwantsekwa ate we aà suwa waà, ya magaa maduwa, a ba iya: Yaakadada, Dadaamiya aà zanwaaruwa Ibrahiima, maà lyavaalya ervaunñaanja waà, taslaanja hyiyanfehaye shulaaruwa vatena na.

⁴³ A ba iya zlafe adaliye am maduwaaruwa: Naàwa iya, yaà tse ate we aà suwa, maà sesse gyaale am huđe aà ekse, a se ka yawe am suwa na, ya banaa: Taslaanja viteva yawe yaà shushe cekwaangudī am hwamaanja ni, yiveka,

⁴⁴ maà banba gyaale ñanna: naàwa shushe eddaye, yaà payaterapaya ge ezlegwamahaanja keni maà taà esha, maà baànba gyaale ñanna estuwa waà, daaci ba gyaale na ni ka eksesaa ka geni aà gev mukse aà egdze aà zanwaaruwa.

⁴⁵ Iya keni zlafe yaà aàtira tsaka elva ñanna am ervaunɗaaruuwa, yaà zhara ba sesse Raibaika an hwama ate nahyapaihyapaara, a de tsekweme am suwa, a kem yawe, a ferhe. A ba iya yaà elvan ge ñane: Taslaaŋa viteva seke yawaan̄a na yaà kuke?

⁴⁶ Kertenj eksaksa yawe ate nahyapaihyapaara: naàwa eddaye, yaà kateruke ge ezlegwamahaan̄a keni aà bina. Iya ya shu yawe na, a payateraa ge ezlegwamaha, itare keni ta yanaa ba itare yawe.

⁴⁷ A ba iya yaà elvan ge ñane: Ka egdze aà ware? A ba ñane: Ya egdze a Batu'iila, ya eggyetare ge tara Nakaur antara muksaara Milka. Daaci ya naba fanem jade am ektare, ya puwante nadan̄waha ate erwa.

⁴⁸ Daaci ya kezle ugje am aha, ya kezlane ugje ge Yaakadada, ya slafan waaruwa ge Yaakadada, Dadaamiya aà zanwaaruuwa Ibrahiima, aɗaba a kwarisaa ba ñane barama a shulaaruwa, zlalavezlale baaka argina, geni yaà ganega egdze aà egdze a emmen̄aara ge zanwaaruuwa ge egdzaara.

⁴⁹ Kina waà, elva a juwaa aà ba aàze kure. Maàki eksaarekse irakure maganaa shaigerire antara jirere ge zanwaaruuwa, kwa ndahihe. Maàki aà gevka keni ba kwa ndahihe parakke, daaci yaà zlaalaruuwa aè dem tate umele.

⁵⁰ Ta ñwanante ge tara Laban antara Batu'iila, a ba itare taà elvan ge ñane: Duksa waà, ba naàzena ni a ganvaa Dadaamiya na. baaka elva na ni ñaà ndaaka ñere, ña tsa bakanka shagera elvaan̄a, ña tsa bakanka keni shagerka elvaan̄a.

⁵¹ Kwaye Raibaika aà katafkaan̄a, eksanteksa daànda, a de gevge mukse aà egdze aà zanwaan̄a ba seke una a ndaaka Yaakadada na. Dawaada aà ba an hairire.

⁵² Ba a cenaa una ñanna male aà waladiyaha aà Ibrahiima, a kezlan ugje ge Yaakadada am aha.

⁵³ Am iga aà una ñanna, a sanse kazlan̄a aà gyaale zarizariya bademme, umelahaara ta janaa an lipela, umelahaara ta janaa an dindar, antara nan̄gyuwaha, a vante ge Raibaika. A sanse kazlan̄a umele zlafe adaliye an daradza jipu maa, una ñanna a vaterte ge tara Laban egdze a emmen̄aara ge gyaale antara emmen̄aara ge gyaale.

⁵⁴ Zlaruzle am shawyaataare bademme, lauktu male aà waladiyaha aà Ibrahiima antara emnde na ta daa aà puwansepuwe na ta zu duksa, ta sharhe, lauktu ta de zlava ta hare.

Maàkurallaara an enjya werre waà, ta tsetehe, a ba male aà waladiyaha na aà elvan ge emnde a haà: Vawiteva kwa baraàma, yaà daà aà deza zanwaaruuwa.

⁵⁵ A ba tara egdze a emmen̄aara ge gyaale antara emmen̄aara taà elvan ge ñane: Amaà gyaale waà, aè shekwashakwa emtsaade deydey hare kelaawa palle lauktu watse kwa daà.

⁵⁶ A ba ñane aà elvan ge itare: ñan̄awika seke taslawaaakure. Naàwa shulaaruwa a tsatsanaa ba Yaakadada an irara. Kure waà, vawiteva kure ba baraàma, yaà eptsa aà deza zanwaaruuwa.

⁵⁷ A ba itare taà elvan ge ñane: Una waà, sey ñaà d̄aha ba gyaale an irara, aà se ñuta ba ñane.

⁵⁸ Daaci ta d̄ante gyaale, a ba itare taà elvan ge ñane: Kaà eɗɗaba he zhel na aà kata aà daàkaàda ba vatena? A ñute: Yaà eɗɗaba, aà bina.

⁵⁹ Daaci ta sawhe ge egdzar mamahaan̄aara ge Raibaika, antara emnde haatare bademme, ta magateraa aàjaàmimaà shifa ge tara Raibaika antara

slenjana egdzere antara male à waladiyaha à Ibrahiima ira emnde na ta saa à puwansepuwe na bademme.

⁶⁰ Egdzar mamahañaraa ge Raibaika ta gan barka ge egdze a emmetare, a ba itare ma waraatare keni: A vakteva Dadaamiya egdze a hude egdze a emmerwa. Egdzaraaña a garevge ma debu waanyarwaanyara keni. Kelaadaha a ña taà de gevge ba ñwashaha à katafke à egdzaraaña.

⁶¹ Daaci a tsetehe ge Raibaika antara kwatenahaara, ta ñafalte ate iga ezlegwamaha, a ñabete male à waladiyaha à Ibrahiima. Male à waladiyaha à Ibrahiima a gan estuwa Raibaika, a zlaléhe an ñane.

⁶² Am sarte ñanna maa, Isiyaaku zlafe ba unjule a saara, ndza a dete we à suwa. Zhara à suwa ñanna Lahay Ruwa. Amaana: Dadaamiya Saksage ankwaa à nina. Adaba ñane an iraara a ñja am haha ñanna am puti.

⁶³ Vacite umele an icaviciya maa, Isiyaaku a de tataya tate à tsekadfire am fe, a kante ice waà, à zhara ba ezlegwamaha taà ankwaa à sawa.

⁶⁴ Raibaika keni kanteka ice, nanna Isiyaaku na, a naba tsekwehe ate ezlegwamaara.

⁶⁵ A ndavanu ge male à waladiyaha à Ibrahiima, a ba ñane à elvan ge ñane: Ware ñane zhel na kwaye ñane am fe, à se jaà ire an miya na? A ñwanante ge zhel na, a ba ñane à elvan ge ñane: Una ñanna degiya zanwaarua. Ba watsawatse Raibaika a haltaa lafayaara, a puwar ge iraara.

⁶⁶ Male na a se ndahanhe ge Isiyaaku naàzena a maganaa ñane am shulaara bademme.

⁶⁷ Daaci Isiyaaku a daa Raibaika ba suuwe à dem bere à emmeñaraa Saratu. Raibaika gevge mukse à Isiyaaku, wayaawaya jipu an muksaara. A ekhya estuwa ervaunfe à Isiyaaku, adaba ndza a kefaa emmeñaraa.

25

Egdzara à Ibrahiima a yanaa an Kaitura

¹ Ibrahiima a naba ge mukse umele zharaara Kaitura.

² Mukse ñanna a yayane egdzar zaala ge Ibrahiima. A yese Simran, antara Yauksan antara Maidan antara Madiyan antara Yisbak ira Suhak.

³ Yauksan, ñane keni a ye tara Saiba antara Daidan. Daidan keni a yese emnde a Asuri antara emnde Laitusi ira emnde a Laiwmi.

⁴ Naàwa emnde na keni egdzara à Maidiyan: Tara Aifa antara Aifair antara Hanauk antara Abida ira Aildaba. Bademme a emnde na ba egdzara à Kaitura.

⁵ Warata waà, Ibrahiima a vante warata à nalmanaara bademme ba ge Isiyaaku pale.

⁶ Amaà egdzara à ñwashaha umele na waà, zlafe ñane an shifaara, a tegateraa nalmane à ba an ervaara, a ñgyekwateraa sledfaatara à dem gedí, yiyiye jipu an Isiyaaku, una ñanna keni larde umele.

Emtsaa à Ibrahiima antara tate a ehhefaara

⁷ Ibrahiima a magaa iva dermeke an kul vuye jilyebe,

⁸ lauktu a zluwaa hairiraara, gevge emgyegwe an tsaka ire, ndza a jesanje am iraara ñja an shifa. Amaà a emtsaa am ñgahire, zlazlala à deza eggyahañaraa.

⁹ Ta hefanaa ba egdzaraara, tara Isiyaaku antaa Isemayiila am hwalakwa à Makpaila, am fahe à Aifruna egdze a Jauhar ura Haiti, fe ñanna à dem geđiyaara ge Mamre.

¹⁰ Amaà fe ñanna waà, Ibrahiima shekwefshekwe am erva à Haitiyaha. Daaci ta hefateraa à ba am huđe à fe ñanna tara Ibrahiima antara muksaara Saratu.

¹¹ Am iga à kefa Ibrahiima maa, Dadaamiya a gar barka jipu ge egdzaara Isiyaaku. Isiyaaku a njehe, haara ba herzhe an suwa ñanna taà dahana an Dadaamiya ankwaa à nina na.

Egdzara à Isemayiila antara sledaatare

¹² Naàwa kergema à egdzara à Isemayiila, egdze à Ibrahiima na a yanaa Hajara egdze à emnde a Misra, ndza kwatena à Saratu.

¹³ Naàwa zheraha aa egdzara à Isemayiila an dabava an dabava: Naibayaut, ñane makaaji à Isemayiila, sledabaara Kaidar, lauktu Adbair, lauktu tara Maipsaam

¹⁴ antara Misma antara Duma antara Masa

¹⁵ antara Hadat antara Taima antara Yaituru antara Maafis ira Kaiduma.

¹⁶ Kwaye ñane egdzara à Isemayiila kelaawa jubuwa antara zherahaatare bademme. Ma waraatare keni huyaahuya gevge jeba. Ba zherahaatare una a gev zheraha à eksahaatare antara zheraha à sledaha na taà de tsekwa itare am huđaaara am kezlakezlahaaatare.

¹⁷ Isemayiila magaamaga iva dermeke an kul keye ju vuye lauktu à emtsa, a daahe à deza eggyahaara am faya.

¹⁸ Egdzara à Isemayiila ta nja am dagave à tara Hawila antara Sura, à dem geđi à haha à Misera, ate baraàma a dem Sura. Am emnde à Ibrahiima bademme, ta de nja ba itare yiyiye an emnde bademme.

Isiyaaku a yeka egdzere a shaa wulhaha

¹⁹ Naàwa labare à Isiyaaku egdze à Ibrahiima:

²⁰ Isiyaaku magaamaga yawe kul ufađe kalkale lauktu a ge Raibaika egdze a emmejaara mukse ge Laban egdze à Batu'iila, ura Paddan Aram.

²¹ Isiyaaku a ñaala Yaakadada, afaba muksaara Raibaika yaaka egdzere, gevge dzire. Dadaamiya Yaakadada lyavaalya ñaalaara, muksaara a naba shaa huđe.

²² Huđe à Raibaika ñanna waà, wulhaha. Egdzara taà ankwaa à dagala am huđe, a naba fu hula Raibaika, a ba ñane: Maà ba estuwa, ya shan ge uwe ñane huđe ñanna ba ðekideki? Daaci a de ndava àaža Yaakadada.

²³ A ba Yaakadada à elvan ge ñane: Ankwaa zlamaha buwa, jeba buwa am huđaaña. Jebaha buwa ñanna taà ankwaa à tegaava à sawa am huđaaña. Am jebaha buwa ñanna waà, ankwaa palle à de jauje ge palle an ndzedfa. Am egdzara ñanna waà, male à de gev waladi à kudere.

²⁴ De hyephye sarte à Raibaika ge yaà, a de ye waà, a yese wulhaha buwa.

²⁵ Am egdzaraara ñanna, una a sawa zunjwe na verannde, an ugje ate vuwa ba seke naàza à egdze à sla. Ta fete zharaara Isuwa.

²⁶ A de sawa sledabaara waà, a ñaa naàfegafega à Isuwa na am ervaara. ñane keni ta fete zharaara Yakubu. Isiyaaku magaamaga yawe kul unkwaha kalkale am sarte na ta ye egdzara ñanna.

A veluwa estuwa Isuwa daradza à makaajiyiraara

²⁷ Daaci walartewaàlaà egdzara buwa na. Isuwa a gev matsame, àà eblyeka ervaara àà dem haha dekideki, ñane gevge slekaamba. Amaà Yakubu waà, ñane sletsekadfe, àà nja àà ba am mba duksaara.

²⁸ Isiyaaku waà, ndza àà waya ba Isuwa kwakyaara, adaba àà sanaà hyuwa ba kelaazare. Amaà Raibaika waà, ñane a hayaa ba Yakubu.

²⁹ Vacite umele maa, Yakubu keni gyanvegye naàza za kyanñe, Isuwa keni saasa am kaamba, kudukkufe an tsaka ire.

³⁰ A ba Isuwa àà elvan ge Yakubu: Taslaaña yiyanya naàza za na an gya kyanñe na, yaà ndafundabe ya emtsaade, adaba baaka naàzu yaà maganaà ya mazlaara. Ta fante adaba una ñanna zhera Aidaum ge Isuwa, amaana: Kyanñe.

³¹ A ñwanante ge Yakubu, a ba ñane: Veliyuvele daàraàdza àà makaajiyiraaña emtsaade lauktu kaà ezza.

³² A ba Isuwa: Yaà emtsa ni makaajiyire, watse àà magiya uwe ñane makaajiyire ñanna?

³³ A ba Yakubu àà elvan ge ñane: Maà eksakarekse waà, sey kaà ziyuze wafa emtsaade. Isuwa a naba zanu wafa ge Yakubu, geni yanaanya makaajiyire. Isuwa a velu estuwa daàraàdza a makaajiyiraara.

³⁴ Daaci Yakubu a naba vanteva kwa naàza za na ge Isuwa, depain antara jeba a yire umele ankwaa dfaàlaara aagire. A zuhe, a sharhe, a tsetehe duksaara ba ezlzala. A epsawaa estuwa Isuwa daradza àà makaajiyiraara.

26

Isiyaaka am larde àà Failaistiyaha

¹ Daaci samsa waya yaikke a sem larde, amaà waà, waya na ndza am zamane àà Ibrahiima na ka. Daaci a naba duhe ge Isiyaaku àà deza sleksu Abimailaik slekse àà Failaistiyaha am Gairar,

² de marapsemare Yaakadada àà katafkaara, a ba ñane àà elvan ge ñane: Duka àà dem Misra dekideki, naba njinja am larde na yaà de bakana iya.

³ Gejeka emtsaade seraaña am larde na, iya yaà ankwaa antara ka, yaà de gakar barkaarua. Adaba bademme a kwaraha na, yaà de vakte ba ge ekka antara wulfahaaña am igaaña. Yaà de ganve estuwa wafaaruwa na ya zanu ge eddena Ibrahiima.

⁴ Yaà de huyateraahuya egdzaraaña, taà de gev ba seke terlyakwaha ate samaya, kwaraha na bademme watse yaà de vaterte ba ge wulfahaaña. Bademme a jebaha na ate haha ta de sha barka adaba wulfahaaña.

⁵ Adaba Ibrahiima a cenaa elvaaruwa, a edfaba naàzena ya bannaa ya, a tsaà àà ba ate naàzena ya tsanaa ya, dfaadaba jipu naàzena ya puwetaa ya antara shairiyahaaruwa bademme.

⁶ A ñanaa ba una ñanna Isiyaaku am Gairar.

⁷ Am sarte na emnde a ekse taà ankwaa àà ndavanu elva ate muksaara Raibaika, egdze a emmerwa àà bina. A wana lyawa ge ba muksaara, adaba a kuva emnde a ekse ñanna jipu geni a jareka arge muksaara, adaba muksaara Raibaika zariya jipu, baaka arge ñane.

⁸ Am haraare Isiyaaku am ekse ñanna, vacite umele, naterna sleksu Abimailaik slekse àà Failaistiyaha àà kya we àà biye àà bere, taà ankwaa àà gwagwesa tara Isiyaaku antara muksaara Raibaika.

⁹ Abimailaik a naba dante Isiyaaku, a ba ñane àà elvan ge ñane: Mbate mukse na muksaāja! Ka ndana estara kena egdze a emmenja àà ba ka na?

A nwanante ge Isiyaaku a ba nane àà elvan ge nane: A wiyaa ba lyawa geni a jarika adaba nane.

¹⁰ A ba Abimailaik: AÀzara kena una ka maganjerka ka na? A yaa ba cekwaanngudi ma andze ura umele àà ganvege muksaara am emndaaruwa, daaci ekka keni sakanjeranka emtu haypa?

¹¹ Daaci sleksu Abimailaik a ndaase elvaara palle, a ba nane àà elvan ge emndaara: Ma ware una a ndanse elva yayiaihe ge zhel na, ma a fete erva ate muksaara keni, eddaara àà njeka an shifa dekideki.

Tara Isiyaaku antara Abimailaik taà anjwa zaà wafa am dagavaatare

¹² Ate iva nanna, Isiyaaku a herda àà ba am haha nanna, amaà jaaja duksa baaka zlaktaara, adaba Yaakadada garga barka.

¹³ Nalmane Isiyaaku anjwa àà far ba saga, a gev sleberba baaka arge nane dekideki.

¹⁴ Ndza an waldaha àà sla kwakya, antara kyawaha antara nawaha, kwakya jipu. Emnde a maganaa slera keni ndza baaka zlaktaatare. Daaci Failaistiyaha ta naba shelha ate nane.

¹⁵ Adaba shelha na maa, Failaistiyaha ta naba dashem suwaha na ndza a yayanaa eddenaara Ibrahiima na bademme an haha. Adaba Ibrahiima keni ndza kwakya waladiyahaara, ta yayanaa ba itare suwaha nanna.

¹⁶ Daaci a ba Abimailaik àà elvan ge Isiyaaku: Gakevge kaà an hakuma jipu, jakuje ge ndzedaanjere, ezizlala am lardaanjere.

¹⁷ A naba kezla Isiyaaku, a de icese slalaara am kaamba a Gairar, dambake zlafe adaliye, a njaara aahuwa.

¹⁸ Isiyaaku a naba yayese zlafe adaliye suwaha na ta yayanaa am zamane àà eddenaara Ibrahiima, ta daishemhe ge Failaistiyaha am igaara na. nane a naba yayese, a fafete zheraha na ni ndza Ibrahiima a daha suwaha nanna an nane na.

¹⁹ Waladiyaha àà Isiyaaku keni ta yaye suwaha umele anwaslire, ta shaa yawaha na àà emtseka dekideki na.

²⁰ Suniyaha àà emnde a Gairar ta naba daàgala an suniyaha àà Isiyaaku arge suwa. Adaba ta baantsa itare: Suwa na nazaanjere. Isiyaaku a naba fante zhera àà Aisaik ge suwa nanna. Amaana: Daàgala. Adaba ta kaàtaà dagala an nane arge suwa nanna.

²¹ Waladiyaha àà Isiyaaku ta ye suwa umele, arge una nanna keni ta naba tsa elva zlafe adaliye Failaistiyaha. Isiyaaku a fete zhera àà suwa nanna Sitna. Amaana: Kelaadire.

²² A tsetehe am tate nanna, a de ye suwa umele ge keyire; arge una nanna waà, tsateka dagala. Isiyaaku a fete zhera àà suwa nanna Raihaubaut. Amaana: Hwihiwiyire. Adaba a bantsa nane: Yaakadada sagamiyanvesage slede geni mi hwiya am larde na.

²³ Am iga àà una nanna, Isiyaaku a naba kezla zlafe adaliye am tate nanna, kwaye a de nja am Birsaba.

²⁴ Aahuwa nanna, Yaakadada a de maranaa iraara àà ba am hare nanna, a ba nane àà elvan ge nane: Ba iya una ya Dadaamiya àà eddena Ibrahiima. Gazleka dekideki, adaba iya yaà anjwa antara ka, yaà de gakar barkaarua, yaà de yaàtertiya egdzaraanja adaba barka àà eddena.

²⁵ Daaci Isiyaaku a naba ndere naàzena taà fana sadake aàtekwa ge Dadaamiya na am tate nanna, a magaa maduwa, a daha Dadaamiya an Yaakadada an maduwaara. A magaa beraara an kacakaca am tate nanna, waladiyahaara ta naba ye suwa umele.

²⁶ A sawhe ge Abimailaik àà sawa am Gairar ààsezeṅaara, ta sawa antara uraara Ahusat ira Pikaul, ṅane male àà sawjiyahaara.

²⁷ Isiyaaku a naba ndavateruhe, a ba ṅane àà elvan ge itare: Kina mu a sakuraa uwe ààsezerwa, ààbi ṅyaikurisengye am dagavaakure yakuriyaaya?

²⁸ Ta eptsanaa jawapa, a ba itare taà elvan ge ṅane: ṅàà aṅkwa àà ezhzhara ṅanna waà, aṅkwa Yaakadada antara ka ba parakke. A ba sawariyaanḡere, shagera àà demda waḡa am dagavaamiya. Ekka antara ṅere waà, namaàna dagavaamiya.

²⁹ Kina waà, kaà zaṅeruze waḡa geni kaà de maganerteka kelaadire dekideki. Adaba ṅere keni faṅerka zlaḡa ate ka, ṅa magakaa shaigerire jipu, ka segashe ba lapilayye am dagavaanḡere. Kwaye ṅane gakevge ura àà Yaakadada kaà an barkaara am wuwa.

³⁰ Daaci Isiyaaku a magateraa muṅri ta zuhe, ta sharhe.

³¹ Makurallaara ta tsetehe an eṅlya werre, ta zu waḡa ṅanna am dagavaatare. Am iga àà una ṅanna Isiyaaku a magateraa ààjamimashifa, ta daahe àà ba an hairire.

³² Ba vacite ṅanna, waladḡiyahaara ta sanaa labare àà suwa na taà aṅkwa àà eyya, a ba itare: Shaṅeransha yawe.

³³ Isiyaaku a fete zhera àà suwa ṅanna Saba. Amaana: Waḡa. Adaba una ṅanna zhera àà ekse ṅanna Birsaba sem vatena. Amaana: Sawa àà waḡa.

ṅwashaha àà Isuwa

³⁴ Isuwa maa, ṅane magaamaga yawe kul ufadḡe, a naba ge ṅwasha buwa. A ge tara Yaihudit egdze àà Bairi, antara Basmat egdze àà Ailaun. Bukerdaatare ta ba egdzara àà Haitiyaha.

³⁵ ṅwashaha àà Isuwa ṅanna ta zladateranve ervaunḡe jipu ge tara Isiyaaku antara muksaara Raibaika.

27

A gaare estuwa Isiyaku barka ge Yakubu

¹ Isiyaaku gevge emmgjegwe kurcumme, ba ice keni a nanka mazle-aara. A dante Isuwa makaaji-aara á dezeṅara, a ba ṅane á elvan ge ṅane: Isuwa egdze-aaruwa. A ṅwanante ge Isuwa : Ná' am !

² A ba eddeṅara á elvan ge ṅane: Iya na wá, ganevge emmgjegwe jipu, ba sarte a emtsa-aaruwa keni diyanka ya.

³ Daaci kina wá, halantehala náza erva á ṅa, kudeme á ṅa, antara leka á ṅa, ezlzlala á dem kaamba, de eksivaksa dabba a kaamba,

⁴ se gyiyanvegye hyuwa a dabba kaamba na ka de eksana ka na njebakke ate una ya katana ya, daaci siyansa yá zuze, yá gakar barka lauktu yá emtsa.

⁵ Cenancena Raibaika am sarte na Isiyaaku aṅkwa á tsakana elva na ge makaaji-aara Isuwa. Daaci zlazlala Isuwa á dem kaamba, a de tsagwaḡa náza kaamba geni a sanansa ge eddeṅara maa,

⁶ a ba emmetare Raibaika á elvan ge Yakubu: Náwa ya cenancena a ba eddekure á elvan ge egdze emmeṅa:

⁷ Ezlzlala á dem kaamba de eksevaksa dabba a kaamba, se gyiyanvegye njebakke, yá zuze, ya gakar barka á katafke á Yaakadada lauktu yá emtsa.

⁸ Daaci kina wá, náwa yá ndaaka elva-aaruwa, eccena ba shagera yanaaka elva-aaruwa ñanna.

⁹ Naba duwa á dem walda, de siyansa egdzara usale-aha shagera shagera buwa wá, yá se gyananvegye ge eddenja njebakke ate una á katana ñane,

¹⁰ ká se dananda a zuze, á gakar barka lauktu á emtsa.

¹¹ A ba Yakubu á elvan ge emmenjara: Egdze a emmerwa an ugje ate vuwa, ñaaka náza-aaruwa maa,

¹² máki tapiyatapa edderwa, diyisediye mu á de banka ya far uk-sañwirehe? Daaci máki gevge estuwa, á de kita barka edderwa yá de shanka barka na.

¹³ A ñwanante ge emmenjara, a ba ñane: A dabanja dekideki, á sem mbiye-aaruwa ge iya egdze-aaruwa. Yanaaka ka elva-aaruwa na, naba edduwa de siyansa egdzara usale-aha na.

¹⁴ Yakubu a naba de sanaa egdzaar usale-aha na ge emmenjara, ñane a se tsatsaa náza za njebakke ate una á katana eddetare.

¹⁵ Am iga a una ñanna, a demhe am bre á egdze-aara Isuwa, egdzere zuñwirehe-aara, a dzarese nanjyuwe-aara na an daradza jipu na, a tsekwanme Yakubu am hufe-aara, egdze-aara ge buwire.

¹⁶ An gwagwa á nawe-aha ñanna maa, a mbuwanaa ye á erwa-aha an ñane antara ye, adaba ye á Yakubu slerdfakke jipu.

¹⁷ Daaci Raibaika a naba fanem náza za na a tsatsanaa ñane na am erwa ge egdze-aara Yakubu, hyuwa an gya njebakke antara depain.

¹⁸ Mazle-aara a naba duhe ge Yakubu adeza eddenjara na. Edda, a ba ñane á elvan ge ñane. A ñwanante ge eddenjara: Na' am. Ka ware egdze-aaruwa?

¹⁹ A ba Yakubu á elvan ge ñane: Ba iya makaaji á ña Isuwa, ya sakaa nazena ka ndavanaa ka na. Tsetse-kwa njinja, ká zuze hyuwa na ya sakánse na lauktu ká giyar barka.

²⁰ A ba Isiyaaku á elvan ge ñane: Ka shanaa estara kena ba watsewatse na egdze-aaruwa? A ñwanante a ba ñane á elvan ge ñane: A sanaa ba Yaakadada, Dadaamiya á ña á se katafke-aaruwa.

²¹ A ba Isiyaaku á elvan ge Yakubu: Sawa emtsaade egdze-aaruwa, yá tapakaatapa an erwa-aaruwa ba jirire ka ba Isuwa? Máki ka Isuwa ka kení ya diyeddiye.

²² Daaci a naba gaptehe ge Yakubu á deza eddenjara Isiyaaku na, á ettapa Isiyaaku an erwa-aha-aara, a ba ñane: Ye-aara máki á ndaha elva wá, Yakubu, amá erwa-aha-aara wá, Isuwa.

²³⁻²⁴ Diyaaka Isiyaaku dekideki, adaba ñaaka erwa-aha á Yakubu agashe, bademme ba ugje ba seke náza á egdze a emmenjara Isuwa. A ndavanuhe ge Isiyaaku, a ba ñane: Ba jirire ka ba makaaji-aaruwa Isuwa? A ñwanante ge Yakubu, a ba ñane: Ba iya degiya Edda. Mazle-aara a naba fantau ge gar barka.

²⁵ A ba Isiyaaku á elvan ge ñane: Siyansa hyuwa á náza kaamba na ka sinaa ka, ka makaaji-aaruwa, yá zuze lauktu yá gakar barka. Yakubu a vante, a zuhe, a de sanaa mbazla, a vante a sharhe.

²⁶ Am iga á una ñanna, a ba Isiyaaku: Sawa kwa egdze-aaruwa takwaliyatakwala.

²⁷ Takwalle á ba Yakubu a de ñanaa eddenjara na. Cenancena Isiyaaku emtakkire á se á nanjyuwe-aara, a garhe barka, a ba ñane: Emtakkire á se á egdze-aaruwa na wá, ba seke emtakkire á se á fahe na Yaakadada garge barka jipu na.

28 A vakteva Dadaamiya werhe á sawa am samaya antara dikele á nalmane na ni a vanta haha ge ura na. Tara hiya antara mbazla na emtakke na wá, sey tá ndavana á ba am mba á ña.

29 Larde-aha gergere tá de magakaa slera ge ka, jeba-aha gergere ta de ganaaga ire-aatare á katafke á ña. Ká de geva ka zanwe á egdzara mama-aha a ña, ta de gana ba itare ire-aatare a katafke á ña. A de sha barka eddewna ni á de gak barka ge ekka. Amá á de gev an nyainye eddawna ni á de nyainya ka na.

30 Isiyaaku keni zlauzle am gar barka ge Yakubu, sesse Yakubu áza eddenjara, vanayye saasa egdze a emmanjara Isuwa á sa am baka na.

31 Ñane a se gyanve hyuwa á náza a kaamba njebakke, a sanánhe kwa ge eddenjara na. A ba ñane á elvan ge eddenjara: Tsetse kwa edda, náwa sanakanmesa hyuwa á náza kaamba na, zuze lauktu ká gar barka ge egdze á ña.

32 A ba eddenjara á elvan ge ñane: Ka ware ka? A ba ñane: Ba iya egdze á ña Isuwa, ya makaaji á ña.

33 Jaaja emtanjire Isiyaaku, diyaaka ba názena á magana ñane keni dekideki. A ba ñane: Ware ñane ni a duhe á dem kaamba, a de je náza kaamba, a siyaa hyuwa-aara ya zuhe, náwa a tsantaa ba sera á ña na! Barka wá, ganarga, shansha zlauzle.

34 Isuwa ba á cenaa elva na á tsakana eddenjara na wá, ñane keni jaaja ervaude jipu, a fu hula á ba á dem samaya. A ba ñane á elvan ge eddenjara: Tasle á ña eddaye-aaruwa, iya keni giyarge barka.

35 A ba Isiyaaku á elvan ge ñane: Saasawa egdze a emmeña an zlerma, dándá ñane barka na ma andze náza á ña na.

36 A ba Isuwa: Ñane na wá, Yakubuwire na sharanansha, egdze á zlerma. Werre keni, a berdu daradza á makaajiyire-aaruwa á ba an ndzedá beresse. Nawa vatena zlafe adaliye a se berdu barka-aaruwa gevge ser buwa kina. A ba ñane á elvan ge eddenjara: Mazlakinaaki barka ñanna ge iya emtu?

37 A ba Isiyaaku á elvan ge Isuwa: Baaka elva-aara, gananvege ñane zanwe a ña. Ya fanem egdzara mama-aha-ñara bademme am erva ge ñane, tá de magana slera. Vananteva ndzedá jipu an hiya kwakya, ma mbazla emtakke keni tá de ndavana á ba am mba-aara. Yá magaká uwe kina mazle-aara egdze-aaruwa

38 A ba Isuwa á elvan ge eddenjara zlafe adaliye: Ndza ká á ba an barka palle ñanna emtu edda, giyarge seke barka ge iya keni eddaye-aaruwa. Mazle-aara Isuwa a naba fu hula, anjwa á kyuwa a ba an ká kwara.

39 A ñwanante ge eddenjare Isiyaaku, a ba ñane á elvan ge ñane: Sledé á nja ña ge ekka wá, watse ká yiyiye an sledé na gelgela, werhe na á sawa am samaya na á de duka a dem dalbe á ña dekideki.

40 Ekka wá, á de vakta shifa ba masalam á ña, ká de magana slerga ba ge egdze a emmeña. Amá máki yak-ya hala wá, ká naba sansese ire á ña am erva-aara.

41 Daaci Isuwa jaaja ervaude jipu ate egdze a emmeñara Yakubu, adaba barka na ni a gaara eddetare na. A ba ñane am ervaunje-aara: A ba á sawa ndza ñane vaci kyuwa eddemiya, má watse tá dá ba buwa antara Yakubu ñanna ma.

42 Balaranansebale ge Raibaika názena ni á kata magana Isuwa egdze a zunñwire-aara na ate egdze a emmeñara. A dante Yakubu ádezenjara,

a ba ñane á elvan ge ñane: Effa hyema ate ire á ña, aɗaba anƙwa a tsagwadaktsagwada egdze a emmeña Isuwa, á kata ja shifa á ña ba deƙideƙi.

⁴³ Kina wá, eccena ka názena yá ndaka ya: Tsetse, ezlzlala á ña egdze-aaruwa á dem mba á egdze a emmerwa Laban am Harran.

⁴⁴ Naba njanaanja ire á ña am mba-aara dem sarte na má ekhyakhya ervaunɗe á egdze a emmeña.

⁴⁵ Sey má viyanáviya ba deƙideƙi am ire-aara názena ka maganta ka na, lauktu watse yá belakva we geni sawa a sa. Labara yá puwem egdzara buwa am evege am hare palle?

Isiyaaku a belanse erva ge Yakubu á dem mba á emnde a emmeñara

⁴⁶ A ba Raibaika á elvan ge Isiyaaku: Mága á shawle-aha-aaruwa, egdzara á Haiti-aha na wá, jiseje gwaygway am ire ba deƙideƙi. Máki Yakubu keni gaaga zlaɓe adaliye ba egdze á Haiti-aha ñanna seke náza á Isuwa na wá, náza-aaruwa watse baaka daliila a nja an shifa ñanna mazle-aara.

28

¹ Am iga á una ñanna maa, Isiyaaku a ɗante Yakubu, a gar barka, a ba ñane á elvan ge ñane: Ya nda ba ka: Geka mukse á ña am egdzara á emnde a Kanaana na deƙideƙi.

² Ekka wá, tsetse ezlzlala á dem mba á emnde á emmeña am Padda-Aram, á dem mba eggyeña Baitu'iila. De eksanteksa gyaale am dagave á egdzara á Laban, egdze a emmeñara ge emmeña.

³ A gagga Dadaamiya Slekse barka-aara, a gagvege ura kwakya jeba-aara, a huyakaahuya Dadaamiya, a gagvege eggyetare ge emnde a jeba gergere kwakya.

⁴ A vakteva Dadaamiya ge ekka, antara ge egdzara á ña am iga á ña, barka na ni ndza a vante ge Ibrahiima na, geni haha ñanna náwa ka wayve am huɗe-aara na wá, á demde am rezege á ña. Aɗaba vanteva Dadaamiya ge Ibrahiima zlauzle.

⁵ A danse estuwa Isiyaaku Yakubu-aara á dem Padda-Aram, a de nja am mba á Laban egdze á Baitu'iila ura Arama. Laban ñanna keni maa, egdze a emmeñara ge Raibaika emmetare ge tara Isuwa antara Yakubu ñanna.

A sawa estuwa lauktu Isuwa a ge mukse umele

⁶ Cenancena Isuwa ganakini eddetare Isiyaaku a gar barka zlaɓe adaliye ge Yakubu, a belananse erva á dem Padda-Aram, geni á de gá gyaale áhuwa. Am sarte na anƙwa á gar barka eddetare, a ba ñane á elvan ge ñane: Geka mukse am egdzara á emnde a Kanaana na deƙideƙi.

⁷ Diyaadiya ba ñane keni geni Yakubu a magateraa ba fesarfira ge tara eddeñara an emmeñara, zlazlala á dem Padda-Aram ñanna.

⁸ Isuwa keni a naba diyeddiye ganakini yanaaya ervaunɗe á eddetare geni tá gá ñwasha-aha-aatare am egdzara á emnde a Kanaana ñanna.

⁹ A naba njante ga mukse umele maa, a de ndava egdze a Ismayiila, egdze á Ibrahiima. Zhera á gyaale ñanna Makalat, egdze a emmeñara mukse ge Naibauyaut. A naba gehe, a se belar ge ñwasha-aha-aara am mba.

A maranse estuwa Dadaamiya ire-aara ge Yakubu am Baytila

¹⁰ Tsetse Yakubu am Birsaba, a dem Harran.

¹¹ De garga yayiya am tate umele, a naba hare am tate ñanna. A eksante nakwa a ñelete ire atekwa, a naba zlava.

¹² Darde ba seke shene wá, á zhara ba ñálá yaike, sládfé jipu ire-aara shanaasha samaya, malika-aha á Dadaamiya tá ankwá á ñala, tá tsekwa an ñala ñanna.

¹³ A tsaahé ge Yaakadada átekwa, ate ire-aare, a ba ñane á elvan ge ñane: Ba iya una ya Yaakadada, Dadaamiya á eggyenja Ibrahiima ya Dadaamiya á Isiyaaku. Yá ndaaka ba iya una: Haha ñanna kwaye ká zlava átekwa na wá, vanakteva ge ekka, antara ge egdzara á ña am iga á ña baðemme.

¹⁴ Egdzara á ña tá de gev kwakya jipu ba seke berbere á haha. Sledé-aatare keni watse an nakweka. Tsante am gefí dem yala, tsante am manem dem puti, baðemme. Jeba-aha á emnde baðemme ate haha tá de sha barka ázerwa adaba ka, antara adaba egdzara á ña.

¹⁵ Eccena ba shagera: Yá ankwá ba iya an ire-aaruwa antara ka, yá ankwá á tsufaktsufa ma ká deme keni. Sey yá sakasa zlaðe adaliye á sem haha na, yá yakaaka ñekíðeki sey yá ganvege názena ya ndaka ya na.

¹⁶ Tsetse Yakubu am hare, a ba ñane: Baaka shaige-aara, ankwá Saksage am tate na, diyanseka ba iya.

¹⁷ Gazlaagazla wá, a ba ñane: Kay! Tate na wá, baaka shage átekwa ñekíðeki ankwá há á Dadaamiya áhuna. Walkame á samaya-aha áhuna degey!

¹⁸ Ankwá á wera ekse wá, a tsetehe ge Yakubu an enlya werre, a eksetaa nákwa na a fante ge ire-aara na, a dzebehe ndeðde una ñanna nákwa á yiha Dadaamiya, a puwar waye ate ire-aara, a ganve nákwa cuðeðde.

¹⁹ A fete zhara á tate ñanna Baytila. Amá werre wá, zhara á ekse ñanna ndza Luus.

²⁰ Yakubu a tsakanse názu am erwaunde-aara ge Dadaamiya, a ba ñane: Máki ká ankwá ka Dadaamiya antara ya, tsufakitetsufa am shula-aaruwa, máki shanásha názu yá ezza antara názu yá eshsha yá atsekwa,

²¹ máki danaada lapiya á dem mba á edderwa, daaci ká de gev Dadaamiya-aaruwa.

²² Nákwa ñanna náwa ya tsanaa iya ndeðde ge yiha Dadaamiya na wá, á gevge bere á ña ka Dadaamiya. Yá de vakte luser am názena ká de vita ka baðemme.

29

A daa estuwa Yakubu á dem mba á Laban

¹ Daaci Yakubu a fanu ge baráma-aara zlaðe adaliye, ankwá a zlala á dem larde á emnde á gefí.

² Vacite umele maa, a naa suwa am kaamba. Walde-aha á kyawe-aha antara náwe-aha gergere keye tá ankwá zlava ate we á suwa ñanna. Adaba tate á fateru yawe ge dabba-aha-aatare una ñanna. Suwa ñanna keni an heða we-aara an nákwa yaike.

³ Má jarammeje walde-aha baðeme maa, lauktu tá berhanvuwe nákwa na ge we á suwa, tá fateru yawe ge dabba-aha-aatare baðeme. Má zlaruzle ta eptsaa nákwa na zlaðe adaliya á sete we á suwa.

⁴ Yakubu a naba ndavateruhe, a ba ñane á elvan ge itare: Kwa emnde a ekse-ara kure egdzara mama-aha-aaruwa? Ta ñwanante, a ba itare: Ña emnde a ekse á Harran.

⁵ A ba ñane á elvan ge itare: Diyakurdiya Laban á Nakaur emtu? A ba itare: Diyanerdiya.

⁶ A ba ñane á elvan ge itare: Awará ñane? A ba itare: Ba layye. Bayra kwaye Rahiilu-aara keni anjwa á sawa an kyawe-aha, egdzere mukse na kwaye ñane na.

⁷ A ba Yakubu á elvan ge itare: Kwaye kapteke vaciya ba ñгаа, sarte na sarte á jaha dabba-aha á dem tate palle ka maa, fawaterufe yawe, dawaterda á de piya.

⁸ Ta eptsanaa jawapa, a ba itare: A gevka sey má jarammeje dabba-aha badfeme lauktu ñá wera yawe, ñá faterufe.

⁹ Ñane keni zlafe á ndaha ba elva antara suni-aha na, Rahiilu keni samsa antara kyawe-aha á eddenjara, adaba ñane slepiya.

¹⁰ Yakubu a zharaa Rahiilu egdze á daslarejara Laban, a duhe á dete we á suwa na, a berhanvuwe nákwá ge we á suwa, a fateru yawe ge kyawe-aha á Laban egdze a emmenjara ge emmenjara.

¹¹ Am iga á ñanna maa, á de gan use ge Rahiilu. Takwalle a de takwalaa egdze na wá, anjwa á kyuwa á ba an yawe á kyuwa.

¹² Daaci a palanaa varire-aatare antara eddenjara ge Rahiilu na geni ñane egdze á Raibaika. Zhagade á dá ge Rahiilu, a danaa labare ge eddenjara.

¹³ De cenancena labare á Yakubu egdze á egdze a emmenjara mukse, zhagade ge ñane keni a de yainuye. De jarje ire, tákwalle a de ñaᅇaa Yakubu na, a danaahe á dem mba-aara. Daaci ñane keni a de balananse názena ni a shaa ñane na bademme ge daslarjara.

¹⁴ A ba Laban á elvan ge ñane: Baaka shaige am una dekiᅇeki ka wulfe á ñere ba parákke. Yakubu a magaa tere kalkale am mba Laban.

Yakubu a magana slera ge Laban ge sheba tara Lee' a an Rahiilu

¹⁵ Daaci a ba Laban á elvan ge Yakubu: Adaba ka egdze a kwate-aaruwa ni ká magiyá slera á dey wá, una á gevka. Naba ndindaha názena ká katana ka ge mbera á ña ire na.

¹⁶ Laban maa, tá anjwa egdzara-aara buwa, egdzara ñwasha. Una male na zhera-aara Lee' a, sledaba-aara, zhera-aara Rahiilu.

¹⁷ Lee' a, ñane á náńka ice shagera. Amá Rahiilu wá, garlaka, zariya zlafe adaliye.

¹⁸ Daaci Yakubu a wayete ñane, a ba ñane á elvan ge Laban: Yá magaka slera yawe vuye adaba Rahiilu *egdze á ña ge buwire na.

¹⁹ Ane, a ba Laban, naba njaminja yá de vakteva. Ya keni ya hayaa ba una ñanna arge una yá vante ge ura jeba umele.

²⁰ Yawe vuye kalkale Yakubu anjwa á maganá slera ge Laban adaba Rahiilu, amá ñane a zharán ba seke hare cekwaanᅇudí adaba wayetewa jipu an Rahiilu.

²¹ Am iga á una ñanna maa, a ba Yakubu á elvan ge Laban: Yá kata mukse-aaruwa mazle-aara, adaba daada ate sarte na mi enndaha na ge magaka slera. Yá kata ñana erva ge mukse-aaruwa.

²² Daaci Laban a naba magaa muᅇri á nika, a jemaa emnde a ekse bademme.

²³ Magaamaga manᅇaripu ba ñгаа wá, Laban a naba eksante Lee' a, a de jatermehe an Yakubu. Ñane a naba ñanaa erva, ta hare kerde.

²⁴ Laban a eksetaa Jilpa kwatena-aara ge ñane, a vante ge Lee'a, a gev kwate-aara.

²⁵ Werawera ekse wá, Yakubu á zhara ba Lee'a ta hare kerde. A ba ñane á elvan ge Laban: Labara ka magiya zlerma na? Abi ya magakaa slera adaba Rahiilu? Labara ka magite jeba una?

²⁶ A ñwanante ge Laban, a ba ñane á elvan ge Yakubu: Shagerka am ekse á ñere danse kudere zunñwe á dem mba á zhele arge male.

²⁷ Naba zlnaazle ka hare make na antara ñane lauktu yá vakte sledaba-aara na keni. Amá wá, ká magiyá slera yawe vuye zlafe adaliye adaba ñane.

²⁸ Ane, a ba Yakubu, ta magaa make palle antara Lee'a, Laban a naba vante Rahiilu zlafe adaliye.

²⁹ Laban a eksetaa kwatena-aara Bilha, a vante ge egdze-aara Rahiilu a gev kwatena-aara.

³⁰ Yakubu a ñanaa erva ge Rahiilu keni, a ganve mukse-aara. Welawa ba Rahiilu ázenara arge Lee'a. A naba demhe zlafe adaliye am slera á Laban, yawe vuye anjwa á emmága.

Nawa egdzara á Yakubu

³¹ Am nanna Yaakadada ganakini Lee'a gevge mukse keliya, a naba vante yá ge ñane, amá Rahiilu wá, a ganve dzire.

³² Lee'a a shaa huđe, a ya egdzere zhele, a fete zhera-aara Ruubain. Adaba a ba ñane: Yaakadada nanna palasa-aaruwa, kina wá watse á wayiwaya zhele mazle-aara.

³³ A shaa huđe umele zlafe adaliye, a ya egdzere zhele adaliye. A ba ñane: Cenáncena Saksage keliyire-aaruwa ba jire. Adaba una ñanna a vite egdzere zhele umele. A fete zhere á egdze ñanna Simaun.

³⁴ A shaa huđe umele zlafe adaliye, a ya ba una ñanna. A ba ñane: Kina wá, á de deska ba essafa keni am dagave á ñere antara zhele-aaruwa, adaba ya yayan dawale-aha keye kalkale. Adaba una ñanna a fete zhere á egdze ñanna Laiwi.

³⁵ A shaa huđe umele zlafe adaliye, a yese ba egdzere zhele ñanna. A ba ñane: Kina wá, sey yá gala Dadaamiya Saksage. Adaba una ñanna, a fete zhera á egdze ñanna Yahuuda. Mazle-aara a naba yaa ya egdzere.

30

¹ Nanna Rahiila geni ñane yaneka egdzara ge Yakubu, a naba tsante shelha á dete egdze a emmenara. A ba ñane á elvan ge Yakubu: Sey ká viteve egdzara ge iya keni, má baaka una wá, yá njeka an shifa.

² Tsetse ervaunđe á Yakubu á dete Rahiilu, a ba ñane á elvan ge ñane : Iya ya Dadaamiya na a piyakte yá egdzere na emtu ?

³ A ba Rahiilu á elvan ge Yakubu : Nawa kwatena-aaruwa Bilha, naba njawinja antara ñane tara zhele an mukse, a yiya ñane egdzara ate ugje-aaruwa, iya keni yá shansha egdzara ate ñane.

⁴ A nabe vante kwatena-aara Bilha ge Yakubu, ñane a naba ganve i mukse, ta hare kerde.

⁵ Bilha a shaa huđe, a yan egdzere zhele ge Yakubu.

⁶ A ba Rahiilu : Yawwa, jirivejire Dadaamiya, cena-cena Dadaamiya ñala-aaruwa, adaba una ñanna a vite egdzere zhele. Adaba una ñanna a fete zhera á egdze ñanna Dan.

⁷ Bilha kwatena á Rahiilu a shaa huđe umele, a yan egdzere zhele adaliye ge Yakubu, egdzere ge buwire.

⁸ A ba Rahiilu : Kwakya wava na ya maganaa ya á dete egdze a emmerwa á katafke á Dadaamiye, kwaye njane ganega ndzedá. A fete zhera a egdzere Naftalim.

⁹ A ezhzhara Lee'a á shanka huđe mazle-aara á yeka maa, a eksante kwatena-aara Jilpa, a vante ge Yakubu geni a ganve mukse-aara.

¹⁰ Jilpa kwatena a Lee'a, a yan egdzere zhele ge Yakubu.

¹¹ A ba Lee'a : Kay! Ya slerezeye. A fete zhera á egdze njanna Gada.

¹² Jilpa kwatena á Lee'a, a yan egdzere ge buwire ge Yakubu.

¹³ A ba Lee'a : Una wá, barka-aaruwa. Baďemme a njwasha tá de biyanba geni shanansha barka áza Dadaamiya. A fete zhere-aara Asair.

¹⁴ Am slakslakire, sarte á ica hiya, Rubain a dem kaamba, a sanaa egdzara á nafa ge emmenjara Lee'a. A ba Rahiilu á elvan ge Lee'a : Tasle á ɲa, viteva seke egdzara á nafa na a sakanaa egdze á ɲa na ?

¹⁵ A njwanante ge Lee'a, a ba njane : Hyaaka ba una ka lyevaa zhele-aaruwa na, ká kata lyiya egdzara á nafa á egdze-aaruwa zlađe adaliye? Shagera, a ba Rahiilu : Máki estuwa wá, a de hare zhele ázenja vatena adaba egdzara á nafa á egdze á ɲa.

¹⁶ An icavaciya anjwa á sa Yakubu am kaamba wá, a de yenu á ba an ye Lee'a, a ba njane á elvan ge njane : Vatena wá, ká se hare ázerwa, ya shekweve an egdzara á nafa á egdze-aaruwa. Daaci Yakubu a de hare ázenjara vacite njanna, tara zhele an mukse.

¹⁷ Dadaamiya lyavaalya yeka á Lee'a, a naba shaa huđe, a yan egdzere zhele ge ilyebire ge Yakubu.

¹⁸ A ba Lee'a : Pelisepele Dadaamiya, adaba ya naba eksante kwatena-aaruwa, ya vante ge zhele-aaruwa, a ganve mukse-aara na. A fete zhera á egdze njanna Issaker.

¹⁹ Lee'a a shaa huđe umele zlađe adaliye, a yan egdzere zhele ge unkwahire ge Yakubu.

²⁰ A ba Lee'a : Dadaamiya a magiyaa shagerire yaikke. Kina wá, zhele-aaruwa de nja antara ya adaba ya yan egdzara zaala unkwahire kalkale na. A fete zhera á egdze njanna Jabulaun.

²¹ Am iga á una njanna, a yehe zlađe adaliye egdzere palle, une njanna wá, egdzere mukse, a fete zhera-aara Dina.

²² Daaci Dadaamiya a yehamme Rahiilu, lyavaalya yeka-aara, a naba vante yá.

²³ Rahiilu a shaa huđe, a ya egdzere zhele, a ba njane : Yawwa! Lyivarlye Dadaamiya-aaruwa dzaka á emnde na.

²⁴ A fete zhera á egdze njanna Yusufa. A ba njane zlađe adaliye : Tasle á ga Yaakadada-aaruwa, umele keni viteva ba estuwa.

Tá zlerma tara Laban an Yakubu am dagave-aatare

²⁵ Yaaya Rahiilu, a ya Yusufa wá, a ba Yakubu á elvan ge Laban : Kina wá, beliyabela yá epta á dem ekse-aaruwa, á dem larde-aaruwa.

²⁶ Viteva njwasha-aha-aaruwa, antara egdzara-aha-aaruwa na ya magaa slera adaba itare na, yá dá á dem ekse-aaruwa. Adaba ba ka keni diyakdiya slera na ya magakanaa ya baďemme.

27 A nwanante ge Laban, a ba nane : Ba estuwa, amá tasle á nja zivarze. Adaba ya de naha wá, ta biyaa barka na ya shanaa ya áza Dadaamiya na wá, ya shanaa adaba ka.

28 Naba tsanaatse ka nazena ni ká kataná ka ge mbera á nja na, yá emmága bademme.

29 A ba Yakubu a elvan ge nane : Diyakdiya slera na ya magakanaa ya bademme. Ma nja dabba-aha á nja na ya se beyanaa ya am erva á nja, antara dabba-aha á nja kina keni diyakdiya bademme ma ?

30 Abi yá sawa ya á sem mba á nja dabb-aha á nja ndza ba cekwaangudí ? Ba sanemsa ya á sem hufe á há nja, farfe dabba-aha á nja jipu Yaakadada garge barka. Kwaye kina baaka zlake-aara. Watse yá magá vaatara kena naza ire-aaruwa?

31 A ba Laban: Ekka wá, ndindaha ka ba nazena ká kata yá biyaka yá na baaka lambe á nja. Ká kata yá biyaka wányara?

A ba Yakubu : Kaà biyika ba uwe keni dfekdeki. Amaà ankwá naàzu yaà ndakndaha : Maàki eksakarekse una nanna waà, yaà duwa zlahe aà de piya dabbahaana, yaà fateru hyema ba seke werre.

32 Vatena yaà dedde am dagave aà waldahaana peraatte, ba kelaa kyawe na ni ugjaara viyauviyawe jili gergere seke ubele antara ugje indale ira kyawe danjwe, bademme yaà elle aà segashe. Am nawaha keni ba estuwa, nawe na ni ugjaara ugje ubela antara ugje indale, bademme yaà elle aà segashe, mberaaruwa una nanna ge iya.

33 Daaci kaà se zhara jiriraaruwa maàkuralla, ma watse kaà se zhara mberaaruwa. Ba maàki ka se berenaa am naàzahaaruwa ni gafka viyawe, gafka ugje indale, gafka danjwe waà, ma kyawe, ma nawe keni ya ba nayle.

34 A ba Laban: Una waà, shagera, magamimaàga aà ba ate una nanna.

35 Amaà ba vacite nanna, Laban a fantau ge ellaara usalaha antaraà njifa na ni ugjaara an mayaha ba seke gwambara antara viyauviyawe. Am mama aà nawaha keni ba estuwa, a dzerse viyauviyawe antara una nguraslasle seke ubela antara jili na an usha an dzayye ira kyawe na danjwe gyegweniyye na. A dzerse jiliyaha nanna bademme maa, a naba puwateremhe am erva ge egdzaraara.

36 Daaci a naba tegaa dagavaatare deydey shula aà vaha keye. Yakubu waà, nane ankwá aà piya ba jugena aà waldaha aà Laban.

37 Daaci duwa aà Yakubu, a naba datsevaa ervaha aà nafa anwasla gergere keye, nafaha nanna keni gergere keye. A faya iga ate nafaha na, tate na ni an faya na gevge dzayye telle, an mayaha nafaha bademme.

38 Daaci a naba puwem nafaha na am kyaale. Taà ankwá a ezhzara dabbaha maà taà se sha yawe. Adaba sarte a dala ate njwashaha keni ba una nanna ge dabbaha.

39 Ba taà dala njwashahaatare dabbaha na aà katafke aà nafaha na waà, ta naba fantau ge ya egdzere jili gergere, umele seke ba gwambara, umele ngweraslasle seke ubela, umele keni mbazlaukmbazlaukkwe.

40 Yakubu a naba dzerse dabbaha na an mayaha antara una danjwe na bademme am dabbaha aà Laban, a puwateraa an iraara. Yakubu a maganaa estuwa waldaha ge iraara, maslaaka una nanna antara naàza aà Laban.

⁴¹ Ba kelaa maà taà anƙwa ɗala dabbaha na taà an ɲasla na ate ɲwashaha waà, Yakubu aà puwaterem nafahaara ɲanna am kyaale, daaci taà ezhzhara dabbaha na.

⁴² Ama maà taà anƙwa ɗala gampaha ate ɲwashaha waà, aà maŋka una ɲanna. A ganve estuwa Yakubu dabbaha na taà an ɲasla na baɗemme taà aàtuge ɲane, amaà gampaha waà, taà aàtuge Laban.

⁴³ A gevaa estuwa Yakubu sleberba an tsaka ire. Kyawaha antara nawahaara gevge kwakya jipu. An navaha antara kwatenaha kwakya, ezlegwamaha antara ezzerwahaara keni baaka zlaktaara.

31

Yakubu anƙwa aà zhagade aà dem lardaara

¹ Yaw, cenancena Yakubu elva na taà anƙwa aà tsakana egdzara aà Laban ate ɲane. Afaba ta bantsa itare: Yakubu zauze nalmane aà eddenjere baɗemme, berbiraara na, baɗemme a ganaa aà ba an nalmane aà eddenjere.

² Yakubu aà zhara elva ɲanna waà, Laban aà fanuka hyema seke werre.

³ Daaci a ba Yaakadada aà elvan ge Yakubu: Naba eptseptsa aà dem lardaana, aà dem tate na ni ta yakaa aàtekwa na, iya yaà anƙwa antara ka.

⁴ Yakubu a naba belaterve we ge ɲwashahaara, tara Rahiilu an Lee'a, geni a sarsawa aà sezejaara am kaamba, am taàte na aàtekwa an waldahaara.

⁵ Saremsa, a ba ɲane aà elvan ge itare: Yaà anƙwa aà ezhzhara kina na waà, eddekure aà fiyuka hyema seke werre. Amaà duksa palle waà, Dadaamiya na ni anƙwa aà ɗabana edderwa na anƙwa antara ya.

⁶ Abi ba kure keni diyakurdiya slera na ya magannaa ya ge eddekure? Ya maganaa slera an ndzedaarua baɗemme.

⁷ Amaà eddekure a naba magiyaa zlerma an tsaka ire. Ser kelaawa anƙwa fatsiyaa naàza zlayaarua. Amaà Dadaamiya waà, velaaka barama geni aà shisha kelaadire ɲanna.

⁸ Ndasendahe ba ɲane, a ba ɲane: Ba kelaa dabba na ɲgweraslasle na aàtu ge ekka, naàza zlayaana una ɲanna, baɗemme aà dabbaha ta fantau ge yaà ɲgweraslasle. Maà banba ɲane ba kelaa dabba na an mayaha naàzaana, baɗemme aà dabbaha taà yaà egdzere an mayaha.

⁹ A sananse ba Dadaamiya dabbaha am erva ge eddekure, a vite ge iya.

¹⁰ Vacite umele ya naba shaa shene, naàwa naàzu ya nanaa ya am shenaaruwa: Am sarte a saa dabbaha, taà anƙwa jarammeje aàtirpalle waà, usalaha antara zhel kyawaha taà anƙwa ɗala ɲwashaha waà, baɗemme ba jili gergere. Umelahaara an maya, emnde umele keni taà ɲgweraslasla, umelahaatare keni taà danjwe ba gyeguniye.

¹¹ A naba ɗiɗaha malika aà Dadaamiya am shena ɲanna : Yakubu! Ya ɲutehe : A ba iya na'am.

¹² A ba ɲane : Kanteka icaana, ezhzhara, kaà anƙwa nanna emtu usalaha antara zhel kyawaha ta anƙwa ɗala ɲwasha baɗeme jili gergere, umele an mayaha, umele ɲgweraslasle, umele keni danjwe na? Una ɲanna baɗemme na waà, aɗaba ya nanna naàzu na a magakta Laban.

¹³ Ba iya una ya Dadaamiya ya marakaa iraarua am Baytila, tate na ka tsaa naàkwa, ka ganve waye ate irara, ka tsakse naàzu am ervaunɗaana

aà katafkaaruuwa na. Kina waà, tsetse ezlala am larde na, eptseptse aà dem lardaana, aà dem tate na ta yakaa aàtekwa na.

¹⁴ Daaci ta nwanante ge tara Rahiilu antara Lee`a, a ba itare taà elvan ge nane: nere waà, baaka dzaanere am nalmane aà eddenere, nja baaka am emnde a za warataara keni.

¹⁵ Eddenere aà zharaner nja ba seke wayvaha am hufe aà haara mazlaara, a valanerwa ba nane an eravaara, zauze nalmane am nere bademme.

¹⁶ Nalmane na ni a sansaa ba Dadaamiya an eravaara am erava aà eddenere waà, naàzaanere una nanna antara egdzaraanere. Ekka waà, emmaaga ba naàzena ni a ndaaka Dadaamiya na bademme.

Ankwa aà zhagada Yakubu aatu ge Laban

¹⁷ Daaci yalla, a ba Yakubu, ankwa aà maga niya a zlala, a puwete egdzaraara antara nwashahaara ate iga a ezlegwamaha.

¹⁸ A jema waldaahaara bademme antara kazlaanaara umele na a ganaa am Paddan Aram nanna bademme, ankwa aà eptsa aà dem larde aà Kanaana, aàdeza eddenaara Isiyaaku.

¹⁹ Am sarte nanna maa, Laban baaka am mba, a de ica ugje ate kyawahaara. Daaci Rahiilu a naba ilu helaha aà eddenaara, a zlalehe an nane.

²⁰ A magannaa estuwa Yakubu baakire aà jirire ge Laban, adaba mbedanuka dekideki a naba zlala.

²¹ A halese kazlaanaara bademme, a naba zhagade, a de ebzu guwa yaikke, daaci ba zlalaara aà dem hufe aà wa Giliyat.

²² Hare keye kalkale lauktu ni aà cenancena Laban ganakini baaka zhagadaazhagade Yakubu.

²³ nane keni a naba jema egdzar mamahaanaara, daaci ta daa aà daba Yakubu na. Haraatare vuye kalkale lauktu ni de sharnaasha am hufe aà wa Gile`at.

²⁴ Amaà an vayiya vacite nanna waà, Dadaamiya a naba maranaa iraara ge Laban am shene. Laban nanna waà, zhel Arama. A ba Dadaamiya aà elvan ge nane: Effa hyema ate irana, belanemka dekideki ge Yakubu, ma shagerire, ma shagerkire keni.

²⁵ Laban a de beye Yakubu maganaamaga beraara an kacakaca am hufe aà wa Giliyat, nane keni a magaa naàzaatare antara egdzar mamahaanaara aà ba ate ire aà wa Gile`at nanna.

²⁶ Daaci Laban a ndavanuhe ge Yakubu, a ba nane aà elvan ge nane: Labara ka magiya baakire aà jirire na? Kaà zhagade an egdzaraaruwa ba seke ka sluwatervaa an ndzedaanja na wava!

²⁷ Labara kaà zlala an ila ndakika dekideki na? Kina ma andze ka ndindaha waà, aabi ma andze nja puwakse an ganaka antara gadzavera antara lahe am ekte ge ekka, ma nja puwakse an higa yaikke.

²⁸ Kina ba ge magatera ajamimashifa ge egdzaraaruwa antara eggya-haaruuwa keni piyakitepiya na waà, shagera emtu? Ekka waà, baaka henkalaana.

²⁹ Yaà dzegwaàndzegwa magakura kelaadire. Amaà an vayiya ba vatena na a naba mariya iraara Dadaamiya aà eddena, a ba nane: Effa hyema ate irana, maganaanka ba uwe keni ge Yakubu.

³⁰ Duksa palle waà, diyandiya geni baaka iraanja am kataykatay na mazlaara, zlalakzlala aà dem mba aà eddenja. Ama labara zlafe ka ilu helahaaruwa?

³¹ A nwanante ge Yakubu, a ba njane: Iya ya kurken watse kaà halivuwe egdzaraanja. Adaba una njanna jija lyawa jipu.

³² Elva aà helahaanja maa, maàki shakaansha aàza emndaaruwa waà, eddaara a njeka an shifa dekideki. Kwaye kazlanja, naba eppakya aà katafke aà emnde bademme. Yakubu diyaaka geni a iluwa Rahiilu helaha na.

³³ Laban a naba demhe am bere aà Yakubu, a demhe am bere aà Lee`a, a demde am bere aà kwatenaha buwa na, a pakyaa kazlanjaatare bademme, amaà shanka dekideki. Am iga aà una njanna maa, a demhe am bere aà Rahiilu keni.

³⁴ A halantaa ba Rahiilu njanna tsa helaha na amaà Laban a pakyaa beraara, shanka dekideki, adaba a puweme am serde aà ezlegwamaara, a naba njetaa aàtekwa.

³⁵ A ba Rahiilu aà elvan ge eddenjaara: Taslaanja a janja ervaunje eddayaaruwa yaà tsa tseteka aàkatafkaanja, adaba anjwa aà hyiyya lyuwa bara ervaanjere njwasha. baaka tatu zharemka Laban ice aà dem hudaara, amaà shanka helahaara na.

³⁶ Jaaja ervaunje an tsaka ire Yakubu, a naba fantau ge dagala an Laban, a ba njane aà elvan ge njane: Azara haypaaruwa? Ya gaku haypara kaà d'abidaba estuwa na?

³⁷ Kina ka pakyaa kazlanjaaruwa bademme na ka beya emtu duksaanja ba palle keni am hudaara? Maàki shakansha waà, shebeka dekideki. Kwaye emndaanja, naàwa emndaaruwa keni, taà kyaminaakya shairiya ge miya ma buwa na.

³⁸ Kina waà, aàbi magaaama yawe kulbuwa kalkale yaà am mbaanja. Ma nawaanja, ma kyawaanja keni puwanaaka egdzere ser palle. Ser palle keni zanuka zhel kyawaanja dey dekideki.

³⁹ Dete ba una a cebana naàza kaambaha na, ya sakanaasa emtu? aàbi nasaraaruwa ba ge iya? Antara ba una a iluwa nayle, una ma ta iluwa an vaciya, ma ta iluwa an vayiya keni bademe ka fiyar ba ge iya sey yaà eppela.

⁴⁰ Nja aà kara aà vaciya na, aà pesha ba iya ya vaha deppe aàtekwa. An vayiya keni yaà haàre aà ba ate lailaidire. Haàre, ate icaaruwa baaka dekideki, ma taà paànaà estara emnde hare keni diyanka ya.

⁴¹ Kina waà, yawe kulbuwa kalkale ya magaa slera am mbaanja. Yawe kelaawa jufadaara waà, ya magakaa slera ge sheba egdzaraanja buwa. Yawe unjwahe waà, ya magakaa slera aà dabba. Ama ekka ser kelaawa kaà anjwa aà fatsiya mberaaruwa.

⁴² Ma andze baaka Dadaamiya aà eggyerwa Ibrahiima antara iya, Dadaamiya na ni aà ukkuva edderwa Isiyaaku jipu na, aàbi kina ma andze ngyakisengye am mbaanja aà ba an erva dey. Amaà Dadaamiya nanna palasaaruwa antara zladaaruwa am slera na bademme, daaci a se dema njane am dagavaamiya aà waya.

Mela am dagave aà tara Yakubu an Laban

⁴³ A njwete ge Laban, a ba njane aà elvan ge Yakubu: Ay waà, aàbi egdzar njwasha na egdzaraaruwa ba ge iya, egdzaraatare na keni eggyahaaruwa ba ge iya, dete ba dabbaha na antara naàzena kaà anjwa aà zharana

ka bademme na aàbi bademme ba naàzaaruwa? Ankwa naàzu yaà dzegwana ya magaterte ge egdzaraaruwa antara eggyahaaruwa emtu?

⁴⁴ Ekka waà, ngwedfamingwedfa namaana am dagavaamiya. n̄ere n̄a buwa na waà, baaka dagalaan̄ere a cenan̄cena emnde seydiraan̄ere.

⁴⁵ Yakubu a naba eksante naàkwa a dzebehe am tate n̄anna nded̄de, una n̄anna gevge nakwa aà yeha Dadaamiya.

⁴⁶ Am igaara, a ba n̄ane aà elvan ge emnde aara: Halawaarhala nakwaha umele. Emndaara ta naba halar nakwaha umele teremme. Daaci ta n̄jehe ate nakwaha n̄anna, ta zuhe atekwa.

⁴⁷ Laban a feta zhera aà tate n̄anna: Yaigar Sahaduta, amaana : Dikele aà seydire. Yakubu keni a fete zhera aà Galait.

⁴⁸ A ba Laban : Vatena waà, dikele aà nakwaha na naàwa n̄ane naà waà, gevge seydire am dagavaamiya, iya antara ka. Adaba una n̄anna taà d̄aha tate na an Galait.

⁴⁹ Ta naba fete zhera aà tate n̄anna zlafe adaliye: Mispa. Amaana: Tate aà ufa. Adaba a ba Laban: Miya antara ka waà, ma kyamikya aàhuna keni sey ba Yaakadada una a de gevge sle ufa dagavaamiya.

⁵⁰ Maàki ka de fa zlafa ate egdzaraaruwa, ma ka de gaterar n̄washa umele keni diyeddiye geni sledagavaamiya ba Dadaamiya an iraara, urimagweka.

⁵¹ A ba Laban zlafe adaliye a elvan ge Yakubu: Ezhz̄hara ba dikele aà nakwaha na antara nakwa aà yeha Dadaamiya na naàwa n̄ane an dzeba na.

⁵² Dikele a nakwaha na antara nakwa aà yeha na an dzebe na, bukerde gevge seydaaha am dagavaamiya antara ka. Iya keni yaà ebzeka naàkwaha na aà dem dalbaan̄a ge magakte kelaadire, ekka keni kaà ebzeka naàkwaha na aà sem dalbaaruwa dekideki.

⁵³ Miya antara ka waà, a`aa aà hyep̄hye ba Dadaamiya a tara Ibrahiima antara Nakaur am dagavaamiya. Mazlaara Yakubu a naba zanu wada an Dadaamiya na a kuvanaa edden̄aara Isiyaaku jipu na.

⁵⁴ Am iga aà una n̄anna maa, a magaa sadaka ate ire aà wa n̄anna, a naba detaa sleriyahaara ta zu d̄afa aà sadake na. Zaruze maa, ta naba hare ate ire aà wa n̄anna.

32

Yakubu ankwa aà maga niya a de ja ire an Isuwa

¹ Makurallaara a tsetehe ge Laban an en̄lyawabere, a magatera aàjamimashifa ge egdzaraara antara eggyahaan̄aara, a gaterar barka. Am iga aà una n̄anna, a naba eksetaa baramaara, a epts̄a aà sem eksaara.

² Daaci Yakubu keni a naba fanu ge baramaara, ta de ja ire antara malikaha aà Dadaamiya taà sezen̄aara.

³ A puwete ice ate itare waà, a ba n̄ane: Kay! tate na waà, slede a je ire antara Dadaamiya atekwa! Daaci a fete zhere aà tate n̄anna Makaan̄ayim.

⁴ Am iga aà una n̄anna maa, Yakubu a bele emnde a bela aàkatafkaara, aàdeza egdze a emmen̄aara Isuwa am kwara aà Se`ir am haha aà Aidaum.

⁵ Lauktu aà belaterbela, a ba n̄ane aà elvan ge itare: Naàwa naàzu kwa de ndahan ge Isuwa: A ba slesleraan̄a Yakubu waà, ndza ya am mba aà Laban. Bademme a shekwashewaarua aà shula na ya njaa a ba am mbaara.

6 Ganega rezege kwakya, yaà an slaha antara ezzenwaha antara kyawaha antara naàwaha, yaà an naàvaha antara kwatenaha. Yaà anjkwaa à bɛla emnde a bɛlaaruwa aàdekatafkaana na edda waà, geni taà de balakse labare, kaà lyyiyya aà ba an higa.

7 Eptsareptsaa emnde a bɛla na aàseza Yakubu, a ba itare taà elvan ge nane: Saɛnɛraa aàsawa aàza egdze a emmeɛna Isuwa, nane keni anjkwaa à sawa an emndaara aà sezeɛna, anjkwaa à sawa an zaala dermeke ufaɛe.

8 Daaci jaaja lyawa Yakubu waà, gazlaagazla ba jipu na. A naba tegese emndaara, kyawahaara, naàwahaara, slahaara, ezlegwamahaara, gergere buwa. Daaci, emnde na keni taà maga shula an iraatara, emnde na keni taà anjkwaa à maga shula an iraatara.

9 Adaba a ba sawariyaara: Maàki Isuwa daterarde ge emnde na zlaterazle, taà de jauje emnde na.

10 Am iga aà una nanna maa, Yakubu a magaa maduwa, a ba nane am maduwaara: Yaakadada, Dadaamiya aà eggyerwa Ibrahiima, Dadaamiya aà edderwa Isiyaaku, ka binaa ba ka eptseptsaa aà dem lardaana, aà dem tate na ni ta yakaa aàtekwa na, iya yaà anjkwaa antara ka.

11 Hyaneɛka ba naàzara keni geni yaà shansha baɛemme, shaɛgerire na ni ka beshiyaa ka an erwaɛnaana palle na. Adaba sleslaraanaa a segashe, a ezbu guwa aà Urdun waà, ba zaaara palle am erwa, baaka duksa umele. Ama kina waà, kwaye nane njaà an tega gergere buwa, ma emndara keni taà maga shula an iraatara.

12 Taslaana Yaakadadaaruwa, lyyilya ba ka aàtuge egdze a emmerwa Isuwa. Adaba jija lyawa jipu aàtuge nane, geni a se ceɛaɛnɛrka baɛemme antara nɛwasha antara egdzara.

13 Adaba ndza keni ka binaa ba ka an iranaa, a ba ka: Yaà anjkwaa antara ka ma vaatara keni. Ya yaàkteya watse baaka kezlakula aà egdzaraana, taà de gev ba seke shili na am guwa na.

14 Daaci Yakubu a hare aà ba am tate nanna. Am baɛemme a naàzena anjkwaa am rezegaara maa, a naba dzerse una ni watse aà vante ge Isuwa egdze a emmeɛnaara na.

15 A dzerse mama aà nawaha dermeke buwa antara njifaha kulbuwa, mamaha aà kyawaha dermeke buwa antara zhel kyawe kulbawa,

16 ezlegwamaha kul ufaɛe, taà an egdzara zlaɛa adaliye am ekte taà sha uba, mama aà slaha kul ufaɛe antara kawaha kelaawa, uàmaha aà ezzenwa kulbuwa ira bidaɛaha kelaawa.

17 Daaci a naba vaterte duksa nanna ge emnde a sleraanaa, ma waraatare keni an walde aà duksa palle. A ba nane aà elvan ge itare: Naba zlalauzlala kure aà katafkaaruwa, watse yaà dɛbakura aà katalliya. Amaà waà, zlalauka atirpalle, ma walde a uwe keni aà ba an irara.

18 A ba nane aà elvan ge slesleraanaa na ni zunɛnɛwe nane na: Maàki kwa ja ire antara egdze a emmerwa Isuwa waà, maàki a ndavakundave ware eddaana? kaà deme? aàza ware walde na? maàki a ndavaku ndavaha nanna waà,

19 naba ndanndaha: Nazaà aà sleslaraanaa Yakubu, a ba nane dawananda ge zanwaaruwa Isuwa. Ba nane an irara keni anjkwaa aà sawa am iga.

20 Ga buwiraatare keni a banaa ba una nanna, ge keyiraatare keni ba estuwa. Baɛemme a emnde na ta daa waldaha na a vaterte ba elva palle.

A ba ñane àà elvan ge itare: Kwaà de bana ba una kure ge zanwaaruwa Isuwa, maà de jakurja ire.

²¹ Naba ndawanndaha a ba kure : Ba Yakubu an iraraa keni ankwaa àà sawa àakataliya. Yakubu ñane, a ba ñane am ervaunɗaara: Yaà ekhyanakhya ervaunɗe ge Isuwa an kazlanja ñanna ta danse àà katafkaarua na waà, daaci watse àà lyiyiya àà ba an higa.

²² Daaci ta naba danse kazlanja zunjwe àà katafkaara, ama ñane waà, vacite ñanna zlafe a hare àà ba am tate ñanna.

Yakubu ankwaa àà slakala an eddawna diyaaka

²³ An vayiya waà, a tsetehe ge Yakubu, a tsaterete ñwashahaara buwa, kwatenahaatare buwa antara egdzaara kelaawa jumtekwe, a naba ebzu guwa àà Yabauk an itare àà dehuwaara.

²⁴ Am iga àà una ñanna a naba se jemaa naazu am rezegaara bademme, a ebzu guwa an ñane.

²⁵ Yakubu a juwaa ba ñane mazlaara. A naba semhe ge ura umele, ta hare paca a slakala, a kyateraare adaga.

²⁶ Nanna eddaara àà danuka ge Yakubu an slakala maa, a naba taɗanu ja ge Yakubu ate egdanjazlaara, a gurdese am egdanjazla palle.

²⁷ A ba ñane àà elvan ge Yakubu : beliyabela ankwaa àà wera ekse. A ba Yakubu : Yaà belakaaka ðekideki sey maà gagiya ge barka.

²⁸ A ba ñane àà elvan ge Yakubu : Ware zharaanja? A ñwanante, a ba ñane : Yakubu.

²⁹ A ba ñane àà elvan ge Yakubu: Mazlaara waà taà ðehanka an Yakubu, zharaanja Iserayiila, aɗaba ka slakala an Dadaamiya, ka slakala an emndimagwaha bademme, ka ganaa ba ka ndzedfa.

³⁰ A ndavanuhe ge Yakubu, a ba ñane : Ndindaha kwa zharaanja keni? A eptsana jawapa, a ba ñane: Labara kaà ndava zharaaruwa? Am iga a una ñanna a gar barka ge Yakubu.

³¹ A ba Yakubu : Ya naa Dadaamiya an icaaruwa parakke degey! Aley yaà àà ba an shifa! Aɗaba una ñanna, a fete zhera àà tate ñanna Paniyail. Amaana: Wafke àà Dadaamiya.

³² Sesse vaciya am haha waà, Yakubu keni yanseye Paniyail. Ankwaa àà zlala waà, àà tsagaɗa, aɗaba àà wana egdanjazlaara na.

³³ Aɗaba una ñanna, sem ba kina kini Iserayiilaha ta zeka hyuwa àà egdanjazla, aɗaba Iserayiila a shaa ververe ate tate ñanna shanaasha perɗa.

33

Yakubu àà de ja ire antara Isuwa

¹ A kante ice Yakubu waà, àà zhara ba ankwaa àà sawa Isuwa an emndaara, zaala dermeke ufade na. A naba tegese egdzaraara gergere keye ate tara Lee`a antara Rahiilu ira kwatenaha buwa na.

² Kwatenaha na antara egdzaraatare waà, a puwatare àà katafke, a dabatera Lee`a an egdzaraara, lauktu ta dabatera tara Rahiilu antara Yusufa àà kataliyaatare.

³ Amaà ñane an iraraa waà, àà katafkaatare bademme. Ser vuye àà kezla ugje am aha lauktu àà daada àà de katafke àà egdze a emmanjaara na.

⁴ Isuwa ba a puwete ice ate Yakubu waà, zhagade aàdezenaara, takwalle a de nema am uksuwe, daaci ma waraatare keni aà vante ba kyuwa, taà kyuwa aà ba an yawe aà kyuwa.

⁵ A kante icaara Isuwa waà, aà zhara ba egdzara antara njwasha. A ndavanu ge Yakubu: Emndara kena taà antara ka na? A eptsanaa jawapa, a ba njane: Egdzara na a vanta Dadaamiya ge waladiyaana.

⁶ Ta gapteha ge kwatenaha antara egdzaraatare, ta kezle ugje am aha.

⁷ Lee'a keni a gaptehe, taà an egdzaraara, itare keni ta kezle ugje am aha. Am igaatare bademme, ta gaptehe ge tara Rahiilu an Yusufa, itare keni ta kezle ugje am aha.

⁸ A ba Isuwa aà elvan ge Yakubu: Kaà kata danme ka waldaha aà duksa gergere na nja ja ire ate barama a sawa na? A njwanante, a ba njane: Ya belanaa aàdeza zanwaaruwa geni a zivarze.

⁹ A ba Isuwa: Naba njanaanja ka egdze a emmerwa ani iya keni baaka zlakte aà nalmanaaruwa.

¹⁰ A ba Yakubu : Estuweka ðekidfeke. Maàki ba zakivarze waà, taslaanja lyevalya kazlaña na am ervaaruwa. Adaba yaà anjkwaa aà zharakzhara ate wafkaanja waà, seke ba ka Dadaamiya, lyakivalya an ervaunfaanja palle.

¹¹ Naba lyevalya kazlaña na taslaanja, a vaktaa ba ervaunfaaruwa. baaka lambaaruwa ate nalmane, adaba Dadaamiya giyarge barka am duksa bademme. Yakubu anjkwaa aà magana tasle jipu ge Isuwa ganakini sey ba aà lyevalya, daaci a naba lyevahe.

¹² Am iga aà una njanna maa, a ba Isuwa: Magaumaga niya mindalawa. Iya waà , yaà dakurda aàkatafke.

¹³ Amaa a ba Yakubu aà elvan ge njane : Ambarkaaña, ba ka keni diyakdiya zlazlada jipu tsufa egdzara. Iyau nawaha antara kyawaha antara slaha na taà an egdzara am ekte na keni sey a yaà datera an enjkale. Ba maàki yaà datera an ndzedfa waà, una ba vaha palle taà ruwa.

¹⁴ Ekka waà, naba ezlala aà katafke aambarkaaña, anjkwaa aà ðaakfaba waladiyaanja aà kataliya. Iya waà, yaà zlala an enjkale deydey aà zlala aà dabbaha na taà aà katafkaarua na antara egdzara na taà aàzerwa na, wate yaà de shakasha am Se`ir.

¹⁵ A ba Isuwa : Aley keni sey yaà yaterya emndaaruwa umele aàzena kwaà zlala kerde. A njwanante ge Yakubu, a ba njane: Labara? Iya ba maàki zakivarze lyakivalya waà, hyahya ba una njanna ge iya.

¹⁶ Ba vacite njanna, Isuwa a eptsehe aà sem Se`ir, a saa aà ðaba ba baramaara zlafe adaliye.

¹⁷ Amaa Yakubu waà, tsara am tate njanna waà, kwaye a zlala aà dem Sukaut. Daaduwa aahuwa, a de ndere bere, a magateraa beraha ge dabbahaara keni. Adaba una njanna a fete zhere aà tate njanna Sukaut. Amaana: Beraha.

¹⁸ Eptsapta Yakubu aà sawa am Padan Aram, a tsekwe ba lapilayye am Sikaim am kwara aà Kanaana. Daaci a magaa haara ate iga aà ekse.

¹⁹ A naba shekweve egdze a sledfaara am erwa aà emnde aà Hamaur, eddawni na a tsekwe zujnwe am Sikain njanna. A shekweve sledfa njanna an gursa dermeke, daaci a maga beraha aatekwa an kacakaca.

²⁰ Am iga aà una njanna maa, a ndere tate a fanaa sadake atekwa ge Dadaamiya am tate njanna, a fete zhera: Dadaamiya Saksage waà, Dadaamiya aà Iserayiila.

34

Ta fem Dina am zherwe, pelarsepele egdzar mamahaṅaara

¹ Vacite umele, Dina aà Yakubu, egdzere mukse a yanaa an Lee`a, a de zhara ukfahaṅaara egdzar ṅwasha na taà am ekse ṅanna.

² De nanna Sikaim egdze aà Hamaur, slekse keni ba ṅane, a naba eksevaahē ge egdze ṅanna a ba an ndzēda, a dana aà ba aà dem bere, a de badzanve, a fem egdzēna am zherwe.

³ Amaà waà, wayetewayā jipu an Dina egdze aà Yakubu na baaka buwaara. Adaba una ṅanna baaka nazu magaaka geni aà ekhyannakhya ervaunḡe ge gyaale.

⁴ A ba ṅane aà elvan ge eddeṅaara: Sey kaà giga gyaale ṅanna.

⁵ Cenancena Yakubu ganakini faremfa egdzaara Dina am zherwe, amaà a dū ba waara ndahaaka elva. Adaba egdzaraara egdzar zaala ta baaka am mba, taà anḡwa aà piya am kaamba, sey maà saraasa.

⁶ Daaci a naba sawhe ge Hamaur eddarge Sikaim ṅanna aàseza Yakubu eddarge Dina ganakini aà ndaha elva antara ṅane.

⁷ Am sarte ṅanna maa, egdzara aà Yakubu egdzar zaala na keni saraasa am piya na. Ba ta cenaa lamare na waà, jaterja emtanḡkire ma waraatāre keni ba seke aà segashe shifa am ṅane. Adaba Sikaim maganaamaga naàzu zlayeka dēkideki, a naba eksevaa egdze aà Yakubu a ganve mukse. Jeba una ṅanna aà magaaveka am Iserayiila dēkideki.

⁸ A ba Hamaur aà elvan ge itare : Egdzaaruwa wayatewayā an egdzaakure baaka buwaara. Taslawaaakure vawanteva a gegga.

⁹ Naba gawamiyevge shawlaha. Vawanerteva egdzaraakure ṅa gaterga ge egdzaraanere, ṅaà vakurte egdzara ṅere kwaà gater ge egdzaraakure.

¹⁰ Naba ṅjawaminji. Ba sledē na kwa katana kure na ṅaà icakuru ba tate ṅanna. Kwaà tsakalaakure, kwaà sheta nalmane kwakya.

¹¹ A sawhe ge Sikaim an iraara, a ba ṅane aà elvan ge eddarge gyaale antara egdzar mamahaṅaara ge gyaale: A maideheka ervaunḡaakure dēkideki naba yawiyarye, ba nazena kwa fiyare a kure na, yaà emmaga bademme.

¹² Magauka shaige dēkideki, naba belawiyarbele. Ma kwa ndava wanyara naàza shebe keni antara una baaka am shebe ba dey na, yaà emmaga bademme maà ba kwaà viteva kure muksaarua.

¹³ Egdzara aà Yakubu ta ṅwaterante ge tara Sikaim an eddeṅaara an nama ate we adaba ta fem egdze a emmetare Dina am zherwe na.

¹⁴ A ba itare taà elvan ge itare : ṅere ṅaà tsa vanteka ṅere egdze a emmeṅere ge zhel na belaaka am shedḡkwe na, adaba ṅaà de geva an epsawa jipu.

¹⁵⁻¹⁶ Daaci ṅaà tsa maganaaka ate una kwaà katana kure na, sey maà gakurevge estuwa waà, ṅaà vakurteve egdzaraanere kwaà naba gaterga, ṅere keni ṅaà naba ga egdzaraakure taà gev ṅwashahaanere, mi naba ṅjaamiya aatirpalle debiye, mi gev ba jeba palle.

¹⁷ Amaà maà eksakurarka elvaanere na waà, ṅere ṅaà tedesetede egdze a emmeṅere, ṅaà zlalaanere.

¹⁸ Elva ṅanna lyavaalya ervaunḡe aà tara Hamaur antara egdzaara Sikaim.

19 Dawale nanna de paaka hare an elva nanna dekiḍeki, aḍaba wayaawaya jipu an gyaale egdze aà Yakubu na. Am huḍe aà haà aà eddenjaara keni nane an daradza jipu.

20 Daaci tara Hamaur an egdzaara Sikaim ta naba dem jahava aà eksaatare ate we aà walkame an elva na. A ba itare taà elvan ge zlamakelaawa :

21 Emnde na waà, aà duwa elvaamiya, naba yawaterya a njarinja am lardaamiya, a magarmaga tsakalaatare. Sledɛ aḅkwa aà hyamiyarhye. Mi naba ga egdzaraatare mi gaterve nwashahaamiya, mi vaterteva egdzaraamiya ge itare keni, taà naba gaterga.

22 Amaa, lauktu taà eksar gev palle antara miya, mi gev ba jeba palle antara itare na waà, sey maàki aàze miya keni zaala baḍemme taà demda am shedekwe ba seke itare.

23 Maàki eksamiyarekse abi baḍemme a waldahaatare antara dabahaatare umele ira kazlaḅaatare umele baḍemme na aà de gev ba naàzaamiya? Naba eksawamiyarekse, a sarsawa mi se njaamiya aàtirpalle.

24 Daaci baḍemme a emnde na taà aḅkwa am jahava nanna ate we aà walkame na eksararekse elva aà tara Hamaur an egdzaara na, zaala baḍeme daremda am shedekwe.

25 Am hare ge keyire am iga a dem shedekwaatare waà, zaala baḍemme taà aà zlava aḍaba zlaḍaara. Daaci duwa aà egdzara aà Yakubu buwa, tara Simaun antara Laiwi egdzar mamahaḅaara ge Dina, ta naba halem katsarkar am erva, ta daterarhe an naàza erva, ta ceḅaa zaala baḍemme.

26 Tara Hamaur an egdzaara Sikaim keni taà an ceḅa bukerḍe. Am iga aà una nanna ta tedese egdze a emmetare am mba aà Sikaim ba ezlzalaatare.

27 Ta naba sawhe zlaḅe adaliye ge egdzara aà Yakubu umele maa, ta naba daterarhe ge emnde na taà am emtsa na, ta zu ekse baḍemme aḍaba zherwe na ta fem egdze a emmetare am huḍaara.

28 Kyawaha, eslslaha, ezzenwaha antara kazlaḅa umele am huḍe aà ekse antara ba una zlaḅe am fe, baḍemme halarsehale.

29 Dete ba emndimagwaha, egdzara mesheshe antara nwashaha ira kazlaḅa na am berahaatare, halarsehale rezege aà ekse nanna baḍemme, zlarzlala an nane.

30 A ba Yakubu aà elvan ge egdzaraara, tara Simaun antara Laiwi : Kwaye fakurimfa am dzama ire yaike. Aḍaba tsakurantetse ervaunḍe a emnde a haha na baḍemme aàsete ya. Amaana: Emnde a Kanaana antara Pairisiyaha. Naàwa watse itare taà de jemaa yaatare, taà se gweyargwe, emndaaruwa keni taà cekwa vayvaya. Kay! una waà, aà de juka haaruwa dekiḍeki.

31 Ta nwanante ge tara Simaun an Laiwi, a ba itare: Egdze a emmenjere ba ge njere taà ganve seke mukse zaware waà, zlauzle ba baaka elvan emtu?

35

Dadaamiya a gar barka ge Yakubu am Baytila

1 Daaci a ba Dadaamiya aà elvan ge Yakubu: Tsetstse aàhuna, ezlzlala aà dem Baytila, de njanaanja iraaḅa aàhuwa. De nderinndera tate aà fiya sadake ge iya ya Dadaamiya na ya marakaa iraaruuwa, am sarte na ka zhagade aatuge egdza a emmenja Isuwa na.

² Daaci a ba Yakubu àà elvan ge emndaara badfemme, emnde na taà am hufe àà haara antara emnde na taà ààzejaara badfemme: Sawansese helaha àà emnde a jeba umele na am dagavaakure, barawaabara iraakure cufedde, mbadawaambada kazlaja keni ba tsefantsefanje.

³ Magaumimaga niya watse mi maga shula àà dem Baytila, yaà de nderana tate àà fana sadeke ààtekwa ge Dadaamiya ààhuwa. Dadaamiya na ni a meliwa am sarte a zlada, anjwa antara ya ma yaà deme keni badfemme na.

⁴ Daaci ta naba janme helaha àà emnde a jeba njanna ndza anjwa am ervaatare na badfemme antara naàza hyemahaatare, ta naba vante ge Yakubu, njane a naba hedante ge ekte àà nafa umele am Sikaim, nafa njanna yaikke jipu.

⁵ Mazlaara ba tsaatare am tate njanna, ta naba kezla. Duwa àà Dadaamiya maa, a naba faterem lyawa yaikke am vuwa ge emnde a eksaha àà haha njanna badfemme, baaka ura a dateraa wava ge egdzara àà Yakubu an eddetare dekidfeki.

⁶⁻⁷ Daaci a daa estuwa Yakubu antara emnde na taà ààzejaara badfemme àà dem Lairuz am haha àà Kanaana, Baytila njara ba tate njanna. A de nderan tate àà fana sadake ààtekwa ge Dadaamiya, a fete zhera àà tate njanna: Dadaamiya àà Baytila. Adaba Dadaamiya a maranaa iraara am tate njanna am sarte àà zhagadaara ààtuge egdze a emmenjara Isuwa.

⁸ Cekwaanjudi waà, emtsamtsa Daibaura slefanu uba ge Raibaika. Ta hedfena àà dem ahaara ge Baytila njanna, am ekte àà nafa umele anjwa, nafa njanna an ndzedà jipu. Ta fete zhera àà nafa njanna: Nafa àà kyuwa ura.

⁹ Am sarte na saasa Yakubu am Paddan Aram, Dadaamiya a naba maranaa iraara, a gar barka.

¹⁰ A ba Dadaamiya àà elvan ge njane: Kina waà, zheraanja Yakubu, amaà àà salikataliya na waà, taà de dhaka an Yakubu ka mazlaara, zheraanja Iserayiila. Daaci Dadaamiya a fete zheraara Iserayiila.

¹¹ A ba Dadaamiya àà elvan ge njane zlafe adaliye: Ba iya una ya Dadaamiya, hakuma badfemme àà ba am ervaaruwa. Gevge eddarge nalgaha kwakya, vanakteva ya. Egdzaraanja taà de ya lardaha gergere, sleksaha gergere kwakya taà de segashe am emndaanja.

¹² Haha na ndza ya vante ge Ibrahiima antara Isiyaaku na waà, yaà vakte ge ekka antara egdzaraanja am igaanja, àà de gev ba hahaatare.

¹³ Am iga una njanna, a zlahe ge Dadaamiya, a yaa Yakubu am tate njanna a ndahan elva na.

¹⁴ Yakubu a naba dzebaa nakwa àà yeha Dadaamiya am tate njanna, a kete egdze a mbazla ààtekwa sadakaara ge Dadaamiya, a kete antara egdze a waye ate nakwa njanna.

¹⁵ Daaci Yakubu a fete zhera àà tate njanna Baytila.

Yaà Bainjamain an emtsa àà Rahiilu

¹⁶ Ta naba tse zlafe adaliye, ta kezla am Baytila. Itare keni a yaterar ba cekwaanjudi sharanaasha ekse àà Aifrata, tsekwanfetsekwe hufe àà yaà ge Rahiilu, a naba ye egdzere zhele, amaà a yaa am palasa.

¹⁷ Am Rahiilu a yaà am zlada jipu, a ba mukse na anjwa a eyya na àà elvan ge njane: A wanja lyawa, shakansha egdzere zhele adaliye.

18 Amaà a yaa ba cekwaangudfi àà kata emtsa Rahiilu. Adaba ndza a kata segashe shifa am ñane, a fete zhera àà egdze ñanna Bain Auni, amaana: Egdze a palasaaruwa. Amaà eddarge egdzere waà, a fete zhera a Bainjamain, amaana: Egdze a naɗafa.

19-20 Emtsamtsa Rahiilu, ta hedehe ate barama àà Aifrata. Ba tate ñanna una taà dāhana an Baytilaama kina. Yakubu a naba dzebaa nakwa àà dzama Rahiilu ate irekhyāara. Sem vatena keni zlaɓe aŋkwa nakwa àà dzama Rahiilu ñanna.

21 Iserayiila a naba tse aāhuwa, kwaye a de magaa berahaara an kacakaca am iga àà bere sladde na taà dāhana an Migdal Aidair na.

Egdzara àà Yakubu kelaawa ju buwa

22 Am sarte na taà am larde ñanna maa, Rubain a naba katu Bilha palle àà ñwashaha àà eddeñaara, cenancena eddeñaara.

Yakubu, ñane ndza an egdzara kelaawa ju buwa egdzar zaala.

23 Egdzara àà Lee`a tara Rubain, ñane egdzere zunjwire, an Simaun an Laiwi an Yahuuda an Isakar ira Jabulaun.

24 Egdzara àà Rahiilu, tara Yusufa taà an Bainjamain.

25 Egdzara àà Bilha kwatena àà Rahiilu, tara Dan taà an Naiftalim.

26 Egdzara àà Jilpa kwatena àà Lee`a, tara Gada taà an Asair. Kwaye ñane egdzara àà Yakubu a yayanaa am Paddan Aram.

Emtsā àà Isiyaaku

27 Daada Yakubu aatevege eddeñaara Isiyaaku am Mamre, am Kiriya Arba. Kina waà, Haiburun zhera àà tate ñanna, tate na ni ta nja aatekwa tara Ibrahiima antara Isiyaaku.

28 Iva àà Isiyaaku a magaa dermeke an kul tise am sarte na àà emtsa.

29 Ndza gevge emgyegwe a zhele kurcumme, a jesaa an je am iraara nja an shifa. A daahe àà deza eggyahañara am faya. Ta hedaana ba egdzaraara, tara Isuwa antara Yakubu.

36

Labare àà Isuwa an eggyahañara

1 Naàwa una waà, labare àà kergema àà emnde àà Isuwa. Aidaum keni ba ñane.

2 Isuwa a ge ñwashahaara, bademme ba egdzara àà emnde a Kanaana. Naàwa ñwashahaara ñanna: Ada egdze àà Hailaun, ñane ura Haiti; Auhaulibama egdze àà Ana a Jibaiyaun, ñane keni ura Haiwi,

3 antara Basmat egdze àà Isma`iilu, egdze a emmeñaara ge Naibayaut.

4 Ada a yan Ailifas ge Isuwa. Basmat a yan Raiwail.

5 Auhaulibama, ñane keni a yan Yai`us antara Ya`alaam ira Kaura. Kwaye ñane egdzara àà Isuwa na a yayateraa am haha àà Kanaana.

6 Isuwa a naba kezla atevege egdze a emmeñaara, Yakubu, kwaye a zlala àà dem haha umele yiyye jipu an ñane. A naba kezla an ñwashahaara, egdzaraara, emnde na taà am hufe àà haara antara dabbahaara ira naàzena am rezegaara a ganaa am haha àà Kanaana bademme.

7 Kezla àà Isuwa aatevege Yakubu na waà, adaba kwakya nalmanaatare, kaamba cekwa ge tate àà piya waldahaatare. Dzegwaranka nja am tate palle, adaba taà an waldaha kwakya jipu.

⁸ Daaci Isuwa kwaye a de njaara am huɗe àà wa àà Se`ir. Isuwa na waà, ba Aidaum.

⁹ Nawa emnde na waà, wulfaha àà Isuwa, eggyetare ge Aidaumiyaha, am huɗe àà wa a Se`ir.

¹⁰ Nawaà zhera àà egdzara àà Isuwa, egdzar zaala: Ailifas, egdze àà Ada, Raiwail egdze àà Basmat.

¹¹ Naàwa emnde na keni egdzara àà Ailifas: Tara Taiman, an Aumar, an Jaifau, an Gatam ira Kainas.

¹² Anƙwa zlaɓe Timna, ɗane keni ba mukse àà Ailifas a eksanta ààkataliya, ɗane keni a yan Amalaik. Kwaye ɗane eggyahaɗaara ge Isuwa, egdzara àà egdzara àà muksaara Ada.

¹³ Nawa emnde na keni egdzara àà Raiwail: tara Nakat, an Sairak, an Samma ira Misa. Kwaye ɗane eggyahaɗaara umele ge Isuwa, egdzara àà egdze a muksaara Basmat.

¹⁴ Auhaulibama egdze a Ana, eggyeɗaara ge Jibaiyaun keni maa, a yayan tara Ye`us, an Ya`alaam ira Kaura ge Isuwa.

¹⁵ Nawa sleksaha àà emnde àà Isuwa: Sleksu Taiman, an Aumar, an Saifau, an Kainas,

¹⁶ an Kaura, an Gatam ira Amalaik. Kwaye ɗane sleksaha àà Ailifas am haha àà Aidaum. Ailifas ɗanna waà, egdzere zuɗɗwiraatare ge tara Isuwa antara muksaara Ada.

¹⁷ Nawa emnde na keni eggyahaatare ge tara Isuwa an muksaara Basmat, egdzara àà egdzaatare Raiwail: Sleksu Nakat, an Sairak, an Samma ira Misa. Itare sleksaha àà emnde àà Raiwail am haha àà aidaum.

¹⁸ Nawa eggyahaatare ge tara Isuwa antara muksaara Auhaulibama: Tara sleksu Ye`us, an Ya`alaam ira Kaura. Itare keni ndza ta sleksaha àà emnde àà Auhaulibama, zhera a mukse àà Isuwa egdze àà Ana.

¹⁹ Itare bademme na, ta ba wulfaha àà Isuwa ndza ta sleksaha àà emnde a hahaatare am Aidaum. Aidaum na keni ba zhera àà Isuwa ɗanna.

²⁰ Naàwa egdzara àà Se`ir eggyetare ge Hauriyaha emnde a nja am haha ɗanna zuɗɗwe: Lautan, Saubal, Jibaiyaun, Ana,

²¹ Disaun, Aijair ira Disan. Kwaye ɗane sleksaha àà hauriyaha emnde a Se`ir am haha àà Aidaum.

²² Naàwa egdzara àà Lautan keni : tara Hauri antara Hemam. Anƙwa egdze a emmeɗaara mukse ge Lautan ɗanna keni, zheraara Timna.

²³ Nawa emnde na keni egdzara àà Saubal: Aluwam, Manakat, Aibal, Saifau ira Aunam.

²⁴ Naàwa egdzara àà Jibaiyaun: Tara Aya an Ana. Ba Ana na ndza a shaa yawaha an mbera am kaamba am sarte na a piya ezzerwaha àà eddeɗaara na.

²⁵ Naàwa emnde na waà, egdzara àà Ana: Disaun ɗane egdzere zhele, taà an Auhaulibama ɗane waà, egdzere mukse.

²⁶ Nawa emnde na keni egdzara àà Disaun: Tara Haından, an Aisban, an Yaituran ira Kairan.

²⁷ Naàwa una keni egdzere àà Aijair: Bilhan, Ja`awan ira Akan.

²⁸ Naàwa emnde na keni egdzara àà Disan: Us, an Aaran.

²⁹ Naàwa sleksaha àà Hauriyaha: Lautan, Saubal, Jibauyaun, Ana,

³⁰ Disaun Aijair ira Disan. Kwaye ɗane sleksaha àà Hauriyaha ate jebaha gergere am haha àà Se`ir.

Sleksaha àà larɗe àà Aidaum

³¹ Naàwa emnde na ni ndza ta sleksaha sadafde am haha à Aidaum, lauktu ta jesarje sleksaha am Iserayiila:

³² Baila egdze à Bai`aur ñane ndza slekse à Aidaum. Zhera à eksaara Daimhaba.

³³ Emtsamtsa Baila maa, a demaa Yaubaba egdze à Sairak am sledaara. Yaubaba, ñane ura ekse à Bausra.

³⁴ Emtsamtsa sleksu Yaubaba, a demaa Hausam am sledaara. Hausam ñane ura larde à Taimani.

³⁵ Emtsamtsa Husam maa, Hadaadu egdze à Baidada a demaa am sledaara. Ba Hadaadu na ndza a ga ndzedfa arge emnde a Madiyan am larde à Mau`ab na. Zhera à eksaara Awit.

³⁶ Emtsamtsa Hadaadu, a demaa Samla ura ekse à Masraika am sledaara.

³⁷ Emtsamtsa Samla, a demaa Sawulu ura ekse à Raikaubaut ate we à haye am sleksire.

³⁸ Emtsamtsa Sawulu, a demaa Ba`al Hanan egdze à Akkaur am sledaara.

³⁹ De emtsamtsa Ba`al Hanan egdze à Akkaur, a demaa Hadar am sledaara. Zhera à eksaara ge ñane keni Pa`u. Zhera à muksaara Maihaitabaiyail, egdze à Maitiraida, eggyeñaara ge Maijahat.

⁴⁰ Naàwa una keni zheraha à emnde na ndza ta sleksaha am emnde à Isuwa, ma waraatare keni ndza slekse am jebaara, an kwaraara: Sleksu Timna, Aluwa, Yaitait,

⁴¹ Auhaulibama, Aila, Pinaur,

⁴² Kainas, Taiman, Mipsaara,

⁴³ Magdiyail ira Iram. Kwaye ñane emnde na ndza ta sleksaha am Aidaum, ma waraatare keni ndza à ba an sledaara, à ba an kwaraara. Kwaye ñane nja à emnde à Isuwa, eggyetare ba ñane ge emnde à Aidaum.

37

Labara à Yusufa antara egdzara à mamahañara.

¹ Daaci Yakubu njaanja am haha à Kanaana, am tate na ni ndza a nja ààtekwa eddeñaara na.

² Naàwa labare à egdzara à Yakubu ñanna. Am sarte ñanna maa, Yusufa magaamaga egdze à yawe kelaawa ju vuye. ñane antara egdzara à eddeñaara egdzara à Bilha antara egdzara à Jilpa ñwashaha à eddeñaara, taà ankwaa a piya nawaha antara kyawaha à eddetare. Mbate Yusufa na waà, elva a mandzawe na taà ankwaa à tsakana egdzara à eddeñaara am tate à piya na waà, bademme à se balananse ge eddeñaara.

³ Iserayiila keni a wayete ba Yusufa ñanna kwakyaara am egdzaraara, adaba ñane egdze a emgyegwiraara. Daaci a naba dzebana nanjgyuwe na ni an daradza jipu naa.

⁴ De diyareddiye egdzara mamahañara geni ñane shansha welawire ààa eddetare, ervaunfaatare a naba yaa Yusufa na. Mele baaka ura à bana elva emtake am dagavaatare mazlaara.

⁵ Vacite umele maa, Yusufa a naba shaa shene, a ndahaterhe shenaara ñanna ge egdzar mamahañara na. Itare ta farhe zlafe adaliye ge yaa Yusufa na am ervaunfaatare.

⁶ Adaba nawa naàzu a baterna nane, a nanaa am shenaara. A ba nane àà elvan ge itare: Cenaucena naàwa yaà ndakur shenaaruwa:

⁷ Ma de ica hiya am fe waà, ma ngwadfaa dabakwahaara waà, naàzaaruwa waà tsatsa ba darayye am dagave àà naàzahaakure, amàà naàzahaakure waà, ta jantaave ge nazaaruwa na, taà ankwaa àà kezlan ugje bademme.

⁸ Ta ndavanuhe ge egdzara mamahaara na, a ba itare taà elvan ge nane: Manaa watse kaà gev sleksaanjere kaà de maga sleksiraanja ate njere emtu? Gevge waà, ba zhara Yusufa keni wayarka mazlaara. Adaba shena antara elvaara na a ndaaterse na.

⁹ Am iga àà una njanna zlafe adaliye, Yusufa a naba shaa shene umele, a naba ndaterhe ge egdzar mamahaara njanna zlafe adaliye, a ba nane: Naàwa yaà ankwaa àà ndakur shenaaruwa ya shanaa ya: Am shenaaruwa waà, ta kezli ugje tara vaciya, tre antara terlyakwaha kelaawa jemtekwé.

¹⁰ A naba ndaterhe parakke ge tara eddenjaara keni antara egdzar mamahaara. A valarhe ge eddenjaara, a ba nane àà elvan ge nane: Shenara nane ka shanaa ka! Amaana watse njaà de kezlakek ugje, emmeja, egdzar mamaha a nja antara ba iya an iraarua njaà de kezlakek ugje ge ekka emtu?

¹¹ Egdzar mamahaara bademme tsarantetse shelha a dete nane, amàà eddenjaara waà, elva na seska am iraraa d'ekid'eki.

Ta velu Yusufa àà dem Misera

¹² Vacite umele maa, egdzar mamahaara ge Yusufa ta de piya nawaha antara kyawaha àà eddetare am Sikaim.

¹³ A ba eddetare àà elvan ge Yusufu : Abi egdzar mamaha a nja ta de piya am Sikaim, sawa nawa yaà belakbela àà dezetare. Ane, àà ba egdze na.

¹⁴ Daaci a ba Yakubu àà elvan ge nane: Edduwa de zharinaazhara egdzar mamaha a nja antara dabbaha, taà a ba ankwaa he, kaà siya labare. A belanaa àà da am dambake àà Haiburun, àà dem Sikaim.

¹⁵ Daaci Yusufa ankwaa àà ja daba am kaamba àà Sikaim, de jarje ire antara ura umele, a ba eddaara àà elvan ge nane: Kaà tataya uwe ka?

¹⁶ A ba Yusufa : Yaà ankwaa àà tataya egdzar mamahaaruwa taà ankwaa àà piya. Taslaanja ndindaha tate na taà aatekwa.

¹⁷ Daaci a ba eddaara : Ta baaka aàhuna, zlarzlala. Adaba ya cenancena waà, ta bantsa itare: Mi zlalawa àà dem Dautan. Daaci zhagade ge Yusufa, ankwaa àà bakaterbaka, kwaye a de shaterite am Dautan.

¹⁸ Kertej naranna itare ba zlafe yiyye an itare emtsaade. Lauktu àà daada Yusufa ààzetare waà, ngwadfaranaangwadfa itare am dagavaatare geni sey taà kedanaakeda shifaara.

¹⁹ A ba itare am dagavaatare: Kwaye ankwaa àà sawa edda àà shene na.

²⁰ Sawmbare gwaumiyargwe, jaumija shifaara, mi eblyanme am suwa, daaci mi de ba a zuwa naàza kaamba. Maà ezhzhara kwa maà watse àà gevge shenaara njanna.

²¹ Cenatercena Ruubain maa, a naba magaa niya a nejlese shifa àà Yusufa, a ba nane àà elvan ge itare: Jaumika shifaara.

²² A farhe zlafe adaliye, a ba nane : Jaumika shifaara taslawaaakure. Arge una njanna waà, ambane eblyawanmeblye am suwa kwaye nane am

kaamba aahuwa. Amaa shifaara waà, gejauka. Niyaara ge nane waà, geni aà fertanaaferta aatuge itare, a daada aà deza eddenaara.

²³ Ba demdaara ge Yusufu aà deza egdzar mamahaara nanna maa, ta naba eksevahe, ta tsekwansa am nanjyuwaara na an daradza jipu na,

²⁴ ta eksante irara, ta naba elbyanme am suwa. Amaa am suwa nanna waà, baaka yawe am hudaara welasewele ba dekidefeki.

²⁵ Daaci de njarinja am aha reppe ge za egdze a duksa. Estuwa ta kante ice waà, taà zhara ba emnde, ta vayye jipu, taà anjka aà sawa. Emnde nanna waà, emnde aà Isemayiila ta tsete am Gile at, taà maga shula aà dem Misera. Taà an naàzasaha gergere ate iga aà ezlegwamaatare, taà dana aà dem Misera nanna. Umele yawyawaara, umele naavawe aà se emtake jipu, umele keni slalwe aà duksa aà se emtake keni.

²⁶ A ba Yahuuda aà elvan ge egdzar mamahaara : Maàki jamiya kwa kina egdze a emmemiya ba ge miya, mi shebanve emtsaara waà, mi sha uwe miya am hudaara?

²⁷ Sawmbare mi velateruvele ge emnde aà Isemayiilu na. Gejaumika shifaara. Adaba ma estara keni ba egdze a emmemiya, vuwaamiya ba ge miya. Ta naba cenanvahe ge egdzar mamahaara.

²⁸ Taà anjka aà degashe emnde a tsakala, emnde a Madiyan maa, ta naba tedese Yusufu am suwa na, ta velateruhe ge emnde aà Isemayiilu nanna aà maga gursa kulbuwa. Daaci itare ta danhe Yusufu na aà dem larde a Misera.

²⁹ Eptsa aà Ruubain aà dem suwa na de beyeka Yusufu am hudaara. A naba tataa nanjyuwaara ate vuwa,

³⁰ a eptsehe a deza egdzar mamahaara na, a ba nane aà elvan ge itare : Digiya baaka egdze na kina mu yaà magana estara ?

³¹ Ta naba ekseva usale, ta icantiye, ta hanme nanjyuwe aà Yusufu am uzhaara.

³² Daci ta naba bela ura an nane, aà saà, a sanan ge eddetare, a sanaa labare na, a ba elvaatare taà elvan ge eddetare: Naàwa naàzena nja shanaa nje am kaamba. Zharanaazhara ba shagera mu, nanjyuwe aà egdzaana emtu nane ka he ?

³³ Yakubu a naba disehe, a ba nane: Una nanjyuwe aà egdzaaruwa, yaà! baaka egdze na zauze naàza kaamba. Dzaadzaadzae dabba a kaamba Yusufuaruwa.

³⁴ Daaci a naba dzadzaa nanjyuwe ate vuwa, a tsekweme am emgywe a buhwaha, a fantau ge kyuwa egdzaara hare wanyarwanyara.

³⁵ Egdzaraara bademme, egdzar zaala antara egdzar njwasha taà anjka aà de gan use, amaa kwalevkwale ba dekidefeki, aà ekhyeka ervaunfaara. A bantsaa nane: yaà de beya estuwa egdzaaruwa am faya keni, yaà yanka kyuwa dekidefeki. A fantauhe zlahe adaliye ge kyuwa egdzaara.

³⁶ Amaa Yusufu waà, de velaruvele emnde a Maadiyan am Misera. Ta de velanu ge Pautifar nakawa yaikke, eddawnu ni fetarfe sleksu Firawna an nane, male aà sawjiyaha na taà ufa nane.

38

Labara aà tara Yahuuda an Tamar

¹ Am sarte nanna maa, Yahuuda a naba yaa egdzar mamahaara waà, ba zlalaara aà dem Adulam, a de tsekwaa am mba a ura umele zharaara Hira.

² Yahuuda a naa gyaale ahuwa, zhera aà gyaale ñanna Su`a, egdze aà emnde a Kanaana. Daaci a naba gehe a ganve muksaara.

³ Mukse na a shaa huɗe, a ye egdzere zhele. Yahuuda a fete zhera aà egdzere Air.

⁴ A shaa huɗe umele, a ye egdzere zhele adaliye, a fete zhera aà Aunan.

⁵ A shaa huɗe umele zlabɛ adaliye, a ye ba una ñanna, a fete aà Saila. Amaa taà yaà Saila waà, Yahuuda am Kaijip.

⁶ Yahuuda a eksanante gyaale ge Air, egdzere zunɗwirraara. Zhera aà gyaale ñanna Tamar.

⁷ Amaa Air egdze aà Yahuuda ñanna waà, slemandzawe jipu am ice aà Yaakadada. Adaba una ñanna a keɗanaahe ge Yaakadada.

⁸ A ba Yahuuda aà elvan ge Aunan: Naba melsemele mukse aà maleña na ngwedɗaungwedɗa nika, fanefa wakiyiya ge egdze a emmeña.

⁹ Daaci diyaadiya Aunan geni maà shanansha egdzere waà, egdze ñanna aà tsaa gevka egdzaara ge ñane. Adaba una ñanna, ba kelaa maà jarammeje antara mukse aà egdze a emmeñaara ñanna waà, maà aà sawa yawe aà vuwaara waà, aà puwana aà ba aà dem haha. Adaba wayaaka fana wakiyiya ge egdze a emmeñaara na.

¹⁰ Nazena a maganaa ñane ñanna keni maàndzawe jipu am ice aà Yaakadada, a jehe ge Yaakadada ñane keni ba shifaara.

¹¹ A ba Yahuuda aà elvan ge shawlaara Tamar : Ezlzlala, de njinja am mba aà eddeña ba seke mukse wegɛgeye dem sarte na maà Sailaaruwa gevge zhele. Ane, a ba Tamar, a naba de nja am mba aà eddeñaara na. Mbate a banaa una ñanna Yahuuda na waà, adaba aà ba sla aà iraara, a emtseka Saila keni seke egdzar mamahañara.

¹² Haraahare ba ngaa am iga a una ñanna maa, a naba emtsehe ge egdze aà Su`a mukse aà Yahuuda. Am iga a mandzawe ñanna, Yahuuda a dem Timna, ta zlala antara uraara Hira, ura Adaulam, a deza emnde a datsa uàgje ate kyawahaara.

¹³ Cenancena Tamar ganakini anjwa aà sawa shawlaara Yahuuda, aà dem Timna, aà de ica uàgje ate kyawahaara.

¹⁴ A naba tsekwese am nanɗyuwe aà mukse na a keɗaa zhelaara, a eksataa laafaya a puwerhe, a yan ba cekwaangwedɗei wafkaara agashe a de njehe ate we aà walkame aà ekse aà Ainayim ate barama a dem Timna. Adaba a naa Saila waltewala amaa ñane gevka muksaara, Saila gevge tsa zhele.

¹⁵ De damda Yahuuda aàzeñaara, ñane a kurken ba mukse zaware adaba a yan ba cekwaangudɗi wafkaara a gashe.

¹⁶ A naba cikante aà duhe aà dezeñaara. A ba ñane aà elvan ge ñane: Wayanakwaya ge kaà hyiyanvehye wederaaruwa. Diseka ñane dekiɗeki ganakini una ñanna sawlaara. Ane, a ba Tamar, amaa kaà vite uwe?

¹⁷ A eptsanaa jawapa, a ba ñane aà elvan ge ñane : Watse yaà bela ura aàzezeña an usale aà sawa am waldaaruwa. Shagera, aà ba Tamar, amaa waà, sey kaà tsekwinaatsekwa dukse umele, dem sarte na maà samsa usale na.

¹⁸ A ba Yahuuda aà elvan ge ñane: Kaà kata yaà tsekwaka uwe? A ba mukse na : Kaà tsekwiiya daàmshaana na zheraana an puwa atekwa na antara zawaana baɗemme ira zadaan na am erva na. Kwalaaka Yahuuda, a naba vante. Mazlaara a de hyananve wederaara, a naba shaa huɗe mukse na an ñane.

19 Mazlaara a tsetehe ge Tamar, ba ezlzlalaara, a de puwanve laafaya na, a tsekweme am nanngyuwe àà mukse mandzawe adaliye.

20 Yahuuda a de bela usale na ate erva an uraara, ura Adulam na geni nane àà sanan ge Tamar, àà lyanvalya kazlanjaara na a tsekwanna nane ge mukse nanna, amaà se beyeka uraara mukse na.

21 Aà enndava aàza emnde a ekse, a ba nane: Ama mukse zaware na ndza àà nja ate barama àà Enayim na? Emnde ta eptsanaa jawapa: baaka mukse zaware aàhuna.

22 A eptsehe aàdeza Yahuuda, a ba nane : Shananka ya mukse na. Emnde a ekse keni ta biyaa baaka mukse zaware aàhuna.

23 A ba Yahuuda : Naba yanya a nanaanja nane kazlanja nanna, famika iramiya àà dem zherwe ba dey. Aàbi ya ebbela nane usale nanna, shakanka àà ba an sha.

24 Tere keye am iga àà una nanna waà, ta sanaa labare ge Yahuuda, a ba itare taà elvan ge nane: Naàwa shawlaanja Tamar a magaa gwardzire, a naba shaa huđe am zawarire. A ba Yahuuda : A daransede aàdete iga àà ekse, a deraraadera an kara.

25 Am sarte na taà ankwaa àà danda Tamar aàdete iga a ekse, a naba bela ura an doksaha na àà deza shawlaara Yahuuda, a ba nane àà elvan ge nane : Una kazlanja àà eddawa ni a lyiyam huđe na. Taslaanja zharanaazhara ba shagera mu daàmshe na antara zawaara ira zhera na ate damshe nanna mu naàza ware? Antara zade na zade àà ware?

26 Yahuuda diyeddiye kazlanjaara, a ba nane: Slejirire ba nane arge iya. Adaba vananteka ge egdzaaruwa Saila geni àà gevge muksaara. Ba ser palle keni zlavareka kerde seke tara zhele an mukse.

27 Hyephye sarte a yaara waà, huđe àà Tamar nanna mbate wulhaha.

28 Egdzere palle a velese ervaara, mukse sleya Tamar na a nanaahe, a ngudante sluzhe kyanje atekwa, a ba nane: A segasha nane zunjwe.

29 Amaà a naba danmehe ervaara adaliye, a segashe egdze a emmenjaara zunjwe arge nane. A ba sleyaà Tamar: Kay! takaata ka barama. Ta fete zheraara: Te.

30 Am igaara, a sawa una an sluzhe kyanjwe ate erva na, nane ta fete zheraara Jaara.

39

Labare àà Yusufa an mudze àà Pautifar

1 Emnde àà Isemayiilu daranda Yusufa àà dem larde àà Misera, ta de velanu ge ura Misera umele zheraara Pautifar. Zhel nanna keni nakawa yaikke, nane male àà emnde a ufa sleksu Firawna.

2 Amaà ankwaa Yaakadada antara Yusufa. Naàzena ni a maganaa nane, baaka gavkaara, ankwaa àà njaara lanje am huđe àà haà àà zanwaara ura Misera.

3 Ba zanwaara keni diyeddiye ganakini ankwaa Yaakadada antara nane. Yaakadada ankwaa àà gaà barka am slera àà Yusufa.

4 Adaba una nanna, Pautifar hayanhaya Yusufa jipu, a naba vante slera na ni baaka argina defekifei na, a fanem huđe àà haara antara naàzena am rezegaara bademme am erva ge Yusufa.

5 Fantau am sarte nanna Pautifar a fanem haara, an naàzena am rezegaara bademme am erva ge Yusufa na waà, Yaakadada garge barka

an tsaka ire ga haà zhel Misera ñanna adaba barka Yusufu. Barka aà Yaakadada waà, shansha zhel ñanna aà setarge naàzena am ervara bademme, arge una am mba antara una an fe keni bademme.

⁶ Adaba una ñanna, Pautifar a fanem naàzu am rezegaara bademme am erva ge Yusufu, ñane sey aà zhara ba una aà fana aà dem mbuwaara palle.

Yusufu ñanna maa, dawale, garlaka zlabé adaliye, an zariyire keni baaka arge ñane.

⁷ Haraare cekwaangudi waà, damda ice aà mukse aà edda haà am Yusufu. A ba ñane aà elvan ge Yusufu : Sawa ña zlava kerde seke tara zhele an mukse.

⁸ Amaà kwalefkwale Yusufu, a ba ñane aà elvan ge mukse aà zanwaara: Una aà tsa gevka dekidéki. Zanwaaruwa a fiyem haara bademme am erva, ñane sey aà zhara ba una aà fana aà dem mbuwaara palle, bademme a naàzena am rezegaara aà ba am ervaruwa,

⁹ ura aà jiyuje am huđe aà haà na keni baaka, hakuma bademme aà ba am ervaruwa, aabi baaka naàzu a piyitaa zanwaaruwa am huđe aà ha na dekidéki maàki ekka ka, adaba ka muksaara? Yaà magana estara haypa saksage na an Dadaamiya?

¹⁰ Amaà mukse na yanka ndahan elva a maàme dekidéki ge Yusufu, una ba kelaazare kwarkwale Yusufu ge zlava antara ñane seke tara zhele an mukse na, ba ge nja aàzenaara keni.

¹¹ Vacite umele maa, damda Yusufu am huđe aà haà, emnde a haà keni ba ura palle, ta baaka dekidéki.

¹² Mukse na a naba eksevaa Yusufu ate zane, a ba ñane aà elvan ge ñane: Sey kaà zlaviyuzlave. Yusufu a naba yanaa zane ñanna am erva, a zhagadaa irara aàsegashe.

¹³ A ezhzhara mukse na Yusufu a yanaa zane am erva, zhagadaazhagade irara waà,

¹⁴ a naba deetaa emnde a haà, a ba ñane aà elvan ge itare: Zharauzhara palasa na aà magina eddemiya na. A naba saa zhel emnde aà Ibrahiima na aà sem huđe aà haà, naàwa a se diyar ge iya sey ba ña nja kerde aabina, hula ge iya aà ba an ndzedá lauktu a yihe.

¹⁵ Aà ezhzhara ya kante kwara, yaà hula aà ba an ndzedá waà, a naba zhagadaa irara aàdegashe, naàwa a yaa zanaara aà puwa aàtevege iya.

¹⁶ A naba shebanve zane aà Yusufu na, saasa eddetare, a se marananhe.

¹⁷ A tsakanse elva ñanna, a ba ñane: Naàwa nave, zhel emnde aà Ibrahiima na ka sanjerta ka na a naba se diyar ge iya a se nyamalinnyamala.

¹⁸ Ya naba kante kwara ya, ya fu hula, lauktu a zhagadaa irara aàdegashe, naàwa a yaa zanaara aàtevege iya.

¹⁹ Zanwe aà Yusufu ba a cenaa elva ñanna am mbuwe aà muksaara geni a nyamalinnyamala na waà, a naba mberte ge ervaundaaara waà, ba seke kara ndza.

²⁰ A naba eksevaa Yusufu, a elbyanme am danggay, baira ta de ngwedana aà ba am tate na ni taà an ngwadá danggayaha aà slekse aàtekwa na. Daaci a njaara Yusufu am danggay.

²¹ A ba am danggay ñanna keni ankwá Yaakadada antara Yusufu. A maganaa ngurna, male aà danggay ñanna de hayanhaya Yusufu jipu.

²² ñane keni a de fanem danggayaha umele bademme am erva ge Yusufu. Sleraha na ta magana am danggay na bademme aà ba am ervara.

²³ Baaka lambaara ðekidèfeki ge male àà danggay ate slera na a fanem am erva ge Yusufa na. Adàba ankwà Yaakadada antara ñane, slera na ankwà àà magana ñane bademme an barka.

40

Yusufa ankwà àà palatera mana àà shenahaatare ge danggayaha

¹ Haraare cekwaangudì am iga àà labare ñanna maa, male àà emnde a magana naàza sha antara male àà gyan naàza zaha ge sleksu Firawna, garuge haypa an zanwaatare.

² Jaaja ervaunðe slekse ate emnde a sleraara ñanna,

³ a naba puwateremhe am danggay. Am danggay ñanna maa, ta ngwadateraa am tate na ni atekwa Yusufa na.

⁴ Daaci male àà danggayaha a puwaterem am erva ge Yusufa, de hararaahare ààhuwa cekwaangudì.

⁵ An vayiya vacite umele, male àà emnde a maganaa naàze sha antara male àà emnde a gyan naàza za ge slekse sharansha shene bukerdaatare àà ba am danggay ñanna. Shenahaatare ñanna waà, ma naàza àà waraatare kenì ankwà manaara.

⁶ Samsa Yusufa ààsezetare an enlyà waà, àà zharaterzhara ma ware kenì baaka higaatare ðekidèfeki.

⁷ A ba ñane àà elvan ge itare: Labara parakparakeka fekaakure vatena?

⁸ Ta eptsanaa jawapa, a ba itare: An vayiya vatena, ma waraanjere kenì shansha shene, amaà baaka ura ààhuna ge palañera maàna àà shenahaanjere. A ba Yusufa : Estuwa ka, maànaha àà duksa waà, àà ba ààza Dadaamiya, naba ndaawindaha!

⁹ Male àà emnde a maga naàza sha a naba ndahanhe shenaara ge Yusufa, a ba ñane: Am shenaaruwa, ya naa mama àà nafa àà inabauhi àà katafkaarua,

¹⁰ ervaha keye atekwa. Ya naa ba yaaya nafa na, a magaa ukbene, kertenj egdzere ndacebaire atekwa, an nahà kyanñe.

¹¹ Naàza sha duksa àà sleksu Firawna kenì àà ba am ervaaruwa, ya tsakevaa egdzar a inabauhi na, ya beca yawaara, ya vante ge slekse.

¹² A ba Yusufa àà elvan ge ñane : Naàwa maana àà shenaanja: ervaha àà nafa àà inabauhi keye na waà, àà mara hare keye.

¹³ Am hare keye, watse àà ndavakndava sleksu Firawna, àà de eptsaka àà dem sleraanja, kaà de vanta ka naàza sha am erva ba seke una ndza na.

¹⁴ Amaà taslaanja viyiyaaka. Maà shakansha hairire waà, yehiteyeha ààkatafke àà slekse magiyanmaga shagerire sisese am bere na.

¹⁵ Adàba ààsawa am haha àà emnde a Ibrahiima kenì ta siyan àà ba an ndzedà beresse. Naàwa ààhuna kenì baaka nazu ya guwaa ya ta ngudiyaa adàba ñane na.

¹⁶ Male àà emnde a gya naàza za gergere am mba àà slekse cenancena ganakini Yusufa palannaapala maana àà shenaara shagera ge male emnde a maga naàza sha am mba àà sleksu Firawna. A ba ñane àà elvan ge Yusufa : Iya kenì naàwa shenaaruwa: Am shenaaruwa waà, yaà an kedayaha gergere keye an nyanja am iraarua.

¹⁷ Am kedayaha nanna waà, am una adetire caikcaike na waà, anƙwa naàza zaha àà sleksu Firawna gergere am hudfaara. Amaà ta naba halese ge yiyaha àà ba am iraarua nanna.

¹⁸ A ba Yusufu aà elvan ge nane: Naàwa maana aà shenaaja ekka keni: Kedayaha nanna keye na waà, amaana hare keye.

¹⁹ Am hare keye watse àà dahaka slekse, amaà taà de zlenelaka ate nafa, taà de zaka ba kuyaha.

²⁰ Am hare ge keyire waà, sleksu Firawna a magaa munri, a jemaa nakawahaara bademme ge za munri na. Daaci ta sanaa male aà emnde magana naàza sha antara male aà emnde aà maganaa naàza za gergere na, a tsatsateraa aàkatafke aà emnde a maàga sleraara bademme.

²¹ A eptaa male aà emnde a maganaa naàza sha aà dem sledfaara geni aà vanta nane naàza sha am erva ba seke una werre na.

²² Amaà male aà emnde a maganaa naàza zaha na waà, a naba ndaasse elvaara ate nane geni a zlenelarzlenjela. Daada aà ba ate una a ndahanaa Yusufu na kalkale.

²³ Amaà male aà emnde a maganaa naàza sha ge slekse na dzamaaka Yusufu dekideki, a naba viyanaahe.

41

Yusufu anƙwa aà palana maana aà shenaara ge sleksu Firawna

¹ Magaamaga yawe buwa am iga a una nanna waà, Sleksu Firawna a naba shaa shene. Am shenaara nanna waà, nane aà tse ate we aà haye,

² a naa ba sariesse eslaha vuye, zariyiraatare keni ba ka duhe, taà an nasla zlafe adaliye, taà anƙwa aà za masa ate we aà haye na.

³ A ba am haye nanna, ta sessehe zlafe adaliye ge eslaha umele vuye, emnde nanna waà, ta shagerkaha ba vayvaya, taà an unba zlafe adaliye. Ta de tsahe aàza emnde na ta segasha itare zunjwe am haye na.

⁴ Eslaha na ta shagerkaha, taà an unba zlafe adaliye na, ta naba zu eslaha na ni ta zariyaha, taà an nasla zlafe adaliye na. Daaci a tsetehe ge Firawna am hare.

⁵ A pu hare adaliye, a naba shaa shene umele ge buwire. Am shenaara nanna, a naa iraha aà nalkame vuye, an naha shagera, sadafde zlafe adaliye, ate naàzambakara palle.

⁶ Aà ba ate nazambakara nanna, a sesehe ge iraha aà nalkame umele vuye waà, baaka egdzere atekwa shakwatarshakwatara, an ula zlafe adaliye, a welansaa effeya, adaba kwakya effeya aà sawa am gedi.

⁷ Iraha aà nalkame na baaka egdzere atekwa shakwatarshakwatara na ta naba ndandu iraha aà nalkame na an naba shagera, sadafde zlafe aà adaliye na. A tsetehe ge sleksu Firawna am hare waà, mbate ba shene.

⁸ Werawera ekse waà, jaaja enjkale aà sleksu Firawna. A naba dante emnde a maga namsulkwaha antara emnde a ilmu na taà am Misera bademme. Daaci a tsakaterse zlalava a shenahaara, amaà baaka ura a dzegwandzegwa palanna maana aà shenaha nanna dekideki.

⁹ De cenancena male aà emnde a maganaa naàza sha ge slekse, a ba nane aà elvan ge Firawna: Ambarka aà slekse, vatena waà, sey yaà yeheteyeha haypaha na ndza ya maganaa ya na bademme.

¹⁰ Anƙwa am sarte umele, ndza jakja ervaunƙe jipu ate emnde a sleraaja buwa, ate nene antara male aà emnde magakaa naàza za. Ka naba

puwanjeremhe am danggay, na za danggay aà n̄ere am bere na ni aà ufana ba male aà emnde a ufa danggayaha n̄anna an irara.

11 Vacite umele an vayiya, na naba shaa shene ma waraanjere keni. Ma shene aà ware keni an maanaara ba ge irara.

12 Ay am danggay n̄anna maa, an̄kwa ura, zhel emnde aà Ibrahima, n̄ane nave aà male aà sawjiyaha aà ufa danggay n̄anna. na tsakanse shenahaanjere ge n̄ane, a palanjerana maanaara bademme, ma waraanjere keni an maana aà shenaara.

13 Ba jirire gevge aà ba ate una a palanjerana n̄ane, dzalevka d̄ekid̄eki. Adaba naàwa iya, ka naba eptsiyaa aà sem sled̄aarua adaliye aàmbarkana, amaà male aà emnde a magakaa naàza za waà, ka ndaase elvaana, ta zlenjelehe.

14 Daaci a ba sleksu Firawna a sairiyansa Yusufa. Kerten saransese Yusufa am danggay na. A sehese ire, a barevhe, a tsekweme am nangyuwe umele a naba deza slekse na.

15 A ba sleksu Firawna aà elvan ge Yusufa: Ya hare am shene, amaà baaka ura dzegwandzegwa paliya maana aà shenaaruwa n̄anna. Ya cenancena gen̄i ekka kaà dzegwandzegwa pala maana aà shene maà ndarakndaha zlalavaara. Ya dahaka adaba una n̄anna.

16 A n̄wanante ge Yusufa, a ba n̄ane aà elvan ge sleksu Firawna: Iya ka aàmbarkana. Aà de vakta ba Dadaamiya jawapa na ni kaà hayanhaya na.

17 Daaci a ba sleksu Firawna aà elvan ge Yusufa: Am shenaaruwa, ba seke yaà ate we aà haye,

18 ya naa ba eslaha vuye, zariyiraatare ba ka d̄uhe, taà an n̄asla adaliye, ta segashe am guwa n̄anna, taà an̄kwa aà za masa ate we aà guwa.

19 Am iga aà emnde n̄anna maa, ta d̄abateremhe ge eslaha umele vuye, ta segashe aà ba am haye n̄anna, ta shagerkaha d̄ekid̄eki, taà an un̄ba zlafe adaliye. Nananka eslaha shagerkaha seka una n̄anna am haha aà Misera bademme.

20 Amaà slaha n̄anna shagerkaha na, ta naba zu slaha na ta segashe zun̄we am guwa, zariyaha, taà an n̄asla jipu na vuye bademme.

21 Aley, am iga aà ba ta zu emnde na taà an n̄asla dakedar dakedare n̄anna keni, d̄ekid̄eki kaà tsa banka ni ta zuwa itare. Adaba ba kelaa n̄jaatare n̄anna ta shagerkaha na, taà an un̄ba zlafe adaliye na. Am iga aà una n̄anna, tsanetse am hare.

22 Ya shaa shene umele zlafe adaliye, ya naa iraha aà nalkame vuye, an naha shagera, sadad̄de zlafe adaliye ate nazambakara palle.

23 A ba ate nazambakara n̄anna, a naba sesehe ge iraha aà nalkame umele vuye waà, baaka egdzere atekwa sakwatarsakwatare ba dey, an ula zlafe adaliye, a welansa effeya, adaba kwakya effeya aà sawa am gedi.

24 Iraha aà nalkame na baaka egdzere aàtekwa na, ta naba ndandu iraha aà nalkame vuye na an naha shagera, sadad̄de zlafe adaliye na. Ya ndaterhe zlalava aà shenahaaruwa n̄anna ge emnde a maga namsulkwe, amaà baaka ura dzegwandzegwa paliyaa maanaara d̄ekid̄eki.

25 A n̄wanante ge Yusufa, a ba n̄ane aà elvan ge sleksu Firawna: Shenahana na waà, maanaara ba palle aàmbarkana. Dadaamiya an̄kwa aà n̄gyekwakaa naàzu watse aà magana n̄ane aàkatakfe.

²⁶ Eslaha vuye na ta zariyaha, taà an ñasla zlafe adaliye na waà, amaana yawe vuye, iraha àà nalkame vuye na an naha shagera, sadafde zlafe adaliye na keni ba yawe vuye ñanna. Shenaha ñanna ba duksa palle.

²⁷ Eslaha vuye na ta sawa aakataliya, ta shagerkaha, taà an uñba zlafe adaliye na keni maa, amaana yawe vuye. Iraha àà nalkame vuye na baaka egdzere atekwa, ðekideki, mele keni an ula zlafe adaliye, a welansaa effeya na a sawa am gedì na keni maa, ba yawe vuye ñanna zlafe adaliye. Watse ankwawa waya am yawe vuye.

²⁸ Daaci ba seke una ya ndakndaha na aambarkaanja waà, Dadaamiya ankwawa àà ndak nazena watse àà magana ñane aakatafke.

²⁹ Am ivaha vuye na àà de sawa na waà, watse baaka zlakta àà naàza za am haha àà Misera bademme.

³⁰ Amaà am iga àà una ñanna waà, àà de sawa waya yaikke àà sem larde àà Misera bademme, una ñanna keni yawe vuye zlafe adaliye. Watse emnde taà de zlanazle ndzedfa àà larde.

³¹ Ivaha na ndza baaka zlakta àà naàza za am huɗaara na taà de viyanaaviya emnde bademme. Adaba waya ñanna watse zlazlafa jipu.

³² Elva àà shenahaanja ñanna, buwa àà ba aatekwa aatekwa na maa, amaana: Dadaamiya njantenja aàzenaara, watse a shekwaaka mazlaara.

³³ Ambarkaanja, naàzena kaà magana ka kina waà, naba tatayevaatataya ura, vanteva hakuma ate larde àà Misera bademme, amaà waà sey edda àà enkwawa ilmu aàzenaara na.

³⁴ Farfe zlafe adaliye ge kezlakula àà emnde a ufa larde, taà de jahana itare naàza za am larde a Misera bademme. Am duksa ilyefe, itare taà de eksa palle. Taà de magan ba estuwa am yawe vuye na ni watse ankwawa naàza za na.

³⁵ A jaranmejahe naàza sa am huɗe àà Misera bademme am iyaha na watse ankwawa naàza za am huɗaara na. Amaà waà, an hakuma na kaà de vaterta ka. A jaranmejahe naàza za am eksaha bademme, watse taà ñaà emnde an ñane, a faranufe hyema ba ñgaa.

³⁶ Daaci watse ankwawa naàza za am larde àà Misera ge zana am waya àà iva vuye na. Daaci estuwa, waya ñanna àà de zlanaka ndzedfa àà larde bademme.

A gevaa estuwa Yusufa waziri am Misera

³⁷ Elva ñanna hayanhaya Firawna antara emndaara bademme.

³⁸ A ba Firawna àà elvan ge emndaara: Maà de sha ware mazlaara seke dawale na nawa ñane na, ura ankwawa Shedekwe àà Dadaamiya antara ñane?

³⁹ Daaci a ba ñane àà elvan ge Yusufa: Tsante àà ba am sarte na ni Dadaamiya a kwarakse duksaha ñanna waà, ba ka ñanna. ñaà shanka edda àà enkwawa umele an ilmu seke ekka.

⁴⁰ Ka eddaara ba ka. Huɗe àà haaruwa antara lardaruwa bademme àà ba am erwanja kina. Sey taà d'aba ba nazena ka ndaasa ka. Baaka ura umele arge ekka ðekideki, yaà jakuwa àà ba an kurshi àà sleksire palle.

⁴¹ A fanarhe zlafe adaliye, a ba ñane àà elvan ge Yusufa: Kwaye vanakteva hakuma ate larde àà Misera bademme.

⁴² Daaci a naba sefaa jade ate erwanja, a fante ate erva ge Yusufa, a tsekwanme am zane lefedfire ba ka ðuhe, a ngudanem naberasha àà dindar am mbiye.

⁴³ Daaci a naba njanme am darkwaara àà tefana belsa. Darkwa njanma waà, naàza àà sledfaba àà slekse. Daaci hula ge emnde a d'aba Firawna àà katafke àà Yusufa na, a ba itare am hulaatare: Baraàma, baraàma, baraàma! A vante estuva Firawna hakuma ge Yusufa am larde àà Misera bademme, nane a gev wanziriyaara.

⁴⁴ A ba nane zlahe adaliye àà elvan ge Yusufa: Ma ware eddaara keni, a gejeka seraara, a gejeka vuwaara dekideki ge maga duksa am larde a Misera bademme, maàki ndakseka ka elva. Ya ndahanaa ya Firawna una!

⁴⁵ A eptsanante zhara ge Yusufa, a fete zharaara Jafnat Panaiyak. A eksanante gyaale zharaara Asnat, egdze àà Pautifaira, liman am ekse àà Aun. Mazlaara a naba degashe. Yusufa, a jem d'aba am haha àà Misera bademme.

⁴⁶ Yusufa magamaga iva kul keye kalkale am sarte na àà dem slera àà ngumna àà Misera bademme.

⁴⁷ Am ivaha vuye njanma waà, haha magamaga jipu duksa bademme.

⁴⁸ Yusufa a janme naàza za an tsaka ire am Misera am ivaha vuye njanma. A janme naàza za njanma am eksaha gergere kwakya. Ekse na maà fafa Yusufa geni àà jaha naàza za am hudaara, emnde a makwata na taà herda am kwara njanma taà jaha naàza za na aàdehuwa bademme.

⁴⁹ Daaci Yusufa a jemaa naàza za baaka zlaktaara, ba seke shili na am guwa na. yaranye ba dekideki tataya kezlakulaara, adaba àà kezlaveka kwakya jipu.

⁵⁰ Lauktu ni àà sawa waya njanma waà, Yusufa yaya egdzara buwa, egdzar zaala. A yanaa an Asnat egdze àà Pautifaira liman am Aun.

⁵¹ Yusufa a fete zhara àà egdzaara ge zunjwire: Manasa. Adaba a bantsa nane: Dadaamiya viyinaaviya zladahaaruwa bademme antara tega na ta naba tega njanma antara haà edderwa na.

⁵² Egdzaara ge buwire, a fete zharaa: Afrayim. Adaba a bantsa nane zlahe adaliye: Dadaamiya a vite ya am larde na ni a siyaa palasa àà sem hudaara.

⁵³ Daaci emnde ta magaa yawe vuye am emtakire am haha àà Misera bademme mazlaara a naba zluhe ge emtakire njanma.

⁵⁴ Am iga àà una njanma maa, a de semhe ge waya yaikke waà, yawe vuye emnde taà àà ba am waya njanma ba seke una a ndahanaa Yusufa na. Waya maganaamaga hukumaara am duniya bademme, amaà am Misera waà, anjwa naàza za.

⁵⁵ Am sarte na nateranja waya emnde am larde àà Misera, ta daa kyuwaatare àà deza Firawna. Amaà a ba nane àà elvan ge itare: Zlauzlaala àà deza Yusufa, magaumaga nazena a fakurara nane bademme.

⁵⁶ Am jetaaveje larde bademme baaka tata na ni baaka waya am hudaara, Yusufa a naba werante magazanaha, a fantau ge velateru naàza za ge emnde a Misera bademme, adaba waya njanma jauje ge ndzed'a àà emnde.

⁵⁷ Gevge waà, taà anjwa àà sawa, emnde àà sawa am lardaha gergere kwakya, taà se shekwa hiya ààza Yusufa am larde a Misera. Adaba waya njanma anjwa àà magatera palasa jipu ge emnde ma am lardara keni.

¹ Daaci cenancena Yakubu ganakini anƙwa naàza za am larde aà Misera. A ba ñane aà elvan ge egdzaraara : Labara kwaà geya aàzharava aà dem ice am ice, aàzara paydaara?

² Nawa ya cenancena ganakini anƙwa naàza za am larde a Misera waà, daumbare de shekwawamiyepshekwe, a cebamika waya ba dey.

³ Daaci darette egdzar mamahañara ge Yusufu, ta kelaawa, taà de shekwa naàza za am larde a Misera na.

⁴ Amaà Bainjamain pale aà egdzar mamahañara ge Yusufu ñanna waà, belaterdeka eddetare, adaba a bantsa ñane: A de shanka lamare umele aàhuwa.

⁵ A sawa estuwa, lauktu ta sawhe ge egdzara aà Iserayila antara emnde a Kanaana umele ge se shekwa naàza za am Misera, adaba anƙwa waya am Kanaana.

⁶ Ay, am Misera na, hakuma bademme aà ba am erva aà Yusufu. Aà velaterwa ba ñane naàza za ñanna ma ge emnde a lardara keni. Saremsa egdzar mamahañara aà se katafkaara, ta naba kezlan ugje wafkaatare ba teppe ate haha.

⁷ A zharateraaha waà, a naba diyatereddiye, amaà waà, mbedateruka geni ñane egdze a emmetare. A naba marateraa yaikkire, a ba ñane aà elvan ge itare aà valaha: Kwa sawa ame kure? Ta eptsanaa jawapa emnde na, a ba itare: ña sawa am Kanaana, ña se shekwa naàza za.

⁸ Yusufu diyeddiye egdzar mamahañara, amaà itare waà, diyarseka Yusufu ðekideki.

⁹ Daaci Yusufu a naba yehete shenaha na ndza a shanaa ñane aà dete itare na, a ba ñane aà elvan ge itare: Baira ðeme kure kwa kelaadaha ta belakura an bela, kwa se zhara larde, kwaà kata dise tate na ni baaka payda aà emnde atekwa na.

¹⁰ Ta eptsanaa jawapa, a ba itare: Estuweka aambarkaana. Naavahaana ta se shekwa ba naàza za.

¹¹ A ba itare zlafe adaliye: ñere bademme ña ba egdzara aà zhel palle, ña emnde a jirire, ña kelaadaha ka ðekideki.

¹² A ba Yusufu aà elvan ge itare: Eksanarka ya elvaakure na ðekideki, kwa se zhara ba larde, kwa kata dise tate na tsafsafe na.

¹³ Ta ñwanante, a ba itare: Ba jirire, ñere ña ba egdzara aà zhel palle am Kanaana aambarkaana. ña navahaana ndza ña kelaawa ju buwa ate eddenjere, gaajiyaanjere waà, anƙwa am mba antara eddenjere, amaà pallaanjere waà, ñane a keda werre.

¹⁴ A ba Yusufu aà elvan ge itare: Aabi ya ndakurndaha ya, kure waà, baaka shaigaara ðekideki ta belakura aà ba an bela, kwa se zhara ba larde.

¹⁵ Ba maàki kwa kelaadaha ka tsawe waà, mi ezhzhara kwa: Yaà zakuru ba wada an shifa aà sleksu Firawna, kure kwaà deska aàhuna ðekideki maà samka gaajiyaakure na.

¹⁶ A ezlzlala pallaakure emnde umele waà, sey kwaà demda am bere aàhuna, yaà zhara, tara kwa emnde a jirire an kwa emnde a fida keni. Ay ka waà, kwaye Firawna an shifaara maàki kwa kelaadaha ka.

¹⁷ A naba puwateremhe am dangay bademmaatare, hare keye taà am bere na.

¹⁸ Am hare ge keyire ñanna waà, a ba Yusufu aà elvan ge itare: Iya keni aà wiwa lyawa atuge Dadaamiya. Maà wayakurwaya an shifaakure waà, naawa nazu kwa de magana kure:

19 Maàki ba kwa emnde a jirire waà, yawanya pallaakure am danggay aàhuna, amaà kure emnde umele waà, dawanda naàza za aà dem mba, adaba anjwa waya am mbaakure.

20 Ama waà, sey kwaà siya gaajiyaakure na kwa yanaa am mba na, geni yaà diyeddiye jiriraakure, a kedeka shifaakure keni. Daaci ta naba ekserhe.

21 Am dagavaatare waà, ta fantau ge tsaka elva, a ba itare: Una waà, baaka shaigaara dekideki aà janjera ba haypa yaikke na na guwaa an egdze a emmemiya na. Adaba na nanna palasa na a maganaa nane, a nalanjeru zezarize, amaà zaneranvaareka dekideki. Daaci kwaye palasa nanna a eptsamiyar ge miya vatena.

22 A ba Rubain aà elvan ge itare : Aabi ndza ya ndakundaha a ba iya magauka jeba haypa saksage na an egdzere, amaà cenakurka. Kwaye Dadaamiya anjwa aà ndavamiyu uzhaara vatena.

23 Itare diyarka dekideki ganakini anjwa aà cenancena Yusufa elva na taà anjwa aà tsakana itare na, adaba anjwa turjuman am dagavaatare.

24 A eptsaterve iga Yusufa, a zlelehe aàzetare waà, a de kyuwa. Am igaara, a naba epts aàsezetare, a se mbedateru elvaara, a eksevaa pallaatare zharaara Simaun, a naba puwete zawa ate nane aà ba ate icaatare, a beleme am dangay.

25 A naba ndaase elvaara Yusufa, geni a varartereva naàza za am kayawahaatare, a puwaraterempuwa antara shunguwahaatare am kayawahaatare, a varartereva antara kazlanja aà waya ge maga shulaatare an nane. Ta magateraa una nanna bademme.

26 Mazlaara egdzar mamahaara ta puwete kazlanjaatare ate iga aà ezzenwahaatare, ba ezlzalaatare.

27 Magaamaga vayiya de tsekwartsekwa am tate umele maa, pallaatare a pelaa kayawaara, aà kata vante naàza za ge ezzenwaa waà, a beya shungu aà nalkame na aà ba ate waara.

28 A ba nane aà elvan ge egdzar mamahaara : Shungu aà eptsari-naptsa nazaaruwa, nawa nane ya beyanaa ate we aà kayawa. Maà a de nezlaa ge ervaunfaatare waà, palle a nazu ta ndahana itare baaka. A ba itare: Aàzara kena naàzena anjwa aà magamita Dadaamiya na?

29 Saraasa am lardaatare am Kanaana, ta tsakanse nazena a shatersha na bademme ge eddetare Yakubu.

30 A ba itare taà elvan ge eddetare: Edda aà larde nanna baneranka elva a hairire dekideki. A bantsa nane ta belanjera an bela na kelaadaha, na de zhara larde.

31 A ba nere naà elvan ge nane : nere na kelaadaha ka, na ba emnde a jirire.

32 Ndza na kelaawa ju buwa ate edenjere, pallaanjere kedakeda, amaà gaajiyaanjere waà, anjwa am mba antara edenjere am Kanaana.

33 Amaà a ba zhel nanna aà elvan ge nere: Naàwa nazena ya de diyeddiye aàtekwa tara kwa emnde a jirire an kwa emnde a fida keni: yawanya pallaakure aàzerwa aàhuna, emnde umelaakure waà, a daranda jahwana aà dem mba, adaba anjwa waya am mbaakure.

34 Zlauzlala aà daà, amaà sawiyansa kudere kure na kwa yanaa am mba na. Yaà de diyeddiye aà ba ate una nanna geni kwa emnde a jirire. Am iga a una nanna, yaà de belakura egdze a emmekure na aàzerwa na, kwaà tsakalaakure am lardaruwa ba seke una kwaà katana kure.

³⁵ Ta tsekwaaw kayawahaatare ate iga aà ezzenwaha waà, ta ber shunguwahaatare bademme am kayawaha na. Itare, eddetare, bademme ta nanna shunguwaha na. Bademmaatare nateran̄a iyawa.

³⁶ Ba wera waara ge Yakubu eddetare, a ba n̄ane aà elvan ge itare : Aàzara kwa! Bademme kwaà kediyakad̄a egdzara! Yusufa keni baaka, nawa Simaun keni saaka zlaɓe adaliye, kwaà kata daà Bainjamain̄ adaliye? Una waà, zlazlad̄a ba ge iya.

³⁷ A ba Ruubain aà elvan ge eddetare: Fiyemfa Bainjamain̄ am erva ge iya. Ba maàki sanakanaaka waà, kwaye egdzaraaruwa buwa, cebateraceba am kelaara.

³⁸ Amaà a ba Yakubu: ðekideki aà ðabakurka egdzaraaruwa mazlaara, adaba diyandiya baaka egdze a emmen̄aara an shifa. Yaà zhara ba n̄ane n̄anna mazlaara, maà de shansha lamare umele zlaɓe adaliye ate barama a shula waà, ya emgyegwe a zhele seke una telle ire, aà zliyaka ervaun̄de aà ba aà da faya emtu?

43

Ta dan estuwa Bainjamain á de katafke á Yusufa

¹ Waya ankwa á far he maga hakuma-aara am haha á Kanaana.

² Emnde á Yakubu zlaranaazle nalkame na ta de sana am Misera na catte. A ba eddetare: Sey ba kwá eptsa á dem Misera na, de shekwawamiyepshekwe naza za cekwa.

³ A ba Yahuuda: Estuweka Edda. Zhel n̄anna a ndan̄erndaha ba parakke, a ba n̄ane: A puwanteka ice-aaruwa ate kure áhuna mazle-aara, máki sakuriyanka egdze a emmekure na kwa yanaa am mba na.

⁴ Daaci máki ká yanya egdze a emmen̄ere na á zlala antara nere wá, n̄a de shekwa naza za na adaliye.

⁵ Amá má ká beleka egdze a emmen̄ere ge zlala antara n̄ere wá, n̄a gejeka sera á n̄ere mazle-aara. Adaba a ndahan̄era an shebeka zhel n̄anna, amá ba parakke. A ba n̄ane, a puwameka ice-aaruwa ate kure mazle-aara má sakurka antara egdze a emmekure na am mba na.

⁶ A be Iserayiila á elvan ge itare: Labara ðemme kwa magite jeba una, há ni kwa naba banan ge zhel n̄anna ganakini an̄kwa egdze a emmekure umele am mba na?

⁷ Ta eptsanaa jawapa, a ba itare: A ndavan̄erwa n̄ane elva-aha gergere ate n̄ere antara jeba á n̄ere. A ba n̄ane á elvan ge n̄ere: An̄kwahe eddekure an shifa? An̄kwahe egdze a emmekure umele am iga? Daaci n̄ere keni n̄a vante ba jawapa-aha á ndava-aha-aara. Tamañerka ðekideki watse á ban̄era sawansa egdze a emmekure n̄anna.

⁸ A ba Yahuuda á elvan ge eddetare Iserayiila: Belitebela egdze n̄anna ge iya, n̄a tse kerde, n̄a zlala kerde, máki ekka an ire á n̄a antara n̄ere ira egye-aha á n̄a mi kata n̄ja an shifa adaliye.

⁹ Eksanaarekwa ya shafa á egdze qanna ate ire-aaruwa. Má sanaaka an n̄ane, se fanakemka am erva wá, a gevge haypa saksage ya guwa ya an ka.

¹⁰ Sane kwakya mi keɓanaamiya. Ma andze keɓaminaaka sarte wá, baaka shaige-aara ma ser buwa keni ma san̄eraasa kina.

¹¹ A ba eddetare Iserayiila á elvan ge itare: Máki ba estuwa wá, shagera. Dawananda kashi-aha á larde á miya ge zhel n̄anna, jawanmejahe kazlan̄a shagera shagera na baaka argina ðekideki am larde á miya na: egdze

a kajiiji antara navawe-aha na á se emtake na antara dɔgwala á naza se antara naza se yawe yawe-aara antara nama ira egdzar nafa emtake emtake na an ula shagera na, dawananda.

¹² Iyau, viyawanaaka shunngu-aha na kwa beranaa am kayawa-aha á kure na. Una nanna a viyaterare á ba an viya. eksawantekse shunngu umele keni am erva.

¹³ Naba eksawanteksa egdze a emmekure, eptsaupta ádeza zhel nanna.

¹⁴ Dadaamiya na slekse ba nane palle na, an sleksire-aara á de magana ba nane slera-aara am ervaunɔde á zhel nanna, lauktu á de zakurvara nane, á de puwakura egdzara mama-aha a kure, tara Bainjamain antara Simaun na kwa yanaa áhuwa na, naza-aaruwa ge iya wá, ba dey. Má banba nane a jaruka egdzara ázeña, ba tá júka nanna.

¹⁵ Daaci egdzara á Yukubu ta janme kazlanja-aha na, ta eksetaa shunngu an saga antara egdze e emmetare Bainjamain, ta zlala an nane á dem Misera, ta de katafke á Yusufa.

¹⁶ Yusufa ba a puweie ice ate Balnjamain am dagave á egdzara mama-aha-nara umele wá, á ba nane á elvan ge male á emnde a slera-aara: Daterda emnde na á dem bere, de vaterteva slede, eksevaksa dabba palle ganvege naza dale, magawanaamaga naza za an saga, watse emnde tá za dafa ázerwa an vacatire.

¹⁷ Ane, a be zhel na, a daa emnde na suuwe á dem mba á Yusufa, a de vaterte slede, a magaa nazena a banna Yusufa na bademme.

¹⁸ Amá am sente na tá datera á dem mba á Yusufa na wá, bademme damda lyawa am vuwa-aatare. Adaba ta bamsa itare : Tá de damiya á dem bere adaba shunngu na mi beranaa miya am kayawa-aha na. Tá de damiyere an ja am here, tá de magamiya palasa antara ba ezzenwa-aha á miya keni, watse baaka ura á sesse, tá de gamivege nave-aha-aatare vatena.

¹⁹ Adaba una nanna, ta naba mbedanu elva-aatare ge male á slera á Yusufa na ate we á wakiya,

²⁰ a ba itare tá elvan ge nane: Ankwa elva á nere ámbarka á nã. Nere na wá, werre keni ndza nã sawa, nã se shekwa naza za á ba áhuna.

²¹ Am eptsá á nere á dá wá, nã de tsekwaam am ekse umele ganjerga vayiya wá, ma ware á nere keni a beye shunngu ate we á kayawa-aara, ba kelaa á shunngu á nalkame nanna bademme. Shunngu nanna ankwa sanjeransa ba nere an sera á nere.

²² Una nã shekwa naza za umele an nane keni ankwa bademme. Una nanna najipu, ma a puwanjermaa ware shunngu nanna am kayawa-aha á nere keni diyankerka.

²³ Male na a eptsateraa jawapa, a ba nane á elvan ge itare: A wakurka lyawa dɔkideki, una nanna slera á Dadaamiya á kure. Dadaamiya á eddekure. A puwakurmaa ba nane nalmane nanna am kayawa-aha á kure. Shunngu-aha á kure ndza samsa á sem erva-aaruwa. Daaci a sanse Simaun ásezetare,

²⁴ a daterhe á dem hude á há á Yusufa, a sateraa yawe ge bara sera-aha-aatare, a vaterte masa ge ezzenwa-aha-aatare.

²⁵ Itare ta tsatsaa kazlanja na ta sanaa kashi-aara ge Yusufa na, daaci tá ankwa ufa sa-aara an vacatire, adaba ta cenaa watse tá za dafa antara nane.

²⁶ Saasa Yusufa, ta kezle ugje ákatarfke-aara reppe, ta vante kashi á larde-aatare na.

²⁷ Nane keni a ndavateru lapiyire á vuwa-aatare antara lapiyire á eddetare. A ba njane á elvan ge itare: Awara emgyegwe a eddekure na ndza kwa ndinda na? A be anjwa njane? Zlabe á ba an shifa?

²⁸ Ta njwanante, a ba itare: Náve á nj eddenjere ba lapilayye, zlabe á ba an shifa. Tá ambera á kezzlan ugje reppe am aha.

²⁹ A zharaterzhara Yusufa, a naa Bainjamainj egdze a emmenjara emmetare palle, a ndavateruhe, a ba njane: Una gaaji á kure na ndza kwa biyaa elva-aara na emtu? A ba itare: Ba njane. A ba njene á elvan ge Bainjamainj: A tsufaktsufa Dadaamiya, egdze-aaruwa.

³⁰ Ba a ndaase una njanna wá, antara ba zlala-aara, adaba anjwa á sawa yawe á kyuwa-aara, Zhagade-aara, a de kyuwa am bere-aara, adaba haraare tegava-aatare antara egdze a emmenjara njanna.

³¹ Am iga á una njanna, a baraa ice, a naba sessehe, a sherse ice, a ba nane á elvan ge emnde-aara: Vawajerteva naza za.

³² Saranmesa dafa wá, ta vante naza-aara ba njane palle, egdzara mama-aha-nara keni tá an ire-aatare, emnde a Misera na ta se za dafa ázejara na kenl tá an ire-aatare. Adaba emnde a Misera tá zeka dafa átirpalle antara emnde a Ibrahiima. Una harem ge itare.

³³ Egdzara mama-aha-njara ge Yusufa ta njehe an dábava an dábava ákatarfke-aara. Ta fantau ate makaaji á eddetare, dete gaaji-aatare. Tá maga ba najipu-aara, tá ámbera á ndaha elva an ice am dagave-aatare.

³⁴ Yusufa a sateranhe dafa na ni anjwa á zena njane á katarfke-aara na ge egdzara mama-aha-njara. Amá wá, yaikke ba una a vante ga Bainjamainj na arge una a vaterte ge egdzara mama-aha-njara umele, naza-aatare na sey ilyebe-aara lauktu á hyephye seke naza á Bainjamainj. Má a de semhe ge higa-aatare bademme wá, ba ka duhe. Ta sharhe zlabe adaliye, a jese an je am ne-aatare.

44

Kwap á Yusufa ta janaa an lipela

¹ A ba Yusufa á elvan ge male á emnde a maganaa slera: Vaterteva nalkame ge dawale-aha na, a naatenaha kayawa-aha-aatare ba shagera má ba tá dzegwandzewa danada-aara. Shungu-aha-aatare keni fateremfa am kayawa-aha aatare ate we-aara.

² Eksameksa kwap-aaruwa, kwap na ta janaa an lipela na, fananufe ge we á kayawa á gaaji-aatare na antara shungu na a se shekwa nalkame an njane bademme. Zhel na a magaternahe á ba me una a banna Yusufa na.

³ Werawera ekse wá, ta naba vaterte baráma a dá ge egdzara á Yakubu, ta da-aatare an ezzenjwa-aha-aatare.

⁴ Ba degashe-aatare am hudé á ekse, zlarvaazlala ba cekwaanjudi wá, a ba Yusufa á elvan ge male á emnde a maga slera am hudé á ha-aara: Ezzlala watsewatse dábaterdfaba emnde na. Máki shakateraasha, bateranba wá, labara tá pela shagerire an shagerkire?

⁵ Naba ndaterndaha, labara kwa ilu kwap á zanwa-aaruwa ta janaa an lipela, á sha duksa keni an njane, á naha keni á ba an njane? Maga á kure na wá, mandzawe jipu.

⁶ Zhagade ge male á emnde a slera-aara na, a de shateraahe, a tsakaterse elva nanna.

⁷ A ba egdzara á Yakubu: Labara zlafe eddaye ká sanse jeba elva na am mbuwe? Ba ser palle keni slarka nave aha á na nje maga jeba une degiya!

⁸ Nawa shungu na nja de beranea am kayawa-aha á nje, sanjerakansa kwaye am Kanaana. A sawa estara zlafe na se ila lipela antara dindar am mba á zanwe á nja?

⁹ Kwaye kazlaja á nje, naba eppakya. Eddawna ka shaa duksa á kure am kazlaja-aara, njeka an shifa dekideki, nje emnde umele keni ganervege nave-aha á nja.

¹⁰ Shagera, a bá maie na, amá wá, sey ba eddawna má ya ber duksa nanna am kazlaja-aara una á gev nave-aaruwa. Kure emnde umele wá, á shakuraaka dekideki.

¹¹ Kertej tsekwarnatsekwa kayawa-aha-aatare á dem aha, ma ware keni a werante naza-aara.

¹² Male na a fantau ge pakya kazlaja-aatare, a fantau ate makaaji-aatare dete gaaji. A shaa kwap á zanwe-aara am kazlana á Bainjamaij.

¹³ Ge jaterja emtanjire wá, ta tataa nangyuwe ate vuwa-aatare bademme. Daaci ta naba eptsá á sem huđe á ekse an nalkame na ate iga á ezzenwa-aha bademme.

¹⁴ Yahuuda antara egdzara mama-aha-njara ta se demhe am huđe á há á Yusufa, ta se ber nane keni zlafe zlalaaka. Reppe ta kezzlan ugje am aha ákatarke-aara.

¹⁵ A ba Yusufa á elvan ge itare: Slera á kure una ka? Diyaweddiye ganakini iya kwá anjka á zharizhara na wá, ya ura an diya. Ya an hakuma ge dise nazena ni a de magawa bademme.

¹⁶ A njwaname ge Yahuuda, a ba njane á elvan ge njane: Baaka nazu njá ndahana njere ámbarka á nja. Njá ndaha tara uwe antara uwe? Nja ndaha uwe geni njá sha jirire an njane na? Njere, nja emnde a haypa, a balesaa ba Dadaamiya an ire-aara kaypa á nave-aha á nja. Eddawna ta ber duksa á nja am kazlaja aara na, antara njere bademme, nja ba nave-aha á nja ámbarka á nja.

¹⁷ Lálálá, estuweka, a ba Yusufa, ba eddawna ta ber kwap-aaruwa am kazlaja-aara na wá, á gevge ba njane nave aaruwa. Amá kure emnde umele wá, á shakuraka, zlauzlala á dá, ádeza eddekure an hairire.

Yahuuda a yan estuwa shifa-aara adaba Bainjamaij

¹⁸ Daaci Yahuuda a naba ganaptehe ge Yusufa, a ba njane á elvan ge njana: Tasle á nja ámbarka á nja, nave á nja á shansha baráma ge ndakse elva-aara pane emtu? Adaba ekka kwa ba kalkale antara Firawna. Tasle á nja, a janjka ervaunđe.

¹⁹ Ambarka á nja ndza ka ndavaterwa ba ka kahe ge nave-aha á nja, a ba ka a elvan ge itare: Anjkahe eddekure, bi egdze a emmekure umele am mba?

²⁰ Nja eptsakaa jawapa, a ba njere anjka emgyegwe a eddenjere antara kuderenjere a yanaa am emgyegwire, ndza ta buwa ate emmetare amá kedakeda malenjara, a yaa ba njane pane, wayaawaya eddenjara jipu

²¹ Ambarka á nja, a ba ka á elvan ge nave-aha á nja: Sawiyansa egdze a emmekure njanna yá se nanaana an ice-aaruwa.

²² Abi ndza ɲa ndakndaha sera-aara ámbarka á ɲa, geni egdze ɲanna wá, tá pakyaveka an eddeɲara. Má de baaka ɲane wá, á dedde shifa am eddeɲara.

²³ Amá a ba ka á elvan ge nave-aha á ɲa: Máki sakuremka an kuderekure ɲanna wá, a puwanteka ice-aaruwa ate kure áhuna.

²⁴ Daɲeraada maa, ɲa de mbedánu elva á ɲa na ge eddeɲere ámbarka á ɲa.

²⁵ Á ba eddeɲere : Eptsauptsa zlaɓe adaliye á dem Misera, de shekwawamiyepshekwe nalkamé cekwaangudi.

²⁶ A ba ɲere ɲá elvan ge eddeɲere: Martapa a ɲere he? Máki ɲá duwa antara kudereɲere Bainjamain wá, una ɲá duwa. Adaba máki daɲeranka kudereɲere na wá, ɲá dzegwanka de katafke á zhel ɲanna dekidéki.

²⁷ A ba nave á ɲa eddeɲere á elvan ge ɲere: Ba kure keni diyakurdiya ya shaa ba egdzara buwa an mukse-aaruwa.

²⁸ Pane á egdzara ɲanna a kefa warre. Ya tamaa a jaa ba naza á kaamba adaba sem vaatena puwanteka ice-aaruwa at ɲane.

²⁹ Kina máki zlalakurzlala zlaɓe adaliye an egdze a emmeɲara na, máki de shansha zlaɓe adaliye lamare umele wá, á de jija ervaunđe á ba a da faya, adaba ganevge emgyegwe a zhele, zlaulze ndzedá-aaruwa.

³⁰ Daci kina na ámbarka á ɲa wá, yá dzegwanka eptsá ádeza waladí á ɲa edderwa, má baaka egdze na am dagave á ɲere. Adaba edderwa wayaawaya jipu an egdze na, baaka pakyava-aatare dekidéki.

³¹ Máki daɲeraada ni nánka egdze na am dagave á ɲare wá, ba lette shifa am ɲane. Máki de gevge estuwa, ba ɲere nave-aha na ka emtu ɲa ja eddeɲere á ba á da faya an ervaunđe, emgyegwe a zhele telle ire?

³² Ámbarka á ɲa, iya wá, yananya ya shifa-aaruwa adaba egdze na. Asawa am mba, a ba iya yá elvan ge edderwa: Máki sanakanaaka egdze na wá, daaci haypa yaikke ya guwaa an ka, haypa saksage ká yiyarka dekidéki.

³³ Adaba una ɲanna, tasle á ɲa, belanaabela egdze na a zlarzlala á dá antara egdzara mama-aha-aaruwa, Nawa iya givege nave á ɲa am kela-aara.

³⁴ Yá dá ni, yá yá egdze na am iga? Yá de duwa estara á de katafke á edderwa? A nananka an ice-aaruwa dekidéki palasa na ni á de magana edderwa na.

45

Yusufa á maratera ire-aara ge egdzara mama-aha-nara

¹ Am iga á una ɲanna maa, nja á emnde na ta jantaave ge ɲane na, aley Yusufa dzegwanka ɲa ervaunđe-aara. A kante kwara, a ba ɲane: A darette emnde bademne á degashe. Ba palle ura jauka ázeɲara am sarte na ni aɲkwa á maratera ire-aara ge egdzara mama-aha-ɲara na.

² Emtsaade wá, a fantau ge kyuwa á ba an ka kwara, haa cenarancena emnde a Misera. Dete ba emnde a há á Firawna keni cenarancena una.

³ Daaci a ba ɲane á elvan ge egdzara mama-aha-ɲara: Degiye una ba iya Yusufa. Zlaɓe aɲkwa edderwa an shifa? Palle á ura dzegwandzegwa eptsanaa jawapa baaka am egdzara mama-aha-ɲara na. Adaba bademme-aatare tá aɲkwa á gyagya ba seke maagara á katafke-aara.

4 A ba ñane á elvan ge itare: Gawaptega ásezerwa! Ta ganaptehe. A be ñane á elvan ge itare: Ba iya una ya Yusufa, egdze a emmekure na ni kwa naba veluhe á dem Misera na.

5 Amá kina wá, a wesheka ire á kure, hyawanaaka lyuwa ge ire á kure geni ña magan ge uwe una. Duksa nanna wá, a siyaa ba Dadaamiya ásehuna zunñwe arge kure, geni yá lyelya shifa á kure.

6 Kina magaamaga yawe buwa waya am larde, amá a yaa yawe ilyebe zlafe adaliya baaka herda, baaka duksa na ni tá de sana emnde á sem mba.

7 Dadaamiya a bela iya zunñwe ákatafke á kure á sem larde na wá. ba geni a lyelye shifa á kure, a zluka wulfe á kure ba d'ekideki am duniya na. Lyakurselye an tsaka ire.

8 Duksa palle wá, kwa beliyaa kure ka asehuna, amá á beliyaa ba Dadaamiya an ire-aara. A give male yaikke an tsaka ire am kwara á Firawna bademme. Há á Firawna antara haha á Misera bademme á ba am erva-aaruwa.

9 Kina wá, eptsawepsta watsewatse á dá, de ndawanndaha ge edderwa: a ba egdze á ña Yusufa wá, Dadaamiya givege ura yaikke, haha á Misera bademme á ba am erva-aaruwa, sawa ásezerwa, shekwaaka d'ekideki.

10 Nawa kwá se ñja ba herzhe an iya am haha á Gausan antara egdzara á ña antara eggye-aha á ña, kyawe-aha á ña, nawe-aha á ña, badamme a nazena am rezege á ña.

11 Yá se geleka ba iya, adaba zlafe waya a yaa yawe ilyebe. Yá se vakte naza za á ña antara huđe á ña bademme antara ba dabba-aha á kure keni bademme.

12 A farhe zlafe adaliye, a be ñane á elvan ge itare: Abi kwá ankwá á nanna ba kure keni an ice á kure? Baaka d'eme seke ekka Bainjamainj. Kina wá, diyakureddiye geni iya Yusufa una yá ankwá ndakur elva na.

13 Zlauzlaa kwa mazIe-aara, de ndawanndaha ge edda ngahire na ni ya shanaa iya am haha á Misera bademme na. Tsakawansetseke nazena ni kwa nanaa kure am ñja-aaruwa bademme. Sawiyansa irice-aara ásehuna shekwawaaka dekodeki.

14 Am iga a una ñanna, takwalle a ñanem Bainjamainj am uksuwe, bukerde— aatare farantaufe ge kyuwa.

15 Zlaruzle antara Bainjamainj, a fantau ge ñanja egdzara mama-aha-ñara umele á dem uksuwe ma ware-aazare keni, ámbera á kyuwa. Lauktu egdzara mama-aha-ñara na sharansha ndzedá ge ndaha elva antara ñane.

16 Daaci daada labare ñanna á dem huđe á há á Firawna, ta ankwá á enndaha emnde bademme geni saremmsa egdzara mama-aha-ñara ge Yusufa, tá ankwá am ekse na. Lyavaalya ervaunje á Firawna elva ñanna antara nakwa-aha-aara keni bademme.

17 A dante Yusufa, a ba ñane á elvan ge ñane: Ndaterndaha ge egdzara mama-aha a ña na wá, a halarantehala nalkame ate iga á ezzenwa-ana-aatare, a eptsareptsá á dem larde-aamra am Kanaana.

18 Eptsá-aatare á dem Kanaana wá, ba ge de sa eddetare anlara há-aatare bademme. Asarsawa ásezerwa áhuna. Asarsawa, yá se vaterte ledé na ni baaka argina d'ekideki am haha á Misera bademme na, tá se zana itare nampire á haha na, una shagera-aara ba jipu na.

19 Ndaterndaha zlafe adaliye elva na: Ya ndasaa iya, vanaterteva baráma, geni a halarantehala darkwa-aha am Misera áhuna ge sá

ɲwasha-aha-aatare antara egdzara-aatare ira eddetare am huɖe-aara, a sarsawa baɖemme.

²⁰ A waterka kazlaɲa-aatare ɖekidɖeki am ice. Aɖaba tá se ber umele jauje ba ge una ɲanna am Misera ahuna.

²¹ Ane, a ba egdzara á Iserayiila, ta eksarhe maga nazena ta ndaternda na.

Yusufa a naba vaterte darkwa-aha á tɛɖana belsa ate una a ndahana Firawna, a vaterte antara naza la na tá maga shula an ɲane.

²² Yusufa a vaterte amara zane-aha paɲpale ge egdzara mama-aha-ɲara ge mbadese vuwa an ɲane. Amá ge Bainjamaiɲ wá, a vante amara gursa dermeke keye, ámasla an zane-aha ilyebe.

²³ Kazlaɲa na a vaterte, ta danan ge eddeɲara kenu ge ire aara: a velaanante bidale á ezzeɲwa kelaawa ge eddeɲara, ezzeɲwa-aha ɲanna baɖemme tá á ba an duksa ate iga, kazlaɲa ɲgelaama ɲgelaama na am Misera na antara úmá ezzeɲwa kelaawa tá an naza za ate iga: nalkame, depaiɲ antara jeba a naza za-aha umele gergere ge shula á eddaɲara má watse á kezzla na.

²⁴ Am iga a una ɲanna, a vaterte baráma a dá ge egdzara mama-aha-ɲara. Amá a faeɖer magiya, a ba ɲane á elvan ge itare: Dagalauka degiya ate baráma!

²⁵ Daaci ba tse-aatare ge egdzara á Yakubu am Misera na, ta da-aatare áɖeza eddetare am !arde á Kanaana.

²⁶ Ba daada-aatare wá, a ba itare tá elvan ge eddetare: Anjwa Yusufa á ba an shifa-aara. Baira male yaikke ba ɲane am larde a Misera baɖemme. Amá ba seke tá ndaha elva keni diyaaka eddetare na, aɖaba fetarka an itare.

²⁷ Egdzara-aara na ta tsakanse eiva-aha á Yusufa baɖemme, a nanhe an ice-aara darkwa-aha na á tɛɖana belsa, a belanaa Yusufa ge da ɲane am huɖe-aara na, lauktu a fetuwa am una ɲanna maga slera am eddetare.

²⁸ A naba kame kwara Iserayiila, a ba ɲane: Hyaahyawa! Fawarka elva umele mazle-aara, an shifa Yusufa-aaruwa. Sey yá duwa, yá de puwetepuwe ice-aawwa ate nane lauktu yá emtsa.

46

A kezlese estuwa Yakubu antara emnde-aara baɖemme á dem Misera

¹ A naba kezzla Iserayiila an nazena am rezega-aara baɖemme. De tsekwaatsekwa am ekse á Birsaba maa, a vante sadake á dabba ge Dadaamiya á eddeɲara Isiyaaku.

² Dadaamiya a naba ndahan elva an vayiya nanna am shene. A naba eddaha: Yakubu, Yakubu. A ɲutehe: Na am á bina.

³ A be Dadaamuya á elvan ge ɲane: Ba iya Dadaamiya, Dadaamiya na a ɖabanaa eddeɲa na. A wanjka iyawa ɖekidɖeki ge dem Misera. Aɖaba yá de yátertɛya emnde á ɲa áhuwa, tá de gev nalga yaikke.

⁴ Yá daka ba iya an ire-aaruwa á dem Misera, watse yá saterasa zlaɖe adaliye emnde á ɲa á sem tata na. Má watse zlauzle hairire á ɲa maa, á de hedakanuwa Yusufa an erva-aara ice á ɲa.

⁵ Daaci a naba tsa Yakubu am Birsaba, Iserayiila keni ba ɲane. Egdzara-aara ta eksame ɲane antara egdzara-aatare antara ɲwasha-aha-aatare, ta halateraa am darkwa-aha na á tɛɖana belsa a vatertaa Firawna ge datera am huɖe-aara na.

⁶ A naba kezzla Yakubu antara emnde-aara bademme á dem Misera. Dabba-aha-aatare antara nalmane-aatare umele na ta ganaa am haha á Kanaana bademme.

⁷ A kez!ese estuwa Yakubu á dem Misera antara emnde-aara bademme, egdzara-aara zaala antara njwasha Ira eggye-aha-njara bademme.

⁸ Nawa zhera á egdzara á Iserayiila na ta sem Misera, amaana Yakubu an egdzara-aara: Egdze a walire á Yakubu wá, Ruubain.

⁹ Nawa egdzara á Ruubain: Hanauk, Fallu, Haisrunu ira Karmi.

¹⁰ Nawa Simaun amara egdzara-aara : Yainuyail, Yamain, Auhada, Yakin. Jaukar ira Sawulu. Sawulu wá, a yanaa an egdze á emnde a Kanaana.

¹¹ Nawa una Laiwi antara egdzara-aara: Gairsaun, Kahat ira Mairari.

¹² Nawa una Yahuuda antara egdzara-aara: tara Air antara Aunan antara Sails amara Farais ira Jara. Amá tara Air antara Aunan wá, ta matsaa am haha á Kanaana. Farais njane ndza an egdzara buwa, tara Haisruna an Hamul.

¹³ Nawa una Isakar antara egdzara-aara: Taula, Puwa, Yauba ira Simraun.

¹⁴ Nawa Jabulaun amara egdzara-aara: Sairait antara Ailaun ira Yaklaiyail.

¹⁵ Kwaye njane egdzara á Yakubu na a yanaa an Lee'a am Paddan-Aram. Anjkwá zla!be egdze a emmetare mukse, zhera-aara Dina. Emnde á Yakubu na a yateraa an Lee'a bademme, a magaa kulkeye ju keye.

¹⁶ Nawa emnde na keni tara Gada antara egdzara-aara: Tara Jaiflyauan antara Haggi amara Suni antara Aisbaun antara Airi amara Araudi ira Araih.

¹⁷ Nawa Asair amara egdzara-aara: Yimna, Yisuwa, Yisuwi, Baiiriya ira Sairak egdze a emmetare mukse. Iyau, Baiiriya a ye Baibair antara Malkiyail.

¹⁸ Kwaya njane egdzara á Yakubu na a yanaa an Jilpa, kwatena na a vantaá Laban ge egdze-aara Lee'a. itare keni ta kelaawa ju unjkwáhe.

¹⁹ Rahiilu mukse á Yakubu, njane keni a yayan egdzara buwa, tara Yusufa antara Bainjamainj.

²⁰ Yusufa a ye tara Manasa amara Afrayim. A yateraa am haha á Misera, an mukse-aara Asnat, egdze á Pautifaira liman am Aun.

²¹ Nawa una keni Bainjamainj antara egdzara-aara: Baila, Baikair, Asbail, Gaira, Na'aman, Aiki, Raus, Muppim ira Arda.

²² Kwaya njane egdzara á Yakubu na a yanaa an Rahiilu, ta kelaawa ju ufade.

²³ Tara Dan, tá an egdzeaara Husim.

²⁴ Nawa Naiftalim antara egdzara-aara: Yaksayail antara Yajair ira Silaim.

²⁵ Kwaye njane egdzara á Yakubu na a yanaa an Bilha, kwatena na a vantaá Laban ge egdze-aara Rahiilu, ta vuye.

²⁶ Emnde á Yakubu na ta sem Misera bademme, ta kul unjkwáhe ju unjkwáhe, baaka njwasha-aha á egdzara-aara am hud'e-aara.

²⁷ Iyau, antara egdzara á Yusufa buwa na a de yateraa am Misera na maa, emnde á Yakubu bademme ta magaa kul vuye am haha á Misera.

²⁸ Am sarte na zla!be tá duwa maa, Yakubu a naba bela Yahuuda ákatarfke-aara, a belanaa ádeza Yusufa geni a se yainuye am kwara á Gausan. De tsekwaatsekwa Yakubu an tate njana antara emnde-aara bademme.

²⁹ Yusufa keni a naba duhe á de yainu ge eddenjara am Gausan na, an darkwa-aara á tefana belsa. Má a de puwete ice ate eddenjara wá, ázarekwa! Takwalle a takwalem eddenjara na am uksuwe, á kyuwa an yawe á kyuwa na wá, ba ka dúhe, haa a shekwaahe.

³⁰ Ba wera we-aara ge Iserayiila, a ba njane á elvan ge Yusufa: Kina wá, ma emtsanemtsa keni ba zlauzle mazle-aara, adaba zlafe ká anjwa an shifa, ya nakna an ice-aaruwa.

³¹ Am iga á una njanna bademme maa, a ba Yusufa á elvan ge egdzara mama-aha-njara antara huđe á há á eddenjara, a ba njane á elvan ge itare bademme-aatare: Kina wá, yá de mbedanumbede ge Firawna, a ba iya á elvan ge njane: Egdzara mama-aha-aaruwa antara huđe á há á edderwa na ndza tá am haha á Kanaana na bademme saremsa ásezerwa.

³² Yá de ndanndaha antara slera á kure bademme, geni kwa emnde a gela dabba-aha, sakuremsa antara dabba-aha á kure bademme, nawe-aha, kyawe-aha, essla-aha antara nalmane á kure umele, sakuremsa an kazlaja á kure bademme.

³³ Máki a dakurdaha Firawna. a ndavakuruhe, ázara slera á kure wá,

³⁴ bawananba a ba kure: Ambarka á nj, nave-aha á nj ta emnde a gela dabba-aha. Kwaye am egdzarire sem vatena slera á njere ba piya, nj anjwa á maga ba slera á eggye-aha njere. Estuwa wá, watse tá vakurte kwara á Gausan ge sle|de á nj á kure. Adaba emnde a Misera tá higarka ge emnde a gela dabba-aha, ma nawe-aha, ma kyawe-aha keni.

47

¹ Daaci ba zlala-aara ge Yusufa na ádeza Firawna, a danaa labare, a ba njane: Ambarka á nj, degiya saremsa tara edderwa antara egdzara mama-aha-aaruwa bademme. Saremsa antara nawe-aha-aatare, kyawe-aha-aatare, esla-aha-aatare antara nalmane-aha-aatare umele bademme, saremsa á sawa am haha á Kanaana. Nawa ta tsekwaa am kwara á Gausan.

² Daaci a daa emnde ilyeđe am egdzara mama-aha-njara na á de katafke á Firawna.

³ Firawna a ndavateru elva ge egdzara mama-aha-njara ge Yusufa na, a ba njane: Azara slera á kure? Ta eptsanaa jawapa. a ba itare: Nj emnde a piya ámbarka á nj. Nj anjwa á maga ba slera á eggye-aha á njere.

⁴ A ba itare zlafe adaliye tá elvan ge Firawna: Anjwa waya yaikke an tsaka ire am Kanaana ámbarka á nj. Ba tate á piya dabba-aha keni tá shanka nave-aha á nj mazle-aara. Adaba una njanna nawa sanjeremsa, nj waye-aha am iarde á nj. Ká yanerya emtu ámbarka nj njinja am Gausan?

⁵ A ba Firawna á elvan ge Yusufa: Samsa eddenja na ni a yakaa ba njane na antara egdzara mama-aha a nj asetevge ekka.

⁶ Kwaye iarde á Misera bademme á katafke á nj, zharaternaazhara sleđe ngelaama na baaka argena dekideki na, njatersaanja am huđe-aara. Tá naba njiinja am Gausan njanna keni baaka lambe-aarare. Ma tá anjwa emnde na diyardrya slera njanna be shagera am dagave-aatare maa, ká naba gatervege male-aha arge sum-aha-aaruwa bademme.

⁷ Am iga a una njanna maa, Yusufa a daa eddenjara keni á de katafke á Firawna, a de marananhe. Yakubu a gar barka ge sleksu Firawna.

⁸ Firawna a ndavanu ge Yakubu: Yawe á nj wanyara kina bademme?

⁹ Yakubu a eptsanaa jawapa, a ba ñane: Yawe-aaruwa dermeke an kulkeye, ya ba seke wayve am duniya na. Ya nanna zlada-aha gergere am nja-aaruwa bademme Aley keni iva-aaruwa kwakya ba naza eggye-aha-aaruwa zlaɓe adaliye.

¹⁰ Daaci Yakubu a gan barka zlaɓe adaliye ge Firawna, lauktu a sessehe ázeɲara.

¹¹ Daaci Yusufa a de vaterte slede ge rara eddeɲara antara egdzara mama-aha-ɲara. A de vaterte slede na ni ɓaaka argena dekiɓeki na am haha á Misera bademme, ba seke una a ndahanaa Firawna. Kwara ɲanna Ramsais, slede-aatare una ɲanna.

¹² Yusufa a vante zlaɓe adaliye ge eddeɲata antara egdzara mama-aha-ɲara nazu ta ezza. A vaterte ate keziakula á emnde-aha-aatare, ba kelaa nazu á fa erva am mbuwe na.

A kwuranaa estuwa Yusufa larde a Misera

¹³ Waya na, yaikke an ndzedaara. Baaka naza za dekiɓeki am duniya, emnde a Misera antara emnde a Kanaana bademme tá anƙwa á maga ba palasa ge waya.

¹⁴ Shunƙu na ndza am erva á emnde Misera antara emnde a Kanaana bademme damda am erva á Yusufa, shakwarepshakwe nalkame an ɲane. ɲane keni maa, a daa shunƙu na á dem mba á Firawna.

¹⁵ Am zlauzle shunƙu am erva á emnde bademme am Kanaana antara am Misera, ta naba sawa emnde a Misera á se katafke á Yusufa, a ba itare tá elvan ge nane: A waɲera waya. Ba ká zharanɛrzhara ɲá emtsa adaba ɓaaka shunƙu á ɲere emtu?

¹⁶ A ba Yusufa á elvan ge itare: Má ɓaaka shunƙu, sawansa dabba-aha á kure lauktu yá vakurte nalkame. Sawansa dabba-aha á kure kwa mbedana an ɲane.

¹⁷ Daaci ta fantau ge hala dabba-aha á sawa. Belsa-aha, ezzeɲwa-aha, esla-aha, kyawe-aha antara nawe-aha bademme tá anƙwa á sanansa ge Yusufa na. Ate iva ɲanna wá, ta ivaá, á za dafa á ba an dabba-aha-aatare.

¹⁸ Ta yivetehe, saliye á shifa-aara keni ta sawhe zlaɓe adaliye áseza Yusufa, a ba itare tá elvan ge ɲane: Ambarka á ɲa, ba ka keni diyakdiya sunƙu á ɲere ɓaaka, kwaye ba dabba-aha á ɲere keni ɓaaka zlauzle gevge atuge ekka. Baaka duksa na ɲá sawa an ɲane mazla-aara, máki vuwa á ɲere ka. A yanerar ba fahe antara vuwa á ɲere kina.

¹⁹ Ha! kwá zharanɛra á ba an ice á ɲá emtsemtsa ge waya, fahe-aha á ɲere á de gev kaamba ba dey emtu ambarka á ɲa? Naba wawaɲerteva naza za, shekwawaɲershekwe ɲere antara fahe-aha á ɲere bademme, ɲá gevge nave-ah á Firawna. Naba wawaɲerteva wulfe, geni ɲá shansha nazu ɲá ɲá shifa á ɲere an ɲane, fahe-aha á ɲere keni keɗaaka.

²⁰ Daaci Yusufa a shekwanve haha á Misera bademme ge sleksu Firawna, adaba waya ɲanna jauje ge ndzedá á emnde bademme. Emnde a Misera bademme valaruvala fahe-aha-aatare. A magava estuwa, lauktu haha á Misera bademme a gev ba naza á Firawna halal.

²¹ A gatere estuwa Yusufa emnde a Misera bademme nave-aha á Firawna, an tate pane ka.

²² Sey ba fahe á liman-aha palle una shekwaaka, adaba anƙwa shairiya a puwetaa Firawna ate fahe á liman-aha. Daaci ta zanaa ba itare

fahe-aha-aatare na a vatertaa Firawna, itare wá, velarka fahe-aha-aatare dekideki.

²³ A be Yusufa á elvan ge emnde bademme: Kina wá, shekwanakurepshekwe. Kure ire á kure antara fahe-aha á kure kwá atuge Firawna. Nawa yá vakurte wulfe, de jauja am fahe-aha á kure bademme.

²⁴ Amá am ice duksa ma gyagakuragyega wá, am duksa ilyeḅe, ilyaḅire na wá, kwá vante ge Firawna. Ufade na wá, una ḅanna naza á kure. Wulfe á kure watse kwa jana am shifa antara naza za á kure antara egdzara á kure ira emnde na tá am huḅe á há a kure bademme.

²⁵ Tá ḅwanante ge emnde bademme, a ba itare: Hyahya ndzedá á kure ámbarka á na, lyakuraḅeraalya. Ura-ara keni ká faḅerwa ba ka tsawe hyema wá, eksaḅerarekese na nave-aha á Firawna.

²⁶ Daaci Yusufa a naba tḅaa shairiya ge larde á Misera bademme, a ba shairiya ḅanna: Am duksa ilyeḅe ilyeḅire naza á Firawna. Sem vatena keni ta tḅaa á ba ate una ḅanna. Sey ba fahe á liman-aha palle una gevka atuge Firawna na.

Namaana na a vantaa Yakubu ge Yusufa

²⁷ Daaci njarinja Iserayiila-aha am haha á Misera, am kwara á Gausan. Sharansha sleḅe-aatare, tá aḅkwa á huya á ba an ndzedá, yanrteye jipu.

²⁸ Yawe á Yakubu am Misera, yawe kelaawa ju vuye. Am lauktu na a emtsa Yakubu wá, iva-aara deremke an ku! ufadḅe ju vuye.

²⁹ Am sarte na diyeddiye Yakubu am vuwa geni herzhe emtsa-aara, a naba ḅante egdza-aara Yusufa, a ba ḅane á elvan ge ḅane: Má ba jirire hayakhaya wá, magiyanmaga shaigerire antara jirire, hedika am Misera áhuna dekidfekki. Nawa fiyemfa erva á ḅa am dagave á sera-aha-aaruwa, ziyuze wada,

³⁰ ma emtsanemtsa eksitekḅa yaka am Misera áhuna, de zlaviyazlava am irekhya á eggye-aha-aaruwa. A eptsanaa jawapa Yusufa, a ba ḅane: Yá de magan ba seke na ka binaa ka na edda.

³¹ A ba Yakubu: Sey má zakiyuze wada. A naba zanu wada na Yusufa. Am iga a una ḅanna maa, Iserayiila a naba gaavehe ate ire á egdera-aara, ankwa á slafa we-aara.

48

Yakubu a gaterar barka ge tara Aifrayim antara Manassa

¹ Am iga á una ḅanna wá, ta danaa labare ge Yusufa, geni lapika eddeḅara. Yusufa keni a eksetaa egdzara-aara buwa, tara Aifrayim antara Manassa, ta duwa kerḅe.

² Ta de mbeḅanuḅe ge Yakubu geni samsa egdze a ḅa Yusufa, aḅkwa áḅashe a sawa ásezeḅa. A naba magaa dzaḅdzanire, zlahhe a tseteḅe, a nḅeḅe ate egdera-aara.

³ Damda Yusufa maa, a ba Yakubu á elvan ge ḅane: Dadaamiya Slekse a naba mariya ire-aara ge iya am Luus am haha á Kanaana, a giyar barka.

⁴ A ba ḅane á elvan ge iya: Yá gakvege ura kwakya jeba-aara jipu, haha na keni yá de vaterte ge emnde á ḅa, á de gev naza-aatare dem ba ge dekidefeki.

⁵ Daaci a ba ḅane zlaḅe adaliye á elvan ge Yusufa: Egdzara á ḅa buwa na ka yateraa am haha á Misera áhuna, tara Aifrayim antara Manassa, ba

lauktu yá semsa ya ásezenja keni itare tá an ya na wá, itare ta ba kalkale antara Ruubain antara Simaun-aaruwa.

⁶ Amá emnde na ka yateraa am iga-atare na wá, emnde njanna wá, egdzara á ja. Tá an dza warata-aatare adaba emnde buwa na.

⁷ Adaba am sarte na ya átira sa am Paddan-Aram, a yanjerar ba cekwaanjudi herzhanjerameherzhe Aifrata wá, a naba emtsiyarhe ge Rahiilu emmenja. Daaci ya naba hedehe emmenja am baráma Aifrata njanna, am haha á Kanaana. Aifrata njanna wá, tá d'ahana an Baytilaama kina.

⁸ A ba am sane njanna maa, Iserayiila a naa egdzara á Yusufa, a ba njane: Una mu egdzara á ware?

⁹ Yusufa a njwanáne ge eddenjara, a ba njane: Egdzara-aaruwa na a vitaa Dadaamiya am Mtsera áhuna. A be eddenjara: Satersa áse katafke-aaruwa, yá gaterar barka.

¹⁰ Am sane njanna, Iserayiila gevge emgyegwe an tsaka ire, gulaagula ndzedá á ice-aara jipu, á nanka ngelaama. Daaci Yusufa a daterhe egdzara-aara na ádekatefke-aara, a halateremhe am huviye, a njateraahe takwalle.

¹¹ Daaci a ba njane á elvan ge Yusufa: Ndza a tamanaa ware ganakini watse yá puwete ice-aaruwa ate ka mazle-aara. Amá vatena na wá, a naba jamimehe zlafe adaliye ge Dadaamiya antara ba egdzara á ja keni ya natema.

¹² Daaci Yusufa a tsekwaterahe egdzara-aara na ate sera-aha a eddenjara na, a kesle ugje am haha, wafke-aara ba teppe ate haha.

¹³ Am iga a una njanna maa, a halaterte ge Yusufa egdzara na bukerde-aatare ákatafke á Iserayiila. Aifrayim a eksanaa an nadafa-aara am nazlaba á Iserayiila, Manassa a eksanaa an nazlaba-aara am nadafa á Iserayiila. A gante egdzara na ádezenjara.

¹⁴ Iserayiila a pelese erva á nadafa-aara a fanem am ire ge Aifrayim, amá wá, kudere nane. Nazlaba-aara keni a fanem am ire ge Manassa. diyaadiya tsa geni male ba njane.

¹⁵ Daaci a fantau ge gan barka-aara ge Yusufa, a ba njane: Yá anjwa á njala Dadaamiya na ndza tá ákatafke-aara tara eggyerwa Ibrahiima antara edderwa Isiyaaku, Dadaamiya na ni a tsufete shifa-aaruwa sem vatena na,

¹⁶ antara Malika na a tsufite am emtanjire bademme na, geni a gaterar barka ge egdzara na. Adaba barka-aatare, a kedeka zhera-aaruwa antara zhera á eggyerwa Ibrahiima ira zhera á edderwa Isiyaaku. A yaiterteya Dadaamiya, a hyairemhye am larde bademme.

¹⁷ Am sarte na Yusufa a naa eddenjara a fanem nadafa-aara am ire ge Aifrayim njane higaaka dekideki. A de njaa erva á eddenjara na ganakini a janaaja am ire ge Aifrayim na, á fanemfa am ire ge Manassa.

¹⁸ A ba njane á elvan ge eddenjara: Estuwa ka edda! Nawa male una, fanemfa nadafa á ja am ire ge njane.

¹⁹ Amá a naba kwalefhe ge eddenjara, a be njane á elvan ge njane: Diyandiya egdze-aaruwa, diyandiya bademme. Njane keni watse á de gev ura male, á de gev eddarge nalga yaikke. Amá wá, á de januje kuderenjara. A de januje kuderenjara an yaikkire, njane á de gev eddarge nalga-aha kwakya.

²⁰ Vacite njanna a gaterar barka, a ba njane am e!va-aara: Iserayiila-aha bademme tá de ga barka an zhera á ja. Ta de ba: A gagvege Dadaamiya

sake tara Aifrayim antara Manassa. A ganve estuwa Aifrayim male arge Manassa.

²¹ Am iga a una nanna maa, a ba nane á elvan ge Yusufu: naza-aaruwa zlauzle mazle-aara, yá de haraaka kwakya. Amá a tsufakurtsa Dadaamiya, a eptsakuraptsa zlafe adaliya á dem haha á eggye-aha á kure.

²² Am haha nanna wá, ya vakte kwara á Sikaim ge ekka. Una nanna tá shanka egdzara mama-aha á nja umele. Baaka arge tate nanna dekideki am haha nanna bademme. Ndza ya liyanaa am erva á Amauri-aha an katsakar amara gurma-aaruwa.

49

Yakubu ankwa á gaterar barka ge egdzara-aura kelaawa ju buwa

¹ Yakubu a detaa egdzara-aara bademme, a ba nane á elvan ge itare: Sawmbare bademme jawammeje ázerwa, Nawa yá balakurse nazu watse á magava ate kure á katafke.

² Jawammeje, cenaucena nazu yá bakuma ya ba shagera, kwa egdzara-aaruwa ya Yakubu. Cenaucena nazu yá ndaakura ya, ya eddekure Iserayiila:

³ Ekka Ruubain wá, ka makaji-aaruwa, ka hakuma-aaruwa ba ka arge egdzara mama-aha á nja bademme, adaba ka ndzedfa-aaruwa zunjwe ba ka am sarte na yá an ndzedfa á dawalire-aaruwa bademme.

⁴ Ká puwa sem aha seke ba yawe, ama wá, ká tsa iceka ire. Adaba ekka ka naba magiya nazena zlayeka ge iya, kwa naba nja amara palle á njwasha-aha-aaruwa.

⁵ Tara Simaun amara egdze a emmeoara Laiwi, itare ye-aatare pane, ta emnde a garda.

⁶ Yanaaya ervaunde-aaruwa sawari-aatare, á ekseka ire-aaruwa dem jahava-aatare dekideki. Am ica ervaunde-aatare, ta ceba shifa á zaala kwakya. An sunu-aatare ta badzanve shifa á dalau-aha kwakya.

⁷ A nyainyainvenyainye Dadaamiya ervaunde-aatare nanna, adaba kwakya kelaadire am hufe-aara, baaka zezarzure ázetare. Yá de tegese egdzara-aatare gergere kwakya am haha á Yakubu, yá de zadaxarvezade an palpale am dagave á Iserayiila-aha.

⁸ Ekka Yahuuda maa, ekka wá, egdzara mama-aha a nja bademme tá de gala ba zhera á nja. Ká de gateraga ba ka an erva á nja kelaade-aha á nja é katafke á na. Dete ba egdzara mama-aha a nja keni, tá de gana ba itare ire á katafke á na ge ekka.

⁹ Ekka Yahuuda-aaruwa wá, ka egdze-aamwa. Ka ba seke ervare na ni a sa am tate a tsagwada dabba a kaamba, hyanhya hyuwa na. Ka egdze-aaruwa ge iya! Má kezlakkezla uge am haha seke áza ervare zlavakzlava, seke ba mukse á ervare, ware edda-aara á de egjekja ge tsantetse na?

¹⁰ Zade á sleksire wá, á degasheka am hufe á ha á Yahuuda dekideki, hakuma á de nja á ba am erva á emnde-aara, dem sarte na ma samsa edda á zade nanna an jirire, eddawna m larde bademme á de fansarfe na.

¹¹ Nane watse a se nguda ezzenwa-aara an egdzere am inabauhi. Watse a reva kacakaca-aara an mbazla á egdze a inabauhi, zane-aara watse a revana an yawe á egdze a inabauhi nanna.

¹² Ice-aha-aara á de nja á ba an deva kyanje ge mbazla á inabauhi, sera-aha-aara á de geva dzayye telle adaba uba.

¹³ Jabulaun maa, nane á de nja ate we á haye, tate á tsekwa pare á yawe-aha. Nakwe á haha-aara ge nane á de shanaasha Sidaun.

¹⁴ Isakar wá, nane ezzenwa na ni ndzendzedá jipu na, á zlava am dale-aha.

¹⁵ Be a naa tate nanna emtake ge puwansepuwe am huđe-aara, haha nanna keni snagera jipu wá, a naba gaa nahyapaihyape-aara, ge sepa gwatame, a ganve ire-aara nave.

¹⁶ Dan maa, nana wá, á de kwaratera ba nane emnde-aara ba seke jeba-aha umele am Iserayiila.

¹⁷ Dan, nane á garava an zahe na á zlava ate baráma, seke ba pushe na ni á zlava ate we á unjule, a waa belse ate sera, a naba kezletaare ge eddawna ate iga a belsa nanna, an iga an iga, á sete haha na.

¹⁸ Saksage-aaruwa, yá anjwa á fetare ate ka geni watse ká lyilyire.

¹⁹ Gada maa, watse tá gwargwe emnde a za baráma, amá wáise á bakatera ba nane, tá de enzla ba zlahhe.

²⁰ Amba á Asair wá, watse baaka zlakta á dfaa dekideki. Haha nanna a de gefeta emnde, watse ta ba seke slekse-aha.

²¹ Naiftalim maa, nane á garava an kaamba na ni gelgela jipu, zara-aha na ta am huđe á kaamba nanna ta zariya-aha jipu na.

²² Yusufa keni maa, nana á garava an nafa na ni an dzeba ate we á haye, a ya egdzere shagera, á vala erva-aha-aara átarge riya bademme na.

²³ Kelaade-aha-aara tá naba kata elva-aara, ta naba danaa wawa ta puwa gurme ate nane,

²⁴ amá nane tsatse degdege an gurme-aara, erva-aara á gyaigyaika dekideki, adaba anjwa á melanumele suni na nane palaha á Iserayiila na, Dadaamiya Slekse na anjwa á kezlan uje Yakubu.

²⁵ A melakumele Dadaamiya na anjwa á fansarfe eddenja na. A vakteva Dadaamiya Slekse barka na á hyana nane am yawe á sawa am huđe á samaya antara barka na am yawe na á segashe am huđe á haha na, antara barka na ni á vaterete ya ge njwasha na, amara uba na ta fateru ge egdzera.

²⁶ Barka-aha na á vakta eddenja wá, jauje ge barka-aha na am huđe á wa-aha sadadde na a zleka na antara am egdzar wa-aha bademme. A tsekwanaatsekwa Dadaamiya barka-aha nanna á setarge ekka Yusufa, ekka na jakateruje ge egdzar mama-aha a nja bademme an malire na.

²⁷ Bainjamain wá, nane á garave an indale na á ceba dabba-aha. An enjya, á za dabba-aha na á cebanaa nane, an icawaya á tega nazena a shanaa nane.

²⁸ Kwaya nane emnde na watse tá gev jeba-aha á Iserayiila kelaawa ju buwa. Eddetare a tsakaterese elva-aha nanna, a gaterar barka. Barka nanna maa, a gater an palpale, ma ware-aatare keni á ba an barka-aara.

Emtsá á Yakubu

²⁹ Am iga á una nanna bademme, Yakubu a ndaterese elva na ge egdzara-aara, a ba nane: Má emtsanemtsa ya, zlalanzlala ádeza eggy-aha-aaruwa wá, kwa de hedíya am hwalakwa na am fahe á Aifrua ura Haiti.

³⁰ am Makpaila, á dam gedi-aara ge Mamre na. Hwalakwa nanna, kwaye ndza a shekwanaa Ibrahiima antara fahe nanna bademme ge hedfa emtsa am huđe-aara.

³¹ Tara Ibrahiima ɲanna antara mukse-aara Saraatu, tara Isiyaaku antara mukse-aara Raibaika, baɗemme ta heɗatera á ba am tate ɲanna, ira Lee'a keni, ya heɗanaa ba iya an erva-aaruwa á ba am tate ɲanna.

³² Fahe ɲanna antara hwalakwa na am huɗe-aara na baɗemme an shekwa, ta shekwanaa am erva á Haiti-aha.

³³ Zlaurle am tsakatera elva na Yakubu ge egdzara-aara, teɲelemme a zlavehe ate egdera-aara, haaffe a puwese shifa wá, baaka zlaazlala ádeza eggye-aha-ɲara á faya.

50

Nawa ta kyuwanaa estuwa Yakubu

¹ Daaci a duhe ge Yusufu á ba ate watsewatsire, a de mbaɗar ge eddeɲara na, ámbera á kyuwa á dem ice-aara.

² Daaci a ba ɲane á elvan ge dauktar-aha-aara: Tsatsawanaatsatse vuwa á edderwa ba shagera an waye. Dauktar-aha na ta naba tsatsaa vuwa á Iserayiila an waye-aha antara nazase-aha gergere.

³ Ate naɗe-aatare, hare kul ufaɗe dauktar-aha na tá tsatsa ba emtsa na an waye-aha antara nazase-aha gergere geni a sefka. Hare kul vuye kalkale emnde a Misera tá aɲkwa á kyuwa Yakubu.

⁴ Am sarte na zlauzla sarte a kyuwa Yakubu, a ba Yusufu á elvan ge waziri-aha á Firawna: Taslawu á kure, máki ɓashakuriɓasha wá, ndawanndaa ge Firawna:

⁵ Am sarte na zlaɓe an shifa edderwa, a ba ɲane sey ká de heɗiya am Kanaana. Sey ká ziyuze waɗa máki watse ká emmaga. Ya naba zanu waɗa ɲanna. Daaci kina wá, a viteva baráma, yá de heɗehe edderwa am hwalakwa na ni a tsatsanaa ba ɲane kashi-aara am haha á Kanaana, lauktu watse yá sa.

⁶ A be Firawna á elvan ge Yusufu: Ezzlala de heheɗa eddeɲa ate una ni a ndaaka ɲane na.

⁷ Daaci a tsetehe ge Yusufu, aɲkwa á dá eddeɲara na, á de heɗana am Kanaana. Ta daa á dabana waziri-aha á Firawna antara male-aha na tá am mba-aara antara male-aha á haha á Misera baɗemme.

⁸ Tá aɲkwa emnde á Yusufu nanna baɗemme am itare antara egdzara mama-aha-ɲara baɗemme ira emnde na tá am huɗe á há eddetare ɲanna baɗemme, jauka ura am kwara á Gausan ɗekiɗeki, sey ta yaa ba egdzara antara dabba-aha.

⁹ Kwakya emnde a ɓelsa antara emnde na tá an darkwa á teɗana ɓelsa, kwakya nalga na a daa puwa emtsa á Yakubu.

¹⁰ Daraada am laare Ataada am tate á weɗiɲe-aha á emnde á ekse ɲanna ate iga a guwa Urdun á dem giɗe-aara, ta naba fantau ge kyuwa Yakubu áhuwa á ba an ka kwara. Hare vuye kalkale Yusufu aɲkwa á kyuwa eddeɲara áhuwa.

¹¹ Tá aɲkwa á zharaterzhara emnde a Kanaana na tá am laare Ataada ɲanna, a ba itare am dagave-aatare: Kay! zlazlaɗa kyuwa ura á emnde a Misera. Aɗaba una ɲanna, ta fete zhera á tare ɲanna á katafke á Urdun: Awil-Miserayim. Amaana: kyuwa á ura á emnde a Misera.

¹² Egdzara á Yakubu magarananmaga ge eddetare ba seke una a katanaa ɲane a ndaternda na.

13 Ta naba daa emtsa-aara á dam larde á Kanaana, ta de hefana am hwalakwa am fahe am Makpaila, fahe na ni ndza a shekwanaa Ibrahiima werre am erva á Aifruna ura Haiti, á dem gedí á Mamre.

14 Hedareheda eddenjara maa, Yusufa a naba eptsá sem Misera, njane, egdzara mama-aha-njara ira emnde na ta daa adabaterdaba á de hefa eddenjara na bademme.

Yusufa a ekhyateraa estuwa ervaunje ge egdzara mama-aha-njara

15 Am iga a emtsa á eddetare, a ba egdzara mama-aha-njara ge Yusufa am dagave-aatare: Kina wá, eddemiya baaka, emtsamtsa. Má banba Yusufa sey á pelsepele ate miya kelaadire na ndza mi maganta miya na wá, mi magana estara?

16 Daaci ta naba bela ura á deza Yusufa an labare na, a ba itare tá elvan ge nane: Nawa elva na a ndaanjera eddenja am sarte na zlafe an shifa geni watse njá mbedakumbede,

17 a ba njane wá, naba zatervarze ge egdzara mama-aha á njana, yateraarya kelaadire na ni ndza ta magaktaa itare na bademme. Daaci a be egdzara á Yakubu, tá elvan ge egdze a emmetare Yusufa: Kina wá, tasle á njana yanjeraarye egdze a emmaye. Adaba kelaadire na ni ndza njana magakta njere na ba jire wá, naza tsaleka. Naba yanjeraarye, adaba njere keni né anjwa á daba ba Dadaamiya na ni ndza a dabanaa eddenja na. Ba a cenaa una njanna Yusufa wá, a naba fantau ge kyuwa á ba an yawe á kyuwa.

18 Am iga a una njanna, ta duhe ba itare an ire-aatare egdzara mama-aha-njara na, reppe ta de kezle ugje á katafke-aara, a ba itare tá elvan ge njane: Nawa njere njana nave-aha á njana ámbarka á njana.

19 Amá a ba Yusufa á elvan ge itare: A wakurka lyawa dekidfeki, iya ganafka Dadaamiya.

20 Ukkure wá, ndza kwa kwamaa magite kelaadire. Amá Dadaamiya a kwamaa eptsante kelaadire njanna, a ganve hairire ge enjlese emnde kwakya, ba kure keni kwa anjwa á nanna an ice á kure vatena.

21 Adaba una njanna, a gazleka ervaunje á kure dekidfeki, yá fakurufe hyema antara njwasha-aha á kure ira egdzara á kure bademme.

Yusufa a ekhyateraa estuwa ervaunje, lauktu ta shetaa higa.

Emtsá á Yusufa am Misera

22 Daaci Yusufa a njana am Misera antara hufo á há á eddenjara bademme. Yawe á Yusufa bademme a magaa dermeke an kelaawa.

23 Yusufa nanna egdzara á egdze-aara Aifrayim dem eggye buwa. Emnde á Manasse maa, eggye-aha-njara ge buwire, egdzara á Makir a gelateraa ba njane, ta waleta á ba am huvuye-aara.

24 Am sarte na herzhe watse á emtsa Yusufa, a ba njane á elvan ge egdzara mama-aha-njara: Iya wá, ya baaka am dza á kure mazle-aara, amá Dadaamiya anjwa antara kure ma vaatare keni. Á de tsakurta ba njane am larde na, á de dakura á dem larde na ni a baa watse á vaterter ge tara Ibrahiima antara Isiyaaku ira Yakubu, a zateru ba wada-aara na.

25 A be njane zlafe adaliye: Má tsekwaatsekwa Dadaamiya zakurvarze ge kure wá, taslawa á kure yawanka hyaihye-aaruwa áhuna, dawanda am erva bademme. A faterar za wada, a ba njane: Zawiyuze wada ma watse kwá emmaga. Ta zanu wada na.

²⁶ Á emtsa Yusufa am Misera wá, yawe-aara dermeke an kelaawa. Ta tsekwanme emtsa-aara am nazase, ta zlavanaahe am nakwati á nákwa am Misera njanna.

Labare á higa na a puwetaa MATA

**Kergema á eggye-aha-ɲara ge Yaisu *Almasiihu
(Luka 3:23-38)*

¹ Náwa *kergema á eggye-aha-ɲara ge Yaisu *Almasiihu. ɲane ta yanaa am emnde á *Dawuda. *Dawuda keni wulfe á Ibrahimia.

² Ibrahimia a yese Isiyaaku, Isiyaaku a yese Yakubu, Yakubu a yese Yahuda antara egdzara a mama-aha-ɲara.

³ Yahuda a yese tara Farais, antara Jara, a yateraa an Tamar. Daaci Farais a yese Haisruna, Haisruna a yese Aram,

⁴ Aram a yese Aminadabu, Aminadabu a yese Nasanu, Nasanu a yese Salmuna,

⁵ Salmuna a yese Bauyais, a yanaa an Rahab. Bauyais a yese Aubaid, a yanaa an Rut, Aubaid a yese Yaisa,

⁶ Yaisa a yese *Dawuda, ba ɲane una gevge slekse na. *Dawuda a yese Suleymanu, a yanaa an mukse na ndza mukse á Uriya na.

⁷ Suleymanu a yese Raubawam, Raubawam a yese Abiya, Abiya a yese Asa,

⁸ Asa a yese Yusafat, Yusafat a yese Yauram, Yauram a yese Ujiya,

⁹ Ujiya a yese Yauwatam, Yauwatam a yese Akas, Akas a yese Haijakiya,

¹⁰ Haijakiya a yese Manasa, Manasa a yese Amais, Amais a yese Yusiya,

¹¹ Yusiya a yese Yaihukiya antara egdzara a mama-aha-ɲara am sarte na ta kyaa emnde a *Iserayiila á dem *Babila na.

¹² Am iga á una ɲanna maa, Yaikuniya a yese Salatiyail, Salatiyail a yese Jauraubabila,

¹³ Jauraubabila a yese Abihuda, Abihuda a yese Ailiyakim, Ailiyakim a yese Ajaura,

¹⁴ Ajaura a yese Sadauka, Sadauka a yese Akim, Akim a yese Ailihuda,

¹⁵ Ailihuda a yese Ailiyajaaru, Ailiyajaaru a yese Mattan, Mattan a yese Yakubu,

¹⁶ Yakubu a yese Yusufa zhele á Maari na a yaa Yaisu na tá dahaná an *Almasiihu.

¹⁷ Daaci kezlakula á jeba-aha ɲanna, a fetuwe áte Ibrahimia sem zamane á *Dawuda, á maga jeba kelaawa ju ufafe. Fantau áte *Dawuda sem zamane na ta kyaa emnde a *Iserayiila á dem *Babila, jeba kelaawa ju ufafe. Tsante am zamane ɲanna, sem sarte na ta yaa Yaisu *Almasiihu keni, jeba kelaawa ju ufafe.

*Laukta á ya Yaisu *Almasiihu
(Luka 2:1-7)*

¹⁸ Náwa a sawa estuwa laukta ta yese Yaisu *Almasiihu. Emmeɲara Maari wá, á shebaná ba Yusufa. Ba lauktu á danaada Yusufa á dem mbaara keni, kertenɲ Maari lyemlye huđe an hákuma á Sheđeƙwe Cuđeđe.

¹⁹ Daaci zhele-aara Yusufa maa, ɲane dzayye ervaunđe-aara, wayeteka đefiđeƙi ganakini á balaná áza emnde, á kátá yanya á ba an nasherire.

²⁰ Daaci ba ɲane keni átira dzama una ɲanna, a naba jesaarhe ge malika á Yaakadada á katafke-aara am shene, a ba ɲane á elvan ge ɲane: «Yusufa

egdza á *Dawuda, a wanjka lyáwá ge gá mukse á ña Maari. Adaba egdze na am huđe-aara na wá, a lyanmá ba Shedekwe Cufedde an hákuma-aara.

²¹ Á de yá egdzere zhele, ká de faná zhera á Yaisu, adaba á de lya emnde-aara am haypa-aha-aatare.»

²² Bademme á una ñanna, anjka á magava á ba áte una ndza a ndahanaa Yaakadada á kya an we á nabi na kalkale. Adaba a ba ñane:

²³ «Náwa watse á shá huđe gyaale na zlađe diyaaka zhele na, á de yá egdzere zhele, zhera-aara wá, tá de dahaná an Aimanuwail.» Zhera ñanna wá, á kátá ba: Dadaamiya anjka antara miya.

²⁴ Daaci tsetsa Yusufa am háre, a magán ba seke una a bannaa malika á Yaakadada na. A naba gá Maari ge mukse-aarire.

²⁵ Amá Yusufa njaaka antara Maari dekideki seke tara zhele an mukse, dem sarte na a yese egdze-aara egdzere zhele na. Daaci Yusufa a fete zhera á egdzere Yaisu.

2

Emnde a ilmu ta se zhara Yaisu á sa am gedí

¹ Am sarte na yareya Yaisu am Baytilama, am kwara á Yahudiya, am zamane á *Hirudus, ta naba semhe ge emnde a ilmu á sem Urusaliima, ta sawa á sa am gedí.

² A ba emnde a ilmu ñanna: «Áma ñane slekse á Yahudiya-aha na ta yán ba herzhe na? Adaba nanjeránna terlyakwa-aara á sa am gedí. Adaba una ñanna ña se kezlan ugje.»

³ Ba a cenaa una ñanna sleksu *Hirudus, ba palle a názu á enndaha keni baaka. Bademme á emnde a Urusaliima diyarka názena tá ndahaná itare.

⁴ Daaci sleksu *Hirudus a naba jatermaare ge male-aha á *liman-aha, antara malum-aha na tá am larde-aara bademme, a ndavateruhe elva, a ba ñane á elvan ge itare: «Ate una am wakita á Dadaamiya mu, ta baa watse tá yáná áma ñane *Almasiihu?»

⁵ Ta ñwanante, a ba itare: «Am Baytilama, am kwára á Yahudiya. Adaba a bá nabi á Dadaamiya áte elva ñanna:

⁶ “Ekka Baytilama am kwára á Yahudiya wá, gakefka cekwa am ekse-aha na tá am Yahudiya dekideki. Adaba watse á jesaare am ka slekse yaikke na watse á ñáná ñane larde-aaruwa *Iserayiila.” »

⁷ Daaci sleksu *Hirudus a naba dante emnde a ilmu na an nasherire, ta shanuwa itare jirire á sarte na ni a jesaara terlyakwa átekwa na.

⁸ A belaa ba itare ñanna zlađe ádaliye slekse á dem Baytilama, a ba ñane á elvan ge itare: «Dawmbare, de tatayawtátaya egdze ñanna ba shagera. Máki shakuránsha wá, sawmbare mbedawiyumbede labare, iya keni yá de kezlan ugje.»

⁹ Daaci cenarvaacena emnde a ilmu elva na a baternaa slekse, lauktu ta zlala. Am sarte na tá anjka á zlala maa, tá zhára ba terlyakwa na ndza ta zharanaa á sawa am gedí na, anjka á zlala á katafke-aatare. Ba daada terlyakwa ñanna arge slede na ni anjka egdzere átekwa na wá, a naba tsaahé mazla-aara.

¹⁰ Ba ta naa terlyakwa na tsaatse, ta naba higete an ervaunđe-aatare bademme.

¹¹ Daaci ta naba demhe á dem bere, ta de beraa egdzere áñwaslire, antara Maari emmenjara, daaci ta kezlaa ugje am haha, ta kezlanaa ugje

na ge egdze ɲanna. Ta palaa kazlaɲa-aatare, ta vante sadake á dindar, antara ɗagwala á názase, umele keni yawyawe-aara am kudera ge egdze ɲanna.

¹² Am iga á una ɲanna maa, Dadaamiya a naba fatermaa am vuwa ge emnde a ilmu na am shene, ganakini a eptsarka á deza *Hirudus mazla-aara. Daaci ta naba eksetaa baráma-aatare umele, ta naba dá-aatare á dem larde-aatare.

Yusufa á zhagade an egdzere á dem Misera

¹³ Am sarte na daraada emnde a ilmu, a naba tsekwehe ge malika á Yaakadada á deza Yusufa am shene, a ba ɲane á elvan ge ɲane: «Tsetse ba kina an egdzere ira emmeɲara, ezzlala á dem Misera dem sarte na watse yá bakaná ya ganakini sawa á sá. Adaba watse *Hirudus á tataya egdzere ge já shifa-aara.»

¹⁴ Daaci a naba tsetehe ge Yusufa á ba an yayiya ɲanna an egdzere, ira emmeɲara, a naba zlala an itare á dem Misera.

¹⁵ Ta de njaa am Misera dem sarte á keɗa *Hirudus. Una ɲanna a magava ba kalkale antara názena ndza a balanaa Yaakadada á kya an we á nabi-aara. Adaba a ba ɲane: «Egdza-aaruwa wá, watse yá ɗahaná á sa am Misera.»

*A ba sleksu *Hirudus a cebarceba egdzar zála*

¹⁶ Am nanna sleksu *Hirudus ganakini emnde a ilmu magarka áte una a katanaa ɲane, a naba jehe ge ervaunɗe, a ba ɲane, a cebarceba egdzar zála baɗemme am Baytilama, antara am kwará á ekse-aatare baɗemme. A ba ɲane, a cebarceba egdzara na zlaɓe sharnaaka yawe bubuwa na, antara ba emnde na sharnaasha yawe bubuwa keni baɗemme. Ba kelaa egdzara na ta yateraa am sarte na ni a jesaara terlyakwa áte una ta se kwaransaa emnde a ilmu na a jaruka an shifa ɗekideki.

¹⁷ Daaci una a gevaa ba názena ndza a balanaa nabi Yairaimiya werre na. A ba ɲane:

¹⁸ «Njaanja hula am Rama, aɲkwa kyuwa antara ɗakwa á ba an ká kwará. Rashail aɲkwa á kyuwa egdzara-aara, wayaaka tá ekhyaná ervaunɗe ɗekideki, adaba ta baaka egdzara-aara an shifa.»

Eptsu an egdzere á sa am Misera

¹⁹ Am sarte na emtsamtsa sleksu *Hirudus, a naba tsekwe ge malika á Yaakadada á de katafke á Yusufa am Misera am shene.

²⁰ A ba ɲane á elvan ge ɲane: «Ettsetse, eptseptsu an egdzere antara emmeɲara á dem *Iserayiila. Adaba emnde na ndza tá kátá shifa á egdzere na tá baaka an shifa mazla-aara.»

²¹ Daaci a naba tsetehe ge Yusufa antara egdzere ira emmeɲara, ta naba sá-aatare á sem *Iserayiila.

²² Amá cenáncena Yusufa ganakini Arkilawus egdza á sleksu *Hirudus demda am sleksire á eddeɲara, ge kwará larde á Yahudiya, jaaja lyawa ge de njá am larde ɲanna mazla-aara. Am jaaja lyawa ɲanna, Dadaamiya a naba kwanse názena á maganá ɲane am shene.

²³ Daaci a maganaa á ba áte una ɲanna lauktu a de nja am Nasarátu am kwará á Galili na. Una ɲanna, gevge á ba áte una ta ndahanaa nabi-aha werre. A ba itare: «Watse tá ɗahaná an ura Nasarátu.»

3

*Waazu á Yuhanna slemaga baptisma
(Mark. 1:1-8; Luka 3:1-18; Yuh. 1:19-28)*

¹ Shekwaashekwa duniya maa, a naba jesaarehe ge Yuhanna slemaga baptisma, a fantau ge bálá waazu am kaamba a Yahudiya.

² A ba ñane am waazu-aara: «Magaumága tuba, adaba herzhapteherzhe sarte na ni emnde tá njá am *kwárá á Dadaamiya.»

³ Yuhanna ñanna wá, nabi Aisaya ndza a enndahá elva-aara, a ba ñane: «Ankwa ura á bala elva am kaamba, a ba edda-aara: Tsatsawanaatsatse unñule ge Yaakadada, tsawanaatse baráma-aara, a gevge ba ndedde.»

⁴ Am sarte ñanna wá, Yuhanna ndza a tsekwa nanngyuwe na ta hanaa an úgje á ezlegwame, ndza á nguda ba gwagwa. Náza za-aara keni maa, á za ba iwe, antara nama.

⁵ Daaci emnde a Urusaliima, antara emnde na tá am kwárá á Yahudiya bademme, antara emnde a ekse-aha na ta herherzhe an guwa á Urdun na bademme ta sesehe, ta sezenjara.

⁶ Emnde ñanna ta naba sanse haypa-aha-aatare, ta magaa tuba. Daaci Yuhanna keni a naba baraterve am guwa á Urdun.

⁷ Am nanna Yuhanna ganakini tá ankwá á sawa *Farisa-aha, antara *Saduki-aha ásezenjara kwakya, tá se ndavanu baptisma, a ba ñane á elvan ge itare: «Egdzara á kelaade-aha na, a bakurnaa ware ganakini magaumága tuba, watse kwá de enjlesenjle am názena á de magaterná Dadaamiya ge emnde na tá ankwá am ervaunjde-aara na?»

⁸ Magaumága kure názena ni tá diyeddiye átekwa ganakini kure wá, yakuránya mága á kure werre, magakurnaamaga tuba.

⁹ Bawánka mazla-aara am ire á kure ganakini miya wá, ma egdzara á Ibrahimia miyenne, ázara lámbe á miya. Yá bakurá ba jirire: Ba nákwá-aha na náwa ñane na keni, Dadaamiya an hákuma á gaterve egdzara á Ibrahimia.

¹⁰ Ba kina keni á ba an tsatsa zlaugba ge datsa náfa-aha na ni tá yeka egdzere na. Daaci bademme á náfa na ni á yeka egdzere emtake na wá, tá icese antara ukuwe-aara bademme, tá epshupshe an kára.

¹¹ Yá ankwá bakurá ba jirire: iya wá, yá ankwá á magakurá baptisma an yawe wá, ba ge mara tuba á kure, ganakini magakuraamaga tuba. Amá ankwá ura á sawa am iga-aaruwa, ba kina keni ankwá á ba am dagave á kure wá, ñane watse á magakurá baptisma an Shedekwe Cudedde, antara an kára. Edda-aara ñanna wá, an hákuma ba ñane arge iya, ba ge slesadanse kimake am sera keni hyanefka ya dekidfeki.

¹² Ñane wá, ankwá á sawa an kazlanja a fáhá duksa-aara am erva, á se fahese hiya-aara am hyaihye. Daaci watse á puweme hiya am kuvere-aara, amá hyaihye wá, watse á fante kára na á emtseka dekidfeki na.»

*Baptisma á Yaisu *Almasiihu
(Mark. 1:9-11; Luka 3:21-22)*

¹³ Daaci an sarte ñanna maa, a naba tsetehe ge Yaisu á sa am Galili, a seza Yuhanna áte we á guwa á Urdun, a se ndavanu baptisma ge Yuhanna.

¹⁴ Amá á kátá manjka Yuhanna. A ba ñane á elvan ge ñane: «Iya maa, yá kátá ká maginá ka baptisma ni, ká se ndaviwa ka baptisma ge iya?»

¹⁵ A ba Yaisu á elvan ge ñane: «Eksaareksa ka á ba an higa. Adaba baráma-aara ba estuwa, lauktu mi maganaamaga názena á kataná Dadaamiya.»

Daaci a naba eksaarhe ge Yuhanna,

¹⁶ a maganaa baptism. Sessa Yaisu am yawe wá, a naba wertehe ge samaya wá, Yaisu á zhara ba anƙwa á tsekwa Sheƙekwe á Dadaamiya á setarge ñane ba seke takala, a se tsekwa áte ñane.

¹⁷ Cekwaanƙuɗi wá, tá cená kwára á sa am samaya, a ba ñane: «Ba ñane una Egdza-aaruwa, wayanwaya jipu, baƙemme á higa-aaruwa á ba áte ñane.»

4

Náwa a badanaa estuwa Shaitaine Yaisu

(Mark. 1:12-13; Luka 4:1-13)

¹ Am iga á una ñanna maa, Sheƙekwe á Dadaamiya a naba daa Yaisu á dem kaamba ganakini á de badaná Shaitaine.

² Yaisu a de magaa háre kul ufaɗe am nɗera áhuwa, yayi vaciyeka zawka duksa. Am iga á una ñanna maa, a naba ñanaahe ge waya mazla-aara.

³ Daaci a duhe ge slekeɗa emnde ádezeɗara, a ba ñane á elvan ge ñane: «Máki ka ba *Egdza á Dadaamiya wá, bateránba ge nákwá-aha na a nyarefnye ɗafa ká ezza.»

⁴ A nwanante ge Yaisu, a ba ñane á elvan ge ñane: «Anƙwa an puwa am wakita á Dadaamiya, a ba ñane: “Ura á njá an shifa adaba ɗafeka palle, amá á fanemá elva-aha na a ndahesaa Dadaamiya baƙemme na shifa am vuwa.” »

⁵ Shaitaine a naba zlala antara ñane á dem huɗe á berni cuɗeɗɗe, ta de ɗaltaa antara ñane áte ire á *mashidi yaikke,

⁶ a ba ñane á elvan ge ñane: «Máki ka ba *Egdza á Dadaamiya wá, naba mbeɗanaambeɗa ire á ña á dem áhá. Adaba anƙwa an puwa am wakita á Dadaamiya, a ba ñane: “Dadaamiya á de puwa malika-aha-aara, tá de cuwáká á ba am erva, ganakini ká janvaarka ma ba ge sera á ña keni áte nákwá.” »

⁷ Una keni a naba nwanante ge Yaisu, a ba ñane á elvan ge ñane: «Anƙwa an puwa zlaɓe ádaliye am wakita á Dadaamiya, a ba ñane: “Badeka Yaakadada, Dadaamiya á ña ɗekiɗeki.” »

⁸ Shaitaine a dánhe zlaɓe ádaliye á dete ire á wa umele anƙwa, wa ñanna sladɗe jipu, a maranaa yaikkire na anƙwa am huɗe á duniya na baƙemme, antara ngahire-aara baƙemme á sáhuwa.

⁹ Daaci a ba ñane á elvan ge Yaisu: «Máki kezlakiyaakezla ugje, ká ñala ázerwa wá, yá vakteva duksa-aha ñanna ka nanaa ka na baƙemme.»

¹⁰ A ba Yaisu á elvan ge ñane: «Ekka wá, ka Shaitaine ezzlálá áhuna. Anƙwa an puwa am wakita á Dadaamiya, a ba ñane: “Sey ká kezlan ugje ba ge Yaakadada, Dadaamiya á ña palle, ká ñala á ba ázeɗara palle.” »

¹¹ Mazla-aara a yanhe ge Shaitaine áte una ñanna. Am sarte ñanna maa, ta semhe ge malika-aha á Dadaamiya, ta se maganaa slera.

Zuɗɗwire á slera á Yaisu am kwára á Galili

(Mark. 1:14-15; Luka 4:14-15)

12 Cenancena Yaisu ganakini ngucfarenguda Yuhanna am danggay maa, a naba tsetehe áhuwa, a dem Galili.

13 Njaaka njane am Nasarátu na mazla-aara, kwaye a de nja am Kafarnahum. Ekse njanna áte we á guwa á Galili njanna. Kafarnahum njanna wá, áte nákwá á kwárá á Jabulaun antara kwárá á Naiftalim.

14 An una njanna wá, gevge elva na ndza a ndahanaa nabi Aisaya werre na. Adaba a ba njane:

15 «Am kwárá á tara Jabulaun antara Naiftalim, antara ekse-aha na tá am ndanjire á háye á Galili na bademme, an ekse-aha na tá á katafke á Urdun, ira am Galili á emnde na garevka Yahudiya-aha na,

16 bademme á emnde na ni tá am tabedammire na, tá de nanna parakkire yaikke. Emnde njanna tá njá am slede tabedamme jipu, shifa-aatare ba paihyhe na, watse á shateraasha parakkire yaikke.»

17 A fantau á ba am sarte njanna Yaisu ge bálá waazu. A ba njane á elvan ge emnde: «Magaumága tuba. Adaba samsa sarte á njá am *kwárá á Dadaamiya.»

Pukura-aha á Yaisu zunjwe ta ufafe
(Mark. 1:16-20; Luka 5:1-11)

18 Daaci Yaisu a d'aba we á guwa á Galili wá, a naa egdzar mama buwa, tara Simaun, njane una tá d'ahaná an Piyer, tá an egdza emmenjara Andarawus. Tá anjwa á puwa narre-aatare á dem yawe, adaba itare ta emnde a sluwa kelfe.

19 Daaci a naba d'aterd'áhá Yaisu: «Sawmbare d'abawid'ába, yá gakurvege emnde a jaha emnde á sem sera-aaruwa, ba seke má tá jahava kelfe-aha á dem narre á kure,» a ba njane á elvan ge itare.

20 Ba watsewatse ta naba puwanve narre-aatare á ba áhuwa, ta d'aba Yaisu.

21 Ta zlalete ba cekwaangudi á de katafke wá, Yaisu a naa egdzar mama umele ádaliye ta buwa, egdzara á Jaibaidaiyus, tara Yakuba, tá an egdza emmenjara Yuhanna. Antara ba eddetare keni anjwa ázetare, tá am paare á yawe, tá anjwa á tsatsa narre-aatare. Daaci a naba d'aterd'áhá Yaisu itare keni.

22 Ba watsewatse, itare keni ta naba yaa paare, antara eddetare áhuwa, itare, ta d'aba Yaisu.

Yaisu anjwa á magaterá waazu ge emnde,

á mbatermbe am lapikere keni
(Luka 6:17-19)

23 Daaci Yaisu a jem d'aba am kwara á Galili bademme, a magateraa waazu ge Yahudiya-aha am mashidi-aha-aatare. Waazu njanna wá, waazu á labare á higa, ganakini emnde tá njá á ba am *kwárá á Dadaamiya mazla-aara. Emnde na ta lapika-aha, antara nguryekwe-aha, a mbateraahe bademme.

24 Daaci ta hyanme labare-aara am slede bademme am larde á Siriya. Bademme á emnde na ni anjwa á magaterá palasa lapikere gergere, ta sateraa ázeza Yaisu. Emnde na á wáterá tauraurau, emnde na tá an shaitaine, antara emnde a nguryekwe, bademme á emnde na ni ta lapika-aha na, a mbateraahe.

25 Kwakya nalga na a d'aba Yaisu. Emnde na ta sawa á sá am Galili, emnde umele ta sawa á sá am ekse na tá d'ahaná an ekse kelaawa na,

antara emnde na ta sawa á sá am Urusaliima antara Yahudiya bademme, ira emnde a ekse-aha na tá á katafke á Urdun na bademme ta d'aba Yaisu.

5

Waazu áte ire á wa

(Luka 6:20-23)

¹ Yaisu nanna nalga á emnde ñanna maa, a d'alete áte wa, a de njehe. Ta d'abem ge pukura-aha, ta duhe ádezeñara.

² Daaci a fantau ge tsakateraa elva áhuwa, a ba ñane á elvan ge itare:

Higa jirire

(Luka 6:20-23)

³ «Higa yaikke ge emnde na ni diyardiya ba itare keni am ire-aatare ganakini hyarepka ba názara keni áza Dadaamiya. Adaba tá de njá antara Dadaamiya am yaikkire-aara.

⁴ Higa yaikke ge emnde na tá an yawe á kyuwa am ice kina, adaba watse Dadaamiya á de halaterse yawe á kyuwa am ice.

⁵ Higa yaikke ge emnde na tá ankwá á maga kemaarire, adaba tá de shá slede na a ba Dadaamiya watse á vaterteva na.

⁶ Higa yaikke ge emnde na tá an wedera á mága jirire á Dadaamiya jipu, adaba Dadaamiya á vaterteva ge itare keni názena á kataná ervaunđe-aatare.

⁷ Higa yaikke ge emnde a mága zezarizire, adaba Dadaamiya á de zatervaaeze ge itare keni.

⁸ Higa yaikke ge emnde na an b'ará ervaunđe-aatare, adaba watse tá nanna Dadaamiya á ba an ice-aatare.

⁹ Higa yaikke ge emnde na ni tá melaterá itare emnde a dágala, adaba tá de d'ahaterá an egdzara á Dadaamiya.

¹⁰ Higa yaikke ge emnde a shá zlad'a adaba ta magaa názena á kataná Dadaamiya, adaba watse tá de njá antara Dadaamiya am yaikkire-aara.

¹¹ Higa yaikke ge kure má tá ankwá á zlazlakurzlázle emnde, má tá fákurá áte ñgudiyire, tá ankwá á tsaka elva a mándzawe áte kure adaba kwa emnde-aaruwa.

¹² Máki tá ankwá á magakurte una-aha ñanna wá, higa yaikke ge kure, jákurja ged'a. Adaba la'da á kure kwakya jipu am samaya. Nabi-aha werre keni ndza ta magaterán ba estuwa.»

Ekkure kwa ba seke elleña, antara parakkire

(Mark. 9:50; Luka 14:34-35)

¹³ «Ba názena ni á magaterná elleña ge emnde am duniya na wá, ba kure una kwa elleña ge duniya. Amá máki elleña ñanna baaka d'añd'anjire-aara mazla-aara mu, tá maganá uwe, ganakini á gevge d'añd'añe zla'be ádaliye? Baaka pute d'ekideki. Máki estuwa, baaka nampire-aara, sey ba tá eppuwa á degashe, tá payaná emnde an sera.

¹⁴ «Zla'be ádaliye, ba kure una kwa parakkire ge duniya, kwa ba seke berni na ni áte ire á gávaye, ma á sawa áme keni tá zhará ba ñane na.

¹⁵ Zla'be ádaliye, kwa ba seke k'ará á fanus. Máki mbarantembe k'ará á fanus wá, tá unmbarka tasa, sey tá zlejelaná áte tate-aara, ganakini á maraterá parakkire ge emnde na tá am hu'de á bere ñanna bademme.

16 Ba duksa palle ge kure keni. Kwa parakkire á duniya. Marawarénmára parakkire á kure ge emnde bademme. A naránna emnde shagerire na kwá maganá kure, lauktu tá de gálá Eddekure Dadaamiya am samaya.»

Názu á kwaratersá Yaisu ge emnde áte *tawraitá

17 «Bawánka am ire á kure, ganakini ya se mbedaa shairiya-aha á Dadaamiya na a sanaa Muusa na, bi ya se mbedaa elva-aha na ta kwaratersaa nabi-aha werre ge emnde. Amá ya se palateraa ba jirire á duksa-aha nanna ge emnde, ya se ganvege.

18 Yá ndaakur ba jirire: Baaka duksa na á shekwaashekwa seke tara samaya antara haha. Amá tá zlauzle itare; ba egdza elva cekwaanḡudí keni á ebylantaaveka ge názu am *tawraitá, sey má gevge bademme.

19 Yá bakurná adaba una nanna: Ma ware una a epsawaa ba egdza duksa am shairiya-aha á Dadaamiya, bi a kwaraterse epsawa shairiya á Dadaamiya ge emnde, á de gevá kataliya ba nane am *kwará á Dadaamiya. Amá edda una ni anḡwa á fansaarfe ge shairiya-aha á Dadaamiya, ámbera á kwaraterse ge emnde geni a faransaarefe keni na wá, watse male ba nane am *kwará á Dadaamiya.

20 Yá bakurá ba jirire: Kwá demka am zlanna á Dadaamiya dekidfeki, máki jakurateruka ge malum-aha, antara *Farisa-aha an mága názena á kataná Dadaamiya.»

Názu á kwaratersá Yaisu ge emnde áte elva a ica ervaunḡe

21 «Kwa cenán vateneka ganakini a ba Dadaamiya á elvan ge eggye-aha: “Jauka shifa. Ma a janaa ware shifa keni á de nezeleka am shairiya.”

22 Amá iya wá, yá bakurá ba jirire: Ma a nanaa ware egdza emmenjara am ervaunḡe keni, á dem shairiya. Ma a bannaá ware ge egdza emmenjara “Baaka anḡkale á nḡ”, edda-aara á dem shairiya yaikke. Ma a bannaá ware ge ura “Ká an shaitaine”, edda-aara á dem kára á jahanama.

23 Adaba una nanna, máki ka sanaa sadake á nḡ ge Dadaamiya, amá á ba á katafke á Dadaamiya nanna wá, ka naba yehete ganakini anḡkwa duksa ka maganta ka ge egdza emmenja wá,

24 naba yanya sadake á nḡ nanna á ba áhuwa, de melawemela emtsaadé antara egdza emmenja, lauktu ká se vante sadake á nḡ ge Dadaamiya.

25 «Máki anḡkwa sledágala á nḡ watse á dáka á dem shairiya wá, edduwa ba watsewatse ádezenjara, de melawemele arge una ni á de fakem am erva ge narkali-aha. Narkali-aha, itare tá de fakem am erva ge sawji-aha, sawji-aha tá dáka á ba á dem danḡay.

26 Yá baká ba jirire: Watse baaka segashe á nḡ áhuwa dekidfeki, ma a juwa ba shishi-aara keni, sey má pelaksepele bademme.»

Názu á kwaratersá Yaisu ge emnde áte elva a gwardzire

27 «Kwa cenán vateneka, ganakini a ba wakita á Dadaamiya: “Manḡka gwardzire.”

28 Amá iya wá, yá bakurá ba jirire: Ma ware una a zharaa mukse, wayetewáyá am ervaunḡe-aara, maganaamaga gwardzire an mukse nanna am ervaunḡe-aara.

29 Daaci má anḡkwa á mbedáká á dem haypa ice á naḡafa á nḡ wá, naba sansese ice nanna, ebylanveblye yiyye an ka. Ambáne ká keḡá

ba duksa palle áte wuwa á ña, arge una ni iricaña bademme ká dem kára á jahanáma na.

³⁰ Zlaŕe ádaliye, má aŕkwa á mbedáká á dem haypa erva a naɗafa á ña wá, naba icica erva ñanna, eblyanvebelye yiyye an ka. Ambáne ká kedá ba ubiya palle áte ka, arge una ni iricaña bademme ká dem kára á jahanáma na.»

Názu á kwaratersá Yaisu ge emnde áte elva a ica nika

(Mat. 19:8-9; Mark. 10:11-12; Luka 16:18)

³¹ «Aŕkwa an puwa am wakita á Dadaamiya ganakini má zhele á ica nika an mukse-aara wá, sey á vante nalmesheri á ica nika ñanna am erva ge mukse, ganakini a belanaa ba ñane.

³² Amá iya wá, yá bakurá ba jirire: Ma ware una a belaa mukse-aara, wallá a eksevaa am gwardzireka, uweka, máki mukse na de gaaga zhele uemele wa, a eblyanmaa ba ñane am gwardzire. Ma a ganaa ware mukse na a segashe am mbá á zhele keni, a magaa ba gwardzire.»

Názu á kwaratersá Yaisu ge emnde áte elva a za waɗa

³³ «Kwa cenán vateneka ganakini a ba Dadaamiya á elvan ge eggye-aha: “Zawka waɗa á fida, zawza ba waɗa á jirire á katafke á Dadaamiya.”

³⁴ Amá iya wá, yá bakurá ba jirire: Zawka waɗa ɗekideki ma an uwe keni. Ma an samaya keni zawka waɗa. Aɗaba una ñanna tate á njá á Dadaamiya an sleksire-aara.

³⁵ Ma an haha keni zawka waɗa. Aɗaba haha tate á puwa sera á Dadaamiya. Ma an Urusaliima keni zawka waɗa. Aɗaba aŕkwa Slekse yaikke am berni ñanna.

³⁶ Ma á ba an ire á kure keni zawka waɗa ɗekideki. Aɗaba kure, ba úgje á ire á kure palle keni kwá taa maganaaka, ma kuliya, ma úgje danjwe keni.

³⁷ Elva á kure ge kure wá, a tsatse á ba áte duksa palle. Ma “a'aa” keni, ba a'aa. Máki “ane” á bá kure keni, ba ane. Máki jauje am una ñanna wá, ba slera á Shaitaine.»

Elva a eptsanna haypa ge ura

(Luka 6:29-30)

³⁸ «Zlaŕe ádaliye, kwa cenán vateneka ganakini a ba wakita á Dadaamiya: “Ma a kyannaa ware ice ge ura, ñane keni tá kyanaakya ba ice ñanna; ma slare keni, tá mbaɗaava á ba an slare ñanna.”

³⁹ Amá iya wá, yá bakurá ba jirire: eptsawannaaka mandzawire ge ura. Má edda-aara a tefaku babárva am ekte a hyema á naɗafa wá, naba eptsananteptsá náza á názlaɓa keni.

⁴⁰ Ma a ndavakuwaa ware ɗanciki á ña ge ɗáká á dem shairiya keni, naba yanánya, a lyevaalya antara ba zane keni.

⁴¹ Ma a fakaara ware sepa gwatama an ndzedɗa ba kilaumaiter palle keni, naba danánda ma kilaumaiter buwa keni.

⁴² Má ura a ndavaku duksa wá, naba vanteva. Edda una a de ndava gema keni yanveka.»

Wayauwáyá an kelaade-aha á kure

(Luka 6:27-28, 32-36)

⁴³ «Zlaŕe ádaliye, kwa cenán vateneka ganakini a ba wakita á Dadaamiya: “Ewwaya an sleriya á ña, amá edda una ni ñane kelaade á ña wá, ka keni yanaaya.”

⁴⁴ Amá iya wá, yá bakurá ba jirire: Wayauwáyá an kelaade-aha á kure, magaumága maduwa arge emnde na ni tá fá zladá áte kure ba dey na.

⁴⁵ Magaumága una ñanna, lauktu kwá geva egdzara á Eddekure na am samaya na á ba an jirire. Adaba ñane wá, ankwá á maraterá vaciya-aara ge emnde a mága kemaarire, antara emnde a mága mandzawire bademme; á hyaterá yawe ge emnde na an bara erwaunde-aatare, antara ge emnde na danjwa hufe-aatare bademme.

⁴⁶ Máki kwá wáyá ba emnde na ni itare keni wayarakurwáyá wá, baaka ladá á kure áza Dadaamiya. Adaba ba emnde á ñezla keni tá ankwá á magán ba estuwa.

⁴⁷ Zlafe adaliye, má kwá gater use ba ge egdzar mama-aha á kure, kwá jaterwa an uwe kena ge emnde umele? Adaba ba emnde na dabarka Dadaamiya keni, tá ankwá á magán ba estuwa.

⁴⁸ Adaba una ñanna, a eksakuraareka enkale dekideki, gawevege ba seke Eddekure na am samaya na.»

6

Elva á melateru ge talaga-aha

¹ «Máki kwá kátá mága duksa adaba Dadaamiya wá, magauka áte ice á emnde ganakini a naranna. Máki kwá kátá zleba á emnde wá, nube á kure ba una ñanna, kwá shánka ladá áza Eddekure na am samaya na mazla-aara.

² Daaci máki ká kátá melanu ge talaga wá, baleka an bálá. Amaana: manka áte ice á emnde geni a naranna. Magauka jeba á duksa na ndza ta maganaa fida-aha na am mashidi, antara áte we á layye-aha, ganakini a galaratergálá emnde na. Yá bakurá ba jirire: Jeba á emnde ñanna, ladá-aatare ba una ñanna, baaka umele.

³ Amá ekka wá, máki ká kátá vante sadake á ña ge ura wá, emmága an nasherire. Ba názlaaba á ña keni a diseka názena á maganá nadáfa á ña.

⁴ Emmága maggwire á ña á ba an nasherire. Eddeña Dadaamiya wá, baaka názu á nanka ñane. Daaci á de vakteva ba ñane ladá-aara.»

Nazu á kwaratersá Yaisu ge emnde

áte elva a mága maduwa

(Luka 11:2-4)

⁵ Má kwá ankwá maga maduwa wá, gawufka seke emnde a fida. Itare wá, wayarwaya maga maduwa am tate a tse am mashidi ira áte we á layye-aha, geni a naraterna emnde. Yá bakurá ba jirire: ladá-aatare ba una ñanna ge jeba emnde ñanna.

⁶ Amá ekka wá, má ká kátá mága maduwa wá, demde am bere á ña, hefanuhede ge we á bere á ña; daaci enjala Eddeña na ñane ankwá am tata nasherire á ña ñanna. Eddeña na ñane ankwá á zhara názena ka maganaa an nasherire na, a de vakteva ladá-aara.

⁷ Má kwá ankwá maga maduwa wá, kwakyawanveka elva-aha ba dey seke una tá maganá emnde na dabarka Dadaamiya. Itare tá kurken má tá tsaka elva-aha kwakya wá, watse Dadaamiya á cenatervarcene.

⁸ Kumauka garava-aatare dekideki, adaba Eddekure Dadaamiya ñane diyaadiya wedera á kure ba lauktu kwá de ndavana ázenara keni.

⁹ Daaci náwa kwá maga maduwa á kure estuwa:

Eddenjere am samaya, ekka wá, ka cufedfde. Emmága dalila á ña ganakini emnde bademme a farfa zherwe áte ka.

¹⁰ Sawa an sleksire á ña. A gevge namaari á ña am duniya keni, ba seke una am samaya na.

¹¹ Vanjerteva náza za a hyanjerhye vatena.

¹² Yanjeraarye haypa-aha á ñere, ba seke una ñere keni ña yateraare ge emnde a haypa an ñere.

¹³ Danjeremka am bada á Shaitaine, fertanjeraaferta átuge haypa. ((Adaba ekka, sleksire á ña anjwa. Ká an hakuma, ká an d'emdemire dem ba ge d'ekideki. *Aamin.))

¹⁴ «Adaba má kure kwá anjwa yateraare haypa-aatare ge emnde a haypa an kure wá, Eddekure na am samaya na keni á yakuraarye ge kure keni.

¹⁵ Amá má kwá yateraareka ge emnde wá, Eddekure na am samaya na keni, á yakuraareka ge kure keni.»

Elva a tsufa ndera

¹⁶ «Má kwá anjwa tsufa ndera wá, eptsawanteka njá á kure ba seke kwá am zlada, seke una tá maganá emnde a fida na tá kwashante feka-aatare, geni a naranna emnde ganakini tá am nderire na. Yá anjwa bakurá ba jirire: jeba á emnde ñanna lada-aatare ba una ñanna.

¹⁷ Amá ekka wá, má ká am ndera wá, baraabare ica á ña ba tseďanje, tsatsanaatsatse ba shagera úgje am ire á ña,

¹⁸ lauktu tá de diseka emnde geni ká am nderire. Sey ba Eddeña na ma am tate a nasherire keni ñane anjwa na palle una diyaadiya. Daaci Eddeña na ñane anjwa a nanna názu ká maganá ka an nasherire na, á de vakteva lada-aara.»

Berbire na am samaya

(Luka 12:33-34)

¹⁹ «Jahauka nalmane á kure á ba am duniya na, adaba á naba badzanvebadze weshege-aha antara viya. Neyle-aha keni tá kyaba bere-aha a emnde, tá ila kazlaña am huđe-aara.

²⁰ Ekkure wá, jahaujaha nalmane á kure á ba am samaya, ma weshege-aha, ma viya, ma neyle-aha keni, baaka názu á de badzená áhuwa.

²¹ Adaba am tate na ni átekwa nalmane á ña wá, ire á ña keni á ba am tate ñanna.»

Parakkire na áte vuwa

(Luka 11:32-36)

²² «Ice wá, ñane ba seke kára á fanus ge vuwa. Má lapiya ice á ña wá, bademme á vuwa á ña ba parakke.

²³ Amá má shagerka ice á ña wá, vuwa á ña bademme á ba am tabedammire. Daaci má parakkire na am ka na gevge danjwe wá, á tsaame tabedammire na ká tse am huđe-aara!»

Slera á Dadaamiya bi slera á nalmane

(Luka 16:13; 12:22-31)

²⁴ «Baaka ura á dzegwándzegwa magaterá slera ge zanwe-aha buwa átirpalle. Ba bi á de wayete ba palle, á maganá slera shagera, á de yá palle, á manjka slera-aara. Kwá dzegwánka magaterá átirpalle tara slera á Dadaamiya antara tataya nalmane.»

Dzamauka ire an kazlaŋa á duniya
(Luka 12:22-31)

²⁵ «Yá bakurná aƒaba una ŋanna, geni dzamauka ire an duksa na kwá de zaná kure, bi duksa na kwá de shaná kure, bi názena kwá de tsekwaná áte vuwa á kure. Yaikke ba shifa ka arge náza zuze emtu? Yaikke ba vuwa ka arge zane emtu?

²⁶ Zharauzhárá á ba áte yiye-aha á samaya, tá ja duksa ka, tá icananá á dem mba ka, tá halaná á dem kuvere ka, amá Eddekure na am samaya na á gelatergela. Kwá jateruka ba kwakya ge yiye-aha emtu?

²⁷ Ware am kure una á dzegwandzegwa slaƒva shifa-aara ba cekwaanƒuƒi keni an dzama ire na á maganá ŋane?

²⁸ Ay labara kwá dzama ire á zane ge tsekwana áte vuwa á kure? Zharauzhárá áte ugbene-aha am kaamba, tá maga slera ka, tá há zane ka, uwe ka,

²⁹ amá yá ndaakur ba jirire ba Suleymanu an kwakyire á nalmane-aara keni, ndza tsekwaremeka am zane na ni zariya ba seke zariyire á palle á ugbene-aha ŋanna keni.

³⁰ Má másá na aŋkwa vatená, makuralla kertenj faraterufe ge kára maa, Dadaamiya á tsekwateremtsekwa am ugbene-aha zariya, sakwa kure emtu, máki cekwire á fetarfire ka?

³¹ «Aƒaba una maa, dzamauka ire ƒekiƒeki geni watse ŋá de za uwe? Bi ŋá de sha uwe? Bi ŋá de tsekwa uwe?

³² Sey ba emnde na ƒabarka Dadaamiya na una tá njá á ba dzama kazlaŋa ŋanna. Ekkure wá, diyaadiya Eddekure na am samaya na ganakini kwá an wedera á duksa-aha ŋanna keni.

³³ Zupŋwe wá, tatayautataya kure ba njá am kwara á Dadaamiya, antara mága jirire-aara, daaci Dadaamiya á de vakurteva duksa-aha umele keni.

³⁴ Dzamauka ire áte duksa á makuralla. ŋane keni á de sakurá ba dzama ire-aara tsekemme. Aƒaba ba kelaa hare á bere á ba an dzama ire-aara.»

7

Habazauka sera á emnde
(Luka 6:37-38, 41-43)

¹ «Habazauka sera á emnde, kure keni, á de zakurvaarze Dadaamiya am shairiya.

² Aƒaba ba shairiya na kwá maganá á dete emnde na wá, Dadaamiya keni á de magakurá á ba áte una ŋanna. Baƒemme á názena kwá magaterná kure ge emnde na wá, Dadaamiya keni á de magakurná á ba áte una ŋanna ge kure keni.

³ Labara ŋane ge ekka ká zhárá esseba na am ice á egdza emmeŋa, amá ká tapanaaka slalbe slaƒƒe na am ice á ŋa ge ekka?

⁴ Ká dzegwaná estara banán ge egdza emmeŋa: “Sansa yá sakansese esseba am ice”, amá ekka ká an slalbe slaƒƒe am ice á ŋa?

⁵ Egdza á fida na, sansese emtsaafde slalbe slaƒƒe na am ice á ŋa na, ká nanna ice á ŋa parakke, lauktu ká de sananse esseba am ice ge egdza emmeŋa.

⁶ «Vawaterteka duksa cuƒeƒe ge kere-aha, kuvaukuva geni a ept-sarakuraareka, a cebarakuraaka; velyawanveka náza hyema á kure á katafke á nabezhe-aha geni a payeraaka an sera.»

Ndavaundáva, tatayautataya, d'audaha á dem mba
(Luka 11:9-10)

⁷ «Naba ndavaundáva tá de vakurteva; tatayautataya, kwá de shansha; d'audaha emnde a há tá se werakurantewera wakyiya.

⁸ Adaba ma a ndavanaa ware keni, sey á shansha. Ma a tatayanaa ware keni, sey á shansha. Ma a janaa ware wakyiya keni, tá weranantewere.

⁹ Ankwa ura am kure, má egdza-aara á ndavanu d'afa, nane á vante nákwá emtu?

¹⁰ Bi má a ndavanu kelfe, nane á vanta zahe?

¹¹ Kwa mandzawe-aha tsa, amá diyakurdiya vaterte duksa shagera ge egdzara á kure. Sakwa Eddekure na am samaya na emtu? Nane á jauje ge emnde bademme an vante duksa shagera ge emnde na tá ndavaná ázerjara.

¹² «Názu kwá kataná kure áza emnde bademme, kure keni magawateránmaga ba estuwa ge emnde. Adaba una nanna jirire á názena a belateraare *tawraitá á Muusa ge emnde, ira názena am wakita á nabi-aha.»

Wakyiya becce
(Luka 13:24)

¹³ «Dawemde á kya wakyiya becce. Adaba wakyiya na gatatte antara baráma yaikke wá, á da ura á dem kedá, aley emnde kwakya tá d'aba ba una nanna.

¹⁴ Amá á kya wakyiya becca, antara unjule shairre wá, á dá ura á dem tate á shifa, emnde na tá d'aba una nanna ta cekwa.»

Nafa wá, tá diyeddiye á ba áte egdza-aara
(Luka 6:43-44; 13:25-27)

¹⁵ «Tsufautsufa ire á kure áza nabi-aha fida. Má tá sawa á sezekure, tá ganve ire-aatare ba seke kyawe-aha, amá am huđe-aatare wá, ta ba seke indale-aha na mandzawe-aha na.

¹⁶ Kwá de diyatersediye áte názena á de maraná slera-aatare. Tá njazlewaaka egdzara á nderza áte dake, bi egdzara á gwayafa áte zaza.

¹⁷ Nafa na shagera na, á yá egdzere emtake, nafa na shagerka na, á yá egdzere keni emtanjka.

¹⁸ Nafa shagera á taa yeka egdzere emtanjka; nafa na shagerka keni á taa yeka egdzere emtake.

¹⁹ Bademme á nafa na á yeka egdzere emtake na, a icarsice, a epsharapsha an kára.

²⁰ Una keni ba duksa palle: Kwá de diyatersediye nabi-aha fida nanna áte slera-aatare.»

Diyanakurka ya d'ekideki
(Luka 13:25-27)

²¹ «Diyaweddiye una ba shagera: Bademme á emnde na tá biya: Yaakadada, Yaakadada na ka una watse tá shá dem zlanna am samaya. Sey edda una á maga názena á kataná Edderwa na ankwa am samaya na.

²² Vacite nanna, emnde kwakya tá de biya: Yaakadada, Yaakadada, nere keni ndza nja magaa slera á nabiyire an zhera á nja; ndza nja ngyanse jini-aha am ura an zhera á nja; ndza nja magaa najipu-aha gergere an zhera á nja.

²³ Daaci ge emnde ɲanna watse yá baterá: Ndza diyanakurka ya dekideki. Gawiyapteka zlalauzlálá, kure kwa emnde a maga haypa.»

Bere-aha gergere buwa
(Luka 6:46-49)

²⁴ «Daaci ma a cenanaa ware elva-aaruwa ɲanna, a maganaahe áte una ɲanna, ɲane á garava an zhele slenjkale, a nderaa bere-aara, a yese haha, á de faná ekte áte palaha.

²⁵ A hyehe ge yawe yaikke, a sawhe ge yawe á kela, a se ebyetaa áte bere ɲanna, effeya keni á vata á ba an ndzedá, aley bere ɲanna mbedfaaka, adaba ta nderanaa áte palaha.

²⁶ Amá ma ware una a cenvaahe elva-aaruwa ɲanna, maganaaka áte una ɲanna maa, ɲane á gáráva an zhele uce, a naba nderaa bere-aara áte shiili.

²⁷ A hyehe ge yawe yaikke, a sawhe ge yawe á kela, a se ebyetaa áte bere ɲanna, effeya keni á vata á ba an ndzedá, daaci a mbedfanaahe reppe.»

Hákuma á Yaisu ge kwanse duksa ge ura

²⁸ Am sarte na Yaisu zlauzle am ndaha elva-aha ɲanna, bademme á zlamaha tá maga ba najipu-aara,

²⁹ adaba kwaraterseka seke náza á malum-aha á *tawraitá, ɲane a kwaraterse á ba an hákuma.

8

Yaisu a mbanaahe slederve
(Mark. 1:40-45; Luka 5:12-16)

¹ Tsekwaatsekwa Yaisu á sá áte ire á wa, kwakya nalga na a daa d'aba ɲane.

² A semhe ge ura á wana derve, a kezlaa ugje á katafke-aara, a ba ɲane á elvan ge ɲane: «Yaakadada, ekka wá, má wayak-waya ka dzegwándzegwa givege ba meted'fe vuwa-aaruwa.»

³ Yaisu a naba pelse erva-aara, a fete áte slederve na, a ba ɲane á elvan ge ɲane: «Wayanwáyá ká mbembe, ba meted'fe vuwa á ɲa.» Ba seke ndaha miya na, a naba mbehe ge slederve ɲanna meted'fe.

⁴ Daaci a ba Yaisu á elvan ge ɲane: «Eccena ba shagera: Balananseka ma ge ware keni dekideki. Názena ká de maganá ka wá, de maranánmárá ire á ɲa ge *liman, vanteva sadake na ndza a ndahanaa Muusa na, ká maraterná an una ɲanna ge emnde ge mbakmbire.»

Náwa a mbanaa estuwa

Yaisu nave á male á sawji-aha á Rauma
(Luka 7:1-10)

⁵ Daaci damda Yaisu á dem Kafarnahum. A demhe ge male á sawji-aha á Rauma á dezejara, a de ɲalan geni a melanumele.

⁶ A ba ɲane á elvan ge ɲane: «Yaakadada, an'kwa nave-aaruwa á zlava am mba, lapika ba zlazlada, matsamatsa ubiya-aha áte ɲane, á shá zladfa jipu.»

⁷ A ba Yaisu á elvan ge ɲane: «Yá an'kwa duwa, yá de mbanaambe.»

⁸ A nutehe zlafe ádalije ge male á sawji-aha á Rauma na, a ba ɲane á elvan ge Yaisu: «Malum, hyanefka dekideki geni ká sem hu'fe á ha-aaruwa. Ndaasendahe ka ba elva á ɲa palle, á mbembe nave-aaruwa.

⁹ Adaba iya keni, ya ba edda á hákuma; male-aha-aaruwa keni tá ankwá. Iya, ya male á sawji-aha. Má ya banán ge palle-aatare: Ezzlala á dem tatu estuwa, ba á zlala. Má ya d'aha palle-aatare ba á sawa. Má ya banán ge nave-aaruwa palle: Emmága una, sey ba á emmága.»

¹⁰ Ba cenancena Yaisu elva-aara nanna wá, á maga ba najipu-aara. Daaci a ba nane á elvan ge emnde na tá ankwá á d'aba nane na: «Yá bakurá ba jirire: á ba am *Iserayiila keni, shananka ura an fetarfire estuwa.

¹¹ Yá ankwá bakuranba: Emnde kwakya una tá de sawa á sá á ba am gedí, antara á sá á ba am yala, tá de zá emtakire áza Ibrahima, Isiyaaku, ira Yakubu am zlanna am samaya.

¹² Amá emnde na ma andze náza-aatare zlanna á Dadaamiya wá, itare tá de puwaterpuwa á dem tabedfammire ágashe, tá de kyuwa ambera tá kerda slare-aatare ge zladá.»

¹³ Daaci, a ba Yaisu á elvan ge male á sawji-aha na: «Ezzlala á dem mba á nã, a gevge áte una ka fetaare átekwa na.» Kertenj a naba mbehe ge nave á male á sawji-aha na á ba am sarte nãna.

Yaisu a mbaa lapika-aha kwakya
(Mark. 1:29-34; Luka 4:38-41)

¹⁴ Am iga-aara maa, Yaisu a dem mba á Piyer, a de bera shawle á Piyer mukse á zlava, á wáná zlagzlagi.

¹⁵ Yaisu ba a de fete erva-aara áte mukse na, daaci a naba yanhe ge zlagzlagi, a tsetehe, a maganaa slera-aha.

¹⁶ Herzhe mangaripu maa, ta sanaa emnde na tá an shaitaine na kwakya. A naba ngyanse jini-aha nãna am itare an elva-aara, a mbaa emnde na tá áte lapikere na bademme.

¹⁷ Estuwa ganvege názena ndza a ndasaa nabi Aisaya, a ba nane: «Ba nane an ire-aara a lyamivaare lipire á miya ira lapikere á miya bademme».

Emnde na wayarwaya d'aba Yaisu
(Luka 9:57-62)

¹⁸ Yaisu nanna kwakyire á nalga na átevge nane, daaci a ba nane á elvan ge pukura-aha-aara: «Ebzaumibza haye ádehuwa-aara.»

¹⁹ A ganaptehe ge malum á *tawraitá umele, a ba nane á elvan ge Yaisu: «Malum, yá d'abakdaba ma ka deme keni.»

²⁰ A nwanante ge Yaisu, a ba nane á elvan ge nane: «Mbayka-aha tá an evege-aha-aatare; yiye-aha keni tá an bere-aha-aatare. Amá iya *Ura á emnde bademme wá, ba tate na yá zlavanaazlava shifa-aaruwa keni baaka.»

²¹ A ba ura umele zlađe adaliye am dagave á emnde a d'aba nane, á elvan ge nane: «Yaakadada, viteva barama yá de hedeheda emtsaafde edderwa.»

²² A nwanantehe ge Yaisu, a ba nane á elvan ge nane: «Sawa, d'abid'aba, yaterya emtsa-aha, a hed'arhedá emtsa-aha-aatare.»

Yaisu a ekhyaa válale
(Mark. 4:35-41; Luka 8:22-25)

²³ Yaisu a de demhe am paare á yawe, pukura-aha-aara keni ta naba d'abemhe.

²⁴ A naba tsetehe ge válale yaikke arge haye nãna. Yawe na a fatsana effeya na a nduhe paare, amá Yaisu á pá ba hare-aara.

²⁵ Ta de tsantehe ge pukura-aha-aara, tá ámbera eɗfaha: «Yaakadada, iyamilye degiya má baaka.»

²⁶ A ɗwutehe, a ba ɗane á elvan ge itare: «Labara á wakurwa lyawa estuwa? Ekkure wá, cekwa fetarfire á kure!» Daaci a naba tsetehe, a valaterarhe ge tara effeya antara haye. Ba seke ndaha miya na, a tsaah tseriyye ba seke ndza gejaaka duksa.

²⁷ Emnde baɗemme tá maga ba najipu, a ba itare: «Ware ɗane jeba á zhele na, dete ba effeya antara haye keni tá fansarefe na?»

A mbateraa estuwa Yaisu emnde buwa tá an shaitaine
(Mark. 5:1-20; Luka 8:26-39)

²⁸ Am sarte na icaransice haye tara Yaisu, daraada á dete iga a guwa am haha á Gadaraina-aha maa, ba tsekwa-aatare am paare wá, tá de ja ba ire antara emnde buwa tá an shaitaine, tá segashe am irekhya-aha, ta zlazlada-aha jipu, tá an kuva áza emnde, ura á taa deseka á kya unɗule ɗanna.

²⁹ A ba itare á ba an ka kwara: «*Egdza á Dadaamiya, ázara am dagave á ɗere antara ekka? Zlaɓe ba laukte-aara keni samka kertenɗ ka se fa zladá áte ɗere emtu?»

³⁰ Ay, áhuwa ɗanna maa, aɗkwa walda á nabezhe yaikke, tá aɗkwa piya.

³¹ Jini-aha na ta naba ɗala Yaisu a ba itare: «Má ká ɗyanɗernɗgye wá, vanɗerteva barama ɗá de ɗjá am walda á nabezhe-aha na.»

³² «Dawmbare», a ba Yaisu á elvan ge jini-aha na. Daaci ta sesehe am emnde na, ta de demhe am walda á nabezhe-aha na. Ta naba zlerdaa zhagade ge nabezhe-aha na daga á sate egdza wa ɗanna, ta se valyeme am haye, a ndateruhe ge haye baɗemme.

³³ Zhagade á dem ekse ge suni-aha á nabezhe na, ta de balaterse labare ɗanna ge emnde, antara názena ta shanaa emnde buwa na ndza tá an shaitaine na baɗemme.

³⁴ Daaci emnde a ekse baɗemme saresse, tá se yainu ge Yaisu. Ba puwartepuwa ice áte ɗane maa, ta ɗalanaa á ba an ɗála geni a dedde am larde-aatare ba ɗekiɗeki.

9

Yaisu a mbaa ura an matsa ubiya-aha-aara
(Mark. 2:1-12; Luka 5:17-26)

¹ Yaisu a demhe am paare á yawe tá antara pukura-aha-aara, a icese haye, a saah á sem ekse-aara.

² Daaci ta sanaa ura lapika an matsa ubiya-aha-aara, tá sá sepaná áte egdera. Am Yaisu nanna fetarfire-aatare, a ba ɗane á elvan ge edda una lapika na: «A gazleka erwaunɗe á ɗa egdza-aaruwa, aɗaba an bára haypa-aha á ɗa.»

³ Daaci tá aɗkwa malum-aha á *tawraitá áhuwa, a ba itare am erwaunɗe-aatare: «Kwaye zhele na aɗkwa á lyiya sleɗe á Dadaamiya.»

⁴ Kertenɗ Yaisu diyeddiye názu tá dzamaná itare, a ba ɗane: «Labara kwa dzamete elva kelaadire estuwa am erwaunɗe á kure?»

⁵ Ázara una tsaftsafe jauje ge baná: An bára haypa-aha á ɗa, bi baná: Tsetse ezzlala an sera á ɗa?»

⁶ Iya wá, yá kátá kwá diyeddiye geni iya *Ura á emnde baɗemme, yá an hákuma ge yateraare haypa ge emnde am duniya na.» Daaci, a ba ɲane á elvan ge edda una an matsa ubiya-aha-aara na: «Tsetse, ezzlala á da.»

⁷ A naba tsetehe, a zlalehe á dem mba-aara.

⁸ Amá nalga á emnde na tá áhuwa na naranna una ɲanna, baɗemme gazlargazla, ta fantau ge gálá Dadaamiya, aɗaba hákuma ɲanna a vante ge urimagwe na.

*Náwa ndza a ɗantaa estuwa Yaisu Mata
(Mark. 2:13-17; Luka 5:27-32)*

⁹ Daaci Yaisu a tsetehe áhuwa, anƙwa á zlala áte barama; átira zlala, a naa zhele umele zhera-aara Mata, á njá am bere á hadama. A ba Yaisu á elvan ge ɲane: «Tsetse sawa ɗabidaba.» A naba tsetehe, a ɗabete Yaisu.

¹⁰ Am iga-aara maa, tara Yaisu tá anƙwa za ɗafa antara pukura-aha-aara am mba á Mata ɲanna, ta naba semhe ge *emnde a jaha hadama, antara emnde a haypa umele kwakya, ta se nja átirpalle antara Yaisu.

¹¹ *Farisa-aha ba naranna una ɲanna maa, a ba itare tá elvan ge pukura-aha á Yaisu: «Labara malum á kure á za ɗafa antara emnde a jaha hadama ira emnde a mága ser haypa?»

¹² De cenatercena Yaisu, a ba ɲane á elvan ge itare: «Emnde na lapiya vuwa-aatare wá, ɓaaka wedere-aatare áza dauktar, sey ba emnde na lapika vuwa-aatare una tá deza dauktar.

¹³ Zlalauzlala, de tsahautsaha názena am huɗe á wakita á Dadaamiya, a ba ɲane: Názena yá kataná ya kwakya wá, baira zevarzire, sadake á dabba-ka. Aɗaba iya wá, sanká ya á se tataya emnde na tá am jirire, ya se tataya ba emnde a haypa.»

*Ndáva áza Yaisu arge tsufa ndera
(Mark. 2:18-22; Luka 5:33-39)*

¹⁴ Ta se ndavanuhe ge pukura-aha á Yuhanna slemaga baptisma, a ba itare: «Ƴere antara *Farisa-aha, ɲa eksa ndera, labara pukura-aha á ɲa tá ekseka ndera ɗekideki na?»

¹⁵ Daaci a ɲwaterante ge Yaisu, a ba ɲane á elvan ge itare: «Emnde na tá ɗahaterá á sem larusa keni, kwa kurken tá dzegwándzegwa tsufa ndera emtu, am sarte na tá áza zhele á larusa? Tá dzegwánka ɗekideki. Amá anƙwa á sawa sarte umele wá, watse tá pakyawa antara zhele á larusa. Am sarte ɲanna wá, itare keni, watse tá tsufá ndera.

¹⁶ «Baaka ura a venya emgyegwe a nanɲyuwe an baukta áɲwaslire, aɗaba una áɲwaslire na á de teɗa una emgyegwe na, daaci á de ette ba kwakya zlaɓe adaliye.

¹⁷ «Zlaɓe ádaliye, tá puweka mbazla áɲwaslire á dem emgyegwe a *kanyakanya-aha. Aɗaba máki naavenahe, á tata kanyakanya-aha na. Daaci á puwa mbazla á dem haha, kanyakanya-aha keni badzavbadze. Sey tá puwa mbazla áɲwaslire á dem *kanyakanya keni áɲwaslire lauktu ɓaaka una á de badza am huɗe-aara.»

Labare á egdza á male á

*Yahudiya-aha an mukse na a gejante nanɲyuwe á Yaisu
(Mark. 5:21-43; Luka 8:40-56)*

¹⁸ Ba Yaisu anƙwa á baterá elva-aha ɲanna, a semhe ge palle á male á Yahudiya-aha, a naba kezlaa ugje á katafke-aara, a ba ɲane á elvan ge

ɲane: «Emtsamtsa egdza-aaruwa mukse ba kinamina na, amá naba sawa fetefa erva á ɲa áte ɲane, á de shifeteshifa.»

¹⁹ A naba tsetehe ge Yaisu, ta dɓabemhe antara pukura-aha-aara.

²⁰ Anƙwa mukse, á maga yawe kelaawa ju buwa, á maga ba palase áte lapikere á kela uzhe, a naba ganaptehe ge Yaisu á kya iga, a fete erva-aara áte we á nanɲyuwe-aara.

²¹ Adaba ndza a slaslan ba estuwa am ervaunɗe-aara, a ba ɲane: «Ma shanansha ya fete ba erva-aaruwa áte nanɲyuwe-aara keni, ya mbembe.»

²² A eptsapte ge Yaisu, a zharanaahe, a ba ɲane á elvan ge ɲane: «Mbakaambe fetarfire á ɲa egdza-aaruwa. A gazleka ervaunɗe á ɲa dekideki.» A ba am sarte ɲanna a naba mbehe ge mukse na.

²³ Daaci damda Yaisu á dem mba a male á Yahudiya-aha, a de bera jahava a emnde kwakya tá kyuwa, emnde uleme keni tá ferta derma.

²⁴ Daaci a ba ɲane a elvan ge itare: «Dawedde áhuna adaba egdzere an emtseka, á pá ba hare.» Ta naba puwar dzáká, agira tá epsawepsawa.

²⁵ Daredda emnde á degashe maa, a demhe ge Yaisu á dem bere ɲanna, a de ɲanaa ba erva ge egdze na, daaci a naba tsetehe.

²⁶ Ta naba hyanme labare ɲanna am larde ɲanna baɗemme.

Yaisu a mbaa wulfe-aha ta buwa

²⁷ Tsettsa Yaisu áhuwa zlazlálá, ta naba dɓabemhe ge wulfe-aha umele ta buwa, tá ámbera edɗaha an ka kwara: «Ambarka á ɲa Yaisu *Egdza á Dawuda zaɲerbaarze.»

²⁸ De demda Yaisu am bere, ta demhe ge wulfe-aha ɲanna keni ádezeɲara, a ndavateruhe ge Yaisu: «Fakurtarefa geni yá dzegwándzegwa vakurtá ice emtu?» Ta naba ɲwanantehe: «Ane, faɲertarefe Yaakadada.»

²⁹ Daaci Yaisu a semtateraa ice, a ba ɲane: «A gevge áte una kwá fetaara kure átekwa.»

³⁰ A naba werte ge ice-aatare. Yaisu a fantau ge giyatergiya, a ba ɲane á elvan ge itare: «Fawfa hyema ba shagera: a cenanka ura umele dekideki.»

³¹ Aley itare ba zlala-aatare, tá de balese labare á Yaisu am larde ɲanna baɗemme.

Yaisu a mbaa ura an jini

³² Am sarte na tá átire á zlala, ta naba sanaa ura an shaitaine ge Yaisu, ba elva keni á taa ndaaseka dekideki.

³³ Ba Yaisu nɲyansengye jini na am ɲane maa, uce na a naba fantau ge ndaha elva. Daaci nalga á emnde na baɗemme ta fantau ge mága najipu, ta bantsa itare: «Ndza nanɲeranka jeba una am *Iserayiila dekideki.»

³⁴ Amá ta bantsa *Farisa-aha: «A vantaa ba male á shaitaine-aha hákuma ɲanna ge nɲyanse jini am ura.»

Yaisu anƙwa á zanvarze ge nalga á emnde

³⁵ Yaisu jemje dɓaba am berni-aha antara am ekse-aha baɗemme, á kwaraterse duksa ge emnde am mashidi-aha-aatare, a balateraa labare á higa, labare á dem *kwará á Dadaamiya, ámbera á mbatermbe am lapikere gergere, ira názena a badza ura baɗemme.

³⁶ Am Yaisu a zharanaahe nalga á emnde na, daaci a naba zatervaarehe, adaba kudarevkude, zlauzle ndzedɗa-aatare. Ta ba seke kyawe-aha na baaka suni am ekte ge itare.

³⁷ Daaci, a ba ñane á elvan ge pukura-aha-aara: «Kwakya hiya áte fe, amá cekwa emnde a ehhála-aara á dem mba.

³⁸ Adaba una ñanna, ñalauñala Edda á fe, geni á farfe ge bela emnde á dem fe-aara.»

10

*Yaisu a belaa pukura-aha-aara kelaawa ju buwa
(Mark. 3:13-19; Luka 6:12-26)*

¹ Yaisu a detaa pukura-aha-aara kelaawa ju buwa, daaci a vaterte hákuma ge ñyanse jini-aha am ura, tá mba emnde am lapikere gergere antara emnde na tá an badza bademme.

² Náwa itare zhera-aha a emnde a bela kelaawa ju buwa ñanna: Zunñjwe wá, ba Simaun, ñane una ta cfahanaa an Piyer, tá antara egdza emmenjara Andere; egdzara á Jaibaidaiyus buwa tara Yakuba an Yuhanna,

³ Filip, Bartaulauma, Taumas, Mata ñane una slejaha hadama, Yakuba egdza á Halfa, Tadawus,

⁴ Simaun na wayaaka tá kwarátera emnde umele na, ira Yahuda Iskariyaut edda una a velu Yaisu áza kelaade-aha-aara na.

⁵ Yaisu á bela pukura-aha-aara kelaawa ju buwa ñanna, a ba ñane á elvan ge itare: «Daumbareka á dem tate á emnde a jeba umele, daumbareka á dem ekse-aha á emnde a *Samariya keni.

⁶ Daumbare kure á ba deza Iserayiila-aha, itare tá ba seke kyawe-aha na ta kefa an kefa na.

⁷ Daumbare an waazu, bawateranba: Sarte á njá am *kwára á Dadaamiya herzhapteherzhe.

⁸ Daaci mbaumbe lapika-aha, tsautse emnde am emtsa, mbaumbe emnde na á waterá derve, ñgyaungye jini-aha am emnde keni bademme. Hákuma ñanna kwá shan ba dey, kure keni magawateránmaga ba dey ge emnde.

⁹ Daumbareka an dindar, bi lipela, ma shunju keni am lyiba-aha á kure.

¹⁰ Eksauka nambela á kashi am erva ge mága shula á kure, ma nangyuwe buwa keni áte ura palle. Halauka kimake, ma zade keni am erva, adaba edda á slera wa, zlayánzlaya geni á lyevalya dáfa keni.

¹¹ Má dakuremde am berni, bi am ekse, tatayautataya ba edda una anjwa higa-aara ge lyiyakurlyiya na, njawinja á ba am mba-aara, dem sarte á zlala á kure áhuwa.

¹² Má kwá anjwa dem mba á ura, bawateránba emtsaade ge emnde á há ñanna: A vakurteva Dadaamiya hairire!

¹³ Daaci má lyiyarakurvalye emnde a há ñanna tá shansha hairire na. Amá má lyiyarakurka, tá shanka hairire ñanna.

¹⁴ Má dakuremde am mbá á emnde, bi am ekse na lyiyarakurka emnde, bi cenarka elva á kure wá, dawedde am ekse-aatare, papawaapape berbere na áte sera á kure.

¹⁵ Yá bakurá ba jirire: Vaci shairiya wá, watse ñgulme ba shairiya na ta magaterán ge emnde a *Saudauma antara emnde a *Gaumaura na, arge názá á emnde a ekse ñanna.»

*Zladá-aha na watse á sawa na
(Mark. 13:9-13; Luka 21:12-17)*

16 «Cenaucena: Náwa yá belakurbela wá, kwa ba seke kyáwe-aha am dágave á indale-aha. Amá gawuvge yaimyaime-aha ba seke záhe, gawuvge emnde a kamaare ba seke zalke-aha.

17 Faufa hyema áte ire á kure, adaba watse tá dakurá á de katafke á shairiya, tá de slerpákurá an já am mashidi-aha-aatare.

18 Watse tá dákurá á de katafke á male-aha á duniya, tá de dákurá á de katafke á slekse-aha adaba zhera-aaruwa. Estuwa, kure keni kwá de ndaasendahe seydire áte iya á katafke-aatare antara áza emnde a jeba umele keni.

19 Amá, má darákurda wá, dzamauka ire á názena kwá de ndaaná kure, bi geni kwá de ndaaná estara. Adaba á ba am sarte nanna wá, watse á semsa elva-aha na kwá de ndaaná kure á sem ire-aha á kure.

20 Adaba kwá de ndaaná kure-ka, á de ndaaná ba Shedekwe á Eddekure elva-aha nanna am kure.

21 «Am sarte nanna maa, emnde umele tá de vatertá ba itare an erva-aatare egdzar mama-aha-aatare ge emnde, geni a de cebarateraaceba. Dada-aha keni tá de vatertá ba itare egdzara-aatare ge emnde, geni a de cebarateraaceba. Egdzara umele keni, tá de daterar ge dada-aha-aatare antara mama-aha-aatare, tá de ceba ba shifa-aatare.

22 Emnde bademme watse tá dá ba kelaadire ádete kure adaba zhera-aaruwa, amá edda una má tsatse shagera dem halavuwa-aara wá, nane á lyelye shifa-aara.

23 Amá am ekse na má tá fá zlada áte kure, zhagadawzhagade á dem ekse umele, adaba uwe, una yá bakurá ba jirire: yá de semsa ya ba estuwa, ya *Ura á emnde bademme, kwá de zlanaaka ja d'aba am berni-aha á *Iserayiila bademme.

24 «Baaka pukura na ni á januje ge málum-aara an malire; baaka walaadí na á januje ge zanuwe-aara an malire.

25 Á juka am, ma waletewala pukura, nane keni á gevge seke malum-aara, ma walaadí keni á juka am á gevge seke zanuwe-aara. Má edda á há maa, tá d'ahaná an *Bailjaibul ni, sákwa emnde na tá am huđe á há nanna emtu?»

Kuvaukuva ba Dadaamiya palle (Luka 12:2-9)

26 «Adaba una nanna, kuvauka urimagwe d'ekid'eki. Adaba baaka duksa na an shebe kina, á de shebaaveshebe mazla-aara. Baaka duksa na ni nasherire kina, tá de diseka emnde.

27 Názu yá bakurná ya an shebe na, de balausebale ba parakke. Una tá ndaakurse á dem hyema an nasherire na keni, de balaubala á ba an ká kwára á dem huđe á ekse.

28 Kuvawaterka emnde na tá dzegwándzegwa cebakurceba ba shifa á kure am duniya na. Itare tá dzegwánka mága duksa áte shifa a dem zlanna. Kure wá, kuvaukuva ba edda una ni nane an hákuma ge cebakurceba kina, an hákuma ge dakurá á dem kára á jahanama keni.

29 Njedu-aha buwa tá velan ba ge kwába palle-ka emtu? Amá ba palle á njedu-aha nanna keni á taa kedeka ba estuwa, sey má a wayetaa Eddekure na am samaya na.

30 Ba duksa palle ge kure keni: Ba úgje á ire á kure keni an kezla bademme áza Dadaamiya.

³¹ Adaba una nanna gazlauka d'ekid'eki, kwá an dárádza ba kure arge njeđu-aha nanna ma wanyara keni.»

*Yaa Yaisu bi ndaase parakke geni ba nane una Yaakadada
(Luka 12:8-9)*

³² «Ma ware una shebaaka, a enndaha ba parakke á katafke á emnde ganakini ya Yaakadada-aara wá, iya keni yá de enndaha ba parakke á katafke á Edderwa am samaya geni nane ura-aaruwire.

³³ Amá edda una yiyaaya á katafke á emnde wá, iya keni yá de yanaaya á katafke á Edderwa am samaya.»

*Hairire-ka amá kelaadire
(Luka 12:51-53; 14:26-27)*

³⁴ «Slaslauka geni iya ya saa hairire á sem duniya. Sanka an hairire á sem duniya, amá ya saa ba kelaadire.

³⁵ Sawa-aaruwa wá, ya se wesha tara egdzere an dada, tara egdzere mukse an emmenjara, ira tara egdzere mukse antara shawle-aara mukse.

³⁶ Ba emnde a há-aatare una tá de gev kelaade-aha-aara.

³⁷ «Ma ware una a hayaa ba eddenjara bi a hayaa emmenjara arge iya, nane wa, hyafka sledfabid'aba.

³⁸ Ma ware una eksanteka dzangala-aara emtsaade ge d'abid'aba an nane, nane wá, hyafka sledfabid'abi.

³⁹ Ma ware una á kátá njezlese shifa-aara na, edda-aara á kedfanaakefa, amá edda una a kedfaa shifa-aara adaba iya, nane á njezlesenjezle.»

*Elva a sha lafa
(Mark. 9:41; Luka 10:16)*

⁴⁰ «Ma a lyakurvaa ware keni, edda-aara a lyevaa ba iya. Edda una lyivaalye, a lyevaa ba edda una a belibela na.

⁴¹ Ma ware una a lyevaa nabi á Dadaamiya á d'aba nane nabi á Dadaamiya, nane keni á de shansha lafa á nabiwire. Edda una a lyevaa ura jirire á d'aba nane slejirire, nane keni á de shá lafa á slejirire.

⁴² Yá bakurá ba jirire: Ma ware una a vante ba yáwe lailaid'ge ge cekwa á pukura-aha-aaruwa, á d'aba nane pukura-aaruwa, á shansha lafa-aara.»

11

*Emnde a bela á Yuhanna ádeza Yaisu
(Luka 7:18-35)*

¹ Am Yaisu zlauzle á tsakaterá elva nanna ge pukura-aha-aara kelaawa ju buwa maa, a naba tsetehe áhuwa mazla-aara, ge de kwaraterse elva antara ge balatera waazu ge emnde am ekse-aha á larde nanna.

² Am sarte nanna maa, Yuhanna slemaga baptisma am danggay. Ba cenancena labáre á slera na an'kwa á maganá Yaisu *Almasiihu na, daaci a belanve emnde umele am pukura-aha-aara,

³ geni tá de ndavanundave estuwa: «Ba ekka edda una diyanjerdiya ganakini watse á sáwa na emtu? Una ka ura umele, sey n'á tsákwá hyema á daliye he?»

⁴ A n'waterantehe ge Yaisu, a ba nane á elvan ge itare: «De bawanánba kure názena á cenaná hyema á kure, antara názena kwá zheraná á ba an ice á kure na ge Yuhanna nanna.

⁵ Bawanánba ganakini wulfe-aha tá ankwá nanna ice-aatare, emnde a dere tá ankwá zlála ba lanje, emnde a derve garevge ba metedmetedde, makwaya-aha tá ankwá cenáncena, emnde na ndza emtsaremtsá keni tsaretse, talage-aha keni maa, cenarvaacena waazu á labare á higa.

⁶ Barka ge edda una má kezlanveka fetarfire-aara áte iya na.»

⁷ Am sarte na tá ankwá zlála pukura-aha á Yuhanna maa, Yaisu a fantau ge ndahater elva á Yuhanna ge zlamáha, a ba nane á elvan ge itare: «Ndza kwa de zhárá uwe kure am kaamba? Ndza kwa de zhárá masa-aha na á gejaná effeya na emtu? Una nanna-ka dekiđeki.

⁸ Ay ndza kwa de zhárá uwe? Ndza kwa de zhárá ura am zane zariya emtu? Náwa emnde a tsekwa zane zariya keni tá á ba am mba á slekse-aha.

⁹ Ay ndza kwa de zhárá uwe? Ndza kwa de zhárá nabi á Dadaamiya ka emtu? Una ba jirire, á tsáka á ba an nabi keni.

¹⁰ Adaba ba Yuhanna una wakita á Dadaamiya ankwá á ndaha elva-aara a ba nane:

“Náwa yá bela slebela-aaruwa á katafke á na, ge tsatsaká baráma, á ba Dadaamiya.”

¹¹ Yá ndaakur ba jirire: am emndimagwaha na tá yaterá ba nwásha, baaka ura á jauje ge Yuhanna slemaga baptisma an malire. Aley edda una cekwa ba nane am emnde na tá am *kwara á Dadaamiya wá, nane á jauje ge Yuhanna an malire.

¹² Kwaye a fantuwa estuwa Yuhanna slemaga baptisma ge bala waazu, sem vatena, kwara á Dadaamiya á shá ba zladá áza kelaade-aha, tá kátá ba ta berduhe daaci tá kwaraná itare.

¹³ Adaba bademme á nabi-aha, antara *tawraitá á Muusa ta magaa nabiyire-aatare áte kwara á Dadaamiya. Itare wá, halarvuhale á ba áte Yuhanna.

¹⁴ Má kwá cena náza-aaruwa wá, *Ailiya na Dadaamiya a balese werre am wakita-aara ganakini watse á sawa na, ba nane Yuhanna nanna.

¹⁵ Edda una ankwá hyema-aara ge cena duksa, a cenvaacena elva na ya bakurna ya na ba shagera.

¹⁶ «Yá sláterá an ware kwa emnde a zamáne na? Yá sláterá an egdzara na tá beda ba nara áte we á layye am huđe á ekse, a ba emnde umele, tá elvan ge emnde umele-aatare:

¹⁷ Na fertakurte derma á ga gusa, shekelakurka; na tsakakurte dákwa keni, kyuwakurka.

¹⁸ Haá! Samsa Yuhanna, nane zaaka duksa-aha umele, shaaka mbazla, nane wá, an shaitaine deme ákyiye!

¹⁹ De samsa *Ura á emnde bademme, nane wá, ankwá ezza, ankwá essha keni, ta bantsa: Kwaye zhele na slera-aara ba huđe, nane deme wá, ura á emnde a njezla antara emnde na tá maga ba haypa na ákyiye! Amá ilmu á Dadaamiya wá, ankwá á máráva jirire-aara am slera na ankwá á maganá nane.»

Zladá árge eksa-aha na ta kwaleve mága tuba

(Luka 10:13-15)

²⁰ Daaci Yaisu a naba valataraarhe ge emnde a ekse-aha na ndza a magaa najipu-aha kwakya am huđe-aara, aley magarka tuba dekiđeki na. A ba nane áte ekse-aha nanna:

²¹ «Degiya watse zladfa arge ekka, ekka Kaurajin; zladfa arge ekka, ekka Baytisayda. Adaba najipu-aha na ya maganaa am kure na wá, ma andze am Tirus antara Sidaun wá, ma andze tsakwaremetsakwa emnde a ekse-aha nanna am buhwa-aha, ma andze daremde am kelpa á kárá ge marese tuba-aatare.

²² Adaba una nanna, yá bakurá ba jirire: Vaci shairiya wá, watse ngulme ba shairiya na ta magaterán ge tara Tirus antara Sidaun na arge názá á kure.

²³ Ekka keni Kafarnahum, ka kurken watse á kakteka Dadaamiya, á dakaada á dem samaya emtu? Baaka defkideki! Watse á gakaage á dem jahanama. Adaba najipu-aha na ya maganaa am ka na wá, una nanna ma andze am *Saudauma wá, sem vatena keni ekse nanna ma ba nja-aara.

²⁴ Adaba una nanna, yá baká ba jirire: Vaci shairiya wá, watse ngulme ba zladfa na Dadaamiya á de faná áte emnde a *Saudauma na arge názá á na.»

*Sawmbare ásezerwa kwá shansha puwansepuwe
(Luka 10:21-22)*

²⁵ Am sarte nanna, a eksante elva ge Yaisu, a ba nane: «Eddaye-aaruwa, ka Edda á samaya antara haha ba ka palle. Yá ankwá slafak we-aaruwa kwakya, adaba ka sateransa ka ge egdzara mesheshe názu ka shebatervuwe ge emnde a diya, antara emnde a enjkale.

²⁶ Ba estuwa Edderwa, una namaari á na ganakini a gevge ba estuwa.

²⁷ «Edderwa a fime duksa bademme am erva ge iya. Diyaweddiye ganakini baaka ura á diyeddiye *Egdza á Dadaamiya máki Eddenjara nanna-ka. Dada keni, baaka ura á diyeddiye máki Egdza-aara-ka palle, antara emnde na a wayaterántaa Egdza-aara ge marateránmara.

²⁸ «Kwa emnde na kudakurefkude ge sapa gwatama demdeme na, sawmbare bademme ásezerwa, yá lyakurvárela kwá puwansepuwe.

²⁹ Naba fawisarefe, tsahautsaha duksa ázerwa, adaba ya ura maggwe, ya slekemaare. Ba jirire geni kwá shansha puwansepuwe ge ire á kure.

³⁰ Adaba duksa na yá de fakuraara iya, á de magakuránmaga emtakire, gwatame na yá de fakuraara iya keni, zlazladfa-ka essepa-aara defkideki.»

12

*Ba Yaisu una edda á kwaskwe á puwansepuwe
(Mark. 2:23-28; Luka 6:1-5)*

¹ Daaci shekwaashekwa cekwaangudi, vacite umele an kwaskwe á puwansepuwe Yaisu a degashe am dagave á fe-aha á hiya, á wáterá waya ge pukura-aha-aara maa, ta naba kezleve ire á hiya na, ta zuhe.

² Ba narátarna *Farisa-aha maa, a ba itare tá elvan ge Yaisu: «Ezzhara pukura-aha á na tá maga názu piyatepiya shairiya á miya an vaci puwansepuwe.»

³ A naba nwaterantehe ge Yaisu, a ba nane á elvan ge itare: «Ekkure ndaakurseka názu ndza a maganaa *Dawuda am sarte na irice-aara antara emnde-aara bademme nateraanja waya na emtu?

⁴ Duwa-aatare á dem mashidi wá, ta de zuhe tapiske na ta fán ge slera á Dadaamiya na. Baráma á zuze-aara keni belarateránka tsa. Una á ndaaná shairiya á miya wá, sey tá zana ba *liman-aha palle.

⁵ Emtu ndaakurseka am *tawraita, ganakini *liman-aha wá, ma vaci puwansepuwe keni, itare tá diya ba mága slera am mashidi emtu? Adaba una nanna, itare ma tsufarteka una am *tawraita keni, baaka haypa áte itare.

⁶ Ay degiya, anƙwa názu jauje ba ge mashidi keni an yaikkire áhuna.

⁷ Á ndahaná wakita á Dadaamiya, a ba nane: Maggwire una yá kataná iya sadake á dabba-ka, á bina. Ma andze diyakurdiya una nanna wá, ma andze kwá faterarka shairiya ge emnde na baaka haypa-aatare na.

⁸ Ya ndahanaa áfaba uwe una, adaba ba iya *Ura á emnde bademme una ya edda á vaci puwansepuwe nanna.»

Zhele an emtsa erva-aara

(Mark. 3:1-6; Luka 6:6-11)

⁹ Tsetsa Yaisu áhuwa, a de demhe am mashidi-aha-aatare umele.

¹⁰ Am mashidi nanna wá, anƙwa zhele an emtsa erva-aara. Emnde na tá am huƙe á bere nanna itare tá tsagwadfa ba Yaisu, má watse á maganaamaga duksa na áte unjule-aara-ka, lauktu ma ta puwar elva. Ta ndavanuhe áfaba ba una nanna, a ba itare: «*Tawraita á naba vamiteva baráma geni mí mbanaambe ura an vaci puwansepuwe emtu?»

¹¹ A nwaterantehe ge Yaisu, a ba nane á elvan ge itare: «Máki a ebyemaa kyawe á kure á dem evege sladfé an kwaskwe á puwansepuwe, kyawe á edda-aara keni palla ba nane, á zlála-ka á de sansese emtu?»

¹² Sakwa ura emtu? Una ba jirire ganakini yaikke ba ura arge kyawe. Daaci estuwa, *tawraita á vante baráma á mága slera á maggwire ge ura an vaci puwansepuwe.»

¹³ Daaci a ba Yaisu á elvan ge zhele na an emtsa erva-aara na: «Pelansepele erva á nã». A naba pelanse, erva-aara gevge ba lanje ba seke umele.

¹⁴ Mázle-aara ba zlála ge *Farisa-aha ta de maga sawari-aatare geni tá maganá estara, lauktu tá keƙfanaakedfa shifa á Yaisu.

Sleslera na Dadaamiya a eksese nane

¹⁵ De diyeddiye Yaisu sawari-aatare nanna maa, a naba yaa tate nanna, a naba zlala á dem tate umele. Dikele á emnde estuwa ta daa dfaba nane. A mbateraaha emnde na ta lapika-aha na bademme.

¹⁶ Am á giyateraaha á ba an ndzedfa geni a de balateranseka labára-aara ge emnde, ma ware nane keni.

¹⁷ Estuwa jiranvejire nane elva na ndza a balanaa nabi Aisaya, á ba nane:

¹⁸ «A bantsa Dadaamiya:

Nawa una sleslera-aaruwa ya eksesaa ya, nane edda una a wayanaa ervaunƙe-aaruwa, yá higa jipu áte nane. Watse yá se tsekwaná áte nane Shedekwe-aaruwa, á de balaterá nane ge nalga-aha bademme, geni watse yá kya shairiya-aatare bademme.

¹⁹ Nane, tá de mbaƙeƙe we antara ura dfekidfeki, á de feka hula, baaka ura á de cenancena kwara-aara á dem zhegela áte we á layye-aha.

²⁰ Nane wá, ma edda una ba seke nãzambakara na an dzala keni, nane á kezleka dfekidfeki. Ma ba seke kára á nãzambakara na herzhe á emtsa keni, nane á emtsanaaka dfekidfeki. A de magán ba estuwa sey má ganvege jirire á Dadaamiya am dagave á emndimagwaha.

²¹ Bademme á nalga-aha, watse tá fete tama-aatare á ba áte nane palle.»

Jawapa a vatertaa Yaisu ge *Farisa-aha

(Mark. 3:20-30; Luka 11:14-23)

²² Daaci ta sanaa zhele an jini ge Yaisu, jini na ganvege zhele nanna wulfe, ganvege uce. Amá Yaisu a naba mbanaahe zhele nanna, anƙwa á nanna ice-aara, á ndaha elva ba lanje zlaɓe ádaliye.

²³ Emnde bademme tá anƙwa maga ba najipu-aara, a ba itare: «Watse ba nane una wulfe á sleksu *Dawuda, nǎ anƙwa ufufa na ka?»

²⁴ Amá am sarte na cenaratercena *Farisa-aha, a ba itare: «Zhele nanna, a shaa hákuma á ba áza male-aatare á shaitaine-aha, zhera-aara *Bailjaibul, ge ngya jini-aha am emnde.»

²⁵ Amá kerten diyeddiye Yaisu názu am ire-aatare, daaci a ba nane á elvan ge itare: «Estuweka. Bademme á sleksire, máki tarapsete emnde gergere buwa am kwara nanna, tá anƙwa dagala am dagave-aatare wá, sleksire nanna ba badzavbadze. Ma berni-ara, bi ma huɗe á há-ara keni, máki emnde na tá am huɗe-aara garevka palle, tá anƙwa dagala am dagave-aatare wá, ba badzavbadze.

²⁶ Daaci máki shaitaine á ngya jini-aha-aara ba ge nane wá, á wawa áte ire-aara ba ge nane, á zlala estara kena kwara-aara á de katafke?

²⁷ Náwa kwa bantsa kure, a vitaa ba *Bailjaibul hakuma ge ngya jini-aha am ura. Máki estuwa wá, a vatertaa ware kena hakuma á ngya jini-aha am ura ge emnde á kure? Tá kyaná ba emnde á kure shairiya-aara, geni baaka jirire am elva á kure.

²⁸ Yá ndaakur ba jirire: Yá anƙwa ngya jini-aha á ba an hákuma na a vitaa Shedekwe á Dadaamiya. Amaana wá, samsa ba Dadaamiya an sleksire-aara aseze kure.»

²⁹ Yaisu anƙwa á slá Shaitaine an slendzedá, a ba nane á elvan ge itare: «Á dzegwaná estara ura de za há á slendzedá máki eksevaaka slendzedá nanna emtsaade, a puwanse erva á kataliya, lauktu á za há-aara bademme?

³⁰ «Daaci ma ware una baaka an ya keni, nane kelaade-aaruwa. Ma ware una á meliyuka ge jáhá emnde na, nane slezadaterzadá.

³¹ Adaba una nanna maa, yá anƙwa ndaakur ba jirire: Á naba yateraareye Dadaamiya ge emnde ma haypa-ara keni, antara elva-aha mandzawe na tá valyaná itare bademme. Amá edda una a ndaase elva mandzawe áte Shedekwe Cufedɗe wa, baaka yanarye dekideki.

³² Máki ura a ndaase elva mandzawe áte *Ura á emnde bademme wá, á naba yanarye Dadaamiya haypa-aara. Amá edda una, má a ndaase elva mandzawe áte Shedekwe Cufedɗe wá, baaka yanarye ge nane dekideki, ma am zamane na, ma am zamane na á de sawa na keni.»

Bademme á nafa-aha ta diyaterse á ba áte egdzara-aatare

(Luka 6:43-45)

³³ «Egdza á nafa na emtake, sey tá shaná áte nafa na shagera. Tá shanka egdza á nafa emtake áte nafa laake. Ma nafa-ara keni tá diyeddiye á ba áte egdza-aara.

³⁴ Kure, elva-aha á kure á ja shifa seke wenye á zahe, kwá taa ndaaseka duksa shagera afaba kwa mandzawe-aha. We á ura wá, á ndaha ba názu jauje am ervaunɗe á edda-aara.

³⁵ Slekemaare, á sa arge shagerire á názena an ndaka am ervaunɗe-aara, á sanse ba názena emtake na. Slemandzawe maa, á sa arge shagerkire á

názena an ndaka am ervaunɔde-aara, á sanse ba názena emtaŋka ɔkideki na.

³⁶ Yá ndaakur ba jirire: Vacite na Dadaamiya á de kya shairiya á duniya baɔemme wá, emnde baɔemme tá de shansha elva-aha laakire na tá aŋkwa tsakaná itare na baɔemme.

³⁷ Afaba ma ware keni tá de kyanaa shairiya á ba áte elva na aŋkwa á tsakaná ɔane baɔemme na, ma edda-aara áte jirire, ma áte fida keni.»

Najipu na a marsaa Dadaamiya áte Yaunas
(Mark. 8:11-12; Luka 11:29-32)

³⁸ Daaci a ba emnde umele am malum-aha á *tawrait, antara *Farisa-aha, tá elvan ge Yaisu: «Malum, ɔá kátá ká maraŋerá najipu palle, ɔá diyeddiye átekwa máki a belakaa ba Dadaamiya.»

³⁹ A ɔwete ge Yaisu, a ba ɔane á elvan ge itare: «Amá emnde a zamane na wa, ta mandzawe-aha váyya, varanteka ervaunɔde-aha-aatare ge Dadaamiya. Itare tá aŋkwa ndava najipu ge diyise átekwa, máki a beliya ba Dadaamiya, amá tá shanka ɔkideki. Hyaahya ba najipu na a marsaa Dadaamiya áte nabi Yaunas na.

⁴⁰ Ba seke una Yaunas a magaa váha keye, yayiya keni keye, am huɔe á kelfe na wá, iya *Ura á emnde baɔemme keni yá de gá váha keye yayiya keni keye am irekhya ba estuwa.

⁴¹ Vaci shairiya wá, emnde a *Niniwe tá de mbedateraambeda emnde a zamane na. Afaba itare, am sarte na cenarácena waazu a Yaunas, magarnaamaga tuba. Amá náwa aŋkwa edda una jauje ge Yaunas kina, kure kwá maŋka tuba.

⁴² Zlaɔe ádaliye, vaci shairiya wá, aŋkwa slekse mukse, ɔane keni watse á mbedateraambeda emnde a zamane na. Afaba ɔane kwaye ndza a tsetaa am pute, a se cena waazu á Suleymanu sle-ilmu jipu. Amá náwa aŋkwa edda una jauje ge Suleymanu kina, kure kwá ceneka.»

Eptsá á jini á dem urimagwe
(Luka 11:24-26)

⁴³ «Má sesse jini am ura wá, á de ja ɔaba á ba am kaamba, ge tataya tate á puwansepuwe. Máki shanka wá,

⁴⁴ á bánba jini ɔanna: Ambane yá eptsá á dem bere-aaruwa na ya segashe am huɔe-aara na. Má eptsapta wá, á de bera ba bere an hyada, an tsatse tseɔaŋɔe, amá baaka ura am kwa.

⁴⁵ Daaci á zlála-aara, á de ɔaha jini-aha umele na jaruje ba ge ɔane an mandzawire na vuye, tá sawa, tá se njá am huɔe-aara. Am iga-aara wá, edda-aara á gev ambane ba una ndza am zuŋɔwire na. Náza emnde a zamane mandzawe na keni, watse ba estuwa.»

Tara emmeɔara antara egdzar mama-aha-ɔara ge Yaisu
(Mark. 3:31-35; Luka 8:19-21)

⁴⁶ Yaisu aŋkwa á ndaater waazu ge emnde am bere wá, ta semhe ge tara emmeɔara antara egdzar mama-aha-ɔara wá, ta tsatsehe ágashe, tá kátá tá ndaha elva antara ɔane.

⁴⁷ Daaci ura umele a de mbedanuhe ge Yaisu, geni tá aŋkwa ndavaná tara emmeɔara, tá antara egdzar mama-aha-ɔara ágashe.

⁴⁸ Yaisu á ɔwanante ge edda-aara, a ba ɔane: «Ware ɔane emmerwa ge iya? Emnde-ara ɔane egdzar mama-aha-aaruwa ge iya?»

⁴⁹ Daaci á mara pukura-aha-aara an erva, a ba ñane: «Náwa tara emmerwa antara egdzar mama-aha-aaruwa tá áhuna.

⁵⁰ Ma ware una ankwá á maga názu á kataná Edderwa am samaya, edda-aara egdza emmerwa zhele, bi egdza emmerwa mukse, bi emmerwa.»

13

Naraje an slepuwa wulfe (Mark. 4:1-9; Luka 8:4-8)

¹ Vacite ñanna wá, Yaisu a tseta á ba am mba, a de nja áte we á haye geni á kwaraterse elva ge emnde.

² Daaci emnde kwakya se jarammeje ázeñara, ñane a naba njema am paare áte ire á haye; emnde wá, bademme tá á ba am haha áte we á haye ñanna.

³ A kwaraterse duksa kwakya an naraje-aha, a ba ñane á elvan ge itare:

⁴ «Sesse zhele umele ge de puwa nalkame am fe-aara. Am sarte na ankwá á puwa nalkame ñanna, wulfe-aha umele a de valyaa áte unñule, ta se tsakantehe ge yiye-aha.

⁵ Wulfe-aha umele, a de valyaa áte cacera, cekwa haha, a naba sesehe á ba áte watsewatsire adaba cekwa haha.

⁶ Amá de sesse vaciya an kárá wá, deraadera adaba baaka slalwe ñgelama.

⁷ Wulfe-aha umele zlafe adaliye, a valyemaa am dake, a waltaa am dake, a becante ge dake.

⁸ Amá wulfe-aha umele wá, a puwaa á ba am haha shagera, a magaa ire shagera. Ekte-aha umele, ta yayaa egdzara deremke deremke; ekte-aha umele ta yayaa egdzara kul unkwáhe kul unkwáhe, ekte-aha umele zlafe adaliye ta yayaa kul keye kul keye.»

⁹ Daaci a ba ñane á elvan ge itare: «Edda una máki ankwá hyema-aara wá, a cenevaacena!»

Labára naraje-aha? (Mark. 4:10-12; Luka 8:9-10)

¹⁰ Am iga á una ñanna maa, ta naba sawa pukura-aha áseza Yaisu, a ba itare tá elvan ge ñane: «Labára ká ndater elva ge emnde an naraje-aha?»

¹¹ A ñwaterante, a ba ñane: «Kure wá, vararakurteva barama geni kwá diyeddiye nasherire na am *kwara á Dadaamiya, amá itare sharanka una ñanna.

¹² Adaba edda una ankwá ázeñara wá, tá de fanaarfe á de jauje á ba áte ñane. Amá edda una an erva dey wá, ba egdza una ázeñara na keni, watse tá de lyanvulye.

¹³ Adaba una ñanna, yá ndater elva an naraje. Adaba ma tá ankwá ezzhárá deme keni tá nánka; tá effa deme hyema keni, tá cenánka duksa dekidefeki, á duka á dem hyema-aatare.

¹⁴ Estuwa, názena ndza a ndahanaa Dadaamiya á kya an we á nabi Aisaya na gevge jirire-aara. Adaba a ba ñane:

Kwá ankwá eccena an hyema-aha á kure, amá kwá cenanka ba názara keni. Kwá ankwá ezzhara an ice-aha á kure, amá kwá nanka duksa.

¹⁵ Adaba degdega ire á emnde ñanna. An vanya hyema-aha-aatare, geni a demka elva-aaruwa á demkwa. An hádfá ice-aha-aatare, geni a

naránka duksa-aaruwa an ñane. Adaba ire-aatare degdege jipu, tá sawka á sem sera-aaruwa, geni yá se mbateraambe, a ba Dadaamiya.

¹⁶ Amá kure wá, higa yaikke ge kure, adaba ice-aha á kure ankwá á nanna duksa-aha á Dadaamiya, hyema-aha á kure ankwá cenancena.

¹⁷ Yá bakurá ba jirire: Kwakya nabi-aha antara emnde á Dadaamiya umele ta kátá puwete ba ice-aatare áte názena kwá ankwá zharaná kure kina, amá naranka. Ndza ta kátá cena názena kwá ankwá cenaná kure kina, amá cenaranka.»

Maana á naraje an slepuwa wulfe
(Mark. 4:13-20; Luka 8:11-15)

¹⁸ «Cenaucena ba shagera náwa yá ankwá ndaakur maana á naraje an slepuwa wulfe na.

¹⁹ Emnde umele, tá cenvá elva áte *kwara á Dadaamiya, amá á duka á dem ire-aatare. Daaci á sawa zhele mándzawe, á se eksese elva ñanna am vuwa-aatare. Itare wá, ta ba seke unjule.

²⁰ Emnde umele ta ba seke cacera. Itare, má cenarvaacena elva áte kwara á Dadaamiya wá, kertenj tá lyyaná á ba an higa.

²¹ Amá tá vanteka slede ge elva á Dadaamiya am vuwa-aatare. Daaci má jerje lámare umele bi zlada adaba elva á Dadaamiya na wá, tá ya fetarfire-aatare ba watsewatse.

²² Emnde umele zlafe adaliye wá, ta ba seke dake. Tá lyevalya tsa elva á Dadaamiya, amá wá, á dem dagave á dzama á ire-aha á duksa á duniya gergergre, antara wáyá á nalmane á duniya kwakya. Á becanta ba una ñanna elva á Dadaamiya na am itare na, á manka nampire dekideki.

²³ Amá emnde umele wá, ta ba seke haha na slede shagera na. Itare, má cenarvaacena elva á Dadaamiya wá, á duwa á dem ire-aatare ba shagera. Elva á Dadaamiya á sha slede am itare, itare tá maga nampire. Emnde umele kwakya nampire-aatare; emnde umele nampire-aatare ba deydey. Emnde umele zlafe adaliye, nampire-aatare ba cekwa.»

Naraje an ezleha am dagave á hiya

²⁴ Daaci a bateraa naraje umele zlafe adaliye, a ba ñane á elvan ge itare: «Náwa názu á garava an *kwara á Dadaamiya. Ankwá ura umele a ica faha-aara, a de jem hiya.

²⁵ Vacite umele an vayiya maa, duwa kelaade-aara, a naba de janem wulfe á ezleha am hiya-aara ñanna, a naba zlala.

²⁶ Am sarte na waltewala hiya a sanse ire maa, ezleha-aha keni sesse.

²⁷ Daaci duwa á emnde a slera á edda á fe ñanna á dezenjara, a ba itare tá elvan ge ñane: Ambarka á ña male! Ábi ka jaa ba wulfe á jirire am faha á ña? Labara kwakya ezleha am hiya á ña?

²⁸ A ñwaterante, a ba ñane: A maganaa ba kelaade-aaruwa lámare na. A ba emnde a slera tá elvan ge ñane: Eksakaarekse emtu njá de ica ezleha-aha ñanna bademme á dem áhá?

²⁹ Yawanya, a ba ñane á elvan ge itare, adaba watse kwá icesice antara hiya shagera.

³⁰ Yawanya bademme á narnáhá; má narvenahe, hyephye sarte á ica hiya wá, watse yá bateranba ya ge emnde a ica hiya geni a icarsice emtsaade ezleha-aha, a jaranmejahe am tate palle, a epsharupsha an kára, lauktu tá haliya hiya-aaruwa á dem kuvere.»

Naraje an wulfe á pilli
(Mark. 4:30-32; Luka 13:18-19)

³¹ Yaisu a bateraa naraje umele zlaḃe ádaliye, a ba ḡane á elvan ge itare: «*Kwara á Dadaamiya wá, ba seke mága á wulfe á pilli, a eksante ge ura umele, a de ḃeleme am haha am fe-aara.

³² Cekwa ba ḡane am wulfe-aha á duksa, amá má de sesse, waltewala wá, hyema-aha-aara jauje ge hyema á duksa-aha umele an prempremire, gevge mama á nafa, haa yiye-aha tá maga bere-aha-aatare áte erwa-aha-aara.»

Naraje an shahi á makala
(Luka 13:20-21)

³³ Yaisu a bateraa naraje umele zlaḃe ádaliye, a ba ḡane á elvan ge itare: «*Kwara á Dadaamiya wá, ḡane ba seke mága á shahi á makala. Á eksevákxa mukse ba cekwaanḡudí, á puwante ge ukpa tasa keye an wasla, amá á tsantetse shahi á makala na ukpa na baḃemme.»

A maganaa estuwa Yaisu slera an naraje-aha
(Mark. 4:33-34)

³⁴ Yaisu a kwaraterse elva-aha ḡanna baḃemme na an naraje-aha gergergre, ḃaaka názu a baternaa ḡane ḃaaka naraje am huḃe-aara.

³⁵ An una ḡanna wá, maganaamaga názena ndza an ndaanaa nabi Aisaya am nabiyire-aara na, a ba ḡane:

«Watse yá bateranba elva-aha-aaruwa ge emnde an naraje-aha.» A ba ḡane zlaḃe ádaliye: «Duksa-aha na ndza an sheḃe kwaye am fakte á duniya keni, watse yá ndaatersendahe.»

Maana á naraje an ezleha am hiya

³⁶ Am sarte na Yaisu puwaterapuwa emnde, ḡane keni a de demhe am bere. Ta duhe ge pukura-aha-aara á dezeḡara, a ba itare tá elvan ge ḡane: «Palanjernaapala maana á naraje an ezleha am hiya na.»

³⁷ Daaci a ba ḡane á elvan ge itare: «Sleja wulfe wá, ba iya ya *Ura á emnde baḃemme.

³⁸ Fe wá, duniya. Hiya keni maa, emnde na watse tá dem *kwara á Dadaamiya. Ezleha maa, emnde na tá átuge zhel mándzawe.

³⁹ Kelaade na a de jem ezleha ḡanna am hiya, Shaitaine. Sarte á ica hiya, amaana halavuwa á duniya. Emnde á ica hiya, malika-aha á Dadaamiya. Kwaye ḡane maana á naraje ḡanna.

⁴⁰ Ba seke una ta icese ezleha am hiya, ta de peshanaa an kára na wá, am halavuwa á duniya keni watse ba estuwa.

⁴¹ Iya *Ura á emnde baḃemme, watse yá puwa malika-aha-aaruwa á sawa, tá se dzerese emnde a emtaḡkire á hala antara emnde na tá vaterte ektapaare ge emnde na am kwara-aaruwa.

⁴² Malika-aha tá de puwaterem am kára á jahanama, tá de kyuwa am kára ḡanna, tá de kerḃa slare am kára.

⁴³ Amá emnde na tá aḡkwa fansarfe ge Dadaamiya wá, itare tá de gev ba seke vaciya an wulwulire am zlanḡa á Eddetare Dadaamiya. Edda una aḡkwa hyema-aara a cenvaacena elva ḡanna.»

Naraje an nalmane an heḃa am fe, antara náza hyema

44 «*Kwara á Dadaamiya wá, á garava an nalmane na an hedfa am fe, de shansha ura umele, a shebanvehe zlafe ádaliye, á higa jipu. A de vala názu am erva-aara bademme geni sey á shekwepshekwe fe na.

45 «Zlafe ádaliye, kwara á Dadaamiya á garava an sletsakala, á tataya ba náza hyema na shagera na.

46 Má shansha palle, una shagera jipu zlazladfa gane-aara na, á valuvale názena am erva-aara bademme, á de shekwa náza hyema njanna.»

Naraje an narre á sluwa kelfe

47 «Zlafe ádaliye, *kwara á Dadaamiya á garava an narre na tá puwaná emnde a sluwa kelfe á dem haye, tá duwa jili á kelfe-aha gergergre á dem hufe-aara.

48 Má naatena, tá tefese ásegashe, tá dzera kelfe shagera shagera á dem ilila-aha-aatare, una baaka nampire-aara na ta puwanvehe.

49 Am halavuwa á duniya keni watse á magava ba estuwa. Watse tá sawa malika-aha, tá se lateraale emnde na shagera hala-aatare, antara emnde na shagerka hala-aatare.

50 Daaci emnde na shagerka hala-aatare na maa, watse tá puwaterá á dem kárá á jahanáma, tá de kyuwa, tá de kerfa slare am kárá njanna.»

Naraje an edda una emgyegwe a duksa antara una anjwaslire keni anjwa am mba-aara

51 Am iga á naraje-aha njanna maa, Yaisu a ndavateru ge pukura-aha-aara, a ba njane á elvan ge itare: «Cenakurancena una-aha njanna bademme?» «Cenajerancena», a ba pukura-aha tá elvan ge njane.

52 Daaci a ba njane á elvan ge itare: «Máki estuwa, ma ware una malum á *tawraita na anjwa fansarfe ge Slekse yaikke am samaya na, njane á garava an edda á há na emgyegwe a duksa keni, sey tá shaná á ba am mba-aara, duksa anjwaslire keni á ba am mba-aara na.»

Emnde a Nasarátu fartareka áte Yaisu

(Mark. 6:1-6; Luka 4:16-30)

53 Zlauzle Yaisu am tsakaterse naraje-aha njanna maa, á tsetehe am tate njanna,

54 a zlahele á dem ekse na a waletaa am hufe-aara na. A de fantau ge kwaraterse duksa ge emnde am *mashidi á Yahudiya-aha. Emnde na tá áhuwa bademme tá maga ba najipu-aara geni a shanaa áme ilmu-aara njanna, a vantaaware hakuma á maga najipu-aha-aara njanna.

55 Ta bantsa itare wá: «Ábi ba njane una egdza á slega nafa na? Ba njane kahe una zhera á emmenjara Maari na? Ábi ba njane una egdza emmetare ge tara Yakuba, antara Yusufu antara Simaun ira Yahuda?»

56 Ábi egdzar mama-aha-njara njwasha keni tá anjwa á ba am dagave á miya áhuna? A shanaa áme kena njane hakuma estuwa?»

57 A piyatertaa ba una njanna ge fetaa áte njane, baaka umele.

Daaci a ba Yaisu á elvan ge itare: «Ma áme keni emnde tá fa zherwe áte nabi á Dadaamiya, amá am ekse-aara wá, tá feka zherwe áte njane.»

58 Daaci Yaisu a magaa najipu-aha ba cekwaanjudi áhuwa, adaba tá fetareka emnde áte njane.

14

Elva a emtsa á Yuhanna slemaga baptisma

(Mark. 6:14-29; Luka 3:19-20; 9:7-9)

¹ Daaci am sarte ñanna cenancena sleksu *Hirudus labare á Yaisu. Hirudus ñanna wá, ñane slekse á kwara á Galili.

² A ba ñane á elvan ge emnde-aara: «Una degiya ba Yuhanna slemaga baptisma. A tsetaa ba ñane am faya. Adaba una ñanna an hákuma á mága najipu-aha gergere.»

³ A bateraa una ñanna adaba ndza a ndahanaa ba ñane ñanna geni a eksarvaksu Yuhanna. Daaci ta naba eksevaahé, ta puwete zawa áte ñane, ta de belema am dangay. A ngudanaa adaba uwe Hirudus Yuhanna, adaba Hirudus ñanna a eksantaave Hirudiya ge egdza emmenjara Filip.

⁴ Amá ankwá á ndandaha Yuhanna, geni a eksantaave mukse ge egdza emmenjara na wá, una ñanna zlayeka d'ekideki.

⁵ Ndza Hirudus á kátá kefa shifa á Yuhanna á ba am sarte ñanna, amá a kuva emnde a ekse, adaba bademme á Yahudiya-aha fartarefe an Yuhanna, geni ñane nabi á Dadaamiya.

⁶ Daaci shekwaashekwa cekwaangudí wá, samsa sarte á ya Hirudus, a magaa egdza muñri. Duwa á egdza á Hirudiya mukse, a de shekelaterante ge emnde na a dahateraa Hirudus á sem muñri-aara. Una ñanna hayanhaya jipu sleksu Hirudus.

⁷ A naba zanu ba wafa ge gyaale ñanna, geni ma a ndavanu uwe keni sey á vanteva.

⁸ Ba zlala ge gyaale na, a de ndava sawari áza emmenjara emtsaafé. Zlarauzle am sawari antara emmenjara maa, sawa-aara áseza sleksu Hirudus, a ba ñane á elvan ge ñane: «Iya wá, yá kata ká vite ire á Yuhanna slemaga baptisma am kwatame.»

⁹ Una ñanna namaari-aareka d'ekideki ge sleksu Hirudus, amá am a zanuwa ba ñane wafa ge gyaale ñanna á katafke á emnde-aara bademme, a naba eksaarhe. Daaci a ba ñane: A varanteva ba názena a ndavana ñane.

¹⁰ Daaci a naba bela ura á de ica ire á Yuhanna slemaga baptisma am dangay.

¹¹ Ta de icaa ire áte Yuhanna am dangay wá, tá sanhe am kwatame, ta se vante ge gyaale ñanna, ñane keni a zlala an ire na á deza emmenjara.

¹² Saremsa pukura-aha-aara ge Yuhanna, ta se eksante emtsa-aara, ta de hedefehe, ta naba de mbedanu labare ge Yaisu.

Yaisu a zateru duksa ge zála debu ilyebe

(Mark. 6:30-44; Luka 9:10-17; Yuh. 6:1-14)

¹³ Cenancena Yaisu labare á emtsa á Yuhanna, ta naba tsetehe am tate ñanna, ta dema am paare á yawe, ta zlala á dem tate na ta baaka emnde átekwa na. Cenarancena emnde am hufe á ekse geni zlazlala Yaisu maa, bademme á emnde sariesse am eksa-aha-aatare, ta dabem Yaisu an sera, ta daba ba we á haye, we á haye.

¹⁴ De sessa Yaisu am paare maa, á zhárá ba dikele á emnde tá kela ádezenjara, a naba zatervaarhe, a mbateraahe emnde na ta lapika-aha am dagave-aatare.

¹⁵ Eblyabelya vaciya maa, ta duhe ge pukura-aha-aara á dezenjara, a ba itare tá elvan ge ñane: «Baaka vaciya mazla-aara, tate na keni kaamba,

ambane puwateraapuwa emnde na, a zlarzlala á dem ekse-aha, tá de shakwanu náza za ge shifa-aha-aatare.»

¹⁶ A ba Yaisu á elvan ge itare: «Ma zlalarka keni ba kalle, vawarterteva ba kure názu tá zuze.»

¹⁷ Amá ta nwanante a ba itare: «Baaka duksa ázenjere, sey ba depainj ilyebe, antara kelfe buwa, baaka umele.»

¹⁸ «Sawansa una nanna ásezerwa», a ba Yaisu.

¹⁹ Daaci a ba nane á elvan ge emnde: «Njawinja bademme áte masa na.» Nane a halante depainj ilyebe, antara kelfe buwa na, a kante ice á dem samaya, a slafanaa we-aara ge Dadaamiya, daaci a kwaca depainj-aha na, a tegateraa ge pukura-aha, geni tá vaterta ge emnde.

²⁰ Bademme á emnde, ma ware keni a zuhe á ba áte hufe-aara, aley jauje zlafe ádaliye. Pukura-aha ta halante jugena-aara nanna wára kelaawa ju buwa.

²¹ Kezlakula á emnde a zá náza zá nanna wá, tá maga zála debu ilyebe, baaka njwasha antara egdzara am hufe-aara.

Yaisu á zlalá an sera áte ire á haye
(Mark. 6:45-52; Yuh. 6:15-21)

²² Shekwaraaka dekidfeki am iga á za depainj nanna, a ba Yaisu á elvan ge pukura-aha-aara: «Dawemda am paare, dawedde kure zunjwe á katafke-aaruwa, ebzaubze guwa á kya erwa. Iya wá, yá puwateraapuwa emtsaafde emnde.»

²³ Puwateraapuwa emnde maa, a naba daleme am egdza wa ba nane palle, ge de maga maduwa. Dem vayiya ba shagera, ba nane palle áte wa nanna.

²⁴ Am sarte nanna wá, paare na pukura-aha tá am hufe-aara na, zlazlala yiyiye. Amá anjwa á maganá palasa vadza á yawe áhuwa, adaba a se yateruwa válale, á berhaterá á sem iga.

²⁵ An irenjya wá, a duhe ge Yaisu de shateraasha pukura-aha-aara na áte ire á haye, amá á zlala á ba an sera-aara áte ire á haye nanna.

²⁶ Ba naranna pukura-aha-aara nane anjwa á zlala áte yawe na wá, gazlargazla jipu, ta naba fu hula ge lyawa, adaba itare ta kurken shaitaine á yawe.

²⁷ Kertenj a ndaater elva Yaisu: «Gazlauka degiya una ba iya, a wakurka lyawa», a ba nane á elvan ge itare.

²⁸ A nwanante ge Piyer, a ba nane á elvan ge nane: «Máki ba jirire una ba ka Yaakadada wá, ndaasendahe elva á nja palle, geni yá duwa á dezena áte yawe ba seke náza á nja.»

²⁹ «Sawa!» a ba Yaisu á elvan ge nane. A naba tsekwese am paare na ge Piyer, a fantau ge zlala áte yawe á deza Yaisu.

³⁰ Amá ba a fantau ge zhára mága á effeya wá, a ja ge lyawa, a fantau ge ngye á dem yawe. Daaci a naba fu hula: «Yaakadada-aaruwa lyilya!»

³¹ Kertenj a velante erva-aara Yaisu, a de njanaahe, a ba nane á elvan ge nane: «Degiya jeba á cekwire á fetarfire na! Labara ka magaa shaige?»

³² Daaci ta dalema am paare bukerde-aatare. Tseriyye a naba duhe ge válale keni.

³³ Pukura-aha bademme ta kezlan ugje ge Yaisu am paare nanna. A ba itare tá elvan ge nane: «Ekka wá, ka *Egdza á Dadaamiya ba jirire.»

Yaisu a mbaa lapika-aha am Gainaizarait
(Mark. 6:53-56)

³⁴ Ba ebzarubze haye, daaci daraada am haha á Gainaizarait.

³⁵ Emnde a ekse na ta de tsekwa am huđe-aara na diyareddiye Yaisu, daaci duwa-aatare ge itare ta hyenme labare-aara am haha-aatare bađemme, ta naba sanaa emnde na ta lapika-aha na bađemme ge Yaisu.

³⁶ Ta ndavanuhe geni a vaterteva baráma ge emnde na lapika vuwa-aatare na, tá fafetefafa ba erva-aha-aatare á ba áte we á nanjyuwe-aara keni. Daaci emnde na ta fafete erva-aha-aatare áte nanjyuwe á Yaisu bađemme mbarembe.

15

Elva a nađe á eggye-aha werre
(Mark. 7:1-13)

¹ Am iga á una ɲanna maa, ta semhe ge *Farisa-aha antara malum-aha á *tawrait a sa am huđe á Urusaliima, ta se ndavanu elva ge Yaisu, a ba itare:

² «Labara pukura-aha á ɲa tá maɲka názu ta kwaramisaa eggye-aha á miya? Ađaba ɲá aɲkwa zharaterzhara tá bareka erva ge za náza za áte nađe á emnde a nađina.»

³ A ɲwaterante ge Yaisu, a ba ɲane á elvan ge itare: «Ekkure maa, labara kure keni kwá aɲkwa cuđa názu a ndaasa Dadaamiya, an tsaha na kwa jansaara ba kure?»

⁴ Ađaba a ba Dadaamiya, ɔematervedeme tara eddeɲa an emmeɲa. Ma a ndahejaa ware elva mándzawe áte eddeɲara, bi áte emmeɲara keni, sey tá ejja ba shifa-aara.

⁵ Amá kwa bantsa kure wá: Máki ndakansendahe ge eddeɲa, bi ge emmeɲa, geni nalmane na ma andze yá melakumele an ɲane na wá, aɲkwa fanefa tsekemme, watse yá danán ge Dadaamiya.

⁶ Máki ndakansendahe estuwa wá, ka baaka an wedera melanu ge eddeɲa, ma emmeɲa keni mazle-aara. An jeba á tsaha á kure ɲanna, kezlakuranveka názena a ndaasaa Dadaamiya emtu? Kezlakuranvekezle ba parakke!

⁷ Egdzara á fida-aha, tá demka am huđe á kure ɔkikifeke. Sesse jirire á názena ndza a ndahanaa Aisaya am nabiyire-aara na. Ndza a ndahanaa á ba áte kure. Ađaba a ba ɲane:

⁸ «A bantsa Dadaamiya wá: Emnde na wá, tá aɲkwa á galiyá á ba áte we, am ervaunđe-aatare ta yiyiye an ya.

⁹ Tá aɲkwa jáháva ɔeme am sera-aaruwa, amá una ɲanna ba dey. Ađaba itare tá ndáhá ba nađe-aha á emndimagwaha, ta ganve ba seke elva-aaruwa.» »

Kazlaɲa na á badza ura an Dadaamiya
(Mark. 7:14-23)

¹⁰ Daaci a ba Yaisu á elvan ge emnde bađemme: «Sawmbare, cenauvaacena elva na ba shagera:

¹¹ Názu á badza ura wá, á badzaná názu á fana edda-aara á dem mbuweka, á badzaná ba názu á segashe am mbuwe á edda-aara.»

¹² Ta duhe ge pukura-aha-aara á dezeɲara, a ba itare tá elvan ge ɲane: «Diyakdiya emtu ganakini aɲkwa á waterwa elva á ɲa na am ervaunđe ge *Farisa-aha?»

¹³ A ba Yaisu: «Bademme á wulfe na a janaa Edderwa na am samaya na ka tsawe, watse tá ebbeta á degashe.

¹⁴ Yawaterya seke itare, ábi ta wulfe-aha tá tádá wulfe-aha seke itare. Máki wulfe á tádá ukfenara wulfe, ba bukerdire-aatare tá de puwa á dem evege.»

¹⁵ A ba Piyer á elvan ge ñane: «Palañeraapala maana á naraje na njá cenvaacena.»

¹⁶ «Ba kure keni kwaasau kwá cenanka?

¹⁷ Bademme á názena á dem mbuwe á urimagwe, a tsekwa á ba á dem huđe, amá á degashe zlađe adaliye am ñane; una ñanna ni diyakurka?

¹⁸ Amá názu á segashe am mbuwe á ura wá, kwaye a fantau á sawa am ervaunđe, á badzaná ba una ñanna edda-aara.

¹⁹ Adaba kwakya dzama ire mandzawe na á segashe am ervaunđe á ura. Á berhaná ba una ñanna á de ja shifa, antara mága gwardzire, antara dakarire, an neylire, fidire, ira sanse elva yaiyaihe.

²⁰ A badzaná ba jeba á duksa-aha ñanna ura. Adaba zu duksa an erva na baraaka áte nađe á emnde a nadina wá, una ñanna á badzeka ura.»

Mukse á emnde a jeba umele fetarfe áte Yaisu

(Mark. 7:24-30)

²¹ Am iga á una ñanna maa, a tsetehe ge Yaisu am tate ñanna, kwaye a zlala á dem haha á Tirus antara Sidaun.

²² Ankwa mukse Kanani umele á njá am haha ñanna, a sawhe á seza Yaisu, a ba ñane á elvan ge ñane á ba an ka kwara: «Edda-aaruwa! Ura jeba á *Dawuda! Tasle á ña zivarze! Adaba ankwá egdza-aaruwa mukse an shaitaine, ankwá á maga ba palasa.»

²³ Amá mbedanareka Yaisu ba elva palle keni. Mukse na keni yanka dabaterdaba. Ta naba duhe ge pukura-aha-aara á dezeńara, a ba itare tá elvan ge ñane: «Ndandaha seke elva palle ge mukse na a ezzlala mazle-aara, adaba ankwá á hulamitehula ba dey.»

²⁴ A ñwaterante ge Yaisu, a ba ñane á elvan ge itare: «Iya wá, belarika ge emnde umele, ta beli ba ge emnde a *Iserayüla, adaba itare ta ba seke kyawe-aha na, ta keđa an keđa na.»

²⁵ Amá cenaaka mukse na, a naba se ñanta sera ge Yaisu: «Tasle á ña meliyumele edderwa», a ba ñane á elvan ge Yaisu.

²⁶ A ñwanante ge Yaisu, a ba elva-aara á elvan ge mukse na: «Haleta dafa á egdzara, puwateranve ge kere-aha wá, zlayeka dfekideki.»

²⁷ «Ba estuwa», a ba mukse na, «amá ma kere-aha keni tá wazaná ba itare kwaca á dafa na á valya á sawa am erva á dada-aha-aatare na.»

²⁸ A ba Yaisu: «Ekka mukse na, kwakya fetarfire á ña. Názena ká kataná ká ñanna wá, a gevge á ba áte una ñanna.» A naba mbehe ge egdza á mukse ñanna á ba am sarte ñanna.

Yaisu a mbataraahe emnde na ta lapika-aha

²⁹ Am iga á una ñanna maa, a tsetehe ge Yaisu am tate ñanna, a daba we á haye á Galili, a de dāleta áte egdza wa umele, a de njehe áte egdza wa ñanna.

³⁰ Nalga á emnde kwakya ta dabem Yaisu á dete wa ñanna, ta danaa antara emnde a dere, antara wulfe-aha antara nguryekwe-aha, an uce-aha, antara lapika-aha umele gergere kwakya, ta de puwateraa am sera á Yaisu, a mbataraahe bademme.

³¹ Emnde na ndza ta uce-aha tá anƙwa ndaha elva ba lanƙe; emnde na ndza ta nguryekwe-aha mbarembe; emnde na ndza ta dere-aha tá anƙwa zlala ba lanƙe; emnde na ndza ta wulfe-aha keni tá anƙwa nanna ice-aha-aatare baɗemme. Baɗemme á emnde na ta naa una ɗanna, tá maga ba najipu-aara. Daaci baɗemme ta fantau ge gálá Dadaamiya á emnde a *Iserayiila.

Yaisu a zateru duksa ge zála debu ufaɗe
(Mark. 8:1-10)

³² Am iga á una ɗanna maa, Yaisu a detaa pukura-aha-aara, a ba ɗane á elvan ge itare: «Emnde na tá wiwa am ice ge iya, aɗaba hare keye vatena tá á ba ázerwa, názu tá ezza keni baaka. Wayanka yá puwataaapuwa ba estuwa tá an waya am huɗe, a de mbaɗateraaka waya áte barama a da.»

³³ A ba pukura-aha tá elvan ge ɗane: «Mí de shaná áme kena náza zá am kaamba na ni haa á hyater ge emnde kwakya estuwa?»

³⁴ «Anƙwa wanyara depaiɗ vuye, antara egdza kelfe-aha cekwaanƙuɗi.»

³⁵ Daaci «njawinƙa am haha,» á ba Yaisu á elvan ge emnde baɗemme.

³⁶ ɗane a halante depaiɗ-aha vuye antara egdza kelfe na, a slafanaa we-aara ge Dadaamiya, a kwacaáhe, daaci a naba tegateraa ge pukura-aha-aara, itare ta tegateraa ge emnde.

³⁷ Ma ware-aatare keni a zuhe á ba áte huɗe-aara, ta yanaa ba itare náza zá. Pukura-aha ta jemaa jugena-aara ilila vuye.

³⁸ Kezлакula á emnde na ta za náza za ɗanna, tá maga zála debu ufaɗe, baaka ɗwasha antara egdzara am huɗe-aara.

³⁹ Daaci Yaisu a puwaa emnde. Am iga-aara maa, a dema am paare, a zlala á dem haha á Magadan.

16

*Farisa-aha antara *Saduki-aha tá ndava nalaama áza Yaisu
(Mark. 8:11-13; Luka 12:54-56)

¹ Ta sawhe ge *Farisa-aha, antara *Saduki-aha áseza Yaisu, ta se tsagwadana áte elva, a ba itare tá elvan ge ɗane: «Máki a belakaa ba Dadaamiya wá, maraɗeranmara najipu palle geni ɗá diyeddiye átekwa.»

² A ɗwaterante ge Yaisu, a ba ɗane á elvan ge itare: «Ábi kure máki hyaahya yawe kwakya dem eblya vaciya, kwá ba: Makuralla wá, watse ba lanƙe sleɗe.

³ An enɗya-waabere keni, má kwa nanna danɗwe ekte á samaya, á ngya vaciya á ba am huɗe-aara, kwá ba: Watse á maga yawe vatena. Iyau, nalaama-aha na anƙwa á magava áte samaya wá, baɗemme diyakurdiya; duksa-aha na anƙwa á marakurná Dadaamiya am zamane na wá, diyakurka!

⁴ Kure emnde na kwá am zamane na, kwa mándzawe-aha jipu, vakuranteka ervaunɗe á kure dekiɗeki ge Dadaamiya. Kure kwá ndava najipu! Ba palle keni kwá nanka mazle-aara, hyaahya ba una kwá anƙwa ndaaná áte Yaunas werre na.» Ba a ndaaterse una, a naba yaterhe, a zlala-aara.

Shahi á makala á *Farisa-aha antara *Saduki-aha
(Mark. 8:14-21)

⁵ Am sarte na tá anƙwa zlala, tá átira degashe am haye á dete iga á guwa, pukura-aha ta naba viyaa depaiŋ, slaslarka ekseksa-aara.

⁶ Daaci a ba Yaisu á elvan ge itare: «Faufa hyema ba shagera, tsufautsufa ire á kure átuge shahi á makala á *Farisa-aha antara *Saduki-aha.»

⁷ Am cenaránka pukura-aha názu a ndahanaa ɗane, a ba itare am dagave-aatare: «Yaisu a ndaha una ɗanna adaba mi viyaa depaiŋ na.»

⁸ Carare cenancena Yaisu elva na tá anƙwa ndahaná itare am dagave-aatare, a ba ɗane á elvan ge itare: «Labara kwá tsala elva a baakire á depaiŋ am dagave á kure? Kure degiya baaka fetarfire á kure dekideki!

⁹ Sem ba kina keni aley zlaɓe ba kwá cenanka? Kwá yeheteka á ba áte depaiŋ ilyeɓe na ya kwacateraa ya ge emnde debu ilyeɓe na emtu? Kwá yeheteka á ba áte kezlakula wára-aha na kwa nahetaa an jugena-aara na emtu?

¹⁰ Zlaɓe adaliye kwá yeheteka áte depaiŋ vuye na ya kazlateranvaa ya ge emnde debu ufaɓe antara kezlakula á ilila-aha na kwa nahete an jugena-aara na emtu?

¹¹ Labara kwá lanaaka ganakini ya ndaakur elva á depaiŋ ka? Iya wá, ya bakuraa, tsufautsufa ire á kure ba shagera atuge shahi á makala na á segashe am *Farisa-aha antara *Saduki-aha.»

¹² Daaci sharantaushe pukura-aha mazle-aara geni Yaisu ndahaaka elva a shahi á makala na tá puwaná am depaiŋ; ɗane a ndaha ba elva a názu tá kwartersa *Farisa-aha antara *Saduki-aha ge emnde.

A ndaasa Piyer ganakini ba Yaisu una *Almasiihu na (Mark. 8:27-30; Luka 9:18-21)

¹³ Am iga á una ɗanna maa, Yaisu a zlalehe antara pukura-aha-aara á dem Kaysariya á Filip. A de ndavateru ge pukura-aha-aara áhuwa, a ba ɗane á elvan ge itare: «Iya *Ura á emnde baɗemme mu, emnde ta baa ya ware?»

¹⁴ Ta ɗwanante, a ba itare: «Ta bantsa emnde umele ka Yuhanna slemaga baptisma; a baa emnde umele, ka *Ailiya; a baa emnde umele zlaɓe adaliye ka Yairaimiya, bi ka ba nabi umele.»

¹⁵ «Ay, kure ma, kwá ba ya ware?»

¹⁶ A ɗwanante ge Simaun Piyer: «Ba ka una ka *Almasiihu, ka *Egdza á Dadaamiya na á fa shifa am ura na.»

¹⁷ Daaci a ba Yaisu á elvan ge ɗane: «Simaun egdza á Yaunas, ekka wá, shakansha barka kwakya, adaba jirire na ka cenaana áza urimagwe ka, a vaktaa ba Edderwa na am samaya na an ire-aara.

¹⁸ Yá ndak ba jirire Piyer: Ábi zhera á ɗa ɗanna wá, amaana palaha. Yá faná áte palaha ɗanna emnde na tá fetaare áte ya na baɗemme. Ma emtsa keni á de dateruka dekideki.

¹⁹ Yá fakem egdza a tsekweram á wera *kwara á Dadaamiya am erva ge ekka. Ma ka piyetaa uwe ge emnde am duniya na keni, am samaya keni tá á ba áte una ɗanna. Ma ka yateraa baráma á uwe ge emnde keni, am samaya keni tá á ba áte una ɗanna.»

²⁰ Am iga á una ɗanna maa, a tedaterte hyema ge pukura-aha-aara, geni a ndaranka ge ura umele dekideki, ganakini *Almasiihu ɗanna ba ɗane.

Yaisu a sanse elva a emtsa-aara, antara tsetse-aara am faya (Mark. 8:31-9:1; Luka 9:22-27)

²¹ Yaisu a fantau am sarte ɗanna ge ndaaterse elva á ire-aara ge pukura-aha-aara, a ba ɗane á elvan ge itare: «Sey ba yá duwa á dem Urusaliima.

Tá de magiya palasa kwakya male-aha á larde, antara male-aha á *liman-aha, ira malum-aha á *tawraita. Tá de zlnaazle shifa-aaruwa baɗemme, amá am hare ge keyire wá, watse yá sesse zlaɓe adaliye an shifa.»

²² A naba ɗahese ge Piyer ba itare ta buwa antara Yaisu, a ba ɗane á elvan ge ɗane: «A piyetepiya Dadaamiya jeba una, a gevka ɗeme jeba una áte ka Yaakadada-aaruwa!»

²³ Amá Yaisu a eptsanaa ge Piyer, a ba ɗane á elvan ge ɗane: «Giyapteka ɗekidɗeki, ekka, ka Shaitaine, ká kátá mbediya á dem haypa. Adaba názena ká dzamaná ka na jarammeka antara náza á Dadaamiya, náza á ɗa na ba názu tá dzamaná emndimagwaha.»

²⁴ Daaci a ba ɗane á elvan ge pukura-aha-aara baɗemme: «Máki edda-aara wayaawayá ɗaba ya wá, a dzameka shifa-aara ɗekidɗeki, a eksanteksa dzangala-aara, á ɗabidɗaba an ɗane.

²⁵ Adaba máki edda-aara á tataya lya shifa-aara wá, á de keɗanaakeda. Amá edda una a keɗaa shifa-aara adaba ya, á de shansha zlaɓe adaliye.

²⁶ Ma edda-aara a zu emtakire á duniya na baɗemme keni, máki keɗanaakeda shifa-aara wá, ázara nampire-aara ge ɗane? A de maganánka duksa ɗekidɗeki. Adaba baaka duksa na urimagwe á de vara shifa-aara an ɗane.

²⁷ Ya *Ura á emnde baɗemme wá, watse yá sawa antara malika-aha-aaruwa, an sleksire á Edderwa. Watse yá se pelaterse ge emnde baɗemme, ma ware keni yá se pelansa á ba áte názena ndza a maganaa ɗane.»

²⁸ A ba ɗane zlaɓe adaliye: «Yá ndaakur ba jirire: a ba am dagave á kure na keni, tá anƙwa emnde na ni tá de emtseka ba estuwa, sey má naranna sawa-aaruwa ya *Ura á emnde baɗemme, má watse yá sawa am sleksire yaikke.»

17

Eptsaptepsa Yaisu a gev umele (Mark. 9:2-13; Luka 9:28-36)

¹ A magaa hare unƙwahe am iga á una ɗanna maa, Yaisu a ɗetaa tara Piyer, antara Yakuba, ira Yuhanna egdza emmenjara ge Yakuba ɗanna, a dateraa áte ire á wa umele sladɗe ba itare-itare áhuwa.

² Daraada ahuwa maa, a naba eptsavte ge Yaisu am ice-aatare wá, gevge umele ba seke ɗane ka mazle-aara. Feke-aara anƙwa á mba wulwulire ba seke vaciya, nanjyuwe-aara gevge dzayye ba telle, anƙwa mbe ba seke parakkire.

³ Daaci pukura-aha na tá zhára ba emndu werre, tara Muusa antara *Ailiya, tá anƙwa ndaha elva antara Yaisu.

⁴ A ba Piyer á elvan ge Yaisu: «Yaakadada-aaruwa, una shagera jipu ɗere keni ɗá anƙwa áhuna na. Má wayak-wayá wá, yá maganaamaga dzadzawe-aha keye, palle náza á ɗa, palle náza á Muusa, palle keni náza á Ailiya.»

⁵ Zlaɓe ba elva ɗanna keni ndaaseka Piyer wá, a naba tsekwatararhe ge kumba. Anƙwa kwara á ndaha elva am kumba ɗanna. A ba edda-aara: «Una na wa, Egdza-aaruwa! Baɗemme á higa-aaruwa á ba áte ɗane. Cenaucena názena á bakurná ɗane.»

⁶ Cenarancena pukura-aha na kwara ɗanna maa, jaterja lyawa baɗemme, reppe ta kazlaa ugje am haha baɗemme.

⁷ A gapte ge Yaisu á dezetare, a de gejatertehe: «Naba tsawetse. A wakurka lyawa,» a ba njane á elvan ge itare.

⁸ Ta kante ire wá, ta naa ba Yaisu palle baaka ura umele ázejara.

⁹ Am sarte na tá átira tsekwa á sa áte ire á wa njanna maa, a ba Yaisu á elvan ge itare: «Ma ge ware keni ndaawanka názena kwa nanaa kure na dekideki, dem sarte na má tsanetsa ya, ya *Ura á emnde bademme am faya.»

¹⁰ Zlauzle elva-aara, ta naba ndavanuhe ge pukura-aha na, a ba itare tá elvan ge njane: «Máki estuwa, labara tá bantsa malum-aha á *tawraita geni watse á semse emtsaafé Ailiya ádalije na?»

¹¹ A njwaterante ge Yaisu: «Una ba jire-aatare, ba seke una ta ndahanaa itare njanna, á eptsá Ailiya emtsaafé, á se tsatsanaatsatsa njane duksa bademme.

¹² Amá wá, yá ndaakur ba jirire: Ailiya wá, ndza eptsaptsa á sawa, diyarseka ba emnde, ta naba maga hakuma-aatare áte njane. Ya *Ura á emnde bademme keni tá de magiyán ba estuwa.»

¹³ Daaci diyareddiye pukura-aha mazle-aara ganakini á ndaater elva a Yuhanna slemaga baptsama.

*Yaisu ngyansengye jini am egdzere
(Mark. 9:14-29; Luka 9:37-43)*

¹⁴ Tsekwaretsekwa á sa áte ire á wá, ta se bera jahava á emnde. A duhe ge zhele umele, a de kezla ugje am sera á Yaisu,

¹⁵ a ba njane á elvan ge njane: «Yaakadada-aaruwa, tasle á njanzavareze seke ge egdza-aaruwa, anjkwá á maganá palasa tauraurau, ser kwakya á valyaná á dem kára, antara á dem yawe.

¹⁶ Ya saterán ge pukura-aha á njane, amá dzegwaránka mbanaamba.»

¹⁷ Ba wera we-aara ge Yaisu, a ba njane á elvan ge itare: «Amá kure emnde a zamane na wá, baaka fetarfire á kure dekideki, kwa mandzawehaaha jipu! Watse yá njá antara kure dem laukte-ara? Yá fakurá ervaunje dem sarte-ara estuwa? Sawiyansa kwa kure egdze njanna ge iya!»

¹⁸ Daaci Yaisu a valaarhe á ba an ndzedá ge jini na am vuwa á egdze njanna, a ngyansehe, kertenj a naba mbehe ge egdzere á ba am sarte njanna.

¹⁹ Am iga á una njanna maa, ta duhe ge pukura-aha-aara á ba an niya ge ndavanu una njanna, a ba itare tá elvan ge njane: «Labara dzegwanjeranka njere ngyesaa jini njanna?»

²⁰ A njwaterante ge Yaisu, a ba njane á elvan ge itare: «A maganaa cekwire á fetarfire á kure. Ya ndaakur ba jirire: Máki anjkwá fetarfire á kure cekwaanjudi, ma ba seke wulfe á pilli keni, kwá bananba ge wa na: Tsetse áhuna, ezzlala ádehuwa, ba jirire á tsetse, á zlala, baaka názu á jakurviyaaje dekideki. ((

²¹ Amá keni, jeba á jini na, sey tá ngyanse an maduwa, antara tsufandera.))

*Yaisu á sanse ge buwire elva a emtsa-aara antara tsetse-aara am faya
(Mark. 9:30-32; Luka 9:43-45)*

²² Vacite umele jaremmeje pukura-aha am Galili, a ba Yaisu á elvan ge itare: «Iya *Ura á emnde bademme wá, watse ta fime am erva ge emnde.

²³ Emnde ɲanna tá de jija. Amá am hare ge keyire wá, watse yá tsetse am faya.» Ba cenanaracena una ɲanna pukura-aha maa, daremda am dzama ire yaikke.

Elva a puwa hadama á mashidi

²⁴ Am sarte na daremda tara Yaisu antara pukura-aha-aara á dem Kafarnahum, ta duhe ge emnde a jaha hadama á mashidi á deza Piyer, ta de ndavanuhe, a ba itare: «Malum á kure na ɲane á puweka hadama á mashidi emtu?»

²⁵ A ɲwaterante ge Piyer: «Á eppuwa», a ba ɲane á elvan ge itare.

Daaci am sarte na Piyer aɲkwa á dem bere, Yaisu a ndavanu elva, a ba ɲane á elvan ge ɲane: «Ndindaha mu, emnde-ara una tá puwaná hadama antara náza ɲezla ge slekse á larde? Egdzara á larde emtu, wayve-aha he?»

²⁶ A ɲutehe ge Piyer: «Tá puwaná ba wayve-aha», a ba ɲane. A ba Yaisu: «Daaci estuwa tá puweka egdzara á larde.

²⁷ Aley keni wá, mi zladaterveka ervaunɗe ge emnde ɲanna. Daaci edduwa áte we á haye, de puwumpuwa narre á ɲa á dem haye, kelfe na ká de eksaná ka zunɲwe na wá, naba werura we-aara, watse ká shansha shunɲu am mbuwe á kelfe ɲanna, á hyephye ge puwa hadama á miya antara ka, naba vaterteva.»

18

Ware male am kwara á Dadaamiya?

(Mark. 9:33-37; Luka 9:46-48)

¹ A ba am sarte ɲanna, ta duhe ge pukura-aha á deza Yaisu, ta de ndavanuhe, a ba itare: «Am *kwara á Dadaamiya mu, ware una male arge emnde umele?»

² Ge vaterte jawapa, Yaisu a ɗante egdzere, a tsanaahe á katafke-aatare,

³ daaci a ba ɲane á elvan ge itare: «Yá ndaakur ba jirire: Máki eptsakurapteka, gakurevka ba seke egdzara mesheshe, kwá demka am kwara á Dadaamiya ɗekidɗeki.

⁴ Ura male am kwara á Dadaamiya wá, ba edda una má ganaaga ire-aara, a ganve ire-aara ba seke egdze na náwa ɲane na.

⁵ Ma ware una a lyevaa egdzere seke una aɗaba elva-aaruwa, edda-aara a lyevaa ba iya an ire-aaruwa.»

Kazlaɲa na á mbedfa ura á dem haypa

(Mark. 9:42-48; Luka 17:1-2)

⁶ Am iga á una ɲanna maa, a ba ɲane: «Má edda-aara mbedfanaambefda palle á egdzara ɲanna ta fetaaire áte iya na á dem haypa, ámbane tá ɲɗuɗanemɲɗuɗa nákwá á ha hiya am mbiye, tá eblyanma am haye á emtsa, ɲgulme ba una ɲanna ge edda-aara.

⁷ Kay! Palase á duniya na, aɗaba kwakya názena á puwa emnde á dem haypa, baaka janaaje-aara ɗekidɗeki. Amá laruwa ge edda una emnde tá puwa á dem haypa aɗaba ɲane na.

⁸ «Máki erva á ɲa, bi sera á ɲa aɲkwa á dáká á dem haypa wá, naba icica áte ka, eblyanveblye yiyyiye an ka. Ámbane ká dem tate á shifa na á zleka na an erva palle bi an sera palle, arge una ká njá an ubiya-aha á ɲa baɗemme, amá ká dem kára náza ba ge ɗekidɗeki na.

⁹ Máki ice á ña á dáká á dem haypa wá, sansese ice ñanna, eblyanveblye yiyiye an ka. Ámbane ká dem tate á shifa na á zleka ðekideki na an feke palle, arge una ká njá an ice-aha á ña bukerðe, amá ká dem kárá na ðaaka emtsa-aara dem ba ge ðekideki na.»

Naraje an kyawe na ndza keðaakeda, sharánsha
(Luka 15:3-7)

¹⁰ «Tzufautsufa ire á kure ba shagera, epsawanaaka ba ura palle keni am egdzara ñanna. Yá ndaakur ba jirire: Malika-aha-aatare tá ba tsatse á katafke á Edderwa am samaya. ((

¹¹ Adaba iya *Ura á emnde baðemme wá, ya se ñezla una keðaakeda na.))

¹² Máki ura an kyawe-aha-aara deremke, amá keðaakeda kyawe palle am kaamba, á yanka kyawe-aha kul maselmane ju maselmane na áte wa, ñane á tsekwa á de tataya una keðaakeda na emtu? Emtu ázara a ba kure?

¹³ Yá ndaakur ba jirire, má de shánsha wá, á higetehiga erwaunðe-aara jipu á ba arge kyawe-aha kul maselmane ju maselmane na tá ankwá na keni.

¹⁴ Eðdekure na am samaya na keni ba estuwa. Ñane wayaaka ðekideki ganakini á keða ba palle-aatare keni am egdzara-aara ñanna.»

Elva áte egdza emmeña má a gu haypa an ka

¹⁵ «Máki egdza emmeña gawge haypa an ka wá, de ndandaha ba kure kwa buwa antara ñane. Má cenakvaarcene, tsakanmartse ge egdza emmeña.

¹⁶ Amá máki yanaaya elva á ña wá, ká se tatayevá ura palle, bi emnde buwa, lauktu kwá duwa zlaðe áðaliye antara itare, geni a gevge á ba áte una a ndahanaa wakita á Dadaamiya, a ba ñane: Ma ugje-ara keni a tsaatse á ba áte seyde á emnde buwa bi keye na.

¹⁷ Amá máki cenaaka náza-aatare zlaðe áðaliye wá, naba bateranba ge emnde a fetarfe am jahava. Má cenaaka náza á aiklasiya wá, a gevge ba seke ura á jeba umele, ba seke edda ñezla mazle-aara á katafke á ña.»

Má kwa yanaa kure ura, am samaya keni tá de yanaa

¹⁸ Am iga á una ñanna maa, a ba ñane: «Yá bakurá ba jirire: Ma kwa piyetaa uwe am duniya na keni, am samaya keni tá á ba áte una ñanna. Ma kwa yateraa baráma á uwe keni, am samaya keni tá á ba áte una ñanna.

¹⁹ «Yá ndaakurndaha zlaðe áðaliye: Má emnde buwa am dagave á kure ta nguðaa ye-aatare palle ge ndava duksa am maduwa, á vatterteva Edderwa na am samaya na duksa ñanna.

²⁰ Adaba am tatu ta jamme emnde buwa bi keye am zhara-aaruwa, iya yá ankwá am dagave-aatare.»

Naraje an sleslera na kwalekwale yanaare haypa ge ura
(Luka 17:4)

²¹ Daaci a tsetehe ge Piyer damme á deza Yaisu ge ndavanundave, a ba ñane á elvan ge ñane: «Yaakadada, yá yanaare haypa ser wanyara ge egdza emmerwa, máki ñane á far ba mága haypa an ya? Dem ser vuye emtu?»

²² «A'aa ser vuyeka, ser kul vuye kul vuye ser vuye», a ba Yaisu.

²³ Am iga á una ñanna a ba ñane: «Náwa gáráva á názu á magavá am *kwara á Dadaamiya: Ankwa slekse umele, a ñetaa emnde a slera-aara geni tá vante lisaafi á nalmane-aara bañemme.

²⁴ Demde am lisaafi wá, jesarje edda á gema-aara á ñaban ge nalmane kwakya jipu, ta eksanvaahé.

²⁵ Edda-aara ñanna ba názara-aara keni baaka ge pelese gema na. Daaci a ba zanwe-aara: Eksauvaksa irice-aara velawuvele. Velawuvele mukse-aara, antara egdzara-aara, ira názu am huðe á há-aara bañemme, ge pela gema-aaruwa an ñane.

²⁶ Daaci a duhe ge zhel ñanna á deza edda á gema, a de kezlaa ugje á katafke-aara, a ba ñane: Tasle á ña fifa ervaunðe ambarka á ña, yá eppela bañemme.

²⁷ Ura male na a naba zanvaarehe, a yanaa gema ñanna bañemme, a belanaahe.

²⁸ «Amá ñane ba segashe-aara, a se ja ba ire antara ukfeñara, ndza tá am slera palle, ñane keni a ñaban ge egdza gema wá, a naba ñanaahe am kwara: Sey ká pelisepele duksa-aaruwa, a ba ñane á elvan ge ukfeñara na.

²⁹ Ukfeñara a kezlanaa ugje, a ba ñane: Tasle á ña fifa ervaunðe yá pelaksepele bañemme!

³⁰ Amá faaka ervaunðe ñekidíeki, a de nguðehe am danggay, sey máki pelesepele duksa-aara bañemme.

³¹ «Ba ta naa una ñanna emnde umele na ndza tá am slera kerde na wá, tá geja ba ire. Tá de balanse labara ñanna bañemme ge zanwe-aatare.

³² Daaci zanwe a naba belaa emnde-aara, ta de ñanante, a ba ñane á elvan ge ñane: Ekka wá, ka slemándzawe ba jire. Ekka ni ya naba yakaare gema-aaruwa bañemme a ñaba slapala á ña;

³³ Abi zlaya ka keni ma ká zanvaareze estuwa ge ukfeña?

³⁴ Jaaja ervaunðe zanwe-aara. A ba ñane: A daránda á dem danggay, ñane keni sey má pelesepele gema-aaruwa bañemme.»

³⁵ Am iga á una ñanna maa, a far una Yaisu: «Edderwa na am samaya na keni, á de magakurán ge estuwa ge kure keni, má kwá yateraareka an ervaunðe á kure palle ge emnde a magakuraa haypa.»

19

Elva á Yaisu áte elva a ica nika

(Mark. 10:1-12)

¹ Yaisu zlanazle elva-aara, a naba tsetehe am Galili, a zlala á dem haha á Yahudiya áte iga a guwa á Urdun.

² Emnde kwakya ta ñabemhe áduwa, emnde umele tá an emnde-ahaatare ta lapika-aha. Yaisu a de mbateraahé.

³ Daaci ta duhe ge *Farisa-aha umele ádeza Yaisu, ta de tsagwañanaa áte elva. Ta de ndavanuhe, a ba itare tá elvan ge ñane: «Vantevahe *tawraitá baráma ge zhele geni á belánaabelá mukse-aara a ñaba dalila á ma uwe keni?»

⁴ A nwaterantehe, a ba ñane: «Ndaakurseka názu am wakita á Dadaamiya emtu? Am fakta wá, Dadaamiya a nderaterhe tara zhele an mukse.»

⁵ Daaci a ba ñane: «A ñaba una ñanna, zhele á yá tara eddeñara antara emmeñara, tá mázláva an mukse-aara; itare ta buwa ñanna, tá gevge ba vuwa palle.

⁶ Estuwa, ta buweka mázle-aara, tá geva ba vuwa palle. Daaci názena ni a janmaa Dadaamiya wá, a icanveka urimagwe.»

⁷ *Farisa-aha ñara ta ndavanuhe: «Labara a bantsa Muusa zhele á vante nalmesheri á ica nika ge mukse, máki ba estuwa?»

⁸ A ñwaterante ge Yaisu, a ba ñane á elvan ge itare: «Muusa a vakurte baráma a pakyava antara ñwasha-aha á kure na wá, adaba degdegire á ire á kure. Am fakta wá, ndza estuweka dekidefeki.

⁹ Yá ndaakur ba jirire: Ma ware una a belaa mukse-aara, wallá a ekseva am gwardzire, a de gaa umele, a magaa ba gwardzire.»

¹⁰ A ba pukura-aha-aara tá elvan ge ñane: «Máki elva á tara zhele an mukse gevge estuwa wá, ambane emnde tá yanya elva á nika ba dekidefeki.»

¹¹ A ñwaterante ge Yaisu, a ba ñane á elvan ge itare: «Emnde bademme ka una tá dzegwándzegwa eksar elva ñanna, sey ba emnde na Dadaamiya a vaterte hákuma á ñja estuwa.

¹² Ankwa dalila-aha gergere na ni á piyante gá mukse bi de gá zhele ge ura: Ura umele wá, ta yanaa á ba an ñane, vuwa-aara ba estuwa, elva á nika á taa gevka ge ñane. Náza á emnde umele, ta halatertaave ba emndimagwaha. Emnde umele zlafe adaliye, ta yaa nika adaba *kwará á Dadaamiya. Kwaye ñane tsáha ñanna, edda una á dzegwándzegwa na, a eksanteksa.»

*Yaisu á gaterar barka ge egdzara
(Mark. 10:13-16; Luka 18:15-17)*

¹³ Emnde kwakya ta sanaa egdzara ge Yaisu, ganakini á puwaterar erva a barka-aara, antara á magaterar maduwa, amá pukura-aha ta naba valateraarhe ge emnde a saa egdzara ñanna.

¹⁴ Daaci, a ba Yaisu á elvan ge itare: «Piyawaterteka, yawaterya a sarsawa egdzara ásezerwa, adaba *kwará á Dadaamiya náza á emnde na má garevge ba seke itare.»

¹⁵ Daaci a puwateraarhe erva a barka-aara áte ire-aha-aatare, a tsetehe am tate ñanna, a zlalehe.

*Sleberba a se ndava sera á shifa áza Yaisu
(Mark. 10:17-31; Luka 18:18-30)*

¹⁶ A sawhe ge dawale umele áseza Yaisu, a ba ñane: «Malum, shagera slera-ara yá maganaamaga, lauktu yá sha shifa na á zleka na?»

¹⁷ A ba Yaisu, á elvan ge ñane: «Labara ka ndaviyu elva áte duksa na shagera? Baaka ura shagera dekidefeki sey ba ura palle. Máki wayak-wáyá ká daada á dem tate á shifa na á zleka na wá, ñannaña shairiya-aha á Dadaamiya.»

¹⁸ A ba ñane á elvan ge Yaisu: «Ura-ara-aha-aara ge shairiya-aha?» A ba Yaisu á elvan ge ñane: «Una a ba: Jeka shifa, manka gwardzire, ileka, manka seydire á fida áte ura,

¹⁹ dematervedeme tara eddeña an emmeña, ira ewwáyá sleriya á ña ba seke ire á ña. Kwaye ñane shairiya-aha ñanna.»

²⁰ A ba dawale ñanna á elvan ge Yaisu: «Una ñannaña bademme. A juwa uwe umele?»

²¹ A ba Yaisu á elvan ge ñane: «Máki ká kátá gev edda una hyephye am duksa bademme wá, de valuvále názu am rezege á ña bademme,

tegatertega shungu-aara ge taláge-aha. Ekka watse ká shánsha ládá-aara am samaya, daaci sawa dábidába.»

²² Ba a cenaa una ñanna dawale ñanna maa, a da á ba an dzámá ire, aƒaba nalmane-aara kwakya jipu.

²³ Daaci a ba Yaisu á elvan ge pukura-aha-aara: «Yá bakurá ba jirire: Zlazláda jipu ganakini ura berba á demda á dem *kwara á Dadaamiya.

²⁴ Yá ndaakurndáhá zlafe ádaliye: Náwa zlazláda ganakini á dedde nazlegwame am biye á lipere, amá zlazláda ba náza á sleberba zlafe adaliye ge dem kwara á Dadaamiya.»

²⁵ Ba ta cenaa una ñanna pukura-aha wá, tá geja ba ire. A ba itare: «Máki ba estuwa wá, baaka ura á ñezlesenjle ƒekidfeki.»

²⁶ A zharateraahe ge Yaisu, a ba ñane á elvan ge itare. «Áza emnde wá, una á taa gevka, amá Dadaamiya wá, baaka názu á janviya ge ñane.»

²⁷ Piyer a eksetaa elva, a ba ñane á elvan ge ñane: «Kwaye ñere, yaneranya duksa baƒemme, náwa njá ƒaba ba ka na mu, watse á geva estara náza á ñere?»

²⁸ A ba Yaisu á elvan ge itare: «Yá ndaakur ba jirire: Am sarte na má watse se njaniinja ya, iya *Ura á emnde baƒemme am kurshi á sleksire-aaruwa am duniya na watse á de sawa aƒwaslire na, am sarte ñanna wá, kure emnde kelaawa ju buwa na kwá aƒkwa ƒabidába na keni, watse kwá sha kurshi á yaikkire kelaawa ju buwa áte kure, kwá de njá am kurshi-aha ñanna ge kya shairiya á Iserayila-aha jeba kelaawa ju buwa.

²⁹ Ma ware una a yaa eddeñara, bi emmeñara, bi egdzar mama-aha-ñara zála an ñwásha, bi egdzara-aara, bi fe-aara, bi a yaa huƒe á há-aatare baƒemme aƒaba iya, á de shánsha una-aha ñanna huƒe deremke ira shifa na á zleka na.

³⁰ Amá emnde kwakya ta emnde a zuññwa ba itare kina, tá de gev emnde a kataliya. Emnde kwakya tá am kataliya kina, watse tá gev emnde a katafka ba itare.»

20

Naraje an emnde a mága bariyama am fe

¹ «Am *kwara á Dadaamiya wá, náwa tá gáráva an labáre na náwa ñane na: Aƒkwa edda á há a degashe an eñlya werre ge de hálá emnde bariyama á dem fe á náƒa-aara.

² Daaci mbera-aatare maa, ta zluwa á ba áte gane na ndza tá vaterteva ba kelaazare na; gane ñanna suley suley áte váha. Daaci a naba daterhe á dem fe-aara.

³ A sesehe zlafe ádaliye am saa maselmane maa, á zhára ba emnde umele áte we á kwaskwe, baaka slera-aatare.

⁴ A ba ñane á elvan ge itare: “Kure keni daumbare á dem fe-aaruwa, watse yá vakurta názena deydey á slera á kure.”

⁵ Tá naba duhe. Edda á fe ñanna a sesehe zlafe ádaliye an vacitire keni, a magán ba estuwa. An lásar keni a magán ba seke una ñanna.

⁶ Herzhe watse emnde tá maga niya sá am fe maa, a sesehe ge edda á fe ñanna, á zhára ba emnde umele zlafe ádaliye tá áte we á kwaskwe, a ba ñane á elvan ge itare: “Labára kwa váha á njá áhuna, baaka názena kwa maganaa kure?”

7 Tá nwanante, a ba itare: “Adaba baaka ura a ndavanerndáva.” A ba nane á elvan ge itare: “Kure keni naba saumbare á sem fe-aaruwa, magaumaga slera.”

8 «Eblyablya vaciya maa, a ba edda á fe á elvan ge male á emnde a slera-aara: “Daterdáhá, tegatertega mbera-aha-aatare, ká fantau áte emnde na ta duwa á kataliya, ká zláná áte emnde na ta duwa itare zunḡwe á dem slera.”

9 Ta duhe ge emnde na ta de fantau ge slera herzhe á eblya vaciya na, bademme-aatare ta sha suley palpale.

10 Am iga-aatare, ta duhe ge emnde na ta fantuwa itare zunḡwe ge slera na. Itare ta kurken watse an saga náza-aatare, amá itare keni ta vaterte ba suley palpale nanna.

11 Ta lyevaahé, amá jaterja ervaunḡde áte edda á fe nanna.

12 A ba itare tá elvan ge edda á fe: “Náwa emnde na ta se gejante slera ba cekwaanḡudi ni, ka biyateraa shunḡu kalkale antara náza á ntere na nja váha deppe á maga slera áte zlaḡa á vaciya na!”

13 Amá edda á fe a nwanante ge palle-aatare, a ba nane á elvan ge nane: “Ba palle a zlerma na ya magakanaa ya baaka ura-aaruwa. Ha! Ndza zlamiyuka am gane geni suley palle áte váha emtu?”

14 Lyevaalya suley á nja, jinaaja. Iyá yá kátá vanteva ge edda una a fantau á kataliya na keni ba seke náza á nja.

15 Emtu anḡkwa slepiyite mága slera an shunḡu-aaruwa áte una yá kataná iya emtu? Emtu ká shelha adaba ya maganaa shagerire ge ura emtu?” »

16 Yaisu zlauzle am tsáká elva-aara, a farhe zlaḡe ádaliye, a ba nane: «Emnde na tá am kataliya kina, tá de gev emnde a katafke. Emnde na tá á katafke kina, tá de gev emnde a kataliya.»

Yaisu anḡkwa á sanse ge keyire elva a emtsa-aara antara tsetse-aara am faya

(Mark. 10:32-34; Luka 18:31-34)

17 Anḡkwa á dem Urusaliima Yaisu wá, a detaa pukura-aha-aara kelaawa ju buwa. Tá átira a zlalá, a ba nane á elvan ge itare:

18 «Duwa á miya á dem Urusaliima kina na wá, iya *Ura á emnde bademme tá de eksivaksa, tá de vite ge male-aha á *liman-aha, antara malum-aha á *tawraita. Tá de ndahaná itare geni a jareja shifa-aaruwa.

19 Daaci tá de fime am erva ge emnde na baaka nadina-aatare, tá de zlazlisá itare, tá de jiya itare, tá de zlenḡliya itare áte dzanḡala. Amá am hare ge keyire wá, watse yá tsetse am fáyá.»

Ndáva á emmarge tara Yakuba an Yuhanna

(Mark. 10:35-45)

20 Duwa á emmarge egdzara á Jaibaidaiyus, ta duwa antara ba egdzara-aara nanna á de katafke á Yaisu, a kezlaa ugje á katafke-aara, a ndavanuhe máki á shansha nḡalá ázerjara.

21 «Ká kátá uwe ka emmaaye,» a ba Yaisu á elvan ge nane. A nwanante, a ba nane á elvan ge Yaisu: «Máki dakemda am sleksire á nja wá, yá kátá palle á egdzara-aaruwa na á de shá nḡá am nadafa á nja, palle keni á de shá nḡá am názlaḡa á nja.»

22 A nwanante ge Yaisu, a ba nane á elvan ge itare: «Ábi diyakurka wedere á kure na ma andze kwá ndava nane na. Kina wá, watse kwá

dzegwándzegwa emtu sha zlaða áte náza-aaruwa na watse yá essha na?» Tá nwanante: «Íá dzegwándzegwa,» a ba itare.

²³ «Zlaða-aaruwa wá, ba jire watse kwá de essha, amá elva a de njá am nadafa-aaruwa antara am názlaða-aaruwa wá, am erva-aaruweka una nanna. Tá anƙwa emnde na a dzeratersaa Edderwa ge de njá am slede-aha nanna.»

²⁴ De cenarácena pukura-aha umele na jaruje kelaawa na labáre nanna, a naba jaterhe ge ervaunƙe áte egdzar mama-aha buwa nanna.

²⁵ A dátertehe ge Yaisu, a ba nane á elvan ge itare: «Náwa diyakurdiya ganakini slekse-aha á larde wá, itare tá anƙwa á kwára larde-aha-aatare an mára hákuma áte emnde. Male-aha á ekse keni tá anƙwa á mára hákuma-aatare am ekse.

²⁶ Amá jeba á una nanna wá, a gevka am dagave á kure. Ma ware una á kátá gev male keni, arge una nanna wá, a gevge ba seke walaadí á kure.

²⁷ Ma ware una á kátá gev slekatarke á kure keni, a gevge ba seke náve á kure. Malire wá, ba una nanna am ice á Dadaamiya.

²⁸ Ba iya *Ura á emnde bademme keni, sanká geni tá se magiya emnde slera, amá iya una ya se magateraa slera ge emnde, ya se yá shifa-aaruwa geni yá lyelye emnde ba kwakya.»

Wulfe-aha buwa sharánsha ice áza Yaisu

(Mark. 10:46-52; Luka 18:35-43)

²⁹ Segashe-aatare am ekse á Yairikau maa, emnde kwakya ta daa daba Yaisu.

³⁰ Tá anƙwa wulfe-aha buwa tá á njanja áte we á unƙule, cenarácena anƙwa á degashe Yaisu, ta naba kante kwára: «Yaakadada, *Egdza á Dawuda, tasle á nja zanervareze,» a ba itare.

³¹ Ta valateraarehe ge emnde, ta bateraa a daruƙe, amá itare ta farhe zlaþe adaliye á ba an hula, a ba itare: «Yaakadada, Egdza á Dawuda, zanervareze.»

³² A tsaahé ge Yaisu, a dáterte á dezeńara, a ba nane á elvan ge itare: «Kwá kátá yá magakurá estara kina?»

³³ Ta nwanante, a ba itare: «Íá kátá ba njá nanna ice á nje Yaakadada.»

³⁴ Yaisu a zatervaarehe, a semtateraa ice-aha-aatare. Ba seke ndaha á miya na emnde buwa na sharansha ice-aha-aatare, ta dábete Yaisu.

21

Yaisu á dem huƙe á Urusaliima

(Mark. 11:1-11; Luka 19:28-40; Yuh. 12:12-19)

¹ Daraada am ekse á Baytifaji áte vuwa á Wa Anyaranyara, zlauzle herzharanteherzhe Urusaliima maa, Yaisu a belaa pukura-aha-aara buwa á de katafke.

² A ba nane á elvan ge itare: «Dawmbare á dem ekse na kwaye á katafke á miya na wá, ba kerten kwá de bera úmá á ezzenwa an nƙuƙa, tá antara egdza-aara wá, pelawaapele, sawiyansa.

³ Máki a ndaakur elva ura umele wá, bawanánba ge edda-aara geni a ndavanaa Yaakadada, á de yakuránya, kwá sánša.»

⁴ Á magava una nanna, geni a gevge elva na anƙwa a ndahesaa nabi na, a ba nane:

⁵ «Bawateránba ge emnde a berni á *Siyauna wá: Kwáye ankwá á sawa slekse á kure á sem ekse á kure an kemaarire, ankwá á sawa áte úmá á ezzenjwa ira egdza-aara.»

⁶ Daaci ta naba zlala pukura-aha na, ta de magán ba seke una a baternaa Yaisu.

⁷ Ta sanmehe úmá á ezzenjwa na antara egdza-aara áseza Yaisu, ta ndakaa zane-aha-aatare áte ezzenjwa-aha njanna lauktu a njetaa Yaisu átekwa.

⁸ Kwakya nálga, emnde umele ta pelanse zane-aha-aatare áte baráma, emnde umele ta datsaa hyema á debina, ta pelanse áte baráma njanna.

⁹ Daaci ma emnde na tá á zlala á katafke á Yaisu, ma emnde na tá am iga-aara keni bademme-aatare tá leva ba hula, a ba itare: «A vanteva Dadaamiya demdemire ge *Egdza á Dawuda, a ganga barka ge edda una á sawa am zhera á Yaakadada na, Slekse ba Dadaamiya palle am samaya.»

¹⁰ Am sarte na Yaisu ankwá á dem huđe á Urusaliima maa, emnde bademme am huđe á berni njanna, tá ankwá á ndava geni ware njane zhele njanna. Bademme á huđe á ekse ba hayakhayake.

¹¹ Ta njwaterante ge dikele á emnde na tá dá d'aba Yaisu na, geni una nabi Yaisu ura Nasarátu am haha á Galili.

*Slera á Yaisu am *mashidi yaikke*

(Mark. 11:15-19; Luka 19:45-48; Yuh. 2:13-22)

¹² Duwa á Yaisu á dem *mashidi yaikke, a de beraa emnde a válá kazlaña, antara emnde a shákwá kazlaña am mashidi, a naba ngyaterse. A zadánve tabel-aha á emnde a peteke, antara kurshi-aha á emnde a válá takala masar bademme.

¹³ Am iga á una njanna maa, a ba njane á elvan ge itare: «Ankwá an puwa am wakita á Dadaamiya, a ba Dadaamiya: Bere-aaruwa wá, tá d'aháná an bere á maduwa. Amá kure kwa ganve hwalakwa á nabera-aha.»

¹⁴ Tá ankwá wulfe-aha antara emnde a dere, ta semhe áseza Yaisu á ba am mashidi njanna, a naba mbateraahe.

¹⁵ Ba ta naa slera á najipu na a maganaa Yaisu na male-aha á *liman-aha antara malun-aha á *tawraitá wá, a naba jaterhe ge ervaunđe. Ad'aba antara ba egdzara keni tá ankwá á hula á ba dem zhegela, a ba itare: «A vanteva Dadaamiya demdemire ge *Egdza á Dawuda.»

¹⁶ A ba male-aha njanna, tá elvan ge Yaisu: «Ka cenánkena názena tá ndahaná itare ka?» «Ane, ya cenánkena», a ba Yaisu. «Kure ndaakursekahe názena am wakita á Dadaamiya, a ba njane: Shakánsha gálá am mbuwe á egdzara sadad'đe, antara egdzara na tá áte erva na emtu?»

¹⁷ Mázla-aara, ba zlala-aara ázetare, a desehe am huđe á berni bademme. Kwaye a zlalá á dem Baytaniya, a de háre áhuwa.

Yaisu a nyainyainve mama á nabugda

(Mark. 11:12-14, 20-24)

¹⁸ Mákuralla-aara ankwá á sá Yaisu á sem huđe á berni maa, njanaanja waya.

¹⁹ Daaci a naa mama á nabugda áte we á unjule, a duhe á dem ekte á nabugda njanna, shánka egdzere átekwa, jauwa ba hyema. A ndahese elva-aara áte nabugda njanna, a ba njane: «Egdzere áte ka wá, gad'firu tá nánka.» Kertenj welasewele nabugda na bademme.

²⁰ Tá maga ba najipu pukura-aha am ta naa una ñanna. Ta ndavanu ge Yaisu geni a sawa estara welasewele nabugda na shekwaaka ñekideki.

²¹ A ñwaterante ge Yaisu, a ba ñane á elvan ge itare: «Yá ndaakur ba jirire: Máki fakurtaarefe á ba an jirire, magakurka shaige, anyya una náwa ya maganta iya ge nabugda na ka, ma kwa banán ba ge wa na: Tsetse áhuna de mbedanaambedá ire á ña á dem háye keni, sey á magaavemage.

²² Máki ankwá fetarfire á kure wá, ma kwa ñála uwe keni kwá shánshá.»

A vantaá ware hákuma ge Yaisu?

²³ Yaisu a duhe á dem mashidi, a de fantau ge kwaraterse duksa ge emnde. Ta duhe ge male-aha á *liman-aha, antara male-aha á Yahudiya-aha á dezeńara, a ba itare tá elvan ge ñane: «Ka shanaa áme hákuma á mága duksa-aha na? Emtu a vaktáa ware baráma-aara?»

²⁴ A ñwaterante ge Yaisu, a ba ñane á elvan ge itare: «Iya keni yá ndavakurundave, máki vakuriteva jawápa wá, yá ndaakurse tate na ni ya shaa hákuma átekwa.»

²⁵ Daaci a ba ñane á elvan ge itare: «A belanaa ware Yuhanna ge se magaterá baptisma ge emnde? Dadaamiya emtu, emndimagwaha he?» Ta fantau ge ndahanaa am dágage-aatare emtsaade: «Má mi banaa a belanaa Dadaamiya, watse á bamiya: labára fakurtaareka an ñane?»

²⁶ Má mi baa, ta belanaa ba emndimagwaha, sey mí kuva emnde keni, adába emnde bademme fartarfe ganakini Yuhanna nabi á Dadaamiya.»

²⁷ Adába una ñanna, «Diyarjerka», a ba itare tá elvan ge Yaisu. A ba Yaisu: «Iya keni yá ndaakurka náza-aaruwa ma ya shaa hákuma á mága duksa-aaruwa áza ware keni.»

Naraje an egdzara buwa

²⁸ Yaisu a fateraarehe zlafe ádaliye ge elva an naraje na. A ba ñane á elvan ge itare: «Ankwá ura an egdzara buwa. A de banaa ge una male na: Vatena ká de maga slera am fe.

²⁹ A ñwanante ge egdzere: Yá duka, á bina. A dzamanaahe wá, am iga-aara a naba duhe.

³⁰ Daaci duwa á dada á deza palle na keni, a de banaa ba elva ñanna. Ñane wa: Ane, yá duwa edda, á bina, amá wá, daaka.

³¹ Ate kure mu, ura-ara am egdzara ñanna una a magaa názena a katanaa eddenjara?» «Ba egdze na ta ndaan ge ñane zuññwe na,» a ba itare. Daaci a ba Yaisu á elvan ge itare: «Yá ndaakur ba jirire: Watse tá daada ba emnde á ñezla antara zaware-aha zuññwe á dem zlanña á Dadaamiya arge kure.

³² Adába sámsa Yuhanna, a kwarakurse baráma a jirire, fakurtaareka an ñane. Amá emnde a ñezla, antara zaware-aha wá, fartaarefe an ñane. A ba am sarte na nakuránna duksa ñanna zlauzle keni, aley eptsakurka am tuba geni kwá fetaraafe an ñane.»

Naraje an emnde a mándzawe ta yateraa fe am erva (*Mark. 12:1-12; Luka 20:9-19*)

³³ «Cenaucena naraje umele zlafe ádaliye,» a ba Yaisu: «Ndza ankwá edda á há umele, a dzebáa náfa á inabauhi am fe-aara, a jantaave an dala, a magaa tate á beca egdza á náfa, ira bere á edda á ufa fe ñanna, daaci a yateraa fe ñanna bademme am erva ge emnde a slera, ñane a daa shula.

³⁴ Samsa sarte a tsaka inabauhi maa, edda á fe na a belaa emnde a slera-aara umele áseza emnde na a yateraa fe am erva, geni tá lyanvaalya dza á inabauhi-aara.

³⁵ Amá náwa názu ta magatertaa itare: Ta sluwatervaahe bademme á emnde na a belateraa edda á fe na, ta hyanhe ge palle-aatare an ja, buwire-aatare ta ja shifa-aara ba dekiðeki, keyire-aatare ta dzagese an nákwá.

³⁶ Edda á fe na a naba belaa emnde a slera-aara umele jauje ba ge una am zunjwire na, amá emnde a mága slera am fe ta de magateraa ba názena ta magaterte ge emnde zunjwe.

³⁷ Mazla-aara wá, edda á fe na a belateraa egdza-aara ba ge ñane. A ba ñane: Egdza-aaruwa ba ge iya na wá, sey tá de fa zherwe áte ñane.

³⁸ Amá ba ta puwete ice áte ñane emnde a mága slera am fe wá, a ba itare am dágave-aatare: Yawwaa, kwaye samsa edda una watse á zaná ñane waráta á fe á miya na. Gwawamiyargwe, jaumija ba shifa-aara, fe-aara ñanna watse á gev ba náza á miya.

³⁹ Daaci má ta eksevaahé, ta danse áte iga a dala á fe ñanna, ta naba ja shifa-aara.»

⁴⁰ A ndavateruhe ge Yaisu, a ba ñane á elvan ge itare: «Má samsa edda á fe na mu, watse á magaterá uwe ge emnde a mága slera am fe na?»

⁴¹ Ta ñwanante, a ba itare: «Witse á zatervaareka dekiðeki ge emnde a mándzawe ñanna, sey watse á cebaterceba, watse á yaterá inabauhi-aara am erva ge emnde na ni watse tá vante dza á inabauhi-aara an unjule-aara na.»

⁴² A ba Yaisu á elvan ge itare zlafe ádaliye: «Ankwa naraje am wakita á Dadaamiya, a ba ñane:

“Ba nákwá ñanna ta eblyanvaa emnde a nyáña bere na una, a eksantehe ge Dadaamiya, a ganve nákwá na á ñáná ñane ndzeða á bere ñanna bademme. Kwaye ñane názena a maganaa Yaakadada, shagera ge miya, máki namiyanna duksa ñanna.” Ábi ndaakursende naraje ñanna.»

⁴³ A ba Yaisu á elvan ge itare zlafe ádaliye: «Yá ndaakur ba jirire, una keni watse ba estuwa ñanna. Watse Dadaamiya á de sanse hákuma á maga slera-aara am erva á kure, á de vaterte ge emnde a jeba umele na tá de fansaarefe na.

⁴⁴ Nákwá ñanna wá, ma ware una a mbedehe átekwa keni, sey á kezlevkezle am tate umele. Edda una a eblyaara nákwá ñanna ge ñane, á hánaahe edda-aara á ganvege ba seke haha.»

⁴⁵ Ba ta cenaa naraje-aha á Yaisu na, male-aha á *liman-aha antara *Farisa-aha wá, ta naba diyeddiye geni á ndahaná áte itare.

⁴⁶ Ta naba tátaya pute á ekseksa-aara, amá á waterwa lyawa átuge jáháva á emnde na, adaba emnde bademme njarantenje Yaisu, geni ñane nabi á Dadaamiya.

22

Naraje an munri á larusa (Luka 14:15-24)

¹ Yaisu ankwa á vaterte sera á elva á ba an naraje zlafe ádaliye, a ba ñane á elvan ge itare:

² «Náwa názu á gárává an dem zlanña á Dadaamiya: Ankwa slekse, a magaa muṅri á larusa, a ganaa gyaale ge egdza-aara.

³ Daaci a belaa walaadi-aha-aara, tá de d'ánante emnde na ni tá se za d'afa á larusire na, amá emnde ṅanna kwalarevkwále sarka.

⁴ A belaa emnde umele zlábe ádaliye an nara-aara, a ba ṅane: Bawateranba ge emnde na ya ndavateraa ya na wá: Cebanceba dalau-aha-aaruwa, antara dabba-aha-aaruwa umele na ni tá an ṅasla jipu na, an tsatsa duksa baḍemme, sawmbare á sem muṅri á larusa!

⁵ Amá emnde na ta d'ahateraa á dem muṅri ṅanna faranuka hyema ge una ṅanna d'ekid'eki, ta zlelehe á dem tate á wedere-aha-aatare. Ura umele a dem fe-aara, umele a dem tsakala-aara,

⁶ emnde umele ta sluva emnde a belá á slekse ṅanna, ta magateraa palása, ta cebaa shifa-aatare.

⁷ Daaci jaaja ervaunḍe slekse maa, a naba bela sawji-aha-aara geni tá de cebá emnde a ceba shifa ṅanna, ta zu ekse-aatare baḍemme an kárá.

⁸ Daaci a ba slekse á elvan ge emnde a slera-aara umele: Muṅri á larusa wá, an gya, amá emnde na ndza ya d'aterd'aha na wá, tá fuka mázla-aara.

⁹ Naba zlalauzlala á dete we á wálkame-aha, ma kwa shaa emnde-ara kení dawaterd'áhá, a se zaruze.

¹⁰ Duwa-aatare á dete we á wálkame-aha, baḍemme á emnde na ta de shateraa itare na, ta saterhe baḍemme, emnde a jirire, an emnde a mándzawe baḍemme, a se nahete ge huḍe á há an nalga.

¹¹ «A tsete ge slekse, a de zhárá emnde na a d'ahateraa ṅane maa, a naa ba ura, tsekwámka am nangyuwe á dem larusa.

¹² A ba ṅane á elvan ge ṅane: Ura-aaruwa, ka shanaa estara ka baráma á sehuna tsekwakemka am nangyuwe á larusa na? Palle á elva na a ndahanaa zhel na baaka.

¹³ Daaci a ba slekse á elvan ge kwakwane-aha-aara: Puwawanempuwa zawa am mbiye ge zhel na, takwasawutakwasa ba shagera erva-aha antara sera-aha-aara baḍemme, de eblyawanmeblye á dem tate na tabedamme jipu na ágáshe, a kyuwa kwa áhuwa, a ekkerd'a slare-aara.»

¹⁴ Ge zla elva-aara Yaisu, a ba ṅane: «Kwakya emnde na á d'aháterá Dadaamiya, amá á dzerese ba cekwa am huḍe-aara.»

Elva a hadáma ge male á larde á Rauma

(Mark. 12:13-17; Luka 20:20-26)

¹⁵ Daaci duwa á *Farisa-aha, ta de magaa sawari-aatare geni sey tá eksevaksa Yaisu áte elva.

¹⁶ Am iga á sawari-aatare ṅanna maa, ta naba bela pukura-aha-aatare umele antara emnde á *Hirudus á deza Yaisu, geni tá de ndavanu elva na. A ba itare: «Malum, diyanjerdiya geni ekka wá, ka slejirire, ka slekwaraterse jirire á Dadaamiya ge emnde áte una á kataná ṅane, baaka lámbe á ṅa áte ṅgahire á urimagwe na tá ndahaná emnde na.

¹⁷ Daaci náwa ṅá ndava ázeṅa wá, ndaṅerndaha názena ka disaa ka. Am *tawraitá á miya mu, ankwa emtu baráma á puwaná hadáma ge male á larde á Rauma, baaka he?»

¹⁸ Amá kertenj diyeddiye Yaisu mándzawire na ta kwamanaa itare baḍemme. A ba ṅane á elvan ge itare: «Kwa emnde a fida, labára kwá tsagwad'itsagwada?»

¹⁹ Marawiyánmárá emtsaade shunḡu na tá puwa hadáma an ṅane na.» Ta maranaa suley palle.

²⁰ A ba ñane á elvan ge itare: «Nderáva á ware una áte shunĵu na? Ira zhera na mu, zhera á ware?»

²¹ Ta ñwanante, a ba itare: «Náza á male á larde á Rauma.» A ba Yaisu á elvan ge itare: «Daaci má estuwa wá, puwawanpuwa ge male á larde názu zlaya-aara, ge Dadaamiya keni názu zlaya-aara.»

²² Tá maga ba najĵu á jawapa na ta cenanaa itare na. Daaci ta yaa Yaisu, ba zlala-aatare.

Ndava áza Yaisu áte tse á emnde am faya
(Mark. 12:18-27; Luka 20:27-40)

²³ Ba vacite ñanna zlaŕe ádaliye maa, ta naba sem ge *Saduki-aha áseza Yaisu. Ba itare emnde na ta bantsa itare, baaka tse á emnde am faya na. Ta se ndavanu elva, a ba itare:

²⁴ «Malum, a ba Muusa, máki emtsamtsa zhele yanka egdzere wá, a melesemele egdza emmenjara mukse-aara geni á yaná egdzara ge egdza emmenjara na kedaakeda na.

²⁵ Iyau, ndza tá anĵwa dawalaa vuye ázenere ta egdzar mama, duwa á makaji-aatare, a gaa gyaale, áma a naba kedehe, a yaa mukse na baaka egdzere.

²⁶ A melese ge sledfaba-aara, ñane keni a kedehe, a yaa mukse na baaka egdzere. Keyire-aatare keni ba estuwa, itare vuye na bademme ta gaa ba mukse ñanna, bademme zlaruzle yaránka egdzere ba palle keni.

²⁷ Am iga-aatare bademme, a kedehe ge mukse ñanna keni.

²⁸ Vaci tse á emnde am faya mu, watse átuge ware palle mukse na? Adaba itare vuye na ndza mukse-aatare ba ñane palle!»

²⁹ A ñwaterante ge Yaisu, a ba ñane á elvan ge itare: «Kure jakuraaveje áte baráma a jirire, adaba diyakurka názu am wakita á Dadaamiya, diyakurka ndzedá á Dadaamiya keni dekideki.

³⁰ Má tsaretse emnde a faya wá, baaka gá mukse, ma ñwasha keni baaka de gá zhele. Emnde bademme tá de njá ba seke malika-aha am samaya.

³¹ Tse á emnde am faya keni maa, kure ndaakurseka názu a bakurnaa Dadaamiya áte elva ñanna emtu? Adaba a ba ñane áte eggye-aha á kure werre:

³² Ba iya una ya Dadaamiya á Ibrahimia, ya Dadaamiya á Isiyaaku, ya Dadaamiya á Yakubu. Daaci máki estuwa wá, tá á ba an shifa-aatare emndu werre. Adaba Dadaamiya wá, ñane Dadaamiya á emnde na tá an shifa, Dadaamiya á emnde na ni tá an emtseka.»

³³ Bademme á dikele á emnde na ta cenaa jawapa-aara na tá maga ba najĵu-aara.

Yaikka ura-ara am shairiya-aha á Dadaamiya?
(Mark. 12:28-34; Luka 10:25-28)

³⁴ Cenarácena *Farisa-aha geni jawapa á Yaisu katevaaka ye ge *Saduki-aha maa, ta naba jamme átirpalle.

³⁵ Anĵwa ura palle am dágave-aatare wá, ñane malum á *tawrait, a magaa niya-ara geni á de tsagwada Yaisu áte elva. A ba ñane á elvan ge Yaisu:

³⁶ «Malum yaikke, yaikka ura-ara am shairiya-aha á Dadaamiya bademme?»

³⁷ A ñwanante ge Yaisu, a ba ñane á elvan ge ñane: «Ewwáya Yaakadada Dadaamiya á ña an ervaunĵe á ña bademme, an shifa á ña bademme, an enĵkale á ña bademme.

³⁸ Yaikke ba una ñanna am shairiya-aha á Dadaamiya, demfeme zlafe adaliye.

³⁹ Náwa buwire-aara na ni tá gáráva na: Ewwáya sleriya á ña ba seke ire á ña.

⁴⁰ Am *tawraitá á Muusa antara názu ndza ta kwaratersaa nábi-aha umele ge emnde, yaikke-aara ba shairiya-aha buwa na.»

**Almasiihu á tsaaka an wulfe á *Dawuda
(Mark. 12:35-37; Luka 20:41-44)*

⁴¹ Am tá ankwá *Farisa-aha jarammeje átirpalle maa, Yaisu a ndavateru elva na, a ba ñane á elvan ge itare:

⁴² «Kure mu, kwá slanve uwe ge *Almasiihu? Kwá ba wulfe á ware?» Ta ñwanante a ba itare: «Wulfe á *Dawuda.»

⁴³ A ba Yaisu á elvan ge itare: «Ay estara kena Dawuda keni ndza á ñaháná an Yaakadada na? Adaba a ba Dawuda an hákuma á Shedekwe Cufedfe:

⁴⁴ “A ba Yaakadada á elvan ge Yaakadada-aaruwa: Njinja am naɗafa-aaruwa, dem sarte na má ganatervege kelaade-aha á ña tate á puwa sera á ña.”

⁴⁵ Máki ndza a ñanta Dawuda Almasiihu an Yaakadada, á sawa estara kena zlafe adaliye ni á gev wulfe-aara na?»

⁴⁶ Ba palle keni jerka edda una ni á ñwanantenwa. A fantau á ba am sarte ñanna, baaka ura á kwamaha de ndavanu elva mázla-aara.

23

*Yaisu ankwá á gíyá emnde geni a farfa hyema áte ire-aatare áza malum-aha á *tawraitá antara *Farisa-aha
(Mark. 12:38-39; Luka 11:43, 46; 20:45-46)*

¹ Daaci a ba Yaisu á elvan ge jáháva antara pukura-aha:

² «Malum-aha á *tawraitá antara *Farisa-aha wá, slera-aatare tá kwaraterse názu a ndahanaa tawraitá á Muusa ge emnde ákyiye.

³ Daaci fawatersaarefe, magaumága názena tá bakurná itare baɗemme. Amá wá, magauka názena tá maganá itare na ñekiɗeki. Adaba názu tá kwaraterse ge emnde na, itare tá mañka áte una ñanna.

⁴ Tá faterar gwatame demfeme ge emnde, amá itare ba gulanda-aatare keni tá feka átekwa ñekiɗeki ge melaterumele.

⁵ Baɗemme á názena tá maganá itare, tá magán ba geni a zhararaterzhárá emnde. Estuwa, tá puwa nayya-aha, tá dzebemá am duksa ba seke laya, tá nguɗaná áte wafke-aha-aatare antara áte erva-aha-aatare, ira tá saganve jeba á puwa-aha umele ankwá áte zane-aha-aatare.

⁶ Ma am muñri-ara keni itare tá kátá ba sleɗe na ni an dáráɗza jipu na. Am mashidi keni sleɗe-aatare sey á jauje ge náza á emnde baɗemme, ma ware keni á náterna.

⁷ Tá kátá emnde tá ñaháterá an “malum”, tá gater use an ga ire am dáɗave á zlamaha.

⁸ Amá kure wá, vawaterteka baráma ge emnde geni tá ñahákurá an malum-aha, adaba baɗemme á kure kwa ba egɗzar mama, ankwá Malum á kure ba palle.

⁹ Dahauka ura áte duniya na an dada ñekiɗeki, adaba Eddekure ba palle ankwá am samaya.

10 A dāharakurka an male dēkidefeki, adāba ankwā Male á kure ba palle, ba ñane una *Almasiihu.

11 Ma male ware am dāgave á kure keni, a gevge waladī á kure.

12 Ma ware una a kantaa ba ñane ire-aara na, sey tá de gánaaga. Áma edda una ni a gaa ire-aara wá, tá de kananteka.»

Yaisu á balaterse zladā á malum-aha á *tawraitā an *Farisa-aha (Mark. 12:40; Luka 11:39-42, 44, 52; 20:47)

13 «Watse zladā ge kure malum-aha á *tawraitā antara *Farisa-aha, kure kwa emnde a fida! Watse zladā ge kure adāba kwá piyaterante dem *kwárá á Dadaamiya ge emnde. Kure keni dakuremka, emnde na tá kátá demda na keni kwa piyaterante.

((

14 «Watse zladā ge kure malum-aha á tawraitā antara Farisa-aha, kure kwa emnde a fida! Kwá lyatervuwe duksa-aatare ge wegyegwar ñwasha, daaci kwá slađanve maduwa-aha á kure geni tá fakura áte emnde a jirire. Adāba una ñanna, zladā á kure á de jauje ge náza á emnde bađemme.))

15 «Watse zladā ge kure malum-aha á tawraitā antara Farisa-aha, kwa emnde a fida! Watse zladā ge kure, adāba kwá ankwā ja dāba am larde-aha antara áte ire á haye-aha bađemme, geni kwá shansha ura palle á gevge am dza á kure ge dāba nadina á kure. Má shakuránsha keni, kwá ganve edda-aara dza á kárá, á jakuruuje ba ge kure ma ser buwa keni.

16 «Watse zladā ge kure malum-aha, wulfe na ni kwá táđá wulfe-aha. Adāba a ba kure: Má ura zauze wađa an *mashidi yaikke, baaka názu á maganmága, sey máki a zu wađa án dindar na am mashidi na lauktu á eđdāba wađa-aara.

17 Kure wá, kwa uce-aha ba jire, kwa wulfe-aha! Yaikke ura-ara ñane am duksa-aha ñanna? Amaana yaikke dindar na am mashidi emtu? Tá eksetá mashidi wá, tá ganve dindar cufedde an ñane emtu?

18 Kwa bántsa kure zlađe adaliye wá: Má ura a zu wađa an názu tá fa sadake átekwa wá, baaka názu á maganmága dēkidefeki. Amá máki edda-aara a zu wađa an sadake na átekwa na wá, á eđdāba wađa-aara ñanna.

19 Kure wá, kwa wulfe-aha! Yaikke ura-ara ñane am duksa-aha ñanna? Amaana yaikke sadake arge duksa na tá faná átekwa na emtu? Emtu yaikke duksa na tá fa sadake átekwa, á ganvá ñane sadake ñanna cufedde na he?

20 Yá ndaakur ba jirire, máki edda-aara zauze wađa an duksa na tá faná sadake ge Dadaamiya átekwa na wá, edda-aara a zu wađa an duksa ñanna ira sadake na átekwa na keni.

21 Edda una má zauze wađa an *mashidi yaikke, a zu wađa an mashidi ka palle. A zu wađa an Dadaamiya na am mashidi ñanna keni.

22 Edda una a zu wađa an samaya, a zu wađa an kurshi á sleksire á Dadaamiya, ira Dadaamiya na á njá am kurshi ñanna keni.

23 «Watse zladā ge kure, malum-aha á *tawraitā antara *Farisa-aha, adāba kwa emnde a fida! Dále-aha seke tara dāle á minti, antara timba ira makshaksha wá, kwá ankwā vante luser-aara ge Dadaamiya. Amá duksa yaikke na á kwaratersa *tawraitā ge emnde seke tara jirire, antara magwire, ira dzayyire á ervaunđe wá, kwá mañka. Mbate keni ma andze kwá maganá á ba antara una-aha ñanna, baaka una kwá yanseye.

²⁴ Kure keni kwa wulfe-aha, kwá tadfa wulfe-aha seke kure. Kwá yemese ugjanja am yáwe á kure, amá ezlegwame wá, yemakurka, kwá shaná á ba antara njane.

²⁵ «Watse zladfa ge kure malum-aha á tawraita an Farisa-aha, adfaba kwa emnde a fida! Kwá bárá iga á náza sha duksa antara tasa-aha á za duksa á kure, amá an naha tara neylire, antara shagerkire am huđe-aara.

²⁶ Ekkure Farisa-aha wá, kwa wulfe-aha! Barawábárá emtsaafde huđe á tasa-aha á kure, iga-aara watse á gevge tsefanje.

²⁷ «Watse zladfa ge kure malum-aha á tawraita antara Farisa-aha, kwa emnde a fida! Kure kwa ba seke irekhye-aha na an bárá an duksa dzayye, zariya am ice á emnde, amá am huđe-aara wá, an naha ba se á emtsa, an weshege-aha gergere.

²⁸ Kure keni kwa ba seke una njanna. Ágáshe wá, kwa emnde a jirire áza emnde, amá kwakya fida antara mándzawire am kure.»

*Malum-aha á *tawraita an *Farisa-aha tá de njezleka am shairiya
(Luka 11:47-51)*

²⁹ «Watse zladfa ge kure malum-aha á *tawraita antara *Farisa-aha, adfaba kwa emnde a fida! Kwá ankwá nderá irekhya á nabi-aha geni hayakuránháyá slera á eggye-aha á kure, kwá ankwá cada irekhya á emnde na ndza ta magaa jirire á Dadaamiya,

³⁰ aley wá, a ba kure: Ma andze njá ankwá am zamane á eggye-aha á njere wá, ma njá melateruka ge ceba shifa á nabi-aha.

³¹ Ba kure keni diyakurdiya am ire á kure geni kwa wulfe-aha á emnde na ndza ta cebaa shifa á nabi-aha.

³² Naba magaumága slera á kure yawánka, zlawanaazle slera á eggye-aha á kure.

³³ «Kwa havale-aha, kwa egdzara á pushe ba jire! Una ni kwá de njezla am shairiya, kwá duka á dem kára á jahanáma, a ba kure? Kwá njezleka dekideki.

³⁴ Adfaba una njanna yá ndaakur ba jirire, cenaucena elva na: Watse yá belakurá nabi-aha, antara emnde a enjkale, ira malum-aha, amá emnde umele-aatare watse kwá ceba shifa-aatare, emnde umele watse kwá zlenjeláterá áte dzanjala, emnde umele watse kwá slerpáterá an ja am mashidi-aha á kure, watse kwá de tatayatertátaya am ekse-aha bademme.

³⁵ Daaci bademme á uzhe á emnde cufedde na ndza ta cebateraa am duniya na, kwaye emtsa á Habila, sem emtsa á Zakariya bademme á ba am mbiye á kure. Zakariya na wá, yá ndahá elva á Zakariya egdza á Barakiya na ndza kwa janaa am dagave á tara bere cufedde antara duksa na tá faná sadake ge Dadaamiya átekwa na.

³⁶ Una yá ndaakur ba jirire: Bademme á uzhe á emnde njanna á ba am mbiye á emnde a zamáne na!»

*Elva á Yaisu áte Urusaliima
(Luka 13:34-35)*

³⁷ «Urusaliima, Urusaliima, ekka ka cebaa nabi-aha, ka cebaa emnde na a belateraa Dadaamiya an nákwá! Ser kwakya una yá kátá jema emnde á njá ásezerwa, ba seke náza á mama á ukkula, máki a jema egdzara-aara á dem ekta á zlbake-aara. Amá kwalakefwale.

³⁸ Kina wá, yanakaaya, ká de gev ba kaamba!

³⁹ Yá ndaakur ba jirire: Kwá puweteka ice á kure áte iya mazla-aara, dem sarte na ni watse kwá bánba ba kure an we á kure ganakini a ganga Dadaamiya barka ge edda una a sawa an zhera á Yaakadada na!»

24

*Yaisu á ndáhá elva a mbedfa *mashidi yaikke
(Mark. 13:1-2; Luka 21:5-6)*

¹ Daaci sessa Yaisu am *mashidi yaikke, anƙwa á zlála maa, ta duhe ge pukura-aha-aara á dezeńara, a ba itare tá elvan ge ɲane: «Ezzhara emtsaafde jeba á nderáva á mashidi na.»

² Daaci a ba Yaisu á elvan ge itare: «Yá ndaakur ba jirire: Una ɲanna kwá zharaná kure baɗemme na, watse á mbedfa baɗemme, ba nákwá palle keni watse á jauka áte ukfeɲara nákwá.»

*Zlaɗa-aha na watse á magava lauktu á zla duniya
(Mark. 13:3-13; Luka 21:7-19)*

³ De njaanja Yaisu áte ire á Wa Anyaranyara, ta duhe ge pukura-aha-aara á ba an niya á dezeńara, ta de ndavanuhe, a ba itare tá elvan ge ɲane: «Ndaɲerndaha watse á magava am sarte-ara una ɲanna? Watse ɲá dise áte uwe ganakini herzha sawa á ɲa, an zle á duniya?»

⁴ A ɲwaterante ge Yaisu, a ba ɲane: «Kure wá, faufa ba hyema, a se keɗarakuraaka emnde umele.

⁵ Aɗaba watse kwakya emnde na tá de sawa an zhera-aaruwa, ma ware keni á se ba: Ba iya una ya *Almasiihu. Daaci tá se keɗa emnde kwakya.

⁶ Watse kwá cenáncena labare á wáwa-aha am larde-aha na ba herherzhe an kure, antara am larde-aha na yiyiye an kure, amá gazlauka dekiɗeki. Sey á de magava una-aha ɲanna, amá zlaɓe zle á duniya ka emtsaafde.

⁷ Watse larde umele á de darge larde umele an wáwa. Emnde á slekse umele, tá de darge kwára á slekse umele an wáwa. Waya antara gejava á haha á de magava am tate-aha gergere.

⁸ Baɗemme á una-aha ɲanna, zlaɓe ba fakta á zlaɗa emtsaafde, ba seke náza á mukse na fanantaufe zlaɗa á yá.

⁹ «Watse tá sluwakursluwa, tá vakurte ge emnde tá magakurá palasa, tá de ceɓa shifa á kure. Emnde baɗemme tá de dá ba kelaadire ádete kure aɗaba zhera-aaruwa.

¹⁰ Emnde kwakya tá de yá fetaare áte ya mazla-aara am sarte ɲanna, tá de maga ba kelaadire, antara dugune am dagave-aatare.

¹¹ Tá de jesaareje nabi-aha fida kwakya, tá de keɗa emnde kwakya.

¹² Watse á kwakyevaa ba shagerkire am dagave á emnde. Watse kwakya emnde na á de gula wáyáwa-aatare.

¹³ Amá edda una tsaatse shagera dem halavuwa-aara wá, á lyelye shifa-aara.

¹⁴ Á hyemhya labare á higa, elva a sem *kwara á Dadaamiya, am huɗe á duniya baɗemme, watse tá maganaamaga seydire am larde-aha baɗemme, lauktu á sawa zle á duniya.»

*Zlaɗa na ɓaaka kalle-aara na
(Mark. 13:14-23; Luka 21:20-24)*

15 «Watse kwá nánna duksa na ni tá d'aháná an shagerkire emtańka d'ekideki na am tate á cudefde. Nabi Daniyail wá, ndza a enndaha elva-aara werre. Ma a ndaasa ware elva-aaruwa na keni, a cenevaacena elva ńanna ba shagera.

16 Vacite na ni má nakuranna duksa ńanna wá, watse kyaakya ge emnde na tá am Yahudiya, tá zlerda zhagade á dem huđe á wa.

17 Edda una áte ire á bere keni, a tsuńka á dem huđe á bere ge hálal kazlanja-aara.

18 Edda una am fe keni, a eptseka á sá ge se hálal nanjgyuwe-aara.

19 «Watse á tsaame kwa zladá á ńwasha na watse tá á huđe am sarte ńanna, antara ńwasha na tá an egdzara áte erva na!

20 Nalaunála Dadaamiya ganakini zhagade á kure a gevka am sarte á ekhye, bi an kwaskwe á puwansepuwe!

21 Adaba watse kwakya jipu zladá am sarte ńanna. Ta nderaa estuwa duniya, sem vatena, jerka jeba á zladá ńanna d'ekideki. Á de jesarka keni zladá na ni ta kalle an una ńanna.

22 Ma andze gulanaaka Dadaamiya hare-aha á zladá ńanna wá, ma andze á jauka ura an shifa ba palle keni. Amá a naba gulanaahe ge Dadaamiya adaba emnde na a dzeratersaa ńane.

23 «Daaci am sarte ńanna, ma a bakurnaa ware: Nawa ańkwa *Almasiihu áhuna, bi kwaya ańkwa áhuwa, lyyauka elva ńanna d'ekideki.

24 Adaba watse tá jesareje almasiihu-aha fida, antara nabi-aha fida am sarte ńanna. Watse tá maga nalaama-aha antara najipu-aha gergere kwakya, geni ambane tá kedateraakeda emnde na ni a dzeratersaa Dadaamiya áte eńkale.

25 Cenawácena! Náwa fanakuremfa ya am vuwa zlauzle.

26 «Daaci ma tá bakurá: Kwaye ańkwa *Almasiihu am kaamba keni, kure daumbareka. Ma tá bakurá: Náwa ńane, a shebevaa ire-aara áhuna keni, fautaareka an elva-aatare d'ekideki.

27 Adaba ba seke mága á kárá á ráde á sawa am samaya, á fantau am geđi dem pute keni ba ńane na wá, watse sawa á *Ura á emnde bademme keni ba estuwa.

28 Adaba am tate na ni ańkwa lipa átekwa, zaatate-aha keni tá jaháva á ba ádehuwa.»

*Sawa á *Ura á emnde bademme*

(Mark. 13:24-27; Luka 21:25-28)

29 «Kerten am iga á zladá ńanna maa, vaciya á de gevge danjwe bademme, tere keni á de máreka parakkire-aara, terlyakwa-aha keni watse tá geda á sem áhá, bademme á ndzedá á názena áte samaya á de gejavtegeje ba ńarńare sleđe.

30 Daaci tá de zhárá ba nalaama á *Ura á emnde bademme á sawa am samaya. Bademme á emnde na tá am duniya na tá de kyuwa, daaci tá zhárá ba iya Ura á emnde bademme yá ańkwa á sawa áte kumba, yá sawa an hákuma yaikke antara demdemire.

31 Tá de fertanteferta derkwákwá yaikke, daaci yá de bela malika-aha-aaruwa á dem karáfke-aha á duniya ufađe kerđe, geni tá jatermaare ge emnde na ya dzeratersaa ya na bademme.»

Gárava an nabugda má yaaya hyema ańwaslire

(Mark. 13:28-31; Luka 21:29-33)

³² «Diyaweddiye á ba áte mama á nabugda. Máki kwa nanna gedaageda hyema átekwa, yaaya umele anwaslire wá, diyakurdiya ganakini herzhavteherzhe madare.

³³ Una keni ba duksa palle. Máki anƙwa á magava duksa-aha nanna wá, diyaweddiye ganakini iya keni yá ba áte we á sera mazla-aara ge sawa.

³⁴ Yá ndaakur ba jirire: Emnde a zamane na tá de zlauka ba estuwa, sey máki naránna duksa-aha nanna.

³⁵ Tara samaya an haha wá, tá naba keƙa, tá zlauzle. Amá elva-aaruwa wá, á keƙeka ƙeƙiƙeƙi, sey má gevge.»

Sarte á zle á duniya wá, diyaa ba Dadaamiya palle
(Mark. 13:32-37; Luka 17:26-30, 34-36)

³⁶ «Elva á hárá á bere, antara sarte nanna wá, baaka slediya-aara ƙeƙiƙeƙi. Ma malika-aha am samaya, ba iya *Egdza á Dadaamiya keni diyanka, sey diyaa ba Dadaamiya palle nane Dada.

³⁷ Ba názena ndza a magava am zamane á *Nuhu na wá, watse ba seke una nanna kalkale má watse yá sawa iya ya *Ura á emnde baƙemme.

³⁸ Am sarte na zlaƙe samka yáwe á keƙa duniya wá, slera á emnde ndza ba tátaya emtakire á duniya; tá ezza, tá essha, tá gá larusa, tá vaterte gyaale-aha-aatare ge zála, a semaa estuwa kwaskwe na a demaa Nuhu á dem paare-aara, tá maga ba una.

³⁹ A se keƙateraaha ba estuwa yawe á keƙa duniya, farka hyema ƙeƙiƙeƙi. Má watse yá de sawa iya ya Ura á emnde baƙemme keni, á de magava ba estuwa.

⁴⁰ Watse yá se bera emnde buwa am fe, watse yá eksa palle, palle-aatare yá yánya.

⁴¹ Nwasha buwa tá há hiya, yá eksa palle, yá yá palle.

⁴² Aƙaba una nanna, njawinja á ba am niya á kure. Aƙaba diyakurka sarte na ni á de sawa Yaakadada á kure átekwa na.

⁴³ Anƙwa duksa palle, diyaweddiye ba shagera: Máki diyaadiya edda á há sarte na ni watse á sawa neyle átekwa na wá, á peka háre ƙeƙiƙeƙi, aƙaba wayaaka á demda neyle á dem huƙe á há-aara.

⁴⁴ Kure keni ba estuwa. Sarte na ni watse iya *Ura á emnde baƙemme yá de sawa átekwa na wá, diyakurka. Daaci njawinja á ba am niya á kure.»

Sleslera na dzayye ervaunƙe-aara, an una danjwe ervaunƙe-aara
(Luka 12:41-48)

⁴⁵ «Sleslera-ara nane dzayye ervaunƙe-aara, slenƙale zlaƙe ádaliye na? Ba edda una ni má zanwe-aatare a yanaa huƙe á há-aara baƙemme am erva ge nane, á vatertá nane náza za ge emnde na tá am huƙe á há nanna baƙemme, á vatertá an laukte-aara na.

⁴⁶ Yá ndaakur ba jirire, watse higa yaikke ge sleslera nanna, máki zanwe-aara a se beranaa á ba am slera-aara.

⁴⁷ Rezege-aara baƙemme keni á naba fanemfe am erva zanwe-aara ge sleslera nanna.

⁴⁸ Amá máki danjwe ervaunƙe á sleslera nanna wá, á naba bánba am ervaunƙe-aara ganakini labára á saaka zanwe-aaruwa watsewatse.

⁴⁹ Daaci á fantau ge magateraa palasa an ja ge emnde a slera umele, á zá názu am huƙe á há, á essha antara emnde a mbazla umele.

⁵⁰ Daaci má á sa zanwe á sleslera nanna wá, á sa á ba an kwaskwe na ni tamaaka nane ƙeƙiƙeƙi, á sa am sarte na ni diyaaka nane ƙeƙiƙeƙi na.

⁵¹ Palasa na á se magante zanwe-aara ge sleslera ñanna wá, náza enndaaka. Ba emtañkire na ni á se puwa emnde a fida á demkwa na wá, ñane keni á ba am huđe-aara. Á de kyuwa-aara am Tate ñanna, á de kerda ba sláre ge zlada.»

25

Naraje an gyaale-aha kelaawa

¹ «Daaci dem zlanña á Dadaamiya wá, watse á gáráva an labare á gyaale-aha ta kelaawa, ta tsetehe an kára á fanus-aha-aatare am erva, ta de yainu ge edda á larusa.

² Emnde ilyeđe am gyaale-aha ñanna baaka eñkale-aatare dekideki. Ilyeđe-aatare keni, ta emnde a eñkale jipu.

³ Duwa á gyaale-aha na baaka eñkale-aatare na maa, ta haletaa ba kára-aha á fanus-aatare, amá magarka kaashi á kanandzir.

⁴ Amá gyaale-aha na tá an eñkale na wá, ta haletaa kára á fanus-aha-aatare, ira kwalaba-aha-aatare kanandzir am huđe-aara.

⁵ Saaka edda á larusa ñanna watsewatse maa, a naba cebaterhe ge háre. Gyaale-aha kelaawa na bađemme parupe háre.

⁶ «Am huđe á vayiya wá, tá cena ba hula: Náwa samsa edda á larusa! Sawesse ásezenjara, a ba itare.

⁷ Daaci gyaale-aha kelaawa na bađemme tsaretse am háre na, tá fantau ge mba kára á fanus-aha-aatare.

⁸ Daaci: Kawanjeruke kanandzir-aha á kure na, náwa á emtsa kára-aha á ñere, a ba emnde na baaka eñkale-aatare na, tá elvan ge emnde a eñkale.

⁹ Ta ñwaterante ge emnde a eñkale, a ba itare tá elvan ge itare: Ñere ñá velka! Watse á hyamiyarka antara kure, dawmbare ádeza emnde a wálá kanandzir.

¹⁰ Ba zlarzlálá itare á de shekwa kanandzir na, a semhe ge edda á larusa keni. Gyaale-aha ilyeđe na ndza tá am niya-aatare na daremda á dem bere á ga nika antara edda á larusa ñanna, ta heđetaa bere an tsekweram.

¹¹ Shekwaashekwa wá, saremsa gyaale-aha umele na keni. Ta ketaa kwara: Edda! Edda, werañerantewera bere, a ba itare.

¹² Amá a ñwaterante ge edda á larusa, a ba ñane á elvan ge itare: Yá ndaakur ba jirire: Diyanakurka ya dekideki, ma kwa emnde-ara keni.»

¹³ Ge zla elva-aara Yaisu, a ba ñane á elvan ge itare: «Ma vaatara keni, njawinja á ba am niya á kure, adaba diyakurka kwaskwe ñanna, diyakurka sarte ñanna.»

Naraje an emnde a slera ta keye

¹⁴ «Adaliye dem zlanña á Dadaamiya wá, á gáráva an zhel umele a daa shula. Lauktu á zlalá, a deetaa emnde a slera-aara, a tegateraa nalmane-aara.

¹⁵ A vante jekka deremke ilyeđe ge slezunñwe-aatare. Ge buwire-aatare, a vante jekka deremke buwa. Ge keyire-aatare, a vante jekka deremke. Ma ware keni a vante ba deydey á ndzedá-aara, daaci ba zlalá-aara ge ñane.

¹⁶ Duwa edda una a shaa jekka deremke ilyeđe, kertenj a de mbedá erva an ñane, a shetaa riba jekka deremke ilyeđe.

¹⁷ Edda una ta vante jekka deremke buwa na keni, a de magán ba estuwa, ñane keni a shetaa riba jekka deremke buwa.

18 Amá edda una ta vante jekka deremke na wá, ñane a de yese evege am haha, a hedfem nalmáne á zanwe-aara am huđe-aara.

19 «Shekwaashekwa wá, a naba saahe ge zanwe á emnde a slera ñanna, a dáterte ge zhárá lisaafi á slera na ta maganaa itare.

20 A sawhe ge edda una ndza ta vante jekka deremke ilyebe na, a ba ñane á elvan ge zanwe-aara: Ndza ka vite jekka deremke ilyebe, náwa ya shante riba jekka deremke ilyebe.

21 Shagera, a ba zanwe-aara á elvan ge ñane: Ka sleslera á jirire, dzayye huđe á ña. Ka magaa slera an duksa na cekwa dárádza-aara an ervaunđe á ña palle; kazlaña na kwakya dárádza-aara keni sey yá fakemfa am erva. Sawa mí higa antara ya.

22 A semhe ge edda una ndza a vante jekka deremke buwa, a ba ñane á elvan ge zanwe-aara: Ndza ka vite jekka deremke buwa, náwa ya shante riba keni jekka deremke buwa.

23 Shagera, a ba zanwe-aara á elvan ge ñane: Ká sleslera á jirire, dzayye ervaunđe á ña. Ka magaa slera an duksa na cekwa dárádza-aara an ervaunđe á ña palle; kazlaña na kwakya dárádza-aara keni sey yá fakemfa am erva. Sawa mí higa antara ya.

24 «Am iga-aatare bademme maa, a semhe ge edda una ndza ta vante jekka deremke palle na keni áseza zanwe. A ba ñane á elvan ge ñane: Ambarka á ña male, diyandiya ganakini ka slemándzawe, ma janƙa ba wulfe á duksa á ña keni, ká hálá ba duksa; ma teganƙa ba duksa á ña keni ká jáha ba duksa.

25 Iya jiija lyawa, ndza ya hedfem shunƙu á ña am haha, náwa ñane duksa á ña.

26 A ñwanante ge zanwe, a ba ñane á elvan ge ñane: Ka sleslera mándzawe, ka masefe! Diyakdiya ganakini ya slemándzawe, á ba ka? Ma janeka ba wulfe á duksa-aaruwa keni yá hála ba duksa; ma teganka ba duksa-aaruwa keni yá jahá ba duksa, á ba ka?

27 Málki ba estuwa wá, ma andze ka de puweme nalmáne-aaruwa am ban kwa, daaci ma ya se lyiya nalmáne-aaruwa an yawe.

28 Daaci lyauvaalya jekke deremke na ázeñara na, a ba ñane á elvan ge emnde na tá tsatse ázeñara, vawanteva ge edda una an jekka deremke ilyebe, riba keni estuwa na.

29 Adaba edda una anƙwa ázeñara wá, tá de fanaarefe, tá de saganan-vesage ba kwakya. Amá edda una shanteka dƙidƙeki wá, ba una cekwa am erva-aara na keni, tá de lyevaalya am erva-aara.

30 Ngudí na baaka námpire-aara dƙidƙeki ñanna maa, naba dawansede á degashe, de eblyawanmeblye á dem tate na ni tabedamme jipu na, á de kyuwa-aara am huđe-aara, á de kerda ba sláre ge zlaɗa.»

Shairiya á emnde vaci tsa faya

31 «Má watse samsa *Ura á emnde bademme am sleksire antara malika-aha-aara bademme wá, a se njema am kurshi á sleksire-aara.

32 Daaci bademme á emnde na tá am huđe á duniya tá de jammeje á katafke-aara, á de láterá ñane emnde bademme, ba seke náza suni má á lesa kyáwe-aha, á saterse am dagave á náwe-aha.

33 Kyawe-aha wá, watse á puwáterá am naɗafa-aara, nawe-aha keni am nazlaba-aara.

³⁴ Náwa elva na á de baterná slekse ge emnde na tá am nadafafa-aara: Kure emnde na Edderwa a gaktur barka-aara na, sawmbare á sem yaikkire na ta tsatsakurán ge kure kwaye am fakta á duniya.

³⁵ Adaba am sarte na a wiwa waya, kure kwa vite náza za; a wiwa ndera, kwa vite názu yá shushe; ndza ya wayve, kwa lyivaahe á dem mba á kure.

³⁶ Am sarte na yá an ukhyiye dey, kwa tsekwime am nanngyuwe; ndza ya lapika, zakurivaareze; ndza yá am dangay, kwa duwa á de zharizhara.

³⁷ Daaci watse tá nwananteŋwa emnde a jirire na á ndaater elva na: Ndza ŋa nák vaatara á wáká waya, lauktu ŋa vakte náza za na Yaakadada? Ŋa nák áme á wáká ndera, ŋa vakte yawe?

³⁸ Ŋa nák vaatara ka wayve am ekse á ŋere, ŋa lyiyáká am mba á ŋere? Bi ká an ukhyiye dey ŋa tsekwakeme am nanngyuwe?

³⁹ Ŋa nák vaatara lapika, bi ká am dangay, ŋa de zharakzhárá?

⁴⁰ Watse á nwateranteŋwa slekse: Náwa yá sakuransese jirire-aara: Ba kelaa má kwa magateraa una-aha ŋanna ge egdzar mama-aha-aaruwa na cekwa ndzedá-aatare na wá, kwa magiyán ba ge iya.

⁴¹ «Am iga á una ŋanna maa, náwa názu watse á baterná slekse ge emnde na tá am názlaŋa-aara: Jawinaaja ázerwa, kure emnde na nyainyaikurveŋyainye Dadaamiya, zlalauzlalawa á dem kárá na baaka emtsa-aara dekideki, ta tsatsanna ge Shaitaine antara malika-aha-aara na!

⁴² Adaba ndza a wiyaa waye, kure vakuriteka náza za; ndza a wiyaa ndera, vakuriteka yawe;

⁴³ ndza ya wayve, lyiyakurika á dem mba á kure; ndza yá an ukhyiye dey, vakuriteka nanngyuwe; ndza ya lapika, ndza yá am dangay, dakurka á de zharizhárá.

⁴⁴ Daaci watse tá nwananteŋwa itare keni: Ndza ŋa nák vaatara á wáká waya antara ndera, bi ka wayve, bi ká an ukhyiye dey, melanŋerakuka na Yaakadada? Ndza ŋa nak vaatara ká lapika, bi ká am dangay, danjerka á de zharakzhárá?

⁴⁵ Watse á nwateranteŋwa slekse: Náwa yá sakuransese jirire-aara: Ba kelaa má kwalakurevkwala magateraa una-aha ŋanna ge emnde na cekwa ndzedá-aatare na, magakuriyanka ba ge iya.

⁴⁶ Daaci itare, watse tá dáterá á de magaterá palasa na á zleka dekideki na. Amá emnde a jirire wá, tá de shá shifa na á zleka na.»

26

Male-aha tá am sawari á eksá Yaisu
(Mark. 14:1-2; Luka 22:1-2; Yuh. 11:45-53)

¹ Zlanaazle Yaisu tsáká elva-aara maa, a ba ŋane á elvan ge pukura-aha-aara:

² «Diyakurdiya muŋri á *Paska wá, a juwaa ba háre buwa. Iya *Ura á emnde baŋemme wá, watse tá eksiva á ba am muŋri ŋanna, tá de zlejeliyá áte dzanŋala.»

³ De jarammeje male-aha á *liman-aha, antara male-aha á Yahudiya-aha á ba am sarte ŋanna am mba Kayafas ŋane male á *liman-aha baŋemme.

⁴ Daaci ta njantaa átirpalle geni tá eksevaksá Yaisu an nasherire, tá keŋánaakedá shifa-aara.

⁵ A ba itare am dágage-aatare: «Magaumika una ŋanna vaci muŋri, geni a tsaranteka emnde elva.»

Mukse na a puwar waye ge Yaisu
(Mark. 14:3-9; Yuh. 12:1-8)

⁶ Am sarte na Yaisu am Baytaniya na wá, a dem mbá á Simaun umele ndza á waná derve,

⁷ a demhe ge mukse umele an kuderá á waye-aara, á se emtake, kwakya gane-aara, a de puwar waye ñanna ge Yaisu áte ire-aara am sarte na ankwá á za dafa.

⁸ Ba ta naa una ñanna pukura-aha, a naba jaterhe ge ervaunđe, a ba itare: «Azara shagerire-aara jeba á bádza duksa ná?»

⁹ Ambane ka ma ta velu waye ñanna, ma tá sha shunngu kwakya an ñane, daaci ma tá tegater ge talága-aha!»

¹⁰ De cenáncena Yaisu elva na tá weshaná itare, a ba ñane á elvan ge itare: «Labára kwá hyaná lyuwa ge mukse na? Názena a maginaa ñane na shagera jipu.

¹¹ Adaba uwe, talága-aha wá, ma vaatara keni watse tá ankwá átevege kure, amá iya wá, watse ya baaka átevege kure.

¹² Ñane wá, waye na a puwiyaare ñane na wá, tsatsiyaatsatse ge béliya am evege.

¹³ Yá ndaakur ba jirire: Am huđe á duniya baďemme, baďemme á tate na ni tá de bálá labare á higa átekwa na wá, tá de ndaha názena ni a maganaa mukse na keni, tá de viyanaaka.»

Yahuda ankwá á vela Yaisu
(Mark. 14:10-11; Luka 22:3-6)

¹⁴ Daaci ankwá palle á pukura-aha kelaawa ju buwa, zhara-aara Yahuda Iskariyaud, a tsete duwa-aara á deza male-aha á *liinan-aha,

¹⁵ a ba ñane á elvan ge itare: «Kwá vite uwe yá magakuránmaga ya pute na ni á demda Yaisu am erva á kure?» Ta naba kezlanaa shunngu kul keye, cappe ta puwanem am erva.

¹⁶ A fantau á ba am sarte ñanna Yahuda ge tataya faterem Yaisu am erva ge emnde na á ba an keski.

Yaisu arge masane á *Paska antara pukura-aha-aara
(Mark. 14:12-21; Luka 22:7-14, 21-23; Yuh. 13:21-30)

¹⁷ Am váha zunjwire na tá za munri na baaka shahi á makalá am huđe-aara na, duwa á pukura-aha, ta de ndavanu ge Yaisu, a ba itare: «Ká kátá ñá de tsatsaká dafa á *Paska am tate-ara?»

¹⁸ A ñute ge Yaisu, a ba ñane á elvan ge itare: «Dawmbare á dem mba á manya am huđe á ekse, de bawanánba wá: a ba malum wá, hyephye sarte-aaruwa yá kátá za munri á Paska antara pukura-aha-aaruwa am mba á ña.»

¹⁹ Pukura-aha ta magaa názena a baternaa Yaisu na, daaci ta tsatsaa munri á Paska.

²⁰ Am iga a manjaripu maa, Yaisu antara pukura-aha-aara ta nja arge masane.

²¹ A ba ñane á elvan ge itare arge masane ñanna wa: «Náwa yá ndaakur elva, yá ndaakur ba jirire: Watse á veliya ba palle á kure.»

²² Daaci, baďemme á pukura-aha jáviya ba tá kyuwa, ta fantau ge ndavanu an palpale, ma ware keni ba: «Iya ka ndza Yaakadada?»

²³ A ñute ge Yaisu, a ba ñane: «Edda una ni erva á ñere antara ñane am tása na wá, watse á veliya ba ñane.

²⁴ Iya *Ura á emnde bademme wá, baaka pekyaa-aara sey ba yá emtsa. Ate una ta puwete am wakita á Dadaamiya áte iya wá, ba estuwa. Amá watse zlaďa jipu ge edda una ni á de veliyá ɲane, ambane ma yareka.»

²⁵ Yahuda wá, á de velaná ba ɲane kení, a eksetaa elva, a ba ɲane: «Iya ka ndza Yaakadada?» A ɲwanante ge Yaisu: «Ba estuwa.»

Masane cufedfe

(Mark. 14:22-26; Luka 22:15-20; 1 Kaur. 11:23-25)

²⁶ Am sarte na tá aɲkwa za masane maa, Yaisu a eksetaa dfaa, a slafanaa we-aara ge Dadaamiya, a kezlanve dfaa na, daaci a vaterte ge pukura-aha-aara. «Nawmbare zawuze,» a ba ɲane, «una ɲanna vuwa-aaruwa.»

²⁷ Am iga á una ɲanna maa, a eksante feka, a slafanaa we-aara ge Dadaamiya, a vaterte: «Shawushe», a ba ɲane á elvan ge itare.

²⁸ «Aďaba una ɲanna uzhe-aaruwa; a puva a aďaba emnde kwakya, geni emnde kwakya a sharánsha gabera á haypa-aha-aatare, Dadaamiya á ɲgudaterá an una ɲanna namána ge emnde.

²⁹ Yá ndaakur ba jirire: Am sali kataliya na wá, yá dalika á shá yawe á egdza á náfa antara kure mázla-aara, sey watse mí de shá ba una aɲwaslire am zlanna á Edderwa.»

³⁰ Am iga á una ɲanna maa, ta eksante lahe á gálá Dadaamiya, ba tseatare, ta zlala ádetete ire á Wa Anyaranyara.

A ba Yaisu watse á yiyaaya Piyer

(Mark. 14:27-31; Luka 22:31-34; Yuh. 13:36-38)

³¹ Daaci a ba Yaisu á elvan ge pukura-aha-aara: «An vayiya vatena wá, bademme á kure na watse kwá yiyaaya. Aďaba aɲkwa an puwa am wakita á Dadaamiya, a ba ɲane: Watse yá ejja suni, bademme á kyawe-aha am walda tá de kyan.»

³² Amá má watse tsanetse am faya wá, watse yá daada ba iya zuɲɲwe arge kure á dem Galili.»

³³ A ɲwanante ge Piyer, a ba ɲane á elvan ge ɲane: «Ma yarakaaya emnde umele kení, iya wá, yá yakaaka dƙideƙe.»

³⁴ A ɲwanante ge Yaisu: «Yá ndak ba jirire, an vayiya ba vatena na, lauktu á kyuwa tsákálá, watse ká bánba ka ser keye geni diyakikire.»

³⁵ A ba Piyer: «Yá ndaaka una dƙideƙe. Ma emtsa antara ka kení ba yá emtsa.» Bademme á pukura-aha umele kení ta ndahán ba estuwa.

Yaisu am Gaicaimane

(Mark. 14:32-42; Luka 22:39-46)

³⁶ Daaci daada Yaisu antara pukura-aha-aara á dem tate na tá dahaná an Gaicaimane na. A ba ɲane á elvan ge pukura-aha: «Náwa njawinja áhuna, iya kwaye yá de maga maduwa áhuwa.»

³⁷ A eksetaa tara Piyer, antara egdzara á Jaibaidaiyus buwa, ta duwa antara ɲane. Fantaufe wá, á tápa emtaɲkire, á tápa ba zlaďa na ni an tsaka ire na am ervaunďe-aara.

³⁸ Daaci a ba ɲane á elvan ge itare: «Baaka zlaďa na ni yá tapánka na am ervaunďe-aaruwa, yá tápa zlaďa á emtsa. Naba njawinja áhuna, pauka háre dƙideƙe, sheraumishera ice ba shagera.»

³⁹ A zlalēhe yiyiye cekwaanḡudī an itare, a de kezlaa ugje am haha, wafke-aara ba teppe áte haha, a magaa maduwa. A ba ḡane am maduwa-aara: «Eddaye-aaruwa, máki á gevge wá, tasle á ḡa jinaaja zlaḡa na ba yiyiye an ya. Amá wá, áte una yá wayaná ya ka, áte una ka wayetaa ka.»

⁴⁰ Daaci ba tse-aara wá, a seza pukura-aha keye na, amá a se berater tá am háre. A ba ḡane á elvan ge Piyer: «Dzegwakuránka ḡá an ice ba saa palle keni degey?

⁴¹ Pauka háre! Magaumaga maduwa geni a badakuruka shaitaine. Ire á urimagwe wá, wayaawáya jipu mága fesaarfire, amá baaka payḡa á vuwa.»

⁴² A daliye zlaḡe ádaliye ge buwire, a de magaa maduwa-aara, a ba ḡane: «Eddaye-aaruwa, mákini á taa jaaveka zlaḡa ḡanna áte ya na, sey ba yá shushe wá, a gevge ba namaari á ḡa.»

⁴³ Eptsaa-aara zlaḡe ádaliye á seza pukura-aha-aara, a se berater tá á ba am háre. Dzegwaránka basha háre dekiḡeki.

⁴⁴ A daliye zlaḡe ádaliye á dem tate á maduwa-aara, a de magaa ba kelaa maduwa-aara ḡanna ge keyire.

⁴⁵ Zlauzle wá, a eptsēhe zlaḡe ádaliye á seza pukura-aha-aara na. A ba ḡane á elvan ge itare: «Kure kwá pá ba háre á kure, kwá anḡkwa puwansepuwe shifa á kure ka? Ay degiya, iya *Ura á emnde baḡemme, hyephye sarte-aaruwa. Kwaye tá de fime am erva ge emnde a haypa.

⁴⁶ Tsawetse! Kwaye samsa edda una ni a veliyaa ḡane na, mí de yainuye.»

Ta eksevaa estuwa Yaisu

(Mark. 14:43-50; Luka 22:47-53; Yuh. 18:3-12)

⁴⁷ Ba elva ḡanna keni zlaḡe zlanáaaka Yaisu wá, tá zhára ba sesse Yahuda palle á pukura-aha kelaawa ju buwa. Emnde kwakya tá sá ḡaba Yahuda ḡanna, tá an katsákar-aha, antara zade-aha ceppe am erva. Ta belateraa male-aha á *liman-aha, antara male-aha á Yahudiya-aha.

⁴⁸ Yahuda na a veluwa ḡane Yaisu na maa, kwaratersekwara nalaama á ḡyēkwatērá Yaisu ge dikele á emnde ḡanna. A ba ḡane á elvan ge itare: «Ba máki kwa niina yá anḡkwa gan use ge ura ni, seke anḡkwa urire á ḡere an edda-aara wá, edda una kwá tatayaná kure na ba ḡane, naba eksauváksa.»

⁴⁹ Ba watsewatse wá, a duhe ge Yahuda ḡanna á deza Yaisu: «Use malum», a ba ḡane á elvan ge ḡane, daaci á gan use an ervaunḡe-aara palle agire.

⁵⁰ A ḡwanante ge Yaisu, a ba ḡane: «A gevge názena ka se maganaa ka na ura-aaruwa.» Daaci yálla á ba emnde na, erva am mbiye ge Yaisu, ta naba eksevaaha.

⁵¹ Ura palle am emnde á Yaisu, a naba teḡese masalam-aara ḡane keni, a wa sleslera á male á *liman-aha, a icanaa hyema palle.

⁵² «Femfa masalám á ḡa am bere-aara», a ba Yaisu á elvan ge ḡane. «Aḡaba emnde na tá teḡa masalam, itare keni watse tá keḡaterá á ba an masalám.

⁵³ Diyanḡka ka yá dzegwándzegwa ḡaha Edderwa ge se meliyumele, ba seke ndáhámína ká zhára ba malika-aha á wáva á tsaaka an debu kelaawa ju buwa emtu?

⁵⁴ Amá watse á geva estara kena názena á ndaaná wakita á Dadaamiya na? Aḡaba áte una am wakita wá, sey á gevge ba estuwa.»

⁵⁵ Daaci a ba Yaisu á elvan ge dikele á emnde ñanna bademme: «Kwá se eksiya an masalam-aha, antara zade-aha am erva na mu, ya neyle emtu? Ábi kelaazare yá njá á ba am mashidi, yá anjwa kwaraterse elva á Dadaamiya ge emnde, labára eksakurika?»

⁵⁶ Amá diyaweddiye geni bademme á mága ñanna wá, ba geni a gevge elva-aha na ni ta ndahanaa nabi-aha anjwa am wakita á Dadaamiya na.»
Daaci kyaakya zhagade ge pukura-aha bademme, ta naba yánhe.

Yaisu á katafke á *kendekyiya yaikke

(Mark. 14:53-65; Luka 22:54-55, 63-71; Yuh. 18:13-14, 19-24)

⁵⁷ Daaci emnde na ta eksevaa Yaisu na, ta dan ba suuwe á dem mba á Kayafas ñane male á *liman-aha. Mbate kertenj jarammeje malum-aha á *tawrait, antara male-aha á ekse katakappe am mba á male ñanna.

⁵⁸ Piyer wá, a daa daba Yaisu á dehuwa, amá wá, gaterápteka d'ekid'eki. A de demhe á ba á dem riya-aara, a de njehe am dágave á emnde a ufa mashidi, ge zhara lámare ñanna, ma watse á zla estara keni.

⁵⁹ Male-aha á *liman-aha antara emnde a *kendekyiya na bademme farantaufe ge tataya ba ni ma a ndarsende emnde umele elva an dzála áte Yaisu, ma ba fida keni, lauktu ma tá bá ñanaa shairiya á emtsa.

⁶⁰ Kwakya tsa emnde na ta de d'atsanve fida ge Yaisu, amá baaka názu ta eksanaa áte ñane. Am iga-aara, saremsa emnde umele ta buwa wá,

⁶¹ a ba itare: «Zhel na degi a bantsa ñane: Yá dzegwándzegwa mbedánaambedá *mashidi á Dadaamiya yaikke na. Yá nderaalindere am hare keye.»

⁶² Hattse a tsete ge male á *liman-aha na, a ba ñane á elvan ge Yaisu: «Ká ndaka elva d'ekid'eki ka? Tá ndáhá uwe ñane áte ka emnde na?»

⁶³ Amá a d'ú ba we-aara Yaisu. Daaci a ba male á liman-aha na á elvan ge ñane: «Yá ndavaku una an zhera á Dadaamiya edda á shifa, ndindaha ba jirire ba ka una ka *Almasiihu, ka *Egdza á Dadaamiya na emtu?»

⁶⁴ A ñwanante ge Yaisu, «Ba estuwa,» a ba ñane á elvan ge ñane. «Amá wá, á katafke cekwaan'gudí watse kwá niina ya *Ura á emnde bademme yá njá am nadafa á Saksage na Slekse ba ñane na, watse kwá niina zlabé adaliye, má watse yá sawa áte kumba á samaya.»

⁶⁵ Daaci male á liman-aha na a naba dzadzanve zane áte vuwa-aara, a ba ñane: «A ganve ire-aara kalle an Dadaamiya.» A ba ñane á elvan ge emnde: «Baaka wedere á miya an seyde-aha mazla-aara. Ábi cenakuráncena an hyema á kure názena a ndahanaa ñane.

⁶⁶ Emtu estara á bá kure?», a ba ñane á elvan ge emnde a *kendekyiya. A ba emnde: «Una ba haypa-aara, a njeka an shifa d'ekid'eki.»

⁶⁷ Daaci ta naba kyefanem nyaihe am ice, ta vavante d'edekwa, emnde umele ta vavante babárva,

⁶⁸ a ba itare tá elvan ge ñane: «*Almasiihu, diyeddiye mu a jakaa ware.»

A ba Piyer ñane diyaaka Yaisu d'ekid'eki

(Mark. 14:66-72; Luka 22:56-62, 63-71; Yuh. 18:15-18, 25-27)

⁶⁹ Am sarte ñanna wá, Piyer anjwa á njá am dagela am huđe á riya á male á *liman-aha. Daaci a sesehe ge kwatena á male á liman-aha maa, a ba ñane á elvan ge Piyer: «Ka keni ka ura á Yaisu zhel emnde a Galili na.»

⁷⁰ Amá eksarka Piyer dfekefeki, a ba ñane á elvan ge kwatena ñanna á katafke á emnde baðemme: «Ma ká ndaha elva á uwe keni diyanka ya dfekefeki.»

⁷¹ A tsete ge ñane ankwá á dete wakiyi, sesse kwatenaha umele daduwa á dezeńjára. Ba a puwete ice áte ñane wá, a ba ñane á elvan ge emnde: «Degiya una keni ba ura á Yaisu zhel emnde a Nasarátu na!»

⁷² Piyer a naba kwaleve zlafe ádaliye, a ba ñane: «Náwa waða-aaruwa máki diyandiya dawale ñanna. Ba jirire diyanka dawale ñanna.»

⁷³ Cekwaanḡudí am iga á una ñanna maa, ta gapte ge emnde na tá ankwá áhuwa á deza Piyer, a ba itare tá elvan ge ñane: «Ba jirire ka keni ka ba palle-aatare, aḡaba á ba áte nara á ña keni diyarakdiya emnde, diyardiya tate na ka sawa átekwa na.»

⁷⁴ Daaci Piyer a fantau ge za waða-aha, a ba ñane: «Náwa Dadaamiya diyanka dawale ñanna dfekefeki.» Á ba am sarte ñanna wá, tsáksákwalikwaa, á ba tsákálá.

⁷⁵ Daaci Piyer a naba yehete elva na ndza a bannaa Yaisu, a ba ñane: Lauktu á kyuwa tsákálá wá, ká de bánba ka ser keye ge diyakikire na. Mazla-aara ba segáshe-aara, a de kyuwa á ba an yawe á kyuwa.

27

*Daránda Yaisu á de katafke á sleksu *Pilaatu* (Mark. 15:1; Luka 23:1-2; Yuh. 18:28-32)

¹ Weráwera ekse an enjya werre wá, baðemme á male-aha á *liman-aha, antara male-aha á ekse njarantnja mazle-aara ganakini sey tá eja shifa á Yaisu.

² Ta naba puwete záwa áte ñane, ta danán ge sleksu *Pilaatu, ñane slekse yaikke am kwara ñanna, a fanaa ḡumna a Rauma.

Emtsa á Yahuda (Sler. emnde 1:18-19)

³ Yahuda na a velanaa ñane Yaisu na nanna ganakini ḡudarnḡuða Yaisu am shairiya maa, a deme am tuba, a naba sateraa shunḡu-aatare kul keye na ndza ta vantaá áte Yaisu na ge male-aha á *liman-aha, antara male-aha á ekse.

⁴ A ba ñane á elvan ge itare: «Yá an haypa ba iya, aḡaba ya velu ura cuðedde geni tá eja shifa-aara.» A ba itare tá elvan ge ñane: «Ázara lámbe á ñere áte una ñanna? Una á shá ba ka.»

⁵ Yahuda a naba puwateranve shunḡu am *mashidi yaikke, a de zlenjelaá ire-aara áte záwa.

⁶ Daaci male-aha á liman-aha ta halante suley na. Amá á bá itare: «An piya am *tawraitá ganakini mi puwante suley na ge suley á slera á Dadaamiya, aḡaba gane á shifa á ura.»

⁷ Daaci ta magaa sawari am dagave-aatare, geni tá shekwevshekwe fe á slendera gahe umele an ñane, ge heða wayve-aha am huðe-aara, ta naba shekweve.

⁸ Aḡaba una ñanna, sem vatena tá dáhá fe ñanna an fe á uzhe.

⁹ Daaci gevge názena ndza a ndahanaa nabi Yairaimiya, a ba ñane: «Halarantehálá suley kul keye na egdzara á *Iserayiila, ta ges gane-aara átekwa na,

¹⁰ daaci ta shekweve fe á slendera gahe an ñjane, ba seke una a binaa Yaakadada na.»

Sleksu *Pilaatu aṅkwa á ndavanu elva ge Yaisu
(Mark. 15:2-5; Luka 23:3-5; Yuh. 18:33-38)

¹¹ Tsarnaatse Yaisu á katafke á slekse yaikke, a ndavanuwa ñjane elva ge Yaisu, a ba ñjane á elvan ge ñjane: «Ba ka una ka slekse á Yahudiya-aha na emtu?» A ñwanante ge Yaisu, «Ba estuwa», a ba ñjane á elvan ge ñjane.

¹² Am iga á una ñanna maa, male-aha á *liman-aha, antara male-aha á larde, tá aṅkwa datsanve elva wá, Yaisu a naba dū we-aara mazla-aara.

¹³ Daaci a ba slekse á elvan ge ñjane: «Ká cenánka elva na tá tsakaná áte ka na emtu? Labára ká ndaaka elva?»

¹⁴ Amá Yaisu a dū ba we-aara, kamákamá ndahaaka elva. Haa slekse a magaa najipu kwakya.

Njarantenja am shairiya ge ja shifa á Yaisu
(Mark. 15:6-15; Luka 23:13-25; Yuh. 18:39-19:16)

¹⁵ Ba kelaa má samsa muñri á *Paska wá, slekse aṅkwa á belaterá danggay palle, edda una tá kataná itare na ge emnde a ekse.

¹⁶ Ay am sarte ñanna maa, ndza aṅkwa slemandzawe umele am danggay, zhera-aara Yaisu Barabas.

¹⁷ Daaci á bá slekse á elvan ge jáháva: «Am dágave á tara Yaisu Barabas, antara Yaisu na tá dahaná an *Almasiihu na mu, kwá kátá yá belakurá ware?»

¹⁸ Diyaadiya tsa ganakini ta danaa Yaisu adaba ba shelha baaka elva umele.

¹⁹ Am sarte na sleksu *Pilaatu aṅkwa á kya shairiya á Yaisu na ma, mukse-aara a naba belanvaa ura, a ba ñjane á elvan ge ñjane: «Maganánka ba uwe keni ge zhel ñanna dfekideki, baaka haypa-aara. Adaba vatena ya hare á ba am palasa á shene adaba ñjane.»

²⁰ Amá a ba male-aha á *liman-aha, antara male á ekse tá elvan ge jáháva: «Bawánba kure geni a belarakurnaabela ba Barabas, a jareja Yaisu.»

²¹ Slekse a ndavateruhe zlaḅe adaliye, a ba ñjane á elvan ge itare: «Kwá kátá yá belakurá ware am emnde buwa ñanna?» Ta vante jawapa, á ba itare: «Belanernaabela ba Barabas.»

²² A ba ñjane á elvan ge itare: «Yá maganá uwe ge Yaisu na tá dahaná an Almasiihu na?» Bademme-aatare ta ñwanante, a ba itare tá elvan ge ñjane: «Zleñjezleñjela áte dzangala!»

²³ A ba sleksu Pilaatu á elvan ge itare: «A gu uwe estuwa?» Amá itare ta far hula á ba an ndzeda, a ba itare: «Zleñjezleñjela áte dzangala!»

²⁴ Am nanna sleksu Pilaatu baaka názu á maganá ñjane, emnde tá far ba hula maa, a kevaa yawe, a baraa erva-aara á katafke á emnde, a ba ñjane á elvan ge itare: «Shifa á zhel na kwá de jáná kure na, haypa-aara á shika dfekideki, á shá ba kure.»

²⁵ Bademme á jáháva a ñwanante, a ba itare tá elvan ge ñjane: «Una á shakaaka, haypa á ja shifa á zhel na á ba am mbiye á ñjere antara egdzara á ñjere.»

²⁶ Daaci sleksu Pilaatu a naba belateraa Barabas, amá Yaisu wá, ta zu an ja, lauktu ta de zleñjelaná áte dzangala.

Sawji-aha tá aṅkwa á epsawa Yaisu
(Mark. 15:16-20; Yuh. 19:2-3)

²⁷ Daaci ta naba danhe ge sawji-aha á sleksu *Pilaatu Yaisu na á dem huđe á há á slekse, ta de jamme ge sawji-aha baďemme, tá á ba arge ɲane.

²⁸ Ta naba tsekwanse am naɲgyuwe-aara, ta tsekwanne am dira haɲɲe.

²⁹ Am iga á una ɲanna maa, ta nderse dake, ta faďanse ire an ɲane ágire *ďaɲkaula, ta fanem zade am naďafa-aara. Mazla-aara ta gyanu rume ágire tá epsawupsawa, a ba itare tá elvan ge ɲane: «Aska á ɲa, slekse á Yahudiya-aha!»

³⁰ Ta naba kyefanem nyaihe am ice. Ta lyevaa zade na am erva-aara, geni tá jáná an ɲane am ire.

³¹ Zlaruzle am maganaa palasa, ta tsekwanse am dira haɲɲe na, ta tsekwanne am náza-aara, lauktu ta dáná á dem tate na ta zleɲelanaa áte dzanɲala.

Náwa ta zleɲelanaa estuwa Yaisu áte dzanɲala
(Mark. 15:21-32; Luka 23:26-43; Yuh. 19:17-27)

³² Am sarte na daransede, ta de jaa ire antara ura Siraine umele zheraara Simaun, ta naba hyarhe ganakini á sepá dzanɲala á Yaisu.

³³ Daraada am tate ɲanna tá ďahána an Gaulgauta na, amaana: Tate á feka á ire maa,

³⁴ ta de fanu mbazla ge Yaisu áhuwa. Mbazla ɲanna keni aɲkwa duksa yaiyaihe am huđe-aara. Amá ba a tapanaahe ge Yaisu mbazla na wá, a naba kwalve, shaaka ďekideki.

³⁵ Daaci ta naba tsakwanse am kazlaɲa-aara, ta zleɲelehe áte dzanɲala, ta tegaa kazlaɲa-aara am dagave-aatare. Ge tega kazlaɲa-aara na wá, ta maga njeri am dagave-aatare, ganakini a sesse edda una ni á zaná ɲane ma uwe keni.

³⁶ Daaci ta njehe á ba áhuwa ɲanna ge ufufa-aara.

³⁷ Ta puwete názena ta bantsa itare tá jáná aďaba ɲane na áte naláwa, ta fetehe átire ge ɲane. Náwa názena ni ta puwetaa itare: «Ba ɲane una Yaisu, slekse á Yahudiya-aha.»

³⁸ Tá aɲkwa neyle-aha buwa ta zleɲelater átirpalle antara Yaisu áte dzanɲala-aha-aatare. Palle ta zleɲelanaa am naďafa, palle keni am názlaba.

³⁹ Emnde a degáshe am tate ɲanna tá geja ba ire, tá ámbera ezzlazole.

⁴⁰ A ba itare tá elvan ge ɲane: «Ábi ka bántsa ka ká naba mbedanaambedá *mashidi yaikke na, á ba am hare keye ká nderendere umele á ba ka? Labara ká taa ɲezlanaaka ba ka ire á ɲa? Máki ka ba *Egdza á Dadaamiya, tsekwanaatsekwa kwa ire á ɲa áte dzanɲala na!»

⁴¹ Male-aha á *liman-aha, antara malum-aha á *tawrait, ira male-aha á ekse baďemme ta fantau ge epsawa Yaisu. Ta bántsa itare wá:

⁴² «Iyau, á dzegwándzegwa ɲezla emnde umele, ire-aara wá, á taa ɲezlanaaka! Ábi ɲane slekse á Iserayiila-aha? A tsekwanaatsekwa kwa ire-aara áte dzanɲala na? Máki tsekwanaatsekwa wá, baďemme mi fetarfe áte ɲane.

⁴³ A bántsa ɲane a fetaare an Dadaamiya, ɲane *Egdza á Dadaamiya, mi ezzhara kwa kina má wase á sawa Dadaamiya ɲanna á se melanumele!»

⁴⁴ Neyle-aha buwa na ta zleɲelaterhe áte dzanɲala antara Yaisu na, itare keni ta zlazlese Yaisu ba seke male-aha ɲanna.

*Náwa ndza a emtsaa estuwa Yaisu
(Mark. 15:33-41; Luka 23:44-49; Yuh. 19:28-30)*

⁴⁵ Daaci a tsekwa ge tabedammire an vacitire am hufe á duniya bademme, dem lásar emnde ta á ba am tabedammire ñanna.

⁴⁶ Á maga saa keye wá, Yaisu a ketaa kwára á ba an ndzedá: «Aili! Aili! Laima sabaktani?» Amaana wá: «Dadaamiya-aaruwa labára yakiyaaya? Dadaamiya-aaruwa labára yakiyaaya?»

⁴⁷ Á bá emnde umele am emnde na tá ankwá á tsaatse áhuwa: «Zhel na degiya á dfaa nabi *Ailiya.»

⁴⁸ Palle-aatare a tedante zhagade, a de eksetaa sausau, a ngudetaa áte zade, a femhe am mbazla umele danđanje ba estuwa, daaci a kante, a fante áte we ge Yaisu geni a shushe.

⁴⁹ Amá a ba emnde umele-aatare: «Tsawaatse emtsaade, mi ezzhara má watse á semsa Ailiya ñanna á se melanumele.»

⁵⁰ Yaisu a fu hula zlafe ádaliye, mazla-aara a naba zlu ge shifa-aara.

⁵¹ Am sarte ñanna maa, ankwá kacekaca á dzegwa am *mashidi yaikke wá, a naba tamme kalkale, a fantau á sawa átire sem áhá. Haha keni ankwá á gajava, palaha-aha tateptate ba baley baleye.

⁵² Irekhya-aha keni kertenj tá an wara, emnde á Dadaamiya na ndza matsarematza na kwakya tsaretse am faya.

⁵³ Emnde na ta tsetaa am faya ñanna wá, am sarte na tsetza Yaisu am faya na, daremda á dem berni cudedde, emnde kwakya naráterna.

⁵⁴ Sawji-aha na a sáteraa ngumna a Rauma, antara male-aatare bademme tá ankwá ufa Yaisu na. Ba ta naa gejawa á haha antara názena magavemaga bademme na wá, dámdá lyawa am itare jipu. A ba itare: «Zhel na egdza á Dadaamiya ba jire.»

⁵⁵ Tá ankwá ñwasha keni kwakya am tate ñanna. Ta tsaahé yiyiye, ta zhara názena ni ankwá á magava na. Ñwasha ñanna kwaye ta saa á daba Yaisu á sawa am kwara á Galili ge maganaa slera.

⁵⁶ Tá ankwá tara Maari mukse á emnde a Magdala, antara Maari emmetare ge tara Yakuba an Yusufa, ira emmarge egdzara á Jaibaidaiyus, am dagave á ñwasha ñanna.

*Faremfa Yaisu am irekhya
(Mark. 15:42-47; Luka 23:50-56; Yuh. 19:38-42)*

⁵⁷ Herzhe watse á belya vaciya wá, a naba semhe ge sleberba umele ura á ekse á Arimatiya zhara-aara Yusufa. Ñane keni fetarfe áte Yaisu.

⁵⁸ A duhe ge Yusufa ñanna á deza sleksu *Pilaatu, a de ndavanu baráma á eksa emtsa á Yaisu. Daaci a ba slekse a varanteva.

⁵⁹ Duwa á Yusufa, a eksante emtsa na, a de fademe am kalpakane anwaslire tsefanje, jeba á kalpakane ñanna ba lefedde.

⁶⁰ Daaci a de zlavanaahe am irekhya-aara halál na a yese am cacera, zlafe ba unñule á zlauzle-aara ge yá irekhya ñanna. Daaci a berhanu palame yaikke ge we á irekhya ñanna, lauktu a zlala.

⁶¹ Amá tara Maari mukse á emnde a Magdala, antara Maari umele na wá, itare zlalarka, ta naba njehe, wafke-aatare ba ndanje á deza irekhya na.

Sawji-aha tá ankwá ufa irekhya á Yaisu

⁶² Makuralla-aara, amaana kwaskwe á puwansepuwe wá, ta naba tsetehe ge male-aha á *liman-aha antara *Farisa-aha ta deza sleksu *Pilaatu.

⁶³ A ba itare tá elvan ge njane: «Ambarka á nja, yehanerteyeha názena a ndahanaa slefida njanna am sarte na zlahe an shifa. A bantsa njane, watse á tsetse am faya am hare-aara ge keyire am evege.

⁶⁴ Ambane ká bela emnde tá de ufa irekhya-aara am hare keye njanna. A de tedarseka pukura-aha-aara, daaci watse tá baterán ge emnde geni tsetse am faya. Daaci fidire-aatare njanna á de jauje ge una werre.»

⁶⁵ A ba edda á hákuma á elvan ge itare: «Kwaye sawji-aha njanna, dawmbare, de magaumága názena kwa dzegwanaa kure ge ufufa-aara.»

⁶⁶ Daaci ba zlála-aatare, ta de vanyaa we á irekhya ba shagera, ta fafete damshe á njumna, ta bazlaa sawji-aha ge ufufa-aara.

28

Yaisu tsetse am faya

(Mark. 16:1-10; Luka 24:1-12; Yuh. 20:1-10)

¹ Dedde kwaskwe á puwansepuwe, an enjya werre ge laade wá, daremda tara Maari mukse á emnde a Magdala, antara Maari umele na ta de zhara irekhya na.

² Ba watsawatse shekwaraaka dekiddeki wá, bademme á haha á gyagya á ba an ndzedfa, a tsekwa ge malika á Yaakadada á sawa am samaya, a berhanvuwe palame na ge we á irekhya maa, a njetaa átekwa.

³ Malika na á mbá wulwulire ba seke kára á ráde. Nanjyuwe-aara dzayye telle jauje ba ge sluzhe keni.

⁴ Naranna emnde a ufa irekhya na wá, ba gyaagya keni tá gyagyeteka mazla-aara ge lyawa, garevge ba seke baaka shifa am itare dekiddeki.

⁵ Amá njwasha na wá, a ba malika njanna á elvan ge itare: «A wakurka lyawa dekiddeki, adaba diyandiya kwa se tataya Yaisu na ta zlenjelaa ádzangala na.

⁶ Amá njane baaka áhuna mazla-aara, tsetse am faya ba seke una ndza a enndaha na. Sawmbare nawanaana tate na ndza á zlava átekwa.

⁷ Kina wá, dawmbare ba watsawatse, de mbedawaterumbede labare ge pukura-aha geni baaka, tsetse. Baira watse á daada ba njane zunjwe arge kure á dem Galili. Kwá de nanaana áhuwa. Una ya bakurnaa ba iya.»

⁸ Daaci ba zlála-aatare ge njwasha na áte we á irekhya, ta zlálaa á ba á zhagade ge daterá labare na ge pukura-aha á Yaisu. Tá zlála na wá, ervaunđe-aatare ba seke nama, an wesha an lyawa zlahe ádaliye.

⁹ Cekwaangudi wá, Yaisu a se yaiterwa á ba an ye ge njwasha na: «A vakurteva Dadaamiya hairire», á bá njane á elvan ge itare. Zhagade ge njwasha na ádezenjara, ta kezlan ugje, ta njante sera, tá anjwa á eggala.

¹⁰ A ba Yaisu á elvan ge itare: «A wakurka lyawa dekiddeki. De bawateranba ge egdzar mama-aha-aaruwa, a darduwa á dem Galili, tá de niina áhuwa.»

Názu watse tá ndahaná sawji-aha á ufa irekhya

¹¹ Zlahe tá á ba átira zlala emtsaade njwasha na wá, sawji-aha á ufa irekhya na keni, emnde umele-aatare zlarzlala á dem huđe á ekse, ta de mbedateru labare ge male-aha á *liman-aha.

¹² Male-aha á liman-aha ta magaa sawari am dagave-aatare antara male-aha á ekse maa, ta vaterte shungu camballe ge sawji-aha na.

¹³ A ba itare ta elvan ge itare: «Bawanba geni tá se tedesaa ba pukura-aha-aara an vayiya am sarte na n̄ere n̄á am hare.

¹⁴ Ma a cenanaa ba edda á hákuma keni, diyan̄erdiya n̄ere názena ni n̄á de ndahaná n̄ere, ba n̄ázara keni á shakuraaka d̄ekid̄eki.»

¹⁵ Daaci sawji-aha ta naba lyevaa shungu na, ta maganaa áte una ni ta ndaaterndaa na. Ta naba hyanme fida n̄anna am dagave á Yahudiya-aha bad̄emme, sem vatena ta tsaa á ba áte una itare.

Yaisu a marateraa ire-aara ge pukura-aha-aara

(Mark. 16:14-18; Luka 24:36-49; Yuh. 20:19-23; Sler. emnde 1:6-8)

¹⁶ Daaci zlarzlala pukura-aha kelaawa jemtekwe kered̄de á dem Galili, ta deba áte egdza wa na ndza a baterna Yaisu na.

¹⁷ Ba ta puwete ice áte n̄ane, ta kezlan ugje, tá an̄kwa á eggala. Amá emnde umele-aatare ta magaa shaige ganakini n̄ane ka.

¹⁸ Samsa Yaisu á sezetare ba herezhzhe, a ba n̄ane á elvan ge itare: «Bad̄emme á hákuma ta fimaa á ba am erwa-aaruwa, ma am samaya, ma am duniya keni.

¹⁹ Daaci naba dawmbare ma á dem larde-ara keni bad̄emme, ma emnde-ara keni gawatervege emnde-aaruwa, mágawateránmaga baptisma an zhera á Edderwa, an zhera á Egdza-aara, an zhera á Shedekwe Cud̄ed̄de.

²⁰ Kwarawatersekwara maga fesarfira am názena ya fakuraara ya bad̄emme. Diyaweddiye ganakini iya antara kure wá, yá an̄kwa antara kure ma vaatara keni, dem halavuwa á duniya.»

Labare á higa na a puwetaa MARKUS

Waazu á Yuhanna slemaga baptisma

(Mat. 3:1-12; Luka 3:1-18; Yuh. 1:19-28)

¹ Náwa a fantuwa estuwa labare á higa, elva a Yaisu *Almasiihu *Egdza á Dadaamiya:

² Anƙwa an puwa am wakita á nabi Aisaya, a ba Dadaamiya:

«Náwa yá bela slebela-aaruwa á katafke á ña, á tsatsakaná ñane baráma.

³ Zlaɓe ádaliye a ba ñane: Anƙwa ura á bálá elva am kaamba, a ba edda-aara: Tsatsawanaatsatse unɓule ge Yaakadada, tsawanaatse baráma-aara a gevge ba ndeɗɗe.»

⁴ Am iga a una ñanna maa, a naba semhe ge Yuhanna slemaga baptisma á sem kaamba, ba seke una a ndaana nabi ñanna, a fantau ge balaterá waazu ge emnde, a ba ñane á elvan ge itare: «Magaumága tuba, lyauvaalya baptisma, á yakuraarye Dadaamiya haypa-aha á kure.»

⁵ Daaci saresse emnde a Urusaliima ba kwakya, antara emnde na tá am kwará á Yahudiya gergere baɗemme, ta seza Yuhanna ge cena waazu-aara, daaci ta naba sanse haypa-aha-aatare, ñane keni maa, a magateraa baptisma am guwa á Urdun.

⁶ Nanɓyuwe na a tsekwanaa Yuhanna wá, ta hanaa am úgje á ezlegwame, ndza á nguɗa ba gwagwa. Náza za-aara keni maa, á za ba iwe, antara nama.

⁷ A baa ñane am waazu-aara: «Anƙwa á sawa ura am iga-aaruwa wá, edda-aara ñanna an hakuma ba ñane arge iya, ba ge safanse kimake am sera keni hyanefka ya ɗekideki.

⁸ Iya, yá anƙwa á magakurá baptisma an yawe, amá ñane wá, á se magakurá baptisma an Sheɗekwe Cufedeɗe.»

Baptisma á Yaisu

(Mat. 3:13-17; Luka 3:21-22)

⁹ Á ba am hare-aha ñanna maa, a naba semhe ge Yaisu á sa am Nasarátu am kwará á Galili, Yuhanna a se baranve am guwa á Urdun.

¹⁰ Am sarte na sessa Yaisu am yawe, a naa werthehe ge samaya, anƙwa á tsekwa Sheɗekwe Cufedeɗe á setarge ñane ba seke takala.

¹¹ Cekwaanɓuɗi wá, tá cená ba ye á sawa am samaya ñanna, a ba edda-aara á elvan ge ñane: «Ba ekka una ka Egdza-aaruwa wayanak-wáyá jipu, baɗemme a higa-aaruwa á ba áte ka.»

Shaitaine anƙwa á bada Yaisu

(Mat. 4:1-11; Luka 4:1-13)

¹² Cekwaanɓuɗi am iga á una ñanna wá, Sheɗekwe á Dadaamiya á naba daa Yaisu á dem kaamba.

¹³ Hare kul ufaɗe á njá á ba am dagave á dabba-aha am kaamba, a de badanaa Shaitaine am hare kul ufaɗe ñanna. Ta magannaa ba malika-aha slera am kaamba ñanna.

Pukura-aha á Yaisu zunɓwe ta ufaɗe

(Mat. 4:12-22; Luka 4:14-15; 5:1-11)

14 Ngudarnyuda Yuhanna am dangay maa, am iga-aara daduwa Yaisu keni á dem kwára á Galili, a de fantau ge balaterá labáre á higa na ni a belanaa Dadaamiya ge emnde.

15 A ba nane á elvan ge itare: «Kina wá, hyefhye sarte na ni a tsanaa Dadaamiya, samsa sarte á nja am kwára-aara, magaumága tuba, lyauvalya labáre á higa.»

16 A gapte ge Yaisu cekwaanjudi a dába we á haye á Galili wá, a naa egdzar mama buwa, tara Simaun, tá an egdza emmenjara Andere. Tá anjwa á puwa narre-aatare á dem yawe adaba itare ta emnde a sluwu kelfe.

17 Daaci a naba daterdáhá Yaisu: «Sawmbare dabawidába, yá gakurvege emnde a jaha emnde á sem sera-aaruwa, ba seke una ni má tá jahava kelfe-aha á dem narre na,» a ba nane á elvan ge itare.

18 Ba watsawatse, ta naba puwanve narre-aatare á ba áhuwa njanna, ta dába Yaisu.

19 Ta gapte ba cekwaanjudi á de katafke wá, Yaisu a naa egdzara á Jaibaidaiyus, tara Yakuba tá an egdza emmenjara Yuhanna tá am paare á yawe, tá anjwa á tsatsa narre-aatare.

20 Daaci a naba daterdáha Yaisu itare keni, ta naba yaa eddetare Jaibaidaiyus am paare áhuwa antara emnde a slera-aara, itare ta dába Yaisu.

*Yaisu ngyainsengye shaitaine am ura
(Luka 4:31-37)*

21 Am iga á una njanna maa, Yaisu antara pukura-aha-aara njanna ta zlala á dem hufe á Kafarnahum. Samsa kwaskwe á puwansepuwe a naba dem *mashidi á Yahudiya-aha, a de kwaraterse elva á Dadaamiya.

22 Itare ta mága ba najipu-aara, adaba nane kwaraterseka seke náza á malum-aha á *tawraita, amá edda á elva njanna ba nane, á kwaraterse á ba an hákuma.

23 Vacite njanna maa, ndza anjwa ura an shaitaine am vuwa-aara am jáháva-aatare,

24 a naba fu hula zhel njanna, a ba nane a elvan ge Yaisu am hula-aara: «Ekka Yaisu ura Nasarátu na mu, ká kátá uwe ka ázenjere? Niya á na ka se kedanjerkeda emtu? Iya diyanakdiya ganakini ka Ura Cudedde na belakaa Dadaamiya na.»

25 Yaisu a naba valarhe ge shaitaine njanna, a ba nane á elvan ge njane: «Dufe we á na, sesse am zhel na ba kina!»

26 Daaci a naba slakalapte ge shaitaine am zhel na, a fu hula an ndzedfa-aara bademme, a sesehe am njane.

27 Bademme á emnde tá maga ba najipu-aara. A ba itare am dagave-aatare: «Ázara kena jeba una? Ba vaci palle keni cenanjéránka jeba á tsaha na, nanjéránka keni jeba á hákuma na ni, ura ba a ndanse elva ge shaitaine am ura ni, a naba sesehe!»

28 Kertenj hyaranmehye labare á Yaisu am kwára á Galili bademme.

*Yaisu a mbateraahe emnde kwakya am lapikere gergere
(Mat. 8:14-17; Luka 4:38-41)*

29 Ba segashe-aatare am mashidi wá, Yaisu a dába tara Simaun antara Andere á dem mba-aatare, ta dabaterdába tara Yakuba antara Yuhanna keni á dehuwa.

³⁰ Duwa-aatare maa, ta de beraa shawle á Piyer mukse, á ba á zlava, á wáná zlagzlagi. Daaci ba demda á Yaisu, ta naba mbedanuhe.

³¹ A duhe ge Yaisu á dezerjara, a de njanaa ba erwa, a tsantehe, a naba mbehe, a fantau ge magateraa kashi.

³² Eblyabela vaciya, herzha mánggaripu maa, emnde ta saa emnde-aha-aatare na lapika vuwa-aatare, antara emnde na tá an shaitaine na bademme áseza Yaisu.

³³ Bademme á emnde a huđe á ekse saresse, ta se jamme áte we á wakyiya njanna.

³⁴ Yaisu a mbaterahe emnde kwakya am lapikere-aha-aatare gergere, a njyanse shaitaine-aha kwakya am emnde. Varterteka baráma dekideki ge shaitaine-aha njanna ge ndaase elva, adaba itare diyardiya Yaisu ma ware njane keni.

Yaisu anjwa á ja d'aba an waazu

(Luka 4:42-44)

³⁵ Mákurálla-aara wá, a sesehe ge Yaisu á ba an irenjya, a zlalehe á dem kaamba yiyiye an ekse ba shagera, a de maga maduwa áhuwa.

³⁶ Daaci ta naba d'abemhe ge tara Simaun antara emnde na ni tá ba kerđe, ta de tataya tate na átekwa.

³⁷ De sharánsha maa, a ba itare tá elvan ge njane: «Degiya emnde bademme tá anjwa á tatayaktátaya jipu!»

³⁸ Amá a njwaterante, a ba njane á elvan ge itare: «Mi zlálawá á miya á dem ekse-aha na herherzhe, yá de magaterá waazu ge emnde a ekse-aha njanna keni, adaba a siyaa ba una njanna.»

³⁹ Mázla-aara ba zlála-aatare, ta fantau ge já d'aba am kwará á Galili bademme, anjwa á magaterá waazu ge Yahudiya-aha am mashidi-aha-aatare, anjwa á njya shaitaine-aha keni am vuwa á emnde.

Yaisu mbanaambe slederve

(Mat. 8:1-4; Luka 5:12-16)

⁴⁰ A semhe ge slederve umele, a se kezlaa ugje á katafke-aara, a fantau ge njala ázejjara, a ba njane á elvan ge njane: «Má wayak-wayá wá, ká dzegwándzegwa givege ba metedđe vuwa-aaruwa.»

⁴¹ Daaci Yaisu a naba zanvaarhe, a pelse erwa-aara, a de fete áte njane, a ba njane á elvan ge njane: «Wayanwáyá ká mbembe, ba metedđe vuwa á nj.»

⁴² Ba seke ndaha á miya na, a naba mbehe ge slederve njanna metedđe.

⁴³ Amá lauktu á belanaabela wá, a tedanánté hyema ba shagera,

⁴⁴ a ba njane á elvan ge njane: «Balananseka ma ge ware keni dekideki. Názena ká de maganaaka wá, de maranánmára ire á nj ge *liman, vanteva sadake á nj ge Dadaamiya áte una a ndanaa Muusa ge seydire á nj á katafke á emnde bademme ganakini mbakmbe.»

⁴⁵ Amá njane, ba zlala-aara wá, a de balse labare njanna áza emnde bademme. Adaba una njanna Yaisu dzegwánka marse ire-aara áza emnde mazla-aara, sey á njá á ba am kaamba yiyiye an ekse, tá duwa ba emnde ádezejara, á sawa am tate-aha gergere.

2

Yaisu a mbaa ura an matsa ubiya-aara

(Mat. 9:1-8; Luka 5:17-26)

¹ Haraahare cekwaanḡudí wá, a naba eptsehe ge Yaisu, á sem huḡe á Kafarnahum, cenanarcena emnde ganakini saasa, anḡwa am mba.

² Daaci kwakya nalga a se jamme am huḡe á ha ḡanna, sete we á wakyiya keni baaka sleḡe ḡekideki ge kwakyire á emnde. Daaci Yaisu a fantau ge ndater elva á Dadaamiya.

³ Á ba am sarte ḡanna maa, ta semhe ge emnde umele, ta sanaa ura an matsa ubiya-aara, ta saa sepanaa emnde ufaḡe am dagave-aatare.

⁴ Amá dzegwaránka dáná á de katafke á Yaisu aḡaba kwakyire á nalga. Daaci ta naba ḡalte áte ire á dzuguru, ta naba weraa ire á dzuguru ḡanna am ndanḡire á tate na ni átekwa Yaisu, ta velem zhel na antara egdera-aara baḡemme.

⁵ Nánná Yaisu fetarfire á emnde ḡanna maa, a ba ḡane á elvan ge edda una lapika na: «An bára haypa-aha á ḡa baḡemme egdza-aaruwa.»

⁶ Áy, tá anḡwa malum-aha á *tawraita umele á ḡanja am tate ḡanna. Malum-aha ḡanna ta fantau ge dzamanaa am ervaunḡe-aatare, a ba itare:

⁷ «Kwaye zhel na anḡwa á lyiya sleḡe á Dadaamiya. Ware edda una á dzegwándzegwa yanár haypa ge ura máki Dadaamiya ka palle?»

⁸ Kertenḡ a naba diyeddiya Yaisu názena tá anḡwa á dzamaná itare, a ba ḡane á elvan ge itare: «Labára kwa dzamete una am ervaunḡe á kure?»

⁹ Ázara una tsaftsafte jauje ge banán ge edda una lapika vuwa-aara: An bára haypa-aha á ḡa, bi baná: Tsettse, eksanteksa egdera á ḡa, ezzlala an sera á ḡa?

¹⁰ Iya wá, yá kátá kwá diyeddiye geni iya *Ura á emnde baḡemme yá an hákuma ge yateraare haypa ge emnde am duniya na.» Daaci a ba ḡane á elvan ge edda una an matsa ubiya-aara na:

¹¹ «Ya ndaa ba ekka, tsettse, eksanteksa egdera á ḡa, ezzlala á da.»

¹² Kertenḡ tsettse zhele na á katafke-aatare baḡemme, a eksante egdera-aara, a naba zlalá. Baḡemmire-aatare tá maga ba najipu-aara, a ba itare: «Ba ser palle keni ndza nanḡeránka jeba á una ḡekideki.» Daaci ta fantau ge gala Dadaamiya.

Náwa ndza a ḡantaa estuwa Yaisu Laiwi

(Mat. 9:9-13; Luka 5:27-32)

¹³ Yaisu a naba eptsá ádaliye ádete we á haye á Galili. Kwakya nalga ta duhe ádezenara, daaci a fantau ge ndater elva á Dadaamiya.

¹⁴ Am iga á tsetse-aara áhuwa, a naa egdza á Halfa á njá am bere á hadáma, zhera-aara Laiwi, a ba ḡane á elvan ge ḡane: «Tsettse, sawa, ḡabidába.» A naba tsa Laiwi, a ḡába Yaisu.

¹⁵ Am iga-aara maa, tara Yaisu tá anḡwa za ḡafa antara pukura-aha-aara am mba á Laiwi ḡanna, ta naba záná átirpalle antara *emnde a jaha hadáma ira emnde a haypa umele, aḡaba kwakya jeba á emnde ḡanna ta daa ḡaba Yaisu.

¹⁶ Tá anḡwa *Farisa-aha umele, ta malum-aha á *tawraita, ta naa Yaisu anḡwa za ḡafa antara emnde a jaha hadáma ira emnde a maga haypa gergere. A ba itare tá elvan ge pukura-aha-aara: «Labára á za ḡafa antara jeba á emnde ḡanna?»

¹⁷ De cenatercena Yaisu, a ba ḡane á elvan ge itare: «Emnde na lapiya vuwa-aatare wá, baaka wedere-aatare áza dauktar, sey ba emnde na lapika vuwa-aatare una tá deza dauktar. Daaci ba duksa palle ge iya keni. Sanka ya á se tataya emnde na tá am jirire, ya se tataya ba emnde a haypa.»

Ndává áza Yaisu arge tsufa ndera
(Mat. 9:14-17; Luka 5:33-39)

¹⁸ Vacite umele maa, pukura-aha á Yuhanna antara *Farisa-aha tá anƙwa tsufá ndera, amá pukura-aha á Yaisu tsufarka. Daaci ta naba duhe ge emnde umele, ta ndavanu ge Yaisu, a ba itare tá elvan ge ɲane: «Labára pukura-aha á ɲa tá ekseka ndera?»

¹⁹ Daaci a ɲwaterante ge Yaisu, a ba ɲane á elvan ge itare: «Emnde na tá dahaterá á sem larusa keni, kwa kurken tá dzegwándzegwa tsufa ndera emtu, am sarte na tá áza zhele á larusa? Am sarte na ni anƙwa zhele á larusa am dagave-aatare wá, tá dzegwánka tsufa ndera defikifeki.

²⁰ Amá anƙwa á sawa sarte umele wá, watse tá pakyava antara zhele á larusa. Am sarte ɲanna wá, itare keni, watse tá tsufá ndera.

²¹ «Baaka ura a venya emgyegwe a nanɲyuwe an baukta áɲwaslire, adaba máki á venyaná an una áɲwaslire, una áɲwaslire na á tefá emgyegwe a nanɲyuwe na, daaci á farfe te-aara.

²² «Zlafe ádaliye, tá puweka mbazla áɲwaslire á dem emgyegwe a *kanyakanya-aha. Adaba máki tsetse mbazla, á tatanvetate kanyakanya-aha na. Daaci á puwa mbazla á dem haha, kanyakanya keni badzafbadze. Daaci máki mbazla áɲwaslire wá, sey tá puwaná á dem kanyakanya-aha na áɲwaslire.»

Ba Yaisu una edda á vaci puwansepuwe
(Mat. 12:1-8; Luka 6:1-5)

²³ Vacite umele an kwaskwe á puwansepuwe, a degashe Yaisu antara pukura-aha-aara praatte am dágave á fe-aha á hiya maa, pukura-aha-aara ta naba fantau ge kázla ire á hiya na.

²⁴ A ba *Farisa-aha tá elvan ge Yaisu: «Labára pukura-aha á ɲa tá maga duksa na an piya vaci puwansepuwe?»

²⁵ A naba ɲwaterantehe ge Yaisu, a ba ɲane á elvan ge itare: «Ekkure ndaakurseka názu ndza a maganaa *Dawuda am sarte na irice-aara antara emnde-aara bademme ɲateraɲa waya, tá an wedere á náza za ba jipu na emtu?»

²⁶ Duwa-aatare á dem mashidi wá, Dawuda ɲanna a naba eksante tapiske na ta fan ge slera á Dadaamiya na, ta naba zuhe antara emnde-aara. Amá shairiya á Dadaamiya wá, a vaterte barama ba ge *liman-aha palle za tapiske ɲanna. A mágava una ɲanna am zamane á Abiyatar ɲane male á liman-aha.»

²⁷ A ba Yaisu á elvan ge itare zlafe ádaliye: «Á maganá ba kwaskwe á puwansepuwe nampire ge urimagwe. Urimagweka una á maganá nampire ge kwaskwe á puwansepuwe.

²⁸ Daaci ba *Ura á emnde bademme una edda á vaci puwansepuwe.»

3

Zhele an emtsa erva-aara
(Mat. 12:9-14; Luka 6:6-11)

¹ Vacite umele maa, Yaisu a daliye zlafe ádaliye á dem mashidi, a de bera ura an emtsa erva-aara vacite ɲanna.

² Am mashidi ɲanna maa, tá anƙwa emnde na tá tsagwafa ba Yaisu, ta fantau ge zhárá Yaisu an enƙale-aatare bademme, má watse á

mbanaambe ura an kwaskwe á puwansepuwe, lauktu ma tá puwar elva adába una nanna.

³ Amá Yaisu a naba banán ge zhele na an emtsa erva-aara na: «Naba tsettse, tsaatse á katafke á emnde bademme.»

⁴ Daaci a naba ndavateru ge emnde bademme, a ba njane á elvan ge itare: «A vamite baráma á mága uwe *tawraita an kwaskwe á puwansepuwe? Mága maggwire emtu, mandzawire he? Lya ura emtu, kedá ura he?» Ta naba hedú we-aatare njwarka.

⁵ Jaaja ervaunđe á Yaisu, a zharateraahe, degdegire á ire á emnde njanna wantewa jipu. Daaci a ba njane á elvan ge zhele na: «Pelansepele erva á nj.» A naba pelanse, erva-aara gevge ba lanje ba seke erva-aara werre.

⁶ Mazla-aara ba zlalá á degashe ge *Farisa-aha, ta de magaa sawari-aatare antara emnde á *Hirudus, geni tá maganá estara, lauktu tá kedanaakeda shifa á Yaisu.

Nalga na áseza Yaisu áte we á haye

⁷ Daaci ba zlalá ge Yaisu antara pukura-aha-aara á dete we á haye á Galili. Kwakya nalga na ta dabanáa ádehuwa. Emnde njanna ta segashe am kwara á Galili, emnde umele ta sawa á sa am huđe á Urusaliima,

⁸ antara am kwara á Yahudiya bademme, antara á sa am kwara á Idumaya, antara á sa á katafke á guwa á Urdun, ira á sa am kwara á Tirus antara Sidaun. Emnde njanna bademme ta se á ba áza Yaisu adaba cenarácena labare-aara.

⁹ Daaci a ba Yaisu á elvan ge pukura-aha-aara, tatayauwivaatataya egdza paare á yawe, geni a becariteka emnde.

¹⁰ Adaba njane slemba emnde, daaci emnde na lapika vuwa-aatare na kwakya ta berdavuwa ásezenjara, geni tá fetefa erva-aatare áte njane.

¹¹ Emnde na tá an shaitaine, ba ta puwete ice-aatare áte njane maa, reppe ta naba mbedá am sera-aara, ta ámbere hula, a ba itare am hula-aatare: «Ba ekka una ka *Egdza á Dadaamiya.»

¹² Amá a naba valaterarhe ge Yaisu á ba an ndzeđa geni a ndaharka elva áte njane dekideki, ma ware njane keni.

Yaisu anjwa á dzera pukura-aha-aara kelaawa ju buwa (Mat. 10:1-4; Luka 6:12-16)

¹³ Am iga á una njanna maa, Yaisu a detaa emnde na a wayateraa njane, ta dála emnde njanna antara njane áte egdza wa.

¹⁴ Ate wa njanna maa, a de dzerese emnde kelaawa ju buwa am itare, a dateraa an emnde a bela. A dzeraterse ganakini tá nja antara njane ba kelaazare, á belaterá á de balaterá labare á higa ge emnde.

¹⁵ Daaci a vaterte hákuma á njya jini-aha am ura.

¹⁶ Náwa zhera-aha á emnde a bela njanna: Simaun njane una Yaisu a fante zhera á Piyer,

¹⁷ tara Yakuba tá an egdza emmenjara Yuhanna itare ta egdzara á Jaibaidaiyus, Yaisu a faterte zhera á Bauwanairgais, amaana: hula á samaya, adaba itare ta emnde a ica ervaunđe watsewatse;

¹⁸ Andere, Filip, Bartaulauma, Mata, Taumas, Yakuba á Halfa, Tadawus, Simaun na wayaaka tá kwaráterá emnde umele na,

¹⁹ ira Yahuda Iskariyaut edda una a velu Yaisu áza kelaade-aha-aara na.

Emnde á Yaisu ta kurken an shaitaine Yaisu

²⁰ Saasa Yaisu maa, se jarammejahe emnde zlaḅe ádaliye, ba sarte á zu duksa keni sharánka tara Yaisu an pukura-aha-aara.

²¹ Am sarte na cenárencena emnde a há-aatare, a ba itare: «Una wá, hairireka mazla-aara.» Daaci ta naba duhe geni tá tefesetede am dagave-aatare.

*Tara Yaisu tá taa njeka antara Shaitaine
(Mat. 12:22-32; Luka 11:14-23; 12:10)*

²² Tá aṅkwa malum-aha á *tawraita am emnde ṅanna ta sawa á sa am huḁe á Urusaliima, ta bantsa itare: «Aṅkwa *Bailjaibul slekse á shaitaine-aha am ṅane.» Emnde umele keni ta ndahán ba estuwa, a ba itare: «A vantaá ba slekse á shaitaine-aha ṅanna hákuma ge ngyesaa shaitaine am ura na.»

²³ Daaci Yaisu a dáterte baḁemme á dezeńara, a vaterte elva an naraje, a ba ṅane á elvan ge itare: «Á sáwá estara ni Shaitaine á báká ire-aara na?»

²⁴ Am kwára á slekse palle, máki emnde tegarsetege gergere buwa wá, á zlaḁeka hákuma mazla-aara.

²⁵ Zlaḁe ádaliye, am huḁe á há palle, máki tegarsetege emnde gergere buwa, huḁe á há ṅanna á zlaḁeka mazla-aara.

²⁶ Ba duksa palle ge Shaitaine keni. Má gevge ni Shaitaine a teganse ire-aara buwa am kwára-aara wá, hákuma-aara á duka á de katafke, ma vaatara keni á zle.»

²⁷ Yaisu aṅkwa á sla Shaitaine an slendzedá, a ba ṅane á elvan ge itare: «Baaka ura á dzegwándzegwa zá há á slendzedá, máki eksevaaka emtsaade slendzedá a puwanse erva ákataliya, lauktu ṅane á zá há-aara baḁemme.

²⁸ «Diyaweddiye una ba shagera: Baḁemme á haypa-aha na tá maganá emnde, antara elva a mándzawe na tá valyaná itare áte Dadaamiya na, á yateraareya Dadaamiya baḁemme.

²⁹ Amá edda una ni a ndaase elva a mándzawe áte Shedfekwe Cufedde wá, baaka yanarye ge ṅane dekideki. Adaba haypa-aara ṅanna náza ba ge dekideki.»

³⁰ A bateraa una Yaisu na wá, adaba ta bantsa emnde umele-aatare: An shaitaine.

*Tara emmenara antara egdzar mama-aha-ṅara ge Yaisu
(Mat. 12:46-50; Luka 8:19-21)*

³¹ Am iga a una ṅanna maa, ta semhe ge tara emmenara, antara egdzar mama-aha á ṅara, ta tsaáhe á ba ágashe, ta belaa ura, ta de dante.

³² Am sarte ṅanna kwakya emnde ázeńara, amá ta naba ndahanhe, a ba itare: «Tá aṅkwa á ndaváká tara emmená, antara egdzar mama-aha-ṅara ágashe.»

³³ A ṅwaterante, a ba ṅane á elvan ge itare: «Ware ṅane emmerwa ge iya? Emnde-ara itare egdzar mama-aha-aaruwa ge iya?»

³⁴ Daaci a zharaa emnde na tá ázeńara, a ba ṅane á elvan ge emnde baḁemme: «Náwa tara emmerwa antara egdzar mama-aha-aaruwa tá áhuna.

³⁵ Ma ware una á maga názu á kataná Dadaamiya, egdza emmerwa ba ṅane, emmerwa ba ṅane.»

4

*Naraje an slepuwa wulfe**(Mat. 13:1-9; Luka 8:4-8)*

¹ Yaisu a daliye zlaḅe á de kwaraterse elva á Dadaamiya ge emnde áte we á haye á Galili. Kwakya nalga á emnde a jemaa á katafke-aara. Adaba una ḡanna, a ḡjema am paare, ḡjane áte ire á haye; emnde wá, baḡemme tá á ba am haha áte we á haye ḡanna.

² A kwaraterse duksa kwakya an naraje-aha, a ba ḡjane á elvan ge itare:

³ «Cenawancena, náwa yá bakurá elva: Sesse zhele umele ge de puwa nalkame am fe-aara.

⁴ Am sarte na aḡkwa á puwa nalkame ḡanna, wulfe-aha umele a de valyaa áte uḡḡule, ta se tsakantehe ge yiye-aha.

⁵ Wulfe-aha umele, a de valyaa áte cacera, cekwa haha, a naba sese á ba áte watsewatsire adaba cekwa haha.

⁶ Amá de sesse vaciya an kárá-aara wá, deraadera adaba ḡaaka slalwe ḡgelama.

⁷ Wulfe-aha umele zlaḅe ádaliye, a valyemaa am dake, a waltaa am dake, a becante ge dake, magaaka ire.

⁸ Amá wulfe-aha umele wá, a puwaa á ba am haha shagera, a sesehe ba shagera, a waltaa an uḡḡule-aara, a magaa ire. Ekte-aha umele, ta yayaa egdzara kul keye kul keye, ekte-aha umele ta yayaa kul uḡkwahe kul uḡkwahe, ekte-aha umele zlaḅe ádaliye ta yayaa deremke deremke.»

⁹ Daaci a ba ḡjane á elvan ge itare: «Edda una máki aḡkwa hyema-aara, a cenevaacena!»

*Labára naraje-aha?**(Mat. 13:10-17; Luka 8:9-10)*

¹⁰ Am sarte na ḡaaka dikele á emnde ázeḡjara, ta juwa ba emnde umele-aatare antara pukura-aha kelaawa ju buwa, ta naba ndavanu maana á naraje-aha-aara.

¹¹ A ḡwaterante, a ba ḡjane: «Kure wá, vararakurteva baráma geni kwá diyeddiye nasherire na am *kwara á Dadaamiya, amá emnde umele wá, ma yá ndaterndáhá keni sey á ba an naraje.

¹² Estuwa, ma tá aḡkwa á zharaná á ba an ice-aatare keni, tá diseka ḡekideki; ma tá aḡkwa á cenaná á ba an hyema-aatare keni, tá ceneseka ḡekideki. Adaba itare, ḡaaka wedere-aatare an ḡaba Dadaamiya. Ayka wá, ma andze á naba yateraarye Dadaamiya!»

*Maana á naraje an slepuwa wulfe**(Mat. 13:18-23; Luka 8:11-15)*

¹³ Daaci a ba Yaisu á elvan ge itare: «Kina cenakuránka naraje na? Máki cenakuránka una, kwá de cenaná estara kena naraje-aha umele na?

¹⁴ Náwa maana á naraje ḡanna. Slepuwa wulfe ḡanna wá, á puwa ba elva á Dadaamiya.

¹⁵ Emnde umele, itare ta ba seke uḡḡule. Tá cenvaacena elva á Dadaamiya, amá kerten ḡ sawa shaitaine, á tsakse elva ḡanna am itare.

¹⁶ Emnde umele itare ta ba seke cacera. Má cenarácena elva á Dadaamiya, kerten ḡ lyiyaná á ba an higa.

¹⁷ Amá tá vanteka sleḡe ge elva á Dadaamiya ḡanna am itare. Daaci má jerje lámare umele bi zlaḡa adaba elva ḡanna wá, tá yá fetarfire-aatare ba watsewatse.

¹⁸ Emnde umele zlaḑe ádalíye, itare ta ba seke dake. Tá lyevalya tsa elva á Dadaamiya,

¹⁹ amá wá, á dem dagave á dzama á ire an kazlanja á duniya, antara waya á nalmane kwakya, ira waya á duksa-aha umele gergere am duniya na. Á becanta ba una ḡanna elva á Dadaamiya na am itare, á manjka nampire dekiděki.

²⁰ Amá emnde umele wá, itare ta ba seke haha na slede shagera na. Tá cenevaacena elva á Dadaamiya, tá lyiyaná an ervaunđe-aatare palle, elva ḡanna á maga nampire am itare. Emnde umele anjka nampire-aatare cekwa, emnde umele nampire-aatare deydey, amá emnde umele wá, kwakya nampire-aatare.»

Naraje an kára á fanus

(Luka 8:16-18)

²¹ Yaisu a farhe zlaḑe ádalíye ge tsakaterá elva, a ba ḡane á elvan ge itare: «Ware edda una máki a mbante kára á fanus, á fáná am ekte á egdera, bi á unjmar tasa? Baaka dekiděki, sey tá zlenjelaná á ba áte tate-aara.

²² Daaci diyaweddiye ganakini baḑemme á názena an sheḑe kina, watse á sesse ásegashe. Baḑemme á názena nasherire kina, watse tá diyeddiya emnde baḑemme.

²³ Edda una, máki anjka hyema-aara, a cenevaacena.»

²⁴ Zlaḑe ádalíye a ba ḡane, á elvan ge itare: «Faufa hyema am názena kwá cenaná kure baḑemme na. Adaba baḑemme á názena kwá magaterná kure ge emnde na wá, Dadaamiya keni á de magakurná á ba áte una ḡanna ge kure keni. Baira á de januje ḡane am una kure kwá magaterán ge emnde.

²⁵ Edda una máki anjka ázejara na wá, watse tá de fanaarfe zlaḑe adalíye ge ḡane. Amá edda una an erva dey wá, ba egdza una ázejara na keni, tá de lyanvulye.»

Naraje an wulfe á wálá á ba an ire-aara

²⁶ Yaisu a farhe zlaḑe ádalíye, a ba ḡane á elvan ge itare: «Náwa názu á gáráva an názena á magava am *kwara á Dadaamiya: Duwa á ura umele, a puwaa wulfe am fe-aara.

²⁷ Daaci ḡane á pá ba hare-aara, á kezla ba hare á bere, amá wulfe ámbera á ba segashe, anjka á wala, baaka názu a disaa ḡane am huḑe-aara dekiděki.

²⁸ Baḑemme, á maganá ba haha slera. A sanse wulfe, a walante, a magaa ire, haa a nanve.

²⁹ Má welasewele, edda fe a duwa á ba an náza wa masa-aara, a de icica, adaba hyephye sarte.»

Naraje an wulfe á pilli

(Mat. 13:31-32, 34; Luka 13:18-19)

³⁰ A ba Yaisu á elvan ge itare zlaḑe ádalíye: «Mí slaterá an uwe *kwara á Dadaamiya? Mí shateru an naraje-ara ge emnde?

³¹ Kwara á Dadaamiya wá, á gáráva an wulfe á pilli. ḡane wá, cekwa ba ḡane am wulfe-aha baḑemme.

³² Amá má jaremje am haha, sesse wá, á wala jipu, haa á jauje ba ge duksa-aha umele an wala, á vala erva, yiye-aha tá njá am shedfekwe-aara, tá maga bere-aatare keni átekwa.»

³³ Yaisu a kwaraterse estuwa elva ge emnde an naraje-aha áte una tá cenáncena.

³⁴ Baďemme á elva-aara a kwaraterse á ba an naraje. Amá ge pukura-aha-aara, am sarte na baaka emnde ázetare wá, a palateraa sera-aara baďemme.

Yaisu a ekhyaa válale

(Mat. 8:23-27; Luka 8:22-25)

³⁵ Ba vacite ńanna herzha mangaripu wá, a ba Yaisu á elvan ge pukura-aha-aara: «Ebzaumibze haye ádehuwa-aara.»

³⁶ Daaci ba tse-aatare, ta yaa emnde am tate ńanna. Pukura-aha ta daa Yaisu am paare na a ńjema ńane am huďe-aara, amá paare-aha umele keni ndza ańkwa áhuwa.

³⁷ Cekwaanġuďi wá, a naba tsete ge válale yaikke átire á haye ńanna, a maganaa ńane váďza á haye á ba an ndzedá haa a nante paare an yawe.

³⁸ Yaisu ńane á zlava áte kataliya á paare, a belete ire-aara áte náza beła ire, á pá ba hare-aara. Duwa á pukura-aha-aara, ta tsante am hare na, a ba itare tá elvan ge ńane: «Malum, mí keďa ni baaka lambe á ńa?»

³⁹ Ba tsetse-aara, a naba valarhe ge válale na, a ba ńane á elvan ge haye: «Tsaatse ba tseriyye.» Daaci a naba tsahe ge válale, tseriyye sleďe ba seke ndza magaaveka duksa.

⁴⁰ Am iga á una ńanna maa, a ba Yaisu á elvan ge pukura-aha-aara: «Labára kwá maga lyawa estuwa? Baaka fetarfire á kure áte ya emtu?»

⁴¹ Daaci jaterja lyawa jipu, a ba itare am dagave-aatare: «Ware kena ńane una ni dete ba effeya antara haye keni tá fansarfe na?»

5

A mbanaa estuwa Yaisu ura an shaitaine

(Mat. 8:28-34; Luka 8:26-39)

¹ Am sarte na icaransice haye ńanna maa, daraada áte iga a guwa ńanna. Tate ńanna wá, am kwara á Gairasaine-aha.

² Ba a tsekwese ge Yaisu am paare wá, a naba sesehe ge zhele umele am dagave á irekhya-aha, a se yainu á ba an ye ge Yaisu.

³ Zhele ńanna wá, an jini am ire, á njá á ba am dagave á irekhya-aha. Baaka ura á dzegwándzegwa tákwasa ńane, ma an tsavaytsavaye keni.

⁴ Adaba ser kwakya tá puwante sasala áte sera, tá tákwasaná erva an tsavaytsavaye, amá a bataahe baďemme. Baaka ura á dzegwándzegwa ńa zhel ńanna ďekideki.

⁵ Vayi vacika á já á ba dába am dagave á irekhya-aha antara áte ire á wa-aha, ámbera á hula, á tata vuwa-aara an nákwá.

⁶ Am sarte na ni a naa Yaisu, a se yainuye na wá, a sawa á ba an zhagade, kreppe a se mbeďehe am sera-aara,

⁷ a fu hula an ndzedá-aara baďemme, a ba ńane am hula-aara á elvan ge Yaisu: «Ekka Yaisu *Egďza á Dadaamiya Slekse, ázara am dagave á miya? Yá ndaaka adaba Dadaamiya, tasle á ńa, fiyemka am zlaďa!»

⁸ A ndanaa adaba uwe una ńanna, adaba a ndaase elva-aara Yaisu, a ba ńane: «Ekka shaitaine, sesse am zhel na!»

⁹ Daaci Yaisu a ndavanu zhara-aara ge zhele ńanna, a ńwanante, a ba ńane: «Zhara-aaruwa wá, Dikele á Emnde, adaba ńa vayye.»

¹⁰ Zhele ɲanna a fantau ge kyuwanfe ge Yaisu geni a yaterya jini-aha ɲanna, a ɲjarinja á ba am kwara ɲanna.

¹¹ Am tate ɲanna maa, ndza anƙwa walda á nabezhe yaikke, tá piyá áte egdza wa maa,

¹² jini-aha ɲanna ta fantau ge ɲala Yaisu, a ba itare tá elvan ge ɲane: «Tasla á ɲa, vaɲerteva ka baráma, ɲá de ɲjá am nabezhe-aha na.»

¹³ Yaisu a naba vaterte baráma ɲanna. Mazla-aara ta naba sesehe ge jini-aha am zhel na, ta dem nabezhe-aha ɲanna. Nabezhe-aha ɲanna á maga debu buwa, amá ta naba zlerdaa zhagade a sate egdza wa ɲanna, ta puwamme am haye, a ndateruhe ge haye baɗemme.

¹⁴ Daaci zhagade ge suni-aha á nabezhe ɲanna, ta dateraa labáre ge emnde a makwata antara emnde a huɗe á ekse baɗemme. Daaci estuwa nalga tá kelá á dem tate ɲanna ge de zhárá názena magaavmace.

¹⁵ Daraada áza Yaisu, tá zhárá ba zhel na ndza an jini-aha am ɲane na á ɲjá, an enƙale-aara ba laɲɲe, a tsekweme am nanɲgyuwe ba seke emnde. Amá itare, baɗemme ta fantau ge mága lyawa.

¹⁶ Daaci emnde na ni ta naana á ba an ice-aatare mága ɲanna baɗemme na, ta fantau ge tsakaterse sera-aara baɗemme, geni a shanaa estara ire-aara zhel ɲanna, antara keɗa á nabezhe-aha na.

¹⁷ Amá itare, ta ɲala Yaisu geni a dedde am larde-aatare ba ɗekidɗeki.

¹⁸ Estuwa Yaisu a naba ɗalme am paare á yawe, amá zhele na shansha ire-aara na a ndavanu ge Yaisu, geni ɲane keni a eɗɗaba.

¹⁹ Amá eksarka Yaisu. A ba ɲane á elvan ge ɲane: «Eptseptsá á dem mba á kure, de vaterteva sera á názena a magakanaa Yaakadada na, antara zezarzi-re-aara na a zakvaara ɲane na baɗemme ge emnde á kure.»

²⁰ Daaci ba zlála á zhele ɲanna, a de fantau ge bala labare-aara am kwara na tá ɗahaná an Ekse Kelaawa na. Baɗemme á emnde na ta cenaa labare-aara na tá maga najipu.

*Labáre á egdza á Yayrus an mukse na a gejante nanɲgyuwe á Yaisu
(Mat. 9:18-26; Luka 8:40-56)*

²¹ A eptsehe zlaɓe ádaliye ge Yaisu, a icanse haye ásete we-aara, ta se jamme ge nalga a emnde kwakya zlaɓe ádaliye ázeɲara.

²² A semhe ge palle á male-aha am mashidi, zhara-aara Yayrus, a se kezlaa ugje am sera á Yaisu,

²³ a fantau ge ɲala ázeɲara, a ba ɲane á elvan ge ɲane: «Tasla á ɲa, sawa fetefa erva á ɲa áte egdza-aaruwa mukse lapika, aɗaba herzhe á degashe shifa am ɲane. Má dakemda ka wá, á emtseka mazla-aara, sey á mbembe.»

²⁴ Daaci Yaisu a naba duhe antara ɲane, kwakya emnde ta daa á ɗabaná ádehuwa, tá ámbera ebbéca áte baráma.

²⁵ Ndza anƙwa mukse am dagave á emnde ɲanna, yawe kelaawa ju buwa á maga ba palasa á kela á uzhe.

²⁶ Kwakya zlaɗa na a shanaa mukse ɲanna áza dauktar-aha. A keɗaa nalmane-aara baɗemme, aley shanka ɲulmire ɗekidɗeki, sey ba á farfe.

²⁷⁻²⁸ De cenánçena mukse ɲanna labáre á Yaisu maa, a ba ɲane: «Una wá, ma ya de fete erva-aaruwa á ba áte nanɲgyuwe-aara keni, yá mbembe.» Daaci a naba duhe á ba am dagave á emnde ɲanna, a de fete erva-aara áte nanɲgyuwe á Yaisu á kya iga.

²⁹ Kerterŋ a naba icevhe ge kela á uzhe-aara ŋanna, ba ŋane keni tapanaatápá am vuwa-aara ganakini mbaambe.

³⁰ Á ba am sarte ŋanna a naba tapanaahe ge Yaisu keni am vuwa-aara ganakini sessa ndzedá am ŋane, mbanaambe ura. A naba eptsavte am dagave á nalga ŋanna, a ba ŋane á elvan ge itare: «A gejantaa ware nangyuwe-aaruwa?»

³¹ Ta ŋwanante ge pukura-aha-aara, a ba itare: «Ká zhárá dikele á emnde ŋanna tá becakβeca na ni, a gejaktaa ware, a ba ka?»

³² Amá a zharateraahe ge Yaisu, ge dise edda una a magaa una ŋanna.

³³ Daaci gazlaagazla mukse na, adaba tapanaatapa názu a gev am vuwa-aara. Daaci a sawhe ámbera á gyagya ba seke maagara, a se kezlaa ugje am sera á Yaisu, a ndanse jirire-aara bademme.

³⁴ A ba Yaisu á elvan ge ŋane: «Mbakaambe fetarfire á ŋa egdza-aaruwa, ezzlálá á ba an hairire, de njinja ba layye.»

³⁵ Yaisu zlaβe á ba an elva áte we, ta semhe ge emnde á sawa am mba á Yayrus male am mashidi, a ba itare tá elvan ge Yayrus: «Baaka egdzere. Yanya malum mazla-aara.»

³⁶ Amá Yaisu fanuka hyema ge elva-aatare. A ba ŋane á elvan ge Yayrus: «A wanŋa lyawa dekideki, naba fetarfe ka.»

³⁷ Daaci a duhe, amá velaaka baráma dekideki ganakini tá dabaná emnde ádehuwa, sey ta dabanaa ba tara Piyer, Yakuba, ira Yuhanna egdza emmenjara ge Yakuba ŋanna.

³⁸ Daraada am mba á Yayrus maa, ta de beraa emnde kwakya tá maga ba emtanjire. Emnde umele tá kyuwa, emnde umele tá tsáka dákwa.

³⁹ A demhe ge Yaisu á dem huđe á há, a ba ŋane á elvan ge emnde: «Labára kwá maga emtanjire, kwá kyuwa estuwa? Egdzere emtsaaka, á pá ba háre.»

⁴⁰ Amá ta naba puwar dzáká, ágire tá epsawepsawa. Daaci Yaisu a naba bakaterse ásegashe bademme, a yaa ba tara emmenjara antara eddenjara ge egdzere, ira pukura-aha-aara keye na, ta demhe antara ŋane á dem bere na á zlava am huđe-aara egdze na.

⁴¹ Daaci ŋane a de ŋanaa ba erva ge egdze na, a ba ŋane á elvan ge ŋane: «Talita kuma», amaana: «Egdzere, ya bakanaa ba iya tsettse.»

⁴² Ba seke ndáhá á miya na tsetsa egdze na. Egdze ŋanna, yawe kelaawa ju buwa. Daaci bademme tá maga ba najipu-aara.

⁴³ Amá Yaisu a fater magiya kwakya, geni a balarka dekideki. Am iga á una ŋanna, a ba ŋane á elvan ge itare: «Vawanteva náza za ge egdzere.»

6

Emnde a Nasarátu fartareka áte Yaisu (Mat. 13:53-58; Luka 4:16-30)

¹ Daaci a tsete ge Yaisu áhuwa, a zlala á dem ekse na ni a waletaa am huđe-aara na. Pukura-aha-aara keni ta duwa á ba antara ŋane.

² Samsa kwaskwe á puwansepuwe maa, ta naba dem mashidi, a de kwaraterse elva á Dadaamiya ge emnde. Emnde kwakya jarammeje am mashidi ŋanna. Am sarte na cenarvaacena elva-aara, ta mága najipu kwakya áte ŋane, a ba itare: «A de mbese áme elva na estuwa? A shanaa áme ŋane ilmu na? Ázara kwa ba najipu-aha na á maganá ŋane na!

³ Ábi ba ñane una slega nafa egdza á Maari na? Egdza emmetare ge tara Yakuba antara Yauseys, Yahuda, ira Simaun. Egdzar mama-aha-ñara ñwasha keni ta ba am dagave á miya.» A piyateraa ba una ñanna ge fetare áte ñane, baaka umele.

⁴ Daaci a ba Yaisu á elvan ge itare: «Ma áme keni emnde tá fa zherwe áte nabi á Dadaamiya, amá am huđe á há-aatare, antara vara-aha-aara, ira emnde a ekse-aara badfemme wá, tá feka zherwe áte ñane.»

⁵ Daaci magaaka najipu-aha kwakya am ekse ñanna, sey ba una a puwaterar erva ge emnde umele-aatare, a mbateraahe.

⁶ Yaisu á maga ba najipu-aara adaba baakire á fetarfire á emnde a ekse ñanna.

Am iga á una ñanna maa, a naba tse am ekse ñanna, a zláá á dem ekse-aha na herherzhe na, a de kwaraterse elva á Dadaamiya ge emnde a ekse-aha ñanna.

Yaisu a bela pukura-aha-aara kelaawa ju buwa
(Mat. 10:5-15; Luka 9:1-6)

⁷ Vacite umele maa, a jatermaare ge pukura-aha-aara am tate palle, a vaterte hákuma áte shaitaine-aha, lauktu a fantau ge belaterbela bubuwa.

⁸ Lauktu a belaterbela wá, a fater bariya, a ba ñane á elvan ge itare: «Eksauka ba uwe keni am erva, sey ba zade á kure palle. Magauka kashi á náza za, ma shungu keni am lyiba.

⁹ Fawaumfa kimake am sera, amá dawánka zane bubuwa.»

¹⁰ A ba ñane á elvan ge itare zlađe adaliye: «Máki dakuremda am ekse wá, njawinja á ba am mba na máki lyarakurvaalya am huđe-aara na, dem sarte á zláá á kure am ekse ñanna.

¹¹ Má lyiyarakurka emnde, bi cenarka elva á kure wá, dawedde am ekse-aatare, papawaapape berbere na áte sera á kure. Magawateránmaga una ñanna, watse tá disá ba itare antara Dadaamiya.»

¹² Daaci ba zláá ge pukura-aha, tá de belaterá elva á Dadaamiya ge emnde geni a magarmága tuba.

¹³ Ta ngyesaa jini-aha kwakya am emnde; emnde na lapika vuwa-aatare keni, ta gaterve waye an zhera á Dadaamiya, mbarateraambe badfemme.

Elva a emtsa á Yuhanna slemaga baptisma
(Mat. 14:1-12; Luka 9:7-9)

¹⁴ A cenanaa estuwa sleksu *Hirudus labare á Yaisu adaba badfemme á emnde tá ndáhá ba ñane. Ta bantsa emnde umele: «A tsetaa ba Yuhanna slemaga baptisma am faya. Adaba una ñanna an hákuma á mága najipu-aha gergere.»

¹⁵ Amá a ba emnde umele: «Una Yuhanna ka, nabi *Ailiya werre.» A ba emnde umele zlađe adaliye: «Una ba nabi umele tsekemme, amá ñane keni ba nabi á Dadaamiya ba seke nabi-aha werre.»

¹⁶ De cenánçena sleksu Hirudus gajawe-aatare maa, a ba ñane: «Una ba Yuhanna slemaga baptisma. Ndza icanaayica ire áte ñane, amá a tsetaa ba ñane ñanna am faya!»

¹⁷ A bateraa una ñanna adaba ndza a ndahanaa ba ñane ñanna geni a eksarvaksu Yuhanna. Daaci ta naba eksevaahé, ta puwete zawa áte ñane, ta de belema am danggay. A ngudanaa adaba uwe Hirudus Yuhanna; adaba Hirudus ñanna a eksantaave Hirudiya ge egdza emmenjara Filip.

18 Amá anƙwa á ndandaha Yuhanna, geni a eksantaave mukse ge egdza emmeɗara na wá, una ɗanna zlayeka ɗekideki.

19 Adaba una ɗanna Hirudiya wayaaka zhára Yuhanna an shifa ɗekideki, baaka ba pute-aara ge já shifa-aara.

20 Adaba Hirudus wá, ɗane á kuvá Yuhanna jipu, wayaaka á geja shifa-aara, adaba diyaadiya ganakini Yuhanna ura á Dadaamiya, ura jirire. Ba kelaa máki Yuhanna anƙwa á baná elva ge sleksu Hirudus wá, á taa weranteka ba we-aara keni, amá wayaawáyá tsa eccena-aara.

21 Vacite umele maa, shansha Hirudiya baráma á já Yuhanna. Samsa sarte á ya sleksu Hirudus, a naba gyaa munri, daaci a naba dante galipaha-aara, antara male-aha á sawji-aha ira male-aha umele am kwara á Galili.

22 Duwa á gyaale á Hirudiya, a de shekelaterante ge male-aha na a dahateraa slekse na. Hayaranháya jipu tara slekse an emnde-aara baɗemme. A naba banánba slekse ge gyaale ɗanna, a ba ɗane: «Ma ká kátá uwe keni, naba ndaviyundave, yá vakteva.»

23 A naba zanu waɗa-aara, geni ma a ndavanu uwe keni, sey a vanteva, una ma kyalma á rezege-aara keni, sey á vanteva.

24 Daaci ba degashe-aara ge gyaale na, a deza emmeɗara, ge ndavanu názena ni á se ndavanu ge slekse na. Amá a ba emmeɗara: «De enndava ka a varakteva ba ire á Yuhanna slemaga baptisma.»

25 Kerteɗ a semhe áseza slekse, a ba ɗane á elvan ge ɗane: «Yá kátá ká vite ire á Yuhanna slemaga baptisma am kwatame.»

26 Una ɗanna namaari-aareka ɗekideki, amá dzegwánka kwalarkwale adaba waɗa na a zanuwa ɗane á katafke á emnde-aara na.

27 Daaci a naba bela sawji á dem dangay, ge de sá ire á Yuhanna na. Ba zlalá á sawji na, á dem dangay na, a de ica ire áte Yuhanna,

28 a sanán ge gyaale ɗanna am kwatame. Duwa á gyaale ɗanna, a de vante ge emmeɗara.

29 Daada labare ádeza pukura-aha-aara, ta naba sawhe, ta eksante emtsa-aara, ta de hefehe.

*Yaisu a zateru duksa ge zála debu ilyebe
(Mat. 14:13-21; Luka 9:10-17; Yuh. 6:1-14)*

30 Saraasa emnde a bela á Yaisu, ta se ndahanhe baɗemme á názena ta maganaa itare antara názena ta kwaraterse ge emnde.

31 Emnde keni ba tá sawa emnde na, tá zlalá emnde na, baaka ica-aatare ɗekideki áza tara Yaisu antara pukura-aha-aara. Ba sarte á za náza za keni ta shanka ɗekideki. Daaci a ba Yaisu á elvan ge itare, «Máki estuwa wá, mi zlalawa á dem tate na ta baaka emnde na, kwá de puwansepuwe cekwaanɗudí.»

32 Daaci ta naba deme am paare, ba zlalá-aatare á dem tate na ta baaka emnde átekwa, ba itare an ire-aatare.

33 Amá naraterna emnde kwakya am sarte na tá zlalá na, daaci ta naba diyatersediye, ta dábateremhe an sera. Emnde umele keni saresse am ekse-aha gergere, ta dábateremhe an sera. Baira ta dema ba itare zunɗwe arge tara Yaisu an pukura-aha-aara.

34 De sessa Yaisu am paare maa, á zhára ba dikele á emnde tá kela ádezeɗara. Á zharaterzhara wá, a naba zatervaarhe, adaba ta ba seke kyawe-aha na baaka suni am ekte ge itare na. Daaci a fantau ge kwaraterse duksa kwakya áte Dadaamiya.

³⁵ Eblyabelya vaci maa, ta duhe ge pukura-aha-aara ádezeŋjara, a ba itare tá elvan ge ŋane: «Degey baaka vaciya mazla-aara, tate na keni kaamba.

³⁶ Ambane puwateraapuwa emnde na, a zlarzlala á dem ekse-aha antara egdzar makwata-aha na herherzhe áhuna, tá de shakwanu náza za ge we-aatare.»

³⁷ A ŋwaterante ge Yaisu, a ba ŋane: «Vawaterteva ba kure náza za!» A ba pukura-aha tá elvan ge ŋane: «Ká kátá ŋá de shekwaterá náza za jekka deremke wanyara, lauktu á hyater ge emnde na?»

³⁸ A ndavateru ge Yaisu, a ba ŋane á elvan ge itare: «Kwá an depainj wanyara ázekure? De zharawazhara wára?» Ta de zharanaahe, a ba itare tá elvan ge ŋane: «Depainj á ŋere aŋkwa ilyeŋe ámasla an kelfe buwa.»

³⁹ Mazla-aara a ba Yaisu á elvan ge pukura-aha-aara: «Njawateraanja emnde áte masa an slala an slala.»

⁴⁰ Daaci ta naba ŋjateraahe emnde deremke deremke, am slala-aha umele kul ilyeŋe kul ilyeŋe.

⁴¹ Zlauzle una ŋanna maa, Yaisu a naba halante depainj ilyeŋe, antara kelfe buwa na, a kante ice á dem samaya, a slafanaa we-aara ge Dadaamiya. Daaci a kwacaa depainj-aha na, a tegateraa ge pukura-aha, geni tá vatertá itare ge emnde. Am iga á una ŋanna a tegateraa kelfe-aha na keni.

⁴² Bademme á emnde, ma ware keni a zuhe á ba áte huŋe-aara náza zá na, aley jauje zlaŋe ádaliye.

⁴³ Pukura-aha ta halante jugena á depainj antara kelfe ŋanna wára kelaawa ju buwa.

⁴⁴ Kezlakula á emnde a zá náza zá ŋanna wá, tá maga zála debu ilyeŋe.

Yaisu á zlála an sera áte ire á haye
(Mat. 14:22-33; Yuh. 6:15-21)

⁴⁵ Shekwaraaka dekiŋeki am iga á una ŋanna, a ba Yaisu á elvan ge pukura-aha-aara: «Dawemda am paare, dawedde kure zuŋŋwe á katafke-aaruwa, ebzaubze guwa á kya erwa. Iya wá, yá puwateraapuwa emtsaade emnde.»

⁴⁶ Puwateraapuwa emnde maa, a naba dalete áte egdza wa, a de maga maduwa.

⁴⁷ Zhedaazheda ice, gevge vayi maa, zlarzlálá pukura-aha an paare á dem dagave á haye ba shagera, amá Yaisu wá, á ba áte wa ŋanna ba ŋane palle.

⁴⁸ Á zhára pukura-aha-aara á sawa áte wa ŋanna wá, tá baka paare an zlada jipu, á magaterá palasa effeya á eptsaterá á dem iga. An ireŋlya wá, a duhe ge Yaisu de shateraasha pukura-aha-aara na áte ire á haye, ŋane á zlála á ba an sera-aara áte ire á haye ŋanna. Amá a de magaa ba seke á kátá yaterseye.

⁴⁹ Ba naranna pukura-aha-aara aŋkwa á zlála an sera-aara áte ire á yawe na wá, ta naba fu hula, adaba itare ta kurken shaitaine á yawe.

⁵⁰ Itare bademme ba seke á degáshe shifa am itare ge lyawa. Daaci kertenj a ndahater elva Yaisu: «Gazlauka, degiya una ba iya!»

⁵¹ Daaci a naba daleme am paare á dezetare wá, tseriyiye a naba tsaahé ge effeya na. Tá geja ba ire pukura-aha-aara, tá maga najipu.

⁵² Adaba degdege ire-aatare jipu, cenaránka itare najipu na a maganaa an depainj na.

Yaisu a mbaa lapika-aha am Gainazarait
(Mat. 14:34-36)

⁵³ Ba ebzarubze haye wá, tá am haha á Gainazarait, daaci ta ngudfaa paare-aatare áte we á guwa.

⁵⁴ Ba segashe-aatare am paare wá, emnde ta naba dise Yaisu.

⁵⁵ Daaci ba zhagade-aatare á dem ekse-aha-aatare, ta de sanaa emnde-aha-aatare na ni á waterá vuwa-aatare áte egdera-aha-aatare. Ma a dem tate-ara Yaisu keni, tá maga ba una emnde.

⁵⁶ Baɗemme á tate na ni a de tsekwaá átekwa Yaisu, ma a de tsekwaá am berni, ma áte makwata, ma am egdza ekse baɗemme, emnde ta sanaa emnde-aha-aatare na ni lapika vuwa-aatare, ta fanaa á katafke-aara am dagave á emnde baɗemme, ta njalaterunjale geni tá fetefa erva-aha-aatare á ba áte we á nanjyuwe-aara keni. Daaci baɗemme á emnde na ni ta fete erva-aatare áte njane mbarembe.

7

Elva a naɗe á eggye-aha werre
(Mat. 15:1-9)

¹ Am iga á una njanna maa, *Farisa-aha antara malum-aha á *tawraita umele ta sawa am Urusaliima ta se jamme áza Yaisu.

² Amá ta naa pukura-aha umele ta naba zu ɗafa an erva a liya, bararaaka emtsaɗe áte una ta kwaratersaa am nadina-aatare.

³ Adaba Farisa-aha antara Yahudiya-aha-aatare baɗemme wá, tá zeka ɗafa an erva a liya ɗekiɗeki, sey tá bara erva-aatare ba shagera emtsaɗe. Estuwa tá anjka maga duksa á eggye-aha-aatare an enjkale-aatare baɗemme.

⁴ Ma ta saa á ba am kwaskwe keni, tá zeka ɗafa ɗekiɗeki, máki tsakaraaka yawe. Anjka zlaɓe kwakya naɗe á eggye-aha-aatare na tá fansaare itare, ba seke bara tasa-aha-aatare, antara gahe-aha-aatare, ira kazlanja na ta janaa an verzhagane baɗemme á ba an tsufa ázetare.

⁵ Adaba una njanna, ta duwa Farisa-aha antara malum-aha á tawraita á deza Yaisu, ta de ndavanundave, a ba itare: «Labára pukura-aha á njá tá fansarka ge názena ta kwaranjersaa eggye-aha a njere, tá naba zá ɗafa an erva a liya na?»

⁶ A njwaterante ge Yaisu, a ba njane: «Una wá, ba jire á Aisaya, adaba ndza maganaamaga njane nabiyire áte kure kwa emnde na. Anjka an puwa am wakita á Dadaamiya, a ba njane: Emnde na wá, tá anjka á galiya á ba áte we, am ervaunɗe-aatare ta yiyiye an ya.

⁷ Tá anjka jáháva ɗeme am sera-aaruwa, amá una njanna ba dey. Adaba itare tá ndáhá ba naɗe-aha á emndimagwaha, ta ganve ba seke elva-aaruwa.»

⁸ Daaci a eksante elva-aara zlaɓe áɗaliye Yaisu, a ba njane á elvan ge itare: «Kure kwa yaa shairiya á Dadaamiya, kwá anjka fansar ge naɗe-aha á emndimagwaha.»

⁹ A ba njane á elvan ge itare zlaɓe áɗaliye: «Diyakurdiya eptsanve iga ge shairiya á Dadaamiya, geni kwá ganvege naɗe-aha á emndimagwaha.

¹⁰ Ábi a enndaha Muusa, a ba njane: Dematerveɗeme tara emmeɗa an eddeɗa. Ma ware una a ndaase elva yayiaihe áte eddeɗara bi áte emmeɗara, edda-aara a njeka an shifa ɗekiɗeki.

11 Amá kwa bantsa kure, ma edda-aara á kátá melanu ge eddenjara bi ge emmenjara keni, máki ndasendahe edda-aara ganakini anjwa duksa ma andze yá melaku an njane, amá ya fan ge slera á Dadaamiya wá,
 12 daaci baaka wedera á edda-aara ge melanu ge eddenjara bi ge emmenjara mazla-aara. Estuwa á ba elva á kure.
 13 An una njanna wá, kwa ganve elva á Dadaamiya ba seke duksa dey, kwa tsaa áte nade-aha á eggye-aha á kure. Kwakya jeba á duksa-aha njanna kwá maganá kure.»

Kazlanja na á badza ura an Dadaamiya
 (Mat. 15:10-20)

14 Am iga á una njanna maa, a ba Yaisu á elvan ge emnde badfemme: «Sawmbare, cenauvaacena elva na ba shagera.

15 Nazu á badza ura an Dadaamiya wá, názena á faná edda-aara á dem mbuweka, á badzená názena á segashe am mbuwe á edda-aara.» ((

16 Edda una máki anjwa hyema-aara, a cenevaacena.))

17 Am sarte na yaterya Yaisu emnde, a de deme am bere maa, pukura-aha ta de ndavanu maana á naraje njanna.

18 A njwaterante, a ba njane: «Iyau, kure keni kwaasau zlafe shakuranka enjkale-aara, cenakuranka? Diyakurka ganakini baaka názu á duwa ádagashe á dem mbuwe á urimagwe, á badzaterá an Dadaamiya emtu?»

19 Adaba una njanna á duka á dem ervaunje, amá á dem huđe, á segashe zlafe ádaliye am edda-aara.» An elva-aara njanna wá, ganvege náza za badfemme ba halal.

20 A ba njane á elvan ge itare zlafe ádaliye: «Ba názena ni á segashe am mbuwe á edda-aara una á badzaterá an Dadaamiya.

21 Adaba kwakya shagerkire á hala na á segashe am ervaunje á ura. Á berhaná ba una njanna á de maga dakarire, neylire, á de já shifa,

22 á de maga gwardzire, á dem waya duksa á ura, á de maga mandzawire, á de zlerma ura, á de maga ngudiyire, á dem shelha, á dem zá vuwa á ura, á dem gálá ire, ira á dem wucire.

23 Daaci badfemme á duksa-aha njanna, á segashe á ba am ervaunje á urimagwe, á badzaterá ba una njanna an Dadaamiya-aara.»

Mukse á emnde á jeba umele fetarfe áte Yaisu
 (Mat. 15:21-28)

24 Tsetsa Yaisu áhuwa, kwaye a zlála á dem ekse-aha na herherzhe an berni á Tirus. Á de demhe am bere, wayaaka tá diyeddiya emnde, amá dzegwanka shebe.

25 Anjwa mukse umele an shaitaine egdza-aara, egdzere mukse maa, ba a cenaa labare á Yaisu wá, a naba duhe ádezejara, a de kezlanaa ugje,

26 a fantau ge njala Yaisu geni a ngayainsengye shaitaine njanna am egdza-aara. Mukse njanna wá, mukse á Yahudiya ka, njane mukse á Yunaninjka am emnde á Siraufiniki.

27 Daaci a ba Yaisu á elvan ge njane: «Yaterya a zaruze emtsaade egdzara dafa. Haleta dafa á egdzara, puwateranve ge kere-aha wá, una zlayeka defideki.»

28 «Ba estuwa,» a ba mukse na, «amá ma kere-aha keni tá wazaná ba itare kwaca á dafa na á valya á sawa am erva á egdzara.»

29 A lyeava ge Yaisu, a ba njane á elvan ge njane: «Ijwaktenjwa shagera. Naba zlála á da, baaka shaitaine am egdza á nj mazla-aara.»

³⁰ Daaci a naba da-aara mukse na, a de bera egdza-aara, á zlava áte egdera ba lapilayye, baaka shaitaine am nane.

Yaisu a mbanaahe makwaya na elva keni a ndaaseka an unjule-aara

³¹ Am iga á una nanna maa, a tsete ge Yaisu am Tirus, a zlalá á dem Sidaun. Tsante am Sidaun maa, a segashe am kwara á tate na tá dahaná an Ekse Kelaawa na praatte, ge sete we á haye á Galili.

³² Ahuwa maa, ta sanaa makwaya umele zhele, á taa ndaaseka elva an unjule-aara keni. Daaci ta nala Yaisu ganakini á puwar erva-aara, á mbanaambe.

³³ Daaci Yaisu a sanse zhel nanna am dagave á emnde, a de tsanaahe ba nane palle, a shabanem gulanda-aha-aara am hyema, a kyefaa nyaihe-aara, a gante áte nara,

³⁴ a kante ice á dem zhegela, a puwese shifa á ba an ndzeda; «Aifata,» a ba nane á elvan ge zhel nanna. Amaana: A wartewará hyema-aha á na.

³⁵ Ba seke ndaha á miya na kerten wartewará hyema-aha-aara, a werte ge we-aara keni, a fantau ge ndaha elva á ba an unjule-aara.

³⁶ Amá Yaisu a fater magiya kwakya geni a ndaaranka ma ge ware keni. Amá ba seke una nane a fater magiya kwakya na wá, itare keni ta de balse labare nanna kwakya áza emnde.

³⁷ Daaci bademme á emnde tá maga ba dikere-aara, a ba itare am dagave-aatare: «Bademme á názena a maganaa nane na ba shagera! Antara ba makwaya-aha keni á vaterte hyema degey! Wuce-aha keni á weraterta we, tá ndaha elva ba lanje!»

8

*Yaisu a zateru duksa ge emnde debu ufaɕe
(Mat. 15:32-39)*

¹ Am sarte nanna maa, ta semhe ge emnde umele zlaɕe ádaliye ta kwakya jipu, ta se jamme áza Yaisu. Am baaka náza za áza emnde nanna, Yaisu a detaa pukura-aha-aara, a ba nane á elvan ge itare:

² «Emnde na tá wiwa am ice ge iya, adaba hare keye vatena tá á ba ázerwa, názu á ezza keni baaka.

³ Máki puwanateraapuwa ba estuwa, baaka názu ta zuwaa itare wá, á de cebateraaceɕa waya áte baráma. Adaba emnde umele-aatare, ta sawa á sa am tatu yiyiye.»

⁴ Ta nwanante ge pukura-aha, a ba itare: «Á de shaná áme kena ura náza zá am kaamba na ni á hyater ge emnde na?»

⁵ «Ankwa wanyara depain ázekure?» a ba Yaisu á elvan ge itare. Ta nwanante, a ba itare: «Iá an depain vuye.»

⁶ Daaci: «Njawinja am haha,» a ba Yaisu á elvan ge emnde bademme. Nane a halante depain-aha vuye na, a slafanaa we-aara ge Dadaamiya, a kwacaabe, daaci a naba tegateraa ge pukura-aha-aara, geni tá vatertá itare ge emnde. Daaci pukura-aha ta tegateraa depain na ge emnde.

⁷ Ndza ankwa egdza kelfe-aatare zlaɕe ádaliye. Yaisu a slafanaa we-aara ge Dadaamiya arge kelfe nanna keni, daaci a tegateraa ge pukura-aha-aara, geni tá vatertá kelfe nanna keni ge emnde.

⁸ Bademme-aatare, ma ware keni a zuwa á ba áte huɕe-aara, ta yanaa ba itare náza zá. Pukura-aha ta halante jugena-aara kenday vuye.

⁹ Emnde njanna keni ta vayye tsa, tá maga debu ufafe.

Am iga una njanna maa, Yaisu a naba puwataahe,

¹⁰ njane a demhe am paare antara pukura-aha-aara, kwaye ta zlala á dem kwara á Dalmanuta.

*Farisa-aha tá ndava najipu áza Yaisu ge dise njane átekwa

(Mat. 16:1-4)

¹¹ Ta duhe ge *Farisa-aha ádeza Yaisu wá, a dateraa ba gajawe, ta de tsagwadanaa áte elva. A ba itare tá elvan ge njane: «Máki a belakaa ba Dadaamiya wá, maranjeranmárá najipu palle geni njá diyeddiye átekwa.»

¹² Daaci Yaisu a puwese shifa á ba an ndzedá, a ba njane: «Labára njane emnde a zamane na tá tataya ba najipu na? Yá ndaakur ba jirire, baaka najipu na ni tá marateranmárá mazla-aara.»

¹³ Mazla-aara ba tse-aara áhuwa, a deme am paare, a eptsehe zlafe ádaliye ásete we á guwa á sehuna-aara.

Shahi á makala á *Farisa-aha antara *Hirudus

(Mat. 16:5-12)

¹⁴ Am tse-aatare njanna maa, pukura-aha ta naba viyaa náza zá, tá á ba an depainj palle ázetare.

¹⁵ Hyemhye am ndáhá elva a Yaisu an naraje an shahi á makala maa, a fater magiya, a ba njane á elvan ge itare: «Degiya faufa hyema, tsufautsufa ire á kure átuge shahi á makala á *Farisa-aha, antara *Hirudus!»

¹⁶ A ba pukura-aha am dagave-aatare: «A ndaha una Malum, adaba njá viyaa depainj.»

¹⁷ Diyeddiye Yaisu názena tá ndahaná itare, a ba njane á elvan ge itare: «Labára kwa bantsa kure, adaba kwa viyaa depainj? Kwaasau zlafe diyakurka, ba egdza a una ni kwá taa cenvaaka? Kwaasau zlafe shakuránka enjkale?»

¹⁸ Kwá á ba an ice á kure ni, aley kwá nanka? Kwá á ba an hyema á kure ni, kwá cenánka? Yehauteyeha

¹⁹ á ba áte depainj ilyebe na ya kwacanaa ya, ta zanaa emnde debu ilyebe na. Kwa halante jugena-aara wára wanyara?» Ta njwanante: «Wára ilyebe,» a ba itare.

²⁰ A ba Yaisu á elvan ge itare: «Depainj vuye na ya kwacanaa ya, ta zanaa emnde debu ufafe na mu, kwa halante jugena-aara keday wanyara?» Ta njwanante: «Keday vuye,» a ba itare.

²¹ Daaci a ba Yaisu á elvan ge itare: «Aley ni kwaasau zlafe diyakurka?»

Yaisu a mbaa ura wulfe am Baytisayda

²² Se tsekwartsekwa am Baytisayda, ta se yainu á ba an ye ge Yaisu emnde, ta sanaa ura wulfe, a ba itare tá elvan ge njane: «Puwetepuwa erva á njá áte zhel na tasla á njá, geni a mbembe.»

²³ Yaisu a naba njá zhel njanna áte erva, a danse á dete iga a ekse. Daraada áhuwa maa, a de kyefaa nyaihe-aara, a gante áte ice-aha ge zhel na, a ba njane á elvan ge njane: «Ká anjkwa nanna emtu?»

²⁴ A kante ice-aara wulfe na, a ba njane: «Yá anjkwa nanna emnde tá anjkwa zlalá, amá ta ba seke nafa-aha.»

²⁵ Daaci a puwanem erva-aha-aara zlafe ádaliye am ice, mazla-aara a naba ngyaingyesaa ice-aara zhel na, a mbehe á ba áte una njanna, anjkwa á nanna ba lanje.

²⁶ Mazla-aara a belanaahe ge Yaisu, a ba ñane á elvan ge ñane: «Ezzlálá á da, eptseka á dem huđe á ekse na mazla-aara.»

*A ndaasa Piyer ganakini ba Yaisu una *Almasiihu na
(Mat. 16:13-20; Luka 9:18-21)*

²⁷ Am iga á una ñanna maa, a naba tsetehe ge Yaisu antara pukura-aha-aara, kwaye ta zlálá á dem ekse-aha na am kwara á Kaysariya á Filip. Tá áte baráma á zlálá maa, a ndavateru ge Yaisu, a ba ñane á elvan ge itare: «Ta baa uwe emnde áte iya, ta baa iya ware?»

²⁸ Ta ñwanante, a ba itare: «Emnde umele wá, ta baa ka Yuhanna slemaga baptisma. A baa emnde umele, ka nabi *Ailiya werre. A baa emnde umele zlađe adaliye, ka ba nabi umele tsekemme.»

²⁹ A ba Yaisu á elvan ge itare: «Ay kure ma, kwá ba, ya ware kena?» A ñwanante ge Piyer, a ba ñane: «Ba ka una ka *Almasiihu na.»

³⁰ Daaci a fater magiya Yaisu, a ba ñane á elvan ge itare: «Ndahawanka ge ura umele mazla-aara.»

*Yaisu a sanse elva a emtsa-aara, antara tsetse-aara am faya
(Mat. 16:21-28; Luka 9:22-27)*

³¹ Am iga á una ñanna maa, Yaisu a fantau ge vaterte sera á elva ge pukura-aha-aara. A ba ñane á elvan ge itare: «Iya *Ura á emnde baďemme wá, baaka pekyaa-aara, sey yá shushe zlaďa kwakya. Male-aha á larde, antara male-aha á *liman-aha, ira malum-aha á *tawraita, tá de yiyaaya, watse tá zlnaazle shifa-aaruwa baďemme, amá am hare buwa ge keyire wá, watse yá tsetse am faya.»

³² A ndaterse una ñanna ba parakke, shebaaka. A naba ďahese ge Piyer ba itare ta buwa antara Yaisu, a de maganaa gajawe áte elva ñanna.

³³ Amá a naba eptsavte ge Yaisu áseza pukura-aha umele, a fantau ge valar ge Piyer, a ba ñane á elvan ge ñane: «Jinaaja ekka ka Shaitaine. Aďaba názena ká dzamaná ka na jarammeka antara náza á Dadaamiya, náza á ña na ba názu tá dzamaná emndimagwaha.»

³⁴ Mazla-aara Yaisu a ďante pukura-aha-aara antara emnde baďemme, a ba ñane á elvan ge itare: «Máki edda-aara wayaawáyá ďaba ya wá, a dzameka shifa-aara ďekidėki. A eksanteksa dzangala-aara, a ďabidába an ñane.

³⁵ Aďaba máki edda-aara á tataya lya shifa-aara wá, á de keďanaakeda. Amá edda una a keďaa shifa-aara aďaba iya, antara aďaba labare á higa wá, á de shansha zlađe adaliye.

³⁶ Ma edda-aara a zu emtakire á duniya na baďemme keni wá, ázara námpire-aara ge ñane máki keďanaakeda shifa na á katafke na?

³⁷ Emtu watse anƙwa názu ura á de várá shifa-aara an ñane emtu? Baaka ďekidėki.

³⁸ Am zamane na wá, emnde eptsaranveptsaa iga ge Dadaamiya, wayarka fetaara áte ñane. Ay degiya, ma ware una a magaa zherwe am dagáve-aatare ge baa ura-aaruwire, bi ge ndahater elva-aaruwa wá, iya *Ura á emnde baďemme keni, watse á wiyá zherwe ge baa ñane ura-aaruwire, má watse yá sawa an malika-aha cuďeďde, an yaikkire á Edderwa.»

9

¹ Yaisu a farhe zlađe adaliye ge ndaaterndaha, a ba ñane á elvan ge itare: «Yá ndaakur ba jirire, á ba am dagave á kure na keni, tá anƙwa

emnde na ni watse tá emtseka ba estuwa, sey máki naránna an ice-aatare Dadaamiya á jáhá emnde á dem kwara-aara an hákuma-aara.»

Eptsaptepetsa Yaisu a gev umele
(Mat. 17:1-13; Luka 9:28-36)

² A magaa hare ankwaha am iga á una nanna maa, Yaisu a detaa tara Piyer antara Yakuba ira Yuhanna, a dateraa áte ire á wa umele sladfe, ba itare itare áhuwa. Daraada áhuwa maa, a naba eptsavte ge Yaisu am ice-aatare wá, gevge umele ba seke nane ka mazla-aara.

³ Nanngyuwe-aara gevge dzayye ba telle, tellire-aara an tsaka ire. Nanngyuwe-aara nanna wulwule jipu.

⁴ Daaci pukura-aha na tá zhára ba emndu werre, tara *Ailiya antara Muusa, tá ankwana ndaha elva antara Yaisu.

⁵ A ba Piyer á elvan ge Yaisu: «Malum, nere keni ná ankwana áhuna na wá, shagera jipu. Kina wá, ná magakurá dzadzawe-aha keye, palle náza á na, palle náza á Muusa, palle keni náza á Ailiya.»

⁶ A ndaase elva nanna ba estuwa, amá diyaaka názena á ndahaná nane. Adaba itare pukura-aha keye nanna gazlargazla jipu.

⁷ Cekwaangudí wá, a naba tsekwataarhe ge kumba. Daaci tá cená ba kwara am kumba nanna. A ba edda-aara: «Una náwa nane na wá, Egdza-aaruwa na ya wayetaa ya. Cenancena názena á bakurná nane.»

⁸ Estuwa ta kante ice wá, ta naa ba Yaisu palle, baaka ura umele ázenjara.

⁹ Am sarte na tá átira tsekwa á sa áte ire á wa nanna maa, Yaisu a fater magiya, a ba nane á elvan ge itare: «Ndawanka názena kwa naaná kure na ma ge ware keni, a njinja á ba am huđe á kure dem sarte na tsetsa *Ura á emnde bademme am faya.»

¹⁰ Faransarfe am elva nanna, amá a ba itare am dagave-aatare: «Uwe nane tsete am faya na a ndahanaa nane na?»

¹¹ Adaba una nanna, ta de ndavanu ge Yaisu, a ba itare: «Labára tá bantsa malum-aha á *tawraita, sey máki eptsapta nabi *Ailiya emtsaade?»

¹² A nwaterante, a ba nane: «Una ba jire-aatare, ba seke una ta ndahanaa itare nanna, á eptsata Ailiya emtsaade, á se tsatsanaatsatsa nane duksa bademme. A ba iya wá, labára a ba wakita á Dadaamiya, watse á shushe zlada kwakya *Ura á emnde bademme, watse tá epsawanaapsawa emnde?»

¹³ Ay degiya wá, ya ndaakur ba jirire, ndza eptsapta Ailiya á sawa, amá emnde ta naba magaa hakuma-aatare áte nane. Una nanna daada á ba áte una á ndahaná wakita á Dadaamiya.»

Yaisu ngyansengye jini am egdzere
(Mat. 17:14-21; Luka 9:37-43a)

¹⁴ Am sarte na saraasa maa, ta se bera emnde kwakya antara malum-aha á *tawraita áza pukura-aha umele na. Tá ankwana gajawe malum-aha á tawraita antara pukura-aha na am dagave-aatare.

¹⁵ Bademme á emnde na, ba ta naa Yaisu wá, tá maga ba najipu-aara. Ba zhagade ádezenjara, ta de yainuye an use.

¹⁶ A ba Yaisu á elvan ge pukura-aha-aara: «Kwa gajawe arge uwe kure antara emnde na?»

¹⁷ A njwete ge ura palle am dagave á emnde, a ba nane: «Malum, ya sakaa egdza-aaruwa egdzere zhele, adaba ankwana jini am nane, á piyante ndaha elva.»

18 Jini-aara ñanna, ma a tsete am tate-ara keni, sey ba á velyanaavelya á dem haha, á kela ugbalyaiye, á kerda slare, á wulesewule vuwa-aara kangelanje. Ya ñala pukura-aha á ña ganakini tá ñgyansengye jini ñanna am ñane, amá dzegwaranka.»

19 Ba wera we-aara ge Yaisu, a ba ñane á elvan ge itare: «Amá kure emnde a zamane na wá, baaka fetarfire á kure d'ekideki! Watse yá njá antara kure dem laukte-ara? Yá fakurá erwaunde dem sarte-ara estuwa? Sawiyansa kwa kure egdze ñanna ge iya!»

20 Daaci ta naba saa egdzere ásezenjara. Ba a puwete ice-aara áte Yaisu jini na am egdza ñanna wá, a naba fantau ge slakala am egdzere, a velyaa egdze na am ire, á tabara egdze na am haha, á kela ugbalyaiye am mbuwe-aara.

21 Yaisu a ndavanu ge eddenjara, a ba ñane: «A fanantau am sarte-ara?» A ba eddenjara: «A fanantau daga am sarte na zlafe egdzere cekwa.

22 Ba kelaa ma tsetse jini-aara ñanna wá, sey ba á maganánmaga palasa. Am sarte umele á eblyanme am kára, am sarte umele á eblyanme am yawe, á kátá ba já shifa á egdzere. Daaci máki ká dzegwándzegwa wá, tasla á ña zanjerwarze, melanjerumele.»

23 A ñwanante ge Yaisu, a ba ñane á elvan ge ñane: «Máki yá dzegwándzegwa emtu, a ba ka? Áza edda una ni anjwa fetarfire-aara wá, baaka názena ni á gevka na.»

24 Kertenj ñwaterjwa eddarge egdzere, a ba an ká kwara a ba ñane: «Fantarfe, amá á hyepka fetarfire-aaruwa, tasla á ña meliyumele am huđe-aara.»

25 Daaci Yaisu á zhára ba tá anjwa kela emnde ásetetare, a naba valarhe ge jini ñanna, a ba ñane: «Ekka jini na ká piyante ndaha elva ge ura, ká ganve ura makwaya na, ya bakanaa ba iya, sesse am egdze na, ezslálá, salika á sem ñane d'ekideki.»

26 A naba fu hula jini na am egdzere, a slakalme am egdzere, a naba sesehe am ñane. Amá ba seke baaka shifa am ñane, haa ta bantsa emnde umele: «Baaka, emtsamtsa egdze na.»

27 Amá Yaisu a ñanaahe áte erva, a tsante, a naba tsaahé ge egdzere an sera-aara.

28 Am sarte na daraada, ta juwa ba itare antara pukura-aha-aara maa, ta naba ndavanuhe ge pukura-aha, a ba itare tá elvan ge ñane: «Labara dzegwanjeranka ñere ñgyesaa jini ñanna?»

29 A ñwaterante ge Yaisu, a ba ñane á elvan ge itare: «Jeba á jini na wá, sey tá ñgyansá an maduwa.»

Yaisu anjwa á sanse ge buwire elva a emtsa-aara antara tsetse-aara am faya

(Mat. 17:22-23; Luka 9:43b-45)

30 Daaci tsaretse am tate ñanna, ba zlalá-aatare á dem tate umele, ta degashe am huđe á Galili praatte. Am sarte ñanna wá, ndza wayaaka Yaisu tá diyeddiye emnde tate na tá átekwa.

31 Adaba anjwa á vatere sera á elva-aha ge pukura-aha-aara. A ba ñane á elvan ge pukura-aha-aara: «Iya *Ura á emnde badfemme wá, watse tá fime am erva ge emnde, tá de já shifa-aaruwa. Amá am hare ge keyire wá, watse yá tsetse am faya.»

³² Ba palle cenaranka pukura-aha elva-aara nanna. Amá ge ndavanu elva-aha keni, a wateraa lyawa.

Gajawe á pukura-aha arge yaikkire
(Mat. 18:1-5; Luka 9:46-48)

³³ Am iga á una nanna maa, daraada am Kafarnahum. Am sarte na tá am bere, a ba Yaisu á elvan ge emnde-aara bademme: «Ndza kwa gajawe arge uwe kure áte barama?»

³⁴ Amá ta hefu ba we-aatare, baaka ura á ndaha elva. Adaba ndza ta gajawe arge yaikkire, geni watse mala ware am dagave-aatare.

³⁵ Daaci a njehe ge Yaisu áte tate a njá, a detaa pukura-aha-aara kelaawa ju buwa, a ba nane á elvan ge itare: «Ma ware una á kátá gev slekatarke á kure keni, á ganvege ire-aara ba seke nane slekataliya á emnde bademme, antara walaadi á emnde bademme.»

³⁶ Am iga á una nanna maa, a eksante egdzere, a se tsanaahe á katafke-aatare am huviye-aara ge nane, daaci a ba nane á elvan ge itare:

³⁷ «Ma ware una a lyevaa egdzere seke una adaba elva-aaruwa, edda-aara a lyevaa ba iya an ire-aaruwa. Edda una a lyevaa iya maa, a lyevaa iya ka palle, a lyevaa ba edda una a belibela na an ire-aara.»

Edda una dagalaaka ásete miya, ura á miya ba nane
(Luka 9:49-50)

³⁸ A ba Yuhanna á elvan ge Yaisu: «Malum, nje wá, na naa ura umele á ngýá jini-aha am emnde an zhera á na, amá na naba piyante, adaba nane palle á miya ka.»

³⁹ A ba Yaisu: «A'aa, piyawanteka. Adaba baaka ura a magaa najipu an zhera-aaruwa ni, am iga-aara á valya elva áte iya.»

⁴⁰ Adaba máki edda-aara dagalaaka tsawe ásete miya wá, ura á miya ba nane.

⁴¹ Yá ndaakur ba jirire, ma edda-aara a vakurte ba yawe á essha keni, máki a vakurtaa adaba zhera-aaruwa geni kwa emnde á *Almasiihu wá, edda-aara á de shansha lada-aara.»

Haypa wá, náza a gwágweseka
(Mat. 18:6-9; Luka 17:1-2)

⁴² Zlabe adaliye, a ba nane á elvan ge itare: «Má edda-aara mbedanaambeda palle á egdzara nanna ta fetaare áte iya na á dem haypa wá, ámbane tá ngudanem nákwá á há hiya am mbiye, tá eblyanma am haye, á emtsa, ngulma ba una nanna ge edda-aara.»

⁴³ «Máki erva á na ankwá á dáká á dem haypa wá, naba icica áte ka, eblyanveblye ba yiyiye. Ámbane ká dem tate á shifa na á zleka na an erva palle, arge una ká njá an erva-aha á na bukerde, amá ká dem kára á jahanama, kára na á emtseka dekideki na. ((

⁴⁴ Jahanama nanna wá, ma weshege-aara, ma kára-aara keni, á emtseka dekideki.))

⁴⁵ Máki sera á na ankwá á dáká á dem haypa wá, naba icica áte ka, eblyanveblye ba yiyiye. Ámbane ká dem tate á shifa na á zleka na an ser palle, arge una ká njá an sera-aha á na bukerde, amá tá de eblyaká á dem kára á jahanama na. ((

⁴⁶ Jahanama nanna wá, ma weshege-aara, ma kára-aara keni, á emtseka dekideki.))

⁴⁷ Zlaɓe ádalíye, máki ice á ɲa anƙwa á dáká á dem haypa wá, naba sansese ice ɲanna. Ámbane ká dem zlanɲa á Dadaamiya an feke palle, arge una ká njá an ice-aha á ɲa bukerɗe, amá tá de eblyaká á dem kára á jahanama na.

⁴⁸ Jahanama ɲanna wá, ma weshege-aara, ma kára-aara keni, á emtseka ɗekidɗeki.

⁴⁹ «Diyaweddiye geni, ma ware keni, á de maraná ba kára názu am edda-aara, ma emtake, ma emtaɲka keni, ba seke náza ellenɲa á maraná ɲane emtakire á ɗale.

⁵⁰ Ellenɲa wá, duksa ɲgelama. Amá máki ellenɲa ɲanna baaka ɗanɗanire-aara mazla-aara mu, tá maganá uwe ganakini á gevge ɗanɗanɲe zlaɓe ádalíye? Baaka pute ɗekidɗeki. Aɗaba una ɲanna, marausemare duksa ɲgelama am kure, njawinɲa an hairire am ɗagave á kure.»

10

Elva á Yaisu áte elva a ica nika

(Mat. 19:1-12; Luka 16:18)

¹ A naba tsete ge Yaisu am tate ɲanna, a zlalá á dem kwara á Yahudiya. Am Yahudiya, a de ebzu guwa á Urdun. Áhuwa keni de jarammeje emnde kwakya ázeɲara, a fantau ge kwaraterse elva á Dadaamiya, aɗaba ɲane nj-aara ba estuwa.

² Am sarte ɲanna maa, ta duhe ge *Farisa-aha umele ádezeɲara, ta de ndavanu elva geni tá tsagwadáná átekwa. A ba itare tá elvan ge ɲane: «Vantevahe *tawraitá barama ge zhele geni á belanaabela mukse-aara?»

³ Ge vaterte jawápa maa, Yaisu keni a ndavaterundave, a ba ɲane á elvan ge itare: «A bakuraa uwe Muusa áte una ɲanna?»

⁴ A ba itare: «Muusa wá, a yaa barama geni zhele ɲanna á puwanante nalmesheri á ica nika ge mukse, á vanteva am erva.»

⁵ Daaci a ba Yaisu á elvan ge itare: «Muusa a puwakurte una ɲanna aɗaba ba degdegire á ire á kure.

⁶ Amá áte una am fakte wá, estuweka. Am fakta, am sarte na Dadaamiya a nderaa duksa baɗemme wá, “a nderaterhe tara zhele an mukse”.

⁷ “Aɗaba una ɲanna zhele á ya tara eddenɲara an emmeɲara, tá njá antara mukse-aara.

⁸ Itare ta buwa ɲanna, tá gevge ba vuwa palle.” Estuwa, ta buweka mazla-aara, tá geva ba vuwa palle.

⁹ Daaci názena ni a janmaa Dadaamiya wá, a icanveka urimagwe.»

¹⁰ Am sarte na tá am bere antara pukura-aha-aara maa, ta naba ndavanu ge pukura-aha á ba áte elva ɲanna zlaɓe ádalíye.

¹¹ A ba ɲane á elvan ge itare: «Ma ware una zhele, máki a belaa mukse-aara, a de gaa umele, a magaa ba gwardzire, guge haypa an mukse-aara na a belanaa ɲane.

¹² Ba duksa palle ge mukse keni. Máki a segashe am mba á zhele-aara, a de gaa umele, a magaa ba gwardzire.»

Yaisu a gatarar barka ge egdzara

(Mat. 19:13-15; Luka 18:15-17)

¹³ Emnde kwakya ta sanaa egdzara ge Yaisu geni á puwaterar erva a barka-aara, amá pukura-aha ta naba valaterarhe ge emnde a sá egdzara ɲanna.

¹⁴ Amá náterna Yaisu wá, a naba jehe ge ervaunġde, a ba ñane á elvan ge pukura-aha: «Piyawaterteka, yawáterya, a sarsawa egdzara ásezerwa, adaba *kwará á Dadaamiya náza á emnde na má garevge ba seke itare.

¹⁵ Yá ndaakur ba jirire: Ma ware edda-aara kení, máki lyevaaka dem kwará á Dadaamiya ba seke náza á egdzere wá, ñane á taa demka dekidefeki.»

¹⁶ Am iga á una ñanna, a naba lyevaa egdzara á dem erva-aara, a puwaterar erva, a gaterar barka.

*Sleberba a se ndava sera á shifa áza Yaisu
(Mat. 19:16-20; Luka 18:18-30)*

¹⁷ Dedde Yaisu áte barama, aṅkwa á zlála maa, a duhe ge zhele umele ádezenjara á ba an zhagade, a de kezlaa ugje am sera-aara, a ba ñane á elvan ge ñane: «Malum, diyandiya ganakini ka ura mággwe. Naba ndindhaha, yá maga tara uwe antara uwe, lauktu yá shá shifa na á zleka na?»

¹⁸ A ṅwanante ge Yaisu, a ba ñane: «Labára ká fahiyá an ura mággwe? Baaka ura mággwe, máki Dadaamiya ka palle.

¹⁹ Ábi diyakdiya shairiya-aha á Dadaamiya na a ba ñane: Jeka shifa, maṅka gwardzire, ileka, maṅka seydire á fida áte ura, zlermeká duksa á ura, dematervedeme tara eddeṅa an emmeṅa. Ábi diyakdiya una-aha ṅanna baðemme.»

²⁰ A ṅwete, a ba ñane: «Una ñanna kwaye á sawa am egdzarire-aaruwa kení ṅanaaṅa.»

²¹ A belanu ice á Yaisu, wayetewayá jipu am ervaunġde-aara, a ba ñane á elvan ge ñane: «Máki estuwa wá, a yakar ba duksa palle. De valuvale názu am rezege á ṅa baðemme, tegatertega shunġu-aara ge talage-aha, ekka watse ká shánsha laða-aara am samaya. Daaci sawa dábidfaba.»

²² Ba a cenaa una ñanna wá, puwaapuwa vuwa-aara, ba eptsá iga-aara, a zlála an dzámá ire campaukkwe, adaba nalmane-aara kwakya jipu.

²³ Daaci Yaisu a zharaa pukura-aha-aara, a ba ñane á elvan ge itare: «Kay! Zlazlaða jipu gení tá demda emnde a berba am *kwara á Dadaamiya.»

²⁴ Palle á názu tá ndahaná pukura-aha baaka, elva ñanna jauje ge ndzedá-aatare. Amá ñane a fatararhe zlaḃe ádaliye, a ba ñane: «Una yá ndaakur ba jirire, zlazlaða jipu ganakini tá demda emnde á dem kwara á Dadaamiya.

²⁵ Náwa zlazlaða ganakini á dedde názlegwame am biye á lipere, amá zlazlaða ba náza á sleberba zlaḃe ádaliye ge dem kwara á Dadaamiya.»

²⁶ Ba ta cenaa una ñanna pukura-aha wá, tá geja ba ire. A ba itare: «Máki ba estuwa wá, baaka ura á ṅezlesenġle dekidefeki.»

²⁷ A zharateraahé ge Yaisu, a ba ñane á elvan ge itare: «Áza emnde wá, una taa gevka, amá Dadaamiya wá, baaka názu dzegwanka ñane.»

²⁸ Piyer a eksetaa elva, a ba ñane á elvan ge ñane: «Kwaye ṅere, yaneránya duksa baðemme, ṅá daba ba ka.»

²⁹ A ṅwete ge Yaisu, a ba ñane á elvan ge itare baðemme: «Yá ndaakur ba jirire, ma ware una a yaa há-aara, bi egdzar mama-aha-ṅara zala an ṅwasha, bi emmeṅara, bi eddeṅara, bi egdzara-aara, bi fe-aara, máki a yanaa adaba zhera-aaruwa antara adaba labare á higa wá,

³⁰ ba jirire á de shansha zlaɓe ádaliye una-aha ɲanna baɗemme ma huɗe deremke keni; ma bere, ma egdzar mama-aha-ɲara zala an ɲwasha, ma emmeɲara, ma egdzara-aara, ma fe-aha. Baɗemme á de shansha zlaɓe ádaliye á ba am duniya na. Amá wá, zlaɗa keni á shushe. Á katafke á de shá shifa na á zleka na.

³¹ Amá emnde kwakya ta zuɲɲwa ba itare kina, tá de gev emnde a kataliya. Emnde kwakya tá am kataliya kina, watse tá gev emnde a katafka ba itare.»

Yaisu aɲkwa á sanse ge keyire elva a emtsa-aara antara tsetse-aara am faya

(Mat. 20:17-19; Luka 18:31-34)

³² Tara Yaisu antara pukura-aha-aara tá áte barama á ɗala á dem Urusaliima. Yaisu wá, ɲane á katafke, pukura-aha-aara tá aɲkwa ɗabaná á kataliya, ta yiyye cekwaanɲuɗi antara ɲane. Pukura-aha-aara tá á ba an lyawa am vuwa. Dikele á emnde na tá ɗabaterɗaba na keni, tá á ba an lyawa ɲanna. Yaisu a ɗante pukura-aha-aara zlaɓe ádaliye ádezeɲara, a ndaaterahe zlaɓe ádaliye názena watse á de shá ɲane,

³³ a ba ɲane á elvan ge itare: «Duwa á miya á dem Urusaliima kina na wá, iya *Ura á emnde baɗemme tá de eksivaksa, tá de vite ge male-aha á *liman-aha antara malum-aha á *tawraita. Tá de ndahaná itare geni a jareja shifa-aaruwa. Daaci tá de fime am erva ge emnde na ɓaaka nadina-aatare,

³⁴ tá de zlazlisá itare, tá de kyafiyar itare nyaihe, tá de ziyá itare an ja, tá de janá itare shifa-aaruwa. Amá am hare ge keyire wá, watse yá tsetse am faya.»

Ndáva á tara Yakuba antara Yuhanna

(Mat. 20:20-28)

³⁵ Am iga á una ɲanna maa, ta duhe ge egdzara á Jaibaidaiyus, tara Yakuba an Yuhanna, ádeza Yaisu. A ba itare tá elvan ge ɲane: «Malum, náwa ɲa se ɲala ázeɲa, máki ɲá shansha barama-aara.»

³⁶ A ɲwaterante ge Yaisu, a ba ɲane á elvan ge itare: «Kwá kátá uwe kure ázerwa?»

³⁷ A ba itare: «Máki á ɓashaɲerɓasha ervaunɗe á ɲa wá, má watse de ɲjakiinja am yaikkire á ɲa wá, ɲá kátá palle á ɲere á de ɲjá am naɗafa á ɲa, palle á ɲere keni á de ɲjá am názlaɓa á ɲa.»

³⁸ A ɲwaterante ge Yaisu, a ba ɲane: «Ábi diyakurka wedere á kure na ma andze kwá ndava ɲane na. Kina wá, watse kwá dzegwándzegwa emtu sha zlaɗa áte náza-aaruwa na watse yá essha na? Zlaɓe ádaliye, watse kwá dzegwándzegwa emtu sepá názena watse yá sepaná ya am vuwa-aaruwa na?»

³⁹ Ta naba ɲwanante: «Iɲá dzegwándzegwa,» a ba itare. A ɲwaterante ge Yaisu: «Shagera,» a ba ɲane á elvan ge itare: «Witse kwá de shá zlaɗa á ba áte náza-aaruwa, watse kwá de sepá názena yá de sepaná ya am vuwa á kure.

⁴⁰ Amá elva a de ɲjá am naɗafa-aaruwa antara názlaɓa-aaruwa wá, am erva-aaruweka una ɲanna. Sleɗe-aha ɲanna náza emnde na ni Dadaamiya a tsatsaterán ge itare.»

⁴¹ De cenarácena una ɲanna pukura-aha umele kelaawa na maa, ta naba ica ervaunɗe áte tara Yakuba antara Yuhanna.

⁴² Cenáncena Yaisu, a ɗaaterte baɗemme-aatare ádezeɗjara, a ba ɗane á elvan ge itare: «Náwa diyakurdiya ganakini emnde na ta slekse-aha á larde ba itare am duniya na wá, tá aɗkwa á kwára larde-aha-aatare an mára hákuma áte emnde. Male-aha á ekse keni, tá aɗkwa á mára hákuma-aatare am ekse.

⁴³ Amá jeba á una ɗanna wá, a gevka am dagave á kure. Ma ware una á kátá gev male keni, arge una ɗanna wá, a gevge ba seke walaadfi á kure.

⁴⁴ Ma ware una á kátá gev slekatafke á kure keni, a gevge ba seke nave á kure. Malira ba una ɗanna am ice á Dadaamiya.

⁴⁵ Afaba ba iya *Ura á emnde baɗemme keni, sanká geni tá se magina emnde slera, amá iya una ya se magateraa slera ge emnde, ya se yá shifaaruwa, geni yá lyelye emnde ba kwakya.»

Yaisu a vante ice ge Bartimawus

(Mat. 20:29-34; Luka 18:35-43)

⁴⁶ Mazla-aara maa, daraada am Yairikau. Am sarte na tá aɗkwa á zláá am ekse ɗanna tara Yaisu antara pukura-aha-aara maa, kwakya emnde na ta ɗabaterɗaba. Aɗkwa ura wulfe zhera-aara Bartimawus egdza á Timawus, a njehe áte baráma na tá aɗkwa ɗabaná itare na, ge ɗala áza emnde.

⁴⁷ Am sarte na cenáncena ganakini ba Yaisu ura Nasarátu una á degashe na, a fantau ge ɗaha Yaisu á ba an ká kwara, a ba ɗane: «Yaisu *Egdza á Dawuda, tasla á ɗa zivarze.»

⁴⁸ Kwakya emnde na ta valarhe, ta banaa a ɗuɗe, amá ɗane a far ká kwara, a ba ɗane: «Egdza á Dawuda, tasla á ɗa zivarze.»

⁴⁹ Daaci a tsaahé ge Yaisu, a ba ɗane: «Daufa, á sawa.» Ta de ɗante wulfe na, a ba itare tá elvan ge ɗane: «Ehhiɗa kwa mazla-aara, kwaye á ɗakɗaha, sawa ásezeɗjara.»

⁵⁰ A naba tsetehe á ba áte watsewatsire, a puwanve kacekaca-aara, a duhe á ba an zhaɗade.

⁵¹ Daada áza Yaisu, a ba Yaisu á elvan ge ɗane: «Ká kátá yá magaká estara kina?» A ɗwanante ge wulfe, a ba ɗane: «Yá kátá ba ice, malum-aaruwa.»

⁵² A ba Yaisu á elvan ge ɗane: «Naba zláá á da, mbakaambe fetarfire á ɗa.» Ba seke ndaha á miya na, shansha ice-aara, a ɗabete Yaisu.

11

Yaisu á dem huɗe á Urusaliima

(Mat. 21:1-11; Luka 19:28-40; Yuh. 12:12-19)

¹ Herzharanteherzhe Urusaliima am dalbe á ekse-aha buwa tara Bayti-faji antara Baytaniya, tá áte vuwa á Wa Anyaranyara maa, Yaisu a belaa pukura-aha-aara buwa á de katafke.

² A ba ɗane á elvan ge itare: «Dawmbare á dem ekse na kwaye á katafke á miya na wá, ba tara demda á kure wá, kwá de bera egdza á ezzeɗja an ɗuɗa, zlaɓe njateka ura áte iga-aara, naba pelawaapele, sawiyansa.

³ Máki ura a bakuraa, kwá maga uwe kure, bawanamba ge edda-aara geni a ndavanaa Yaakadada, watse á eptsakurnaptsa zlaɓe ádaliye.»

⁴ Mazla-aara ta naba zlála, ta de bera ezzeɗja áte ɗuɗa áte wakiya á ura herzhe an we á baráma, ta naba eppela.

⁵ Ta ndavateru ge emnde na tá áhuwa, a ba itare: «Labára kwá pelá ezzerwa na?»

⁶ Ta njwaterantehe, ta bateraa elva na a ndaateraa Yaisu na, daaci ta naba yaterhe ge emnde njanna, ta sawa an njane.

⁷ Ta sanaa ezzerwa na ge Yaisu, ta ndakete kacekaca-aha-aatare áte iga á ezzerwa njanna, lauktu a njetaa Yaisu átekwa.

⁸ Emnde kwakya ta pelanse kacekaca-aha-aatare áte baráma, emnde umele ta datsaa hyema á debina am fe, itare keni ta se pelanse.

⁹ Daaci ma emnde na tá á katafke á Yaisu, ma emnde na tá am iga-aara keni, bademme-aatare tá leva ba hula, a ba itare: «Dadaamiya wá, Slekse. A ganga barka ge edda una á sawa an zherá á Yaakadada na.

¹⁰ A famfe Dadaamiya barka am kwára á wulfe á eggemiya *Dawuda na watse mí njá am huđe-aara na. Dadaamiya am samaya wá, Slekse ba njane palle.»

¹¹ Daaci a dem ge Yaisu á dem huđe á Urusaliima, a zlála ba suuwe á dem *mashidi yaikke. De zharanaazhara názu am mashidi maa, ba segashe-aara, ta naba eptsá á dem Baytaniya antara pukura-aha-aara, adába anjkwá á sawa vayiya.

Yaisu a nyainyainve mama á nabugda

(Mat. 21:18-19)

¹² Makuralla-aara maa, ta naba segashe am Baytaniya, tá anjkwá á eptsá zlabé adaliye. Ate baráma maa, njanaanja waya Yaisu.

¹³ A naa mama á nabugda an hyema átekwa yiyiye cekwaanjudi an itare, a naba duhe geni ámbane anjkwá egdzere átekwa. Duwa-aara á dem ekte á nabugda njanna, amá shanka ba názara keni átekwa, sey a jauwa ba hyema, adába sarte a yá á nabugdeka.

¹⁴ Daaci a ndaase elva-aara áte nabugda njanna, a ba njane: «Ekka wá, gadfiru tá nánka egdzere áte ka mazla-aara.» Cenarancena pukura-aha una njanna bademme.

*Slera á Yaisu am *mashidi yaikke*

(Mat. 21:12-17; Luka 19:45-48; Yuh. 2:13-22)

¹⁵ Am sarte na daraada am Urusaliima maa, Yaisu a de á ba am *mashidi yaikke. Daduwa á dem mashidi maa, a de beraa emnde a válá kazlanja antara emnde a shekwa-aara am huđe-aara, a naba ngyaterse ásegashe. A zadánve tabel-aha á emnde a peteke, antara kurshi-aha á emnde a válá takala masar.

¹⁶ A piyaterterte ge emnde a degashe an kazlanja am huđe á mashidi, ge dáná á dem tate umele.

¹⁷ Daaci a fantau ge kwaraterse názu am wakita á Dadaamiya, a ba njane: «Anjkwá an puwa am wakita á Dadaamiya, a ba Dadaamiya: Bere-aaruwa wá, tá dahaná an bere á mága maduwa á emnde bademme. Amá kure, kwa ganve hwalakwa á nabera-aha.»

¹⁸ Ba ta cenaa una njanna male-aha á *liman-aha antara malum-aha á *tawraitá wá, mazla-aara ta naba fantau ge mága pute-aatare ge kefa shifa á Yaisu. Damda lyawa am itare, adába bademme á emnde hayaranhaya jipu elva na a kwaratersaa njane.

¹⁹ Eblyablya vaci maa, ba degashe Yaisu am huđe á berni antara pukura-aha-aara bademme.

Tá shaná estara emnde duksa na tá yekáná áza Dadaamiya
(Mat. 21:20-22)

²⁰ Makuralla-aara an enlyya-waabere maa, ta naba eptsehe zlafe ádaliye, tá sem berni. Am sarte na tá áte baráma á sawa maa, ta naa nabugda na welasewele antara uksuwe-aara baɗemme.

²¹ A naba yehete ge Piyer elva na a ndaasa Yaisu áte nabugda ɗanna. Daaci a ba ɗane á elvan ge ɗane: «Malum, ezzhárá emtsaafé, nabugda na ka nyainyaivaa ka áwaya na, emtsamtsa baɗemme.»

²² Daaci a ba Yaisu á elvan ge pukura-aha-aara baɗemme: «Yá ndaakur ba jirire, máki fakurtarfe an Dadaamiya wá,

²³ ma kwa banán ba ge wa na náwa ɗane na: Tsetse áhuna, de ebyemembye am haye keni, á naba gevge. Máki magakurka shaige, fakurtaarfe á ba an jirire geni názena kwá ndavaná kure á de gevge wá, ba á gevge ɗanna aɗaba kure.

²⁴ Aɗaba una ɗanna yá ndaakur ba jirire, máki kwá yeká duksa wá, fawtarfe ba seke shakuránsha duksa ɗanna zlauzle, sey ba kwá shansha.

²⁵ Daaci máki kwá aɗkwa á maga maduwa, amá diyakurdiya ganakini aɗkwa slehaypa an kure wá, naba yawanarye, Eddekure na am samaya na á de yakuraarye ge kure keni. ((

²⁶ Amá má kure kwá yataraarka ge emnde wá, Eddekure na am samaya na, á yakuraarka ge kure keni.))

A vantaaware hákuma ge Yaisu?
(Mat. 21:23-27; Luka 20:1-8)

²⁷ Saremsa zlafe ádaliye á sem Urusaliima maa, ta naba dem *mashidi yaikke. Yaisu aɗkwa á aɗɗaba am mashidi ɗanna, ta naba duhe ge male-aha á *liman-aha antara malum-aha á *tawraitá ira male-aha á larde ádeza Yaisu,

²⁸ ta de ndavanu elva, a ba itare: «Ka shanaa áme hákuma á mága duksa-aha na? Emtu a vaktáa ware baráma-aara?»

²⁹ A ɗwaterante ge Yaisu, a ba ɗane: «Iya keni, yá ndavakurundave duksa palle. Máki vakuriteva jawápa wá, iya keni yá ndaakurse tate na ni ya shaa hákuma átekwa.»

³⁰ Daaci a ba ɗane á elvan ge itare: «A belanaa ware Yuhanna ge se magaterá baptisma ge emnde? Dadaamiya emtu, emndimagwaha he? Vawiteva jawápa.»

³¹ Ta fantau ge ndahanaa am dagave-aatare emtsaafé: «Má mi banaa a belanaa Dadaamiya, watse á bamiya: Labára fakurtaareka an ɗane?»

³² Má mi banaa ta belanaa ba emndimagwaha keni, zlazlaɗa zlafe.» Ta kuva emnde jipu aɗaba baɗemme á emnde fartarfe ganakini Yuhanna nabi á Dadaamiya.

³³ Aɗaba una ɗanna, «Diyaɗerka», a ba itare tá elvan ge Yaisu. A ba Yaisu á elvan ge itare: «Iya keni yá ndaakurka náza-aaruwa ma ya shaa hákuma á mága duksa-aaruwa áza ware keni.»

12

Naraje an emnde a mándzawe ta yateraa fe am erva
(Mat. 21:33-46; Luka 20:9-19)

¹ Am iga a una ɗanna maa, Yaisu a vaterte elva an naraje na. A ba ɗane á elvan ge itare: «Aɗkwa ura umele a ica fe-aara, a dzeɓaa náfá á inabauhi

am hufe-aara, a jantaave an dala, a magaa tate á beca egdza a náfá, ira bere á edda á ufa fe njanna, daaci a yateraa fe njanna bademme am erva ge emnde a slera, njane a daa shula.

² Samsa sarte á egdza a náfá maa, a naba belaa palle á emnde a slera-aara áseza emnde na a yateraa fe am erva na, geni á se lyanvaalya dzaanjara am egdzara á náfá na.

³ Amá itare, ta naba eksevaa sleslera njanna, ta zuhe an já, ta belanaahe an erva dey.

⁴ Edda á fe a naba belaa sleslera-aara umele. Njane keni ta se zlazlese, ta kyanmaarhe.

⁵ Edda á fe na a naba belaa sleslera-aara zlafe ádaliye. Njane wá, ta se jaa ba shifa-aara. Kwaye njane názena ta magaterete ge emnde a slera á edda á fe. Umele ta shanu ba zladfa, umele ta jaa ba shifa-aara.

⁶ A jauwa ba ura palle áza edda á fe ge ebbela-aara, egdza-aara ba ge njane wayaawáyá jipu na. Am iga-aara a belaa ba njane. A ba njane: “Egdza-aaruwa ba ge iya na wá, sey tá de fá zherwe áte njane.”

⁷ De samsa egdza-aara njanna maa, a ba emnde a kwara fe am dagave-aatare: Yawwaa, kwaye samsa edda una watse á zaná njane waráta á fe á miya na. Gwawamiyargwe, jaumiya shifa-aara, fe-aara njanna á de gev ba náza á miya.

⁸ Daaci ta eksevaa egdza-aara njanna, ta naba jaa shifa-aara, ta de eblyanve áte iga á dala.»

⁹ Daaci a ndavateru ge Yaisu, a ba njane á elvan ge itare: «Kina wá, watse á magaterá uwe edda á fe ge emnde a kwara fe njanna? Ay degiya watse á se ceba emnde njanna bademme, á faterem fe-aara am erva ge emnde umele.

¹⁰ Ankwá naraje am wakita á Dadaamiya, a ba njane:

Ba nákwá njanna ta eblyanvaa emnde a nyáña bere na una, a eksantehe ge Dadaamiya, a ganve nákwá na á njáná njane ndzedfa á bere njanna bademme.

¹¹ Kwaye njane názena a maganaa Yaakadada, shagera ge miya, máki namiyanna duksa njanna.

Ábi ndaakursende naraje njanna.»

¹² Male-aha á Yahudiya-aha tá kátá eksa Yaisu á ba am sarte njanna, adfaba diyardiya ganakini á bálá nákwá njanna á ba áte itare. Amá a wateraa lyawa átuge emnde, daaci ba tse-aatare, ta naba zlálá, ta yanhe.

*Elva á hadáma ge male á larde á Rauma
(Mat. 22:15-22; Luka 20:20-26)*

¹³ Daaci ta de magaa sawari-aatare, ta belanve *Farisa-aha antara emnde á sleksu *Hirudus, ge de ndavanu elva tá tsagwadáná an njane.

¹⁴ Ta duhe ge emnde njanna, a ba itare tá elvan ge Yaisu: «Malum, diyanjerdiya geni ekka wá, ka slejirire, baaka lambe á ja átuge ice á emnde, baaka lambe á ja áte ngahire á urimagwe keni. Ka, ká kwaraterse ba unjule á Dadaamiya ge emnde. Ndaanjernda ba jirire, am *tawraitá á miya mu, ankwá emtu baráma á puwaná hadáma ge male á larde á Rauma, baaka he? Buweka dekideki, njá eppuwa emtu, njá puweka he?»

¹⁵ Amá diyaadiya Yaisu názena a satersa na. Daaci a ba njane á elvan ge itare: «Labára kwá tsagwadítságwada? Sawiyansa shunju yá nanaana.»

16 Ta naba de sanaa shungu na. A ba Yaisu á elvan ge itare: «Nderáva á ware una áte shungu na? Ira zhera na, zhera á ware?» Ta nwanante, a ba itare: «Náza á male á larde á Rauma.»

17 A ba Yaisu á elvan ge itare: «Daaci má estuwa wá, puwawanpuwa ge male á larde názu zlaya-aara, ge Dadaamiya keni názu zlaya-aara.» Baɗemme-aatare tá maga ba najipu á jawapa-aara nanna.

Ndava áza Yaisu áte tse á emnde am faya
(Mat. 22:23-33; Luka 20:27-40)

18 Daaci ta duhe ge *Saduki-aha keni ádeza Yaisu. Ba itare emnde na tá bantsa itare, baaka tse á emnde am faya na. Ta se ndavanu elva, a ba itare:

19 «Malum, anƙwa a puwamitaa Muusa, a ba nane: má keɗaakeɗa egdza emmenjara ge ura, a yaa mukse baaka egdzere wá, a melesemele egdza emmenjara ge zhele-aara mukse nanna, a fanfa wulfe ge egdza emmenjara na keɗaakeɗa na.

20 Iyau, ndza tá anƙwa dawalaa vuye ta egdzar mama, duwa á makaji-aatare, a gaa gyaale, amá a naba keɗeɗe, a yaa mukse na, baaka egdzere.

21 Daaci a naba melese ge sledába-aara mukse na, nane keni a naba keɗeɗe, a yaa mukse na baaka egdzere. A melese ge keyire-aatare keni, nane keni ba lahe nanna.

22 Itare vuye na ta gaa ba mukse nanna palle, amá baaka ura a yaa egdzere an nane, lauktu á keɗá. Am iga-aatare, a keɗa ge mukse na keni.

23 Vaci tse á emnde am faya mu, watse átuge ware mukse na palle? Aɗaba itare vuye na ndza mukse-aatare ba nane palle!»

24 A nwaterante ge Yaisu, a ba nane á elvan ge itare: «Kure jakuraaveje áte baráma a jirire. A jakuraa uwe áte barama? Aɗaba diyakurka názu am wakita á Dadaamiya, diyakurka ndzeɗa á Dadaamiya keni dekiɗeki.

25 Aɗaba máki tsarettse emnde am faya wá, baaka gá mukse, ma njasha keni baaka de gá zhele mazla-aara. Emnde baɗemme tá de njá ba seke malika-aha am samaya.

26 Elva a tse á emnde am faya maa, ndaakurseka názena a puwetaa Muusa áte elva a dake emtu? Aɗaba a ba Dadaamiya á elvan ge Muusa áte eggye-aha á kure werre wá: Ba iya una ya Dadaamiya á Ibrahim, ya Dadaamiya á Isiyaaku, ya Dadaamiya á Yakubu.

27 Daaci máki estuwa wá, tá á ba an shifa-aatare emndu werre. Aɗaba Dadaamiya wá, nane Dadaamiya á emnde na tá an shifa, Dadaamiya á emnde na ni tá an emtseka. Daaci diyaweddiye ganakini jakuraaveje ba jirire.»

Yaikka ura-ara am shairiya-aha á Dadaamiya?
(Mat. 22:34-40; Luka 10:25-28)

28 Anƙwa malum á *tawraitu umele, a cenanaa á ba an hyema-aara názena ta ndaana tara Yaisu antara *Saduki-aha maa, nane a nanna ganakini nwaterterɗwa Yaisu shagera. Daaci nane keni a naba duhe an ndava-aara ádezenara, a ba nane á elvan ge nane: «Yaikka ura-ara am shairiya-aha á Dadaamiya baɗemme?»

29 A nwanante ge Yaisu, a ba nane á elvan ge nane: «Eccena kwa, náwa yá ndakndaha: Cenevaacena elva na ba shagera *Iserayiila! Yaakadada Dadaamiya á miya wá, ba nane palle una Yaakadada.

³⁰ Ewwáya Yaakadada Dadaamiya á ña an ervaunǵe á ña baǵemme, an shifa á ña baǵemme, an enǵale á ña baǵemme, ira an ndzeǵa á ña baǵemme.

³¹ Eccena zlaǵe áǵaliye náwa buwire-aara: Ewwáya sleriya á ña ba seke ire á ña. Baaka una á ju ge una-aha ñanna.»

³² A ba malum á tawraitá na á elvan ge Yaisu: «Una wá, ñwaktenjwa shagera, malum. Elva á ña na ba kalkale-aara. Yaakadada wá, ba ñane palle una Dadaamiya, baaka umele.

³³ Shagera ba urimagwe á wáyá Dadaamiya-aara an ervaunǵe-aara baǵemme, an enǵale-aara baǵemme, an ndzeǵa-aara baǵemme, ira á wáyá sleriya-aara ba seke ire-aara. Yaikka ba una ñanna arge sadake á dabba-aha, antara sadake á duksa-aha umele na tá vante ge Dadaamiya.»

³⁴ Nanna Yaisu ganakini a ñwanante á ba an unǵule-aara, a ba ñane á elvan ge ñane: «Ekka wá, a yakar ba kapáka palle ge dem *kwara á Dadaamiya.»

Am iga á una ñanna, baaka ura a kwamaa ndavanu elva mazla-aara.

*Almasiihu á tsaaka an wulfe á *Dawuda

(Mat. 22:41-46; Luka 20:41-44)

³⁵ Daaci Yaisu anǵwa á kwaraterse elva á Dadaamiya ge emnde am *mashidi yaikke máa, a naba ndavateruhe, a ba ñane: «Ta bantsa malum-aha á *tawraitá *Almasiihu wulfe á *Dawuda mu, a sawa estara?»

³⁶ Adaba ndza a banba Dawuda an hákuma á Shedekwe Cufedǵe, a ba ñane:

A ba Yaakadada á elvan ge Yaakadada-aaruwa: Njinja am naǵafa-aaruwa, dem sarte na má ganatervege kelaade-aha á ña tate á puwa sera á ña.

³⁷ Dawuda an ire-aara a ǵahanaa an Yaakadada. Ay á sawa estara kena ni á gev wulfe-aara na?»

Baǵemme á dikele á emnde ñanna, ta cenanvaa á ba an higa.

Yaisu anǵwa á gíyá emnde geni a farfa hyema áte ire-aatare áza malum-aha á *tawraitá

(Mat. 23:1-36; Luka 20:45-47)

³⁸ Daaci am sarte na anǵwa á vaterte sera á elva-aha, a ba ñane á elvan ge itare: «Faufa hyema am ire á kure áza malum-aha á *tawraitá. Adaba itare ta emnde a waya marava am zane saǵadǵe, tá kátá emnde tá gater use an ga ire am dagave á zlamaha.

³⁹ Am mashidi keni maa, tá kátá ba sleǵe na átire ge náza á emnde baǵemme na. Ma am munǵri keni, itare sey tá de kátá ba sleǵe na ni an dárádza jipu na.

⁴⁰ Emnde a za ñwasha wegyege áte há keni ba itare. Daaci tá sladánve maduwa-aatare ákatafke á emnde wá, geni ta emnde a jirire ágire. Itare zlaǵa-aatare á de jauje ge náza á emnde baǵemme vaci shairiya.»

Sadake á nasherire na a fanaa wegyege a mukse

(Luka 21:1-4)

⁴¹ Daaci a njehe ge Yaisu herzhe an nakwati na tá puwa sadake á nasherire á dem huǵe-aara na, á zhárá emnde tá anǵwa puwa sadake á dem nakwati na. Á zhárá dikele á emnde a berba, tá puwa sadake-aatare wá, sadake-aatare kwakya jipu.

⁴² Am iga-aatare maa, a tsetehe ge wegyege a mukse umele ɲane taláge, a de puwum kwaba-aara buwa.

⁴³ Daaci Yaisu a ɗante pukura-aha-aara, a ba ɲane á elvan ge itare: «Yá ndaakur ba jirire: Wegyege a mukse na kwaya ɲane talage ba jipu na wá, ɲane a puwum názá-aara, jauje ge náza á emnde baɗemme.

⁴⁴ Aɗaba itare wá, kwakya nalmane-aatare ta saa ba cekwa-aara ge sadake á nasherire. Amá mukse na wá, ɲane talage. Baaka tsa umele, amá a naba saa názu am rezege-aara baɗemme.»

13

*Yaisu á ndáhá elva a mbeɗa *mashidi yaikke* (Mat. 24:1-2; Luka 21:5-6)

¹ Saresse am *mashidi yaikke maa, a ba pukura-aara umele á elvan ge ɲane: «Malum ezzhara emtsaɗe jeba á nderáwa á mashidi na, yaikkire-aara antara zariyire á nákwá-aha-aara na baɗemme.»

² A ɲwanante ge Yaisu, a ba ɲane á elvan ge ɲane: «Ká nanna una ɲanna baɗemme na wá, watse á mbeɗa baɗemme, ba nákwá palle keni watse á jauka áte ukfeɲara nákwá.»

Zlaɗa-aha na watse á magava lauktu á zla duniya (Mat. 24:3-14; Luka 21:7-19)

³ De njaanja Yaisu áte ire á Wa Anyaranyara am ndaɲɲire á *mashidi yaikke. Pukura-aha-aara tara Piyer an Yakuba, Yuhanna ira Andere, itare wá, tá aɲkwá ázeɲara. Ta ndavanuhe ge pukura-aha-aara ɲanna, a ba itare tá elvan ge ɲane:

⁴ «Nɗaɲerndaha watse á magava am sarte-ara una ɲanna? Watse ɲá dise áte uwe ganakini herzhe á magava duksa-aha ɲanna?»

⁵ Daaci a ba Yaisu á elvan ge itare: «Kure wá, faufa ba hyema, a se keɗarakuraaka emnde umele.

⁶ Aɗaba watse kwakya emnde na tá de sawa an zhara-aaruwa, ma ware keni á se ba: Ya ɲane ba iya. Daaci tá se keɗa emnde kwakya.

⁷ Watse kwá cenáncena labare á wáwa-aha am larde-aha na ba herherzhe an kure, antara am larde-aha na yiyiye an kure, amá gazlauka ɗekideki. Sey á magaavemage una-aha ɲanna, amá zlaɗe zle á duniya ka emtsaɗe.

⁸ Watse larde umele á de darge larde umele an wáwa. Emnde á slekse umele, tá de darge kwara á slekse umele an wáwa. Á de gejava haha am tate-aha gergere, á de demda waya am larde-aha gergere. Una-aha ɲanna wá, zlaɗe ba fakta á zlaɗa emtsaɗe, ba seke náza á mukse na fanantaufe zlaɗa á ya.

⁹ «Amá kure wá, faufa hyema ba shagera áte ire á kure. Aɗaba watse tá dákurá á de katafke á shairiya, tá de slerpákurá an ja am mashidi-aha-aatare. Watse tá de tsákurá á katafke á male-aha á duniya, tá de tsákurá á katafke á slekse-aha aɗaba zhara-aaruwa. Estuwa, kure keni kwá de ndaasendahe seydiré áte iya á katafke-aatare.

¹⁰ Amá wá, sey máki cenaráncena emnde labare á higa am jeba-aha á emnde na tá am duniya baɗemme, lauktu á zla duniya.

¹¹ Am sarte na ni watse tá dákurá á de katafke á shairiya na wá, dzamauka ire á názena kwá de ndaaná kure, de ndaundaha ba názena ni

á de semsa á sem ire á kure am tate ñanna. Adaba una ñanna elva á kure ka, á de vakurta ba Shedefwe Cufedde.

¹² Am sarte ñanna maa, emnde umele tá de vaterta ba itare an erva-aatare egdzar mama-aha-aatare ge emnde, geni a de cebarateraceba. Dada-aha keni tá de vaterta ba itare egdzara-aatare ge emnde, geni a de cebarateraceba. Egdzara umele keni tá de daterar ge dada-aha-aatare antara mama-aha-aatare, tá de ceba ba shifa-aatare.

¹³ Emnde bademme tá de dá ba kelaadire ádete kure adaba zhera-aaruwa. Amá edda una tsaatse shagera dem halavuwa-aara wá, á lyelye shifa-aara.»

*Zlada na baaka kalle-aara na
(Mat. 24:15-28; Luka 21:20-24)*

¹⁴ «Watse kwá nanna duksa na ni tá daháná an shagerkire emtanja defkideki na am tate na zlaya-aara ka. (Ma a ndaasa ware elva-aaruwa na keni, a cenevaacena elva ñanna ba shagera). Vacite na ni má nakuranna duksa ñanna wá, watse kyaakya ge emnde na tá am Yahudiya, tá zlerda zhagade á dem huđe á wa.

¹⁵ Edda una áte ire á bere keni, a tsunja á dem huđe á bere ge hálá kazlanja-aara.

¹⁶ Edda una am fe keni, a eptseka á sá ge se hálá nanggyuwe-aara.

¹⁷ Watse á tsaame kwa zlada á ñwasha na watse tá á huđe am sarte ñanna, antara ñwasha na tá an egdzara áte erva na!

¹⁸ Njalaunjala Dadaamiya ganakini a gevka lámare ñanna am sarte á ekhye.

¹⁹ Adaba watse kwakya jipu zlada am sarte ñanna. Ta nderaa estuwa duniya daga am fakta sem vatena, jerka jeba á zlada ñanna defkideki. Á de jerka keni zlada na ni ta kalle an una ñanna.

²⁰ Ma andze gulanaaka Dadaamiya hare-aha á zlada ñanna wá, ma andze á jauka ura an shifa ba palle keni. Amá a naba gulanaahe ge Dadaamiya adaba emnde na a dzeratersaa ñane tá átuge ñane na.

²¹ «Daaci am sarte ñanna, ma a bakurnaa ware: Náwa anjka *Almasiihu áhuna, bi kwaye anjka áhuwa, lyiyauka elva ñanna defkideki.

²² Adaba watse tá jesaareje almasiihu-aha fida, antara nabi-aha fida am sarte ñanna. Watse tá maga nalaama-aha antara najipu-aha gergere, geni ambane tá kedateraakeda emnde na ni a dzeratersaa Dadaamiya na áte enjale.

²³ Kure wá, faufa hyema ba shagera, adaba fanakuremfá am vuwa zlauzle.»

*Sawa á *Ura á emnde bademme
(Mat. 24:29-31; Luka 21:25-28)*

²⁴ «Am iga a hare-aha á zlada ñanna maa, vaciya á de gevge danjwe bademme, tere keni á de máreka parakkire-aara,

²⁵ terlyakwa-aha keni watse tá gEDA á sem áhá, bademme á ndzedá á názena áte samaya á de gejavtegeje ba ñarjare slede.

²⁶ Daaci watse tá zhárá ba iya *Ura á emnde bademme yá anjka á sawa áte kumba, yá sawa an hákuma yaikke antara demdemire.

²⁷ Watse yá bela malika-aha-aaruwa á dem karáfke-aha á duniya ufađe kerde, tá jatermaare ge emnde na ya dzeratersaa ya na á sawa am tate-aha bademme.»

Gáráva an nabugda, má yaaya hyema anwaslire
(Mat. 24:32-35; Luka 21:29-33)

²⁸ «Diyaweddiye á ba áte mama á nabugda. Máki kwa nanna gedaageda hyema átekwa, yaaya umele anwaslire wá, diyakurdiya ganakini herzhavteherzhe madare.

²⁹ Una keni ba duksa palle. Máki anƙwa á magava duksa-aha ɗanna wá, diyaweddiye ganakini iya keni yá á ba áte we á sera mazla-aara ge sawa.

³⁰ Yá ndaakur ba jirire: emnde a zamane na tá de zlauka ba estuwa, sey máki naranna duksa-aha ɗanna.

³¹ Tara samaya an haha wá, tá nabe keɗa, tá zlauzle. Amá elva-aaruwa wá, á keɗeka dekiɗeki, sey má gevge.»

Sarte á zle á duniya wá, diyaa ba Dadaamiya palle
(Mat. 24:36-44)

³² «Amá elva á hárá á bere, antara sarte ɗanna wá, baaka slediya-aara dekiɗeki. Ma malika-aha am samaya, ba *Egdza á Dadaamiya keni diyaaka, sey diyaa ba Dadaamiya palle ɗane Dada.

³³ Daaci faufa hyema, pauka hare, aɗaba diyakurka sarte ɗanna.

³⁴ Una ɗanna watse á magava ba seke náza á edda á há, má á daa shula. Lauku á zláá, á faterem huɗe á há-aara am erva ge emnde a slera-aara, ma ware keni á far slera na á de maganá ɗane, á vante sawari ge slewufa á wakyiya, geni a peka hare dekiɗeki.

³⁵ Daaci ba duksa palle ge kure keni. Pauka hare, tsakwautsakwa hyema, aɗaba diyakurka sarte na ni á de sá edda á há átekwa na. Bi watse á sá an manjaripu, bi an huɗe á vayiya, bi an irenɗya, bi an enɗya.

³⁶ Máki saasa am beressire wá, a se berakurka kwá am hare.

³⁷ Elva ɗanna ya bakurnaa iya na wá, ge emnde baɗemme. Daaci baɗemmire á kure, pauka hare, tsakwautsakwa hyema!»

14

Male-aha tá am sawari á eksá Yaisu
(Mat. 26:1-5; Luka 22:1-2; Yuh. 11:45-53)

¹ A juwaa ba hare buwa tá maga munri á *Paska antara munri á depain na baaka shahi á makala am huɗe-aara na. Am sarte ɗanna maa, male-aha á *liman-aha, antara malum-aha á *tawraita, tá anƙwa tatayaná á ba an ndzeɗa dabari ganakini tá eksevaksa Yaisu á ba an nasherire, tá keɗanaakeɗa shifa-aara.

² A ba itare am dagave-aatare: «Magaumika una vaci munri, geni a tsaranteka emnde elva.»

Mukse na a puwar waye ge Yaisu
(Mat. 26:6-13; Yuh. 12:1-8)

³ Am sarte na Yaisu am Baytaniya maa, a dem mbá á Simaun umele ndza á waná derve. Tá arge ɗafa maa, a duhe ge mukse umele an kuderá á waye umele tá ɗahaná an nardisa, á se emtake, kwakya gane-aara keni. Daaci mukse na a naba kezlanvuhe ge we á kuderá á waye ɗanna, a puwanem waye na am ire ge Yaisu.

⁴ Emnde na tá anƙwa áhuwa ɗanna wá, emnde umele-aatare a naba jaterhe ge ervaunɗe, a ba itare am dagave-aatare: «Azara nampire-aara kina ta baɗzanve waye na?»

⁵ Ábi ma andze tá naba veluvele ma gursa deremke keni, daaci ma tá naba tegatertega ge talaga-aha.» Daaci ta fantau ge far haypa ge mukse na.

⁶ Amá a ba Yaisu á elvan ge itare: «Weshawananteka ire ge mukse na. Labára kwá hyainá lyuwa? Názena a maginaa nane na shagera jipu.

⁷ Adaba talaga-aha wá, ma vaatara keni watse tá á ba átevege kure. Ba kelaa má kwá kátá magaterá shagerire, watse ba kwá emmaga. Amá iya wá, watse ya baaka átevege kure.

⁸ Mukse na wá, nane maginaamaga názena ni a dzegwanaa nane. A puwiyar waye na wá, tsatsiyaatsatse zlauzle ge beliya am evege.

⁹ Yá ndaakur ba jirire, am huđe á duniya bademme, bademme á tate na ni tá de bálá labare á higa átekwa na wá, tá de ndaha názena ni a maganaa mukse na keni, tá de viyanaaka.»

*Yahuda ankwá á vela Yaisu
(Mat. 26:14-16; Luka 22:3-6)*

¹⁰ Am iga a una nanna maa, a naba tsetehe ge Yahuda Iskariyaut, nane keni ba palle á pukura-aha kelaawa ju buwa. A duhe ge nane ádeza male-aha á *liman-aha, a de bateraa á kátá velateru Yaisu.

¹¹ Higa ge male-aha na, a ba itare tá elvan ge nane: «Watse náj vakte nalmane.» Daga á ba am sarte nanna, Yahuda a fantau ge tataya faterem Yaisu am erwa-aatare.

*Yaisu arge masane á *Paska antara pukura-aha-aara
(Mat. 26:17-25; Luka 22:7-14, 21-23; Yuh. 13:21-30)*

¹² Am váha zuñwire na ni tá zá muñri na baaka shahi á makala am huđe-aara na wá, tá cebán ba vacite nanna egdza kyawe á *Paska. Ta ndavanu ge pukura-aha-aara, a ba itare tá elvan ge nane: «Ká kátá njá de tsatsakaná áme dafa á Paska?»

¹³ Daaci Yaisu a eksetaa emnde buwa am pukura-aha-aara, a belateraa á de katafke. A ba nane á elvan ge itare: «Dawmbare á dem huđe á ekse, kwá de já ire antara zhele á sepa yawe am hwama wá, d'abaudaba á dem mba na á duwa nane.

¹⁴ De bawanána ge edda á há wá, a ba Malum: Áma bere na njá de zá dafa á Paska am huđe-aara antara pukura-aha-aaruwa?

¹⁵ Daaci nane á de marakurá bere yaikke átire ge bere an tsatsa kazlanja am huđe-aara bademme, kwá de tsatsamiya dafa á muñri am huđe-aara.»

¹⁶ Daaci ba zlálag ge pukura-aha na á dem huđe á ekse, tá de bera duksa ba seke una a baterna Yaisu na. Ta tsatsaa dafa á muñri am bere nanna.

¹⁷ Am iga a manjaripu maa, daada Yaisu antara pukura-aha-aara.

¹⁸ Am sarte na tá ankwá á zá masane, a ba Yaisu á elvan ge itare: «Yá ndaakur ba jirire, watse á veliya ba palle á kure, kwa emnde na náwa má zá dafa átirpalle na.»

¹⁹ Daaci bademme á pukura-aha jáviya ba tá kyuwa. Ta fantau ge ndavanu an palpale, ma ware keni á baná ba: «Iya ka ndza Yaakadada?»

²⁰ A nwaterante ge Yaisu, a ba nane á elvan ge itare: «Watse á veliya ba palle á kure, kwa pukura-aha kelaawa ju buwa na náwa má zá dafa am tása palle na.

²¹ Iya *Ura á emnde bademme wá, baaka pekya-aara, sey ba yá emtsa. Áte una ta puwete am wakita á Dadaamiya áte ya wá, ba estuwa. Amá watse zladá jipu ge edda una ni á de veliyá nane, ambane ma yareka.»

Masane Cufedfe

(Mat. 26:26-30; Luka 22:14-20; 1 Kaur. 11:23-25)

²² Am sarte na tá ankwá zá masane maa, Yaisu a eksetaa dafa, a slafanaa we-aara ge Dadaamiya, a kezlanve dafa na, daaci a vaterte ge pukura-ahaara. A ba ñane á elvan ge itare: «Nawmbare, lyauvalya. Una na wá, vuwa-aaruwa.»

²³ Am iga a una ñanna maa, a eksante feka, a slafanaa we-aara ge Dadaamiya, a vaterte, itare bademme sharushe. Am sarte na tá ankwá esshá, a ba ñane á elvan ge itare:

²⁴ «Una ñanna uzhe-aaruwa a puva aɗaba emnde kwakya, Dadaamiya á ngudaterá an una ñanna namána ge emnde.

²⁵ Yá ndaakur ba jirire, am sali kataliya na wá, yá dalika á shá yawe á egdza a náfa mazla-aara, sey watse yá de shá ba una aɗwaslire am zlanna á Dadaamiya.»

²⁶ Am iga á una ñanna maa, ta eksante láhe á gálá Dadaamiya, ba tseatare, ta zláá ádete ire á Wa Anyaranyará.

A ba Yaisu watse á yiyaaya Piyer

(Mat. 26:31-35; Luka 22:31-34; Yuh. 13:36-38)

²⁷ Daaci a ba Yaisu á elvan ge pukura-aha-aara: «Bademme á kure na watse kwá yiyaaya. Aɗaba ankwá an puwa am wakita á Dadaamiya, a ba ñane: “Watse yá eja suni, bademme á kyawe-aha tá de zaɗevzaɗe.”

²⁸ Amá má watse tsanitse am faya wá, watse yá daada ba iya zuɗɗwe arge kure á dem Galili.»

²⁹ A ba Piyer á elvan ge ñane: «Ma yarakaaya emnde umele keni, iya wá, yá taa yakaaka ɗekideki.»

³⁰ A ñwanante ge Yaisu, a ba ñane á elvan ge ñane: «Yá ndak ba jirire, an vayiya ba vatena na, lauktu á kyuwetekyuwa tsákálá ge buwire wá, watse ká banba ka ser keye geni diyakikire.»

³¹ Amá a farhe zlaɓe áɗaliye Piyer, a ba ñane: «Yá ndaaka una ɗekideki. Ma á eksa shifa keni, emtsa á miya ba buwa.» Pukura-aha umele keni bademme ta ndaha ba una.

Yaisu am Gaicaimane

(Mat. 26:36-46; Luka 22:39-46)

³² Am iga á una ñanna maa, daraada am tate umele tá dahaná an Gaicaimane. A ba ñane á elvan ge pukura-aha-aara: «Njawinja áhuna, kwaye iya yá de maga maduwa áhuwa.»

³³ A eksetaa tara Piyer an Yakuba ira Yuhanna, á zláá antara itare á dem tate ñanna. Daaci a fantau ge tápa emtanƙire, antara zlaɗa na ni an tsaka ire na am ervaunɗe-aara.

³⁴ Daaci a ba ñane á elvan ge itare: «Baaka zlaɗa na ni yá tapanka am ervaunɗe-aaruwa na, yá tápa zlaɗa á emtsa. Naba njawinja áhuna, pauka hare ɗekideki, sherauseshere ice ba shagera.»

³⁵ A zlahehe yiyye cekwaanɗuɗi an itare, a de kezlaa ugje am haha, a magaa maduwa, a ñala Dadaamiya geni máki á gevge wá, a sawka zlaɗa ñanna ásete ñane.

³⁶ A ba ñane: «Eddaye-aaruwa, baaka názu á gevka ázeɗa. Tasle á ña, jinaaja zlaɗa na ásete iya na. Amá wá, a gevge ba namaari á ña arge náza-aaruwa.»

³⁷ Daaci ba tse-aara wá, a seza pukura-aha keye na, amá a se berater tá am hare. A ba ñane á elvan ge Piyer: «Simaun, ka ñara ka pa hare? Dzegwakanka njá an ice ba saa palle keni degey?

³⁸ Pauka hare! Magaumaga maduwa geni a badakuruka shaitaine. Adaba ire á urimagwe wá, wayaawáya jipu mága fesaarfire, amá baaka payda á vuwa.»

³⁹ A zlalehe zlafe ádaliye, a de magaa ba maduwa-aara ñanna.

⁴⁰ Eptsa-aara zlafe ádaliye áseza pukura-aha-aara, a se berater tá á ba am hare. Dzegwaránka basha háre d'ekid'eki. Daaci ta ba haslakke ba estuwa, baaka názu tá ñwananta itare.

⁴¹ Am sarte na a eptsa ge keyire, a ba ñane á elvan ge itare: «Kure kwá pá ba hare á kure, kwá anjka á puwansepuwe shifa á kure ka? Ay degiya hyaahya pa hare ñanna, iya *Ura á emnde bademme, hyephye sarte-aaruwa. Kwaye tá de fime am erva ge emnde a haypa.

⁴² Tsawetse, kwaye samsa edda una ni a veliyaa ñane na, mí de yainuye!»

Ta eksevaa estuwa Yaisu

(Mat. 26:47-56; Luka 22:47-53; Yuh. 18:3-12)

⁴³ Ba elva ñanna keni zlafe zlánaaka Yaisu wá, kertenj tá zhára ba sesse Yahuda palle á pukura-aha kelaawa ju buwa. Emnde kwakya tá sá d'aba Yahuda ñanna, tá an katsákar-aha, antara zade-aha ceppe am erva. Ta belateraa male-aha á *liman-aha, antara malum-aha á *tawraita, ira male-aha á Yahudiya-aha.

⁴⁴ Yahuda na a veluwa ñane Yaisu na maa, kwaratersekware zlauzle nalaama á ngyekwaterá Yaisu ge dikele á emnde ñanna. A ba ñane á elvan ge itare: «Ba máki kwa niina yá anjka gan use ge ura ni, seke anjka urire á ñere an edda-aara wá, edda una kwá tatayaná kure na ba ñane, naba eksauváksa, ñawanaanja ba shagera, má kwá danda na belawanaaka.»

⁴⁵ Ba samsa Yahuda ñanna wá, a naba duhe suuwe ádeza Yaisu wá, «Use Malum,» a ba ñane, á gan use an ervaun'de-aara palle ágire.

⁴⁶ Daaci yalla á ba emnde na, erva am mbiye ge Yaisu, ta naba eksevaahé.

⁴⁷ Ay, palle á emnde á Yaisu a naba tedése masalam-aara am bere, a waa sleslera á male á *liman-aha, a icanaa hyema palle.

⁴⁸ A ba Yaisu á elvan ge emnde na ta se eksa ñane: «Kwá se eksiyá an masalam-aha, antara zade-aha am erva na mu, ya neyle emtu?

⁴⁹ Ábi kelaazare yá njá á ba am dagave á kure am mashidi, yá anjka kwaraterse elva á Dadaamiya ge emnde, labára eksakurika? Amá diyaweddiye geni una ñanna a gev ba geni, a gevge názena á ndaaná wakita á Dadaamiya.»

⁵⁰ Daaci kyaakya zhagade ge pukura-aha bademme, ta naba yánhe.

⁵¹ Anjka dawale umele a d'aba Yaisu maa, ñane a duwá á ba an gwad'au-aara áte vuwa. Ta ekseksa ñane keni,

⁵² amá a naba yateraa gwad'au am erva, ba zhagade-aara an ukhyiye dey.

*Yaisu á katafke á *kendekyiya yaikke*

(Mat. 26:57-68; Luka 22:54-55, 63-71; Yuh. 18:13-14, 19-24)

⁵³ Daaci ta naba daa Yaisu na á dem mba á male á male-aha á *liman-aha bademme. Kertenj jarammeje male-aha á liman-aha, antara male-aha á larde, ira malum-aha á *tawraita bademme am mba á liman ñanna.

54 Piyer wá, a daa d'aba Yaisu ádehuwa, amá wá, gaterápteka d'ekid'eki. A de demhe á ba á dem riya á liman n'anna. Áhuwa maa, a de demhe am dagave á emnde a ufa mashidi, tá an'kwa cena k'ará, a njehe.

55 Male-aha á liman-aha antara emnde a *kendekyiya na bad'emme farantaufe ge tataya emnde ge mága seydire áte Yaisu, ma ba fida keni, lauktu ma tá bá n'anaan'a shairiya á emtsa.

56 Kwakya tsa emnde na ta de d'atsanve fida ge Yaisu, amá baaka názu ta eksanaa áte n'ane.

57 Daaci ta tsetehe ge emnde umele, ta de magaa seydire á fida na áte Yaisu, a ba itare:

58 «Zhel na degey ndza n'a cenáncena am mbuwe-aara a ba n'ane: Yá naba mbedánaambeda *mashidi yaikke na ta nderanaa emndimagwaha na, yá nderaalindere á ba am hare keye, á duka erva á urimagwe á dem hufe-aara, á bina.»

59 Aley, ba itare keni jammeka elva-aatare am seydire-aatare.

60 Daaci a tsete ge liman yaikke na á katafke á emnde bad'emme, a ba n'ane á elvan ge Yaisu: «Ká ndaaka elva d'ekid'eki ka? Tá ndáhá uwe n'ane áte ka emnde na?»

61 Amá n'waaka Yaisu, a d'fu ba we-aara. A ndavanuhe zlafe ádaliye ge liman na, a ba n'ane: «Ba ekka una ka *Almasiihu, Egdza á Saksage na emtu?»

62 A n'wanante ge Yaisu, a ba n'ane: «Ane, ya n'ane ba ya. Amá bad'emmiere á kure na, watse kwá niina zlafe ádaliye iya *Ura á emnde bad'emme, yá njá am na'dafa á Saksage na Sleksa ba n'ane na. Zlafe ádaliye watse kwá niina yá sawa am kumba á samaya.»

63 Ba a ndaase una Yaisu wá, liman yaikke na a naba dzadzanve zane áte vuwa-aara. A ba n'ane: «Una wá, n'a baaka an wedere á seyde umele mazla-aara.

64 Ábi kwa cenanaa á ba an hyema á kure, a ganve ire-aara kalle an Dadaamiya. Ázara a ba elva á kure?» A ba itare bad'emme-aatare, «Una wá, n'anaan'a shairiya, a njeka an shifa d'ekid'eki.»

65 Daaci emnde umele ta fantau ge kyefanem nyaihe am ice ge Yaisu, ta fa'danse ice an kacekaca, ta vavante d'edekwa, a ba itare tá elvan ge n'ane: «Diyeddiye emnde na ta jakja na.» Ta eksante emnde a ufa mashidi, ta vavante babarva itare keni.

*A ba Piyer n'ane diyaaka Yaisu d'ekid'eki
(Mat. 26:69-75; Luka 22:56-62; Yuh. 18:15-18, 25-27)*

66 Amá Piyer wá, zlafe ba n'a-aara am áhá-aara, am hufe á há n'anna. Daaci a duhe ge palle á kwatena-aha á *liman n'anna ádezetare,

67 a naa Piyer á cená k'ará, a zharaa Piyer ba shagera, a ba n'ane: «Ábi ka keni ka ba ura á Yaisu n'anna, ura Nasarátu na?»

68 Amá eksarka Piyer d'ekid'eki, a ba n'ane á elvan ge n'ane: «Ma ká ndaha elva á uwe keni, diyanka ya d'ekid'eki. Elva á n'a na á duka á dem ire-aaruwa.» Daaci a naba tsetehe am tate n'anna, a zlala ásete wakiya. Tsaktsakwalikwaa, á ba tsákálá keni.

69 Cekwaan'gudí wá, kwatena na nanna Piyer zlafe ádaliye, a ba n'ane á elvan ge emnde: «Degiya zhel na kwaya n'ane na keni, ba palle-aatare.»

⁷⁰ Amá Piyer ba eksarka ñanna. Shekwaashekwa cekwaanḡudí a ba emnde na tá áhuwa, tá elvan ge Piyer: «Baaka shaige-aara dekideki, ka keni ka ba palle-aatare. Adaba ekka keni, ka ura Galili.»

⁷¹ Amá Piyer a fantau ge za wada-aha, a ba ñane: «Náwa Dadaamiya diyanka dawale ñanna dekideki.»

⁷² Ba ñane keni zawze wada wá, tsaktsakwalikwaa, á ba tsákálá ge buwire. Daaci a naba yehete názena a ndaana Yaisu. Adaba a bananba Yaisu: «Lauktu á kyuwetekiya tsákálá ge buwire wá, ká de banba ka ser keye geni diyakikire.» Daaci a naba fantau ge kyuwa.

15

*Daránda Yaisu á de katafke á sleksu *Pilaatu (Mat. 27:1-2, 11-14; Luka 23:1-5; Yuh. 18:28-38)*

¹ Daaci makuralla-aara á ba an enjlya-waabere, ta naba jamme ge male-aha á *liman-aha, antara male-aha á larde, malum-aha á *tawraita ira male-aha umele na tá njá am *kendemkiya na baɗemme. Ta puwete zawa áte Yaisu, ta dáná ádeza sleksu *Pilaatu.

² A ndavanu ge slekse, a ba ñane: «Ba ka una ka slekse á Yahudiya-aha tá enndá na?» A ñwanante ge Yaisu: «Ba estuwa,» a ba ñane á elvan ge ñane.

³ Male-aha á liman-aha ta fantau ge datsanve fida kwakya ge Yaisu.

⁴ Daaci a ba sleksu Pilaatu á elvan ge ñane: «Ká cenánka elva na tá tsakaná itare áte ka na emtu? Labára ká ndaaka elva?»

⁵ Amá Yaisu dfuwa ba we-aara, ndahaaka elva mazla-aara, haa Pilaatu á maga najipu-aara.

*Sleksu *Pilaatu a magaa názena tá kataná emnde-aara (Mat. 27:15-26; Luka 23:13-25; Yuh. 18:39-19:16)*

⁶ Ba kelaa má samsa munri á *Paska maa, mbarsemba emnde a ekse, slekse á belaterá danḡay palle, edda una tá kataná itare.

⁷ Ay am sarte ñanna maa, ndza anḡkwa dawale umele, zhera-aara Barabas an ḡgudá am danḡay. Ta halateraa antara emnde umele, ta magaa fitenire, haa ta naba ja shifa am fitenire ñanna.

⁸ Daaci ta naba dálá emnde a ekse ádeza sleksu *Pilaatu, ta de ndavanu názena ni mbarsembe ba kelaa iva na.

⁹ A ba sleksu Pilaatu á elvan ge itare: «Wayakurwáyá emtu an slekse á Yahudiya-aha, yá belakurnaabela?»

¹⁰ Diyaadiya tsa ganakini male-aha á *liman-aha ta danaa Yaisu adaba ba shelha, baaka elva umele.

¹¹ Amá male-aha á liman-aha ta naba fantau ge gaa erwaunde á emnde. Adaba una ñanna ta bantsa itare: «Belanernaabela ba Barabas.»

¹² A ndavateruhe zlaɓe ádaliye ge slekse, a ba ñane á elvan ge itare: «Ay yá maganá uwe ge edda una kwá dahaná an slekse á Yahudiya-aha na?»

¹³ Ta ñwanante á ba an ká kwara á dem zhegela, a ba itare: «Zlenelezenela áte dzanḡala!»

¹⁴ A ba slekse á elvan ge itare: «A gu uwe estuwa?» Amá itare ta far hula á ba an ndzeɗa, a ba itare: «Zlenelezenela!»

¹⁵ Am slekse á kátá higatertehiga emnde, a naba belateraa Barabas. Amá Yaisu wá, ta zu an já, lauktu tá de znelaná áte dzanḡala.

Sawji-aha tá ankwá á epsawa Yaisu
(*Mat. 27:27-31; Yuh. 19:2-3*)

¹⁶ Daaci ta naba tefante ge sawji-aha á dem huđe á há á sleksu *Pilaatu, ta de jemmaa sawji-aha baďemme ásetarge ɲane.

¹⁷ Ta tsekwanme am dira haɲɲe, ta nderse dake, ta faďanse ire an ɲane agire *ďaɲkaula.

¹⁸ Mazla-aara ta fantau ge gyanu rume agire, a ba itare: «Aska á ɲa, slekse á Yahudiya-aha.»

¹⁹ Ta naba taďanu zade am ire, ta kyafanem nyaihe am ice, ta kezlaa ugje á katafke-aara, tá fá daradza áte ɲane agire.

²⁰ Zlaruzle am epsawepsawa maa, ta tsakwanse am dira na, ta tsekwanme am naɲgyuwe-aara. Daaci ta danse á dem tate na tá de zleɲelaná átekwa na.

Náwa ta zleɲelanaa estuwa Yaisu áte dzanƷala
(*Mat. 27:32-44; Luka 23:26-43; Yuh. 19:17-27*)

²¹ Tá ankwá danda maa, ta naba jaa ire antara ura Siraine umele, zheraaara Simaun, eddetare ge tara Alaikzandere antara Rufus, ɲane átira sa á sawa am makwata. Daaci sawji-aha na ta naba hyarhe ge sepala dzanƷala á Yaisu.

²² Ta danhe Yaisu na á dem tate na tá ďahaná an Gaulgauta na, amaana: Tate á feka á ire.

²³ Áhuwa ɲanna maa, ta kátá fanu mbazla ge Yaisu. Mbazla ɲanna keni ankwá duksa yayiyaihe am huđe-aara ge gulanna zlaďa, amá Yaisu shaaka.

²⁴ Mazla-aara ta naba zleɲelehe áte dzanƷala. Itare ta tegaa kazlaɲa-aara am dagave-aatare. Ge tega kazlaɲa-aara na wá, ta maga njeri am dagave-aatare, ganakini a sesse edda una ni á zaná ɲane ma uwe keni.

²⁵ Am sarte na ta zleɲelanaa áte dzanƷala ɲanna wá, ta zleɲelanaa am saa maselmane á enɲya.

²⁶ Ta naba puwete dalila á já shifa-aara an ire ge ɲane, a ba itare: «Ƴane una slekse á Yahudiya-aha.»

²⁷ Tá ankwá neyle-aha buwa ta zleɲelateraa átirpalle antara Yaisu áte dzanƷala-aha-aatare. Palle ta zleɲelanaa am naďafa-aara, palle keni am nazlaďa-aara. ((

²⁸ A gevaa estuwa názena ni a ndaana wakita á Dadaamiya. Adaba a ba wakita á Dadaamiya: «Ƴane keni ta femhe am kezlakula á emnde a mága haypa.»))

²⁹ Emnde a degáshe am tate ɲanna tá geja ba ire, tá ámbera ezzlazle. A ba itare tá elvan ge ɲane: «Há! ba ka una! Ábi ka bantsa ka: Ká naba mbedanaambeda *mashidi yaikke na, á ba am hare keye ká nderendere umele, á ba ka?

³⁰ Labára ká taa ɲezlanaaka ba ka ire á ɲa? Tsekwanaatsekwa kwa ire á ɲa áte dzanƷala na!»

³¹ Male-aha á *liman-aha, antara malum-aha á *tawraita keni, ta ep-sawse ba estuwa. A ba itare am dagave-aatare: «Iyau, á dzegwándzegwa ɲezla emnde umele; ire-aara wá, á taa ɲezlanaaka!

³² Ábi ɲane *Almasiihu, slekse á *Iserayiila keni ba ɲane. A tsekwanaatsekwa ire-aara áte dzanƷala wá, baďemme mí fetarfe áte ɲane.» Antara ba emnde na ta zleɲelateraa antara Yaisu na keni, ta ezzlazle.

*Náwa ndza a emtsaa estuwa Yaisu
(Mat. 27:45-56; Luka 23:44-49; Yuh. 19:28-30)*

³³ An vacitire wá, a naba tsekwa ge tabedammire ásetarge duniya bademme, dem lásar emnde tá á ba am tabedammire ñanna.

³⁴ Am saa keye wá, Yaisu a ketaa kwárá á ba an ndzedá: «Aili! Aili! Laima sabaktani?» Amaana wá: «Dadaamiya-aaruwa labára yakiyaaya? Dadaamiya-aaruwa labára yakiyaaya?»

³⁵ Á bá emnde umele am emnde na tá ankwá á tsatse áhuwa: «Á dāha nabi *Ailiya degiya ñane.»

³⁶ Palle-aatare a naba tefante zhagade, a de eksetaa sausau, a ngudetaa áte zade, a femhe am mbazla umele danđanđe ba estuwa, daaci a kante, a fantaa áte we ge Yaisu geni a shushe. Daaci a ba ñane: «Zharaumizhárá emtsaade, má watse á semsa *Ailiya ñanna á se tsekwanaatsekwa.»

³⁷ Amá Yaisu a fu hula á ba an ndzedá, mazla-aara á dese ge shifa am ñane.

³⁸ Am sarte ñanna maa, ankwá kacekaca á dzegwa am *mashidi yaikke wá, a naba tamme kalkale, a fantau á sawa átire sem áhá.

³⁹ Male á sawji-aha á Rauma na ankwá áhuwa, á njá am ndanñire á wafke á Yaisu, nanna emtsa a Yaisu maa, a ba ñane: «Zhel na wá, egdza á Dadaamiya ba jire.»

⁴⁰ Nwasha umele keni ndza tá ankwá áhuwa. Ta tsahe yiyiye, lauktu ta zhara názena ni ankwá á magava na. Tá ankwá tara Maari mukse á emnde a Magdala, an Salaume, ira Maari emmetare ge tara Yakuba cekwa antara Yauseys.

⁴¹ Nwasha ñanna wá, daga am Galili tá ankwá dāba Yaisu, tá ankwá melanumele. Tá ankwá zlađe ádalije ñwasha umele am tate ñanna, itare keni ta saa á dāba ba Yaisu.

*Heda á Yaisu
(Mat. 27:57-61; Luka 23:50-56; Yuh. 19:38-42)*

⁴² Vacite ñanna maa, vaci mága niya, adaba makuralla-aara kwaskwe á puwansepuwe. Herzhe á belya vaci wá,

⁴³ a semhe ge Yusufa ura Arimatiya. Yusufa ñane wá, ura male am *kendekyiya yaikke. Am ervaunđe-aara ñane keni ankwá á ufa ba zamane á njá am *kwara á Dadaamiya. Daaci ñane a naba sherse ice, a duhe ádeza sleksu *Pilaatu, a de ndavanu baráma á eksa emtsa á Yaisu.

⁴⁴ Cenáncena sleksu Pilaatu ganakini kertenj emtsamtsa Yaisu, a mága ba najipu-aara. Adaba una ñanna a belaa we, ta de dahanante male á sawji-aha. A se ndavanuhe, a ba ñane: «Emtsaa-aara shekwaashekwa emtu?»

⁴⁵ Am sarte na cenáncena jirire-aara áza male á sawji-aha na, a naba vante baráma ge Yusufa.

⁴⁶ Daaci Yusufa a de shekuve kalpakane, jeba á kalpakane ñanna ba lefedde, a se tsekwa emtsa á Yaisu áte dzañgala, a de fademe am kalpakane na. Daaci a de feme am evege ta yese am cacera, a berhanu palame yaikke ge we á evege ñanna.

⁴⁷ Amá tara Maari mukse á emnde a Magdala, antara Maari emmenjara ge Yauseys wá, itare ndza tá á ba áhuwa, ta ezhara am sarte na tá hedá Yaisu ñanna.

16

Yaisu tsetse am faya

(Mat. 28:1-8; Luka 24:1-12; Yuh. 20:1-10)

¹ Dedde kwaskwe á puwansepuwe maa, tara Maari mukse á emnde a Magdala, antara Maari emmenjara ge Yakuba, ira Salaume, ta de shekuve waye-aatare á se emtake, ta fehe, geni watse tá de wecar ge emtsa á Yaisu.

² An enjya werre ge laade, lauktu á sessa vaci wá, daraada itare ádete irekhya.

³ Am sarte na tá átira duwa, a ba itare am dagave-aatare: «Kina mu, watse á berhamiyanvuwa ware dada palame na ge we á evege?»

⁴ Amá daraada wá, ta de beraa ba an berha dada palame njanna áte we á evege.

⁵ Ta naba duhe á dem huđe-aara wá, ta de beraa ba dawale á njá am nadafa, am nangyuwe dzayye. A naba jaterhe ge lyawa njwasha na.

⁶ «A wakurka lyawa,» a ba dawale njanna á elvan ge itare. «Adaba kwa se tataya Yaisu ura Nasarátu na ta zlenjelanaa áte dzangala na. Nane baaka áhuna, tsetse am faya. Náwa tate na ndza á zlava njane átekwa na.

⁷ Kina wá, kure wá, zlauzlálá, dawateranda labáre ge pukura-aha-aara, Piyer keni á ba am itare. Baira deme watse á daada ba Yaisu njanna zuñjwe arge kure, á dem Galili. Kwá de nanaana áhuwa, ba seke una ndza bakurnaa njane.»

⁸ Daaci ba segashe-aatare am irekhya na wá, ta tefante zhagade emtsaade ge lyawa, tá gyagya ba seke maagara, palle á ura á baná elva ge ura baaka am itare, adaba gazlargazla jipu.

UNA DIYARKA EMNDE JIRIRE-AARA, MÁKI A PUWETAA BA MARKUS:

Yaisu a maranse ire-aara ge Maari mukse á emnde a Magdala

(Mat. 28:9-10; Yuh. 20:11-18)

⁹ Am sarte na tsetsa Yaisu am faya, an enjya werre ge laade na wá, a maranse ire-aara ge Maari mukse á emnde a Magdala zuñjwe. Mukse njanna wá, ndza ngyansenjgye Yaisu jini-aha vuye am njane.

¹⁰ A de balatersaa njane labáre á tse á Yaisu am faya ge emnde na ta dába njane. A de berater bademme tá á ba am emtanjhire, tá kyuwa.

¹¹ Anjwa á bateranba deme mukse na ganakini tsetsa Yaisu am faya, a naana á ba an ice-aara, aley fartarka.

Yaisu a maraterse ire-aara ge emnde-aara umele ta buwa

(Luka 24:13-35)

¹² Am iga á una njanna maa, Yaisu a marateraa ire-aara ge emnde buwa-aatare, tá áte baráma dete makwata, amá a nyanve ire-aara seke njane ka.

¹³ Ta daahe, ta de balaterse labáre-aara ge emnde-aatare umele, aley ba fartarka njanna.

Yaisu a marateraa ira-aara ge pukura-aha-aara kelaawa jemtekwe

(Mat. 28:16-20; Luka 24:36-49; Yuh. 20:19-23; Sler. emnde 1:6-8)

¹⁴ Shekwaashékwa zlađe ádaliye maa, Yaisu a de marateraa ire-aara ge pukura-aha-aara kelaawa jemtekwe tá arge dafa. A naba velateraahe adaba baakire á fetarfire antara degdegire á ire na ta maganaa itare na.

Adaba fartarka an emnde na ta naa ɗane á ba an ice-aatare am iga a tsetse-aara am faya.

¹⁵ Daaci a ba ɗane á elvan ge itare: «Zlauzlálá á dem huɗe á duniya baɗemme, dawateranda labáre á higa na ge emnde baɗemme.

¹⁶ Ma a fetaara ware, lyevaalya baptisma, á lyelye shifa-aara. Edda una má fetarka wá, á de ɗezleka am shairiya á Dadaamiya.

¹⁷ Náwa najipu-aha na watse tá naana emnde, tá maganá emnde a fetarfe. Watse tá ɗgya jini-aha am ura an zhera-aaruwa. Watse tá ndáhá elva áɗwaslire na ni ba itare keni diyarka na.

¹⁸ Watse tá puwaterar erva ge emnde na ta lapika-aha, tá de mbembe. Zlabe ádaliye, ma ta halante zahe am erva, ma ta shu daldalkwanu keni, baaka nazu á magateránmaga duksa-aha ɗanna.»

Zlálá á Yaisu á dem samaya

(Luka 24:50-53; Sler. emnde 1:9-11)

¹⁹ Am sarte na ni zlauzle á tsakaterá elva Yaakadada Yaisu ge pukura-aha-aara maa, a naba kapte á dem samaya, aɗkwa á njá am naɗafa á Dadaamiya.

²⁰ Pukura-aha-aara keni, ta naba kyaa á de baálá labáre á higa am huɗe á duniya baɗemme. Ndza aɗkwa Yaakadada an itare am slera-aatare. A maratarsaa ɗane ge emnde geni waazu-aatare jirire, adaba a magaa najipu-aha gergere á kyá erva an itare.

Labare á higa na a puwetaa LUKA

Elva zunjwe na a ndaana Luka ge Tiyaufilus

¹ Áska á ña Tiyaufilus,

Emnde kwakya puwartepuwa labáre á názena a magava am dagave á miya.

² Ta puwete názena ña cenanaa áza emnde na ta naana an ice-aatare duksa ñanna daga á ba am fakta-aara. Emnde ñanna wá, Dadaamiya a faterar slera á balaterá labáre ñanna ge emnde bademme.

³ Adaba una ñanna, iya keni ya fantau ge pakya sera-aara daga fakta-aara dem halavuwa-aara, hayananhaya jipu am mbarka á ña. Una ñanna yá anƙwa puwakte ge ekka keni názena ya shanaa ya na bademme, yá puwakte á ba áte una ya cenanaa ya na kalkale.

⁴ Bademme á una yá magán ba geni ekka keni ka diyeddiye jirire á elva ñanna ta ndakndaa na.

Malika a saa labáre geni watse tá yá Yuhanna slemaga baptisma

⁵ Am zamane na ni ndza sleksa *Hirudus am Yahudiya maa, ndza anƙwa *liman umele zhara-aara Zakariya, ñane palle á liman-aha na male-aatare liman Abiya. Zhara á mukse-aara Ailizabait, ñane wulfe á *Haruna male á liman-aha werre.

⁶ Bukerde-aatare antara mukse-aara ta emnde a jirire á katafke á Dadaamiya, ta emnde a fansaare ge shairiya-aha á Yaakadada bademme.

⁷ Amá egdzere wá, sharánka ba palle keni, adaba Ailizabait dziire. Am sarte ñanna wá, bukerde-aatare garevge emgyegwar emnde.

⁸ Vacite umele maa, Zakariya anƙwa á maga slera á limanire-aara á katafke á Dadaamiya, adaba daada áte itare liman-aha á Abiya bademme.

⁹ Ge tega slera-aatare am dagave-aatare liman-aha maa, mbarsembe maga njeri. Daaci vacite ñanna maa, daada áte ñane ganakini á de dízaná ñane kajiji am mashidi á Yaakadada.

¹⁰ Am sarte á díza kajiji ñanna maa, bademme á emnde tá maga maduwa á ba ágashe.

¹¹ Daaci a naba jesaarhe ge malika á Yaakadada á katafke á Zakariya, a tsaahe áte vuwa á duksa na tá díza kajiji átekwa na, am nadafa-aara.

¹² Ba a puwete ice áte ñane Zakariya wá, a naba gazlehe, baaka názu á ndaana ñane.

¹³ Amá a ba malika á elvan ge ñane: «Zakariya, a wanƙa lyawa. Adaba Dadaamiya lyevaalya maduwa á ña. Mukse á ña Ailizabait á de yaka egdzere zhele, watse ká fá zhara-aara Yuhanna.

¹⁴ Watse á gev higa yaikke ge ekka. Emnde kwakya tá de higategiga adaba egdze ñanna.

¹⁵ Adaba áza Yaakadada wá, watse ura male ba ñane am emnde. Ñane wá, watse á sheka mbazla antara názu á já enƙale á ura bademme. Ñane watse an naha ba Shedekwe Cufedde am ñane daga á sawa am hufe á emmenjara.

16 Watse á jatermaara ñane ge *Iserayiila-aha kwakya á sem sera á Yaakadada Dadaamiya-aatare.

17 Watse á sawa ñane á katafke á Yaakadada, hala-aara antara hákuma-aara watse ba kalkale antara náza á nabi *Ailiya werre. Á se jemá ñane ye á dada-aha antara egdzara-aatare. Emnde na tá fansaareka ge Dadaamiya keni, á se tsatermaara ñane. Á se tsatsaná ñane emnde ge ufa Yaakadada.»

18 Amá a ba Zakariya á elvan ge malika: «Yá dise áte uwe ganakini una ñanna á de gevge? Afaba ñere antara mukse-aaruwa baðemme ña emgyegwar emnde.»

19 Daaci a ñwanante ge malika, a ba ñane á elvan ge ñane: «Iya wá, ya malika *Jeberilla. Ya tsetaa á katafke á Dadaamiya, ya sleslera-aara. A beliyaa ba ñane ganakini yá saká labáre á higa na.

20 Amá faktarka an iya. Ay degiya watse á gevge ba jirire, má hyephye laukte-aara. Afaba faktarka ñanna wá, ká gevge uce, ká taa ndaaseka elva ðekideki, dem sarte na má gevge duksa ñanna.»

21 Am sarte ñanna maa, baðemme á emnde tá ufa ba Zakariya ágashe, tá maga ba najipu á shekwaashekwa-aara am mashidi.

22 De sesse maa, dzegwánka ndaater elva ðekideki, a ñgyakwateraa elva-aara á ba an erva. Ta dise áte una ñanna emnde ganakini ankwá názu a naaná ñane am mashidi.

23 Am sarte na zlauzle slera á limanire á Zakariya maa, a naba dahe á dem mba-aara.

24 De haraare cekwaanjudí am mba maa, mukse-aara Ailizabait a naba shaa huðe. Amá a esshebe, tere ilyebe á sheba ba ñane. A ba ñane am ervaunðe-aara:

25 «Kina wá, siisessa Yaakadada am zherwe am dagave á emnde.»

Malika a saa labáre geni watse tá yá Yaisu

26 Ailizabait an huðe á tere unkwáhe maa, Dadaamiya a naba belaa malika *Jeberilla á dem ekse á Nasarátu am kwara á Galili.

27 A belanaa ádeza gyaale umele, á shebaná dawale na zhera-aara Yusufa na. Yusufa ñanna wá, ñane wulfe á sleksu *Dawuda. Zhera á gyaale na a shebanaa ñane Maari.

28 Daaci a demhe ge malika na ádeza gyaale ñanna, a de gan use-aara, a ba ñane: «Use gyaale. Ekka wá, Dadaamiya Yaakadada magakánmaga ñgurna, ankwá ñane antara ka.»

29 Amá use-aara ñanna weshanantewesha ire ge Maari, a ba ñane am ervaunðe-aara: «Ázara kena jeba á ga use na?»

30 A ba malika á elvan ge ñane: «A wanke lyawa Maari. Afaba Dadaamiya magakánmaga ñgurna.

31 Kina wá, watse ká shá huðe, ká de yá egdzere zhele, ká de faná zhera á Yaisu.

32 Watse ura male, *Egza á Dadaamiya Slekse. Watse Dadaamiya á vante sleksire ba seke náza á eggyenara *Dawuda werre.

33 Á de kwaraná ñane larde á *Iserayiila dem ba ge ðekideki. Sleksire-aara á de tseka ðekideki.»

34 A ba Maari á elvan ge malika: «Á de magava estara una ñanna? Afaba iya, ya ba gyaale.»

35 A ñwanante ge malika, a ba ñane á elvan ge ñane: «Watse á sawa Sheðekwe Cufedfe á setarge ekka, á de maganá ba Dadaamiya Slekse

hákuma-aara am ka. Adaba una ñanna, egdze na ká de yaná ka na wá, watse cufedde, ñane *Egdza á Dadaamiya.

³⁶ Vareña Ailizabait keni á huđe á egdzere zhele, gevge emgyegwe á mukse tsa. Ndza dziire tsa, amá a shaa huđe tere unkwawe vatena.

³⁷ Adaba baaka názu á janviya ge Dadaamiya.»

³⁸ Daaci a ba Maari: «Iya ya kwatena á Dadaamiya. A giyanvege Dadaamiya á ba áte una ka ndaana ka.»

Maari á dem mba á vareñara Ailizabait

³⁹ Á ba am sarte ñanna maa, ba watsewatse a naba tsetehe ge Maari, a naba zlala á ba an hadzala, á dem mba á vareñara Ailizabait am ekse emele am huđe á wa a Yahudiya.

⁴⁰ Daaduwa, á de demhe am mba á Zakariya, a de gan use ge Ailizabait.

⁴¹ Am sarte na cenancena Ailizabait use-aara, egdzere am huđe-aara a naba fantau ge fatsava. A nahetaa á ba am sarte ñanna Ailizabait an Shedekwe Cufedde,

⁴² a ba ñane á ba an ká kwara: «Dadaamiya a gakar barka ba ge ekka am dagave á ñwasha bademme. Barka-aara a njinja am egdze na am ekka na.

⁴³ Ya hyep ware ha ni emmenjara ge Yaakadada-aaruwa á sem mba-aaruwa na?

⁴⁴ Ya ndaana adaba uwe una? Adaba am sarte na ya cenaa ga use á ña na wá, egdzere a naba fantau ge shekela am huđe-aaruwa á higa.

⁴⁵ Higa yaikke ge ekka, adaba faktarfe am ervaunđe á ña ganakini názena ta balaksebale na á de ganvege Yaakadada bademme.»

Maari á gálá Yaakadada

⁴⁶ Daaci a ba Maari:

«Yá gálá Yaakadada Dadaamiya an ervaunđe-aaruwa bademme.

⁴⁷ Á higa ervaunđe-aaruwa kwakya áte ñane Slelya shifa-aaruwa.

⁴⁸ Adaba ñane á zhárá ba iya ya kwátena-aara na hyainepka ba uwe keni. Daga ba kina keni tá ankwá á banba emndimagwaha, tá de banba zlađe adaliye ma vaatara keni, geni yá an barka á Dadaamiya am vuwa.

⁴⁹ Adaba Dadaamiya na Sleksa ba ñane palle na a magiyaa duksa yaikke. Ñane wá, zhara-aara cufedde.

⁵⁰ Á de zatervaara ba ñane zlađe adaliye ge emnde na tá an lyawa-aara am ervaunđe dem eggye-aha.

⁵¹ Maganaamaga ñane slera yaikke an ndzedá á erva-aara, a zadánve emnde a mága kuravire,

⁵² a tsekwaá slekse-aha áte sleksire, a vaterter daradza ge talaga-aha.

⁵³ A gater barka kwakya ge emnde na peteke erva-aatare, amá a puwaa emnde a berba an erva-aatare ilyebe.

⁵⁴ A tsaterme am iga ge emnde a slera-aara Iserayiila-aha. Adaba viyanaaka magaterá shagerire-aara ge emnde-aara,

⁵⁵ áte una ndza a banán ge eggyemiya Ibrahimia, ganakini watse á maganán ge ñane dem eggye-aha-ñara bademme na.»

⁵⁶ Á hyephe tere keye a maganaa Maari am mba á Ailizabait, lauktu a zlala á dem mba-aara.

Yuhanna slemaga baptisma am sarte na yarseye áñwaslire

⁵⁷ Am iga a una ɲanna maa, a naba hyephye ge sarte á Ailizabait, daaci a naba yaa egdzere zhele.

⁵⁸ Am sarte na cenarácena vara-aha-ɲara antara emnde a slala-aatare, ganakini Dadaamiya a magateraa shagerire kwakya, ta naba sawa, ta se higa antara itare.

⁵⁹ Am hare ge tiisire maa, ta naba eptsehe zlaɓe ádaliye ge se bela egdzere am shedekwe, antara ge fá zhera. Itare tá kátá fá Zakariya cepen á eddenɲara,

⁶⁰ amá a ba emmarge egdzere: «Estuweka, zhera-aara Yuhanna.»

⁶¹ Amá a ba itare tá elvan ge ɲane: «Ábi ba palle á ura tá ɗahaná an zhera na keni, ɓaaka am emnde á ɲa.»

⁶² Daaci na ndavanu ge eddarge egdzere, ta ɲgyakwanaa an ɲgyakwa, geni á kátá faná zhera-ara ge egdza-aara.

⁶³ Daaci Zakariya a ndavateru naláwa, ta vante, a puwete: «Zhera-aara Yuhanna,» a ba ɲane. Baɗemme á emnde tá maga ba najipu-aara.

⁶⁴ Ba a puwete zhera ɲanna wá, kerten a naba pelehe ge nara-aara keni, a fantau ge ndaha elva, á gala Dadaamiya á ba an ká kwara.

⁶⁵ Daaci baɗemme á emnde a slala-aatare, ta farhe zlaɓe ádaliye ge mága lyawa á Dadaamiya am ervaunɗe-aatare, ta hyanme labáre ɲanna am huɗe á wa á Yahudiya baɗemme.

⁶⁶ Baɗemme á emnde na ta cenaa labáre ɲanna, ta fantau ge dzamaná am ire-aatare geni watse á gev ware egdze ɲanna á de katafke. Amá ba jirire ndza aɲkwa hákuma á Yaakadada antara egdze ɲanna.

Zakariya á gálá Dadaamiya am nabiye-aara

⁶⁷ Ba vaci fá zhera ɲanna maa, Zakariya eddarge egdzere a naba nahete an Shedekwe Cufedɗe, a fantau ge mága nabiye, a ba ɲane:

⁶⁸ «Yaakadada Dadaamiya á *Iserayiila-aha wá, ɓaaka kalle-aara. Adaba a tsaterme am iga ge emnde-aara, aɲkwa ɲezlaterɲezla,

⁶⁹ a naba jansaare ge slelya ura an hákuma jipu am dagave á wulfe-aha á sleslera-aara *Dawuda.

⁷⁰ Maganaamaga názena ndza a ndaase á kya an we á nabi-aha-aara werre.

⁷¹ Adaba ndza a ndaase werre ganakini watse á ɲezlamiɲezla am erva á kelaade-aha, ɓaaka názu tá de eksaná itare áte miya ɗekideki.

⁷² Ndza a baterán ge eggye-aha á miya ganakini watse á zatervarze dem eggyege, á de viyanaaka namana-aara ɗekideki. Una ɲanna á maganá ɲane kina.

⁷³ Adaba ndza a zanu ba waɗa-aara Dadaamiya ge eggymiya Ibrahim, a

⁷⁴ ganakini watse á ɲezlemiyaɲezla am erva á kelaade-aha á miya, á de gamive emnde a slera-aara na ni tá an higa an ervaunɗe,

⁷⁵ ta emnde cufedɗe, ta emnde a jirire á katafke-aara ma vaatara keni.

⁷⁶ «Ay ekka wá, egdza-aaruwa, ká de gev nabi á Dadaamiya Slekse. Adaba ká de zlála ka á katafke á Yaakadada, ká de tsatsanaa ka baráma-aara.

⁷⁷ Watse ká fateremá ka am vuwa ge emnde-aara ganakini á se lyaterá ɲane, á se yateraare haypa-aha-aatare baɗemme.

⁷⁸ Adaba kwakya wayavire antara maggwire á Dadaamiya. Á de maraminá ba ɲane parakkire-aara á sawa am samaya,

⁷⁹ ge maraterá parakkire ge emnde na tá am tabedammire, tá kuva emtsa na; antara ge kwaramise zláá áte baráma á hairire.»

⁸⁰ Daaci a walte ge Yuhanna, farfe enkale-aara keni ba kwakya, a fantau ge de njá am kaamba, dem sarte na ni a marse ire-aara á katarfke á Iserayiila-aha-aatare bademme, ganakini nane sleslera á Dadaamiya.

2

Yaisu am sarte na yarseye ájwaslire (Mat. 1:18-25)

¹ Á ba am sarte nanna yaireya Yuhanna na maa, jerje elva á sawa áza male á haha á Rauma bademme, zhera-aara Agustus, geni sey tá já jembel á emnde na tá am kwara-aara bademme.

² Já jembel á emnde nanna wá, zunjwire-aara ba una nanna. Am sarte nanna maa, ndza Kiriniyus una slekse yaikke am haha á Siriya.

³ Daaci bademme á emnde, ma ware keni a zlala, á de puwa zhera-aara á ba am ekse-aara.

⁴ Yusufa keni maa, a naba tsetehe am Nasarátu am kwara á Galili, a zlala á dem Baytilama ekse á sleksu *Dawuda werre am kwara á Yahudiya. Adaba nane wulfe á Dawuda nanna.

⁵ Daaci ta zlala antara Maari na á shebaná nane lyemlye hufe na, geni ta de puwa zhera-aatare itare keni.

⁶ Am sarte na tá am Baytilama nanna maa, a naba hyephe ge sarte á Maari,

⁷ a yaa egdzere zhele, egdzere zunjwire-aara. A yanaa á ba am bere á dabba-aha, adaba baaka slede am bere á wayve-aha ge kwakyire á nalga. Daaci a fademe am baukta, a zlavanaahe am náza za duksa á dabba-aha.

Jesaarje malika á Dadaamiya á katarfke á suni-aha

⁸ Am ekse nanna maa, tá anjwa suni-aha wá, itare tá njá á ba am kaamba-aatare. An vayi wá, tá hare á ba tsákwá hyema áte walda-aha-aatare.

⁹ An vayi vacite nanna maa, a naba jesaarhe ge malika á Yaakadada á katarfke-aatare, Yaakadada a naba maraa parakkire-aara an tsaka ire ásete itare wá, jaterja lyawa jipu.

¹⁰ Amá: «A wakurka lyawa,» a ba malika na á elvan ge itare. «Adaba ya sakuraa labáre á higa, á de gev higa yaikke ge emnde bademme.

¹¹ Anjwa yarakuraaya Sleya ura á ba an vayi na, am ekse á *Dawuda. Egdze nanna wá, ba nane una *Almasiihu, Yaakadada.

¹² Náwa názena ni kwá de dise egdze nanna átekwa: watse kwá de berá egdzere ájwaslire an fada am baukta, á zlava am náza za duksa á dabba-aha.»

¹³ Am iga á una nanna maa, kerten, jarsaarje dikele á malika-aha umele á sawa am samaya, ta se jamme antara nane, ta fantau ge gala Dadaamiya, a ba itare:

¹⁴ «Daradza wá, á zlayán ba ge Dadaamiya palle am samaya. A tsekwa hairire-aara á sem duniya, á sem emnde na ni a wayateraa nane.»

Suni-aha ta dem Baytilama

¹⁵ Am sarte na yaraterya malika-aha, zlarzálá á dem samaya maa, a ba suni-aha am dagave-aatare: «Mi zlalawa á dem Baytilama, mí de zhara názena a jesaara áhuwa, a baminaa Yaakadada na.»

16 Daaci ta naba tsetehe, ta zlala á ba an hadzala, ta de beraa Maari antara Yusufu, ira egdzere áŋwaslire á zlava am náza za duksa á dabba-aha.

17 Zhararaazhárá egdzere maa, ta tsakse názena ni a baterna malika áte egdze ŋanna bademme.

18 Bademme á emnde na ta cenaa názena ta tsakatersaa suni-aha na, tá maga ba najipu.

19 Maari wá, ŋane cenáncena elva ŋanna bademme, ŋanaaŋa am ireaara, aŋkwa á eddzama am ervaunŋde-aara.

20 Am iga a una ŋanna maa, ta naba eptsaaatare suni-aha na á dem tate-aatare. Tá aŋkwa gálá Dadaamiya am yaikkire-aara átira zlala. Ta galanaa adaba názena ta naana itare, antara názena ta cenanaa itare na bademme, adaba ta de beraa duksa na a baterna malika na bademme.

*Daranánda Yaisu ge Yaakadada á dem *mashidi yaikke*

21 Am hare ge tiisire maa, hyephye sarte ge bela egdzere am shedekwe. Ta fete zhera keni ba vacite ŋanna. Ta fete zhera á Yaisu. Una zhera na ni a ndaana malika, ba huŋde-aara keni zlaŋe shanka emmenjara na.

22 Hyephye sarte á bara Maari maa, ta naba zlala á de maga názena a ndaana *tawraitá á Muusa áte mukse na a yaa egdzere, geni a gevge cufedŋe zlaŋe adaliye. Daaci ta duhe, ta dáná antara egdzere á de katafke á Yaakadada am *mashidi yaikke am Urusaliima, geni átuge ŋane.

23 Adaba aŋkwa an puwa am wakita á Dadaamiya, geni bademme á egdzere zhele na egdza walire na wá, á wálá átuge Yaakadada.

24 Ta vanta antara sadake-aatare ge Yaakadada áte una a ndaana tawraitá-aara, a ba ŋane: «Tá fá takala-aha buwa bi takala-aha á masar buwa.»

25 Ay, am sarte ŋanna maa, ndza aŋkwa zhele umele am Urusaliima, zhera-aara Simaun. Zhele ŋanna slefa-zherwe áte Dadaamiya jipu, ura mággwe. ŋane á ufa ba edda una ni watse á se lyaterá ŋane *Iserayiila-aha bademme na. Aŋkwa Shedekwe Cufedŋe keni antara ŋane.

26 A ndandaha Shedekwe ŋanna, geni ŋane á emtseka dekideki, máki nánka *Almasiihu Slebela á Yaakadada.

27 Ay, vacite ŋanna maa, a naba banánba Shedekwe Cufedŋe, geni a ezzlala zlaŋe adaliye á dem *mashidi yaikke. Am sarte na ni tara emmenjara antara eddenjara ge Yaisu, ta daa Yaisu á dem mashidi ge de maganaa názena a ndaana *tawraitá na wá, ta de beraa ba Simaun ŋanna.

28 Simaun a de lyevaan egdze na am erva-aara, a naba slafanaa we-aara ge Dadaamiya, a ba ŋane:

29 «Yaakadada-aaruwa, kina wá, gevge názena ndza ka binaa ka na. Yanya a emtsemntsa sleslera á ŋa á ba an hairire.

30 Adaba puwantepuwa ice-aaruwa áte edda una ni ka belanaa ka ge se lya emnde.

31 Ya nanna unŋule á lya na ka tsatsateraa ka ge nalgaadama bademme.

32 Una wá, ŋane parakkire na ni á de marakse am ice á emnde a duniya bademme, tá de diyakseye. Á de gev daradza yaikke ge emnde á ŋa Iserayiila-aha keni.»

Simaun á tsaká elva a nabiyire

33 Tara emmenjara antara eddenjara ge Yaisu, tá maga ba najipu á elva na á tsakaná Simaun áte egdza-aatare na.

³⁴ Simaun a naba gater barka. Am iga á una ñanna, a ba ñane á elvan ge Maari: «Egdze na náwa ñane na wá, á de maraterná ñane Dadaamiya ge emnde, amá tá de liyyeka emnde. Dadaamiya a eksese ñane, ganakini ñane á gev náza vaterterte ektápaare ge emnde kwakya am *Iserayiila-aha. Á ba am Iserayiila-aha ñanna zlafe ádaliye, emnde kwakya tá de shá yaikkire, á de katerteka Dadaamiya adaba ñane.

³⁵ Estuwa, á se marsá ñane ásegashe názena tá slaslaná emnde am ervaunđe-aatare bademme. Ekka emmenjara keni maa, baaka zladfa na ni watse ká tapánka ka am ervaunđe á ña na.»

Hanna nabi mukse

³⁶ Ndza anjwa mukse umele nabi, zhera-aara Hanna, ñane egdza á Fanuyail. Fanuyail ñane wulfe á Asair werre. Hanna ñanna gevge emgyegwe a mukse kurcumme. Am gyaalire-aara, ndza ta magaa ba yawe vuye antara zhele-aara na a sanse am mba á eddenjara, daaci a naba kedefehe ge zhele-aara.

³⁷ Am iga á una ñanna wá, gaaka zhele umele mazla-aara, a nja ba wegyegye a mukse. Vayi vacika a maganaa ba slera ge Dadaamiya, á eksa ndera, á ñala ba Dadaamiya-aara am mashidi. Daaci am sarte ñanna ta daa Yaisu á dem mashidi na wá, mukse ñanna shanaasha yawe kul tiise ju ufade.

³⁸ A gateraptehe ge emnde a há á Yaisu. Ñane keni a slafanaa we-aara ge Dadaamiya. Daaci a fantau ge baterá elva-aara ge emnde na tá ufa ba sarte na ni Dadaamiya á se lya Urusaliima na.

Eptsareptsá emnde a há á Yaisu á dem Nasarátu.

³⁹ Am sarte na zlaranaazle emnde a há á Yaisu mága názena a ndaana *tawraitá á Yaakadada maa, ta naba da-aatare an egdzere á dem ekse-aatare am Nasarátu am kwara á Galili.

⁴⁰ Egdze ñanna anjwa á farfe an wala, antara an dzanđzanjire. Egdze ñanna an enjkale jipu, an barka á Dadaamiya am vuwa.

*Yaisu egdza yawe kelaawa ju buwa am *mashidi yaikke*

⁴¹ Ba kelaá sakanderi emnde a há á Yaisu tá de maga munjri á *Paska am Urusaliima.

⁴² Ate iva na Yaisu shanaasha yawe kelaawa ju buwa, ta duwa antara ba ñane.

⁴³ Zlauzla munjri wá, ta naba da-aatare, amá ta yaa egdzere am Urusaliima, itare diyarka.

⁴⁴ Ta kurken ñane keni á ba anjwa am dagave á emnde na ta saa kerde. Lauktu tá diyeddiye wá, varváha deppe á zlala. Am iga á una ñanna, ta fantau ge tatayanaa áza emnde-aatare ge itare, antara áza emnde a diyava-aatare bademme,

⁴⁵ amá sharánka. Daaci ba eptsá-aatare zlafe ádaliye á dem Urusaliima.

⁴⁶ Am hare ge keyire lauktu ta de shanaa am *mashidi yaikke, á njá am dagave á malum-aha, anjwa á cenatercena, ámbera á ndavateru elva-aha.

⁴⁷ Bademme á emnde na tá cená názena a ndaana ñane, tá maga ba najipu áte ñane. Adaba kwakya enjkale-aara, jawapa-aha-aara á ba an unjule-aara.

⁴⁸ Ba ta puwete ice-aatare áte ñane tara emmenjara an eddenjara wá, tá maga ba najipu-aara. A ba emmenjara á elvan ge ñane: «Labára ka

maganjeraa una, egdza-aaruwa? Njere antara eddenja, danjeremda am dzama ire yaikke adaba ka, njá ámbera tatayaktataya kinekinaka.»

⁴⁹ A njwaterante, a ba njane á elvan ge itare: «Kwá tatayiyá adaba uwe? Diyakurka ganakini zlaya-aaruwa ge njá am bere á Edderwa emtu?»

⁵⁰ Amá cenanánka názu am elva-aara njanna dekideki.

⁵¹ Daaci a naba saa antara itare á sem Nasarátu. A fatersaarfe jipu. Amá emmenjara wá, ba palle keni elva-aha njanna kecfarka dekideki, bademme á ba am ire-aara.

⁵² Daaci anjkwá farfa Yaisu an wala, antara an enjkale. Hayanhaya Dadaamiya egdze njanna, emnde keni hayaránhaya bademme.

3

Waazu á Yuhanna slemaga baptisma

(*Mat. 3:1-12; Mark. 1:1-8; Yuh. 1:19-28*)

¹ Haraare áte iva na mala Tibairiyus am haha á Rauma, shanaasha yawe kelaawa jilyebe am malire-aara wá, ndza sleksa Pauntiyus *Pilaatu am kwara á Yahudiya, *Hirudus slekse am kwara á Galili, egdza emmenjara Filip á kwará Ituriya antara Tarakaunitisa, Lisaniyus slekse am kwara á Abilain.

² Male-aha á *liman-aha wá, tara Hanas antara Kayafas.

Am laukte njanna maa, Dadaamiya a naba banaa elva-aara ge Yuhanna egdza á Zakariya am kaamba.

³ Daaci Yuhanna a naba fantau ge ja daba an waazu am ekse-aha na herherzhe an guwa á Urdun na bademme, a ba njane á elvan ge emnde: «Magaumágá tuba, lyauvaalya baptisma, á yakuraarye Dadaamiya haypa-aha á kure.»

⁴ Estuwa wá, názena a puwetaa nabi Aisaya na gevge. Adaba a ba njane: «Anjkwa ura á bala elva am kaamba, a ba edda-aara: Tsawsawanaatsatse unjule ge Yaakadada, tsawanaatse baráma-aara ba ndedde.

⁵ Bademme á dambake-aha watse á gevge ba kalkale,

Wa-aha antara gavaye-aha bademme watse baaka,

Kwaana-aha á baráma keni watse á njeka, bademme watse ba tsekke.

Bademme á baráma na an badza na, á de gevá an memiya áte kalkalire.

⁶ Bademme á emnde watse tá nanna unjule a lya na ni a tateraa Dadaamiya.»

⁷ Daaci kwakya emnde ta kelaa ádeza Yuhanna am kaamba njanna, ganakini á magateránmaga baptisma. Amá a ba njane á elvan ge itare: «Egdzara á kelaade-aha na, a bakurnaa ware ganakini magaumága tuba, watse kwá de enjlesenjle am názena á de magaterná Dadaamiya ge emnde na tá anjkwa am ervaunje-aara na?»

⁸ Magaumága kure názena ni tá diyeddiye átekwa ganakini kure wá, yakuránya mága á kure werre, magakurnaamaga tuba. Bawánka mazla-aara am ire á kure ganakini miya wá, mi egdzara á Ibrahimia miyenne, ázara lámbe á miya. Yá bakurá ba jirire: ba nákwá-aha na náwa njane na keni, Dadaamiya an hákuma á gaterve egdzara á Ibrahimia.

⁹ Ba kina keni á ba an tsatsa zlaugba ge datsa náfá-aha na ni tá yeka egdzere na. Daaci bademme a náfá na ni á yeka egdzere emtake na wá, tá icese antara uksuwe-aara bademme, tá epshupshe an kára.»

¹⁰ Ba ta cenaa una nanna dikele á emnde nanna maa, ta naba ndavanuhe ge Yuhanna, a ba itare tá elvan ge nane: «Ay wá, nǎ maganá estara kina?»

¹¹ A ba Yuhanna á elvan ge itare: «Edda una ankwá nanjyuwe-aara buwa, a vanteva palle ge edda una baaka náza-aara. Edda una ankwá náza za ázeņara keni, a emmága ba estuwa.»

¹² Ta sawhe ge *emnde a jaha hadáma keni ásezeņara, geni á magaterá baptisma. A ba itare tá elvan ge nane: «Malum, nere keni nǎ maganá estara?»

¹³ A nwaterante, a ba nane: «Fawaterarka biya názena ndahaaka shairiya á ngumna ge emnde.»

¹⁴ Ta ganaptehe ge sawji-aha keni, a ba itare: «[Jere maa, nǎ maganá estara?» A ba nane á elvan ge itare: «Liyiawka duksa á ura ba dey an ndzedá na, puwauka emnde áte lamán am fida ba dey, amá pakaupaka ba dafa á kure.»

¹⁵ Baďemme á emnde tá ankwá ufáná á ba an niya-aatare labáre, geni watse *Almasiihu nara ba nane.

¹⁶ Daaci a ba Yuhanna á elvan ge itare baďemme: «Iya wá, yá magakurá baptisma á ba an yawe, amá ankwá á sawa ura umele am iga-aaruwa wá, an hákuma ba nane arge iya. Ba ge slesadanse kimake am sera keni hyanefka ya đekideki. Nane wá, á se magakurá baptisma an Shedekwe Cufedde antara an kára.

¹⁷ Ankwá á sawa an kazlanja a fáhá duksa-aara keni am erva, á se fahese hiya-aara am hyaihye. Daaci watse á puweme hiya am kuvere-aara, amá hyaihye wá, watse á fante kára na á emtseka đekideki na.»

¹⁸ Yuhanna a faterem ndzedá am vuwa an elva-aha gergere kwakya, a balaterse á ba am una nanna labáre á higa keni ge emnde nanna.

¹⁹ Ay, á ba am sarte nanna maa, Yuhanna a naba valaarhe ge sleksu *Hirudus, adaba a eksantaava Hirudiya ge egdza emmenjara Filip, antara adaba haypa-aha umele gergere a guwaa nane.

²⁰ Aley, Hirudus a naba farhe zlađe adaliye ge haypa-aha-aara, a naba ngudfaa Yuhanna am danjya.

Baptisma á Yaisu

(Mat. 3:13-17; Mark. 1:9-11)

²¹ Amá am sarte na zlađe damka Yuhanna am zawa maa, emnde baďemme sharánsha bara ázeņara. Yaisu keni a duhe, a de barevhe nane keni. Am sarte nanna maa, Yaisu a mága maduwa. Nane á maga maduwa na wá, a naba werthehe ge samaya wá,

²² tá zhára ba ankwá á tsekwa Shedekwe Cufedde ásetarge nane ba seke takala, á zharava ba parakke. Cekwaanjudi wá, tá cená ba kwára á ura á sawa am samaya, a ba edda-aara: «Ba ekka una ka Egdza-aaruwa, baďemme a higa-aaruwa á ba áte ka.»

**Kergema á eggye-aha-nara ge Yaisu*

(Mat. 1:1-17)

²³ Am sarte na Yaisu ankwá á fantau ge mága slera-aara wá, á maga egdza yawe kul keye. Ate emnde wá, nane egdza á ba Yusufa. Yusufa keni maa, nane egdza á Haili.

²⁴ Haili nane egdza á Mattat, Mattat nane egdza á Laiwi, Laiwi nane egdza á Mailiki, Mailiki nane egdza á Yaana, Yaana nane egdza á Yusufa,

²⁵ Yusufa ɲane egdza á Mattatijas, Mattatijas ɲane egdza á Amaus, Amaus ɲane egdza á Nahum, Nahum ɲane egdza á Haisli, Haisli ɲane egdza á Nagay,

²⁶ Nagay ɲane egdza á Mata, Mata ɲane egdza á Mattatijas, Mattatijas ɲane egdza á Saimayna, Saimayna ɲane egdza á Yausaike, Yausaike ɲane egdza á Yauda,

²⁷ Yauda ɲane egdza á Yauwánan, Yauwánan ɲane egdza á Raisa, Raisa ɲane egdza á Zaurababila, Zaurababila ɲane egdza á Salatiyail, Salatiyail ɲane egdza á Nairi,

²⁸ Nairi ɲane egdza á Mailiki, Mailiki ɲane egdza á Addi, Addi ɲane egdza á Kausam, Kausam ɲane egdza á Ailmadam, Ailmadam ɲane egdza á Airi,

²⁹ Airi ɲane egdza á Yaisu, Yaisu ɲane egdza á Ailiyaijair, Ailiyaijair ɲane egdza á Yaurim, Yaurim ɲane egdza á Mattat, Mattat ɲane egdza á Laiwi,

³⁰ Laiwi ɲane egdza á Simaun, Simaun ɲane egdza á Yahuda, Yahuda ɲane egdza á Yusufa, Yusufa ɲane egdza á Yaunam, Yaunam ɲane egdza á Ailiyakim,

³¹ Ailiyakim ɲane egdza á Mailiya, Mailiya ɲane egdza á Menna, Menna ɲane egdza á Mattata, Mattata ɲane egdza á Naatan, Naatan ɲane egdza á *Dawuda,

³² *Dawuda ɲane egdza á Yaisa, Yaisa ɲane egdza á Aubet, Aubet ɲane egdza á Bauwas, Bauwas ɲane egdza á Sala, Sala ɲane egdza á Naasunu,

³³ Naasunu ɲane egdza á Aminadabu, Aminadabu ɲane egdza á Admin, Admin ɲane egdza á Arni, Arni ɲane egdza á Haisruna, Haisruna ɲane egdza á Farais, Farais ɲane egdza á Yahuda,

³⁴ Yahuda ɲane egdza á Yakubu, Yakubu ɲane egdza á Isiyaaku, Isiyaaku ɲane egdza á Ibrahimia, Ibrahimia ɲane egdza á Tara, Tara ɲane egdza á Nakaur,

³⁵ Nakaur ɲane egdza á Saruku, Saruku ɲane egdza á Ragaw, Ragaw ɲane egdza á Falaik, Falaik ɲane egdza á Aibair, Aibair ɲane egdza á Sala,

³⁶ Sala ɲane egdza á Kayinam, Kayinam ɲane egdza á Arfasada, Arfasada ɲane egdza á Saim, Saim ɲane egdza á *Nuhu, Nuhu ɲane egdza á Lamaik,

³⁷ Lamaik ɲane egdza á Matusala, Matusala ɲane egdza á Anuhu, Anuhu ɲane egdza á Yaratu, Yaratu ɲane egdza á Malaliyail, Malaliyail ɲane egdza á Kayinam,

³⁸ Kayinam ɲane egdza á Ainaus, Ainaus ɲane egdza á Saitu, Saitu ɲane egdza á Naadama, Naadama wá, ɲane egdza á ba Dadaamiya.

4

Náwa a badanaa estuwa Shaitaine Yaisu (Mat. 4:1-11; Mark. 1:12-13)

¹ Yaisu naatenaha an Shedekwe Cufedcfe. Ba tse-aara am Urdun maa, Shedekwe Cufedcfe a naba daa ɲane á dem kaamba.

² Hare kul ufade anƙwa á badaná Shaitaine am kaamba ɲanna. Am hare-aha ɲanna wá, zawka ba uwe kení dƙidƙeki. Am iga á hare-aha ɲanna wá, a naba ɲanaahe ge waya.

³ A ba Shaitaine á elvan ge ɲane: «Máki ka ba *Egdza á Dadaamiya wá, ndaanda ge nákwá na a nyefnye dafa, ká ezza.»

4 Amá a ba Yaisu á elvan ge ñane: «Ankwa an puwa am wakita á Dadaamiya, a ba ñane: “Ura á njá an shifa adaba dafeka palle.” »

5 Daaci Shaitaine a daltaa antara ñane ádetire ba ñгаа, a maranaa yaikkire na am huđe á duniya na bademme á ba am dupalle,

6 a ba ñane á elvan ge ñane: «Bademme á yaikkire na am duniya antara ñgahire-aara na, ya vakteva. Adaba bademme á una-aha ñanna ta fime am erva ba ge iya, yá dzegwándzegwa vante ge edda una ni yá kataná ya.

7 Daaci máki kezlakiyaaakezla ugje wá, bademme á una ñanna ba náza á ña.»

8 A ñwanante ge Yaisu, a ba ñane á elvan ge ñane: «Ankwa an puwa am wakita á Dadaamiya, a ba ñane: “Sey ká kezlan ugje ba ge Yaakadada, Dadaamiya á ña palle, ká ñala á ba ázeñara palle.” »

9 Shaitaine a naba zlala antara ñane á dem huđe á Urusaliima, ta de daltaa antara ñane áte ire á *mashidi yaikke. A ba ñane á elvan ge ñane: «Máki ka ba *Egdza á Dadaamiya wá, naba mbedanaambedá ire á ña á dem áhá.

10 Adaba ankwa an puwa am wakita á Dadaamiya, a ba ñane: “Dadaamiya á de puwa malika-aha-aara, tá de faku hyema.”

11 Ankwa zlađe am tate umele, a ba ñane: “Tá de cuwáká á ba am erva-aatare, ganakini ká janvaarka ma ba ge sera á ña keni áte nákwa.” »

12 Yaisu a ñwanante zlađe adaliye, a ba ñane á elvan ge ñane: «Ankwa an puwa am wakita á Dadaamiya, a ba ñane: “Badeka Yaakadada, Dadaamiya á ña dekiđeki.” »

13 Shaitaine ñanna zlauzle pute-aara ge bada Yaisu maa, a naba yanhe kwa mazla-aara, ba zlala-aara, sey vacite umele.

Yaisu a fantau ge slera-aara am Galili

(Mat. 4:12-17; Mark. 1:14-15)

14 Am iga á una ñanna maa, Yaisu a naba saa á sem huđe á Galili, an hákuma á Shedekwe Cufedde kwakya am ñane. Daaci emnde ta fantau ge ndaha elva-aara am kwára á Galili bademme.

15 A fantau ge kwaraterse duksa ge emnde am mashidi-aha gergere, a gev ura an daradza áza emnde bademme.

Emnde a Nasarátu yarnaaya Yaisu

(Mat. 13:53-58; Mark. 6:1-6)

16 Daaci saasa Yaisu á sem Nasarátu ekse na a waltaa am huđe-aara. Vaci puwansepuwe maa, a naba dem mashidi, ba seke una á magán ba kelaaazare. Daaci á naba tsetehe am mashidi ñanna, geni á kátá ndaha wakita á Dadaamiya.

17 Daaci ta naba vante wakita á nabi Aisaya. A naba palanse wakita na, a werante ba tate na ni ankwa an puwa átekwa, a ba ñane:

18 «Ankwa Shedekwe á Dadaamiya antara ya. A eksisaa ba Dadaamiya, geni yá saterá labáre á higa ge talaga-aha. A beliyaa ba ñane ge saterá labáre ge dangay-aha, geni watse tá shansha ire-aatare. Ge wulfe-aha keni, geni watse tá shansha ice-aha-aatare. A beliyaa ñane, geni yá se satersá ya emnde na ni tá maga palasa am erva á emnde.

19 A beli geni yá se bala iva na Yaakadada á de magaterá ñgurna ge emnde átekwa na.»

²⁰ Ndaasendaha maa, a fadante wakita na, a vante ge edda una am erva-
aara wakita nanna, daaci a njehe. Bademme á emnde na tá am hufe á
mashidi, tá zhára ba nane.

²¹ A fantau ge ndaater elva, a ba nane á elvan ge itare: «Elva na kwa
cenanaa kure, ya ndaase am wakita na wá, gevge vatena á ba am sarte na
kwa cenanaa kure na.»

²² Bademmire-aatare ta fantau ge zleba Yaisu, tá maga ba najipu áte
shagerire á elva na a ndaasaa nane, a ba itare: «Há! Ábi ba nane egdza
á Yusufa na?»

²³ A ba Yaisu á elvan ge itare: «Ndawisendahe naraje na. Diyandiya
ganakini á jakurviyaaka: “Dauktar, mbanaamba ba ka ire á na.” Adaba
watse kwá banba ganakini názena na cenáncena ka maganaa am
Kafarnahum na wá, maganaamaga am ekse á miya keni.»

²⁴ Daaci a fahe zlafe ádalije, a ba nane á elvan ge itare: «Yá ndaakur
ba jirire, baaka nabi na ni emnde ta faa zherwe áte nane am ekse-aara ba
ge nane.

²⁵ Náwa yá ndaakurnda kwa: am zamane á nabi *Ailiya wá, diyakurdiya
ganakini ndza kwakya nwashwa wegyegye am dagave á Iserayiila-aha. Amá
am sarte na yawe keye an kyalma hyaaka yawe dekideki, samsa waya
yaikke na wá,

²⁶ Dadaamiya belaa Ailiya ma á dem mba á ware-aatare keni am
nwashwa nanna. Kwaye a belanaa á dem mba á wegyegye a mukse umele
á njá am Saraipta am kwara á Sidaun.

²⁷ Am zamane á nabi Ailisa keni maa, ndza kwakya emnde a derve am
*Iserayiila. Amá ba palle-aatare keni mbanaaka Ailisa dekideki, sey ba
Naaman palle nane ura Siriya.»

²⁸ Bademmire-aatare am hufe á mashidi nanna, watertuwa jipu elva
nanna ta cenanaa itare na.

²⁹ Daaci ta naba eksevaahé, ta danse ádete iga a ekse, ta de dalte áte
ire á wa á ekse-aatare antara nane, tá kátá hanvaare á sawa áte ire á wa
nanna.

³⁰ Amá a naba dese am dagave-aatare selaakke, a zlalhe shifa-aara.

Yaisu ngyainsejgye jini am ura (Mark. 1:21-28)

³¹ Am iga a una nanna maa, Yaisu a zlala á dem Kafarnahum á ba am
Galili nanna. An kwakwe á puwansepuwe wá, a de kwaraterse elva á
Dadaamiya ge emnde am mashidi.

³² Bademme á emnde ta maga najipu áte tsaha-aara, adaba an kwa
hákuma am hufe-aara.

³³ Am mashidi nanna maa, ndza an kwa ura an jini am ire, a naba fu
hula á ba an ndzedá, a ba nane:

³⁴ «Ekka Yaisu ura Nasarátu na mu, ká kátá uwe ka ázenere? Niya á na
ka se kedanerkeđa emtu? Iya diyanakdiya ganakini ka Ura Cufedde, ka
slebeta á Dadaamiya.»

³⁵ Yaisu a naba valarhe ge jini nanna, a ba nane á elvan ge nane: «Dufe
we á na, sesse am zhel na ba kinamina!» Daaci jini na a naba mbedaa
zhel na am dagave á emnde, a sessehe am nane, maganáka ba uwe keni.

³⁶ Bademme á emnde tá maga ba najipu-aara. A ba itare am dagave-aatare: «Ázara kena jeba á hákuma na am elva-aara na? Ma valar ba ge jini keni, sey á sesse degey!»

³⁷ Daaci hyaranmehye labáre á Yaisu am kwara ñanna bademme, ma am tate-ara keni tá ndaha ba ñane.

Yaisu a mbateraaha emnde kwakya
(Mat. 8:14-17; Mark. 1:29-34)

³⁸ Daaci ba segashe á Yaisu am mashidi ñanna wá, a zlala ba suuwe á dem mba á Simaun. A de beraa shawle á Simaun mukse á zlava, á wáná zlagzlagi, zlagzlagi ñanna an ndzedá. Daaci ta ndavanu ge Yaisu ganakini a mbanaambe.

³⁹ A duhe ge Yaisu ádeza mukse na, a de tsarhe, a naba valarhe ge zlagzlagi na. A naba yanhe ge zlagzlagi mazla-aara. Hattse a tsete ge mukse na, a fantau ge magateraa kashi.

⁴⁰ Eblyablya vaciya maa, emnde kwakya ta saa emnde-aha-aatare na á waterá vuwa bademme áseza Yaisu. Á waterá lapikere gergere kwakya. Daaci Yaisu a puwaterar erva-aara, a mbateraaha bademme.

⁴¹ Vacite ñanna wá, kwakya jini-aha saresse am emnde, tá ámbera hula, ta bantsa itare tá elvan ge Yaisu: «Ekka wá, ka *Egdza á Dadaamiya.» Amá Yaisu a naba valaterarhe á ba an ndzedá, a piyaterter ba ðekidèki ge ndaha elva, adaba itare diyardiya ganakini *Almasiihu na ba ñane.

Zlaya ganakini emnde a ekse-aha umele keni tá cenancena waazu
(Mark. 1:35-39)

⁴² Makuralla-aara ba kyaakya ádaga wá, a naba sesse ge Yaisu am huðe á ekse, a zlala á dem kaamba yiyiye an ekse ba shagera. Bademme á emnde ta fantau ge tataya ñane. De sharansha, wayarka ðekidèki á yaterya Yaisu á dem tate umele.

⁴³ Amá a ba Yaisu á elvan ge itare: «Una zlaya ganakini yá dateránda labáre á higa, elva a njá am kwara á Dadaamiya ge emnde a ekse-aha umele keni. Adaba ta ðeliyaa adaba ba una ñanna.»

⁴⁴ Daaci ba zlala-aara, a de bálá waazu am mashidi-aha gergere am kwara á Yahudiya.

5

Pukura-aha á Yaisu zuyjwe
(Mat. 4:18-22; Mark. 1:16-20)

¹ Vacite umele Yaisu ádete we á haye á *Gainazarait. Kwakya emnde ta kelaa ádezenjara ge cenaa elva á Dadaamiya, ta de ðeleme am dagave.

² Daaci Yaisu a naa paare á yawe-aha buwa, ta tsekwesaa emnde a sluwa kelfe am huðe-aara, tá anjkwá bára narre-aha-aatare.

³ Paare-aha ñanna wá, palle náza á Simaun. Daaci Yaisu a ðalme am náza á Simaun ñanna, a ba ñane á elvan ge ñane: «Sawa gitega emtsaafé á dem dagave á yawe cekwaanjudí.» Daaci Yaisu a njehe am paare ñanna átire á haye, a fantau ge kwaraterse elva á Dadaamiya ge emnde.

⁴ Am sarte na zlaulze elva-aara, a ba ñane á elvan ge Simaun: «Kwaye gantega paare á dem tate na sladá yawe-aara na, sluwausluwa kelfe antara emnde á kure.»

⁵ Amá a ba Simaun á elvan ge ñane: «Adaba ka ndaanaaka ka wá, degey ña hare ba paññe á maga slera am tate ñanna, má shañeranka duksa ðekidèki, Malum.»

⁶ Daaci ta naba de puwa narre-aatare á dem tate ñanna, ta sluwevaa kelfe kwakya jipu, haa a fantau ge bátá narre-aatare.

⁷ Daaci ta fantau ge ðaha emnde-aatare tá am paare umele an erva, ge se melaterumele. Ta sem ge emnde ñanna, a naate ge paare-aha-aatare bukerde an kelfe, haa paare-aha-aatare ta fantau ge ñgya á dem yawe.

⁸ Ba a naa una ñanna Simaun Piyer wá, a se ñantaa sera ge Yaisu, a ba ñane á elvan ge ñane: «Yaakadada-aaruwa, zlaya á ña ka ðekidèki ganakini mí njá kerde an iya, adaba iya ya slehaypa.»

⁹ Ge jirire wá, tara Simaun antara emnde na tá am paare kerde, tá maga ba najipu-aara, adaba ta sluwevaa kelfe ñanna kwakya jipu.

¹⁰ Ba duksa palle ge egdzara á Jaibaidaiyus tara Yakuba antara Yuhanna na tá maga slera átirpalle antara Simaun ñanna. Amá: «A wanka lyawa,» a ba Yaisu á elvan ge Simaun. «Á fantau ba vatena na, gakevge slejaha emnde á sem sera-aaruwa mazla-aara, ba seke kelfe na ká sluwana ka na.»

¹¹ Daaci ta fantau ge sawa an paare-aha-aatare ásete we-aara ge haye, ta se yanhe bademme, itare ta daba Yaisu.

Yaisu mbanaambe slederve
(Mat. 8:1-4; Mark. 1:40-45)

¹² Daada Yaisu á dem huðe á ekse, a naba duhe ge zhele umele badzanvebadza derve ádezenjara, a kezlaa ugje á katafke-aara, a ba ñane á elvan ge ñane: «Yaakadada, ekka wá, má wayak-wáyá ká dzegwándzegwa givege ba metedde vuwa-aaruwa.»

¹³ Yaisu a naba pelse erva-aara, a fete áte slederve na, a ba ñane á elvan ge ñane: «Wayanwáyá ká mbembe.» Ba seke ndáhá á miya na a naba mbehe ge slederve metedde.

¹⁴ Yaisu a fan magiya, a ba ñane á elvan ge ñane: «Ndaananka ma ge ware keni degiya! De maranánmára ka ba ire á ña ge *liman, vanteva sadake á ña áte una a ndaana *tawraita a Muusa, a diyareddiya emnde ganakini mbakmbire.»

¹⁵ Aley labáre á Yaisu ankwá á far ba de katafke am dagave á emnde. Kwakya nalga á emnde na tá kelá ásezenjara ba kelaazare, ge se cená elva-aara antara ganakini á mbateraambe.

¹⁶ Yaisu keni a yaterya ba kelaazare, a zlala á dem kaamba, a de maga maduwa áhuwa.

Yaisu a mbaa ura an matsa ubiya-aara
(Mat. 9:1-8; Mark. 2:1-12)

¹⁷ Vacite umele, Yaisu ankwá á kwaraterse elva á Dadaamiya ge emnde, tá ankwá *Farisa-aha antara malum-aha á *tawraita keni ázenjara. Emnde ñanna, emnde umele-aatare ta ba emnde a Galili, emnde umele ta sawa á sa am huðe á Urusaliima, emnde umele ta sawa á sa am ekse-aha umele á ba am kwara á Yahudiya ñanna. Ankwá hákuma á Yaakadada ázenjara ge mba emnde an ñane.

¹⁸ Daaci ta semhe ge emnde umele, an ura-aatare an matsa ubiya áte ñane bademme, ta saa á sepaná antara egdera-aara bademme. Ta tataya baráma a dáná á de katafke á Yaisu,

¹⁹ amá jaterviyaaaja adaba kwakya nalga á emnde. Daaci itare ta naba dalte áte ire á dzuguru, ta werante, ta naba velemhe ura-aatare antara egdera-aara bademme á de katafke á Yaisu am dagave á emnde.

²⁰ Nanna Yaisu fetarfire á emnde nanna maa, a ba nane á elvan ge njuryekwe na: «An bára haypa-aha á nja bademme, ura-aaruwa.»

²¹ Daaci farantafe malum-aha á *tawraita antara *Farisa-aha na ge dzama duksa umele, a ba itare am ervaunđe-aatare: «Ware kena nane zhel na á lyiya slede á Dadaamiya na? Ankwa ura á dzegwándzegwa yanar haypa ge ura emtu, máki Dadaamiya ka palle?»

²² Amá kertenj diyaadiya Yaisu názena tá ankwa dzamaná itare. A ba njane á elvan ge itare: «Labára kwa dzamete una am ervaunđe á kure?»

²³ Ázara una tsaftsafe jauje ge baná: An bára haypa-aha á nja, bi baná: Tsettse, ezzlala an sera á nja?

²⁴ Iya wá, yá kátá kwá diyeddiye geni iya *Ura á emnde bademme yá an hákuma ge yateraare haypa ge emnde am duniya na.» Daaci a ba nane á elvan ge edda una an matsa ubiya-aara na: «Ya ndaa ba ekka, tsettse, eksanteksa egdera á nja, ezzlala á da.»

²⁵ Hattse a naba tset ge zhel na á katafke á emnde bademme, a eksante egdera na ta sanaa áte nane na, a naba da-aara, á gálá Dadaamiya átira zlala.

²⁶ Emnde bademme tá maga ba najipu-aara, ta fantau ge mága lyawa á Dadaamiya am ervaunđe, a ba itare am dagave-aatare: «Vatena wá, namiyanna duksa!»

Náwa ndza a d'antaa estuwa Yaisu Laiwi

(Mat. 9:9-13; Mark. 2:13-17)

²⁷ Am iga a una nanna maa, Yaisu a degashe á de ja d'aba, a naa palle á *emnde a jaha hadáma umele, zhera-aara Laiwi, ankwa á njá am bere á hadáma nanna. A naba eddaha Yaisu, a ba nane á elvan ge nane: «Tsettse, sawa, d'abidaba.»

²⁸ A naba tsetehe ge Laiwi, a yaa duksa bademme, nane a d'aba Yaisu.

²⁹ Daaci Laiwi a danhe á dem mba-aara, a de magaa náza za kwakya. Emnde a jaha hadáma umele antara emnde umele, ta kwakya una ta za dafa átirpalle antara Yaisu.

³⁰ Daaci a naba tsekwaa ge higa á *Farisa-aha antara malum-aha-aatare na tá ankwa áhuwa na bademme, ta fantau ge wessa elva, a ba itare tá elvan ge pukura-aha á Yaisu: «Labára kwá zá duksa átirpalle antara *emnde a jaha hadáma ira emnde a mága haypa gergere na?»

³¹ A njwaterante ge Yaisu, a ba nane á elvan ge itare: «Emnde na lapiya vuwa-aatare wá, baaka wedere-aatare áza dauktar, sey ba emnde na lapika vuwa-aatare una tá deza dauktar.

³² Daaci ba duksa palle ge iya keni. Sanka ya á se tataya emnde na tá am jirire, ya se tataya ba emnde a haypa, geni tá maga tuba.»

Ndava áza Yaisu arge tsufa ndera

(Mat. 9:14-17; Mark. 2:18-22)

³³ Ta duhe ge emnde umele ádeza Yaisu, ta de ndavanu elva. A ba itare tá elvan ge nane: «Pukura-aha á Yuhanna, antara pukura-aha á *Farisa-aha wá, baaka sarte na ni eksarka ndera na, tá ámbera maga maduwa keni bademme. Labára pukura-aha á nja, itare tá zá ba duksa, tá shá ba yawe-aatare na?»

³⁴ Daaci a njwaterante ge Yaisu, a ba njane á elvan ge itare: «Emnde na tá dahaterá á sem larusa keni, tá dzegwándzegwa lyaterar tsufa ndera emtu, am sarte na tá áza zhele á larusa? Tá dzegwánka dekiðeki.

³⁵ Amá anjwa á sawa sarte umele wá, watse tá pakyava antara zhele á larusa. Am sarte njanna wá, itare keni watse tá tsufa ndera.»

³⁶ Yaisu a vaterete naraje na keni. A ba njane á elvan ge itare: «Baaka ura á tanve baukta ánjwaslire, ge de venya emgyegwe a kacakaca an njane. Máki estuwa, a badzanve una ánjwaslire, antara emgyegwe-aara keni tá maslaveka.

³⁷ «Zlafe ádaliye, mbazla ánjwaslire wá, tá puweka á dem emgyegwe a *kanyakanya-aha. Adaba máki naavena mbazla wá, á tatanvetate kanyakanya-aha na. Daaci á puwa mbazla á dem haha, kanyakanya keni badzafbadze.

³⁸ Daaci máki mbazla ánjwaslire wá, sey tá puwaná á dem kanyakanya keni á ba ánjwaslire.

³⁹ Daaci máki edda-aara shaushe mbazla na naavenahe wá, baaka wedere-aara an una zlafe tsatka na. Adaba ta bantsa wá: Emtake ba una naavenahe.»

6

Ba Yaisu una edda á kwaskwe á puwansepuwe

(*Mat. 12:1-8; Mark. 2:23-28*)

¹ Vacite umele an kwaskwe á puwansepuwe wá, Yaisu a degashe am dagave á fe-aha á hiya praatte antara pukura-aha-aara. Duwa á pukura-aha maa, ta naba kazleva hiya, tá anjwa ezza.

² A ba *Farisa-aha umele tá elvan ge itare: «Labára kwá maga duksa na an piya an kwaskwe á puwansepuwe?»

³ A naba njwaterantehe ge Yaisu, a ba njane á elvan ge itare: «Ekkure ndaakurseka názu ndza a maganaa *Dawuda am sarte na irice-aara antara emnde-aara bademme njateraanja waya na emtu?

⁴ Duwa-aatare á dem mashidi wá, Dawuda njanna a naba eksante tapiske na ta fán ge slera á Dadaamiya na, ta naba zuhe antara emnde-aara. Amá shairiya á Dadaamiya wá, a vaterete baráma á za tapiske njanna ba ge *liman-aha palle.»

⁵ Daaci a ba Yaisu á elvan ge itare zlafe ádaliye: «Ba ya *Ura á emnde bademme una, ya edda á vaci puwansepuwe njanna.»

Zhele an emtsa erva-aara

(*Mat. 12:9-14; Mark. 3:1-6*)

⁶ An vaci puwansepuwe umele zlafe ádaliye, Yaisu a dem mashidi, a de kwaraterse elva á Dadaamiya ge emnde. Vacite njanna maa, ndza anjwa zhele umele an emtsa erva nadafa-aara am mashidi njanna.

⁷ Malum-aha á *tawraita antara *Farisa-aha wá, itare tá tsagwadfa ba Yaisu. Ta fantau ge zhára Yaisu an enjkale-aatare bademme, má watse á mbanaambe ura an kwaskwe á puwansepuwe. Adaba itare, tá kátá ba názena tá eksená átekwa, lauktu ma tá puwar elva.

⁸ Amá Yaisu diyaadiya hufe-aatare bademme. A ba njane á elvan ge edda una an emtsa erva-aara na: «Naba tsettse, tsaatse á katafke á emnde áhuna.» Hattse a naba tsetehe ge zhel na, a tsaahé.

⁹ Daaci Yaisu a naba ndavateru ge emnde bademme, a ba njane á elvan ge itare: «Anjwa ndáva-aaruwa ázekure. A vamite baráma á mága

uwe *tawraitā an kwaskwe á puwansepuwe? Mága maggwire emtu, mandzawire he? Lya ura emtu, keda ura he?»

¹⁰ Daaci a zharateraahe, a ba njane á elvan ge zhel na: «Pelansepele erva á njā.» A naba pelansehe, erva-aara gevge ba lanje ba seke erva-aara werre.

¹¹ Amá emnde njanna wá, a naba jaterhe ge ervaunje, ta fantau ge ndaha názena ni watse tá magante ge Yaisu am dagave-aatare.

Yaisu anjwa á dzera emnde a bela
(Mat. 10:1-4; Mark. 3:13-19)

¹² Am sarte njanna maa, Yaisu a daltā áte ire á wa, a de magaa maduwa. A hare panje an ice, á maga ba maduwa áza Dadaamiya.

¹³ An enjya-waabere wá, a naba dante pukura-aha-aara bademme, a dzerse emnde kelaawa ju buwa am itare, a ba njane: «Kure wá, kwa emnde a bela.»

¹⁴ Náwa zhera-aha á emnde a bela njanna: Simaun, njane una Yaisu a fante zhera á Piyer, antara egdza emmenjara Andere, Yakuba ta antara Yuhanna, Filip, Bartauluma,

¹⁵ Mata, Taumas, Yakuba á Halfa, Simaun na tá dahaná an edda una wayaaka tá kwarátera emnde na,

¹⁶ Yahuda á Yakuba, ira Yahuda Iskariyaut edda una a velu Yaisu áza kelaade-aha-aara na.

Yaisu anjwa á magaterá waazu ge emnde, á mbatermbe am lapikere keni

(Mat. 4:23-25)

¹⁷ Am iga a una njanna maa, a naba tsekwe á sem vaada antara itare, ta se beraa emnde a dāba njane kwakya am tate njanna. Tá anjwa zlafe ádaliye nalga emnde ta kwakya jipu ázetare. Emnde umele-aatare ta sawa á sa am hufe á Urusaliima, emnde umele ta sawa á ba á sa am kwara á Yahudiya njanna, emnde umele zlafe ádaliye kwaye ta sawa á sa am Tirus antara Sidaun, ekse-aha njanna tá áte we á haye yaikke.

¹⁸ Dalila á sawa á emnde njanna bademme na wá, ta se cena waazu ázenjara antara ganakini á mbateraambe. Emnde na ndza á magaterá palasa shaitaine am dagave-aatare keni, bademme mbarmbe mazla-aara.

¹⁹ Vacite njanna wá, ma ware keni ndza á berdava ádeza Yaisu, ganakini á fetefa erva-aara áte njane, adāba anjwa hákuma á mbatermbe ázenjara, mbateraambe bademmire-aatare.

Higa jirire bi zladā jirire
(Mat. 5:1-12)

²⁰ Yaisu a zharāa pukura-aha-aara, a ba njane á elvan ge itare: «Higa yaikke ge kure talage-aha, adāba watse kwá de njā antara Dadaamiya am yaikkire-aara.

²¹ Higa yaikke ge kure emnde na á wakurá waya kina, adāba watse á juwa á ba áte kure duksa.

Higa yaikke ge kure emnde na kwá an yawe á kyuwa am ice kina, adāba watse kwá dzaktedzáká.

²² Higa yaikke ge kure máki emnde tá fakurá áte kelaadire, yarakuraaya, tá anjwa peshakurá an zlazle, tá anjwa epsawakurepsawa.

Higa yaikke ge kure, má tá magakurá una-aha njanna adāba iya *Ura á emnde bademme.

²³ Ma ta magakurte una vaatara keni, naba higauhiga, a gevge gedá ázekure. Adaba lafa á kure kwakya jipu am samaya. Adaba eggye-aha-aatare keni ndza ta magaterán ba estuwa ge nabi-aha werre.

²⁴ «Amá watse zladá yaikke ge kure kwa emnde a berba adaba zakuruze emtakire á kure.

²⁵ Watse zladá yaikke ge kure kwa emnde na an emtsa waya á kure kina, adaba ankwá waya yaikke á katafke á kure.

Watse zladá yaikke ge kure kwa emnde na kwá ankwá dzáká kina, adaba ankwá emtanwkire á katafke á kure, watse kwá kyuwetekyuwa.

²⁶ Watse zladá ge kure, máki emnde bademme tá ankwá zlebakurzleba kina, adaba eggye-aha-aatare keni ndza ta magaterán ba estuwa ge nabi-aha fida werre.»

Wayauwáyá an kelaade-aha á kure keni

(Mat. 5:38-48; 7:12a)

²⁷ «Ya ndaa ba kure kwa emnde na kwá ankwá cená elva-aaruwa: Wayauwáyá an kelaade-aha á kure, magawateránmaga shagerire.

²⁸ Gawaterga barka ge emnde na tá nyainyaikurnyainye, njalawaterunale Dadaamiya ge emnde na tá magakurá palasa.

²⁹ Má ura a tedaku babárva am ekte a hyema wá, eptsanantepts dalbe umele keni. Má edda-aara a lyevaa zane á na an ndzedá wá, piyananteka a dándá antara ba danciki keni.

³⁰ Ma a ndavakuwa ware duksa keni, yainanveka. Má edda-aara a lyevaa duksa á na an ndzedá, ndaveka ka, naba yanánya a zuze.

³¹ Daaci bademme á názena ni kwá kátá tá magakurná emnde ge kure na wá, kure keni magawateránmaga ge emnde umele.

³² «Máki kwá waya ba emnde na ni itare keni wayarakurwáyá wá, á de galákurá ware kena? Adaba emnde a haypa keni tá waya ba emnde-aatare.

³³ Máki kwá magaterá shagerire ba ge emnde na ni itare keni tá ankwá magakurá shagerire wá, á de galákurá ware kena? Adaba emnde a haypa keni, tá maga ba una nanna.

³⁴ Zlabe ádalije, máki kwá vaterte duksa á kure ba ge emnde na ni diyakurdiya watse tá eptsakurnaaptsa wá, á de galákurá ware kena? Adaba emnde a haypa keni, tá vaterte duksa-aatare ba ge emnde a haypa seke itare, adaba diyardiya watse tá shálishe duksa-aatare.

³⁵ Amá wá, estuweka. Wayanwáyá an kelaade-aha á kure, magawateránmaga shagerire. Vawarterteva duksa á kure ge emnde, tamawka duksa umele am iga-aara. Kure, watse kwá shá lafa kwakya, watse kwá gev egdzara á Dadaamiya Slekse. Adaba njane wá, á magaterá maggwire ge emnde na tá banka ususe antara ge emnde a mandzawe keni bademme.

³⁶ Gawevge emnde a maggwé ba seke Eddekure.»

Habazauka sera á emnde

(Mat. 7:1-5)

³⁷ «Habazauka sera á emnde, kure keni, á de zakurvarze Dadaamiya am shairiya. Mbedawka emnde, kure keni Dadaamiya á de mbedakurka am shairiya. Yawateraarye ge emnde, kure keni, á yakuraarye Dadaamiya.

³⁸ Vawarterteva duksa á kure ge emnde, kure keni á yakuraaka Dadaamiya. Tá de ndakakuranta á ba an ndaka ge we á ervaunje á

kure. Adaba bademme á názena kwá magaterná kure ge emnde na wá, Dadaamiya keni á de magakurná á ba áte una ñanna ge kure keni.»

³⁹ Yaisu a vaterte naraje na zlaḃe ádaliye, a ba ñane á elvan ge itare: «Ankwa wulfe á dzegwándzegwa taḃa ukfenjara wulfe emtu? Ábi tá de puwa á dem evege ba bukerde-aatare.

⁴⁰ Á ba ankwa pukura ni á januje ge malum-aara an malire? Baaka dekideki, sey máki ndaasendahe laya-aara ba shagera, lauktu á shá malire seke malum-aara.

⁴¹ «Labára ñane ge ekka ká zhára esseḃa na am ice á egdza emmeña, amá ká tapanaaka slalḃe sladde na am ice á ña ge ekka?

⁴² Ká dzegwaná estara banán ge egdza emmeña: “Sansa yá sakansese esseḃa am ice egdza emmaaye,” amá ekka ka an slalḃe sladde am ice á ña? Egdza a fida na, sansese emtsaade slalḃe sladde na am ice á ña na, ká nanna ice á ña parakke, lauktu ká de sananse esseḃa am ice ge egdza emmeña.»

Náfá wá, ta diyeddiye á ba áte egdza-aara

(Mat. 7:16-20; 12:33-35)

⁴³ «Náfá shagera wá, á yeká egdzere emtañka. Náfá laake keni, á yeka egdzere emtake.

⁴⁴ Zlaḃe ádaliye ma náfá-ara keni ta diyeddiye á ba áte egdza-aara. Adaba tá tsakavaaka anyaranyara áte zaza, tá tsakavaaka nderza áte dake.

⁴⁵ Ba duksa palle ge emndimagwaha keni. Slekemaare, á sa arge shagerire á názena an ndaka am erwaunde-aara, á sanse ba názena emtake na. Slemanzawe maa, á sa arge shagerkire á názena an ndaka am erwaunde-aara, á sanse ba názena emtañka dekideki na. Adaba ba názena ni jauje am erwaunde á edda-aara na wá, am mbuwe-aara keni á sanse ba ñane.»

Bere-aha gergere buwa

(Mat. 7:24-27)

⁴⁶ «Labára kwá dahiya an Yaakadada, Yaakadada, amá kwá mañka názena yá bakurná ya?

⁴⁷ Cenaucena, náwa yá marakurá garava á edda una á maga názena á se cenaná ázerwa bademme.

⁴⁸ Ura estuwa, ñane á garava an zhel slenjkale, a nderaa bere-aara shagera. A yese emtsaade ba shagera, lauktu a fanaa ekte áte palaha. A sawhe ge yawe a kela, a se eblyete áte bere ñanna á ba an ndzedá, amá baaka názu a eksanaa áte ñane, adaba an ndera shagera.

⁴⁹ Amá edda una ni á de mañka názena á se cenaná ázerwa wá, ñane á garava an edda una ni a fanaa ekte ge bere-aara á ba áte haha ba estuwa. De samsa yawe á kela, a se eblyete áte bere ñanna wá, a naba mbedfanaahe reppe.»

7

Náwa a mbanaa estuwa Yaisu nave á male á sawji-aha á Rauma

(Mat. 8:5-13)

¹ Am sarte na zланаazle Yaisu tsakaterá elva-aara ge emnde, a naba zlala á dem Kafarnahum.

² Am Kafarnahum nanna maa, anƙwa male á sawji-aha á Rauma umele, lapika nave-aara na ni nane wayaawaya jipu na. Herzhe á degashe shifa am nane.

³ Cenánçena male nanna labáre á Yaisu maa, a naba bela male-aha á Yahudiya-aha umele ádezeɗara, geni a se mbanaambe nave-aara lapika na.

⁴ Daraada emnde nanna áza Yaisu, ta fantau ge nala Yaisu an ervaunɗe-aatare palle. A ba itare tá elvan ge nane: «Zhele nanna wá, á zlayanɗlaya ganakini ká de mbanaambe ura-aara nanna.

⁵ Adaba zhel nanna keni, anƙwa á nǎmiyá an ervaunɗe-aara palle. Bá mashidi á nɗere keni, a nderanaa ba nane an nalmame-aara.»

⁶ Daaci a naba duhe ge Yaisu antara itare.

Ba herzharanteherzhe há wá, ta naba ja ire antara slakate-aha á male á sawji-aha na a belateraa nane áseza Yaisu. A ba nane: «Malum, shunɗuleka ɗekidɗeki ge se mba-aaruwa. Adaba hyanefka geni ka sem huɗe á há-aaruwa.

⁷ Adaba ba una nanna danka ba iya an ire-aaruwa á de katafke á nja. Ndaasendaha ka ba elva á nja palle, á mbembe nave-aaruwa.

⁸ Adaba iya keni, ya ba edda á hákuma; male-aha-aaruwa keni tá anƙwa. Iya, ya male á sawji-aha. Má ya banán ge palle-aatare: Ezzlala á dem tatu estuwa, ba á zlala. Má yá ɗaha palle-aatare, ba á sawa. Má ya banán ge nave-aaruwa palle: Emmága una, sey ba á emmága.»

⁹ Cenánçena Yaisu elva á zhel nanna wá, á maga ba najipu-aara. Daaci a naba eptsavte ádeza nalga á emnde na tá anƙwa ɗaba nane na, a ba nane á elvan ge itare: «Kwa cenánçena emtu? Á ba am *Iserayiila keni shanáńka ura an fetarfire seke zhel nanna.»

¹⁰ Daaci ta naba eptsaaatare ge emnde a bela á male á sawji-aha na, ta de beraa nave á ura-aatare na lapiya ba layye.

Yaisu a tsante egdze á wegyegye a mukse ndza an emtsa

¹¹ Am iga a una nanna maa, Yaisu a zlala á dem ekse na ta ɗahaná an Nayin. Ta ɗabanaa pukura-aha-aara antara emnde kwakya ádehuwa.

¹² Daraada áte we á wakyiya á ekse maa, ta de jaa ba ire antara emnde kwakya tá sá sepa emtsa, tá daná á dem evege. Emtsa nanna wá, egdzere zhele palle á ba nane ge emmeɗara. Emmeɗara keni wegyegye a mukse.

¹³ Yaakadada, ba a belanu ice ge mukse nanna wá, a naba zanvaarhe. A ba nane á elvan ge nane: «Naba ɗuɗe kyuweka.»

¹⁴ Daaci a naba duhe ádeza emnde a sepa emtsa na, a de fete erva-aara áte leba na tá sepa emtsa átekwa na, ta naba tsaah ge emnde a sepa emtsa na. A ba Yaisu: «Egdze a dawale, ya bakanaa ba iya, naba tsettsé!»

¹⁵ A naba tsete ge emtsa na, a njihe, a fantau ge ndaha elva. Daaci: «Kwaye egdza á nja,» a ba Yaisu á elvan ge emmeɗara.

¹⁶ Baɗemme á emnde tá maga ba najipu-aara, tá an lyawa á Dadaamiya am ervaunɗe-aatare. Ta fantau ge gálá Dadaamiya, a ba itare: «Kina wá, shamiyánsha nabi yaiƙke. A tsekwa ba Dadaamiya an ire-aara a se tsaterme am iga ge emnde-aara.»

¹⁷ Cenaránçena labare á názena a maganaa Yaisu am kwara á Yahudiya baɗemme dem ekse-aha na tá átakwe antara Yahudiya nanna.

Emnde a bela á Yuhanna ádeza Yaisu

(Mat. 11:2-19)

¹⁸ Daaci Yuhanna maa, de ndaaranndáhá pukura-aha-aara názena a maganaa Yaakadada na baɗemme. A naba ɗete emnde buwa am pukura-aha-aara,

¹⁹ a belaterhe ádeɗɗɗara, geni tá de ndavanundave elva na: «Ba ekka edda una diyaɗerdiya ganakini watse á sawa na emtu? Una ka ura umele, sey ɗá tsákwá hyema ádaliye he?»

²⁰ Daraada áza Yaisu, a ba itare tá elvan ge ɗane: «A belateraa Yuhanna slemaga bapɗisma, ge se ndavakundave: Ba ekka edda una diyaɗerdiya ganakini watse á sawa na emtu? Una ka ura umele, sey ɗá tsákwá hyema adaliye he?»

²¹ Ay, á ba am sarte ɗanna maa, Yaisu a mbateraahe emnde kwakya am lapikere keni gergere kwakya, a ɗgyesaa shaitaine-aha am vuwa á emnde kwakya, a vaterete ice ge wulfe-aha kwakya.

²² Daaci a vaterete jawápa ge emnde na a belateraa Yuhanna na, a ba ɗane á elvan ge itare: «De bawanánba kure ba názena a cenanaa hyema á kure, antara názena kwa zharanaa á ba an ice á kure na ge Yuhanna ɗanna. Bawanánba ganakini wulfe-aha sharánsha ice, emnde a dere sharánsha sera-aha-aatare, tá anɗkwa zlala ba lanɗe, emnde a derve mbarembe ba metmette, makwaya-aha sharánsha hyema-aha-aatare, emnde na ndza emtsaremtsá keni tsartertsete, talage-aha keni maa, cenarvaacena labára á higa.

²³ Barka ge edda una má kezlanveka fetarfire-aara áte iya na.»

²⁴ Am sarte na zlarzlala emnde a bela á Yuhanna maa, Yaisu a fantau ge ndaater elva á Yuhanna ge emnde, a ba ɗane á elvan ge itare: «Ndza kwa de zhárá uwe kure am kaamba? Ndza kwa de zhárá masa-aha na á gejaná effeya na emtu? Una ɗanna ka ɗekiɗeki.

²⁵ Ay, ndza kwa de zhárá uwe? Ndza kwa de zhárá ura am zane zariya emtu? Náwa emnde a tsakwa zane zariya, emnde a za duniya keni, tá á ba am mba á slekse-aha.

²⁶ Ay, ndza kwa de zhárá uwe? Ndza kwa de zhárá nabi á Dadaamiya ka emtu? Una ba jirire, á tsaaka á ba an nabi keni.

²⁷ Adaba ba Yuhanna una wakita á Dadaamiya anɗkwa ndaha elva-aara, a ba ɗane:

“Náwa yá bela slebela-aaruwa á katafke á ɗa, ge tsatsaka baráma, a ba Dadaamiya.”

²⁸ Una ya ndaakuraa ba iya: am emndimagwaha na tá yaterá ba ɗwasha na, baaka ura á jauje ge Yuhanna an malire. Aley, edda una cekwa ba ɗane am emnde na tá am *kwara á Dadaamiya wá, ɗane á jauje ge Yuhanna an malire.»

²⁹ Daaci baɗemme á dikele á emnde ɗanna antara *emnde a jaha hadáma na tá anɗkwa am dagave-aatare, cenarvaacena waazu á Yaisu ba shagera, adaba itare wá, ndza ta cenaa waazu áza Yuhanna, fartarfe ganakini una ɗanna elva á Dadaamiya ba jirire, lyarvaalya bapɗisma áɗɗɗara.

³⁰ Amá *Farisa-aha antara malum-aha á *tawraitá wá, itare cenarka Yuhanna, yarnaaya názena a bashateraa Dadaamiya, eksararka bapɗisma á Yuhanna.

³¹ A ba Yaisu zlaɓe ádaliye: «Yá sláterá an ware kwa emnde a zamáne na? Tá garava an uwe?»

³² Ta ba seke egdzara na tá befa ba nara áte we á layye am huđe á ekse, a ba emnde umele tá elvan ge emnde umele-aatare: N̄a fertakurte derma á ga gusa, shekelakurka; n̄a tsakakurte d̄ákwa keni, kyuwakurka, a ba itare na.

³³ Haá! Samsa Yuhanna, n̄ane shanka za d̄afa, shaaka mbazla, n̄ane wá, an shaitaine deme ákyiye!

³⁴ De samsa *Ura á emnde baďemme, n̄ane wá, an̄kwa ezza, an̄kwa essha keni, ta bantsa: kwaye zhel na slera-aara ba huđe, n̄ane deme wá, ura á emnde a n̄ezla, antara emnde na tá maga ba haypa na akyiye.

³⁵ Amá ilmu á Dadaamiya wá, an̄kwa á m̄áráva jirire-aara ba parakke áza emnde-aara.»

Názena a maganaa Yaisu am huđe á há á Simaun ura Farisa

³⁶ An̄kwa ura *Farisa umele, zhera-aara Simaun, a d̄aha Yaisu ge de za d̄afa am mba-aara. A naba duhe ge Yaisu, á dem mba á zhel n̄anna, tá an̄kwa zá d̄afa na.

³⁷ Ay, am ekse n̄anna maa, an̄kwa mukse zaware umele, cenáncena ganakini an̄kwa Yaisu am mba á Simaun. Daaci a naba sawhe ge mukse n̄anna an kuderá á waye-aara am erva, se-aara emtake jipu.

³⁸ Ba semsa-aara wá, a se fantau ba ge kyuwa am sera á Yaisu, a baranaa sera ge Yaisu an yawe á kyuwa, a mesanaahe an úgje á ire-aara. A n̄ante sera ge Yaisu, a gante waye-aara n̄anna áte sera-aara.

³⁹ An̄kwa á ezzhara ura Farisa na a d̄ahanaa n̄ane Yaisu, a ba n̄ane am ervaun̄de-aara: «Zhel na, ma andze nabi á Dadaamiya á ba an jirire wá, ma andze a naba diyeddiye mukse na a nyamala n̄ane na, antara názena á maganá n̄ane baďemme. Adaba kwakya haypa na á maganá n̄ane.»

⁴⁰ Daaci a ba Yaisu: «Simaun, an̄kwa názu yá bakaná ya.» «Naba ndaha, malum,» a ba Simaun á elvan ge n̄ane.

⁴¹ A ba Yaisu á elvan ge n̄ane: «An̄kwa emnde buwa á d̄abaterá ba ura palle áte gema. Palle-aatare a d̄abán ge gursa deremke buwa. Palle wá, a d̄abán ge gursa kul buwa.

⁴² Ay, bukerde-aatare baaka edda una á dzegwándzegwa pelese gema na. Daaci edda á gema a naba yateraarhe gema n̄anna bukerde-aatare. Ate ka mu, ware am itare á waya edda á gema-aatare na kwakya?»

⁴³ A n̄wanante ge Simaun, a ba n̄ane: «Yá tama, á wayaná ba edda una ndza kwakya gema-aara áte n̄ane na.» «Ba jire á n̄a,» a ba Yaisu á elvan ge n̄ane.

⁴⁴ Daaci a eptsavte ádeza mukse na, a ba n̄ane á elvan ge Simaun: «Mukse na wá, ya sem ba estuwa á sem huđe á há á n̄a, vakiteka yawe á bara sera, a bariyaa ba n̄ane sera-aaruwa an yawe á kyuwa-aara, a mesinaahe an úgje á ire-aara.

⁴⁵ Lyakivaaka an un̄jule-aara am huđe á há á n̄a, amá mukse na, daga ya sem ba estuwa, sem kina keni, a n̄itaa ba sera.

⁴⁶ Gakifka waye áte ire-aaruwa, amá mukse na wá, a give waye-aara áte sera-aha-aaruwa.

⁴⁷ Ad̄aba una n̄anna yá baká ba jirire: kwakyaire á wayavire-aara na ni a wayitaa an n̄ane na wá, tá diyeddiye á ba áte una n̄anna, ganakini an b̄ará haypa-aha-aara, ma a kwakyaava estara keni.»

⁴⁸ Daaci a ba n̄ane á elvan ge mukse na: «An b̄ará haypa-aha á n̄a.»

⁴⁹ Emnde na tá arge dafa kerde na, ta fantau ge dzamanaa am ervaunfde-aatare: «Ware kena nane zhel na ni á yanaara nane haypa ge ura na?»

⁵⁰ Amá a ba Yaisu á elvan ge mukse na: «Lyakaalya fetarfire á nja, ezzlala á ba an hairire.»

8

Nwasha na ta da á d'aba Yaisu na

¹ Am iga á una nanna maa, Yaisu a fantau ge ja d'aba am berni-aha antara am makwata-aha gergere, ankwá á magaterá waazu ge emnde, á balaterá labáre á higa, elva a njá am *kwara á Dadaamiya. Pukura-aha kelaawa ju buwa na wá, tá á ba antara nane.

² Tá ankwá zlafe nwasha-aha umele, a njezlatersaa Yaisu am erva á shaitaine, a mbateraaha am lapikere gergere, itare keni ta d'aba Yaisu am jadaba nanna. Náwa zhera á nwasha nanna: Maari mukse na tá d'ahaná an Maari á Magdala na, nane una Yaisu a ngyesaa jini-aha vuye am nane,

³ Yuwanna, mukse á Huja nakawa am kwara á sleksu *Hirudus, Suzanna, ira nwasha umele na tá ankwá melanu ge Yaisu antara pukura-aha-aara an nalmene-aatare na.

Naraje an slepuwa wulfe

(*Mat. 13:1-9; Mark. 4:1-9*)

⁴ Ta se jamme ge emnde kwakya áza Yaisu, ta sawa am ekse-aha gergere. Yaisu a fantau ge vaterte elva á Dadaamiya an naraje na. A ba nane á elvan ge itare:

⁵ «A sesehe ge sleherda umele an wulfe á nalkame-aara, á de puwaná am fe-aara. Am sarte na ankwá á eppuwa maa, wulfe-aha umele a de valyaa áte unjule. Ta payanaahe ge emnde an sera, ta tsekante ge yiye-aha.

⁶ Wulfe-aha umele a de valyaa áte cacera, a sesehe ba watsewatse, amá shekwaraaka emtsa, adaba baaka narase.

⁷ Wulfe-aha umele zlafe adaliye, a de valyaa am dake. Ta wala antara dake, a becante ge dake.

⁸ Amá wulfe-aha umele wá, a puwaa á ba am haha shagera. A sesehe ge nalkame nanna, a magaa ire. Ba kelaa ekte a yaa egdzere deremke.» A farhe zlafe adaliye ge Yaisu, a ba nane á elvan ge itare: «Edda una máki ankwá hyema-aara, a cenevaacena!»

Labára naraje-aha?

(*Mat. 13:10-17; Mark. 4:10-12*)

⁹ Am iga á una nanna maa, ta de ndavanuhe ge pukura-aha-aara maana á naraje nanna.

¹⁰ A ba Yaisu á elvan ge itare: «Kure wá, vararakurteva baráma geni kwá diyeddiye nasherire na am *kwara á Dadaamiya. Amá ge emnde umele wá, sey yá vaterte á ba an naraje, geni ma tá ankwá á zharaná á ba an ice-aatare keni, tá diseke, ma tá effa d'eme hyema keni, tá cenanka.»

Maana á naraje an slepuwa wulfe

(*Mat. 13:18-23; Mark. 4:13-20*)

¹¹ «Náwa maana á naraje nanna: Wulfe wá, una nanna elva á Dadaamiya.

¹² Daaci emnde umele, itare ta ba seke unjule. Ta cenevaacena elva á Dadaamiya, á sawa shaitaine, á tsakse elva nanna am itare na, á piyaterte ge fetarfe geni a sharánka shifa-aatare.

¹³ Emnde umele, ta ba seke cacera. Tá cenevaacena waazu, tá lyiyaná á ba an higa, amá tá vanteka slede am vuwa-aatare. Tá fetarfe cekwaanġudī, amá má samsa zladá wá, kerterġ tá yanya.

¹⁴ Emnde umele zlaḃe ádalīye, itare ta ba seke há á dake. Tá cenevaacena tsa elva á Dadaamiya á ba an uñġule-aara, amá wá, tá yanka dzama á ire an kazlaña á duniya, antara tataya berbire, ira tataya emtakire á duniya na. Á becantá ba una ŋanna elva á Dadaamiya na am itare na, á sanseka ire dekiḃeki.

¹⁵ Amá emnde umele wá, itare ta ba seke haha na slede shagera na. Má cenarāncena elva á Dadaamiya wá, tá ŋaná á ba an ervaunġe-aatare palle, an shagerire á ervaunġe. Tá farvaunġe, tá maga nampire.»

Naraje an kárá á fanus

(Mark. 4:21-25)

¹⁶ «Baaka ura, máki mbantembe kárá á fanus-aara ni, á uñmbar darau bi á faná am ekte á egdera. Estuweka. Kárá á fanus wá, tá zleñelaná á ba áte tate-aara, lauktu emnde na tá dem huḃe á bere ŋanna, tá nanna ice parakke.

¹⁷ Daaci baḃemme á názena an sheḃe kina, watse á sesse, tá nanna emnde baḃemme. Názena nasherire kina keni maa, baḃemme watse á marapsemare, watse tá diyeddiye emnde baḃemme.

¹⁸ «Aḃaba una ŋanna maa, faufa hyema áte cená duksa á kure! Aḃaba edda una, máki aḃkwa ázeñara na wá, watse tá de fanaarfe zlaḃe ádalīye ge ŋane. Amá edda una an erva dey wá, ba cekwa-aara na á tamaná ŋane am erva-aara ma keni tá de lyanvulye.»

Tara emmeñara antara egdzar mama-aha-ñara ge Yaisu

(Mat. 12:46-50; Mark. 3:31-35)

¹⁹ Am iga á una ŋanna maa, ta semhe ge tara emmeñara antara egdzar mama-aha-ñara ge Yaisu ta sezeñara, amá sharánka jammeje aḃaba kwakyire á nalga.

²⁰ Ta belanve we ge Yaisu, a ba itare: «Náwa tá aḃkwa ndavaká tara emmeña antara egdzar mama-aha-ña ágashe.»

²¹ Amá a ba Yaisu á elvan ge emnde baḃemme: «Emmerwa antara egdzar mama-aha-aaruwa wá, ba emnde na tá aḃkwa cená elva á Dadaamiya, tá aḃkwa fansarfe na.»

Yaisu a ekhyaá válale

(Mat. 8:23-27; Mark. 4:35-41)

²² Vacite umele maa, tara Yaisu antara pukura-aha-aara ta demhe am paare á yawe. A ba Yaisu á elvan ge itare: «Ebzaumibza haye ádehuwa-aara.» Daaci ta naba zlála.

²³ Tá aḃkwa zlála maa, Yaisu a naba pu hare. Cekwaanġudī wá, a naba tsete ge válale átire á haye ŋanna, a naba nante paare na an yawe. Daaci baḃemme-aatare, shifa-aatare a gev ba paihyhe.

²⁴ Ta de tsante Yaisu am hare na, a ba itare: «Malum, malum, degiya ma baaka!» Tsetsa Yaisu, a naba valarhe ge válale na, a valarhe ge vadza á yawe keni, tseriyye ba seke ndza baaka duksa.

²⁵ Daaci a ba ŋane ge pukura-aha-aara: «Áma fetarfire á kure ge kure?» Amá itare, tá maga ba najipu-aara, jaterja lyawa keni jipu. A ba itare am

dagave-aatare. «Ware kena nane una ni á ndaater elva ge tara válale an yawe keni, tá eccena na?»

A mbanaa estuwa Yaisu ura an shaitaine
(Mat. 8:28-34; Mark. 5:1-20)

²⁶ Am sarte na icaransice haye tara Yaisu, daraada á dete iga a guwa am haha á Gairasaine-aha. Tate nanna wá, wafke-aara ba ndan̄je á sem Galili.

²⁷ Ba a sesehe ge Yaisu am paare wá, a se yainu á ba an ye zhele umele, nane keni ba ura huđe á ekse. Zhele nanna haraare an shaitaine. Wayaaka an nan̄gyuwe, wayaaka an bere keni, sey á njá á ba am irekhye-aha.

²⁸ Ba pute ice-aara áte Yaisu wá, a naba fu hula áseza Yaisu na, a se mbedaa am sera-aara, a ba nane á elvan ge nane á ba an ka kwara: «Ekka Yaisu *Egdza á Dadaamiya Slekse, ázara am dagave á miya? Tasle á n̄a, fiyemka am zlada!»

²⁹ A ndaana adaba uwe una, adaba Yaisu a banaa elva ge shaitaine am nane, a ba nane: «Sesse am zhel na!»

Shaitaine-aara nanna wá, maganánmaga palasa ser kwakya. Ser kwakya tá puwanem sera am sasala, tá puwante tsavaytsavaye áte erva, amá á ebbátá bademme, shaitaine nanna á daná á ba dem kaamba.

³⁰ Yaisu a ndavanu zhera-aara ge zhel nanna, a ba nane: «Zhera-aaruwa wá, Dikele á Emnde.» A ndaha una nanna, adaba kwakya jini-aha am nane.

³¹ Jini-aha nanna ta fantau ge n̄ala Yaisu, a ba itare: «Tasle á n̄a, ma ká n̄yan̄ern̄gya am nane keni, dan̄erka á dem evege slad̄de na baaka halavuwa-aara na.»

³² Ay, am tate nanna maa, ndza an̄kwa walda á nabezhe yaikke, tá piyá áte egdza wa. Jini-aha nanna ta n̄ala baráma áza Yaisu, geni tá dem nabezhe-aha nanna. Yaisu a naba vaterbe baráma.

³³ Daaci jini-aha na ta naba segashe am zhel nanna, ta deme am nabezhe-aha nanna, daaci bademme á walda kyaakya ásate egdza wa nanna, valyaremvalye á dem haye, a ndateruhe ge haye bademme.

³⁴ Suni-aha á nabezhe-aha nanna, tá zhárá duksa nanna wá, kyaakya zhagade ge itare keni, ta dateraa labáre ge emnde am huđe á ekse antara áte makwata bademme.

³⁵ Daaci estuwa nalga tá kelá á dem tate nanna, tá de zhárá názena magavmage na. Darduwa ádehuwa maa, ta de beraa zhel na ta segashe jini-aha am nane na, á njá am sera á Yaisu, an tsekwa am nan̄gyuwe ba seke emnde, an en̄kale-aara ba lan̄je. Amá itare, bademme ta fantau ge mága lyawa.

³⁶ Daaci emnde na ni ta naana á ba an ice-aatare mága nanna bademme na, ta fantau ge palateraa sera-aara ge emnde, geni a shanaa estara zhele nanna ire-aara.

³⁷ Aley a ba emnde a haha á Gairasaine nanna bademme tá elvan ge Yaisu: «Tasle á n̄a, ezzlálá am larde á n̄ere.» Adaba bademme-aatare damda lyawa am itare. Daaci Yaisu a naba deme am paare á yawe, an̄kwa á zlala.

³⁸ Amá zhele na shansha ire-aara na, a n̄ala baráma áza Yaisu, geni nane keni á dabaterdaba. Amá a naba eptsanaahe ge Yaisu, a ba nane á elvan ge nane:

³⁹ «Eptseptsá á dem mba á kure, de bateránba názena a magakanaa Dadaamiya bademme na.» Daaci ba zláál á zhele ñanna á dá, a de hyanme názena a maganaa Yaisu na am huđe á ekse bademme.

Labáre á egdza á Yayrus an mukse na a gejante nangyuwe á Yaisu (Mat. 9:18-26; Mark. 5:21-43)

⁴⁰ A eptsehe zlađe ádaliye ge Yaisu, a icanse haye ásete we-aara maa, a se tsekwaá á ba am dagave á nalga, ta se lyiya ñane.

⁴¹ A semhe ge ura male, zhera-aara Yayrus, ñane palle á male-aha am mashidi. A se kezlaa ugje am sera á Yaisu, a fantau ge ñalaná á dem mba-aara,

⁴² adaba anƙwa egdza-aara mukse palle ba ñane, á maga yawe kelaawa ju buwa, herzhe á degashe shifa am ñane.

Tá átire á zláál maa, emnde ta fantau ge beca Yaisu.

⁴³ Ay, anƙwa mukse umele am dagave á emnde ñanna, yawe kelaawa ju buwa á maga ba palasa á kela á uzhe. A kedaa nalmane-aara bademme áza dauktar-aha, amá baaka edda una mbanaambe.

⁴⁴ Daaci mukse ñanna a naba ganaptehe ge Yaisu á kya iga, a fete erva-aara áte we á nangyuwe á Yaisu. Kerten j a naba icevhe ge kela á uzhe-aara ñanna.

⁴⁵ «A gejitaa ware?» a ba Yaisu. Bademme á emnde, ma ware keni ba iya ka. Daaci a ba Piyer á elvan ge ñane: «Malum! Ká zhárá nalga ñanna ká am dagave-aatare, tá becakbece na ni a gejaktaa ware, a ba ka?»

⁴⁶ Amá a ba Yaisu: «Anƙwa ura a gejitegeje. Adaba tapannaatápá sessa ndzedá am iya.»

⁴⁷ Nanna mukse na ganakini á taa shebevka maa, a naba marse ire-aara á katafke á Yaisu ámbera á gyagya, a kezlaa ugje am sera-aara, a ndaanhe á katafke á emnde bademme dalila na a de gejaken nangyuwe á Yaisu na, antara ganakini a naba mbehe á ba am sarte ñanna.

⁴⁸ Daaci a ba Yaisu á elvan ge ñane: «Mbakaambe fetarfire á ña egdza-aaruwa, ezzláál á ba an hairire.»

⁴⁹ Zlađe á ba an elva ñanna Yaisu áte we maa, a naba semhe ge ura á sawa am mba á Yayrus male am mashidi na, a ba ñane á elvan ge Yayrus: «Baaka egdzere. Yanya malum mazla-aara.»

⁵⁰ Amá cenáncena Yaisu názena á ndaana ñane. A ba Yaisu á elvan ge Yayrus: «A wanƙa lyawa, naba fetarfe ka, á mbembe egdza á ña.»

⁵¹ Daraada á dem mba ñanna maa, a piyaterte ge emnde bademme ge dem bere na á zlava egdzere am huđe-aara. Sey a yateraa baráma ba ge tara Piyer, Yuhanna, Yakuba ira tara emmenjara antara eddenjara ge egdzere.

⁵² Bademme á emnde na tá am huđe á há ñanna, tá kyuwa egdze na, tá tsaka dákwá. Amá a ba Yaisu á elvan ge itare: «Kyuwauka, an emtseka egdzere, á pá ba háre.»

⁵³ Amá itare ta zhárá Yaisu ba seke wuce, adaba diyardiya itare, ganakini baaka shifa am egdzere.

⁵⁴ Amá Yaisu a de ñanaa ba erva ge egdze na, a ba ñane á ba an ka kwara: «Naba tsettse egdza-aaruwa.»

⁵⁵ A naba shifete ge egdze na, tsekwadfe a naba tsetehe. Daaci a ba Yaisu: «Vawanteva náza za, a zuze.»

⁵⁶ Tara emmenjara an eddenjara tá maga ba najipu-aara. Amá Yaisu a fater magiya, geni a ndaaranka ma ba ge ware keni.

9

Yaisu a belaa pukura-aha-aara kelaawa ju buwa
(Mat. 10:5-15; Mark. 6:7-13)

¹ Vacite umele maa, Yaisu a jatermaare ge pukura-aha-aara kelaawa ju buwa, a vaterte hákuma áte jini-aha bademme, antara hákuma á mba emnde áte lapikere.

² Daaci a naba belaterbela, á de balaterá labáre ge emnde, elva a njá am *kwara á Dadaamiya mazla-aara, antara ganakini a mbarmbe emnde na tá áte lapikere.

³ A ba ñane á elvan ge itare: «Eksauka ma uwe keni am erva ge mága shula an ñane, ma zade, ma kashi á náza za, ba nambela keni eksauka. Zlafe adaliye dawanka nangyuwe bubuwa áte kure, ma shungu am lyiba keni.

⁴ Bademme á há na, máki lyarakurvaalye am huđe-aara wá, njawinja á ba am mba ñanna, dem sarte á zlalá á kure am ekse ñanna.

⁵ Am tate na máki lyarakurka emnde wá, zlalauzlalá am ekse-aatare, papawateraapape berbere á haha-aatare áte sera á kure. Magawateránmaga una ñanna, watse tá disá ba itare antara Dadaamiya.»

⁶ Daaci ba zlalá-aatare ge pukura-aha, ta zlalá á de bala labáre á higa am ekse-aha gergere, emnde na lapika vuwa-aatare keni ta mbateraahe am tate na ta demaa itare bademme.

Labáre á Yaisu weshanantewesha ire ge *Hirudus
(Mat. 14:1-12; Mark. 6:14-29)

⁷ Am sarte ñanna maa, cenáncena sleksu *Hirudus názena tá maganá itare bademme na. Amá ba palle á názu á ndaana ñane baaka. Adaba ta bantsa emnde umele: «Tsettse Yuhanna slemaga baptisma am faya.»

⁸ A ba emnde umele: «Una Yuhanna ka, nabi *Ailiya werre.» A ba emnde umele zlafe adaliye: «A tsetaa ba nabi umele tsekemme am faya.»

⁹ Amá a ba sleksu Hirudus: «Ábi ndza icaniica ire áte Yuhanna. A jesaara ware zlafe adaliye yá cená labáre-aara na?» Daga á ba am sarte ñanna, Hirudus á kátá naa wafke á Yaisu.

Yaisu a zateru duksa ge zála debu ilyebe
(Mat. 14:13-21; Mark. 6:30-44; Yuh. 6:1-14)

¹⁰ Saraasa emnde a bela ñara, ta se ndahanhe názena ni ta maganaa itare bademme ge Yaisu. Daaci a ba Yaisu á elvan ge itare: «Sawmbare mi zlaláwa á dem tate umele.» Ta naba zlalá á dem ekse ñanna tá dahaná an Baytisayda na, ba itare an ire-aatare.

¹¹ Amá kerteñ cenaráncena emnde, ta naba dabateremhe á dem tate ñanna. De lyatervaalye Yaisu, a vaterte waazu, elva a njá am *kwara á Dadaamiya; emnde na lapika vuwa-aatare keni a mbateraahe.

¹² Eblyablya vaciya maa, ta ganaptehe ge pukura-aha-aara kelaawa ju buwa, a ba itare tá elvan ge ñane: «Puwateraapuwa nalga á emnde na mazla-aara, a zlarzlala á dem ekse-aha antara egdzar makwata-aha na herherzhe an tate na, geni tá shansha názu tá zanu ge we-aatare, antara tate na tá zlava shifa-aatare átekwa. Adaba tate na kaamba, mi yiyiye an ekse.»

¹³ Amá a ba Yaisu á elvan ge itare: «Vawaterteva ba kure náza za.» Ta ñwanante, a ba itare: «Ázeñere ba depain ilyebe ámasla an kelfe buwa. Emtu ká kátá ñá de shekwaterve náza za ge nalga na emtu?»

14 Emnde ñanna wá, tá maga zála debu ilyeße. A ba Yaisu á elvan ge pukura-aha-aara: «Naba njanjawateraanjanja kure emnde kul ilyeße, kul ilyeße.»

15 «Ane,» a ba pukura-aha, ta nabe maganaahe.

16 Daaci Yaisu a halante depainj ilyeße, antara kelfe buwa na, a kante ice á dem samaya, a slafanaa we-aara ge Dadaamiya. Daaci a kwacaa depainj-aha na, a tegateraa ge pukura-aha, geni tá vaterta itare ge nalga ñanna.

17 Baðemme á emnde, ma ware keni a zuhe á ba áte huðe-aara náza zá na, aley jauje zlaße áðaliye. Pukura-aha ta halante jugena-aara wára kelaawa ju buwa.

A ndaasa Piyer ganakini ba Yaisu una *Almasiihu na

(Mat. 16:13-19; Mark. 8:27-29)

18 Vacite umele am maduwa Yaisu ba ñane palle, ta duhe ge pukura-aha-aara ádezeñara. A de ndavateru elva, a ba ñane á elvan ge itare: «Emnde mu, ta baa uwe áte iya, ta baa ya ware?»

19 Ta ñwanante, a ba itare: «Emnde umele wá, ta baa ka Yuhanna slemaga baptisma. A baa emnde umele, ka nabi *Ailiya werre. A baa emnde umele zlaße áðaliye, ka ba nabi umele tsekemme, a tsetaa ba palle á nabi-aha werre am faya.»

20 A ba Yaisu á elvan ge itare: «Ay kure maa, kwá ba ya ware kena?» A ñwanante ge Piyer, a ba ñane: «Ba ka una ka *Almasiihu, ka sawa áza Dadaamiya.»

21 Amá Yaisu a fater magiya kwakya, geni a ndaaranka ma ge ware keni.

Yaisu a sanse elva a emtsa-aara, antara tsetse-aara am faya

(Mat. 16:20-28; Mark. 8:30-9:1)

22 Daaci a ba ñane á elvan ge itare: «Iya *Ura á emnde baðemme wá, baaka peky-aara, sey yá shushe zlaða kwakya. Male-aha á larde, antara male-aha á *liman-aha, ira malum-aha á *tawraita, tá de yiyaaya, watse tá de zlanazle shifa-aaruwa baðemme. Amá am háre ge keyire wá, watse yá sesse zlaße áðaliye á ba an shifa.»

23 Daaci a ba ñane á elvan ge emnde baðemme: «Máki edda-aara wayaawáyá ðaba ya wá, a dzameka shifa-aara ðekideki. Ma vaatara keni a eksanteksa dzañgala-aara, a ðabidába an ñane.

24 Aðaba máki edda-aara á tataya lya shifa-aara wá, á de keðanaakeða. Amá edda una a keðaa shifa-aara aðaba iya wá, á de shansha zlaße áðaliye.

25 Ma edda-aara a zu emtakire á duniya na baðemme keni wá, ázara nampire-aara ge ñane, máki keðanaakeða ire-aara, á de shanka shifa na á katafke na?

26 Ay degiya, ma ware una a magaa zherwe ge baa ñane ura-aaruwire, bi ge ndaater elva-aaruwa ge emnde wá, iya *Ura á emnde baðemme keni, watse á wiyá zherwe ge baa ñane ura-aaruwire, má watse yá sawa an yaikkire á Edderwa, antara yaikkire-aaruwa, ira yaikkire á malika-aha cuðeðe.

27 Yá ndaakur ba jirire, á ba am dagave á kure na keni, tá añkwa emnde na ni watse tá emtseka ba estuwa, sey máki naránna an ice-aatare Dadaamiya á jáhá emnde á dem kwara-aara.»

Eptsaptepsa Yaisu a gev umele

(Mat. 17:1-8; Mark. 9:2-8)

28 Á maga háre tiise am iga á elva-aara ñanna maa, Yaisu a ðante tara Piyer, antara Yuhanna, ira Yakuba, a ðálá ádete ire á wa antara itare, ge de maga maduwa.

29 Am sarte na ñane á maga maduwa áhuwa ñanna maa, a naba eptsavte ge wafke-aara, nanjyuwe-aara keni gevge dzayye ba telle ámbera á maga wulwulire.

30 Cekwaanġudí wá, tá zhárá ba zála buwa, tá ndaha elva antara Yaisu. Emnde buwa ñanna wá, tara Muusa antara *Ailiya nabi-aha werre.

31 Ta jesaare ba estuwa an yaikkire á Dadaamiya. Tá anġkwa ndaha elva antara Yaisu áte emtsa-aara na watse á de emtsa am Urusaliima, ge zlaa slera-aara baðemme.

32 Tara Piyer wá, ndza tá am háre, am sarte na Yaisu anġkwa á maga maduwa na. Ta tsete am háre á ba am sarte á sawa á emnde ñanna. Daaci ta nanna itare yaikkire á Yaisu antara emnde buwa ñanna ta sezeñjara na.

33 Tá kátá zláál emnde na maa, a ba Piyer á elvan ge Yaisu, «Malum, ñere keni njá anġkwa áhuna na wá, shagera jipu. Kina wá, njá magakurá dzadzawe-aha keye, palle náza á ña, palle náza á Muusa, palle keni náza á Ailiya.» A ndaase elva ñanna ba estuwa, amá diyaaka názena á ndaaná ñane.

34 Ba ñane á ndáhá una ñanna wá, tabeðamme a tsekwatarhe ge kumba baðemme-aatare. Daaci a naba jater ge lyawa pukura-aha na aðaba kumba ñanna.

35 Cekwaanġudí wá, tá cená ba kwara á sawa am kumba ñanna, a ba edda-aara: «Una náwa ñane na wá, Egdza-aaruwa ya belaa ba ñane. Cenaucena názena á bakurná ñane.»

36 Am iga á kwara ñanna maa, ta naa ba Yaisu palle mazla-aara, ta baaka emnde na.

Amá elva ñanna a njaa á ba am huðe-aatare, balarka emtsaade pukura-aha na ðekideki.

*Yaisu ngyansengye jini am egdzere
(Mat. 17:14-18; Mark. 9:14-27)*

37 Makuralla-aara maa, ta naba tsekwese á sawa áte ire á wa na. Emnde kwakya ta de yainu ge Yaisu.

38 Am dagave á nalga ñanna wá, anġkwa ura lapika egdza-aara, palle ba ñane, a naba ðaha Yaisu á ba an ka kwara: «Malum, malum, tasle á ña, zharinaazhárá egdza-aaruwa na!

39 Á maganá palase shaitaine jipu. Ba kelaa máki tsekwawvetsekwe wá, á hula egdzere, á velyanaaveleye am áhá, á kelá ugbalyailye. Sey á magannaamaga palasa lauktu á yanya.

40 Ya saterán ge pukura-aha á ña, amá dzegwaránka ngyanse jini ñanna am egdzere.»

41 A ba Yaisu á elvan ge itare: «Amá kure emnde a zamane na wá, baaka fetarfire á kure ðekideki, kwa mandzawe-aha jipu! Há! Watse yá njá antara kure, yá fakurá ervaunġe dem laukte-ara estuwa? Siyansa kwa ka egdze á ña ñanna ge iya.»

42 Anġkwa á sawa egdze ñanna áseza Yaisu maa, a naba velyanaahe ge jini ñanna am ire, anġkwa á maganá palase am áhá. Amá Yaisu a naba valarhe ge jini ñanna, a mbanaahe egdze na, «Kwaye egdza á ña,» a ba ñane á elvan ge edenjara.

⁴³ Baďemme á emnde tá maga ba najipu áte hákuma na a maganaa Dadaamiya an sleksire-aara.

Yaisu aŋkwa á sanse ge buwire elva a emtsa-aara antara tsetse-aara am faya

(Mat. 17:22-23; Mark. 9:30-32)

Am zlafe emnde baďemme tá maga ba najipu áte názena á maganá ŋane baďemme na, a ba ŋane á elvan ge pukura-aha-aara:

⁴⁴ «Náwa yá bakurá elva wá, a deseka elva ŋanna am ire á kure: Iya *Ura á emnde baďemme wá, watse tá fime am erva ge emnde.»

⁴⁵ Amá ba palle á názu ta cenanaa pukura-aha am elva ŋanna baaka. An shefe maana á elva ŋanna ge itare, geni a cenaranka baďemme. Ndavanu ge Yaisu keni, a waterwa lyawa.

Gajawe á pukura-aha arge yaikkire

(Mat. 18:1-5; Mark. 9:33-37)

⁴⁶ Farantaufe pukura-aha ge mága gajawe am dagave-aatare, geni watse mala ware am itare.

⁴⁷ Kertenj diyeddiye Yaisu názena tá aŋkwa á dzamaná itare. Daaci a eksante egdzere, a tsanaahe átevgge ŋane,

⁴⁸ a ba ŋane á elvan ge itare: «Ma ware una a lyevaa egdze na adaba iya, edda-aara a lyevaa ba iya an ire-aaruwa. Edda una lyivaalye, edda-aara a lyevaa ba slebelifela an ire-aara. Edda una a gev ba seke cekwa ba ŋane am dagave á kure wá, mala ba ŋane am kure.»

Edda una dagalaaka ádete kure, ura á miya ba ŋane

(Mark. 9:38-40)

⁴⁹ A eksante elva Yuhanna, a ba ŋane á elvan ge ŋane: «Malum, ŋere wá, ŋa naa ura umele á ŋgyá jini-aha am emnde an zhera á ŋa, amá ŋa naba piyante, adaba ŋane ura á miya ka.»

⁵⁰ A ba Yaisu, «A'aa, piyawanteka. Adaba máki edda-aara dagalaaka tsuwe ádete kure wá, ura á miya ba ŋane.»

Aŋkwa ekse palle am *Samariya lyiyaaka Yaisu

⁵¹ Nánná Yaisu ganakini herzhapteherzhe sarte á zlála-aara á dem samaya maa, a naba magaa niya-aara ganakini sey á zlála á dem Urusaliima mazla-aara.

⁵² Tá aŋkwa zlála maa, herzharanteherzhe ekse umele am kwará á *Samariya, a belaa pukura-aha-aara á katafke ge tsatsaná slede.

⁵³ Amá lyiyarka emnde a ekse ŋanna, adaba ŋane átira dem Urusaliima.

⁵⁴ Daaci a ba tara Yakuba an Yuhanna tá elvan ge ŋane: «Yaakadada, wayak-wayá emtu ŋá dáhá kára á sa am samaya á se zlateraazle?»

⁵⁵ Amá a eptsavte ge Yaisu ádezeta, a naba valaterarhe.

⁵⁶ Daaci ta naba zlála-aatare á dem ekse umele.

Emnde na wayarwáyá d'aba Yaisu

(Mat. 8:19-22)

⁵⁷ Tá á ba átira zlala ŋanna maa, a naba semhe ge ura umele, a ba ŋane á elvan ge Yaisu: «Yá d'abakd'aba ma ka deme keni.»

⁵⁸ A ŋwanante ge Yaisu, a ba ŋane á elvan ge ŋane: «Mbayka-aha tá an evege-aha-aatare, yiye-aha keni tá an bere-aha-aatare, amá iya *Ura á emnde baďemme wá, ba tate na yá zlavanaazlava shifa-aaruwa átekwa keni baaka.»

⁵⁹ Ura umele zlafe ádaliye maa, a ba Yaisu á elvan ge ñane: «Sawa, dabidfaba.» Amá a ba ñane á elvan ge Yaisu: «Yaakadada, viteva baráma yá de hedehefda emtsaafde edderwa.»

⁶⁰ Amá a ba Yaisu á elvan ge ñane: «Yaterya emtsa-aha, a hedarfhefda emtsa-aha-aatare. Ekka wá, ezzlala á de balaterá waazu ge emnde, elva a njá am *kwara á Dadaamiya mazla-aara.»

⁶¹ A ba ura umele zlafe ádaliye ge keyire, «Yá dabakdfaba, Malum, amá wá, viteva emtsaafde baráma yá de magaterá á jamimá shifa ge emnde a há á ñere.»

⁶² A ba Yaisu á elvan ge ñane: «Ma ware una a gaave áte weza, ámbera á zhárá ice á dem iga wá, baaka nampire á edda-aara am kwara á Dadaamiya.»

10

Yaisu a belaa pukura-aha-aara kul vuye ju buwa

¹ Am iga á una ñanna maa, Yaakadada a dzerse pukura-aha umele emnde kul vuye ju buwa, a belaterbela bubuwa. A belateraa á dem berni-aha antara makwata-aha na watse á duwa ñane ádemkwa na bademme.

² Lauktu tá zláálá, a ba ñane á elvan ge itare: «Kwakya hiya áte fe, amá cekwa emnde a ehhlálá-aara á dem mba. Adába una ñanna, ñalauñala Edda á fe, geni á farfe ge bela emnde, á dem fe-aara.

³ Zlalauzlálá, náwa ya belakurbela wá, kwa ba seke egdzar kyawe-aha am dagave á indale-aha.

⁴ Eksawka partamami am erva, ma nambela á kashi keni. Ba kimake keni, dawánka. Tsatsauka áte baráma ge ga use áte emnde.

⁵ Ma kwa de tsekwa am mba á ware keni, bawateránba emtsaafde ge emnde a há ñanna: A vakurteva Dadaamiya hairire.

⁶ Máki anjwa edda una an barka am vuwa am huđe á há ñanna wá, hairire á kure á de tsekwá áte ñane. Máki baaka wá, á eptsá hairire á kure á ba ásezekure zlafe ádaliye.

⁷ Am huđe á há na, máki lyarakurvaalye wá, njawinja á ba am mba ñanna, dem sarte á zlala á kure, mbaufauka há á emnde. Naba zauza, shausha názena ni ta fanaa itare á katafke á kure. Adába sleslera wá, zlayánzláyá mbera-aara.

⁸ Máki dakuremda am ekse, lyarakurvaalye emnde wá, zauze názena ni ta fanaa itare á katafke á kure bademme.

⁹ Mbawmbe emnde-aatare na ni lapika vuwa-aatare na. Bawateránba ge emnde a ekse ñanna ganakini itare wá, a hyatermaa ba Dadaamiya ge njá am kwara-aara.

¹⁰ Amá am ekse na máki lyiyarakurka emnde ñanna wá, tsawaatse áte we á layye am huđe á ekse ñanna, bawateránba ge emnde ñanna:

¹¹ Ba berbere á haha á kure na áte sera á ñere keni, náwa náj papakuraapape duksa á kure. Ay degiya, diyaweddiye ganakini a hyakurmaa ba Dadaamiya ge njá am kwara-aara, kwa yanaa ba kure.»

¹² A farhe zlafe ádaliye ge Yaisu: «Yá ndaakur ba jirire, vaci shairiya wá, watse ñgulme ba shairiya na ta magaterán ge emnde a *Saudauma arge náza á emnde a ekse ñanna.»

*Zlađa arge ekse-aha na ta kwalve mága tuba
(Mat. 11:20-24)*

¹³ «Watse zlađa ge kure emnde a Kaurajin, antara emnde a Baytisayda. Adaba najipu-aha na ya maganaa iya am ekse-aha á kure na wá, ma andze am Tirus antara Sidaun wá, ma andze tsakwarem sakwa emnde a ekse-aha nanna am buhwa-aha, ma andze daremda am kelpa á kárá ge marese tuba-aatare.

¹⁴ Adaba una nanna, vaci shairiya wá, watse ngulme ba shairiya na ta magaterán ge tara Tirus antara Sidaun na arge náza á kure.

¹⁵ Kina wá, yá elvan ge kure emnde a Kafarnahum. Kwa kurken watse á kakurteka Dadaamiya, watse kwá daada á dem samaya emtu? Baaka kwá daaka defikifeki! Watse á gakuraage á dem jahanáma.»

¹⁶ Daaci a ba nane á elvan ge pukura-aha-aara: «Kure wá, edda una a cena elva á kure, a cena ba elva-aaruwa. Edda una cenaaka elva á kure, cenaaka ba elva-aaruwa. Ay degiya, edda una a yaa ya wá, a yaa ba edda una a belibeli na.»

Sarassa pukura-aha kul vuye ju buwa

¹⁷ Haraare maa, saraasa pukura-aha kul vuye ju buwa na á ba an higa. A ba itare tá elvan ge Yaisu: «Yaakadada á n̄ere, ba jini-aha keni faranjersarfe, am sarte na n̄a bateraa elva an zhera á n̄a.»

¹⁸ A ba Yaisu á elvan ge itare: «Ba estuwa. Ndza ya nanna Shaitaine am sarte na á ebl̄ya á sá am samaya, ba seke mága á kárá a rade.

¹⁹ Vanakurteva hákuma ge kure, ganakini kwá payanaapaya zahe antara herdza-aha an sera-aha á kure, kwá ngerdana ngerda kelaade á kure, ma n̄ane slehákuma keni, baaka názu kwá kuaná kure defikifeki am duniya na.

²⁰ Amá wá, higa á kure a tseka á ba áte hákuma na kwa shanaa kure áte jini-aha; higauhiga adaba zhera-aha á kure an̄kwa an puwa am samaya.»

*Yaisu an̄kwa á higar ge názena a maganaa Dadaamiya
(Mat. 11:25-27; 13:16-17)*

²¹ Yaisu a naba shaa higa yaikke am sarte nanna, á sawa áza Shedekwe Cufedfe, a ba nane: «Eddaye-aaruwa, ka Edda á samaya antara haha ba ka palle. Yá an̄kwa slafak we-aaruwa kwakya, adaba ka sateransa ka ge egdzara mesheshe názu ka shebatervuwe ge emnde a diya, antara emnde a en̄kale. Ba estuwa, Edderwa, una namaari á n̄a ganakini a gevge ba estuwa.

²² «Edderwa a fime duksa bademme am erva ge iya. Diyaweddiye ganakini baaka ura á diyeddiye *Egdza á Dadaamiya, máki Eddenjara nanna ka palle. Dada keni, baaka ura á diyeddiye, máki Egdza-aara ka palle, antara emnde na a wayaterantaa Egdza-aara ge marateránmara.»

²³ Daaci a eptsapte ádeza pukura-aha-aara, a ndaater elva na ba ge itare palle, a ba nane: «Higa yaikke ge kure, kwa emnde na kwá an̄kwa zharaná an ice á kure duksa-aha nanna.

²⁴ Yá ndaakur ba jirire, ndza kwakya nabi-aha antara slekse-aha sadadfe tá kátá puwete ice-aatare áte duksa na kwá zharaná kure kina, amá sharánka. Ndza tá kátá cenvaadena duksa na kwá cenaná kure kina, amá sharánka keni.»

Naraje an magwire á ura *Samariya

²⁵ A tsete ge malum á *tawraita umele, a de tsagwada Yaisu áte elva, a ba ñane á elvan ge ñane: «Malum, yá maga uwe kina lauktu yá shá shifa na á zleka na?»

²⁶ A ñwanante ge Yaisu, a ba ñane á elvan ge ñane: «Ka beraa uwe ka am tawraitá? Ká cenaná estara ka, máki ká enndaha?»

²⁷ A ba ñane: «A ba tawraitá wá: Ewwáya Yaakadada Dadaamiya á ña an ervaunđe á ña baďemme, an shifa á ña baďemme, an ndzedá á ña baďemme, ira an enkale á ña baďemme. A ba ñane zlađe ádaliye: Ewwáya sleriya á ña ba seke ire á ña.»

²⁸ A ba Yaisu á elvan ge ñane: «Iwaktenwa shagera. Maganaamaga una ñanna, ká shansa shifa.»

²⁹ Amá malum ñanna á kátá shaná dalila ge ire-aara wá, a ba ñane á elvan ge Yaisu: «Ware ñanna sleriya-aaruwa ñanna?»

³⁰ A ñwanante ge Yaisu, a ba ñane á elvan ge ñane: «Ankwa ura, a tsete am Urusaliima, á tsekwa á dem Yairikau maa, a de velyeme am dagave á emnde a za baráma, ta tsakwanse am nanjyuwe-aara, ta hyanhe an já, ta yán ba ge emtsa.

³¹ Á ba am sarte ñanna maa, a tsete ge *liman umele, ñane keni a dába ba baráma ñanna. Ba a naa zhele na á belá wá, a naba cikante, a yanaa baráma.

³² Adaliye a semhe ge ura *Laiwinjkau am tate ñanna. Ñane keni, ba a naa zhele ñanna, a naba cikante, a yanaa baráma.

³³ Amá daaduwa ura *Samariya umele á dem tate ñanna átira mága shula-aara wá, ba a naa zhele na wá, a naba zanvaarhe,

³⁴ a duhe á ba ádezenjara. Ñane a naba baranaa wige-aha na an mbazla-aara anjka, a gananu waye, daaci a faďanaahe an gabaga. A eksante zhele ñanna, a njante áte ezzenjwa-aara, a dáná á dem bere á tsekwa wayve-aha, a de fanu hyema áhuwa.

³⁵ Makuralla-aara maa, a sanse gursa-aara, a vante ge edda á tate á tsekwa wayve-aha ñanna, a ba ñane á elvan ge ñane: Náwa lyevaalya una, watsé yá eptsá zlađe ádaliye á ba kya una. Naba fanufe hyema ge zhel na, ma ka kedáa uwe keni, yá se eppela baďemme.»

³⁶ Daaci a ba Yaisu á elvan ge malum á *tawraitá na: «Ate ka mu, ware una ura á zhele na a de velyeme am dagave á neyle-aha na?»

³⁷ A ba ñane: «Ura-aara ba edda una a zanvaarze na.» Daaci a ba Yaisu á elvan ge ñane: «Ezzlálá, ekka keni de emmága ba seke una ñanna.»

Yaisu am mba á tara Marta an Maari

³⁸ Yaisu átira mága shula antara pukura-aha-aara. De sharnaasha ekse umele, anjka mukse zhara-aara Marta, a tsekwataraa am mba-aara.

³⁹ Anjka egdza emmenjara mukse ge Marta ñanna, zhara-aara Maari, ñane a njehe am haha áza Yaisu, á cená elva na á tsakaná ñane.

⁴⁰ Amá Marta wá, ñane anjka á shunjula ba slera-aha umele am bere a gya dafa. Daaci a naba seza Yaakadada, a ba ñane á elvan ge ñane: «Labára baaka lambe á ña áte iya, yá shunjula ba iya palle an slera-aha á mba na? Banánba seke ge egdza emmerwa na a se meliyumele.»

⁴¹ Amá a ñwanante ge Yaakadada, a ba ñane: «Marta, Marta, ekka ká hyaná lyuwa ge ire á ña an slera-aha ba dey,

⁴² una ñanna ka, una duksa yaikke. Maari wá, ñane a eksese duksa yaikke na tá taa lyevaaka am erva-aara ďekidėki na.»

11

Mága maduwa na a kwaratersaa Yaisu ge pukura-aha-aara
(Mat. 6:9-13; 7:7-11)

¹ Vacite umele am tate umele maa, Yaisu a magaa maduwa. Am iga á una ñanna, a ba pukura-aha-aara tá elvan ge ñane: «Yaakadada, kwaranjersekware ge ñere keni mága maduwa ñanna, seke una a kwaratersaa Yuhanna ge pukura-aha-aara na.»

² A ba Yaisu á elvan ge itare: «Máki kwá maga maduwa wá, bawánba a ba kure:

Eddeñere Saksage, ekka wá, ka cufedéde. Emmága dalila á ña ganakini emnde baðemme a farfa zherwe áte ka. Sawa an sleksire á ña.

³ Vanjerteva náza za a hyeñerhya ma vaatara keni.

⁴ Yanjeraarye haypa-aha á ñere, adaba ñere keni ñá ankwá yateraare ge emnde a haypa an ñere baðemme. Danjeremka am bada á shaitaine.»

⁵ Yaisu a fateraarhe zlaðe adaliye, a ba ñane: «Máki palle á kure a shaa wayve an huðe á vayiya, baaka názena á faná á katafke-aara wá, sey ba a de mba á sleriya-aara, á de baná: Vawiteva ukpa,

⁶ adaba ya shaa wayve, baaka názena yá faná á katafke-aara.

⁷ Bi á ñwananteñwa sleriya-aara ñanna á sawa am huðe á bere, a ba ñane: Weshiyanteka ire! An zleña bere, ñere ñá pá háre antara yalla-aha-aaruwa. Ná taa tseteka mazla-aara ge vakte ukpa. Amá ñane wá, a mañka ervaunðe.

⁸ Yá ndaakur ba jirire, ma tsarka ge vante ukpa ñanna adaba urire-aatare keni wá, sey tá tsetse tá vanteva geni á hyateraaka lyuwa mazla-aara.

⁹ Názu yá bakurná iya wá, naba ndavaundava, tá de vakurteva. Tatayau-tataya, kwá de shansha. Daufaha emnde a há, tá se werakurantewera wakiyiya.

¹⁰ Adaba ma a ndavanaa ware keni, sey á shansha. Ma a tatayanaa ware keni, sey a shansha. Ma a janaa ware wakiyiya keni, tá weranantewera.

¹¹ Emtu ware dada am kure, má egdza-aara a ndavanu nabuhwa, ñane á vante zahe?

¹² Bi máki egdzere a ndavanu slaya, á vanteva emtu herdza?

¹³ Kwa mandzawe-aha tsa, amá diyakurdiya vaterte duksa shagera ge egdzara á kure. Sakwa Eddekure na am samaya na emtu? Ñane wá, ma a ndavanaa ware Sheðekwe Cufedéde ázeñara keni, sey ba á shansha.»

Tara Yaisu tá taa njeka antara Shaitaine
(Mat. 12:22-30; Mark. 3:20-27)

¹⁴ Vacite umele maa, Yaisu ankwá á ñgya jini am ura, jini ñanna a piyanante ge ndaha elva. Ngyansengye Yaisu jini ñanna wá, zhele ñanna a fantau ge ndaha elva ba lanje. Baðemme á emnde tá maga ba najipu-aara.

¹⁵ Amá ta bantsa emnde umele wá: «A vantaa ba *Bailjaibul slekse á shaitaine-aha hákuma á ñgya jini-aha ñanna.»

¹⁶ Emnde umele zlaðe adaliye, ta de tsagwaða Yaisu áte elva wá, a ba itare tá elvan ge ñane: «Máki a belakaa ba Dadaamiya wá, marañeránmárá najipu palle, ganakini ñá diyeddiye átekwa.»

¹⁷ Amá kerten diyeddiye Yaisu názu ta sawa an ñane am ire. Daaci a ba ñane á elvan ge itare: «Baðemme á sleksire, máki tarapsete

emnde gergere buwa am kwara ñanna, tá anƙwa dagala am dagave-aatare wá, sleksire ñanna ba badzavbadze, ba bere-aha-aatare keni tá kyabanaakyaba bademme.

¹⁸ Ba duksa palle ge Shaitaine keni. Máki gevge ni á wava ba ñane áte ire-aara wá, á zláálá estara kwara-aara á de katafke? Adaba kwa bantsa kure, a vitaa ba slekse á shaitaine-aha hákuma áte jini-aha.

¹⁹ Máki estuwa wá, a vatertaa ware kena hákuma á ñgya jini-aha am ura ge emnde á kure? Tá kyaná ba emnde á kure shairiya-aara, geni baaka jirire am elva á kure.

²⁰ Yá ndaakur ba jirire, yá anƙwa ñgya jini-aha á ba an hákuma na a vitaa Shedekwe á Dadaamiya. Amaana wá, samsa ba Dadaamiya an sleksire-aara ásezekure.»

²¹ Yaisu anƙwa á slá Shaitaine an slendzedá, a ba ñane á elvan ge itare: «Máki ñgwadapsengwade slendzedá, anƙwa á ufa há-aara wá, baaka názu á geja kazlanja na am huđe á há ñanna.

²² Amá má daaduwa edda una jauje ge ñane an ndzedá wá, ba náza a erva-aara keni á lyanvulye bademme, á halesehale kazlanja-aara bademme, tá de zaná antara emnde-aatare.

²³ «Daaci ma ware una baaka an ya keni, ñane kelaade-aaruwa. Ma ware una á meliyuka ge jáhá emnde na, ñane ba slezadaterzadá.»

Eptsá á jini á dem urimagwe (Mat. 12:43-45)

²⁴ «Má sesse jini am ura wá, á de ja daba á ba am kaamba, ge tataya puwansepuwe. Máki shanka wá, á bánba jini ñanna, ambane yá eptsá á dem bere-aaruwa na ya segashe am huđe-aara na.

²⁵ Má eptsapta wá, á de berá ba bere an hyadá, an tsatse tsefanje.

²⁶ Daaci á zláálá-aara, á de dāha jini-aha umele na jaruje ba ge ñane an mandzawire na vuye, tá sawa, tá se njá am huđe-aara. Am iga-aara wá, edda-aara á gev ambane ba una ndza am zunjwire na.»

Higa jirire

²⁷ Ba zlauzle Yaisu am tsáká elva ñanna wá, a ba mukse umele á ba am nalga ñanna á elvan ge ñane á ba an ka kwara: «Mukse na ni a sepakaa am huđe-aara, a faku uba-aara na wá, higa yaikke ge ñane!»

²⁸ Amá a ba Yaisu á elvan ge ñane: «Higa yaikke wá, ba náza á emnde na tá cená elva á Dadaamiya, tá anƙwa emmága na.»

Najipu na a marsaa Dadaamiya áte Yaunas (Mat. 12:38-42)

²⁹ Am tá anƙwa far ba jáhá ge emnde áseza Yaisu, a ba ñane á elvan ge itare: «Amá emnde a zamane na wá, ta mandzawe-aha váyya! Itare tá anƙwa ndava ba najipu ge diyise átekwa, máki a beliyaa ba Dadaamiya, amá tá shanka dekideki, hyaahya ba una tá anƙwa ndaaná áte Yaunas werre na.

³⁰ Adaba ba seke una ni Dadaamiya a marse hákuma-aara am Yaunas werre á katafke a emnde a *Niniwe na wá, watse ba duksa palle am *Ura á emnde bademme keni á katafke á emnde a zamane na.

³¹ Vaci shairiya wá, anƙwa slekse mukse, watse a mbedateraambedá emnde a zamane na. Adaba ñane kwaye ndza a tseta am pute, a se cena waazu á Suleymanu sle-ilmu jipu. Amá náwa anƙwa edda una jauje ge Suleymanu kina, kure kwá cenéka.

³² Zlaŕe ádaliye, vaci shairiya wá, emnde a *Niniwe keni tá de mbedateraambedá emnde a zamane na. Adaba itare, am sarte na cenarácena waazu á Yaunas wá, magarnaamaga tuba. Amá náwa ankwá edda una jauje ge Yaunas kina, kure kwá manjka tuba.»

Parakkire na áte vuwa

(Mat. 5:15; 6:22-23)

³³ «Baaka ura, máki mbantembe kárá á fanus-aara ni, á shebanve am ice á duksa umele, bi á unjbar darau. Estuweka. Kárá á fanus wá, tá zlejelaná á ba áte tate-aara, lauktu emnde na tá dem huŕe á bere njanna, tá nanna ice parakke.

³⁴ Ice á ŕa wá, ba seke kárá á fanus ge vuwa á ŕa. Má lapiya ice á ŕa wá, baŕemme á vuwa á ŕa ba parakke. Amá má shagerka ice á ŕa wá, vuwa á ŕa baŕemme á ba am tabedammire.

³⁵ Adaba una njanna maa, sey ká fá hyema ba shagera, ganakini parakkire na am ka na, a nyefka tabedammire.

³⁶ Daaci máki baŕemme á vuwa á ŕa ká á ba am parakkire, baaka tate na am tabedammire wá, baaka tate na ni ká nanka keni áte ka, ba seke kárá á fanus ankwá á maraká parakkire-aara.»

Yaisu a balaterse zlaŕa-aatare ge *Farisa-aha antara malum-aha á *tawraitá

(Mat. 23:1-36; Mark. 12:38-40)

³⁷ Am sarte na zlauzle Yaisu am tsáká elva-aara maa, a naba dante ge ura *Farisa umele, ge de zá dfa am mba-aara. A naba duhe ge Yaisu, á de zá dfa na.

³⁸ Á maga ba najipu ura Farisa na áte Yaisu, adaba a naa Yaisu baraaka erva lauktu á zá dfa.

³⁹ Amá a ba Yaisu á elvan ge njane: «Kwaye kwa mága á kure *Farisa-aha: Kwá bárá iga á náza sha duksa antara tasa-aha á za duksa á kure, amá am huŕe á kure wá, kwa neyle-aha an tsaka ire, kwa emnde a mandzawe ba kure.

⁴⁰ Amá kwa uce-aha degiya kure! Máki a nderanaa Dadaamiya iga á duksa, huŕe-aara wá, a nderanaa njane ka emtu?

⁴¹ Kure wá, vawartereva kure ba náza za ge talaga-aha antara názu tá shushe, kure kwá gev ba emnde cufedfe, ma am uwe keni.

⁴² «Watse zlaŕa ge kure Farisa-aha, adaba dále-aha, tara dále á minti antara daugdza ira dále-aha umele wá, kwá ankwá vante luser-aara ge Dadaamiya. Amá tara jirire antara wayavire áte Dadaamiya wá, kwá maganá an iga a erva. Mbate keni ma andze kwá maganá á ba antara una-aha njanna, baaka una kwá yanseye.

⁴³ «Watse zlaŕa ge kure Farisa-aha, adaba kwá kátá ba sleŕe na ni átire ge náza á emnde baŕemme na am mashidi, kwá kátá emnde tá gakur use an ga ire am dagave á zlamaha.

⁴⁴ Watse zlaŕa ge kure! Adaba kwa ba seke irekhya-aha na diyarka emnde, tá naba zlála átekwa na.»

⁴⁵ Daaci a ba malum á *tawraitá umele á elvan ge njane: «Malum, názena ká tsakaná ka na wá, ká zlazlanjerá antara ba njere.»

⁴⁶ «Ba estuwa,» a ba Yaisu, «Watse zlaŕa ge kure keni, kwa malum-aha á tawraitá! Adaba kwá faterar gwatame demdeme, amá kure wá, á ba an gulanda á kure keni kwá melateruka ge sepa gwatame njanna.

⁴⁷ Watse zladá ge kure, adaba kwá ankwá nderaná kure irekhya á nabi-aha werre na ta cebanaa eggye-aha á kure.

⁴⁸ Kwá ankwá maraná an una nanna, ganakini hayakuranhaya slera á eggye-aha á kure. Ta cebanaa itare nabi-aha á Dadaamiya, kwá tsatsaná kure irekhya-aha-aatare.

⁴⁹ Adaba una nanna, a ba Dadaamiya Edda á ilmu: Watse yá bela nabi-aha-aaruwa, antara emnde a bela-aaruwa, amá watse tá de cebá emnde umele-aatare, emnde umele wá, tá de shateru ba zladá.

⁵⁰ Daaci bademme á uzhe á nabi-aha na ndza ta cebatera an ceba daga am fakte á duniya na, á ba am mbiye á emnde a zamane na.

⁵¹ Daga emtsa á Habila, sem emtsa á Zakariya bademme. Zakariya na wá, yá ndahá elva á Zakariya na ndza ta janaa am dagave á tara bere cufedde antara duksa na tá faná sadake ge Dadaamiya átekwa na. Una yá ndaakur ba jirire: Bademme á uzhe á emnde nanna á ba am mbiye á emnde a zamane na.

⁵² «Watse zladá ge kure, malum-aha á *tawraitá! Adaba kwa lyevaa egdza a tsekweram á wera tate á shá diya, kure keni kwá duka á dem huđe-aara; emnde na tá kátá demda na keni, kwa piyaterante.»

⁵³ Sessa Yaisu am tate nanna, ankwá á zlalá maa, malum-aha á tawraitá antara Farisa-aha, ta dabanaa an elva gergere, ta ndavanu elva-aha gergere kwakya,

⁵⁴ ge tsagwadanaa an nane.

12

*Fá hyema am baakire á jirire na tá maganá *Farisa-aha (Mat. 10:26-27)*

¹ Am sarte nanna maa, jammeje nalga áza Yaisu wá, ma debu wanyara keni ta hyephye, tá zlalá á ba áte sera-aatare. Ba wera we-aara zurɔwe wá, a ndaater ba ge pukura-aha-aara emtsaade, a ba nane á elvan ge itare: «Tzufantsufa ire á kure átuđe shahi á makala á *Farisa-aha. Amaana wá, baakire á jirire na tá maganá itare.

² Adaba baaka duksa na an shebe kina, á de shebaaveshebe mazla-aara. Baaka duksa na ni nasherire kina, tá de diseka emnde.

³ Yá bakurná adaba una nanna, bademme á názena ni kwá ndaná kure an shebe kina, tá de cenáncena emnde ba parakke. Názena kwá ndaná kure kina á dem hyema antara ura umele keni, watse tá cenáncena emnde bademme, ba seke ta balanaa an bala á dem huđe á ekse.»

Kuvaukuva ba Dadaamiya palle (Mat. 10:28-31)

⁴ «Ya ndaa ba kure emnde-aaruwa: kuvauka emndimagwaha na ma ta cebaa ba shifa á kure keni, baaka názu tá maganá itare áte kure mazla-aara na.

⁵ Edda una kwá kvaná kure wá, edda una ni an hákuma á já shifa am duniya na, zlađe adaliye an hákuma á dakurá á dem kará á jahanama. Názu yá bakurná iya wá, kuvaukuva ba nane palle.

⁶ «Njedu-aha ilyebe tá velan ba ge kwaɓa buwa ka emtu? Amá baaka una a viyanaa Dadaamiya ba palle-aatare keni.

⁷ Ba duksa palle ge kure keni. Ba úgje á ire á kure keni an kezla bademme áza Dadaamiya. Gazlawka defikideki, kwá an daradza ba kure arge njedu-aha nanna, ma wanyara keni.»

*Yaa Yaisu bi ndaase parakke geni ba ɲane una Yaakadada
(Mat. 10:32-33; 12:32; 10:19-20)*

⁸ «Una yá bakurná ba iya; ma ware una shebaaka, a enndaha ba parakke á katafke á emnde, ganakini ya Yaakadada-aara wá, iya *Ura á emnde baɗemme keni, yá de enndaha ba parakke á katafke á malika-aha á Dadaamiya, ganakini ɲane ura-aaruwire.»

⁹ Amá edda una yiyaaya á katafke á emnde wá, iya keni yá de yanaaya edda-aara á katafke á malika-aha á Dadaamiya.

¹⁰ «Máki ura a ndaase elva mandzawe áte *Ura á emnde baɗemme wá, á naba yanarye Dadaamiya haypa-aara. Amá edda una, má a ndaase elva mandzawe áte Sheɗekwe Cufedɗe wá, baaka yanarye ge ɲane ɗekideki.»

¹¹ «Má watse darákurda á de katafke á shairiya wá, ma ta dákurá á de katafke á male-aha am mashidi, ma ta dákurá á de katafke á male-aha á ekse, ma ta dákurá á de katafke á slekse-aha keni, a wakurka lyawa ɗekideki. Dzamauka ire á názena kwá de ndaaná kure, ge lyá ire á kure.»

¹² Adaba á de bakuranba Sheɗekwe Cufedɗe á ba am sarte ɲanna názena kwá ndaaná kure.»

Naraje an sleberba na uce

¹³ Á ba ura umele á elvan ge Yaisu, á ba am jahava wá, «Malum, ndaandaa seke ge egdza emmerwa a teɲaɲeransetege waráta á eddeɲere na.»

¹⁴ A ba Yaisu á elvan ge ɲane: «Ya ndaa ba ka ura-aaruwa, a givaa ware narkali á kure bi sletegakurá waráta ge kure?»

¹⁵ Daaci a ba ɲane á elvan ge emnde baɗemme: «Faufa hyema ba shagera am elva a gaa nalmane. Adaba emtakire á njá wá, tá shaná an nalmane ka, una má edda-aara a shaa nalmane ba seke uwe keni.»

¹⁶ Daaci a vaterte naraje na, a ba ɲane á elvan ge itare: «Aɲkwa sleberba umele kwakya fe-aha-aara, a herɗaa hiya kwakya.»

¹⁷ A ba ɲane am ervaunɗe-aara: Kina mu, yá de puwaná áme hiya-aaruwa na, adaba baaka sledɗe mazla-aara.

¹⁸ A ba ɲane: Názena yá de maganá ya kina wá, sey yá kyábá kuvere-aha-aaruwa na, yá nderá una saɗaɗɗe, lauktu yá gyega hiya-aaruwa na á dem huɗe-aara, antara duksa-aha-aaruwa umele baɗemme.

¹⁹ Estuwa wá, yá banba am ire-aaruwa, ganakini baaka lambe-aaruwa, baaka zlakta á nalmane-aaruwa, ma yawe wanyara keni yá zá ba ɲane. Yá naba banánba ge ire-aaruwa, ganakini geɗaktegeɗa mazla-aara, naba ezza, essha, baaka lambe á ɲa.

²⁰ Amá a ba Dadaamiya á elvan ge ɲane: Ekka ka uce! Á ba an vayiya na, yá dánda shifa á ɲa. Daaci baɗemme á nalmane ɲanna ka jahanán ge ire á ɲa na wá, watse á zaná ware?»

²¹ Yaisu a far elva na, a ba ɲane á elvan ge itare: «Ba duksa palle ge edda una ni á jahaná nalmane ba ge ire-aara, amá am ice á Dadaamiya wá, talage ba dey.»

*Dzamauka ire an kazlanja á duniya
(Mat. 6:25-34)*

²² Daaci a ba ɲane á elvan ge pukura-aha-aara: «Yá bakurná adaba ba una ɲanna: Dzamauka ire an názena kwá de zaná kure, bi kazlanja na kwá de tsekwaná áte vuwa á kure.»

²³ Adaba yaikka ba shifa arge náza za, yaikka ba vuwa arge nangyuwe.»

²⁴ Zharauzhárá á ba áte zalke-aha. Wallá tá já duksa ka, tá icáná á dem bere ka, tá an tate á sheba duksa ka, tá an kuvere ka, uwe ka, á geláterá ba Dadaamiya. Yaikka ba kure ka arge yiye-aha ñanna emtu, a jakurma uwe?

²⁵ Ware am kure, á dzegwándzegwa slafva shifa-aara ba cekwaangudí keni an dzámá ire na á maganá ñane?

²⁶ Máki diyakurdiya ganakini baaka názu kwa dzegwanaa kure ba una cekwa keni wá, kwá dzamán ge uwe ire á umele?

²⁷ Zharauzhárá zlafe ádalíye áte ugbene-aha áte másá, tá maga slera ka, tá há zane ka, uwe ka. Amá yá ndaakur ba jirire, ba Suleymanu an kwakyire á nalmáne-aara na keni ndza tsekwámka am zane na ni zariya, ba seke zariyire á palle á ugbene-aha ñanna keni.

²⁸ Másá na bá nánna emnde vatena anjwa am kaamba, amá makuralla tá fanu ge kárá ni, Dadaamiya á tsekwaneme á ba an tsekwa am ugbene-aha, sakwa kure emtu, máki cekwire á fetarfire ka?

²⁹ Dzamauka ire á názena ni kwá de zaná kure, antara názena kwá de shaná kure dekideki.

³⁰ Sey ba emnde a duniya na dábarka Dadaamiya na una tá njá á ba dzámá duksa-aha ñanna. Amá kure wá, magauka una ñanna. Diyaadiya Eddekure ganakini kwá an wedere á duksa-aha ñanna keni.

³¹ Kure wá, duksa zuññwe na kwá maganá kure wá, tatayautátaya kure ba njá am *kwárá á Dadaamiya, á de vakurteva ñane duksa-aha umele na keni.»

Berbire na am samaya
(Mat. 6:19-21)

³² «Kure walda cekwa, a wakurka lyawa dekideki. Adaba Dadaamiya a wayakurante de njá am zlanña-aara ge kure an ervaunđe-aara palle.

³³ Naba walawuvála kazlaña á kure baðemme, tegawatertega shunngu-aara ge talage-aha. Magawanánmaga partamami na baaka bádza-aara dekideki na ge ire á kure, jahawanánjáhá nalmáne na á iceka dekideki na ge ire á kure am samaya. Adaba am samaya wá, ma neyle, ma weshege keni, baaka una ni á shanaasha dekideki.

³⁴ Adaba am tate na ni átekwa nalmáne á ña wá, ire á ña keni á ba am tate ñanna.»

Walaadí-aha na ni tá tsákwá ba hyema na

³⁵ «Iḡwadawápsengwáde ba shagera, njawinja á ba am niya ge mága slera á kure, kárá á fanus á kure a njinja á ba an mbe.

³⁶ Walaadí-aha, má dedde zánwe-aatare á dem tate á larusa wá, itare tá tsákwá ba hyema, geni ma a saa am laukte-ara keni, má janteja paare á bere wá, tá se weranantewera ba watsewatse. Daaci kure keni gawevege ba seke itare.

³⁷ Yá ndaakur ba jirire: Watse higa yaikke ge emnde na má a se berateraa zanwe-aatare, tá á ba am niya-aatare na. Watse á tsekwemtsekwa ba ñane am kazlaña á tega dafa, watse á vatertá ba ñane an erva-aara slede antara náza za.

³⁸ Ma a saa an huđe á vayiya, ma a saa dedde am huđe á vayiya keni, máki a se berater tá tsákwá ba hyema wá, jaterja geđa ge emnde ñanna.

³⁹ Anjwa duksa palle, diyaweddiye ba shagera: Máki diyaadiya edda á há sarte na ni watse á sawa neyle átekwa na wá, á yánka ni á demda neyle am mba-aara dekideki.

⁴⁰ Kure keni ba estuwa, sarte na ni watse iya *Ura á emnde bademme yá de sawa átekwa na wá, diyakurka. Daaci njawinja á ba am niya á kure.»

Sleslera na dzayye ervaunŋe-aara, an una danŋwe ervaunŋe-aara (Mat. 24:45-51)

⁴¹ Daaci a ba Piyer á elvan ge ɲane: «Yaakadada! Naraje na ká ndaaná á ba áte ɲere emtu, áte emnde bademme he?»

⁴² A ɲwanante ge Yaakadada, a ba ɲane á elvan ge ɲane: «Sleslera-ara ɲane dzayye ervaunŋe-aara, sleskale zlaŋe ádaliye na? Ba edda una ni má zanwe-aara a yanaa huŋe á há-aara bademme am erva ge ɲane, á vatertá ɲane náza za ge emnde na tá am huŋe á há ɲanna bademme, á vatertá an laukke-aara na.

⁴³ Higa yaikke ge sleslera ɲanna, máki zánwe-aara a se beranaa á ba am slera-aara.

⁴⁴ Yá bakurá ba jirire: Rezege-aara bademme keni á fanemfe am erva zánwe-aara ge sleslera estuwa.

⁴⁵ Amá máki bánba sleslera ɲanna am ervaunŋe-aara ganakini labára shekwaashekwa zánwe-aaruwa; kwaye ya keni yá maga názena á kataná ire-aaruwa. Daaci a fantau ge magatera palase an já ge emnde a slera á zánwe-aara am huŋe á há, an zála ka, an ɲwásha ka, a fantau ge zá názu am huŋe á há, á shá ba mbazla-aara haa á danse am enŋkale wá,

⁴⁶ zánwe á sleslera ɲanna keni á saasa á ba am sarte na ɲane tsakwaaka hyema ɗekidɗeki, tamaaka ɗekidɗeki na. Palase na á se maganná zánwe-aara ɲanna wá, náza enndaaka. ɲane keni á de gev ba seke kelaade-ahaara umele.

⁴⁷ «Zlaŋe ádaliye, sleslera na diyaadiya názena á kataná zánwe-aara, amá baaka lambe-aara magaaka, ɲane wá, watse á shá já ba kwakya áza zánwe-aara.

⁴⁸ Amá sleslera na diyaaka názena á kataná zánwe-aara, a naba magaa názena wayaaka ervaunŋe á zánwe-aara, ɲane keni á shansha já, amá ba cekwa. Edda una máki ta vante kwakya, ta de ndavanundave keni ba kwakya. Edda una máki kwakya názu ta fanem am erva ge ɲane, tá de ndavanundave keni ba kwakya.»

Yaisu wá, a saa hairire ka (Mat. 10:34-36)

⁴⁹ «Iya wá, ya saa ba kára á sem duniya. Duksa na yá kataná ya kina wá, a mbetembe kára ɲanna ba kinamina.

⁵⁰ Amá wá, anŋkwa baptisma-aaruwa umele, sey magiyánmaga emt-saade. Yá dzámá ba ire-aara kina, dem sarte na máki magariyánmaga na.

⁵¹ Emtu sawa-aaruwa á sem duniya na, kwa kurken ya saa hairire ɲane? Baaka ɗekidɗeki. Iya, ya se tega ba ye á emnde.

⁵² Á de katafke cekwaanŋuŋi wá, watse emnde ilyeŋe tá am mba palle, á de tega ye-aatare gergere buwa, emnde keye tá arge emnde buwa, emnde buwa tá dagala an emnde keye.

⁵³ Tá de gyaaveka tara dada an egdza-aara; tara mama keni tá de gyaaveka an gyaale-aara; tara shawle mukse, tá de gyaaveka antara eggyenŋara.»

Dise nalaama-aha á názena á de magava (Mat. 16:2-3)

⁵⁴ Daaci a ba Yaisu zlafe ádaliye á elvan ge nalga ñanna: «Ábi kure máki kwa nánna tsettsa kumba am ekte á samaya á kya gedi, kwá bá: Watse á hyá yawe na ba kina. Ba jirire á magava á ba áte una ñanna.

⁵⁵ Zlafe ádaliye, máki kwa nánna ice á effeya á sawa á sá am pute keni, kwá bá: Watse á sawa ñgudeffire ba watsewatse. Ba jirire á magava á ba áte una ñanna.

⁵⁶ Há! Iyau, nalaama-aha na aṅkwa á magava áte samaya an una á magava áte haha wá, diyakurdiya sera-aara baɗemme. Duksa-aha na aṅkwa á marakurná Dadaamiya am zamane na wá, diyakurka! Kure degiya baaka jirire á kure dekiɗeki.»

Melawemele an sledágala á ña ba watsewatse
(Mat. 5:25-26)

⁵⁷ «Labára kwá taa diseke ba kure an ire á kure duksa na ni watse an uṅñule-aara na?

⁵⁸ Máki aṅkwa sledagala á ña watse á dáká á dem shairiya wá, edduwa ba watsewatse ádezeṅara, de melawemele á ba am dagave á kure, a ɗarakteka am shairiya. Aɗaba máki dakemda am erva á narkali-aha wá, itare tá de fakem am erva ge sawji-aha, sawji-aha tá dáká á ba á dem ɗaṅgay.

⁵⁹ Yá baká ba jirire: Ma a juwaa ba kwaɓa-aara keni, ká seska áhuwa dekiɗeki, máki pelakseke baɗemme.»

13

Ba bi mága tuba, bi shá emtsa

¹ Á ba am sarte ñanna maa, ta naba duhe ge emnde umele ádeza Yaisu, ta de banaa labáre á emnde a Galili na a cebateraa *Pilaatu ta átire a vante sadake á dabba ge Dadaamiya na.

² A ṅwaterante ge Yaisu a ba ñane á elvan ge itare: «Emnde ñanna ta cebateraa estuwa na wá, kwa kurken ta emnde a haypa ba itare arge emnde a Galili baɗemme emtu?

³ Estuweka dekiɗeki, una ya ndaakura ba iya. Máki magakurka tuba, kure keni baɗemme watse kwá emtsa ba seke itare.

⁴ Emtu emnde kelaawa ju tiise na a mbeɗateraar dzagwawáye am Silauwam baɗemme emtsaremtsa na wá, ta emnde a haypa ba itare arge emnde a Urusaliima baɗemme emtu?

⁵ Estuweka dekiɗeki, una ya ndaakura ba iya. Máki magakurka tuba wá, kure keni watse kwá emtsa ba seke itare.»

Naraje an nabugda na á yeka egdzere

⁶ Am iga á una ñanna maa, Yaisu a bateraa naraje na, a ba ñane á elvan ge itare: «Aṅkwa ura an mama á nabugda am fe-aara, amá á yeka nabugda ñanna. Á duwa á de tataya egdzere átekwa keni, á shánka dekiɗeki.

⁷ Daaci a ba edda á fe ñanna á elvan ge edda una aṅkwa á maganá slera am fe ñanna: Icesice náfá na kwaye ñane na baɗemme ádegashe. Náwa yawe keye vatena ni, yá sawa keni ba yá shánka egdzere átekwa, labáre á badziyá fe ba dey?

⁸ Amá a ba sleslera-aara á elvan ge ñane: Ányya emtsaɗe vátena zánwe-aaruwa. Yá magantemága kyála, yá puwante nargwa,

⁹ ámbáne watse á yá egdzere am shifa. Máki yaaka zlaɓe ádaliye wá, lauktu watse mí icesice.»

Yaisu mbanaambe mukse a badzanvaa shaitaine an kwaskwe á puwansepuwe

¹⁰ An kwaskwe á puwansepuwe umele maa, Yaisu aŋkwa á kwaraterse elva á Dadaamiya ge emnde am mashidi.

¹¹ Ay aŋkwa mukse am mashidi ɲanna wá, mukse ɲanna an jini am ɲane, badzanvebadze jini ɲanna, yawe kelaawa ju tiise á taa tsemka mukse na ndedɗe am zhegela.

¹² Náanna Yaisu mukse na wá, a naba ɗante. A ba Yaisu á elvan ge ɲane: «Mbákmbɛ emmerdzagwale. Ka ba layye mazla-aara.»

¹³ Ba a ndaase una ɲanna, a puwar erva a barka-aara, ndedɗe a naba tseteɓe ge mukse na, a fantau ba ge gálá Dadaamiya.

¹⁴ Amá a naba jeɓe ge ervaunɗe edda una ɲane male am mashidi ɲanna, a fantau ge tsaketera elva ge emnde baɗemɛ, a ba ɲane á elvan ge itare: «Diyakurdiya aŋkwa háre uŋkwahe ge mága slera-aha á kure. Máki kwá kátá lapiyire wá, a mbarakuraambe am háre-aha ɲanna, amá an kwaskwe á puwansepuwe ka.»

¹⁵ A naba ɲwanante ge Yaakadada, a ba ɲane á elvan ge ɲane: «Amá kure wá, ɓaaka jirire á kure ɗekiɗeki. Ábi kure kwá aŋkwa ɓelá esla-aha á kure, antara ezzenwa-aha á kure an kwaskwe á puwansepuwe, kwá de fateru yawe?»

¹⁶ Ay labára kena mukse na ɲane keni ba wulfe á Ibrahimia miyenne, tá taa pelanaaka an kwaskwe á puwansepuwe na? Yawe kelaawa ju tiise wátana a ɲuɗanaa Shaitaine ma.»

¹⁷ Elva á Yaisu ɲanna faterarfe zherwe kwakya ge emnde na lyarefka mbe á mukse ɲanna. Amá emnde baɗemɛ wá, ma ware keni ervaunɗe-aara ba seke nama. Tá higa arge slera-aha á jirire na a maganaa Yaisu na baɗemɛ.

Naraje an wulfe á pilli

(Mat. 13:31-32; Mark. 4:30-32)

¹⁸ A ba Yaisu á elvan ge itare zlaɓe ádaliye: «Ba seke estara ɲane *kwará á Dadaamiya? Yá slaterá an uwe kina?»

¹⁹ Kwará á Dadaamiya wá, ɲane ba seke mága á wulfe á pilli, ura umele a eksante, a de ɓeleme am haha am fe-aara. A sesehe, a naba waletɛ ba nafa, haa yiye-aha ta magaa bere-aatare áte erva-aara.»

Naraje an shahi á makala

(Mat. 13:33)

²⁰ Yaisu a bateraa naraje umele zlaɓe ádaliye, a ba ɲane á elvan ge itare: «Yá sláná an uwe zlaɓe ádaliye *kwara á Dadaamiya?»

²¹ Kwara á Dadaamiya wá, ɲane ba seke mága á shahi á makala. Á eksevaakse mukse ba cekwaanɗuɗi, á puwante ge ukpa tasa keye an wasla, amá á tsantetse shahi á makala na ukpa na baɗemɛ.»

We á bere becce

(Mat. 7:13-14, 21-23)

²² Yaisu aŋkwa á maga shula á dem Urusaliima. Am shula-aara ɲanna maa, aŋkwa á tsatse am berni-aha gergere antara am makwata-aha gergere, aŋkwa á kwaraterse elva á Dadaamiya ge emnde.

²³ A duhe ura umele ádezeŋara, a ba ŋane á elvan ge ŋane: «Malum, ba jirire watse ba cekwa emnde na tá lyelye shifa-aatare na emtu?» A ŋwanante ge Yaisu, a ba ŋane á elvan ge ŋane:

²⁴ «Naba dawemde á kya we á bere becce. Yá bakurá ba jirire, kwakya emnde na tá kátá demde na, amá watse tá dzegwánka.

²⁵ «Má watse tsetse edda á há, a zleŋte bere-aara an tsekweram ni, zlaŋe kure kwa tsatse á ba gashe wá, ma kwa fantau ge já we á bere, kwá dahá: Yaakadada, Yaakadada, weranjerantewera bere keni, á de lyevka mazla-aara. Á de bakurá: Ma kwa emnde-ara keni, diyanakurka ya. Zlala uzlálá.

²⁶ Watse kwá baná: Degiya ba ŋere emnde na ndza mi zaa duksa ba kerde, mi shaa yawe á miya keni ba kerde, ka kwaranjerse elva á Dadaamiya áte we á layye-aha am ekse á ŋere na.

²⁷ Názu á de ŋwakurantá ŋane wá, á de bakurá ba: Ma kwa emnde-ara keni, diyanakurka ya. Baðemmire á kure, kwa emnde a mága haypa, a nanákurka áhuna dekidéki, zlala uzlálá á dem tate á kure!

²⁸ Daaci kwá de kyuwá á kure áhuwa, kwá de kerdá slare ge zlaða. Amá kwá zhára tara Ibrahimia antara Isiyaaku an Yakubu ira nabi-aha baðemme tá am zlanna á Dadaamiya. Amá kure wá, puwarakurvepuwe ádegashe.

²⁹ Watse emnde tá kela á sawa am gedí, á sawa am yala, á sawa am pute, ira á sawa am manem baðemme, tá de zá emtakire am zlanna á Dadaamiya.

³⁰ Ay degiya, emnde na tá á kataliya itare kina, emnde umele-aatare watse ta emnde a katafke ba itare. Emnde na tá á katafke itare kina keni maa, emnde umele-aatare tá de gevá am kataliya á emnde.»

Elva á Yaisu áte Urusaliima (Mat. 23:37-39)

³¹ Ba vacite ŋanna zlaŋe ádaliye maa, ta duhe ge *Farisa-aha umele ádeza Yaisu, a ba itare tá elvan ge ŋane: «Ezzlálá, dándá ire á ŋa áhuna, adaba anjka á tsagwadaktsagwada sleksu *Hirudus á já shifa á ŋa ba dekidéki.»

³² A ŋwaterante ge Yaisu, a ba ŋane: «De bawanánba ge maskwata á kure ŋanna wá, iya baaka lambe-aaruwa, náwa yá maga ba slera-aaruwa. Yá anjka ngyá jini-aha am emnde, yá anjka mbá emnde na lapika vuwa-aatare, zlaŋe kwakya slera-aaruwa, vatena, makuralla, dem wergekse, lauktu yá zlanazle.

³³ Amá vatena, antara makuralla, dem wergekse na wá, zlaŋe yá maga ba slera-aaruwa emtsaade am shula-aaruwa ge dem Urusaliima. Adaba á zlayánka ge nabi á Dadaamiya ganakini tá janá ágashe, sey am Urusaliima.

³⁴ «Urusaliima, Urusaliima, ekka ka ceŋaa nabi-aha, ka ceŋaa emnde na a beateraa Dadaamiya an nákwá! Ser kwakya una yá kátá jema emnde á ŋa ásezerwa ba seke náza á mama á ukkula, máki á jaha egdzara-aara á dem ekte á zlabake-aara. Amá kwalakefkwale.

³⁵ Kina wá, yanakuraaya mazla-aara. Yá ndaakur ba jirire, kwá puweteka ice á kure áte iya mazla-aara, dem sarte na ni watse kwá bánba ba kure an we á kure ganakini, a gangá Dadaamiya barka ge edda una a sawa an zhera á Yaakadada na.»

14

Yaisu mbanaambe ura an kwaskwe á puwansepuwe

¹ An vaci puwansepuwe umele maa, daarantedaha Yaisu am mba á palle á male-aha á *Farisa-aha ge de zá dafa. Bademme á emnde na ta daaterterte am mba á male nanna tá fá ba hyema áte Yaisu.

² Ay ankwá ura lapika, vuwa-aara bademme an sháfá maa, a njehe á ba á katafke á Yaisu.

³ Daaci a ba Yaisu á elvan ge malum-aha á *tawraitá, antara *Farisa-aha na tá ankwá áhuwa: «Am tawraitá mu, ankwá emtu baráma ge mba ura lapika an kwaskwe á puwansepuwe, emtu an piya he?»

⁴ Amá nwananarka dekideki, ta dfa ba we-aatare. Mazla-aara Yaisu a naba nanaahe zhel na, a mbanaahe, a belanaahe, «Ezzlálá á na,» a ba nane á elvan ge nane.

⁵ A ba nane á elvan ge itare: «Kina kure, máki mbedemmeda egdza á kure, bi esla á kure am suwa an kwaskwe á puwansepuwe, kwá zhagadeka emtu á de sansese?»

⁶ Dzegwaránka vante jawápa dekideki.

Tá dzeganá estara slede, tá daana estara emnde

⁷ Daaci nána Yaisu ganakini emnde na ta dahateraa á de zá dafa nanna, ma ware keni á dzera ba slede na á kataná nane ge njá am hufe-aara. A naba vaterterte naraje na ge itare bademme, a ba nane á elvan ge itare:

⁸ «Máki daaraktedáhá á dem mujri á larusire wá, de njeka am slede na ni an dárádza arge slede-aha umele na dekideki. Adaba diyanka ámbane daaraktedáhá ura male jauje ge ekka an dárádza,

⁹ daaci edda una a daakurdfáhá na á de baká: Tsetse, yanánya slede nanna ge male. Daaci ká de tse an zherwe, á dem slede na baaka dárádza-aara dekideki na.

¹⁰ Arge una nanna wá, máki daaraktedáhá á dem jeba á tate nanna wá, de njinja ka á ba am slede na ni baaka dárádza-aara dekideki na. Má samsa edda una a daakdaa na, á se baká: Labára ura-aaruwa! Sawa náwa njinja am una. A se vakte slede na an dárádza jipu na. Daaci una nanna á gev dárádza palle ge ekka á katafke á emnde na kwá zá dafa kerde.

¹¹ Adaba ma ware una a kantaa ba nane ire-aara na, tá de ganaage edda-aara. Amá edda una ni a gaa ire-aara wá, tá de kananteka.»

¹² Am iga á una nanna maa, a ba nane á elvan ge edda una a daana á dem mba-aara nanna: «Máki ká dhá emnde ge se zá dafa am mbá á na, bi ge se zá masane am mbá á na wá, daaterka emnde na ni watse tá dzegwándzegwa daakedáfáhá ka keni, tá de pelaksepele na. Ma slakate-aha á na, ma egdzar mama-aha a na, ma vara-aha a na, ma emnde a riya á na keni, máki ba ta emnde a berba, daheka jeba á emnde nanna dekideki.

¹³ Máki ka magaa mujri á na wá, daaterdfáhá ka ba talága-aha, emnde a dere, antara lipa-aha umele, ira wulfe-aha.

¹⁴ Daaterdfáhá ka ba jeba á emnde nanna, watse ká higetehiga, adaba itare tá dzegwánka pelaksepele duksa á na. Daaci á de pelaksa ba Dadaamiya, vacite na má tsatertetse emnde a mága shagerire am faya.»

*Naraje an mujri yaikke a gyanaa ura male
(Mat. 22:1-10)*

¹⁵ Ura umele am dágave á emnde a zá dafa antara Yaisu na, ba a cenaa una nanna wá, a ba nane á elvan ge Yaisu: «Edda una watse á de zá una am zlanna á Dadaamiya na, watse higa yaikke ge nane ka?»

¹⁶ Yaisu a vante naraje na, a ba nane á elvan ge nane: «Ankwa ura male a gyaa munri yaikke am mba-aara, a d'etaa emnde keni ba kwakya ge de zá munri nanna.

¹⁷ Hyephye laukte a zá dafa á munri nanna maa, a naba belaa slebela-aara, a ba nane: De bateranba ge emnde-aaruwa na a sarsawa, duksa bademme an tsatse mazla-aara.

¹⁸ Amá bademme á emnde na a d'aateraa nane nanna, ma ware keni a fantau ba ge slápala, geni á taa daaka. A ba zunjwire-aatare: Ya shekuve fe ájwaslire, yá de ezzhárá. Adaba una nanna yá taa daaka. De banánba: Tasle-aara, a yiyaarye.

¹⁹ A ba ura umele: Iya ya shakuve esla-aha kelaawa, yá de salatersála. Adaba una nanna yá taa daaka na. De banánba: Ba tásle-aara a yiyaarye.

²⁰ A ba ura umele zlafe ádalíye á elvan ge slebela na: Iya wá, yá an larusa am bere, zlafe ba unjule a gaa gyaale-aaruwa nanna, yá taa daaka ya. De banánba ba estuwa.

²¹ Daaci slebela na ba eptsaa-aara á dá, a danaa nara-aatare ge zánwe-aara. Amá jaaja ervaun'de edda á há jipu. A ba nane á elvan ge slebela-aara: Ezzlálá ba watsewatse á dem hu'de a ekse, de ejja d'ába áte we á laye-aha, ma ka bera talaga-aha-ara, ma ka bera emnde a dere antara lipa-aha-ara, ira wulfe-aha, d'aaterd'áhá bademme ásehuna.

²² Cekwaan'gudí wá, eptsapta slebela na áseza zánwe-aara, a ba nane á elvan ge nane: Bademme magannaamaga názena ka ndaaná ka, amá zlafe ba nja slefe-aha na baaka emnde am hu'de-aara. Shagera, a ba zánwe.

²³ A ba zánwe á elvan ge nane: Ezzlálá á dete mákwáta-aha, de edd'ába we á baráma, we á baráma, antara unjule-aha, ma ka shaa ware keni naba sánsa á ba an ndzedá, geni a naatená hu'de á há-aaruwa bademme.

²⁴ Amá emnde na ya d'aaterd'áhá, kwalarevkwale na wá, ba palle-aatare keni á fuka d'afa-aaruwa mazla-aara. Elva-aaruwa una ge iya.»

Tá gevá estara pukura-aha á Yaisu

(Mat. 10:37-38)

²⁵ Kwakya nalga á emnde, ta daa d'aba Yaisu. Amá a eptsavte ge Yaisu ádezetae, a ba nane á elvan ge itare:

²⁶ «Iya wá, baaka ura á dzegwándzegwa d'abid'aba, máki edda-aara yánka dzámá eddenjara, emmenjara, mukse-aara, egdzara-aara, egdzar mama-aha-njara zála antara njwásha, ira ire-aara ba ge nane.

²⁷ Ma ware una eksanteka dzan'gala-aara ge d'abid'aba, edda-aara á taa gevka pukura-aaruwa.

²⁸ Ankwa duksa palle, cenawáncena ba shagera. Baaka ura á fantau ge nderá dzagwavaye, máki zlauka am lasáfi-aara ba shagera.

²⁹ Edda-aara, má magaaka una nanna wá, á naba fantaufe, amá á taa zlanaka bademme. Daaci bademme á emnde na tá zhárá slera-aara nanna, tá dzáká ba nane.

³⁰ Tá de bánba emnde geni, máki ba baaka nalmane-aara mu, a fantau ge uwe ba d'ekid'eki.

³¹ «Ba duksa palle ge slekse á larde keni. Máki tá wava an ukfenjara wá, sey a puwa sawari am ire-aara emtsa'de ba shagera, máki á

dzegwándzegwa de wawa an emnde-aara debu kelaawa na, antara slekse na á siyanuye an emnde debu kul buwa.

³² Máki a nanna watse á dzegwánka wá, ba zlaɓe kelaade-aara yiyye an ɲane wá, á puwa emnde-aara ádezenjara, ge ndavanundave názena á kataná ɲane, lauktu tá emtsanámtsa wawa ɲanna.

³³ Ba duksa palle ge kure keni. Baaka ura á dzegwándzegwa gev pukura-aaruwa, máki yánka baɓemme á duksa na am dalbe-aara.»

Elleɲa na baaka nampire-aara mazla-aara
(Mat. 5:13; Mark. 9:50)

³⁴ «Elleɲa wá, duksa ɲgelama. Amá máki elleɲa ɲanna baaka ɗaɲɗaɲire-aara mazla-aara mu, tá maganá uwe, ganakini á gevge ɗaɲɗaɲe zlaɓe ádaliye? Baaka pute ɗekideki.

³⁵ Máki estuwa, baaka nampire-aara mazla-aara. Ge nyanve nargwa zlaɓe adaliye an ɲane keni, á gevka; ge danaa á ba dem fe keni, baaka nampire-aara, sey tá puwanve á ba degashe. Edda una máki aɲkwa hyema-aara wá, a cenevaacena!»

15

Naraje an kyawe na ndza keɗaakeda, sharánsha
(Mat. 18:12-14)

¹ Kwakya emnde a mága haypa antara *emnde a jáhá hadáma se jarammeje áza Yaisu, tá aɲkwa cená elva ázenjara.

² A naba jaterhe ge erwaɲɗe *Farisa-aha antara malum-aha á *tawrait, a ba itare am dagave-aatare: «Labára ɲane ge zhele na á lyyi emnde a haypa, á zá dafa antara itare?»

³ Yaisu a vaterte naraje na, a ba ɲane á elvan ge itare:

⁴ «Ware am kure, má a keɗaa palle am kyawe-aha-aara deremke, á yánka kyawe-aha kul maselmane ju maselmane na, á de tatayá palle na keɗaakeda na emtsaade?»

⁵ Máki shánsha, á eksante á ba an higa áte ye-aara, á sá an ɲane.

⁶ Máki saasa maa, á ɗáhá slakate-aha-aara antara emnde a riya-aara, tá se higa átirpalle, aɗaba a bateraa labáre á higa, a shaa kyawe-aara na ndza keɗaakeda na.»

⁷ Daaci a ba ɲane á elvan ge itare: «Una keni ba duksa palle. Yá ndaakur ba jirire, am samaya wá, kwakya ba higa na arge slehaypa palle na a eptsanve iga ge haypa-aha-aara, arge emnde kul maselmane ju maselmane na, ta bantsa itare, ta emnde jirire, baaka wedere-aatare an mága tuba na.»

Naraje an gursa na ndza keɗaakeda, sharánsha

⁸ «Zlaɓe ádaliye, mukse máki an gursa-aara kelaawa, amá a ebyantaave palle á ba am bere-aara, á mbanteka kára á ba am sarte ɲanna, á ettátaya ba shagera, á hyaɗese bere ɲanna baɓemme sey má shánsha?»

⁹ Máki shánsha wá, slakate-aha-aara antara emnde a riya-aara sey tá cenáncena baɓemme, tá se higa átirpalle, aɗaba a bateraa labare á higa, a shaa gursa-aara na ndza keɗaakeda na.

¹⁰ Una keni ba duksa palle. Yá ndaakur ba jirire: málika-aha á Dadaamiya tá higa jipu, máki slehaypa palle a eptsanve iga ge haypa-aha-aara.»

Naraje an egdzere ndza keɗaakeda, sharánsha

11 Yaisu a fateraare naraje umele zlaḃe ádaliye, a ba ḣane á elvan ge itare: «Aḣkwa ura an egdzara buwa zála.

12 A ba kudere á elvan ge eddetare wá: Názena ni ma andze ḣá záná am warata am iga á ḣa na wá, iya yá kátá náza-aaruwa ba kina eddaaye. Ane, á ba eddetare. A naba dáartere, a tegateraa nalmáne na.

13 «Am iga á una ḣanna maa, kudere na a gaa ba hare cekwaanḣuḣí wá, a naba jimaa kazlaḣa-aara, umele a valuhe a puwem shunḣu-aara am lyiba, puwwe a naba zlálá á dem duniya-aara. Daaduwa áhuwa maa, a de keḣaa nalmáne-aara na a shanaa áza eddeḣara na baḣemme, am dákarire ba dey.

14 Ba ḣane keni pacanvepáḣe nalmáne-aara baḣemme cátte zlauzle duksa am erva-aara wá, samsa waya yaikke á sem larde ḣanna keni. Palle á názu á eksáná áte erva baaka mazla-aara.

15 Daaci á tataya slera mazla-aara. A ba palle á emnde a ekse ḣanna á elvan ge ḣane: Aḣkwa slera á piya nabezhe-aha am mba-aaruwa, má ká emmága. Wayanwáyá, a ba ḣane; a naba duhe.

16 Aḣkwa ice-aara am shayawe á duksa-aha na tá vante ganakini á dateran ge nabezhe-aha, amá varanteka baráma á zuze-aara.

17 «Daaci a fantau ge shá eḣkale áte nja-aara ḣanna, a ba ḣane: Emnde na tá maga slera am mba á edderwa ni tá yáná ba itare dáfa ni, iya ni á jiija waya áhuna!

18 Ambane yá tsetse, yá eptsá á dá. Yá de banánba ge edderwa ganakini ya ganu ge ḣaneka palle haypa na, amá ya gu haypa an Dadaamiya.

19 Am nja-aaruwa kina na wá, ba geni tá dákiyá an egdza á ḣa keni zlayeka mazla-aara, hyainefka. Naba givege ka, a ganevge ba seke emnde a slera á ḣa umele am huḣe á há á ḣa.

20 Mazla-aara a naba tse, a saa á se mba á eddeḣara na.

«Am sarte na saasa herzhanteherzhe há á eddeḣará, daga ba zlaḃe yiyiye, a naba diyeddiye eddeḣará, a naba zanvaarehe, hattse a naba tsetehe, a de yainuye, tákwálle a de ḣanaahe an erva buwa, á higa arge ḣane.

21 Daaci: Eddaaye, a ba egdza-aara á elvan ge ḣane, haypa-aaruwa wá, ya gaku ge ekka ka palle, haypa yaikke ya guwa an Dadaamiya. Hyaneḣka mazla-aara ganakini yá gev egdza á ḣa ádaliye.

22 Amá ba hyema keni fanuka eddeḣara na ge názena aḣkwa tsakaná ḣane. A ba ḣane á elvan ge emnde na tá maga slera am mba-aara: Dawmbare watsewatse á dem bere, de sawansa záne zariya, antara kimake, ira jaḣe palle, sawmbare an ḣane, tsekwawanemtseḣwa am kazlaḣa.

23 Dawmbare, de sawánsa dalau na mi gelanaa á ba an niya na, icawantice watsewatse, una muḣri yaikke, higaumihiga.

24 Aḣaba egdza-aaruwa na náwa ḣane na wá, ndza ba seke a emtsa an emtsa, ḣane kina wá, ba seke a tsete am faya. Ndza keḣaakeḣa ba deḣideki, amá kwaya ḣane jesaarje. Daaci ta fantau ge mága muḣri-aara, higa yaikke am huḣe á há-aara baḣemme.

25 «Amá am sarte ḣanna wá, makaji á edda á há ḣanna baaka am mba, a dem kaamba. Aḣkwa á sá maa, á cená ba gusa am mba-aatare, njaanja ganḣa tá shekela emnde.

²⁶ A naba daase palle á emnde na tá maga slera am mba-aatare, a ndavanu elva, a ba njane: A jaara uwe am mbá á miya?

²⁷ A ba walaadi-aatare njanna á elvan ge njane: Saasa egdza emmeja, eddenja a icante dalau na mi gelanaa á ba an niya na, adaba a shaa egdza-aara ba lapilayye.

²⁸ Mazla-aara a naba icaa ervaunje makaji á edda á há njanna, a kwaleve ge dem mbá njanna ba dekideki. Daaci a segashe ba eddenjara an ire-aara, a se slapalana á dem mba.

²⁹ Amá a ba njane á elvan ge eddenjara: Edda, iya náwa yawe wányarwányara yá magaká ba slera, ba ser palle keni yannaaka elva á njani, aley ba ser palle keni vakiteka ba egdza a nawe keni, ganakini njá zuze antara slekate-aha-aaruwa ni.

³⁰ Gevge saasa egdza á njani, njane wá, a de kedakaa nalmáne á njani bademme áte záware-aha ba dey ni, aley ka se icanante dalau na mi gelanaa á ba an niya na ádaliye!

³¹ Ba estuwa egdza-aaruwa, a ba eddetare; Ekka wá, ba jire ba ádeme keni dakeska dekideki. Ay degiya, bademme á názena am huđe á há na ba náza á njani.

³² Duksa palle wá, shagera ba mi maganaamaga mujri, mi higa. Adaba egdza emmeja njanna wá, ndza ba seke a emtsa an emtsa, kina njane gevge ba seke a tsete am faya. Ndza ba seke a kedaa an kedaa am kaamba, náwa shanánsa zlađe ádaliye.»

16

Sleslera na diyaadiya fanu hyema ge ire-aara

¹ A ba Yaisu á elvan ge pukura-aha-aara: «Ankwa sleberba umele, an sleslera-aara a yanaa duksa kwakya am erva. Ta naba sem ge emnde umele áseza sleberba njanna, a ba itare tá elvan ge njane: Degiya sleslera á njani na ankwa á badzaká nalmáne kwakya.

² Daaci a naba dante sleslera-aara njanna ádezenjara. A ba njane á elvan ge njane: Ázara kena ká maganá ka ta se ndindaha na? Máki estuwa wá, viteva lasafi á slera á njani, ká njeka am slera-aaruwa mazla-aara.

³ «Daaci a ba sleslera njanna am ervaunje-aara: Kina mu, watse yá maga tara uwe antara uwe kena? Adaba baaka shaige-aara, á ngyingye zanwe-aaruwa am slera. De herdá keni yá dzegwánka mazla-aara, njála keni zherwe.

⁴ A ba njane: Kina wá, diyandiya názena yá maganá ya, ma ta sise am slera keni, watse tá liyilyiya emnde am mba-aatare.

⁵ «Daaci a naba fantau ge dáhá emnde na zanwe-aara á dabater gema an palpale. A ndavanu ge edda una a sawa njane zunjwe: Wanyara gema á zanwe-aaruwa áte ka? a ba njane á elvan ge njane.

⁶ A njwanante, a ba njane: Waye gaungauj mawya deremke buwa. A ba sleslera na á elvan ge njane: Njinja, puwetepuwa áhuna gaungauj deremke, daaci ba seke pelaksepele gaungauj deremke.

⁷ A dante ura umele zlađe, a ba njane á elvan ge njane: Wanyara gema á zanwe-aaruwa áte ka? A njwanante, a ba njane: Nalkame buhwa deremke ilyeđe. A ba sleslera á elvan ge njane keni: Sawa, náwa puwetepuwa áhuna buhwa deremke ufađe, daaci ba seke pelaksepele buhwa deremke ufađe.

⁸ «Daaci zanwe a fantau ge gálá sleslera-aara ñanna. Diyaadiya tsa ganakini magaaka jirire am slera-aara, amá a galanaa adaba diyaadiya fanu hyema ge ire-aara á de katafke. Adaba emnde a duniya na wá, itare diyardiya fanu hyema ge ire-aatare jaruje ba ge emnde na tá am parakkire keni.»

⁹ Daaci Yaisu a farhe zlafe adaliye, a ba ñane á elvan ge itare: «Názu yá bakurná ya wá, magaumága urire an emnde an nalmane á duniya na. Daaci am sarte na má watse zlauzle am erva á kure wá, tá de liyiyakurlyiya am tate na ni á zleka defideki na.

¹⁰ Ma ware una a magaa jirire am duksa na cekwa, am duksa yaikke keni estuwa. Amá edda una a magaaka jirire am duksa cekwa wá, am duksa yaikke keni á maga ba baakire á jirire ñanna.

¹¹ Adaba una ñanna, máki magakurka slera an nalmane á duniya na an unñule-aara mu, á de vakurta ware nalmane á jirire?

¹² Zlafe adaliye, máki magakurka an unñule-aara áte nalmane á emnde mu, á de vakurta ware náza á ire á kure?

¹³ «Baaka ura á dzegwándzegwa magaterá slera ge zanwe-aha buwa átirpalle. Ba bi á de wayete ba palle, á maganá slera shagera, á de yá palle, á manka slera-aara. Kwá dzegwánka magaterá átirpalle tara slera á Dadaamiya antara tataya nalmane.»

*Magiya áte duksa gergere
(Mat. 11:12-13; 5:31-32; Mark. 10:11-12)*

¹⁴ *Farisa-aha, emnde a waya nalmane na, ba ta cenaa elva ñanna wá, ta naba puwar dzáká ge Yaisu ágire tá epsawepsawa.

¹⁵ A ba Yaisu á elvan ge itare: «Kure, kwá ganve ire á kure ba seke kwa emnde a jirire, amá Dadaamiya diyaadiya ervaunđe á kure. Adaba duksa na emnde tá zharán ge yaikkire wá, hyapka ba názara keni áza Dadaamiya.

¹⁶ «Ndza á faterá ba *tawraitá á Muusa, antara wakita á nabi-aha emnde áte baráma á Dadaamiya. Una ñanna shekwaashekwa sem zamáne á Yuhanna slemaga baptisma. Ta fantau á ba am sarte ñanna emnde ge cená labare á higa, elva a njá á ba am *kwará á Dadaamiya. Daaci ma ware keni á wava an ndzedá-aara bademme, ganakini á demda ñane keni am kwara ñanna.

¹⁷ Amá wá, á eblyantaaveka ba egdza duksa keni ge názu am *tawraitá. Butu ba kedá á tara samaya an haha arge kedá a egdza duksa ba cekwaanjudí am tawraitá.

¹⁸ «Ma ware una a belaa mukse-aara, a gaa umele, a magaa ba gwardzire. Edda una a gaa mukse na a segashe am mba á zhele, ñane keni a magaa ba gwardzire.»

Naraje an sleberba an Laajarus

¹⁹ «Ndza ankwá sleberba umele, á tsekwa ba zane na ni lefedde jipu, kwakya gane-aara na. Ma vaatara keni am mba-aara tá gyeka duksa laake, ñane á zá ba emtakire am mba-aara.

²⁰ Ankwá zlafe talage umele zhera-aara Laajarus, bademme á vuwara ba wige maa, a de zlavehe áte we á wakyyiá á sleberba na.

²¹ Ñane wá, ice-aara ndza am kwácá á dfa na á valya á sawa am erva á sleberba na, ganakini á wazantewaza. Amá itare ta naba fanarhe ge zladá, kere-aha ta se emtakanaa wige-aha-aara na.

²² Am iga á una ñanna maa, a naba emtsehe ge Laajarus, eksaranteksa malika-aha shifa-aara, ta dáná ádeza Ibrahimima am samaya. Sleberba ñanna ñane keni a naba emtsehe, heđareheđa.

²³ Amá sleberba ñanna anƙwa á maga palasa an tsáká ire am faya. A kante ice am zlaďa-aara ñanna wá, á zhárá ba Ibrahimima antara Laajarus ázeñara, ta yiyiye jipu an ñane.

²⁴ A fu hula á ba an ndzeďa, a ba ñane: Eddaaye Ibrahimima! Tasle á ña zivarze! Ebbela Laajarus, a de femfa ba we á gulanda-aara keni am yawe, a se ekhyinaakhya nara, yá am zlaďa degiya am kárá na!

²⁵ A ñwanante ge Ibrahimima, a ba ñane: Egdza-aaruwa, una wá, baaka kwa mazla-aara. Ká dzamteka ka á ba áte emtakire na ka zanaa ka am duniya, Laajarus a shu zlaďa kwakya na! Kina wá, anƙwa á puwansepuwe ñane mazla-aara, ka keni ba ká shá zlaďa á ña.

²⁶ Baira deme, anƙwa evege slaďđe am dágave á miya, ma emnde á ñere una tá kátá dezekure keni, tá dzegwánka; ma emnde á kure tá kátá sezeñere keni tá dzegwánka.

²⁷ A ba zhel ñanna ndza sleberba na á elvan ge Ibrahimima: Máki estuwa wá, ba baaka elva-aara. Amá yá dalide zlađe ádaliye ge ñalakñála eddaaye, tasle á ña, ebbela seke Laajarus á dem mba á edderwa am duniya,

²⁸ tá anƙwa egdzar mama-aha-aaruwa ilyeđe zála, a de fateremfa am wuwa, ganakini a saremka itare keni á sem tate á zlaďa ñanna yá am huđe-aara na.

²⁹ A ba Ibrahimima á elvan ge ñane: Egdzar mama-aha-ña wá, anƙwa *tawraita á Muusa antara wakita á nabi-aha umele tá ndaater waazu ge emnde am huđe-aara wá, itare keni a cenarcena.

³⁰ Amá a ba zhel ñanna: Una á hyepka eddaaye Ibrahimima. Amá máki a tsete ura am faya ni a de beraterbera wá, tá eptsanteptsá nja-aatare mazla-aara.

³¹ A ba Ibrahimima á elvan ge ñane: Máki ba tá ceneka elva á tara Muusa antara nabi-aha umele wá, ma a tsetaa ba ura am faya lauktu a de ndaaterndáhá keni, tá de maga ba una ñanna.»

17

*Elva á vantá ektápaare antara yanaare haypa ge ura
(Mat. 18:6-7, 21-22; Mark. 9:42)*

¹ A ba Yaisu á elvan ge pukura-aha-aara wá: «Ganakini a magarka emnde haypa đekideki wá, baaka dabari-aara đekideki. Amá zlaďa ge edda una ni á vatertá ñane ektápaare ge emnde á dem haypa ñanna.

² Ambane ba ta ñguďanem nákwá á há hiya am mbiye ge edda-aara, ta puwaterme am haye, arge una ni á vante ektápaare ba ge palle á egdzara keni.

³ Faufa hyema áte ire á kure! Máki a gaku haypa egdza emmeña wá, naba duwa, de ndaandáhá ba shagera. Máki yá dalika á bina wá, naba yanarya.

⁴ Ma a gaku haypa ser vuye á ba áte váha palle keni, máki ba kelaa haypa ni á se slapala wá, ka keni ba ká yanarya.»

Fetarfire seke ice á pilli á hyephye

⁵ A ba emnde a bela tá elvan ge Yaakadada: «Shagera ba ká fanjaraarfe ge fetarfire á ñere.»

⁶ A ñwaterante ge Yaakadada, a ba ñane á elvan ge itare: «Máki hyephye fetarfire á kure ba seke ice á pilli palle wá, ma kwa banán ba ge mama á nafa na kwaye ñane na: Betesebete ire á ña, de tsaatse am haye keni, sey á zláá nafa ñanna.»

Walaadī-aha wá, ta ba walaadī-aha

⁷ A ba ñane á elvan ge itare: «Zharauzhára á ba áte slera á walaadīre: Ware am dágave á kure an walaadī-aara? Máki walaadī á ña a de maga slera am fe, bi a de piya, má saasa, ká banánba emtu, sawa zuze duksa?»

⁸ Ábi ká banánka. Ekka ká baná: Mbađanaambađa kazlaña á ña watsewatse, gyigya masane, siyansa. Máki zanuze ya, lauktu ká de zá náza á ña.

⁹ Ábi baaka ura á slafaná we ge walaadī adaba fesarfire na a maganaa ñane.

¹⁰ Ba duksa palle ge kure keni. Máki magakurnaamaga názena a fakuraara Dadaamiya wá, diyaweddiye am ire á kure ganakini kwa magaa ba slera á kure, kwa walaadī-aha.»

Emnde a derve kelaawa a mbateraa Yaisu átirpalle

¹¹ Zlađe Yaisu a ba átire á mága shula ge dem Urusaliima na. Kina wá, daada átakwe á tara Galili antara *Samariya.

¹² Ate nakwe á kwara-aha ñanna maa, ańkwa ekse, ba Yaisu keni á kátá dem ekse ñanna, ta se ica ba wafke-aara emnde a derve ta kelaawa, amá ta tsaahé ba yiyye an we á baráma.

¹³ Bađemmire-aatare ta fu hula á ba an ndzedá ge daha Yaisu. A ba itare: «Ambarkaana Yaisu, tasla á ña, zanjervarze.»

¹⁴ Daaci a tsaahé ge Yaisu, a zharateraahe, a ba ñane á elvan ge itare: «Zlauzláá, de marawateránmára ire á kure ge *liman-aha.» Ba ta eptsa iga, tá ańkwa zláá wá, ta naba mbehe bađemmire-aatare.

¹⁵ Ańkwa palle am dagave-aatare, ba a belanu ice ge vuwa-aara, nanna ganakini mbaambe wá, a naba eptsa áseza Yaisu ábera á gálá Dadaamiya á ba an ka kwara.

¹⁶ A se kezlanáa ugje ge Yaisu, wafke-aara ba teppe áte haha, ańkwa á slafaná we an ervaunđe-aara palle. Zhele ñanna wá, ura *Samariya.

¹⁷ Daaci a ba Yaisu á elvan ge emnde: «Ábi bađemmire-aatare ta kelaawa na, mbarembe. Labára kena a sawa ba ñane palle?»

¹⁸ Emnde maselmane na, ba palle-aatare keni dzamarka se slafanaa we ge Dadaamiya, sey be waye na palle degey?»

¹⁹ Daaci: «Tsetse,» a ba Yaisu á elvan ge ñane, «Ezzláá á da. Mbakaambe fetarfire á ña.»

Sawa á Dadaamiya an sleksire-aara ge gaterve emnde am kwara-aara (Mat. 24:23-28, 37-41)

²⁰ *Farisa-aha ta ndavanu elva ge Yaisu, a ba itare tá elvan ge ñane: «Watse á sawa vaatara Dadaamiya an sleksire-aara, ge gamive á ba am kwara-aara palle na?» A ñwaterante ge Yaisu, a ba ñane: «Njá am *kwara á Dadaamiya wá, tá nanka an ice.»

21 Tá bakanka keni: Náwa tate na wá, á kwaraná ba Dadaamiya, bi: Kwaye tate na keni, á kwaraná ba Dadaamiya. Diyaweddiye ganakini kwárá á Dadaamiya ñanna ankwá á ba am dagave á kure.»

22 Daaci a ba ñane á elvan ge pukura-aha-aara: «Ankwá á sawa sarte na ni watse kwá kumetekuma hare-aha na ya *Ura á emnde baðemme yá ankwá antara kure na, amá ba palle keni watse kwá shánka mazla-aara.

23 Watse tá bakuránba emnde ganakini degiya samsa kwaye ñane ankwá áhuwa, bi watse tá bakurá: Náwa ñane ankwá áhuna. Amá kure cenauka, daumbarka ðekidèki.

24 Adaba má watse yá sawa ya, iya Ura á emnde baðemme wá, watse tá niina emnde ba parakke. Ba seke mága á kárá á rade á fantau am dalbe palle ge ekte á samaya, dem dalbe umele keni tá nanna emnde na wá, sawa-aaruwa keni watse ba estuwa.

25 Amá wá, sey yá shushu zlaða ba kwakya emtsaafé, tá de yiyaaya emnde a zamáne na.

26 Ba názena ni ndza ta maganaa emnde am zamane á *Nuhu na wá, am sarte na watse yá eptseya iya Ura á emnde baðemme keni, watse emnde tá maga ba una ñanna.

27 Am zamane á Nuhu wá, slera á emnde ndza ba shunñula náza za, náza sha, ga larusa, vaterete gyaale-aha-aatare ge zála. A demaa estuwa Nuhu am paare á yawe, a tsekwa ge yawe á keða duniya, a keðateraahé baðemme.

28 Am zamane á *Ludu keni ndza a magava ba estuwa. Emnde tá shunñula ba náza zá, antara náza sha, tá shakwa kazlaña, emnde umele tá evvala, tá herða duksa á dem bere, tá ndera bere-aha baðemme.

29 Amá vacite na ni sassa Ludu am *Saudauma wá, Dadaamiya a naba hyateraarhe kárá an wesha an *baraudau á sawa am samaya, a keðateraahé baðemme.

30 Má watse herzhe yá eptsa ya iya Ura á emnde baðemme keni, watse emnde tá maga ba una ñanna.

31 «Vacite ñanna wá, edda una ma a beranaa áte ire á bere keni, a tsunka á dem huðe-aara ge hálá kazlaña-aara. Ba duksa palle ge edda una a beranaa am fe, ñane keni a eptseka á sem mba.

32 Diyaweddiye á ba áte mukse á *Ludu.

33 Edda una a tataya ñezla shifa-aara, watse á keðanaakeda. Edda una tatayaaka ñezla shifa-aara, ñane á shansha shifa-aara.

34 Yá ndaakur ba jirire, am hare ñanna wá, watse emnde buwa tá zlava áte egdera palle, palle watse yá eksanteksa, yá de yá palle.

35 Nwásha buwa tá há hiya átirpalle, yá de eksa palle, yá yá palle. ((

36 Watse yá bera emnde buwa am fe, yá de eksa palle, yá ya palle.))

37 Daaci ta naba ndavanuhe ge pukura-aha-aara, a ba itare tá elvan ge ñane: «Watse á magava áme una ñanna Yaakadada?» A njwaterante, a ba ñane: «A ba am tate na ni ankwá lipa, zaatate-aha tá jaháva á ba ádehuwa.»

18

Naraje an mukse wegyege tá an narkali

1 Am iga a una ñanna maa, Yaisu a bateraa naraje na, ge batera a magarmaga maduwa ba kelaazare, a yaranka ðekidèki.

² A ba ñane á elvan ge itare: «Añkwa narkali am ekse umele, baaka ura á kuaná ñane ðekideki, ba Dadaamiya keni ñane á kuveka ðekideki.

³ Ay añkwa zlaþe mukse weggege á ba am ekse ñanna, ba ke-laazere áseza narkali na, á se bana: Náwa dagalanjerevdagale an ura, maranánmára jirire-aaruwa ge sledagala-aaruwa.

⁴ Am zunjwire wá, narkali na eksarka emtsaade elva á mukse na ðekideki. Amá de shekwaashekwa á yanka mukse na wá, a ba ñane am ervaunþe-aara: Baaka ura yá kuaná ya ðekideki, ba Dadaamiya keni yá kuveka ya ice-aara,

⁵ amá mukse na wá, ambane yá maranánmára jirire-aara ge sledágala-aara ñanna, aþaba á se weshita ire kwakya.»

⁶ A eksetaa elva-aara zlaþe ádaliye Yaakadada, a ba ñane á elvan ge itare: «Mándzawe narkali na, kwá cenanceneka názu a ndaana ñane?»

⁷ Daaci Dadaamiya wá, emnde na ni a dzertersaa ñane, vayi vacika tá ázejará na wá, ñane á shekwaaka ðekideki ge marse jirire-aatare.

⁸ Yá ndaakur ba jirire: Á marse jirire-aatare ba watsewatse. Amá má watse yá sawa ya, iya *Ura á emnde baðemme, watse ba yá se bera emnde na tá an fetarfire am duniya na?»

Naraje an slejaha hadáma, antara ura Farisa

⁹ Daaci Yaisu a bateraa naraje na zlaþe ádaliye, á ndaaná áte emnde na tá zhara ire-aatare ta emnde a jirire ba itare, tá epsawa emnde umele na.

¹⁰ A ba ñane á elvan ge itare: «Zála buwa ta de maga maduwa am *mashidi yaikke. Palle ura *Farisa, palle na slejaha hadáma.

¹¹ A tseteþe ge ura Farisa, a tsaaha, a magaa maduwa am ervaunþe-aara, a ba ñane: Yaakadada Dadaamiya-aaruwa, ya slafaká we-aaruwa kwakya, aþaba ña gergere antara emnde umele. Aþaba itare ta neyle-aha, ta mándzawe-aha, ta emnde a mága gwardzire. Ususe kwakya aþaba ña gergere an slejaha hadáma na náwa ñane na.

¹² Iya, ba kelaa maka yá eksa ndera ser buwa, yá añkwa á sakanse luser am názena yá shaná ya baðemme.

¹³ Slejaha hadáma na keni, a tsaaha yiyiye an ñane, amá ñane wá, ba ketaa ire-aara ge zhara samaya keni magaaka ñane. Daaci a puwanu erva ge ervaunþe, a magaa maduwa-aara, a ba ñane: Yaakadada Dadaamiya-aaruwa, tasle á ña zivarze, iya ya slehaypa.»

¹⁴ Daaci a ba Yaisu á elvan ge itare: «Yá ndaakur ba jirire: Tá dá wá, a shanaa ba zhel ñanna mele an Dadaamiya arge ura Farisa na. Aþaba ma ware una a kantaa ba ñane ire-aara na, sey tá de gánaaga. Amá edda una ni a gaa ire-aara wá, tá de kananteka.»

Yaisu á gaterar barka ge egdzara (Mat. 19:13-15; Mark. 10:13-16)

¹⁵ Duwa á emnde, ta sanaa egdzara ge Yaisu antara ba egdzara mesheshe keni, geni á puwaterar *erva a barka, amá naráterna pukura-aha emnde a saa egdzara ñanna wá, ta naba valaterarhe.

¹⁶ Amá a ba Yaisu á elvan ge itare: «Piyawaterteka, yawaterya a sarsawa egdzara ásezerwa, aþaba *kwára á Dadaamiya náza á emnde na má garevge ba seke itare.

¹⁷ Yá ndaakur ba jirire: Ma ware edda-aara keni máki lyevaaka dem kwára á Dadaamiya ba seke náza á egdzere wá, á taa demka ðekideki.»

Sleberba a se ndava sera á shifa áza Yaisu

(Mat. 19:16-30; Mark. 10:17-31)

18 A tsetehe ge palle á male-aha á Yahudiya-aha, a de ndavanu ge Yaisu, a ba ñane á elvan ge ñane: «Malum, diyandiya ganakini ka ura mággwe. Naba ndindaha, yá maga tara uwe antara uwe, lauktu yá shá shifa na á zleka na?»

19 A ñwanante ge Yaisu, a ba ñane á elvan ge ñane: «Labára ká dahiya an ura mággwe? Baaka ura mággwe máki Dadaamiya-ka palle.»

20 Ábi diyakdiya shairiya-aha á Dadaamiya na a ba ñane: Manja gwardzire, jeka shifa, ileka, manja seydire á fida áte ura, dematervedeme tara eddenja an emmenja.»

21 A ñwanante ge zhel ñanna, a ba ñane á elvan ge Yaisu: «Una ñanna ñannaña bademme daga am egdzarire-aaruwa.»

22 A ba Yaisu á elvan ge ñane: «Una wá, a yakar ba duksa palle: De valuvale názu am rezege á ña bademme, tegatertega shungu-aara ge taláge-aha, ekki watse ká shánsha lafa-aara am samaya. Daaci sawa dabiñaba.»

23 Ba a cenaa una ñanna zhel ñanna wá, a fantau ge dzama ire an tsaka ire, adaba nalmane-aara kwakya jipu.

24 Nanna Yaisu ganakini am dzamá ire zhel na, a ba ñane á elvan ge emnde: «Zlazlafa jipu ganakini tá demda emnde a berba á dem *kwára á Dadaamiya.»

25 Náwa zlazlafa ganakini á dedde názlegwame am biye á lipere, amá zlazlafa ba náza á sleberba zlafe adaliye ge dem kwára á Dadaamiya.»

26 A ba emnde na ta cenanaa an hyema-aatare elva ñanna: «Máki ba estuwa wá, baaka ura á ñezlesenze dekideki.»

27 A ba Yaisu á elvan ge itare: «Názu á taa gevka dekideki áza emnde na wá, áza Dadaamiya ba keski.»

28 Daaci a ba Piyer á elvan ge ñane: «Amá ñere wá, yaneranya duksa bademme, ganakini ñá daba ba ka palle.»

29 A ba Yaisu á elvan ge itare bademme: «Yá ndaakur ba jirire: Ma ware una a yaa há-aara, bi mukse-aara, bi egdzar mama-aha-ñara, bi tara eddenjara an emmenjara, bi a yaa egdzara-aara, adaba *kwára á Dadaamiya wá,

30 kina keni á shansha bademme á jauje ba ge una ñanna, á katafke keni á de sha shifa na á zleka na.»

Yaisu añkwa á sanse ge keyire elva a emtsa-aara antara tsetse-aara am faya

(Mat. 20:17-19; Mark. 10:32-34)

31 Daaci Yaisu a dante pukura-aha-aara kelaawa ju buwa, a ba ñane á elvan ge itare: «Duwa á miya á dem Urusaliima kina na wá, názena ta puwetaa nabi-aha áte iya *Ura á emnde bademme na bademme á de gevge.»

32 Adaba tá de eksivaksa, tá de vite ge emnde na baaka nadina-aatare, tá de epsawisa itare, tá de zlazlizezlazle, tá de kyefiyem nyaihe am ice,

33 tá de ziyuze an ja. Am iga a una ñanna maa, tá de zliyaazle shifa-aaruwa ba dekideki. Amá am hare ge keyire wá, watse yá tsetse am fáya.»

³⁴ Amá palle a názu ta cenanaa pukura-aha na am elva ñanna baaka dekidefeki. Ázetare wá, maana á elva ñanna seska dekidefeki, cenaránka elva na a ndaateraa Yaisu na.

*Ura wulfe shansha ice áza Yaisu
(Mat. 20:29-34; Mark. 10:46-52)*

³⁵ Yaisu herzhanteherzhe Yairikau maa, anjkwa ura wulfe umele á njá áte we á baráma, anjkwa á ñala.

³⁶ Daaci wulfe na á cena ba tá anjkwa á degashe emnde. A naba emndáva: «A jaara uwe?» a ba ñane.

³⁷ A ba emnde: «Una anjkwa á degashe Yaisu ura Nasarátu.»

³⁸ A naba kante kwará ge ñane: «Yaisu *Egdza á Dawuda, tasle á ña zivarze.»

³⁹ Ta naba valarhe ge emnde a katafke ganakini a dufce, amá ñane a far ká kwará á ba a dem zhegela: «*Egdza á Dawuda! Tasle á ña zivarze.»

⁴⁰ Daaci a tsaahé ge Yaisu, a ba ñane: «Sawansa ásehuna.» Daada wulfe ñanna á katafke á Yaisu, a ndavanu ge Yaisu, a ba ñane:

⁴¹ «Ká kátá yá magaká estara kina?» A ñwanante ge wulfe na, a ba ñane: «Yá kátá ba ice malum-aaruwa.»

⁴² A ba Yaisu: «A wertewera ice á ña, mbakaambe fetarfire á ña.»

⁴³ Ba seke ndaha á miya na a naba werte ge ice-aara, a dába Yaisu, ámbere á gala Dadaamiya. Baðemme á emnde na ta naaná an ice-aatare, itare keni ta fantau ge gálá Dadaamiya.

19

Tara Yaisu antara Jakayus

¹ Daaci damda Yaisu am huðe á Yairikau maa, a degáshe am huðe á ekse praatte.

² Am ekse ñanna maa, anjkwa ura zhera-aara Jakayus, ñane male á shungu á hadáma, sleberba jipu.

³ A ekkata jipu ganakini á puwetepuwa ice-aara áte Yaisu, ware ñane Yaisu ñanna. Amá dzegwanká adába ñane paihyhye vayvaya am emnde.

⁴ Daaci ba zhagade-aara á de katafke, a de daleme am mama á zlemnda, geni watse á nanna má á degashe. Adába anjkwa á dába ba tate ñanna Yaisu.

⁵ Ba damda Yaisu am tate ñanna maa, a naba kante ice á dem nafa na, a ba ñane á elvan ge Jakayus: «Tsekwesetsekwe watsewatse Jakayus. Vatena na wá, sey yá de háre á ba am mba á ña.»

⁶ A tsekwe ge Jakayus ba watsewatse, a se lyevaa Yaisu á ba an higa, ge daná á dem mba-aara.

⁷ Baðemme á emnde na tá anjkwa á zharaterzhára na, anjkwa á waterwa am ervaunðe. Ta bantsa itare: «Ezzhárá ka, á de hare am mba á slehaypa.»

⁸ Amá a tsaahé ge Jakayus, a ba ñane á elvan ge Yaakadada: «Yaakadada-aaruwa, sey yá tegartertega kyalma á nalmane-aaruwa ge talage-aha. Máki anjkwa edda una ndza ya lyevaa duksa-aara ba dey wá, yá de eptsannaapetsa huðe ufaðe.»

⁹ A ba Yaisu á elvan ge ñane: «Vatena wá, huðe á há á ña shánsa shifa, ka keni ka ba eggyenara ge Ibrahimia.

¹⁰ Adába sawa-aaruwa ge iya ya *Ura á emnde baðemme wá, ya se tataya ba edda una an kedá na, geni yá lyelye edda-aara.»

Naraje an gursa ge tsakala an nane
(Mat. 25:14-30)

¹¹ Ge emnde na ta zluwa á cena elva nanna, Yaisu a bateraa naraje na zlaɓe ádaliye. Aɗaba herzharanteherzhe Urusaliima ba nja, njarantenja emnde ganakini herzhe segashe-aatare mazla-aara am erwa á emnde, Dadaamiya á de faterá slekse yaikke tá njá am kwara-aara.

¹² Daaci a ba nane am naraje-aara: «Ankwa egdza á ura male a naba tsete, a zlala á dem larde yiyye, a de tatayanvaa sleksire ge ire-aara, á de eptsá ádaliye.

¹³ Lauktu á zlala maa, a ɗante emnde a slera-aara kelaawa, a vaterte gursa kelaawa: Tsakalautsákala an nane, a ba nane á elvan ge itare, dem sarte na má sanaasa ya.

¹⁴ Amá emnde a jeba-aara wayarka an nane. Zlazlala nane wá, ta naba belante emnde, a ba itare: Wayanjerka nje, á se kwaránerá zhel na.

¹⁵ «Amá de shánsha sleksire nanna, mazla-aara a naba saahé á sem larde-aara. Am sarte na saasa maa, a belaa we, ta ɗanante emnde a slera-aara na ndza a vaterte gursa kelaawa ge mbedarwa an nane na, geni á zhara riba á ma ware-aatare keni.

¹⁶ A semhe ge slezunjwire-aatare, a ba nane: Náwa názena ya shanaa an nalmane na ndza ka vitaa ka zanwe, ya shante riba huɗe kelaawa.

¹⁷ A ba slekse yaikke a elvan ge nane: Shagera jipu, ka sleslera á jirire. Aɗaba dzayyire á huɗe á nja am duksa cekwa, yá gakvege male arge berni kelaawa.

¹⁸ A semhe ge buwire-aatare, a ba nane: Náwa názena ya shanaa an nalmane na ndza ka vitaa ka zanwe, ya shante riba huɗe ilyeɓe.

¹⁹ A ba slekse yaikke á elvan ge nane keni: Ekka, yá gakvege male arge berni ilyeɓe.

²⁰ «A de semhe ge umele wá, a ba nane: Náwa názena ndza ka vitaa ka zanwe, ndza ya fademe am bagwadza, ya shebanve.

²¹ Jiija lyawa, aɗaba diyandiya am ire-aaruwa ganakini ka mandzawe; ma fanja ba duksa á nja keni, ká shánsha; janja ba wulfe á duksa á nja keni, ká hala ba duksa á juwa á ba áte ka.

²² A ba slekse á elvan ge nane: Ba elva á nja na keni hyaahya, njaana shairiya. Mbate ka ngudi, ka sleslereka. Diyakdiya ganakini ya mándzawe á ba ka? Ma faneka ba duksa-aaruwa keni yá shánsha; janeka ba wulfe á duksa-aaruwa keni yá hala ba duksa á juwa á ba áte ya, á ba ka?

²³ Máki ba estuwa wá, labára de puwanja nalmane-aaruwa am ban, ma yá se lyiyaná an riba?

²⁴ «Daaci a ba nane á elvan ge emnde na tá á tsaatse ázeɗara na: Lyauvaalya shungu na ázeɗara na, fawanarfe ge edda una a shante riba huɗe kelaawa na.

²⁵ A ba itare tá elvan ge nane: Yaakadada, degi ázeɗara keni ankwa ɗeme gursa nanna?

²⁶ A njwaterante a ba nane á elvan ge itare: Yá ndaakur ba jirire: Tá fanaare ba ge edda una ankwa ázeɗara na. Amá edda una shanteka ɗekideki wá, ba una cekwa am erwa-aara na keni, tá de lyanvulye.

²⁷ Kelaade-aha-aaruwa na wayarka yá gev slekse arge itare na keni maa, sawatersa ba watsewatse, ɗatsawatertedatsa á ba á katafke-aaruwa.»

Yaisu á dem huɗe á Urusaliima
(Mat. 21:1-11; Mark. 11:1-11; Yuh. 12:12-19)

²⁸ Zlauzle á tsaka elva ñanna Yaisu maa, ba zlala-aara zuññwe ákatakfe á emnde ge dem Urusaliima.

²⁹ Herzhanteherzhe Baytifaji antara Baytaniya, daraada áte vuwa á wa na tá daháná an Wa Anyaranyara na wá, a belaa emnde buwa am pukura-aha-aara, a ba ñane á elvan ge itare:

³⁰ «Dawmbare á dem ekse na kwaye ñane á katafke na wá, watse kwá de bera egdza á ezzeñwa an ñgudá, ba ser palle keni zlañe njateka ura átekwa wá, naba pelawaapele sawánsa.

³¹ Máki ura a bakuraa: Kwá pelaná á deme? bawanánba ge edda-aara: Á kataná Yaakadada.»

³² Daaci ba zlala-aatare ge emnde a bela na, bañemme ta de berán ba seke una a baternaa Yaisu na.

³³ Am sarte na tá ankwá pela ezzeñwa na wá, a ba dada-aha-aara: «Kwá pelaná á deme?» a ba itare, tá elvan ge itare.

³⁴ Ta ñwaterante, a ba itare: «Á kataná Yaakadada.»

³⁵ Mazla-aara ta naba saa ezzeñwa na áseza Yaisu, ta se ndakaa zane-aha-aatare áte iga á ezzeñwa ñanna, lauktu ta njetaa Yaisu átekwa.

³⁶ Fantaufa Yaisu ge zlala maa, emnde umele ta pelanse zane-aha-aatare áte baráma, a zlalá ñane átekwa.

³⁷ Am sarte na herzhanteherzhe Urusaliima maa, tá áte baráma a tsekwa á sawa áte Wa Anyaranyara na wá, higartehiga pukura-aha jipu, ta fantau ge gálá Dadaamiya á ba an ká kwárá, tá galaná aǎaba najipu-aha na ta naana itare bañemme na.

³⁸ Ta bantsa itare: «A ganga Dadaamiya barka ge slekse yaikke na kwaya ñane á sawa am zhera á Yaakadada na. Ma ba hairire wá, ankwá am samaya; yaikkire wá, á zlayán ba ge Dadaamiya palle.»

³⁹ Tá ankwá *Farisa-aha umele am dikele á emnde ñanna maa, a ba itare tá elvan ge Yaisu: «Malum! Bateránba ge pukura-aha á ña a ǎarufe.»

⁴⁰ A ñwaterante ge Yaisu, a ba ñane á elvan ge itare: «Ma ta ǎuwa ba itare keni, nakwá-aha na tá fantaufa á ba an ka kwara, una yá ndaakur ba jirire.»

Yaisu á kyuwa Urusaliima

⁴¹ Yaisu herzhanteherzhe berni ba ñga maa, ba a puwete ice-aara áte berni wá, a fantau ge kyuwa berni na,

⁴² a ba ñane: «Ekka keni ma ká diyeddiye seke ba názena ni ma andze á vakte hairire vacite ñanna! Amá am kire na wá, an shebe atuge ice á ña, ká taa diseka mazla-aara.

⁴³ Amá diyeddiye ganakini ankwá á sawa hare-aha umele, watse tá jaktaaveje kelaade-aha á ña á de jauje ge ndzedá á ña, ká de gevge an beca jipu.

⁴⁴ Watse tá keǎakurkeǎa ba ǎekideki antara emnde á ña. Ka berni, amá watse ba nákwá palle keni tá de nánka áte ukfeñara nákwá, bañemme watse tá ñgerǎakñgerǎa, aǎaba diyakseka sarte na ni a sawa Dadaamiya a se melakumele.»

*Slera á Yaisu am *mashidi yaikke* (Mat. 21:12-17; Mark. 11:15-19; Yuh. 2:13-22)

⁴⁵ Duwa á Yaisu á dem *mashidi yaikke, a de fantau ba ñgya emnde a tsakala á segashe,

⁴⁶ a ba ñane á elvan ge itare: «Añkwa an puwa am wakita á Dadaamiya, a ba Dadaamiya: Bere-aaruwa wá, ba bere á mága maduwa, amá kure kwa ganve hwalakwa á nabera-aha.»

⁴⁷ Daaci Yaisu a fantau ge kwaraterse elva á Dadaamiya ge emnde am huđe-aara ba kelaazare. Male-aha á *liman-aha antara malum-aha á *tawraitá, ira male-aha á ekse ta tátaya ja shifa á Yaisu,

⁴⁸ amá baaka dabari-aatare ge ekseksa-aara, aƒaba baƒemme á emnde tá cena ba názena añkwa á kwaratersá ñane na an enƒkale-aatare baƒemme.

20

A vantaaware hákuma ge Yaisu?

(Mat. 21:23-27; Mark. 11:27-33)

¹ Vacite umele, Yaisu añkwa á kwaraterse elva á Dadaamiya ge emnde am *mashidi yaikke, añkwa á balaterá antara labare á higa maa, ta naba duhe ge male-aha á *liman-aha antara malum-aha á *tawraitá, ira male-aha á ekse ádezeñara.

² A ba male-aha ñanna tá elvan ge ñane: «Bañeránba tate na ni ka shaa hákuma á mága duksa-aha na átekwa. Emtu a vaktaa ware baráma-aara?»

³ A ñwaterante ge Yaisu, a ba ñane a elvan ge itare: «Iya keni, yá ndavakurundave duksa palle, vawiteva jawapa.»

⁴ Daaci a ba ñane á elvan ge itare: «A belanaa ware Yuhanna ge magatera baptisma ge emnde? Dadaamiya emtu, emndimagwaha he?»

⁵ Ta fantau ge ndaha elva ñanna am dagave-aatare emtsaade, a ba itare: «Má mi banaa a belanaa Dadaamiya, watse á bamiyá labára fakurtaareka an ñane.

⁶ Máki mi baa ta belanaa ba emndimagwaha, baƒemme á emnde tá de yámika an nákwá, tá de cebamiceba, aƒaba emnde baƒemme fartarfe ganakini Yuhanna nabi á Dadaamiya.»

⁷ Daaci ta ñwanante ge Yaisu, a ba itare: «Ma a belanaa ware keni diyañerka ñere.»

⁸ A ba Yaisu: «Iya keni yá ndaakurka náza-aaruwa, ma ya shaa hákuma á mága duksa-aaruwa áza ware keni.»

Naraje an emnde a mándzawe ta yateraa fe am erva

(Mat. 21:33-46; Mark. 12:1-12)

⁹ Am iga a una ñanna maa, Yaisu a fantau ge ndaater elva an naraje na ge zlamaakelaawa, a ba ñane: «Añkwa ura a dzeɓaa nafa á inabauhi am fe-aara, a yateraa fe ñanna am erva ge emnde a slera, ñane a naba zlala á da shula, á de shekwaashekwa áhuwa jipu.

¹⁰ Samsa sarte á tsáká inabauhi maa, a naba bela sleslera-aara á deza emnde na a yateraa fe am erva na, geni a lyanvaalya dza á inabauhi-aara. Amá emnde na a yateraa fe am erva ñanna ta hyanhe an ja ge slebela-aara ñanna, ta belanaahe an erva-aara dey.

¹¹ Edda á fe na a naba bela sleslera-aara umele, ñane keni ta de zlazlese, ta hyanhe an ja, ta belanaahe an erva-aara ilyebe.

¹² A naba bela umele zlaɓe ádaliye ge keyire. Ñane deme ta gyegese, vuwa-aara baƒemme ba wige, ta tedese á degashe.

¹³ Daaci, a ba edda á fe ñanna: Yá maganá estara kena? A ba ñane: Kina wá, yá ba egdza-aaruwa. Egdza-aaruwa wayanwáya jipu na wá, ámbane tá de fa zherwe áte ñane.

¹⁴ Amá ba ta puwete ice-aatare áte ñane emnde a mága slera am fe na wá, a ba itare am dágave-aatare: Yawwaa, kwaye samsa edda una watse á záná ñane waráta á fe á miya na. Eksaumivaksa, jaumija shifa-aara, daaci fe ñanna á de gev ba náza á miya.

¹⁵ Daaci ta naba eksevaahé, ta danse ádegashe, ta de jehe shifa-aara.»

A ndavateruhe ge Yaisu, a ba ñane á elvan ge itare: «Má samsa edda á fe na mu, watse á magaterá uwe ge emnde a mága slera am fe na?

¹⁶ Ay degiya, má watse samsa edda á fe ñanna wá, á se kefanaakedá shifa a emnde a mága slera am fe ñanna bademme, á yaterá fe am erva ba ge emnde umele.» A ba emnde bademme: «A janaaja Dadaamiya una ñanna!»

¹⁷ A zharateraahe emtsaafé ge Yaisu, a ba ñane á elvan ge itare: «Añkwa an puwa am wakita á Dadaamiya, a ba ñane:

Ba nákwá ñanna ta eblyanvaa emnde a nyáña bere na una, a eksantehe ge Dadaamiya, a ganve nákwá na á ñáná ñane ndzedá á bere ñanna bademme.

Una ñanna mu, á kata ba uwe kena, a ba kure?

¹⁸ «Edda una má a mbefaa áte nákwá ñanna, sey á kezlevkezle edda-aara am tate umele. Sakwa edda una má a eblyaara ñanna ge ñane, sey á hánaahe edda-aara ba ñgerdekdeke.»

¹⁹ Malum-aha á *tawraitá antara male-aha á *Farisa-aha ta naba diyeddiye ganakini Yaisu a ndaha naraje ñanna á ba áte itare. Daaci ta kátá eksa Yaisu á ba am sarte ñanna, amá ta kuva ba zlamaakelaawa.

*Elva a hadáma ge male á larde á Rauma
(Mat. 22:15-22; Mark. 12:13-17)*

²⁰ Mazla-aara maa, ta fantau ge tsagwadá Yaisu á ba am sarte ñanna, ta belanvaa emnde-aatare; emnde ñanna ta ganve ire-aatare ba seke ta emnde a jirire, daaci ta danaa ndáva ge Yaisu, ágire tá tsagwadá elva a mandzawe am mbuwe-aara, lauktu ma tá eksaná átekwa, ma tá dateránda ge emnde a ñgumna.

²¹ Daaci ta ndavanuhe, a ba itare tá elvan ge ñane: «Malum, diyañerdiya ganakini ekka wá, bademme á názena ká ndaaná ka, antara názena ká kwaratersá ka ge emnde bademme ba jirire. Má ká kwaraterse duksa ge emnde, diyañerdiya ganakini ká ndaha ba tsekkire-aara ge elva, an namaari á Dadaamiya.

²² Ndaañernda ba jirire, am *tawraitá á miya mu, añkwa emtu baráma á puwaná hadáma ge male á larde á Rauma, baaka he?»

²³ Amá kertenj diyeddiye Yaisu yaimyaimire na tá añkwa á maganá itare bademme, a ba ñane, a elvan ge itare:

²⁴ «Marawiyánmárá emtsaafé suley palle yá nanaana.» Ta maranánhe. A ba ñane á elvan ge itare: «Nderáva á ware una áte shungu na? Ira zhera na mu zhera á ware?» Ta ñwanante, a ba itare: «Náza á male á larde á Rauma.»

²⁵ A ba Yaisu á elvan ge itare: «Máki estuwa wá, puwawanpuwa ge male á larde názu zlaya-aara, ge Dadaamiya keni názu zlaya-aara.»

²⁶ Ta ettságwaɗa á katafke á emnde baɗemme, amá baaka sharanka názu tá eksáná átekwa, ta yaa á maga ba najipu á jawapa na a vatertaa ɗane, daaci ta ɗu ba we-aatare.

Nɗava áza Yaisu áte tse á emnde am faya

(Mat. 22:23-33; Mark. 12:18-27)

²⁷ Ta naba semhe ge *Saduki-aha umele áseza Yaisu. Ba itare emnde na ta bantsa itare, baaka tse á emnde am faya dekiɗeki na. Ta se ndavanu elva ge Yaisu, a ba itare:

²⁸ «Malum, aɗkwa a puwamitaa Muusa, a ba ɗane: Máki keɗaakeɗa zhele yanka egdzere wá, a melesemele egdza emmenjara mukse-aara, geni á yana egdzara ge egdza emmenjara na keɗaakeɗa na.

²⁹ Iyau, ndza tá aɗkwa dawalaa vuye ta egdzar mama, duwa á makaji-aatare, a gaa gyaale, amá a naba keɗehe, a yaa mukse na, baaka egdzere.

³⁰ A melese ge sledaba-aara, ɗane keni á emtsehe, a yaa mukse na baaka egdzere. Keyire-aatare keni ba estuwa.

³¹ Itare vuye na baɗemme ta gaa ba mukse ɗanna, amá baɗemme zlaruzle, yaránka egdzere ba palle keni.

³² Am iga-aatare baɗemme, a emtsehe ge mukse ɗanna keni.

³³ Vaci tse á emnde am faya mu, watse átuge ware palle mukse na? Aɗaba itare ta vuye na ndza mukse-aatare ba ɗane palle!»

³⁴ A ɗwaterante ge Yaisu, a ba ɗane á elvan ge itare: «Am duniya na wá, zála antara ɗwásha tá aɗkwa á gaava am dagave-aatare.

³⁵ Amá am duniya na watse á sawa á katafke na wá, ma zála, ma ɗwásha keni, emnde na ni hyairephye ge tsete am faya, se njá am huɗe-aara wá, watse baaka elva á nika mazla-aara.

³⁶ Aɗaba watse baaka emtsa mazla-aara, tá de gev ba seke malika-aha á Dadaamiya. Itare ta ba egdzara á Dadaamiya, ádaba ta tsete am faya.

³⁷ Muusa wá, ndaasende ba parakke ganakini watse tá tsetsa emnde a faya an shifa. Aɗkwa an puwa am wakita á Dadaamiya, am tate na á ndaaná áte dake na, a ba ɗane áte eggye-aha á kure werre: Yaakadada, Dadaamiya á Ibrahimia, Dadaamiya á Isiyaaku, Dadaamiya á Yakuba.

³⁸ Daaci máki estuwa wá, tá á ba an shifa-aatare emndu werre. Aɗaba Dadaamiya wá, ɗane Dadaamiya á emnde na tá an shifa, Dadaamiya á emnde na ni tá an emtseka. Baɗemme á emnde a shifa tá an shifa ba ge ɗane.»

³⁹ A ba emnde umele am malum-aha á *tawrait: «Elva á ɗa na ka ndaase ba tsekke malum.»

⁴⁰ Gazlaregazla mazla-aara, baaka ura a ndavanu elva am iga a una ɗanna.

*Almasiihu á tsaaka an wulfe á *Dawuda

(Mat. 22:41-46; Mark. 12:35-37)

⁴¹ Yaisu a ndavateru elva ge itare, a ba ɗane: «Estará ɗane ta bantsa emnde ni *Almasiihu wulfe á *Dawuda na?»

⁴² Dawuda an ire-aara keni a ɗahanaa an Yaakadada, aɗkwa am Jabura, a ba ɗane:

A ba Yaakadada á elvan ge Yaakadada-aaruwa: Njinja am naɗafa-aaruwa,

⁴³ dem sarte na má ganatervege kelaade-aha á ɗa tate á puwa sera á ɗa.

⁴⁴ Ha! Dawuda an ire-aara a ɗahanaa an Yaakadada *Almasiihu. Áy á sawa estara kena ni á gev wulfe-aara na?»

Yaisu anƙwa á gýá pukura-aha geni a farfa hyema áte ire-aatare áza malum-aha á *tawrait

(Mat. 23:1-36; Mark. 12:38-40)

⁴⁵ A ba Yaisu á elvan ge pukura-aha-aara á dem hyema á emnde baɗemme:

⁴⁶ «Faufa hyema am ire á kure áza malum-aha á *tawrait. Aɗaba itare ta emnde a wáyá marava am záne saɗaɗɗe, tá kata emnde ta gater use an ga ire am dagave á zlamaha. Am mashidi keni maa, tá kátá ba sleɗe na átire ge náza a emnde baɗemme na. Ma am muƙri keni itare sey tá de kátá ba sleɗe na ni an dáráɗza jipu na.

⁴⁷ Emnde a zá nƙwásha wegyege áte há keni ba itare. Daaci tá slaɗanve maduwa-aatare ákatafke á emnde wá, geni ta emnde a jirire ágire. Itare zlaɗa-aatare á de jauje ge náza á emnde baɗemme vaci shairiya.»

21

Sadake á nasherire na a fanaa wegyege a mukse

(Mark. 12:41-44)

¹ A kante ice-aara Yaisu, á zhára emnde a berba tá puwa sadake á nashirire á dem nakwati á jáhá sadake am *mashidi yaikke.

² A naa wegyege a mukse umele ɗane baaka duksa-aara, a puwum kwaɓa buwa ɗane keni.

³ Daaci a ba Yaisu: «Yá ndaakur ba jirire: Wegyege a mukse na kwaya ɗane, taláge ba jipu na wá, ɗane a puwum náza-aara jateruje ge emnde baɗemme.

⁴ Aɗaba uwe, itare wá, anƙwa nalmane-aatare, ta saa ba cekwa-aara ge mága sadake an ɗane. Amá mukse na wá, ɗane talage. Baaka tsa umele, amá a naba se puwumhe názu am erva-aara baɗemme.»

Yaisu á ndáhá elva a mbeɗa *mashidi yaikke

(Mat. 24:1-2; Mark. 13:1-2)

⁵ Emnde umele tá anƙwa á ndaha elva á *mashidi yaikke am dagave-aatare, geni mashidi ɗanna wá, an ndera. Nákwá-aha-aara, antara kazlaɗa na ta sanaa sadake-aara ge Dadaamiya, ta caɗaa mashidi ɗanna an ɗane na, zariya jipu. Amá a ba Yaisu á elvan ge itare:

⁶ «Anƙwa á sawa sarte na ni watse ba nákwá palle keni á jauka áte ukfeɗara nákwá, watse baɗemme á mbeɗa á dem áhá kwá ezzhara na.»

Zlaɗa-aha na watse á magava lauktu á zla duniya

(Mat. 24:3-14; Mark. 13:3-13)

⁷ Ta naba ndavanuhe, a ba itare: «Witse á magava am sarte-ara una ɗanna? Watse ɗá dise áte uwe ganakini herzhe á magava duksa ɗanna?»

⁸ A ba Yaisu: «Faufa kure ba hyema a se keɗarakuraaka emnde umele. Aɗaba watse kwakya emnde na tá de sawa an zhera-aaruwa, ma ware-aatare keni á se ba: Ba iya una ya *Almasiihu, hyephye laukte á miya mazla-aara. Amá kure wá, ɗabawaterka ɗekideki.

⁹ Má kwa cenaa labare á wáwa-aha, á dagala ervaunɗe á male-aha gergere wá, kure gazlauka ɗekideki, aɗaba watse á de magava ba una-aha ɗanna zuɗɗwe, amá zlaɓe zle á duniya áte una ɗanna-ka emtsaɗe.»

¹⁰ A farhe zlaɓe áɗaliye, a ba ɗane: «Witse kwá cená ba darda larde umele ge larde umele an wáwa. Emnde á slekse umele dararde ge kwára á slekse umele an wáwa.

11 Á de gejawa haha an ndzedfa jipu am tate-aha gergere; watse á magava masiba-aha, antara waya am tate-aha gergere. Watse tá nanna emnde najipu-aha antara nalaama-aha sadafde á sáwa am samaya.

12 «Amá lauktu ni á magava duksa-aha nanna wá, kure watse tá sluwakursluwa, watse tá magakuránmaga palasa; watse tá de tsakurá am shairiya am mashidi-aha gergere, tá de dákurá á dem danggay. Watse tá de tsakurá á katafke á slekse-aha gergere, antara male-aha á larde gergere adaba zhera-aaruwa.

13 Daaci watse á vakurta ba una nanna baráma ge kure, mága seydire an zhera-aaruwa á katafke-aatare.

14 Duksa palle viyawanaaka wá: Dzamauka ire á názena watse kwá ndaaná kure ge nezla ire á kure an nane.

15 Adaba watse yá vakurtá ba iya an ire-aaruwa enkale antara elva na kwá de ndaaná kure, tá de dzegwánka kelaade-aha á kure vakurte jawapa, tá de dzegwánka mbedakurmbede dekideki.

16 Náwa ba dada-aha a kure antara mama-aha a kure, egdzar mama-aha a kure, vara-aha a kure, antara slakate-aha á kure keni, tá de vakurte ge emnde, tá de ceba shifa á emnde umele am kure.

17 Emnde bademme watse tá dá ba kelaadire ádete kure adaba zhera-aaruwa.

18 Amá wá, ba úgje ire á kure palle á kedeke.

19 Kure wá, tsawaatse ba shagera. Máki tsakuraatse shagera wá, kwá nezlesenzle.»

*Zlafa na baaka kalle-aara na
(Mat. 24:15-21; Mark. 13:14-19)*

20 «Máki kwa nanna jarantaaveje kelaade-aha ge Urusaliima an wáwa wá, diyaweddiye geni herzha keda-aara.

21 Daaci watse tá zhagada emnde na tá am Yahudiya am sarte nanna á dem huđe á wa. Emnde na tá am huđe á Urusaliima keni, watse tá kyá á dete mákwátá. Emnde a mákwátá wá, a sarka á sem Urusaliima dekideki.

22 Adaba hare-aha nanna bademme ba hare-aha á zlafa, geni a gevge názena am wakita á Dadaamiya bademme.

23 Kay! Watse á tsaame kwa zlafa á nwasha na watse tá á huđe, antara nwasha na tá an egdzara áte erva am sarte nanna! Adaba watse kwakya jipu zlafa am hare-aha nanna. Watse á marateránmárá Dadaamiya ge emnde a larde nanna, geni tá ankwá am ervaunde-arire.

24 Watse tá ceba shifa-aatare an masalam; emnde umele-aatare watse tá sluwatersluwa, tá dáterá an shifa á dem larde-aha umele; watse tá lyevaalya emnde na baaka nadina-aatare Urusaliima, tá de ganvege ba seke berbere, dem sarte na má zlauzle náza-aatare ge itare keni.»

*Sawa á *Ura á emnde bademme
(Mat. 24:29-31; Mark. 13:24-27)*

25 «Watse tá nanna emnde nalaama áte vaciya, áte tere, áte terlyakwa-aha keni bademme. Ate haha keni watse ba ire keni tá de kanteka emnde am larde-aha gergere ge lyawa. Adaba watse á vadza haye-aha á ba an ndzedfa, watse kwakya hula-aara.

26 Watse kwakya emnde na á de cebatera ba lyawa, adaba tá de dzámá názena watse á setarge emnde am duniya na kwakya. Adaba bademme á ndzedfa á názena áte samaya á de gejavtegeje ba narnare slede.

²⁷ Am sarte ñanna wá, tá de zhárá ba iya *Ura á emnde baďemme yá aŋkwa á sawa áte kumba, yá sawa an hákuma yaikke antara ďemďemire.

²⁸ Ba máki kwa nanna aŋkwa á magava duksa-aha ñanna wá, pauka hare mazla-aara, tsakwautsákwa hyema á dem samaya, aďaba herzhe kwá ńezla mazla-aara.»

Gáráva an nabugda, má yaaya hyema aŋwaslire

(Mat. 24:32-35; Mark. 13:28-31)

²⁹ Am iga a una ñanna maa, Yaisu a bateraa naraje maa, a ba ńane á elvan ge itare: «Diyaweddiye á ba áte mama á nabugda antara nafa-aha umele.

³⁰ Máki kwa nanna puwaapuwa hyema áte nafa, yaaya umele aŋwaslire wá, diyakurdiya ganakini herzhavteherzhe madare mazla-aara.

³¹ Una ñanna keni ba estuwa. Ba máki kwa nanna aŋkwa á magava duksa-aha ñanna wá, diyaweddiye ganakini herzhavteherzhe dem zlanna á Dadaamiya.

³² Yá ndaakur ba jirire, tá de zlauka emnde a zamane na ba estuwa, sey má naránna gevge duksa-aha ñanna.

³³ Tara samaya an haha wá, tá naba keďa, tá zlauzle. Amá elva-aaruwa wá, á keďeka ďekidėki, sey má gevge.»

Pauka hare, magaumága maduwa

³⁴ «Faufa hyema am ire á kure! Gawevka emnde a dakarire antara emnde a mbazla. Dzamauka ire an kazlaŋa á duniya. Máki estuwa, á se berakurbera háre-aha ñanna ba estuwa, kwa baaka am niya.

³⁵ Aďaba watse á setarge duniya baďemme ba seke narre, baaka ura á geya ágashe ďekidėki.

³⁶ Aďaba una ñanna, pauka háre, magaumága maduwa ma am laukte-ara keni, lauktu kwá de shá ndzeďa ge ńezla átuge duksa-aha ñanna baďemme watse á setarge emnde na, watse á wakurka zherwe ge tse ákatafke-aaruwa ya *Ura á emnde baďemme keni.»

³⁷ Ba kelaa vaha, Yaisu á kwaraterse elva á Dadaamiya ge emnde am *mashidi yaikke. Amá an vayiya wá, á de hare áte ire á wa na tá ďahaná an Wa Anyaranyara na.

³⁸ Ba enjlya-waabere wá, kertenj tsekwaasetsekwe, baďemme á emnde tá de cena elva ázeŋara am *mashidi yaikke.

22

Male-aha tá am sawari á eksá Yaisu

(Mat. 26:1-5; Mark. 14:1-2; Yuh. 11:45-53)

¹ Herzhapteherzhe vayvaya muŋri á depainj na baaka shahi á makala am huďe-aara, muŋri na tá ďahaná an *Paska na.

² Am sarte ñanna maa, de jaremmeje male-aha á *liman-aha antara malum-aha á *tawrait, ta tátaya pute a keďa shifa á Yaisu ba ďekidėki. Ta magaa estuwa, aďaba á wateraa lyawa á ba átuge emnde a ekse.

Yahuda aŋkwa á vela Yaisu

(Mat. 26:14-16; Mark. 14:10-11)

³ Daaci de demda Shaitaine am Yahuda, an Iskariyaut keni tá ďaha ba ńane, ńane ñanna palle á pukura-aha kelaawa ju buwa.

⁴ A duhe ge Yahuda ñanna ádeza male-aha á *liman-aha antara male-aha á emnde á ufa *mashidi yaikke, ta de magaa sawari kerde, geni á de faterem estara Yaisu am erwa á ba an keski.

⁵ Daaci higa ge male-aha na, a ba itare una wá, «[J]á vakte shungu.»

⁶ A eksarhe ge Yahuda. Am iga a una ñanna maa, a fantau ba ge tátaya dabari á faterem Yaisu na am erwa salaakke, a diyarseka emnde dekideki.

Ta tsatsanaa masane á *Paska ge Yaisu
(*Mat. 26:17-25; Mark. 14:12-21; Yuh. 13:21-30*)

⁷ Gyaregya muñri á depain na tá puweka shahi á makala am huđe-aara na, vaci ica egdza kyawe á *Paska wá,

⁸ Yaisu a naba bela tara Piyer tá an Yuhanna, a ba ñane á elvan ge itare: «Dawmbare, de tsatsaumiyaatsatse dafa á Paska, mí de ezza.»

⁹ Ta ndavanu ge pukura-aha na, a ba itare: «Ká kata njá de tsatsakaná áme?»

¹⁰ A ñwaterante, a ba ñane á elvan ge itare: «Máki dakuremda am huđe á berni wá, kwá de puwa ba ja ire antara zhele á sepa yawe am hwama, naba dabaudaba á dem mba na á demkwa ñane.

¹¹ Máki dakuremda maa, bawanánba ge edda á há ñanna: A ba malum wá: Áma bere na yá de zá dafa á Paska am huđe-aara antara pukura-aha-aaruwa?

¹² Daaci á de marakurá bere yaikke átire ge bere, an tsatsa kazlanja am huđe-aara. Kwá tsatsamiya dafa á muñri am huđe-aara.»

¹³ Mazla-aara ba zlálá ge pukura-aha na, tá de bera duksa bademme ba seke una a baternaa Yaisu na. Daaci ta tsatsaa dafa á Paska am bere ñanna.

Masane cufedde
(*Mat. 26:26-30; Mark. 14:22-26; 1 Kaur. 11:23-25*)

¹⁴ Hyephye laukte-aara maa, ankwá á njá arge masane na antara pukura-aha-aara,

¹⁵ a ba ñane á elvan ge itare: «Una názu ya katanaa ya an erwaunde-aaruwa bademme, geni yá zuze dafa á *Paska na antara kure, lauktu yá de shá zladfa-aaruwa.

¹⁶ Adaba zá Paska ñanna wá, yá ndaakur ba jirire, halevuhale ba vatena náza-aaruwa, sey mí de zá ba una am zlanna á Dadaamiya, má sessa maana-aara bademme parakke.»

¹⁷ Daaci a eksante feka, a slafan we-aara ge Dadaamiya, a ba ñane á elvan ge itare: «Nawmbare shawushe bademme á kure.

¹⁸ Adaba iya wá, yá ndaakur ba jirire, halevuhale á ba áte una ge iya, geni yá eksanteksa feka yá fetefa áte we-aaruwa. A juwaa ba á sarte na ni emnde tá de njá am *kwara á Dadaamiya átekwa na.»

¹⁹ Am iga a una ñanna maa, a eksante dafa, a slafan we-aara ge Dadaamiya, a kezlanve, a ba ñane á elvan ge itare: «Una na wá, vuwa-aaruwa, ((yá yanya shifa-aaruwa adaba kure. Magaumága una ma vaatara kení, geni kwá dzamidzámá an ñane.»

²⁰ Am iga a náza za kení a magán ba estuwa, a eksante feka, a ba ñane á elvan ge itare: «Una uzhe-aaruwa a puvaa adaba kure, Dadaamiya á ngudaterá namána ge emnde an ñane.))

²¹ «Amá náwa edda una ni á veliyá ñane mí zá dafa ba kerde.

²² Iya *Ura á emnde baðemme wá, sey ba yá emtsa baaka pekya-aara, aɗaba a tsanaa ba estuwa Dadaamiya. Amá palase ge edda una ni á veliyá ñane.»

²³ Daaci pukura-aha ta fantau ge ndáva am dagave-aatare, geni á maganá ware una ñanna.

Ware una á de gev male á miya baðemme

²⁴ Njaanja gajawe am dagave á pukura-aha, tá kátá dise edda una ni tá zhará ñane ba seke male-aatare baðemme.

²⁵ A ba Yaisu á elvan ge itare: «Slekse-aha á larde, tá aŋkwa á mára sleksire-aatare áte larde-aha, baðemme á emnde a hákuma tá kátá emnde tá baterá shagera slera-aatare.

²⁶ Amá kure wá, estuweka. Edda una gevge male am dagave á kure, a gevge cekwa á kure ba ñane. Slekatafke á kure, a gevge sleslera á kure ba ñane.

²⁷ Am dagave á tara edda una á se beraná á ba am tate á njá ɗafa, antara walaadi mu, málá ware am itare? Ábi málá ba edda una á se beraná á ba am tate á njá náza za na? Amá iya, nja-aaruwa am dagave á kure wá, ya ba seke walaadi.

²⁸ «Kure wá, kwa emnde na ni kwá aŋkwa antara ya ba kelaazare, kwá aŋkwa antara ya am sarte-aha na a badiyaa shaitaine baðemme.

²⁹ Ba seke una ni a vite yaikkire ge iya Edderwa na wá, iya keni vanakurteva ge kure.

³⁰ Watse kwá de njá antara ya am yaikkire-aaruwa, mí de záná átirpalle duksa, mí de sháná átirpalle. Kwá de njá am kurshi-aha á yaikkire ge kya shairiya á Iserayiila-aha jeba kelaawa ju buwa.»

A ba Yaisu watse á yiyaaya Piyer

(Mat. 26:31-35; Mark. 14:27-31; Yuh. 13:36-38)

³¹ «Simaun! Simaun!» a ba Yaakadada á ɗhá Simaun, a ba ñane á elvan ge ñane: «Kwaye shansha baráma Shaitaine ganakini á maganá an kure ba seke hiya na tá aŋkwa eggyega na.

³² Amá ya magaa maduwa aɗaba ka, geni a kezlevka fetarfire á ña baðemme. Am sarte na má watse eptsakeptsá á sem sera-aaruwa wá, fateremfa ndzedá am vuwa ge egdzar mama-aha á ña.»

³³ A ba Piyer á elvan ge ñane: «Yaakadada, iya wá, ma tá damiyá á dem dangay keni, tá dami ba buwa; ma tá ceɓa shifa á miya keni, sey mi ba buwa.»

³⁴ A ba Yaisu á elvan ge ñane: «Yá ndak ba jirire Piyer: Ba vatena na lauktu á kyuwa tsákálá wá, watse ká bánba ka ser keye ganakini diyakikire.»

Yaisu á ndaha elva á partamami, nambela á káshi ira masalam

³⁵ Am iga a una ñanna maa, a ba Yaisu á elvan ge itare: «Am sarte na ya belakurbela, ma shungu, ma kashi ba kimake keni dakuránka na mu, aŋkwa názu kwa kumanaa kure emtu?» Ta ñwanante, a ba itare: «Baaka názu ña kumanaa ñere ɗekideki.»

³⁶ A ba ñane á elvan ge itare: «Kina wá, estuweka mazla-aara. Edda una ni aŋkwa shungu-aara, a eksanteksa; edda una aŋkwa kashi-aara keni, a eksanteksa; edda una má baaka masalam-aara, a veluvele nangyuwe-aara, a shekwepshekwe.

³⁷ Ya bakurnaa adaba uwe, shagera ba á gevge názena a ndaanaa wakita á Dadaamiya áte ya na mazla-aara. Adaba a ba wakita á Dadaamiya: “Nane faremfá am emnde a mága haypa.” Daaci daada áte una nanna kina geni á gevge.»

³⁸ A ba pukura-aha tá elvan ge nane: «Yaakadada náwa anjwa masalam buwa.» A njwaterante, a ba nane: «Hyaahya ba una nanna.»

Yaisu am Gaicaimane

(Mat. 26:36-46; Mark. 14:32-42)

³⁹ Ba segashe-aara ge Yaisu wá, a zlala á ba áte Wa Anyaranyara na mbasmba nane na, ta dabemhe ge pukura-aha-aara keni.

⁴⁰ Daraada áhuwa maa, a ba nane á elvan ge itare: «[Jalaunjalá Dadaamiya geni a badakuruka shaitaine.»

⁴¹ Daaci a gapsehe ba yiye an itare, á hyephye velya nákwá palle, a de kezlaa ugje, a magaa maduwa-aara, a ba nane:

⁴² «Tasle á na Eddaye-aaruwa jinaaja zlađa na a shika, máki wayakiyan-tewayá. Amá a gevka áte náza-aaruwa, a gevge á ba áte náza á na.» ((

⁴³ Daaci a naba jesarhe ge malika á Dadaamiya á sawa am samaya, a se fanem ndzedá am vuwa.

⁴⁴ Ge kwakire á dzama ire na a shaa nane na wá, a magaa maduwa an ndzedá-aara bademme, haa a ses ge ngudeffire cuuwe áte vuwa-aara, á táđla á dete haha tak, tak, take ba seke uzhe.))

⁴⁵ Zlanaazle maduwa-aara mazla-aara, a naba tsetehe a seza pukura-aha-aara maa, a se berater tá am háre, adaba haraare ta taa puka hare, tá am dzámá ire yaikke.

⁴⁶ A tsaterter, a ba nane á elvan ge itare: «Labára kwá pá háre? Pauka háre; magaumága maduwa geni a badakuruka shaitaine.»

Ta eksevaa estuwa Yaisu

(Mat. 26:47-56; Mark. 14:43-50; Yuh. 18:3-11)

⁴⁷ Ba elva nanna keni zlađe zlanaaka Yaisu wá, saressa emnde ta ba kwakya, Yahuda palle á pukura-aha kelaawa ju buwa á katafke-aatare. Daaci a duhe ge Yahuda nanna suuwe ádeza Yaisu, a de nanaahe takwalle, á gan use an ervaunđe-aara palle ágire.

⁴⁸ A ba Yaisu á elvan ge nane: «Yahuda, ká se gi use ganakini ká fiyá an una nanna emtu á dem erva á emnde, iya *Ura á emnde bademme?»

⁴⁹ Emnde tá antara Yaisu tá zhára mága nanna wá, wase zlazlađa jipu. Daaci a ba itare tá elvan ge Yaisu: «Yaakadada, njere keni ná naba waterwá emtu an masalam-aha á njere?»

⁵⁰ Kertenj velesevele erva palle-aatare, a naba wa sleslera á male á *liman-aha, a icanaa hyema a nadafa.

⁵¹ Amá a ba Yaisu á elvan ge itare: «Yawánya, magauka una.» A de semtanaa hyema-aara nanna ge zhel na, a mbanaahe.

⁵² Daaci a ba Yaisu á elvan ge male-aha á *liman-aha, antara male-aha á emnde a ufa *mashidi yaikke, ira male-aha á ekse na ta se eksa nane na, a ba nane á elvan ge itare: «Kwá se eksiya an masalam-aha, antara zade am erva na mu, ya neyle emtu?»

⁵³ Ábi kelaazare yá á ba ázekure am mashidi yaikke, eksakurika đekideki? Daaci sarte na wá, sarte á kure, sarte á tabedammire ge marse hákuma-aara.»

A ba Piyer njane diyaaka Yaisu d'ekid'eki

(Mat. 26:57-58, 69-75; Mark. 14:53-54, 66-72; Yuh. 18:12-18, 25-27)

⁵⁴ Daaci ta naba eksevaa Yaisu na, ta dan ba suuwe á dem mba á male á male-aha á *liman-aha bademme. Piyer wá, a daa d'aba Yaisu ádehuwa, amá wá, gaterápteka d'ekid'eki.

⁵⁵ Mbarantembe kára am hufo á riya á male á liman-aha na, jaran-taaveje emnde ge kára na maa, Piyer keni a de njeme am dagave-aatare.

⁵⁶ Daaci á ezzhárá kwátena umele Piyer na, á njá átuge kára, á ezzhárá, a ba njane: «Degi zhel na keni ba ura á Yaisu njanna.»

⁵⁷ Amá eksarka Piyer, a ba njane: «Diyanka ya zhel njanna emmaye-aaruwa.»

⁵⁸ Cekwaan'gudí wá, a nanhe zlafe ádaliye ge ura umele, a ba njane á elvan ge njane: «Ka keni ka ba palle á emnde njanna.» A njwanante ge Piyer, a ba njane: «Iya njane ka ya, eddaye-aaruwa.»

⁵⁹ Shekwaashekwa á maga saa palle wá, a ba ura umele zlafe adaliye á ba an ndzefa: «Baaka shaige-aara d'ekid'eki, dawale na keni ba ura á zhel njanna. Adaba njane keni ba ura Galili njanna.»

⁶⁰ Amá a njwanante ge Piyer, a ba njane: «Naba ennda seke elva á njá ma ká ndaha uwe keni.» Ba elva-aara keni zlafe zланаaka Piyer, tsáksák'wálikwaa á ba tsakala.

⁶¹ A eptsavte ge Yaakadada, a zharaa Piyer ba yamme, daaci Piyer a naba yehete názena a bannaa Yaakadada, a ba njane: Vatena lauktu á kyuwa tsákálá, ká de bánba ka ser keye ge diyakikire na.

⁶² Mazla-aara a naba sesehe ge Piyer ásegashe, a se fantau ge kyuwa á ba an yawe á kyuwa.

Ta zlazlese Yaisu, ta zuhe an ja

(Mat. 26:67-68; Mark. 14:65)

⁶³ Daaci emnde na tá ufa Yaisu na ta naba zlazlese, ta zuhe an ja.

⁶⁴ Ta fadanse ice, ta vavante d'edek'wa, am iga-aara ta ndavanundave ganakini a jakaa ware, diyeddiye edda-aara.

⁶⁵ Ta epsawse Yaisu an tsáká elva-aha gergere ádete njane.

Yaisu á katafke á *kendekiyi yaikke

(Mat. 26:59-66; Mark. 14:55-64; Yuh. 18:19-24)

⁶⁶ Ba a werehe ge ekse, an enjya werre wá, jarammeje male-aha á Yahudiya-aha bademme; amaana male-aha á *liman-aha, antara malum-aha á *tawraita. Ta saa Yaisu á sem jahava-aatare.

⁶⁷ Daaci ta ndavanuhe ge Yaisu a ba itare: «Ba ka una ka *Almasiihu na emtu? Naba ndaan'ernda.» A njwaterante ge Yaisu a ba njane: «Má yá ndaakurnda, kure kwá fetarka.

⁶⁸ Ma ya ndavakuru elva keni, kwá de viteka jawapa.

⁶⁹ Duksa palle wá, a juwa ba keski mazla-aara, iya *Ura á emnde bademme yá zlala á de njá am na'afaa á Dadaamiya na Sleksa ba njane na.»

⁷⁰ A ba itare bademme tá elvan ge Yaisu: «Ekka mu, ka *Egdza á Dadaamiya emtu estara?» A njwaterante ge Yaisu a ba njane: «Ba seke diyakurdiya, ba estuwa.»

⁷¹ A ba itare am dagave-aatare: «Ázara wedere á miya am seyde-aha mazla-aara, ábi cenamiyáncena názena a ndaanaa njane.»

23

Daránda Yaisu á de katafke á sleksu *Pilaatu
(*Mat. 27:1-2, 11-14; Mark. 15:1-5; Yuh. 18:28-38*)

¹ Daaci ta tsetehe bademme-aatare am *kendemkiya njanna, ta daa Yaisu na á de katafke á sleksu *Pilaatu.

² Daraada ákatafke á slekse maa, ta de fantau ge ica sera á Yaisu á ba áhuwa. Ta banán ge slekse: «Náwa zhel na á wesha larde á miya. A bantsa njane, a varanteka hadáma ge male á larde á Rauma d'ekideki. A bantsa njane zlafe: Ba iya una ya *Almasiihu, ya slekse yaikke.»

³ A ndavanuhe ge sleksu Pilaatu: «Ba ka una slekse á Yahudiya-aha na emtu?» A njwanante ge Yaisu: «Ba estuwa.»

⁴ A ba Pilaatu á elvan ge male-aha á *liman-aha antara dikele á emnde njanna bademme: «Shanáka ya haypa áte zhel na dammaru ge záná an shairiya.»

⁵ Amá itare ta farhe zlafe ádaliye á ba an ndzedá, a ba itare: «Degey an názena á kwaratersa njane ge emnde na á tsante fitenire am larde á miya! Kwaye ndza a fantau á ba am Galili, amá a se hyanme am Yahudiya bademme, se ba áhuna keni samsa an njane!»

Daránda Yaisu á de katafke á sleksu *Hirudus

⁶ Sleksu *Pilaatu ba a cenaa ta tsalante Galili am hudefaara na wa, a fantau ge ndáva tate na ni a sawa Yaisu átekwa, a ba njane: «Zhel njanna ura Galili emtu?»

⁷ Am sarte na diyeddiye ganakini Yaisu a sawa á sa am tate na á kwaná sleksu *Hirudus, a naba belanaa ádezenjara. Adaba am hare-aha njanna Hirudus keni á ba am hudefa á Urusaliima.

⁸ Sleksu Hirudus a higa jipu am sarte na a puwete ice-aara áte Yaisu. Adaba haraare á cená ba labare-aara, haraare á kumá ba njane, geni watse á nanna najipu ázenjara.

⁹ Daaci a ndavanu elva-aha gergere, amá njwanárka Yaisu d'ekideki.

¹⁰ Tá anjwa male-aha á *liman-aha, antara malum-aha á *tawraita áhuwa maa, ta fantau ge ica sera á Yaisu á ba an ndzedá.

¹¹ Mazla-aara sleksu Hirudus antara sawji-aha-aara ta fantau ge valyanse elva a epsawa ge Yaisu, ta epsawse ba nga, ta tsekwanme am zane zariya jipu, ta naba eptsanaahe ádeza sleksu Pilaatu.

¹² Garevge slakate-aha ba vacite njanna tara Hirudus an Pilaatu, adaba ndza ta emnde a dágala.

Njarantenja am shairiya ge ja shifa á Yaisu
(*Mat. 27:15-26; Mark. 15:6-15; Yuh. 18:39-19:16*)

¹³ Sleksu *Pilaatu a jemaa male-aha á *liman-aha, antara male-aha á ekse ira emnde a ekse bademme,

¹⁴ a ba njane á elvan ge itare: «Náwa kwa siyaa zhel na, a ba kure á wesha larde, amá ya ndavanu elva-aha njanna á ba ákatafke á kure, shanáka haypa-aara áte una kwa se puwar ugje kure ganakini á njanaa shairiya.

¹⁵ *Hirudus keni shanka haypa na a guwaa zhel na ganakini á njanaa shairiya. Adaba una njanna a eptsanaahe zlafe ádaliye ásezemiya. Estuwa, ba baaka haypa na a guwaa njane hyepheye ja shifa-aara.

¹⁶ Adaba una njanna, yá zuze á ba an ja, daaci yá belanaabela.»

((

17 Am mbarsembe emnde ba kelaa muŋri á *Paska sey slekse á belaterá danggay palle maa,))

18 bademme-aatare ta jar ye ge Yaisu, a ba itare tá elvan ge Pilaatu á ba an ka kwará: «Ejja zhel na a njeka an shifa d'ekideki, belañernaabela Barabas.»

19 Barabas wá, ta nguđanaa adaba fitenire umele ta tsante am huđe á ekse antara elva á shifa.

20 Sleksu Pilaatu wá, ñane á kátá bela Yaisu. Adaba una ñanna, a se mbedateruhe zlađe adaliye elva-aara ge emnde a ekse.

21 Amá ta ñwanante á ba an hula: Zleñezleñela áte dzangala, zleñezleñela áte dzangala, zleñezleñela áte dzangala, bademme-aatare ba estuwa.

22 A ndaaterhe zlađe adaliye sleksu Pilaatu ge keyire: «Labára ñane ge kure? A gu uwe ñane zhel na diyanka ya na? Iya wá, diyanka ya haypa na a guwaa ñane, hyephye ja shifa-aara na. Yá zuze á ba an ja, yá belanaabela.»

23 Amá itare tsaraatse degdege á ba áte náza-aatare, ta farhe zlađe adaliye ge hula geni a zleñelarzleñela Yaisu. Daaci jeje am ire á Pilaatu, ta ganaa ba itare ndzeđa.

24 Mazla-aara a naba eksarhe geni a gevge názena tá kataná itare ñanna.

25 Daaci a naba belateraa edda una ta danaa adaba fitenire á dem danggay, antara elva á shifa na, a vaterte Yaisu geni tá de maga názena tá kataná itare áte ñane.

*Náwa ta zleñelanaa estuwa Yaisu áte dzangala
(Mat. 27:32-44; Mark. 15:21-32; Yuh. 19:17-27)*

26 Tá anjwa á dándá Yaisu maa, de jarja ire antara ura Siraine umele zhera-aara Simaun átire sa á sawa am makwata maa, ta naba eksevaahe, ta far sepa dzangala á ba an ndzeđa, á daba Yaisu an ñane.

27 Estuwa dikele á emnde a ekse ta daa daba Yaisu na antara ñwasha. Ñwasha na wá, tá ámbera kyuwa, tá tsaka dákwa.

28 Amá a eptsavte ge Yaisu, a ba ñane á elvan ge ñwasha ñanna: «Kure ñwasha-aha á emnde a Urusaliima, kyuwawika iya, amá kyuwaukyuwa ire á kure antara egdzara á kure.

29 Adaba anjwa á sawa hare-aha na ni tá de bánba emnde: Sharánsha ire-aatare ñwasha dziire antara ñwasha na zlađe faranuka uba-aatare ge egdzere, ira ñwasha na tá yeka mazla-aara na.

30 Am sarte ñanna maa, tá de bateranba emnde ge wa-aha sadadde: Mbedawanerarmbede. Tá de bateranba ge egdzar wa-aha: Shebawanerweshebe taslawá á kure!

31 Adaba má ta magante una ge nafa áñwáslá, watse átsáme kena náza á náfa na an ula?»

32 Á ba am sarte ñanna maa, tá anjwa emnde a bádza sleđe ta buwa, ta daterhe antara Yaisu, ta de cebatera átirpalle.

33 Daraada am tate ñanna tá dahaná an Feka á Ire na maa, ta naba zleñelaa Yaisu, antara emnde a bádza sleđe ñanna áte dzangala-aha-aatare, palle am nađafa-aara, palle keni am názlađa-aara.

34 Amá a ba Yaisu: «Eddaye-aaruwa, naba yateraarye haypa-aatare, adaba diyarka.» Itare ta tegaa kazlaña á Yaisu am dagave-aatare. Ge ettega-aara wá, ta maga njeri ganakini a sesse edda una ni á zaná ñane ma uwe keni.

³⁵ Emnde baɗemme tá á ba á tsatse, tá ezzhara. A ba male-aha á Yahudiya-aha ágire tá epsawepsawa: «Ábi ñane a lyese emnde umele? A lyelye kwa ire-aara keni, má ba ñane una *Almasiihu a eksesaa Dadaamiya.»

³⁶ Sawji-aha keni ta ganaptehe, ta de valyananse elva a nyainye, ta maranaa mbazla ɗanɗanje tá kátá fanufe.

³⁷ A ba itare tá elvan ge ñane: «Ábi ka bantsa ka, ka slekse á Yahudiya-aha, lyelye kwa ba ka ire á ña!»

³⁸ Náwa názu ta puwetaa itare áte naláwa, ta fetehe áte dzangala átire ge Yaisu: «Ba ñane una slekse á Yahudiya-aha.»

³⁹ Emnde a badza sleɗe na ta zlenjelateraa antara Yaisu na, palle-aatare a naba zlazlese Yaisu, a ba ñane: «Gakefka *Almasiihu mazla-aara emtu? Lyelye kwa ire á ña, lyañerlye ñere keni.»

⁴⁰ Amá a naba valarhe ge palle na, a ba ñane: «Ekka wá, labára á wanƙa lyawa átuge Dadaamiya? Ka keni ká á ba am zlaɗa ñanna tsa.

⁴¹ Miya antara ka wá, á jamiya ba haypa á miya. Názena tá magamiyán ge miya ba deydey á názena mi maganaa miya keni. Amá ñane mu, a gu uwe, ábi baaka?»

⁴² Daaci a ba ñane á elvan ge Yaisu: «Tasle á ña iya wá, vacitu watse ká de sawa an yaikkire á ña na, ba tasle á ña yehiteyeha iya keni.»

⁴³ A ñwanante ge Yaisu, a ba ñane á elvan ge ñane: «Yá baka ba jirire: Ba vatena na, mí dá ba buwa á dem zlanna á Dadaamiya.»

Náwa ndza a emtsaa estuwa Yaisu

(*Mat. 27:45-56; Mark. 15:33-41; Yuh. 19:28-30*)

⁴⁴⁻⁴⁵ Am sarte ñanna wá, á maga vacitire. Amá má a de tsekwa a ge tabedammire wá, duniya baɗemme baaka vaciya, dem saa keye ba estuwa. Kacekaca á dzegwa na am *mashidi yaikke keni, a naba tamme kalkale am dagave.

⁴⁶ Daaci Yaisu a naba kante kwára á ba an ndzeɗa, a ba ñane: «Eddaye-aaruwa, fanakemfa shifa-aaruwa am erva ge ekka.» Ba a ndaase una ñanna, mazla-aara a naba emtsehe.

⁴⁷ Male á sawji á Rauma, ba a naa duksa ñanna magaavemage na wá, a fantau dise jirire á Dadaamiya, a ba ñane: «Zhel na wá, ba jirire baaka haypa-aara.»

⁴⁸ Baɗemme á nalga á emnde na ndza a sateraa ba se zhára ice na, ta daa á ñaɗa ba ervaunɗe aɗaba názena ta naana itare na.

⁴⁹ Slakate-aha á Yaisu, antara ñwasha na kwaye ta ɗabanaa á sawa am kwára á Galili na, ta tsaahé yiyiye an itare, lauktu ta zhara názena anƙwa á magava na.

Faremfá Yaisu am irekhya

(*Mat. 27:57-61; Mark. 15:42-47; Yuh. 19:38-42*)

⁵⁰⁻⁵¹ Daaci ndza anƙwa ura umele zhara-aara Yusufa, ñane ura Ari-matiya am Yahudiya. Zhel ñanna wá, ura jirire, dzayya huɗe-aara, anƙwa á ufa zamane na ni emnde tá de njá á ba am *kwara á Dadaamiya na. Ñane keni ura male am *kendekyiya yaikke, amá enƙale-aara ɗabaaka názena tá anƙwa á slaslaná emnde umele, antara názena ta maganaa itare am sarte ñanna.

⁵² Daaci a duhe ge ñane á deza sleksu *Pilaatu, a de ndavanu baráma á eksa emtsa á Yaisu.

⁵³ A se tsekwa emtsa na áte dzangala, a fafeme am kalpakane anwaslire, jeba á kalpakane nanna ba lefedfe. Daaci a de zlavanaahe am irekhya ta yese am cacera, ba ser palle keni zlafe zlavaranaaka emtsa am hude-aara.

⁵⁴ Vacite nanna wá, ge zlema, herzhe á fantaufe kwaskwe á puwansepuwe.

⁵⁵ Nwasha na ta saa á daba Yaisu kwaye á sawa am kwara á Galili na wá, ta daba Yusufa á dem tate á heda Yaisu na, ta de zharanaahe irekhya-aara antara zlava-aara am irekhya.

⁵⁶ Mazla-aara ba zlala-aatare á dá, ta de tsatsaa waye-aha-aatare, antara náza se-aatare, ganakini watse tá de wecar ge Yaisu.

Vaci puwansepuwa maa, ta puwansehe emtsaáde áte una am *tawraitá.

24

Yaisu tsetse am faya

(Mat. 28:1-10; Mark. 16:1-8; Yuh. 20:1-10)

¹ Werre an enlyá-waabere ge laade wá, ta duhe ge nwasha nanna ádete irekhya á Yaisu an waye-aha na ta tsatsanaa itare na.

² Amá ta de beraa irekhya á ba an wácene, an tambara páláme yiyiye an we-aara.

³ Ta demhe am irekhya na, amá sharánka Yaakadada Yaisu dekideki.

⁴ Daaci palle a názu tá ndaaná itare baaka dekideki. Ba itare tá átira mága najipu nanna, ta naba jesarhe ge zála buwa ákatakfe-aatare ba estuwa, ta tsekwe me am nanjyuwe na á maga wulwulire jipu na.

⁵ Jaterja lyawa nwasha na, ta puweme erva am ice. A ba emnde nanna tá elvan ge itare: «Labára kwá se tataya edda una an shifa am dagave á emnde a faya?»

⁶ Njane baaka áhuna tsetse, an kwa an shifa-aara ádaliye. Elva na a bakurnaa njane am haha á Galili na dedde am ire á kure emtu?

⁷ Adaba ndza a ndaakurnda, a ba njane: Iya *Ura á emnde bademme wá, watse tá vite ge emnde a mága haypa, tá de zleneliya áte dzangala. Amá am hare ge keyire wá, watse yá tsetse am faya.»

⁸ Daaci saasa elva-aha na ndza a baterna Yaisu na bademme á sem ire-aatare.

⁹ Mazla-aara ba zlálá-aatare áte we á irekhya, tá dateraa labáre ge pukura-aha-aara kelaawa jemtekwe, antara emnde-aara umele bademme.

¹⁰ Náwa zhera á njásha na ta dateraa labáre ge pukura-aha njanna: Maari mukse á emnde a Magdala, Yauwanna, Maari emmarge Yakuba, ira njwasha umele na ndza ta kerde, bademme ta daa ba labáre njanna.

¹¹ Amá pukura-aha eksaranteka elva á njwasha na seke elva a jirire, fartarka an itare dekideki.

¹² Piyer wá, njane a naba tsetehe á ba am sarte njanna, zhagade-aara á dete we á irekhya na, a de zharaa ice á dem hude-aara, a de beraa ba kalpakane. Daaci ba eptsa-aara á da, á maga ba najipu-aara.

Ate baráma a dem Aimawus

(Mark. 16:12-13)

¹³ Ba vacite njanna maa, ta tsetehe ge pukura-aha buwa, ta dem ekse umele tá daná an Aimawus, dagave-aatare an Urusaliima á maga kilaumaiter kelaawa jemtekwe.

¹⁴ Daaci tá ankwá á ndaha názena a magava áte Yaisu am hare-aha nanna am dagave-aatare.

¹⁵ Zlafe itare keni tá ndaha ba elva nanna am dagave-aatare maa, ba Yaisu an ire-aara a duhe ádezetaare, ankwá á zlála antara itare áte baráma.

¹⁶ Tá zhárá ba ura, amá ankwá názu a piyaterterte ge diyeddiye-aara.

¹⁷ Daaci a ba Yaisu á elvan ge itare: «Kwá ndaha elva uwe kure áte baráma na?» Ta tsaahé wá, puwaapuwa vuwa-aatare.

¹⁸ A naba nwanante ge palle-aatare zhera-aara Kiliyaupas, a ba nane á elvan ge nane: «Ka wayve am Urusaliima, zlafe cenakánka názena a magava am hare-aha na ka?»

¹⁹ A ba nane á elvan ge itare: «A jaara uwe?»

Ta nwanante, a ba itare tá elvan ge nane: «Názena a magava áte Yaisu ura Nasarátu na cenakánka? Nane nabi á Dadaamiya, an hákuma jipu am slera-aara á katafke á Dadaamiya, ankwá hákuma á ndaha elva á katafke á emnde ázenjárá.

²⁰ Amá male-aha á *liman-aha á miya, antara male-aha á Yahudiya-aha á miya, ta naba jar ye, ta de faterem am erva ge emnde a duniya, ganakini sey ta maganaa shairiya á shifa, daaci ta naba zlejelehe áte dzangala.

²¹ Baďemme ndza na tamán geni á de lyaná ba nane larde á *Iserayiila. Amá kwaye nane názena a magava áte nane, hare keyire-aara vatena.

²² Zlafe ádaliye maa, jarańerja enkale nwaśha umele tá á ba ázenjere. Adaba ta duhe ge itare an enlya-waabere ba vatena á dete we á irekhya-aara wá,

²³ de berareka am irekhya. Mazla-aara ta naba saa, ta se mbedanjeru labáre, a ba itare: Ta naba jesarhe ge malika-aha á katafke á nje ba estuwa, ta bantsa malika-aha nanna tsetse am faya.

²⁴ Ta duhe ge emnde umele á nje á dete we á irekhya nanna, ta de bera ba seke una ta ndaanaa nwaśha nanna. Nane wá, itare keni naránka.»

²⁵ Daaci a ba Yaisu á elvan ge itare: «Kure wá, baaka enkale á kure đekidėki, mbate elva-aha na ta balanaa nabi-aha na baďemme daaka á dem ire á kure, fakurtarka.

²⁶ Diyakurka đekidėki ganakini sey *Almasiihu á shushe zlaďa-aha nanna, lauktu á dem yaikkire-aara? Ndza cenakuránka una?»

²⁷ Daaci a palateraa názu á ndaana wakita á Dadaamiya á dete nane baďemme. A fantau am wakita-aha na a puwetaa Muusa, date una ta puwetaa nabi-aha umele baďemme.

²⁸ Herzharanteherzhe ekse na tá demkwa na maa, Yaisu a magaa ba seke nane wá, zlafe zlauka shula-aara.

²⁹ Daaci ta fantau ge nananaa ázetare, a ba itare: «Gevge mangaripu mazla-aara Malum, yayiya ge de katafke, naba hare ázenjere.» «Ane,» á bina, a naba duhe antara itare.

³⁰ Njarinja arge masane maa, a eksante dafa am erva, a slafanaa we-aara ge Dadaamiya, a kezlanve dafa na, a vaterte ge itare.

³¹ Mazla-aara a naba werte ge ice-aatare, diyareddiye ge nanire, amá naránka nane mazla-aara.

³² A ba itare am dagave-aatare: «Kay, ázara kena emtakire á ervaunďe á miya am sarte na á palamiya názu am wakita á Dadaamiya áte baráma a sawa na. Higa eksanteka ervaunďe á miya ba seke kára emtu?»

³³ Ta naba eptsehe a ba am sarte ñanna á sem Urusaliima, ta se beraa pukura-aha kelaawa jemtekwe na jarammeje antara emnde a nja-aatare.

³⁴ Ta anƙwa ndaha elva a Yaakadada am dagave-aatare, a ba itare: «Ba jirire tsetse Yaakadada am faya, aƊaba a maranaa ire-aara ge Simaun.»

³⁵ Itare keni ta ndaaterhe labáre-aatare áte baráma, ta ndaaterhe geni diyareddiye Yaisu am sarte na a kezlanve ɗafa, a vaterte na.

Yaisu a marateraa ire-aara ge pukura-aha-aara

(Mat. 28:16-20; Mark. 16:14-18; Yuh. 20:19-23; Sler. emnde 1:6-8)

³⁶ Itare keni zlaɓe tá ndaha ba ñane, ta naa ba Yaisu á tse am dagave-aatare, «A vakurteva Dadaamiya hairire,» a ba ñane á elvan ge itare.

³⁷ Má de gazlargazla wá, jaterja lyawa jipu, aƊaba itare tá kurken náza nye.

³⁸ Daaci a ba Yaisu á elvan ge itare: «Labára kwá maga lyawa estuwa? Labára kwá maga shaige estuwa am ervaunɗe á kure?»

³⁹ Ábi una ba iya? Nawanaana erva-aha-aaruwa antara sera-aha-aaruwa. Fautefa erva á kure áte iya, tapawiyaatapa ba shagera. AƊaba náza nye wá, ñane ɓaaka vuwa-aara. An hyuweka, an hyaihyeka.»

⁴⁰ Á baterá una ñanna wá, ámbera á maraterá erva-aara, antara sera-aha-aara baɗemme.

⁴¹ Aley zlaɓe fartarka emtsaɗe. AƊaba ge kwakyire á higa wá, tá geyá mága ba najipu áte ñane. A naba ndavateruhe, a ba ñane á elvan ge itare: «Anƙwa emtu náza za ázekure áhuna?»

⁴² Ta vante hyuwa á kelfe an teɗa shagera.

⁴³ A lyevaahé, a naba zuhe á ba á katafke-aatare.

⁴⁴ Am iga a una ñanna maa, a ba ñane á elvan ge itare: «Am sarte na ndza yá á ba an shifa-aaruwa am dagave á kure keni, ndza ya ndaakurnda baɗemme, a ba iya: Baɗemme á názena á tsakaná *tawraitá á Muusa áte iya, antara una am wakita á nabi-aha umele, ira una ta puwete am jabura, ndza ya ndaakurnda geni baɗemme sey watse á gevge.»

⁴⁵ Daaci a naba vaterte enƙale ganakini tá cenevaacena názena á ndaaná wakita á Dadaamiya.

⁴⁶ A ba ñane á elvan ge itare: «Náwa názena an puwa am wakita á Dadaamiya: Sey máki shushe *Almasiihu zlaɗa, emtsamtsa. Am hare ge keyire á de tsetse am faya.

⁴⁷ Sey tá magateránmaga waazu ge nalgaadama baɗemme an zhera-aara, geni a magarmága tuba, Dadaamiya á yaterarye haypa-aha-aatare. Tá fantau am Urusaliima.

⁴⁸ Daaci ba kure una kwa seyde-aha á elva-aha ñanna.

⁴⁹ Iya wá, yá de belakurá názena a ba Edderwa watse á vakurteva na á sawa. Amá wá, njawinja á ba am huɗe á berni áhuna, dem sarte na má tsekwatsekwa hákuma á Dadaamiya ñanna á sawa am samaya, á setarge kure.»

Zlálá á Yaisu á dem samaya

(Mark. 16:19-20; Sler. emnde 1:9-11)

⁵⁰ Am iga a una ñanna maa, Yaisu a daterse am huɗe á ekse, kwaye a dateraa á dem Baytaniya. Daraada áhuwa maa, a ketaa erva-aha-aara a gatarar barka.

⁵¹ Am sarte na a gatarar barka ñanna wá, ámbera á tegava an itare, a zlálá á dem samaya.

⁵² Itare ta fantau ge kazlan ugje á ba am tate ɲanna, lauktu ta eptsá á sem Urusaliima, ervaunɗe-aatare emtake jipu.

⁵³ Ba kelaazare icaranseka dem *mashidi yaikke, tá de gálá Dadaamiya am mashidi-aara.

Labare á higa na a puwetaa YUHANNA

*Yaisu *Almasiihu ñane elva á Dadaamiya*

¹ Kwaye am fakta, ba lauktu Dadaamiya á nderá duksa keni, edda una tá dahaná an elva á Dadaamiya na ndza anƙwa tsawe. Elva ñanna ndza ta ba kerde an Dadaamiya, elva ñanna Dadaamiya.

² Daaci elva ñanna wá, kwaye am fakta ta ba kerde an Dadaamiya.

³ Baɗemme á duksa, Dadaamiya a nderanaa áte erva an ñane. Baaka názena ni ta nderanaa áte erva an ñane ka.

⁴ Elva ñanna wá, á vatertá ba ñane shifa ge emnde. Shifa ñanna maa, anƙwa á vaterte parakkire á jirire ge emnde.

⁵ Parakkire ñanna anƙwa á mbe am tabedammire, amá dzegwánka tabedammire ganakini á emtsanaametsa.

Elva áte Yuhanna slemaga baptisma

⁶ Anƙwa ura ndza a belanaa Dadaamiya werre, zhera-aara Yuhanna.

⁷ Sawa-aara ge ñane wá, ndza a sawa ge balateraa elva á parakkire ñanna ge emnde, ganakini a fartarfe emnde áte parakkire ñanna.

⁸ Ñane-ka una parakkire ñanna; ñane wá, á maga ba seydire á elva á parakkire ñanna.

⁹ Parakkire ñanna wá, parakkire á jirire, a semhe á sem huɗe á duniya wá, anƙwa á mbe am dáɗave á emnde baɗemme, á maraterá parakkire á jirire.

¹⁰ Edda una ni tá dahaná an elva á Dadaamiya na wá, ndza á ba am huɗe á duniya. Ba duniya na keni Dadaamiya a nderanaa á ba áte erva an ñane, amá duniya diseka ñane ɗekiɗeki.

¹¹ Ñane a sem larde-aara ba ge ñane, amá emnde-aara ñanna liyiyarka.

¹² Aley keni wá, tá anƙwa emnde na ni ta lyevaa ñane, fartarfe áte ñane. Ge emnde ñanna wá, a naba vaterte barama á gev egdzara á Dadaamiya.

¹³ Garevka egdzara á Dadaamiya áte una tá yaná emndimagwaha am duniya na, amá Dadaamiya a vaterta shifa anƙwaslire, geni tá gevge egdzara-aara.

¹⁴ Elva á Dadaamiya gevge urimagwe, a se nja á ba am dáɗave á miya, huɗe-aara palle áte emnde, ura jirire an tsaka ire, namiyánna yaikkire-aara, yaikkire na ni a vanta a Eddenjara ge ñane, Egdza-aara palle ba ñane na.

¹⁵ Am sarte na a puwete ice-aara áte ñane Yuhanna, a naba kante kwará, a ba ñane á elvan ge emnde: «Náwa edda una ndza ya bakuraa elva-aara, á ba iya: Anƙwa á sawa ura am iga-aaruwa, amá á jiyuje ñane an ngahire na. Adaba kwaye zlaɓe yarika ya, amá ñane anƙwa.»

¹⁶ Adaba ñane a hyephe a jauka, a gamiyar barka an tsaka ire ge miya baɗemme.

¹⁷ Dadaamiya a sateraa *tawrait a ge emnde á kya erva an Muusa, amá tara ngurna-aara antara jirire-aara baɗemme wá, a sanaa á ba áte erva an Yaisu *Almasiihu.

¹⁸ Baaka ura ndza nanna Dadaamiya dekideki, amá Egdza-aara na palle ba nane, ta ba palle an Dadaamiya na, a se maratersaa nane Dadaamiya ge emnde.

Seydire á Yuhanna slemaga baptisma
(*Mat. 3:1-12; Mark. 1:1-8; Luka 3:1-18*)

¹⁹ Vacite umele, male-aha á Yahudiya-aha am Urusaliima ta belaa *Iiman-aha antara *Laiwiŋkau-aha á deza Yuhanna geni tá de ndavanundave nane mu ware.

²⁰ Yuhanna kwalaaka, a naba vaterte jawápa: «Iya wá, ya *Almasiihu-ka», a ba nane á katafke á emnde bademme.

²¹ Ta ndavanuhe: «Ka *Ailiya werre na emtu?» A nute ge Yuhanna: «A'aa, ya Ailiya-ka.» «Ka nabi na njá anƙwa cena elva-aara am wakita á Dadaamiya na emtu?» «Ya nane ka», a ba nane zlaŋe.

²² «Ay ká ware kena? Ndanerndaha názena ni njá de mbedateru ge emnde na ta belanerbela na. Ate ka mu, ka ware?»

²³ A nwaterante ge Yuhanna, a ba nane: «Iya wá, ya edda una ndza a ndahanaa nabi Aisaya werre, a ba nane: Anƙwa ura á ɓálá elva am kaamba, a ba edda-aara: Anƙwa á sawa Yaakadada, tsatsawanaatsatse barama ba ndedde na.»

²⁴ Emnde na ta belateraa á deza Yuhanna nanna wá, emnde umeleatare ta *Farisa-aha.

²⁵ Itare ta ndavanuhe ge Yuhanna, a ba itare tá elvan ge nane: «Labára ká magaterá baptisma ge emnde máki ka Almasiihu-ka, ka Ailiya-ka, ka nabi na á ndahaná wakita á Dadaamiya-ka?»

²⁶ A nwaterante ge Yuhanna, a ba nane: «Iya wá, yá magakurá baptisma á ba an yawe, amá anƙwa ura á de sawa am iga-aaruwa, ba kina keni anƙwa á ba am dáƙgave á kure diyakurka ba kure, nane wá,

²⁷ ba ge slesafanse kimake am sera keni lyanefka dekideki.»

²⁸ Una-aha nanna a magava am Baytaniya áte iga a guwa á Urdun, tate na Yuhanna á magaterá baptisma ge emnde.

Yaisu egdza zhel kyawe á sadake á Dadaamiya

²⁹ Makuralla-aara, ma ba a puwete ice-aara Yuhanna áte Yaisu, anƙwa á duwa ádezenara wá, a ba nane: «Kwaye egdza zhel kyawe á sadake á Dadaamiya, á bezaná nane haypa á duniya bademme.

³⁰ Ba nane edda una ndza ya bakuraa elva-aara, a ba iya: Anƙwa á sawa ura am iga-aaruwa, amá á jiyuje nane an ngahire, adaba kwaye zlaŋe yarika ya keni nane anƙwa na wá, ba nane.

³¹ Ba iya keni ndza diyanka dawale nanna estuwa, mbate adaba ba nane una ya se magaterá baptisma an yawe ge emnde geni a diyareddiye emnde a *Iserayiila ba shagera.»

³² A ba Yuhanna zlaŋe ádaliye: «Ya nanna Shedekwe Cufedde á tsekwa á sawa am samaya ba seke takala wá, a se tsekwehe áte nane.

³³ Werre wá, ndza diyanka ganakini nane ura estuwa, amá ndza a biyánba Dadaamiya na a belí ge se magateraa baptisma an yawe ge emnde na, a ba nane: Watse ká nanna Shedekwe Cufedde á se tsekwanem am ire ge ura, ura nanna wá, ba nane una watse á magaterá baptisma ge emnde an Shedekwe Cufedde na.

³⁴ Ya nanna una nanna», a ba Yuhanna, «Adaba una nanna yá enndáhá ba párákke geni ba nane una *Egdza á Dadaamiya.»

Pukura-aha á Yaisu zuññwe

³⁵ Gurgekse-aara keni ba nja-aara am tate ñanna Yuhanna, tá ankwá emnde buwa am pukura-aha-aara ázeñara.

³⁶ A naa Yaisu ankwá á degáshe wá, «Kwaye egdza zhel kyawe á sadake á Dadaamiya!» á bina.

³⁷ Cenaráncena pukura-aha-aara buwa na elva ñanna, ta naba tse, ta dába Yaisu.

³⁸ A eptsavete ge Yaisu wá, a naa ba tá dabaná am iga. A ndavateruhe: «Kwá kátá uwe kure?» Tá ñwanante a ba itare: «Ká njá áme ká Rabbi?» (amaana malum).

³⁹ A ñwaterante ge Yaisu, a ba ñane: «Sawmbare, nawanaana tate ñanna.» Daaci ta duhe, ta de zharanaahe tate na á nja Yaisu átekwa ñanna, ta zlsansau váha ázeñara. Duwa-aatare ñanna á maga saa ufafe á ice a vaciya.

⁴⁰ Pukura-aha buwa na ta cenvaa seydire na a maganaa Yuhanna áte Yaisu, ta dába Yaisu na wá, palle-aatare Andere, egdza emmenjara ge Simaun Piyer.

⁴¹ Am iga a tegava-aatare antara Yaisu wá, Andere ta de ja ire an egdza emmenjara Simaun zuññwe. Daaci a mbedánuhe, a ba ñane: «[Jere shañeránsha *Almasiihu vatena» (amaana: Edda una a eksesaa Dadaamiya).

⁴² Daaci a puwanse á deza Yaisu na. Daremda áza Yaisu, a ba Yaisu á elvan ge ñane: «Ba ka Simaun egdza á Yuhanna na ka? Mazla-aara wá, zhera á ña Kaifas.» Amaana: Piyer. Piyer na wá, palaha.

Yaisu á dáhá tara Filip an Natanayail

⁴³ Makuralla-aara tsetse ire á Yaisu ge eptsá á dem kwará á Galili maa, de jarje ire antara Filip. «Sawa dábidába», a ba ñane á elvan ge ñane.

⁴⁴ Filip, ñane ura Baytisayda, ekse-aatare ba palle antara Andere ira Piyer.

⁴⁵ Duwa á Filip, ñane keni ta de jaa ire antara Natanayail, a mbedánuhe, a ba ñane á elvan ge ñane: «[Jere shañeránsha edda una Muusa a puwete elva-aara am *tawraitá, nabi-aha umele keni ta ndaha elva-aara na. Una ba Yaisu egdza á Yusufá, ura Nasarátu.»

⁴⁶ A ba Natanayail á elvan ge ñane: «Duksa shagera estuwa ni á jesaare á kya Nasarátu Filip?» A ba Filip: «Sawa nanaana ba ka.»

⁴⁷ Am sarte na ankwá duwa Natanayail ádeza Yaisu, a ba Yaisu: «Náwa ura *Iserayiila jirire na ni baaka fida am ñane dekidéki.»

⁴⁸ «Ka diyise áme?» a ba Natanayail á elvan ge ñane. A ñwanante ge Yaisu, a ba ñane: «Ba lauktu á duwa Filip á de dákdáhá am ekte á nabugda na keni, iya yá zhárá ba ka.»

⁴⁹ Daaci a ba Natanayail á elvan ge ñane: «Malum, ekka wá, ka *Egdza á Dadaamiya, ka Slekse á *Iserayiila ba jire.»

⁵⁰ A ba Yaisu á elvan ge ñane: «Ká fetare áte ya, adaba ya bakaa ya nákná am sarte na ká am ekte á nabugda na emtu? Duksa na á jauje ba ge una keni, sey watse ká nanna.»

⁵¹ A ba ñane zlafe adaliye á elvan ge ñane: «Yá ndak ba jirire: watse kwá nánná degiya samaya an wacene ba wanje, daaci malika-aha á Dadaamiya tá dálá á dem samaya, tá tsekwa zlafe á setarge iya ya *Ura á emnde bademme.»

2

Muñri á larusa am Kana

¹ Am háre ge keyire am iga a tse-aara, jerje muñri á larusa am Kana am kwará á Galili. Ankwa emmenjara ge Yaisu am larusa njanna.

² Yaisu antara pukura-aha-aara keni daraterdáhá á dem larusa njanna.

³ Daaci ektsateraarektse mbazla maa, a ba Maari á elvan ge Yaisu: «Degiya baaka zlauzle mbazla-aatare.»

⁴ Amá a njwanante ge Yaisu a ba njane: «Emma ká kwarisá ka slera-aaruwa emtu? Iya zlafe samka sarte-aaruwa emtsaade.»

⁵ Amá duwa á Maari, a ba njane á elvan ge emnde a tega duksa, «Ma a bakuraa uwe keni naba magaumágá.»

⁶ Ankwa jeba á gahe á yawe-aha umele am tate njanna, Yahudiya-aha tá bara an njane áte una á kwaratersá nadina-aatare. Gahe-aha njanna wá, palle-aara á ekse yawe deydey hwámá ilyebe.

⁷ A ba Yaisu á elvan ge emnde a tega duksa: «Nawantenáhá gahe-aha na an yawe.» Ta naba nante yawe am gahe-aha na an we-aara.

⁸ Daaci a ba Yaisu á elvan ge itare: «Kina wá, kawvaaka cekwaangudí, vawanteva ge male á muñri na.» Ta naba kevaahé, ta danánhe.

⁹ Male á muñri njanna a tapaa yawe na a nyev mbazla na, diyaaka tate na ni ta sanaa átekwa. Amá emnde a tega duksa wá, itare diyardiya adaba ta payema ba itare yawe njanna á dem gahe-aha. Daaci male á muñri na a dante zhele á larusa,

¹⁰ a ba njane á elvan ge njane: «Emnde tá tegater mbazla na emtake jipu na emtsaade zunjwe ge emnde, má hyaterhya mbazla ge emnde lauktu tá payaterá una ektselváktsa emtakire-aara ni, ekka sem kina keni ka shefanve una emtake jipu na á ba am bere?»

¹¹ Kwaye njane najipu á Yaisu zunjwe, a maganaa am Kana, am kwará á Galili. A marese estuwa yaikkire-aara, pukura-aha ta fetarehe áte njane.

¹² Am iga a una njanna maa, njane, emmenjara, egdzar mama-ahajara, ira pukura-aha-aara, ta zlálá á dem Kafarnahum. De hararaaháre cekwaangudí áhuwa.

Názena a maganaa Yaisu am mashidi

(*Mat. 21:12-13; Mark. 11:15-17; Luka 19:45-46*)

¹³ Herzhapteherzhe muñri á Yahudiya-aha na tá daháná an *Paska na maa, a naba tsetehe ge Yaisu, a dem Urusaliima ge mága muñri njanna.

¹⁴ Daada-aara am Urusaliima wá, a dem *mashidi yaikke. Duwa-aara, a de bera emnde tá ankwa válá sla-aha, kyawe-aha, antara emnde a válá takala, ira emnde a peteke, tá an tabel-aha-aatare á katafke.

¹⁵ Yaisu a naba kezlante zává, a ganve ba seke kurpe, a ngyaterse antara dabba-aha-aatare na bademme am mashidi na, a naba mbaáaa tabel-aha á emnde a peteke, a puwevhe ge shungu-aha-aatare njanna á dem áhá.

¹⁶ A ba njane á elvan ge emnde a vela takala keni «Jawanaaja áhuna! Labára kwá ganve bere á Edderwa bere á tsakala?»

¹⁷ Pukura-aha-aara tá zhárá ba maga-aara na wá, ta naba yehete názu am wakita á Dadaamiya, ankwa an puwa a ba njane: «Dadaamiya-aaruwa, wayantewáyá bere á njan ervaunde-aaruwa bademme, yá taa njeka tsekadde dekidéki.»

¹⁸ Am iga a una nanna maa, a ba male-aha á Yahudiya-aha, tá elvan ge nane: «Ká marañerá najipu-ara kina lauktu nã dise átekwa geni a vaktaa ba Dadaamiya hákuma á mága una?»

¹⁹ A nwaterante ge Yaisu, a ba nane: «Naba mbedawanaambeda kure mashidi na, yá tsantetse zlafe ádaliye am háre keye.»

²⁰ A ba Yahudiya-aha tá elvan ge nane: «Yawe kul ufafe ju unkwaha tá nderá ba mashidi na náwa nane na ní, ká tsantetse ka am háre keye?»

²¹ Mbate nane a ndanaa áte mashidi-ka, nane a ndaha elva a emtsa-aara, antara tse-aara am fáyá.

²² Am sarte na tsetsa Yaisu am fáyá wá, saasa elva nanna á sem ire á pukura-aha-aara, ta fetarehe áte názena am wakita á Dadaamiya, antara elva-aha na ndza a ndahanaa nane bademme.

Ma ware keni Yaisu diyaadiya huđe-aara

²³ Am haraare Yaisu am Urusaliima am muñri á *Paska maa, kwakya najipu-aha na a maganaa nane, emnde keni kwakya fartarfe áte nane adaba najipu-aha nanna.

²⁴ Amá Yaisu wá, fetareka an itare, adaba nane diyaadiya názu am ervaunđe-aatare bademme.

²⁵ Adaba nane wá, tá banná emndeka elva áte ura, diyaadiya ba nane názu am huđe á emnde bademme.

3

Tara Yaisu an Nikaudaimus

¹ Ndza anjka ura *Farisa umele zhera-aara Nikaudaimus, palle á male-aha á Yahudiya-aha wá,

² a seza Yaisu an vayiya, a se ndava elva ázeñara. «Malum», a ba nane á elvan ge Yaisu: «Diyanerdiya geni a belakaa Dadaamiya, adaba baaka edda una á dzegwándzegwa mága najipu-aha na ká anjka maganá ka na, máki baaka Dadaamiya antara nane.»

³ A nwanante ge Yaisu, a ba nane á elvan ge nane: «Yá ndak ba jirire: Baaka ura á dem zlanña á Dadaamiya máki yairseka ge buwire.»

⁴ A ba Nikaudaimus á elvan ge nane: «Tá yáná estara kena emgyegwe a zhele, á dzegwándzegwa dem huđe á emmenjara, lauktu tá eyya ádaliye emtu?»

⁵ A ba Yaisu á elvan ge nane «Yá ndak ba jirire: Ma ware edda-aara keni á daaka á dem zlanña á Dadaamiya dekideki má yairseka an yawe antara an Shedekwe Cufedfe.

⁶ Una tá yáná emnde am duniya na keni ba ge ire-aara. Tate na á yáná Shedekwe Cufedfe keni á yáná ba shedekwe.

⁷ Manjka najipu adaba ya bakaa sey tá yakurseye ge buwire.

⁸ Effeya wá, ma á dem tate-ara keni ba á vátá. Ká cenáncena mága-aara, amá wá, ma a tseta áme keni diyanjka, ma á de tse áme keni diyanjka. Edda una tá yáná an hákuma á Shedekwe Cufedfe keni ba estuwa.»

⁹ A ba Nikaudaimus á elvan ge nane: «Á magava estara una nanna?»

¹⁰ A nwanante ge Yaisu: «Iyau ekka wá, ka malum á *Iserayiila-aha yaike keni diyanjka una?»

¹¹ Yá ndak ba jirire, nere wá, nã ndakur názena ni diyanerdiya, antara názena nã nanna, amá kwá ceneka elva á nere.

12 Máki yá bakurá elva áte kazlaŋa á duniya aley cenakurvaaka fakurtaareka áte ya, sakwa kazlaŋa á samaya emtu?

13 Ay degiya baaka edda una ndza a dem samaya ba palle keni. Cenaucena elva-aaruwa ya *Ura á emnde bademme na ya sawa am samaya.

14 «Yeheteyeha názena ndza a maganaa Muusa am kaamba werre: A magaa havale an verzhagane, a zlejelete áte zade, a kante á dem zhegela. Iya *Ura á emnde bademme keni watse tá de zlejelíyá ba estuwa.

15 Daaci ma a fetare ware áte ya keni á shansha shifa na á zleka na.

16 Adaba Dadaamiya wayatewáya duniya kwakya. Adaba una ŋanna a vante Egdza-aara palle ba ŋane. Ma a fetara ware áte Egdza ŋanna keni, á kedeka dekideki, á shansha shifa na á zleka na.

17 Dadaamiya helaaka Egdza-aara á sem duniya geni á se ŋgwada emnde, amá a belán geni tá ŋezlesenzele emnde áte erva an ŋane.

18 Edda una fetarfe áte ŋane wá, baaka shairiya áte ŋane. Amá edda una má fetareka áte ŋane wá, ba kina keni ŋánŋa shairiya, adaba fetareka áte *Egdza á Dadaamiya palle ba ŋane.

19 Náwa názena ni watse emnde tá shá ŋgwada adaba ŋane: Samsa parakkire á sem duniya, amá emnde a duniya yarnaaya, itare ta hayaa ba tabedammire, adaba shagerka názena tá maganá itare.

20 Ma ware una á maga duksa shagerka na, wayaaka an parakkire dekideki, a hayaa ba nja am tabedammire, geni a marseka parakkire shagerkire na á maganá ŋane na.

21 Amá edda una ni á maga duksa shagera wá, ŋane á kátá ba parakkire, geni a naránna emnde shagerire-aara antara geni a diyareddiya emnde fesarfire na á maganáŋ ge Dadaamiya.»

Ngahire á Yaisu an názá á Yuhanna slemaga baptisma

22 Am iga a una ŋanna maa, a tsetehe ge Yaisu antara pukura-aha, ta dem tate umele á ba am kwará á Yahudiya ŋanna, hararaare jipu am tate ŋanna, ta magateraa baptisma ge emnde áhuwa.

23 Yuhanna slemaga baptisma keni anƙwa á magaterá baptisma ge emnde am ekse á Aynun herzhe an Salim, adaba kwakya yawe am tate ŋanna. Emnde kwakya tá dezeńara, á magaterá baptisma.

24 Adaba zlaŋe eksarvaaka Yuhanna á dem danƙay am sarte ŋanna.

25 Ay emnde umele am pukura-aha á Yuhanna, tá anƙwa gajawe antara ura Yahudiya umele arge nade á Yahudiya-aha ge bára, lauktu tá shá cufeddire áza Dadaamiya.

26 Duwa-aatare á deza Yuhanna, «Malum yaikke», a ba itare tá elvan ge ŋane, «Zhel na ndza á njá ázeŋa áte iga a guwa á Urdun, ndza ka baneraa elva-aara na, zlaŋe anƙwa emtu am ire á ŋa? Kwaye ŋane keni anƙwa á magaterá baptisma ge emnde, bademme á emnde tá kela á ba dezeńara.»

27 A ba Yuhanna á elvan ge itare: «Baaka ura á shansha ba názara keni máki vanteka Dadaamiya.

28 Náza-aaruwa wá, ba kure keni diyakurdiya. Adaba ya bakurnaa ba iya an we-aaruwa geni iya wá, ya Almasiihu-ka, amá ya slebela á Dadaamiya ge se tsatsanaa baráma ge *Almasiihu.

29 Diyakurdiya zhele á larusa wá, edda á mukse ba ŋane. Náza á slákáte wá, ŋane ba á njá átevege ura-aara zhele á larusa, á higa jipu ge cena

kwárá á ura-aara máki á ndáhá elva. Ba duksa palle ge iya keni. Ya ba seke ura á zhele á larusa, kina ervaunđe-aaruwa ba seke nama.

³⁰ Shagera ba á farfe ngahire-aara ge njane, á gulá náza-aaruwa.»

Edda una a sawa am samaya

³¹ Edda una a sawa am samaya wá, bademme á duksa á ba am erva-aara. Amá ura á duniya wá, njane ba urimagwe, elva-aara keni á ndaha ba elva á duniya. Amá edda una a sawa am samaya wá, bademme á duksa á ba am erva-aara.

³² A ndáhá názena ni a nanaa njane, antara názena ni a cenanaa njane, amá baaka ura á cena elva-aara.

³³ Ma ware una a cenvaa elva-aara keni, edda-aara njantenja jirire á Dadaamiya.

³⁴ Slebela á Dadaamiya wá, á ndáhá ba elva á Dadaamiya, adaba Dadaamiya á vante Shedekwe-aara baaka zlakta-aara.

³⁵ Dadaamiya wá, wayetewáyá Egdza-aara, bademme á duksa a fanem am erva ba ge njane.

³⁶ Ma a fetaare ware áte *Egdza á Dadaamiya keni shánsha shifa na á zleka na. Amá edda una fetarka áte njane wá, á shanka shifa, á segasheka edda-aara am ervaunđe á Dadaamiya dekideki.

4

*Tara Yaisu an mukse á *Samariya*

¹ Cenarácena *Farisa-aha geni Yaisu anƙwa á magaterá baptisma ge emnde kwakya, ma emnde keni vayya ba emnde-aara arge emnde á Yuhanna.

² Cenácena Yaisu elva-aatare bademme. Ge jirire wá, Yaisu an ire-aara magannaaka baptisma ge ura, tá maganá ba pukura-aha-aara.

³ A cenaa ba elva á *Farisa-aha njanna Yaisu wá, a naba tsete am kwárá á Yahudiya njanna bademme, ge eptsá á dem kwárá á Galili.

⁴ Ge dem Galili njanna maa, sey á degáshe am huđe á *Samariya praatte.

⁵ Daada am ekse umele tá dáhána an Sikar am kwárá á Samariya maa, anƙwa fe ndza a vantaa Yakubu ge egdza-aara Yusufa áte iga a ekse njanna.

⁶ Anƙwa suwa ndza a yanaa Yakubu werre am fe njanna. Daaci a duhe ge Yaisu, a de njehe áte we á suwa njanna adaba kudúkkudé vuwa-aara ge zlalá. Am sarte njanna keni hyephye vacitire.

⁷ Ay samsa mukse á emnde a Samariya a se ká yawe maa, «Viteva yawe yá shushe», a ba Yaisu á elvan ge njane.

⁸ Am sarte njanna zlarzálá pukura-aha-aara, ta de shekwa náza za am huđe á ekse.

⁹ A ba mukse na á elvan ge njane: «Ká ura a Yahudiya ni, ká ndaviyu yawe ge iya ya mukse a Samariya? Yá vakteva ká essha?» (A ndaa una mukse na wá, adaba tá gyaaveka Yahudiya-aha antara Samariya-aha.)

¹⁰ A ba Yaisu á elvan ge njane: «Ba diyanƙire ka wá, ma andze diyakdiya duksa na ni á vaterta Dadaamiya ge emnde, antara edda una náwa á ndavaku yáwe á sha na wá, baira ma ká ndavanuwa ba ka, ma ká shánsha yawe na á fá shifa am ura na.»

¹¹ A ba mukse na á elvan ge njane: «Ká káná an uwe kwa eddaaye? Ganta á ƙa keni baaka, suwa sladé vayvaya, ká sháná estara yawe á shifa njanna ká ndaná ka na?»

¹² Ekka jakuje ge eggyenere Yakubu na a yanjer suwa na emtu? Nane, egdzara-aara ira walde-aha-aara bademme ta shaa ba yawe á suwa na!»

¹³ A ba Yaisu á elvan ge nane: «Bademme á názena á shá yawe á suwa, ndera keni ba á wanwa zlafe ádaliye.

¹⁴ Amá edda una a shu yawe na yá vanta ya wá, á wanka ndera mazla-aara. Adaba yawe nanna yá vantá ya na á de nyev suwa am nane, suwa nanna á vante shifa na á zleka na ge edda-aara.»

¹⁵ A ba mukse na á elvan ge nane: «Viteva ka yawe nanna eddaaye, geni a wika ndera mazla-aara, yá shansha ire-aaruwa ge se ka yawe áhuna.»

¹⁶ A ba Yaisu á elvan ge nane: «De dantedaha kwa zhele á nã, kwá sawa kerde.»

¹⁷ «Baaka zhele-aaruwa», a ba mukse na á elvan ge Yaisu. «Baaka zhele á nã a ba ka na wá, ndaksenda jirire», a ba Yaisu á elvan ge nane.

¹⁸ «Adaba zala-aha á nã miyenne ka gateraa ka wá, tá ilyebe, amá zhel na ká am mba-aara kina na zhele á nã ka. Baaka fida am elva á nã na.»

¹⁹ A ba mukse na: «Kina wá, diyandiya ganakini ka nabi eddaaye.

²⁰ Ká cenáncena emtu ndza ba werre keni eggye-aha á nã ta kezlan ugje ge Dadaamiya á ba áte wa na náwa nane na, amá á ba kure Yahudiya-aha sey Urusaliima palle una tate á kezlan ugje ge Dadaamiya.»

²¹ A ba Yaisu á elvan ge nane: «Náwa yá ndaaka elva emmaaye, eccena ba shagera: Ankwa á sawa sarte umele wá, tate á kezlan ugje ge Dadaamiya watse áte wa na ka palle, am Urusaliima ka palle.

²² Kure Samariya-aha wá, ma kwá kezlan ugje ge ware keni diyakurka. Amá nã Yahudiya-aha wá, diyandiyi edda una ni nã kezlan ugje nã. Adaba slelya ura á jesaare á ba dagave á Yahudiya-aha.

²³ Amá ankwa á sawa sarte umele, ba kina keni samsa sarte nanna, emnde tá de kezlan ugje ge Dadaamiya na Dada ba nane na, an hákuma á Shefekwe Cufedde, tá de kezlan ugje á ba an jirire. Adaba Dadaamiya wá, á kátá emnde na ni tá kezlan ugje áte una nanna.

²⁴ Dadaamiya wá, Shefekwe, emnde na tá kezlan ugje keni a kezlarankezla an hákuma á Shefekwe Cufedde, a kezlarankezla á ba an jirire.»

²⁵ A ba mukse na á elvan ge nane: «Diyandiya watse á sawa *Almasiihu, watse á se palanernaapálá nane sera á duksa bademme.»

²⁶ A ba Yaisu á elvan ge nane: «Ba iya Almasiihu nanna yá ndaka elva na.»

²⁷ Am sarte nanna, pukura-aha á Yaisu keni saremsa mazla-aara. Tá maga najipu-aara itare, Yaisu ankwa á nda elva antara mukse na. Amá baaka ura a ndaana elva ge mukse na, geni ká kátá uwe ázenara, baaka edda una a banán ge Yaisu geni a jakurma uwe antara mukse na.

²⁸ Daaci mukse na a naba belaa hwámá-aara áhuwa, a eptsehe á dem huđe á ekse, a ba nane á elvan ge emnde:

²⁹ «Sawmbare emtsaade, nawanaana zhele umele náwa nane áhuna, a balise názena ndza ya maganaa ya bademme, watse *Almasiihu nã emtu estara?»

³⁰ Estuwa kelá á emnde á sawa am huđe á ekse, tá ankwa deza Yaisu.

³¹ Am sarte na ni eptsapta mukse na á de dãha emnde am huđe á ekse, a ba pukura-aha tá elvan ge Yaisu: «Sawa seke zuze egdza náza za malum!»

³² Amá a nãwaterante: «Ankwa náza zã-aaruwa, dafa na ni diyakurka kure na.»

33 A ba pukura-aha am dágave-aatare «Watse anƙwa ura a sanaa náza za emtu?»

34 A ba Yaisu á elvan ge itare: «Náza zá-aaruwa ɗanna wá, ba fansaare ge edda una a belibela na, antara mága slera na a fiyaara ɗane na baɗemme.»

35 A ba ɗane á elvan ge itare zlaɓe ádaliye: «A ba palle á naraje-aha á kure: Zlaɓe a juwa tere ufaɗe lauktu tá ica hiya. Amá názena yá bakurná iya wá: Zharawanaazhárá emtsaafɗe fe ba shagera, duksa baɗemme naavene kyaɗɗe, herzhe icica-aara.

36 Edda una á ica hiya wá, á ba anƙwa mbera-aara, á jáhá hiya ɗanna á dem tate á shifa na á zleka na. Daaci tara sleja hiya antara edda una á icica tá de higa baɗemme.

37 Anƙwa naraje umele zlaɓe ádaliye, a ba ɗane: Á janá ura umele, icica keni á icaná ura umele. Naraje ɗanna jire.

38 Ya belákuraa á de hala duksa am fe na magakurka slera am huɗe-aara dekiɗeki, ta maganaa ba emnde umele, amá kwá tapaná kure emtakire á slera-aatare.»

39 Kwakya emnde a *Samariya na tá am ekse ɗanna fartarfe áte Yaisu, aɗaba elva na a de baterna mukse ɗanna a ba ɗane: «A balise názana ndza ya maganaa ya baɗemme.»

40 Aɗaba una ɗanna, am sarte na saremsa emnde a Samariya áseza Yaisu, ta enɗála geni a haraare ázetáre. A naba eksarhe ge Yaisu, a gaa hare buwa.

41 Emnde kwakya zlaɓe ádaliye fartarfe áte ɗane, aɗaba názu ta cenanaa am waazu-aara.

42 A ba itare tá elvan ge mukse na: «Kina wá, ɗá fetaare aɗaba elva á ɗa ka palle, ɗá fetaare áte ɗane aɗaba ɗa cenevaa á ba an hyema á ɗere elva am mbuwe-aara. Diyaɗerdiya ba jirire geni slelya duniya ba ɗane.»

Yaisu mbanaambe egdza á ura umele

43 Yaisu a magaa hare buwa am tate ɗanna maa, mazla-aara a naba tse, a zlála á dem kwára á Galili.

44 Aɗaba ba ɗane an ire-aara keni a bánba geni nabi á shanka ɗgáhire am eksa-aara ba ge ɗane.

45 Amá ba daadá-aara am Galili wá, emnde a Galili ta liyanaa á ba an erva buwa, aɗaba itare keni ta duwa á de maga muɗri am Urusaliima, daaci naránna itare keni názena a maganaa Yaisu am muɗri ɗanna baɗemme.

46 Daaci Yaisu a daliye zlaɓe ádaliye á dem Kána, ekse na ndza a ɗyanve yáwe, a ganve mbazla am huɗe-aara na. Ay anƙwa ura male, a fanaa ɗgumna, á ɗjá am Kafarnahum maa, lapika egdza-aara.

47 Cenánca ura male na ganakini saasa Yaisu á sa am Yahudiya, anƙwa am Galili, a naba dezerara: «Tasle á ɗa ɗabidába á dem Kafarnahum, ka de mbanaambe egdza-aaruwa, shifa a juwa ba cekwa am ɗane», a bina.

48 A ba Yaisu á elvan ge ɗane: «Palle ura á fetaare áte ya am dagave á kure na baaka dekiɗeki, máki nakuránka najipu-aha.»

49 A ba zhel na: «Mi zlala kwa á dem mba-aaruwa Yaakadada, a zlauka shifa am egdzerel!»

50 «Eztlálá á dá, baaka duksa áte egdza á ɗa», a ba Yaisu á elvan ge ɗane. ɗane a naba fetaarehe áte elva na a ndaana Yaisu na, a naba dá-aara.

⁵¹ Njane keni anƙwa á da wá, ta jaa ire antara walaadi-aha-aara, «Mbaambe egdzere ba lapiya layye», a ba itare tá elvan ge njane.

⁵² A ndavateruhe: «A shánaa am sarte-ara ngulmire?» A ba itare tá elvan ge njane: «Deydey zura awaya wá, belanaabelá zláglági.»

⁵³ Amá eddarge egdzere wá, a naba diyeddiye geni egdzere a mbe á ba am sarte na a bannaa Yaisu ezzlálá á dá, baaka duksa áte egdze á na na. Daaci njane antara huđe á há-aara bađemme fartarfe áte Yaisu.

⁵⁴ Kwaya njane buwire á najipu na a maganaa Yaisu am kwará á Galili, a maganaa am sarte na saasa á sa am Yahudiya.

5

Yaisu mbanaambe ura nguryekwe

¹ Am iga á una njanna maa, gyaregya munri á nadina am Urusaliima, tá anƙwa duwa Yahudiya-aha. Yaisu keni a duhe.

² Urusaliima wá, an bela am dala bađemme an wakyiya-aha gergere. Anƙwa derve yaikke herzhe an wakyiya na tá dahaná an wakyiya á kyawe-aha na. Ta jantaave ge derve njanna an bere-aha ilyebe. Zhera á derve njanna Baytijaata an elva á Ibraniƙkau-aha.

³ Daaci bađemme á ekte á bere-aha njanna ba emnde na lapika vuwa-aatare, wulfe-aha, emnde a dere, antara nguryekwe-aha. ((Tá ufa gejava á derve njanna.

⁴ Adaba an wapaka, á tsekwa malika á Dadaamiya á sem derve njanna, daaci bađemme á yáwe á gejava. Daaci am iga á gejava á yáwe njanna, ma a tsekwemaa ware zunƙwe keni á mbembe edda-aara ma á waná uwe keni.))

⁵ Anƙwa ura umele á ba am dá gave-aatare njanna, yáwe kul keye ju tiise á ba áte lapikere.

⁶ Am sarte na damda Yaisu, á zhára zhel njanna á zlava. Am diyaadiya ganakini haraare lapikere-aara, a naba ndaan elva: «Wayak-wáyá emtu ká mbembe ba lanƙe?», a ba njane, á elvan ge njane.

⁷ A ba zhel na á elvan ge njane: «Á eksitá ware-aaruwa kwa á dem derve am iga a gejava á yáwe malum-aaruwa? Ba kelaa má yá wawa ge duwa, caare ba damda ura umele zunƙwe arge iya.»

⁸ A ba Yaisu á elvan ge njane: «Ettse, fađantefáda buce á na, ezzlálá á da.»

⁹ Kertenj a naba mbehe, a tsetehe, a fađante buce-aara, anƙwa á zlalá ba uwe keni á maganka.

Amá vacite njanna wá, kwaskwe á puwansepuwe.

¹⁰ Adaba una njanna, a ba male-aha á Yahudiya-aha tá elvan ge zhel njanna: «Vatena kwaskwe á puwansepuwe, an piya am *tawrait ganakini ká sepa buce á na vatena ge da.»

¹¹ A ba zhel na á elvan ge itare: «Iya a binaa ba edda una a mbiyaahé na ettse, fađantefáda buce á na, ezzlálá á dá.»

¹² Ta ndavanuhe, a ba itare tá elvan ge njane: «Ware njane edda una ni a bakaa fađantefáda buce á na, ezzlálá na?»

¹³ Zhel na a mbanaa Yaisu na keni, diyaaka edda una ni a mbanaa am lapikere njanna. Adaba a zlalá watsewatse Yaisu am tate njanna, a kuva kwakyire á emnde.

¹⁴ Shekwaashekwa maa, Yaisu a duhe ádeza dawale ñanna am *mashidi yaikke. A ba ñane á elvan ge ñane: «Kina wá, mbákmbé. Manka haypa mazla-aara geni a shanka una jauje ge una ñanna.»

¹⁵ Mazla-aara a naba disehe geni ndza a tsantaa ñane áte lapikere na, a de ba áza mala-aha á Yahudiya-aha, a ba ñane á elvan ge itare: «Ndza a mbiyaa ba Yaisu am lapikere-aaruwa.»

¹⁶ Adaba una ñanna, male-aha á Yahudiya-aha ta naba gwarhe ge Yaisu an elva, geni a magán ge uwe una an kwaskwe á puwansepuwe.

¹⁷ Amá a ba Yaisu á elvan ge itare: «Edderwa wá, ma vaatara keni á maga ba slera. Adaba una ñanna, iya sey ba yá emmaga.»

¹⁸ Elva-aara ñanna a de vaterte ba ñgwáfáva zlafe ádaliye geni sey tá janaaja shifa-aara. Adaba a ba itare: «Faaka zherwe áte kwaskwe á puwansepuwe-ka palle, a bantsa ñane, Dadaamiya Eddeñara, a ganve ire-aara kalkale an Dadaamiya.»

*Hákuma á *Ura á emnde bademme*

¹⁹ A ba Yaisu á elvan ge itare zlafe ádaliye: «Yá ndaakur ba jirire: Baaka názu yá maganá iya an ire-aaruwa ya Egdzere, sey ya naaná á ba áza Edderwa. Bademme á názena ni á maganá Dada, Egdzere keni á maga ba ñane una ñanna.

²⁰ Adaba Dada wayawáyá jipu an Egdza-aara. Ankwa á kwananse názena á maganá ñane bademme. Duksa yaikke a jauje ba ge una keni watse á kwanansekwere. Á tsaame najipu na watse kwá maganá kure.

²¹ Ba seke una ni Edderwa ankwa á tsatertetse emnde na ba seke tá an emtsa, ankwa á vaterte shifa na wá, Egdza-aara keni ba estuwa, a naba vante shifa ge edda una á kataná ñane.

²² Baaka edda una ni á de kyáná Edderwa shairiya-aara. Bademme á shairiya a fanem am erva ge Egdza-aara.

²³ A magaa una geni emnde bademme a farfa zherwe áte Egdza-aara keni, ba seke una tá ankwa fáná áte ñane na. Edda una faaka zherwe áte Egdzere wá, faaka á ba áte Eddeñara na a belanaa na ñane na.

²⁴ «Yá ndaakur ba jirire: Ma ware una a cenvaa elva-aaruwa, a fetaarehe áte edda una a belibela na, edda-aara shánsha shifa na á zleka na. Baaka shairiya áte edda-aara ñekideki, ñane dedde am emtsa, daada am tate á shifa na á zleka na.

²⁵ Yá ndaakur ba jirire: Ankwa á sawa sarte umele, ba kina keni ba seke samsa. Am sarte ñanna wá, emnde na ba seke tá an emtsa na watse tá cenáncena kwárá á *Egdza á Dadaamiya. Ma a cenanaa ware kwárá-aara keni á gevge an shifa.

²⁶ Ba seke una ni an hákuma Edderwa ge tsante ura, á gev an shifa na wá, a vante hákuma ge Egdza-aara keni, geni á tsante ura, á ganve an shifa.

²⁷ A vante hákuma á kyá shairiya ge Egdza-aara keni, adaba Egdza-aara ñanna *Ura á emnde bademme.

²⁸ Magauka najipu á una ñanna ñekideki. Adaba ankwa á sawa sarte umele, ba emnde na tá an emtsa, tá am irekhye keni, watse tá cenáncena kwárá-aara,

²⁹ watse tá sesse. Emnde na ni ndza ta magaa shagerire na, watse tá tse ge shaa shifa na á zleka na. Amá emnde na ndza ta magaa shagerkire wá, itare watse tá tse ge dem zlaða.»

Seyde-aha á Yaisu *Almasiihu

³⁰ A ba Yaisu zlafe ádaliye: «Iya an ire-aaruwa wá, ba uwe keni yá dzegwánka emmága-aara, sey má biyánba Dadaamiya. Daaci shairiya na yá kyáná ya wá, shairiya a jirire. Adába yá kyáná áte una yá kataná ya-ka, yá kyáná áte una á kataná edda-una a belibela.

³¹ Máki ya seyde á ire-aaruwa ba iya, tá dise estara kena emnde jirire-aaruwa?

³² Amá anƙwa ura umele sleseyde-aaruwa ɲane. Diyandiya seydire na á maganá ɲane áte ya jirire.

³³ Ndza kwa belaa emnde á deza Yuhanna, ɲane keni maganaamaga seydire áte edda una ni ɲane jirire na.

³⁴ Yá anƙwa sá elva á Yuhanna antara seydire-aara á sem ire á kure na wá, ba geni kwá shánsha sawari, kwá lyelya shifa á kure. Iya ya baaka an wedere á seydire na á maganá urimagwe áte ya.

³⁵ Yuhanna wá, ɲane ndza ba seke parakkire, ndza á mbe am dágave á kure, ndza kwa higa an ɲane am sarte cekwaanƙudí.

³⁶ Iya wá, anƙwa seydire yaikke áte ya, jauje ge una a maganaa Yuhanna. Slera na a beliyaa Edderwa ge ɲane, yá anƙwa maganá ya na wá, á maganá ba slera-aaruwa ɲanna seydire áte ya, geni ya slebela á Dadaamiya.

³⁷ Ba Edderwa ɲanna a belibela na keni maganaamaga seydire-aara áte ya, amá kure cenakuránka kwára-aara, nakuránka ɲane an ice á kure keni.

³⁸ Daaci ɲakurnaaka elva-aara am kure, adába fakurtarka áte Egdza-aara na a belanaa ɲane.

³⁹ Kwá anƙwa ndá wakita á Dadaamiya, adába anƙwa am ire á kure geni watse kwá shá shifa na á zleka na. Ay degiya wakita á Dadaamiya ɲanna á ndá ba elva-aaruwa.

⁴⁰ Aley kure wayakurka sezerwa ganakini kwá shánsha shifa ba jirire.

⁴¹ «Yá kátá yaikkireka ya áza emnde.

⁴² Amá duksa palle wá, am ervaunƙe á kure wá, wayakurka kure an Dadaamiya dekideki.

⁴³ Iya, ya sawa an elva á Edderwa, liyakurika dekideki, amá má samsa ura umele á ba an ire-aara wá, kwá ellyiya.

⁴⁴ Ma ware á kure keni á kátá ba gálá áza emnde, kwá paŋka ni á galákurá ba Dadaamiya palle. Ay una ni, kwá fetaare estara kena áte ya?

⁴⁵ Amá bawánka zlafe am ervaunƙe á kure, geni watse yá de icakuraare sera áza Edderwa. Edda una watse á de icakuraare sera wá, Muusa na kwa fetaare kure an ɲane na.

⁴⁶ Amá ma andze fakurtarfe áte Muusa ba jirire wá, iya keni ma kwá fetarfe áte ya. Adába názena a puwetaa Muusa na á ndá ba elva-aaruwa.

⁴⁷ Am fakurtareka áte názena a puwetaa ɲane, kwá fetaare estara kena áte elva na yá ndaná ya?»

6

Yaisu a zateru náza zá ge zala debu ilyebe
(Mat. 14:13-21; Mark. 6:30-44; Luka 9:10-17)

¹ Am iga á una ɲanna maa, a tsetehe ge Yaisu, a zlalehe a dete iga a guwa á Galili. Tibariyas keni tá dáhá ba háye na am guwa ɲanna.

² Emnde kwakya ta d'abemhe á dem tate ñanna, ač'aba naránna najipua aha na a maganaa ñane, a naba mbatera ahe emnde na lapika vuwa-aatare.

³ Yaisu antara pukura-aha-aara ta d'aletaa áte egdza wa, ta de njehe.

⁴ Muñri á Yahudiya-aha na tá d'aná an *Paska na keni herzhavteherzhe.

⁵ Yaisu a kante ice wá, á zhárá ba dikele á emnde tá an'kwa dezeńara. A ba ñane á elvan ge Filip: «Mí de sháná áme náza zá na á se hyaterhye ge emnde na?»

⁶ A ndán ba ge cena názu am mbuwe á Filip ka wá, ñane diyaadiya názena ni watse á maganá ñane.

⁷ A ñwanante ge Filip, a ba ñane á elvan ge ñane: «Ma mi shekweve náza zá á gursa deremke keni á hyeteka d'ekideki áte emnde, máki má kátá ma ware-aatare keni a shánsha cekwa.»

⁸ A ba Andere egdza emmenjara ge Simaun Piyer, palle á pukura-aha-aara, a ba ñane á elvan ge ñane:

⁹ «Náwa an'kwa egdze umele áhuna an depain' ilyebe antara kelfe buwa, amá keni á magaterá uwe kena ge dikele á emnde na?»

¹⁰ Daaci a ba Yaisu á elvan ge pukura-aha-aara: «Bawateránba ge emnde a ñjarin'ja bademme áte másá.» Ač'aba kwakya másá am tate ñanna shagera ge nja átekwa. Tá naba njehe ge emnde, kezlakula á zála á maga debu ilyebe.

¹¹ Yaisu a lyevaa depain' na, a slafan we-aara ge Dadaamiya, daaci a kazlanve, a tegateraa ge emnde na tá njanja áte másá na. Arge kelfe keni a magán ba estuwa. Bademme á emnde zaruze á ba áte huđe-aatare.

¹² Hyaterhya ge emnde bademme maa, a ba Yaisu á elvan ge pukura-aha-aara: «Jawanmárje ge jugena-aara na bademme, a badzevka ba palle keni.»

¹³ Depain' ilyebe ñanna á hyaterhe ge emnde, baira jauje. Jarantejáhá jugena-aara, a netaa kenday sad'ad'fe kelaawa ju buwa.

¹⁴ Naránna emnde najipu na a maganaa Yaisu maa, a ba itare ba parakke: «Zhel na wá, ba jirire ba ñane nabi na ta bantsa watse á sawa á sem duniya na.»

¹⁵ Daaci diyeddiye Yaisu ganakini watse tá se fáná am sleksire á ba áte laarire, a zlalehe zlahe ádaliye á dete ire á egdza wa, ba ñane palle.

*Yaisu á zlala an sera áte haya.
(Mat. 14:22-23; Mark. 6:45-52)*

¹⁶ Eblyabelya vaciya maa, ta tsekwese ge pukura-aha-aara á sawa áte wa, ásete we á haye,

¹⁷ ta demhe am paare á yawe ge dem Kafarnáhum. Gevge vayiya, amá zlahe samka Yaisu emtsaad'fe.

¹⁸ A tsetehe ge válale, bademme á haye á vaza.

¹⁹ Bakarvaabáká paare, á maga kilaumaiter ilyebe, ma un'kwahe keni wá, tá zhárá ba Yaisu am iga-aatare, á zlála áte yawe, á dezetare tá am paare na. Daaci bademme-aatare ñateránja lyawa.

²⁰ Amá «A wakurka lyawa,» a ba Yaisu á elvan ge itare, «degiya ba iya.»

²¹ Ba itare keni varanteve baráma ge dem paare wá, tá zhárá ba tá áte we á guwa am tate na tá kátá demkwa itare na.

Emnde tá an'kwa a tataya Yaisu

²² Mákuralla-aara maa, ba kelaa á emnde na ta geyaa áte iga a guwa na, ta fantau ge tataya Yaisu. Amá diyardiya ganakini ndza baaka paare umele dekidéki am tate nanna, sey ba palle na ta zlalaa pukura-aha an nane na. Diyardiya geni damka Yaisu am paare nanna.

²³ Daaci ta naba demhe ge paare-aha umele á da am Tibairiyas á ba á dem tate nanna Yaakadada a slafanaa we ge Dadaamiya arge náza za, a hyaterhe an nane na.

²⁴ Emnde tá ezzhara wá, ma Yaisu, ma pukura-aha-aara keni bademme ta baaka. Ta naba demhe am paare-aha nanna, ta zlalá á dem Kafarnahum, ta de zharanaa áhuwa.

Yaisu dafa na á fá shifa á jirire am ura

²⁵ Sawa-aatare wá, ta se bera Yaisu áte we á guwa. Ta ndavanuhe, a ba itare: «Ka sawa vaatara á sehuna Malum?»

²⁶ A ba Yaisu á elvan ge itare: «Yá ndaakur ba jirire: Kwá tatayiyá adaba ba náza za na ya zukurwa ya, kwa yanaa ba kure na. Cenakuránka ba názara keni am názena yá kátá bakurná ya an najipu-aaruwa.

²⁷ Shunḡulauka náza za na á shekwaaka bádza na, shunḡulaushunḡula una á badzeka dekidéki, á vante shifa na á zleka na ge ura. Náza za nanna yá vakurta ba iya *Ura á emnde bademme, yá vakurte an hákuma na a víta Edderwa Dadaamiya.»

²⁸ Ta ndavanuhe, a ba itare tá elvan ge nane: «Ŋá shunḡula slera-ara una á kataná Dadaamiya na?»

²⁹ A nwaterante, a ba nane «Náwa slera na á kataná Dadaamiya ázekure: slera á kure wá, ba kwá fetare áte edda una a belanaa nane».

³⁰ A ba itare tá elvan ge nane: «Máki estuwa wá, marañeránmárá najipu na ni náj diyakse átekwa geni a belakaa Dadaamiya, náj nanaana an ice á nere, lauktu náj faktarfe.

³¹ Werre wá, eggye-aha á nere ndza zaruze mannu am kaamba, anḡwa elva-aara am wakíta á Dadaamiya, a ba nane: A vaterte náza za á sawa am samaya.»

³² A ba Yaisu á elvan ge itare: «Degiya ba mannu nanna keni ndza a vakurtaa Muusa ka, amá náwa Edderwa anḡwa á vakurte náza za á jirire á sawa am samaya.

³³ Adaba náza za na ni á vakurta Dadaamiya na wá, ba nane edda una a sawa am samaya na. Á vanterta ba nane shifa ge emnde.»

³⁴ Daaci a ba itare tá elvan ge nane: «Malum, vanjerteva náza za nanna ba kelaazare.»

³⁵ A ba Yaisu á elvan ge itare: «Ba iya una ya dafa na á vante shifa ge ura. Ma ware una a sezerwa, a fetarhe áte ya, á wanka waya antara ndera dekidéki.

³⁶ Ya ndakurndáha tsa, kure keni nakurina tsa, aley fakurtareka áte ya.

³⁷ Bademme á emnde na ni a vítaa Edderwa na watse tá sáwá ázerwa. Ma a semaa ware á sezerwa keni yá banḡa dekidéki.

³⁸ Adaba sanká á sawa am samaya ge se maga názena yá kataná ya, amá názena á kataná edda una a belibela.

³⁹ Náwa názena ni á kataná edda una a belibela na: Emnde na ni a víta nane na, yá kefanakaa ba palle keni. Am halavuwa á duniya, yá tsatertetse bademme am faya.

40 Názena á kataná Edderwa wá, bademme á emnde na ni ta naa ya Egdza-aara, ta fetarhe áte ya na, tá shansha shifa na á zleka na. Am halavuwa á duniya, yá tsatertetse am faya.»

41 Daaci farantaufe Yahudiya ge wesha elva áte Yaisu, adaba a bantsa njane: «Ya náza za na a tsekwaá á sawa am samaya.»

42 Ta bantsa itare: «Abi Yaisu njara ba njane, ba njane una egdza á Yusufa? Diyanjerdiya tara eddenjara an emmenjara. Ay ni a ba njane a sawa am samaya?»

43 A ba Yaisu á elvan ge itare: «Weshauka elva am dagave á kure ba dey.

44 Baaka ura á dzegwándzegwa ba njane an ire-aara sezerwa, sey á tadáná Edderwa na a beliyaa á sem duniya na. Ma ware una a sezerwa keni sey yá tsantetse am faya am halavuwa á duniya.

45 Anjka puwatepuwa nabi-aha, a ba itare: Dadaamiya watse á kwaratersekware ba njane elva-aara ge emnde. Daaci edda una máki faafa hyema am elva á Edderwa njanna, lyevaalya wá, njane á sáwá ásezerwa.

46 Una á banka ganakini anjka ura nanna Dadaamiya. Baaka dekideki. Sey edda una a sawaa am samaya na. Njane wá, nanna adaba Eddenjara.

47 «Yá ndaakur ba jirire: Ma a fetaare ware áte ya keni, shánsa shifa na á zleka na.

48 Ba iya una ya dafa na á fá shifa á jirire am ura na.

49 Eggye-aha á kure ta zu dafa na tá daná an mannu na am kaamba, aley keni ba emtsaremtsa.

50 Amá náwa dafa na ni a tsekwa á sawa am samaya, ma a zuwaa ware dafa njanna keni a emtseka dekideki.

51 Ba iya una ya dafa njanna a tsekwaá á sawa am samaya, á vante shifa ge ura na. Ma a zuwaa ware dafa njanna keni á shánsa shifa na á zleka na. Dafa njanna yá vantá ya na wá, vuwa-aaruwa ba ge iya, yá vanterte ge emnde a duniya bademme, ganakini tá shánsa shifa an njane.»

52 Elva njanna a tsante elva yaikke am dagave á Yahudiya-aha. A ba itare am dagave-aatare: «Á vamite estara vuwa-aara geni mí ezza na?»

53 A ba Yaisu á elvan ge itare: «Yá ndaakur ba jirire: Máki zakuruka hyuwa á vuwa-aaruwa, shakuruka uzhe-aaruwa, iya *Ura á emnde bademme, kwa baaka an shifa am kure dekideki.

54 Edda una á zá hyuwa á vuwa-aaruwa, á shá uzhe-aaruwa keni wá, shánsa shifa na á sleka na, am halavuwa á duniya yá tsantetse edda-aara am faya.

55 Adaba ba iya una ya dafa á jirire, uzhe-aaruwa keni náza shá á jirire.

56 Daaci ma ware una anjka á zá hyuwa á vuwa-aaruwa, anjka á shá uzhe-aaruwa, edda-aara njanna slenja á ba áte vuwa-aaruwa, iya keni yá anjka antara njane.

57 Edderwa na a beliyaa njane na wá, edda á shifa ba njane, a njiyaa ba njane an shifa. Ba duksa palle ge edda una á zá hyuwa á vuwa-aaruwa keni, yá njanaanja edda-aara an shifa.

58 Una njanna dafa á jirire na ni a tsekwaá á sawa am samaya; gergere antara una ndza ta zanaa eggye-aha á kure am kaamba werre. Itare sharánka shifa a jirire an njane. Amá dafa na yá teganá ya wá, ma a zuwaa ware keni á shá shifa na á zleka na an njane.»

⁵⁹ Elva-aha ṅanna a kwaratersaa Yaisu ge emnde am *mashidi á Yahudiya-aha am Kafarnahum.

Elva na á fá shifa a jirire am ura

⁶⁰ Am iga a elva ṅanna maa, emnde kwakya á ba am emnde a daba Yaisu, ta bántsa: Elva na degdege, á dzegwánka ura.

⁶¹ Náanna Yaisu ganakini tá wesha elva emnde a daba ṅane am dagave-aatare, a ba ṅane á elvan ge itare: «Á wákurá ba elva-aaruwa na emtu am ervaunḍe?»

⁶² Má watse nakuránna anḵwa á zláá *Ura á emnde baḍemme á dem tate na ndza a sawa átekwa mu, watse kwá bá uwe?»

⁶³ Á vantá ba Sheḍekwe á Dadaamiya shifa ge ura. Slera á emndimag-waha an ndzeḍa-aatareka una. Daaci elva-aaruwa na yá anḵwa á bakurná ya na wá, Sheḍekwe ṅara ba ṅane, shifa ṅara ba ṅane.

⁶⁴ Amá tá anḵwa emnde na fartarka am dágave á kure.» Afaba á ba am fantaufe keni Yaisu diyaadiya emnde na watse tá fetareka na, diyaadiya edda una watse á de vela ṅane keni.

⁶⁵ A farhe zlaḍe ádalíye, a ba ṅane: «Ya bakurnaa afaba una ṅanna, a ba iya, baaka ura á dzegwándzegwa ba ṅane an ire-aara sezerwa, sey máki a taḍanaa Edderwa.»

⁶⁶ A fantau á ba am sarte ṅanna, emnde a fetarfe kwakya ta yaa daba Yaisu, zlalarka antara ṅane mazla-aara.

⁶⁷ A ba Yaisu á elvan ge pukura-aha-aara kelaawa ju buwa: «Kure keni kwá kátá yiya emtu?»

⁶⁸ A ṅwanante ge Simaun Piyer, a ba ṅane á elvan ge ṅane: «Yaakadada, ṅá shá shifa na á zleka na á ba am elva á ṅa palle, ṅá de daba ware umele?»

⁶⁹ ṅere wá, fanertarfe. Afaba diyanḗrḍiya ganakini ba ka una ka sáwá áza Dadaamiya, ka cuḍeḍḍe.»

⁷⁰ A ba Yaisu á elvan ge itare: «Kwa emnde kelaawa ju buwa na, ábi ya dzerakursaa ba iya? Ay anḵwa ura palle am kure, ṅane ura á shaitaine.»

⁷¹ Una ṅanna wá, a ndanaa áte Yahuda egdza á Simaun Iskariyaut. Afaba Yahuda ṅanna, ṅane keni ba palle á pukura-aha á Yaisu kelaawa ju buwa tsa, amá a velanaa ba ṅane Yaisu.

7

Egdzar mama-aha-ṅara ge Yaisu fartareka áte ṅane

¹ Am iga á una ṅanna maa, Yaisu anḵwa á já dḍaba á ba am kwará á Galili, wayaaka de nja am Yahudiya mazla-aara, afaba Yahudiya-aha tá anḵwa tsagwaḍa ba ṅane ge ja ba shifa-aara.

² Herzhapteherzhe muṅri á Yahudiya-aha na tá ḍaháná an muṅri á *bere á kacakaca maa,

³ a ba egdzar mama-aha-ṅara tá elvan ge ṅane: «Yánya dágave na mazla-aara, tsetse ezzláá á dem Yahudiya, a de naránna emnde á ṅa na tá áhuwa keni slera á ṅa.

⁴ Afaba edda una ni á kátá emnde baḍemme tá diyeddiye ṅane wá, á shebeka ire-aara. Ábi ká maga najipu-aha á ba ka? Shagera ba ká de maganaamaga una ṅanna á katafke á nalga á emnde wá, lauktu tá diyaksediye.»

⁵ Ba egdzar mama-aha-ṅara keni fartareka áte ṅane ḍekideki.

⁶ A ba Yaisu á elvan ge itare: «Náza á kure wá, ma sarte-ara keni baðemme ba shagera. Iya wá, yá duka á dem muñri ñanna, aɗaba zlaɓe samka sarte-aaruwa emtsaafé.»

⁷ Kure wá, emnde a duniya tá dzegwánka fákurá áte kelaadire. Amá iya wá, wayarika emnde a duniya, aɗaba yá mára shagerkire á slera-aatare á segashe.

⁸ Ekkure wá, daumbare á dem muñri. Amá iya wá, yá duka aɗaba zlaɓe samka sarte-aaruwa emtsaafé.»

⁹ A ndaterse una ñanna, a njehe am kwára á Galili, ñane zlalaaka.

*Yaisu am muñri á *bere-aha á kacakaca*

¹⁰ Zlarzlálá egdzar mama-aha-ñara á de zá muñri ñanna maa, sheɓanve ire-aara atuge ice-aatare ñane keni a duhe á dem muñri ñanna, amá wá, marateranka ire-aara ge emnde.

¹¹ Male-aha á Yahudiya-aha tá aɱkwa tataya ba Yaisu am muñri ñanna, tá aɱkwa enndáva am dagave á emnde: «Kwa naaná áme Yaisu?»

¹² Daaci baðemme á emnde am muñri ñanna, tá ndáhá ba elva á Yaisu am dagave-aatare an gá kwára. A ba emnde umele: «Yaisu ñanna wá, ura maggwe.» A ba emnde umele: «Zhel ñanna slekeɗa emnde.»

¹³ Amá baðemme á una ñanna tá ndaaná á ba an ila, aɗaba tá kuva a cenaráterka male-aha á Yahudiya-aha.

¹⁴ Amá am dagave á muñri wá, tá zhára ba dámda Yaisu á dem *mashidi yaikke am Urusaliima, aɱkwa á ndater elva ge emnde.

¹⁵ Tá maga ba najipu-aara Yahudiya-aha. Ta bántsa itare: «Zhel na mu a shanaa áme ñane diya estuwa na, wallá a ndaase laya á malumireka, uweka?»

¹⁶ A ba Yaisu á elvan ge itare: «Elva na yá tsakaná ya na wá, yá ndaaná ya an ire-aaruka, elva-aha ñanna á sáwá áza Dadaamiya na a belibela na.

¹⁷ Edda una ni á kátá mága názena á kataná Dadaamiya wá, á naba diyeddiye elva-aaruwa na, tara a sawa áza Dadaamiya, an tara yá ndaaná ba iya an ndzeɗa-aaruwa keni.

¹⁸ Edda una ni á ndáhá ba elva á ire-aara, á kataná yaikkire ge ire-aara. Amá edda una á kataná yaikkire ge edda una a belanaa ñane wá, slejirire ba ñane, baaka zlerma am ñane ɗekiɗeki.

¹⁹ Sakuránka Muusa *tawraitu emtu? Ay ábi ba palle á kure keni baaka edda una ɗabátedaba shairiya-aha na am huɗe-aara. Ya gu uwe kena kwá kátá jija na?»

²⁰ A ba emnde na tá am jáháva, tá elvan ge Yaisu: «Ká an shaitaine emtu? Ware ñane á kátá jagja na?»

²¹ A ba Yaisu á elvan ge itare: «Ya magaa ba slera palle an kwaskwe á puwansepuwe, amá baðemme á kure kwá maga ba najipu-aara.

²² A ba Muusa am *tawraitu wá: Kwá belá egdzere am sheɗekwe am hare ge tiisire. Ge jirire wá, a fantauwa Muusa ka, ta fantau am eggye-aha á kure werre. Aɗaba elva á Muusa ñanna wá, kwá aɱkwa belá egdzere am sheɗekwe ma an kwaskwe á puwansepuwe keni.

²³ Má kwá aɱkwa maga una ñanna an kwaskwe á puwansepuwe geni a baðevka tawraitu á Muusa, sakwa ura lapika vuwa-aara emtu? Labára kwá ica ervaunɗe áte ya geni labára ya mbá ura an kwaskwe á puwansepuwe, ura lapika vuwa-aara tsa?

24 Yawánya mága jeba una. Zharauka kure názena áte iga na, amá magaumága jirire.»

Watse ba Yaisu una *Almasiihu na emtu?

25 A ba emnde a Urusaliima: «Edda una tá tatayán ge ja ba shifa-aara na ñane ka una?»

26 Ankwa á ndá elva-aara ba parakke mazla-aara, baaka ura á piyan-tepiya. Watse diyareddiye male-aha á miya ganakini ba ñane una *Almasiihu ka?

27 Amá keni estuweka. Má watse samsa Almasiihu wá, watse baaka ura á diyeddiye tate na a sawa átekwa. Amá náza á zhel na diyamidiya bademme tate na ni á sawa ñane átekwa.»

28 Am sarte ñanna maa, Yaisu ankwa á ndater elva ge emnde am *mashidi yaikke. A kante kwará, a ba ñane á elvan ge itare: «Kina diyakuridiya emtu ba jirire? Diyakurdiya emtu tate na ya sawa átekwa? Iya wá, sanká ba ya an ire-aaruwa, ankwa edda una a belibela, diyakurka ba kure. Edda-aara ñanna ura jirire seke ñane baaka.

29 Iya wá, diyandiya edda-aara, adaba ya sawa ázenjara, a beliyaa ba ñane.»

30 Tá kátá eksekta, amá baaka ura dzegwándzegwa fanve erva, adaba zlafe samka sarte-aara.

31 Mbate kwakya emnde na fartarefe áte ñane am jáháva ñanna. Ta bantsa itare: «Una ni ta bantsa watse á sawa *Almasiihu umele, á se maga najipu-aha na á jauje ge náza á zhel na zlafe adaliye?»

Kwakwane-aha á *Farisa-aha antara male-aha á *liman-aha tá de eksa Yaisu

32 Cenarácena *Farisa-aha elva na tá ankwa ndaaná emnde áte Yaisu an ila maa, ta naba magaa sawari antara male-aha á *liman-aha, daaci ta naba puwaa emnde a ufa mashidi á de eksa Yaisu na.

33 Náanna Yaisu estuwa, a ba ñane á elvan ge emnde: «Iya wá, yá haraaka kwakya ázekure mazla-aara, yá eptsá ádeza edda una a belibela na.

34 Watse kwá tatayitátaya, amá watse kwá shika, adaba kwá taa daaka á dem tate na yá detekwa ya.»

35 A ba Yahudiya-aha am dágave-aatare: «Watse á deme kena ñane ni, miya mi taa daaka na? Watse á zlalá ádeza Yahudiya-aha á miya na zlarlzlálá á dem dágave á Yunaniṅkau-aha na, ge magateraa waazu ge Yunaniṅkau-aha ka?»

36 Elva na a bantsa ñane ni, watse kwá tatayitátaya, amá watse kwá shika, adaba kwá taa daaka á dem tate na yá detekwa ya, a ba ñane na mu, á kátá ba uwe ñane?»

Haye na á vante shifa ge ura

37 Daaci kwaskwe na ni á zle muṅri ñanna átekwa na wá, jauje ge hare-aha umele bademme am muṅri ñanna. Vacite ñanna maa, a tsetehe ge Yaisu, a tsaahé am dágave á emnde, a kante kwará ba shagera, a ba ñane á elvan ge emnde: «Ma á wáná ndera ge ware keni a se shushe ázerwa.

38 Ma a fetaara ware áte ya keni, a jerje háye am edda-aara, háye na ni á vante shifa ge ura á degeza am edda-aara. Una názu a ndaana wakita á Dadaamiya.»

³⁹ Yaisu á ndá elva a Shedekwe Cufedfde na watse tá sháná emnde a fetarfe. Am sarte ñanna zlafe sharánka Shedekwe Cufedfde emtsaafde, afaba zlafe demka Yaisu am yaikkire-aara.

Bademme an tega ye á emnde áte Yaisu

⁴⁰ Am sarte na cenarvaacena emnde a jáháva elva-aara ñanna maa, a ba emnde umele-aatare: «Zhel na, ba jirire ba ñane nabi na ta baa watse á sawa na.»

⁴¹ A ba emnde umele: «*Almasiihu na ba ñane.» A ba emnde umele zlafe adaliye: «Almasiihu na tá emndá na á jesare am Galili ka.

⁴² Afaba a ba wakita á Dadaamiya wá, Almasiihu á de jesare á ba am dágave á emnde a jeba á *Dawuda, á jesare am Baytilama ekse na ndza á njá amkwa Dawuda ñanna.»

⁴³ Bademme á ye á emnde am jáháva gevge gergere am elva a Yaisu ñanna.

⁴⁴ Emnde umele am dágave-aatare tá kátá eksa Yaisu, amá baaka ura dzegwándzegwa fanve erva.

Male-aha á Yahudiya-aha fartarka áte Yaisu

⁴⁵ Daaci eptsaraapetsa kwakwane-aha á *Farisa-aha, antara male-aha á *liman-aha na ba estuwa á dezetare. Ta de ndavateruhe ge emnde na, a ba itare tá elvan ge itare: «Labára sakuránka Yaisu na?»

⁴⁶ Tá ñwaterante ge emnde na, a ba itare: «Kay! Zhel ñanna ba vaci palle keni cenanjeránka ura á ndáhá elva seke ñane.»

⁴⁷ A ba Farisa-aha tá elvan ge itare: «Kure keni watse badakurubade zhel na ka?

⁴⁸ Kwa nanna fartarfe male-aha, antara Farisa-aha á ñere áte ñane emtu?

⁴⁹ Ábi sey tá fetaara ba ñgudí-aha áte ñane, emnde na diyarka *tawraita dekideki, tá an nyainye áza Dadaamiya na.»

⁵⁰ Amá ankwá Nikaudaimus na ndza a deza Yaisu an vayiya na am dagave-aatare, ñane keni ba palle á Farisa-aha na tá áhuwa ñanna, a ba ñane á elvan ge itare:

⁵¹ «Ay degiya am tawraita á miya wá, mi taa ñgufeka ura ba estuwa, sey máki cenamívaacena elva am mbuwe-aara antara názena a guwaa ñane.»

⁵² A ba itare tá elvan ge Nikaudaimus: «Ekka keni ka ura á Galili emtu a gá? Eppákyá názu am huđe á wakita má watse ká shánsha ba palle keni nabi na a jesaare am Galili!»

((

⁵³ Am iga á una ñanna maa, ma ware keni a eksaa ba baráma de mbaaara.

8

Mukse na ta ekseva am gwardzire

¹ Yaisu wá, a dete ire á Wa Anyaranyara.

² Ba enlya-waabere wá, a tsekweise, a eptsá á ba dem *mashidi yaikke suuwe, a de njehe, ta duhe ge emnde ádezenara, a fantau ge vaterte sera á elva.

³ Daaci malum-aha á *tawraita antara *Farisa-aha ta naba sanaa mukse ta ekseva am gwardzire, ta tsa mukse na á katafke á emnde bademme.

4 Daaci ta ndavanu elva ge Yaisu: «Malum,» a ba itare, tá elvan ge njane: «Náwa mukse na wá, ña eksevaa am gwardzire.

5 Názu a banerna Muusa am *tawraitá wá, mukse na á maga jeba una wá, ba tá ja shifa-aara an nákwá. Ekka mu ázara á ba elva á ña?»

6 Ta banaa una ba geni tá tsagwadáná an njane, geni tá shánsha elva na an dzálá am mbuwe-aara. Amá a gaavehe ge Yaisu, ankwá á puwa áte haha an gulanda-aara.

7 Am itare yaránka ndáva na, á kante ire Yaisu, a ba njane á elvan ge itare: «Máki ankwá edda una ndza maganaaka haypa dekidéki am kure wá, a fantaufe edda-aara zunñwe ge dzega mukse na an nákwá.»

8 A ndaase una njanna, a gaavehe zlafe ádaliye, ankwá á puwa áte haha an gulanda-aara.

9 Ba ta cenaa elva njanna wá, ta fantau ge zlalá an palpale, ta fantuwa male zunñwe, a jauwa ba mukse na palle á tse á katafke á Yaisu.

10 A kante ire Yaisu, a ba njane á elvan ge mukse njanna: «Tá áme emnde na? Baaka edda una dzegwándzegwa ngudaknguda emtu?»

11 A njwanante ge mukse na, a ba njane: «Baaka degiya malum.» A ba Yaisu á elvan ge njane: «Iya keni yá ngudanká. Ezzlalá, amá dalika á maga haypa.»))

Yaisu wá, parakkire ge duniya

12 A ba Yaisu zlafe ádaliye á elvan ge emnde: «Ba iya una ya parakkire ge duniya. Ma a dabiya ware keni á shánsha parakkire na á vante shifa ge ura na, edda-aara á zlafe am tabedammire mazla-aara.»

13 A ba *Farisa-aha tá elvan ge njane: «Ká ankwá á maganá ba ka seydire áte ire á ña na wá, elva á ña njanna jirireka dekidéki.»

14 A ba Yaisu á elvan ge itare: «Ma yá maganá ba ya seydire áte ire-aaruwa keni, elva-aaruwa jirire. Adaba diyandiya tate na ya sawa átekwa, diyandiya tate na yá zlalá ádetekwa. Amá kure diyakurka ma tate na ni ya sawa átekwa, ma tate na yá zlalá ádetekwa keni.

15 Kure kwá naba icanve elva áte ura, áte una kwá kataná kure emndimagwaha, amá iya yá ngudeka ura dekidéki.

16 Ma ya icanve elva áte ura keni, yá maganá á ba an jirire, adaba ganevka an ire-aaruwa am elva njanna, amá ankwá Edderwa na a belibela na antara ya.

17 Ankwá an puwa am *tawraitá á kure, a ba njane: Máki seyde-aha buwa ta ndaase ba elva palle wá, elva-aatare jirire.

18 Náwa yá ankwá maga seydire áte ire-aaruwa. Edderwa na a belibela na keni ankwá á maga seydire áte ya.»

19 A ba itare tá elvan ge Yaisu «Áma eddeña njanna?» A ba Yaisu á elvan ge itare: «Ba iya keni diyakurika sakwa Edderwa emtu? Ma andze diyakuridiya wá, ma kwá naba diyeddiye Edderwa keni.»

20 Kwaye njane elva na Yaisu a ndater ge emnde am *mashidi yaikke, am tate na tá fá sadake á nasherire átekwa na. Baaka ura a piyante elva-aara dekidéki adaba zlafe samka sarte-aara emtsaade.

Kwá taa daaka á dem tate na yá detekwa na

21 Daaci a ba Yaisu á elvan ge itare zlafe ádaliye: «Iya wá, yá zlalá, watse kwá tatayítataya, amá watse kwá shika. Watse kwá emtsa á ba am haypa-aha á kure. Kwá dzegwánka dem tate na yá detekwa ya na.»

22 A ba Yahudiya-aha am dágave-aatare: «Watse á de já ire-aara ka? Adaba a ba ñane, kwá taa daaka á dem tate na yá detekwa.»

23 A ba Yaisu á elvan ge itare: «Kure kwa jesaare á ba am duniya na, amá iya wá, ya sawa á sa am samaya. Kure kwa ba emnde a duniya na, amá iya wá, ya ura á duniya-ka.

24 Ya bakurnaa adaba una ñanna watse kwá emtsemsta á ba am haypa-aha á kure. Adaba ba jirire watse kwá emtsa á ba am haypa-aha kure máki fakurtaareka ganakini ba iya una Iya.»

25 A ba itare tá elvan ge ñane: «Ka ware?» A ñwaterante, a ba ñane: «Ya ba edda una kwaye am fantaufe ya ndaakur ba ñane na.

26 Yá an elva kwakya ge ndanaa áte kure, ba jirire kwá taa ñezleka am elva ñanna. Amá bademme ba jirire. Adaba yá ndaakur ba názena ya cenanaa áza edda una a belibela na.»

27 Cenaránka d'ekid'eki geni á ndater elva á Eddeñara.

28 Daaci a ba Yaisu á elvan ge itare: «Vacite na ni kakuranteka *Ura á emnde bademme wá, kwá de dise ba vacite ñanna, ganakini iya wá, ya ba Iya. Kwá de diyeddiye geni názena yá maganá ya bademme na wá, ba iya an ire-aaruwa ka. Ma yá ndáhá uwe keni, yá ndá ba názena a kwarisaa Edderwa.

29 Edda una a belibela na an'kwa antara ya, á yika ya palle d'ekid'eki, adaba ma vaatara keni yá magá ba názena á kataná ñane.»

30 Ba Yaisu a ndaase una ñanna wá, emnde kwakya fartarfe áte ñane.

Emnde a mága haypa ta náve-aha á haypa

31 Daaci a ba Yaisu á elvan ge Yahudiya-aha na fartarfe áte ñane: «Máki tsakuraatse á ba áte elva-aaruwa wá, kwa emnde-aaruwa ba jirire,

32 kure kwá diyeddiye jirire, jirire á kure á palakuraapálá. Kwá kwaraná ba kure ire á kure.»

33 A ba itare tá elvan ge Yaisu: «Ázara a ba ka? Nere ña eggye-aha á Ibrahimia miyenne, ba vaci palle keni daneremka am erva á ura ni, watse kwá kwaraná ba kure ire á kure, á ba ka?»

34 A ba Yaisu á elvan ge itare: «Yá ndaakur ba jirire: Ma ware una á magá ba haypa na, edda-aara náve á haypa.

35 Náve wá, ma estara keni á gevka ura á huđe á há d'ekid'eki. Amá egdzere wá, ma vaatara keni ba ura á huđe á há ñanna.

36 Daaci máki a palakuraa *Egdza á Dadaamiya am navire á kure wá, shakuránsha ire á kure ba jirire.

37 Diyandiya degiya ganakini kwa eggye-aha á Ibrahimia. Amá labára kena kwá lyyeka elva-aaruwa, kwá an'kwa á tataya ja shifa-aaruwa na?

38 Yá ndá ba názena ya naaná áza Edderwa, kure keni kwá magá ba názena a bakurnaa eddekure.»

39 A ba itare, tá elvan ge Yaisu: «Eddeñere ba Ibrahimia ge ñere.» A ba Yaisu á elvan ge itare: «Ma andze kwa egdzara á Ibrahimia ba jirire wá, ma kwá maga ba názena ndza a maganaa ñane.

40 Amá náwa yá an'kwa ndaakur ba jirire názena ya cenanaa ya áza Dadaamiya, aley kure kwá tataya ba já shifa-aaruwa. Ibrahimia wá, ñane magaaka una d'ekid'eki.

41 Kure kwá maga ba slera á eddekure.» A ba itare tá elvan ge ñane: «[Jere ña masagwa-aha ka d'ekid'eki, Eddeñere ba Dadaamiya palle.»

42 A ba Yaisu á elvan ge itare: «Ma andze ni kwa egdzara á Dadaamiya ba jirire wá, ma andze kwá wayiwáyá. Adaba iya ya sawa ázenjara ge sezekure na. Sanka ba ya an ire-aaruwa, a beliyaa ba njane, yá njá á ba áte njane áhuna na.

43 Labára njane á duka elva-aaruwa á dem ire á kure d'ekideki? Á duka á dem ire á kure adaba kwá dzegwánka cena elva-aaruwa.

44 Kure wá, eddekure ba Shaitaine. Kwá kátá maga názena á kataná eddekure. Adaba njane sleceba emnde kwaye am fakta, baaka jirire-aara d'ekideki, adaba baaka jirire am njane. Ndáhá fida wá, duksa-aara ge njane, adaba slera-aara ba fida, njane male á fida.

45 Amá iya wá, yá ndáhá ba jirire. Adaba una njanna wayakurika.

46 Emtu ware edda-aara am kure á sansese haypa-aaruwa parakke? Ay má yá ndá ba jirire bademme, labára kwá fetarka áte ya?

47 Ura á Dadaamiya wá, á cená elva á Dadaamiya. Amá kure kwa emnde á Dadaamiya-ka. Adaba una njanna kwá feka hyema áte elva-aaruwa.»

Kwaye zlafe yareka Ibrahimia anjwa Yaisu

48 A ba Yahudiya-aha tá elvan ge Yaisu: «Ndanjeran'ka emtu ganakini ka wá, ka ura *Samariya? Ndza ndanjeran'ka emtu ganakini ká an jini am ire?»

49 A ba Yaisu á elvan ge itare: «Yá an shaitaine ka d'ekideki, yá gálá ba Edderwa, amá kure kwá anjwa epsawipsawa.

50 Iya wá, ndanka ya ganakini a galarigálá emnde. Amá anjwa edda una a wayiyantaa njane ganakini a galarigálá emnde. Daaci watse á ndaaná ba njane elva á kure.

51 Yá ndaakur ba jirire: Ma ware una a magaa fesarefire am elva-aaruwa, njane á emtseka d'ekideki.»

52 A ba Yahudiya-aha tá elvan ge njane: «Kina wá, diyanderdiya mazla-aara geni ba jirire ká an jini am ire. Ibrahimia emtsametsa, nabi-aha uleme keni matsarmatsa, ekka ni má ura á maga fesarefire am elva á njane, á emtseka, á ba ka?»

53 Eggyemiya Ibrahimia an ire-aara maa, emtsametsa, jakuje ge njane emtu? Nabi-aha keni emtsaremetsa, ka mu ká zhárá ire á njane ka ware?»

54 A ba Yaisu á elvan ge itare: «Máki yá galaná ba iya ire-aaruwa wá, yaikkire-aaruwa hypka duksa d'ekideki. Iya á galiya ba Edderwa. Ba njane edda una kwa bantsa kure Dadaamiya na.

55 Amá diyakurka njane njanna d'ekideki. Iya wá, diyandiya. Ma ya bánba diyanka wá, ya slefida seke kure. Diyandiya ba parakke, yá anjwa á fansarefe am elva na á ndaaná njane.

56 Dadaamiya ndza a banánba ge eggyekure Ibrahimia ganakini watse á hyemhye am sarte-aaruwa, a higa jipu arge elva njanna. Am sarte na marannaamará Dadaamiya, ervaun'ce-aara ndza ba seke nama.»

57 A ba Yahudiya-aha tá elvan ge njane: «Ba yáwe kul ilyebe keni ká hyefka ni, ka nánna Ibrahimia, a ba ka?»

58 «Yá ndaakur ba jirire,» a ba Yaisu á elvan ge itare: «Kwaye zlafe yareka Ibrahimia keni yá anjwa ya.»

59 Ta naba halem nákwá am erva tá kátá eddzága maa, a naba shebevehe ge Yaisu, a sesehe am mashidi njanna.

9

Yaisu mbanaambe ura wulfe ta yán ba estuwa

¹ Daaci anƙwa á degashe Yaisu am tate umele wá, a naa ura wulfe ta yán ba estuwa.

² Ta ndavanuhe ge pukura-aha, a ba itare tá elvan ge ɲane: «Malum, ta yanaa aɗaba haypa á ware zhel na wulfe? Haypa á tara eddenjara an emmenjara emtu? Emtu haypa-aara ba ge ɲane he?»

³ A ɲwaterante ge Yaisu, a ba ɲane á elvan ge itare: «Ta yese wulfe aɗaba haypa-aara ka, tara eddenjara an emmenjara keni haypa-aatare ka. Una a gev ba geni a naránna emnde slera yaikke na á de maganá Dadaamiya áte ɲane.

⁴ Am zlaɓe anƙwa tsawe vaciya wá, magaumimága slera á edda una a belibela na. Aɗaba anƙwa á sawa vayiya, ura á dzegwánka mága slera mázla-aara.

⁵ Am sarte na zlaɓe yá anƙwa am duniya na wá, ya parakkire ge duniya.»

⁶ Ba a ndaase elva ɲanna, mazle-aara a naba kyefaa nyaihe á dem áhá, a wasletaa egdza haha cekwaanƙuɗi an nyaihe-aara, a ndabanaanuhe ge ice á wulfe na,

⁷ a ba ɲane á elvan ge ɲane: «Ezzlálá de baraabará ice á ɲa am derve na tá ɗaná an Silauwam na.» Silauwam ɲanna wá, amaana: slebela. A duhe ge wulfe na, a de baraa ice-aara wá, anƙwa a nanna. Á sá wá, ba lanɲe ice-aara.

⁸ Daaci emnde a slala-aara, antara emnde na ndza ta naa á ɲala na, a ba itare: «Una ni ba wulfe na á ɲala, á njá áhuwa na ka?»

⁹ A ba emnde umele; «Ba ɲane». Amá a ba emnde umele: «Una ɲane, ba gáráva.» Amá «Una ba iya,» a ba ɲane á elvan ge itare.

¹⁰ Ta ndavanu elva: «A wertaa estara ice á ɲa?» a ba itare tá elvan ge ɲane.

¹¹ A ɲwaterante, a ba ɲane: «Anƙwa ura zhera-aara Yaisu, a wasletaa haha cekwaanƙuɗi, a naba ndabinu ge ice-aaruwa wá, a ba ɲane á elvan ge iya, ezzlálá de baraabará ice á ɲa am derve á Silauwam. Ya naba duhe á dete we á derve ɲanna, ya baraa ice-aaruwa wá, yá nanna ice.»

¹² «Áma zhel ɲanna?», a ba itare tá elvan ge ɲane. «Diyanka», a ba ɲane á elvan ge itare.

*Farisa-aha tá ndavanu elva ge ura wulfe ta yanaa an ɲane

¹³ Daaci ta naba dá zhel na ndza wulfe, amá shánsha ice-aara na ádeza *Farisa-aha.

¹⁴ Aɗaba háre na ni Yaisu a wasletaa egdza haha, a ndabanaanuhe ge ice á wulfe na wá, kwaskwe á puwansepuwe.

¹⁵ Aɗaba una ɲanna, Farisa-aha ta ndavanu ge zhel ɲanna, a ba itare tá elvan ge ɲane: «A mágava estara ɲane kina ká anƙwa á nanna ice na?» A ɲwaterante, a ba ɲane: «Ba a wasletaa egdza haha, a ndabinuhe ge ice, ya de baraa ice-aaruwa wá, yá anƙwa á nanna.»

¹⁶ A ba emnde umele am dágave á Farisa-aha: «Ma a maganaa ware una ɲanna keni, a belanaa Dadaamiya ka ɗekiɗeki, aɗaba anƙwa á badza kwaskwe á puwansepuwe.» Amá a ba emnde umele-aatare: «Slehaypa ni á dzegwándzegwa mága najipu-aha na?» Daaci ye-aatare gevge gergere.

17 *Farisa-aha ta ndavanu elva zlaŕe ádaliye ge wulfe na shánsha ice-aara na: «Ekka mu ázara a ba elva á ņa áte edda una a werakanta ice ņanna?» A ba ņane: «Nabi á Dadaamiya.»

18 Mazla-aara eksararka male-aha á Yahudiya-aha ganakini zhel ņanna ndza wulfe werre, a shanaa an sha ice. Ta naba dŕetaa tara eddeņara an emmeņara.

19 Ta se ndavateruhe, a ba itare: «Una ba jirire ba egdza á kure emtu? Ndaundá ba jirire ndza kwa yán ba wulfe emtu? Ay a sawa estara á nanna ice na?»

20 Ta ņwaterante ge tara eddeņara an emmeņara, a ba itare: «Egdzere wá, ba egdza á ņere, ņa yese ba wulfe.»

21 Amá ma a shanaa estara ice keni diyaņerka, ma a vantaa ware ice keni diyaņerka. ņane keni egdzere-ka mázla-aara, ndavawanundave ba ge ņane, a ņwuteņwa ba ņane an ire-aara.»

22 Ta ndaa una tara eddeņara an emmeņara na wá, adaba a wáterá lyáwá átuge male-aha á Yahudiya-aha. Adaba zlaruzle male-aha á Yahudiya-aha am sawari-aatare, geni ma a ndaasa ware Yaisu wá, *Almasiihu, tá ņgyansenggye edda-aara am jeba-aatare ba dŕekidŕeki.

23 Ta ndaaná adaba una ņanna tara eddeņara an emmeņara: ņane keni egdzere-ka mázla-aara, a ņwuteņwa ba ņane an ire-aara na.

24 *Farisa-aha ta dŕante zhel na ndza wulfe, shánsha ice na ge buwire, a ba itare tá elvan ge ņane: «ņere wá, diyaņerdiya ganakini zhel ņanna slehaypa. Azara á ba elva á ņa? Enndá jirire á katafke á Dadaamiya!»

25 A ņwaterante, a ba ņane á elvan ge itare: «Iya wá, ma aņkwa haypa-aara, ma baaka haypa-aara keni diyanka ya. Duksa palle ya disaa ya wá, ndza ya wulfe, kina wá, yá aņkwa á nanna.»

26 Ta ndavanuhe zlaŕe ádaliye, a ba itare tá elvan ge ņane: «A magakaa uwe lauktu a werthe ge ice á ņa na?»

27 A ņwaterante, a ba ņane: «Ábi ya ndakurndáhá cenakurka. Kwá kátá yá bakurá uwe kena ádaliye? Emtu kure keni kwá kátá gev emnde a dŕaba ņane?»

28 Tá zlazlevaahē, a ba itare tá elvan ge ņane: «Ká sleŕaba ņane ba ka! ņere wá, ņa emnde a dŕaba Muusa.

29 Adaba Muusa wá, diyaņerdiya ta ndaa elva an Dadaamiya, amá ņane ba tate na á sawa átekwa, diyaa ware?»

30 A ba zhel na: «Kwaye kwa najipu! Zhel na a weritaa ice na ni diyakurka kure tate na a sawa átekwa?»

31 Amá wá, diyamidiya slehaypa wá, Dadaamiya á ņwanárka dŕekidŕeki, sey edda una ni á gálá ņane, antara á maga namaari-aara.

32 Kwaye á ba am fakta á duniya keni, vaci palle ndza cenamiyánka ta weranantaa ice ge wulfe na ta yanaa an ņane.

33 Daaci zhel ņanna, ma andze a belanaa Dadaamiya ka wá, ma andze á dzegwánka ba mága uwe keni.»

34 «Ka wá, ka slehaypa kwaye á sawa am huŕe á emmeņa, ká kwarañŕsá ka duksa ge ņere emtu?» Daaci ta naba ņgyanse á segashe am mashidi.

³⁵ Am sarte na cenáncena Yaisu ganakini ngyaransengye maa, a naba de tataya tate-aara. De shánsha, a ba nane á elvan ge nane: «Faktarefe áte *Ura á emnde baɓemme emtu?»

³⁶ A nwanante a ba nane: «[J]ane mu ware nane malum, geni yá fetarfe áte nane?»

³⁷ A ba Yaisu á elvan ge nane: «Ká zhára ba nane maa, ba edda una á ndaaka elva na.»

³⁸ «Fanaktarfe Yaakadada», a ba nane á elvan ge nane, a kezlanaa ugje am áhá.

³⁹ Daaci a ba Yaisu: «Sawa-aaruwa ge iya á sem duniya na wá, ya se lá wulfe-aha geni itare tá shánsha tá nánna duksa. Amá emnde na ta bantsa itare tá nanna na wá, tá gevge wulfe-aha.»

⁴⁰ Cenaaráncena *Farisa-aha na tá ankwá áhuwa na, a ba itare tá elvan ge Yaisu: «[J]ere keni nà wulfe-aha emtu?»

⁴¹ A ba Yaisu á elvan ge itare: «Ma andze kwa wulfe-aha wá, ma baaka haypa á kure. Amá kwa bántsa kure ankwá ice á kure tsawe wá, haypa á kure ba nja-aara.»

10

Suni shagera an kyawe-aha-aara

¹ A ba Yaisu á elvan ge itare zlaɓe ádaliye: «Yá ndaakur ba jirire: má ura á dem gargare á kyawe-aha ni, daaka á kya we-aara, a naba tsekweme á kyá ire á riya wá, edda-aara nanna neyle, slezá baráma.

² Amá edda una ni á duwa á kya we á gargare wá, ba nane una suni á kyawe-aha.

³ Daaci slewera gargare, á weranántewera gargare ge suni, nane á dáhá kyawe-aha-aara an zhera an zhera, kyawe-aha tá cenáncena kwára-aara, tá edɗaba ásegashe.

⁴ Máki saterse ásegashe maa, á dedda nane á katafke, tá ɗabána kyawe-aha-aara á kataliya, aɗaba diyardiya kwára-aara.

⁵ Amá kyawe-aha tá ɗabeka edda una diyarka, á wáterá lyáwá átuge nane, aɗaba diyarka kwára-aara.»

⁶ Kwaya nane naraje na a baterna Yaisu, amá cenaaránka naraje-aara, ma a bateraa elva áte uwe keni.

Yaisu suni shagera

⁷ Lauktu a ba Yaisu á elvan ge itare: «Yá ndaakur ba jirire: Ba iya una ya we á gargare á kyawe-aha.

⁸ Baɓemme á emnde na ta sawa ákatafke-aaruwa, ta ba neyle-aha, ta emnde a zá baráma. Aɗaba una nanna diyaraterka kyawe-aha, cenarka elva-aatare.

⁹ Ba iya una ya we á gargare. Ma ware una á dema á kya ya á dem gargare na, á shánsha ire-aara, á duwa á ba an enjkale-aara, á sesse keni á ba an enjkale-aara, á shánsha náza zá-aara á ba an unɗule-aara.

¹⁰ Neyle wá, á sá ba mága neylire geni á icica, á keɗánaakeda. Amá iya wá, ya sawa ganakini kyawe-aha tá shánsha shifa, tá njinja an shifa-aatare lanje.

¹¹ «Ba iya una ya suni shagera. Ya suni shagera na ni yá dzameka shifa-aaruwa dekiɗeki aɗaba kyawe-aha-aaruwa.

¹² Amá suni na á piyá ba geni a shánsha mbera-aara, ñane gevka edda á kyawe-aha wá, gevka suni shagera. Máki nanna anƙwa á sawa indale wá, á zhagada ire-aara, daaci á kyateraakya indale kyawe-aha na, á dzadzatervedzadze.

¹³ Á zhagada shifa-aara, adaba ñane baaka lambe-aara áte kyawe-aha. Á dzámá ba mbera-aara palle.

¹⁴ Ba iya una ya suni shagera, diyandiya kyawe-aha-aaruwa, itare keni diyaridiya

¹⁵ ba seke una ni a diyidiya Edderwa, iya keni diyandiya ñane na. Yá dzameka shifa-aaruwa defekideki adaba kyawe-aha-aaruwa.

¹⁶ Iyau, zlafe tá anƙwa kyawe-aha-aaruwa umele ágashe, saremká á sem walde. Shagera ba yá satersa itare keni á sem walde, tá se cena kwárá-aaruwa. Tá se njá am walde palle, suni á gev ba palle.

¹⁷ «Wayiwáya jipu Edderwa, adaba eksanarekse yá shifa-aaruwa, watse yá shánsha zlafe adaliye.

¹⁸ Iya wá, baaka ura á dzegwándzegwa já shifa-aaruwa, ya eksera ba ya emtsa. Yá naba emtsemtsa, amá ya an hakuma á tse am faya. Yá magán ba seke una a binaa Edderwa.»

¹⁹ Elva-aara ñanna a tsante elva yaikke zlafe adaliye am dagave á Yahudiya-aha.

²⁰ Kwakya emnde am dagave-aatare ta baa: «Ura an jini am ire, an wesha ire-aara, kwá cena uwe áte elva-aara?»

²¹ A ba emnde umele-aatare: «Una fida, ura an wesha ire-aara wá, á taa ndaaseka elva estuwa. Há! Ura an wesha ire-aara ni á weratertá ice ge wulfe-aha?»

Kwalarekwále Yahudiya-aha ge fetaare áte Yaisu

²² Daaci samsa sarte á mága munri á wera *mashidi yaikke am Urusaliima maa, ta naba gyaa munri. Sarte ñanna, sarte á lailaidfire.

²³ Daaci vacite umele, anƙwa á já daba Yaisu am dzadzáwe á mashidi, am tate na tá dahánan am dzadzawe á Suleymanu na maa,

²⁴ de jarammeje zlafe adaliye Yahudiya-aha á katafke-aara, a ba itare tá elvan ge ñane: «Máki ba jirire ba ka una ka *Almasiihu á Dadaamiya wá, ndañerndá jirire-aara, geni a shunñuleka ire á ñere mázle-aara. Kinekinéka njá ufa ba una ázeña.»

²⁵ A ñwaterante ge Yaisu, a ba ñane á elvan ge itare: «Ábi ya ndaakurndaha fakurtaareka áte ya. Slera na yá anƙwa á maganá ya na wá, yá maganá á ba an hakuma á Edderwa. Una ñanna á bakurá ba elva ge kure áte ya, ma ya ware keni.

²⁶ Aley kwá fetareka áte ya, adaba kwa kyawe-aha-aaruwa.

²⁷ Kyawe-aha-aaruwa wá, tá cena kwárá-aaruwa, tá dafidfába, iya keni diyanaterdiya.

²⁸ Yá vaterte shifa na á zleka na, tá emtseka defekideki, baaka ura á dzegwándzegwa saterse am erva-aaruwa.

²⁹ Edderwa na a vite kyawe-aha ñanna, yaikke ba ñane arge duksa bademme. Baaka ura á dzegwándzegwa sanse kyawe-aha ñanna am erva á Edderwa.

³⁰ Iya antara Edderwa ña ba palle.»

³¹ Daaci Yahudiya-aha ta naba haletaa nákwá zlafe adaliye, tá kátá ejja.

³² A ba Yaisu á elvan ge itare: «Náwa kwakya slera shagera shagera na ya maganaa ya am dágave á kure an hákuma á Edderwa. Kina kwá kátá jiyá an nákwá adaba ura-ara palle?»

³³ A ba Yahudiya-aha nanna tá elvan ge nane: «[J]á jáká an nákwá adaba shagerire na ka maganaa ka ka. Amá náj jáká adaba elva mándzawe na ká ndaná ka áte Dadaamiya. Ka keni ka ba urimagwe, amá ka ganve ire á nja Dadaamiya.»

³⁴ A ba Yaisu á elvan ge itare: «Ankwa an puwa am *tawraitá á kure, a ba Dadaamiya: Kure kwa dadaamiya-aha.

³⁵ Diyamidiya názu an puwa am wakita á Dadaamiya wá, baaka ura á ebzebza. Dadaamiya a detaa emnde na ni a vaterte elva-aara ta dadaamiya-aha.

³⁶ Janateruka ya ge emnde nanna emtu, ya na a eksisaa ba Dadaamiya, a beliyaa á sem duniya? Kwa baa yá ankwa á zlazla Dadaamiya, adaba ya baa: ya *Egdza á Dadaamiya? Áma nane zláze nanna?

³⁷ Mákí kwá ezzhárá slera na yá maganá ya slera á Edderwa ka, fautareka áte ya.

³⁸ Amá máki yá mága ba slera á Edderwa ba jirire wá, ma kwá fetareka áte ya keni, fautarefe kure á ba áte slera-aaruwa nanna, geni kwá diyeddiye jirire-aara, ganakini iya antara Edderwa nja ba palle.»

³⁹ Tá kátá ekseksa, amá sharánka zlafe adaliye.

⁴⁰ A zlahe ge Yaisu á dete iga a guwa á Urdun, tate á mága baptisma á Yuhanna, a de njehe áhuwa.

⁴¹ Amá kwakya emnde ta kelaa á dezerjara. Ta bántsa emnde nanna am dagave-aatare: «Yuhanna wá, baaka najipu na a maganaa nane, amá bademme á názena a ndaanaa nane áte zhel na bademme ba jirire.»

⁴² Emnde kwakya fartarfe áte nane am tate nanna.

11

Emtsamtsa Laajarus

¹ Ankwa zhel emnde a Baytaniya umele zhera-aara Laajarus wá, lapika ba zlazlada. Egdzar mama-aha-njara njwasha, tara Marta antara Maari keni tá á ba am ekse nanna.

² Maari nanna wá, ba Maari na ndza a puwar náza se áte sera ge Yaakadada, a halanaahe an úgje á ire-aara na. Laajarus lapika na egdza emmejara ge Maari nanna.

³ Daaci egdzar mama-aha njwasha buwa nanna, ta naba belanve ura ge Yaisu, a ba itare tá elvan ge nane: «Yaakadada, náwa lapika ura á nja Laajarus.»

⁴ Cenáncena Yaisu labare nanna maa, a ba nane: «Lapikere á Laajarus á taa jeka shifa-aara. Amá watse tá nanna emnde yaikkire á Dadaamiya, antara yaikkire á Egdza-aara keni, adaba lapikere-aara zhel nanna.»

⁵ Yaisu wayatertewáyá jipu tara Maari antara Marta ira Laajarus.

⁶ Adaba una nanna daaka watsewatse am sarte na a cenaa labare á lapikere á Laajarus na. A gaa háre buwa am tate nanna, am iga-aara lauktu a tse, a duwa.

⁷ Am iga a háre buwa nanna maa, a ba nane á elvan ge pukura-aha-aara: «Mi zláwá, mi eptsá adaliye á dem Yahudiya.»

⁸ A ba pukura-aha-aara tá elvan ge ñane: «Malum, á ba am háre-aha na tá kátá jakjá Yahudiya-aha á ba an nákwá ni, ká kátá eptsá ádaliye á ba ádehuwa?»

⁹ A ba Yaisu á elvan ge itare: «Diyakurdiya emtu ganakini ankwá saa kelaawa ju buwa am váha palle? Máki ura á zlalá an vaciya wá, á jeka ektápaare. Adaba ankwá parakkire am duniya.

¹⁰ Amá máki edda-aara á zlalá an vayiya wá, á naba ejja ektápaare, adaba baaka parakkire am ñane.»

¹¹ Am iga á elva-aara ñanna maa, a ba ñane zlafe ádaliye á elvan ge itare: «Ankwá á paa háre ura á miya Laajarus, amá yá de tsantetse am háre-aara ñanna.»

¹² A ba pukura-aha tá elvan ge ñane: «Yaakadada máki á pupe háre wá, una watse á mbembe.»

¹³ Yaisu ankwá á baterá baaka Laajarus emtsamtsa, pukura-aha ta kurken á ndater ba háre á jirire.

¹⁴ A naba ndaterse ba parakke Yaisu, a ba ñane á elvan ge itare: «Baaka emtsamtsa Laajarus.

¹⁵ Iya wá, yá higa jipu adaba lámare ñanna a shaa Laajarus am iga-aaruwa. Una a magava estuwa na wá, adaba ba kure, geni a farfe zlafe adaliye fetarfire á kure áte iya. Daaci tsaumitse, mi zlaláwa mi dezeńara.»

¹⁶ A ba Taumas, (Wulhe keni ba zhera-aara,) a ba ñane á elvan ge pukura-aha umele: «Mi keni mi zlalawa, mi de emtsa ba kerde antara ñane.»

Ba Yaisu una sletsa emnde am faya

¹⁷ Lauktu á daada Yaisu á dem Baytaniya maa, a de beraa hedarehe Laajarus zlauzle, háre-aara ufafe am evege.

¹⁸ Ekse á Baytaniya ñanna ba herzhe an Urusaliima á maga ba kilaumaiter keye.

¹⁹ Yahudiya-aha kwakya ta sem mba á tara Maari antara Marta, ta se gater use adaba a kefaa egdza emmetare.

²⁰ Am sarte na cenáncena Marta ganakini sámisa Yaisu maa, a naba tsetehe, a zlala á de yainuye áte baráma a sawa. Maari wá, ñane a nja am mba.

²¹ A ba Marta á elvan ge Yaisu: «Yaakadada, ma andze ká ankwá áhuna wá, egdza emmerwa ma andze á emtseka dekiðeki.

²² Amá ba kina keni diyandiya ganakini Dadaamiya á yakveka názena ka ndavanuwa ka.»

²³ A ba Yaisu á elvan ge ñane: «Sey á sesse egdza emmenja á ba an shifa-aara.»

²⁴ «Diyandiya,» a ba Marta. «Diyandiya ganakini watse á tsetse vaci tsa emnde á faya am halavuwa á duniya.»

²⁵ A ba Yaisu á elvan ge ñane: «Ba iya una ya edda tsa emnde am faya, ba iya una ya slefaterem shifa na á zleka na am vuwa ge emnde. Má ura fetarfe áte ya wá, ma emtsamtsa keni á tsetse á ba an shifa-aara.

²⁶ Ma ware una an shifa, a fetaare áte ya, á emtseka edda-aara dekiðeki. Fatarfe emtu áte elva-aaruwa na?»

²⁷ «Ane fantarfe», á ba Marta, «fantarfe ganakini ba ka una ka *Almasiihu, ka *Egdza á Dadaamiya, ba ka edda una diyanerakdiya ganakini watse ká sawa á sem duniya na.»

Sesse yawe á kyuwa ge Yaisu

²⁸ Am iga á elva-aara ñanna Marta wá, ba eptsa-aara a detevege egdza emmeñara Maari, a de mbedanuhe an nasherire, a ba ñane á elvan ge ñane: «Samsa Malum ankwá á ndavakndává.»

²⁹ Ba tara cenáncena, antara ba tsetse-aara ge Maari, a duhe ádezeñara.

³⁰ Amá zlafe samka Yaisu á sem huđe á ekse emtsaafde, zlafe á ba am Tate ñanna a de yainuwa Marta na.

³¹ Tsetsa Maari an hádzala á segashe maa, baďemme á Yahudiya-aha na tá njá ázeñara, ta de gater use na keni, tá sa eďďaba. Itare ta kurken á de kyuwa áte irekhya.

³² Dámda Maari á deza Yaisu, a kezlaa ugje á katafke-aara, a ba ñane á elvan ge ñane: «Yaakadada, ma andze ká ankwá áhuna wá, ma andze á emtseka egdza emmerwa ďekidfeki.»

³³ Daaci Yaisu á zhára ba á kyuwa Maari na, Yahudiya-aha na ta daa eďďaba na keni baďemme tá ankwá kyuwa. Una ñanna wantewa jipu am ervaunďe ge Yaisu.

³⁴ A naba ndavateruhe, a ba ñane á elvan ge itare: «Kwa heďanaa áme ñane emtsa ñanna?» «Sawa njá marakanaamárá Yaakadada», a ba itare tá elvan ge ñane.

³⁵ Daaci sessa yawe á kyuwa ge Yaisu keni.

³⁶ Daaci a ba Yahudiya-aha: «Kay, zhel na wayawáyá jipu an Laajarus na.»

³⁷ Amá a ba emnde umele-aatare: «Ábi ba ñane una a weranante ice ge zhel wulfe na? Ay ábi ma andze á janviyaaka piyeta emtsa á Laajarus keni?»

Yaisu tsantetse Laajarus am faya

³⁸ Wantewa zlafe ádaliye am ervaunďe ge Yaisu, a naba duhe á dete irekhya ñanna. Irekya ñanna keni, ndza ta yese ba evege ba estuwa am ukuwe á palaha, ta heďanuhe an palame.

³⁹ Daaci a ba Yaisu: «Tambarawanvuwetámbara palame ge we á evege.» A ba Marta egdza emmeñara ge edda una am evege: «Yaakadada, watse á se kwakya degi mazla-aara, aďaba háre ufaďe vatena ehheďa-aara.»

⁴⁰ A ba Yaisu á elvan ge ñane: «Ndza ndaananka a ba iya, máki faktarefe watse ká nanna yaikkire á Dadaamiya?»

⁴¹ Daaci ta naba tambaranvuwe páláme na ge we á evege. A kante ice-aara á dem samaya Yaisu, a ba ñane: «Yá ankwá á slafaká we-aaruwa Edderwa, aďaba cenakivaarcene.

⁴² Diyandiya ganakini ká ankwá cenivaarcene ma vaatara keni, amá ya ndaa una aďaba emnde na náwa itare tá ázerwa na, geni a fartarfe ganakini ka beliyaa ba ka.»

⁴³ Am iga á maduwa-aara maa, á ba ñane á ba an ka kwára: «Laajarus, sesse á segashe!»

⁴⁴ A sessehe ge Laajarus antara ba kálpákane na ndza ta faďeme am huđe-aara na baďemme. Sera-aha-aara, antara erva-aha-aara, ira ire-aara baďemme á ba an fáďá. A ba Yaisu: «Palawanaapále áte ñane, belawanaabelá.»

Yahudiya-aha tá ankwá maga pute a eksa Yaisu

(Mat. 26:1-5; Mark. 14:1-12; Luka 22:1-2)

⁴⁵ Dikele á Yahudiya na ta de gater use ge tara Maari na, ba ta naa najipu na ni a maganaa Yaisu na wá, ta naba fetarhe áte ñane.

⁴⁶ Amá á ba am dagave-aatare, emnde umele ta de balaterse názena a maganaa Yaisu na bademme ge *Farisa-aha.

⁴⁷ Daaci Farisa-aha, antara male-aha á *liman-aha ta jemaa emnde a *kendekyiya yaikke, a ba itare: «Mí magáná estara kina? Náwa zhel na anjwa a far ba mága najipu-aha?»

⁴⁸ Máki mí zharaná á ba an ice wá, watse bademme á emnde tá fetarfe áte zhele na. Daaci watse á tsetse elva yaikke, watse tá demda emnde a Rauma na tá an hakuma na á dem elva nanna, watse tá mbedfanaambeda mashidi á miya yaikke na, tá kedfanaakeda larde á miya.»

⁴⁹ Daaci a ba Kayafas, nane male á *liman-aha am sarte nanna, a ba nane á elvan ge itare: «Kure wá, baaka názu kwa disaa kure emtsaade.

⁵⁰ Diyakurka ganakini máki jamija shifa-aara nane palle á emtsemntsa adaba emnde, á shansa ire-aara larde á miya emtu?»

⁵¹ Amá wá, a ndanaa nane an ire-aara ka una nanna. Am ba nane una a gev male á liman-aha am sarte nanna, a maganaa ba Dadaamiya geni á maganaamaga nabiyire áte Yaisu, geni a emtsemntsa Yaisu am kela á Yahudiya-aha bademme.

⁵² Am kela á Yahudiya-aha ka palle, amá geni á jatermarje ge egdzara á Dadaamiya na tá am hufe á duniya bademme tá gevge palle.

⁵³ Daaci male-aha á Yahudiya-aha ta magaa sawari á ja shifa á Yaisu ba vacite nanna.

⁵⁴ Adaba una nanna Yaisu dalika á jadaba am dagave á Yahudiya-aha áte parakkire. A naba zlalehe á dem ekse umele tá dahaná an Aifrayim herzhe an kaamba, ta de nja áhuwa antara pukura-aha-aara.

⁵⁵ Herzhevteherzhe munri á Yahudiya-aha na tá dahaná an *Paska na maa, bademme á Yahudiya-aha na tá an ekse-aha umele, tá anjwa jahava á ba á dem hufe á Urusaliima zlahe samka hare-aha á munri emtsaade, geni tá de maga nádé á cudeddúre ge ire-aatare, lauktu tá za munri.

⁵⁶ Am sarte na jarammeje emnde am mashidi wá, ta tátaya Yaisu. A ba itare am dagave-aatare: «Watse á ba á sawa zhel na á sem munri? Emtu estara a ba kure?»

⁵⁷ Ta ndanaa adaba uwe estuwa, adaba a ba male-aha á *liman-aha antara *Farisa-aha, ma a naanaa ware tate á Yaisu keni, a shebeka, itáre tá de ekseksa.

12

Maari a puwanante náza se áte sera ge Yaisu

(Mat. 26:6-13; Mark. 14:3-9)

¹ A juwaa ba háre unjwahe tá gyá munri á *Paska wá, damda Yaisu á dem Baytaniya ekse á Laajarus na a tsante am faya na.

² Ta naba gyanaa dafa ge Yaisu am ekse nanna. Tara Yaisu antara Laajarus ira emnde umele tá arge dafa. Marta wá, nane slevaterte dafa nanna antara kazlaña-aara bademme.

³ Daaci duwa á Maari, a naba eksetaa náza se-aara kyalma á liter zlázláda gane-aara jipu. Náza se nanna wá, tá gyaná an nardisa. A naba puwanante áte sera bedbedbede ge Yaisu, a halanaahe an úgje á ire-aara. Daaci bademme á hufe á bere ba se á náza se na.

⁴ A ba Yahuda Iskariyaut palle á pukura-aha-aara, edda una watse á de valateru ge Yaisu kelaade-aha keni ba nane nanna, a ba nane:

⁵ «Labára kwá maga una? Ma tá veluka náza se zlázládfá seke una, ma gursa kul vuye keni, daaci ma tá tegatertega ge talage-aha!»

⁶ Ndahaaka una adaba slezatervaare ge talage-aha, amá adaba njane neyle. Á njána njane shungu-aatare, amá anjwa á ilila.

⁷ A ba Yaisu: «Weshawananteka ire ge mukse na. Adaba anjwa á maginá njane zunjwe slera a vacite na má watse tá hediheda na.

⁸ Talage-aha wá, ma vaatara keni tá á ba ázekure. Amá ya wá, watse ya baaka ázekure.»

*Male-aha á *liman-aha tá ngwadá sawari á já shifa á Laajarus*

⁹ Cenaarácena Yahudiya-aha ganakini anjwa Yaisu am Baytaniya maa, bademme ta berdava á ba ádehuwa. A dátera a ba wedere á Yaisu ka palle, ta de zharanaa antara Laajarus na a tsante am faya na.

¹⁰ Daaci male-aha á *liman-aha ta ngwadáa sawari-aatare geni sey tá kecfanaakeda shifa á Laajarus keni.

¹¹ Adaba Yahudiya-aha kwakya eptsaraterveptsa iga ge itare, ta fetaare áte Yaisu adaba njane.

Yaisu á dem huđe á Urusaliima

(Mat. 21:1-11; Mark. 11:1-11; Luka 19:28-40)

¹² Makuralla-aara wá, bademme a nalgaadama á jamme am huđe á Urusaliima ta se za munri á *Paska na, cenaarácena ganakini anjwa á sawa Yaisu á sem huđe á Urusaliima.

¹³ Bademme-aatare ta naba datsesmaa hyema á debina am erva, dardede á de lyiya Yaisu an njane áte barama. A ba itare á ba an ká kwara: «Galaugala Dadaamiya! A gagga Dadaamiya barka ge ekka na ká sawa an zhera á Yaakadada na. A gagga Dadaamiya barka ge ekka, ka slekse á *Iserayiila.»

¹⁴ Am sarte njanna, Yaisu shansha ezzenjwa zlauzle, a njete áte ezzenjwa njanna, gevge á ba áte una á ndahaná wakita á Dadaamiya, a ba njane:

¹⁵ «Ekkure emnde a berni á *Siyauna, a wakurka lyawa dekideki, kwaye á sawa slekse á kure áte úma á ezzenjwa.»

¹⁶ Am sarte njanna wá, ndza cenaaránka emtsaade pukura-aha jirire-aara. Sey am sarte na zlazlálá Yaisu á dem yaikkire-aara, lauktu saasa á sem ireaatare bademme, geni názena ta magannaa emnde ge Yaisu na ba kalkale antara una a ndaanaa wakita á Dadaamiya áte njane.

¹⁷ Vacite na Yaisu a daase Laajarus am irekhya, a tsante am faya na wá, emnde kwakya tá anjwa áhuwa. Ta de balatersaa emnde njanna ge emnde umele názena ta nannaa itare.

¹⁸ Adaba una njanna emnde bademme ta se yainu ge Yaisu. Adaba cenaarácena najipu na a maganaa njane.

¹⁹ A ba *Farisa-aha am dagave-aatare: «Zharauzhára, bademme á emnde tá zhagade á ba á dezenjara! zhel na degiya mi danuka?»

Yunaninkau-aha tá kátá deza Yaisu

²⁰ Tá anjwa Yunaninkau-aha umele am dagave á emnde na ta sem Urusaliima ge se kezlan ugje ge Dadaamiya am munri na,

²¹ Ta duhe ge Yunaninkau-aha njanna á deza Filip, ura Baytisayda am kwára á Galili, a ba itare tá elvan ge njane: «Malum náj kátá deza Yaisu».

²² A tsetehe ge Filip a de mbedanu elva njanna ge Andere, daaci bukerde-aatare ta duhe á deza Yaisu, ta ndaanhe.

²³ A ba Yaisu á elvan ge itare: «Hyephye sarte a zláá *Ura á emnde bademme á dem yaikkire-aara.

²⁴ Yá ndaakur ba jirire: Ice á hiya palle, máki jakemka am haha kedakanaakeda, ma vaatara keni ba ñane palle ñanna. Amá máki jakemja am haha kedakanaakeda wá, á yá egdzere kwakya.

²⁵ Daaci ma ware una a wayete shifa-aara keni á de kedanaakeda, amá edda una a yaa shifa-aara am duniya na wá, á shá shifa na á zleka na.

²⁶ Edda una má á kátá magiya slera ge iya wá, sey á dñabidába. Daaci tate na ni ya átekwa ya na wá, sleslera-aaruwa keni á de njá á ba áhuwa. Ma ware una á magiya slera ge iya na, Edderwa á galá ba ñane.»

Yaisu anƙwa á ndáhá elva a emtsa-aara

²⁷ A ba Yaisu kina wá: «Yá anƙwa dzámá ire! Yá baná uwe kina ge Edderwa? Yá baná: Eddaaye, piyetepiya zlaɗa-aaruwa na emtu? Yá ndaaka una dƙidƙi. Adaba a siyaa ba una ñanna á sem duniya.

²⁸ Arge una ñanna wá, náwa názena ni yá banán ge Edderwa: Eddaaye, emmága slera á ña am emnde geni a diyareddiya yaikkire á ña.» Daaci tá cená ba kwárá yaikke á ndáhá elva á sawa am samaya, a ba ñane: «Maranateránmárá zlauzle yaikkire-aaruwa ge emnde, amá yá marateránmárá zlaɓe ádaliye geni a galarigálá emnde.»

²⁹ Emnde na tá anƙwa áhuwa cenáráncena kwárá ñanna, amá a ba emnde umele wálaha á samaya, a ba emnde umele keni, anƙwa á ndaan elva malika.

³⁰ Yaisu a ndaterse jirire-aara, a ba ñane á elvan ge itare: «Kwárá ñanna á biyá elva ge iya ka, amá á bakurán ge kure.

³¹ Sarte na náwa ñane na wá, á kyaavekye shairiya á duniya na, tá ebyanseblye slekse á duniya na á degashe.

³² Iya wá, má watse kariteka ya áte haha na, a detire wá, bademme á emnde watse yá sátersa ásezerwa.»

³³ Kwaya ñane sera á elva-aara na a pálá jeba á emtsa na ni á de emtsa ñane na an ñane.

³⁴ Daaci a ba emnde tá elvan ge ñane: «Anƙwa an puwa am *tawraita ña cenáncena wá, *Almasiihu wá, á emtseka dƙidƙi. Ekka keni a ba ka sey tá kanteka *Ura á emnde bademme á detire. Ware ñane *Ura á emnde bademme ñanna?»

³⁵ A ñwaterante ge Yaisu, a ba ñane á elvan ge itare: «Kina wá, zlaɓe anƙwa parakkire am dáɗave á kure na wá, dawmbare á ba á de katafke, a se shakurka tabedammire. Adaba edda una á zláá am tabedammire diyaaka ba tate na á detekwa keni.

³⁶ Adaba una ñanna, fautarefe áte parakkire am sarte na ni anƙwa parakkire ázekure, geni kwá gevge emnde a zláá am parakkire.»

Kwalarevkwale Yahudiya-aha ge fetare áte Yaisu

Ba a ndaase elva-aara Yaisu wá, a naba zlalehe ba yiyye an itare, a de shebevhé duksa-aara.

³⁷ Yaisu maganaamaga tsa najipu-aha gergere naránna an ice-aatare, aley fartarka dƙidƙi áte ñane.

³⁸ Una ñanna gevge á ba áte una ndza a ndaana nabi Aisaya am nabiyire-aara, a ba ñane:

«Yaakadada, anƙwa ura a fetaare áte waazu á ñere emtu? Yaakadada mu a maraná hákuma-aara ge ware ñane?»

³⁹ Zlabe ádaliye, dzegwaránka fetarfe na wá, gevge elva na ndza a ndaana nabi Aisaya am nabiyire-aara, a ba ñane:

⁴⁰ «Dadaamiya a hadateraa ice geni a naránka an ñane, a vaterte degdegire á ire, geni a cenarvaaka elva-aara. Bademme á una ñanna wá, ba geni a saremka ásezerwa geni yá mbateraambe.»

⁴¹ Nabi Aisaya a ndaa una ñanna na wá, adába á ba am date keni ñane nanna Yaisu am yaikkire-aara lauktu a magaa nabiyire ñanna áte ñane.

⁴² Am una ñanna wá, á ba am dágave á male-aha á Yahudiya-aha keni kwakya emnde na fartarfe áte Yaisu, amá ndarseka parakke, adába ta kuva ice á *Farisa-aha, geni a ñgyaraterseka am jeba á Yahudiyire ba fekideki.

⁴³ Ta hayaa ba ñgáhire na tá sháná áza emnde, arge ñgáhire na á de vatertá Dadaamiya.

Am halavuwa á duniya elva á Yaisu á de mbaɗa emnde am shairiya

⁴⁴ Daaci a kante kwará á ba an ndzedá Yaisu, a ba ñane: «Ma a fetaara ware áte ya keni, a fetaara áte ya palle ka, amá a fetaare áte edda una a belibela na keni.

⁴⁵ Ma a niyaa ware keni, edda-aara nánna edda una a belibela na keni.

⁴⁶ Sawa-aaruwa á sem duniya na wá, ya parakkire ge duniya, geni ma a fetaara ware áte ya keni, a njeka am tabedammire mázla-aara.

⁴⁷ Ma a cenanaa ware elva-aaruwa, amá magaaka fesarfire wá, yá ñgudaná ya ka edda-aara. Adába sanká á se ñgwadá emnde a duniya, amá ya se lyaterlya.

⁴⁸ Ma a yiyaa ware, ma a yanaa ware elva-aaruwa keni, ankwá názena ni á de mbedá edda-aara am shairiya. Ba elva-aaruwa ñanna a cenevaa ñane, amá fetareka na wá, á de mbedaná ba elva ñanna vaci shairiya.

⁴⁹ Adába elva á ire-aaruwa ka. Bademme á názena yá ankwá ndaater ge emnde, antara názena ni yá ankwá kwaraterse ge emnde na wá, bademme ndza a binaa ba Edderwa.

⁵⁰ Diyandiya ganakini elva ñanna a beliya Edderwa an ñane na wá, á saterá shifa na á zleka na ge emnde. Daaci bademme ya se ndá ba názena ni a binaa Edderwa.»

13

Yaisu á baraterá sera ge pukura-aha-aara

¹ Ay, a jauwaa ba háre palle mazla-aara tá gya muñri á *Paska, Yaisu diyaadiya ganakini herzhavteherzhe sarte-aara jipu ge zlala á dem mba á Edeñjara, á yá duniya. Wayatertewáyá an tsáká ire emnde-aara na ni á yaterá am duniya na.

² Daaci, tá arge masane tara Yaisu antara pukura-aha maa, Yahuda egdza á Simaun Iskariyaut wá, fanemfa Shaitaine am erwañde zlauzle, ganakini a veluvelé Yaisu.

³ Yaisu wá, diyaadiya ñane ganakini ndza a sawa áza Dadaamiya, watse á eptsa zlabe ádaliye á deza Dadaamiya. Diyaadiya geni bademme á hákuma á ba am erwa-aara.

⁴ Daaci a naba tsanvaare ge masane na, a tsekwese am zane-aara, ankwá patele áhuwa a halante, a ñgudese huđe an ñane,

⁵ a kevaa yawe am tasa, daaci a fantau ge barateraa sera ge pukura-aha-aara, á halateraa yawe áte sera an we á patele na a ngudese huđe an ñane na.

⁶ Daada áte Simaun Piyer maa, «Lyafka,» a ba ñane. «Ka ni ka bariya sera ge iya Yaakadada?»

⁷ A ñwanante ge Yaisu, a ba ñane á elvan ge ñane: «Názena yá anƙwa maganá ya na diyaŋka emtsaade, amá watse ká diyeddiye.»

⁸ A ba Piyer: «Baaka, ká báreka sera-aaruwa deƙideƙi.» A ba Yaisu á elvan ge ñane: «Máki baranakaaka sera wá, ba icevice dáƙave á miya antara ka.»

⁹ A ba Piyer á elvan ge ñane: «Yaakadada, máki estuwa wá, serka palle, antara ba erva-aha-aaruwa, antara ire-aaruwa, náwa barivebare.»

¹⁰ A ba Yaisu á elvan ge ñane: «Máki ura barevbare wá, á bareka mazla-aara adaba tsefaŋŋe vuwa-aara. Sey á bárá ba sera. Kure wá, tsefaŋŋe vuwa á kure. Amá wá, kure baƙemme ka.»

¹¹ Edda una ni watse á de vela Yaisu na wá, Yaisu diyaadiya, a ndaanaa adaba una ñanna: Baƙemme á kureka kwa tsefaŋŋe.

¹² Am sarte na zlauzle am baratera sera maa, a tsekweme am zane-aara zlaƙe adaliye, a de njehe am tate á nja-aara, a ba ñane á elvan ge itare: «Kina diyakurdiya názena ya magakurnaa ya na emtu?»

¹³ Náwa kwá ƙahiyá an malum antara Yaakadada. Shagera jipu, una ñanna ba unŋule-aara. Adaba ba jire ya ba estuwa.

¹⁴ Iya na ya malum antara Yaakadada ni náwa ya barakuraa sera ge kure na wá, daaci kure keni shagera baraubará sera-aha á kure am dáƙave á kure.

¹⁵ Iya wá, maranakuránmárá ƙáraƙa-aara, geni kure keni kwá de maganá á ba áte una ya magakurnaa ya na.

¹⁶ Náwa yá ndakurndá kwa ádaliye: Ge jirire wá, walaadí á januka ge zánwe-aara, slebela keni á januka ge edda una ni a eƙbela na.

¹⁷ Kina wá, cenakuráncena mazla-aara, máki kwa emmáƙa áte una ñanna wá, á de jakurja geƙa.

¹⁸ «Elva-aaruwa na wá, yá ndaakur ge kure baƙemme á kure ka. Diyanaterdiya ya emnde-aaruwa na ya dzeratersaa ya. Názena ni an puwa am wakita á Dadaamiya na keni shagera ba a gevge. Adaba a ba ñane: Palle á emnde na ña zu dáfa kerde á de gev kelaade-aaruwa.

¹⁹ Ndaanakursenda ya mázla-aara, a ñinja am vuwa á kure, geni má sámša duksa ñanna wá, kwá diyeddiye geni iya wá, Iya.

²⁰ Yá ndaakur ba jirire: Ma a lyiyanaa ware slebela-aaruwa keni, edda-aara a lyevaa ba iya. Iyau, edda una a lyevaa ya maa, a lyevaa ba edda una ni a belibela na.»

*Ngyanmengye Shaitaine am ervaunƙe ge Yahuda
(Mat. 26:20-25; Mark. 14:17-21; Luka 22:21-23)*

²¹ Ba a ndaase una ñanna Yaisu wá, mázla-aara damda dzámá ire yaikke á dem ñane. A ba ñane á elvan ge pukura-aha-aara: «Yá ndaakur ba jirire, watse á veliya ba palle á kure.»

²² Farantaufe pukura-aha ge zháraƙa á dem ice am dáƙave-aatare, diyarka edda una Yaisu á bálá nákwá áte ñane na deƙideƙi.

²³ Anƙwa pukura palle, ñane a nja herzhe an Yaisu, Yaisu a wayete ñane kwakya-aara.

²⁴ Simaun Piyer a maganaa nalaama, geni a ndavanundave: á bálá nákwá áte ware ñane.

²⁵ Pukura ñanna a naba ndavanu ge Yaisu an enkale, a ba ñane: «Yaakadada, ware ñane edda-aara?»

²⁶ A ba Yaisu á elvan ge ñane: «Kwaye watse yá ukcevaukca vanḡwala yá gar dále wá, edda una má ya fanem am erwa na ba ñane.»

Daaci Yaisu a naba ukcevaa vanḡwala na, a gar dále, a vante ge Yahuda egdza á Simaun Iskariyaut.

²⁷ Ba a lyevaa dafa na Yahuda am erwa á Yaisu wá, Shaitaine a naba ngyanme am ervaunḡe. A ba Yaisu á elvan ge ñane: «Ábi ká am niya á ña ge slera á ña na? Edduwa emmága watsewatse.»

²⁸ Amá ma a bannaa aḡaba uwe Yaisu elva ñanna ge Yahuda keni, palle á ura diyaadiya baaka dekiḡefeki am dágave-aatare ñanna.

²⁹ Aḡaba á ñáná Yahuda shunḡu maa, emnde umele-aatare ta kurken Yaisu a banaa de shekwamiveshekwe duksa na mí maga munḡri an ñane, bi a banaa de tegatertega egdza duksa ge talága-aha.

³⁰ Am sarte na lyevaalya Yahuda vanḡwala na am erwa á Yaisu, antara ba degashe-aara ba watsewatse. Am sarte ñanna vayiya.

Shairiya anwaslire na a vatertaa Yaisu ge emnde-aara

³¹ Sesse Yahuda zlazlálá maa, a ba Yaisu: «Kina wá, á de marápsemará yaikkire á *Ura á emnde bademme mázla-aara, tá de zharaná áte ñane emnde yaikkire á Dadaamiya keni.

³² Ba seke una ni marapsemará yaikkire á Dadaamiya áte Egdza-aara na wá, Dadaamiya keni á de marateránmárá ba ñane an ire-aara yaikkire á Egdza-aara ge emnde. Á de magán ba herzhe na duksa ñanna, má watse á dáná á dem samaya.

³³ Daaci, yá haraaka antara kure kwakya mazla-aara egdzara-aaruwa. Kina wá, názena ndza ya ndaater ge Yahudiya-aha na, yá ndakurnda ge kure keni: Watse kwá tatayitátaya, amá kwá taa daaka á dem tate na yá detekwa ya na.

³⁴ Náwa shairiya anwaslire yá vakurte ya: Shairiya ñanna wá, mága wáyávire am dágave á kure. Kure keni wayawaavewaye am dágave á kure á ba áte una ya wayakurtaa ya na.

³⁵ Máki kwá anḡwa wayawaavewaye wá, tá naba diyakureddiye emnde a duniya ganakini kure wá, kwa pukura-aha-aaruwa.»

Piyer á de pelaará we ge Yaisu

(Mat. 26:31-35; Mark. 14:27-31; Luka 22:31-34)

³⁶ A ndavanu ge Simaun Piyer, a ba ñane: «Ká zlálá a deme ka Yaakadada?» A nwanante ge Yaisu, a ba ñane á elvan ge ñane: «Kina zlaḡe ká dzegwánka emtsaade dabiya á dem tate na yá detekwa ya, sey watse ká dabiya á katafke.»

³⁷ A ba Piyer á elvan ge ñane: «Yaakadada labára yá dzegwánka dabakdaba kina? Ya keni yá am niya-aaruwa, yá kátá ya shifa-aaruwa aḡaba ka.»

³⁸ A ba Yaisu á elvan ge ñane: «Ba jirire ká am niya a ya shifa á ña aḡaba ya emtu? Yá ndak ba jirire: Vatena lauktu á kyuwa tsákálá wá, ká de ndaasendá ka ser keye, diyakika, a ba ka.»

14

Ba Yaisu palle una baráma á deza Dadaamiya

¹ A ba Yaisu á elvan ge pukura-aha-aara: «A gazleka ervaunđe á kure đekideki, fautarfe áte Dadaamiya, fautarfe áte ya keni.

² Kwakya sleđe am huđe á há á Edderwa. Ma andze baaka wá, ma yá ndakurka. Yá zlalá, yá de tsatsakurá sleđe.

³ Má tsatsanakuraatsatse sleđe zlauzle maa, watse yá eptsá, yá se halakurá á dezerwa, geni kure keni kwá de njá á ba am tate na ni yá njá ya átekwa.

⁴ Baráma á dem tate na yá detekwa ya wá, diyakurdiya.»

⁵ A ba Taumas á elvan ge ñane: «Yaakadada, ba tate na ká detekwa ñanna keni diyañerka ni, diyañerdiya baráma-aara? Njá dise estara kena?»

⁶ A ba Yaisu á elvan ge ñane: «Ya baráma ñanna ba iya, jirire keni á ba ázerwa palle, shifa keni á ba ázerwa palle. Baaka ura á daada á deza Edderwa á kya baráma umele đekideki, sey máki a se daba ya.

⁷ Máki diyakuridiya iya wá, Edderwa keni ba diyakurdiya. Ba kina keni diyakurdiya, kwá ankwá zhárá ba ñane.»

⁸ A ba Filip á elvan ge ñane: «Yaakadada, marañeránmárá ka ba Edeña na ge ñere wá, zlauzle náza á ñere.»

⁹ A ba Yaisu á elvan ge ñane: «Kinekineka yá am dágave á kure ni kwaasau diyakika Filip? Ma a niyaa ware keni, edda-aara a naa ba Edderwa, una ni marañeránmárá Edeña, á ba ka?»

¹⁰ Emtu faktarka ganakini yá ankwá am Edderwa, Edderwa keni ankwá am ya emtu? Bađemme á názena yá bakurná ya na elva á ire-aaruwa ka, á bina ba Edderwa. Zlabe áđaliye bađemme á názena yá maganá ya na keni, á maganá ba ñane slera-aara am ya.

¹¹ Máki ya bakurnaa ba ya: Yá ankwá am Edderwa, Edderwa keni ankwá am iya wá, naba fautarfe. Máki una ka maa, fautarfe kure á ba áte slera-aha na yá maganá ya na.

¹² Yá ndaakur ba jirire: Ma a fetaara ware áte ya keni, ba kelaa názena yá maganá ya na, edda-aara keni á emmága. Jauje ba ge una yá ankwá á maganá ya na keni á de emmága ñane, ađaba yá ankwá duwa ya ádetevge Edderwa.

¹³ Ma kwa yeka uwe an zhera-aaruwa keni yá emmága, geni a naránna emnde yaikkire á Edderwa ađaba Egdza-aara.

¹⁴ Máki kwá ñala duksa an zhera-aaruwa wá, ma uwe keni yá emmága.»

A ba Yaisu watse á bela Sheđekwe Cuđeđđe á sawa

¹⁵ A ba Yaisu á elvan ge itare zlabe áđaliye: «Máki wayakuriwayá wá, magaumága názena yá bakurná ya.

¹⁶ Iya wá, yá de ñala Edderwa, ganakini á belakurá ura umele, á se melakurwa ñane. Edda-aara ñanna wá, Sheđekwe na á kwaraterse jirire ge emnde na, á se njá ñane antara kure ma vaatara keni.

¹⁷ Emnde a duniya wá, itare tá shánka Sheđekwe ñanna đekideki, ađaba diyarka Sheđekwe ñanna, tá nánka keni. Amá kure wá, diyakurdiya ñane ađaba á njá antara kure, watse á njá am kure.

¹⁸ Amaana yá yakurka an ire á kure ba seke egdzar tahe-aha, sey yá sawa ásezekure.

¹⁹ Á katafke cekwaanḡudí wá, tá de nika emnde a duniya mázle-aara, amá kure wá, watse kwá nina yá á ba an shifa-aaruwa. Adába una ḡanna, kure keni kwá de shá shifa jirire.

²⁰ Watse kwá de dise ba vacite ḡanna ganakini ḡere an Edderwa wá, ḡa ba palle. Kure antara ya keni ma ba palle.

²¹ «Ma a ḡanaa ware názena ya bakurnaa ya na, aḡkwa á emmága, edda una wayiwáyá ba ḡane. ḡere an Edderwa wayaḡerwáyá jipu an edda-aara, yá maranánmára ire-aaruwa ge edda-aara.»

²² Aḡkwa Yahuda umele ḡane Yahuda á Iskariaut ka, a ba ḡane á elvan ge Yaisu: «Yaakadada, á geva estara kena ni, ká de maraḡerá ire á ḡa ba ge ḡere, tá naḡka emnde a duniya na?»

²³ A ba Yaisu á elvan ge ḡane: «Máki wayitewáyá edda-aara, aḡkwa á magá názená yá bakurná ya wá, Edderwa keni á wayetewaya edda-aara. Daaci ḡere an Edderwa ḡá de ḡjá an edda-aara.

²⁴ Máki wayika edda-aara wá, názena yá aḡkwa bakurná ya na keni a maḡka dekideki. Amá a viyakurarka ganakini bademme á elva na yá bakurná ya na wá, elva á ire-aaruwa ka, a bina ba Edderwa na ni a belibela na.

²⁵ Yá aḡkwa á bakurná ya elva-aha ḡanna adába zlaḡe yá aḡkwa antara kure emtsaade.

²⁶ Má zlalanzlálá iya wá, watse Edderwa á belakurá Sheḡeḡe Cudḡeḡe slemelanu ge ura á de sawa an zhera-aaruwa. Má watse samsa ḡane wá, á se kwarakurse duksa bademme, á se yehakuranta ḡane názena ya bakurnaa ya na bademme.

²⁷ «Kina wá, yá zlálá, náwa yá yakurá hairire. Hairire-aaruwa ḡanna wá, gergere antara hairire na á vantá duniya ge ura. Yá vakurte ba hairire na yá an ḡane ya am ervaunḡe-aaruwa. Daaci a gazleka ervaunḡe á kure dekideki, dzamauka ire keni.

²⁸ Ábi kwa cenancena elva-aaruwa, a ba ya ma zlalanzlálá keni watse yá eḡsa zlaḡe ádalije ásezekure. Wayakuriwáyá tsawe wá, higauhiga áte zlálá-aaruwa keni, adába yá aḡkwa zlálá á dem mbá á Edderwa, yaikke ba Edderwa arge iya.

²⁹ Kina wá, fanakuremfá duksa-aha ḡanna am vuwa geni vacitu má de gevge duksa-aha ḡanna wá, kwá de fetarfe áte iya.

³⁰ Yá ndáka elva kwakya mazla-aara, adába aḡkwa á sawa slekse á duniya na. Amá á kwariyá ḡane ka dekideki,

³¹ á magava una ḡanna, ba geni a diyareddiye emnde a duniya, ganakini wayanwáyá an Edderwa, yá maganá á ba áte una a binaa ḡane ma uwe keni. Tsawetse mi zláláwa áhuna!»

15

Aḡkwa nafa tá dahaná an inabauhi, ya nafa ḡanna, a ba Yaisu

¹ A ba Yaisu: «Ba iya una ya mama á inabauhi á jirire, Edderwa wá, ḡane edda á fe á nafa ḡanna.

² Daaci bademme á erva-aha na tá áte ya baaka nampire-aatare na, á datsaná á ba á dem áhá edda á fe. Á hyahyalaná antara ba erva-aha shagera shagera na keni cekwa cekwa, geni erva-aha ḡanna tá yá egdzere ḡeláma.

³ Daaci kure kina wá, kwá an tsaatse, á tsatsakuraa názena ya kwarakursaa ya baɗemme na.

⁴ Gawewge emnde a nja á ba áte vuwa-aaruwa, iya keni yá njá á ba átevege kure. Erva a nafa máki icaráyica áte mama wá, á taa yeka egdzere mázla-aara. Ba duksa palle ge kure keni, kwá taa maganaaka ba názára keni máki kwa baaka atevege ya.

⁵ «Daaci ya mama á nafa ɗanna ba iya, kure kwa erwa-aha-aaruwa. Edda una á njá á ba átevege ya, iya keni yá anƙwa átevege ɗane wá, ɗane á magannaamaga námpire ge Dadaamiya. Amá máki kwa baaka átevege iya, ya baaka átevege kure wá, kwá taa maganaaka ba názára keni.

⁶ Edda una á njá yiyiye an ya wá, á eblyansebelye Dadaamiya ádegashe, ba seke náza erwa á nafa na an ica na. Ta eblyanse á degashe, má welesewele tá fante kára.

⁷ Máki kwá nja á ba áte vuwa-aaruwa, elva-aaruwa keni kwá anƙwa emmága wá, naba ndavaundáva názena kwá kataná kure, kwá shánsha.

⁸ Máki anƙwa námpire na kwá maganá kure wá, tá de diyakureddiye emnde ganakini kwa pukura-aha-aaruwa ba jirire, tá de dise estuwa yaikkire á Edderwa keni.

⁹ Yá keni wayanakurwáya ba seke una a wayitaa Edderwa na. Ma vaatara keni diyaweddiye ganakini wayanakurwayire.

¹⁰ Máki kwá anƙwa á fisarfe am názena yá bakurná ya wá, ma vaatara keni kwá diyeddiye ganakini wayanakurwáyá, ba seke una yá anƙwa á fansaara ya ge Edderwa, ma vaatara keni diyandiya geni wayiwáyá Edderwa.

¹¹ «Ya sakuranse una na wá, ganakini a naatená higa-aaruwa na ni yá an ɗane na am erwaunɗe á kure, geni kure keni á natená erwaunɗe á kure an higa ba kalkale antara náza-aaruwa.

¹² Náwa názena yá bakurná ya: Wayawaavewaye am dagave á kure ba seke una ya wayakurtaa ya.

¹³ Máki ba mága wayavire wá, baaka arge una ni ura a naba yaa shifa-aara aɗaba slakate-aha-aara na.

¹⁴ Daaci kwa slakate-aha-aaruwa ba kure máki kwá anƙwa á maga názena yá bakurná ya.

¹⁵ Daaci estuwa wá, yá ɗaakurka an walaadfi-aha mázla-aara, aɗaba walaadfi diyaaka sawári na am ire á zánwe-aara. Yá ɗaakura á ba an slakate-aha-aaruwa, aɗaba shanakurushe sawari na ya shanaa áza Edderwa na baɗemme ge kure.

¹⁶ Kwa eksisaa kure ka lauktu ya gev Yaakadada á kure, amá ya dzerakursaa ba ya geni kwá se ɗabidaba. Ya fakuraare slera zlaɓe ádaliye, geni kwá maganaamaga nampire na ni saksage na. Daaci ma kwa ndavanu uwe ge Edderwa keni á vakurteva, máki kwá ndavaná an zhara-aaruwa.

¹⁷ Wayawaavewaye am dáɗgave á kure. Ba una názu yá fakuraar á ya.»

Duniya yanaaya Yaisu antara emnde-aara

¹⁸ «Máki yarakuraaya emnde a duniya wá, diyaweddiye ganakini ta ya ba ya zuɗɗwe.

¹⁹ Ma andze kwa emnde a duniya wá, ma tá yákuraaka emnde-aara keni, aɗaba ma kwa ba palle. Amá kwa emnde a duniyeka, ya dzerakursaa ya, ya sakurse am itare. Aɗaba una ɗanna yarakuraaya na.

²⁰ Viyawanaaka kure ba elva-aaruwa na: Walaadfi wá, á taa januka ge zanwe-aara an yaikkire. Máki ta faa zladá áte ya wá, watse tá fá zladá áte kure keni. Máki ta cena elva-aaruwa wá, názá á kure keni watse tá eccena.

²¹ Bademme á lámare ñanna wá, tá de magakurte adaba ba zhera-aaruwa, adaba diyarka edda una ni a belibela na.

²² Ma andze sanemka á se ndaternda wá, ma haypa-aatare ka. Amá kina wá, watse baaka we-aatare mazla-aara, ba haypa-aatare.

²³ Ma a yiyaa ware keni, a yaa ba Edderwa.

²⁴ Ma andze magannaaka slera-aha na ndza magaaveka am dagave á emndimagwaha dekideki na áte ice-aatare wá, ma haypa-aatareka. Amá náwa naranna slera-aaruwa bademme, aley yarañeraaya antara ba Edderwa keni.

²⁵ Mága-aatare ñanna wá, a gevaa ba názena an puwa am tawraitaaatare. Ankwa an puwa am *tawraitaa, a ba ñane: Yariyaaya ba dey.»

²⁶ A ba ñane á elvan ge itare zlafe adaliye: «Watse á sawa Slemelakurumele á de vakurtá Edderwa, yá de belaná á sawa am mba á ñere máki danaada ya. Slemelakurumele ñanna wá, Shedekwe Cufedde á kwaratersá ñane jirire ge emnde, á se maganá ñane seydire áte ya.

²⁷ Kure keni watse kwá mága seydire áte ya, adaba ya fantuwa estuwa slera-aaruwa, sem kina ma ba kerde.»

16

¹ «Náwa yá ankwa fakuremfa am vuwa á kure, ganakini a de kezlevka fetarfire á kure áte ya.

² Adaba watse tá ngyakurngye am jeba á Yahudiya ba dekideki, kwá duka á dem mashidi. Ankwa á sawa sarte umele wá, ma a janaa ware shifa á kure keni, á de banba am ervaunde-aara geni á maganá slera shagera ge Dadaamiya.

³ Una ñanna tá de maganá adaba diyarañerka ma Edderwa, ma iya keni.

⁴ Kwaya ñane, fanakuremfa am vuwa á kure zlauzle. Daaci má samsa sarte ñanna wá, watse kwá diyeddiye ganakini ya ndakurndá.»

Slera á Shedekwe Cufedde am duniya

A ba ñane á elvan ge itare: «Ndanakurka una am fantaufe na wá, adaba yá ankwa ba ya an ire-aaruwa am dagave á kure.

⁵ Kina wá, ya ndakursende adaba yá ankwa eptsá á deza edda una a belibela na. Amá baaka ura a ndaviyu elva am dagave á kure áte zlala-aaruwa ñanna.

⁶ Kwá dzámá ire estuwa adaba ya bakuraa yá eptsá ádeza edda una á belibela na emtu?

⁷ Amá yá ndaakur ba jirire: Baira ge kure wá, shagera ba yá zlalá ñanna. Adaba máki zlalanka ya, á sawka Slemelakurumele na keni. Amá máki zlalanzlalá ya wá, yá de belá ñane, á de sawa ñane ásezekure.

⁸ Má watse samsa ñane wá, á se weraterá ice ge emnde a duniya áte haypa-aatare, áte jirire-aaruwa antara áte shairiya na á de kyáná Dadaamiya.

⁹ Haypa-aatare ñanna wá, adaba fartareka áte ya.

¹⁰ Ate jirire-aaruwa keni maa, adaba watse kwá nika mazla-aara yá eptsá ádeza Edderwa.

¹¹ Ate shairiya á Dadaamiya maa, aƙaba ɗateraɗa shairiya antara slekse á duniya na baƙemme.

¹² «Kwakya duksa na yá kátá bakurná ya, amá yá ndakurka aƙaba zlaƙe kwá dzegwánka.

¹³ Daaci má watse samsa Sheƙekwe Cuƙeƙe ɗanna á kwaranse jirire ge ura na wá, watse á se ndakursá ɗane jirire á duksa baƙemme. A se ndaakur elva á ire-aareka, amá á se ndáha ba názena ni a cenáncena na, antara duksa na watse á magava á katafke na baƙemme.

¹⁴ Watse á se mbeƙakurwa ɗane elva-aaruwa, daaci estuwa emnde baƙemme watse tá nanna yaikkire-aaruwa.

¹⁵ Baƙemme á duksa á Edderwa ba náza-aaruwa. Ya bakurnaa aƙaba una, watse Sheƙekwe Cuƙeƙe á sakurá elva-aaruwa.»

Dzama ire á de gev higa yaikke

¹⁶ A ba Yaisu á elvan ge itare: «Á de katafke cekwaɗɗuƙi wá, watse kwá nika. Má shekwaashekwa cekwaɗɗuƙi, watse kwá nina zlaƙe ádaliye.»

¹⁷ Daaci a bá pukura-aha umele am dagave-aatare: «A ba Yaakadada, á de katafke cekwaɗɗuƙi wá, watse kwá nika. Má shekwaashekwa cekwaɗɗuƙi wá, watse kwá nina zlaƙe ádaliye. A ba ɗane zlaƙe ádaliye: Yá zlala á dem mbá á Edderwa, watse kwá nika na mu, amaana estara ɗane elva ɗanna?»

¹⁸ A ba itare: «Á de katafke cekwa na á ndaana ɗane na wá, ɗá taa diseka ƙeƙiƙe.»

¹⁹ Amá kerteɗ diyeddiye Yaisu ganakini aɗkwa ndáva-aatare azeɗara. Daaci a ba ɗane á elvan ge itare: «Kwá kátá dise elva-ara ɗane kwá aɗkwa á ndava am dagave á kure na? Ba elva na ya bakurnaa ya, á bá ya: Á de katafke cekwaɗɗuƙi watse kwá nika, má shekwaashekwa cekwaɗɗuƙi, watse kwá nina zlaƙe ádaliye na emtu?»

²⁰ Yá ndaakur ba jirire: Kure wá, watse kwá kyuwa, watse kwá tsákáná á ba antara ƙakwa. Emnde a duniya wá, watse tá dzaka. Watse kwá dzámá ire kwakya, amá cekwaɗɗuƙi á de katafke wá, á de gev higa yaikke ge kure.

²¹ Ba seke náza á mukse á huƙe, máki herzhe yá-aara wá, sey ba á dzámá ire aƙaba herzhe zlaƙa-aara. Amá má yaaya wá, á shá higa yaikke, á gev ba seke ndza wanka duksa, aƙaba yaaya ura.

²² Watse ba duksa palle ge kure kení, kina wá, kwá aɗkwa dzama ire, amá watse yá nakurná zlaƙe ádaliye ba kure ɗanna, kwá higa, watse baaka ura á dzegwándzegwa piya higa ɗanna am kure.

²³ «Má watse samsa sarte ɗanna wá, baƙemme á maana á duksa watse á ba bálá ázekure, baaka ura á de ndava elva ázerwa. Yá ndaakur ba jirire: Ma kwa ndava uwe an zhera-aaruwa kení, á vakurteva Edderwa.

²⁴ Zlaƙe ndavakurka emtsaade ba názara kení an zhera-aaruwa. Ndavaundáva, kwá shánsha duksa na kwá ndavaná kure, geni a natena higa am ervaɗɗe á kure.»

Yaisu gaaga ndzedá arge duniya

²⁵ A ba ɗane á elvan ge itare zlaƙe ádaliye: «Sem vatena wá, yá eksa duksa á duniya ganakini yá palakurá sera á elva á Edderwa an ɗane. Amá aɗkwa á sawa sarte na ni watse yá ndaakur elva á Edderwa ba parakke.

²⁶ Má samsa sarte ñanna wá, watse kwá ndavaná ba kure an ire á kure duksa áza Edderwa an zhera-aaruwa. Bawanka ni watse yá yekakurná ba iya duksa.

²⁷ Adaba Edderwa wayakurtewáyá kure keni. A wayakurte adaba kure wayakuriwaya, fakurtarfe geni ya sawa ázenjara.

²⁸ Ba jire ya sawa á ba áza Edderwa, ya sem duniya. Kina wá, yá anjwa ya duniya, yá eptsá á deza Edderwa.»

²⁹ A ba pukura-aha-aara: «Yawwaa, una wá, ndaksenda elva párákke, baaka naraje am huđe-aara dekideki.

³⁰ Kina wá, diyañerdiya ganakini diyakdiya duksa bademme, diyakdiya ka názu am ire á ñere, baaka ni ñá ndavaku an ndave emtsaade. Adaba una ñanna diyañerdiya mázla-aara geni ka sawa áza Dadaamiya.»

³¹ A ba Yaisu á elvan ge itare: «Diyakurdiya mázla-aara ka?

³² Amá anjwa á sawa sarte umele, ba kina keni samsa wá, bademme watse kwá kyivaarkye, ma ware keni watse á zhagade á de cuwa há-aara, watse kwá yiya ba ya palle. Amá ge jirire wá, watse ya palle ka, adaba anjwa Edderwa antara ya.

³³ Bademme á una ñanna yá anjwa fakurem am vuwa na wá, geni a gazleka ervaunđe á kure dekideki, adaba kwa ba palle antara ya. Am duniya na wá, kwá shushe zlađa, amá tsawaatse ba shagera, adaba gannaaga ya ndzedá arge duniya.»

17

Maduwa á Yaisu arge pukura-aha-aara

¹ Am sarte na zlanazle elva-aara Yaisu, a kante ice á dem samaya, a ba ñane: «Eddaye-aaruwa, kina wá, hyephye sarte mázla-aara. Marateranmára yaikkire á Egdza á ña ge emnde, geni ya keni ya marateranmára yaikkire á ña.

² Adaba ka vitaa ba ka hákuma áte emnde bademme, geni yá vaterte shifa na á zleka na, ge emnde na ka dzeratersaa ka ge se dabadaba.

³ Shifa na á zleka ñanna wá, ba ni a diyaraksediya ba shagera, ka Dadaamiya á jirire baaka umele, a diyariyeddiye iya Yaisu *Almasiihu na ka beliyaa ka.

⁴ Maranateránmára yaikkire á ña ge emnde am duniya, magannaamaga slera na ni ka fiyaara ka.

⁵ Daaci kina wá, eptsiyaptsa kwa á dem yaikkire-aaruwa na ndza yá am kwa átevege ekka kwaye zlađe nderaaveka duksa ba dekideki na.

⁶ «Kwanatersekwere zhera á ña bademme ge emnde na ka dzeratersaa ka am duniya, ka vite ge dabadaba na. Ta emnde á ña ba ge ekka, amá ka puwatermaa am erwa-aaruwa. Itare wá, tá anjwa cena elva á ña, tá anjwa á faksarefe.

⁷ Kina wá, itare diyardiya bademme ganakini bademme á názena ya shanaa ya ázenja, a sawa á ba ázenja.

⁸ Mbedanaterumbede elva á ña bademme, lyarvaalya an ervaunđe-aatare palle, diyardiya ganakini ba jirire ya sawa ázenja, fartarefe geni ka beliyaa ba ka.

⁹ «Yá anjwa ñaláká adaba itare. Yá ñalák ge duniya bademme ka, amá adaba emnde na ni ka vite ge ya na. Ta emnde á ña ba ge ekka.

10 Duksa-aaruwa, ba duksa á ña. Duksa á ña keni ba duksa-aaruwa. Daaci emnde tá zharaná am itare yaikkire-aaruwa.

11 Iya wá, yá ankwá yá duniya, yá eptsá á dezeńá, amá itare wá, zlafe tá njá á ba am duniya na. Edderwa ka cufedefe, yá ankwá dá kina á dezeńá na wá, yá ankwá ñalakñála geni ká tsufatertsufa an hákuma na ni ankwá am zhera á ña, zhera á ña na ka vite ge iya na, geni itare keni a garevge palle, ba seke una ni miya antara ka ma ba palle na.

12 Am sarte na yá ankwá ya am dagave-aatare wá, tsufanateraatsufa an hákuma na ankwá am zhera á ña, zhera na ka vite ge ya na. Baaka ura kedaakeda am dagave-aatare, sey ba edda una ankwá elva-aara ta puwete am wakita á ña na. Gevge ba kalkale antara una a ndaanaa wakita.

13 Amá kina yá ankwá tse, yá zlala á dezeńá na wá, yá ankwá ndaha elva ñanna antara ka emtsaade, geni ma zlalanzlala keni, a naatenaha ervaunde-aatare an higa ba kalkale antara náza-aaruwa.

14 Mbedanaterumbeda elva á ña, lyarvaalya an ervaunde-aatare palle. Amá wayaraterka emnde a duniya mazla-aara, adaba garevge gergere. Ba seke una iya keni ganevka ura á duniya na.

15 Yá ñalák ganakini ká satersese am duniya bademme ka, amá geni ká tsufatertsufa, a magaterteka emtanakire slemándzawe.

16 Ba seke una ni ya ura á duniya ka ya na wá, itare keni ta emnde a duniya ka.

17 Emmága sleksire á ña am ervaunde-aatare, barateraabará an jirire á ña. Ba elva á ña una jirire ñanna.

18 Ba seke una ka beliyaa ka á sawa am samaya, á sem duniya na wá, iya keni yá ankwá á belaterbela á dem hufe á duniya.

19 Yá ankwá vakte ire-aaruwa bademme adaba itare, geni itare keni tá yaká ire-aatare á ba an jirire.

20 «Kina wá, yá ñaláká arge itare ka palle mazla-aara, yá ñaláká arge emnde na ni watse tá de fetaare áte ya adaba waazu-aatare na keni bademme.

21 Yá ankwá ñalakñála Edderwa, geni bademme-aatare ñanna, ká gatervege ba palle, lauktu tá gevge palle antara miya, ba seke una yá ankwá am ka, ka keni ká ankwá am ya na. Itare keni a garevge palle, lauktu tá de fetarfe emnde a duniya ganakini ka beliyaa ba ka.

22 Yaikkire na ni ka vitaa ka ge iya na wá, vanaterteva ya ge itare keni, geni a garevge palle, ba seke una miya antara ka ma ba palle na.

23 Ba seke una ni ekka ká ankwá am ya, iya keni yá ankwá am ka na wá, itare keni a garevge ba palle. Á de dise áte una ñanna duniya ganakini ka beliyaa ba ka, wayakaterwáyá itare keni ba seke una ka wayite ya na.

24 «Daaci Edderwa, emnde ñanna ka vitaa ka na wá, yá kátá itare keni tá de njá á ba am tate na yá de njá ya átekwa na, geni a naránna yaikkire na ka vitaa ka. Yaikkire-aaruwa ñanna wá, adaba wayakitewáya kwaye zlafe nderaaveka duksa ba dekideki na.

25 Eddaye-aaruwa, ka ura jirire, amá diyarañka emnde a duniya, ya diyaksaa ba ya. Emnde ñanna ka vitaa ka na keni diyardiya ganakini ka beliyaa ba ka.

26 Kwaranatersekwáre zhera á ña ge itare, yá ankwá á kwaratersekwáre zlafe adaliye dem katafke keni, ganakini wayava na ka wayitaa ka an ñane na wá, itare keni tá wayaavewáye á ba áte una ñanna, iya keni yá njinja am itare.»

18

*Ta eksanaa estuwa Yaisu**(Mat. 26:47-56; Mark. 14:43-50; Luka 22:47-53)*

¹ Am sarte na zlnaazle Yaisu mága maduwa ɲanna, mazla-aara ta naba zláá antara pukura-aha-aara á dete iga a egdza guwa na tá daaná an Kaidairaun na. Anƙwa fe áte iga a guwa ɲanna maa, ta demhe am fe ɲanna antara pukura-aha-aara.

² Yahuda na a velanaa ɲane Yaisu na wá, ɲane diyaadiya tate ɲanna. Adaba mbaasemba Yaisu ge dem tate ɲanna antara pukura-aha-aara.

³ Daaci a dateraa Yahuda ɲanna sawji-aha, antara emnde a ufa mashidi na ta belateraa male-aha á *liman-aha antara *Farisa-aha na. Daaci daredde, tá an kazlaɲa á wáva-aatare am erva, antara kára á fanus-aha-aatare, ira kára á názambakara.

⁴ Yaisu wá, diyaadiya ɲane názu watse á shá ɲane baɗemme. A tsetehe, a ba ɲane á elvan ge itare: «Kwá anƙwa tatayá ware kure?»

⁵ Ta ɲwanante, a ba itare: «Ij á anƙwa tatayá ba Yaisu ura Nasarátu.» A ba Yaisu á elvan ge itare: «Ya Yaisu ɲanna ba iya.» Daaci ta tsaahé kwa, antara Yahuda na a velanaa ɲane na á tse á katafke-aatare.

⁶ Am sarte na ni ya Yaisu ɲanna ba iya, a ba Yaisu á elvan ge itare na wá, baɗemme eptsaraapetsa an iganiga, reppe puwaraapuwa á dem áhá baɗemme.

⁷ Yaisu a ndavateruhe zlaɓe á daliye: «Kwá anƙwa tatayá ware kure?» Ta ɲwanante, a ba itare: «Ij á anƙwa á tatayá Yaisu ura Nasarátu.»

⁸ A ba Yaisu á elvan ge itare: «Ábi ya ndaakurndaha? Máki kwá anƙwa á tatayá ba iya wá, yawáterya emnde na a zlarzálá, ya Yaisu ɲanna ba iya.»

⁹ Yaisu a ndaa una ɲanna, geni a gevge á ba áte elva-aara na a banán ge Eddeɲara Dadaamiya na, adaba a ba ɲane: «Ba ura palle kení keɗaaka am dagave á emnde na ka vitaa ka.»

¹⁰ Simaun Piyer maa, anƙwa masalam ázeɲara, a naba teɗese masalam-aara ɲanna, a waa walaadí á male á *liman-aha an ɲane, a lanaa hyema á naɗafa. Zhera á walaadí ɲanna Malkus.

¹¹ Amá a ba Yaisu á elvan ge Piyer: «Femfa masalam á ɲa am bere-aara. Ka kurken eksanarka shá zlaɗa na a fiyaara Edderwa emtu?»

Daránda Yaisu á dem mba á Hannas

¹² Daaci ta naba gwarhe ge sawji-aha antara male-aatare ira Yahudiya-aha emnde a ufa mashidi na, ta naba puwete zawa áte Yaisu.

¹³ Zunɲwe wá, ta daa Yaisu á dem mbá á Hannas emtsaade, shawleɲara ge Kayafas male á *liman-aha am sarte ɲanna.

¹⁴ Ba Kayafas na ndza a baterán ge Yahudiya-aha, a ba ɲane: «Máki jamija shifa-aara ɲane palle, á shansha ire-aara larde á miya na.»

*A ba Piyer: Ya pukura á Yaisu ka**(Mat. 26:69-70; Mark. 14:66-68; Luka 22:55-57)*

¹⁵ Simaun Piyer antara pukura umele wá, ta daa ɗaba Yaisu am sarte na eksarvaaksa na. Palle á Piyer ɲanna wá, male á *liman-aha diyaadiya ɲane ba shagera. Adaba una ɲanna a shaa baráma á ɗaba Yaisu á de ba am huɗe á há á male á liman-aha.

16 Amá Piyer wá, a tsaahé áte we á wakiyiya. Daaci a naba eptsehe ge pukura palle na diyaadiya male á liman-aha na, ta se ndaave elva antara mukse na á ufa wakiyiya na, daaci a dánme Piyer keni á dem huđe á há.

17 Mukse njanna sle-ufa wakiyiya na a se ndavanu ge Piyer, a ba njane á elvan ge njane: «Ábí ka keni ka ba pukura á zhel njanna?» A njwete ge Piyer, a ba njane: «Iya ka».

18 Am sarte njanna anjwa ekhye maa, mbarantembe kára walaadi-aha antara emnde a ufa mashidi, tá anjwa á cena kára na. Piyer keni a de tsaahé ázetare, tá cena kára na kerđe.

Yaisu á katafke á Hannas male á *liman-aha werre
(Mat. 26:59-66; Mark. 14:55-64; Luka 22:66-71)

19 Hannas emgyegwe a male á *liman-aha a ndavanu elva ge Yaisu áte pukura-aha-aara, antara názena a kwaratersaa njane ge emnde.

20 A njwanante ge Yaisu, a ba njane á elvan ge njane: «Bademme á elva-aaruwa ya ndahán ba párákke. Ya kwaraterse ge emnde am *mashidi yaikke, antara am egdzar mashidi-aha. Baaka elva na ya ndaanaa an shebe dekideki.

21 Labara ká ndaviyu elva áte una njanna? Ndavaterundave ba ge emnde na ni a cenanaa hyema-aatare elva am mbuwe-aaruwa, itare diyaadiya názena ya ndaanaa ya.»

22 Ba a ndaase una njanna Yaisu wá, palle á emnde a ufa mashidi na tá á tsatse áhuwa, a se vante babárva, a ba njane á elvan ge Yaisu: «Tá njwanante ba estuwa ge male á liman-aha?»

23 A ba Yaisu á elvan ge njane: «Máki ya ndaanaa an dzálá wá, naba ndanjerndaa tate na ni ya ndaanaa an dzálá na. Amá máki ya ndaanaa á ba áte unjule-aara wá, labara ká jija?»

24 Daaci á bá liman Hannas: «Dawánda kwa á dem mba á Kayafas.» Ta daa Yaisu á ba an takwasa njanna á dem mba á Kayafas male á liman-aha.

Dalide Piyer ge baa njane pukura á Yaisu ka
(Mat. 26:71-75; Mark. 14:69-72; Luka 22:58-62)

25 Am sarte njanna, zlahe Simaun Piyer á ba tse áte we á kára na, á cena kára. Ta ndavanuhe ge emnde a cena kára njanna, a ba itare tá elvan ge njane: «Ka keni ka ba palle á pukura-aha á zhel njanna ka?» A njwete ge Piyer a ba njane: «Ya pukura-aara ka.»

26 Anjwa palle á walaadi-aha á male á *liman-aha, ba egdza emmenjara ge edda una Piyer a icanaa hyema an masalam na, a ba njane á elvan ge Piyer: «Ka ni nananjka antara njane am fe áhuwa na?»

27 «Aley ba ya pukura-aara ka», a ba Piyer. Ba njane keni ndaasende, tsaktsakwalikwaa a ba tsákálá.

Yaisu á katafke á sleksu *Pilaatu
(Mat. 27:1-2, 11-14; Mark. 15:1-5; Luka 23:1-5)

28 An enjlya werre wá, ta danse Yaisu am mbá á Kayafas male á *liman-aha, ta dánaa á dem mbá á *Pilaatu slekse yaikke ta fanaa emnde a Rauma. Amá darka Yahudiya-aha á dem huđe á há á slekse njanna, adaba tá an bárá cufedde, anjwa munjri á *Paska á katafke-aatare geni tá shánsha zá munjri njanna.

29 A segashe adaba una njanna sleksu Pilaatu ásezetare ágashe, a ba njane á elvan ge itare: «Kwa se puwaar ugje adaba uwe ge zhel na?»

³⁰ Ta nwanante ge slekse, a ba itare: «Ma andze baaka názu á maganá nane wá, ma nǎ sánka á sem mbá á nǎ.»

³¹ A ba sleksu Pilaatu á elvan ge itare: «Máki ba estuwa wá, nawmbare dawánda, de kyawkya ba kure shairiya-aara áte una am *tawraitá á kure.» Ta nwanante ge male-aha á Yahudiya-aha, a ba itare tá elvan ge nane: «Adaba baaka baráma-aara ge nǎre, ganakini nǎ kyá shairiya a keǎa shifa á ura.»

³² Mǎga nǎnna wá, sesse jirire á elva á Yaisu na a ndaanaa áte emtsa-aara na. Adaba a ba nane: Watse tá tsitsetse áte dzanjala.

³³ *Pilaatu a naba demhe am huǎe á há-aara, a ǎaante Yaisu, a de ndavanuhe, a ba nǎne á elvan ge nane: «Ba ka una ka slekse á Yahudiya-aha na emtu?»

³⁴ A ba Yaisu á elvan ge nane: «Una ba elva á ire á nǎ emtu, ta se ndaaka emnde he?»

³⁵ A ba Pilaatu á elvan ge Yaisu: «Iya ya ura Yahudiya emtu? Ábi ta se puwakaare ugje ba emnde á kure antara male-aha á *liman-aha ázerwa, ka gu uwe ka?»

³⁶ A nwanante ge Yaisu, a ba nane á elvan ge nane: «Ya slekse, amǎ kwǎrá-aaruwa wá, am duniya ka. Ma andze tate na yá kwaraná ya am duniya wá, ma tá sawa kwakwane-aha-aaruwa á se waviyuwawe, ma tá eksivaaka Yahudiya-aha ǎekidǎki. Amǎ tate na ni yá kwaraná ya na wá, am duniya ka.»

³⁷ A ba Pilaatu á elvan ge nane: «Máki estuwa wá, ka slekse kwa?» A ba Yaisu á elvan ge nane: «Ba seke ndáhǎ nǎ. Ya slekse. Dalila á sawa-aaruwa á sem duniya na wá, a siyaa ba se maratera jirire ge emnde. Ta yiyaa adaba ba una nǎnna. Edda una anǎkwa jirire ázerjara wá, á cená elva-aaruwa keni.»

³⁸ A ba Pilaatu á elvan ge nane: «Uwe nane jirire nǎnna?»

Am iga-aara maa, a naba sessehe zlaǎe ádaliye ge Pilaatu nǎnna áseza Yahudiya-aha na ágashe, a ba nane á elvan ge itare: «Shanánka ya haypa áte zhel na ba palle keni.

³⁹ Am mbakurseme ganakini ba kelaa sakanderi yá belakurá danǎgay palle am muǎri á *Paska maa, wayakurwáya emtu an slekse á Yahudiya-aha yá belakurnaabela á da?»

⁴⁰ Amǎ a ba itare baǎemme-aatare tá elvan ge nane á bá an kǎ kwǎrá: «A'aa nane ka, belanaaka nane. Nǎre nǎ hayá kǎ belanǎerǎ Barabas.» Degiya Barabas nǎnna sleǎeǎa shifa.

19

*Njarantenja am shairiya ge ja shifa á Yaisu
(Mat. 27:15-31; Mark. 15:6-20; Luka 23:13-25)*

¹ Daaci a ba slekse á elvan ge sawji-aha-aara: «Dawánda Yaisu, de zawuze an ja.»

² Ta dánhe ge sawji-aha Yaisu na, ta de nderse dáke, ta ǎaǎanse ire an nǎne, ákurá *ǎanǎkula, ta tsekwanme am dira kyanǎje.

³ Mazla-aara ta tsaahǎ ákataǎke-aara, ta gyanu rume: «A vakteva Dadaamiya shifa slekse á Yahudiya-aha!» Daaci ta naba vavante babárva.

⁴ Am iga-aara maa, sleksu *Pilaatu sesse zlaǎe ádaliye áseza zlamaake-laawa, a ba nane á elvan ge itare: «Kwaye yá de sansese zhel nǎnna

á se katafke á kure, ba palle keni shanáńka ya haypa-aara, ganakini yá ŋgudńána adaba ŋane.»

⁵ Daaci ta sanse Yaisu ásegashe wá, an tsekwa am dira kyańŋe, ta fadanse ire an dake. A ba slekse á elvan ge itare: «Kwaya ŋane zhel ŋanna.»

⁶ Aley ba ta puwete ice-aatare áte Yaisu, *liman-aha antara emnde a ufa mashidi wá, ta kante kwara á ba á dem zhegela, a ba itare tá elvan ge slekse: Zleńelezleńela áte dzańgala. Baďemme-aatare tá ndaha ba ŋane. «Áy náwmbare de zleńelawzleńela ba kure áte dzańgala ŋanna, shanáńka ya haypa na ni yá zleńelaná adaba ŋane.»

⁷ A ba Yahudiya tá elvan ge ŋane: «Máki áte shairiya na am *tawraitá á ŋere wá, á njeka an shifa đekidėki, adaba a bantsa ŋane: ŋane *Egdza á Dadaamiya.»

⁸ Am sarte na cenáncena sleksu *Pilaatu, a ba Yaisu ŋane Egdza á Dadaamiya na wá, farfe zlađe adaliye gázla-aara.

⁹ A eptsehe zlađe adaliye á dem huđe á há, a de ndavanu ge Yaisu, a ba ŋane á elvan ge ŋane: «Ka ura ekse-ara ka?» Amá ŋwanárka Yaisu đekidėki.

¹⁰ A ba slekse á elvan ge ŋane: «Ká ŋweka ndza? Diyakika ganakini yá an hákuma ge đelakaabela, bi ya zleńelakhe áte dzańgala emtu?»

¹¹ A ba Yaisu á elvan ge slekse: «Hákuma ŋanna ká maganá ka áte ya na keni a vaktaa ba Dadaamiya. Ma andze vakteka Dadaamiya wá, ma đaaka hákuma á ŋa áte ya ba cekwańgudńi keni. Daaci kwakya ba haypa á edda una a se vite ge ekka na arge haypa á ŋa.»

¹² A fantau á ba am sarte ŋanna slekse, đaaka názu magaaka ganakini á đelanaabela Yaisu. Amá ta puwaar hula Yahudiya-aha, a ba itare tá elvan ge ŋane am hula-aatare: «Máki đelakanaabela zhel na wá, ka ura á male á larde a Rauma ka đekidėki. Adaba ura ni a ganve ire-aara slekse na wá, ŋane kelaade á male á haha á Rauma.»

¹³ Ba a cenaa elva ŋanna sleksu *Pilaatu wá, a naba sanse Yaisu adaliye, a njema am kurshi á shairiya áte egdza gavaye-aara ta maganaa án nákwá, an elva á Ibranińkau tá đahána an Gabbata.

¹⁴ Am sarte ŋanna wá, herzhe á maga vacitire. Ba makuralla-aara una muńri á *Paska. Daaci a ba sleksu *Pilaatu á elvan ge Yahudiya-aha: «Náwa slekse á kure.»

¹⁵ Amá a ba itare á bá an ká kwara á dem samaya: «A njeka an shifa! A njeka an shifa! Zleńelezleńela áte dzańgala», a ba itare. A ba slekse á elvan ge itare: «Yá já slekse á kure emtu?» A ba male-aha á Yahudiya-aha tá elvan ge ŋane: «Baaka slekse á ŋere umele arge male á larde á Rauma.»

¹⁶ Daaci slekse a naba yateraa Yaisu, ganakini a de zleńelarzleńela áte dzańgala, ta danhe ge sawji-aha.

Zleńelarzleńela Yaisu áte dzańgala

(Mat. 27:32-44; Mark. 15:21-32; Luka 23:26-43)

¹⁷ Daaci daransede Yaisu á dete iga a ekse, a sepanaa ba ŋane dzańgala-aara á dem tate na tá đaaná an Gaulgauta an elva a Ibranińkau-aha na, amaana: Tate á delame á ire.

¹⁸ Daraada áhuwa maa, sawji-aha na ta naba zleńela Yaisu áte dzańgala. Ankwá zala buwa ta zleńelaterhe kerđe. Palle ta zleńelehe áte dzańgala

am naɗafa á Yaisu, ura palle keni am názlaɓa, Yaisu am dagave, ma ware keni áte dzaɗgala ge ire-aara.

¹⁹ Sleksu *Pilaatu a puwete názena ni ta jaa Yaisu átuge na, a fete áte dzaɗgala. Náwa názena a puwetaa ɗane: Yaisu ura Nasarátu, ɗane slekse á Yahudiya-aha.

²⁰ Kwakya Yahudiya-aha na de ndarsende puwa ɗanna, aɗaba yiyiyeka an kevaye an berni. Puwa ɗanna keni ta puwete an elva a Ibraniɗkau, an elva a Yunaniɗkau, ira elva a Rauma.

²¹ Amá a ba male-aha á Yahudiya-aha tá elvan ge sleksu Pilaatu: «Puweka slekse á Yahudiya-aha na, puwetepuwa: A bantsa ɗane ya slekse á Yahudiya-aha.»

²² Amá a ba slekse á elvan ge itare: «Názu puwantepuwa wá, á njá á ba áte una ɗanna.»

²³ Sawji-aha am sarte na zlaruzle am zlejela Yaisu maa, ta tegaa naɗgyuwe-aara am dagave-aatare gergere ufaɗe áte itare. Daaci a juwa zane-aara icarka an ica ɗekiɗeki, ta hán ba estuwa.

²⁴ A ba sawji-aha am dagave-aatare: «Tataumika zane na, magau-mimága njeri, watse á jesarje edda una á zaná ɗane na.» Daaci estuwa, gevge ba seke una an puwa am wakita á Dadaamiya. A ba wakita á Dadaamiya wá: Ta tegaa naɗgyuwe-aaruwa am dagave-aatare, ta magaa njeri áte zane-aaruwa.

²⁵ Tara emmeɗara antara egdza emmeɗara mukse ge emmeɗara ɗanna, antara Maari mukse á Kaulaupas, ira Maari mukse na am Magdala na, itare tá á tsatse á ba áte vuwa á dzaɗgala na Yaisu átekwa na.

²⁶ Yaisu a ɓelanu ice ge emmeɗara, tá antara pukura-aara na ni kwakya-aara a wayete ba ɗane na, a ba ɗane á elvan ge emmeɗara: «Emmaaye, dawale ɗanna wá, egdza á ɗa ba ɗane.»

²⁷ A ba ɗane á elvan ge pukura ɗanna: «Emmeɗa ba ɗane.» Pukura ɗanna a naba eksante Maari á ba am sarte ɗanna, a danaahe á dem mba-aara.

Emtsa á Yaisu

(Mat. 27:45-56; Mark. 15:33-41; Luka 23:44-49)

²⁸ Am iga a una ɗanna maa, am diyaadiya Yaisu ganakini zlauzle slera-aara baɗemme, a ba ɗane: «Á wiya ndera.» Estuwa gevge názena a ndahanaa wakita á Dadaamiya.

²⁹ Daaci aɗkwa hwámá ta netaa mbazla á egdza nafa am huɗe-aara ɗaɗɗaɗe mbazla ɗanna; duwa á sawji-aha, ta ɗgudete jeba á sausau umele áte lálá, ta shebeme am mbazla ɗanna, ta fante áte we ge Yaisu.

³⁰ Ba a shu una ɗanna Yaisu, a ba ɗane: «Kina wá, zlauzle slera-aaruwa baɗemme.» Mazla-aara a naba gá ire-aara, a emtsehe.

Zhel sawji a waa Yaisu an upa am slerpa

³¹ Vacite ɗanna maa, makuralla-aara kwaskwe á puwansepuwe á Yahudiya-aha, kwaskwe á puwansepuwe ɗanna keni jauje ge kwaskwe á puwansepuwe-aha umele, aɗaba muɗri á *Paska. Aɗaba una ɗanna wa-yarka male-aha á Yahudiya ganakini kwaskwe á puwansepuwe á se berá emtsa á emnde áte dzaɗgala. A deteraa una ɗanna á deza sleksu *Pilaatu, geni a kazlaratervekazla emnde na am sera, a tsekwarateraatsekwa áte dzaɗgala-aha.

³² Daaci duwa á sawji-aha, ta de kazlaa emnde buwa na ta zlejlateraa antara Yaisu áte dzaŋgala na am sera.

³³ Amá Yaisu wá, ta beraa baaka shifa am ñane. Adaba una ñanna kezlarka sera-aara ge ñane.

³⁴ Amá palle á sawji-aha a naba wehe an upa am slerpa wá, kertenj a kelaa uzhe antara yawe ásegashe.

³⁵ Una a ndaanaa ba edda una a naanaa an ice-aara. Ankwa á maga seydire-aara ganakini ba jirire. Ñane wá, diyaadiya ganakini a geva ba estuwa ba jirire, geni kure keni kwá fetarfe.

³⁶ Una ñanna gevge ba kalkale antara una an puwa am wakita: A ba wakita á Dadaamiya wá: Tá de kyabeka hyahya-aara dekideki.

³⁷ Am tate umele zlafe ádaliye á ba am wakita á Dadaamiya ñanna, a ba ñane: Watse tá zhára edda una ni ta wanaa an upa na.

Zlavarnaazlava Yaisu am irekhya

(Mat. 27:57-61; Mark. 15:42-47; Luka 23:50-56)

³⁸ Am iga á una ñanna maa, ankwá Yusufa umele ura Arimatiya, a de ndavanaa ñane barama áza sleksu *Pilaatu, ganakini á tsekwanaatsekwa emtsa á Yaisu, á dánda. Yusufa ñanna wá, fetarfe áte Yaisu, amá ndahaaka parakke adaba á wáná lyawa átuge Yahudiya-aha. A duwa ñane ádeza slekse, a vante barama. Daaci a de eksantaa ñane emtsa á Yaisu.

³⁹ Nikaudaimus na ndza a deza Yaisu vacite umele an vayiya na keni ankwá áza Yusufa ñanna. Nikaudaimus a duwa antara naavawe á nafa umele tá dahaná an Mirt, a weshaterte antara iga a nafa umele tá dahaná an Alauwe á se emtáke, á maga kilau kul keye.

⁴⁰ Ta tsekwanaa itare ta buwa ñanna emtsa á Yaisu áte dzaŋgala, ta eksante, ta de fademe am kalpakane. Tá effádfá ñanna wá, ta gete emtsaade naavawe á názase na áte kalpakane, lauktu ta fademe emtsa am hudefaara, ta magán ba seke una tá maganá Yahudiya-aha má tá hefda ura.

⁴¹ Ankwá fe ba herzhe an tate á zlejela á Yaisu ñanna maa, ankwá irekhya anwaslire ndza zlavarnaaka emtsa am hudefaara dekideki.

⁴² Am makuralla-aara kwaskwe á puwansepuwe-aatare, irekhya keni ankwá ba herzhe na wá, ta naba hefdaa Yaisu am hudefaara, adaba herzhe tá de maga niya á Yahudiya-aha.

20

Baaka Yaisu am irekhya

(Mat. 28:1-8; Mark. 16:1-8; Luka 24:1-12)

¹ An enlya werre ge laade, zlafe ba ice keni á zháreka wá, dedde Maari mukse á emnde a Magdala á dete irekhya á Yaisu. Duwa á Maari maa, a de beraa irekya á ba an wacene baaka páláme átuge evege.

² Daaci ba eptsa-aara, a zhágade á deza tara Piyer antara pukura na wayaawáyá Yaisu kwakya na, a ba ñane á elvan ge itare: «Degiya tedarsetede Yaakadada am evege, ma ta dánaa á deme keni diyanjerka.»

³ Ta naba duhe ge tara Piyer antara pukura ñanna á dete irekhya.

⁴ Bukerde-aatare ta dá á ba zhadage. Amá á tedfáná ba pukura palle na zhágade arge Piyer, daada ba ñane zunŋwe áte irekhya.

⁵ A de zharaa ice á dem irekhya wá, a naa ba kalpákane á puwa ba dey. Amá wá, daaka á dem hudefaara á irekhya.

⁶ Dámnda Piyer keni, ñane a naba demhe á ba dem huđe-aara, amá ñane keni a de beraa ba kalpakane á puwa.

⁷ Amá baukta na ndza ta fađanaa ire an ñane na wá, an kazla, á bela á ba an ire-aara.

⁸ Daaci a naba demhe ge pukura na ni ndza a deme ba ñane zuññwe á dete irekhya na, a zharanaahe, a naba fetarehe ganakini tsetsa Yaakadada.

⁹ Se ba am sarte ñanna keni ndza cenaránka pukura-aha názena a ndahanaa wakita á Dadaamiya áte Yaisu, ganakini watse á tsetse am faya na.

¹⁰ Daaci ta naba dá-aatare ge pukura-aha buwa ñanna.

*Yaisu a maranse ire-aara ge Maari mukse á emnde a Magdala
(Mat. 28:9-10; Mark. 11:9-11)*

¹¹ Am sarte ñanna wá, eptsapetsa Maari zlađe ádaliye á sete we á irekhya. A tsaahé wá, á kyuwa. Duwa-aara á de zharaa ice á dem irekhya wá,

¹² á zhárá ba malika-aha ta buwa, tá am nanjyuwe dzayye dzayye, tá njanja am tate na ndza ta zlavaa Yaisu na. Palle á malika-aha ñanna a nja am tate á bela ire, palle keni ám tate á sera.

¹³ Daaci ta ndavanu elva malika-aha ñanna: «Labara ká kyuwa emmaaye?», a ba itare tá elvan ge ñane. A ñwaterante, a ba ñane: «Ya kyuwa Yaakadada-aaruwa, ma ta danaa á deme keni diyanka.»

¹⁴ Ba a ndaase una ñanna, estuwa a eptsetaa ice wá, á zhárá ba Yaisu á tse, amá wá, diyaaka ganakini una ñane.

¹⁵ A ba Yaisu á elvan ge ñane: «Ká kyuwa uwe ka emmaaye? Ká tatayá ware ka?» Maari, ñane a kurken ba edda una á maga slera am fe. Daaci a ba ñane á elvan ge ñane: «Máki ka danaa ka wá, tasle á ña biyanba tate-aara eddaaye, yá de eksanteksa.»

¹⁶ «Maari!» a ba Yaisu á elvan ge ñane. A eptsapete ge Maari á dezeńara: «Rabbuni,» a ba ñane á elvan ge ñane an elva a Ibraniñkau, amaana malum-aaruwa.

¹⁷ A ba Yaisu á elvan ge ñane: «Piyiyanteka, adaba zlađe zlalanka emtsaade á dem mba á Edderwa. Amá ezzlala de bateránba ge egdzar mama-aha-aaruwa: Náwa tsanetse, watse yá zlalá á deza Edderwa, kure keni Eddekure ba ñane, yá deza Dadaamiya-aaruwa, kure keni Dadaamiya á kure ba ñane.»

¹⁸ Daaci ba ezzlala-aara ge Maari mukse á emnde a Magdala na, a dateraa labare ñanna ge pukura-aha, a ba ñane á elvan ge itare: «Ya nanna Yaakadada!» A naba ndaterhe názena ni a bannaa Yaisu na.

*Yaisu á maraterá ire-aara ge pukura-aha-aara
(Mat. 28:16-20; Mark. 16:14-18; Luka 24:36-49)*

¹⁹ Ba vaci laade ñanna maa, ta jamme ge pukura-aha am bere, am iga a manjaripu, ta naba zlanjete we á bere-aha bademme an tsekweram adaba lyawa á Yahudiya-aha wá, tá zhárá ba dámnda Yaisu, a tsaahé am dagave-aatare. «A vakurteva Dadaamiya hairire,» a ba ñane á elvan ge itare.

²⁰ Am iga a elva ñanna maa, a marateraa erva-aha-aara antara slerpa-aara. Daaci higa ge pukura-aha adaba naranna Yaakadada.

²¹ A ba ɲane á elvan ge itare zlaɓe ádaliye: «A vakurteva Dadaamiya hairire. Ba seke una ni a ɓeliyaa Edderwa á sem duniya na wá, iya keni yá anƙwa ɓelakurbela á dem huɗe á duniya.»

²² Daaci a naba futateraare effeya an we, a ba ɲane á elvan ge itare: «Kwayaumbare Shedekwe Cudéɗɗe.

²³ Máki kwa yanaara kure haypa ge ura, Dadaamiya keni yanarye ge edda-aara. Máki yakuranaarka ge edda-aara, Dadaamiya keni yanaarka.»

Yaisu á maraná ire-aara ge Taumas

²⁴ Am sarte na a sawa Yaisu áseza pukura-aha na wá, ɓaaka Taumas palle á pukura-aha, Wulhe keni ba zhera-aara.

²⁵ Samsa Taumas wá, a ba pukura-aha umele tá elvan ge ɲane: «Ƴere nanjeránna Yaakadada.» A ba Taumas á elvan ge itare: «Máki nanánka tate á kusa-aha na ta paslanmaa am erwa-aha na á ba an ice-aaruwa, ya fem gulanda-aaruwa, máki fanemka erwa-aaruwa am tate á upa na ta wanaa am slerpa na wá, ya fetareka ya ɗekideki ganakini tsetse am faya na.»

²⁶ Samsa máka-aara wá, jarammeje zlaɓe ádaliye pukura-aha am bere. Vacite ɲanna wá, anƙwa Taumas keni am dágage-aatare. Ta zlanjete we á bere-aha an tsekweram, amá tá zhára ba samsa Yaisu, a tsaahé am dágage-aatare, a ba ɲane á elvan ge itare: «A vakurteva Dadaamiya hairire.»

²⁷ Ba a ndaase una ɲanna: «Sawa an gulanda á ɲa, náwa erwa-aha-aaruwa,» a ba ɲane á elvan ge Taumas. «Sánsa erwa á ɲa, femfa am slerpa-aaruwa keni. Yánya mága shaige mazla-aara, fetarfe á ba an jirire.»

²⁸ A ba Taumas á elvan ge ɲane: «Ka Yaakadada-aaruwa, ka Dadaamiya-aaruwa.»

²⁹ A ba Yaisu á elvan ge ɲane: «Ábi ka fetaara áte ya aɗaba nakina? Gedá wá, tá sháná emnde na ni natika, amá ta naba fetarfe na.»

Názena ni ta puwete wakita na aɗaba ɲane

³⁰ Yaisu a magaa najipu-aha gergere kwakya zlaɓe ádaliye áza pukura-aha, puwarteka najipu-aha ɲanna baɗemme am wakita na.

³¹ Názena ni an puwa am wakita na wá, ta puwete ganakini kwá fetarfe áte Yaisu, geni ba ɲane una *Almasiihu, *Egdza á Dadaamiya. An fetarfire á kure áte ɲane wá, kwá shá shifa aɗaba ɲane.

21

Yaisu á maraterá ire-aara am Galili ge emnde-aara vuye

¹ Haraare cekwaanɗuɗi wá, Yaisu a de marateraa ire-aara zlaɓe ádaliye ge emnde vuye am pukura-aha-aara. A marateraa ire-aara áte we á haye á Tibairiyas. Náwa a marateraa estuwa ire-aara ɲanna.

² Vacite ɲanna jarammeje pukura-aha na am tate palle, tara Simaun Piyer an Taumas ba ɲane una tá ɗahaná an Wulhe, antara Natanayail ura ekse á Kana am kwára á Galili, an egdzara á Jaibaidaiyus buwa, antara pukura-aha umele buwa.

³ A ba Simaun Piyer á elvan ge itare: «Iya yá zlala á de sluwá kelfe.» A ba emnde na: «Ƴere keni ɲá ɗabakɗába.» Daaci ba tse-aatare, ta demhe am paare á yawe. Ta hare paɲɲe, amá slumarvaaka kelfe ɗekideki.

⁴ Anƙwa á wera ekse, palaahé sledé maa, a naba jesarhe ge Yaisu áte we á haye, amá diyarseka pukura-aha ɗekideki ganakini ɲane.

5 Yaisu a ndavateruhe elva: «Ba sluwakuryaasluwa kelfe dawalaa?» Ta nwanante a ba itare: «Ba palle keni shanjeránka duksa.»

6 A ba Yaisu á elvan ge itare: «Puwawumpuwa narre á kure á dem yawe am dalbe á nadafa á paare, kwá sluvaasluwa.» Ta naba puwumhe wá, slumarvaasluwa kelfe kwakya jipu, jaterviyaaaje ge teda narre na antara kelfe am hufe-aara, á dem hufe á paare.

7 A ba pukura na wayaawáya Yaisu kwakya na á elvan ge Simaun Piyer: «Una degiya Yaakadada!» Piyer ba a cenaa: Una degiya Yaakadada na wá, a tsakweme am nangyuwe-aara, adaba ndza tsekwesetsekwe, daaci a ebzemaá á dem yawe.

8 Daaci ta semhe ge pukura-aha umele á se teda kelfe na am narre, ta yiyiyeka deme an keyaye an we á haye, á magá ba maiter deremke palle.

9 Saresse am yawe maa, tá zhára ba kára an mbe antara kelfe an puwa átekwa, ankwá depainj zlafe á puwa.

10 A ba Yaisu á elvan ge itare: «Sawánsa kelfe na kwa sluwanaa kure kina na cekwaanjudi.»

11 Daaci a dalemhe ge Simaun Piyer á dem paare, a de tefante we á narre an naha an kelfe-aha sadadde am hufe-aara na á sete haha. Kelfe deremke an kul ilyebe ju keye am narre nanna, aley tataaka narre dekideki.

12 Daaci «Sawmbare zaumiyuze,» a ba Yaisu á elvan ge itare. Amá baaka pukura na a slásla ndavanu elva ganakini ka ware. Adaba bademme diyareddiye ganakini Yaakadada.

13 A gaptehe ge Yaisu, a eksetaa depainj, a tegaterhe, a tegateraa kelfe zlafe ádaliye.

14 Ge keyire una, Yaisu ankwá á maraterá ire-aara ge pukura-aha-aara, am iga a tsetse-aara am faya.

Yaisu ankwá á ndaan elva ge Piyer

15 Am sarte na zaruze duksa, Yaisu a ndavanu elva ge Simaun Piyer, a ba nane á elvan ge nane: «Simaun, egdza á Yuhanna, wayakiwáyá emtu ba kwakya jakuje ge emnde na?» A nwanante, a ba nane: «Wayanak-wáya Yaakadada, ba ka keni diyakdiya ganakini wayanak-wáyá.» A ba Yaisu á elvan ge nane: «Eppiya egdzar kyawe-aha-aaruwa.»

16 A ndavanuhe zlafe ádaliye ge buwire: «Simaun egdza á Yuhanna, wayakiwáyá emtu?» A ba nane: «Wayanak-wáyá Yaakadada, ba ka keni diyakdiya ganakini wayanak-wáyá.» A ba Yaisu á elvan ge nane: «Faterufe hyema ge kyawe-aha-aaruwa»

17 A ndavanuhe zlafe ádaliye ge keyire: «Simaun egdza á Yuhanna, wayakiwáyá emtu?»

Mazle-aara Simaun Piyer fantaufe ge dzámá ire, adaba ndáva nanna a ndavanuwaa Yaisu ge keyire, ganakini wayakiwáyáhe na. A nwanante ge Simaun, a ba nane á elvan ge nane: «Yaakadada, palle á názu diyanká ka baaka, ba ka keni diyakdiya ganakini wayanak-wáyá.» A ba Yaisu á elvan ge nane: «Eppiya kyawe-aha-aaruwa.»

18 A ba nane á elvan ge nane zlafe ádaliye: «Yá ndak ba jirire: am sarte na zlafe ka dawale wá, ká eksantá ba ka kandá á nja, ká ngudese hufe an nane, daaci ka zlálá á dem tate á wedere á nja. Amá má watse gakevge emgyegwe a zhele wá, watse ká pelanse erva-aha á nja ge ura umele, á de takwasáká nane, watse á dáká á dem tate na ni wayanaka na.»

¹⁹ Am huɗe á elva ñanna wá, Yaisu anƙwa á bálá jeba á emtsa na ni má watse á emtsa Piyer na. Emnde kwakya tá de gálá Dadaamiya adaba emtsa-aara. Daaci «Sawa d'abid'aba,» á ba Yaisu á elvan ge ñane.

Elva á Yaisu áte pukura na wayaawaya kwakya na

²⁰ Daaci Piyer a zharaa ice á dem iga wá, á zhára ba anƙwa á d'abaterd'aba pukura na wayaawáyá Yaisu kwakya na am iga. Ba pukura na ndza á njá herzhe átevege Yaisu am sarte na tá anƙwa arge masane, a ndavanu ge Yaisu a ba ñane: Watse á veláká ware ñane Yaakadada na.

²¹ Am sarte na nanna Piyer anƙwa á d'abaterd'aba pukura ñanna maa, a ndavanu ge Yaisu, a ba ñane: «Yaakadada, una mu watse á shaná uwe kena ñane?»

²² A ñwanante ge Yaisu, a ba ñane á elvan ge ñane: «Ma yá kátá yá se beráná á ba an shifa am eptsaaaruwa keni, una á shákaaka. Naba d'abid'aba ka.»

²³ Daaci ta naba hyanme labare-aara am dágave á emnde a fetarfe bademme wá, ta bántsa watse á emtseka pukura ñanna dekideki. Amá Yaisu ndahaaka una. Názu a bannaa Yaisu ge Piyer wá, a ba ñane: Ma yá kátá yá se beráná á ba an shifa am eptsaaaruwa keni, á shákaaka.

²⁴ Pukura ñanna Yaisu a ndaha elva-aara na wá, anƙwa á maganá ba ñane an ire-aara seydire á labare ñanna, wakita na keni a puwetaa ba ñane. Diyañerdiya ganakini bademme á názena a puwetaa ñane, bademme ba jirire.

Elva na tá zlá wakita na átekwa

²⁵ Kwakya jipu názena ni a maganaa Yaisu adaliye na. Ma andze ta eppuwa bademme am wakita, ba palle keni yaranseka wá, yá tama ma andze á taa ñanaaka duniya na wakita-aha ñanna.

Slera-aha á emnde a bela á Yaisu

Watse Edderwa á velakurte Shedekwe Cufedde

¹ Ámbarka á ña Tiyaufilus: Náwa názu yá puwaktá ya áte elva a Yaisu: Am wakita na ndza ya puwakte zunñwe na kení ndza ya ndakndaha bademme, názu ndza a maganaa ñane, antara názu ndza a kwaratersaa ñane ge emnde, fetaufe á slera-aha-aara,

² dem vacite na a eksante ge Dadaamiya á dem samaya. Am sarte na zlafe zlalaaka á dem samaya na wá, a kwaraterse názu watse tá de maganá itare bademme ge emnde a bela-aara. A kwaraterse an hakuma á Shedekwe Cufedde.

³ A marateraa ire-aara ser kwakya, geni a diyareddiye ba shagera ganakini ñane an shifa ba jirire; háre kul ufafe á kwaraterse elva áte *kwará á Dadaamiya.

⁴ Vacite umele tá arge náza za wá, a ba ñane á elvan ge itare: «Njawinja á ba áhuna am Urusaliima, ufawufa názena a ba Edderwa watse á de vakurteva ya ndakurndaa na.

⁵ Adaba Yuhanna wá, ñane a magateraa baptisma ge emnde an yawe, amá kure wá, á de haraaka kwakya watse tá magakurá baptisma an Shedekwe Cufedde.»

Zlálá á Yaisu á dem samaya

⁶ Daaci ta jamme ge pukura-aha átevege ñane, ta ndavanuhe: «Watse kwá tsatsaná á ba am sarte ñanna emtu sleksire á *Iserayiila Yaakadada?»

⁷ A ñwaterante ge Yaisu, a ba ñane á elvan ge itare: «A tsanaa ba Edderwa palle an hakuma-aara zamane-aha, antara sarte-aha ñanna, slera á kure-ka ge dise una.

⁸ Kure wá, watse kwá shá hakuma áza Shedekwe Cufedde na á de vakurtá Dadaamiya na, kwá de maga seydire an zhera-aaruwa am Urusaliima áhuna, am huđe á Yahudiya bademme, am *Samariya, dem huđe á duniya bademme.»

⁹ Ba a ndaase una ñanna Yaisu wá, a naba tsetehe á dem samaya á ba áte ice-aatare, a shebanvehe ge kumba.

¹⁰ Áma itare zlafe tá zhara ba ice á dem samaya. Daaci ta naba jesaarehe ge zala buwa, tá am nangyuwe dzayye á katafke-aatare ba estuwa,

¹¹ a ba itare tá elvan ge itare: «Ekkure emnde a Galili na labára kwa tsatsehe estuwa, kwá zhara ice á dem samaya na? Yaisu ñanna kwá zharaná kure a yakurhe na wá, watse á eptsa zlafe ádaliye ba seke una kwá anjwa zharaná kure á zlala á dem samaya na.»

Ta eksetaa ura am kelá á Yahuda

¹² Daaci ta naba tsekwehe ge pukura-aha áte egdza wa ñanna tá dahaná an Wa Anyaranyara na, ta naba eptsa-aatare á sem Urusaliima. Wa ñanna yiyiyeka dekideki, dagave-aatare á jauka am kilaumaiter palle antara Urusaliima.

¹³ Ba saraasa am Urusaliima maa, ta d'álá á ba á dem bere-aatare na mbarsembe nja am huđe-aara, bere átire ge bere umele na. Náwa itare zhera-aha-aatare: Piye, Yuhanna, Yakuba, Andere, Filip, Taumas,

Bartaulauma, Mata, Yakuba egdza á Halfa, Simaun na wayaaka tá kwaráterá emnde umele na, antara Yahuda egdza á Yakuba, itare una ta emnde a bela,

¹⁴ antara tara Maari emmenjara ge Yaisu, ira egdzar mama-aha-ñára ge Yaisu, antara njwasha umele. Emnde ñanna bademme tá anjwa jáháva ba kelaazare, tá anjwa ñala Dadaamiya átirpalle.

¹⁵ Vacite umele maa, jarammeje emnde a fetarfe tá maga deremke an kul buwa wá, a tsetehe ge Piyer, a tsaahé am dágave-aatare,

¹⁶⁻¹⁷ a ba ñane á elvan ge itare: «Ba estuwa egdzar mama-aha-aaruwa, Yahuda, ñane keni ndza ba palle á miya, a maganaa slera ge Dadaamiya á ba am dágave á miya, amá am sarte na emnde tá kátá eksa Yaisu wá, ñane a gev slekatafke-aatare. Elva á Yahuda wá, ndza a enndáhá Shedefkwe Cufedde á kya *Dawuda ganakini watse á geva ñane slekatafke á emnde a eksa Yaisu. Daaci shagera ba á sessa jirire-aara,» a ba Piyer.

¹⁸ (Yahuda maa, a de shekweve fe an shungu na ta vanta adaba haypa-aara ñanna, amá a shaa emtsa am fe ñanna. Duwa-aara á dem fe ñanna, a de mbedehe á ba an ndzedá, a naba kyehe ba seke feka, a paceve ge nanje-aara.

¹⁹ Bademme á emnde a Urusaliima diyardiya lámare ñanna. Adaba una ñanna, ta fanaa zhera á Akaildama ge fe ñanna an elva a ekse-aatare, amaana: Fáhe á uzhe.)

²⁰ Daaci Piyer a eksetaa elva-aara zlafe adaliye, a ba ñane: «Elva á Yahuda wá, anjwa puwartepuwa am jabura, geni sey wulfe-aara á nyefnye ba gela. De ba á katafke keni, baaka ura á fá sera am slede-aara. Anjwa an puwa zlafe adaliye geni sey á demá ba ura umele á dem kela-aara.

²¹⁻²² «A ndahanaa wakita á Dadaamiya tsawe estuwa wá, daaci sey mi shansha ura palle á njá antara miya, mi maga seydire á tse á Yaakadada Yaisu am fáyá kerde. Edda-aara ñanna keni sey mi eksana am dágave á emnde na ni ndza tá anjwa antara miya ba kelaazare, am sarte na má anjwa já daba antara Yaakadada Yaisu am hufe á larde na. Sey edda una ndza anjwa antara miya daga segashe á Yaisu am yawe á baptisma áza Yuhanna, dem sarte a zlalá-aara á dem samaya.» Estuwa a ba Piyer.

²³ Daaci ta tsatsaa zala buwa, tara Yusufa, ñane una a shaa zhera á Barsabas, Yustus keni ba zhera-aara, tá antara Matiyas.

²⁴ Daaci ta magaa maduwa á deza Dadaamiya, a ba itare: «Yaakadada á miya, ekka wá, diyakdiya názu am hufe á emnde bademme. Adaba una ñanna, marañeránmárá edda una ni ka eksesaa ka am emnde buwa na,

²⁵ ge mága slera na a yanaa Yahuda na. Adaba zlazlálá ñane á dem tate na á zlayán ge ñane.»

²⁶ Daaci ta puwete zhera-aha-aatare áte nákwá, ta magaa njeri wá, a segasha zhera á Matiyas, ta maslaterve ge emnde a bela, ñane a gevaa kelaawa ju buwire-aatare.

2

Sawa á Shedefkwe Cufedde

¹ Am samsa munri á *Pantaikausta maa, ta jamme ge emnde a fetarfe bademme am tate palle am munri ñanna.

² Daaci cekwaanɔgudfi wá, tá cena ba hula á duksa á sá am samaya ba seke mága á effeya yaikke, hula-aara a se hyema am huđe á bere na tá am huđe-aara na.

³ Tá zhara ba sessa duksa umele á gáráva an nara á kára wá, duksa ɔanna a tegese gergere kwakya, a tsakwaa áte ire-aha-aatare pálpale baďemme.

⁴ Ta nahete estuwa an Sheďekwe Cufedďe, ta fantau ge ndáhá elva an we á ekse gergere, tá ndahaná an hakuma na a vatertaa Sheďekwe Cufedďe na.

⁵ Am sarte ɔanna maa, tá aɔkwa Yahudiya-aha na ta segáshe am larde-aha á duniya baďemme, tá njá am Urusaliima, ɔarnaana nadina-aatare á ba an jirire.

⁶ Am sarte na cenarácena hula á duksa ɔanna maa, ta naba sawa, ta se jamme am tate ɔanna. Weshaptewesha enkale-aatare baďemme, aďaba ma ware-aatare keni á cená emnde a fetarfe na tá ndáhá elva á ba an we á ekse-aara.

⁷ Baďemme-aatare tá maga ba najipu-aara, diyarka ba názu tá enndáhá keni. A ba itare: «Emnde na tá ndáhá elva na, ábi baďemme-aatare ta ba emnde a Galili?»

⁸ Ay a sawa estara kena baďemmire á miya má aɔkwa á cenatercena, ma ware á miya keni á cena ba elva na ta yanaa am huđe-aara na?

⁹ Miya, náwa emnde umele á miya kwaye ta sawa am haha á Partiya, emnde umele ta sawa am Maidiya, emnde umele ta sawa am Ailamiya, emnde umele ta sawa am Maisaupautamiya, emnde umele ta sawa am Yahudiya, emnde umele ta sawa am Kapadaukiya, emnde umele kwaye ta sawa am Pauntus, antara Aziya,

¹⁰ emnde umele ta sawa am Pirigiya, antara Pamfiliya, emnde umele ta sawa am Misera, antara dalbe palle am haha á Libiya átevege haha á Siraine, emnde umele kwaye ta sawa á sa am larde á Rauma.

¹¹ Zlabe ádalije, emnde umele kwaye ta sawa am Kairaita, antara Arabiya. Tá aɔkwa Yahudiya-aha miyenne, antara emnde na ta deme an de á dem nadina á Yahudiya-aha. Aley ni baďemmire á miya mi cena ma ware keni tá aɔkwa á ndaha slera yaikke na a maganaa Dadaamiya na á ba an we á ekse-aara?»

¹² Najipu ɔanna jauje ge ndzedá-aatare, diyarka ba názu tá enndáhá keni. Ázara kena jeba una, a ba itare am dágave-aatare.

¹³ Amá emnde umele-aatare ágire tá epsawa emnde a fetarfe wá, a ba itare a datersaa ba mbazla am enkale.

Waazu á Piyer

¹⁴ Daaci a naba tsetehe ge Piyer antara emnde a bela umele, a fantau ge ndahater elva ge emnde a jahava á ba an ká kwára, a ba ɔane: «Kure Yahudiya-aha, antara emnde umele na tá am huđe á Urusaliima na baďemme, fawfa hyema ba shagera, cenawáncena názu yá aɔkwa á ndakurndaa na:

¹⁵ Emnde na wá, weshateka ire-aatare áte una kwá slaná kure na. Aďaba zlabe ba gusere emtsaafé.

¹⁶ Una ba jirire á názena ndza a ndahanaa nabi Yauwail, a ba ɔane:

¹⁷ A bantsa Dadaamiya: Náwa názu watse á de magava am halavuwa á zamáne-aha: Watse yá hyantehye Sheďekwe-aaruwa áte emnde baďemme. Egdzara á kure zála, an ɔwasha tá de shá wahayu-aha,

tá de maga slera á nabiyire, yá de vaterte shene ge emgyegwar zala-aha á kure.

- 18 Yá de hyantehye Shedekwe-aaruwa áte náve-aha-aaruwa, antara kwatena-aha-aaruwa keni. Baďemme tá de maga nabiyire am sarte-aha ɲanna.
- 19 Watse yá maganaamaga najipu-aha na ndza magaaveka ɔfekideki na am samaya antara áte haha. Watse aɲkwa tara uzhe, antara kára, ira yire á kára yaikke ba seke kumba.
- 20 Zlaɓe ádaliye: Vaciya á de gev danɲwe, tere keni á de gev kyanɲe ba seke uzhe. Am iga á una-aha ɲanna maa, á de sawa kwaskwe yaikke na an dárádza jipu, á sawa Yaakadada átekwa na.
- 21 Daaci ma a ɔntaa ware zhera á Yaakadada keni á lyelye shifa-aara. Kwaya ɲane názena ni a ndahanaa Dadaamiya á kyá Yauwail.»
- 22 Daaci Piyer a eksetaa elva-aara zlaɓe ádaliye, a ba ɲane: «Ekkure emnde a *Iserayiila, cenaucena názu yá bakurná ya na: Yaisu ura Nasarátu na wá, a ɓelanaa ba Dadaamiya á sezekure. Aɔaba Dadaamiya a magaa nalaama-aha, antara najipu-aha umele gergere á kyá erva an ɲane am dágave á kure, ba kure keni diyakurdiya baďemme.
- 23 Á ba am date keni Dadaamiya a tsanaa ba estuwa. ɲane diyaadiya ganakini watse á de fakurme am erva ge kure. Aɔaba una ɲanna kwa naba faterem am erva ge emnde a haypa, kwa jaa shifa-aara áte dzaɲgala.
- 24 Amá a naba ɲezlese ge Dadaamiya am zlaɔa á fáyá, aɲkwa an shifa-aara zlaɓe ádaliye. Aɔaba ɓaaka hákuma á emtsa ganakini á ɲanaaɲa.
- 25 Náwa názu a ndahanaa *Dawuda áte ɲane:
Ba kelaazáre yá zhara ba Yaakadada an ice-aaruwa, aɲkwa á njá am naɔafa-aaruwa geni a gazleka ervaunɔde-aaruwa ɔfekideki.
- 26 Aɔaba una ɲanna, geɔantegeɔa jipu am ervaunɔde-aaruwa, baďemme a názena a sansaa we-aaruwa, yá ndahaná á ba an higa. Ma yá an vuwa a laakire na keni, watse yá puwanse á ba an hairire, yá fá táma-aaruwa áte Dadaamiya.
- 27 Aɔaba ekka Dadaamiya wá, ká eblyanveka shifa-aaruwa ba estuwa am faya, ká yánka á sepse vuwa á sleslera á ɲa ɔfekideki.
- 28 Ka marisaa ka baráma a dem tate á shifa, ekka ká aɲkwa antara iya ba kelaazáre, aɔaba una ɲanna ervaunɔde-aaruwa ba seke nama. Estuwa a ba *Dawuda.»
- 29 Piyer a eksetaa elva-aara zlaɓe ádaliye, a ba ɲane: «Egdzar mama-aha-aaruwa, máki ba eggyemiya *Dawuda wá, tsawaatse yá ndakurndaha jirire-aara: ɲane wá, jaaaveje heɔarheɔa, sem vatena keni zlaɓe aɲkwa irekhya-aara.
- 30 ɲane ndza nabi á Dadaamiya, ndza diyaadiya názu a bannaa Dadaamiya. Dadaamiya a zanu ba waɔa-aara, a ba ɲane: Yá de vante sleksire á ɲa ba ge palle á eggye-aha á ɲa, á de geva ba ɲane slekse am iga á ɲa.
- 31 Á ba am date keni ndza diyaadiya *Dawuda ganakini á de tsetsa *Almasiihu am fáyá, amaana: Edda una a ekseaa Dadaamiya. A ndahanaa aɔaba una ɲanna Dawuda, a ba ɲane:
Dadaamiya yánka ɲane am fáyá, saɔka vuwa-aara ge ɲane ɔfekideki.
- 32 Ba Yaisu ɲanna degiya una tsantetse Dadaamiya am fáyá na. Náwa ɲere ɲa emnde a mága seydi-re-aara.

³³ Njane a demanve ge Dadaamiya, a njanaahe am naɗafa-aara, a de vante Shedekwe Cufedɗe na ndza a bántsa njane watse á de vanteva na. Daaci názu kwá nanaa kure, kwá cenaná kure kina na wá, á maganá ba Shedekwe Cufedɗe njanna a shanaa Yaisu na, a hyantaa njane áte njere.

³⁴ *Dawuda an ire-aara wá, njane zlalaaka á dem samaya, amá a ba njane: A ba Yaakadada, Dadaamiya á elvan ge Yaakadada-aaruwa: Njiinja ka am naɗafa-aaruwa,

³⁵ dem sarte na yá gatervege kelaade-aha á njana náza puwa sera á njane.

³⁶ «Daaci kure emnde a *Iserayiila wá, baɗemme á kure diyaweddiye ba shagera ganakini Yaisu njanna kwa naba zlanjelehe áte dzangala na wá, ba njane una a tsanaa Dadaamiya ge Yaakadadire, ba njane una *Almasiihu, edda una a eksesaa njane.»

³⁷ Ba cenarácena elva á Piyer njanna wá, ba palle a enjkale-aatare baaka njezlanjezla ervaunɗe-aatare. Daaci a ba itare tá elvan ge tara Piyer antara emnde a bela umele: «Ŋá maganá estara kina egdzar mama-aha-aaruwa?»

³⁸ A njwaterante ge Piyer, a ba njane á elvan ge itare: «Magaumága tuba, a magarakurnaamaga baptisma an zhera á Yaisu *Almasiihu, geni a yakuraarye Dadaamiya haypa-aha á kure. Daaci Dadaamiya á vakurte Shedekwe-aara Cufedɗe.

³⁹ Aɗaba a ba Dadaamiya á de vakurte duksa njanna ge kure antara egdzara á kure, á de vaterte ge emnde na ta yiyye, á de vaterteva ge emnde na ni watse á ɗahaterá njane á sezenjára na baɗemme.»

⁴⁰ Piyer a fateraare elva-aha umele gergere kwakya ge tsante enjkale-aatare, antara ge faterem ndzedá am vuwa. A ba njane á elvan ge itare: «Sawansese ire á kure am ɗágave á emnde a maga mándzawire.»

⁴¹ Vacite njanna, emnde kwakya lyarvaalya waazu á Piyer fartarfe, magarateraamaga baptisma. Á maga emnde debu keye fartarfe ge emnde a fetarfe.

⁴² Ta faa hyema jipu ge cenaa waazu-aha na tá anjkwá kwaratersa emnde a bela, ta wáwa jipu ge gev palle am duksa baɗemme áte njá á egdzar mama, antara ge zá ɗafa-aatare átirpalle, antara geni a icarseka am tate á maduwa ɗekidɗeki.

Njá á emnde a fetarfe.

⁴³ Emnde baɗemme tá geja ba ire, aɗaba Dadaamiya a magaa najipu-aha gergere kwakya á kya erva an emnde a bela.

⁴⁴ Emnde a fetarfe baɗemme garevge ba palle, názu am erva-aatare keni ba palle.

⁴⁵ Tá njá á ba wálá kazlanja-aatare, tá sá shunju-aara áseza emnde a bela, tá se teganá am ɗágave-aatare, ma ware keni ba deydey á wedere-aara.

⁴⁶ Tá anjkwá jáháva ba kelaazare am *mashidi yaikke, tá anjkwá jáháva am mba-aha-aatare ge zá duksa-aatare átirpalle, tá anjkwá za ɗafa-aatare an higa, ervaunɗe-aatare palle.

⁴⁷ Tá anjkwá á gala Dadaamiya, emnde baɗemme hayaráterháya. Daaci Yaakadada anjkwá á lya emnde umele keni ba kelaazare, anjkwá á sagatersága.

3

Mbaambe zhel nguryekwe

¹ Vacite umele an lásar, tara Piyer, antara Yuhanna tá ankwá á d'álá á dem *mashidi yaikke ge de maga maduwa á lásar maa,

² ankwá zhel nguryekwe umele tá yán ba estuwa á sawa am huđe á emmenjára, ankwá á njá átuge palle á we-aha á mashidi njanna, átuge una zhera-aara We á bere Zariya na. Zhel njanna wá, tá ankwá á d'ánda emnde-aara ba kelaazáre, á de njala áza emnde a dem mashidi.

³ Vacite njanna maa, ba a naa tara Piyer antara Yuhanna, tá ankwá duwa tá dem mashidi wá, a naba njalateru sadake.

⁴ Tá ezzhárá tara Piyer antara Yuhanna. «Zharanjerzhárá!» a ba Piyer á elvan ge zhel njanna.

⁵ A zharaterahe ge nguryekwe na ba shagera. Adaba a kurken watse á shá sadake ázetare.

⁶ Daaci a ba Piyer á elvan ge njane: «Ma gursa, ma shungu keni baaka ázerwa d'ekideki. Amá yá vakte názu a shanaa erwa-aaruwa: Yá ndaaka an zhera á Yaisu *Almasihu ura Nasarátu, tsetse ezzlala.»

⁷ Daaci a naba njanaahe an nadafa-aara, a tsante. Kertenj sharánsha dzanjdzanjire sera-aha-aara,

⁸ a naba ebzavte á sá am haha, a tsahe áte sera-aha-aara, a fantau ge z'lálá. A dem mashidi antara tara Piyer tá an Yuhanna, á z'lálá estuwa, á vaza, ankwá á gálá Dadaamiya.

⁹ Emnde bademme naránna ankwá á z'lálá, ankwá á gálá Dadaamiya.

¹⁰ Am sarte na diyareddiye ganakini ba nguryekwe na á njala áte we á mashidi na tá d'ahaná an We á bere Zariya na, bademme tá maga ba dikere, tá geja ba ire áte zhel njanna.

Waazu á Piyer am *mashidi yaikke

¹¹ Am z'lalaaka zhel njanna átevege tara Piyer antara Yuhanna, ta duhe á dem dzadzáwe á *mashidi yaikke njanna ba kerde, am dzadzáwe na tá d'ahaná an dzadzáwe á Suleymanu na, daaci emnde bademme tá zhagade á ba ásezetare, adaba tá am najipu yaikke.

¹² Ba a naa emnde njanna Piyer, a ba njane á elvan ge itare: «Kure emnde a *Iserayiila mu, kwá ankwá á maga najipu á uwe kure? Labára kwá zharanjerzhárá estuwa? Kwa kurken zhel na a shaa sera-aara na an ndzedá á nere emtu? Emtu adaba njanernaanja nadina á nere emtu?

¹³ Una njanna ka d'ekideki. Ba Dadaamiya na ta kezlan ugje eggye-aha a miya tara Ibrahimá, antara Isiyaaku ira Yakubu na, a vantaá ba njane d'emdemire na ge sleslera-aara Yaisu. Amá kure, kwa danaa ba kure á deza male-aha á duniya, kwa yanaa ba kure á katafke á sleksu *Pilaatu, ndza a bánba tsa njane ganakini á belanaabela.

¹⁴ Kwa yaa ura cufedde, ura jirire, kwa njala sleksu Pilaatu ganakini á belakurá sleceba shifa.

¹⁵ Daaci kwa janaa ba kure edda á shifa na, amá tsantetsa Dadaamiya am fáyá, nere nj seyde-aha-aara.

¹⁶ Zhel njanna kwá ankwá á zharaná kure diyakurdiya na wá, a vantaá ba hakuma na am zhera á Yaisu na ndzedá. Ba fetarfire áte Yaisu una a mbanaahe ba d'ekideki, kwaya njane á katafke á kure.

17 «Amá diyandiya ganakini názena kwa maganaa kure antara male-aha á kure áte Yaisu na wá, kwa maganaa adaba diyakurka.

18 Amá Dadaamiya a magaa ba jirire á názena ni a ndahanaa nane am mbuwe á nabi-aha-aara werre bademme na. Adaba a ba nane, sey *Almasiihu-aara á shushe zlada.

19 Sawmbare á sem sera á Dadaamiya, magaumaága tuba geni á yakuraarye haypa-aha á kure.

20 Daaci Yaakadada á vakurteva hairire am ervaunđe, á vakurteva Almasiihu na ndza á ba am date keni ndza a eksakurse ba ge kure na. Amaana: Yaisu.

21 Amá kina wá, zlađe Yaisu *Almasiihu á njá á ba am samaya emtsaafde, dem sarte na Dadaamiya ganvege duksa bademme anwaslire, ba seke una a ndahanaa nane werre á kya an we á nabi-aha-aara cudedde na.

22 Ábi ndza a enndáhá Muusa, a ba nane:

Watse Dadaamiya á belakurá nabi umele ba seke iya, watse á jesaare á ba am dágame á egdzar mama-aha á kure, kwá de cená názena á de bakurná nane bademme.

23 Ma ware una cenaaka elva á nabi na, sey tá dansede edda-aara am dágame á emnde á Dadaamiya, tá kedanaakeda shifa-aara ba dekideki.

24 Nabi-aha umele keni ndza ta enndáha ba seke náza Muusa, bademme ndza ta ndaha ba názena watse á magava am zamane á miya na. Kwaye nabi Samiyail, sem nabi-aha na ta sawa am iga-aara bademme.

25 Daaci egdzar mama-aha-aaruwa, názu a baterna Dadaamiya ge nabi-aha nanna wá, a ndahanaa á ba áte kure. Zlađe adaliye, am sarte na Dadaamiya ankwá á nguda namána antara egyekure Ibrahim, a ba nane: Yá de gá barka áte duniya bademme adaba emnde á na. Amaana: Namána nanna a magakurán ba ge kure.

26 Daaci sleslera-aara Yaisu keni, a belakurán ba ge kure emtsaafde zunhwe Dadaamiya, geni kwá shá pakyaava antara haypa-aha á kure, á gakuraar barka.»

4

Tara Piyer antara Yuhanna tá á katafke á shairiya áza male-aha á Yahudiya-aha

1 Am sarte na tá ankwá á ndahater elva tara Piyer antara Yuhanna ge emnde, saremsa *liman-aha, antara male-aha á emnde a ufa mashidi, ira *Saduki-aha ásezetare.

2 Játerja ervaunđe jipu adaba emnde a bela tá ankwá á kwaraterse duksa ge emnde arge Yaisu, tá ankwá á ndaterndáhá geni tsetsa Yaisu am fáyá. Amaana: Tá naba tsetsa emnde a fáyá zlađe adaliye.

3 Daaci ta naba sluwatervaahé, ta naba zlenjaterme am danggay ge ufa mákurálla-aara, adaba baaka sarte mázla-aara.

4 Amá am sarte nanna wá, kwakya názena fetarfe na am dágame á emnde na cenarvaacena waazu na. Kezлакula á emnde a fetarfe á maga emnde debu ilyebe ba zála.

5 Mákuralla-aara wá, jarammeje male-aha á Yahudiya-aha, antara emnde a sawari-aha-aatare, ira malum-aha á *tawraitá, bademme jarammeje am huđe á Urusaliima.

⁶ Ta magaa jáháva ñanna antara tara *liman Annas, ba ñane una male á liman-aha, Kayafas, Yuhanna, Alaikzandere, ira emnde na tá am huđe á há á Annas baďemme.

⁷ Daaci ta tsatsaa emnde a bela na á katafke-aatare, ta ndavateru elva, a ba itare: «Kwa mbanaa an hakuma-ara kure ñguryekwe na? Emtu a vakurtaa ware hákuma ñanna?»

⁸ Naatená Sheďekwe Cufedďe am Piyer, a ñwaterante, a ba ñane á elvan ge itare: «Ámbarká á kure emnde a sawari, antara male-aha á ekse,

⁹ kwa wañerte ndáva adaba shagerire na ña maganán ge ñguryekwe na ka? Kwa ndavañerwá ba kure geni ña maganaa estara, a ba kure?

¹⁰ Shagera ba una, daaci sey kure antara emnde a *Iserayiila baďemme kwá diyeddiye geni zhel ñanna náwa á tse á katafke á kure ba lapiya layye na wá, a mbanaa ba zhera á Yaisu ura Nasarátu na. Ba ñane una kwa janaa kure áte dzañgala, amá tsantetsa Dadaamiya am fáya.

¹¹ Elva na ta puwete am wakita á Dadaamiya, a ba ñane: Nákwá na ta eblyanvaa emnde a nyáña bere, mbate ñane jauje ge nákwá-aha umele baďemme na wá, a ndahanaa á ba áte Yaisu ñanna.

¹² Daaci ñá bakurá ba jirire: Baaka ura am huđe á duniya na đekideki, a belanaa Dadaamiya ge se lyamilya, sey ba ñane palle.»

¹³ Baďemme á emnde na tá am jáháva ñanna, tá maga ba najipu á dzañdzañjire á tara Piyer, antara Yuhanna, sakwa diyaratereddiye ganakini baaka dárádza-aatare, ndarseka láya kwakya na. Diyareddiye zlađe adaliye, geni ta emnde na ndza tá áte vuwa á Yaisu.

¹⁴ Palle a názu tá ndahaná itare baaka. Adaba zhel na keni á ba á tse áte vuwa á tara Piyer, antara Yuhanna, ba lapiya layye.

¹⁵ Ta ñgyesaa tara Piyer ásegashe, geni tá ndáhá elva ñanna zlađe adaliye am dágave-aatare.

¹⁶ A ba itare am dágave-aatare: «Mí magaterá uwe kina ge emnde na? Adaba emnde baďemme am huđe á Urusaliima diyareddiye geni najipu ñanna á zharaná ba ice á emnde na a mágava á kya erva an itare, mí dzegwánka mága gajawe đekideki.

¹⁷ Amá geni a duka elva ñanna á de katafke wá, sey mi gyatertegye an elva ba shagera, ganakini a ndaranka elva ma ge ware keni an zhera á Yaisu ñanna mazla-aara.»

¹⁸ Daaci ta đetaa emnde a bela na, ta naba piyaterante, a ba itare tá elvan ge itare: «A cenanjeránka đekideki kwá kwaraterse elva a Yaisu ge emnde, ba tsála zhera-aara keni am mbuwe á kure.»

¹⁹ Ta ñwete ge tara Piyer, antara Yuhanna, a ba itare: «Kyawanaakya ba kure elva ñanna á katafke á Dadaamiya, má shagera ñá fakursaare ge kure arge una ñá fansaare ge Dadaamiya.

²⁰ Duksa palle, ñere wá, ñá dzegwánka yá ndater názu ña naaná an ice á ñere, ñá cenaná an hyema á ñere na ge emnde.»

²¹ Ta valateraarhe ge emnde a jáháva geni a daralika, daaci ta puwaterahe. Sharánka pute na ni tá zaterá an shairiya adaba ñane. Adaba emnde baďemme tá ańkwa á gálá ba Dadaamiya adaba duksa ñanna magaavemage na.

²² Zhel ñanna ta mbanaa itare na wá, iva-aara jauje am kul ufade.

²³ Tara Piyer, antara Yuhanna, ba belarateraaBELA wá, ba zLálá-aataRE á deza emnde-aataRE, ta de tsakaterse elva-aha na ta ndahanaa male-aha á Yahudiya-aha, antara emnde a sawari na baDEMME.

²⁴ Ba cenaráncena emnde a fetarfe una nanna, ta fantau ge nÁla Dadaamiya an ervaunDE-aataRE palle, a ba itare: Dadaamiya slekse, ba ka una ka nderaa samaya, antara haha, haye, ira názu am huDE-aha-aataRE baDEMME.

²⁵ Ka ndahanaa ba ka á kya an we á eggyenJere sleslera á nA *Dawuda, a ba nane an hákuma á SheDEkwe á nA:

LabáRE emnde a larde tá ngyaingyaare ice ba dey? Tá ngudaara ye ge názu baaka sera-aara na.

²⁶ Labára ngwadarápsenJwáDfá slekse-aha á duniya an fitenire, tá anKwa á ngudaara ye male-aha ge Yaakadada, antara Almasiihu-aara, edda una a ekseSaa nane.

²⁷ «Samsa-kwa elva nanna. Adaba jarammeje tara *Hirudus, antara Pauntiyus *Pilaatu, antara emnde a larde-aha umele, ira emnde a *Iserayiila, ganakini tá gwaare ge ura CufedDE, sleslera á nA Yaisu na ka ekseSaa ka geni nane *Almasiihu na.

²⁸ Magarnaamaga itare názu ndza ka tsanaa ka an hákuma á nA, ka wayetaa ka zuJwe na.

²⁹ Ká cenáncena emtu elva na tá anKwa á puwaná itare na Yaakadada? VanJerteva hákuma á ndáhá elva á nA ge Jere emnde a slera á nA, geni nÁ ndaaná á ba an dzanJzanJire, an baakire á lyawa.

³⁰ MarsemáRE ndzedá á nA, geni a gevge nalaama-aha, antara najipu-aha gergere, a mbarembe emnde na tá áte lapikere an zhera á sleslera á nA Yaisu ura CufedDE.»

³¹ Ba zlaruzle am nÁla-aataRE áza Dadaamiya wá, a naba gyagyete ge sleDE na ta jamme amkwa na nÁrnJare, itare baDEMME na nartenáhá an SheDEkwe CufedDE, ta de bÁlá elva á Dadaamiya á ba an dzanJzanJire.

Emnde a fetarfe ta jema nalmáne-aataRE átirpalle

³² Jarammeje emnde a fetarfe am enKale palle, antara ervaunDE palle antara ba nalmáne-aha-aataRE keni. Baaka ura á ba: Náwa una nalmáne-aaruwa ba ge iya palle. Názu am erva-aha-aataRE baDEMME gevge ba palle.

³³ Emnde a bEla ta magaa seyDire an hákuma jipu, geni ba jirire tsetsa Yaakadada Yaisu am fáYá. Dadaamiya a gateraar barka an tsaka ire ge emnde a fetarfe baDEMME.

³⁴ Baaka ura a ektsaara duksa DEkideki am dáGave-aataRE. Adaba ura umele a velu fe-aara, ura umele a velu há-aara,

³⁵ ta saa shunJgu-aara áseza emnde a bEla, daaci tá teGaná itare, ma ware keni ba deydey á wedere-aara.

³⁶ Ba seke anKwa zhel *LaiwiJkau umele ta yanaa am Kiprus, zhera-aara Yusufa, emnde a bEla ta fante Barnabas, á kátá ba: slefanem ndzedá am vuwa ge ura.

³⁷ Nane keni ba veluvele fe-aara, a saa shunJgu-aara á ba áseza emnde a bEla.

¹ Anƙwa zhele umele zhera-aara Hananiyas, zhera á mukse-aara Safira. Njane keni a velu fe-aatare. Amá zlaruzle am ndáhá antara mukse-aara ge ica fida maa,

² lauktu á dándá shunƙu á fe na wá, a naba tegese, a daa ba kyalma-aara á deza emnde a bela. Mukse-aara wá, diyaadiya baɗemme.

³ Daaci a ba Piyer á elvan ge njane: «A ngyemaa estara Shaitaine á dem ervaunɗe á ɗa estuwa Hananiyas, ká icaná fida ge Shedekwe Cufedɗe? Adaba ka icanme kyalma á shunƙu á fe na ge ire á ɗa, ka saa ba kyalma, a ba ka baɗemme.

⁴ Ábi am sarte na zlaɓe velakuka na ndza fe á ɗa ba ge ekka? Ma náwa velakuvele keni ba shunƙu á fe á ɗa? Ka magán ge uwe una Hananiyas? Fida na wá, ka maganjerán ge njereka palle, amá ge Dadaamiya.»

⁵ Ba cenáncena una njanna Hananiyas wá, kreppe a naba mbedeɓe, antara ba emtsa-aara. Emnde na ta cenaa labáre njanna baɗemme dámda lyawa am itare.

⁶ Daaci ta sem ge dawalaa, ta faɗeme emtsa-aara am kalpakane, ta de heɓeɓe.

⁷ Shekwaashekwa cekwaanƙuɗí á maga saa keye wá, a semhe ge mukse-aara keni. Amá an kaltaadá á názu a shaa zhele-aara.

⁸ A ndavanuhe ge Piyer, a ba njane: «Kwa velu fe á kure ba ge shunƙu na náwa njane na emtu?» A njwete: «Ane, ɗa velu ba ge una njanna.»

⁹ A ba Piyer á elvan ge njane: «Labára njane ge kure, kwa zluhe am ndáhá antara zhele á ɗa ge zhára názu am huɗe á Shedekwe á Yaakadada na? Ká cenáncena emtu? Dawalaa ta zluwa á heɗa zhele á ɗa ba kina, tá anƙwa áte we á bere, ekka keni tá daksede.»

¹⁰ Ba we keni zlaɓe heɗanuka slebela na wá, kreppe a naba mbedeɓe ge mukse á Hananiyas, a emtsehe njane keni, ta se faɗese ge dawalaa na, ta de heɗanve ge zhele-aara.

¹¹ Daaci tá puwanu ba erva ge ervaunɗe emnde a fetarfe baɗemme, antara emnde na ta cenaa labáre njanna baɗemme.

Najipu-aha na ta maganaa emnde a bela

¹² Emnde a bela ta magaa nalaama-aha, antara najipu-aha gergere kwakya. Baɗemme á emnde a fetarfe tá anƙwa á jáháva átirpalle am dzadzawe na tá daháná an dzadzawe á Suleymanu na.

¹³ Tá anƙwa á zlebaterzleba tsá, amá ba palle á ura a sherse ice ge dezetare baaka ɗekideki am emnde na fartareka na.

¹⁴ Aley ba kelaa wera á ekse, an zála-ka, an njwasha-ka, emnde kwakya tá anƙwa á fetaare áte Yaakadada, tá se saga emnde a fetarfe.

¹⁵ Emnde kwakya tá dá emnde-aha-aatare á dete we á baráma, tá de zlavaterá áte egdera-aha, antara áte buce-aha, ganakini má á degasha Piyer wá, ma a shátershá ba shedekwe-aara keni emnde umele am itare.

¹⁶ Emnde kwakya ta saa emnde-aha-aatare na ta lipa-aha, emnde umele tá an shaitaine, ta sateraa á sawa am ekse-aha na ta herherzhe an Urusaliima na, baɗemme mbaremba.

Zlaɗa na ta shateru ge emnde a bela

¹⁷ Daaci a naba tsante shelha male á *limán-aha, antara emnde na tá am ekte ge njane, amaana: *Saduki-aha. Ta tsante shelha áte emnde a bela ge magateraa palasa.

18 Ta halaterte, ta de puwatermhe am dangay, áte ice á emnde bademme.

19 Amá a naba semhe ge malika á Dadaamiya an vayiya, a werante dangay nanna, a sanse emnde a bela, a ba nane á elvan ge itare:

20 «Zlauzlálá! dawmbare á dem *mashidi yaikke, bawwateránba elva á shifa áŋwaslire na ge emnde bademme.»

21 Ane, á ba emnde a bela. Ba werre an enlya-waabere wá, ba zlala-aatare á dem *mashidi yaikke, ta de kwaraterse elva á Dadaamiya ge emnde.

Cekwaangudi á ba an enlya nanna maa, male á *liman-aha antara emnde-aara ta dante emnde a sawari, antara male-aha á Yahudiya-aha bademme, ta magaa jáháva yaikke. Daaci ta belaa sawji-aha-aatare á de sá emnde a bela na am dangay.

22 Duwa-aatare, de beraraterka emnde a bela na. Sawji-aha á ufa dangay keni tá á ba áhuwa tsa. Daaci ba eptsa-aatare an labáre áseza male-aha na,

23 a ba itare: «Duwa á nere á dem dangay, nã de shanaa á ba an zleŋã kãŋgelãŋŋe, sawji-aha keni bademme tá á ba áhuwa, amá nã werante wá, shaŋerãnkã nere ura am huđe-aara.»

24 Ba ta cenaa una nanna male-aha á *liman-aha, antara male á emnde a ufa mashidi na wá, ba palle a názu tá ndahaná itare keni baaka. Tá dzámá ta zlalaa estara emnde a bela, antara názu watse á de magava na.

25 Cekwaangudi wá, samsa ura, a ba edda-aara á elvan ge itare: «Kwaye emnde na kwa dateraa á dem dangay áwaya na, tá aŋkwa á kwaraterse duksa ge emnde am *mashidi yaikke.»

26 A tsetehe ge male á emnde a ufa mashidi, a duhe antara emnde-aara, ta de saa emnde a bela na. Amá ta sateraa á ba an enkale, adãba ta kuva emnde bademme, ganakini a dzagaraterseka an nákwá.

27 Sarateremsa á se katafke á male-aha nanna, a naba valateraarhe ge male á *liman-aha ge emnde a bela na.

28 A ba nane á elvan ge itare: «Ábi nã piyakurtepiya geni ndahauka elva á dawale nanna, ma zhera-aara keni dẽkideki am larde na? Kwá maga uwe kena kure kina? Kwa hyanme waazu á kure nanna am huđe á Urusaliima, kwá kátã puwanerem uzhe á zhel nanna am mbiye á nere ge nere emtu?»

29 Ta n̄wete ge tara Piyer, antara emnde a bela umele: «N̄jere wá, nã fansaare ba ge Dadaamiya arge emnde.

30 Kure kwa naba zleŋelaa Yaisu áte dzangala a emtsehe, amá tsantetsa Dadaamiya na ta fansaara eggye-aha a miya werre na am fáyá.

31 Nane a demanve ge Dadaamiya, kina aŋkwa am nadafa-aara, a ganve slekse arge emnde bademme, a ganve slelya geni á kwaraterse barãma a tuba ge emnde a *Iserayiila, geni a yaterareye Dadaamiya haypa-aha-aatare.

32 Nere, antara Shedekwe Cufedde na Dadaamiya aŋkwa á vaterte ge emnde na tá aŋkwa á fansarefe na, nã seyde-aha á labáre nanna bademme.»

33 Ba ta cenaa una nanna, a naba jaterhe ge ervaunde, haa tá kátã ceãa shifa á emnde a bela na bademme.

34 Amá aŋkwa ura *Farisa umele am dagave-aatare, zhera-aara *Gamaliyail, nane malum á *tawraitã, emnde bademme tá aŋkwa á fá

zherwe áte ñane. A tsetehe ge ñane, a ba ñane: A daratersede emtsaafde emnde ñanna cekwaanġudí.

³⁵ Daratersede emnde a bela na á degáshe maa, a ba ñane á elvan ge emnde am jáháva: «Fawfa hyema am názu watse kwá magaterán ge emnde na egdzar mama-aha-aaruwa.

³⁶ Yehauteyeha Taiwdas, a naba ganve ire-aara male, ya slendzedfa a ba ñane, emnde tá hyephye deremke ufafe ta dábete ñane, amá jarejja. Emnde-aara ñanna keni zadaratervezáde, ba uwe keni cenaránka mázla-aara.

³⁷ Am iga á Taiwdas keni jesarje Yahuda ura Galili, a jesaare am sarte á ja jembel á emnde. Ñane keni ndza ta dábete ba estuwa emnde, amá ta naba ja ñane, emnde-aara ñanna keni zadarevzáfde.

³⁸ Daaci názu yá bakurná ya wá, kina keni naba yawaterya kure a zlarzlálá. Slera-aatare ñanna máki ta jansaara ba emnde wá, watse á zlazle.

³⁹ Amá máki ba jirire slera-aatare ñanna ni a sawa á ba áza Dadaamiya wá, baaka názu kwá eksáná áte itare dfekidefeki. Amá magaumága enġkale. A gevka kwá wava an Dadaamiya.» Daaci bademme á jáháva eksarekse sawari á *Gamaliyail.

⁴⁰ Ta dahaterte emnde a bela na zlafe ádaliye, ta zateruhe an ja, a ba itare: «A cenaréránka faikke kwá bálá waazu zlafe ádaliye an zhera á zhel ñanna ba dfekidefeki.» Daaci ta puwataahe.

⁴¹ Amá ta segáshe á ba an higa emnde a bela am tate á shairiya ñanna. Adaba a diyatersaa ba Dadaamiya ganakini hyairephye lauktu a fateraar jeba á zladá ñanna adaba zhera á Yaisu.

⁴² Ba kelaazare tá bálá ba waazu am *mashidi yaikke, antara am mba-aha-aatare, tá anġwa á kwaraterse elva a Yaisu labáre á higa na ge emnde, geni ba ñane una *Almasiihu.

6

Zála vuye ta dzeraterse ge slera á Dadaamiya

¹ Haraare cekwaanġudí tá anġwa far ba sága emnde a fetarfe maa, Yahudiya-aha na tá ndáhá elva a Yunaniġkau na farantaufe ge ica ervaunġe áte Yahudiya-aha na tá á ba am larde. Ta bántsa itare, ba kelaa má tá tegaterá náza zá ge nwashwa weggye wá, tá fateruka hyema ge emnde-aatare.

² Daaci emnde a bela kelaawa ju buwa na ta jema a emnde a fetarfe bademme, a ba itare: «Ganakini ñere ná yá balaterá elva á Dadaamiya ge emnde ni, ná shunġula tega náza zá wá, una zlayeka dfekidefeki.

³ Daaci dzerausedzere zála na ni tá an enġkale na vuye egdzar mama-aha-aaruwa, emnde na ni tá an naha an Shedekwe Cufedde am itare na. Daaci ná faterem slera ñanna am erva ge itare.

⁴ Ñere wá, ná shunġula ba maduwa, antara balaterá elva á Dadaamiya ge emnde.»

⁵ Emnde a fetarfe bademme hayaránháyá elva ñanna. Daaci ta dzerse tara Aitiyain, zhel fetarfe an tsaka ire, an naha an Shedekwe Cufedde, antara Filip, Pauraukaurus, Nikanaur, Timaun, Parmainas, ira Nikaulawus ñane ura Antakiya a dema an de am nadina á Yahudiya-aha.

⁶ Ta tsatsaa emnde vuye ñanna á katafke á emnde a bela, ta magaterar maduwa, ta puwaterar antara *erva a barka.

7 Ta zlala estuwa emnde á Dadaamiya á de katafke, sagarevsage jipu emnde a fetarfe am hufe á Urusaliima. *Liman-aha kwakya eksaraarekse itare keni fetarfire.

Male-aha á Yahudiya-aha ta eksevaa Aitiyain

8 Aitiyain ñanna wá, kwakya ñgurna, antara hákuma na a shanaa ñane. A magaa nalaama-aha, antara najipu-aha kwakya am dágave á emnde.

9 Tá ankwá Yahudiya-aha na ta sawa am Kiraine, antara am Alaikzanderi am Tate ñanna, itare tá jáháva am mashidi na tá dahaná an bere á emnde na sharánsha ire-aatare na. Tá ankwá Yahudiya-aha umele zlafe ádaliye, ta sawa am Silikiya, antara Aziya; itare bademme hayaránka elva á Aitiyain dekideki, tá ankwá á gan gajawe kwakya.

10 Amá baaka ura á danude dekideki, adaba Shedekwe Cufedfe ankwá á vante enkale á ndahá elva.

11 Adaba una ñanna ta shekweve emnde umele, ganakini a baránba emnde ñanna: Na cenaa Aitiyain á valya elva yayiaihe áte Muusa, antara áte Dadaamiya keni.

12 Ta tsante estuwa ervaunde á emnde a ekse, antara male-aha á ekse, ira malum-aha á *tawraitá bademme. Ta gwarhe estuwa ge Aitiyain, haa ta dáná á dem shairiya, á katafke á jáháva á male-aha á Yahudiya-aha bademme.

13 Ta naba saa seyde-aha á fida ñanna, geni tá datsa fida-aatare ñanna. Ta bántsa itare: «Zhel na ba kelaazare á valya ba elva áte mashidi á Dadaamiya, antara *tawraitá a Muusa.

14 Na cenáncená a ndahanaa á ba an we-aara, a ba ñane: Yaisu ura Nasarátu na wá, watse á kyaba mashidi na, antara nade-aha na a mbamisaa Muusa na keni bademme watse á eptsantepta.»

15 Daaci bademme á emnde na tá am jáháva na tá puwa ba ice áte Aitiyain. Amá tá zhára wafke-aara wá, ba seke malika á Dadaamiya.

7

Aitiyain ankwá á tsaka elva á katafke á zlamaha

1 Daaci male á *liman-aha a ndavanu elva ge Aitiyain, a ba ñane: «Názu tá ndahaná itare na ba jire ba estuwa emtu?»

2 A ñwete ge Aitiyain, a ba ñane: «Cenawivaacena emtsaade egdzar mama-aha-aaruwa, antara dada-aha-aaruwa: Dadaamiya slekse, a maranse ire-aara ge eggemiya Ibrahimá wá, kwaye zlafe am Maisaupautamiya, zlafe daaka emtsaade á dem Haran.

3 A ba Dadaamiya á elvan ge ñane wá: Tsetse am larde á ña, sesse am jeba á ña bademme, ezzlálá á dem larde na watse yá ñgyekwakanvaa ya.

4 Daaci Ibrahimá a kezlese am Kaldiya, kwaye a de njaa am Haran. De kedáakeda eddenjara maa, a kezlansehe zlafe ádaliye ge Dadaamiya á sem larde na kwá njá kure am hufe-aara kina na.

5 Am sarte ñanna wá, Dadaamiya vanteka slede ge Ibrahimá ba kapáka palle keni am larde na, amá a ba ñane á elvan ge ñane: Larde na bademme watse yá vakteva vacite umele, kwá de kwaraná ba kure antara egdzara á ña. Amá zlafe ba egdzere ñanna keni náanka Ibrahimá dekideki.

⁶ A ba Dadaamiya á elvan ge ñane zlafe ádaliye wá: Egdzara á ña tá de njá emtsaade am erva á emnde, tá de gev nave-aha á emnde, tá de magaterá palasa am iva deremke ufafe.

⁷ Amá watse yá shaterushe zlafa ge emnde a larde ñanna keni, lauktu watse tá sesse egdzara á ña am larde-aatare, tá se kezli ugje am larde na.

⁸ Am igá á una a tsakanse una-aha ñanna Dadaamiya ge Ibrahimia maa, a maganaa namána, a ba ñane á elvan ge ñane: Dem shedekwe una á gev nalaama á namána na. De shánsha Ibrahimia Isiyaaku, a belemaa am shedekwe áte háre ge tiisire-aara. Isiyaaku keni a fem Yakubu am shedekwe, Yakubu keni a puwum egdzara-aara eggye-aha a miya kelaawa ju buwa.

⁹ «Am igá a una ñanna maa, eggye-aha a miya ñanna ta naba velu kuderetare Yusufá á dem Misera adaba shelha. Amá ndza ankwá Dadaamiya antara ñane.

¹⁰ Dadaamiya yánka Yusufá am zlafa-aha-aara. Bairá a vante ngahire. A vante ilmu á katafke á *Firawna slekse á larde á Misera, slekse a naba ganve Yusufá male arge larde á Misera bademme, male arge emnde na tá am hufe á há-aara bademme.

¹¹ Daaci a naba sem ge waya yaikke á sem larde á Misera, antara larde á Kanaana maa, emnde bademme tá á ba am palasa-aara, haa eggye-aha a miya ñara tá shánka ba názu tá zuze keni defkideki.

¹² Cenánkena Yakubu ganakini ankwá nalkame am Misera, a beláa ba egdzara-aara ñanna ta duhe ser palle.

¹³ Ta daliye ge buwire wá, Yusufá a de maraterse ire-aara, sleksu *Firawna keni a dise á ba am una ñanna emnde a jeba á Yusufá.

¹⁴ Daaci Yusufá a naba belaa ura, ta de sanaa eddenjara Yakubu an hufe á há-aara bademme, emnde á Yakubu ta kul vuye jiiyebe.

¹⁵ Daaci a naba de nja-aara ge Yakubu am Misera, a emtsaa á ba áhuwa, egdzara-aara keni bademme ta matsaa á ba áhuwa.

¹⁶ Amá emtsa á eggye-aha a miya ñanna wá, bademme ta halateraa á ba á dem Sikaim, ta de hedateraa am irekhya na kwaye ndza a shekwanaa Ibrahimia am erva á egdzara á Hamaur.

¹⁷ «Am sarte na ni herzhe watse á magava duksa na a bannaa Dadaamiya ge Ibrahimia na wá, emnde á miya am Misera tá far ba sága á ba an ndzeffa.

¹⁸ Daaci faremfa slekse umele anjwaslire diyaaka Yusufá defkideki maa,

¹⁹ slekse ñanna a naba eksaterve sawari ge eggye-aha a miya, a naba shateru zlafa kwakya, a naba hyateraarhe an ndzeffa, ganakini a puwaranvepuwe egdzara-aatare mesheshe, a njarka an shifa defkideki.

²⁰ A ba am sarte ñanna wá, ta naba yá Muusa keni, egdzere zariya jipu, hayánháya Dadaamiya. Tere keye kalkale tá ankwá á tsufaná á ba am hufe á há á eddenjara,

²¹ lauktu ta danse á degashe. Amá de shansha egdze á sleksu *Firawna, a de gelantaa ñane ba seke egdza-aara a yanaa ba ñane.

²² Muusa a waltaa á ba an diya á názena tá maganá emnde a Misera bademme. A gevaa estuwa Muusa edda una an hákuma á ndáhá elva, antara edda á hákuma am slera-aha-aara bademme.

²³ «Muusa shanaasha iva kul ufafe lauktu a shaa enkale á de zhara emnde a jeba-aara. Amaana: Emnde a *Iserayiila.

²⁴ Duwa á Muusa maa, a naa zhel emnde a Misera ankwá á já ura jeba-aara. Daaci a naba de gwe, a jehe shifa á zhel ñanna.

25 Njane a kurken watse tá cenáncena emnde a jeba-aara Iserayiila-aha ganakini watse á lyateraalya Dadaamiya á kya erva an njane, tá de shánsha ire-aatare, amá cenaránka emnde na d'ekid'eki.

26 Makuralla-aara zlafe ádaliye, a de shaa Iserayiila-aha ta buwa, tá anjka á dagala. Njane á kátá tegatertega, a ba njane á elvan ge itare: Kay! Dawalaa na? Kure kwa ba egdzar mama keni kwá dagala, a jaara uwe ge kure?

27 Amá edda una njane anjka á maganá palasa ge ura, a naba puwan tsekuda ge Muusa, a ba njane á elvan ge njane: Ka mu a gakvaa ware male arge njere geni ká se kyaná ka shairiya á njere?

28 Emtu ká kátá jija seke una ka jaa zhel emnde a Misera áwaya na emtu?

29 Daaci elva njanna ngyámngye am vuwa á Muusa, antara ba kezla-aara am larde njanna ba d'ekid'eki, kwaye a zhagade á dem Madiyan, a de yayaa egdzar zála buwa áhuwa.

30 «Am iga a yawe kul ufáde á ba am larde njanna maa, malika á Dadaamiya a maranse ire-aara ge Muusa áte vuwa á wa Sina, a maranse ire-aara am nara á kárá á guzla.

31 Muusa anjka á maga najipu á duksa njanna, anjka á ganávtege ge guzla njanna geni á nanaana duksa njanna ba shagera wá, á cená ba kwárá á Yaakadada, a ba njane:

32 Ba iya Dadaamiya na ndza ta kezli ugje eggje-aha a njana, ya Dadaamiya á Ibrahimia, Dadaamiya á Isiyaaku, Dadaamiya á Yakubu. Muusa jaaja lyawa, á gyagya ba seke maagara, kwalekwála ge zhárá ice ádehuwa mázla-aara.

33 A ba Yaakadada á elvan ge njane: Sadesesáde kimake á njana. Adaba tate na ká tsá ka átekwa na tate cud'ed'ed'e.

34 Ya nanna zladá na tá sháná emnde-aaruwa am Misera, ya cenáncena kyuwa-aatare, ya tsekwa adaba ba una njanna, ya se lyaterlya, sawa yá beláká á dem Misera.

35 «Daaci egdzar mama-aha-aaruwa, ba Muusa njanna ta ndahanaa itare a gakvaa ware male arge njere, geni ká se kyaná ka shairiya á njere na wá, Dadaamiya á belaa ba njane geni á de gev slekse-aatare, á saterse am erva á emnde. Dadaamiya a magaa slera njanna á kya erva an malika na a maranse ire-aara ge Muusa am kárá á guzla na.

36 A satersaa ba njane emnde a *Iserayiila am larde a Misera, an mága nalaama-aha, antara najipu-aha gergere, am Misera njanna, antara am Haye Kyanje. Dem yawe kul ufáde, ndza slekatarke-aatare ba Muusa njanna am kaamba.

37 Ndza a bateránba Muusa ge emnde a *Iserayiila, a ba njane: Watse Dadaamiya á belakurá nabi umele ba seke iya, watse á belakurá ba ura jeba á kure.

38 Ba Muusa njanna una ndza slekatarke á emnde a Iserayiila am kaamba, ndza ba njane una sledágave á eggje-aha a miya werre, antara malika na a banaa elva áte ire á wa Sina na. A lyamivaa ba njane elva á Dadaamiya, elva na á vante shifa ge ura na, lauktu a samiyansa.

39 «Aley ndza faransaareka eggje-aha a miya d'ekid'eki ge Muusa, yarnaaya elva-aara, ta haya ba eptsá á dem Misera.

40 Adaba una njanna, a ba itare tá elvan ge *Haruna: Nderamíndera-ka hele-aha na mí sepatérá á katafke á miya. Adaba diyamika názu a shaa Muusa njanna a samise am Misera na.

⁴¹ Daaci ta naba nderaa hele-aatare, á gáráva an egdza a dalau, ta icanaa sadake, ta magaa munri, tá higa á katafke á názu ta nderanaa ba itare an erva-aatare.

⁴² Amá a naba yaterhe ge Dadaamiya ba dekideki tá anjwa á kezlan ugje ge hele-aatare, tá anjwa á kezlater ugje ge terlyakwa-aha áte samaya keni, ba seke una anjwa ta puwete am wakita á nabi-aha na. Ta puwetaa nabi-aha, a ba Dadaamiya á elvan ge emnde a *Iserayiila:

Kure Iserayiila-aha: Kina iva kul ufafe kwá vite sadake á dabba-aha, antara sadake á duksa-aha umele na, ba jirire kwá vite ba ge iya emtu?

⁴³ Una ge iya ka dekideki, *mashidi á kacakaca na kwá sepaná kure ba ge dadaamiya á kure *Maulaukau, kwá sepá ba dadaamiya á kure Rafan na kwa maganaa ba kure, gáráva á terlyakwa na. Kwaya njane hele-aha na kwa nderanaa kure ge kezlater ugje. Adaba una njanna yá dakurda á de katafke átsaaka á ba an *Babila keni.»

⁴⁴ Daaci a ba Aitiyain: «Am sarte na tá am kaamba eggye-aha a miya, ndza tá an mashidi á Dadaamiya ta maganaa an kacakaca, ta dise áte una njanna ganakini anjwa Dadaamiya an itare. Ta dzebaa mashidi njanna a ba áte una a kwaransaa Dadaamiya ge Muusa. Adaba a banánba Dadaamiya ge Muusa geni a emmága á ba áte una a naanaa njane.

⁴⁵ Dedde zamane-aatare, ta yaterán ge eggye-aha a miya umele. Ndza Zhausuwe slekatarke-aatare. Ta se dema itare an mashidi njanna am larde na. Am demda-aatare, Dadaamiya a naba bakese emnde a jeba umele am katafke-aatare. Daaci mashidi á nalba njanna a nja estuwa, dem zamane á sleksu *Dawuda.

⁴⁶ Shánsha Dawuda háyá áza Dadaamiya á Yakubu maa, a naba ndavanu ganakini á nderanaa mashidi.

⁴⁷ Amá a nderanaa Suleymanu mashidi njanna ge Dadaamiya.

⁴⁸ Ay degiya Dadaamiya am yaikkire-aara wá, á njeka am bere-aha na ni ta nderanaa ba emndimagwaha. A ba njane á kya an we á nabi-aara:

⁴⁹ Samaya una tate á nja-aaruwa am sleksire-aaruwa; haha wá, tate á puwa sera-aaruwa. Kwá de nderiya bere-ara kure ge iya? Áme slede na ni yá de puwansá ya am hufe-aara na?

⁵⁰ Ábi duksa-aha njanna bademme ya nderanaa ba iya? Estuwa á ba elva a Yaakadada.

⁵¹ «Kure wá, degdege ire á kure ba jire, kwá ceneka elva á Dadaamiya dekideki. Wayakurka cena názu á bakurná Shedekwe Cufedde, kwa ba kalkale antara eggye-aha a kure werre na ndza kwalarevkwálá na.

⁵² Anjwa nabi na ni eggye-aha a kure magaranánka palasa emtu? Ta naba cebaa emnde a bela á Dadaamiya ge sateraa labare á slejirire ba njane palle na. Ba njane una a yanaa ice á kure, jakurja na.

⁵³ Kure lyakurvaalya *tawraitá á Dadaamiya na a vakurtaa á kya erva an malika-aha, amá magakurka.»

Tá dzaga Aitiyain an nákwá ge ja shifa-aara

⁵⁴ Am sarte na cenarácena una njanna male-aha á Yahudiya-aha maa, jaterje ervaunde jipu áte Aitiyain, tá zá ba erva-aatare an slare.

⁵⁵ Amá Aitiyain, njane an naha an Shedekwe Cufedde. Ba a ketaa ice-aara á dem samaya wá, a naa tate na ni á njá átekwa Dadaamiya an sleksire-aara, Yaisu anjwa á tse am nadafa á Dadaamiya.

⁵⁶ Daaci a ba ñane: «Cenaucena: Iya wá, yá zhárá ba samaya an wera, yá zhárá ba *Ura á emnde bademme á tse am nadafa á Dadaamiya.»

⁵⁷ Ta naba fu hula á dem zhegela geni a demka elva ñanna á dem hyema-aatare, ta gwarhe bademme-aatare,

⁵⁸ ta naba danse á dete iga a ekse, ta de dzaganaa an nákwá áhuwa ge ja shifa-aara. Seyde-aha na ta tsakwese am zane-aha-aatare, ta puwehe a ufateraa dawale umele zhera-aara Sawulu.

⁵⁹ Daaci emnde na tá dzaga ñane an nákwá, amá Aitiyain a magaa maduwa, a ba ñane: «Yaakadada Yaisu! lyevaalya shifa-aaruwa.»

⁶⁰ A kezlaa ugje am haha, a ba ñane á ba an kaa kwárá: «Yaakadada! Yateraarye haypa na tá ankwá á maganá itare na.» Ba a ndaase una ñanna wá, a naba emtsehe.

8

Sawulu a tsante fitenire áte emnde a fetarfe

¹ Vacite ñanna, tsarantetse fitenire yaiikke ádete emnde a fetarfe am hufe á Urusaliima, bademme zhagadarzhagade á dete makwata-aha á Yahudiya, antara *Samariya, sey ta juwaa ba emnde a bela.

² Emnde na dabartedaba Dadaamiya ta hedaa emtsa á Aitiyain, kyuwarsekyuwe jipu emtsa-aara.

³ Sawulu wá, ankwá á wawa geni á zlanazle emnde a fetarfe bademme, á já dába sera á wakiya sera á wakiya, á halaterá á dem dangay bademme an zála-ka an ñwasha-ka.

*Labáre á Yaisu daada á dem *Samariya*

⁴ Daaci emnde a fetarfe na zadaratervezade na, tá ankwá á bala ba wazu ma áme keni am tate na ta demaa itare bademme.

⁵ Filip maa, ñane a dem berni á *Samariya, a de fantau ge balatera elva á *Almasiihu ge emnde áhuwa.

⁶ Emnde bademme fartefa hyema ge cena elva á Filip, hayaránhaya. Najipu-aha na a maganaa ñane keni naránna bademme.

⁷ Jini-aha saresse am emnde kwakya tá ámbera hula, nguryekwe-aha antara emnde a dere keni kwakya mbarmbe.

⁸ Njaanja higa yaiikke ge emnde a berni ñanna.

⁹ Am sarte ñanna maa, ndza ankwá zhele umele am *Samariya ñanna zhera-aara Simaun, ñane haraare á maga namselkwe-aara, antara wadakire, emnde bademme tá maga ba najipu áte ñane, a ganve ire-aara ura ñгаа.

¹⁰ Emnde bademme, an emnde a ngaanga ka, an talaga-aha ka, baaka ura á ebza elva-aara dekideki. Baránba emnde ganakini hákuma yaiikke, hákuma á Dadaamiya na wá, ba zhel ñanna.

¹¹ Baaka ura á ebza elva-aara, adaba haraara ankwá á maga najipu-aha aara am ice-aatare.

¹² Amá am sarte na dámnda Filip an labare á higa, elva a dem zlanna á Dadaamiya, á kwaraterse antara zhera á Yaisu *Almasiihu na wá, emnde kwakya fartarefe, an zála-ka an ñwasha-ka lyarvaalya baptisma.

¹³ Ba Simaun ñanna keni fetarfe, lyevaalya baptisma. Am ba kelaazare á iceka Simaun átevega Filip maa, á maga ba najipu áte nalaama-aha, antara najipu-aha na ankwá á maganaa Filip na.

14 Am iga á una ñanna maa, cenarácena emnde a ñela am Urusaliima ganakini fartarefe emnde a *Samariya áte elva á Dadaamiya, daaci ta naba ñela tara Piyer antara Yuhanna á dezetare.

15 Daraada tara Piyer antara Yuhanna am Samariya, ta de magaterar maduwa ge emnde a fetarfe na tá áhuwa na, ganakini a vaterteva Dadaamiya Shedekwe Cufedde.

16 Adaba zlafe ta shaa ba baptisma an zhera á Yaakadada Yaisu, amá zlafe samka Shedekwe Cufedde á sem itare á ba am palle-aatare keni.

17 Am sarte na ni puwaraterarpuwa erwa-aha-aatare tara Piyer, antara Yuhanna áte ire-aha-aatare na wá, daaci sharánsha Shedekwe Cufedde.

18 Nanna Simaun ganakini emnde na sharánsha Shedekwe Cufedde adaba erwa na ta puwataare emnde a ñela na wá, a naba vaterte shungu ge tara Piyer antara Yuhanna,

19 a ba ñane á elvan ge itare: «Vawiteva hákuma ñanna ge iya keni, geni máki ya puwaare erwa-aaruwa ge ura wá, edda-aara keni sey á shánsha Shedekwe Cufedde ba seke una.»

20 A ñwete ge Piyer, a ba ñane á elvan ge ñane: «A kedaduraakeda Dadaamiya antara shungu á ña ñanna bañemme. Adaba ka kwamaa shekwa názu a vanta Dadaamiya ge ura an nalmane.

21 Ekka ñaaka barama ge ekka, ñaaka tate á ña am slera á ñere na ñekideki, adaba shagerka erwaunde á ña á katafke á Dadaamiya.

22 Emmága tuba arge haypa na ka maganaa ka, esslápala Dadaamiya ganakini á yakareye jeba á dzáma ire ñanna máki á gevge.

23 Adaba ña naa erwaunde á ña kelaade, gakevge náve á haypa.»

24 A ba Simaun á elvan ge tara Piyer, antara Yuhanna: «Taslawa á kure, slapalawislápala áza Yaakadada á kure ñanna geni a shika názena kwa ndánaa kure na.»

25 Tara Piyer, antara Yuhanna ta magaa seydire kwakya, ta balaterse elva á Yaakadada ge emnde. Am iga a una ñanna maa, ta naba eptsaaatare á dem Urusaliima. Átira daa zlafe adaliye, ta ñalese labáre á higa, elva a Yaisu am ekse-aha á *Samariya.

Tara Filip antara zhel emnde a Aitiyaupiya

26 Am iga á una-aha ñanna maa, a ba malika á Yaakadada á elvan ge Filip: «Tsetse ezzlala á dem manem, duwa áte emgyegwe a baráma tsekwa á da am Urusaliima ge dem Gaza na.»

27-28 A naba tsethe ge Filip, a duhe. Duwa-aara á dem tate ñanna wá, ta de puwa ba jaa ire antara ura Aitiyaupiya umele nañima, átira dá. Zhel ñanna nakawá yaikke. Ñane pataka á sleksu Kandake, mukse na sleksa ñane am larde á Aitiyaupiya. Daaci zhel ñanna wá, ndza a se kezlan ugje ge Dadaamiya am Urusaliima. Átira dá ñanna maa, anjwa á ndahá wakita á nabi Aisaya, á njá am *darkwa-aara, á tedfaná belsa.

29 «Naba duwa, herzhanteherzhe darkwa ñanna ba shagera,» a ba Shedekwe Cufedde á elvan ge Filip.

30 Daaci a naba tedante ge Filip an zhágade, a de shanaahe, á cena zhel ñanna á ndaha wakita á nabi Aisaya. «Ká anjwa á cenáncena emtu jirire á názena ká ndahaná ka na?» a ba Filip á elvan ge ñane.

31 «Yá cenaná estara jirire-aara máki á paliná ura ka?» Daaci a ñante Filip geni a ñalemálá á dezeńara am *darkwa, á njinja ázeńara.

32 Náwa názu a ndahesaa ñane am wakita á Aisaya:

Ñane gevge ba seke zhel kyawe na tá daná á de icica na, ba seke zhel kyawe na tá betá úgje áte ñane keni á kyuweka ðekideki, ba we-aara keni weraaka.

³³ Ñane wá, garanaaga á dem áhá, magaranánka jirire ðekideki. Ware ðeme á de tsala wulfe-aara am duniya na? Adaba ta ján werre shifa-aara.

³⁴ Daaci a ba zhel emnde a Aitiyaupiya na á elvan ge Filip: «Palinaapala elva na tásle á ña, á ndaná áte ware nabi á Dadaamiya elva na estuwa? Á ndaná a ba áte ire-aara emtu, á ndaná áte ura umele-he?»

³⁵ Filip a eksetaa elva, a dzegwanu ba ge elva ñanna am Aisaya na, a balanse labáre á higa, elva a Yaisu.

³⁶ Ba tá zlála, tá zlála, ta de shaa tate á yawe. Daaci a ba zhel emnde a Aitiyaupiya na á elvan ge Filip: «Náwa shamiyansha yawe mu, ankwá názu á piyite geni ká magiya baptisma emtu?» ((

³⁷ A ñwete ge Filip: «Máki faktarefe áte Yaisu an ervaunðe á ña palle wá, baptisma á ña a naba gevge.» A ñwete ge zhel emnde a Aitiyaupiya na: «Fantarefe ganakini Yaisu *Almasiihu wá, ñane *Egdza á Dadaamiya.»))

³⁸ Daaci tsaatse, a ba ñane á elvan ge sletedaná belsa. Ta naba tsekwese am *darkwa na tara Filip, antara zhel emnde a Aitiyaupiya ñanna, ta tsekweme am yawe, Filip a naba maganaa baptisma.

³⁹ Ba segashe-aatare am yawe wá, Shedekwe Cufedðe a naba eksante Filip ba estuwa, mele nánka zhel emnde a Aitiyaupiya na mázle-aara. Amá a eksetaa baráma-aara zlaðe ádaliye an higa yaikke.

⁴⁰ Filip keni á zhárá ba á tse am Ajaustus. Daaci ba zlala-aara á dem ekse-aha gergere, ankwá á balaterá labáre á higa, elva a Yaisu ge emnde, a daa ba estuwa á dem Kaysariya, á maga ba ñane.

9

Tuba á Sawulu (22:6-10; 26:12-18)

¹ Am sarte-aha ñanna baðemme na maa, Sawulu wá, ñane á mberá ba wáwa áte emnde na fartarfe áte Yaakadada Yaisu na, a bantsa ñane sey á zlateraazle baðemme. A naba deza male á *liman-aha,

² a de ndavanu nalmesheri á seydire geni á duwa an ñane am erva á dem egðzar mashidi-aha-aatare na tá am Dimaska. Estuwa, máki a de shaa emnde na ta fetaare áte Yaakadada Yaisu, ma zhele, ma mukse keni, á saterá á ba am erva á sem Urusaliima.

³ Ba a shaa nalmesheri ñanna wá, antara ba zlala-aara. Ba ñane keni herzhanteherzhe berni á Dimaska ñanna wá, a naba tsekwaa ge parakkire yaikke á sa am samaya á sete ñane,

⁴ a naba mbedehe ge Sawulu á dete haha, daaci á cena ba á ðahaná kwara umele: Sawulu, Sawulu, labára ká magiya palasa, á bina.

⁵ A ñwete ge Sawulu: «Ka ware ka edda-aaruwa?» A ba kwára ñanna á elvan ge ñane: «Ba iya Yaisu na ká ankwá á maganá palasa na.

⁶ Amá tsetse, edduwa á dem huðe á ekse, tá de bakánba áhuwa názu ká de maganá ka.»

⁷ Emnde na tá am iga á Sawulu ñanna diyarka názu tá ndaná itare ðekideki. Tá ankwá cenáncena kwára á ura, amá itare tá nánka edda-aara ðekideki.

⁸ Tsetsa Sawulu am haha, a werante ice, amá á nánka. Sey ta ɲanaa áte erva, ta taɗanaa an tádá á dem Dimaska.

⁹ Hare keye, ba slerba-aara keni nánka ɗekideki. Am hare keye ɲanna wá, zawka shawka ɗekideki.

¹⁰ Anƙwa slefatarfe umele am Dimaska ɲanna, zhera-aara Hananiyas, a naba marananse ire-aara Yaakadada am wahayu,

¹¹ a dante: Hananiyas. Nam, a ba Hananiyas. A ba Yaakadada á elvan ge ɲane: «Tsetse ba kina, eɗɗaba ba baráma na tá ɗaaná an baráma ndeɗɗe na, edduwa á dem mba á Yahuda, enndáwa ura zhera-aara Sawulu ura Tarsus, ɲane anƙwa átira mága maduwa kina.

¹² Zhel ɲanna a shaa wahayu, am wahayu ɲanna maa, anƙwa á zhara ba ura zhera-aara Hananiyas a duhe á dezeńara, a de puwaare *erva a barka ganakini á nanna ice-aara zlaɓe ádaliye.»

¹³ A naba ɲwete ge Hananiyas, a ba ɲane: «Emnde kwakya ta se ɓalise labáre á zhel ɲanna degiya Yaakadada. Emtanƙire na a magaterna ɲane ge emnde á ɲa am Urusaliima keni ndarindaha baɗemme.

¹⁴ Ba sawa-aara ásehuna na keni a sanaa ba una ɲanna, ta vanta male-aha á *liman-aha hákuma á se hálá emnde na tá ɲala Dadaamiya an zhara á ɲa.»

¹⁵ Amá a ba Yaakadada á elvan ge ɲane: «Naba duwa ka. Aɗaba ya eksese zhel ɲanna keni ge mága slera-aaruwa, ganakini á de kwaratersa ɲane zhera-aaruwa ge emnde a jeba umele, antara slekse-aha-aatare, ira emnde a *Iserayiila, geni a diyariyeddiye ba shagera.

¹⁶ Yá de marannaamárá zlaɗa-aha na watse á sháná ɲane aɗaba zhera-aaruwa.»

¹⁷ Daaci a naba zlála ge Hananiyas, a de demá am huɗe á há ɲanna, a de puwar erva a barka-aara ge Sawulu, a ba ɲane á elvan ge ɲane: «Sawulu egdza emmerwa, a ɓeliyaa ba Yaakadada Yaisu na a marakse ire-aara áte baráma a sawa na, geni ká nánná ice á ɲa zlaɓe ádaliye, ká shansha Sheɗɗe Cudeɗɗe.»

¹⁸ Ba ndah keni zlaɓe ndaaseka Hananiyas wá, ta naba sesehe ge duksa-aha umele am ice á Sawulu ba seke iga a kelfe wá, a fantau ge zhara ice-aara zlaɓe ádaliye. A tsetehe ta maganaa bapɓisma.

¹⁹ Daaci a zu duksa, shansha ndzeɗa-aara.

Sawulu anƙwa á maga waazu am Dimaska

Sawulu haraare cekwaanƙuɗi áza emnde a fetarfe na tá am Dimaska.

²⁰ Ba watsewatse, a fantau ge ja ɗába am mashidi-aha á Yahudiya-aha gergere, ge ɓálá waazu á elva a Yaisu, geni Yaisu wá, *Egdza á Dadaamiya.

²¹ Emnde na tá anƙwa á cena elva-aara na baɗemme tá maga ba najipu. A ba ɲtare: «Ábi una ba zhel na a cebaa emnde a ɗába Yaisu am Urusaliima na? Ábi ásehuna keni a sanaa ba una ɲanna, geni á daterá á ba am zawa ádeza male-aha á *liman-aha?»

²² Amá waazu á Sawulu anƙwa á far ba mága slera am emnde. Baaka názu tá maganá Yahudiya-aha na tá am Dimaska na á katafke-aara, aɗaba anƙwa á marateránmárá jirire-aara geni ba Yaisu una *Almasiihu, amaana: Edda una a eksesaa Dadaamiya.

²³ Haraare maa, Yahudiya-aha ta naba demaa am sawari, ta naba njante geni sey tá keɗanaakeda shifa á Sawulu.

24 Amá cenáncena ñane keni názu ta ñgwafánaa itare áte ñane baðemme. An vayi vacika baðemme tá ankwá á ufa we á ukvake á berni, tá tsagwafa ba ñane geni sey tá keðánaakeda shifa-aara.

25 Daaci vacite umele an vayiya maa, emnde na tá am iga-aara, ta naba ñjaneme am kenday yaikke, ta naba tsekwanse á kya biye á ukvake á dem iga á ekse.

Eptsaptsa Sawulu á dem Urusaliima

26 Am sarte ñanna, eptsaptsa Sawulu á dem Urusaliima. Am epts-aara wá, a de tataya jammeje antara emnde a fetarfe, amá baaka ura a fanaa vuwa ðekideki, aðaba fartareka geni ñane keni gevge slefetarfe ba jirire.

27 Amá Barnabas wá, a naba eksante Sawulu ñanna ádezejara, a puwansaa ñane ádeza emnde a bela, a de baterna ñane ganakini Sawulu nanna Yaakadada áte baráma á dem Dimaska, antara elva na ni a banna Yaakadada ge Sawulu baðemme. A ndaterhe zlaðe áðaliye dzanðzanjire na a maganaa Sawulu ge ndater elva a Yaisu ge emnde am huðe á Dimaska.

28 A fantau á ba am sarte ñanna nja Sawulu antara emnde a bela, a jaa dába am huðe á Urusaliima ba seke una á kataná ñane mazla-aara ge mága waazu an zhara á Yaisu, an baakire á lyawa.

29 Ádeza Yahudiya-aha na tá ndáhá ba elva a Yunaniñkau keni a duwa Sawulu an elva a Yaisu, a ndaterndáhá sera-aara ba kwakya, amá itare tá tataya keða shifa-aara.

30 Cenarácena egdzar mama-aha-ñara maa, ta naba danse á dem Kaysariya, ganakini a ezzlála á dem Tarsus.

31 Daaci emnde a fetarfe am haha á Yahudiya, antara Galili, ira *Samariya ñjarinja an hairire mázla-aara, tá ankwá á far ba mága dzanðzanjire am elva á Yaisu, tá ankwá á fá zherwe áte Yaakadada, ankwá Sheðekwe Cuðeðde am dáðave-aatare, á sagatersaga ba kelazare.

A mbetaa estuwa Aynaiyas

32 Am sarte ñanna maa, Piyer á já ba dába am tate-aha gergere. Vacite umele maa, a de zhara emnde a fetarfe na tá am Lida.

33 Duwa-aara á dem ekse ñanna, a de bera ura umele zhara-aara Aynaiyas, yawe tiise á taa tseteka am haha ðekideki, aðaba gevge ñguryekwe.

34 Á ba Piyer á elvan ge ñane: «Mbakaambe Yaisu *Almasiihu, tsetse, tsatsanaatsatse egdera á ña.» Kertenj tsetsa Aynaiyas.

35 Emnde na tá am Lida ñanna, antara emnde a Saraun baðemme naránna, itare keni ta naba fetarehe áte Yaakadada Yaisu.

Tsetsa Tabita am emtsa

36 Ndza ankwá mukse umele slefetarfe am ekse á Jaupe, zhara-aara Tabita, an elva a Yunaniñkau wá, Daurkas. Amaana: Zaara. Mukse ñanna wá, ma vaatara keni ñane á maga ba slera á magwire, ankwá á melateru ge talaga-aha keni.

37 Daaci a eksevaahe ge lapikere wá, a naba emtsehe. Bararanvebáre, ta de zlavanaahe am bere. Bere ñanna átire ge bere-aha umele.

38 Daðave á tara Lida antara Jaupe yiyiyeka an kevaaye. Daaci cenarácena emnde a fetarfe na tá am Jaupe, ganakini ankwá Piyer am Lida. Daaci ta naba belanvaa emnde buwa, ganakini a sawa ba watsewatse tasle-aara.

³⁹ Ba watsewatse a tsetehe ge Piyer, ta zlala ba kerde antara emnde a de d'áha na. Ba damda Piyer wá, ta dán ba suuwe á dem bere na átire na, Piyer a de beraa wegyege a njwasha bademme tá anjwa á kyuwa emtsa na. Ba ta naa Piyer, tá anjwa á kyuwa ásezenjara, tá ámberá ngyekwaná buba antara náza tsekwa-aha umele na ndza a dzebanaa Daurkas am sarte na zlafe á ba an shifa-aara am dagave-aatare.

⁴⁰ Daaci Piyer a naba bakese emnde bademme á segashe, a kezlaa ugje, a magaa maduwa, daaci a eptsapte á deza emtsa na, a ba njane: Tabita! tsetse! A naba werante ice-aara Tabita, a tsetehe, a njehe.

⁴¹ Piyer a njanaahe erva, a tsante bademme, daaci a dante wegyege a njwasha na, antara emnde a fetarfe umele, a marateraa Daurkas an shifa-aara.

⁴² Labare njanna hyemhye am huđe á Jaupe bademme, emnde ta naba fetarhe áte Yaakadada Yaisu.

⁴³ Am iga a una njanna maa, Piyer haraare zlafe á daliye am huđe á Jaupe, am mba á slekkea gwagwa umele zhera-aara Simaun.

10

Kaurnailiyus á d'áhá Piyer á dem mba-aara

¹ Anjwa ura umele am Kaysariya zhera-aara Kaurnailiyus, palle á male-aha á sawji-aha á Rauma na tá d'aháterá an sawji-aha á Italiya na.

² Zhel njanna wá, njanaanja nadina á Yahudiya-aha an tsáká ire. Njane an lyawa á Dadaamiya jipu, njane antara emnde-aara bademme am huđe á há-aara tá iceka de njala Dadaamiya. Anjwa á melaterumele jipu ge Yahudiya-aha na tá am baakire.

³ Vacite umele an naduwar wá, Kaurnailiyus a shaa wahayu á sawa áza Dadaamiya, a naa malika á Dadaamiya samsa ba njayye ásezenjara. A ba malika njanna á elvan ge njane: Kaurnailiyus!

⁴ A kante ice-aara Kaurnailiyus, a zharaa malika na amberá á gyagya, a ba njane: «A jaara uwe, edda-aaruwa?» A njwete ge malika na, a ba njane á elvan ge njane: «Dadaamiya lyevaalya maduwa á nj, hayánháya slera á maggwire na ká anjwa á maganá ka átevege talaga-aha, njane viyakaaka dekideki.

⁵ Kina wá, naba ebbela emnde á nj á dem Jaupe, a de d'arakanteda dawale umele anjwa áhuwa zhera-aara Simaun Piyer.

⁶ Zhel njanna anjwa am mba á patuma-aara cepen-aara Simaun slekkea gwagwa, bere-aara áte we á guwa yaikke.»

⁷ Ba zlazlálá malika na, Kaurnailiyus a naba dante emnde buwa am dagave á emnde na tá maganá slera am huđe á há, antara sawji palle am sawji-aha na tá ufa há-aara, sawji njanna keni dabetedaba nadina á Yahudiya-aha ba shagera.

⁸ Daaci a bateraa názu a ndanaa malika na bademme, a naba belaterbela á dem Jaupe na.

⁹ Dem makuralla-aara keni tá á ba áte baráma. Herzhe á maga vacitire wá, herzharanteherzhe Jaupe. Piyer njanna keni d'altetdálá áte ire á dzuguru ge mága maduwa.

¹⁰ Am sarte njanna keni njanaanja waya Piyer, á kátá náza za mázla-aara. Am sarte na ni tá anjwa á tsatsaná náza za njanna maa, njane shánsha wáháyu á sawa áza Dadaamiya.

11 Am wahayu-aara, á zhara ba samaya an wera wan̄ṅe, an̄kwa á tsekwa duksa umele ba seke gwad̄au yaikke á sem áhá, an ṅaṅa we á námban̄wa-aha-aara ufaḍe kerḍe.

12 An̄kwa dabba-aha jeba gergere baḍemme, antara názu á hulmba am haha jeba gergere baḍemme, ira yiye-aha jeba gergere baḍemme am huḍe á duksa ṅanna.

13 A ba kwara umele á sawa am samaya á elvan ge Piyer: «Tsetse eksevaksa, icantice, ezza.»

14 Amá a ṅwete ge Piyer, a ba ṅane: «A'aa estuweka Yaakadada, aḍaba ba vaci palle keni zanuka harám, ma lipa keni.»

15 A ba kwara ṅanna á elvan ge ṅane zlaḍe ádaliye: «Zhareka názu a ganvaa Dadaamiya cuḍeḍe seke lipa.»

16 Ser keye an̄kwa á banánba estuwa. Am iga á una ṅanna, a naba epteḣe ge kazlaṅa ṅanna ádaliye á dem samaya.

17 Piyer wá, an̄kwa á dzama ba názena ni á kátá á banná Dadaamiya an waháyu ṅanna. Daaci emnde a bela á Kurnailiyus keni tá an̄kwa á tsatse áte we á bercame-aara, tá an̄kwa á enndava.

18 Ta kante kwará, a ba itare: «An̄kwa ura zhara-aara Simaun Piyer am mba na emtu?»

19 Piyer am dzama ire keshekke, an̄kwa á tataya jirire á názena á kátá banánba Dadaamiya an wahayu na, á cená ba tá an̄kwa á tatayaaká zála keye ágashe, a ba Sheḍekwe á Dadaamiya á elvan ge ṅane.

20 Tsetse ettsekwa, de ḍabaterḍába ba kina, maṅka gajawe ḍekideki aḍaba ya belateraa ba iya, a ba Sheḍekwe Cuḍeḍe.

21 Daaci a tsekwehe ge Piyer, a duhe á deza emnde ṅanna, a ba ṅane á elvan ge itare: «Náwa iya, iya edda una kwá an̄kwa á tatayaná kure, ázara á ba kure?»

22 Ta ṅwetehe, a ba itare tá elvan ge ṅane: «A belan̄geraa Kurnailiyus male á sawji-aha, ura mággwe, an lyawa á Dadaamiya jipu, ba Yahudiya-aha keni diyardiya. A banna ba malika á Dadaamiya ganakini sey á ḍakḍáhá á dem mba-aara, ká de banánba názu ká an ṅane ge ndanda na.»

23 Daaci a lyatervaahe ge Piyer á dem bere, a vaterte tate a zlava ge hare.

Mákuralla-aara ta tsetehe, a zlala antara itare. Emnde a fetarfe na tá am jaupe keni emnde umele ta ḍabaterḍába.

24 Wergekse-aara lauku daraada am Kaysariya. Daaci Kurnailiyus a ḍante emnde-aatare, antara slakate-aha-aara, tá an̄kwa ufa sawa á Piyer na.

25 Am sarte na damda Piyer, a se yainu á ba áte we á bercame Kurnailiyus, a kezlanaa ugje ba shagera á katafke-aara.

26 Amá a tsante ge Piyer, a ba ṅane á elvan ge ṅane: «Tsetse, iya keni ya ba urimagwe.»

27 Piyer á baná ba elva ge Kurnailiyus ta demaa ba estuwa á dem huḍe á há. Ta de beraa emnde kwakya jarammeje áhuwa.

28 A ba ṅane á elvan ge itare: «Ba kure keni diyakurdiya ganakini ura Yahudiya wá, á belannaaka nadina-aara ge nja antara ura á jeba umele, sakwa ge dem mba-aara. Amá a marisaa ba Dadaamiya geni ma ware keni a zharanka seke lipa.

29 Aḍaba una ṅanna náwa sanemsa aḍaba ḍaha á ṅa, maganka gajawe ḍekideki. Kina wá, wayanwáyá cena pute na ka ḍahiyaá átugena na.»

³⁰ A ñwete ge Kaurñailiyus, a ba ñane: «Hare ufadire-aara vatena, vacite ñanna yá ankwá á maga maduwa á icavaciya, an zura ba seke una wá, yá zhárá ba ura á tse á katafke-aaruwa, nangyuwe-aara á maga wulwulire ba seke uwe,

³¹ a ba ñane á elvan ge iya: Kaurñailiyus, lyevaalya Dadaamiya maduwa á ña, mela na ká ankwá á melaterwa ka ge talaga-aha na keni viyanaaka.

³² Kina wá, ebbela emnde á dem Jaupe, a de darakanteda Simaun Piyer, ankwá am mba á cepen-aara Simaun slekkeda gwagwa, há-aara ankwá áte we á guwa yaikke.

³³ Daaci ba watsawatse ya naba belakvaa emnde á ba am sarte ñanna ge de dakdaha, ka keni fanja ervaunje, daaci yá slafaká we-aara adaba sawa á ña. Kina wá, bademme á ñere na, ña jamme á katafke á Dadaamiya áhuna ba ge cena názu a fakaara Yaakadada ge enndáhá-aara na.»

Waazu á Piyer am mba á Kaurñailiyus

³⁴ Daaci Piyer a eksetaa elva a ba ñane: «Kina wá, diyandiya ganakini ba jirire gergerka emnde áza Dadaamiya.

³⁵ Emnde bademme, máki ura á njá an lyawa á Dadaamiya, ankwá á maga jirire wá, ma ura a ekse-ara keni á hayánháya Dadaamiya.

³⁶ Diyakurdiya Dadaamiya a velante elva-aara ge larde á *Iserayiila, elva ñanna wá, labáre á higa geni emnde tá shánsha hairire an Dadaamiya á kya erva an Yaisu *Almasiihu, ñane Yaakadada á emnde bademme.

³⁷ Ba kure keni diyakurdiya elva ñanna a fantau am Galili, am sarte na Yuhanna ankwá á balaterá waazu á baptisma ge emnde na; diyakurdiya názu a mágava am huđe á Yahudiya bademme am sarte ñanna.

³⁸ Ba kure keni diyakurdiya baakire á zlakta á Shedekwe Cufedde na a vanta Dadaamiya ge Yaakadada Yaisu ura Nasarátu, diyakurdiya názu a maganaa Yaisu am larde na, slera á magwire na a maganaa ñane, a naba mbateraaha emnde na tá an shaitaine, adaba Dadaamiya ankwá antara ñane.

³⁹ Ñere wá, ña seyde-aha á názena a maganaa ñane am huđe á Yahudiya bademme, antara am Urusaliima na. Ñane maa, ta janaa áte dzangala.

⁴⁰ Amá Dadaamiya a tsante am fáya am hare ge keyire. A vante baráma ganakini á marañeránmára ire-aara ge ñere.

⁴¹ A marateraa ire-aara ge emnde bademme-ka, sey ba ge ñere ña emnde na ni a dzerañerse werre Dadaamiya ganakini ña seyde-aha na. Am iga a tsantetse-aara am fáya na wá, ñere zanjeruze, shañerushe antara ñane.

⁴² A banerna ba ñane an we-aara ganakini ná naterndáhá elva-aara ge emnde bademme, ná maga seydire-aara geni ba ñane edda una a tsanaa Dadaamiya ge mága shairiya á emnde na tá an shifa, antara shairiya á emnde a fáya bademme.

⁴³ Nabi-aha bademme ndza ta enndáhá elva áte Yaisu, a ba itare: Ma ware una a fetaare áte ñane keni, Dadaamiya á yanárye haypa-aha-aara adaba ñane.»

Ma emnde na garevka Yahudiya-aha keni sharánsha Shedekwe Cufedde

⁴⁴ Am sarte na Piyer ankwá á maga waazu na wá, tsekwaterartsekwa Shedekwe Cufedde ge emnde a cena waazu-aara na bademme.

⁴⁵ Yahudiya-aha na ta saa á daba Piyer, itare fartarefe na, daremda am mága najipu yaikke, geni mbate Dadaamiya á vaterteva Shedekwe Cufedde ge emnde umele keni.

⁴⁶ Adaba tá cená ba tá anƙwa á ndáhá elva-aha áƙwaslire, tá anƙwa á gálá Dadaamiya am yaikkire-aara. Daaci a ba Piyer:

⁴⁷ «Emnde na keni sharánsha Shefekwe Cufedde ba seke una ƙa shanaa ƙere. Kina mu, á piyaterantaa ware ganakini tá magaternaamaga baptisma an yawe?»

⁴⁸ Daaci a ba ƙane, a magarateranmaga baptisma an zhera á Yaisu *Almasihu. Am iga a una ƙanna maa, itare ta ndáva Piyer, ganakini á haraterveháre cekwaanƙudi.

11

Piyer anƙwa á vaterte sera á elva áte Kaurnailiyus ge emnde a fetarfe am Urusaliima

¹ Cenarancená emnde a bela, antara emnde a fetarfe umele na tá am Yahudiya, ganakini ba emnde a jeba umele keni tá anƙwa emnde umele lyarvaalya elva á Dadaamiya.

² Daaci am sarte na daada Piyer á dem Urusaliima maa, Yahudiya-aha na fartarfe na ta fantau ge hábaza sera á Piyer, a ba itare tá elvan ge ƙane:

³ «Ekka ni ka naba dem mba á emnde na ta baaka am shefekwe, ka zu duksa antara itare!»

⁴ Daaci Piyer a eksetaa elva, a tsakaterse sera á elva ƙanna baƙemme am pálpale.

⁵ A ba ƙane á elvan ge itare: «Iya wá, ndza yá am berni á Jaupe. Yá átira mága maduwa wá, ya naba shaa wáháyu. Yá zhára ba duksa umele yaikke, á tsekwa á sawa am samaya á sezerwa ba herezhzhe. Duksa ƙanna ba seke gwafau, an ƙaƙa we á nambaƙwa-aha-aara ufaƙe kerde.

⁶ Ya fete ice-aaruwa ba yamme ge zhára názu am huƙe-aara wá, anƙwa dabba-aha á bere, antara dabba-aha á kaamba jeba gergere baƙemme, názu á hulmba am haha jeba gergere baƙemme, ira yiye-aha jeba gergere baƙemme.

⁷ Daaci yá cená ba kwára á biya elva á sawa am samaya: Piyer, tsetse, eksevaks, icantica, ezza.

⁸ Amá ya ƙwanante: A'aa estuweka Yaakadada, adaba ba ser palle keni damka duksa harám, ma lipa keni am mbuwe-aaruwa.

⁹ A ba kwára ƙanna zlaƙe ádaliye á sawa am samaya: Zhareka názu a ganvaa Dadaamiya cufedde seke lipa.

¹⁰ Ser keye anƙwa á biyánba kwára ƙanna estuwa. Am iga-aara a naba eptsehe zlaƙe ádaliye ge kazlaƙa ƙanna á dem samaya.

¹¹ Á ba am sarte ƙanna maa, saremsa zála ufaƙe á sem mba na ya tsekwaam huƙe-aara na, a belateraa zhel emnde a Kaysariya á sezerwa.

¹² A ba Shefekwe á Dadaamiya á elvan ge iya: Ezzlálá antara itare, maƙa gajawe deƙideƙi. Daaci ya naba tse ya duwa. Egdzar mama-aha a miya na náwa itare ta unƙwahe na keni, ta naba duhe antara ya á de ba am huƙe á há á zhel ƙanna.

¹³ A ndaƙerhe sera-aara baƙemme, geni a tsekwaam malika á Dadaamiya am huƙe á há-aara ba ge ƙane, a ba malika ƙanna, ebbela zála, a de farakantedá Simaun Piyer am Jaupe,

¹⁴ watse á se bakánba ƙane elva na ni ká lyelye shifa á ƙa an ƙane, ekka antara huƙe á há á ƙa baƙemme.

15 Daaci ya naba magateraa waazu. Yá ankwá á magaterá waazu wá, a tsekwaá ge Shedekwe Cufedde á setarge itare ba seke una ndza a tsekwamiyar ge miya am zunjwire na.

16 Daaci yehanteyeha elva na ndza a ndanaa Yaakadada, a ba ñane: Yuhanna wá, a magateraa baptisma ge emnde an yawe, amá kure, tá de magakurá baptisma an Shedekwe Cufedde na.

17 Daaci estuwa, a vatertaa ba Dadaamiya an ire-aara Shedekwe Cufedde, ba seke una ndza a vamite ge miya adaba fetarfire á miya áte Yaakadada Yaisu *Almasiihu na. Yá dzegwándzegwa piyantaa slera-aara ge Dadaamiya emtu?»

18 Cenarancena elva ñanna, lauktu daralika á hábaza sera á Piyer mazlaara. Ta fantau ge galá Dadaamiya, a ba itare: Una wá, ba jirire. A magaternaa ba Dadaamiya pute a maga tuba ge emnde a jeba umele keni, ganakini a sharansha shifa.

Emnde a fetarfe na tá am Antakiya

19 Am diyakurdiya ba kure keni, ganakini am sarte á ja Aitiyain, ndza ankwá zladá áte emnde a fetarfe kyarkya á dem ekse-aha gergere, emnde umele-aatare kwaye ta zlalá á dem Finikiya, antara Kiprus, ira Antakiya na wá, itare ta de balá ba waazu. Amá wá, sey ba ge Yahudiya-aha.

20 Emnde umele-aatare ge emnde a Kiprus, antara emnde a Siraine, ta naba dem Antakiya. Itare wá, ta de magaterán ge Yahudiya-aha ka palle waazu, antara emnde na garevka Yahudiya-aha keni bademme. Ta de ndaater labáre á higa, elva a Yaakadada Yaisu.

21 Yaakadada Yaisu maresemáre hákuma-aara am itare. Adaba una ñanna, emnde kwakya fartarefe, saremsa á sem sera-aara.

22 Dámnda labáre-aatare á deza emnde a fetarfe na tá am Urusaliima maa, daaci ta naba bela Barnabas á dem Antakiya ñanna.

23 Duwa-aara, ba ñane keni de nanna ganakini Dadaamiya a gaterar barka kwakya ge emnde a fetarfe ñanna, higa ge ñane keni. A faterem ndzedá am vuwa kwakya geni a njarinja an lya á Dadaamiya, a dzalarka dekideki.

24 Barnabas ñanna wá, ura mággwe, slefatarfe an tsaka ire, an naha an Shedekwe Cufedde. Daaci emnde kwakya fartarfe áte Yaakadada.

25 Am iga a una ñanna maa, Barnabas a sem Tarsus ge tataya Sawulu.

26 Am sarte na shansha, ta saa ba kerde á sem Antakiya. Ta se magaa sakanderi átirpalle, ta kwaraterse duksa kwakya ge emnde a fetarfe. Ta fantau á ba am Antakiya ñanna zunjwe ge dáhá emnde a fetarfe an emnde á *Almasiihu.

27 Tá ankwá nabi-aha umele ta tsete am Urusaliima, ta dem Antakiya am sarte ñanna,

28 a balese ge palle á nabi-aha ñanna an hákuma á Shedekwe Cufedde, zhara-aara Agabus, a tsetehe, a tsaáhe am dagave á emnde, a ba ñane: Ankwá á sawa waya yaikke á sete duniya bademme. (Ba jirire ndza samsa waya ñanna am zamáne á sleksu Kalawdiyus.)

29 Daaci ta naba ngudaa sawari-aatare emnde a fetarfe, ganakini ma ware keni a faafa názu a dzegwanaa ñane, tá de melateru ge emnde a fetarfe na tá am Yahudiya an ñane.

30 Ta naba jemaa sadake ñanna, ta belaa tara Barnabas tá antara Sawulu an ñane ádeza male-aha á emnde a fetarfe am Yahudiya.

12

**Hirudus a ja Yakuba, a belem Piyer am danggay*

¹ Am sarte ñanna, fantaufe sleksu *Hirudus ge shateru zladá ge emnde a fetarfe umele.

² A ba ñane: A jareja Yakuba egdza emmeñara ge Yuhanna an katsakar, ta naba jehe.

³ Nanna hayaránháyá Yahudiya-aha maa, a naba eksevaa Piyer keni, am hare-aha á muñri á depain na baaka shahi á makala am huđe-aara na, a de zlejma am danggay.

⁴ Am sarte na eksevaksa na wá, a puwaa sawji-aha kelaawa ju unkwawe, ta tegese sawji-aha ñanna gergere ufade ge ufufa-aara. Ate *Hirudus wá, ma andze á dáná á dem shairiya á katafke á zlamaha má zlauzla muñri á *Paska ñanna bademme.

⁵ Daaci ba njá á Piyer am danggay na, amá baaka puwansepuwe á emnde a fetarfe dekideki ge mága maduwa adaba ñane.

Malika a sanse Piyer am danggay

⁶ Lauktu á semsa hare na a tsanaa *Hirudus na wá, á ba an vayiya ñanna Piyer á pá ba hare-aara am dagave á sawji-aha buwa, erva-aara palle an nguda áte sawji na, erva palle keni an nguda áte una an kaderci bademme. Sawji-aha na tá ufa we á bere á danggay ñanna keni tá ankwá bademme.

⁷ A naba semhe ge malika á Yaakadada, hyemhya parakkire á Dadaamiya am huđe á danggay ñanna bademme. Daaci malika na a de gejante Piyer, a tsante am hare: «Ettse ba watsewatse!» a ba ñane á elvan ge ñane. A palehe ge tsavaytsavaye áte erva-aha-aara ba estuwa, a puwehe á dem haha bademme.

⁸ A ba malika na á elvan ge ñane: «Halantehála náza nguda huđe á ña, ngufesengufe huđe, puwempuwa kimake á ña am sera.» A naba maganaahe una ñanna Piyer. A ba ñane á elvan ge ñane: «Tsekwentsekwa am kazlaña á ña, sawa mi zlala.»

⁹ A tsetehe ge Piyer ba estuwa, ankwá á daba malika na, amá njanteka ñane áte jirire názena ankwá á maganá malika na, ñane a kurken á ba am wáháyu.

¹⁰ Daaci ba tá sawa, tá sawa, ta yesaa tate á njá á sawji-aha palle, ta yesaa una ge buwire, saremsa áte wákyiya yaikke na an maga an íre miyenne, má sakesse am una ñanna ká de ba am huđe á berni na. Saremsa áte wákyiya ñanna, a wertaa ba ñane an ire-aara, ta naba sesehe á segáshe. Ta zlalete ba cekwaangudi áte barama á dem huđe á berni wá, a medehe ge malika na, a yaa Piyer ba ñane palle.

¹¹ Piyer á nanna mazla-aara názena a maganaa malika, a ba ñane: «Kina wá, diyandiya kwa, mbate Yaakadada a bela malika, a se ñezlise am hákuma á *Hirudus, antara lámare na ta yekivaa Yahudiya-aha na bademme.»

¹² Am sarte na shushe Piyer yawe am mága ñanna bademme maa, a naba dem mba á Maari emmarge Yuhanna, Markus keni ba zhera-aara, a de beraa emnde kwakya tá ankwá ñala Dadaamiya.

¹³ Daaci ankwá á já we á bere Piyer am mba á Maari, a sawa gyaale umele zhera-aara Raude, a se cena labare wá,

14 á cena ba kwárá á Piyer. Higetehiga Raude, kelaa ma á werá we á bere ñanna wá, ñane a eptsaa á dem huđe á bere zlađe ádaliye ge ndahater ge emnde umele ganakini anjwa Piyer á tsá ágáshe.

15 A ba itare tá elvan ge ñane: «Ká an shaitaine emtu Raude?» A ba ñane á elvan ge itare: «Yá ndaakur ba jirire una fideka.» A ba itare, má estuwa wá, una ba shefekwe-aara.

16 Amá Piyer yánka já we á bere na. Mázla-aara ta se werante, tá zhárá ba irice á Piyer á tse, tá maga ba najipu-aara.

17 A magateraa nalaama an erva ganakini a ndarka elva. A ndaterhe názena a maganaa Yaakadada ge sanse am dangay na, a ba ñane á elvan ge itare: «Mbedawaterumbede ge tara Yakuba, antara egdzar mama-aha a miya umele.» Daaci ba segáshe-aara, a zlađe á dem tate umele.

18 Weraawera ekse wá, ba palle a názu tá ndaaná sawji-aha na ta ufaa Piyer na baaka. Názu tá ndaaná itare, ba Piyer na mu a magáná estara?

19 A ba sleksu *Hirudus sey a tatayartátaya. Amá sharánká Piyer đekidėki. A dateraa ndáva-aha ge sawji-aha na, am iga-aara, a ba ñane, má ba estuwa wá, a cebareceba sawji-aha ñanna am kelaa-aara. Ba a ndaase una ñanna, mazla-aara ba zlala-aara á dem Kaysariya, a de shekwaahė áhuwa.

*Elva áte emtsa á sleksu *Hirudus*

20 A ba am sarte-aha ñanna maa, ndza anjwa ervaunđe á sleksu *Hirudus áte emnde a ekse á Tirus, antara emnde a ekse á Sidaun bademme. Daaci emnde a ekse-aha ñanna ta magaa sawari geni tá de slapala áza slekse; ta naba tatayevaa Balastus geni á dáterá ñane á deza slekse ñanna. Balastus ñanna ura male. Huđe á há á slekse ñanna bademme am erva-aara. Daaci duwa-aatare ádeza sleksu Hirudus, ta de tataya hairire am dágawe-aatare. Adaba zuze á emnde a ekse-aha ñanna bademme á segáshe á ba am kwárá á slekse ñanna.

21 Daaci sleksu Hirudus a fateraa sarte á já ire-aatare. Samsa sarte ñanna maa, Hirudus a tsekwemaa am zane á sleksire a njemaa am kurshi á sleksire, a fantau ge ndaater elva.

22 Amá ta naba ñwete ge emnde bademme á ba an ká kwárá á dem zhegela, a ba itare: Dadaamiya una á ndáhá elva na, urimagweka. Ba a cenaa una ñanna sleksu Hirudus, a naba shafante ire-aara.

23 Daaci a se zlavanaahė ge malika á Yaakadada á ba am sarte ñanna an lapikere, adaba a eksetaa sleđe á Dadaamiya. A zanse huđe záhe á huđe, daaci a naba emtsehe.

24 Amá elva á Dadaamiya wá, hwiyaahwiya baaka zlakta-aara.

25 Tara Barnabas antara Sawulu magarnaamaga slera na ta faterarfe, ta belaterbela á dem Urusaliima na, ta saa ba kerđe antara Yuhanna Markus á sem Antakiya.

13

Tá an dzera tara Barnabas antara Sawulu ge dem larde umele

1 Am aiklaisiya á Antakiya wá, tá anjwa nabi-aha, antara emnde a kwaraterse elva á Dadaamiya ge emnde. Náwa zhera-aha-aatare: Barnabas, Simaiyaun, Ura Danjwe keni ba zhera-aara, Lukiyus, ñane ura Siraine, Manahun, ñane slenja á sleksu *Hirudus, ira Sawulu.

² Vacite umele tá am sera á Dadaamiya, tá ankwá tsufa ndera wá, a ba Shedekwe Cufedde á elvan ge itare: «Tara Barnabas antara Sawulu wá, yawáterya ge ire-aatare ge mága slera na ya daater ge njane na.»

³ Daaci ta tsufete ndera, ta magaterar maduwa, ta puwaterar *erva a barka, lauktu ta belaterbela á de maga slera njanna.

Slera á tara Barnabas antara Sawulu am Kiprus

⁴ Am a dzeratersaa Shedekwe Cufedde tara Barnabas antara Sawulu ge belaterbela, ba zlala-aatare á dem Sailaiwkiya, ta de dema am paare á yawe áhuwa ge dem Kiprus am dágave á yawe.

⁵ Ta de tsekwa am Salami am haha njanna, daaci ta de fantau ba ge de balá elva á Dadaamiya am *mashidi-aha á Yahudiya-aha áhuwa. Yuhanna Markus keni antara ba itare, ankwá á melaterumele.

⁶ Ta jem dába praatte am haha á Kiprus njanna. Herzhe tá degáshe am haha njanna, kwaye ta dem Pafaus am halavuwa-aara. Am Pafaus maa, ta de já ba ire antara zhel Yahudiya umele zhera-aara Bar-Yaisu, slemaga namselkwa, a bantsa njane: Ya nabi, mbate fida.

⁷ Zhel njanna ta emnde a njá antara raizhaun á haha á Kiprus, zhera-aara Saირიუს Paulaus slenkale jipu. Daaci raizhaun a dante tara Barnabas antara Sawulu á dezerara, adaba á kátá cená elva á Dadaamiya.

⁸ Amá Ailimas, una zhera á slemaga namselkwe na an elva a Yunaniḡkau-aha, njane ekserka duwa á tara Barnabas á deza raizhaun na dekideki. Á kátá piyantá fetarfire ba dekideki ge raizhaun.

⁹ Daaci Sawulu, Paul keni ba zhera-aara, an naha an Shedekwe Cufedde, a ḡyainḡyainse ice,

¹⁰ a ba njane á elvan ge zhel njanna: «Hey! Zhel shaitaine, a ba ka ka yaimyaimé, ká maga ba kemaḡgerire, ka kelaade á jirire bademmeka? Ká yainya emtu badza slera á Dadaamiya na?»

¹¹ Náwa Dadaamiya á fakar názu á fakarfe, sey ká gevge wulfe emtsaade cekwaḡḡudí, ká shekwaashekwa ká nánka vaciya an ice á ḡa.» Kertenḡ a naba wulfete ge Ailimas, á tatapaná an naḡafa antara názlaba bademme ge tataya ura á taḡaná an erva.

¹² Nanna raizhaun una njanna, njane a naba fetarehe áte Yaakadada, ankwá á cená názu tá kwaransekwáre, ankwá á maga najipu-aara.

Tara Paul antara Barnabas am Antakiya, haha á Pisidiya

¹³ Tara Paul yaránya Pafaus, daremda am paare á yawe, zlarzlálá á dem Pairge am haha á Pamfiliya. A de yateraa áhuwa Yuhanna Markus, njane a eptsaa á dem Urusaliima.

¹⁴ Amá tara Paul wá, ta tsete am Pairge njanna, kwaye ta zlálá á dem Antakiya am haha á Pisidiya. An vaci puwansepuwe maa, ta duhe á dem *mashidi á Yahudiya-aha, ta de njanjehe.

¹⁵ Am sarte na ndarsende *tawraitá, antara wakita á nabi-aha, male-aha á mashidi njanna ta belaterve we ge tara Paul, a ba itare tá elvan ge itare: «Máki ankwá elva kwá ndaater ge emnde ge vaterte ndzedá an njane wá, ndaundáhá kina egdzar mama-aha-aaruwa.»

¹⁶ Daaci a naba tsetehe ge Paul, a magateraa nalaama an erva, a fantau ge ndaater elva, a ba njane: «Kure emnde a *Iserayiila, kure emnde na kwá an lyawa á Dadaamiya bademme, cenaucena:

17 Dadaamiya na mí dabaná miya emnde a *Iserayiila na wá, ndza a dzeratersaa ba nane eggye-aha a miya werre, kwaye a de gelateraa am haha á emnde, am Misera. Am iga á una nanna maa, a saterse am Misera nanna an hákuma-aara.

18 Yawe kul ufađe á fá ba ervaunđe an itare am kaamba.

19 Daaci a kedáa jeba gergere vuye antara slekse-aha-aatare baďemme am Kanaana, a vaterte haha ge emnde-aara Iserayiila-aha.

20 Baďemme á una nanna wá, shekwaashekwa-aara á maga yawe deremke ufađe an kul ilyebe. Am iga-aara maa, Dadaamiya a dzerese emnde umele am itare, a gaterve narkali-aha ge kyá shairiya-aatare. A magán ba estuwa dem zamane á nabi Samiyail.

21 «Am iga-aara maa, itare ta ndavanu slekse ge Dadaamiya, a vaterte Sawulu egdza á Kis. Nane ura jeba á Bainjamain. A magaa iva kul ufađe am sleksire.

22 Am iga á yawe kul ufađe wá, Dadaamiya yanaaya Sawulu, a vaterte *Dawuda ge slekse-aatare. Náwa názu a ndaasa Dadaamiya áte sleksu Dawuda: Ya hayanaa á ba an háyá Dawuda egdza á Yaisa, diyandiya geni á de maganaamaga nane názena yá kataná ya baďemme.

23 Kina wá, Dadaamiya a eksese ura am dágave á eggye-aha á Dawuda nanna, a ganve slelyaterlya itare emnde a *Iserayiila baďemme. Ba seke una ni ndza a bateranba ganakini watse á vaterte ura, slelyaterlya na. Ura nanna wá, Yaisu.

24 Am sarte na zlađe marseka Yaisu ire-aara parakke áza emnde wá, Yuhanna a magateraá waazu ge emnde a Iserayiila, a ndaterndáhá geni a magarmága tuba, tá magateraamaga baptisma.

25 Am sarte na herzhe watse á emtsa Yuhanna wá, a naba ndavateruhe, a ba nane: Kwa kurken ya ware nane? Iya wá, ya edda una kwá ufaná kure ka. Nane ankwá á sawa. Ba ge slesadanse kimake am sera keni hyanefka ya dƙidƙeki.

26 «Daaci egdzar mama-aha-aaruwa, kure eggye-aha á Ibrahim, kure emnde na kwá an lyawa á Dadaamiya baďemme na, Dadaamiya a belamiyán ba ge miya labare á lya ura nanna.

27 Amá cenaránka emnde a Urusaliima antara male-aha-aatare ganakini ba Yaisu una slelya ura, cenaránka názu ta ndahanaa nabi-aha na. Tá ndáhá ba nane tsa ba kelaa vaci puwansepuwe am mashidi-aha-aatare, aley ta eksevaa Yaisu, ta zuhe an shairiya. Éstuwa, ta maganaahe keni ba itare nanna zlađe adaliye elva a nabi-aha nanna.

28 Sharánka tsa haypa áte nane hyephye ge já shifa-aara, aley a ba itare tá elvan ge sleksu *Pilaatu: Sey ká ja ba shifa-aara baďemme.

29 Magaraamaga názu ndza ta ndahanaa nabi-aha áte Yaisu wá, ta tsekwanaahe ge emnde umele áte dzaŋgala nanna, ta de hedefehe.

30 Amá a se tsante ge Dadaamiya am fáyá.

31 Am hare-aha kwakya una Yaisu ankwá á maraterá ire-aara ge emnde na ndza tá njá á ba antara nane na. Ankwá á maraterá ire-aara kwaye á sa am Galili, dem Urusaliima baďemme. Ba emnde nanna una ta seyde-aha-aara. Tá ankwá á ndater elva-aara ge emnde a *Iserayiila.

32 Ba nƙere na keni, nƙa sakuraa ba labare á higa nanna. Nƙa se bakuraa duksa na ni ndza a baternaa Dadaamiya ge eggye-aha a miya ganakini watse á vaterteva na.

33 A vamite ge miya na ma eggye-aha-aatare na duksa ṅanna. Adaba a tsante Yaisu am fáyá ba seke una aṅkwa an puwa am jabura buwa na. A ba ṅane:

Vatena wá, gakevge egdza-aaruwa, Iya keni ya Eddeṅa.

34 Ndza a bánba zlaḅe ádaliye Dadaamiya ganakini watse á tsantetse Yaisu am fáyá, á de sevka vuwa-aara dekiḁeki. A ba ṅane:

Ba jirire, watse yá gakarge barka-aaruwa ba seke una ndza ya banán ge *Dawuda ganakini watse yá magannaamaga na.

35 A ba Dawuda zlaḅe ádaliye am wakita-aara:

Ká yánka á sevse vuwa á sleslera á ṅa dekiḁeki.

36 ṅane wá, a maganaa slera ge Dadaamiya am zamane-aara, amá zlauzla ndzeḁa-aara, emtsamtsa, ta heḁaterve ge eggye-aha-ṅara. ṅane wá, sevse.

37 Amá edda una tsantetsa Dadaamiya am fáyá na wá, ṅane sevka vuwa-aara dekiḁeki.

38-39 Daaci egdzar mama-aha-aaruwa, shagera ba kwá cena názena ṅa aṅkwa ndakurndá na: Dadaamiya á de yakuraarye haypa-aha á kure wá, sey adaba Yaisu. Ma ware keni má fetarfa edda-aara á ba áte ṅane wá, Dadaamiya á vanteva jirire. Una názu dzegwánka *tawraita magaterán ge emnde.

40 Faufa hyema ba shagera geni a gevka názena ta ndahanaa nabi-aha na áte kure.

41 Adaba a ba wakita á Dadaamiya:

Cenacena kure emnde na kwá aṅkwa á epsawa elva á Dadaamiya na, dawemda am mága najipu, geni keḁakurkeḁire. Adaba yá de maga názena, ma tá palakurá sera-aara keni, kwá de cenánka dekiḁeki na am zamane á kure.»

42 Tá degáshe am mashidi ṅanna tara Paul antara Barnabas wá, ta naba ndavaterndáva geni a sarsawa zlaḅe ádaliye am maka na á de sawa na keni vaci puwansepuwe, geni tá se vaterteva zlaḅe ádaliye waazu ṅanna.

43 Am sarte na tá aṅkwa kya emnde baḁemme, kwakya Yahudiya-aha, antara emnde a jeba umele na ta dema an de am nadina á Yahudiya-aha na, ta dába tara Paul zlaḅe ádaliye. Daaci tara Paul tá an Barnabas ta vaterte sera á elva-aha kwakya, ta faterem ndzeḁa am vuwa kwakya geni a gazlarka dekiḁeki, a tsaraatse á ba áte ṅurna na ni a magaternaa Yaakadada.

44 Samsa vaci puwansepuwe, saremsa emnde ba kwakya ba seke jarauka am bere dekiḁeki, baḁemme ta se cena ba waazu.

45 Ba ta naa dikele á emnde na Yahudiya-aha wá, ta naba fantau ge shelha am ervaunḁe-aatare áte emnde ṅanna. Daaci ba elva na aṅkwa á ndahaná Paul na keni, ta maganaa gajawe, ta zlazlese antara ba ire-aara.

46 Tara Paul antara Barnabas ta naba sherse ice, a ba itare tá elvan ge itare: «Zlaya geni ṅá sakurán ge kure emtsaade zunjwe elva á Dadaamiya, amá kwa yanaa ba kure tsawe wá, ṅere zlaṅerzla á deza emnde a jeba umele. Emtu mándzawe ázekure Dadaamiya aṅkwa á vakurte shifa aṅwaslire na emtu?

47 Cenacena názu á ndahaná wakita á Dadaamiya; a faṅeraara Yaakadada:

Ya fak geni ká maraterá parakkire-aaruwa ge larde-aha á duniya baḁemme, ká daterná ka elva a lya shifa, ma ge emnde na tá áme keni baḁemme.»

⁴⁸ Ba ta cenaa una ñanna emnde na ta Yahudiya-aha ka na wá, higa ge itare. Ta fantau ge gálá Yaakadada aǎaba elva-aara. Daaci baǎemme á emnde na ndza tá an dzera áza Dadaamiya ge sha shifa áñwaslire na, garevge emnde a fetarfe.

⁴⁹ Daaci a hyemaa estuwa elva á Dadaamiya am larde ñanna.

⁵⁰ Amá duwa á Yahudiya-aha wá, ta de tsante ervaunǎe á male-aha á berni ñanna, antara ñwasha ñganǎaha na daremda am nadina á Yahudiya-aha na baǎemme áte tara Paul antara Barnabas, ta shateru zlaǎa kwakya, ta naba bakaterse am kwara-aatare.

⁵¹ Daaci ta naba papateraaha berbere á haha-aatare áte sera-aha-aatare, ta yateraa áte uksuwe, ta naba zlala-aatare á dem Ikauniya.

⁵² Amá emnde a fetarfe na tá am Antakiya ñanna wá, baaka lámbe-aatare, tá an naha an Sheǎekwe Cufecǎe, higa-aatare ba kela-aara.

14

Tara Paul antara Barnabas am Ikauniya

¹ Am sarte na daraada tara Paul antara Barnabas am Ikauniya, áhuwa keni duksa a de magava ba kalkale antara una ta maganaa am Antakiya. Duwa-aatare á dem *mashidi á Yahudiya-aha, ta de magaa waazu, Yahudiya-aha antara emnde na garevka Yahudiya-aha emnde kwakya fartarfe.

² Amá duwa á Yahudiya-aha na fartareka na wá, ta naba tsante ervaunǎe á emnde umele na itare keni zlaǎe fartareka na, geni a darateránda dáǎala ge tara Paul.

³ Amá keni hararaaháre jipu am Ikauniya ñanna, ta kwaraterse elva a Yaakadada á ba an dzañdzañire ge emnde. Yaakadada keni a vaterte hákuma, ta magaa nalaama-aha, antara najipu-aha gergere kwakya. A maraterse an una ñanna geni elva na tá anǎwa á kwaratersá itare ge emnde áte ñgurna-aara na wá, jirire baǎemme.

⁴ Daaci emnde a ekse tegarsetege gergere buwa. Emnde umele tá am dalbe á Yahudiya-aha, emnde umele keni tá am dalbe á emnde a bela.

⁵ Daaci Yahudiya-aha, antara male-aha-aatare, ira emnde na garevka Yahudiya-aha, baǎemme ta magaa niya-aatare ge ceǎa emnde buwa na ba ǎekidiki an nákwá.

⁶ Ba cenarácena una ñanna, mazla-aara zhagade ge itare á dem Listira, antara Dairbe, ekse-aha ñanna am haha á Likauniya, antara ekse-aha umele na am kwara ñanna baǎemme.

⁷ Ta de fantau ge bálá labáre á higa, elva a Yaisu *Almasiihu áhuwa.

Tara Paul antara Barnabas am Listira, antara Dairbe

⁸ Am Listira maa, ndza anǎwa ura ñguryekwe wá, á njá á ba am haha, aǎaba an mátsá sera-aha-aara baǎemme. Ta yese ba estuwa, tsamka am zhegela ǎekidiki ge zlala, aǎaba ta yáná an mátsá ubiya ba estuwa.

⁹ Vacite umele maa, zhel ñanna anǎwa cena waazu á Paul. Slebela ñanna a zharaa zhel ñanna wá, a naba diyeddiye ganakini anǎwa fetarfe á zhel ñanna ge sha ire-aara.

¹⁰ Daaci a kante kwara-aara á dem zhegela slebela: «Tsetse, tsatse am zhegela,» a ba ñane á elvan ge ñane. Hattse a naba tsete ge zhel ñanna, anǎwa á zlala.

11 Naranna dikele á emnde na najipu ñanna, ta naba fu hula á ba an ndzedá, a ba itare an elva a ekse ñanna, amaana elva a Likauniya: Dadaamiya-aha nyairevnye emnde, náwa itare saremsa ásezeñere!

12 Barnabas ta d'anaa an dadaamiya-aatare Jaiwus, Paul ñane ta d'ahanaa an dadaamiya-aatare *Hairmais adaba ñane edda á ndáhá elva.

13 Hele-aatare ñanna tá d'ahaná an Jaiwus na wá, ta nderanaa bere áte iga a ekse. Male á hele ñanna tá d'ahaná an Jaiwus na, a naba saa dalau-aha tá an cada an ugbene-aha jili gergere, daaci a se tsateraahe áte we á bere á hele ñanna. Male á hele, antara emnde bademme wayarwáyá tá cebaterá dalau-aha an cada na ge tara Paul antara Barnabas.

14 De cenarácena una ñanna emnde a bela na, ta naba dzadzaa zane áte vuwa-aatare, ta duhe á dem dágave-aatare á ba an zhagade, ta kante kwara, a ba itare tá elvan ge itare:

15 «Ŋa baa ba kure dawalaa na: Kwá magán ge uwe jeba una? Ábi ñere ña emndimagwaha ba seke kure. Ñere ña sakuraa labáre á higa geni kwa yánya hele-aha ñanna, adaba baaka nampire-aara. Lyauvalya elva á Dadaamiya á jirire na á fá shifa am ura na. Ñane wá, a nderanaa ñane samaya, antara haha, antara yawe-aha bademme, ira názu am hudé á duksa-aha ñanna bademme.

16 Werre wá, Dadaamiya a yaa emnde bademme, ma emnde-ara keni ndza tá d'aba ba unñule-aatare.

17 Ba werre ñanna keni wá, Dadaamiya ndza ankwá á maraterse ire-aara ge emnde an slera á maggwire na ankwá á maganá ñane. Ankwá á hyakurá yawe á sá am samaya, á vakurte slak-slakire geni kwá sanaasa duksa-aha á kure an sarte-aara, ankwá á zakuru náza za, á vakurte higa am ervaunđe, bademme ba Dadaamiya.»

18 Waazu ñanna bademme demda tsa am hyema-aatare, aley ta piyaterante ba zlahhe ge kyula emnde a bela na.

19 Am iga-aara maa, ta sem ge Yahudiya-aha á sa am Antakiya am haha á Pisidiya, antara á sa am ekse á Ikauniya, ta se tsanta itare ervaunđe á emnde bademme áte Paul. Daaci emnde bademme ta naba gwarhe ge Paul ge dzaganá an nákwá, ta tedese á dem iga a ekse, ta kurken emtsamtsa.

20 Amá de jarammejáhá emnde a fetarfe arge ñane wá, a naba tsetehe, ta dema am hudé á ekse antara ba ñane. Makuralla-aara ta naba zlala-aatare antara Barnabas á dem Dairbe.

Tara Paul antara Barnabas eptsareptsá á sem Antakiya am Pisidiya

21 Tara Paul antara Barnabas magarnaamaga waazu á labáre á higa, elva a Yaisu am ekse á Dairbe, emnde kwakya fartarfe. Am iga-aara maa, ta eptsehe á sem ekse á Listira, antara Ikauniya, lauktu saraasa á sem Antakiya am Pisidiya.

22 Ta se faterem ndzedá am vuwa kwakya ge emnde a fetarfe am ekse-aha ñanna. A ba itare tá elvan ge emnde a fetarfe: Sey mi bashubáshe zladá-aha kwakya emtsaacfé, lauktu mi demda á dem zlaná á Dadaamiya.

23 Bademme a ekse na ta dema itare, ta de shaa emnde a fetarfe, lauktu tá zlála wá, tá dzeraterá emnde a sawari á ba am dágave-aatare ñanna, tá tsufa ndera, tá magaterar maduwa ge emnde ñanna, daaci tá yaterya am erva a Yaakadada na ta fetaara itare áte ñane na, itare tá zlála-aatare.

24 Ta degashe praatte am haha á Pisidiya, tá magán ba estuwa, daraada á dem haha á Pamfiliya.

²⁵ Ta de ndaterhe elva á Dadaamiya ge emnde am ekse á Pairge, daaci kwaye ta zlala á dem Ataliya.

²⁶ Tsante áhuwa wá, ta zláál an paare á yawe á dem Antakiya. Ekse ñanna wá, ekse na ndza ta yateraa am erva a Yaakadada, geni á magaterá ñgurna á mága slera na a faterara ñane na. Slera ñanna una magarnaamaga, saraasa na.

²⁷ Saraasa am Antakiya maa, ta se jemaa emnde a fetarfe, ta ndaterhe názena a maganaa Dadaamiya an itare bademme, antara baráma na a weratertaa Dadaamiya ge emnde a jeba umele, ganakini itare keni a fartarfe áte Yaisu.

²⁸ Njarinja áhuwa ñanna, hararaaháre jipu áza emnde a fetarfe.

15

Jáháva yaikke am Urusaliima

¹ Ta duhe ge emnde umele á da am Yahudiya ta dem Antakiya, ta de kwaraterse elva na ge emnde a fetarfe na tá áhuwa. A ba itare tá elvan ge itare: «Máki dakuremka am shedfekwe áte una a ndaanaa *tawrait a Muusa wá, kure kwá taa enzleska dfekideki.»

² Amá eksararka tara Paul antara Barnabas tsáha ñanna dfekideki. Daaci njaanja gajawe yaikke am dagave-aatare arge elva ñanna. Am iga-aara maa, itare bademme ta dema am sawari palle, geni a darduwa tara Paul antara Barnabas, ira emnde umele á dem Urusaliima a de ndarndáhá elva ñanna antara emnde a bela, ira emnde a sawari á aiklaisiya áhuwa.

³ Daaci ta belateraa estuwa emnde a fetarfe. Am shula-aatare maa, ta kyaa ba huđe á Finikiya, antara huđe á *Samariya praatte, tá ankwá á ndaater ge emnde a fetarfe átira zlala, geni emnde a jeba umele keni fartarfe áte Dadaamiya. Una ñanna a vaterte higa ge emnde a fetarfe bademme.

⁴ Daraada am Urusaliima, lyaratervaalya emnde a bela, antara emnde a sawari á aiklaisiya, ira emnde a fetarfe bademme. Daaci tara Paul ta fantau ge ndaater názu a maganaa Dadaamiya an itare bademme.

⁵ Amá ta tsetehe ge Yahudiya-aha umele, ta emnde á *Farisa-aha, fartarfe tsa, amá a ba itare: Emnde a fetarfe na garevka Yahudiya-aha na wá, sey tá puwaterpuwa bademme á dem shedfekwe, tá ndaaterndáhá sey tá daba *tawrait a Muusa.

⁶ Jarammeja emnde a bela, antara emnde a sawari á aiklaisiya, itare ta njar ge ndáhá elva ñanna zlahe ádaliye.

⁷ Shekwaraashekwa arge elva ñanna, am iga-aara a tsete ge Piyer, a ba ñane á elvan ge itare: «Ya baa ba kure egdzar mama-aha-aaruwa: Ba kure keni diyakurdiya ganakini Dadaamiya a eksise vateneka ge daterá labáre á higa ge emnde a jeba umele, geni itare keni a cenarvaacena, a fartarfe.

⁸ Am Dadaamiya ñane diyaadiya ervaunđe á emnde, a naba vaterte Shedfekwe Cufedfe ba seke una a vamite ge miya na wá, ba ganakini lyatervaalyire.

⁹ Ñane magaaka gergerire dfekideki am dagave á miya antara itare, a baraterse ervaunđe adaba fartarfe.

¹⁰ Labára kure kwá faterar gwatame á *tawrait na kwaye am eggye-aha a miya, sem zamane á miya keni, ba palle á ura a dzegwándzegwa baaka na? Kwá tataya názu am huđe á Dadaamiya emtu?

¹¹ Ba miya keni am salikataliya na wá, famitarfe áte Yaakadada Yaisu, geni a lyamisaa á ba adaba ngurna-aara ba seke itare.»

¹² Emnde am jáháva bademme darufde tseriye, ta cená ba tara Paul antara Barnabas mazla-aara, tá ndaater nalaama-aha, antara najipu-aha na a maganaa Dadaamiya á kya erva an itare am dagave á emnde a jeba umele.

¹³ Zlarnaazle itare elva-aatare bademme, a eksante elva Yakuba, a ba njane á elvan ge emnde: «Cenaucena egdzar mama-aha-aaruwa:

¹⁴ Náwa mi cenáncena a ndaamindáhá Simaun bademme, ganakini Dadaamiya anjwa á fateru hyema ge emnde na garevka Yahudiya-aha kwaye am fantaufe á fetarfire, a dzeresaa ba njane emnde na, geni tá de gev emnde-aara.

¹⁵ Elva njanna wá, tá zlááva antara elva-aha na ndza ta ndaanaa nabihaha na. Adaba a ba wakita á Dadaamiya:

¹⁶ Am iga á una njanna wá, watse yá sawa, a ba Yaakadada. Yá se tsatsanaatsatse lákwá á há á *Dawuda na bademme. Ma haraare badza-aara keni, yá se tsatsanaatsatse bademme,

¹⁷ lauku emnde umele tá de shantaushe ge tate á Yaakadada, ba estuwa ge emnde a larde-aha umele na a datersaa njane am duniya bademme.

¹⁸ Kwaya njane názu a ndaanaa Yaakadada, edda una a sansaa njane vateneka duksa-aha njanna.»

¹⁹ Daaci a eksante elva-aara adaliye Yakuba, a ba njane: «Áte ya wá, magaumika názena ni watse á vaterte shunjnula ge emnde a jeba umele na ta sem sera á Dadaamiya.

²⁰ Amá mi puwartertepuwa nalmesheri, mi ndaaterndáhá a zarka hyuwa na ta icanante ge hele, una njanna harám; a magarka gwardzire, a zarka uzhe, antara ma hyuwa-ara keni má icaaka.

²¹ Adaba kwaye am zamane-aha na dedde na emnde tá anjwa á bálá waazu am *tawraita a Muusa am ekse-aha gergere, tá anjwa enndáhá ba kelaa vaci puwansepuwe.»

Nalmesheri na ta belanaa aiklaisiya-aha á Urusaliima á dem Antakiya

²² Am iga á una njanna maa, emnde a bela, antara emnde a sawari á aiklaisiya, ira emnde a fetarfe bademme, njarantenja ganakini tá dzeresedzere emnde am dagave-aatare, tá jatermaare antara tara Paul tá an Barnabas, tá belaterá á dem Antakiya. Daaci ta dzerese tara Yahuda Barsabas antara Silas. Bukerfde-aatare ta ba emnde na tá an dárádza áza emnde a fetarfe bademme.

²³ Daaci ta puwete nalmesheri na, ta belaterbela an njane. A ba itare am nalmesheri njanna:

«Wakita na na puwetaa ba njere emnde a bela, antara emnde a sawari á aiklaisiya, na egdzar mama-aha a kure, njá anjwa á gakur use á njere ge kure emnde a fetarfe na kwá am Antakiya, am Siriya, antara am Silikiya.

²⁴ Cenañeráncena ganakini de sharakursha emnde á njere umele, ta de fakurma am dzámá ire, antara shunjnula an elva-aha-aatare, amá njere wá, baaka we á njere am hufe-aara ta duwa ba itare.

²⁵ Adaba una njanna, náwa na dzerese emnde na na diyatersaa njere áte ye á njere palle, tá anjwa duwa antara tara Paul tá an Barnabas ádeze kure.

- 26 Ba tara Paul antara Barnabas na ta yá shifa-aatare bademme ge mága slera á Yaakadada Yaisu *Almasiihu na.
- 27 Kwaye njá belá tara Yahuda antara Silas ádeze kure, tá de palakur-naapálá itare názena nja puwetaa am nalmesheri á njere, we-aatare una, we á kure kení una.
- 28 Namaari á Shedekwe Cudcedde, antara njere wá, njanjerantenja ganakini njá fakurarka duksa umele, hyaahya ba una náwa njane na; adaba degdega ba njane:
- 29 Kure wá, zauka hyuwa na má ta icante ge mága hele, zauka uzhe, zauka hyuwa na má icaranteka an ica na, magauka gwardzire kení. Má tsufakurtetsufa ire á kure am una-aha njanna wá, magakurnaamaga duksa shagera. Á jámimá shifa!»
- 30 Daaci ta vaterte nalmesheri na ge emnde na ta dzeratersaa itare na, ta faterte áte baráma á Antakiya. Daraada áhuwa maa, ta de jemaa emnde a fetarfe bademme, ta vaterte nalmesheri njanna.
- 31 Am sarte na ndarsendáhe nalmesheri njanna, elva njanna zlavanaa-zlava ervaunjde-aatare, a faterem ndzedá kwakya am vuwa.
- 32 Tara Yahuda antara Silas ta kwaraterse elva kwakya, adaba itare an ire-aatare kení ta nabi-aha. Farateremfa ndzedá, antara midalire kwakya am vuwa.
- 33 Daaci hararaare cekwa áhuwa. Am sarte na tá sa maa, ta puwatesehe ge egdzar mama-aha-aatare emnde a fetarfe, ta yekateru mága shula an hairire áseza emnde na ta belaterbela na. ((
- 34 Amá á njá áhuwa á ba Silas.))
- 35 Tara Paul antara Barnabas wá, hararaare am Antakiya njanna. Itare antara emnde umele ta ba kwakya ta kwaraterse elva a Yaakadada ge emnde, ta magaa waazu baaka zlakte-aara.

Tegava á tara Paul antara Barnabas

- 36 Haraare cekwaangudí wá, a ba Paul á elvan ge Barnabas: «Ept-samiptsa á dem eksa-aha na mi balese elva á Yaakadada am huđe-aara na, mí de zhára egdzar mama-aha a miya ma ta estara kení.»
- 37 Ane, a ba Barnabas, amá njane wá, á kátá á dabaterdába Yuhanna Markus kení.
- 38 Una njanna eksaaka ire á Paul, adaba ndza yaterya dawale njanna am Pamfiliya, zланаaka slera njanna antara itare.
- 39 Daaci jammeka elva-aatare. Adaba una njanna ta naba tegava áhuwa. Barnabas a eksante Markus njanna antara njane, ta dema am paare á yawe, kwaye ta zlala á dem Kiprus.
- 40 Paul wá, njane a eksese Silas. Emnde a fetarfe ta yateraa am erva á Yaakadada an maduwa, ganakini á magaternaamaga ngurna ge mága slera-aara, lauktu ta zlala.
- 41 Itare kení ta de kyá huđe á Siriya, antara huđe á Silikiya praatte, ta de faterem ndzedá am vuwa ge emnde a fetarfe áhuwa.

16

Tara Paul ta eksetaa Timaute ge ja d'aba kerde

- 1 Daaci daraada tara Paul am Dairbe, antara am Listira, ta de bera ura fetarfe umele áhuwa, zhera-aara Timaute, emmenjara mukse Yahudiya slefatarfe. Amá eddenjara wá, ura Yunaniñkau.

² Baɓemɓe á emnde a fetarfe na tá am Listira, antara Ikauniya, tá zleba ba ɓane.

³ Paul á kátá eksante Timaute ɓanna am dágave-aatare tá ja dába kerɗe. Daaci a eksante, amá a belema am shedekwe emtsaɗe, aɗaba ice á Yahudiya-aha. Aɗaba Yahudiya-aha na tá am ekse-aha ɓanna baɓemɓe diyardiya ganakini Timaute egdza a zhel Yunaniɓkau.

⁴ Daaci baɓemɓe a ekse na má ta demá itare, tá anɓkwa á ndaater elva na ta tsanaa emnde a bela, antara emnde a sawari á aiklaisiya á Urusaliima na, ganakini itare keni a magarmága fesarfire áte elva ɓanna.

⁵ Aɗaba una ɓanna, emnde a fetarfe baɓemɓe sharánsha ndzeɗa, ma emnde na tá áme keni ba kelaazare tá far ba sága.

Paul shansha wahayu am Terauwas

⁶ Am iga a una ɓanna maa, tara Paul tá kátá de bálá elva á Dadaamiya am haha á Aziya wá, a naba piyaterɗe ge Shedekwe Cudeɗɗe. Aɗaba una ɓanna, kwaye ta cikante á dem Firigiya, antara Galatiya.

⁷ Tsante áhuwa, tá kátá dem haha á Bitiniya. Ba daraada átevgɗe Miziya wá, dawmbarka á ba Shedekwe á Yaisu.

⁸ Daaci ta desa am Miziya ɓanna praatte, kwaye ta dem Terauwas áte we á háye yaikke.

⁹ An vayiya wá, shansha wáháyú Paul. Á zhárá ba zhel Makiduniya á tse, a ba zhel ɓanna á elvan ge ɓane: Tásle á ɓa sawa ásehuna, sawa melanjerumele am Makiduniya.

¹⁰ Am iga a wáháyú ɓanna wá, ɓa magaa niya ba watsewatse ge dem Makiduniya ɓanna, aɗaba diyarɗerdiya ganakini ba jirire á ɗahánjerá ba Dadaamiya ge daterá labáre á higa ge emnde na tá am haha ɓanna.

Lidiya fetarfe áte Yaakadada am Filipi

¹¹ Daaci ba tse á ɓere am Terauwas, ɓa demá am paare, kwaye ɓa de tsekwa am haha á Samautaras am dágave á haye. Makuralla-aara ɓa tsetehe, ɓa de tsekwa am ekse á Niyapauli.

¹² Tsante áhuwa wá, ɓa de tsekwa á ba am Filipi, berni am dalbe á zunɓwire am haha á Makiduniya. Una ɓanna berni na tá kwaraná emnde a Rauma kwakya-aara am haha á Makiduniya baɓemɓe. Haranjeraháre jipu am ekse ɓanna.

¹³ An vaci puwansepuwe maa, ba zlálá á ɓere á dete iga a ekse, á dete we á guwa. Aɗaba ɓá an tama ganakini watse ɓá de shá tate na tá maga maduwa Yahudiya-aha átekwa. Ba jirire wá, ɓa de bera jarammeje ɓwasha-aha-aatare. ɓa njehe ázetare, daaci ɓa vaterɗe egdza elva.

¹⁴ Anɓkwa palle á ɓwasha ɓanna zhera-aara Lidiya, mukse ɓanna á tsakala baukta kyanɓe zlazladá gane-aara, kwaye a sawa á sá am Tiyatira. ɓane demda am nadina á Yahudiya-aha. Daaci a fantau ge cena elva na anɓkwa á ndaana Paul na, Yaakadada a vante enɓkale geni a cenvaacena ba shagera, a lyeaalya.

¹⁵ Am iga-aara maa, ta maganaa baptisma, ɓane antara emnde na tá am huɗe á há-aatare baɓemɓe. Daaci a ɗanɗerte á dem mbá-aara, a ba ɓane: «Máki ba jirire ganevgɗe sletetare áte Yaakadada am ice á kure wá, sawmbare á se mbá-aaruwa.» A fanjerarhe ganakini sey ɓá daada á dem mba-aara.

Tara Paul antara Silas tá am dangay

16 Vacite umele njá áte baráma a dem tate á njála Dadaamiya wá, nja naba ja ire antara mukse kwatena, an jini am njane, amá jini-aara njanna anj kwa á baná názena watse á magava á katafke na. Daaci mukse njanna anj kwa á saterá nalmane kwakya ge dada-aha-aara.

17 A njanjermá am iga mukse njanna wá, á dabanjerá an hula, á baterán ge emnde, a ba njane: «Náwa emnde na wá, ta emnde a slera á Dadaamiya na Slekse ba njane palle na, ta se fákuraa áte baráma na watse kwá lyelya shifa á kure átekwa na.»

18 Ma háre wanyara keni á magán ba estuwa. Vacite umele naatenáha am ervaunje á Paul, a eptsavte á deza mukse njanna, a ba njane á elvan ge jini na am njane na: «Yá ndaaka an zhera á Yaisu *Almasiihu, dedde am mukse na!» Kertej a naba desehe ge jini na am mukse na.

19 Naránna dada-aha á kwatena njanna ganakini tá shánka duksa áte njane mazla-aara wá, ta naba ebzaterar ge tara Paul antara Silas á ba am dágave á nalga á emnde, ta tadáterá á deza male-aha á duniya.

20 Emnde a hákuma njanna wá, ta emnde a Rauma. Ta daterhe á dezetare, a ba itare tá elvan ge itare: «Náwa emnde na itare ta Yahudiya-aha, tá se weshamiya ekse ge miya.

21 Tá se kwaranjerse mága duksa na a piyetaa shairiya á miya emnde a Rauma. Njá dzegwánka njere dába náde-aatare ge itare.»

22 Bademme a nalga na ta gwaterar ba ge tara Paul antara Silas. Male-aha á duniya ta dzadzaa zane áte vuwa-aatare. Ta bántsa itare: A zarateruze an ja ba shagera.

23 Zarateruze an ja, ta daterhe á dem bere á danggay, a ba itare tá elvan ge sle-ufa danggay-aha: Njgwadateraangwada ba shagera.

24 Ba a cenaa una njanna sle-ufa danggay, a daterhe á ba á dem huđe-aara am danggay njanna, a de puwaterem sera am degelambuni.

25 Á maga huđe á vayiya wá, tara Paul, antara Silas tá anj kwa á maga maduwa, tá bela láhe, tá gálá Dadaamiya. Danggay-aha-aatare tá anj kwa á eccena.

26 Cekwaanjudi wá, njaanja gejava á haha yaikke, antara ba ekte á bere á danggay gajaptegeja ba njánjare. Kertej an wára bere á danggay bademme, tsavaytsavaye na áte erva á danggay-aha palaapala bademme.

27 Ba tsetse á sle-ufa danggay-aha na am háre wá, á zhára ba we á bere-aha á danggay an wára bademme. Njane a kurken baaka zhagadarzhagade danggay-aha. A naba tedese masalam-aara am bere, á kátá já ire-aara.

28 Amá a kante kwára an ndzedfa-aara bademme Paul, a ba njane á elvan ge njane: «Jeka ira á nja ba dey, njere njá anj kwa bademme.»

29 Daaci sle-ufa danggay-aha njanna anj kwa á tataya kára, zhagade-aara á dem huđe á danggay, a de mbedehe am sera á tara Paul antara Silas, á gyagya vuwa-aara bademme.

30 Daaci a sanse tara Paul á segáshe, a ba njane á elvan ge itare: «Yá maga uwe kina dawalaa, lauktu yá lyelye shifa-aaruwa?»

31 Ta njwanante, a ba itare: «Fetarfe áte Yaakadada Yaisu, ká lyelye shifa á nja, antara huđe á há á nja bademme.»

32 Ta magateraa waazu elva á Yaakadada, antara emnde na tá am huđe á há-aara bademme.

33 Á ba an vayiya njanna, sle-ufa danggay-aha njanna a sanse tara Paul á segáshe, a barateraa wige-aha á tate a ja na. Ba watsewatse ta naba

maganaa baptisma, ta magaternaahe ge emnde na tá am huđe á há-aara keni baďemme.

³⁴ A dálá antara tara Paul á de mba-aara, a de vaterte náza za. Nane, antara emnde-aara baďemme tá anƙwa á higa, adaba fartarfe áte Dadaamiya.

³⁵ Weraawera ekse wá, male-aha á emnde a Rauma ta belaa sawji-aha á deza sle-ufa dangay-aha, geni a yaterya emnde na áwayá na.

³⁶ Duwa á sle-ufa dangay-aha á deza tara Paul, a ba ɲane á elvan ge itare: «Náwa male-aha ta belaa emnde geni yá belakuraabelá. Sawesse, zlauzlálá á ba an hairire.»

³⁷ Amá a ba Paul á elvan ge sawji-aha ɲanna ta belateraa male-aha na: «Iyau, ta zaɲeruhe an ja ba dey áte ice á emnde baďemme, ɲere keni ɲa ba Rauma-aha miyenne wá, daaci ba shairiya á ɲere keni baaka, tá puwáɲerá an ila? Una wá, á taa gevka đekifeki. A sarsawa ba itare an ire-aatare, tá se puwaɲeraapuwa.»

³⁸ Daaci sawji-aha na ta de mbedateru elva á tara Paul, antara Silas ge male-aha na. Ba cenarácena ganakini tara Paul keni ta Rauma-aha na wá, gazlaraagazla jipu.

³⁹ Adaba una ɲanna, ta tsetehe á ba an sera-aatare, ta duhe ádeza tara Paul, ta de slapala ire-aatare emtsaafde, lauktu ta saterse. A ba itare tá elvan ge itare: «Taslawa á kure, dawedde am ekse á ɲere.»

⁴⁰ Am sarte na saressa tara Paul antara Silas am dangay maa, ta zlala ba suuwe á dem mba á Lidiya emtsaafde. Duwa-aatare, ta de bera egdzar mama-aha-aatare emnde a fetarfe, ta faterem ndzedá am vuwa, lauktu ta yáteryá ta zlala.

17

Tara Paul antara Silas am Taisalauniki

¹ Ta desa am ekse á Amfipaulis, antara Appaulauniya praatte, lauktu ta dem Taisalauniki. Anƙwa *mashidi á Yahudiya-aha am ekse ɲanna.

² Am mbasmba vuwa-aara ge Paul, ma áme keni á magán ba estuwa, a dem mashidi ɲanna. Maka keye anƙwa á duwa ba kelaa vaci puwansepuwe, tá anƙwa á ndaha elva a názu am wakita á Dadaamiya antara emnde na tá áhuwa.

³ Anƙwa á palateraa maana-aara Paul, anƙwa á ndaaterndáhá baďemme geni názu á ndaaná wakita wá, sey *Almasiihu á shushe zlaďa, á emtsemtsa, lauktu á tsetse am faya. Daaci a ba ɲane á elvan ge itare: «Yaisu na yá anƙwa á bakurá elva-aara na wá, ɲane una Almasiihu.»

⁴ Emnde umele am itare lyarvaalya, ta đabete tara Paul, antara Silas. Yunaniƙau-aha na daremda am nadina á Yahudiya-aha na keni, kwakya lyarvaalya, ira ɲwasha na anƙwa dáráďza-aatare na.

⁵ Amá Yahudiya-aha wá, jaterja shelha ba kwakya. Daaci ta de jemaa buďari-aha á sa am huđe á ekse, ta se tsante elva, emnde baďemme saresse am bere am huđe á ekse. Duwa-aatare baďemme wá, ta de tataya tara Paul, antara Silas am mba á ura umele zhera-aara Yasaun, ge tafaterá á deza male-aha á ekse áte ice á emnde baďemme.

⁶ Amá sharáterka tara Paul, antara Silas na, daaci ta tedese Yasaun na, antara emnde a fetarfe umele, ta daterá á deza male-aha á duniya. Ta de icaterar sera á ba an ká kwará áza male-aha na, a ba itare: «Emnde

ɲanna am duniya baɗemme ɓaaka tate na de wesharanteka itare elva am huɗe-aara, náwa saremsa á sem larde á miya keni!

⁷ Amá Yasaun a naba vaterte sleɗe am mba-aara! Baɗemme-aatare na itare ɗabarka shairiya-aha á Kaysariya, slekse yaikke na ɗekideki. Ta bántsa itare: Anƙwa slekse umele zlaɓe ádaliye yaikke, zhera-aara Yaisu.»

⁸ Elva ɲanna a tsante ervaunɗe á male-aha, antara emnde a ekse baɗemme.

⁹ Daaci male-aha á duniya ta hyaterar ge tara Yasaun, antara emnde a fetarfe umele baɗemme, ganakini sey tá biyaabiya nalmane am ranna, lauktu tá zlála, dem sarte na má zlauzla elva, lauktu ta puwaterahe.

Tara Paul antara Silas tá am Bairiya

¹⁰ An vayiya wá, emnde a fetarfe ta danse tara Paul, antara Silas na á dem ekse á Bairiya. Daremda tara Paul am Bairiya maa, ta naba dem *mashidi á Yahudiya-aha.

¹¹ Shagera ba ervaunɗe á Yahudiya-aha na tá am Bairiya na, arge Yahudiya-aha na tá am Taisalauniki. Itare lyarvaalya elva na tá anƙwa á bateránba tara Paul na, dzamarka elva mándzawe ɗekideki. Ba kelaa wera á ekse tá habaza ba názu am wakita á Dadaamiya, ge slaterá an waazu á Paul máki ba jirire.

¹² Kwakya ba emnde na fartarfe na am dáɗave-aatare. Nwasha-aha á Yunaniƙkau-aha na tá an ɗáráɗza na, antara Yunaniƙkau-aha umele, baɗemme na fartarfe.

¹³ Amá de cenarácena Yahudiya-aha na tá am Taisalauniki geni Paul anƙwa á ɓálá elva á Dadaamiya am Bairiya keni, ta naba sawhe, ta se fantau ge wsha elva, ta tsante ervaunɗe á emnde.

¹⁴ Daaci emnde a fetarfe ta danse Paul á dete we á háye, amá tara Silas, antara Timaute wá, njarinƙa am Bairiya.

¹⁵ Emnde na ta daa Paul á dete we á háye na wá, ta zlála ba kerɗe, ta daa puwanse á dem Ataina. Daaci itare ta naba eptsaaatare á sem Bairiya. Ta sawa an elva a Paul, ta se mbedateru ge tara Silas antara Timaute. A ba ɲane á elvan ge itare: «Sawmbare berawibera ba watsewatse máki á gevge.»

Waazu á Paul am berni á Ataina

¹⁶ Am sarte na Paul anƙwa á ufa tara Silas, antara Timaute am Ataina na wá, wantewa ervaunɗe-aara ba kwakya aɗaba kwakyire á hele-aha na an cepa am ekse ɲanna.

¹⁷ Aɗaba una ɲanna, anƙwa á ndaha elva ɲanna antara Yahudiya-aha, ira emnde a jeba umele na ta dema am nadina á Yahudiya-aha na am mashidi-aatare. Ma a shá ba emnde-ara keni, ma ta jamme áme emnde keni, á de ndaater ba una ɲanna ba kelaazare.

¹⁸ Tá anƙwa emnde a nadina umele tá ɗahaná an Aipikauri, umele zlaɓe adaliye tá ɗahaná an Sitauyƙau, male-aha-aatare keni tá se maganaa gajawe kwakya ge Paul. A ba emnde umele-aatare: Á ndaha uwe kina slenara na? A ba emnde umele-aatare zlaɓe ádaliye: Á ndaha elva á dadaamiya-aha na ta jesaare áɲwaslire na. Ta de ndáhá una na wá, aɗaba Paul anƙwa á ndaater waazu á elva a Yaisu, antara tse á emnde am faya.

¹⁹ Aɗaba una ɲanna, ta daa Paul á de katafke á zlamáha áte egdza waatare umele anƙwa tá ɗahá an Ariyaupagus. Tate ɲanna wá, tate á kyá

shairiya-aatare. A ba itare tá elvan ge ñane: «Ndaañerndáhá jirire á tsáha á ña na ka shanaa ka áñwaslire.

²⁰ Adába názu ñá ankwá á cenáná ázeña na ña wayve-aha-aara, ndza cenañeránka dfekideki. Amá wá, ñá kátá diyeddiye.»

²¹ Emnde a Ataina, antara wayve-aha-aatare baðemme wá, itare ta emnde a wáyá cena elva-aha na a jesaara áñwaslire. Ba tá sá una, tá sá una, tá vaha depe á ba arge elva.

²² Daaci a tsahe ge Paul áte Ariyaupagus-aatare ñanna, a ba ñane á elvan ge itare: «Ekkure emnde a Ataina, ya nánna wáwa á kure baðemme ge mága nadina á kure.

²³ Adába am sarte na yá ankwá já dába am ekse á kure, ya nánna tate-aha á mága nadina á kure baðemme. Ya nánna áte tate á ica sadake á kure umele, kwa puwetepuwa, a ba kure: Una wá, náza a dadaamiya na zlaðe diyarka emnde na. Daaci Dadaamiya na ni zlaðe diyakurka tsa, amá kwá ankwá eddába na wá, yá ndaakur elva á Dadaamiya ñanna.

²⁴ Ankwá Dadaamiya a jirire, ba ñane edda una a nderaa duniya, antara názu am huðe-aara baðemme; ba ñane una Yaakadada á samaya, antara haha, ñane á njeka am bere-aha na tá nderaná emndimagwaha.

²⁵ Tatayaaka ñane ma uwe keni áza emndimagwaha dfekideki. Adába á vatertá ba ñane duksa ge emndimagwaha, á vaterte shifa, antara duksa baðemme.

²⁶ Emnde na tá am duniya baðemme a nderateraa ba ñane, a saterse á ba am ura palle, a njateraa ba ñane áte haha na. Lauktu á nderá ba emnde ñanna keni, kerteñ ndza an datsa sleðe-aha-aatare, antara zamane-aha-aatare baðemme ázeñara.

²⁷ Dadaamiya a nderaa emnde wá, ba geni emnde ñanna baðemme, tá puwantá erva ba ge ñane palle, ámbane watse tá shansha. Ge jirire wá, Dadaamiya ba herzhe an miya baðemme.

²⁸ Adába ankwá puwartepuwa am wakita-aara, a ba ñane: Mi shaa shifa adába ñane, gamiyevge emnde adába ñane, má ankwá puwa shifa adába ñane. Shagera názena ta ndasaa emnde á kure umele am láhe-aatare na. Ta bántsa itare: Nere keni ña ba egdzara-aara.

²⁹ «Máki mi egdzara-aara wá, slaslaumika dfekideki mázla-aara ganakini Eddemiya Dadaamiya seke dindar, antara lipela, bi seke nákwá. Adába duksa-aha ñanna baðemme, tá tsatsaná ba emndimagwaha an enkale-aatare, daaci tá ganve hele.

³⁰ Haypa-aha na ndza ta maganaa emndu werre wá, Dadaamiya á njeka am ervaunðe, adába am sarte ñanna ndza diyarka. Amá kina wá, ankwá á dháh emnde baðemme geni a yarányá haypa-aha-aatare, a magarmága tuba ázeñara.

³¹ Adába kerteñ faafa kwaskwe na ni watse á de kyá shairiya á duniya baðemme átekwa na. A ekse edda una ni watse á de kyaná ñane shairiya ñanna á ba an jirire, a tsante edda-aara ñanna am fáyá, ganakini a diyareddiye emnde baðemme.»

³² Am sarte na ni Paul ankwá á ndaater elva a tse am fáyá na wá, emnde umele-aatare ta naba puwar dzáká. Amá á ba emnde umele: «Wayañerwáyá ká ndaañerndáhá zlaðe ádaliye vacite umele keni.»

³³ Daaci a naba sesehe ge Paul am dagave-aatare, a zlahehe.

³⁴ Amá wá, tá ankwá emnde na ni ta dábete Paul, de fartarfe. Emnde nanna wá, tara Diyaunisiyus, nane palle á emnde a kyá shairiya áte Ariyaupagus, antara mukse umele zhera-aara Damaris, ira emnde umele.

18

Waazu á Paul am Kaurintus

¹ Am iga-aara maa, a tsete ge Paul am Ataina, kwaye a zlalá á dem Kaurintus.

² Ta de puwa ba já ire antara zhel Yahudiya umele zhera-aara Akilas, ta yanaa am haha á Pauntus. Nane keni zlafe ba unjule a sá-aatare á sa am haha á Italiya tá antara mukse-aara Piriskila. Adaba a bántsa male á larde á Rauma, zhera-aara Kalawdiyus: A nanánka Yahudiya-aha am haha á Rauma d'ekideki. Am iga a já ire-aatare nanna maa, a duhe ge Paul á dezetare,

³ a de berater tá ankwá á maga ba saniya na á maganá nane. A diya ba njá antara itare, ta magaa slera-aatare átirpalle. Amaana: Bere-aha á kacakaca.

⁴ Ba kelaa vaci puwansepuwe, Paul á shateru ba labáre á higa ge Yahudiya-aha, antara Yunaniñkau-aha na tá am nadina á Yahudiya-aha na, geni itare keni a fartarfe.

⁵ Amá am sarte na daraada tara Silas, antara Timaute á dem Makiduniya wá, Paul magaaka slera umele mázla-aara, a yaa sarte-aara bademme ba ge bálá waazu, ankwá á ndaaterndáhá jirire-aara bademme ge Yahudiya-aha, ganakini ba Yaisu una *Almasiihu.

⁶ Amá Yahudiya-aha liyarka elva-aara, ta zlazlese antara ba ire-aara keni. Adaba una nanna, Paul a naba hyadaa erva-aara áte itare, a ba nane: «Máki kedakurkedá watse kwá diyeddiya ba kure, á shiyaka ya mazla-aara. Kina wá, yá zlalá á deza emnde a jeba umele.»

⁷ A yateraa estuwa Paul, a zlalá á de tataya bere á mága waazu-aara am mba á ura umele zhera-aara Titus Yustus, nane am nadina á Yahudiya-aha, há-aara ba herzhe an *mashidi á Yahudiya-aha nanna.

⁸ Kirispus, nane *liman na á maga slera am mashidi nanna, nane antara hufe á há-aara bademme fartarfe. Emnde a Kaurintus na cenarácena waazu á Paul na, itare keni kwakya fartarfe, magarateraamaga baptilisma.

⁹ Vacite umele an vayiya wá, Paul a naba shaa wahayu. A ba Yaakadada á elvan ge nane: «A wanka lyáwá d'ekideki! Emmága slera á nã, duka d'ekideki, naba ndaaterndaha.

¹⁰ Baaka ura á de fá erva áte ka d'ekideki, adaba iya yá ankwá antara ka. Emmága slera, adaba kwakya emnde na tá átuge iya am ekse na.»

¹¹ Paul a magaa sakanderi an kyalma am Kaurintus, ankwá á kwaraterse elva á Dadaamiya ge emnde.

¹² Am zamane á sleksu Galiyau ta fanaa emnde a Rauma, nane slekse yaikke am kwara á Akaya bademme wá, Yahudiya-aha ta naba gwarhe ge Paul, ta daná á dem shairiya.

¹³ A ba itare tá elvan ge sleksu Galiyau: Náwa zhel na ankwá á kwaraterse njála Dadaamiya ge emnde, amá gergere antara una am *tawraitã.

¹⁴ Paul keni á kátã ndaha elva, a naba cuvaa ge slekse zunjwe, a ba nane á elvan ge Yahudiya-aha nanna: «Ma andze a magaa mandzawire,

bi haypa umele yaikke wá, ma andze yá cenakurvaacena Yahudiya-aha-aaruwa.

¹⁵ Amá una ba gajawe á kure áte elva-aha, antara zhera-aha, ira tawraita na wá, una ba elva á kure, kyaukya ba kure duksa á kure, iya yá kyeka shairiya á jeba á elva-aha ñanna.»

¹⁶ Daaci a naba ñgyaterse á segashe am bere á shairiya.

¹⁷ Ba segashe-aatare wá, ta se ba dar ge Saustainais ba *liman á Yahudiya-aha-aatare tsa áte ice á emnde bademme, á ba am tate á shairiya ñanna. Amá baaka lámbe á sleksu Galiyau ðekideki.

Eptsa á Paul á sem Antakiya

¹⁸ Á ba am iga á una ñanna keni, Paul haraare zlafe ádaliye kwakya áza emnde a fetarfe am Kaurintus, lauktu a yaterhe, a zlála. Daaci ta zlála antara tara Akilas, tá antara mukse-aara Piriskila, ta dem Kainkairiya. Paul a de sehese ire áhuwa, adaba ndza a maganaa *waada ge Dadaamiya. Tsante am ekse ñanna maa, ta dema am paare á yawe, ta zlála á dem Antakiya am haha á Siriya.

¹⁹ Daraada am Aifaisus wá, Paul a dem *mashidi á Yahudiya-aha, a de ndaha elva kwakya antara itare, áte názena am wakita á Dadaamiya.

²⁰ Ta ñála Paul kwakya áhuwa, ganakini a haraare ázetare, amá kwalekwale Paul.

²¹ Daaci a naba yaterhe, amá a ba ñane á elvan ge itare: «Má wayetewáyá Dadaamiya wá, watse yá eptsa zlafe ádaliye áseze kure.» Daaci tsanta am Aifaisus ñanna wá, Paul a yaa tara Akilas, antara mukse-aara Piriskila áhuwa mazla-aara, ñane a dema am paare á yawe, a zlála á de katafke.

²² De tsekwaatsekwa Paul am Kaysariya, a zlála á ba á dem Urusaliima emtsaade, ge de gater use ge emnde a fetarfe, lauktu a dem Antakiya.

²³ Shekwaashekwa cekwaanḡudí maa, a tsetehe zlafe ádaliye, a de jem daba praatte am huðe á Galatiya, antara Firigiya, a de faterem ndzedá am vuwa kwakya ge emnde a fetarfe bademme.

Waazu á Apaulaus am Aifaisus, antara am Kaurintus

²⁴ Am sarte ñanna maa, samsa zhel Yahudiya umele á sawa am Alaikzandriya, á sem Aifaisus, zhera-aara Apaulaus. Ñane an hákuma á ndáha elva jipu, diyaadiya názu am wakita á Dadaamiya keni.

²⁵ Kwakya diya-aara áte baráma a Yaakadada, vuwa-aara wayaawáyá jipu ndáhá elva á Dadaamiya. Ankwa á kwaraterse elva ge emnde áte Yaisu á ba an unḡule-aara, amá wá, ñane a dise ba baptisma na ndza a maganaa Yuhanna.

²⁶ Daaci anḡkwa á maga waazu-aara ba estuwa an baakire á lyawa am *mashidi á Yahudiya-aha. Vacite umele cenarvaacena waazu-aara tara Akilas, antara mukse-aara Piriskila, ta naba dante á dem mba-aatare, ta de palannaahe zlafe ádaliye jirire á elva á Dadaamiya jauje ba ge una a disaa ñane.

²⁷ Am iga-aara maa, Apaulaus a magaa niya a dem Kaurintus am haha á Akaya. Emnde a fetarfe na tá am Aifaisus ta fanem ndzedá kwakya am vuwa, adaba ta puwaterte nalmesheri ge emnde a fetarfe na tá am Akaya, ta vante am erva ba ge ñane geni a lyarvaalya ba shagera am dagave-aatare. Daada-aara áhuwa maa, Dadaamiya a de maganaa ñgurna, a de melateru kwakya ge emnde a fetarfe.

²⁸ Adaba a de ndaaterse wakita á Dadaamiya ge Yahudiya-aha, a palaternaahé ba shagera ganakini ba Yaisu una *Almasiihu, a haslateraahé á katafke á emnde bademme, dzegwaránka ba wera we keni.

19

Waazu á Paul am Aifaisus

¹ Am sarte na Apaulaus anjwa am Kaurintus na wá, Paul a jem daba am wa-aha á kwárá nanna praatte, kwaye a de tsekwese á dem Aifaisus. A de shaa emnde a fetarfe umele am Aifaisus nanna,

² a ndavateruhe, a ba nane á elvan ge itare: «Am sarte na ni fakurtarfe na, shakuránsha emtu Shedekwe Cufedde?» Ta nwanante, a ba itare: «Ba ganakini anjwa Shedekwe Cufedde keni diyanjerka nene.»

³ A ba Paul á elvan ge itare: «Ndza ta magakuraa jeba á baptisma-ara kena?» A ba itare: «[Jere na shaa baptisma na ndza a kwaratersaa Yuhanna ge emnde na.»

⁴ A ba Paul á elvan ge itare: «Baptisma á Yuhanna wá, náza á emnde na tá kátá mága tuba arge haypa-aha-aatare. Adaba a ba Yuhanna á elvan ge *Iserayiila-aha: Fawtarfe á ba áte edda una watse á sawa am iga-aaruwa na. Amaana: Yaisu.»

⁵ Cenarvaacena una nanna, daaci ta lyevaa baptisma an zhera á Yaisu.

⁶ Daaci Paul a puwataare *erva a barka áte ire-aha-aatare, a naba tsekwaa ge Shedekwe Cufedde á sete itare. Ta fantau ge ndáhá elva-aha anjwaslire, antara mága nabiyire bademme.

⁷ Kezlakula á emnde nanna ta kelaawa ju buwa.

⁸ Am huđe á tere keye nanna, Paul á málá ba sera á dem *mashidi á Yahudiya-aha ba kelaa kwaskwe á puwansepuwe. Anjwa á ndaater elva á Dadaamiya á ba an dzanjzanjire ge emnde, anjwa á palaterá elva a dem *kwara á Dadaamiya an hákuma ge emnde na tá á katafke-aara.

⁹ Amá emnde ta maganaa degdegire á ire ge Paul, liyiyarka waazu-aara dfekideki, baira ta valyesaa elva na zlayeka dfekideki na áte elva a dába baráma á Yaakadada. Adaba una nanna, a yáterhe ge Paul, a dzerese emnde na fartarfe na, a zlalá antara itare á dem bere á Tiranus, bere á háya ge ndaha láyá am huđe-aara. Anjwa á shateru waazu ba kelaazáre am bere nanna.

¹⁰ Yawe buwa kalkale anjwa á magán ba estuwa Paul, haa Yahudiya-aha, antara emnde a jeba umele na tá am kwara á Aziya bademme cenarácena elva á Yaakadada.

Labáre á egdzara á Sikaiwas, antara ndzedá á Dadaamiya

¹¹ Dadaamiya a magaa najipu-aha na ndza magaaveka dfekideki na á kya an Paul.

¹² Ta dateraa ba nangyuwe na a tsekwemaa Paul, antara nalbuta-aara na á hálá ngudeffire an nane ge emnde na tá lapika-aha, mbarembe bademme. Emnde na ndza tá an shaitaine keni, saresse shaitaine-aha nanna am vuwa-aatare.

¹³ Am sarte nanna maa, tá anjwa Yahudiya-aha umele tá ngyá jini-aha am emnde, tá anjwa á já dába ma á deme keni. Daaci itare keni ta naba tápa ngyá jini-aha am ura an zhera á Yaisu. A ba itare tá elvan ge jini-aha: «[Já anjwa ndaakur an zhera á Yaisu na Paul anjwa á ndáhá elva-aara na: Dawedde.»

¹⁴ Emnde a mága una ñanna wá, ba egdzara á limán Sikaiwas, ñane male á *liman-aha. Egdzara-aara ñanna ta vuye.

¹⁵ Amá a ñwaterante ge jini, a ba ñane: «Diyandiya ya Yaisu. Paul keni diyandiya bademme, amá kure mu kwa emnde-ara?»

¹⁶ Zhel na an shaitaine ñanna a naba slakalemhe am itare an ndzedá-aara bademme, jateruje an ndzedá bademme-aatare, ta ñezlese ire-aatare ba zlahhe á segáshe am mba-aara an ukhyiye dey, ta zlála an ververe kwakya áte vuwa-aatare.

¹⁷ Emnde a Aifaisus bademme, Yahudiya-aha, antara emnde a jeba umele bademme cenarácena labáre ñanna, dámda lyawa am vuwa-aatare bademme. Fantau á ba am sarte ñanna wá, emnde ta faa zherwe jipu áte zhera á Yaakadada Yaisu.

¹⁸ Emnde a fetarfe kwakya ta magaa tuba á katafke á emnde bademme arge slera á Shaitaine na ndza ta mazlanaa itare am erva-aha-aatare.

¹⁹ Emnde na tá an wakita-aha-aatare na á kwaraterse mága duksa an hákuma á Shaitaine kwakya saransese á segáshe, ta epshehe an kára áte ice á emnde bademme. Ta magaa lisaafi á gáne á wakita-aha ñanna wá, gursa debu kul ilyebe.

²⁰ A zanaa estuwa elva a Yaakadada slede á ba an ndzedá, emnde bademme naránna ndzedá á Dadaamiya.

Elva yaikke na a tsetaa am Aifaisus

²¹ Am iga á labáre ñanna maa, Paul a magaa niya a dem Urusaliima, á kyá huđe á haha á Makiduniya, antara haha á Akaya. A bántsa ñane: Máki danaada am Urusaliima wá, sey yá de zhára berni á Rauma keni.

²² Daaci a belaa emnde a melanumele buwa á katafke-aara, tara Timaute, antara Airastus, ta desaa itare zuññwe á katafke-aara ge dem Makiduniya. Amá Paul an ire-aara wá, a shekwaahé zlafe adaliye cekwaanğudí am kwára á Aziya.

²³ Á ba am sarte ñanna, tsetsa elva yaikke am Aifaisus áte elva a baráma á Yaakadada.

²⁴ Ankwa edda egzla umele zhera-aara Daimaitriyus, ñane á já egdzar bere-aha an lipela, gáráva á bere á dadaamiya á emnde a Aifaisus, tá daháná an *Artaimis, ba seke gáráva á mukse, a ba itare. Daaci ñane antara emnde a slera-aara tá ankwa á shá nalmane kwakya.

²⁵ A jemaa emnde a slera-aara ñanna, antara emnde umele na tá ankwa á maga jeba á saniya ñanna bademme, a ba ñane á elvan ge itare: «Ya baa ba kure dawalaa: Yá tamaa baaka ura am miya diyaaka ganakini saniya á miya na wá, a gedamitaa ba ñane.

²⁶ Amá ba kure an ire á kure keni zharauzhara emtsaafé názena ankwa á maganá zhel ñanna tá daháná an Paul na? A bántsa ñane: Duksa-aha na tá jáná ba emndimagwaha an erva-aatare ni tá kezlater ugejehe! Aley ankwa á dzegwardzegwe, adába emnde kwakya lyarvaalya elva-aara, á tsaaka an emnde a Aifaisus áhuna, amá dem haha á Aziya keni kwakya ba názena lyavaalya elva-aara.

²⁷ Máki estuwa wá, zhel ñanna á badzamiyanvebadze saniya á miya na. Á tsaaka an una ñanna, ba bere yaikke, bere á dadaamiya á miya *Artaimis na má ankwa á kezlan uge na keni, watse baaka ura á de demedfema mázla-aara. Ba *Artaimis an ire-aara na emnde a haha á

Aziya, antara duniya baɗemme, emnde tá anƙwa á kezlan ugje na keni, á de gev duksa ba dey.»

²⁸ Ba cenarácena elva-aha ɗanna wá, mberátembera erwaunɗe-aatare ba seke kárá. Ta kante kwárá á dem zhegela, a ba itare: *Artaimis á Aifaisus-aha wá, yaikke.

²⁹ Elva ɗanna de gyantegya huɗe á ekse baɗemme, emnde baɗemme ta de gwatarar ge tara Gayus, antara Aristarkus egdzara á emnde a Makiduniya na tá anƙwa á puwa Paul am shula-aha-aara na, daaci ta taɗáterá á ba an zhadagá á dem tate á gwagusa yaikke náza á zlamaakelaawa.

³⁰ Á kátá ɗabaterɗába Paul, amá ta naba ɗanaahe ge emnde a fetarfe.

³¹ Emnde umele am slakate-aha-aara na ta male-aha am haha á Aziya keni ta belanve we, a ba itare, ba tasle-aara a duka ɗane á dem tate á gusa ɗanna.

³² Jáháva ɗanna weshaptewesha jipu. Emnde na tá hula á kya una, emnde umele keni tá hulá náza-aatare á kya una, kwakya ba emnde na ni diyarka názu a daterá ádehuwa ɗekidɗeki.

³³ Daaci anƙwa zhel Yahudiya umele zhera-aara Alaikzanderi am jáháva ɗanna, ɗane wá, emnde umele ta shanu sera á labáre ɗanna baɗemme, Yahudiya-aha umele tá anƙwa á hyairhye ganakini a mbeɗaterumbeɗe elva ge zlamaakelaawa. Daaci Alaikzanderi a katerante erwa-aha-aara ge emnde baɗemme, anƙwa á magaterá nalaama ganakini a ɗarufe á ndaater elva.

³⁴ Amá de diyareddiye ganakini ɗane keni ba ura Yahudiya, ta fantau ge fa hula á ba an elva palle áte we, a ba itare: *Artaimis á Aifaisus-aha wá, yaikke! *Artaimis á Aifaisus-aha wá, yaikke! Á hyephye saa buwa tá anƙwa á ndaha ba una ɗanna.

³⁵ Am iga-aara maa, a ekhyataraahe zlahhe ge ura-aatare male ɗane saikeraitair yaikke názá á berni á Aifaisus. A ba ɗane á elvan ge itare: «Ya baa ba kure, kure emnde a Aifaisus: Am duniya baɗemme, diyardiya emnde baɗemme ganakini anƙwa bere á dadaamiya á miya *Artaimis yaikke, antara gáráva-aara na a eblyaa á sawa am samaya na am berni á miya am Aifaisus, mí ufaná ba miya.

³⁶ Ware edda-aara ni á de bá diyaaka na? Magaumága sawari am ire á kure, magauka duksa máki slakurnaaka ba shagera.

³⁷ Emnde na náwa kwa sateraa á sehuna na, wallá ta ilu duksa am bere cuɗeɗe á miya na bere á *Artaimis ka, wallá ta ndaase elva mándzawe áte *Artaimis á miya ka, uwe ka.

³⁸ Máki tá anƙwa emnde a dágala á tara Daimaitriyus, antara emnde a slera-aara maa, anƙwa sarte á kya shairiya, male-aha á duniya keni tá anƙwa baɗemme, tá de puwa ugje-aatare, daaci tá kyaternaakya.

³⁹ Ma anƙwa ba duksa umele kwá kataná kure keni, dawánda labáre á kure á deza male-aha vaci jáháva, tá de kyakurnaakya ba itare.

⁴⁰ Amá náza vatena na wá, ba kina mi shansha elva áza male-aha á miya, wate á jauje ge ndzeɗá á miya. Tá de bamiya anƙwa dugune á kure ba giraara. Adaba baaka baráma á miya ge mága duksa estuwa ɗekidɗeki. Wate á de kamivá ye ba ge miya.»

Daaci a zlanaahe elva-aara áte una ɗanna. Am iga-aara maa, a ba ɗane: Ma ware keni a ezzlála á dem mba-aara mazla-aara.

20

Shula á Paul á dem Makiduniya, antara Akaya

¹ Am sarte na ekhyaakhya elva ñanna maa, Paul a jemaa emnde a fetarfe, a faterem ndzedá am vuwa kwakya, daaci a magaterá á jámimá shifa, ba zlala-aara ge ñane á dem Makiduniya.

² A de jem dába praatte am huđe á haha á Makiduniya ñanna, a de ndzedaterete emnde a fetarfe an waazu-aha gergere, lauktu a zlala á dem haha á Akaya.

³ A de magaa tere keye am haha á Akaya ñanna. Ba ñane keni maganaamaga niya a dem Siriya an paare á yawe, á cena ba tá ankwá á eksanvaa sawari Yahudiya-aha ge magante emtanjire. Adaba una ñanna, a dába ba tate á sawa-aara ñanna zlađe adaliye á kyá Makiduniya.

⁴ Ankwá Saupate egdza á Pirus ura Bairiya, ñane a duwá antara Paul. Zlađe adaliye, antara tara Aristarkus, antara Saikundus, itare ta emnde a Taisalauniki, antara Gayus ñane zhel Dairbe, antara tara Tikikus tá antara Taurafimus, itare ta emnde a haha á Aziya, ira Timaute.

⁵ Emnde ñanna bademme ta desaa itare á katafke á ñere, kwaye ta de ufanjeraa am Terauwas.

⁶ Am iga á muñri á depain na baaka shahi á makala am huđe-aara na wá, ñere keni ña dema am paare á yawe am Filipi, ña dábaterdába. Ña ga hare ilyeđe, lauktu ña de shateraaha am Terauwas, ña de zu hare maka áhuwa.

Paul a hare panje á maga waazu am Terauwas

⁷ Ña jamme an icavaciya ge sebde ge za dafa á Yaakadada wá, a ndaanaa Paul elva am jáháva ñanna. Am diyaadiya ganakini watse á zlalá má weraawera ekse, mele yánka waazu mazla-aara, dem huđe á vayiya keni á maga ba waazu.

⁸ Bere na ña jahava am huđe-aara ñanna wá, átire ge bere-aha umele, huđe-aara bademme ba kárá á fanus-aha.

⁹ Ankwá egdza dawale, zhera-aara Aiwitikus, ñane a njanu ge we á fainaiter á bere ñanna ná am huđe-aara na. Am kwakyafkwakya waazu á Paul, a naba pu hare egdze na jauje ge ndzedá. Daaci a naba mbedehe kwaye á sawa átire á bere ge keyire á sem áhá. Ta de tsante, amá emtsamtsa.

¹⁰ A tsekwehe ge Paul, a de unjbare ge egdze ñanna, a ñanjanaahe an erva-aha buwa, a ba ñane: Gazlauka d'ekid'eki, á ba an shifa-aara egdzere.

¹¹ Daaci a eptsehe zlađe adaliye, a d'ála á dem bere ñanna, a de kezlanve dafa, ta zuhe. Am iga a dafa keni yánka ndaater elva d'ekid'eki dem segáshe á vaciya am haha, lauktu a yaterhe, a zlala.

¹² Egdza dawale na keni ta puwansá á dem mba-aatare á ba an sera-aara, bademme a ervaunjde á emnde ba seke nama adaba ñane.

Shula á Paul tsanta am Terauwas dem Milaitus

¹³ Am iga á una ñanna maa, ñere ña dema am paare á yawe, ña degásha ñere zunjwe á katafke á Paul ge dem Assaus. Adaba a ba ñane tsanta áhuna wá, á duwa an sera, á de dema am paare antara ñere á ba am Assaus.

¹⁴ De shanjeraasha am Assaus, a de dema am paare antara ñere, ña zlalá kerde á dem Mitilaine.

15 Nja tsetehe zlaḃe ádaliye áhuwa, makuralla-aara lauktu ŋa de shaa haha á Kiyaus am dágave á haye, ŋa desa am slerpa-aara ŋa vante názlaba. Wergekse wá, danjeraada am Samaus. Wergekse-aara zlaḃe ádaliye lauktu danjeraade am Milaitus.

16 Amaana: Nja yesaa Aifaisus am iga, aḃaba magaaka niya a dem ekse ŋanna, wayaaka á keḃanaakeda sarte am haha á Aziya. Njane á kátá á de maga mujri á *Pantaikausta am Urusaliima mákini á gevge.

Waazu na a vatertaa Paul ge emnde a sawari á aiklaisiya á Aifaisus

17 Saŋeraasa am Milaitus wá, Paul a naba belaterve labáre ge emnde a sawari á aiklaisiya á Aifaisus, ganakini a sarsawa ásezenjara.

18 Saremsa, a ba njane á elvan ge itare: «Ya semaa estuwa á sem haha á Aziya, kure diyaakurdiya nja-aaruwa baḃemme am sarte na yá am dágave á kure.

19 Diyaakurdiya slera na ya magannaa ya ge Yaakadada, ámasla an gá ire-aaruwa am slera ŋanna, antara yawe á kyuwa na ta belimá am ice, emtanjire na ta magive Yahudiya-aha na baḃemme.

20 Diyaakurdiya ganakini shebanakurvuka názena watse emtake áte kure ba palle keni, ndaanakurndáhá baḃemme, am zlamaakelaawa, antara am mba-aha á kure keni baḃemme.

21 Ya ndaaterndáhá ge Yahudiya-aha, antara emnde a jeba umele an ndzedá-aaruwa baḃemme, ganakini a yaránya mága haypa, a sarsawa á sem sera á Dadaamiya, a fartarfe áte Yaakadada Yaisu.

22 Daaci kina wá, yá aŋkwa dem Urusaliima una laarire áte ya, a binaa Sheḃekwe Cuḃeḃḃe geni sey ba yá duwa. Diyanka názu watse á de magava áte ya áhuwa.

23 Duksa palle ya disaa ya wá: Ba kelaa má de tsekwantsekwa am ekse wá, aŋkwa á ndindaha Sheḃekwe Cuḃeḃḃe geni aŋkwa á pakaaka danjay, ká de shá zlaḃa am tsavaytsavaye.

24 Ate ya wá, ma yá aŋkwa an shifa, ma ya baaka an shifa keni ba kálkale. Iya wá, yá kátá ba yá maganaamaga slera na a fiyaara Yaakadada Yaisu na baḃemme, a jauka ḃekideki. Amaana: Bálá labáre á higa, elva a ŋgurna na a maganaa Dadaamiya.

25 «Haranaaháre á bálá waazu á elva a dem *kwara á Dadaamiya am dágave á kure. Amá kina wá, diyandiya ganakini ba palle á kure keni baaka ura á de puwete ice áte ya mázla-aara.

26 Yá ndaakur aḃaba una ŋanna kina vatena: Máki keḃaakeda ura am dágave á kure wá, am mbiye-aaruka.

27 Ya ndahanaa aḃaba uwe una, aḃaba sanakuransese namaari á Dadaamiya baḃemme ásegashe.

28 Fawanufe ba kure hyema ge ire á kure, fawanufe hyema ge walda na a fakurmaa Sheḃekwe Cuḃeḃḃe am erva ganakini kwá piyanaa kure na. Fawaterufe hyema ge emnde á Dadaamiya na ba shagera degiya! Aḃaba a emtsehe ge egdza-aara emtsaafde, lauktu ta jesaara emnde ŋanna.

29 Diyandiya ganakini watse tá sawa emnde na ta ba seke indale-aha na á sem dágave á kure, tá se yakurka ḃekideki.

30 Á ba am dágave á kure keni watse tá aŋkwa emnde a báda emnde a fetarfe umele an fida ge ḃabaterḃába.

³¹ Amá faufa hyema, yehauteyeha geni yawe-aaruwa keye, vayi vacika yá anƙwa á kwarakursekwáre an yawe á kyuwa am ice, puwananseka deƙideƙi.

³² «Daaci kina wá, yá anƙwa yakurá am erva á Dadaamiya, á de tsufakurá ba ɲane áte ɲgurna-aara, á de fakurwa ba ɲane hyema an elva-aara. An hákuma ba ɲane ge ndzedakurtendzedá, antara ge vakurte duksa shagera na a fater ge emnde-aara bademme na.

³³ Iya wá, tatayanka duksa á ura deƙideƙi. Ma shunƙu, ma dindar, ma zane keni.

³⁴ Ba kure keni, ábi kwa nanna ya mága slera á ba an erva-aaruwa ge táta ya náza já wedera á ɲere antara emnde na tá ázerwa.

³⁵ Iya wá, maranakuránmárá am názena ya maganaa ya bademme, geni kure keni magaumága slera ba estuwa, melawaterumele ge emnde na tá taa maganaaka wedera-aha-aatare. Viyawanaaka elva na ndza a ndanaa Yaakadada á ba an ire-aara, a ba ɲane: Higa kwakya wá, ba náza á edda vante sadake ge ura, arge náza slelyiya sadake.»

³⁶ Zlanaazle elva-aara Paul, ta kezlaa ugje am haha bademme, ɲane a magaa maduwa.

³⁷ Bademme-aatare tá kyuwa á ba an yawe á kyuwa, daaci ta ɲananaa erva ge Paul, a ba itare tá elvan ge ɲane: Á jamimá shifa, a dákaada Dadaamiya á ba an hairire.

³⁸ Anƙwa á waterwa jipu elva na ta cenanaa am mbuwe á Paul, a ba ɲane tá puweteka ice-aatare áte ɲane mázla-aara na. Daaci ta puwanse á dem tate á paare á yawe.

21

Shula á Paul á dem Urusaliima

¹ Am iga á tegava á ɲere antara itare maa, ɲa zlala ba suuwe an paare á yawe, kwaye ɲa de tsekwa am Kaus. Makuralla-aara, ɲa de tsekwa am Raudaus. Tsante am Raudaus, ɲa de tsekwa am Patara.

² Duwa á ɲere, ɲa de shaa paare na á dem Finikiya, daaci ɲa naba demhe am hufe-aara.

³ Dajeraada átevege haha á Kiprus, ɲa nánna haha ɲanna am názlaɓa á ɲere, ɲere ɲa zlála ba suuwe á dem haha á Siriya, ɲa de tsekwa am Tirus tate á tsekwa kazlaɲa á paare ɲanna.

⁴ ɲa de shaa emnde a fetarfe am ekse ɲanna, daaci ɲa ga hare maka ázetáre. Shefekte Cuƙedde a naba ndaaterhe názena ni watse á de shá Paul am Urusaliima na ge emnde a fetarfe ɲanna, itare keni ta naba mbedanu ge Paul geni a duka mazla-aara.

⁵ Amá ba zlauzle hare maka ɲanna wá, ɲa naba tsetehe, ɲa anƙwa á zlála. Daaci itare, antara ɲwasha-aha-aatare, ira egdzara-aatare, bademme ta puwanjerse á dete iga a ekse, áte we á háye, ɲa kezlaa ugje áte we á háye ɲanna, ɲa magaa maduwa átirpalle.

⁶ Am iga á maduwa wá, ɲa magaa ájamimá shifa, ɲa daleme am paare, itare keni ta naba da-aatare.

⁷ Tsante am Tirus, ɲa de tsekwa am Pautaulaimayi, áhuwa keni lyaranervaalya egdzar mama-aha á miya emnde a fetarfe, ɲa váha deppe ázetare.

⁸ Makuralla-aara ña tsetehe, ña de tsekwa am Kaysariya am mba á malum Filip, ñane palle á emnde vuye na ndza ta dzeraterse am Urusaliima na.

⁹ Filip ñanna wá, an gyaale-aha-aara ufade darka á de gá zhele, tá ankwá á maga nabiyire.

¹⁰ Am harañeraahare cekwaanğudí áhuwa, vacite umele, a naba semhe ge nabi á sa am Yahudiya zhera-aara Agabus.

¹¹ Samsa áseze ñere wá, a naba lyevaa náza ñğudá huđe á Paul wá, a naba takwasaa sera-aha-aara, antara erva-aha-aara an ñane, a ba ñane: «Náwa názu a ndaanaa Shedekwe Cudedde: Edda á náza ñğudá huđe na keni, tá de takwasán ba estuwa Yahudiya-aha am Urusaliima, tá de belaterma am erva ge emnde a jeba umele.»

¹² Ba ña cenaa una ñanna wá, ba ñere an ire á ñere, antara egdzar mama-aha a ñere na tá am Kaysariya na keni, ña ñantaa ba sera ge Paul, geña a duka á dem Urusaliima na mázla-aara.

¹³ Amá a ba ñane á elvan ge ñere: «Labára ñane kwá kyuwa na? Kwá kátá gyaigiyem lyawa am vuwa ge iya emtu? Iya wá, á tsaaka an takwasa, ba emtsa keni yá ankwá átekwa adaba Yaakadada á miya Yaisu.»

¹⁴ Janerviyyaaja eptsanaaptsa-aara. Daaci ndañeranka elva umele mázla-aara, a ba ñere: A gevge ba namaari á Yaakadada.

¹⁵ Harañeraahare cekwaanğudí áhuwa maa, am iga-aara ña naba tse, ña zlála á dem Urusaliima.

¹⁶ Ta daa á puwanerpuwa emnde umele am dagave á egdzar mama-aha a ñere emnde a Kaysariya. Ta danjerhe ba suuwe á dem mba á Manasaun zhel emnde a Kiprus umele, haraahare am fetarfire, daaci ña nja am mba-aara.

Paul am mba á Yakuba

¹⁷ Danjeraada am Urusaliima maa, lyaranjervaalya egdzar mama-aha a ñere emnde a fetarfe á ba an higa.

¹⁸ Makuralla-aara, a naba danjerhe ge Paul á dem mba á Yakuba, ña de beyaa jarammeje emnde a sawari á aiklasiya bademme am mba-aara.

¹⁹ Daaci Paul a gater use, a ndaater názena a ganvaa Dadaamiya bademme am slera-aara na a maganaa ñane am dagave á emnde a jeba umele na.

²⁰ Cenarvaacena una ñanna bademme wá, ta naba galá Dadaamiya. Am iga-aara maa, a ba itare tá elvan ge Paul: «Ka cenáncena emtu egdza emmaaye? Emnde debu wányara am Yahudiya una fartarfe, amá bademme-aatare ta tsaa á ba áte *tawraita a Muusa.

²¹ Amá cenaráncena emnde ñanna ta se ndahanaa emnde umele, a ba itare: Ka kwaratersaa ka ge Yahudiya-aha á miya na tá am ekse á emnde, geni a yaránya tawraita, a farka egdzara-aatare am shedekwe, a dabarka nade-aha á yahudiyire d'ekid'eki.

²² Mí maganá estara kina? Adaba náwa watse tá cenáncena ganakini sakaasire.

²³ Ekka wá, eccena názena ñá bakaná ñere. Náwa tá ankwá emnde ufade, itare ta maganaa *waada ge Dadaamiya.

²⁴ Ankwá á ceka sarte-aatare, herzhe tá de bára, tá de sehá ire wá, ekka keni naba duwa antara itare, de baraabára ire á ña antara itare, biyaabiya názena tá kátá maganá itare ge sehá ire-aatare. Máki magakanaamága una wá, tá de diyeddiye emnde ganakini elva-aha na ta cenáncena tá

aṅkwa ndaaná áte ka na, baaka jirire am huđe-aara đekidėki, mbate ekka keni ká aṅkwa á đaba ba tawraita á Muusa.

²⁵ Náza á emnde a jeba umele na garevge emnde a fetarfe wá, baaka elva. Adaba ṅa puwatertepuwa nalmesheri, ṅa ndaterndaha názu mi ṅjante am sawari á miya, mi bateraa: A zarka hyuwa na má ta icante ge mága hele, a zarka uzhe, a zarka hyuwa na má icaranteka an ica, a magarka gwardzire.»

²⁶ Daaci makuralla-aara, a naba duhe ge Paul antara emnde ufađe ṅanna, ta de baraa ire-aatare áte nađe á Yahudiya-aha. Zlaruzle am mága slera á cuđeđđire ṅanna, Paul a de ndaanhe ge *liman am huđe á mashidi, a ba ṅane: «Am iga a hare vuye wá, watse ṅá eptsá, ṅá sawa an sadake-aha á ṅere, á se zlauzle slera á bára á ṅere.»

Ta eksevaa Paul am mashidi

²⁷⁻²⁸ Ba hare vuye ṅanna keni herzhe á ceka wá, saremsa Yahudiya-aha umele á sawa am haha á Aziya. Itare ba ta puwete ice-aatare áte Paul wá, ta naba fante hula: «Tá áme dawale-aha á *Iserayiila-aha! Sawmbare! Náwa ṅane zhel na jemje đaba am sleđe bađemme, aṅkwa á balaterá waazu-aara ge emnde bađemme, a bantsa ṅane ma miya emnde a Iserayiila, ma *tawraita á Muusa, ma mashidi á miya yaikke na, bađemme baaka nampire-aara đekidėki á bina! Zlađe áđaliye, náwa a naba saa emnde a jeba umele á sem huđe á mashidi, a se badzanve sleđe cuđeđđe na.» Daaci ta tsante ervaunđe á emnde, ta naba eksevaa Paul.

²⁹ Ta kurken Paul a saa emnde a jeba umele á sem huđe á mashidi na wá, adaba ta naa Taurafinus zhel emnde a Aifaisus, ta antara Paul am huđe á berni, daaci ta kurken a daa zhel ṅanna á dem mashidi keni.

³⁰ Labáre ṅanna de gyantegya huđe á berni bađemme, emnde ta sawa á ba an zhadage, ta eksevaa Paul, ta tedese am mashidi, ta hadanu ge mashidi ba watsewatse.

³¹ Itare tá kátá zlanazle shifa am Paul, amá kertenđ damda labáre á deza male á sawji-aha á Rauma geni weshaptewesha huđe á Urusaliima.

³² Ba watsewatse, ṅane keni a đante male-aha am sawji-aha, ta naba jemaa sawji-aha ta dem tate á elva ṅanna. Emnde a ekse ba ta naa male á sawji-aha, antara sawji-aha-aara na wá, ta naba yaa ja Paul mázla-aara.

³³ Daaci duwa á male á sawji-aha á deza Paul, a eksevaahe, a ba ṅane á elvan ge sawji-aha: Puwawtepuwa tsavaytsavaye buwa áte ṅane. Lauktu a fantau ge ndáva sera á elva áte zhel ṅanna, a ba ṅane: Zhel ekse-ara ṅane? A gu uwe?

³⁴ Amá emnde bađemme ma ware keni á ndáh ba náza-aara, ura umele á hula ba dey. Am á cenánka jirire á názena ta janaa átugena na, a ba ṅane á elvan ge sawji-aha: Dawánda á dem dala á kure.

³⁵ Am sarte na daraada sawji-aha an Paul am tate á dálá á dem dala, ta naba eksante Paul am erva, ta kante á dem zhegela, adaba wáva na tá aṅkwa á đabaterá emnde a ekse an ṅane.

³⁶ Adaba tá aṅkwa á đabaterá á ba an ndzeđa, antara hula, á ba itare: A daaka an shifa!

Paul aṅkwa á ndáh jirire á ire-aara

³⁷ Herzhe sawji-aha tá dánda Paul á dem huđe á dala-aatare wá, a ba Paul á elvan ge male-aatare an elva a Yunaniṅkau: «Yá shánsha emtu

baráma ge ndahak elva cekwaaṅgudí?» A ṅwanante a ba ṅane: «Iyau, diyakdiya elva a Yunaniṅkau?

³⁸ Una wá, mbate ka zhel emnde a Misera na jaaja ervaunḡe, a zhagadaa á dem kaamba antara kwakwáne-aha-aara debu ufade, tá an náza erva-aatare baḡemme na, una watse ka ṅane ka?»

³⁹ A ṅwete ge Paul, a ba ṅane á elvan ge ṅane: «Iya ya ba ura Yahudiya miyenne, ta yiya am berni á Tarsus am haha á Silikiya. Ya egdza a berni yaikke. Tasle á ṅa viteva seke baráma, yá ndaaterse elva-aaruwa ge zlamaakelaawa.»

⁴⁰ Male á sawji-aha na a naba yanaa baráma. Daaci a tsaahē ge Paul áte tate a dala á dem dala á sawji-aha, a katerante erva ge zlamaakelaawa, a magateraa nalaama ganakini a ḡarufe. Tseriye ḡaruda emnde baḡemme, ba seke ndza baaka duksa. Daaci Paul a fantau ge ndaater elva an elva a Ibraniṅkau, amaana: elva a ekse-aara.

22

¹ «Ba estuwa egdzar mama-aha-aaruwa, antara dada-aha-aaruwa, cenawivaacena kwa, yá ndaakurndáhá elva-aaruwa palle, kwá cenvaacena jirire-aaruwa.»

² Am sarte na tá aṅkwa á cena Paul á ndaater elva an elva á Ibraniṅkau na wá, ta farhe ge mága tsekadḡire, baaka ura á geja vuwa ḡekidēki. Daaci a ba Paul:

³ «Iya, ya ura Yahudiya, ta yiya am Tarsus am haha á Silikiya. Amá ya waltaa á ba am Urusaliima áhuna. Ndza malum-aaruwa *Gamaliyail ge iya, a kwarisaa ṅane ḡaba *tawraitá á eggye-aha á miya áte una an puwa. Ndza ya ḡaba Dadaamiya an ndzedá-aaruwa baḡemme áte una kwá aṅkwa á ḡabaná kure kení na.

⁴ Ndza ya shateru zlaḡa kwakya ge emnde a ḡaba uṅṅule á Yaisu, ya sluvaa emnde ṅanna an zála-ka an ṅwasha-ka, ya puwateremhe am dangay.

⁵ Male á *liman-aha, antara male-aha á Yahudiya wá, itare diyardiya názena yá aṅkwa á ndaaná ya na baḡemme, yá ndaakur ba jirire. Ndza ta vitaa ba itare nalmesheri á seydire am erva, ya daterán ge Yahudiya-aha á miya na tá am Dimaska. Adaba una ṅanna ya duwa. Ya duwa ge sluva emnde na tá áte baráma á Yaisu, ge saterá á sem Urusaliima, ma andze tá se kyáná male-aha á Yahudiya-aha shairiya-aatare.»

Paul á ndáhá fakte á fetarfire-aara áte Yaakadada (9:1-19; 26:12-18)

⁶ «Am sarte na yá aṅkwa á dem Dimaska ṅanna wá, á maga vacitire wá, a naba tsekwaá ge parakkire yaikke á sa am samaya á sete ya,

⁷ ya naba mbedehe, yá cena ba kwárá á ura aṅkwa á biya elva: Sawulu! Sawulu! Labára ká magiya palasa? a bina.

⁸ Ya ndavanuhe: Ka ware ṅane ka Yaakadada? A ṅwiyante, a ba ṅane: Ba iya Yaisu, ya ura Nasarátu una ká aṅkwa á magiya palasa na.

⁹ Emnde na tá antara ya na wá, naránna parakkire, amá cenaránka kwárá á edda una a biyaa elva na.

¹⁰ Ya naba enndáva: Yá maganá estara kina Yaakadada? A ba Yaakadada á elvan ge iya: Tsetse ezlálá á dem Dimaska, watse tá de bakánba áhuwa názena a fakaara Dadaamiya baḡemme.

11 A naba wulfiyaahe ge parakkire yaikke na a tsekwiyaare á sawa am samaya na, ta tadiya an táda emnde na tá antara ya na á dem Dimaska.

12 «Ankwa ura Yahudiya á miya áhuwa, zhara-aara Hananiyas, nane sledaba Dadaamiya an ndzedá-aara bademme, nanaaja *tawraitá á miya ba shagera, bademme á Yahudiya-aha na tá am Dimaska hayaránhayá jipu.

13 A duhe ge nane ádezerwa, a de tsiyarhe, a ba nane á elvan ge iya: Sawulu egdza emmerwa, a wertewera ice-aha á nja. Ba watsewatse a naba werte ge ice-aha-aaruwa, yá nanna nane.

14 A ba Hananiyas nanna á elvan ge iya: A saksaa ba Dadaamiya á eggye-aha a miya werre, geni ekka ká nanna edda una slejirire ba nane palle na, antara ganakini ekka ká cenvaacena elva á slejirire nanna am mbuwe-aara ba ge nane, ira ká diyeddiye namaari-aara.

15 Adaba ká de gev seyde-aara, ká de ndaater názena ka naanaa ka, antara názena ka cenaanaa ka ge emnde.

16 Ká ufa uwe mázla-aara? Tsetse ká lyevaalya baptisma, enndava Yaisu geni a melakumele, a barakaabará Dadaamiya haypa-aha á nja.»

Paul ankwa ndaha elva á duwa-aara á dem dagave á emnde a jeba umele

17 «Haraahare wá, ya naba eptsá á sem huđe á Urusaliima. Vacite umele yá am mashidi, yá ankwa á maga maduwa wá, ya naba shaa wahayu.

18 Ya naa Yaakadada am wahayu-aaruwa nanna, a ba nane á elvan ge iya: Tsetse watsewatse dedde am huđe á Urusaliima na. Adaba emnde a ekse na tá de lyyeka seydire na ká de maganá ka áte iya am dagave-aatare.

19 Ya njwete, a ba ya á elvan ge nane: Amá degiya Yaakadada, ba itare keni diyardiya ganakini ndza ya duwa ba ya nanna á dem mashidi-aha gergere, ya sluja emnde a fetarfe á nja, ya jaterja, ya dateraa á dem dangay bademme.

20 Am sarte á ja sleslera á nja Aitiyain keni ndza yá ankwa, ya hayáterháya jipu emnde a ejja-aara, ya ufanaa ba iya nanjgyuwe-aha-aatare.

21 Amá a ba Yaakadada: Edduwa, adaba watse yá belakbelá yiyiye, á dem dagave á emnde na ta Yahudiya-aha-ka na.»

Paul á katafke á male á sawji-aha

22 Emnde bademme ndza tá cená ba Paul dem sarte na a fem elva á emnde na garevka Yahudiya-aha. Amá ba a ndaahese una nanna wá, ta naba puwar hula, a ba itare: Ura estuwa a njeka an shifa dekideki.

23 Daaci tá ankwa á fa hula, tá slatsa erva, ta tsante berbere an dága haha á dem zhegela, ta tsakwese am záne-aha-aatare, ta naba puwanve.

24 Daaci a ba male á sawji-aha a daránda Paul á dem huđe á dala, a zaruze an ja ba shagera, lauktu watse á ndáhá jirire, labára emnde bademme tá slatsa ba erva áte nane.

25 Daaci ta naba puwete zawa áte nane. Tá kátá ejja wá, a ba Paul á elvan ge zhel sawji nanna: «Ankwa baráma á kure ge ja ura Rauma miyenne zlafe kyareka shairiya-aara emtu?»

26 Ba a cenaa una nanna sawji na, a naba yánhe, duwa-aara á deza male-aatare, a ba nane á elvan ge nane: «Ázara á ba sawari á nja áte zhel na, adaba nane keni ba ura Rauma ba miyenne?»

²⁷ A naba sawhe ge male á sawji-aha na áseza Paul, a ba ñane á elvan ge ñane: «Ndindáhá ba jirire: Ka ura Rauma ba miyenne emtu?» A ñwete ge Paul, a ba ñane: «Ya ura Rauma ba miyenne.»

²⁸ A ba male á sawji-aha na á elvan ge Paul: «Iya degiya danedde am nalmene kwakya lauktu náwa ganevge ura Rauma.» A ba Paul á elvan ge ñane: «Iya wá, ta yi ba estuwa ya ba ura Rauma.»

²⁹ Daaci sawji-aha na ndza ta magaa niya ge ja Paul, geni a ndasendáhe jirire na, ta naba yánhe á ba áte watsewatsire. Ba male-aatare an ire-aara keni jaaja iyawa, adába diyeddiye ganakini Paul ñanna ñane a puwete záwa áte ñane na ba ura Rauma miyenne.

Paul á katafke á male-aha á Yahudiya-aha

³⁰ Daaci male á sawji-aha na maa, ñane á kátá á diyeddiye jirire á názena ni Yahudiya-aha wayarka an Paul dekideki na. Adába una ñanna, makuralla-aara wá, a jemaa male-aha á *liman-aha, antara male-aha á Yahudiya-aha, a pelaa Paul, a sanse á se katafke-aatare.

23

¹ Paul a zharaa emnde na tá am jáháva ñanna ba shagera, daaci a ba ñane á elvan ge itare: «Egdzar mama-aha-aaruwa, iya wá, diyandiya ganakini sem vatena keni shagera zlááva-aaruwa á katafke á Dadaamiya, ya ba cudedde duksa-aaruwa.»

² A ba Ananiyas male á *liman-aha á elvan ge emnde na ta herzhe an Paul: Jauvaaja áte we-aara ñanna!

³ A ba Paul á elvan ge ñane: «Ekka keni sey á jakvaaja Dadaamiya, egdza á danjwa hufe. Ka njehe ganakini ká kyivaara shairiya áte una am *tawraita, amá ka ebzu tawraita, adába a ba ka a jarija!»

⁴ A ba emnde na ta herzhe an ñane: «Ká zlazla male á liman-aha á Dadaamiya?»

⁵ A ba Paul á elvan ge itare: «Ndza diyanka ganakini male á liman-aha egdzar mama-aha-aaruwa. Adába a ba wakita á Dadaamiya: Ndaheka elva mandzawe áte male á ekse á kure dekideki.»

⁶ Diyaadiya Paul, ganakini emnde tá an tega gergere buwa á ba am jáháva ñanna. Emnde umele-aatare, ta *Saduki-aha, emnde umele keni ta *Farisa-aha. Adába una ñanna, a kante kwará á ba an ndzedá, a ba ñane á elvan ge itare: «Egdzar mama-aha-aaruwa, iya wá, ya Farisa, ta yiya á ba am hufe-aara. Ta se puwiyar ugje ázekure adába fetarfire-aaruwa áte elva a tse á emnde am faya.»

⁷ Ba ndasendáha ñane una ñanna wá, njaanja gajawe yaikke am dagave á Farisa-aha, antara Saduki-aha, kertenj an tega ye á emnde gergere buwa am jáháva ñanna.

⁸ Saduki-aha, itare fartareka dekideki áte elva a tse á emnde am faya na. Ma malika-aha, ma shedekwe á uwe keni baaka dekideki. Amá Farisa-aha wá, fartarfe ganakini anjwa duksa-aha ñanna bademme.

⁹ Am garanvege gajawe-aatare yaikke á ba an ká kwará á dem zhegela, ta naba tsetehe ge emnde umele am malum-aha á *tawraita na ta Farisa-aha, ta ngyaingyesaa ice, a ba itare: «Shaneránka ñere haypa áte zhel na ba palle keni. Watse ba jirire a ndansaa ba shedekwe, bi malika á Dadaamiya elva ka wá, dey ka!»

¹⁰ Tsarantetse gajawe yaikke zlafe ádaliye, a naba ja ge lyawa male á sawji-aha na geni d dzadzaraaka Paul, a naba belaa sawji-aha-aara, ta tsekwehe á dem jáháva ñanna, ta de tedese Paul am jáháva, ta d'alese an ñane á dem dala-aatare.

¹¹ An vayiya ba vacite ñanna wá, Yaakadada a naba maranse ire-aara ge Paul, a ba ñane á elvan ge ñane: «Gazleka d'ekid'eki! Magakanaamága seydire áte ya am huđe á Urusaliima áhuna, yá kátá ká de emmága ba estuwa am Rauma keni.»

Yahudiya-aha ta puwaa buwe áte shifa á Paul

¹² An enlyya makuralla-aara wá, Yahudiya-aha umele ta naba zlauhe am ndaha, ta zu ba wad'a-aara geni ba uwe keni tá zeka, tá sheka d'ekid'eki, sey má jareja shifa á Paul.

¹³ Emnde na ta ngud'aa sawari á una ñanna ta kul ufađe an duksa.

¹⁴ Daaci ba zlála-aatare ádeza male-aha á *liman-aha, antara male-aha á Yahudiya-aha, a ba itare tá elvan ge itare: «Náwa ñere ña zu ba wad'a-aara, ganakini ma uwe keni ná feka áte we á ñere d'ekid'eki, sey máki janerja shifa á Paul.

¹⁵ Kina kure wá, belawanvebela ba we ge male á sawji-aha á Rauma, ganakini a sakuránsa Paul á se katafke á *kendekyiya yaikke. Magaumága ba seke kwá se kya shairiya-aara á ba an jirire, náwa ñere ña de puwanve buwe, ña zlanazle shifa-aara, á se cuwakurvaaka kure d'ekid'eki.»

¹⁶ Amá ankwá egdzere zhele, egdza á egdza emmenjara mukse ge Paul, ñane cenáncena lámare ñanna. Daaci ba zlála-aara ge ñane á dem dala á sawji-aha, a de fanem elva ñanna am vuwa ge Paul.

¹⁷ Paul a dante sawji palle, a ba ñane á elvan ge ñane: «Kwaye danda egdze na ádeza male á kure, adaba ankwá názu á de ndaaná ñane.»

¹⁸ Sawji na a naba puwansehe ge egdze na ádeza male-aatare, a ba ñane á elvan ge ñane: «Ankwá danjay palle zhera-aara Paul, a bántsa ñane yá saká egdze na, adaba ankwá názu á se ndakndáha.»

¹⁹ «Ane!» a ba male na, a ñaa egdze ñanna áte erva, a gapse antara ñane ba itare ta buwa, a ba ñane á elvan ge ñane: «Enndáha elva á ña.»

²⁰ A ba egdze na á elvan ge ñane: «Kwaye Yahudiya-aha zlaruzle am ndáhá, ganakini tá se ndavaku Paul makuralla geni ká dateránda á de katafke á *kendekyiya á ñere yaikke, tá se magán ba seke watse tá de kya shairiya-aara á ba an jirire am kendekyiya,

²¹ amá ceneka ndáva-aatare d'ekid'eki. Adaba emnde kul ufađe ju duksa tá de puwa buwe áte Paul, ta zu ba wad'a-aara geni ba uwe keni tá zeka, tá sheka d'ekid'eki, sey má jareja shifa-aara. Kina wá, itare zlaruzle am ndáhá-aatare bademme, a juwa tá ufa ba jawapa na ká de vatertá ka.»

²² «Ane!» a ba male á sawji-aha na. «Ezzlála kwa, amá ndanka ma ge ware keni ganakini ka se mbediyumbefe.»

Male á sawji-aha á daná Paul ge raizhaun

²³ Am iga á una ñanna maa, a detaa male-aha buwa am sawji-aha, a ba ñane á elvan ge itare: «Jawammeje sawji-aha deremke buwa, emnde a belsa kul vuye, emnde na tá duwa an upa am erva keni deremke buwa. Bademme á kure ngwad'awápsengwade, watse kwá maga shula á dem Kaysariya am saa maselmane á vayiya.

²⁴ Puwaupuwa belsa-aha na watse kwá dá Paul átekwa ba lapilayye, ba slerba a sera-aara keni a kedeka, sey kwá de fanem am erva ba ge raizhauj, ba ge Failikus an ire-aara.»

²⁵ Daaci a puwaterte nalmesheri, a vaterte am erva, a ba njane:

²⁶ «Ambarka á nj sleksu Failikus: Ba iya Kalawdiyus Lisiyas, yá anjkwagak use-aaruwa.

²⁷ Zhel na kwaye tá anjkwá á dakánda na wá, ta eksevaa Yahudiya-aha, tá kátá já ba shifa-aara. Amá de cenanáncena ya ganakini njane keni ba ura Rauma, daaci ya naba duhe antara sawji-aha-aaruwa, ya lyanse am erva-aatare.

²⁸ Ya kátá dise jirire á názena ni Yahudiya-aha ta yaa zhel njanna adaba njane, ya naba danhe á de katafke á male-aha-aatare am *kendemkiya.

²⁹ Amá názu ya disaa ya am mága-aatare njanna wá, hyafka ge ja shifa á zhel na, ma ba ge ngudanaa am dangay keni, adaba ta gajawe á ba arge názu am *tawrait-aatare.

³⁰ Amá a sem ge ura a se mbediyuhe wá, a ba njane: Yahudiya-aha ngudarnaanguđa sawari-aatare geni sey máki jareja shifa á Paul. Adaba una njanna, yá anjkwá bela emnde-aaruwa ba watsewatse tá dakánda zhel njanna ge ekka. Ya ndaaterndáhá ge kelaade-aha á zhel njanna geni a de puwarpuwa ugje-aatare ázena arge njane.»

³¹ Daaci sawji-aha wá, itare ta maganaa á ba áte una ta ndaaterndaha na. Ta eksante Paul, á ba an vayiya njanna, ta danhe emtsaade á dem Antipatris.

³² Makuralla-aara wá, ta eptsehe ge emnde na tá an sera na, ta yaa sawji-aha na tá áte belsa-aha tá anjkwá á dándá.

³³ Ba demda-aatare ge sawji-aha na am Kaysariya, ta vante nalmesheri na ge raizhauj, ta yaa Paul am erva-aara.

³⁴ Raizhauj a ndaase nalmesheri na catte, daaci a ndavanu ge Paul, a ba njane: «Ka ura á haha-ara?» A shantuwa estuwa geni Paul ura haha á Silikiya.

³⁵ Daaci a ba njane á elvan ge njane: «Watse yá kya shairiya á nj má saremsa emnde a dágala á nj.» Daaci a ba njane á elvan ge sawji-aha: De belawembela Paul am hudga na ndza a nderanaa sleksu *Hirudus na.

24

Yahudiya-aha tá anjkwá á puwar ugje ge Paul

¹ Am iga á háre ilyebe, lauktu a semhe ge Ananiyas male á *liman-aha á sem Kaysariya. A sawa antara male-aha á Yahudiya-aha, antara Tairtulul, njane edda una diyaadiya shairiya-aha á ngumna a Rauma ba shagera na. Daaci duwa-aatare á de katafke á Failikus, ta de puwar ugje ge Paul ázenara.

² Daaci d'arantedáhá Paul á sawa, Tairtulul njara a naba fantau ge tsáká elva áte Paul, a ba njane á elvan ge Failikus: «Ambarka á nj, adaba barka á nj una anjkwá hairire am larde na; adaba kwakyire á enjkwale á nj am slera-aha, duksa bademme tsemaartse am larde á miya.

³ Nj anjkwá á slafaká we á njere kwakya adaba názena nj shanaa njere ázena bademme na.

⁴ Hyainefka ba názara keni ge tsakakaa elva kwakya á katafke á nj, amá adaba kemaarire á nj wá, táslé á nj cenanjervaacena egdza elva á njere na ba cekwaanjudí.

⁵ Nere wá, ña bera zhel na kelaade jipu. Baɗemme á Yahudiya-aha na tá am huɗe á duniya a weshatertaa ba ñane. Ba ñane ñanna zlaɓe ádaliye una male á emnde a ɗáɓa náza tsaha á ura Nasarátu.

⁶ Zlaɓe ádaliye, á kátá á nyamala mashidi á ñere. Mázla-aara wá, ña naba eksevaahē. ((Ñá kátá maganá shairiya áte una am *tawraitā á ñere,

⁷ amá a se lyevaahē ge Lisiyas male á sawji-aha á ba an ndzedā am erva á ñere.

⁸ Daaci a baɗerna ba Lisiyas ganakini ñá sawa ásezeɗa.)) Máki ká aɗkwa á ndavanundave wá, watse ká diyeddiya ba ka keni, geni ña emnde a jirire ba ñere.»

⁹ Yahudiya-aha ta farhe zlaɓe ádaliye, a ba itare: Elva na a tsakanaa Tairtulul na, ba palle keni ɓaaka fida am huɗe-aara, baɗemme ba jirire.

Paul aɗkwa á ndáhá elva áte ire-aara á katafke á Failikus

¹⁰ Daaci a maganaa nalaama ge Paul an erva, geni ñane keni a enndáhá elva-aara. A ba Paul: «Ámbarka á ña, diyandiya ganakini gákga yawe kwakya ka shairiya am larde na. Adaba una ñanna, yá higa á ba an higa ge ndakse elva áte ire-aaruwa.

¹¹ Duwa-aaruwa á dem Urusaliima ya de kezlan ugje ge Dadaamiya wá, máki ká habaza sera-aara, baɗemme keni á jauka am háre kelaawa ju buwa.

¹² Sharika am gajawe antara ura am *mashidi yaikke, ma am egdzar *mashidi-aha á Yahudiya-aha, ma am huɗe á ekse keni ɗekideki.

¹³ Ba emnde ñanna náwa itare na keni tá sanseka názena ni ta yiyaa adaba ñane na.

¹⁴ Názu yá an ñane ge ndakndáhá náwa yá á katafke á ña wá, iya yá aɗkwa á maganá slera ba ge Dadaamiya na ndza ta ɗabanaa eggye-aha á ñere na palle, yá aɗkwa maganá an unɗule áɗwaslire na a ba itare una wecire na. Amá ba jirire, iya fantarfe áte názena am *tawraitā, antara elva á nabi-aha baɗemme.

¹⁵ Iya keni tamtamire-aaruwa á ba áte názena ni tá aɗkwa á tamaná itare. Yá an táma geni watse Dadaamiya á tsatertetse emnde am faya, emnde a jirire, antara emnde a mándzawe baɗemme.

¹⁶ Adaba una ñanna yá aɗkwa á wawa geni a njaninja lapiya á katafke á Dadaamiya, antara á katafke á emnde baɗemme.

¹⁷ «Am ya magaa yawe kwakya ya ɓaaka am Urusaliima, ya naba saa, ya sawa an shunɗu ge melateru ge emnde a larde-aaruwa, ya se vante antara sadake-aaruwa ge Dadaamiya.

¹⁸ Náwa názu ya de maganaa ya am mashidi am sarte na ta ekiyeksa ñanna: Emtsaadē wá, iya keni ya dem dáɗave á emnde na tá aɗkwa á bárá na. Ndza ɓaaka dikele á emnde ázerwa, ɓaaka hula ɗekideki.

¹⁹ Amá ndza tá aɗkwa Yahudiya-aha umele ta sawa á sa am haha á Aziya wá, ma andze tá ndaaka itare máki aɗkwa duksa mándzawe ta naana itare am mága-aaruwa.

²⁰ Emtu máki aɗkwa haypa na ta shanaa itare áte ya am sarte na ta de tsiyaa á katafke á male-aha na, a ndarndaha ba emnde ñanna náwa itare.

²¹ Máki elva-aaruwa ba una ya ndaase á ba an ká kwará, a ba ya á elvan ge itare: Kwa tsiyaa am shairiya vatena na wá, adaba fantarfe áte tse á emnde am fáya ɓaaka duksa umele.»

²² Am Failikus diyaadiya njá á emnde a fetarfe, a naba daa shairiya njanna á de katafke, a ba njane á elvan ge itare: «Sey má samsa Lisiyas male á sawji-aha, lauktu watse yá ica shairiya á kure.»

²³ Daaci a ba njane á elvan ge male á sawji-aha na Paul am erva-aara na: «Eptsanaaptsa zhel na á dem bere, de fawanufe hyema ba shagera, amá wá, fawarka zlada, yawáteryi slakate-aha-aara, a darduwa á dejenara, a magaranánmaga nampire.»

Waazu á Paul á katafke á Failikus antara Durusilla

²⁴ Am iga á hare cekwaanjudí maa, samsa Failikus, tá antara mukse-aara Durusilla gyaale á Yahudiya-aha, daaci ta dahanante Paul ge cena elva a fetarfire áte Yaisu *Almasiihu am mbuwe-aara.

²⁵ Daaci fantaufa Paul ge tsaka elva-aha áte njá am jirire na baaka duksa mándzawe áte edda-aara d'ekid'eki, antara elva a kwára vuwa, geni á kwaruwa estara ura vuwa-aara, antara elva a shairiya á emnde na watse á kyaná Dadaamiya am halavuwa á duniya. Amá gazlaagazla Failikus, a ba njane á elvan ge Paul: «Ezzlala kwa mázla-aara, watse yá d'akd'áha zlafe ádaliye vacite umele má shanánsa sarte.»

²⁶ Zlafe ádaliye, Failikus maa, njane a kurken watse Paul á vante egdza shungu. Adaba una njanna, máki shekwaashekwa wá, ba á edd'áhá ádejenara tá de shá uya kerde.

²⁷ Yawe buwa kalkale Paul á ba am danggay, dem sarte na ta naba daa Failikus njanna, ta saa Paurkiyus Faistus á sem kela-aara. Daaci Failikus a naba yaa Paul am danggay, adaba a kataa háyá áza Yahudiya-aha.

25

Paul á kátá á kyáná slekse á Rauma shairiya-aara

¹ Sawa á Faistus á sem haha njanna keni zlafe ba hare keye, amá a naba tsete am Kaysariya, a zlala á dem Urusaliima.

² Daaci male-aha á *liman-aha, antara male-aha á Yahudiya-aha umele ta de puwar ugje ge Paul á katafke-aara keni. Baira a ba itare tá elvan ge Faistus:

³ «Máki ká bashan'eraabasha wá, san'éransa Paul á sem Urusaliima.» Ta ndavanu estuwa ge slekse na wá, adaba zlarauzle am ndaha-aatare, tá kátá ja shifa á Paul áte baráma.

⁴ Amá a njwete ge Faistus, a ba njane á elvan ge itare: «Paul an'kwa am danggay, iya keni yá eptsá ba kina á da.

⁵ Máki an'kwa haypa na a maganaa zhel njanna wá, a d'abari'dába male-aha á kure á dem Kaysariya njanna, tá de puwar ugje-aatare áhuwa.»

⁶ Faistus haraahare ázetare am Urusaliima, a magaa hare tiise, ma kelaawa keni á hyephye, lauktu a eptshe á sem Kaysariya, ta saa á d'abaná male-aha á Yahudiya-aha njanna. Makuralla-aara, a de njehe am bere á shairiya, a ndaase elva-aara, ta de sanaa Paul.

⁷ Ba ta puwete ice-aatare áte Paul Yahudiya-aha na ta sawa am Urusaliima na wá, ta naba jantaave ge Paul, ta fantau ge tsaka elva-aha na bademme ba ser haypa na áte njane. Ta icaar sera, amá dzegwaránka njante jirire á názena ta tsakanaa itare njanna d'ekid'eki.

⁸ Amá a tsete ge Paul, a ndaase elva áte ire-aara, a ba ñane: «Iya baaka haypa na ya maganaa ya dekideki, ma áte *tawraitá á Yahudiya-aha, ma áte *mashidi yaikke, ma áte male á larde á Rauma keni.»

⁹ Am Faistus á kátá háyá áza Yahudiya-aha, a ba ñane á elvan ge Paul: «Wayak-wáyá emtu dem Urusaliima geni yá de ica shairiya á ña á ba áhuwa, adaba ugje na ta puwakarpuwe na?»

¹⁰ A ñwete ge Paul, a ba ñane á elvan ge ñane: «Náwa iya yá tse am tate á shairiya áte náza á ñgumna a Rauma, yá kátá á icevica shairiya-aaruwa á ba áhuna, ganateruka ya haypa ge Yahudiya-aha ba ka keni diyakdiya bademme.

¹¹ Ma andze ankwá haypa na ya maganaa ya, hyephye ge ja shifa-aaruwa wá, ma yá kwaleka shifa-aaruwa dekideki. Amá am baaka jirire am puwa ugje-aatare na ta se puwiyar ge iya na wá, yá dzegwánka faterem shifa-aaruwa am erva ba estuwa. Tasle á ña dándá shairiya-aaruwa ádeza male á larde á Rauma.»

¹² Daaci Faistus a dahaterte male-aha na tá am ekte ge ñane na. Zlaruzle am sawari-aatare, a ñwanante ge Paul, a ba ñane: «Ka ndavanaa ba ka tsawe geni yá dákda ádeza male á larde á Rauma wá, ba tá dákdekwa ádezenjara mazla-aara.»

Paul á katafke á sleksu Agaripa ta antara Bairnike

¹³ Haraahare cekwaangudi wá, samsa sleksu Agaripa, tá antara Bairnike, ta se gan use ge Faistus.

¹⁴ Am haraahare cekwa áhuwa, Faistus a naba shanu elva a Paul ge sleksu Agaripa, a ba ñane á elvan ge ñane: «Ankwá zhel umele an nguđá áhuna, kwaye ta eksanaa am zamane á Failikus, amá a yán ba estuwa zlafe kyaaveka shairiya-aara.

¹⁵ Am sarte na danemda ya am Urusaliima, ta puwar ugje zlafe adaliye male-aha á *liman-aha, antara male-aha á Yahudiya-aha umele ázerwa, ta biyantsa itare: Sey yá mbedanaambedá am shairiya.

¹⁶ Daaci a ba iya yá elvan ge itare: Am shairiya á emnde a Rauma wá, tá manka estuwa. Sey tá jatermeje emnde a puwar ugje ge ura, antara edda una ta puwar ugje na, ñane keni á shánsha baráma, á ndaasendahe elva áte ire-aara. Má baaka una wá, á taa gevka.

¹⁷ Itare keni ta naba sawa antara ya, iya keni se njanka an elva ñanna dekideki; ba makuralla-aara wá, ya naba dem bere á shairiya.

¹⁸ Ta tsetehe ge kelaade-aha á zhel ñanna, ta ndaase elva-aatare bademme, mbate ba palle á elva yaikke na a guwaa ñane keni baaka. Iya wá, ndza ya kurken ankwá elva yaikke a guwaa ñane.

¹⁹ Tá ga jawe á ba arge elva-aha na am nadina-aatare. Ankwá zlafe adaliye zhel umele zhera-aara Yaisu ñane emtsamtsa, a ba Paul tsetse am faya, ankwá an shifa.

²⁰ Am iya keni diyanka sera á elva-aatare ñanna, a ba iya yá elvan ge Paul: Ká eksareksahe dem Urusaliima, tá de kya shairiya á ña na áhuwa?

²¹ Amá a ba Paul: Tasle á ña dándá shairiya-aaruwa ádeza male á larde á Rauma. Daaci a ba iya yá elvan ge emnde-aaruwa: Eptsawanaptsa emtsaade á dem bere. Kina watse yá belaná ádeza male á larde.»

²² A ba sleksu Agaripa á elvan ge ñane: «Iya keni yá kátá cenevaacena á ba an hyema-aaruwa elva á zhel ñanna.» «Watse ká cenevaacena kwa makurálla,» a ba Faistus.

²³ Makuralla-aara wá, njaanja samnawa, emnde tá ankwá á puwa sleksu Agaripa, tá antara Bairnike á dem bere á jáháva, itare wá, tá am dágave á sawji-aha, antara male-aha á larde. Ba demda-aatare wá, a ba Faistus: A saransa Paul. Ta sateranhe.

²⁴ Daaci a ba Faistus: «Ya ndaa ba kure sleksu Agaripa, antara kure emnde na kwá antara ñere am huđe á bere na bademme: Zhel na náwa ñane á katafke á miya na wá, Yahudiya-aha bademme ta se puwar ugje ázerwa. Ma áhuna, ma ya dem Urusaliima keni, tá biya ba a ñjeka zhel ñanna an shifa.

²⁵ Amá iya wá, shanáńka haypa á zhel na ba palle keni am elva-aha-aatare ñanna hyefhye ge ja shifa-aara. Iyau, a ndavanaa ba ñane tsawe geni yá dándá shairiya-aara ádeza male á larde á Rauma wá, kina ya magaa niya ge dáná á dehuwa.

²⁶ Amá baaka elva a jirire na yá puwante ge male á larde am elva a zhel na. Ya sanaa adaba una ñanna á se katafke á kure, kwakya-aara ba ka ámbarka á ña sleksu Agaripa, geni yá shansha názu yá puwetepuwa má zlamiyuzle am hábaza sera á elva ñanna.

²⁷ Adaba eksaaka ire-aaruwa dá dangay, tá de kya shairiya-aara am Tate Umele ni, jirire á názena ta se puwar ugje adaba ñane keni, yá taa palanaaka na.»

26

Paul ankwá á baná jirire-aara ge Agaripa

¹ A ba sleksu Agaripa á elvan ge Paul: «Kina wá, ká naba ndáhá elva áte ire á ña.» Daaci a ketaa erwa-aara Paul, a fantau ge ndaha elva áte ire-aara, a ba ñane:

² «Ámbarka á ña sleksu Agaripa, vatena wá, yá higa jipu ge ndaase elva áte ire-aaruwa á katafke á ña, yá higa ge ndaase názena ni ta puwiyar ugje Yahudiya-aha adaba ñane na bademme.

³ Kwakya-aara wá, erwaunde-aaruwa á higa adaba ekka diyakdiya nafde-aha á Yahudiya-aha, antara názena á saterá gajawe ge itare bademme. Adaba una ñanna, tasle á ña fifa erwaunde, cenivaarcene elva ñanna.

⁴ «Bademme á Yahudiya-aha diyardiya nja-aaruwa, diyardiya nja-aaruwa am egdzarire am dágave á emnde-aaruwa, antara nja-aaruwa am Urusaliima bademme.

⁵ Ta diyise werre Yahudiya-aha. Ma andze wayarwáyá wá, ba itare keni ma tá ndaasende nja-aaruwa werre am sarte na yá am dágave á emnde á miya *Farisa-aha, ndza ñannaanña nadina á miya an erwaunde-aaruwa palle, janateruje ge Yahudiya-aha umele.

⁶ Ta siyaa á sem shairiya na wá, adaba fantarfe áte názena ni Dadaamiya a magateraa waada-aara ge eggye-aha á miya werre, a bántsa ñane watse á de vaterteva ge emnde-aara na.

⁷ Bademme á emnde á miya jeba-aha gergere kelaawa ju buwa na, tá ankwá á tama ba duksa ñanna am ire-aatare. Adaba una ñanna, an vayi vacika tá ankwá á kezlan ugje ge Dadaamiya. Ta puwiyar ugje Yahudiya-aha á miya adaba ba tama áte duksa ñanna ámbarka á ña slekse!

⁸ Kure Yahudiya-aha na kwá áhuna na, ábi diyamidiya miya ganakini Dadaamiya á de tsatertetse emnde am faya? Ay labara kena kwá fetarka?

⁹ «Werre wá, ba iya an ire-aaruwa keni ndza baaka názu maganka áte emnde a dába Yaisu ura Nasarátu, geni a nyainyairanvenyainye á ba an we-aatare zhera á Yaisu.

¹⁰ Názu ndza ya maganaa ya am Urusaliima ndza ba una. Male-aha á *liman-aha ta vite hákuma ba ge ñane, geni ma ya shateraa áme keni, yá halaterá á ba á dem dangay. Ya ngwadáa emnde a fetarfe kwakya. Má ta kyaterá shairiya á emtsa, yá ba: Yawwaa shagera!

¹¹ Baðemme á tate na anḡkwa *mashidi á Yahudiya-aha átekwa, ya de shateru laruwa kwakya am huðe-aara, baaka názu ndza maganateranka geni a puwaranvepuwe fetarfire-aatare. Mbertembera ervaunðe-aaruwa wá, dem ekse á emnde keni ya dabateremhe, ya de magateraa palása.»

Paul anḡkwa á ndáhá elva a fetarfire-aara

(9:1-19; 22:6-10)

¹² «A tsitaa ba una ñanna vacite umele ge dem Dimaska, male-aha á *liman-aha ta naba vite hákuma baðemme, antara nalmesheri am erva, geni yá de maga hákuma-aaruwa áhuwa.

¹³ Daaci ba ñá anḡkwa á zlála antara kwakwáne-aha-aaruwa, magaamaga vacitire wá, a naba tsekwanjerarhe ge parakkire umele á sa am samaya wá, jauje ba ge vaciya piyuuwe an wulwulire, a se janjertaavehe;

¹⁴ kreppe mbaðañermbáða á dem áhá baðemme. Daaci yá cena ba kwará á ndahi elva: Sawulu! Sawulu! Labára ká magiyá palasa? An degdegire á ire na ká anḡkwa á maganá ka na wá, ká anḡkwa á maganná palasa ba ge ire á ña, seke názá á dalau na á shá wáwa áza edda-aara an serawða.

¹⁵ Ya nwanante: Ka ware ñane Yaakadada? Ba iya Yaisu na ká anḡkwa á maganá palasa na, a ba Yaakadada.

¹⁶ Amá wá, naba tsetse, tsaatse an sera á ña. Ya marakaa ire-aaruwa, ađaba ya eksakse ganakini ká gevge sleslera-aaruwa. De ndaterndaha baðemme geni ka nina vatena. Názu watse yá marakaná á katafke na keni, sey ká ndaterndaha baðemme ge emnde.

¹⁷ Yá beláká á dem dágame á Yahudiya-aha, antara emnde a jeba umele, yá lyakselya am zlaða-aha na watse tá fáná itare áte ka.

¹⁸ Yá belak geni ká de weratertá ice, ká de satersese am tabedammire, ká saterá á sem parakkire, ká ñezlatersá am erva á Shaitaine, ká saterá á sem *kwará á Dadaamiya. Yá beláká á deza emnde ñanna, geni a fartarfe áte iya, tá shansha bára haypa-aha-aatare, tá shánsa sleðe-aatare am dágame á emnde á Dadaamiya.»

Paul anḡkwa á ndáhá elva á slera-aara

¹⁹ «Ađaba una ñanna, ámbarka á ña sleksu Agaripa, ya maganaa fesarfire ge Yaakadada am názena a marinaa ñane á sá am samaya baðemme na.

²⁰ Ya naba fantau ge magateraa waazu ge emnde a Dimaska emtsaafde, antara ge emnde a Urusaliima, lauktu ya jaa dába am larde á Yahudiya-aha baðemme, lauktu ya fantau ge dem larde á emnde a jeba umele. Ya daterdáhá baðemme geni a sarsawa á sem sera á Dadaamiya, a magarmága tuba arge haypa-aha-aatare. Ya ndaterndáhá geni a magarmága shagerire, ta de disa áte una ñanna emnde geni magarnaamaga tuba a jirire.

²¹ Ta eksiya adaba ba una nanna Yahudiya-aha am mashidi, tá kátá já shifa-aaruwa na, baaka umele dekideki.

²² Amá a naba tsufitehe ge Dadaamiya, sem vatena zlafe yá á ba an shifa. Tse-aaruwa kina á katafke á zlamaha keni yá ndaater ba una nanna, an egdzara-ka, an male-aha-ka. Baaka názu yá ndatera ya ge emnde máki názena ndza a ndahanaa Muusa, antara nabi-aha umele, ta bántsa itare watse á gevge na ka. A ba itare:

²³ Watse *Almasiihu á shu zladfa kwakya, lauktu á emtsa, watse á gev slezuñwe á emnde ge tsete am fáyá, geni á se baterná nane ge Yahudiya-aha, antara emnde a jeba umele, geni a saresse am tabedammire á sem parakkire.»

Paul ankwá á d'aha sleksu Agaripa á sem fetarfire

²⁴ Am Paul ankwá á ndáhá elva áte ire-aara estuwa, a naba valarhe ge Faistus á ba an ka kwara: «Ká an shaitaine emtu Paul? Kwakyire á diya á nja na a gakve an shaitaine ka!»

²⁵ A nwete ge Paul: «Yá an shaitaine ka ya ámbarka á nja, yá á ba an enkale-aaruwa. Elva a jirire una yá ankwá á ndaaná ya.

²⁶ Sleksu Agaripa wá, nane diyaadiya elva-aha nanna bademme, baaka názu á kefanarkefe, adaba gavka duksa na ta maganaa an shebe. Adaba una nanna, yá ankwá enndáhá ba parakke á dem hyema-aara.

²⁷ Faktarfe emtu áte elva á nabi-aha ámbarka á nja sleksu Agaripa? Diyandiya ganakini faktarfe áte itare bademme.»

²⁸ A ba sleksu Agaripa á elvan ge Paul: «Ka kurken ká naba givege slefatarfe áte watsewatsire ba estuwa?»

²⁹ A ba Paul á elvan ge nane: «Ma áte watsewatsire, ma á shek-waashekwa keni, iya wá, yá ankwá á nala Dadaamiya, geni ekka palle ka, amá kure emnde na kwá ankwá á cena elva-aaruwa bademme na kwá gevge ba seke iya. Amá a jakurnaaja Dadaamiya zawa na áte ya na.»

³⁰ Daaci tara slekse antara mukse-aara Bairnike, antara raizhaun, ira emnde na tá antara itare bademme tsarettse áhuwa.

³¹ Zlarzlálá áhuwa wá, tá ankwá á ndahaná am dagave-aatare ganakini baaka haypa na a guwaa zhel na hyefhye ge ja shifa-aara, ma ge dáná á dem danjay keni.

³² A ba sleksu Agaripa á elvan ge Faistus: «Zhel na ma andze ndavaaka da shairiya-aara ádeza male á larde á Rauma wá, ma mi naba belanaabela.»

27

Tá ankwá á d'anda Paul á dem Rauma

¹ Am njarantenja geni watse njá zlalá á dem Rauma am haha á Italiya, daaci ta fanem Paul, antara danjay-aha umele am erva ge Yuliyus male á sawji-aha na tá daháterá an emnde na wá, ta sawji-aha á male á Rauma na, watse njá zlalá an paare á yawe.

² Daaci nja demhe am paare umele a sawa am Adaramitiya, ankwá á eptsá á da, watse á de tsaatse áte we á haye-aha am ekse-aha gergere am kwara á Aziya. Daaci nja zlala am huđe-aara, ankwá Aristarkus antara nje, nane ura ekse á Taisalauniki am haha á Makiduniya.

³ Makuralla-aara wá, danjeraada am Sidaun. Am Yuliyus anjwa á zanvaarze kwakya ge Paul, a naba vante baráma ge deza slakate-aha-aara am huđe á ekse, geni tá magannaamaga egdza duksa.

⁴ Eptsapta á sawa am huđe á ekse maa, ŋa demhe zlađe ádaliye am paare, ŋa dába ba we á haye we á haye, am ice á haha á Kiprus á kya dalbe ŋanna baaka effeya, adaba kwakya effeya am dágave á haye, á berháŋerá á sem kataliya.

⁵ Daaci ŋa ebzu haye átevege haha á Silikiya, antara Pamfiliya, danjeraada am ekse á Mira, am haha á Liziya.

⁶ Daaci male á sawji-aha na a naba shaneraa paare umele áhuwa, paare ŋanna kwaye a sawa am haha á Alaikzandriya, á dem haha á Italiya. A ba ŋane, daumiyemda am paare na, ŋa demhe.

⁷ Amá ŋa zlála á ba an enjkale an enjkale, hare wanyara wanyara, lauktu zlahhe danjeraada am Kinidus. Pijanertepiya effeya mazla-aara ge zlala am ndanjire, daaci ŋa naba vecaava á dem ice á haha á Kiraita, ŋa desa á kya we á haha ŋanna, tate na tá dahaná an Salmauni na.

⁸ Daaci ŋa dába ba we á haye átevege haha ŋanna, an zladá campaukkwe, lauktu danjeraada am tate umele tá dahaná an tate á tsekwa paare shagera, tate ŋanna herzhe an ekse á Laseyya.

⁹ Kefaaakedá sarte á ŋere kwakya am shula ŋanna, haa dedde muŋri á bára haypa, zlađe ŋere ŋá á ba áhuwa. Zlazladá jipu ge baka paare am sarte ŋanna, adaba kwakya effeya. Adaba una ŋanna a ba Paul á elvan ge itare:

¹⁰ «Emnde-aaruwa, kina wá, yá zhara shula á miya na watse zlazladá jipu mazla-aara. Paare á miya, antara kazlaŋa na bademme watse á badza, ba shifa á miya keni bi watse mí shanka.»

¹¹ Amá male á sawji-aha na cenaaka elva á Paul, ŋane a fetaare á ba áte náza á edda á paare, antara slebaka paare ŋanna.

¹² Emnde kwakya tá kátá zlala á ba á de katafke, adaba tate á tsekwa paare ŋanna shagerka am sarte á ekhye á vátá effeya kwakya. Ma estara kení máki á gevge wá, tá kátá tá daada am Finike. Finike na wá, tate á tsekwa paare-aha umele am haha á Kiraita ŋanna. Tate ŋanna banjire-aara á zhara á dem manem, á zhara á dem yala keni. Tá kátá de tsekwa áhuwa ŋanna dem sarte na má zlauzle sarte á ekhye.

Valale átire á haye

¹³ Samsa egdza effeya fairfairfaire á sa am manem wá, itare ta kurken zlauzla mazla-aara, a ba itare: «Shamiyansha názena mí kataná miya.» Daaci ta naba tedese íre na tá tsa paare an ŋane na am haye, ta dába we á haye á Kiraita ŋanna an enjkale an enjkale.

¹⁴ Cekwaanjudí wá, a naba tsekwa ge daada effeya tá dahaná an effeya á gedí wá, a danjerhe yiyye antara paare á ŋere á dem dágave á haye. Effeya ŋanna a tsekwa á sawa áte ire á wa á Kiraita ŋanna.

¹⁵ Ta tápá tsanmaartse emnde a baka paare ŋanna, amá jaterviyyaaja, adaba valale ŋanna an ndzedá jipu. Daaci ta naba yanhe á danjerá effeya antara paare bademme.

¹⁶ Ba anjwa á danjerda effeya ŋanna wá, ŋa naba de shaa haha umele am dágave á haye, zhara á haha ŋanna Kawda. ŋa dem am ice á haha ŋanna am dalbe na á dem manem, lauktu ŋa shaa ire á ŋere cekwaanjudí. Ta pelaa egdza paare á ŋezla ire-aatare na an ŋgudá áte paare yaikke.

17 Zlahhe ta femhe am paare yaikke geni a kedeka. Daaci ta naba ngwadaa paare yaikke nanna an zawa-aha á jamargaul na tá tsufa paare an nane na. Am sarte nanna wá, diyareddiye ganakini ankwá jáhá shiili á sehuna-aara ge haha á Libiya. Adaba una nanna, jaterja lyawa átuge shiili nanna geni a de nanaaka paare-aatare, daaci ta naba pelaa kacakaca na á nã effeya ge báká paare yawe á ba an ndzedã na, ta tsekwaá náza tsa paare á haye, daaci ta yaa paare ba estuwa, á dáná ba effeya an enjkale.

18 Amá válale ankwá á far ba sawa á ba an ndzedã. Makuralla-aara wá, ta naba válya kazlaja na am paare na á dem haye.

19 Wergekse, ta halantaa ba itare an erva-aatare emnde a mága slera am paare nanna kazlaja na tá tsufa paare an nane, ta puwanve á dem haye.

20 Hare wányara-wányara puwanjerteka ice á nere áte vaciya, antara terlyakwa-aha adãba válale jauje ge ndzedã, ba shifa á nere keni ndza tamanjerka dekideki.

21 Haraare estuwa na, aley emnde na tá am paare zaruka ba nãzara keni. Daaci a tsetehe ge Paul, a ba nane á elvan ge itare: «Ázara kwa jeba una emnde-aaruwa! Ábi ma andze kwa cenaa nãzá-aaruwa, ma baaka ura á tse am Kiraita dekideki! Daaci ma andze á shamika palasa na, antara nasare yaikke na.

22 Amá táslawa á kure, gazlauka. Mi kedã ba paare ka wá, ba palle á kure keni á kedeka shifa-aara.

23 Ya ndahanaa adãba uwe estuwa, adãba Dadaamiya na yá ankwá á maganá slera na a belive malika-aara an vayiya vatena,

24 a ba nane á elvan ge iya: Paul, gazleka dekideki, ká daada á de katafke á male á larde á Rauma. Dadaamiya a bashakaa shifa á emnde na tá am hufe á paare na bademme ge ekka.

25 Adãba una nanna, gazlauka dawalaa, iya fantarfe an Dadaamiya geni watse á magava á ba áte una a se binaa nane.

26 Amá wá, watse á dãmida válale, á de puwámiyá áte haha umele ankwá am dágave á haye.»

27 Daaci hare kelaawa ju ufafe á dánjerá ba effeya átire á haye nanna tá dahaná an Maiditairaine na. An hufe á vayiya wá, emnde a paare ta naba diyeddiye geni nã herzhe an haha umele.

28 Daaci ta naba kuraa sladdire á yawe nanna an zawa ta ngufete íre átekwa wá, uksuwe kul buwa. Á katafke cekwaangudí ta ekkura ádaliye wá, ba uksuwe kelaawa jiilyebe.

29 Gazlargazla jipu geni a berhante effeya na paare á nere ádete nákwá umele am haye, ta naba puwem zawa-aha na an ngwada daada íre-aha átekwa ge tsa paare na ufafe á dem haye á kya iga-aara, ta ufán ba zlahhe wera á ekse.

30 Daaci emnde a paare tá kátá nejzla shifa-aatare, ta naba tsekwaá egdza paare á nejzla shifa-aatare na á dem haye, amá ta magán ba seke tá puwa zawa-aha á tsa paare yaikke á kya katafke-aara keni.

31 Amá a ba Paul á elvan ge male á sawji-aha na, antara sawji-aha-aara: «Máki njarka emnde a paare na á ba am hufe á paare, ba palle á kure keni kwá nejzleka dekideki.»

32 Daaci duwa á sawji-aha, ta naba icaa zawa na an ngudã egdza paare átekwa na, zlazlálã egdza paare-aatare nanna á dem dágave á haye.

³³ Herzhe á wera ekse wá, a ba Paul á elvan ge itare bademme: «Náwa hare kelaawa ju ufađe vatena, ba názara keni fakurteka áte we, kwá fá ba ervaunđe, taslawá á kure, sawmbare zawuze egdza duksa.

³⁴ Zawuze egdza duksa geni kwá shansha ndzedá ge ɲezla shifa á kure an ɲane. Yá ndaakur ba jirire: Ba úgje á ire á kure palle keni á kedfeka.»

³⁵ Ba a ndahese una ɲanna Paul, a eksante dafa, a tsetehe an ɲane, a slafanaa we ge Dadaamiya á katafke-aatare bademme, a kezlanve dafa na, a fantau ge ezza.

³⁶ Daaci bademme-aatare ekhyakhya ervaunđe-aatare, itare keni ta fantau ge ezza-aara.

³⁷ Kezlakula á emnde na tá am huđe á paare ɲanna bademme, ta deremke buwa an kul vuye ju unƙwahe.

³⁸ De natenáhá huđe-aatare wá, ta fantau ge válya nalkame na am paare na, geni a demanteka paare.

Yawe kyabanaakýábá paare

³⁹ Weraawera ekse, amá ma tá áme keni diyarka emnde a paare dekideki. Amá ta naa shiili am tate umele a zuwa yawe, haha á kya una, haha á kya una, daaci a ba itare: «Dawamiyanda paare á miya áte shiili ɲanna, a de geyegeya áhuwa má mi dzegwándzegwa.»

⁴⁰ Daaci ta naba dátsaa náza tsa paare na, ta yaa íre-aha ɲanna am haye, ta palaa zawa áte duksa-aha na tá já kwána an ɲane, ta ɲgudáa kacakaca áte wafke-aara geni a demda effeya á dem huđe-aara ge baka paare. Daaci tá anƙwa á zláál á dem tate á shiili na ba suuwe.

⁴¹ Amá ta naba de velyete áte jáhá á shiili am tate á jaja ire á yawe am haye ɲanna, adába gulaagula sladfire á yawe wá, a naba tsahe ge paare am tate ɲanna, a ɲgyemhe ge we-aara am shiili, sawa á yawe an ndzedá a se kazlanve ukhyiye-aara.

⁴² Daaci sawji-aha tá kátá ceɓa danggay-aha-aatare geni a ɲezlareka bi diyardiya wá yawe.

⁴³ Amá a naba piyaterthe ge male-aatare, adába ɲane wayaaka á emtsa Paul. Daaci ɲane a vaterte baráma ge emnde na diyardiya yawe emtsaafde zuɲɲwe geni a warwa yawe, a de njarinja áte haha,

⁴⁴ lauktu a ba ɲane á elvan ge emnde umele: «Ma ware á kure keni a eksanteksa nafa á paare na palle am erva, amá ɲawanaaɲa ba shagera, dabaudába ba emnde na á dete haha.» Ʋa segashe estuwa am yawe, ba uwe keni shajerka dekideki.

28

Paul am haha á Malta

¹ Am sessa shifa á ɲere am haye ɲanna ba layye, daaci ta banjaraa zhera á haha ɲanna am dágave á haye ɲanna, geni zhera-aara Malta.

² Emnde a larde ɲanna ta lyanjervaahe an ervaunđe-aatare palle. Yawe keni fantaufe ge hya, náwa iya á ba ekhye, amá emnde a ekse ɲanna ta mbanjerante kára yaikke, lauktu ta fantau ge ganjer use miyenne áte we á kára ɲanna.

³ Duwa á Paul a de halanu ceceme ge kára ɲanna maa, mbate anƙwa záhe na zlazlada jipu na am huđe-aara. Ba a cenaa hureffire á kára na záhe wá, a tsetehe am hare, a naba cuvaa Paul an slare áte erva tanduwalla.

⁴ Ba naranna emnde a ekse njanna záhe na an zlejela áte erva á Paul na wá, a ba itare am dágave-aatare: «Baaka shaige-aara dekideki zhel na sleceba shifa á emnde. Adaba una njanna ma nejlaañezla deme am haye keni, dadaamiya á miya na zhera-aara jirire na á yanka njane keni an shifa.»

⁵ Amá Paul a slatsaa záhe na á dem huđe á kára, ba cekwaanjudi wanteka dekideki.

⁶ Itare ta kurken watse á háhyá erva-aara, bi watse á mbeda á ba am tate njanna á emtsa, amá shekwaraashekwa, baaka názu á maganmága ge Paul dekideki. Ta eptsante elva, a ba itare mbate njane keni dadaamiya.

⁷ Ankwa slekse á emnde a larde njanna zhera-aara Publiyus, ankwa slede-aara yiyiyeka an tate njanna, a danjerhe ádehuwa, a de vanjerte tate a zláva, ja gaa hare keye á ba am mba-aara emtsaade, lauktu ja segashe á sem huđe á ekse.

⁸ Ankwa eddenjara ge sleksu Publiyus njanna lapika, á wáná kemaale, antara puwa huđe na zlazlada jipu na, a duhe ge Paul á de ezzhara. Daada Paul ázenjara, a magari maduwa, a puwarhe erva-aha-aara, a naba mbanaahe.

⁹ Am iga á una njanna maa, ta naba semhe ge emnde na lapika vuwa-aatare am haha njanna bademme áseza Paul, itare keni a mbateraahé.

¹⁰ Ta vanjerte duksa kwakya ge marese zherwe na ta fanaa itare áte njere. Am sarte na tsanjeretse am haha-aatare watse ja dem paare njá zlála keni, ta vanjerte duksa camballe ge mága shula á njere an njane.

Paul daada am Rauma

¹¹ Ja gaa tere keye zlahe adaliye am iga-aara lauktu ja tse, ja zlala an paare umele, paare njanna tá dáháná an dadaamiya á wulhe-aha, kwaye a sawa á sa am Alaikzandriya. Njane keni a se zu sarte á ekhye á ba am haha njanna am dágave á haye na.

¹² Danjeraada am Sirakus, ja de gaa hare keye áhuwa.

¹³ Ja tsante áhuwa, ja dába ba we á haye we á haye, ja daahe á dem Rigiyus. Makuralla-aara, a fantau ge egdza effeya á sawa am manem, ja daahe á dem Pautiyauli á ba am hare buwa.

¹⁴ Ja de shaa emnde a fetarfe am ekse njanna, ta ndavunjeruhe geni njá gá hare maka ázetare. Kwaya njane, ja daa estuwa á dem Rauma.

¹⁵ Am sarte na cenarácena egdzar mama-aha a njere na tá am Rauma labáre á njere, ta naba se yainjeruhe am kwaskwe á Appiyus, emnde umele ta se yainjeru am ekse umele tá dáháná an Kampemanj keye. Ba a puwete ice-aara áte itare Paul, a naba ekhyehe ge ervaunjde-aara, ususe Dadaamiya á ba njane.

Waazu á Paul am Rauma

¹⁶ Danjeraada am Rauma maa, ta naba vante baráma ge Paul geni á njá an ire-aara, amá antara sawji palle á ufufa.

¹⁷ Am iga á hare keye maa, Paul a naba dhetaa male-aha á Yahudiya-aha na tá am Rauma á dezenjara. Jarammeje, a ba njane á elvan ge itare: «Ba estuwa egdzar mama-aha-aruuwa: Ba palle a haypa na ya maganaa ya keni baaka, amá ta naba eksivaahé am Urusaliima, ta vite ge Rauma-aha. Wallá ya ganu haypa ge jeba, wallá ya gu haypa áte nade-aha á eggye-aha a miya, ázareka.

¹⁸ Duwa á Rauma-aha maa, ta ndaviyu elva-aha. Am sharánka haypa áte ya hyephye ge kedá shifa-aaruwa, tá kátá ðeliyaabela.

¹⁹ Amá eksararka Yahudiya-aha ðekidèki ganakini tá ðeliyaabela na. Daaci ðaaka názu yá maganá ya umele, ya naba ndáva geni tá sá shairiya-aaruwa ásehuna, áza male á larde. Sanka ya á se icaterar sera ge emnde a jeba-aaruwa ðekidèki.

²⁰ Ya ndavakuraa adaba una ñanna, geni yá puwetepuwa ice-aaruwa áte kure. Zawa na kwá zharaná kure áte ya na wá, ya gu duksa umele ka, adaba ba edda una ni *Iserayiila-aha bademme keni tá ankwá á tamaha ba ñane na.»

²¹ A ba male-aha na tá elvan ge Paul: «[Jere wá, shañeránka ñere labáre á ña á sawa am Yahudiya. Ba palle á egdzar mama-aha á miya na a se mbedañeru elva áte ka geni ka gu duksa keni, nañeránka ñere.

²² Amá wayañerwáyá ñá cenevaacena názu ká dzamaná ka. Adaba diyañerdiya ganakini ma áme keni emnde wayaraterka an emnde ñanna ká am itare kina na.»

²³ Daaci ta naba faa sarte. Vacite ñanna wá, ta sawa á ba an saga, ta vayye jipu, ta se beraa Paul am bere na á njá amkwa. Paul a váha deppe, a fantau an enjlya, dem lasar, ankwá á palaterá ba sera á elva-aha áte elva a njá am *kwará á Dadaamiya. A palateraa názu a ndahanaa *tawraitá á Muusa, antara názu am wakita á nabi-aha umele áte Yaisu bademme, geni itare keni a lyarvaalya.

²⁴ Emnde umele-aatare lyarvaalya elva á Paul, amá emnde umele liyarka ðekidèki.

²⁵ Am diyaadiya Paul ganakini watse tá zlala an gajawe, zlaðe kyareka emtsaade, a vaterite elva na náwa ñane na, a ba ñane á elvan ge itare: «Elva na a baternaa Shedekwe Cufedde ge eggye-aha a kure á kya an we á nabi Aisaya na wá, a ndaha ba jirire!

²⁶ A ba Dadaamiya: Duwa de bateránba ge emnde-aaruwa: Tá de eccena ba shagera, amá tá cenevaaka. Tá de ezzhara ba shagera, amá tá nánka.

²⁷ Adaba degdege ire á emnde ñanna, ta vanyaa hyema-aha-aatare geni a demka elva-aaruwa; ta hadaa ice-aha-aatare geni a naránka duksa-aaruwa; tá maga degdegire á ire geni a demka elva-aaruwa á dem ire-aatare, geni a saremka á sem sera-aaruwa yá mbateraambe. Estuwa a ba Dadaamiya.»

²⁸ Daaci a eksetaa elva-aara zlaðe adaliye Paul, a ba ñane: «Amá wá, diyaweddiye ba shagera ganakini Dadaamiya a belaa labáre á lya emnde ádeza emnde a jeba umele keni. Itare wá, tá de eccena.» ((

²⁹ Ba a ndahese una ñanna Paul wá, ta naba tsetehe ge Yahudiya-aha ñanna, ta naba zlala, tá ámbera á gá jawe am dagave-aatare á ba an ndzedá.))

³⁰ Paul a magaa yawe buwa kalkale am bere á haya na a eksantaa ñane, bademme á emnde na tá dezeńara keni, á liyiyaaterá á ba am ervaunðe-aara.

³¹ A magateraa waazu ge emnde áte elva a njá am *kwará á Dadaamiya, a kwaraterse elva a Yaakadada Yaisu *Almasiihu ge emnde á ba an enkale-aara, gazlaaka ðekidèki.

Wakita na a puwatertaa Paul ge emnde a RAUMA

Ga use á Paul

¹ Wakita na yá anƙwa puwaná ba iya Paul, ya sleslera á Yaisu *Almasiihu. A dahite ba Dadaamiya, a give slebela-aara, a fi geni yá balaterá elva-aara ge emnde, amaana labare á higa.

² Labare á higa ɗanna wá, Dadaamiya a magamiyaa waada-aara daga werre á kya nabi-aha-aara. Daaci ta puwete ba estuwa am wakita-aara.

³ Labare á higa ɗanna wá, elva arge Egdza-aara Yaakadada á miya Yaisu *Almasiihu. Má ge urimagwire wá, ɗane ta yanaa am emnde á sleksu *Dawuda.

⁴ Am sarte na tsetsete am fáyá, Dadaamiya a farehe zlaɓe ádaliye á ba an ndzedá geni ɗane wá, Egdza-aara. Una ɗanna baɗemme ndza an hákuma á Shedekwe Cufedɗe.

⁵ Adaba ba ɗane palle una Dadaamiya a magiyaa ɗgurna ge iya, a naba give slebela-aara ge de balatera elva-aara ge emnde a jeba umele keni baɗemme, geni a fartarfe an ɗane, a faransaarefe keni. Ba estuwa Yaisu *Almasiihu á de geva án dáráda.

⁶ Kure emnde a Rauma na a dzerakursaa Dadaamiya geni kwa geve emnde á Yaisu *Almasiihu na keni, kwá am dagave á emnde ɗanna ni Dadaamiya a belí ge itare na.

⁷ Daaci yá anƙwa gakur use-aaruwa baɗemme, kwa emnde na á wayakurta Dadaamiya, a dahakurte geni kwá nja ba cufedɗe átuge ɗane na. Tara Eddemiya Dadaamiya, tá antara Yaakadada Yaisu *Almasiihu a magarakurnaamaga ɗgurna, a varakurteva hairire.

Paul á kátá de zhara emnde a Rauma

⁸ Emtsaadé wá, yá anƙwa slafaná we-aaruwa jipu ge Dadaamiya áfaba kure, yá slafaná we-aaruwa an zhara á Yaisu *Almasiihu, adaba ma áme keni am duniya baɗemme tá ndaha ba labare á fetarfire á kure áte Yaisu *Almasiihu.

⁹ Ba kelaa má yá anƙwa maga maduwa-aaruwa á deza Dadaamiya, yá anƙwa yehakuryeha keni am huɗe-aara, una yá ndaha ba jirire, Dadaamiya diyaadiya baɗemme. Adaba iya wá, yá maganá slera-aara ge bala labare á higa, elva a Egdze-aara ge emnde á ba an ervaunɗe-aaruwa palle.

¹⁰ Ba kelaazare, yanánka ɗala-aaruwa áza Dadaamiya, geni a viteva baráma mázla-aara yá daada á dezekure an namaari-aara.

¹¹ Wayanwáyá jipu ge yá daada á dezekure, yá dakuránda barka na á vaterta Shedekwe Cufedɗe ge emnde na, geni kwá gevge emnde a ndzendzedá am fetarfire.

¹² Una ɗanna yá kátá bakura ba geni mi de femfa ndzedá am vuwa á miya ma ge ware á miya keni; yá de fakuremfa ndzedá am vuwa ge kure áfaba yá slefatarfe an Yaisu *Almasiihu, kure keni kwá de fiyemfa ndzedá am vuwa an fetarfire á kure.

¹³ Egdzar mama-aha-aaruwa, yá kátá kure keni kwá diyeddiye geni ndza ya magaa niya-aaruwa ser kwakya ge dezekure, amá sem vatena sey ba jerje názu á piyitepiya. Waya-aaruwa ge dezekure ñanna wá, ba geni a sesse námpire á slera-aaruwa am dagave á kure keni, ba seke una na am dagave á emnde á jeba umele bademme na.

¹⁴ Una wá, slera na a beliyara Dadaamiya ge iya, geni sey yá balaterá waazu á labare á higa ge emnde bademme. Ge emnde na an wera ire-aatare na, antara emnde na weraaka ire-aatare, ge emnde a diya, antara ge emnde na baaka diya-aatare na bademme.

¹⁵ Adaba una ñanna, wayanwáya jipu am ervaunđe-aaruwa geni yá de balakursebale ge kure keni kwa emnde á Rauma.

Ankwa hákuma á Dadaamiya am labare á higa, elva a Yaisu *Almasihu

¹⁶ Iya, emtake ervaunđe-aaruwa jipu ge bala waazu á labare á higa ñanna, adaba ankwa hákuma á Dadaamiya am huđe-aara ge iya emnde na fartarfe an ñane na bademme. Emtsaadé wá, áza Yahudiya-aha, lauktu emnde a jeba umele keni bademme.

¹⁷ Am waazu á labare á higa wá, Dadaamiya ankwa a marateran ge emnde geni ñane á vantá estara jirire ge urimagwe á katafke-aara. Ankwa á emmara geni una ñanna sey an fetarfire áte Yaisu *Almasihu palle, barama umele baaka, ba seke una ni ankwa puwartepuwa am wakita á Dadaamiya, a ba ñane: Edda una shansha jirire áza Dadaamiya ádaba fantarfe, ba ñane una an shifa á jirire na.

Emnde bademme tá an haypa

¹⁸ Dadaamiya am samaya wá, ankwa á emmára ba parakke geni haypa á emnde á wanwa jipu am ervaunđe, adaba ta yaa kezlan ugje ge ñane. Nateraaña shairiya emnde bademme adaba tá ankwa keda jirire á Dadaamiya an emtanjire na tá ankwa á maganá itare.

¹⁹ Nateraaña shairiya emnde bademme na wá, adaba názu ma andze tá dise Dadaamiya átekwa na ankwa bademme, a maratersaa ba Dadaamiya an ire-aara, ta yanaa ba itare.

²⁰ Ge jirire wá, baaka ura ndza nanna Dadaamiya an ice ñgayye, amá wá, á fantuwe áte sarte na Dadaamiya a nderaa duniya na sem vatená, emnde diyardiya geni Dadaamiya wá, ankwa an sleksire-aara adaba kazlaña na a nderanaa ñane na; emnde diyardiya geni ñane wá, saksage, ba ñane palle una Dadaamiya. Adaba una ñanna, tá de dzegwánka banán ge Dadaamiya geni baaka haypa-aatare.

²¹ Diyardiya tsa ge ankwa Dadaamiya, aley kezlaranánka ugje, slafaranánka we am duksa áte una zlaya-aatare ge tá maganá una ñanna ge Dadaamiya. Ta yá mága una ñanna, itare ta eksante ñgudiyire am ire-aatare, tá taa diseka jirire dfekidékí, tá an naha an tabedammire bademme am itare.

²² Ta bantsa itare ta emnde a enjkale, mbate ta uce-aha ba dey.

²³ Zlaya tá kezlaná ugje ge Dadaamiya saksage am sleksire-aara, amá itare tá kezlan ugje ge hele-aha, umele ba garava urimagwe ba dey, umele ba yiye, umele dabba, antara názu á hulmba am áhá.

²⁴ Adaba una-aha ñanna, Dadaamiya a naba yaterhe geni a magarmága shagerkire ñanna á kátána ervaunđe-aatare na, tá ankwa á maga duksa zherwe jipu am dagave-aatare.

²⁵ Ta yaa jirire á Dadaamiya, ta naba mbedese an fidire. Zlaya ma tá kezlaná ugje ge slendera duksa wá, itare tá kezlaná ugje ge duksa-aha na a nderanaa ñane, tá magaterá slera ge duksa-aha ñanna. Ay degiya, emnde tá kezlarankezla ugje ba ge ñane palle dem ba ge ðekideki. *Aamin.

²⁶ Dadaamiya a yáteraa adaba una geni a magarmága duksa zherwe ñanna á kátáná ervaunðe-aatare ñanna. Nwasha yaránya nja antara zála, tá maganá ba itare am dagave-aatare duksa na zherwe jipu zlayeka ðekideki na.

²⁷ Zála keni tá magán ba estuwa, ta ya nja antara ñwasha, tá cebá ire-aatare an mbagrيره, tá zlavanu ba ge ire-aatare ákure muksire, tá ankwá á maga duksa na zherwe jipu na. An una-aha ñanna, tá ankwá fáná ba itare ire-aatare á dem shairiya á Dadaamiya, hyarephye ge zatera an shairiya, áfaba magarnaaka duksa áte unñule-aara.

²⁸ Ba seke una itare yarnaaya diya Dadaamiya á jirire wá, Dadaamiya a yateraa adaba una ñanna, geni a sharánka enkale ge dzamete duksa áte unñule-aara, a magarmága ba duksa na zlayeka ðekideki na.

²⁹ Daaci ervaunðe-aatare nahetenahe an jeba á duksa-aha ñanna shagerka na bademme, ba seke: Fa ice am duksa á ura, danñwire á huðe áte ura, mága shelha áte ura, ja shifa á ura, dágala an ura, zlerma ura, mága fitenire, antara mága paysada bademme;

³⁰ tá ankwá á jaja zherwe-aatare ba dey, ta kelaade-aha á Dadaamiya. Itare tá pesha ba emnde an zlazle, tá gálá ire-aatare, tá maga kuravire, tá njá á ba tataya jansaare ge haypa-aha umele áñwaslire, tá fatersaareka ðekideki ge dada-aha-aatare, antara mama-aha-aatare.

³¹ Itare baaka zherwe áte ice-aatare ðekideki, tá an nara-aha kelawaju, tá emnde ndaha elva bu-buwa. Elva a háyáva baaka ázetare, tá zanvaareka ge ura ðekideki.

³² Diyardiya tsa ba jirire geni á bá shairiya á Dadaamiya: Bademme á emnde a mága jeba á duksa-aha ñanna tá de shá ba emtsa. Aley itare ta faare ba emmága-aara. Baira tá ankwá zleba emnde na tá ankwá á maga jeba á duksa-aha ñanna.

2

Shairiya a Dadaamiya shairiya á jirire

¹ Ekka edda una ká ankwá faare shairiya ge emnde na wá, watse ká de dzegwánka bá baaka haypa á ña ma ka ware keni. Adaba ekka, ká ankwá faare shairiya ge emnde, mbate ká keni ká ankwá á maga ba shagerkire ñanna. Daaci an una ñanna wá, ká ankwá ñgudá ba ka ire á ña áza Dadaamiya.

² Diyamidiya Dadaamiya wá, ñane á maga ba jirire ge njá emnde a mága shagerkire ñanna an shairiya.

³ Ekka edda una ká faare shairiya ge emnde na, ka kurken ekka wá, watse ká de ñezla am shairiya á Dadaamiya emtu, ka keni ká ankwá magán ba seke itare ñanna tsa?

⁴ Emtu ká epsawa maggwire yaikke na a magakanaa Dadaamiya na, a hedfanu ba ge we-aara antara ankwá á faká ervaunðe geni ká eptsá am tuba na emtu?

⁵ Amá ekka ká ankwá far ba ge degdegire á ire arge eptsá am tuba. An una ñanna, ká ankwá faná ba ka ire á ña á dem shairiya vacite na

Dadaamiya á de kya shairiya á emnde bademme. Nane wá, á de kyaná á bá áte jirire-aara. Vacite nanna wá, Dadaamiya á de marateránmára ge emndimagwaha geni tá anƙwa am erwaunde-aara.

⁶ Watse á de pelatersepele ge emnde bademme áte názena ndza ta maganaa itare na.

⁷ Emnde na ndza ta wáwa ge mága maggwire na wá, Dadaamiya á de vaterte shifa na á zleka na, adaba itare ndza tá kátá shá shifa nanna antara haya ira yaikkire á ba azenara.

⁸ Amá emnde na yarnaaya jirire á Dadaamiya, tá fansáreka deƙideƙe, ta eksese mága ba shagerkire na wá, tá anƙwa am erwaunde á Dadaamiya, anƙwa zlaƙa watse á de faterar ge itare.

⁹ Watse bademme á emnde na ta eksese ba shagerkire na, tá de nanna zlaƙa áza Dadaamiya. Watse zuɗɗwe ba Yahudiya-aha, lauktu emnde a jeba umele.

¹⁰ Amá emnde a mága maggwire wá, itare tá de shá háyá, antara yaikkire, ira hairire áza Dadaamiya; watse zuɗɗwe á de vaterte ge Yahudiya-aha, lauktu emnde a jeba umele.

¹¹ Adaba bademme á emnde ta ba kalkale áza Dadaamiya.

¹² Emnde na ni garevka Yahudiya-aha na, antara tá anƙwa á maga haypa an baakire á diya *tawraita na keni, Dadaamiya á de keƙateraakeƙa áte una diyarka tawraita na. Amá emnde na diyardiya tsa tawraita, aley tá maga ba haypa na wá, Dadaamiya á de keƙateraakeƙa áte una a ndahese am tawraita.

¹³ Adaba Dadaamiya á de vanteka jirire ge ura áƙaba cenancena názu am tawraita, amá sey ma edda-aara anƙwa maga názu a ndahesa tawraita.

¹⁴ Má emnde na garevka Yahudiya-aha, diyarka tawraita deƙideƙe, amá tá anƙwa á maganá ba itare an ire-aatare názu a ndahesa tawraita wá, ma diyarka ba tawraita a Muusa keni, áte maga-aatare nanna wá, daaci ba seke tá an tawraita am vuwa-aatare.

¹⁵ Ate názena tá anƙwa á maraná itare am zláwá-aatare na wá, ba seke anƙwa tawraita am vuwa-aatare a faterma Dadaamiya. Adaba tá anƙwa diyeddiye maga-aatare, tara ta magaa shagerire, an shagerkire keni.

¹⁶ Una nanna á de sesse ba parakke vacite na Yaisu *Almasiihu á de kya shairiya á emnde áte una á de banná Dadaamiya na. Bademme á názena am huƙe á emnde á de sesse áte parakkire. Labara á higa na yá anƙwa bálá waazu-aara na keni á ndaha ba una.

*Yahudiya-aha, antara *tawraita á Muusa*

¹⁷ Ekka, á bá ka, ká ura Yahudiya, ká gálá ire áte *tawraita, ká kuráva áte Dadaamiya,

¹⁸ á bá ka diyakdiya namaari á Dadaamiya, tawraita anƙwa ge kwarakse duksa bademme geni ka eksese barama jirire,

¹⁹ ká anƙwa zhara ire á nja ba seke hyakephye tádá ura wulfe, ka ba seke parakkire ge maranaa baráma ge edda una am tabeƙammire,

²⁰ ká zhara ire á nja ba seke hyakephye kwaraterse duksa ge emnde na diyarka duksa, hyakephye giya emnde na zlaƙe ta ba seke egdzara mesheshe am elva á Dadaamiya na, á bá ka diyakdiya jirire, diyakdiya duksa bademme adába diyakdiya tawraita.

²¹ Haá! Ekka ká kwaraterse ba ge emnde umele, labára ká kwaranseka ge ire á ña keni? Ká magaterá waazu ge emnde geni a yaránya neylire, labára ekka ká ila na?

²² Ká elván ge emnde yawánya mága gwardzire, labára ekka ká emmága? Á bá ka, ka kelaade á hele, labára zlafe ká ila duksa á hele ñanna?

²³ Ekka, ká kuráva áte tawraita, mbate keni ká mañka áte náza á tawraita ñanna. An mága á ña ñanna wá, ká añkwa maganá ba ka geni emnde tá nyanya Dadaamiya.

²⁴ Añkwa puwartepuwa ba estuwa am wakita á Dadaamiya, a ba ñane: Áfaba ba kure Yahudiya-aha, emnde a jeba umele tá añkwa nyanya Dadaamiya.

²⁵ Má kwá maga názu am tawraita wá, dem shedekwe á kure keni á magakuránmaga nampire. Amá má kwá mañka názu am tawraita, una ba seke dakuremka am shedekwe ðekideki.

²⁶ Má edda una daaka am shedekwe, amá ðabetedaba tawraita ba shagera, ma baaka am shedekwe keni, Dadaamiya á zhara una ñanna emtu mázla-aara?

²⁷ Edda una daaka am shedekwe, amá ma ðabetedaba názu am tawraita ba shagera wá, á de fakerfe zherwe ge ekka edda una ta puwakte tawraita ñanna ge ekka, amá ðabañka na, una ma ká ba am shedekwe ñanna keni.

²⁸ Geva ura Yahudiya áte ice á emnde-ka, una á gakve ura Yahudiya á jirire, una estuweka. Zlafe ádaliye, dem shedekwe keni, á gakve-ka ura á Dadaamiya, una estuweka.

²⁹ Yahudiyire á jirire wá, edda una ura Yahudiya á sáwá am ervaunðe, an belá am shedekwe am ervaunðe-aara an hákuma á Shedekwe Cufedðe, gevka áfaba ta puwete estuwa am tawraita na. Daaci ñane una Yahudiyire á jirire; ñane wá, á ufa-ka gálá áza emndimagwaha, á de galáná ba Dadaamiya ñane.

3

¹ Má estuwa wá, Yahudiyire á farka ge duksa emtu? Ma belá ura am shedekwe keni baaka názu á fanaare ge ura emtu?

² Duksa wá, á farfe ba kwakya ma am uwe keni. Yá ndahana áfaba uwe una? Emtsaade wá, Dadaamiya a yateraa elva-aara am erva ba ge Yahudiya-aha.

³ Ay mi ba uwe kina, má emnde umele-aatare tsaraaka áte elva-aara ñanna wá, Dadaamiya keni á de eptsante elva áfaba itare emtu?

⁴ Una estuweka ðekideki; ma emnde bademme yaránya jirire keni, Dadaamiya wá, á eptseka elva-aara buwa. Añkwa puwartepuwa am wakita á Dadaamiya, a bá ñane:

Ekka wá, má ndahaksendahe elva á ña, ma ware keni sey a cenancena jirire á ña. Má tá kátá eksáká áte elva, shansha ba ka jirire.

⁵ Haypa á miya á maraterá jirire á Dadaamiya ge emnde, mi bá uwe kena mázle-aara? Mi bánba geni baaka jirire á Dadaamiya, afaba á fá zlaða áte miya emtu? Una wá, ya ndahese áte una ta bántsa emndimagwaha na.

⁶ Amá una estuweka ðekideki, adába ma andze baaka jirire á Dadaamiya, watse á de kyáná estara kena ñane shairiya á emnde?

7 Zlafe á daliye má gevge ni baakire á jirire-aaruwa áŋkwa á melateru ge dise jirire á Dadaamiya ge emnde, antara aŋkwa á vaterte baráma á gálá Dadaamiya ge emnde wá, tá nŷa á d'aba uwe zlafe mázle-aara ge yá an haypire?

8 Daaci tá bántsa emnde umele, mbate mága emtaŋkire shagera, geni a sesse jirire á Dadaamiya, á piyaŋerta uwe mazle-aara ge emmága-aara? Baira emnde umele keni ta naba ndahese emtaŋkire áte iya, a bá itare: iya keni ndansendahe estuwa. A njá ŋane á maga uwe, watse á de ndavaterundave Dadaamiya am shairiya.

Baaka ura an jirire ba palle keni

9 Estara á bá kure? ŋere Yahudiya-aha njá jateruje ge emnde umele emtu? Baaka, njá taa jateruka d'ekid'eki. Ábi am zuŋŋwire keni ndza ya bakuránba geni Yahudiya-aha antara emnde umele ba d'em mire-aatare tá á ba am erva á haypa.

10 Adaba aŋkwa an puwa am wakita á Dadaamiya, á bá ŋane: Baaka ura an jirire, baaka ba palle keni.

11 Baaka edda á eŋkale ge cewa jirire, baaka edda una á kátá d'aba Dadaamiya na.

12 Emnde ba d'em me dzalarevdz'ále áte uŋŋule á Dadaamiya, ba d'em mire-aatare badzarevbadze. Baaka ura mággwe, baaka ba palle keni.

13 Názena á segashe am kw'ará-aatare ba seke á segashe se á emtsa am hu d'e-aara, we-aatare á ndáhá ba zlerma, názena á segashe am mbuwe-aatare ba seke wenyé á záhe.

14 We-aatare sey á ndáhá ba elva yayiaihe, antara elva nyanya ura.

15 Sera-aatare tsaftsafe jipu ge de ceba shifa á emnde.

16 Ba kelaa tate na tá degashe itare átekwa ba d'em me, sey tá yaterá ba bádza antara emtaŋkire ge emnde.

17 Itare diyarka njá lapiya antara emnde d'ekid'eki.

18 Baaka ma lyáwá á Dadaamiya keni am erva uŋ d'e-aatare.

19 Iyau, ge miya wá, diyamidiya geni ba d'em me a názena á ndahaná *tawraitá wá, á ndahater ba ge emnde na tá am erva á tawraitá ŋanna. Daaci baaka edda una á de dzegwándzegwa bá baaka haypa-aara ge ŋane. Má estuwa, nálgadama ba d'em me tá de ba am shairiya á Dadaamiya.

20 Baaka ura á shá jirire áza Dadaamiya á ba an d'aba tawraitá. Amá tawraitá wá, á mara ba geni ura á diyeddiye haypa-aara.

Uŋŋule na emnde tá de shá jirire áza Dadaamiya

21 Amá kina wá, Dadaamiya aŋkwa á maramiyá uŋŋule na ni watse mí de shá jirire á katafke-aara an ŋane na, baaka elva á d'abate *tawraitá emtsa d'e am una ŋanna d'ekid'eki. Tawraitá á Muusa, antara nabi-aha ndza ta enndaha una ŋanna ba d'em me.

22 Uŋŋule na ni watse emnde tá de shá jirire an ŋane áza Dadaamiya na wá, ba fetarfire áte Yaisu *Almasihu palle. Una wá, gavka adaba emnde a jeba umele palle, amá ma ge emnde-ara keni, ba d'em me emnde na má fetaarfe áte Yaisu Almasihu na. Adaba emnde ba d'em me ta ba kalkale áza Dadaamiya.

23 Emnde ba d'em me ta ba emnde a mága haypa, ta yiyiye an parakkire á sleksire á Dadaamiya.

²⁴ Amá Dadaamiya an maggwire-aara wá, a naba magateraa ngurna, a vaterte jirire ba dey á kya erva an Yaisu Almasiihu na a lyaterse am haypa na.

²⁵ Dadaamiya wá, ñane a tsaa Yaisu Almasiihu, geni á ya shifa-aara ba seke sadake, daaci Dadaamiya á baraterá haypa-aha-aatare an uzhe á Egdze-aara ñanna ge emnde a fetarfe bademme. A magaa una ñanna ge maraterá jirire-aara ge emnde. Werre wá, a magaa ba seke diyaaka haypa á emnde, ndza á fá ba ervaunde.

²⁶ Amá kina wá, a wayte maraterán ge emnde geni ñane wá, edda á jirire, á kátá nja á ba áte jirire-aara ñanna, á kátá vaterte jirire-aara ñanna ge emnde na tá ankwá fetaare áte Yaisu na keni.

²⁷ Má gevge estuwa, ankwá dalila á gálá ire á miya emtu mazle-aara? Baaka dekideki. Labára baaka? Adaba Dadaamiya vamiteka jirire á katafke-aara áfaba mi dabete *tawraitá, amá a vamite jirire áfaba famitarfe áte Yaisu *Almasiihu.

²⁸ Adaba diyamidiya geni emnde tá shá jirire áza Dadaamiya sey ma fartarfe áte Yaisu Almasiihu, tá taa shánka áfaba ta dabete tawraitá.

²⁹ Emtu, Dadaamiya ñanna sey ba ge Yahudiya-aha palle, ge emnde umele wá, Dadaamiya-aatare-ka emtu? Una estuweka, itare keni Dadaamiya-aatare ba ñane ñanna.

³⁰ Adaba baaka Dadaamiya umele, sey ba palle. Má fartarfe Yahudiya-aha áte Yaisu Almasiihu á vaterteva jirire á katafke-aara. Ge emnde a jeba umele keni ba estuwa ñanna; má fartarfe áte Yaisu Almasiihu wá, itare keni á vaterteva jirire á katafke-aara.

³¹ Emtu má ña ba: Dadaamiya á vaterte jirire ge emnde sey má fartarfe ate Yaisu Almasiihu wá, ña ganve tawraitá ba seke duksa dey emtu? Estuweka dekideki. Baira ñá ankwá njante tawraitá.

4

Náwa ba seke estara Ibrahimia a shaa jirire áza Dadaamiya

¹ Dzamawamidzámá áte eggemiya Ibrahimia, mi ba uwe kina áte ñane? Ndza a shaa uwe ñane áza Dadaamiya?

² Ma andze Ibrahimia shánsha jirire áza Dadaamiya áfaba shagerire á slera-aara wá, ma andze á gálá ire-aara átekwa. Amá ñane ndza shánka dalila á gálá ire-aara á katafke á Dadaamiya.

³ Ankwá ta puwete ba estuwa am wakita á Dadaamiya, a bá ñane: Ibrahimia a fetaare áte Dadaamiya, daaci, áfaba ba fetarfire-aara ñanna, Dadaamiya a vante jirire á katafke-aara.

⁴ Diyamidiya geni má ura ankwá á maga slera wá, duksa na tá de vanta am iga á slera ñanna gafka dey mázle-aara, una ñanna mbera-aara, zlayá-aara.

⁵ Una keni ba estuwa: Edda una má dzamaaka de shá jirire áza Dadaamiya á ba an shagerire á slera-aara, amá a fetaare á ba áte Dadaamiya, ge ñane wá, Dadaamiya á vanteva jirire ba dey. Adaba Dadaamiya wá, á dzegwándzegwa vanteva jirire ge slehaypa.

⁶ *Dawuda keni ndza a ndahese elva áte edda una a shaa jirire ba dey á katafke á Dadaamiya, a bá ñane: Edda-aara ñanna wá, gefetegefa.

7 Gedartegeḍa emnde na Dadaamiya a yateraare emtaṅkire-aatare, á zhareka haypa-aha-aatare na.

8 Gedfetegeḍa zhele na má Yaakadada Dadaamiya á jaheka haypa-aha-aara na.

9 Geḍa ṅanna á tsakaná Dawuda na wá, sey tá sháná ba emnde na tá am sheḍekwe emtu? Una estuweka, antara ba emnde na tá baaka am sheḍekwe keni baḍemme. Adaba a bá miya ba kina: Dadaamiya a vante jirire ge Ibrahimia adaba a fetaare áte ṅane.

10 Emtu Ibrahimia ndza a shanaa am sarte-ara geva edda á jirire á katafke á Dadaamiya? Am sarte na demda am sheḍekwe emtu, kwaye am sarte na zlaḍe daaka am sheḍekwe he? Ábi kwaye am sarte na zlaḍe daaka am sheḍekwe ba ḍekideki.

11 Dem sheḍekwe na ndza a maganaa Ibrahimia wá, ndza ba nalaama ge marese fetarfire-aara áte Dadaamiya, antara jirire na a shanaa ṅane am zuṅṅwire á katafke-aara na. Daaci Ibrahimia a geva estuwa dada arge emnde na daremka am sheḍekwe, amá fartarfe na. Dadaamiya á vaterte jirire á katafke-aara keni, ba seke una ni ndza a vante ge Ibrahimia werre na.

12 Zlaḍe ádaliye keni ba ṅane una dada arge emnde na tá am sheḍekwe, amá tá aṅkwa ḍaba fetarfire á eddemiya Ibrahimia na, ṅane a fetaare kwaye zlaḍe daaka dem sheḍekwe na.

Sha duksa á Dadaamiya an fetarfire

13 Werre wá, Dadaamiya ndza a maganaa *waada ge Ibrahimia, antara wulfe-aha-aara, geni watse á de vaterte duniya baḍemme ba seke warita. Dadaamiya maganá nka waada ṅanna ge Ibrahimia áḍaba a ḍabete *tawrait, amá áḍaba ṅane fetarfe áte ṅane haa a ganve edda á jirire á katafke-aara.

14 Ma andze Dadaamiya a magatera a waada ṅanna ba ge emnde na ta tsahe áte tawrait wá, ma andze baaka nampire á fetarfire, antara ba waada na a maganaa Dadaamiya na keni ma andze á gevá ba dey.

15 Ya ndahanaa áḍaba uwe una: adaba tawrait wá, ṅane á maramiya ba ni ervaunḍe jaaja Dadaamiya áte emnde, adaba faransárka. Baira am tate na emnde diyarka tawrait ḍekideki na wá, tá dzegwanka maganá baakire á fesarfire, adaba baaka ahuwa.

16 Daaci estuwa, *waada na a maganaa Dadaamiya na wá, a magán ge fetarfire, geni baḍemme á wulfe-aha á Ibrahimia tá de shá duksa ṅanna názá ba dey. Amaana: emnde a fetarfe na ta tsaá á ba áte tawrait na, antara emnde umele na itare tá aṅkwa ḍaba fetarfire á Ibrahimia na keni, baḍemme tá de shansha á ba an jirire. Adaba Ibrahimia wá, ṅane gevge eddemiya baḍemme.

17 Aṅkwa an puwa am wakita á Dadaamiya ba estuwa, a ba Dadaamiya á elván ge Ibrahimia wá: Yá gakvege dada arge emnde a jeba-aha gergere ba kwakya á bina. Daaci Ibrahimia a geva estuwa eddemiya baḍemmire á miya á katafke á Dadaamiya, adaba a fetaare áte ṅane. Ba Dadaamiya una edda á tsante ura am fáyá, antara edda á ganve duksa na ndza baaka ḍekideki na keni á ba an elva na á segashe am mbuwe-aara na.

18 Ibrahimia wá, ndza gulanaaka ṅane fetarfire-aara ḍekideki. Ma ndza emnde umele ta dzamán ba seke *waada á Dadaamiya á de gevka mazle-aara keni, Ibrahimia gulanaaka ṅane fetarfire antara tama-aara ḍekideki. A gevaa estuwa dada arge emnde a jeba-aha gergere kwakya ba seke una

ni ndza a bannaa Dadaamiya, a ba ñane: Náwa watse egdzara á ña tá de kwakyefkwakye na.

¹⁹ Am sarte ñanna, iva á Ibrahimia á maga deremke. Ma Ibrahimia á zhara ire-aara gevge emgyegwe kurcumme, diyaadiya geni mukse-aara Saraatu á taa yeka egdzere mázle-aara keni, aley Ibrahimia gulanaaka fetarfire-aara dekiðeki áte názena a bannaa Dadaamiya.

²⁰ Ñane ndza diyaadiya geni ba jirire, watse á shánsha duksa na a ba Dadaamiya á de vanteva na. Ñane magaaka shaige-aara dekiðeki. Baira fetarfire-aara ñanna a vante ndzedá kwakya, á gálá ba Dadaamiya duksa-aara.

²¹ Ñane ndza njantenja am ervaunðe-aara geni Dadaamiya an hákuma ge mága názena a maganaa waada-aara na.

²² Kwaye ñane dalila na ni Dadaamiya a vante jirire á katafke-aara ge Ibrahimia.

²³ Iyau, elva ñanna keni puwartepuwe am wakita á Dadaamiya, geni Dadaamiya ganvege edda á jirire ákyiye na mu, a halavuwa á ba áte ñane palle emtu?

²⁴ Elva ñanna wá, ta puwete ádfaba miya keni, mi emnde na famitarfe áte edda una ndza a tsante Yaakadada Yaisu am fáya, geni miya keni watse á vamiteva jirire á katafke-aara.

²⁵ Ñane a naba tsanaahe ge Dadaamiya, geni á emtsemtsa ádfaba haypa-aha á miya. Am iga á emtsa-aara maa, a tsantehe zlafe ádaliye am faya, geni á vamite an una ñanna ge miya keni jirire á katafke-aara.

5

Shamiyansha mela antara Dadaamiya

¹ Daaci am shamiyánsha jirire á katafke á Dadaamiya, adaba barka á fetarfire á miya áte Yaakadada á miya Yaisu *Almasiihu, melamimela antara Dadaamiya mazle-aara.

² Ba Yaisu ñanna palle una a weramitaa baráma geni mi shansha ñgurna áza Dadaamiya adaba famitárfé áte ñane. Kina wá, tsamiyaatse áte ñgurna á Dadaamiya, gedfamitegedá jipu, adaba ankwá tama á miya ge de nja antara Dadaamiya am sleksire-aara.

³ Gedá á miya zlafe tsaaka áte una ñanna palle. Una ma ankwá zladá áte miya keni, gedá á miya ba kela-aara, adaba diyamidiya geni zladá ñanna á mbamise farvaunðe.

⁴ Má shamiyánsha farvaunðe, am iga-aara mí de gevege emnde na hyarephye am duksa bademme. Má gamiyevge estuwa, daaci má á ba an tama áte duksa á Dadaamiya.

⁵ Tama á miya ñanna wá, á tekamika dekiðeki, adaba Shedekwe Cufedde ankwá á ndahamindaha am ervaunðe geni Dadaamiya á wayámiwaya kwakya.

⁶ Ge jirire wá, werre ndza baaka dabari á miya dekiðeki. Daaci am iga á una ñanna, de hyephe sarte na ndza a tsanaa Dadaamiya na, lauktu a naba tsekwehe ge Yaisu *Almasiihu a emtsehe adaba haypa-aha á emnde-bademme.

⁷ Zlazlada jipu geni ura á emtsa am kela á ura umele, una ma edda-aara dabetedaba jirire bademme keni. Má edda una kwakya maggwire-aara áte emnde wá, ámbane ura umele á naba eksaarekse emtsa am kela-aara.

⁸ Amá Yaisu Almasiihu ñane a naba emtsehe am kela á miya, kwaye zlafe ma emnde a haypa emtsaade. Daaci mi naba diyeddiye áte una ñanna geni Dadaamiya wayamiwaya ba kwakya.

⁹ Adaba emtsamtsa Yaisu Almasiihu am kela á miya wá, daaci mi shaa jirire áza Dadaamiya an uzhe-aara. Kina wá, njamitenja áte jirire-aara, geni watse á de lyamiyalye am názena watse á de magaterta Dadaamiya ge emnde adaba tá ankwá jána an ervaunfe.

¹⁰ Werre wá, ndza mi kelaade-aha á Dadaamiya, amá kina wá, baaka duksa am dágave á miya antara ñane mázla-aara, zlanazle an emtsa á Egdza-aara. Sakwa kina deme melamimela na wá, njamitenja áte jirire-aara keni geni á de lyamiya ba ge dfekideki, adaba tsettse Egdza-aara am fáya.

¹¹ Aley keni zlafe á tsaaka an una gedá á miya: Gedamitegeda jipu áte Dadaamiya adaba názena a magaminaa ñane á kya erva an Yaakadada á miya Yaisu Almasiihu, shamiyánsha mela antara ñane kina.

Názu ndza a sanaa Naadama, antara una a sanaa Yaisu *Almasiihu

¹² Ndza adaba ba haypa á ura palle una samsa haypa á sem duniya, haypa ñanna a sateraa emtsa ge emnde. Daaci a hyete estuwa emtsa áte emnde bademme, adaba emnde keni bademme tá maga ba haypa.

¹³ Ndza ba lauktu Dadaamiya á tsekwaná *tawraita ge nabi Muusa keni, kertenj ndza njánja tsuwe haypa am duniya bademme. Amá am zamáne na ndza zlafe baaka tawraita, Dadaamiya keni ndza ndavaaka haypa-aha á emnde.

¹⁴ Aley keni wá, kwaye am zamáne á Naadama, sem zamáne á Muusa, emtsa á maga ba sleksire-aara áte emnde bademme. Ma hyepka haypa-aha-aatare ba seke náza Naadama na a kwaleve cena elva á Dadaamiya na keni, emtsa wá, yaterka dfekideki.

Nja á Naadama wá, ba gáráva á zhele na ndza a sáwa am iga-aara na.

¹⁵ Amá wá, zala buwa ñanna ta gergere jipu. Haypa na ndza a ganaa Naadama wá, náza slanveka dfekideki ge yaikkire á ñgurna na a velanaa Dadaamiya á sáwa ba dey na. Ba jirire, adaba ba haypa á ura palle una emnde bademme sharánsha emtsa, amá jatermeka duksa an yaikkire á ñgurna na á magaterná Dadaamiya ba dey ge emnde bademme. Una keni a maganaa á ba á kya erva an ura palle zlafe adaliye: Ura ñanna Yaisu *Almasiihu.

¹⁶ Duksa na á vantá Dadaamiya ge ura wá, námpire-aara keni ba tsekemme, ká slateraaka antara una ndza a sanaa haypa á ura palle na. Názena a sanaa haypa á ura palle na wá, a saa ba záwa á sem mbiye á emnde bademme á katafke á Dadaamiya. Amá má Dadaamiya magateránmaga ñgurna-aara ge emnde wá, ma a kwakyaave estara haypa-aatare keni, ñane vaterteva jirire á katafke-aara geni a mbedateraaka shairiya.

¹⁷ Ge jirire wá, adaba ba haypa á ura palle, emnde bademme daremde am erva á emtsa. Una bademme ba lámare á ura palle ñanna. Amá ura buwire, amaana: Yaisu Almasiihu, ñane a naba se magaa pute umele. Adaba barka-aara emnde sharánsha ñgurna yaikke áza Dadaamiya, á vaterteva jirire ba dey á katafke-aara. Itare wá, watse tá dem sha sleksire an shifa na á zleka na.

¹⁸ Daaci ba seke una emnde bademme daremda am zává á katafke á Dadaamiya áfaba haypa á ura palle na wá, ba estuwa zlafe ádaliye una keni: Adaba jirire na a maganaa ura palle, ura ñanna Yaisu Almasiihu, emnde bademme sharánsha effeya, a halaterse am zává, a vaterte shifa.

¹⁹ Zlafe ádaliye: Ba seke una emnde bademme daremda am erva ge haypa áfaba ura palle kwalekwale cena elva á Dadaamiya na wá, ba estuwa zlafe ádaliye una keni: Dadaamiya á vaterteva jirire ge emnde bademme áfaba fesarfira á ura ge buwire na.

²⁰ Amá Dadaamiya a naba saa *tawraita zlafe ádaliye á sem duniya, geni á se kwakypkwakya haypa-aha á emnde. Má kwakya haypa á emnde, Dadaamiya keni á magaterá ñgurna kwakya.

²¹ Ba seke una ndza a maganaa haypa sleksire-aara áte emnde bademme, á cebaterá an emtsa na wá, ñgurna á Dadaamiya keni an hákuma jipu zlafe ádaliye ge vaterta jirire ge emnde. Dadaamiya á kátá daterá á dem tata á shifa na á zleka na. Amaana tá de shá sleksire á kya erva an Yaakadada á miya Yaisu Almasiihu.

6

Má an emtsa áza haypa, amá má an shifa áza Yaisu

¹ Mí bá uwe kina áte jeba á elva ñanna? Mí bánba kina ganakini naba magawamimága haypa á miya, geni Dadaamiya keni á de sagamiyan-vesage ñgurna-aara emtu?

² Estuweka d'ekid'eki. Má ge elva á haypa wá, miya má an emtsa. Daaci mí dzegwáná estara kena mága haypa mázle-aara?

³ Emtu diyakurka geni miya bademmire á miya, am sarte na tá an'kwa baramibara am yáwe á baptisma na, miya gamiyevge palle antara Yaisu *Almasiihu emtu? Diyakurka geni am sarte ñanna ba seke emtsamimtsa kerde antara ñane emtu?

⁴ An b'ará á miya am yawe á baptisma na wá, emtsamimtsa kerde antara ñane, hed'aramiheda kerde keni. Daaci ba seke una ndza tsetetse Yaisu Almasiihu am fáya an hákuma á Eddeñara na, ba estuwa shifa á miya keni á eptsaptepsa, gamiyevge áñwaslire am njá á miya bademme.

⁵ Daaci má gamiyevge palle antara ñane estuwa, an emtsa na ba seke n'ázá-aara na, daaci ba jirire, ge tse am fáya keni ma ba palle. Dadaamiya á tsamitsetse am fáya ba seke una ndza a tsantaa ñane.

⁶ Diyawamiyeddiye una ba shagera: Am sarte na tá an'kwa zleñela Yaisu Almasiihu áte dzañgala, cebarateraceba kerde antara shifa a haypire á miya werre na, geni shifa a haypire ñanna á zlauzle, mí sesse am erva á haypa mázle-aara.

⁷ Adaba má ura gevge emtsa wá, baaka názu á eksaná haypa áte edda-aara mázle-aara.

⁸ Má diyamidiya ge emtsamimtsa kerde antara ñane wá, ge tsete am fáya keni diyamidiya geni mi de tsetsetse antara ñane.

⁹ Zlafe ádaliye: diyamidiya geni Yaisu Almasiihu wá, ñane tsetse am fáya, á emtsaka mázle-aara, adaba á danuka emtsa ge ñane.

¹⁰ Adaba emtsa-aara ñanna wá, ndza a emtsa áfaba haypa-aha á emnde, a emtsehe ba ser palle, hyephye ge bademme. Amá shifa na an ñane kina na wá, atuge Dadaamiya.

¹¹ Ba duksa palle ge kure keni: Diyaweddiye ba shagera am ire á kure, geni kure wá, kwá an emtsa á katafke á haypa. Amá shifa na kwá an ñane kina na wá, kwá átuge Dadaamiya, aɗaba kwa ba palle antara Yaisu Almasiihu.

¹² Daaci yawanánka baráma ɗekideki ge haypa á maga sleksire-aara áte kure, geni sey kwá maga ba shagerkire na á kátáná vuwa á kure na watse á de ba am haha na.

¹³ Yawanánka ba kure an ire á kure vuwa á kure ge haypa, geni ubiya-aha á kure á gevge kazlaŋa á mága emtaŋkire. Arge una ñanna, fawanemfa ire á kure am erva ge Dadaamiya, kwa emnde na ndza kwá an emtsa, tsakuretse am fáya na, geni baɗemme á ubiya-aha á kure, á gevge kazlaŋa á mága slera á jirire.

¹⁴ Daaci fawanemka ire á kure am erva ge haypa ba dey, aɗaba kure gakurevka am erva á *tawrait, kure kwa emnde na kwá áte ñgurna á Dadaamiya.

Geva náve á haypa, bi sha jirire áza Dadaamiya

¹⁵ Ázara á bá kure kina? Mí bánba ganakini miya mi baaka am erva á *tawrait, má áte ñgurna á Dadaamiya, naba magaumimága haypa á miya emtu? Estuweka ɗekideki.

¹⁶ Emtu diyakurka geni má kwa yanaa ba kure ire á kure am erva á ura geni kwá ɗaba ba názá-aara, kure gakurevge náve-aha á edda-aara emtu? Ndza diyakurka estuwa emtu? Daaci má kwa nave-aha á haypa, kwá ɗaba ba názá á haypa, amá ñane á dákurá á de cebakurceba. Amá má kwá ɗaba názá á Dadaamiya, ñane wá, á de gakurvege emnde a jirire á katafke-aara.

¹⁷ Galaumigála Dadaamiya aɗaba sakuresse am návire á haypa, kwá aŋkwa fansárfé ge Dadaamiya, kwá aŋkwa lyiya názu tá tsahakurse áte ñane an ervaunɗe á kure palle.

¹⁸ Kina wá, sakuresse am erva á haypa, gakurevge náve-aha á Dadaamiya geni kwá maga ba jirire mázle-aara.

¹⁹ Yá aŋkwa vakurte gera á elva an návire am duniya na wá, aɗaba ba yiyiyire á hyema á kure ge cenva elva áte watsewatsire. Werre, kure ndza kwa yaa ire á kure baɗemme ge mága ba shagerkire, ba kelaazare ndza kwa fare ba ge mága emtaŋkire. Una keni magaumága á ba áte una ñanna: Yawanánya ire á kure baɗemme ge Dadaamiya, gawuvge náve-aha-aara ge mága ba jirire baɗemme. Estuwa, kwá njinja áte cufedɗire.

²⁰ Am sarte na ndza zlaɓe kwá am návire á haypa, kure ndza baaka lámbe á kure áte elva á mága jirire.

²¹ Ndza kwa shaa uwe am mága á kure werre ñanna, kina ba enndaha-aara keni á wakurwa zherwe na? Ábi ndza baaka? Baira ma andze kwá shánsha emtsa am iga á una ñanna.

²² Amá kina wá, sakuresse am erva á haypa ñanna mázle-aara, gakurevge náve-aha á Dadaamiya. Námpire-aara keni shakuránsha jipu, gakurevge emnde cufedɗe kwá átuge Dadaamiya. Am iga á una ñanna keni, watse kwá shá shifa na á zleka na.

²³ Aɗaba má ura á maga ba haypa wá, edda-aara á de shá ba emtsa ge mbera-aara. Amá názu á vanta Dadaamiya ba dey ge ura wá, á vanta shifa na á zleka na, má garevge palle antara Yaakadada á miya Yaisu *Almasiihu.

7

Gáráva an mukse á zhele

1 Ge diyakurkire emtu egdzar mama-aha-aaruwa geni *tawraitá ankwá á maga hákuma-aara áte ura sey má zlaɓe edda-aara an shifa? Una elva-aaruwa una yá vakurte ge kure áɗaba kure diyakurdiya názu am tawraitá.

2 Ba seke mukse á zhele, má zlaɓe zhele á mukse ɗanna an shifa, an piya jipu geni á verɗa mukse ɗanna ge de ga zhele umele. Amá má baaka zhele-aara an shifa wá, daaci á kwaráná ba ɗane ire-aara mázle-aara, á piyanteka tawraitá mázle-aara.

3 Má gevge ni zlaazlálá mukse ɗanna, de gaaga zhele umele a ya ba zhele-aara an shifa wá, mukse ɗanna maganaamaga gwardzire. Amá má keɗaakeda zhele-aara, ma de gaaga zhele umele keni, baaka gwardzire áte ɗane, an piyeka mázle-aara.

4 Ge kure keni ba estuwa ɗanna egdzar mama-aha-aaruwa, á kwarakurá tawraitá-ka mázle-aara, áɗaba kwá an emtsa á katafke-aara, emtsakuremsta kerɗe antara Yaisu *Almasiihu. Daaci kina wá, gakurevge átuɓe edda una ɗanna ndza emtsamsta, tsetetse am fáya na. Miya baɗemme keni am njá á miya kina antara kure na wá, mí maga ba duksa shagera na watse an námpire aza Dadaamiya na.

5 Áɗaba am sarte na ndza mi maga ba názena á katáná ire á miya wá, ndza mi maga ba haypa. Sámsa tawraitá keni a se tsante enkale á miya zlaɓe áɗaliye ge mága ba haypa. Estuwa, ma andze mi shánsha emtsa am iga-aara.

6 Ndza werre wá, mi ba seke ɗanɗay-aha á tawraitá, amá kina shamiyánsha ire á miya ázeɗara. Áɗaba miya má an emtsa á katafke-aara. Daaci kina wá, mí an shifa áɗwaslire, mi dzegwándzegwa maganaamaga duksa ge Dadaamiya áte unjule na á maramiyá Sheɗekwe-aara na. Gafka áte unjule werre na ndza á yanaa názu am tawraitá na.

*Tawraitá á maraterá ba haypa-aha-aatare ge emnde

7 Mí bá uwe kina áte jeba á elva na? Mí banba ganakini an haypa *tawraitá emtu? Estuweka ɗekideki. Aley keni wá, a se balisaa ba tawraitá názena tá ɗahaná an haypa na. Ma andze biyánka shairiya á Dadaamiya: Fe-ka ice am duksa á ura, ma andze yá diseka geni una ɗanna haypa.

8 Amá ba de diyaneddiye shairiya á Dadaamiya ɗanna, haypa shánsha baráma áte iya mázle-aara, berhiyemberha am fa ice am duksa-aha gergere ba kwakya. Ma andze baaka tawraitá, haypa keni ma á dzegwánka mága kelaadire áte ura.

9 Werre, am sarte na ndza zlaɓe diyanka tawraitá wá, ndza ya kurken ya ba ura an shifa. Amá ba de diyaneddiye shairiya á Dadaamiya wá, náwa ya keni, á bá haypa, tsetse an shifa,

10 iya emtsanemtsa. Dadaamiya wá, ɗane a saa tawraitá ge vaterte shifa ge emnde, amá áte názá-aaruwa na wá, a siyaa ba emtsa.

11 Ya ndahanaa áɗaba uwe una? Áɗaba am sarte na diyaneddiye shairiya á Dadaamiya, haypa keni shánsha baráma áte iya, a jiyaa enkale-aaruwa baɗemme geni yá farfe ge mága haypa-aha umele. A jiyaa estuwa haypa, amá a ɗuɗansaa ba tawraitá huɗe.

12 Amá tawraitá an ire-aara wá, ñane cufedde, shairiya-aha á Dadaamiya na am huđe-aara bademme cufedde, bademme ba jirire, bademme shagera.

13 Daaci duksa shagera estuwa emtu á siya emtsa ge iya? Ñane-ka dekideki. Iya wá, a jiyaa ba haypa. Ba áfaba dzegwanánka d'aba shagerire á názena am tawraitá, daaci a naba cavaditehe ge haypa, a tefese shifa am ya, an duksa shagera ñanna. Tá dise áte una ñanna ganakini haypa wá, haypa ba jire. Daaci, adaba barka ba tawraitá, haypa maresemáre ire-aara geni ñane wá, mándzawe ba jire.

Ura á kátá á maga shagerire, amá á daaka ndzedá-aara

14 Diyamidiya *tawraitá wá, a sawa áza Dadaamiya, amá iya, ya ba urimagwe, ba seke tá veliwe an vela ge haypa, ganevge náve-aara.

15 Názena yá maganá iya na wá, ba iya keni cenanseka. Názena yá kátá maganá iya, á daaka ndzedá-aaruwa, yá maga una wayanka na.

16 Má ganuge názu wayanka emmága-aara wá, yá dise áte una ñanna shagerire á tawraitá.

17 Daaci má estuwa, mándzawire ñanna yá maganá ba iya an ire-aaruwa-ka, á maganá ba haypa na anjwa am vuwa-aaruwa na.

18 Diyandiya ganakini baaka shagerire azeruwa, amaana: ázeruwa urimagwe na. Áfaba ba jirire geni am ervaunđe-aaruwa wayanwáyá mága shagerire, amá á daaka ndzedá-aaruwa.

19 Shagerire na yá kátá maganá ya wá, á daaka ndzedá-aaruwa, yá maga ba mándzawire na wayanka na am kela-aara.

20 Má ganuge názu wayanka emmága-aara na wá, yá dise áte una ñanna geni yá maganá ba iya an ire-aaruwa-ka, á maganá ba haypa na anjwa am vuwa-aaruwa na.

21 Názu yá anjwa tapaná iya am vuwa-aaruwa wá, má yá kátá maga shagerire, kertenj ba jarje shagerkire á katafke-aaruwa, yá maganaamaga una ñanna am kela-aara.

22 Ate una am ervaunđe-aaruwa wá, wayanwáyá yá dabetedaba tawraitá á Dadaamiya ba shagera.

23 Amá anjwa duksa mándzawe am vuwa-aaruwa, ñane wayiyanteka dekideki ganakini yá maganaamaga shagerire na diyandiya am ire-aaruwa. Duksa ñanna a give ba seke yá náve-aara geni sey yá maga ba haypa na am vuwa-aaruwa na, baaka duksa umele.

24 Kay! yá baaka degiya! An vuwa á haypire-aaruwa na wá, á shisha emtsa! Á lysisá ware-aaruwa?

25 Dadaamiya wá, anjwa, yá slafaná we-aaruwa ba ge ñane palle á kyá erva an Yaakadada á miya Yaisu *Almasiihu.

Daaci ba seke una ya enndaha na: Iya an ire-aaruwa wá, tsanaatse á ba áte una a ndahesa Dadaamiya am tawraitá na. Amá an vuwa a urimagwire-aaruwa na wá, yá anjwa maganá áte názá á haypa.

8

Emnde na tá maga ba názu á kataná Shedekwe Cufedde na

1 Daaci kina wá, baaka zává mazla-aara am mbiye á emnde na garevge palle antara Yaisu *Almasiihu na.

² Adaba Shedekwe Cufedde na anƙwa vaterte shifa ge emnde na tá am erva á Yaisu Almasiihu, sisese am erva á haypa, sisese am erva á emtsa.

³ *Tawraitá wá, ɗane dzegwánka halese emnde am erva á haypa, adaba baakire á payda á emndimagwaha ge mága názu a ndavateruwa ɗane. Amá wa, Dadaamiya maganaamaga duksa ɗanna janviyaaja ge tawraitá na. A maganaa estara ɗane? A naba bela Egdza-aara á sem duniya, áte nderáva á miya emndimagwaha na má an haypa na, geni á se lyamivaare ɗane haypa-aha á miya. Dadaamiya a puwanem estuwa zawa am mbiye ge haypa na am vuwa á emnde na.

⁴ Dadaamiya a magaa una ɗanna wá, ba geni mí maɗka názena á kataná ba ire á miya, amá mí maganaamaga jirire na á ndavaná tawraitá na bademme, miya emnde na á kwaramiya Shedekwe Cufedde na.

⁵ Adaba emnde na tá maga ba názena á kataná ire-aatare na wá, itare tá dzama ba názena á kataná ire-aatare ɗanna. Emnde na tá maga ba názena a baternaa Shedekwe Cufedde, itare tá dzama ba názena á kataná Shedekwe Cufedde na.

⁶ Daaci emnde na itare tá maga ba názu á kataná ire-aatare, itare tá shánsha emtsa. Amá emnde na tá dzama ba názu á kataná Shedekwe Cufedde, itare tá shá shifa na á zleka na, antara hairire.

⁷ Emnde na ni tá dzama ba názena á kataná ire-aatare na wá, itare tá dábeka tawraitá á Dadaamiya, itare tá dzegwánka daba Dadaamiya dƙidƙi, ta kelaade-aha-aara.

⁸ Bademme á emnde na tá njá á maga ba názena á kataná ire-aatare na wá, itare tá shánka háyá áza Dadaamiya dƙidƙi.

⁹ Amá kure wá, kwá maganá áte una á kataná ire á kureka, á kwarakurá ba Shedekwe Cufedde, adaba anƙwa Shedekwe ɗanna am kure. Má ura baaka an Shedekwe ɗanna wá, edda-aara gevka átuge Yaisu Almasiihu.

¹⁰ Ma kwa an emtsa adaba lámare á haypa keni, amá má anƙwa Yaisu Almasiihu am kure wá, Shedekwe Cufedde á vakureteva shifa jirire, adaba kure gakurevge emnde a jirire á katafke á Dadaamiya.

¹¹ Má anƙwa Shedekwe á Dadaamiya na ndza a tsetaa Yaisu Almasiihu am faya na am kure wá, una ba jirire ganakini ba ɗane zlaɓe una watsé á de femfa shifa am kure keni, an hákuma á Shedekwe-aara anƙwa am kure na.

¹² Daaci, egdzar mama-aha-aaruwa, má estuwa wá, ba seke má an gema am vuwa geni sey mi maganaamaga názena á kataná Shedekwe Cufedde na, mi maɗka una á kataná ba ire á miya na.

¹³ Adaba uwe, má kwá dabaná áte una á kataná ire á kure na, kure kwá de shá ba emtsa. Amá má kwá ganapteka dƙidƙi ge kazlaɗa-aha na á kataná vuwa á kure, á kwarakurá ba Shedekwe Cufedde, daaci estuwa wá, kwá shánsha shifa á jirire.

¹⁴ Bademme á emnde na tá dabaná áte una á maraterná Shedekwe Cufedde na wá, itare ta egdzara á Dadaamiya.

¹⁵ Adaba uwe, Shedekwe Cufedde na kwa shanaa kure áza Dadaamiya na, kwa shan geni á eptsakurá ádaliye á dem návire á kure werre-ka, geni kwá njá an lyawa zlaɓe ádaliye-ka, amá kwa shan geni á gakuvege egdzara á Dadaamiya, á vamita ɗane baráma a dáhá Dadaamiya an dada.

¹⁶ Iyau, anƙwa á bamiyanba Shedekwe Cufedde ɗanna am ervaunƙe á miya, geni miya wá, ba jirire ma ba egdzara á Dadaamiya.

¹⁷ Am gamiyevge egdzara-aara estuwa, daaci miya keni má de shánsha dza á miya am duksa shagera na a fater ge emnde-aara na. Ba miya antara Yaisu Almasiihu una má de shánsha duksa nanna. Adaba má eksamiyaarekse sha zlada seke nane, daaci má shánsha de nja am yaikkire keni antara nane.

Yaikkire na má ufaná miya áza Dadaamiya

¹⁸ Una wá, diyandiya ba jirire ganakini zlada na má ankwá shaná miya kina wá, hyafka ba názara keni ká slaterka an yaikkire na watse á de vamita Dadaamiya na.

¹⁹ Adaba bademme á duksa-aha na a nderanaa Dadaamiya, tá ankwá á tsakwa ba hyema á sarte na má watse Dadaamiya á mara egdzara-aara áte parakkire am sleksire-aara na.

²⁰ Bademme á duksa-aha na a nderanaa Dadaamiya na wá, garevge ba seke duksa ba dey ázenjara. Amá namaari-aatare-ka, a fateraare ba Dadaamiya nanna adaba haypa á emnde. Aley, duksa-aha nanna tá á ba an tama-aatare áte shagerire na watse á de magaterná Dadaamiya.

²¹ Elva nanna wá, amaana: Bademme á duksa-aha na a nderanaa Dadaamiya na, watse tá shánsha ire-aatare. Adaba watse tá sesse am erwa á emtsa, watse tá lefe-ka mázle-aara, itare keni watse tá shá yaikkire ba seke egdzara á Dadaamiya.

²² Miya wá, diyamidiya ganakini sem ba vatená keni, bademme á duksa-aha na a nderanaa Dadaamiya na tá ankwá basha ba zlada emtsaade. Am ervaunđe-aatare tá ankwá nija ba seke mukse na am zlada á yá na.

²³ Amá tá nija ba duksa-aha nanna-ka pale, antara ba miya. Amá Dadaamiya vamiteva Shedekwe-aara. Shedekwe nanna wá, duksa zunjwe am nazena mí de shaná miya ázenjara bademme. Daaci mí ámbere á ba nija nanna am ervaunđe á miya, má ankwá tsakwa ba hyema á sarte na watse á se halamisehale Dadaamiya náza á ba ge dekideki am zlada nanna, á gamivege egdzara-aara.

²⁴ Dadaamiya wá, nane a lyamise vatene-ka, amá miya zlafe má ankwá tamaná á ba an tama emtsaade. Adaba uwe, má ura á nanna názu ankwá á tamaná nane wá, á tamaná an tameka mazla-aara adaba shansha. Emtu ware edda una zlafe á tamaná an tama duksa na am erwa-aara ba ge nane?

²⁵ Tama wá, mí fánaa áte duksa na zlafe namiyánka emtsaade na. Una wá, mí tsakwa hyema-aara ba shagera, mí farvaunđe ba shagera am hufe-aara.

²⁶ Daaci estuwa, Shedekwe Cufedde keni á sáwá á se melamiyumele adaba baaka ndzedá á miya ge miya. Miya wá, ba mága maduwa áte unjule-aara keni diyamika, amá Shedekwe Cufedde á kyuwanva ba nane ge Dadaamiya am kela á miya, á nalamiyunjale nane áte una á taa tsakeseka ura na.

²⁷ Dadaamiya wá, nane diyaadiya názu am ervaunđe á emnde. Daaci nane diyaadiya názena á kataná Shedekwe Cufedde na keni, adaba Shedekwe Cufedde nane á nalateru ba ge emnde á Dadaamiya, á nalateru áte namaari á Dadaamiya.

²⁸ Daaci má estuwa, diyamidiya ganakini Dadaamiya wá, ankwá antara emnde na a dzeratersaa nane ma am uwe keni. Itare keni wayarwáyá an Dadaamiya jipu. Ma jebara-aatare keni á zlauzle á ba áte shagerire.

²⁹ Emnde na Dadaamiya ndza a dzeraterse werre na wá, a ba am werrire ñanna zlaɓe ádaliye a tsaterahe ganakini watse tá de gáráva antara Egdza-aara, lauktu Egdza-aara á de geva makaji am dágave á egdzara ñanna baɗemme.

³⁰ Baɗemme á emnde ñanna á dzeratersa Dadaamiya werre na, a ɗatersehe baɗemme, a vaterte jirire á katafke-aara, a naba vaterte nja antara ñane am sleksire-aara.

Dadaamiya wayamiwaya baaka halavuwa-aara

³¹ Má Dadaamiya aɲkwa antara miya estuwa, aɲkwa názu mí ndahaná miya zlaɓe ádaliye arge una ñanna emtu? Ware edda una á dzegwándzegwa geva kelaade á miya mázla-aara?

³² Dadaamiya, ñane sheɓaaka Egdza-aara, amá a naba yananuhe ge emtsa áɗaba miya. Má Dadaamiya á vamite Egdza-aara estuwa, sakwa duksa-aha umele emtu? duksa-aha umele baɗemme keni watse á de vamiteva.

³³ Ware edda una á dzegwándzegwa icateraare sera ge emnde na a dzeraterse Dadaamiya? Baaka ɗekideki, aɗaba ba ñane an ire-aara una a vaterte jirire na.

³⁴ Daaci estuwa, aɲkwa ura a dzegwándzegwa mbedamimbedá am shairiya emtu? Baaka á jerka ɗekideki. Aɗaba Yaisu *Almasiihu ñane emtsamtsa áɗaba miya, zlaɓe ádaliye keni tsetetse am fáyá, aɲkwa am naɗáfa á Dadaamiya, á ndahaná ñane elva am kela á miya.

³⁵ Nja wayáva na á wayámiya Yaisu Almasiihu na, aɲkwa názu á dzegwándzegwa tegamiya an ñane emtu? Baaka una á jerka ɗekideki. Ñane ba á wayamiwaya. Una ma palasa, ma beccire, ma zlaɗa na tá fáná emnde áte miya, ma waya am huɗe, ma petekire á erva, ma nasáre na áte ura, una ma duksa na á zlanazle shifa am miya keni á dzegwánka ɗekideki.

³⁶ Zlaɗa á miya ge miya wá, ba seke una aɲkwa puwartepuwe am wakita á Dadaamiya na, a bá ñane:

Aɗaba ba ekka Dadaamiya, ñere ba kelá á váha ba seke tá zlanazle shifa am ñere, ganjerevge ba seke kyawe-aha na tá dáterá á de cebaterceba na áza emnde.

³⁷ Nja una-aha ñanna baɗemme na, aley miya wá, má vaatara keni sey mi gana ba miya midalire, áɗaba ndzendzedíre á edda una wayamiwayá jipu na.

³⁸ Una ba jirire diyandiya ganakini baaka ɗekideki duksa na á dzegwándzegwa tegamiya antara Dadaamiya, áɗaba wáyava-aara kwakya jipu áte miya. Una ma má emtsa, ma má ba an shifa á miya layye keni ba duksa palle ázeɲara. Ma malika-aha antara duksa-aha na am samaya na, ma duksa na aɲkwa a magava kina, ma una watse á de magava á katafke na,

³⁹ ma duksa-aha na tá am zhegela átire, ma una am ekte á samaya keni, am duksa-aha na a nderanaa Dadaamiya baɗemme á jerka ɗekideki una á dzegwándzegwa tegamiya an Dadaamiya, áte wáyáva-aara na á wayámiya ñane á kya erva an Yaisu Almasiihu na.

¹ Náwa elva-aaruwa na yá bakurná ya, yá ndaakur ba jirire, baaka fida amkwa, adaba ya sledaba á Yaisu *Almasiihu. Ba iya keni an hakuma á Shedefwe Cufedde, diyandiya am ire-aaruwa ganakini ba jirire baaka fida am elva-aaruwa nanna dekideki. Yá bakurá geni

² yá áte paláse an tsaka ire, á wiwa jipu am ervaunfe-aaruwa baaka ekhye-aara.

³ Á wiya adaba uwe? Adaba emnde a jeba-aaruwa diyareka Yaisu Almasiihu ge njezla shifa-aatare. Ate iya kina wá, ma seke á naba gevge wá, wayanwaya geni á nyainyivenyainye Dadaamiya am kela-aatare, á mariyánka d'aba Yaisu Almasiihu nanna mazla-aara, mákini itare tá shansha shifa ba jirire.

⁴ Itare ta emnde a *Iserayiila, a dzeratersaa ba Dadaamiya, a gaterve egdzara-aara, ba Dadaamiya nanna a marateraa demdemire-aara ge itare, á magateraa namána, a vaterite *tawrait, antara baráma á nja am sera-aara ba kelaazare, am magateraa *waada ganakini watse á de vaterite duksa; aley, itare eksaranteka dekideki.

⁵ Itare ta wulfe-aha á Ibrahimia tsa, am yá á wuwa, baira ta ba emnde a jeba antara Yaisu. Yaisu Almasiihu wá, nane Dadaamiya, duksa bademme á bá am erva-aara. Galaumigálá ba nane dem ba ge dekideki. *Aamin.

⁶ Dadaamiya eptsanteptsá elva-aara emtu? Una estuweka. Duksa na a ndahese Dadaamiya wá, baaka pekye-aara. Amá Iserayiila-aha kwakya diyarka Yaisu Almasiihu. Estuwa bademme-aatare-ka una garevge Iserayiila-aha á jirire.

⁷ Zlabe adaliye, Ibrahimia wá, kwakya wulfe-aha-aara, amá áte una ndza a ndahanaa Dadaamiya wá, bademme-aatare-ka ta wulfe-aha-aara ba jirire á katafke á Dadaamiya. Adaba a bá Dadaamiya á elvan ge Ibrahimia: Sey ba eggye-aha á Isiyaaku palle una ta wulfe-aha á nja ge ekka.

⁸ Elva nanna wá, amaana: Am wulfe-aha á Ibrahimia bademme, tá ankwá emnde umele-aatare garevka egdzara á Dadaamiya. Sey ba emnde na Dadaamiya a maganaa waada-aara ge Ibrahimia emtsaade lauktu á shatersha na.

⁹ Náwa ndza a maganaa estuwa Dadaamiya waada nanna ge Ibrahimia: Ndza a banaa: Má watse hyephye sarte-aaruwa, watse yá sawa, Saraatu á de ya egdzere zhele.

¹⁰ Zlabe halavuka áte una nanna palle. Raibaika keni ndza a yanaa egdzara wulhe-aha buwa ge eggyemiya Isiyaaku.

¹¹⁻¹² Á ba am una zlabe yaraterka emtsaade keni kerten mbedanumbede tsawe Dadaamiya ge Raibaika, ganakini watse á malaavemale ba kudere arge male, watse male na á de maganá slera ge kuderejara. Baaka názu ta maganaa itare emtsaade, ma shagerkire ma shagerire keni. Dadaamiya a magaa una nanna ge marese ganakini ma vaatara keni nane á maga duksa á bá áte una á kataná nane. Daaci má á dzera ura keni, á eksese ura-aara á ba áte una á kataná nane, adaba slera á edda-aara-ka.

¹³ Daaci de sesse una nanna am wakita á Dadaamiya, a bá nane: Iya ya hayá ba Yakubu, wayanka an Isuwa.

¹⁴ Daaci, mí bá uwe kina áte jeba á elva na? Mí bánba ganakini baaka jirire á Dadaamiya emtu? Una keni estuweka dekideki.

15 Ábi ndza banánba Dadaamiya ge Muusa, a bá ñane: Iya, yá diya ba magan shagerire ge edda una yá kata maganá shagerire na, yá diya ba zanvaareze ge edda una yá kata zanvaareze, á bina.

16 Daaci má Dadaamiya eksekse ura wá, adaba a katanaa edda-aaraka, adaba slera-aara-ka, amá a wayta ba Dadaamiya maganá shagerire ge edda-aara.

17 Zlafe ádaliye, anƙwa puwartepuwa am wakita á Dadaamiya, a bá Dadaamiya á elvan ge sleksu *Firawna: Ganakveka slekse yaikke ba dey, ya gakve slekse yaikke geni watse yá marese hakuma-aaruwa áte ka, yá hyanmehye zhera-aaruwa am duniya bademme an una ñanna.

18 Kwaye ñane zlá láva á elva ñanna, geni Dadaamiya á maganá shagerire ge edda una á kataná ñane, á vante degdegire á ire ge ura umele, bademme á magán á ba áte una á kataná ñane.

Shagerire na á magaterná Dadaamiya ge emnde, antara má jaaja ervaunƙe

19 Ambane ura umele má cenáncena estuwa, á de biyá: Labára Dadaamiya á njá emnde an shairiya adaba shagerkire na tá maganá itare má ba zlauzle á sawa ázenjára?

20 Ya bá ba ka ura-aaruwa: Ka urimagwe keni ká hyep uwe, baira ká gan jáwe ge Dadaamiya? Gahe keni á dzegwándzegwa maganá jáwe ge slendera-aara, á baná: ká nderi ge uwe estuwa emtu?

21 Slendera á gahe wá, á diya ba emmága názena á kataná ñane an ebbheye-aara. Á bá an ebbheye palle, á naba tegansetege buwa, á nderendera gahe na an daradza na an kyalmá-aara, an umele keni á nderendera zhera ba gahe an ñane.

22 Daaci má Dadaamiya keni á kata magán ba seke náza slendera á gahe, á shákaashá emtu ge ekka? Náwa ñane, á kátá maraterá ervaunƙe na á ja ñane na, antara kwakyire á hakuma-aara ge emnde. Aley keni wá, zlafe anƙwa á ebbasha emtsaade emnde na a nderateraa ñane na, antara ba emtanƙire na tá maganá itare na keni, ñane á faterá ba ervaunƙe. Amá vacite umele wá, emnde ñanna tá de shá ba emtsa.

23 Ba estuwa ñanna zlafe ádaliye, Dadaamiya á kátá maraterá sleksire-aara ge emnde na a magateraa shagerire, a tsatsater kwaye am fantaufe geni watse tá de njá kerde am sleksire-aara.

24 Emnde ñanna wá, ba miya, a dzeramisaa ñane. A dzeramise á bá am Yahudiya-aha-ka palle, a dzerese am jeba-aha umele keni bademme.

25 Una wá, ba seke una anƙwa a ndahese am wakita-aara a puwetaa nabi Hausiya na, a bá ñane:

Emnde na ndza ta emnde-aaruwa-ka na watse yá gatervege emnde-aaruwa; emnde á jeba na ndza wayanaterka na watse yá gatervege náwiyá-aha-aaruwa, a bá ñane.

26 Ba emnde ñanna ndza ya baterna ba iya am larde-aatare geni ta emnde-aaruwa-ka defikideki na, á bá am larde ñanna watse yá bateránba zlafe ádaliye: Ekkure, kwa egdzara-aaruwa ge iya, ya Dadaamiya slefa shifa am emnde.

27 Anƙwa názu ndza a balesaa nabi Aisaya keni áte Iserayiila-aha, a ba ñane: Ma Iserayiila-aha yaireya ba kwakya, garevge ba seke shiili na am guwa na keni, aley watse cekwa emnde na tá de ñezlesenjle na am dagave-aatare, a bá ñane.

²⁸ Dadaamiya Yaakadada wá, á haraaka, watse á se emmága názena a ndahesaa ñane na baðemme.

²⁹ Una keni ndza a balesaa ba nabi Aisaya ñanna zlafe ádaliye, a bá ñane:

Dadaamiya wá, slekse ba ñane palle. Ma andze dzereseke emnde umele am dagave á egdzara á miya wá, miya keni ma andze mi ñaaka ba seke tara ekse á *Saudauma antara *Gaumaura, ma andze miya keni á shamisha lámare ba seke itare.

Yaisu *Almasiihu gevge ba seke nákwá á ceba emnde an ektápaare áza Yahudiya-aha

³⁰ Estara ñane zlááva á elva ñanna? Sera á elva ñanna wá, náwa estuwa: Emnde a jeba umele itare tatayarka geva emnde a jirire am ice á Dadaamiya dekiðeki. Amá kina wá, ta geva ba itare emnde a jirire áza Dadaamiya, ađaba fartarfe an ñane.

³¹ Yahudiya-aha maa, itare ta tatayanaa á bá an ndzeđa ge zla názena á ndahaná *tawraitá, ge sha jirire an ñane áza Dadaamiya, amá dáaka ndzeđa-aatare.

³² Labára daaka ndzeđa-aatare? Ađaba fartareka am erwaunde. Itare tá slaslán ba seke watse tá shá jirire áza Dadaamiya, má watse zlarñaazle mága názena á ndahaná tawraitá baðemme. Daaci a cebateraa estuwa nákwá ñanna an ektápaare.

³³ Ankwá puwartepuwa am wakita á Dadaamiya, a bá ñane: Cenacena baðemme: Náwa yá belá nákwá palle am larde á *Siyauna, watse á de cebaná ñane emnde an ektápaare, watse ñane á geva palaha na tá mbađa emnde átekwa na. Amá edda una a fetaare áte ñane wá, á haslanaaka.

10

¹ Egdzar mama-aha-aaruwa, názu yá kataná iya kwakya am erwaunde-aaruwa, yá ankwá ñalaná áza Dadaamiya wá, yá kátá ba a saremsa Yahudiya-aha á ñere keni á sem sera á Dadaamiya, tá lyelya shifa-aatare.

² Ge jirire wá, yá endáhá ba parakke itare keni tá ankwá wava ge mága názena á kataná Dadaamiya, amá sharantauka ba emmága-aara.

³ Am sharantauka ge názena tá maganá emnde ge sha jirire an ñane aza Dadaamiya, itare ta naba njeta áte slera-aatare ge sha jirire. Daaci an una ñanna, itare sarka á sem sera á Dadaamiya ge sha jirire.

⁴ Am sarte na samsa Yaisu *Almasiihu, slera á *tawraitá keni zlauzle mazle-aara. Estuwa, má á fetaare ware áte ñane keni edda á jirire ba ñane áza Dadaamiya.

Ma á fetaare ware áte Yaisu *Almasiihu keni á lyelye shifa-aara

⁵ Werre wá, ndza a puwetaa nabi Muusa áte elva á sha jirire áza Dadaamiya an názena am *tawraitá, a bá ñane: Má ura maganaamaga názena am tawraitá wá, á shansha shifa. Amá wá, a yanseka ba palle keni, á bina.

⁶ Amá á ba am wakita á Dadaamiya ñanna zlafe ádaliye, una tá puwete ge sha jirire áza Dadaamiya an fetarfire wá, estuweka. A bá ñane: Bánka am erwaunde á ña ganakini ware una watse á kapte á dem samaya na. Elva ñanna wá, amaana á kata bá: ware una á de đaha Yaisu *Almasiihu am samaya.

⁷ Zlaḥe ádaliye: Bánka am ervaunḡe á ña ganakini ware una á duwa á dem faya na. Amaana: a duwa ware á de ḡaha Yaisu Almasiihu na am faya.

⁸ Bánka estuwa, aḡaba a ba wakita á Dadaamiya wá: elva á Dadaamiya ba herzhe an ka, yiyiyeka ḡekiḡeki. Elva ñanna wá, á ba am mbuwe á ña keni ndaksendahe, faktarefe am ervaunḡe á ña, a bina. Aḡaba elva umeleka, ba elva na má anḡwa ḡalaterá waazu-aara ge emnde geni a fartarfe áte Dadaamiya na.

⁹ Má ndaksendahe an we á ña parakke ganakini ba Yaisu una Yaakadada, fakatarfe keni am ervaunḡe á ña geni Dadaamiya tsantetse am faya wá, ekka ká ñezlesenḡle.

¹⁰ Máki famitarefe áte Yaisu Almasiihu a ba an jirire, ira mí ndahaná an we á miya geni Yaisu Almasiihu wá, ñane Yaakadada, Dadaamiya á vamiteva jirire, á ñezlamisenḡle.

¹¹ Anḡwa á ndahaná wakita á Dadaamiya, a bá ñane: Ma a fetaare ware áte ñane keni, á tekanaaka, á bina.

¹² Una ñanna wá, a ndahanaa áte emnde baḡemme, ma Yahudiya-aha, ma emnde a jeba umele keni, Yaakadada-aatare ba palle, á magaterá shagerire ge emnde na tá ñala ázeḡara na.

¹³ Aḡaba anḡwa ta puwete ba estuwa am wakita á Dadaamiya, a bá ñane: Baḡemme á emnde na tá ñala Yaakadada na, tá ñezlesenḡle.

¹⁴ Amá elva na wá, bibiya. Tá ñala estara ázeḡara má fartarka áte ñane? Ge fetarfe keni, tá fetaara estara kena áte ñane má cenaránka labáre-aara? Ge cena-aara keni, tá cenáná estara kena má de barateránka emnde umele?

¹⁵ Ge de ndaterndaha ñanna keni, tá de baterá estara kena má ḡelarka emnde a ḡala waazu? Ba seke una anḡwa ta puwete am wakita á Dadaamiya a bá ñane: Anḡwa názu shagera seke sawa á emnde a ḡalá waazu á labáre á higa-he, á bina.

¹⁶ Amá keni wá, ta cekwa emnde na lyarvaalya an ervaunḡe-aatare palle labáre á higa ñanna, ba seke una a bantsa nabi Aisaya na. A ba ñane á elvan ge Yaakadada: Yaakadada-aaruwa, tá anḡwa-he ḡeme emnde na fartarfe áte elva á ña na ña de ḡalaterseḡále na, á bina.

¹⁷ Daaci diyaweddiye ba shagera ganakini, lauktu ura á fetarfe wá, á fetaare áte názena a cenanaa ñane am waazu. Má ura cenáncena waazu keni, á ba anḡwa ura á ḡalanse elva á Yaisu *Almasiihu.

¹⁸ Daaci mi bánba ganakini cenaránka emnde a *Iserayiila waazu á labáre á higa ñanna emtu? Ba jirire cenaráncena. Am wakita á Dadaamiya keni anḡwa an puwa, a bá ñane: Ma áme keni emnde ta cena ba kwara-aatare tá ḡalá elva á Dadaamiya, labáre-aatare hyemhye am duniya baḡemme.

¹⁹ Una ni ba jirire mi bánba ganakini emnde a Iserayiila diyarka labáre á higa emtu? Ba jirire diyardiya, amá lyiyarka. Emtsaaḡe wá, ndza a bánba nabi Muusa werre, geni a bantsa Dadaamiya:

Anḡwa názu watse yá maganá ya, kwá de kuma shagerire á njá á emnde na ndza hyarefka ba názara keni na, watse á mbertembera ervaunḡe á kure ba seke kára, aḡaba itare ta emnde na ndza ḡaaka enḡkale-aatare na, á bina.

²⁰ Am iga á una ñanna, nabi Aisaya keni shebaaka dekideki, a ndaha zlafe ádaliye geni a bántsa Dadaamiya:

Emnde na ndza tatayarika na wá, sharisha, ya marateraa ire-aaruwa ba ge emnde na ndavarika dekideki na, a bá ñane.

²¹ Amá a ba ñane áte emnde a Iserayiila wá:

Váha deppe yá aṅkwa maraterá erva-aha-aaruwa geni yá dáháterá ásezerwa, amá kwalariyarkwale, ta magiya degdegire á ire.

11

*Dadaamiya yanka emnde a *Iserayiila*

¹ Daaci má estuwa wá, aṅkwa ndava-aaruwa zlafe ádaliye. Una á bánba ganakini Dadaamiya á yateraaya emnde-aara ñanna emtu? Yateraaka dekideki. Adaba ba iya an ire-aaruwa keni, ya ba ura *Iserayiila ñanna miyenne, ña emnde a jeba palle antara emnde á Bainjamain, ya ba wulfe á Ibrahima miyenne.

² Dadaamiya yateraaka emnde-aara na á dzeraterse kwáye am fantaufe á duksa bademme na. Caamane ábí diyakurdiya názena a ndasaa wakita á Dadaamiya áte nabi *Ailiya? Am sarte ñanna Ailiya a de kyuwanve ge Dadaamiya geni a valateraarvala ge Iserayiila-aha, a bá ñane á elvan ge ñane:

³ Yaakadada-aaruwa, baaka cebareceba nabi-aha á ña bademme, kyabarnaakyaaba tate á faká sadake ge ekka, náwa ya juwá ba iya palle kina ge dábakdába, ba iya ñanna keni tá kata ba jija.

⁴ Zlanaazle náza-aara, a naba ñwanánte ge Dadaamiya, a bá ñane: Ka juwa ka palle-ka, yá an zála debu vuye una magarka hele, kezlaranka ugje ge Baal.

⁵ Daaci am zamáne á miya kina keni, tá á ba aṅkwa Yahudiya á ñere na Dadaamiya a magateraa ñgurna, a dzeratersehe na.

⁶ Má kwa cenáncena ganakini Dadaamiya a magateraa ñgurna wá, a dzeraterse adaba shagerire á slera-aatare-ka. Ma andze adaba slera-aatare wá, daaci ñgurna na gafka ñgurna mázle-aara.

⁷ Ay á kátá bamiya uwe ñane elva ñanna? Amaana wá: Bademme á emnde a Iserayiila-aha-ka una sharánsha názena tá tatayaná itare na. Sey ta shanaa ba emnde cekwa am dágave-aatare, ta shanaa ba emnde na a dzeratersaa Dadaamiya na. Emnde umele-aatare wá, ta magaa degdegire á ire.

⁸ Una ñanna gevge á bá áte una á ndahaná wakita á Dadaamiya, a bá ñane: Dadaamiya a gaterve ba seke emnde na tá an ice á háre, ice-aatare keni á geva an hádá, tá nánka an ñane, hyema-aatare keni ba grenṅe ba estuwa, tá cenánka na. Sem ba vatená keni ta ba estuwa ñanna, á bina.

⁹ *Dawuda keni ndza a nyanyaterve ba estuwa, a bá ñane:

Kwakyire á náza zuze-aatare na a nyaterfenye zlegde na watse á ñáteráña kappe, tá segasheka dekideki am hufe-aara na, sey tá mbadembada bademme, lauktu watse tá tapántápa názena á de magaterná Dadaamiya na.

¹⁰ A garevge wulfe-aha ba uwe keni a naránka dekideki. Sey Dadaamiya á faterarfe zladfa ba kelaaazare, watse á zlanaazle ndzedfa am itare bademme na.

¹¹ Ankwa ndáva-aaruwa zlaḅe ádalíye, a bá iya wá: Am sarte na jaterja ektápaare ge Yahudiya-aha na wá, mbedarmbedá ba kereppe á dem haha emtu? Estuweka. Sera á elva ḡanna náwa estuwa: amaana: Itare garega haypa. Daaci Dadaamiya a yaterehe, a maraterán ge emnde a jeba umele mazle-aara unḡule á sha shífa ḡanna. A magaa una ḡanna, ba ganakini a kumarkuma áza emnde a jeba umele.

¹² Baakire á jirire na ta maganaa Yahudiya-aha na, a sateraa barka ge emnde baḡemme. Keda-aatare áte unḡule á Dadaamiya na ni, a sateraa rezegire estuwa ge emnde. Sakwa má watse eptsareptsá á sem sera-aara ḡeme wá, watse kwakya shagerire na á de magaterná Dadaamiya ge emnde baḡemme na.

Paul á fater magiya ge emnde na ta Yahudiya-aha-ka na

¹³ Kina wá, yá elvan ge kure emnde na kwa Yahudiya-aha-ka na: Iya, ganevge slebela á Dadaamiya ásezekure. Yá higa jipu áte slera-aaruwa ḡanna á fiyaare ḡane na.

¹⁴ Yá kátá geni tá kumetekuma Yahudiya-aha á ḡere námpire na á magaterná slera-aaruwa ge emnde umele na, watse yá lyelya emnde umele am itare kena.

¹⁵ Am sarte na Dadaamiya a yaa Yahudiya-aha na wá, kwakya emnde na melaremele antara Dadaamiya am duniya. Sakwa má watse lyaterválya Dadaamiya ádalíye ḡeme wá, watse kwakya emtakire na tá de shansha emnde baḡemme na. Ba itare na ndza ba seke tá an emtsa na keni, watse á saasa shífa á sem itare baḡemme.

¹⁶ Má á bá am ḡafa palle, takwala zunḡwire tá fán tsekemme ge slera á Dadaamiya, daaci ḡafa ḡanna baḡemme keni ba náza á Dadaamiya. Zlaḅe adalíye, má tara slalwe-aha antara uksuwe á náfa keni ba náza á Dadaamiya wá, daaci erva-aha á náfa ḡanna keni ba náza á Dadaamiya.

¹⁷ Náwa náfa umele zhara-aara anyaranyara an dzeḅa am fe á ura, ta naba ḡatsa umele-aha am erva-aha-aara, daaci ta saa erva-aha á umele á sawa am kaamba ba dey, ta se fafanuhe. Erva-aha á náfa na ta sanaa á sawa am kaamba na wá, una ḡanna á ndahá ba kure emnde na kwa Yahudiya-aha-ka na. Daaci duksa shagera na ndza tá sháná ba Yahudiya-aha na wá, kina kure keni kwá shánsha, ba seke una ni erva-aha á náfa tá shá ndzeḅa-aatare áte tara uksuwe antara slalwe-aha á náfa na.

¹⁸ Adaba una ḡanna, epsawaterka ḡekideki emnde na ta ba seke erva-aha á náfa na ta ḡatsateraahé áte mama na. Kwá dzegwánka magateraare kurávire ḡekideki, adaba kure keni kwa slalwe-aha-ka, kwa ba erva-aha áte mama náfa, ba erva-aha una tá shá ndzeḅa áte tara uksuwe, antara slalwe-aha á náfa. Erva-aha tá taa vaterteka ndzeḅa ge tara uksuwe antara slalwe-aha.

¹⁹ Ámbane á de bánba ura umele ganakini ta ḡatsa erva-aha náfa ḡanna áte mama na wá, ba geni tá puwa ḡere á dem sleḡe-aatare.

²⁰ Una ḡanna keni ba jirire, amá wá, itare ta tsekwataraahé áte mama adaba fartareka. Ekka na shakánsha sleḡe na keni ka shanaa adaba faktarefe. Effa hyema ba shagera, manḡa kurávire. Arge una ḡanna, nḡinja á ba an lyema á Dadaamiya am ervaunḡe.

²¹ Ya ndahanaa adaba uwe una? Adaba má Dadaamiya a magaterá estuwa ge Yahudiya-aha na itare ta ba seke erva-aha ḡanna á ba an jirire wá, ká kurken ekka wá, watse á yakya emtu má faktareka an jirire?

²² Diyaweddiye ba shagera ganakini Dadaamiya wá, slemággwe jipu, amá slezlaḍa zlaḍe ádalíye: slezlaḍa jipu áte edda una má á ḍabeka unḡule-aara na. Ge kure kina wá, slemággwe jipu áte kure, amá sey má kwá aḡkwa ḍabaná áte názá-aara. Má baaka una, kure keni watse á tsekwákuraatsekwa ba estuwa.

²³ Názá Yahudiya-aha wá, má yaránya mága degdegire á ire wá, una hyefka duksa ázeḡara, á eptsateraptsa zlaḍe ádalíye á sem sleḍe-aatare ba seke una á kataná ḡane.

²⁴ Ekkure emnde na kwa Yahudiya-aha-ka na wá, kwa ba seke erwa-aha á náfá á mbeca na tá se fafanu ge náfá na shagera a dzebanaa ura na. Una duksa na á magaaveka ḍekíḍeki áza emndimagwaha. Má janviyaaka mága duksa estuwa ge Dadaamiya, á de janviya eptsa Yahudiya-aha á sem sleḍe-aatare emtu? Itare ta emnde na á bá am fantaufe keni ta erwa-aha á náfá ḡanna an jirire ba itare!

Iserayiila-aha baḍemme watse tá de ḡezleserḡezle

²⁵ Egdzar mama-aha-aaruwa, kwa emnde na gakurevka Yahudiya-aha na wá, yá kátá marakuránmára názena ndza nasherire na. Zlaḍe ádalíye yá kátá kwá maga eḡkale, bawanka: Ná áte ire ba ḡere arge Yahudiya-aha. Náwa nasherire ḡanna: Yahudiya-aha umele ta naba maganaa degdegire á ire ge Dadaamiya, amá wá, geni tá njá ba estuwa dem ba ge ḍekíḍeki-ka. Am sarte na má de fartárfé emnde a jeba umele na a dzeratersaa Dadaamiya am duniya na baḍemme, itare keni tá de eptsá á sem sera-aara.

²⁶ Daaci má estuwa wá, *Iserayiila-aha baḍemme watse tá ḡezleserḡezle ba seke una á ndahanaa wakita á Dadaamiya na. Am wakita, a bá ḡane: Watse á jesaarje slelya ura am berni á *Siyauna, á de bezaterá ḡane haypa-aha-aatare ge emnde á Yakubu.

²⁷ Zlaḍe ádalíye, a bá Dadaamiya: Watse yá ḡuḍa namána-aaruwa antara itare am sarte na má watse yá yateraare haypa-aha-aatare na.

²⁸ Má ge cená labáre á higa wá, Yahudiya-aha cenarka ḍekíḍeki, garevge kelaade-aha á Dadaamiya. Una ḡanna keni á wayakurantá ba Dadaamiya ge kure. Amá má áte dzera emnde-aara na a maganaa ḡane wá, ta náwiya-aha ba itare, aḍaba ndza ta shan werre eggye-aha-aatare áza Dadaamiya.

²⁹ Aḍaba má Dadaamiya dzersedzere emnde-aara, a gaterar barka wá, una ḡanna náza dem ba ge ḍekíḍeki, ḡane á eptseka elva-aara ḍekíḍeki.

³⁰ Werre, ndza kwá emnde na fakuransáreka ge Dadaamiya na ba kure. Amá kina aḍaba degdegire á ire á Yahudiya-aha wá, Dadaamiya á magakurá zezarizere.

³¹ Watse ba estuwa ge Yahudiya-aha keni. Kina wá, zlaḍe itare tá maganá ba degdegire á ire ḡanna emtsaade ge Dadaamiya, ḡane keni á magakurá shagerire ba ge kure. Amá wá, á magán ba geni a diyareddiye Yahudiya-aha á ḡere ganakini hyarephyé geni á zatervárze Dadaamiya, a sarsawa á sem sera-aara.

³² Daaci á belaterná ba Dadaamiya baráma ge emnde baḍemme geni a faransáreka na. Aḍaba am iga-aara, á kátá maraterá zezarizere-aara ge emnde baḍemme.

Yaikkire á Dadaamiya wá, jauje ge duksa baḍemme

³³ Dadaamiya wá, duksa baḍemme á bá ázeḡara, slemággwe jipu áte emnde. Baaka ura á diyeddiye eḡkale-aara, antara diya-aara, ira názena

a njeta njane ganakini á emmága na, baaka edda una á dzegwándzegwa pakya sera á názu am ire-aara dekideki.

³⁴ Ba seke una ni ta puwetaa am wakita á Dadaamiya, a bá njane: Ware edda una diyaadiya názena á slaslaná Yaakadada na? Áme edda una á dzegwándzegwa geva slesawari-aara na?

³⁵ Emtu anjka edda una ndza a vanta duksa ge Dadaamiya, anjka á dabaná áte gema emtu? Ura estuwa á jarka dekideki, á bina.

³⁶ Adaba duksa bademme a nderanaa ba njane. Má uwe keni á njaná ba njane, bademme ba náza-aara. Galaumigálá ba njane palle dem ba ge dekideki. *Aamin.

12

Elva á shifa á edda una átuge Dadaamiya

¹ Yá njalákurá adaba una njanna egdzar mama-aha-aaruwa, geni kwá yaná ire á kure bademme ge Dadaamiya. Shifa á kure a gevge ba seke zhel kyawe na tá icaná sadake-aara ge njane na. Njawnja an cufeddfire áte una á kataná njane. Magaumága á ba áte una njanna, adaba njane a zamivarhe, a magamiyaa maggwire kwakya. Unjule á kezlaná ugje ge Dadaamiya an jirire wá, baaka arge una njanna.

² Dabauka mága á emnde a duniya na. Amá yawánya a eptsakurtepts ba Dadaamiya an hakuma-aara, a vakurteva ba njane enjka á jirire, kwá gevge ba seke ndza kure-ka. Daaci má gakurevge estuwa, watse kwá naba diyeddiye názena á kátáná njane keni. Nazena á kátáná njane na wá, amaana: duksa na shagera na, antara una má hayánháya njane na, ira duksa na áte unjule-aara na.

³ Adaba njurna na a maginaa Dadaamiya, a naba give slebela-aara na wá, yá naba ndakurndaha iya ma ge ware á kure keni, ganakini ma ware á kure keni a kanteka ba njane ire-aara an kurávire, amá a tsaatse á bá áte deydey á ndzedá-aara na a vanta Dadaamiya ge mága slera am fetarfire-aara.

⁴ Vuwa á urimagwe wá, ba palle zelette. Amá wá, an ubiya-aha antara duksa-aha gergere kwakya, daaci ma uwe keni slera-aara ba tsekemme am vuwa njanna.

⁵ Njá á miya keni ba estuwa njanna. Ma kwakya, amá mi ba seke vuwa á ura palle. Bademmire á miya má á ba an másláva an másláva. Adaba gamiyevge palle antara Yaisu *Almasihu keni.

⁶ Zlafe á dalye, Dadaamiya a magamiyaa njurna kwakya, a tegamiyaa hákuma á mága slera-aha keni gergere bademme. Daaci ma ware á miya keni a emmága slera-aara an hákuma na a vanta Dadaamiya ge njane. Daaci edda una a shaa hákuma á mága slera á nabiyire, sey a emmága á ba áte unjule-aara ba seke una a banna Dadaamiya na.

⁷ Edda una njane a shaa hákuma á melateru ge emnde, njane keni a emmága slera-aara. Edda una a shaa hákuma á kwaraterse duksa ge emnde keni, a njáná slera-aara.

⁸ Edda una a shaa hákuma á faterem ndzedá am vuwa ge emnde áte unjule á Dadaamiya, a emmága. Edda una a shaa hákuma á melateru ge emnde an nalmáne-aara, sey a emmága an ervaunje-aara palle. Edda

una ñane a shaa hákuma á geve slekatafke á emnde keni, a emmága slera-aara an shagerire á ervaunđe. Edda una a shaa hákuma á mága maggwire, ñane keni a emmága á ba an higa.

⁹ Wayauka emnde á ba áte we ba dey, amá wayauterwáyá an ervaunđe á kure palle. Fauka vuwa á kure am tata á mága shagerkire đekideki, ma vaatara keni kure magaumága ba shagerire.

¹⁰ Magaumága wáyáva am dágave á kure áte wáyáva á egdza mamire; ma ware á kure keni a effa zherwe áte emnde umele an shagerire á ervaunđe.

¹¹ Gawuvka emnde á masefe am slera á Yaakadada, amá gawuvge emnde a ndzendzedá am slera ñanna, kwá maganá an ervaunđe á kure palle.

¹² Ma vaatara keni gulawanaaka higa á kure đekideki, adaba kwá ankwá an tama áte duksa á Dadaamiya. Ma am zlađa-ara keni, faufa ervaunđe ba shagera, ma vaatara keni gulawanaaka maduwa á kure đekideki.

¹³ Melawaterumele ge egdzar mama-aha á kure emnde a fetarfe na tá taa hyanveka ge wedera-aha-aatare na. Lyyaulyya wayve-aha á kure keni an erva buwa.

¹⁴ Gawaterga barka ge emnde na tá ankwá fá zlađa áte kure, yekawaterarka emtanjkire đekideki.

¹⁵ Má tá am geđa emnde, kure keni higauhiga antara itare; má tá an yawe á kyua am ice itare, kure naba kyuwaukyuwa antara itare.

¹⁶ Njawinja á ba áte ye palle antara sleriya-aha á kure. Magauka kuráviere đekideki, ma slera-ara keni naba magaumága, bawánka ganakini slera na zlaya á ñere-ka. Zharauka ire á kure ba seke kwa emnde na kwakya diya á kure.

¹⁷ Má ura a magakuraa emtanjkire, eptsawannaaka an emtanjkire. Ekkure wá, tatayautátáya mága shagerire na watse emnde bademme tá de zlebakurzleba átekwa na.

¹⁸ Ekkure wá, mákini kwá shánsha wá, ma estara keni magaumága názena kwa dzegwanaa kure ganakini kwá njinja an hairire antara emnde bademme.

¹⁹ Daaci egdzar mama-aha-aaruwa, kure wá, eptsawaternaaka emtanjkire na tá magakurná emnde na an emtanjkire, yawánya, watse á eptsaterná ba Dadaamiya má watse nahetenáhá am ervaunđe-aara. Adaba ankwá an puwa am wakita á Dadaamiya ganakini: A bántsa Yaakadada Dadaamiya: Watse yá eptsaternáptsa ba iya emtanjkire-aatare, yá de peláná ba iya degun-aara.

²⁰ A bá ñane zlađe adaliye: Má á wáná waya ge slekeláade á ña wá, naba vanteva ka názu á zuze; má á wáná ndera, vanteva názu á shushe. Má ekka magakanaamaga una ñanna, jakja an lindi zlauzle.

²¹ Yawanánka baráma đekideki ganakini emtanjkire á egga midalire arge kure, amá gawegga ba kure midalire an mága maggwire.

13

Fawatersarfe ge emnde na tá an hakuma á ngumna

¹ Sey emnde bademme tá fatersaarefe ge emnde na tá an hakuma á ngumna. Adaba bademme á emnde á hakuma, a vatertaa ba Dadaamiya hakuma ñanna, a fanaa ba ñane ngumna ñanna.

² Daaci ma ware una á maganá garda ge edda á hakuma á ngumna keni, edda-aara a ebzu ba elva á Dadaamiya. Emnde a mága una ñanna tá anƙwa fa ire-aatare á dem zawa.

³ Má ura á maga ba shagerire, ñane baaka lambe-aara átuge emnde a hakuma. Sey ba emnde a magá shagerkire una tá njá á bá an lyawa átuge itare na. Daaci má wayanƙa nja an lyawa átuge male-aha á duniya wá, emmága ba shagerire, watse tá hayák-haya.

⁴ Adaba itare keni ta emnde a slera á Dadaamiya, tá anƙwa mbakurse ba mága shagerire. Má gakúge emtanƙire wá, una wá, sey ká kuvaterkuva, adaba hakuma na a vatertaa Dadaamiya na gavka ba dey. Itare keni a tsateraa ba Dadaamiya ganakini tá gevá emnde a slera-aara. Edda una má á maga emtanƙire wá, itare tá pelansepele an emtanƙire-aara. Daaci una ñanna á mara ba duksa na am ervaunƙe á Dadaamiya na.

⁵ Adaba una ñanna, shagera ba kwá fatersarefe ge male-aha á duniya. Una keni, a gevka adaba kwá kuva zladá, amá adaba diyakurdiya am ire á kure ganakini una ñanna an unjule-aara.

⁶ Hadáma keni kwá puwaná adaba ba una ñanna. Adaba itare emnde a ngumna ñanna keni, a bazlateraa ba Dadaamiya geni a magarmága slera ñanna áte shagerire.

⁷ Vawaterteva ma ge emnde-ara-aatare keni bademme. Adaba á belateraa ba ngumna. Vawaterteva hadáma-aatare ge *emnde a jáhá hadáma; ma emnde a jaha uwe keni, vawaterteva ge emnde a jaha názena a tsanaa ngumna na bademme. Faufa dárádza áte emnde na hyarephyge geni kwá fa dárádza áte itare, faufa zherwe áte emnde na máki zlaya-aatare na keni.

Wáyávire áte sleriya

⁸ Njawka an gema áte kure dekideki. Názena á njá áte kure ba seke gema na baaka halavuwa-aara dekideki na ge kure wá, ba mága wáyávire áte emnde. Máki ura wayawáya an emnde wá, edda-aara maganaamaga názena ma shairiya-aha á Dadaamiya na bademme.

⁹ A bá shairiya-aha á Dadaamiya wá: Manƙa gwardzire, jeka shifa, ileka, feka ice á ña am duksa á emnde. Bademme á shairiya-aha ñanna náwa itare na, antara ba umele-aha na zlaƙe tá anƙwa na keni, tá á bá am huƙe á shairiya palle na a bá: Ewwáyá sleriya á ña ba seke ire á ña, á bina.

¹⁰ Edda una má wayawáya an sleriya-aara wá, á maganá nka emtanƙire. Daaci máki wayak-wáya an sleriya á ña wá, ekka magakanáamaga názena á ndahaná shairiya-aha á Dadaamiya na bademme.

Tsakwawamitsakwa hyema anƙwa á sawa Yaisu

¹¹ Daaci estuwa, wawauwáva ba shagera ge mága una ñanna, adaba ba kure keni diyakurdiya ganakini zamáne na, zamane á kwá pá hare amkweka. Áza Dadaamiya wá, herzhapteherzhe sarte á lya shifa á miya náza ba ge dekideki. Seke una am fantaufe á miya ge fetaare áte Yaakadada Yaisu *Almasihu na ka mazla-aara.

¹² Kina wá, gevge ba seke mi herzhe á wera ekse, á zlalá tabedammire mázle-aara. Daaci halaumiyanthálá kazlanja na mí de wava an ñane na am erva, yawamiyánya shagerkire na tá maganá am tabedammire na mázle-aara.

¹³ Njauminja áte uññule-aara ba seke emnde na tá zlála an vaciya na. Faumifa hyema mázle-aara, gaumiyevka emnde a mbazla, bi emnde a mága máme, antara gwardzire, an dágaldagala, an shelha áte ura, ira mága dakarire.

¹⁴ Amá eksawanteksa hala-aha á Yaakadada Yaisu Almasiihu ba seke kazlaña á wáwa á kure. Shagerkire na á kataná ervaunđe á kure na, á ba an ire keni dzamauka mázle-aara.

14

Habazauka sera á emnde

¹ Má áte elva á wáyávire am dágáve á kure wá, viyawanaaka edda una zlađe gyepka am fetarfire na, habazauka sera á názena a fetaara ñane am ervaunđe-aara ge shagerire na.

² Náwa yá bakurá jeba á elva-aha ñanna áte náza za: Ura umele, ñane gyepgye am fetarfire, diyaadiya ganakini ma uwe keni á diya ba ezza bađemme. Daaci ñane, baaka názu á yainya, á ezza bađemme. Mbate, edda una zlađe gyepka am fetarfire na, bađemme á hyuwa ñane á feka áte we-aara đekideki.

³ Daaci edda una baaka názu a yanaa ñane na keni, a epsaweka edda una á dzeraná an dzera duksa na. Iyau, edda una ñane á zá ba daugdza-aara na keni, a habazeka sera á edda una bađemme hyuwa á ezza na. Ađaba baaka edda una a yanaa Dadaamiya am itare.

⁴ Há! Ábi ñane nave á Dadaamiya. Ekka edda una ká habaza sera á náve á ura na, ka hyef ware ka? Ma á maganá áte uññule-aara ñane, ma á mañka áte uññule-aara watse á de mbeđa keni, naba yainya ka watse á banánba ba edda-aara ge ñane. Ñane keni á mbedeka đeme. Á hyefhye ndzeđa á Yaakadada Yaisu *Almasiihu ge tsanmártse.

⁵ Zlađe ádalije, áza ura umele, váha umele jauje ge háre-aha umele bađemme. Amá áza ura umele wá, bađemme háre-aha ta ba kalkale. Ge jirire wá, shagera ba ma ware keni a diyeddiye ba ñane názena am ervaunđe-aara ge đaba barama shagera.

⁶ Edda una ñane á fá dárádza á ba áte váha palle am háre-aha á bere na keni, á kátá zleba ba Yaakadada an ñane, ba seke náza edda una á dzereka na. Iyau, edda una bađemme hyuwa á ezza na keni á zleba ba Yaakadada an ñane, ađaba zunñwe á slafaná we ba ge ñane emtsaade. Edda una ñane wayaaka zá duksa bađemme na keni, ñane keni á magán ba ge zleba Yaakadada, á slafaná we-aara ba ge Dadaamiya ñane keni ađaba názena á záná ñane.

⁷ Nawa yá bakuranba zlađe ádalije geni, baaka edda una am dagave á miya á njá an shifa ge ire-aara, baaka edda una watse á emtsa ge ire-aara keni. Miya wá, ma má an shifa keni, má an shifa ba ge Yaakadada á miya.

⁸ Ma má an emtsa keni, má an emtsa ba ge ñane. Daaci ma má á bá an shifa á miya, ma má an emtsa keni, bađemme á miya ma ba náza-aha-aara.

⁹ Ađaba ñane ndza a emtsehe, amá tsetse am fáya geni á gevge Yaakadada á emnde na tá an shifa, antara emnde na tá am fáya keni bađemme.

¹⁰ Ay a dakmá uwe ge ekka, ká habaza sera á egdza emmeña na? A dakmá uwe geni ká epsawa egdza emmeña na? Ábí watse bađemme á

miya mí de tse á katafke á Dadaamiya á de kyáná ba ñane palle shairiya á miya?

¹¹ Adaba anƙwa ndahán ba estuwa wakita á Dadaamiya, a bá ñane: Á bántsa Dadaamiya Yaakadada: Baɗemme á emnde, watse tá se ba am sera-aara, tá se ndahaná ba itare an we-aatare geni ya Dadaamiya ba iya.

¹² Daaci estuwa, ma ware keni watse á de ndahaná ba ñane an we-aara á katafke á Dadaamiya názena ndza a maganaa ñane na.

Maɗka názena á de vanta ektápaare ge egdza emmeɗa

¹³ Daaci má estuwa wá, ma ware keni a yanya hábaza sera á egdza emmeɗara na mázla-aara. Náwa názena kwá de maganá kure arge una ñanna: Baɗemme a názena máki watse á vanta ektápaare ge egdza emmekure, watse á mbeɗa á dem haypa adaba kure na, magauka duksa ñanna ɗekidɗeki.

¹⁴ Am ganjerevge palle an Yaisu *Almasiihu, diyandiya ba jirire ganakini baaka duksa na gevge haram ba ge ire-aara na. Amá ge edda una ñane á zharán ba seke shagerka na wá, má zuze keni á zu ba haram ñanna ba jire.

¹⁵ Máki ká anƙwa za duksa na watse á de fanem shunɗula am erwaunɗe ge egdza emmeɗa wá, daaci ekka dzalakevdzala áte baráma á wáyávire á katafke-aara. Yaisu Almasiihu a naba yá ire-aara, a naba emtsehe adaba egdza emmeɗa ñanna, mbeɗanaaka ka adaba duksa na ká záná á ba á dem huɗe na.

¹⁶ Ekka wá, ndavakanundave ge erwaunɗe á ña, amá má diyakdiya ganakini watse tá de wesha elva emnde adaba ekka wá, shagera ba ká yainya.

¹⁷ Adaba am tate na á nja Dadaamiya an sleksire-aara wá, duksa yaikke ba kazlaɗa na á vaterta Sheɗɗekwe Cuɗeɗe ge emnde na. Kazlaɗa ñanna wá: Ba nja an jirire, antara hairire, ira higa. Yaikke ba una-aha ñanna arge elva á náza za, antara elva á náza sha.

¹⁸ Edda una máki anƙwa á maganá slera ge Yaisu Almasiihu áte una ñanna wá, ñane shánsha háyá yaikke áza Dadaamiya, ba emnde keni tá de zleba ba ñane.

¹⁹ Adaba una ñanna, wawaumíwáwa ba shagera ge mága názena watse á samiya ba hairire, watse á dá emnde á Dadaamiya á de katafke na.

²⁰ Badzanveka ka názena a maganaa Dadaamiya á ba adaba elva á náza za. Náza za wá, diyamidiya ganakini baaka una haram ba ge ire-aara na. Amá máki watse á de magaterá ektápaare ge emnde wá, zlaya á ña-ka mázla-aara ba ge faná áte we keni.

²¹ Duksa na ká maganá ka wá, máki watse á de vaterte ektápaare ge egdzar mama-aha á ña na wá, ma hyuwa, ma mbazla, ma uwe keni, yáinya ba ɗekidɗeki.

²² Názena ni ka disaa ka am erwaunɗe á ña áte jeba á duksa-aha ñanna wá, a njinja á ba am huɗe á ña, am dágave á kure an Dadaamiya. An barka ba edda una á njá á ba an higa áte názena a maganaa ñane.

²³ Amá edda una a naba zu duksa an shaige am erwaunɗe, ñane wá, femfa ire-aara am záwá, adaba a gu duksa na baraaka am ire-aara. Baɗemme á názena á maganá ura, má njanteka ba shagera am erwaunɗe-aara ganakini gevge halál wá, una ñanna haypa.

15

Elva a mága duksa na watse emtáke áte emnde

¹ Daaci miya emnde na gyainerebgye am fetarfire na wá, shagera ba mí melaterumele ge emnde na zlaɓe cekwa ndzedá-aatare na, zharaumika ba ire á miya palle.

² Ma ware á miya keni, magaumimága názena watse emtáke áte egdzar mama-aha á miya, watse á dáterá á de katafke am elva á Dadaamiya na.

³ Ba seke una Yaisu *Almasiihu, ɲane ndza zharaaka ire-aara. Aɲkwa elva-aara am wakita á Dadaamiya, a ba ɲane: Zlázle na ta zlazláká emnde na a eptsiyaare ge iya, a ba ɲane.

⁴ Baɗemme á názena ta puwetaa am wakita á Dadaamiya werre na, ndza ta puwete ba ge kwaramise duksa áte ɲane. Dadaamiya á kátá famiyem ndzedá am vuwa, á kátá kwaramise farvaunɗe, á weramita estuwa ice áte duksa-aara, geni mi fetefa tama á miya átekwa.

⁵ Dadaamiya edda á vanta farvaunɗe, antara edda á fanem ndzedá am vuwa ge ura, a jakurammeje ye á kure, lauktu ma uwe á kure keni kwá maganá á ba áte názá á Yaisu Almasiihu.

⁶ Zlaɓe ádaliye, lauktu baɗemmire á kure kwá de gálá Dadaamiya Eddeɲara ge Yaisu Almasiihu an ervaunɗe á kure palle, kwará á kure keni átirpalle.

A higarhiga emnde baɗemme am duniya

⁷ Ba estuwa egdzar mama-aha-aaruwa, ba seke una ni a naba lyakur-vaahe ge Yaisu *Almasiihu ge kure na wá, kure keni lyiyauliyi emnde an ervaunɗe á kure palle. Magaumága una ɲanna, geni baɗemme á emnde a galargálá Dadaamiya.

⁸ Yá ndaakur ba jirire, Yaisu *Almasiihu wá, ɲane a se melateru ge Yahudiya-aha, geni á maraterá jirire á Dadaamiya, geni ɲane á eptseka elva-aara dekideki áte duksa na ndza a ndaater ge eggye-aha-aatare werre, ganakini watse tá shánsha na.

⁹ Zlaɓe ádaliye, a sawa geni emnde a jeba umele keni a galargálá Dadaamiya aɗaba zevarzire-aara. Ba seke una aɲkwa ta puwete am wakita á Dadaamiya, a ba ɲane:

Yá de galáká am dágave á emnde a lárde-aha á duniya baɗemme, watse yá galagálá am láhe-aaruwa.

¹⁰ A ba am wakita á Dadaamiya ɲanna zlaɓe ádaliye, a ba ɲane:

Ekkure emnde a lárde-aha á duniya baɗemme, higauhiga antara emnde a lárde na a eksesaa Dadaamiya na.

¹¹ Zlaɓe zlauka emtsaade, a ba ɲane zlaɓe ádaliye:

Baɗemme á kure kwa emnde a lárde-aha umele, galaugálá Dadaamiya Yaakadada, a jerka ura dekideki ni ɲane galaaka na.

¹² Nabi Aisaya keni ndza a enndáhá, a ba ɲane:

Watse a jerje ura am emnde á Yaisa, ɲane á se gev slekse arge emnde a jeba umele keni baɗemme. Baɗemme á emnde a jeba umele keni tá de shá táma á shifa aɗaba ɲane.

¹³ Daaci Dadaamiya edda á vante táma ge ura, a vakurteva hairire geni kwá higetehiga am ervaunɗe á kure, aɗaba fetarfire á kure áte ɲane. Daaci estuwa, táma á kure na áte ɲane na keni, watse a gyevgye ba seke

dukša-aha ṅanna dámnda am erva á kure zlauzle. Á de vakurte jeba á táma ṅanna an hákuma á Shedekwe Cufedfe.

Názena a berha Paul ge puwete elva na

¹⁴ Egdzar mama-aha-aaruwa, diyandiya ba jirire ganakini shagera ervaunđe-aha á kure, diyakurdiya unjule á Dadaamiya bademme, hyaikurefhye ge tsanmaaretse ge ire á kure am dagave á kure.

¹⁵ Aley keni wá, á piyiteka dukša geni yá puwakurtepuwa elva-aha umele am wakita-aaruwa ṅanna náwa ṅane na, yá ndaakur elva-aha ṅanna á ba an ndzeđa, geni yá sanaasa eṅkale-aha á kure áte dukša na ba kure keni diyakurdiya na. Iya ṅanna yá bakurá elva estuwa na keni, a maginaa ba Dadaamiya ṅgurna-aara.

¹⁶ ṅgurna na a maginaa Dadaamiya na wá, adaba a give sleslera á Yaisu *Almasiihu am dagave á emnde na garevka Yahudiya-aha na. ṅannaṅa slera á balaterá labaré á higa ge emnde na garevka Yahudiya-aha na an ervaunđe-aaruwa palle ba seke *liman á Dadaamiya. Yá kátá itare keni shifa-aatare á gevge shagera am ice á Dadaamiya, ba seke sádáke na tá vantá emnde-aara áte namaari-aara, an hákuma á Shedekwe Cufedfe.

¹⁷ Adaba una ṅanna, am nja-aaruwa am erva á Yaisu Almasiihu na wá, gedantegedá jipu am slera á Dadaamiya na yá anjwa maganá ya.

¹⁸ Baaka elva na yá ndahaná ya an ndzeđa-aaruwa bademme seke názena a maganaa Yaisu Almasiihu am slera-aaruwa ge sa emnde na garevka Yahudiya-aha á sem sera á Dadaamiya, geni itare keni a faransaarefe. A magaa dukša ṅanna á kya slera-aaruwa, antara elva-aha na a segáshe am mbuwe-aaruwa na.

¹⁹ Shedekwe Cufedfe keni marsemáre hákuma-aara, ya magaa najipua-aha gergere kwakya, baaka názu ya shebanvaa ya am labare á higa, elva a Yaisu Almasiihu na ya balanaa iya. Ya fantau am Urusaliima, kwaye ya de halavuwa átevege Iliriya.

²⁰ Wayanwáyá jipu bálá labare á higa, elva a Yaisu Almasiihu am ekse-aha na ndza cenaránka emnde elva-aara dekideki na, arge am ekse-aha na emnde cenaráncena zlauzle na, geni a danka á de dzegwanu ge slera á ura umele.

²¹ Yá kátá maganá áte una anjwa ta puwete am wakita á Dadaamiya na, a ba ṅane:

Emnde na ndza barateránka elva áte ṅane dekideki na, baira watse tá zharanaazhara á ba an ice-aatare. Emnde na ba uwe keni ndza cenaránka áte ṅane na keni, watse tá cenáncena.

Paul maganaamaga niya a dem Rauma

²² Ser kwakya ndza yá kátá dezekure, amá shanapteka adaba ba una ṅanna.

²³ Iva wányara-wányara una yá kátá ba dezekure, amá shapteka dekideki, á piyita ba slera-aha. Amá kina wá, zlauzle slera-aaruwa am ekse-aha ṅanna.

²⁴ Kina wá, njanantenja mázla-aara geni sey yá dem larde á kure emtsaade, yá de puwansepuwe ázekure, lauktu watse yá zlalá á dem Aispaniya. Daaci má watse yá tse ázekure wá, yá kátá ma kwá meliyumele am shula-aaruwa ṅanna.

²⁵ Amá am kinire na wá, zlađe yá eptsá á dem Urusaliima emtsaade, adaba anjwa egdza slera yá de magaterán ge emnde a fetarfe na tá áhuwa.

²⁶ Slera ḡanna wá, amaana: Emnde a fetarfe na tá am Makiduniya, antara emnde na tá am Akaya, ta magaa niya á melateru ge emnde a fetarfe na tá am Urusaliima cekwa duksa-aatare na, an názena a shanaa erva-aatare.

²⁷ Una ḡanna keni ta shantuwa ba itare an ire-aatare. Ge jirire wá, ta magaa duksa shagera, zlaya jipu. Adaba ndza ta melateruwa ba Yahudiya-aha zunḡwe, lauktu tá shá barka estuwa áza Dadaamiya. Daaci itare keni zlaya ba ta melaterumele an nalmáne na am erva-aatare.

²⁸ Ba seke una ya ndakurndáha na, máki zlannaazle slera á da sadake ḡanna, má danateránda nalmáne ḡanna sesse am erva-aaruwa wá, watse yá dedde emtsaadfe á dezekure, lauktu watse yá meláná á dem Aispaniya.

²⁹ Ba jirire diyandiyá ganakini ma watse danemda ya am dágave á kure, nja na ni watse mí de njá antara kure na wá, Yaisu *Almasiihu á de gamiyar barka an tsaka ire.

³⁰ Egdzar mama-aha-aaruwa, yá ḡalákurá adaba Yaakadada Yaisu Almasiihu, antara adaba wáyávire na a vamitaa Shedekwe Cudedde na, melawiyumele an maduwa-aha á kure, ḡalauminálá Dadaamiya an ervaunḡe á miya palle, yawamiyánka dekidefi.

³¹ Magaumága una ḡanna, geni a ḡezliyaanḡezla Dadaamiya áza Yahudiya-aha á ḡere na fartareka áte Yaisu Almasiihu na am Urusaliima, antara geni wedere na á diye á dehuwa na keni a lyarvaalya emnde a fetarfe na tá áhuwa an erva buwa.

³² Daaci estuwa, má wayetewáyá Dadaamiya wá, yá de shákurá á ba an higa am ervaunḡe, yá de puwansepuwe am dágave á kure.

³³ Dadaamiya wá, edda á hairire ba ḡane, a njinja an kure bademme. *Aamin.

16

Paul á gater use ge emnde an zhera an zhera

¹ Náwa yá anḡwa bakurá elva áte egdza emmemiya mukse, zhera-aara Faibe, ḡane egdza emmemiya am elva á Yaisu *Almasiihu. Yá ndaakurá ba iya una: ḡane sleslera á Dadaamiya jipu am Kainḡkairiya.

² Daaci má daada mukse ḡanna am dágave á kure wá, lyauvaalya an erva buwa áte una ni á lyayáter ge emnde a fetarfe na. Melawanumele an wedere-aha-aara bademme. Adaba ḡane keni á magaterá maggwire ge emnde kwakya, ba iya na keni tapannaatápá maggwire-aara.

³ Gawaterga use-aaruwa ge tara Piriskila, antara zhele-aara Akilas, itare ta emnde na ndza ḡa magaa slera á Yaisu Almasiihu kerde.

⁴ Ndza ta hayaa ba á keḡa shifa-aatare adaba iya. Itare wá, yá zlebáterá ya palleka, bademme á emnde a fetarfe na garevka Yahudiya-aha na tá zleba ba itare.

⁵ Yá anḡwa gater use-aaruwa ge emnde a fetarfe na tá jáháva am mba-aatare ge cena waazu na keni bademme. Yá anḡwa gan use-aaruwa ge ura-aaruwa Aipaynaitus, slezunḡwe ge fetaare áte Yaisu Almasiihu am haha á Aziya.

⁶ Gawanga use-aaruwa ba kwakya ge Maari keni, ḡane mukse na wawaawáva jipu ge melakurumele am slera.

⁷ Gawaterga use-aaruwa ge emnde a jeba-aaruwa tara Andaraunikus, antara Yuniyus na ndza ḡgwadaraḡeráḡgwada am danḡay antara itare na. Má ge fetaare áte Yaisu Almasiihu wá, ta emnde a zunḡwe ba itare

arge iya, ta emnde a belá á Dadaamiya, diyardiya emnde a fetarfe una ñanna bademme.

⁸ Yá anƙwa gan use-aaruwa ge Ampliyatus, ñane ura-aaruwa jipu, a jañermaa ba Yaakadada.

⁹ Yá anƙwa gan use-aaruwa ge Urbanus ñane keni sleslera á Yaisu Almasiihu ba seke miya, ira ura-aaruwa Istaki. Gawaterga use-aaruwa bademme-aatare.

¹⁰ Yá anƙwa gan use-aaruwa ge Apailais, ñane edda una bashubáshe duksa adaba zhera á Yaisu Almasiihu, marsemáre ba parakke ganakini ñane fetarfire. Gawaterga use-aaruwa ge tara Aristubul antara emnde a huđe á há-aara bademme.

¹¹ Yá anƙwa gan use-aaruwa ge Hirudiyaun, ñane keni ña ba palle, antara emnde na tá am huđe á há á Narkisu na tá anƙwa d̄aba Yaakadada na keni, gawaterga use-aaruwa bademme.

¹² Yá anƙwa gater use-aaruwa ge egdzar mama-aha á miya ñwasha, tara Tarifina, antara Tarifusa, ñwasha na tá anƙwa wawa jipu an slera á Yaakadada na, ira Pairsis, ñane keni ba egdza emmemiya mukse na wayamiwáyá jipu, anƙwa á wawa jipu ge maganá slera ge Yaakadada na. Yá anƙwa gan use-aaruwa ba kwakya.

¹³ Yá anƙwa gan use-aaruwa ge Rufus, ñane sleslera á Yaakadada na an diya na, tá antara emmenjara na ya gev ba seke egdza á huđe-aara na.

¹⁴ Yá anƙwa gater use-aaruwa ge tara Asinƙiritus, an Filigaun, an Hairmais, an Patraubas, an Hairmas, ira egdzar mama-aha á miya emnde a fetarfe na tá antara itare, yá anƙwa gater use-aaruwa bademme-aatare.

¹⁵ Yá anƙwa gater use-aaruwa ge tara Filaulaugus, antara Yuliya, ira Nairiyus tá an egdza emmenjara mukse. Yá anƙwa gater use-aaruwa ge tara Aulimpas, tá antara emnde a d̄aba Dadaamiya na ta kerde na, yá anƙwa gater use-aaruwa bademme-aatare.

¹⁶ Gauga use-aaruwa am dágave á kure an ekhya ervaunƙe á egdza mamire. Bademme á emnde a d̄aba Yaisu Almasiihu na tá am ekse-aha áhuna tá anƙwa gatur use-aatare ba kwakya.

Tsufautsufa ire á kure tá anƙwa emnde a mbádfá ura

¹⁷ Yá ndaha ba kure egdzar mama-aha-aaruwa: Tsufautsufa ire á kure ba shagera, adaba tá anƙwa emnde na tá sá ba náza tega ye á emnde, ta mbaɗaa egdzar mama-aha-aatare kwakya, itare tá njá á ba maga ba gá jáwe arge elva na kwa tsahesaa kure zlauzle na. Njauka antara jeba á emnde ñanna deƙideƙi.

¹⁸ Jeba á emnde ñanna tá wawanu ba ge ire-aatare, palle á názu tá maganán ge Yaakadada Yaisu *Almasiihu wá, baaka deƙideƙi. Tá ekhyaterá kwára lailaidde ge emnde an elva-aha emtáke emtáke, tá jaterá estuwa enƙale ge emnde na zlaɓe cekwa diya-aatare na.

¹⁹ Amá ázekure wá, una ñanna á taa gevka deƙideƙi. Bademme á emnde diyardiya fesarefire á kure áte Yaakadada. Ekkure wá, higakuritehiga jipu. Daaci yá kátá á farfe zlaɓe ádaliye enƙale á kure ge mága maggwíre, weshawanteka an mága kelaadire.

²⁰ Áza Dadaamiya edda á hairire wá, a juwa ba keskiya mázla-aara ganakini á de ñgerɗanñgerɗa Shaitaine, watse kwá de puwa sera á kure áte ñane.

A magakuránmaga Yaakadada Yaisu Almasiihu ngurna ge kure bademme.

²¹ Á anjwa á gaktur use-aara Timaute sleslera á Dadaamiya ázerwa. Emnde a jeba-aaruwa tara Lukiyus, antara Yasaun, ira Sausipaterus, itare keni tá anjwa gaktur use-aatare.

²² Kina wá, iya Tairtiyus na ya gev erva á Paul, yá puwaná ya wakita na keni, yá anjwa gaktur use-aaruwa bademme á kure an zhera á Yaakadada.

²³ Anjwa á gaktur use-aara patuma-aaruwa Gayus; emnde a fetarfe umele na tá áhuna na keni bademme tá tsekwa á ba am mba-aara. Tara Airastus patáka á ngumna am berni na, tá antara egdza emmemiya Kawartus, tá anjwa á gaktur use-aatare itare keni.

((
²⁴ A hyantehya Yaakadada Yaisu Almasiihu ngurna-aara áte kure bademme á kure. *Aamin)).

Elva a gálá Dadaamiya

²⁵ Galaumigálá Dadaamiya, edda á hákuma ba ñane ge ndzedakurte-ndzedá áte una tá ndahaná am labáre á higa na yá anjwa balaterná iya ge emnde na. Elva ñanna wá, á maramiya názena ndza a slanaa Dadaamiya werre, ndza nasherire-aara ba ge ñane palle na. Amaana wá, ndza marateránka Dadaamiya elva ñanna ge emndimagwaha estuwa.

²⁶ Amá kina wá, adaba barka á puwa na ndza ta puwetaa nabi-aha werre áte elva á labare á higa na wá, sesse jirire-aara mázla-aara parakke áza emnde. Gevge á ba áte una ndza a ndahesaa Dadaamiya saksage, a ba ñane: Emnde a duniya bademme tá de fetaare á ba áte ñane, tá de fansare ba ge ñane palle.

²⁷ Ba Dadaamiya palle una edda á ilmu; adaba barka á Yaisu Almasiihu wá, ma vaatara keni galaumigálá ba ñane palle. *Aamin.

Zunñwire á wakita na a puwatertaa Paul ge emnde a KAURINTUS

Ga use á Paul

¹ Ba iya Paul, a eksisaa ba Dadaamiya áte waya á ervaunñde-aara geni yá gevge slebela á Yaisu *Almasiihu, njá ankwá puwakurtá ba ñere wakita na, njá antara egdza emmemiya Saustainais.

² Njá ankwá gakur use á ñere ge kure emnde á Dadaamiya am Kaurintus. Adaba ñgurna na a magakurnaa Yaisu Almasiihu, gakurevge emnde á Dadaamiya, a dakurtaa ba ñane geni kwá gevge cufedñde antara emnde na tá yeka an zhera á Yaakadada Yaisu ma áme keni bademme, ba ñane una Yaakadada ge itare, Yaakadada ge miya bademme na.

³ Tara Eddemiya Dadaamiya, tá antara Yaakadada Yaisu Almasiihu, a magarakurnaamaga ñgurna, a varakurtevá hairire.

*Sláfá we á Paul adaba názena a velanaa Dadaamiya á kyá erva an Yaisu *Almasiihu*

⁴ Ba kelaazare, yá yanka slafanaa we-aaruwa ge Dadaamiya adaba kure, adaba ñgurna na a magakurnaa ñane á kyá erva an Yaisu *Almasiihu na.

⁵ Am njá á kure kina gakurevge palle antara Yaisu Almasiihu, gakurevge emnde na ni hyakurevhye am duksa bademme áte unñjule-aara. Daaci kina wá, diyakurdiya jirire, hyakurephye kwaraterse jirire ñanna ge emnde umele keni bademme.

⁶ Labare á Yaisu Almasiihu njaanja am kure, adaba kwa lyyanaa án ervaunñde á kure palle am sarte na njá ankwá balakursebále na.

⁷ Adaba una ñanna, baaka názu á ektsevuktse ázekure ge dába unñjule á Dadaamiya, kwa emnde na ni kwá ankwá ufa eptsá á Yaisu Almasiihu na.

⁸ Ba kelaazare, dete halavuwa á duniya, á de ndzedakurtaa ba ñane, geni á de mbedakuraaka shairiya vaci sawa á Yaakadada Yaisu Almasiihu.

⁹ Dadaamiya a naba dakurte, geni kwá gevge palle an Egdza-aara Yaakadada á miya Yaisu Almasiihu. Názena ni a ndaasa ñane na wá, bademme watse á de gevge, adaba Dadaamiya á eptseka elva-aara ñekideki.

Dágala antara tegáva á emnde a fetarfe am Kaurintus

¹⁰ Egdzar mama-aha-aaruwa, názu yá yekaná iya ázekure an zhera á Yaakadada á miya Yaisu *Almasiihu wá, a tegevka dágave á kure, bademme á kure njawinja á ba áte ye palle, jawammeje am enkwale palle, we á kure keni palle.

¹¹ Yá ndahaná adaba uwe una egdzar mama-aha-aaruwa, adaba ta se ndahiya emnde á Kaulauwe, una ba emnde á kure, geni ankwá dágala-aha am dágave á kure.

¹² Náwa názena yá kátá bakurná iya: Labára ankwá tegáva gergere am dágave á kure? Adaba ta bántsa emnde umele am kure: Itare tá dába ba iya Paul. A ba emnde umele: ñere wá, njá dába Apaulaus. A ba emnde

umele zlaɓe adaliye, ɲere keni ɲá ɗaba ba Piyer. A ba emnde umele zlaɓe ádaliye: ɲere wá, ɲá ɗaba *Almasiihu.

¹³ Uwe? Kwá kurken Almasiihu an tega gergere kwakya emtu? Emtu kwa cenáncena wá, iya Paul ta zlenjeliyaa áte dzaɲgala, ya emtsehe adaba kure emtu? Emtu ndza ta magakuraa baptisma na wá, an zhera-aaruwa iya Paul emtu?

¹⁴ Iya wá, yá slafaná we-aaruwa jipu ge Dadaamiya, adaba ndza maganakuránka baptisma ma ge ware á kure keni, má dedde ge tara Kirispus, tá an Gayus njaiɲje-ka.

¹⁵ Daaci ware edda-aara ni, baira á de bá ya magakuraa baptisma an zhera-aaruwa na?

¹⁶ Ane, a viyarka una ndza ya magateraa baptisma ge tara Aitiyain, antara emnde-aara na keni. Am iga a una wá, diyanka máki ndza ya maganaamaga baptisma ge ura umele.

¹⁷ Yaisu Almasiihu ɓelika geni yá se magaterá baptisma ge emnde, a ɓeli ge se ɓálá elva-aara, labáre á higa ge emnde bademme, wallá yá wesháná an ilmu á duniya-ka, geni a ganveka emtsa á Yaisu áte dzaɲgala seke duksa ba dey.

Hákuma antara ilmu á Dadaamiya anƙwa am elva á Yaisu

¹⁸ Áza emnde na tá an keɗa áte unɲule á Dadaamiya wá, má ká ndáhá elva a emtsa á Yaisu *Almasiihu áte dzaɲgala wá, tá zharák ba seke ká ndáhá elva a ukšanwire, amá ázemiya mi emnde na má áte unɲule a jirire wá, anƙwa hákuma á Dadaamiya am huɗe á elva ɲanna.

¹⁹ Adaba uwe, anƙwa an puwa am wakita á Dadaamiya, a ba ɲane:

Emnde na tá an ilmu á duniya, yá de keɗaternaakedá ilmu ɲanna, yá de já enƙale á emnde na tá an diya jipu na.

²⁰ Daaci máki estuwa wá, emnde na tá an ilmu á duniya, áma edda á ilmu mázla-aara? Ma emnde na tá an diya kwakya am wakita, áma edda á diya kwasau? Antara emnde a gá jawe arge njá á zamane na, áma zhera-aatare? Dadaamiya ganvege ilmu á duniya názu ɓaaka námpire-aara.

²¹ Dadaamiya a marateraa ilmu-aara ge emnde geni tá diyeddiye ɲane, ganakini ba ɲane una Dadaamiya á jirire, amá an ilmu á duniya, emnde diyarseka ɲane ɗekideki. Adaba una ɲanna, Dadaamiya a eksetaa barama umele an elva na mí balaná miya kina, itare tá zharán ba seke elva a ukšanwire na, amá Dadaamiya tsatse áte elva-aara ɲanna, geni á lyaterlya an ɲane, emnde na tá fetaare áte ɲane bademme.

²² Yahudiya-aha itare tá anƙwa ndava naláama, geni tá nanna duksa an ice-aatare emtsaade, lauktu tá fetarfe. Yunaniɲkau-aha maa, itare tá kátá dise Dadaamiya an ilmu á ire-aatare.

²³ Amá miya wá, mí ɓálá ba elva a Yaisu Almasiihu na ta zlenjelaa áte dzaɲgala na. Ge Yahudiya-aha wá, waazu ɲanna á jaterja an erwaunɗe. Am hyema á emnde na garevka Yahudiya-aha keni maa, tá cenán ba seke elva a ukšanwire.

²⁴ Amá áza emnde na a dzeratersaa Dadaamiya geni tá gevge emnde-aara an jirire wá, ma Yahudiya-aha, ma emnde a jeba umele keni, elva ɲanna gevka duksa dey, diyardiya geni ba jirire anƙwa hákuma, antara ilmu á Dadaamiya am Yaisu Almasiihu.

²⁵ Á ba emnde umele: Názena a maganaa Dadaamiya na wá, una ba uksanwire, mbate jauje ge ilmu-aatare. Itare tá slán ba seke baaka payda á Dadaamiya, mbate baakire á payda nanna jauje ge ndzedá-aatare.

²⁶ Egdzar mama-aha-aaruwa, ba kure na a dahakuraa Dadaamiya ge slera-aara na keni, zharauhára ba shagera; ge ilmu na ta tsaa átekwa emnde a duniya wá, ábi am kure cekwa emnde a ilmu nanna? Ábi cekwa emnde a hákuma am kure? Cekwa emnde na tá an dárádza keni bacemme.

²⁷ Amá ba emnde na ni emnde a duniya tá zharáter ba seke uksanwa-aha na wá, Dadaamiya a dzeraterse geni tá gev emnde-aara. An una nanna, a fateraar zherwe jipu ge emnde na tá an ilmu á duniya. A dzerese emnde na baaka payda-aatare, geni á fateraar zherwe ge emnde a ndzedá.

²⁸ Dadaamiya a dzerese ba emnde na baaka dárádza-aatare am duniya, emnde tá zharáter ba seke ma ta baaka keni ba kalle na, geni á gatervege emnde na tá an dárádza na.

²⁹ Dadaamiya a dzerese jeba á emnde nanna, geni ma ware keni a galeka ire á katafke-aara.

³⁰ Ba Dadaamiya una a gakurve palle antara Yaisu Almasiihu, ba nane una a magaa puta, geni Yaisu Almasiihu á gev edda á ilmu á miya. Adaba barka á Yaisu Almasiihu nanna zlafe ádaliye, Dadaamiya a eksamite ge ma emnde a jirire á katafke-aara, a lyamisehe, a gamive emnde-aara.

³¹ Adaba una nanna, gevge ba seke una am wakita á Dadaamiya ankwá an puwa, a ba Dadaamiya: Má ura á kátá gálá ire wá, a eggálá adaba názena a maganaa Yaakadada.

2

Paul á bálá elva a emtsa á Yaisu áte dzangala

¹ Egdzar mama-aha-aaruwa, am duwa-aaruwa á dezekure ge ndakur názena a maraneraa Dadaamiya na wá, ba iya keni ndanakurka elva nanna an elva na zlazladá tá kátána emnde a duniya na, ndaanakurka an ilmu á duniya keni.

² Ba lauktu yá dezekure keni, ndza njanantenja ya geni yá de ndakur ba elva a Yaisu *Almasiihu, kwakya-aara ba elva a emtsa-aara, yá de farka umele dekideki.

³ Daaci am una ndza yá am dágave á kure keni, ndza ya tapaa ba baakire á payda am vuwa-aaruwa, ndza á wiwa lyawa jipu, yá ámbera gyaigya ba seke maagara.

⁴ Am sarte na yá ankwá á kwarakurse duksa áte elva á Dadaamiya na, belanakuremka ilmu á duniya, antara elva-aha na emtake am hyema na geni sey kwá lyevalya, amá a maganaa ba Shedekwe Cufedfe slera-aara am kure, an hákuma á Dadaamiya, kwa naba diyeddiye geni elva-aha-aaruwa jirire.

⁵ Daaci estuwa, fetarfire á kure a gevka áte ilmu á emndimagwaha, amá a gevge áte slera á Dadaamiya, an hákuma-aara.

Ilmu na á vatertá Dadaamiya ge emnde

⁶ Ge jirire wá, ge emnde na gyairebgye am elva á Dadaamiya wá, yá ankwá kwaraterse ilmu á jirire, amá wá, ilmu á urimagweka, ilmu á maleaha na tá an hákuma am duniya, watse tá de zle na ka.

⁷ Ilmu na ni yá ankwá ndahaná iya na wá, ilmu á Dadaamiya. Una ndza ba nasherire á Dadaamiya, ndza diyarka emndu werre. Amá wá, kwaye

zlaɓe am fakta á duksa baɗemɓe, kertenj ndza an tsatse ázeɗjara geni watse mí de njá antara ɗane am demdemire-aara na á maga wulwulire jipu na.

⁸ Ba palle keni baaka ura am male-aha á duniya na una diyaadiya jeba á ilmu ɗanna. Ma andze diyardiya wá, ma andze tá jeka Yaakadada áte dzaɗgala. Aɗaba ba ɗane una edda á demdemire ɗanna wulwule jipu na.

⁹ Dadaamiya a magaa ba seke una aɗkwa an puwa am wakita-aara, a ba ɗane:

Názena zlaɓe náńka ice á urimagwe, názu zlaɓe cenánka hyema á urimagwe, názena slaslaaka urimagwe dekiɗeki na, Dadaamiya a tsatsateraa una ɗanna ge emnde-aara na wayarwáya na.

¹⁰ Amá ge miya wá, Dadaamiya a maramiyaa nasherire á duksa-aha ɗanna á ba an Sheɗekwe Cufedɗe, aɗaba Sheɗekwe Cufedɗe diyaadiya duksa baɗemɓe, antara ba názu á slaslaná Dadaamiya keni baɗemɓe.

¹¹ Ba emndimagwaha keni wá, aɗkwa ura ni á dzegwándzegwa dise názu am huɗe á ura emtu, má edda á vuwa-ka? Ba duksa palle an Dadaamiya keni, sey ba Sheɗekwe á Dadaamiya palle una diyaadiya názu am Dadaamiya.

¹² Amá miya wá, Dadaamiya a naba vamite Sheɗekwe-aara ɗanna diyaadiya názu am ɗane na, Sheɗekwe umeleka. Dadaamiya a vamite Sheɗekwe-aara geni á melamiyumele ge cena názena á vamita ɗane.

¹³ Daaci má njá aɗkwa á kwaratersa elva ge emnde áte jeba á elva-aha ɗanna wá, njá kwaratersa an ilmu na ta mbaɗersa emndimagwahaka, á baɗerna ba Sheɗekwe Cufedɗe ɗanna aɗkwa am erwaunde-aatare keni na.

¹⁴ Edda una má baaka Sheɗekwe Cufedɗe am erwaunde-aara wá, á dzegwánka lyiya jirire na á baterná Sheɗekwe á Dadaamiya ge emnde. Ba eccena-aara keni á cenánka. Baira am hyema-aara, ɗane á cenán ba seke elva ucire, aɗaba sey ba emnde na tá an Sheɗekwe á Dadaamiya una tá cenáncena duksa-aha ɗanna.

¹⁵ Edda una aɗkwa Sheɗekwe Cufedɗe am ɗane, á diyeddiye duksa baɗemɓe, tara una jirire, antara una mándzawe keni baɗemɓe, amá edda una baaka Sheɗekwe Cufedɗe am ɗane wá, á taa diseke názu am edda una an Sheɗekwe Cufedɗe na.

¹⁶ Aɗkwa an puwa am wakita á Dadaamiya, a ba ɗane: Ware edda una diyaadiya názu á slaslaná Yaakadada a bina. Amá miya na má an Sheɗekwe á Dadaamiya na wá, diyamidiya názu á slaná Yaisu *Almasiihu.

3

Nere ɗa ba emnde a slera á Dadaamiya

¹ Egdzar mama-aha-aaruwa, ge jirire wá, am duwa-aaruwa na ya dezekure na wá, ndza dzegwanánka ndakur elva áte una tá ndahater ge emnde na aɗkwa Sheɗekwe á Dadaamiya am itare na. Ndza ya bakuraa elva ba seke una tá ndaater ge emnde na ni zlaɓe tegaraaveka antara emnde a duniya dekiɗeki na, aɗaba ndza kwa ba seke egdzara mesheshe, zlaɓe kwá fantau an fe ge ɗaba Yaisu *Almasiihu.

² Názu ndza ya kwarakursaa iya, ndza ba seke uɓa na tá fanu ge egdzere aɗwaslire, ndza vanakurteka ɗafa á jirire, aɗaba ndza zlaɓe kwá dzegwánka ezza-aara. Sem ba kina keni ba zlaɓe kwá dzegwánka ɗanna.

³ Ádaba zlaɓe njá á kure geraraaveka antara njá á emnde a duniya. Kwakya shelha, antara dágala-aha am dágave á kure. An jeba á hala á kure ɲanna, kwa ba seke emnde a duniya-ka emtu? Una ba jirire, kwa ba kalkale antara itare.

⁴ Am ta bántsa emnde umele am kure: itare ta dɓaba iya Paul, a ba emnde umele, itare tá dɓaba Apaulus, an jeba á mága á kure ɲanna, kwa ba kalkale-ka antara emnde umele am duniya emtu?

⁵ Ware Apaulaus keni? Iya Paul, ya hyeb ware kena? Bukerɗe á ɲere ɲa ba emnde a slera á Dadaamiya, a beláɲeraa á sem dágave á kure ge fakurá áte barama á Yaisu *Almasiihu, geni kwá gevge emnde a fetarfe. Ma ware á ɲere keni á maga ba slera na a faara Dadaamiya na.

⁶ ɲere, ndza ɲa ba seke emnde a herɗa. Iya, ya dzeɓaa duksa, Apaulaus maa, a fanu yáwe, amá á walantá ba Dadaamiya palle duksa ɲanna.

⁷ Daaci ma slejeba duksa, ma slefanu yáwe keni hyarebka duksa, sey ba Dadaamiya palle una átire, adaba á walantá ba ɲane duksa na an dzeɓa.

⁸ Edda una a dzeɓaa duksa, an slefanu yawe, ta ba kalkale. Dadaamiya á de vaterte ba laɗa-aatare ma ge ware-aatare keni áte názena ndza a maganaa edda-aara.

⁹ ɲere njá maganá ba slera ge Dadaamiya, slera á ɲere ba darame palle. Kure keni maa, kwa ba seke fahe á Dadaamiya, zlaɓe ádaliye, kwa ba seke bere na a fanaa Dadaamiya.

¹⁰ Iya wá, Dadaamiya a magiyaa ɲgurna kwakya ge fantau ge slera-aara am dágave á kure. Ndza ya ba seke slefa haha na diyaadiya fa haha ba shagera na, ya fanaa ekte shagera ge bere, daaci emnde umele keni tá de katafke an slera ge ndera bere átekwa. Daaci baɗemme á emnde a ndera bere ɲanna, ma ware-aatare keni a maga eɲkale ba shagera áte slera na á maganá ɲane ge ndera bere ɲanna.

¹¹ Ekte á bere wá, an fa zlauzle, ba ɲane una Yaisu *Almasiihu, tá taa farka ekte á bere umele ge ɲane ɗekideki.

¹² Ate ekte á bere ɲanna, emnde umele tá de nderanu an dindar, emnde umele tá de nderanu názá-aatare an lipela, emnde umele tá de nderanu an nákwá na an dárádza jipu na. Emnde umele zlaɓe ádaliye, ma tá de nderanu názá-aatare an hazla, antara názámbakará, emnde umele ma tá de maganu an kwatsape.

¹³ Vaci tsa fáyá, ma slera á ware keni á de sheɓaaveka mázla-aara. Adaba vacite ɲanna wá, Dadaamiya á de maresemáre ma slera á ware keni, á de fanu slera-aha ɲanna ge kára emtsaade. Daaci mí de zhara gergerire á slera-aha á miya baɗemme tara una shagerire, antara una shagerkire keni.

¹⁴ Edda una má kára zaaka tate na ndza a maganaa ɲane wá, Dadaamiya á de vante laɗa-aara.

¹⁵ Amá edda una má kára zawza tate na ndza a nderanaa ɲane, ɲane wá, keɗanaakeda laɗa-aara, shifa-aara wá, á de shansha, amá wá, á de eɲzla ba zlahhe á sa am huɗe á kára.

¹⁶ Diyakurka geni kure wá, kwa ba seke bere á Dadaamiya, á njá Sheɗfekwe á Dadaamiya am kure emtu?

¹⁷ Ay degiya, ma a kyabanaa ware bere á Dadaamiya ɲanna, Dadaamiya á de keɗenaakeda edda-aara keni. Adaba bere ɲanna, bere cuɗeɗe ge Dadaamiya. Daaci ba kure una kwa bere á Dadaamiya ɲanna.

¹⁸ A darka shaitaine ge ura umele am kure, a de sláná am ervaunġde-aara geni nane gevge edda á ilmu am duniya na. Arge una nanna, a ganvege ire-aara ba seke edda una cekwa enġkale-aara am ice á emnde, daaci á de shá ilmu á jirire.

¹⁹ Ya ndaanaa aġaba uwe una, ilmu na ta disaa emnde a duniya, una ba ucire am ice á Dadaamiya. Anġkwa an puwa am wakita á Dadaamiya, a ba nane: Á shartuwa ba Dadaamiya ge emnde a ilmu, am yaimyaimire na tá maganá itare.

²⁰ Anġkwa an puwa á ba am wakita á Dadaamiya nanna zlaġe ádaliye, a ba nane: Nazu tá sláná emnde a ilmu á duniya wá, baaka nampire-aara áza Yaakadada.

²¹ Aġaba una nanna, ma ware edda-aara keni a galeka ire áte ura umele ba dey. Diyaweddiye geni baġemme á duksa á ba ázekure.

²² Ma iya Paul, ma Apaulaus, ma Silas, baġemme á nġere nġá á ba am erva á kure. Ma shifa, ma emtsa, duksa na anġkwa kina, antara una á de sawa á katafke, baġemme ba náza á kure.

²³ Amá kure an ire á kure wá, kwa emnde á Yaisu *Almasiihu, Almasiihu keni nane náza á Dadaamiya.

4

Elva a slera á emnde a bela

¹ Daaci estuwa, diyaweddiye ba shagera geni nġere emnde a bela á Yaisu *Almasiihu wá, nġa ba emnde a slera-aara, Dadaamiya a fanġerar de sateranse nazu ndza diyarka am elva-aara ge emnde.

² Diyakurdiya geni názu á kataná zánwe áza sleslera-aara wá, ba dzayyire á ervaunġde áte slera na a faara nane.

³ Ázerwa ge iya wá, baaka lámbe-aaruwa áte názena kwa sliva kure, ma emndimagwaha tá nderita elva-ara ge dise dzayyire á ervaunġde-aaruwa keni, iya baaka lámbe-aaruwa átekwa. Ba iya an ire-aaruwa keni njananteka ya am ervaunġde-aaruwa geni dzayye ervaunġde-aaruwa.

⁴ Diyanka đekidėki, má sem ba kina keni kwasau ba zlaġe anġkwa duksa mándzawe am ervaunġde-aaruwa. Amá yá taa bánka ganakini ya cuġeġeġe baġemme. Sey á de kyáná ba Yaakadada palle shairiya-aaruwa.

⁵ Aġaba una nanna, hadzalauka am elva đekidėki geni kwá nġanta kure názu am huġe á ura. Amá ufaufa ba náza á Yaakadada Yaisu *Almasiihu palle. Vacite na má de samsa nane, baġemme á názena an sheġe kina, antara názena am huġe á emnde, baġemme á de sansese. Daaci ma ware keni á de galaná ba Dadaamiya aġaba slera-aara, ma ndza a magaa kwakya, ma ndza a magaa ba cekwaanġudi keni.

⁶ Ya ndaase elva-aha nanna estuwa áte ire á nġere antara Apaulaus na wá, ba geni kure keni kwá zharaná áte nġere názena á kátá ndahana elva nanna. Názena yá kataná iya ázekure wá, ma am uwe keni đabauġába á ba áte una am wakita á Dadaamiya, geni ma ware á kure keni a galeka ire áte ura mázle-aara, a epsaweka ura umele keni.

⁷ A gakvaa ware male arge emnde? Ábi baġemme á názena ka shanaa ka a vaktaa ba Dadaamiya? Ay labára kena ká galá ire átekwa ba seke ka ganaa ba ekka an ndzeġa á nġa na?

⁸ Ekkure, kertenġ njakurantenġa am ervaunġde á kure geni shakuránsha názena kwa katanaa kure baġemme, an emtsa waya á kure, gakurevge

slekse-aha an ire á kure. Amá ñere wá, estuweka. Wayanwáya geni kwá gevge slekse-aha ba jirire am ice á Dadaamiya, lauktu watse mí de njá átirpalle antara kure am yaikkire-aara.

⁹ Ñere emnde a belá á Yaisu *Almasiihu wá, yá zharán ba seke Dadaamiya a ñañeraa á dem kataliya á emnde ba caccake, ña ba seke emnde na ñáteraaña shairiya a emtsa, tá de ceba shifa-aatare áte ice á zlamáha na áza emnde. Am duniya bañemme ganjerevge ba seke názá ezzhara, tá ámbera eddzaka na, antara ba malika-aha keni tá zhara ba ñere.

¹⁰ Ñere ganjerevge ba seke uksañwa-aha áza emnde aǎaba zhara á Yaisu Almasiihu, amá kure wá, kwa bántsa kure, kwa emnde a enjkale aǎaba kwa náza-aha-aara. Ñere ña emnde na baaka payǎe á ñere, amá kure wá, kwa emnde a ndzefa, kwa emnde a dárádza, ñere, ña emnde na baaka ñemñemire á ñere.

¹¹ Se ba am kina keni á cebañerá ba lámbe, á wáñerá ba waya antara ndera, náza tsekwa á ñere keni baaka, baaka há á ñere keni ge ñere.

¹² Njá maga mbera á ñere geni njá shansha ba názu njá zuze ge we á ñere. Má tá zlazlañerzláze emnde, ñere njá gater barka, ma tá fá ba zlaǎa-ara áte ñere keni ba njá fá ervaunǎe.

¹³ Má emnde tá za vuwa á ñere, ñere njá eptsaterá an elva lailaiǎe. Ñere ganjerevge ba seke ñugje áza emnde, se ba am kina keni tá zharáñer ba seke názu tá de puwanve áte ñugje.

¹⁴ Ya puwakurte una ge gula higa á kure an ñane ka, amá yá vakurte ba sawari-aha-aaruwa, aǎaba wayanakurwáyá an ervaunǎe-aaruwa palle.

¹⁵ Ma kwa shaa ba emnde debu ge kwarakurse elva á Yaisu *Almasiihu keni wá, edda una gevge ba seke eddekure am emnde ñanna wá, sey ba palle. Eddekure ñanna ba iya. Aǎaba ndza ya dakurnaa ba iya zunñwe elva á Dadaamiya.

¹⁶ Daaci, táslawa á kure, gawevge ba seke iya.

¹⁷ Aǎaba una ñanna kina yá ñela Timaute ádezekure, á de yehakuranteyeha ñane njá-aaruwa am elva á Yaisu Almasiihu. Názena á de kwarakursa ñane ba palle antara una yá añkwa maganá iya am dáǎave á emnde a fetarfe ma áme keni bañemme. Aǎaba ñane gevge ba seke egdza-aaruwa, slewaya-aaruwa, dzayye ervaunǎe-aara áte elva á Yaakadada.

¹⁸ Kwakya emnde tá gálá ire am dáǎave á kure, itare ta kurken watse yá duka ádezekure ba ñekideki.

¹⁹ Amá má wayetewáyá Dadaamiya wá, yá añkwa duwa ba herzhe na. Daaci yá de nanna názena ta maganaa itare emnde a gálá ire ñanna, baaka wedere-aaruwa áte názena ta ndahanaa itare, nampire wá, ba názu ta maganaa itare.

²⁰ Ya ndahanaa aǎaba uwe una, aǎaba Dadaamiya á ganveka sleksire-aara aǎaba nara á urimagwe, sey má añkwa hákuma-aara am edda-aara.

²¹ Kwá kátá uwe kure kina ázerwa? Kwá kátá yá duwa an kurpe am erwa emtu? Yá duwa an hairire, antara háyáva-he?

5

Shairiya á emnde a mága gwardzire

¹ Ma áme keni yá cena tá ndaha ba elva á kure geni kwa emnde a mága gwardzire, ba emnde na ñabarka Dadaamiya keni tá manjka jeba á una

ɲanna. Adaba yá cena aɲkwa ura am dágave á kure á zlava an mukse á eddeɲara.

² Kelaa ma kwá kyuwa adaba haypa na jesarje am dágave á kure, amá kure kwá gálá ire zlaɓe ádaliye. Naba ɲgyawansengye edda una a magaa laakire ɲanna am dágave á kure.

³ Iya wá, baaka irice-aaruwa am dágave á kure, amá am erwaɲɲe-aaruwa wá, yá á ba am dágave á kure. Yá bakurá ba jirire: Edda una a magaa duksa estuwa am dágave á kure na, ba kalkale irice-aaruwa keni aɲkwa am dágave á kure, áte náza-aaruwa wá, belanarɓelá ya shairiya ge edda-aara zlauzle.

⁴ Ya belaar shairiya ɲanna an zhera á Yaakadada Yaisu *Almasiihu. Náwa názu yá bakurná iya: naba jawammeje am dágave á kure, una ba jirire geni am erwaɲɲe-aaruwa iya keni yá á ba am dagave á kure, hákuma á Yaakadada Yaisu *Almasiihu aɲkwa am dagave á kure.

⁵ Daaci ura estuwa, naba yawanánya ge Shaitaine geni a keɓeɓeɓa vuwa-aara, amá á de shá shifa vacite na má watse Yaakadada Yaisu Almasiihu á se kyá shairiya á emnde baɓemme na.

⁶ Aley ni kure kwá gálá ba ire na wá, ábi una uɲɲule-aara-ka. Emtu diyakurka ganakini egdza shahi á makala ba cekwaɲgudí á naba tsantsetse ukpa na an wáslá na baɓemme emtu? Amaana: Egdza haypa ba cekwaɲgudí, á naba hyemhya am kure baɓemme.

⁷ Daaci sawansese emgyegwe a haypa na ba seke shahi á makala na am dágave á kure, daaci kwá gevge emnde cuɓeɓeɓe duksa á kure. Diyandiya tsa geni Dadaamiya a gakurve vatene-ka emnde cuɓeɓeɓe, adaba Yaisu Almasiihu emtsamtsa adaba miya, ɲane gevge ba seke zhel kyawe na tá icaná am muɲri á *Paska na ge miya.

⁸ Daaci zaumiza muɲri á Paska á miya, amá wá, baaka shahi á makala am huɓe-aara. Amaana: magaumika emgyegwe a haypa na ba seke shahi á makala na, amá njauminja cuɓeɓeɓe, magaumimága jirire.

⁹ Am wakita na ndza ya puwakurte zuɲɲwe keni, ndza ya bakuránba geni njauka an emnde a mága gwardzire.

¹⁰ Dzamanka iya áte emnde a mága gwardzire na ta baaka am elva á Yaisu *Almasiihu, bi emnde a fá ice am duksa á ura, bi neyle-aha, bi emnde a mága hele. Ndanka ya áte emnde a duniya baɓemme, adaba ká taa piyeteka una, sey má ká njeka am duniya ba ɓekiɓeki.

¹¹ Elva-aaruwa ge iya wá, edda una ni aɲkwa á ɓaba Yaisu Almasiihu, mele zlaɓe ádaliye ni á de maga gwardzire, bi á maga wáya á duksa á ura an erwaɲɲe-aara baɓemme, bi á de maga hele, bi á pesha emnde an zláze, bi á gev slembazla, bi á ıla duksa á emnde na wá, ura estuwa njauka kerɓe, baira ba ge zá duksa keni fauka erva á kure á dem tasa palle antara ɲane.

¹² Shairiya á emnde na fartarka áte Yaisu Almasiihu wá, una slera-aaruka, banakuránka una ɲanna. Ay emnde na tá am kure keni kwá kyeka shairiya-aatare emtu?

¹³ Náza emnde na fartarka áte Yaisu Almasiihu wá, á de kyaná ba Dadaamiya an ire-aara shairiya-aatare. Ekkure wá, magaumága ba una am dágave á kure áte una a ndaasa wakita á Dadaamiya, a ba ɲane: Bakaosebáke slemaga duksa mándzawe am dágave á kure na.

6

Dawánka shairiya á kure á deza emnde a duniya

¹ A ba iya wá: má tsekwaatsekwa dagala am dágave á kure, kelaa ma kwá dándá á deza emnde á Dadaamiya ni, kure kwá de puwa ugje áza emnde na fartarka áte Yaisu *Almasiihu feki feki na wá, una ni ba shagera?

² Diyakurka ganakini ankwá á sawa sarte umele, watse tá de kyáná ba emnde á Dadaamiya shairiya á emnde a duniya na bademme emtu? Má watse kwá de kyáná kure shairiya á nalgaadama ni, kwá dzegwánka ba egdza shairiya cekwaanngudi emtu?

³ Diyaweddiye una ba shagera: am sarte nanna, ba malika-aha á Dadaamiya keni watse mí de kyáná ba miya shairiya-aatare. Máki estuwa, labára mi kyeka shairiya á miya á ba am zamane á miya na keni?

⁴ Daaci má jerje lámare á duniya am dágave á kure wá, kwá dándá elva nanna á deza emnde a duniya na baaka slera-aatare feki feki am aiklaisiya na, geni tá de kyáná itare shairiya á kure emtu?

⁵ Jeba á una wá, zherwe jipu. Há! Ba palle keni baaka slenjkale am dágave á kure geni á tsanaatse elva am dágave á emnde a fetarfe emtu?

⁶ Kwa emnde a fetarfe ni kwá de puwar ugje ge ire á kure áza emnde na fartarka áte Yaisu Almasiihu, una ni ba shagera?

⁷ Ge jirire wá, ankwá haypa á kure bademme, ma kwá de puwa ugje nanna á ba áza emnde á Dadaamiya keni. Una nanna á mára ba tsafsaifire á kure áte barama á Dadaamiya. Ma ura a magakte kelaadire, ma a ilu duksa á na keni, shagera ba farvaungde, arge dá ura á dem shairiya.

⁸ Baira d'eme, kure keni kwá maga ba kelaadire nanna tsa am ekte ge emnde umele, kwá ankwá zlerma duksa-aatare ma gakurevge ba egdzar mama-aha am elva a Yaisu Almasiihu keni.

⁹ Diyakurka geni bademme á emnde a mága kelaadire tá taa demka á dem zlaná á Dadaamiya emtu? Jawanaaveka ge unjule a jirire: Emnde a mága dákarire, emnde a kyula hele, emnde a mága gwardzire, an emnde na tá zlava an zála ba seke itare ákurá mukse,

¹⁰ zlafe ádaliye neyle-aha, antara emnde a fá ice am duksa á ura, emnde a mbazla, emnde a pasha ura an zázle, ira emnde a za baráma, bademme á kelaade-aha nanna, itare tá shánka zlaná á Dadaamiya.

¹¹ Emnde umele á kure, njá-aatare ndza ba estuwa werre. Amá kina wá, adfaba zhera á Yaakadada Yaisu *Almasiihu wá, kwá an bara áza Dadaamiya, a gakurve emnde-aara, a gakurve emnde cufedde an hákuma á Shefekwe-aara.

Dadaamiya nderaaka urimagwe ge mága dakarire an vuwa-aara

¹² Ta bántsa emnde umele á kure: ma mága jeba-ara keni piyaaka, duksa bademme gevge ba halál. Una ba estuwa, amá wá, duksa bademmeka una watse emtake áte itare. Iya keni yá slaslán ba estuwa geni ma mága jeba-ara keni piyaaka, duksa bademme gevge ba halál ge iya, amá wá, yá eksarka feki feki gev náve á duksa umele.

¹³ Kwa bántsa kure zlafe ádaliye: náza za wá, ba ge zana á dem huđe, huđe keni ba ge za náza za á demkwa. Una keni ba jire ba estuwa. Ay degiya, vacite umele, tara huđe antara náza za nanna bademme tá de keda bademme. Ay vuwa á urimagwe keni Dadaamiya a nderán ge mága dakarire an nane emtu? A'aa estuweka, Dadaamiya a nderami ba ge

Yaakadada Yaisu *Almasiihu, Yaakadada keni ge vuwa á urimagwe, adaba á njamiya ba njane.

¹⁴ Dadaamiya wá, tsantetse Yaakadada Yaisu am faya, á de tsamitsetse miya keni an vuwa á miya bademme an hákuma-aara.

¹⁵ Diyakurka ganakini vuwa á kure ubiya á Yaisu Almasiihu, mi de jaterme an vuwa á záware emtu? Una á taa gevka dámmaru.

¹⁶ Diyaweddiye ba shagera ganakini má edda-aara a demaa am mukse záware, garevge ba vuwa palle antara njane. Una wá, a ndaana wakita á Dadaamiya, a ba njane: Emnde buwa njanna, tá gev ba vuwa palle.

¹⁷ Ba duksa palle ge edda una a vante ervaunđe-aara ge Yaakadada keni, njane, tá an Yaakadada, tá gev ba palle am shifa-aatare.

¹⁸ Adaba una njanna, camarauka tate á gwardzire đekideki. Nja á haypa na á maganá urimagwe na, bademme á taa gevka palle antara vuwa á edda-aara, amá edda una a de magaa gwardzire wá, a maganta ba njane kelaadire ge ire-aara.

¹⁹ Diyakurka geni vuwa á kure bere á Shedekwe Cufedđe emtu? Shedekwe Cufedđe na a vakurtaa Dadaamiya na á njá am kure. Kwá kwaraná kure-ka vuwa á kure.

²⁰ Dadaamiya a varakurse an duksa na jauje ge ndzedá á urimagwe. Adaba una njanna, an vuwa á kure bademme, magaumága ba názena ni kwá zleba ba Dadaamiya palle an njane.

7

Elva áte nika

¹ Nawmbare jawápa á ndáva á kure, ndza kwa puwite áte nalmesheri á kure: Ate iya wá, máki zhele á camareka tate á mukse ba đekideki keni ba shagera.

² Amá adaba sabaaba á gwardzire wá, ambane ma ware keni á gá mukse palle, mukse keni á de gá zhele geni njane tá njá kerđe.

³ Daaci sey zhele á vante wedere-aara ge mukse-aara, mukse keni á yanveka wedere-aara ge zhele-aara.

⁴ Adaba baaka hákuma á mukse arge vuwa-aara, á kwaraná zhele-aara. Ba estuwa ge zhele keni, baaka hákuma á zhele arge vuwa-aara, á kwaraná ba mukse-aara.

⁵ Daaci kure, tara zhele an mukse, piyawapteka đekideki am dagave á kure, sey má zlakuruzle am ndáhá geni kwá de njá gergere am sarte cekwaanđudi, geni kwá yeka áza Dadaamiya. Am iga-aara wá, jawammeje zlađe adaliye geni a mbedakuraaka Shaitaine á dem haypa, adaba cekwire á farvaunđe á kure.

⁶ Elva na yá anjkwá bakurná iya na wá, gevka laarire, yá kátá bakurá ba ni ma ura-ara keni ba shagera ba una a eksesaa edda-aara.

⁷ Ate iya wá, yá kátá emnde bademme tá njá ba seke iya. Amá á taa gevka, adaba ma ware keni á ba an názena a wayanantaa Dadaamiya; ge ura umele á vante waya nika, ge umele á vante ndzedá ge nja an ire-aara ba njane palle.

⁸ Kina wá, yá elvan ge emnde na zlađe gareka nika na, antara njwasha na a kedáa zála-aha-aatare; itare wá, shagera tá njinja ba seke iya.

⁹ Amá má kwá taa kwaruka vuwa á kure wá, ambane kwá ngudá nika. Ngulme ba una ñanna arge njá an mbagerire ba kelaazare.

¹⁰ Ge emnde na tá an nika zlauzle wá, una elva-aaruka, a fakuraara ba Yaakadada, geni mukse, a tegaraaveka ðekidfeke an zhele-aara.

¹¹ Má gevge ni tegaraavetege an zhele-aara wá, sey á njá baaka zhele, bi á se mela antara zhele-aara. Ba estuwa ge zhele keni, a ñelanaaka mukse-aara ðekidfeke.

¹² Náwa una wá, yá ndahater ge jugená á emnde umele: una Yaakadadaka, yá baterná ba iya: máki ankwá zhele na fetarfe áte Yaisu *Almasiihu, an mukse na fetareka, a ñelanaaka mukse-aara.

¹³ Ba duksa palle ge mukse na fetarfe, máki á mba á zhele na fetareka, má zhel ñanna wayaawáyá an mukse-aara, a njinja am mba á zhele-aara.

¹⁴ Ya ndahanaa afaba una ka, afaba zhel ñanna zlafe fetareka na, ñane keni ba gevge cufedfe afaba mukse-aara. Mukse keni má zlafe fetareka, ñane keni ba gevge cufedfe afaba zhele-aara. Má baaka una wá, egdzara-aatare tá gevka cufedfe, amá estuweka, egdzara keni ta cufedfe-aha.

¹⁵ Amá má gevge ni edda una fetareka na á kátá tegaava an slefatarfe wá, naba wanteva baráma. Daaci una jauje na, ma mukse, ma zhele keni am iga á lámare ñanna, ñane gevge ba egdza zhele, afaba Dadaamiya a ðahákur geni kwá njinja an hairire.

¹⁶ Ekka mukse, diyakdiya ba jirire ganakini ká de lyelya zhele á ña emtu? Ma ka zhele keni, diyakdiya ba jirire ganakini ká de lyelye mukse á ña emtu?

Ma ware keni a njinja á ba áte njá-aara na a ðahanaa Dadaamiya

¹⁷ Duksa palle wá, ma ware keni a eðfaba barama á Dadaamiya áte una á maranná ñane, a tatayeka gev seke ura umele, a tsaatse á ba áte njá-aara ñanna ndza a ðantaa Dadaamiya am kwa na. Kwaya ñane názena yá fateraare ya ge aiklaisiya-aha na ma tá áme keni bademme.

¹⁸ Má ura a shaa ðaha á sawa áza Dadaamiya am sarte na an ñela am shedekwe, a eptseka elva, a tsaatse á ba áte nja-aara ñanna. Edda una a ðantaa Dadaamiya am sarte na zlafe demka am shedekwe keni, a dzameka elva a dem shedekwe mázla-aara.

¹⁹ Ma edda una demka am shedekwe keni, dem shedekweka una duksa, edda una an ñelá am shedekwe keni, dem shedekwe hyepka ba názara keni. Duksa yaikke wá, sey ba ðába názu a ndahanaa Dadaamiya.

²⁰ Daaci ma ware keni, a tsaatse á ba am tate-aara na ndza a ðantaa Dadaamiya am kwa ge se ðaba ñane na.

²¹ Daha á Dadaamiya a de beráká am návire emtu, geni ká se ðaba ñane? Má estuwa, dzameka ire á návire mázla-aara, amá máki jerje pute umele geni ká gevge egdza zhele wá, una keni ba shagera ge ekka.

²² Yá ndahaná afaba uwe dzameka ire, afaba má ura am návire, Yaakadada a ðante geni á ðaba ñane, edda-aara gevge ba seke egdza zhele áza Dadaamiya. Ba estuwa ge edda una á kwaraná ñane ire-aara am duniya na keni, má a ðantaa Dadaamiya geni á ðaba ñane, edda-aara keni gevge náve á Yaisu *Almasiihu.

²³ Dadaamiya á varakurse an duksa yaikke jauje ge ndzeða á urimagwe, daaci gawevka náve-aha á emnde ðekidfeke.

²⁴ Estuwa egdzar mama-aha-aaruwa, ma ware á kure keni njawinja á ba am tate na ni ndza a ďakurtaa Dadaamiya átekwa na, njawinja ba estuwa á katafke-aara.

Elva a emnde na zlaĔe gareka nika an mukse na a keĔaa zhele-aara

²⁵ Ate elva a gyaale-aha, antara dawale-aha wá, una wallá ya cenaná áza Yaakadada, wallá uwe, yá vakurte ba sawari-aaruwa. Diyakurdiya geni Yaakadada a magiyaa ŋgurna, ganevge ura-aara, daaci hyainevhye geni kwá cena názu yá bakurná iya.

²⁶ AĔaba kwakyire á wahála na yá zharaná ya na wá, má ura á njá ba estuwa keni mándzaweke, a ba iya.

²⁷ Daaci ekka edda una ká an nika á ŋa zlauzle wá, tatayeka ica nika á ŋa. Amá ekka edda una zlaĔe ŋgudaŋka nika wá, sleka elva á nika mázla-aara.

²⁸ Ma ká gá mukse keni mándzaweke, ma gyaale keni máki á de gá zhele haypa-ka, amá duksa palle wá, emnde na garega nika na wá, aŋkwa wahála ázetare ma vaatara keni. Daaci yá kátá lyakurse á ba am wahála ŋanna.

²⁹ Egdzar mama-aha-aaruwa, názu yá bakurná iya wá, náwa zamáne á miya na á de haraaka kwakya mázla-aara. Daaci kure emnde na kwá an ŋwasha keni, magawanaamaga duksa ge Dadaamiya ba seke kwa Ĕaaka an ŋwasha.

³⁰ Kure emnde na kwá am laruwa keni, gawevge ba seke ndza shakurka emtaŋkire; emnde na tá am geĔa, a zhararzhára higa-aatare ba seke hyefka duksa; emnde a shákwa kazlaŋa á duniya keni a garevge ba seke Ĕaaka duksa-aatare.

³¹ Daaci baĔemme á názena á maga slera á ba an kazlaŋa á duniya na, fauka ire á kure átekwa, aĔaba duniya na á de zle.

³² Wayanka kwá hyá lyuwa an duksa umele Ĕekideki. Edda una gaaka mukse, ŋane á fá hyema á ba áte názu á kataná Yaakadada, á kátá maga ba názu á de hayánháya Yaakadada.

³³ Amá edda una an mukse wá, estuweke. Ŋane á shuŋŋula ba kazlaŋa á duniya geni á geĔantegedá mukse-aara an ŋane, ámbera á dzámá slera á Dadaamiya keni.

³⁴ Daaci ŋane ire-aara gevge bubuwa. Ba duksa palle ge ŋwasha keni. Mukse má gaaka zhele ba Ĕekideki, antara una zlaĔe gyaale wá, itare ire-aatare á ba áte namaari á Yaakadada, tá tataya vante ire-aatare, antara ervaunĔe-aatare baĔemme ge Dadaamiya. Amá mukse á zhele wá, ŋane á hyá lyuwa á ba an kazlaŋa á duniya, á kátá á geĔante zhele-aara an ŋane.

³⁵ BaĔemme á elva-aha na, yá tsakán ge piyakurte duksa umeleka, yá kátá ba njá á kure, yá kátá kwá maganaamaga názu zlaya, ira kwá vante ire á kure baĔemme ge Yaakadada.

³⁶ Kina wá, mí ndáhá elva á dawale, má tá kátá pákyáva an gyaale na á shebaná ŋane. Amá má ervaunĔe-aara ndunde gyaale ŋanna, diyeddiye geni ba gyaale ŋanna keni á de zlaĔa ervaunĔe-aara kwakya áte una ŋanna, ervaunĔe-aara á kátá ba tá ŋguda nika an gyaale, daaci Ĕaaka haypa am huĔe-aara Ĕekideki, ba á gá gyaale-aara, a piyaraterteka názu njarantenja am ervaunĔe-aatare.

³⁷ Áma máki egdza dawale njantenja am ervaunĔe-aara geni á pekya ge sheba gyaale mazla-aara, Ĕaaka sawari á emnde umele am huĔe-aara,

a tapanaa ba ñane am vuwa-aara geni á dzegwándzegwa nja estuwa, á ñanaaŋa vuwa-aara, daaci ma gaaka mukse keni a magaa ba shagera.

³⁸ Jirire á elva ñanna wá, edda una gaaga mukse keni a magaa duksa shagera, amá átira ba edda una má gaaka mukse na.

³⁹ Ge mukse á zhele, am sarte na zlaŋe zhele-aara anƙwa an shifa, an piya ganakini á pakyaaava an zhele-aara, á de gá umele, sey má keƙaakeƙa zhele lauktu mukse á gevge egdza zhele; amá keni sey á de gá ba slefatarfe seke ñane.

⁴⁰ Amá áte iya wá, á de shá higa kwakya má á njá an há-aara mázla-aara, arge una á de ga zhele umele na. Iya keni yá tama a binaa ba Sheƙekwe á Dadaamiya.

8

Elva a za názu ta icanante ge hele

¹ Kina wá, mí habaza elva a hyuwa na tá icanante ge hele na. A ba kure, baƙemme á miya diyamidiya jirire á elva ñanna, una ba jire. Ay degiya, diya ñanna á dá ura á dem kuraavire, sey ba wayavire palle una á dá emnde a fetarfe á de katafke.

² Má bánba edda-aara, iya wá, diyandiya duksa mázle-aara, ñane zlaŋe shanka ñane enƙale á jirire.

³ Amá edda una anƙwa á ƙaba Dadaamiya áte waya á ervaunƙe-aara wá, ñane an diya áza Dadaamiya.

⁴ Ate elva a zá názu tá icanante ge hele wá, kwá kátá yá bakurá uwe? Náwa, baƙemme á miya diyamidiya geni zhera ba hele tá maganá emnde am duniya na, baaka námpire-aara. Diyamidiya zlaŋe ádaliye geni Dadaamiya wá, buweka sey ba palle.

⁵ Gevge wá, duksa-aha na áte samaya, una áte haha, kwakya názu emndimagwaha tá kezlater ugje ba seke dadaamiya. Kwakya duksa-aha na garevge dadaamiya-aha áza emnde umele am duniya. Duksa-aha umele kwakya garevge ba seke Yaakadada-aha arge emnde.

⁶ Amá ázemiya wá, baaka Dadaamiya umele sey ba palle, Eddemiya na duksa baƙemme a nderanaa ba ñane, shifa á miya, a nderamiya ba ñane, mi emnde-aara. Yaakadada keni sey ba Yaisu *Almasihu palle, Dadaamiya ndza a nderaa duksa baƙemme áte erva an ñane; shamiyánsha shifa kina aƙaba ñane.

⁷ Amá kure, emnde umele á kure zlaŋe diyarka jirire á elva ñanna, geni baaka námpire á hele ƙeƙeƙeƙe na. Daaci má tá anƙwa zá názu ta icanante ge hele wá, kerten tá fetarfe am ervaunƙe-aatare geni itare keni tá á ba am hele ñanna. Ya ndahanaa aƙaba uwe una, aƙaba emnde ñanna ndza mbarsembe mága hele ba estuwa, mele zlaŋe ádaliye keni zlaŋe gyarebka am elva á Dadaamiya. Daaci itare ma ta zu vaatara hyuwa ñanna keni, tá fetarfe á ba an jirire am ervaunƙe-aatare geni ta magaa duksa shagerka.

⁸ Má ge jirire wá, á badzámiya náza za-ka an Dadaamiya. Ma zamiyuze keni á sagamika, ma zamika keni baaka názu á gula áte miya.

⁹ Ekkure wá, kwá kwaná kure ire á kure, ge zá názu kwá kataná kure. Amá wá, magaumaga enƙale, geni a mbeƙeƙe edda una zlaŋe gyebka am fetarfire na aƙaba kure.

¹⁰ Amaana: ba seke edda una zlaŋe gyebka am fetarfire na, máki á zhara ka edda una gyakebgye na, ká anƙwa njá am tate á maga hele, ká

ámbera zá duksa á hele, daaci fakanemfa ndzedfa am vuwa ge ñane na zlafe gyebka am fetarfire na, ge eptsá á dem hele ka emtu?

¹¹ Daaci diyeddiye ba shagera geni ñane ñanna zlafe gyebka am fetarfire á eptsá á dem kataliya na wá, adaba ba ka na gyakebgye na. Ay degiya egdza emmeña ba ge ekka, Yaisu *Almasiihu a yaa shifa-aara adaba ñane.

¹² Má nja á kure ba una wá, kwá ankwá maga kelaadire áte egdzar mama-aha á kure na zlafe gyarebka am fetarfire na; an una ñanna, kwá ankwá puwaterpuwa á dem dzámá ire. Diyaweddiye geni kwá magaterán ge egdzar mama-aha á kure-ka palle kelaadire ñanna, amá kwá maganán ge Yaisu Almasiihu.

¹³ Máki watse á mbedfa egdza emmerwa adaba názu ya zuwa iya á dem hufe, ambane yá zeka hyuwa ñanna, geni a vananteka ektápaare ge egdza emmerwa.

9

Slera á slebelá an názu á zlayán ge ñane

¹ Ba iya na kwá ankwá zharizhárá na keni wá, ábi yá kwaraná ba iya ire-aaruwa. Emtu ya slebela á Yaisu *Almasiihu-ka emtu? Ndza nanánka Yaisu Almasiihu an ice-aaruwa ngayye emtu? Ekkure na náwa gakurevge emnde a fetarfe na keni barka ba slera na ya magannaa ya ge Yaakadada ka emtu?

² Ma hyainefka slebela áza emnde umele keni wá, ázekure wá, hyainefhye. Am njá á kure kina gakurevge palle antara Yaakadada keni á mára ba jawapa ganakini ya slebela á Yaakadada Yaisu Almasiihu, kwa jesaare na keni adaba slera na ya magannaa iya.

³ Yá de baterá ba una ya ge emnde na tá ankwá á habaza názu am iya na.

⁴ Adaba slera na ya magannaa ya am dagave á kure na, zlayika ge yá zuze, yá shushe áte kure emtu?

⁵ Emtu ta piyite an piya ge iya ga mukse, geni ma andze njá ja dába kerde an mukse-aaruwa ge mága slera á Dadaamiya, seke una tá ankwá á maganá tara Piyer, antara emnde a bela umele, an egdzar mama-aha-ñara ge Yaakadada na emtu?

⁶ Emtu kwa dzeranjerse ba ñere njaiñje antara Barnabas geni njá gelaná ba ñere ire á ñere emtu?

⁷ Ndza kwa cenáncena ser palle, geni zhel sawji ankwá á wavanu ge larde ni á gelaná ba ñane ire-aara? Á ba á jerje sleherda, á maga slera am fe, amá má magamaga duksa áte fe wá, á feka áte we-aara? Emtu ankwá suni na á piyá walda ni á sheka uña áte dabba-aha na á piyaná ñane?

⁸ Emtu garáva-aha ñanna ya tsakese ba názena tá ankwá á slaslaná emndimagwaha emtu? Una, á ba am *tawraitá keni mi ndaha ba una.

⁹ Ankwá an puwa am tawraitá á Muusa, a ba ñane: Ngudfanaanuka *japa ge we á dalau na ankwá á maga slera na, á bina. Emtu Dadaamiya a ndahese una á ba áte dalau ba jirire emtu?

¹⁰ Ba jirire, Dadaamiya á tsaka elva-aha ñanna á ba áte miya. Sleherda wá, á maga slera-aara an tama. Ba duksa palle ge emnde na tá gyega hiya keni, shagera jipu geni ta fetefa tama áte názu zlaya-aatare ge itare keni.

11 Ay náwa ñere ña se hyanme elva á Dadaamiya am kure ba seke ta hyanme wulfe am fe. Daaci máki ñere ñá lyiyya ba kazlaja á duniya na am erva á kure ge zuze á ñere, una mándzawe emtu?

12 Má zlaya á emnde umele ge sha náza zuze-aatare am erva á kure, sakwa ñere emtu? Má áte jirire wá, zlaya á ñere ge ñere keni, amá nja ba palasa na ñá anƙwa maganá ñere na, ba ñá farvaunƙeƙa, ndavanerka ñere geni kwá melanerumele, ñá kuva ba ni a eptsarka emnde na tá se cena labáre á higa, elva á Yaisu *Almasiihu na.

13 Diyakurdiya emtu geni emnde na tá maga slera am mashidi, á gelaterá ba názu emnde tá danán ge Dadaamiya á dem mashidi? A ba am mashidi ñanna zlaƙe ádaliiye: Emnde na tá maga slera á ica dabba keni tá á ba an dza-aatare am hyuwa ñanna? Diyakurka una ñanna emtu?

14 Náza á emnde a bálá waazu keni ba estuwa. A ba Yaakadada an we-aara: Náza ñá shifa á emnde bálá elva-aaruwa á segashe á ba am slera-aatare.

15 Jirire tsa, aley keni iya katanka ya názu yá ñá shifa-aaruwa an ñane áte una ñanna. Ba kina keni, banakuránka una ge kátá duksa ázekure. Una ma yá emtsa keni, ya hayaa ba una ñanna, arge una tá keƙinaakeƙa názu yá geƙa átekwa na.

16 Yá shánka zleba aƙaba yá bálá labáre á higa, elva a Yaisu Almasiihu, una geƙe laarire áte iya, má yá báleka, watse laruwa ge iya.

17 Ma andze ya eksesaa ba iya an ire-aaruwa slera ñanna wá, ma yá ndava mbera-aaruwa keni. Amá una estuweka, a fiyaara ba Dadaamiya ge iya.

18 Ay wá, ázara kena mbera-aaruwa ge iya? Mbera-aaruwa ge iya wá, ba yá balaterá elva á Yaisu Almasiihu ba dey ge emnde, yá liyeyeka názu á zlayizláyá am slera-aaruwa.

19 Iya, yá kwaraná ba iya ire-aaruwa, ya náve á ura-ka. Amá ya ganvaa ba iya ire-aaruwa ba seke ya náve á emnde baƙemme, geni yá sá emnde ba kwakya áseza Yaisu *Almasiihu deydey á ndzeƙa-aaruwa.

20 Diyandiya tsa ganakini yá kwaraná ba iya ire-aaruwa am názena á ndahaná *tawraitá á Muusa, amá má yá am dáƙave á Yahudiya-aha wá, yá njá áte njá á Yahudiyire, geni a fartaarfe itare keni áte Yaisu Almasiihu. Má yá áza emnde na tá anƙwa ƙaba náde á Yahudiya-aha baƙemme áte laarire na, iya keni ba yá eƙƙaba antara itare, geni yá gatervege emnde á Yaisu Almasiihu.

21 Zlaƙe ádaliiye: Má yá am dáƙave á emnde na diyarka tawraitá á Muusa ƙeƙeƙi na keni maa, yá ganve ire-aaruwa ba seke itare. Una á bánka ni janaaveje áte tawraitá á Dadaamiya, una estuweka, aƙaba fanansaarfe ge una a ndasaa Yaisu Almasiihu na. Amá yá magán ba geni a shanátersha ge ƙaba Yaisu.

22 Ba estuwa ñanna zlaƙe ádaliiye, má yá am dáƙave á emnde na zlaƙe gyarebka am fetarfire, iya keni yá ganve ire-aaruwa ba seke itare. Una ma yá am dáƙave á emnde na nja-aatare estara keni, yá ganve ire-aaruwa ba seke itare, geni yá lyelye emnde umele am itare an jeba á pute-aha ñanna.

23 Baƙemme á una ñanna, yá magán ba geni a hyemhya elva á Yaisu Almasiihu am sleƙe baƙemme, geni iya keni yá de shánsha dza laƙa-aaruwa am huƙe-aara.

24 Diyakurdiya emtu geni má emnde tá anƙwa degeza zhágade geni á de icáná ware ire, emnde kwakya una tá zhagade, amá sey ba emnde na ta ica

ire una tá lyiya duksa? Daaci kure keni wavauwáva ba seke náza-aatare, kwá de shánsha názá á kure keni.

²⁵ Baďemme á emnde na má watse tá de zhagade na wá, ma ware-aatare keni á ettsaha, á sala vuwa-aara ba kelaazare geni a mbesmbe vuwa-aara, lauktu á de icaná ñane ire vaci lámare. Baďemme a wava-aatare ñanna wá, ba geni tá shánsha zleba á hare palle. Amá miya wá, wavaumiwáva am slera á Dadaamiya geni mí de shánsha *ďanjkaula na á zleka ďekideki na.

²⁶ Adaba una ñanna, iya wá, yá zhagade á ba á de katafke. Zlabe adaliye, ya ba seke edda una ni anjwa á ja ďedekwa na, amá wá, yá jeka á dem kaamba ba dey.

²⁷ Iya ya ba seke sleja ďedekwa, a ba iya na wá, amaana: Yá hereka vuwa-aaruwa ďekideki, sey ba yá kwarukware vuwa-aaruwa ma vaatara keni, geni iya edda á balaterán ge emnde vatena, a de velyariseka á degáshe adaba hyainefka.

10

Gawevka emnde a mága hele zlabe adaliye

¹ Egdzar mama-aha-aaruwa, wayanka kwá viyanaaviya názena ndza a shaa eggye-aha a miya werre am sarte na ndza tá antara Muusa. Dadaamiya ndza a shebatervehe baďemme-aatare am kumba am sarte na tá átira zlalá; baďemme-aatare, baaka una ndza ebzuka Haye Kyanje na.

² Am zlalá-aatare am kumba, ira degashe-aatare am guwa ñanna, ndza ba seke magarateraamaga baptisma geni tá gevge emnde á Muusa á ba an jirire.

³ Itare baďemme, ndza baaka una zauka ďafa na ndza a vatertaa Dadaamiya á sa am samaya na.

⁴ Baaka una shauka yawe na ndza a vatertaa ba Dadaamiya an hákuma á Sheďekwe-aara á segáshe á sawa am palaha na, baďemme-aatare ndza sharushe yawe ñanna. Palaha na ndza a ngyekwateraa Dadaamiya ñanna wá, ba Yaisu *Almasiihu. Ñane ndza anjwa antara itare ba kelaazare.

⁵ Aley, nja ba una ñanna baďemme na, ndza kwakya emnde am dagave-aatare hayáterka Dadaamiya adaba shagerkire á mága-aatare. Adaba una ñanna, zateruze duniya á ba am kaamba.

⁶ Daaci baďemme á una ñanna, á bamiyá ba elva ge miya keni, geni kataumika jeba á hala ñanna ta maganaa itare werre na.

⁷ Gawevka emnde a mága hele zlabe adaliye seke una ndza ta maganaa itare werre, daaci ta puwetehe am wakita á Dadaamiya geni emnde njarinja á katafke á hele, tá anjwa ezza, tá ámbera eshsha, daaci ta tsetehe tá shekela á bina.

⁸ Magauka gwardzire seke una ndza ta maganaa emnde umele-aatare, daaci ta naba matsehe, emnde debu kul buwa ju keye una ta keďaa áte váha palle na.

⁹ Adaliye, tatayaumika gyá hala á Dadaamiya seke una ndza ta maganaa emnde ñanna werre, adaba una ñanna a cebateraahge záhe na.

¹⁰ Zlabe adaliye, magaumika dugune áte Dadaamiya seke una ndza ta maganaa emnde umele-aatare, daaci a naba keďateraahge Dadaamiya á kya erva an malika na á belaná á de ceba emnde na.

11 Baɗemme á lámare na ndza a shaa itare na wá, ba ge faterem am vuwa ge emnde umele geni itare wá, a magarmága enjkale. Ta puwete am wakita á Dadaamiya, ge fami magiya ge miya emnde na mi herzhe an kataliya á zamane na.

12 Daaci faufa hyema ba shagera, sakwa edda una ɗane á tapán ba seke ɗane wá, tsaatse ba shagera na, sey á fa hyema ba shagera geni a mbedefeka.

13 Lámare na á badakurá shaitaine an ɗane baɗemme na, ndza a fantau vateneka. Emnde umele keni ndza ta bashaa ba una ɗanna. Dadaamiya wá, ɗane dzayye ervaunɗe-aara am názu ndza a ndaase ɗane baɗemme. Á de belanaaka ɗekideki geni á shakursha názu á jauje ge ndzedá á kure. Báda á shaitaine wá, á ba ankwá, amá ma a shakur vaatara lámare ɗanna keni, Dadaamiya á de vakurte midalire, á de magakurná ba ɗane puta, geni á fertakuraferta an ɗane.

14 Adaba una ɗanna egdzar mama-aha-aaruwa, gawanápteka ɗekideki ge elva á mága hele.

15 Elva-aaruwa ba una ge kure, wallá kwa egdzara-ka, uweka, lawanaale ba kure elva-aaruwa ɗanna, tara jirire an fida keni.

16 Slawanaasle á ba áte náza sha na mi gan barka ge Dadaamiya argena má mi za ɗafa á Yaakadada na. Má mi eksante, mi shuhe na wá, gamiyevka palle antara Yaisu *Almasiihu adaba uzhe-aara na ndza a puwanvaa ɗane na emtu? Adaliye, má mi kezlanve ɗafa mi ezza na wá, gamiyevka palle antara Yaisu Almasiihu adaba shifa-aara na ndza a yanaa ɗane na emtu?

17 ɗafa wá, ba ɗagwala palle, amá mi kwakya mi zá ba una ɗanna; amaana: am kwakyire á miya ɗanna wá, gamiyevge ba seke ura palle.

18 Zharauzhára áte una tá ankwá maganá emnde a *Iserayiila: Tá icanante dabba ge Dadaamiya áte tate-aara seke una a kwaratersaa ɗane, daaci emnde na má zaruze hyuwa ɗanna, baɗemme-aatare garevge emnde á Dadaamiya á ba an jirire.

19 Kwá á ba á cenáncena ndza názu yá ankwá bakurná iya na? Emtu kwá cenán ba seke hyuwa na tá icanante ge hele keni duksa emtu? Ba hele ɗanna deme, duksa á jirire emtu?

20 Una duksa á jirireka ɗekideki. Arge una ɗanna, názu yá bakurná iya wá: Má emnde na zlaɓe ɗabarka Yaisu *Almasiihu ta icataa duksa wá, tá vante ge Dadaamiya-ka, amá tá vaterete ge jini-aha. Adaba una ɗanna, wayanka kwá gev palle antara jini-aha.

21 Una á taa gevka ɗekideki, kwá de shá názena ni tá fater ge jini-aha, ádaliye kwá se sha una á katafke á Yaakadada Yaisu Almasiihu. Zlaɓe ádaliye: Kwá dzegwánka de zá názena tá gyater ge jini-aha, kwá se zá náza á Yaakadada Yaisu Almasiihu keni ba kure.

22 Má gevge ni mi magán estuwa wá, mi kátá elva á Yaakadada, emtu kwa kurken mí januje an ndzedá emtu?

Ma am uwe keni magaumága adaba hairire á emnde umele

23 A ba emnde umele á kure: Ábi duksa baɗemme gevge ba halál? Una ba jire-aatare. Amá wá, duksa baɗemmeka una watse emtake áte miya. Ta bántsa itare: Ankwá baráma á mága ma uwe keni. Ay degiya, duksa na watse á melamiyuka ɗekideki ge ɗaba Dadaamiya keni ankwá.

24 Ma ware á kure keni magaumága názena ni watse emtake áte emnde umele, zharauka názu watse emtake ba ge kure palle na.

²⁵ Baɗemme á hyuwa-aha na tá aṅkwa valaná am kwaskwe wá, ma ndza ta icanante ge hele keni ndaveka ka, dzameka ire átekwa ɗekideki, ká naba esshekwa, ká de ezza duksa á ɗa.

²⁶ Aɗaba a ba wakita á Dadaamiya: Haha, antara názu átekwa baɗemme ba náza á Yaakadada.

²⁷ Ma a ɗahakte vaatara ura á ɗa na zlaɓe fetareka áte Yaisu ge de za náza za am mba-aara keni, má ba eksakaarekse duwa wá, ndaveka, dzameka ire áte náza za ɗanna ɗekideki, ká naba ezza.

²⁸ Amá má a se ɓalaksehe ge ura umele geni hyuwa ɗanna ndza ta icanante ge hele wá, naba yanya, zeka mázla-aara, aɗaba á de sha shunɗula edda una a se ɓalakseɓale na.

²⁹ Ya ndaaná aɗaba uwe una: Yá kuva ba názu watse á de dzamaná ɗane na. Ekka wá, yá kuva náza á ɗa ka mázla-aara.

Bánka zlaɓe: Má ba mbate duksa baɗemme ba halál, ay labára yá zeka aɗaba edda una a se ɓaliseɓála na?

³⁰ Bánka zlaɓe ádaliye, a ba ka: Má ba ganarge maduwa ge náza za-aaruwa an zhera á Dadaamiya, labára tá tsakiyaare elva arge názu ya magar maduwa lauktu yá ezza?

³¹ Duksa yaiikke na yá bakaná iya wá: ma ka ján vaatara ire an náza za, bi náza essha, ma ká maga ba uwe keni, emmága á ba áte una ni watse emnde baɗemme tá de zleba Dadaamiya aɗaba ekka na.

³² Ma am uwe keni magaumága á ba áte una ni watse kwá de magateránka emtaṅkire ge emnde umele an ɗane, ma ge Yahudiya-aha, ma ge emnde a fetarfe, ma ge emnde-ara keni egdzara á nálgadama baɗemme.

³³ Magaumága á ba áte una yá aṅkwa á maganá iya na. Am názu yá maganá ya baɗemme wá, yá aṅkwa wawa geni a gevge áte shagerire, emnde keni tá de hayánhaya. Yá manka názu watse emtake ba ge iya palle na, amá yá maga názu watse emtake áte emnde baɗemme, geni itare keni a lyarliya shifa-aatare áza Dadaamiya.

11

¹ Dabaufába ba sera-aaruwa, ba seke una iya keni yá aṅkwa ɗaba sera á Yaisu *Almasiihu na.

Fáɗa ire á ɗwasha á katafke á Dadaamiya

² Iya yá zleba ba kure, aɗaba danseka am ire á kure am názu kwá maganá kure baɗemme, kwá aṅkwa maga ba názu ndza ya bakurnaa iya na.

³ Amá náwa názu yá kátá kwá diyeddiye zlaɓe ádaliye: Yaisu *Almasiihu wá, ire ba ɗane arge zala baɗemme, zhele keni ire ba ɗane arge mukse, Dadaamiya ɗane ire arge Yaisu Almasiihu.

⁴ Má zhele á ɗala áza Dadaamiya, bi aṅkwa á mbeɗateru elva na ndza a shanaa ɗane áza Dadaamiya ge emnde wá, sey á eksevarekse dzakwa emtsaɗe. Má magaaka una ɗanna wá, a epsawaa Yaisu Almasiihu na ire arge ɗane na.

⁵ Amá mukse wá, estuweka. Má mukse aṅkwa á ɗala áza Dadaamiya, bi aṅkwa á mbeɗateru názu a shanaa ɗane áza Dadaamiya ge emnde, an ire dey, ɗane keni aṅkwa á epsawa zhele-aara na ire arge ɗane na. ɗane gevge ba seke mukse na a sehese ire na, una zherwe jipu.

⁶ Ha! Má mukse ñanna wayaaka fáda ire, labára á icanvaareka, bi á sehesehe úgje ñanna ba d'ekideki? Ay degiya, una duksa zherwe náza enndaaka. Daaci má estuwa, sey mukse á fafesefade ire-aara.

⁷ Amá ge zhele wá, má ankwá á ñala áza Dadaamiya wá, á fádeka ire. Adaba Dadaamiya a nderaa zhele áte ndera-aara ge ñane, zhele á mara yaikkire á Dadaamiya. Amá mukse wá, á mara ba yaikkire á zhele.

⁸ Diyamidiya geni Dadaamiya ndza sanseka zhele am vuwa á mukse, amá ndza a sanse ba mukse am vuwa á zhele.

⁹ Zlafe ádaliye: Dadaamiya ndza nderaaka zhele adaba mukse, amá ndza a nderaa mukse adaba zhele.

¹⁰ Adaba una ñanna, sey ba mukse una á fada ire-aara, ge marese zherwe na á fáná ñane áte zhele-aara, ira adaba malika-aha keni.

¹¹ Amá keni ge njá á miya am elva á Yaakadada Yaisu *Almasiihu wá, ma mukse keni á ba an dárádza-aara ba seke zhele, zhele keni á ba an dárádza-aara, ma ware-aatare keni á hyepka má baaka palle-aatare.

¹² Ba seke una ni Dadaamiya ndza a tedese mukse am vuwa á zhele na wá, kina keni ba mukse una á yá zhele, duksa bademme á maganá ba Dadaamiya slera-aara.

¹³ Lawanaale ba kure an ire á kure má shagera geni mukse á sem jáháva ge ñala Dadaamiya an ire dey.

¹⁴ Zhele maa, áte názu mi zharanaa miya á ba am njá á emnde am duniya keni wá, úgje sladfe am ire wá, á gev duksa zherwe ge ñane.

¹⁵ Amá má mukse a shaa úgje sladfe am ire wá, á fanaare ge dárádza. Adaba Dadaamiya ndza a vanta úgje sladfe ba ge mukse ba seke lafaya ge sheba ire-aara an ñane.

¹⁶ Má ankwá ura á kátá gá jáwe arge elva ñanna wá, nává názu yá banná iya ge edda-aara: ma ñere, ma aiklasiya-aha á Yaisu Almasiihu na tá áme keni, nafé á miya ba una baaka umele.

Elva a dafa á dzámá Yaakadada

¹⁷ Am názu yá bakurná iya kina na wá, yá galakurka mázla-aara. Adaba am jáháva á kure á katafke á Yaakadada, kwá maga ba mandzawire, arge mága shagerire ge dákurá á de katafke.

¹⁸ Emtsaadé wá, ta bántsa: Ba kelaa má jakurammeje á katafke á Dadaamiya wá, sey ba gergere ye á kure. Una ba iya keni kyalma-aara fantaarefe.

¹⁹ Baira d'eme, shagera ba kwá tegava ñanna, geni tá sesse emnde na tá ankwá d'aba Yaisu *Almasiihu an jirire na.

²⁰ Má kwá jáháva á kure ñanna wá, kwá zá dafa á Yaakadada ka kure d'ekideki.

²¹ Ya ndahanaa adaba uwe una, adaba ma ware keni á de berda ba dafa-aara ge ñane, daaci á zuze, á shushe á ba áte huđe-aara haa á weshanante ire, amá emnde umele á waterá ba waya.

²² Má kwá maga ba una, baaka há á kure ge zá dafa á kure ñanna, kwá shá duksa á kure am huđe-aara emtu? Emtu kwá kátá epsawa aiklasiya á Dadaamiya emtu? Emtu kwá kátá fateraare zherwe ge talága-aha emtu? Kwá kátá yá bakurá uwe kina? Kwa kurken yá galakurgála emtu arge una? Yá galakurka d'ekideki.

²³ Náwa duksa na yá kwarakursa iya na wá, iya keni ndza a kwarisaa ba Yaakadada emtsaade. Lauktu tá velateru Yaakadada Yaisu ge kelaade-aha-aara wá, ba vacite ñanna an yayiya, a eksetaa d'áfa,

²⁴ a slafan we-aara ge Dadaamiya argena, a ba ñane á elvan ge emnde-aara: Una degiya vuwa-aaruwa, yá yanya shifa-aaruwa adaba kure. Kure keni magaumága ba estuwa ganakini kwá dzamidzáma an ñane.

²⁵ Am iga á masane, a eksetaa náza sha keni, a ba ñane: Una wá, namána anwaslire na watse á de ngudaterá Dadaamiya ge emnde an uzhe-aaruwa. Ma kwa jamme vaatara ge sha jeba á una keni, magaumága ge kwá dzamidzáma an ñane.

²⁶ Elva á Yaakadada ñanna wá, amaana: ma kwa jamme vaatara ge zá dafa ñanna, ira sha náza sha ñanna, kwá ankwá bálá elva a emtsa-aara dem sarte na má de saasa ñane.

²⁷ Adaba una ñanna, ma ware una a zu d'áfá á dzámá Yaakadada, a sharhe náza sha-aara an baakire á zherwe, daaci edda-aara gaaga haypa áte Yaakadada antara uzhe-aara.

²⁸ Daaci ma ware keni sey á zlauzle am hábaza názu am ñane emtsaade ba shagera, lauktu á ezza, á essha.

²⁹ Má edda-aara lanaaka ba shagera geni una vuwa á Yaakadada, ma a zuhe, a shuhe keni, a zaare ba shairiya ge ire-aara.

³⁰ Adaba ba una ñanna, emnde á kure kwakya ta lipa-aha, emnde umele keni garevge lipa-aha baaka ndzedá-aatare, emnde umele deme emtsaremtsa.

³¹ Amá ma andze mi habazesaa ba miya emtsaade názu am huđe á miya lauktu mi ezza, mi essha wá, daaci Dadaamiya ma andze á zamika an shairiya mázla-aara.

³² Ma Yaakadada Dadaamiya á fá zladá áte miya keni geni duksa umeleka, una ba geni á fámiya am enkale, lauktu á de ñamika am shairiya mázla-aara seke emnde bademme am duniya.

³³ Adaba una ñanna egdzar mama-aha-aaruwa, má kwá jáháva ge zá d'áfá á Yaakadada wá, faufa ervaunđe geni a saremsa emnde bademme emtsaade.

³⁴ Má ankwá ura á taa bashuka waya, sey á zuze duksa am mba-aara emtsaade, geni tedawanteka shairiya áte ire á kure am jáhava á kure. Jugena á elva-aha umele wá, watse yá de palakurnaapálá ma danemda ázekure.

12

Hákuma á mága slera-aha gergere na á vatertá

Shedekwe Cufedde ge emnde

¹ Egdzar mama-aha-aaruwa, kina wá, mí ndáhá elva áte hákuma á mága slera-aha gergere na á vatertá Shedekwe Cufedde ge emnde na. Yá kátá kwá cenevaacena una ba shagera.

² Diyaweddiye geni am sarte na zlađe fakurtareka áte Yaakadada Yaisu *Almasiihu wá, ndza á tedakura ba Shaitaine an hákuma-aara á de maga hele, názu wallá á ndáhá elva ka.

³ Adaba una ñanna, yá kata kwá diyeddiye ba shagera: geni má ba jirire ankwá Shedekwe á Dadaamiya am ura ñanna wá, edda-aara á dzegwánka nyanya Yaisu Almasiihu. Zlađe adaliye: ura ba dey, á taa ndaaseka áte

Yaisu Almasiihu geni ba ñane una Yaakadada, sey á banná ba Shedekwe Cufedde ge edda-aara.

⁴ Ankwa hákuma á maga slera-aha gergere ge emnde, amá á tegaterá ba Shedekwe Cufedde palle.

⁵ Ankwa slera-aha gergere á fateraare Yaakadada Yaisu Almasiihu ge emnde-aara, amá tá maganán ba ge Yaakadada palle.

⁶ Zlafe ádaliye: ankwa hákuma á mága slera-aha gergere, amá ba Dadaamiya palle una á dá slera-aha ñanna á de katafke geni a gevge.

⁷ Shedekwe Cufedde ankwa máráva am kure an jeba á hákuma-aha ñanna, geni kwá magateránmaga námpire ge emnde an ñane.

⁸ Ge ura umele, Shedekwe Cufedde á vante hákuma á pálá sera á elva-aha an ilmu na a vanta Dadaamiya. Ge ura umele, Shedekwe ñanna á vante hákuma á dise elva shagera ge enndaha.

⁹ Ge ura umele, ba Shedekwe ñanna, á vante hákuma á fetarfire áte duksa geni a de gevge ba jirire. Ge ura umele, á vante hákuma á mba ura áte lapikere.

¹⁰ Ba Shedekwe ñanna palle, ge ura umele á vante hákuma á mága najipu-aha; ge ura umele, á vante slera á nabiyire; ge ura umele á vante hákuma á lanaale-aara, tara una jini, an tara Shedekwe Cufedde keni; ge ura umele á vante hakuma á ndáhá elva áñwaslire na ni ba ñane keni diyaaka na; ba Shedekwe ñanna, á vante hákuma ge ura umele geni á palanaapálá elva ñanna.

¹¹ Baðemme á hákuma-aha ñanna, ba slera á Shedekwe Cufedde palle, á tegaterá ge emnde-aara baðemme áte una á kataná ñane.

Ubiya-aha kwakya am vuwa palle

¹² Diyamidiya geni vuwa á urimagwe wá, ñane palle ba ñane, amá ubiya-aha kwakya, antara duksa-aha gergere ankwa an dzagwa am ñane. Ma kwakya ubiya-aha, an duksa-aha ñanna am ñane keni, zhara-aara ge ñane wá, ba vuwa palle. Vuwa á Yaisu *Almasiihu keni ba estuwa ñanna, amaana: aiklaisiya-aara.

¹³ Miya baðemme á miya, ma Yahudiya-aha, ma emnde a jeba umele, ma náve-aha, ma emnde na tá kwará ire-aatare na, baðemme am sarte na magaramiyaamaga baptisma, mi naba jamme, gamiyevge ba palle. Una keni á ba an hákuma á Shedekwe Cufedde ñanna palle, ba Shedekwe ñanna palle una ankwa am ma ware á miya keni baðemme.

¹⁴ Vuwa á urimagwe gevka ba ubiya palle, amá ubiya-aha, an dzágwa á duksa-aha umele kwakya ankwa am ñane.

¹⁵ Má bánba sera: Iya wá, yá máslaaveka an vuwa, adaba ganevka erva, una á ba magaavemage emtu, geni á njinja yiyiye áte vuwa?

¹⁶ Má bánba hyema: Iya keni yá máslaaveka an vuwa, adaba ganevka ice, una ba jirire geni ñane gevka tate umele áte vuwa emtu?

¹⁷ Ma andze vuwa á urimagwe deme surumme ni ba ice palle wá, ma andze á cenáná an uwe kena duksa? Bi ma andze Dadaamiya a nderaa ba hyema palle geni ura wá, ma andze á sáná an uwe kena duksa?

¹⁸ Amá Dadaamiya nderaaka ura estuwa. Dadaamiya a ndera vuwa á urimagwe wá, an duksa-aha umele gergere baðemme an dzagwa am ñane, áte una á kataná ñane.

19 Ma andze Dadaamiya a nderaa ba duksa palle am njá á duksa-aha na mí zharaná miya áte vuwa á urimagwe na wá, una ma andze vuweka fekideki.

20 Amá gevka estuwa; anƙwa ubiya-aha gergere, antara duksa-aha gergere an dzagwa am vuwa á urimagwe, baɗemme á duksa-aha ɗanna, ta jemaa ba vuwa palle.

21 Daaci má estuwa, ice á taa banánka ge erva: baaka wedere-aaruwa an ka. Ire keni á dzegwánka baterán ge sera-aha: baaka wedere-aaruwa an kure.

22 Baira ba egdzar duksa-aha na tá am vuwa á miya, miya mi fateruka hyema geni baaka payɗa-aatare na wá, tá ɗáná ba itare shifa á miya.

23 Zlaɓe ádaliye, duksa-aha umele keni tá anƙwa áte vuwa á urimagwe, amá miya mí feka dárádza áte itare, ira duksa-aha umele keni mí maga zherwe-aara jipu, mí njá á ba tsufatertsufa, tá ɗáná ba itare zlaɓe adaliye shifa á urimagwe.

24 Duksa-aha na áte vuwa á ura baɗemme, duksa na shagera ge ezzhára-aara, á famika am zherwe, baaka wedere á miya ge etsufa-aara na keni, a nderanaa Dadaamiya ba estuwa áte una ndza a katanaa ɗane. Daaci a naba fa dárádza áte duksa na á fá ura am zherwe na kwakya-aara.

25 Dadaamiya a naba jemaa duksa-aha ɗanna am vuwa á urimagwe, wayaaka an tegava-aatare ɗekideki, á kátá tá maga duksa baɗemme átirpalle.

26 Má anƙwa zlaɗá áte duksa palle am vuwa á ura, vuwa baɗemme á tápá ba zlaɗa ɗanna. Má ubiya palle shansha geɗa, baɗemme á vuwa á eggeɗa.

27 Daaci ba ekkure na una kwa vuwa á Yaisu *Almasiihu. Ma ware á kure keni ɗane duksa palle áte vuwa ɗanna.

28 Náwa Dadaamiya á baɓláter estuwa emnde am aiklaisiya-aara: Zunɗwe wá, a dzerese emnde a belá á Yaisu Almasiihu. Ge buwire, a dzerese emnde a mága nabiyyire. Ge keyire, a dzerese emnde a kwaratersa duksa ge emnde. Am iga á emnde ɗanna, a dzerese emnde a mága najipua-aha, antara emnde na a vaterte hákuma á mba emnde na ta lapika-aha na. Ge emnde umele, a vaterte hákuma á melateru ge emnde. Ge emnde umele a vaterte hákuma á gev emnde a sawari á aiklaisiya. Ge emnde umele zlaɓe ádaliye, a vaterte hákuma á ndáhá elva-aha gergere na ni ba itare keni diyarka na.

29 Am názu kwa cenanaa kure kina na wá, emnde baɗemme ta ba emnde a belá emtu? Emtu emnde baɗemme tá dzegwándzegwa mága nabiyyire emtu? Emtu baɗemme tá dzegwándzegwa mága malumire, bi mága najipu-aha gergere emtu?

30 Emtu, itare wá, baɗemme ma ware-aatare keni an hákuma á mba ura áte lapikere emtu? Emtu baɗemme-aatare tá an hákuma á ndáhá elva-aha gergere na ni ba itare keni tá cenánka na emtu? Emtu má ndarsendáhe elva áɗwaslire ɗanna wá, ma ware keni á naba palanaapálá emtu?

31 Názu yá bakurná iya wá, kataukátá ba hákuma-aha na ni an námpire jipu na. Amá wá, yá marakuránmárá ba iya ɗanna zlaɓe ádaliye unɗule á duksa umele na ni jauje ge duksa baɗemme na.

13

Shá wayavire jauje ge duksa baðemme

¹ Ma yá an hákuma á ndaha elva an we á emnde na tá am duniya na baðemme, antara ba elva á malika-aha keni, máki ðaaka tsawe ba wáyávire am iya wá, nara-aaruwa á gev ba dey. Baira yá gev ba seke hula á ganja, an nalgaita na ðaaka sera-aara ðekideki, á waterwa am hyema ge emnde na.

² Una ma Dadaamiya a vite hákuma á nabiyire keni, ma diyandiya duksa baðemme, ma ya shaa hákuma á dise nasherire-aha baðemme, ma ya shaa fetarfire na yá naba tsantetse wa an ñane keni, má ðaaka wáyáva am iya wá, hyanevka ba názara keni.

³ Zlaðe ádaliye, ma ya tegaterse nalmane-aaruwa baðemme ge talágá-aha, ma ya yaa shifa-aaruwa baðemme geni a zariyuze an kára aðaba fetarfire keni, má yirye mága wáyávire wá, una-aha ñanna baðemme na á magiyánka námpire ðekideki.

⁴ Wáyávire wá, á vante farvaunðe ge ura; wáyávire, á vante maggwire ge ura. Slewayava á feka ice am duksa á ura; wáyávire á feka ura am kurávire, á feka ura am gálá ire keni.

⁵ Wáyávire á mañka ðaakire á zherwe. Ura añkwa wáyáva-aara wá, á magaterteka emtañkire ge emnde, á iceka ervaunðe watsewatse, á mañka dugune áte ura.

⁶ Ura an wáyáva, á higarka ge mandzawire, amá á higa arge jirire.

⁷ Wáyávire, á faná ervaunðe ge duksa baðemme. Wáyávire á vante fetarfire á jirire ge ura, á vante tama ge ura; ura añkwa wayava-aara á ñanaña ervaunðe-aara am duksa baðemme.

⁸ Wáyávire wá, dem ba ge ðekideki á njá ba kela-aara. Amá tara hákuma á mága nabiyire, antara hákuma á ndaha elva na ni ba edda-aara keni á cenánka na, ira hákuma á dise ndáhá elva shagera na, baðemme watse á zlauzle.

⁹ Aðaba kina wá, ma diya á miya, ma nabiyire á miya keni, baðemme zlaðe mí maga ba kyalma-aha-aara.

¹⁰ Amá má de samsa una hyebhye baðemme na, daaci una kyalma kyalma na baðemme watse á zlauzle.

¹¹ Am sarte na zlaðe ndza ya ba seke egdzere wá, ma yá ndáhá elva, ma yá dzámá duksa, ma fa hyema-aaruwa áte duksa keni, ndza ya magán ba seke egdzere ñanna. Amá am sarte na ganevge ura wá, yanánya hala á egdzarire mázla-aara.

¹² Am kinire na wá, ma uwe keni zlaðe mí zhára ba kyalma-aha-aara ba seke má tá zhára duksa am kweteram na á zhareka shagera na. Amá vacite umele wá, watse mí de nanna duksa ñanna ba tseðañje átuwa á ice á miya. Kina wá, ma uwe keni ya dise ba kyalma-aara, amá vacite ñanna wá, yá de diyeddiye baðemme, ba seke una a diyisaa Dadaamiya na.

¹³ Amá añkwa duksa-aha keye wá, ðaaka zle-aatare ðekideki: Ba fetarfire, táma, ira wáyávire. Amá yaikke-aatare wá, ba wáyávire.

14

Hákuma á mága nabiyire an hakuma á ndáha elva añwaslire

¹ Wawauwáwa ba shagera geni kwá gevge emnde a wáyáva, kataukátá hákuma-aha na á vatertaa Shedfekwe á Dadaamiya ge emnde na keni. Kwakya-aara wá, kataukátá ba hákuma á mága nabiyire.

² Má ura á ndáhá elva áŋwaslire na ni ba ɲane keni á cenánka na wá, á baterán ge emndimagwaha ka, á banán ba ge Dadaamiya an ire-aara, aɗaba ba Dadaamiya palle una á cenáncena. Aɗaba edda una ɲanna keni á ndaha ba nasherire na ni a vanta Dadaamiya an hákuma á Shedfekwe Cufedde.

³ Amá edda una ni á maga nabiyire wá, ɲane á baterán ba ge emndimagwaha geni á magaterá námpire, á faterem ndzedá am vuwa, ira á ekhyaterá ervaunde zlaɓe ádalije.

⁴ Daaci edda una an hákuma á ndáhá elva áŋwaslire na ni ba ɲane keni á cenánka na wá, ɲane á vante ndzedá ba ge ire-aara palle am fetarfire-aara. Amá edda una ni á maga nabiyire wá, ɲane á faterem ndzedá am vuwa ge emnde á Dadaamiya baɗemme am fetarfire-aatare.

⁵ Ate iya wá, ma baɗemme á kure shakuránsha hákuma á ndáha elva na ni ba kure ɲanna keni kwá cenánka na keni ba shagera. Amá una yá kataná ya kwakya-aara wá, ma ware á kure keni á shánsha hákuma á mága slera á nabiyire. Aɗaba átire ba nabiyire, arge edda una á tsáká elva áŋwaslire na ni ba ɲane ɲanna keni á cenánka na. Sey máki jesarje edda una á pálá elva ɲanna, lauktu á maganá námpire ge aiklaisiya keni.

⁶ Egdzar mama-aha-aaruwa, kina má danemda á dezekure, daaci yá de tsakakurse elva-aha, amá cenakuránka ɗekideki, ázara námpire-aaruwa ge kure? Shagera-aara wá, yá tsakakurse názu ndza a binaa Dadaamiya, bi yá vakurte diya-aha umele am elva á Dadaamiya, bi yá bakurá sera á elva á nabiyire-aaruwa, bi yá kwarakurse elva á Dadaamiya an elva na kwá cenáncena. Má baaka una ɲanna wá, daaci námpire-aaruwa ge kure keni ba baaka.

⁷ Kina ba seke kazlaɲa á gá gwesa, seke tara nalgaita, an gadzavera, diyamidiya tsa geni tá ndaaka elva. Amá má edda á fertá nalgaita ɲanna á ferteka an unɲule-aara, má edda gadzavera keni á jeka an unɲule-aara, má tá weshusha ba dey, á cenáná ware sera-aara, antara emtakire á gwesa?

⁸ Ge ɗáhá emnde á dem wáwa keni ba estuwa. Má edda á fertá derkwákwá fertaaka náza wáwa ba shagera á dem hyema á emnde, ware edda una á de ngwáɗáva ge dem wáwa ba ɗekideki keni?

⁹ Ba duksa palle ge kure keni, má kwá ndáhá elva áŋwaslire na ni ba kure ɲanna keni kwá cenánka na, tá de cenákurá estara kena emnde? Daaci elva á kure kwá ndahaná á dem kaamba ba dey.

¹⁰ Anɲkwa elva-aha gergere kwakya am duniya, amá baɗemme á elva-aha, emnde a ndáhá-aara tá cenáncena maana-aha-aara baɗemme.

¹¹ Amá má gevge ni ura á biya elva, amá yá cenánka elva-aara ɗekideki wá, edda-aara gevge ba seke wayve ázerwa, iya keni ya ba seke wayve ázeɲara.

¹² Daaci ba seke una ni wayakurwáyá jipu an hákuma-aha na ni á vatertá Shedfekwe Cufedde ge emnde á Dadaamiya na wá, kwakya-aara kataukátá ba hákuma á mága duksa na ni watse á de melaterumele ge emnde á Dadaamiya am fetarfire-aatare na.

¹³ Aɗaba una ɲanna, edda una an hákuma á ndáhá elva áŋwaslire na ni ba ɲane ɲanna keni á cenánka na wá, sey á ɲala Dadaamiya zlaɓe ádalije geni á vante hákuma á eppálá-aara keni.

14 Má yá anƙwa maga maduwa an elva aƙwaslire na ni ba iya keni yá cenánka na, am erwaunƙe-aaruwa yá maga ba maduwa á jirire, amá am enƙale-aaruwa, baaka duksa deƙideƙi.

15 Ay yá maganá estara? Sey yá ƙala hákuma á eppálá-aara keni áza Dadaamiya. Estuwa, yá maga maduwa an elva na tá cenáncená emnde na, yá emmága an elva á ekse-aaruwa keni. Ba estuwa ge belá láhe keni, yá beláná an elva na tá cenáncená emnde na, yá ebbela an elva á ekse-aaruwa keni.

16 Má baaka una, edda una ƙane zlaƙe ba seke wayve na keni, má diyaaka sera á názu ká tsakaná ka am slafawe á ƙa á deza Dadaamiya, adaba elva ƙanna á cenánka ƙane á de ƙata estara kena *Aamin?

17 Ekka wá, ma ká anƙwa slafaná we á ƙa á ba an unƙule-aara ge Dadaamiya keni, á melanuka deƙideƙi ge edda una á cenánka na.

18 Yá anƙwa slafaná we-aaruwa jipu ge Dadaamiya, adaba janakuruuje ge kure bademme an ndaha elva aƙwaslire na ni ba iya keni diyanka na.

19 Amá má am jáháva á emnde a fetarfe wá, ya hayaa ba ndaase elva buwa, bi keye na tá cenáncena emnde na, geni yá kwaraterse duksa an ƙane, arge elva-aha na tá cenánka na. Ma ya ndaase elva debu keni á hyefka ba názara keni.

20 Egdzar mama-aha-aaruwa, gawevka ba seke egdzara mesheshe an enƙale. Má áte elva a haypa wá, gawevge ba seke egdzara mesheshe na zlaƙe ta dzegwánka mága haypa na. Amá an enƙale wá, gawevge ba seke zala na hyairefhye na.

21 Anƙwa puwartepuwa am wakita á Dadaamiya, a ba ƙane: Yá de bateránba elva-aaruwa ge emnde-aaruwa an elva na tá cenánka itare na; watsé yá bela wayve-aha, tá de bateraa elva-aaruwa an elva na diyarka itare deƙideƙi na, aley tá de fisaareka á bina.

22 Daaci estuwa, bateraa elva na tá cenánka emnde deƙideƙi na ge emnde, una ƙanna gevge nalaama ge emnde na kwalarevkwále ge fetaare áte Yaisu *Almasiihu na, geni itare garevka emnde á Dadaamiya, una ge emnde a fetarfe ka. Amá hákuma á mága nabiyire wá, una keni nalaama ge emnde na fartarfe na, geni Dadaamiya anƙwa antara itare, una ta baaka emnde umele amkwa.

23 Máki seke jarammeje emnde á Dadaamiya am tate palle, daaci itare bademme farantaufe ge tsaka elva-aha na ni diyarka deƙideƙi, má daremda emnde na zlaƙe gyairebka am fetarfire, antara emnde na zlaƙe fartaareka deƙideƙi na, tá bánka emnde na tá an shaitaine emtu?

24 Amá má am jáháva-aatare ni, bademme tá maga ba nabiyire, tá bálá waazu na ta cenanaa itare áza Dadaamiya am dágage-aatare an elva a ekse-aatare wá, una ma ta demaa ba emnde na zlaƙe gyarebka am fetarfire, an emnde na zlaƙe fartaareka deƙideƙi na keni, ba vacite ƙanna itare keni tá diyeddiye haypa-aatare adaba názu ta cenanaa an hyema-aatare am jáháva ƙanna, tá diyeddiye am erwaunƙe-aatare geni ƙáteraƙa shairiya á Dadaamiya.

25 Daaci nasherire na am erwaunƙe-aatare bademme á semsa á sem enƙale-aatare, tá demda am sera á Dadaamiya, tá de ganaaga ire-aatare á dem áhá, tá de bánba ganakini ba jirire anƙwa Dadaamiya antara emnde na.

Duksa bademme magaumága á ba an enƙale an unƙule-aara

26 Daaci yá bakurá uwe kina egdzar mama-aha-aaruwa? Názu yá bakurná iya wá: Ma kwa jamme vaatara ge cena elva á Dadaamiya keni, edda una má anƙwa láhe ázeɗara na ba á belá láhe. Iyau, edda una ni anƙwa elva á Dadaamiya ázeɗara ge kwaraterkwará ge emnde na, ba á emmága. Ba estuwa ge edda una an názu ndza a maransaa Dadaamiya am wahayu keni. Adaliye: Edda una an hákuma á ndáhá elva áɗwaslire na ni ba ɗane keni á cenánka na, ɗane keni ba á efbálá, lauktu á dabaná edda una an hákuma á pálá elva áɗwaslire ɗanna. Baɗemme á názu kwá de maganá kure wá, magaumága á ba áte una ni watse á de melaterumele ge emnde á Dadaamiya am fetarfire-aatare na.

27 Náza á emnde a ndáhá elva-aha na á cenánka ura na wá, sey tá ndahaná ba emnde buwa, kwakya-aara a jauka am emnde keye. Zlaɓe ádaliye keni, sey tá ndahaná an palpale, á máslá sey á jesarje edda una ni an hákuma á pálá elva-aha-aatare ɗanna ge eptseptsa-aara.

28 Má gevge ni jesarje edda una an hákuma á palatera elva-aha ɗanna ge emnde wá, a kabalarka vuwa-aatare á katafke á jáháva, amá a ndarndáhá á ba am ervaunɗe-aatare antara Dadaamiya.

29 Ba duksa palle ge emnde na tá an hákuma á mága nabiyire keni. Itare keni sey tá ndahaná ba emnde buwa, bi keye, emnde umele tá cenaná á ba an hyema, daaci tá lanaale tara elva ɗanna jirire, an fida keni.

30 Má gevge ni á ba am sarte ɗanna, Dadaamiya a naba maranse duksa ge ura umele am dáɗave-aatare wá, daaci edda una an elva áte we na, sey ba á farvaunɗe emtsaɗe, á ndasendaha edda una a shaa nabiyire na.

31 Ábi baɗemme á kure, ma ware keni kwá de ndasendáhe nabiyire á kure? Amá ndaundaha á ba an palpale, geni kwá cenevaacena duksa am huɗe-aara, lauktu kwá de shá ndzeɗa an ɗane am fetarfire á kure.

32 Emnde na Shedekwe Cuɗeɗde a vaterte hákuma á mága nabiyire wá, tá naba kwarukwáre ervaunɗe-aatare keni, ma tá kátá ɗuɗe keni tá naba ɗuɗe.

33 Ya ndanaa aɗaba uwe una, aɗaba Dadaamiya wayaaka wesha elva am dáɗave á miya, ɗane a wayamiyante ba hairire.

Ba seke una ni am aiklasiya-aha á Dadaamiya baɗemme, ma áme keni

34 ɗwasha a ɗaranuɗe ge we-aatare ba tseriye am jáháva á emnde a fetarfe na wá, daaci ɗwasha-aha á kure keni a ɗabardába á ba áte una ɗanna. An piya ge ɗwasha, geni tá ndaha elva am jáháva. Sey ɗwasha tá ganaaga ire-aatare ba seke una a ndahesa wakita á Dadaamiya na.

35 Má anƙwa názu cenaránka tá kátá enndáva keni maa, a de ndavarndáva áza zála-aha-aatare am mbá. Aɗaba zherwe geni mukse á ndáhá elva am jáháva á aiklasiya.

36 Emtu kwa kurken elva á Dadaamiya ɗanna a fantau ázekure zuɗɗwe emtu? Emtu kwa kurken ba kure palle una kwa emnde a cena elva á Dadaamiya ɗanna emtu?

37 Má edda-aara á slaslán ba seke ɗane wá, anƙwa hákuma á nabiyire ázeɗara, ɗane shánsha hákuma áza Shedekwe Cuɗeɗde wá, sey á diyeddiye edda-aara geni názu yá bakurná iya na keni, a banjerna ba Yaakadada.

38 Má edda-aara cenaaka, ma ware keni a cenaranvaareka ge edda-aara áte jirire.

³⁹ Daaci egdzar mama-aha-aaruwa, názu yá bakurná iya kina wá, yá bakurá ba kataukátá mága nabiyire, kataukátá an ervaunđe á kure palle. Amá emnde na tá an hakuma á ndáha elva-aha na tá cenánka emnde, ba itare keni tá cenánka na keni, piyawaterteka, a naba ndarndáha.

⁴⁰ Amá, duksa bademme, magaumága á ba an enkale, magaumága an unjule-aara.

15

*Elva a tse á Yaisu *Almasiihu am faya*

¹ Egdzar mama-aha-aaruwa, kina wá, yá kátá yekuranteyeha labáre á higa, elva á Yaisu *Almasiihu na ndza ya balakurse iya na. Kure keni ndza lyakurvaalya, ñakurnaana an ervaunđe á kure palle.

² Ba seke una ndza ya ndakurndáhá ñanna wá, á de lyakurá ba elva ñanna má kezlakuranveka fetarfire á kure. Amá máki magakurka áte una ñanna wá, fetarfire á kure na á de gev ba dey.

³ Emtsaafde wá, náwa iya, názu ndza ya cenaana iya, ya bakuránba bademme, geni *Almasiihu yanya shifa-aara, a lyamivaare haypa ge miya ba seke una ta puwete am wakita á Dadaamiya werre na.

⁴ Ta hedehe emtsa-aara, amá am hare ge keyire a naba tsetehe am faya ba seke una a ndahanaa wakita á Dadaamiya na.

⁵ Am iga a tse-aara am faya ñanna maa, a de marese ire-aara áza Piyer, lauktu a de maraterse ire antara pukura-aha umele ta kelaawa ju buwa.

⁶ Am iga a una ñanna, a maraterse ire-aara ge emnde-aara tá tsaaka an emnde deremke ilyebe una ta naanaa átirpalle, baira emnde umele-aatare kwakya zlafe tá á ba an shifa-aatare, ma emnde umele zlauzle hairire-aatare keni.

⁷ Am iga a una ñanna zlafe adaliye a marese ire-aara áza Yakuba, lauktu a maraterse ire-aara tá antara emnde a bela-aara umele bademme.

⁸ Am iga-aatare bademme, a marise ire-aara ge iya keni. Iya vacite ñanna, ndza ya ba seke egdze na ta yese anwaslire, amá zlafe hyafka sarte-aara na.

⁹ Iya wá, ya cekwa ba iya am dagave á emnde a bela á *Almasiihu. Baira ba ganakini tá dhahiya an slebela ñanna keni, hyanevka ya dekideki, adaba ndza ya shateru zlada kwakya ge emnde a dába Almasiihu.

¹⁰ Amá Dadaamiya, am maggwire-aara, a naba magiya ngurna wá, kwaye ñane ganevge ura estuwa vatena. Ngurna na a maginaa ñane na gavka dey, baira janateruje ge emnde a bela umele bademme an mága slera-aara. Ate jirire wá, una ndzedfa-aaruka, a maginaa ba Dadaamiya ngurna ge emmága-aara.

¹¹ Daaci labáre á higa, elva a Yaisu Almasiihu na, ma ya ndakursaa iya, ma ta ndakursaa emnde a bela umele keni, baaka gergerire-aara, ña balakurá ba duksa palle na kwa fetaara kure am ervaunđe á kure na.

Elva a tse á emnde am faya

¹² Náwa yá ankwá balaná am waazu-aaruwa, ganakini Yaisu *Almasiihu wá, tsetse am faya. Ay a sawa estara zlafe ni, tá bántsa emnde umele am dagave á kure: tá taa tseteka emnde a faya, geni tá gev an shifa adaliye ná?

¹³ Ma andze jirire geni tá taa tseteka emnde a faya wá, daaci amaana Almasiihu keni ba tseteka am faya.

¹⁴ Ay degiya, ma andze ba jirire geni tseteka Almasiihu am faya wá, daaci waazu á ñere na keni ma andze ñá maganá á dem kaamba ba dey. Fetarfire á kure áte Yaisu Almasiihu na keni ma andze ba dey.

¹⁵ Ma andze estuwa wá, ñere keni ma andze ña emnde a mága fida áte Dadaamiya. Adaba ña bántsa ñere: Dadaamiya tsantetse Yaisu Almasiihu am faya. Daaci ma andze baaka tse á emnde am faya wá, Dadaamiya ndza tsanteka ñane Yaisu Almasiihu keni am faya.

¹⁶ Ma andze jirire geni tá de tseteka emnde na zlauzle hairire-aatare na am faya wá, Dadaamiya ndza tsanteka ñane Almasiihu keni am faya dekideki.

¹⁷ Ay ma andze ni tsateka Almasiihu am faya wá, fetarfire á kure áte ñane na keni ma andze á de gev ba dey, sem ba kina keni ma zlafe ba njá á kure am haypa-aha á kure.

¹⁸ Zlafe ádaliye: Emnde na ndza ta matsa am zhera á Yaisu Almasiihu na keni, ma ba baaka elva-aatare, ma ba kefarekefa ba dekideki.

¹⁹ Má fetarfire á miya na ni ba ge melamiyumele am duniya na zlauzle wá, una wá, emnde baefemme ma andze tá zamivaare ba ge miya kwakya-aara.

²⁰ Amá una ba jirire geni Almasiihu tsetetse am faya, ñane slezuññwe á emnde a faya ge tseta am faya, gev an shifa.

²¹ Amaana: ba seke una ndza a sanaa ba urimagwe emtsa á sem duniya na wá, ge tseta am faya keni á fantuwa ba ura zlafe ádaliye.

²² Ba seke una ni egdzara á Naadama tá emtsa ba seke ñane na wá, emnde na tá ankwá daba Yaisu Almasiihu na keni baefemme tá de tsetse am faya ba seke ñane.

²³ Amá tseta am faya ñanna wá, ma ura-ara keni á ba an sarte-aara. Almasiihu wá, ñane slezuññwe. Adaliye tá de tsa emnde na ta fetaare áte ñane vacite na má de eptsapta ñane.

²⁴ Am iga a una ñanna maa, Yaisu Almasiihu á de kefateraakefa jini-aha, antara male-aha-aatare baefemme, ira emnde na tá an hákuma am duniya na keni baefemme, lauktu á de yaná sleksire ge Eddeñara Dadaamiya zlafe ádaliye. Zlakta á duniya watse á ba áte una ñanna mázla-aara.

²⁵ Adába sey Almasiihu á njá an hákuma emtsaace, dem sarte na ni má Dadaamiya gatervege kelaade-aha-aara tate á puwa sera-aara.

²⁶ Kelaade na ni watse á de jáná Dadaamiya am iga a kelaade-aha umele baefemme na wá, ñane emtsa na á ceña emnde na.

²⁷ A ba wakita á Dadaamiya wá: Dadaamiya a ganve duksa baefemme á dem sera á Egdza-aara. Ma a ndaase estuwa Dadaamiya am wakita-aara keni, una á bántsa ganakini edda a jema duksa á dem sera á Egdza-aara na keni ankwá am duksa-aha ñanna.

²⁸ Má duksa baefemme demda am sera á Egdza-aara maa, daaci ñane ire-aara keni á de dáná á dem sera á Eddeñara na ndza a vante hákuma na. Estuwa, duksa baefemme á de kwaraná ba Dadaamiya.

²⁹ Ankwá elva umele wá, slaslauminaaslasle elva ñanna ba shagera: tá ankwá emnde umele tá lyiyaterá baptisma ge emnde na emtsaremtsa na. Ma andze ba jirire geni baaka tse á emnde am faya wá, tá lyaterva ge uwe baptisma á emnde ñanna mázla-aara? Ay má estuwa wá, názu tá maganá itare na watse ba dey kwaye kele?

³⁰ Ba ɲere ire á ɲere keni, labára ɲa naba eksarhe zladfa áte ire á ɲere estuwa, náwa ba kelaazare ɲá ɲá á ba an emtsa am slerpa na?

³¹ Egdzar mama-aha-aaruwa, iya wá, ba kelaa wera á ekse, njá-aaruwa ge iya wá, ba watse yá vatevaahe an shifa, ba watse yá haretehárehe an shifa. Una yá ndakur ba jirire duksa ɲanna ba estuwa. A gedítaa ba njá á kure kina gakurevge emnde á Yaakadada á miya Yaisu *Almasiihu na.

³² Wáwa yaikke na yá aɲkwa maganá iya am Aifaisus áhuna, ba seke yá aɲkwa slakala an dabba-aha á kaamba na ni, ma andze baaka tse á emnde am faya una, watse yá de shá uwe kena am wáwa-aaruwa ɲanna? Una ma andze estuwa wá, ma andze jire á naraje na a ba ɲane: zaumiyuze, shaumiyushe ba vatena, adaba mákuralla názá á miika na.

³³ Degiya kedawanaaka ire á kure ba dey, adaba mbapse an ura ɲguđi wá, á badza eɲkale á ura shagera.

³⁴ Magauka jeba á baakire á eɲkale ɲanna! Magauka haypa degiya! Ya ndanaa adaba uwe una: Adaba tá aɲkwa emnde na zlafe diyarka Dadaamiya na am kure. Yá bakurá una geni ma andze á wakursewe ba zherwe.

Elva a vuwa á emnde má tsaretse am faya

³⁵ Ámbane aɲkwa ura á enndáva geni watse tá tse estara emnde am faya, bi watse á de gevá estara vuwa-aatare?

³⁶ Ekka edda una ká ndava jeba á ndáva ɲanna wá, yá baká ba ka uce! Diyaɲka wulfe á duksa emtu? Má ka nanna sesse duksa na ndza ka jemaa am haha wá, ba diyakdiya ganakini una ndza ka janaa ka na lebaaleba.

³⁷ Wulfe na ká de janá ka á dem haha na keni, una ma hiya, ma wulfe á uwe keni, ekka ká de ja ba ice á duksa ɲanna á dem haha, ká de ja duksa ɲanna surumme an waleka.

³⁸ Daaci á de maganá ba Dadaamiya slera-aara, ma ge wulfe á uwe keni á vante nderáva-aara ba gergere antara nderáva á wulfe-aha umele, áte una a katanaa ɲane.

³⁹ Zhera ba názu an shifa am vuwa, hyuwa-aha-aatare gergere badfemme. Hyuwa á vuwa á urimagwe keni ba giraara, hyuwa á dabba keni ba giraara, hyuwa á yiye keni ba giraara, náza á kelfe keni ba giraara.

⁴⁰ Aɲkwa kazlaja áte samaya, áte haha keni aɲkwa duksa-aha, amá wulwulire á názu áte samaya keni ba giraara, zariyire á názu áte haha keni ba giraara.

⁴¹ Wulwulire á vaciya, ɲane ba giraara. Wulwulire á tere keni ba giraara, náza á terlyakwa keni ba giraara, ba wulwulire á terlyakwa-aha keni ba gergere badfemme.

⁴² Vací tse á emnde am faya keni watse ba estuwa. Jeba á vuwa ɲanna, watse ba giraara tsekemme. Má heferehefa ura wá, á de ba leba. Amá vuwa na á de vanta Dadaamiya ge tse an ɲane á sa am faya na wá, á kedeka mázla-aara.

⁴³ Má tá aɲkwa hefa ura wá, vacite ɲanna, zlauzle payda á edda-aara, gevge shagerka am ice á emnde. Amá am sarte na má de tsetetse am faya wá, hákuma-aara keni á de gev umele, an zariyire keni watse ba ka hefu we.

⁴⁴ Zlafe adaliye: Má tá hefa ura wá, ta hefaa ba vuwa na á shekwaaka leba na, amá má á de tse edda-aara am faya wá, Dadaamiya á de vante vuwa á samayire. Má diyamidiya ganakini aɲkwa vuwa a nja am duniya

na wá, daaci diyaumiyyediye keni geni vuwa a de nja am samaya keni watse anƙwa ba jirire.

⁴⁵ Aƙaba anƙwa an puwa am wakita á Dadaamiya, a ba ɗane: Dadaamiya ndza fem shifa am Naadama ura zuɗɗwe, amá Naadama na á de sawa am iga-aara na, amaana: *Almasiihu, ɗane Shedekwe á Dadaamiya, á de vatertá ɗane shifa na á zleka na ge emnde.

⁴⁶ Kina am zuɗɗwire na wá, emnde tá nánka vuwa a de nja am samaya, amá tá zhárá ba vuwa na á shekwaaka leba na emtsaade, lauktu watse tá de ná vuwa á samayire.

⁴⁷ Urimagwe zuɗɗwe wá, Dadaamiya ndza a nderanaa an haha, ɗane ura á duniya, amá ura buwire na ndza a sawa am iga-aara na wá, ɗane ura á samaya.

⁴⁸ Daaci emnde baƙemme am duniya na, ta de eksa ba edda una ɗane ura duniya na. Emnde na watse tá de njá am samaya keni, watse tá eksa ba ura samaya.

⁴⁹ Kina wá, zlaƙe mí ba seke edda una ɗane ura duniya na emtsaade, amá vacite umele, watse mí de gev seke ura samaya.

⁵⁰ Egdzar mama-aha-aaruwa, náwa názu yá kátá bakurná iya: Urimagwe á taa demka á dem zlanna á Dadaamiya an vuwa na mí zharaná miya kina. Vuwa na watse á de leba na, á taa másláveka an una baaka keƙa-aara deƙideƙi na.

⁵¹ Náwa yá anƙwa sakuranse nasherire umele: Baƙemme á miya ka una watse mí emtsa. Amá wá, baƙemme á miya watse á de eptsapteptsu vuwa-aha á miya.

⁵² Vacitu má de fertaranteferta derma á halavuwa á duniya, ba seke ndaha á miya na, ba tara heƙanu ge ice, antara werura-aara, kerteɗ á eptsapteptsu vuwa-aha á miya baƙemme. Má fertaranteferta derma ɗanna wá, emnde na ndza zlauzle hairire-aatare na baƙemme tá de tsetse an vuwa na baaka leba-aara deƙideƙi na. Miya emnde na zlaƙe má an shifa keni vuwa-aha á miya á de eptsapteptsu ba estuwa.

⁵³ Amaana: Vuwa á miya na náwa ɗane á se máki emtsamimetsa na wá, sey á gevge vuwa na baaka se-aara na emtsaade, lauktu á de njá náza ba ge deƙideƙi.

⁵⁴ Daaci vuwa á miya na má emtsamtsa ura á sepse na wá, má eptsapteptsu estuwa wá, názu ndza ta puwete am wakita á Dadaamiya na gevge mázla-aara. Aƙaba a bántsa wakita á Dadaamiya:

Garega midalire arge emtsa, keƙaranaakeƙa ba deƙideƙi.

⁵⁵ A ba ɗane zlaƙe ádaliye:

Ekka emtsa, áma upa á ɗa na ká ceba emnde an ɗane na? Áma ndzeƙa á ɗa kina? Zlauzle kwa hákuma á ɗa vatena.

⁵⁶ Amá kina wá, haypa-aha á emnde anƙwa ɗguɗansa huƙe ba ge emtsa emtsaade, lauktu á de cebaná ɗane emnde. Haypa keni á ɗguɗansa ba *tawraitu huƙe, lauktu ɗane á de magaterá emtanƙire ge emnde na.

⁵⁷ Amá bawamiyánba ususe ge Dadaamiya, aƙaba midalire na a vamitaa ɗane arge emtsa keni na. A vamite áte erva an Yaakadada Yaisu *Almasiihu.

⁵⁸ Daaci aƙaba ba una ɗanna egdzar mama-aha-aaruwa, kwa emnde-aaruwa keni ba kure, ma vaatara keni njawinja ba dzaɗɗaɗe, tsawaatse ba shagera, dzalauka deƙideƙi, yawánka maganaa slera ge Yaakadada an

ervaunɔɔe á kure palle. Diyakurdiya, slera na kwá ankwá maganá kure ge Yaakadada na wá, slera á nampire ba ɔane.

16

Elva a jáhá sadake ge melateru ge aiklaisiya-aha am Urusaliima

¹ Kina wá, yá ankwá kwarakurse elva a jáhá sadake ge melateru ge emnde á Dadaamiya am Urusaliima. Ekkure keni magaumága á ba áte una ndza ya kwaraterse ge aiklaisiya-aha am Galatiya na.

² Elva ɔanna wá, amaana ba kelaa má samsa vaci laade wá, ma ware á kure keni sey á sansese shunɔu áte názena ndza a shanaa ɔane, daaci á fá una ɔanna an ire-aara, watse á melateru ge emnde á Dadaamiya an ɔane. Magaumága una ɔanna, ufauka sey sarte á duwa-aaruwa emtsaáɔe á dezekure.

³ Má danemda ya á dezekure wá, kwá de dzeratersá ba kure emnde a dá sadake á kure ɔanna á dem Urusaliima. Daaci iya maa, yá de vaterte nalmesheri am erva ge emnde a dánda-aara.

⁴ Máki mi nanna zlááva á elva ɔanna ni, shagera yá duwa ba iya an ire-aaruwa maa, daaci tá de puwisá emnde ɔanna á dem Urusaliima ge da shula ɔanna.

Ngwáɔáva á Paul ge dem slera á Dadaamiya

⁵ Kina wá, zlaɔe yá dem Makiduniya emtsaáɔe, lauktu watse yá dezekure. Adaba yá de kya ba larde ɔanna, lauktu yá daada á dezekure.

⁶ Máki danemda ádezekure wá, bi watse yá de shekwaashekwa ba cekwaanɔuɔi, bi watse yá de zlanazle sarte á lailaiɔɔire baɔemme ázekure. Daaci má watse hyephye sarte a zláála-aaruwa ázekure wá, kwá de meliyumele am shula-aaruwa ge dem tate na watse yá detekwa na baɔemme.

⁷ Wayanka yá de gá ba hare cekwa na má danemda ázekure. Má wayetewáya Dadaamiya wá, yá kátá de shekwaashekwa ba shagera ázekure.

⁸ Amá kina wá, yá kátá nja am Aifaisus áhuna emtsaáɔe, dem sarte á muɔri á *Pantaikausta.

⁹ Adaba Dadaamiya a weritaa baráma á slera yaikke áhuna, slera ɔanna keni slera á nampire zlaɔe ádaliye. Diyandiya tsa ganakini kelaade-aha-aaruwa keni tá á ba ndaaka.

¹⁰ Má dámda Timaute ádezekure, lyauvalya am dáɔave á kure, a njeka an lyawa am dáɔave á kure, adaba ɔane keni sleslera á Yaakadada ba seke iya.

¹¹ Epsawauka ɔekiɔeki. Baira ɔeme, melawanumele ba shagera geni á maga shula-aara á ba an higa, melawanumele geni a se beribera. Náwa iya, an emnde a fetarfe na tá áhuna, baɔemme ɔá ufa ba sarte a sa-aara.

¹² Amá náza á egdza emmemiya Apaulaus wá, ser kwakya yá ɔalaná á ba an ɔlálá, geni a darduwa antara emnde a fetarfe umele ge de tsakurartse, amá zlaɔe eksarka ire-aara emtsaáɔe ɔekiɔeki. Má watse eksarekse ire-aara lauktu watse á duwa.

Ga use á Paul antara názu am halavuwa á elva-aha

¹³ Ma vaatara keni puwawanaaka vuwa á kure, tsawátse ba dzanɔzane am elva á Dadaamiya, gazlauka ɔekiɔeki, gawevge ba seke zála na gyarebye na.

¹⁴ Ma kwá maga ba uwe keni magaumága á ba an wáyáva.

¹⁵ Egdzar mama-aha-aaruwa, ábi kure diyakurdiya Aitiyain antara emnde a há-aara bademme? Diyakurdiya geni ta emnde zunṅwe ba itare am larde á Akaya ge dába Yaisu *Almasiihu? Itare ta vante ire-aatare ge mágá slera á Dadaamiya am dágave á emnde-aara. Daaci egdzar mama-aha-aaruwa, názu yá kataná iya ázekure wá:

¹⁶ Táslawa á kure, cenaucena názu tá bakurná jeba á emnde ṅanna, fawatersaarefe ge itare, antara ge emnde na tá anṅkwa á maga slera ṅanna antara itare na bademme.

¹⁷ Yá higa jipu áte sawa á tara Aitiyain, antara Faurtunatus, ira Akaikus na. Adaba am sarte na saremsa ásezerwa na, a naba ekhyehe ge ervaunḡe-aaruwa wá, ba seke ya ná ba kure.

¹⁸ Se ekhyarinakhya ervaunḡe ba lailaidfe, ba seke una ndza ta ekhyakuraa ge kure na. Diyawatersediye ba shagera jeba á emnde ṅanna, geni itare ṅanna wá, hyairebhye geni kwá fá zherwe áte itare.

¹⁹ Aiklasiya-aha na tá am larde á Aziya bademme tá anṅkwa gakur use-aatare. Tara Akila, tá antara Piriskila, ira emnde a fetarfe na tá jáháva am mba-aatare bademme, tá anṅkwa gakur use-aatare kwakya, adaba njá á kure antara itare na gakurevge ba palle am sera á Yaakadada.

²⁰ Bademme á emnde á Yaisu *Almasiihu na tá áhuna, tá anṅkwa gakur use-aatare. Gawga use-aha á ṅere am dágave á kure bademme, áte wáyáva á egdzar mama.

²¹ Náwa una wá, yá anṅkwa puwetá ba iya an erva-aaruwa mázla-aara: Iya Paul keni yá anṅkwa á gakur use-aaruwa.

²² Má ura yanaaya Yaakadada, sey á nyainyainvenyainya Dadaamiya edda-aara. «Maranata», amaana: Yaakadada á miya, sawa!

²³ Yaakadada á miya Yaisu *Almasiihu a magakurnaamaga ṅurna.

²⁴ Wáyáva-aaruwa bademme, yá wayakurá an ṅane, ekkure emnde na gamiyevege palle am sera á Yaisu Almasiihu na.

Buwire á wakita na a puwatertaa Paul ge emnde a KAURINTUS

Ga use á Paul

¹ Náwa wakita na yá anƙwa á puwetá ba iya Paul, a eksisaa ba Dadaamiya áte namaari-aara, a give slebela á Yaisu *Almasiihu. Ná anƙwa puwaná antara egdza emmemiya Timaute. Ná anƙwa á puwakurte ge kure emnde a fetarfe am Kaurintus, antara emnde a fetarfe na tá am kwárá á Akaya bademme.

² A magarakuránmaga tara Eddemiya Dadaamiya, tá antara Yaakadada Yaisu Almasiihu ngurna, a varakurteva hairire.

Dadaamiya á ekhyaná ervaunƙe ge ura kwakya am sarte á zlaƙa

³ Ususe ge Dadaamiya, Eddeɗara ge Yaakadada Yaisu *Almasiihu. Dadaamiya wá, slemággwe áte emnde, sle-ekhyamiyá ervaunƙe ma vaatara keni.

⁴ Ɗane anƙwa á ekhyamiyá ervaunƙe am zlaƙa-aha á miya bademme. Á magamiyá una ɗanna, geni miya keni mi ekhyaternaakhya ervaunƙe ge emnde umele, áte una a ekhyaminaa ɗane ge miya.

⁵ Almasiihu wá, ndza shushe zlaƙa kwakya. Ɗere keni ɗá anƙwa á shá zlaƙa kina ba seke una ndza a shanaa ɗane. Daaci Dadaamiya keni anƙwa á ekhyamiyá ervaunƙe ba kwakya, aƙaba gamiyevge palle antara Yaisu Almasiihu.

⁶ Ma ɗere ɗá anƙwa á shá zlaƙa keni, ba geni kure kwá shánsha ndzeƙa, a lyakurselye Dadaamiya ma vaatara keni. Zlabe adaliye, máki Dadaamiya anƙwa á ekhyanerá ervaunƙe ge ɗere, ba geni a balasebale ervaunƙe á kure, kwá gevge emnde a farvaunƙe ge básha jeba á zlaƙa-aha ɗanna.

⁷ Baaka shaige á ɗere ƙeƙiƙe áte kure, diyaɗerdiya ganakini baaka mbeƙa á kure áte barama á Dadaamiya. Ɗa disaa aƙaba kwa palle antara ɗere am zlaƙa-aha. Daaci ma ba palle am ndzeƙa na á vamiƙá Dadaamiya keni.

⁸ Daaci egdzar mama-aha-aaruwa, názena ni ɗá kataná ɗere wá, ɗá kátá kwá diyeddiye zlaƙa yaikke na ɗa shuwaa ɗere am kwárá á Aziya na. Shaɗerushe zlaƙa an tsáká ire. Ndza tamanjerka ƙeƙiƙe ganakini watse ɗá ɗá an shifa.

⁹ Una ɗá enndaha ba parakke, á ba áte vuwa á ɗere keni ndza ɗa tapántápa ganakini watse ɗá njeka an shifa na. Mbate wá, Dadaamiya a magaa una ɗanna, ganakini a faɗertarka áte ndzeda á ɗere, amá ɗá fetarfe á ba áte ɗane. Aƙaba ɗane wá, ma emtsaremtsa emnde keni, sletsatertetse ba ɗane am fáya.

¹⁰ Daaci a lyaɗersaa ba ɗane am zlaƙa yaikke ɗanna á kátá eksá shifa á ɗere na. De katafke keni á de lyáɗerá ba ɗane. Una ba jirire ɗá fá táma á ɗere á ba áte ɗane palle, diyaɗerdiya geni ma vaatara keni á de lyaɗerá ba ɗane.

¹¹ Amá keni wá, naba melawaɗerumele an maduwa-aha á kure. Estuwa, emnde kwákya tá de melawaɗerumele an maduwa-aha-aatare. Máki

Iyevaalya Dadaamiya n̄ála á miya, shamiyánsha barka-aara wá, watse emnde kwákya zlaɓe ádaliye tá de gálá n̄ane adaba n̄ere.

Pekyaapekya Paul ge de Kaurintus

¹² Náwa una dalila á higa á n̄ere: N̄ere wá, diyañerdiya am ire á n̄ere ganakini shagera zlááwa á n̄ere, ɓaaka duksa mándzawe áte n̄ere dekideki, ɓaaka deme seke am dágave á kure. A vañertaa ba Dadaamiya una n̄anna, en̄kale á emndimagwahaka dekideki, ba Dadaamiya una a magañeraa n̄gurna-aara.

¹³⁻¹⁴ Daaci am duksa na n̄á an̄kwa puwakurtá n̄ere bademme na wá, n̄á an̄kwa ndaakurnda ba parakke áte una kwá dzegwándzegwa eccena-aara na. Aley, sem ba kina keni zlaɓe kwá cenevaaka elva á n̄ere shagera. Yá tamaa ákatafke cekwaan̄guđí wá, watse kwá diyeddiye bademme geni vaci sawa á Yaakadada Yaisu *Almasiihu wá, ervaun̄ɗe á kure watse ba seke nama áte n̄ere, náza á n̄ere keni watse ba seke nama áte kure.

¹⁵⁻¹⁶ Adaba iya wá, ndza ɓaaka shaige-aaruwa dekideki áte duksa-aha n̄anna. Ndza ya kátá ba dezekure emtsaafɗe, lauktu ma yá dem Makiduniya. Am tse-aaruwa am Makiduniya keni maa, ma yá eptsa á ba ásezekure ádaliye, ma andze kwá se meliwa ba kure ge mága shula-aaruwa á dem Yahudiya. Estuwa, ma andze yá naba melakurumele ser buwa.

¹⁷ Am sarte na fanakuremfá una n̄anna am vuwa, amá maganka na wá, ya ndaaná á ba áte we emtu? Estuweka dekideki. Emtu am sarte na yá an̄kwa maga niya-aaruwa, ya magán ba seke náza á emnde a duniya emtu? Ya ndaase «ane» á ba áte we emtu?

¹⁸ Yá ndaakur ba jirire, á katafke á Dadaamiya na á eptseka elva-aara dekideki na: Ndaanakurka á ba áte we, amá ya ndaana á ba an ervaun̄ɗe-aaruwa palle.

¹⁹ Adaba Yaisu *Almasiihu *Egɗza á Dadaamiya na n̄a ɓalakuraa elva-aara antara tara Silas an Timaute na wá, n̄ane á ndaaka elva á ba áte we, ma vaatara keni á ndaa ba jirire.

²⁰ Baaka shaige-aara dekideki, ba n̄ane una a njamiyante názena ni a baa Dadaamiya á de vamiteva na. Ba n̄ane una *Aamin á miya á katafke á Dadaamiya, ge gálá zhera á Dadaamiya.

²¹ Zlaɓe ádaliye, a dzeramisaa ba Dadaamiya an ire-aara, an̄kwa á ndzedamítá ba n̄ane an ire-aara áte barama á Yaisu Almasiihu.

²² Arge una n̄anna zlaɓe ádaliye, a vamite Sheɗɗekwe Cuɗɗɗe am ervaun̄ɗe. Á maraná an una n̄anna ganakini miya wá, ma emnde-aara. Á maraná á ba an una n̄anna zlaɓe ádaliye geni duksa-aha umele na a baa watse á vamiteva na keni, watse mí shansha.

²³ Náwa Dadaamiya, a yiika an shifa máki ya magaa fida. Danka á dem Kaurintus na wá, ba ganakini yá ekhyakurnaakhya, a de zlaɗanakurveka ervaun̄ɗe kwakya.

²⁴ Tatayan̄erka n̄ere hyakuraare áte laarire ganakini sey kwá fetarfe. Adaba fetarfire wá, fakurtarfe zlauzle ɓaaka arge una n̄anna. Duksa na n̄á kataná n̄ere ázekure wá, ba mága slera átirpalle, ganakini kwá tapanaatápa emtakire-aara.

2

¹ Adaba una ñanna, eptsanka á ba an niya á dem ekse á kure. Ya naba ñjante geni yá eptseka ádezekure mázla-aara, geni a de zladanakurveka ervaunđe ádaliye.

² Adaba máki ya duwa wá, ba iya an ire-aaruwa keni watse emtañka ervaunđe-aaruwa. Baaka edda una á de ekhyiyá ervaunđe, adaba kure keni bademme watse á de zlada ervaunđe á kure.

³ Adaba una ñanna, ya puwakurtaa ba wakita, arge una ma andze ya duwa ba iya an ire-aaruwa. Ma andze danemda wá, ma andze á de zlada ervaunđe-aaruwa kwakya áte kure. Emnde na ma andze tá de vitá itare higa keni ba kure ñanna. Diyandiya ba jirire ganakini má emtake ervaunđe-aaruwa ge iya wá, kure keni á de higa ervaunđe á kure bademme.

⁴ Am sarte na yá ankwá á puwakurte wakita ñanna wá, ndza yá am dzámá ire jipu, ndza an zlada ervaunđe-aaruwa ba laaklaake, antara ba yáwe á kyuwa am hudfe-aara. Bawánka zlafe a ba kure, ya kátá ba zladakurve ervaunđe an puwa-aaruwa ñanna. Iya ya kátá kwá diyeddiye geni wayanakurwayire.

Paul ankwá á yanaare haypa-aara ge edda á haypa

⁵ Diyandiya ganakini ankwá slezladaná ervaunđe ge ura am dagave á kure. Amá diyaweddiye ganakini á zladíyán ge iya ka palle, amá ge miya bademme. Amá keni emtaka ba jirire, ge kure bademme ka.

⁶ Kwakya ba emnde na ta puwaara elva na am kure, daaci yá tamaa hyaahya mázla-aara.

⁷ Kina wá, shagera ba kwá yanarye haypa-aara, kwá ekhyannaakhya ervaunđe geni a demka dzámá ire yaikke am ñane, a kedanaaka támaara bademme.

⁸ Adaba una ñanna, táslawa á kure marawanánmárá ba wáyáva mázla-aara.

⁹ Dalila na ni ya puwakurte wakita ñanna wá, yá kátá diyeddiye átekwa, máki zlafe kwá á ba an fesarfire á kure áte ya, ge mága názena yá bakurná ya bademme.

¹⁰ Daaci máki kwá ankwá yanaare haypa-aara ge slehaypa ñanna wá, naba yawanaarye, iya keni yá naba yanaarye haypa-aara. Una hyapka ba názara keni, yá naba yanaarye á katafke á Yaisu *Almasiihu geni a zlalavzlále njá á kure.

¹¹ Estuwa a shanka Shaitaine ndzedá arge miya. Adaba diyamidiya názena á kataná ñane bademme.

Weshetewesha ire á Paul am Terauwas

¹² Daaci ya naba tse áhuwa, kwáye ya zlálá á dem Terauwas ge de bálá labáre á higa, elva a Yaisu *Almasiihu áhuwa. Am sarte na danemda maa, ya nánnan ganakini Yaakadada a weritaa baráma bademme ge bálá elva-aara áhuwa.

¹³ Amá wá, maganka, ndza an wesha ire-aaruwa bademme, adaba de beraneka egdza emmemiya Titus. Daaci ya naba magateraa ájamimá shifa ge emnde a fetarfe na tá am Terauwas ñanna, ya naba fanuhe á dem kwárá á Makiduniya.

*Shá midalire adaba barka Yaisu *Almasiihu*

¹⁴ Amá galaumigálá Dadaamiya, adaba ndzedá na a ganaa Yaisu *Almasiihu na ankwá á vamite midalire ba kelaa wera á ekse. A puwamimaa ba nane am slera-aara ge bálá elva a Yaisu Almasiihu ma áme keni bademme. Daaci waazu á miya gevge ba seke se á kajiji, hyemhye am slede bademme, geni a diyareddiye emnde Yaisu Almasiihu.

¹⁵ Ba jirire nere wá, na ba seke se á kajiji na emtake se-aara jipu na, á dizaná Yaisu Almasiihu á katafke á Dadaamiya. Adaba nere na emnde a hyanme elva a Yaisu Almasiihu am duniya bademme, áza emnde na tá áte unjule a lya, antara emnde na tá áte unjule a keda keni bademme.

¹⁶ Áza emnde na tá áte unjule a lya wá, na emtake jipu, tá shá shifa am elva á nere. Amá áza emnde na tá áte unjule a keda wá, na emtanja dekideki, elva á nere á teda shifa am itare ba dekideki. Ware edda una hyephe ge mága slera nanna an ndzedá á ire-aara? Baaka dekideki.

¹⁷ Nere wá, a belaneraa ba Dadaamiya ge mága slera nanna. Kwakya emnde tá tsakala an elva á Dadaamiya, amá nere wá, ganjerefka estuwa. Njá bálá ba elva á Dadaamiya an ervaunde á nere palle á katafke-aara, adaba na emnde a slera á Yaisu Almasiihu.

3

Maganaa slera ge Dadaamiya áte namána ájwaslire

¹ Emtu máki na bakuraa una wá, watse kwá banjerá njá maga kurávire njára emtu adaliye? Nere wá, na baaka an wedere á nalmesheri á seydire am erwa ganakini kwá de diyanersá átekwa. Ge kure keni, njá ndavakuruka nalmesheri nanna ge dem tate umele an nane. Tá maganá ba emnde nanna ka wá, nere njá manka, na gergere.

² Adaba ba kure una kwa nalmesheri á nere, an puwa áte nere. Ma ware keni diyaadiya una, tá dzegwándzegwa enndaha-aara geni ma ba estuwa antara kure am ervaunde á miya.

³ Ba jirire, a puwetaa ba *Almasiihu an ire-aara wakita nanna, a vanjerte ge nere. Amá wakita nanna wá, a puwanaa an narkalam ka, a puwanaa an hákuma á Shefekwe Cufedde á Dadaamiya na ma vaatara keni Dadaamiya nanna á ba ankwá na. Puwa nanna keni a puwetaa áte naláwa-aha á nákwá ka, a puwanaa am ervaunde á emndimagwaha.

⁴ Na ndaanaa adaba uneka, adaba nere fanjertarfe an Dadaamiya am duksa bademme, adaba Yaisu Almasiihu.

⁵ Diyanerdiya am ire á nere ganakini ba nere an ire á nere wá, á daaka ndzedá á nere ge mága slera nanna, njá maganá an ndzedá á Dadaamiya.

⁶ A ganjervaa ba nane emnde a slera-aara, geni njá bálá namána-aara ájwaslire na a njudaterán ge emnde bademme na. Am namána ájwaslire nanna wá, seke shairiya-aha-aara na ta puwete am *tawraitta werre ka, á maganá Shefekwe Cufedde mázla-aara slera. Adaba tawraitta wá, slera-aara ba ceba emnde á katafke á Dadaamiya, amá Shefekwe Cufedde wá, á vaterte shifa ge emnde.

⁷ Werre wá, Dadaamiya ndza a puwete shairiya-aha-aara áte nalawa-aha á nákwá, ndza naranna emnde sleksire-aara keni am sarte nanna. Dadaamiya a magaa sleksire-aara wá, wafke á Muusa á mbá wulwulire na baaka kalle-aara dekideki na. Emnde a *Iserayiila dzegwaránka zharaná á dem ice dekideki. Parakkire nanna keni á de shekwaaka tsa.

Máki *tawraita na slera-aara ba ceɓa emnde á katafke á Dadaamiya ni, Dadaamiya a marse sleksire-aara am huɗe-aara estuwa wá,

⁸ sákwa máki á maganá Sheɗekwe Cufedɗe slera emtu, ɲane slevaterte shifa ge emnde? Á tsaame sleksire na á de maganá Dadaamiya!

⁹ Tawraita wá, slera-aara ba puwa emnde á dem shairiya. Máki Dadaamiya a marse sleksire-aara estuwa am duksa na á puwa emnde á dem shairiya, sákwa am namána á Dadaamiya áɲwaslire na emnde tá shá jirire am huɗe-aara emtu? Á tsaame kena sleksire na aɲkwa á maraná Dadaamiya am huɗe-aara na!

¹⁰ Daaci mí naba bánba ganakini duksa na ni ndza Dadaamiya a marse sleksire-aara am huɗe-aara werre na wá, sleksire á Dadaamiya werre ɲanna hyepka ba názára keni, má mí slátera an náza vatena.

¹¹ Duksa na Dadaamiya a vaterte ge emnde ba ge sarte cekwa, kerten dedde maa, Dadaamiya marsemare sleksire-aara am huɗe-aara, sákwa am una á zleka ɗekideki na emtu? A jatermaa uwe?

¹² Njá aɲkwa á enndáhá ba parakke na wá, aɗaba faɲertarfe an duksa ɲanna geni jirire.

¹³ Muusa werre wá, ndza a puwem nalbuta am ice, aɗaba aɲkwa á gulá sleksire á Dadaamiya áte wafke-aara, daaci wayaaka tá diyeddiye emnde-aara emnde a *Iserayiila. Amá ɲere wá, ɲa baaka an wedere á mága una ɲanna mazla-aara.

¹⁴ Iserayiila-aha werre wá, ndza cenaránka maana á duksa-aha ɲanna ɗekideki. Ba duksa palle ge egdzara-aatare vatena keni. Máki tá ndaha wakita á namána á Dadaamiya werre na, tá cenánka maana-aara ɗekideki, ba seke an faɗa eɲkale-aatare an nalbuta á Muusa werre ɲanna. Aɗaba sey edda una lyevaalya *Almasiihu, lauktu á sesse eɲkale-aara am nalbuta ɲanna.

¹⁵ Ba kina keni má itare tá ndáhá wakita-aha á Muusa werre wá, tá cenánka maana-aha-aara ɗekideki, ba seke an faɗa eɲkale-aatare an nalbuta.

¹⁶ Amá aɲkwa an puwa am wakita á Dadaamiya, a ba ɲane: «Ma a semaa ware áseza Yaakadada keni, sey á sesse am nalbuta ɲanna.»

¹⁷ Daaci ba estuwa. Aɗaba tara Yaakadada antara Sheɗekwe Cufedɗe wá, ta ba palle. Daaci am tate na ni aɲkwa Sheɗekwe á Yaakadada wá, emnde ɲanna tá shánsha ire-aatare, á kwaraterka mázla-aara *tawraita.

¹⁸ Daaci miya kina wá, wafke á miya faɗaaka an nalbuta werre ɲanna, má aɲkwa á nanna Yaakadada Yaisu Almasiihu am yaikkire-aara. Daaci ba kelaazare yaikkire á Yaakadada aɲkwa á gamive ba seke ɲane. Yaikkire-aara am miya aɲkwa á far ba márawa am miya ba kelaazare keni. Kwaya ɲane názena á maganá Sheɗekwe á Yaakadada am miya.

4

Baaka payɗa á ɲere ge ɲere amá aɲkwa ndzedá á Dadaamiya

¹ A zamivaare ba Dadaamiya lauktu a famiyar slera ɲanna. Aɗaba una ɲanna ɲa ba dzaɲdzaɲe am slera ɲanna.

² Diyamidiya miya wá, mí feka erva á miya á dem slera na tá maganá emnde an sheɓe, duksa á zherwe ba dey na. Mí zlermeká emnde, mí feka fida á dem elva á Dadaamiya keni. ɲere wá, ɲá vaterte ba jirire

á Dadaamiya parakke ge emnde. Názena ni anƙwa á tataya jirire á Dadaamiya wá, ñane á diyeddiye jirire á ñere.

³ Labáre á higa na ña sanaa ñere na, tá cenanka emnde umele ɗefikɗeki, ba seke an fádá enƙale-aatare. Amá tá cenánka ba emnde na tá an kefa na.

⁴ Itare wá, anƙwa á piyatertá Shaitaine, ñane slemándzawe na á kwará duniya na. Á piyaterte ganakini a naránka parakkire yaikke na á maraná elva a Yaisu *Almasiihu á dete itare. Parakkire ñanna anƙwa á mára Yaisu Almasiihu am yaikkire-aara. Máki ura a naa ñane, a naa ba Dadaamiya.

⁵ Njá bálá elva á ire á ñerka, njá bálá elva a Yaisu Almasiihu, geni ba ñere una Yaakadada arge emnde baɗemme. Nere wá, ña ba emnde a slera á kure ge melakurumele, aɗaba ña emnde a ɗába Yaisu.

⁶ Werre am fakta wá, a baa Dadaamiya: A gevge parakkire, á mbe am tabedammire. Kina keni ba Dadaamiya ñanna una á mára parakkire-aara á sem ervaunɗe-aha á ñere. Á marañerá yaikkire á Dadaamiya na anƙwa á mbe áte wafke á Almasiihu.

⁷ Nere wá, ña ba seke gahe-aha na ta nderanaa an haha, amá wá, njá an rezegire yaikke na a wajertaa Dadaamiya na am ñere. Tá disá áte una ñanna emnde, ganakini hákuma yaikke na ña shanaa ñere ge mága slera á Dadaamiya na wá, hákuma á ñereka, náza á Dadaamiya.

⁸ Tá anƙwa á becañerbeca an zlaɗa-aha gergere, amá zlarañeraaka baɗemme. Ma a weshetaa estara ire á ñere keni, njá á ba an táma á ñere am ervaunɗe.

⁹ Emnde tá anƙwa á shañeru zlaɗa jipu, amá yáñeraaka Dadaamiya. Tá magañerá palása am haha, amá ñere njá emtseka.

¹⁰ Kelaazare emnde tá tataya ba cebá shifa á ñere seke una ndza ta jaa Yaisu *Almasiihu, amá náwa ba nja ñere an shifa. Tá diyeddiye á ba áte una ñanna geni Yaisu á ba an shifa-aara.

¹¹ Nere emnde na zlaɓe njá an shifa am duniya na wá, ba kelaazare tá tsagwadañertsagwadá ge cebañerceɓa, aɗaba ña emnde a ɗába Yaisu Almasiihu. Amá náwa ba njá á ñere an shifa, njá an vuwa a laakire na á shekwaaka na. Tá diyeddiye á ba áte una ñanna geni á ba an shifa-aara Yaisu.

¹² Amaana elva ñanna wá, áte vuwa á ñere wá, anƙwa á wawa ba emtsa, emtsa seke náza á Yaisu. Amá am kure wá, á maga slera ba shifa añwaslire na kwa shanaa ázenjára na.

¹³ Anƙwa elva am wakita á Dadaamiya, a ba ñane: «Fantarfe áte Dadaamiya. Aɗaba una ñanna yá anƙwa á bálá elva-aara.» Daaci ba duksa palle ge ñere keni, ñere keni shañeránsha fetarfirfe áte Dadaamiya; aɗaba una ñanna njá anƙwa á bálá elva-aara.

¹⁴ Diyamidiya ganakini edda una a tsante Yaakadada Yaisu am fáya na wá, watse á tsamititse miya keni, á kya erva an Yaisu. Baɗemme á miya watse á damiyá á ba átirpalle á de katafke-aara.

¹⁵ Baɗemme á duksa-aha ñanna anƙwa á maganá Dadaamiya na wá, á maganá aɗaba ba kure, ge melakurumele, geni emnde kwakya a sharánsha ñurna-aara. Tá de hwiya estuwa emnde a slafanaa we ge Dadaamiya, emnde a gálá zhera-aara.

Baaka lámbe á ñere, ñere enƙale á ñere áte duksa na á zleka na

¹⁶ Adaba una nanna, na ba dzaɗɗaɗe. Diyaɗerdiya tsa geni aɗkwa á far ba gulá ndzedá á nɛre ba kelaazare, amá am ervaunɗe á nɛre wá, na emnde dzaɗɗaɗe jipu. Adaba Dadaamiya aɗkwa á fanerem ndzedá am vuwa.

¹⁷ Zlaɗa wá, ná aɗkwa á essha, amá watse á zlauzle. Aɗkwa yaikkire ná de sháná nɛre adaba zlaɗa nanna. Yaikkire nanna keni watse baaka zle-aara, jauje ge duksa baɗemme. Máki yehaɗerteyeha una nanna, ná zhára zlaɗa á nɛre kina hyapka ba názára keni.

¹⁸ Adaba eɗkale á nɛre áte duksa na á naaná ice ka, amá áte názena á nánka ice á urimagwe. Adaba baɗemme á názena á naaná ice á urimagwe watse á zle. Duksa-aha na ni á zleka ɗekideki wá, tá zharaná an ice ka.

5

¹ Diyaɗerdiya ganakini má mbeɗaambeɗa bere á haha á nɛre na ná am huɗe-aara kina, amaana vuwa laakire á nɛre na wá, Dadaamiya á de vaɗerte bere umele áɗwaslire am samaya. Amaana: á de vaɗerte vuwa umele am samaya, názá dem ba ge ɗekideki.

² Njá á nɛre am duniya kina na wá, laruwa jipu, ná kumá ba daa á dem bere á nɛre áɗwaslire na am samaya na.

³ Adaba máki shaɗeránshá tsekwaɗeremtsekwa am vuwa áɗwaslire na wá, sheɗekwe á nɛre á gevka an ukhyiye dey mázla-aara á katafke á Dadaamiya.

⁴ Amá am kinire na zlaɗe ná á ba am bere á haha á nɛre na wá, ná am zlaɗa an tsáká ire, á vaɗerte ba kyuwa. Tatayaɗerka nɛre ganakini ná kátá tsekwe am vuwa a laakire á nɛre nanna ba ɗekideki. Estuweka. Ná kátá ma na tsekwarhe una áɗwaslire, vuwa á samayire na, daaci ma andze á shebanveshebe emgyegwe-aara na nane á emtsa na.

⁵ A tsatsaɗeraa ba Dadaamiya an ire-aara vuwa áɗwaslire nanna ge nɛre. A vaɗerte Sheɗekwe Cuɗeɗɗe na wá, á maraná an una nanna ganakini duksa na a baa watse á vaɗerteva na wá, ba jirire watse ná shánsha.

⁶ Adaba una nanna, nɛre na ba dzaɗɗaɗe. Máki zlaɗe ná á ba am vuwa laakire na wá, diyaɗerdiya ganakini zlaɗe na yiyye an tate na átekwa Yaakadada.

⁷ Kina wá, zlaɗe ná nánka emtsaɗe an ice á nɛre. Njá á nɛre antara nane wá, á ba an fetarfire.

⁸ Ba jirire baaka shaige á nɛre ɗekideki. Máki ná shánsha ná tsekwesetsekwe am vuwa laakire na, ná zlála ádeza Yaakadada wá, wayaɗerwáyá jipu.

⁹ Duksa palle ná kataná nɛre wá, ma zlaɗe ná á ba am duniya na, ma ɗanɗeraada ádezenára keni, ná maga ba názena á kataná nane.

¹⁰ Adaba baɗemme á miya watse mí de katafke á *Almasiihu am yaikkire-aara, á de kyáná nane shairiya á slera-aha á miya. Ma ware á miya keni á de pelansá á ba áte názena ndza a maganaa edda-aara am duniya. Edda una a magaa shagerire, á de shá laɗa-aara. Edda una a magaa shagerkire an shagerkire-aara.

Dadaamiya á kátá emnde baɗemme tá melemela an nane

¹¹ Adaba una nanna, elva a fá zherwe áte Yaakadada wá, na dise vateneka nɛre. Daaci ná aɗkwa á wava ba ge maraterá jirire á nɛre ge

emnde. Dadaamiya wá, baaka názu diyaaka ñane am ervaunɗe á ñere. Yá tamá ba kure keni diyakuridiya, má kwá ndáhá jirire á názena kwa disaa kure áte ya.

¹² Emtu watse kwá banjerá ñá gálá ire ñará emtu ádaliye? Una ñá gálá ireka, ñá kwarakurse ba sera á elva, geni a njeka lambe á kure ɗekideki, naba fautarfe an ñere, kwá de shánsha dza sera, kwá de háslaterá ba kure emnde a gálá ire ba dey na. Afaba itare tá zhárá ba iga á duksa, baaka lámbe-aatare áte nja-aatare am ervaunɗe.

¹³ Emtu kure keni kwa ba seke emnde umele, kwá zharájer ba seke ñá an shaitaine ñará emtu? Máki estuwa wá, ña shaa shaitaine ñanna afaba ba Dadaamiya. Amá ba lápiya ire á ñere. Daaci an enjkale á ñere ñanna wá, ñá melakuru ba ge kure an ñane.

¹⁴ Dalila á slera á ñere wá, ñá maganá afaba wáyávire yaikke na a magaminaa *Almasiihu na. Ñane a naba yaa ire-aara, a emtsehe afaba emnde baɗemme. Daaci áza Dadaamiya wá, baɗemme á emnde emtsaremtsa kerde antara Almasiihu.

¹⁵ Labára Almasiihu a emtsaa afaba emnde baɗemme? A emtsaa afaba itare, geni ma tá á ba an shifa-aatare keni, tá magán ge ire-aatare ka duksa, tá maganá áte namaari-aatare ka mázla-aara duksa, amá tá maga ba názena á kataná ñane, afaba ñane a emtsaa afaba itare, tsetse am fáyá keni afaba itare.

¹⁶ Daaci kina wá, gergerka emnde ázeñere mázla-aara, emnde baɗemme ta ba kalkale, ñá zháreka názena ágáshe. Werre wá, ice na ndza ña zhárá *Almasiihu an ñane na wá, ndza ñá maga ba slera á emndimagwaha. Amá kina wá, ñá mañka mázla-aara.

¹⁷ Edda-aara máki garevge palle antara Almasiihu wá, nja-aara werre baɗemme dedde, ma jeba-ara-aara keni gevge áñwaslire baɗemme.

¹⁸ Baɗemme á una ñanna, a maganaa ba Dadaamiya. Ñane a belaa Almasiihu, a se melamiyaabe an ñane. Daaci a famiyar slera ñanna ge miya, geni á kátá emnde baɗemme tá shánsha mele an ñane.

¹⁹ Amaana wá: Dadaamiya a belaa Almasiihu á sem duniya, afaba á kátá emnde baɗemme tá melemele an ñane. Á ñaterka am ervaunɗe mázla-aara afaba haypa-aha-aatare. Daaci a famiyar slera á de balaterá una ñanna ge emnde baɗemme, geni anjwa baráma a mela an Dadaamiya.

²⁰ Daaci ñere wá, ña we á Almasiihu, á ɗahákurá ba Dadaamiya an ire-aara á kya an we á ñere. Ñá anjwa á magaterá ba tásle ge emnde afaba barka á Almasiihu, táslawá á kure eksawarekse ganakini kwá melemela an Dadaamiya.

²¹ Almasiihu ñane maganaaka haypa ɗekideki, amá Dadaamiya a naba far haypa-aha á miya ge ñane, ganakini á gamivege miya ma emnde a jirire á katafke-aara, má gamiyevege palle antara Almasiihu.

6

*Slera á slebela á Yaisu *Almasiihu*

¹ Náwa ñá anjwa á bakurá elva: Ñere wá, ña emnde na ni Dadaamiya anjwa á maga slera-aara á kyá erva an ñere. Dadaamiya wá, magakuránmaga ñgurna. Táslawá á kure, gawanveka ñgurna á Dadaamiya na seke duksa ba dey.

² Ábi bánba Dadaamiya anƙwa an puwa am wakita-aara, a baa ɗane: «Am sarte na hyephye sarte á ɗgurna-aaruwa, ya cenakvaarcene. Am sarte na hyephye sarte-aaruwa ge lya emnde, ya melakumele.» Daaci diyaweddiye ganakini sarte á ɗgurna ɗanna ba una, sarte á lya emnde ɗanna ba una.

³ Wayaɗerka ɗere vante ektápaare ge ura, wayaɗerka an duksa mándzawe am slera á ɗere deƙidɛki.

⁴ Názena ɗá kataná ɗere wá, ɗá kátá tá diyaɗereddiye emnde ganakini ɗa emnde a slera á Dadaamiya. Una názena ɗá maganá ɗere am duksa baɗemme. Ma ɗá anƙwa á shá zlaɗa yaikke, ma ɗá am emtanƙire, ma kwakya palása na ɗá maganá ɗere keni, ba ɗá farvaunɗe, ɗá ebbásha.

⁵ Ja keni hyaɗerhya áza emnde, á dem danɗay keni daráɗerda, ervaunɗe á zlamaa baɗemme keni tsarantetse áte ɗere. Máki ba slera wá, wawaɗerwawa an ɗane. Am sarte umele ba háre keni ɗa puka, zu náza za keni baaka deƙidɛki.

⁶ ɗá anƙwa á marateránmára ba parakke ge emnde ganakini ɗa emnde a slera á Dadaamiya. Diyaɗerdiya jirire á Dadaamiya, ɗá anƙwa ɗá ba cuɗeɗɗe, ɗá farvaunɗe am duksa baɗemme, ɗá anƙwa á maga kemaarire, Sheɗekwe Cuɗeɗɗe keni anƙwa an ɗere, ɗá anƙwa á maga wáyávire an ervaunɗe á ɗere palle,

⁷ ɗá anƙwa á magaterá waazu á elva a jirire ge emnde, anƙwa á vaɗerteva Dadaamiya hákuma-aara. Kazlaɗa á wáva á ɗere ge ɗere wá, ba mága jirire. Ma ge wava keni á ba an ɗane, ma ge lyá ire á ɗere keni á ba an ɗane.

⁸ Emnde umele tá zlebaɗerzleba, emnde umele tá epsawaɗerepsawa. Emnde umele tá galaɗergálá, emnde umele tá zlazlaɗerzlázle. Emnde umele tá zharáɗer ba seke ɗa emnde a fida, amá ɗa emnde a jirire tsa.

⁹ Tá zharáɗer ba seke diyaɗerka, amá diyaɗerdiya tsa emnde baɗemme. Emnde tá zharáɗer ba seke irekhya-aha, amá baaka duksa umele áte ɗere, ɗa ba lapilayye. Tá shaɗeru zlaɗa an tsáká ire, amá ɗá emtseka, náwa ba ɗá á ɗere an shifa.

¹⁰ Emnde tá kátá tsekwanaatseƙwa higa á ɗere ba deƙidɛki, amá ma vaatara keni ɗere ɗá á ba an higa á ɗere. ɗa ba talage-aha am duniya na, amá ɗá gatervaa ba ɗere emnde, tá gevge emnde a berba an elva á Dadaamiya. Emnde tá zharáɗer ba seke baaka duksa á ɗere, amá baaka názu eksaɗeraarektse deƙidɛki.

¹¹ Kure emnde a Kaurintus wá, ɗa ndaakurndáhá ba parakke, shebaɗerakurvuweka názu am ervaunɗe á ɗere deƙidɛki.

¹² ɗere wá, ɗá wayákurá an ervaunɗe á ɗere palle, kwa yaɗeraa ba kure.

¹³ Ázerwa wá, kwa ba seke egdzara-aaruwa, iya keni ya ba seke eddekure, yá ndaakur elva. Kure keni shebawaɗerwuweka názu am ervaunɗe á kure, wayawaɗerwáyá ba seke una ɗa wayakuraa ɗere.

Faufa hyema, gawevka palle an emnde na fartarka

¹⁴ Kure wá, gawevka am sawari palle antara emnde na fartarka Yaakadada na, una zlayeka ge kure deƙidɛki. Tá más láva estara tara jirire á Dadaamiya an haypa? Tá ɗá estara tara parakkire, antara tabeɗammire am tate palle?

¹⁵ Á duwa estara elva á tara Yaisu an Shaitaine? Á duwa estara sawari á tara slefetarfe an edda una fetarka?

¹⁶ Tá másláva estara tara mashidi á Dadaamiya antara hele á shaitaine? Yá ndaakur ba jirire: Ba miya una mi mashidi á Dadaamiya na ma vaatara keni ñane á ba anƙwa na. Ba seke una a ndaanaa ñane anƙwa an puwa am wakita-aara, a baa ñane:

«Watse yá njá á ba am dágave-aatare, yá njá antara itare.

Yá de gev Dadaamiya-aatare, itare keni tá de gev emnde-aaruwa.

¹⁷ A ndaanaa aƙaba una ñanna Yaakadada Dadaamiya zlaƙe adaliye, a ba ñane: Sawesse am dágave-aatare, gawevka palle antara itare, njawinja cufedfe, lauktu yá lyiyakurlyiya;

¹⁸ Yá de gev Eddekure, kure keni zála an ñwásha baƙemme kwá de gev ba egdzara-aaruwa.

Kwaya ñane elva á Yaakadada na hákuma baƙemme á ba ázeñará na.»

7

¹ Baƙemme á waada-aha ñanna a maganaa Dadaamiya na wá, a magamiyán ba ge miya egdzar mama-aha-aaruwa. Aƙaba una ñanna, barawamiyaabará ire á miya cufedfe. A jerka duksa na ni á badza shifa á miya, antara vuwa á miya ƙeƙiƙeƙi am zlááva á miya, aƙaba ma emnde a fa zherwe áte Dadaamiya.

Tara dzámá ire, antara higa á Paul

² A yanjeraaka ervaunƙe á kure ba dey, aƙaba baaka emtanƙire na ña magakurtaa ñere ba ge palle á kure keni. Baaka edda una ñere ña maganaa ektápaare am kure ƙeƙiƙeƙi, baaka edda una ña zlermuwa ñere ƙeƙiƙeƙi am dágave á kure.

³ Bawánka zlaƙe ganakini ñá kátá fakurar ba zherwe an elva na ñá anƙwa á tsakaná ñere, una ka ƙeƙiƙeƙi. Ba kina keni ya zluwa á ndaakur ba ñane ganakini ña wayakurtaa an ervaunƙe á ñere palle. Baaka názu á pekyamiya an kure ƙeƙiƙeƙi. Una ma zlaƙe ma á ba an shifa á miya, ma zlauzle shifa á miya am duniya na keni.

⁴ Baaka shaige-aaruwa áte kure ƙeƙiƙeƙi. Baƙemme á higa-aaruwa á ba áte kure. Baƙemme á zlaƙa na ya shuwaa ya na, aley yá á ba an higa-aaruwa am ervaunƙe.

⁵ Zlaƙa wá, ba jirire shanjerushe. Á ba am Makiduniya keni se shanjeránka hairire ƙeƙiƙeƙi. Ma á kyá ura-ara keni á sawa ba shunƙula, emnde tá ƙabanerá á ba an elva. Ekhyaaka ervaunƙe á ñere ƙeƙiƙeƙi, ñá dzámá ba ire.

⁶ Amá sle-ekhyaterá ervaunƙe ba Dadaamiya ge emnde, máki weshetewesha ire-aatare. Daaci a ekhyaneraa ba ñane ervaunƙe an sá á Titus.

⁷ Dadaamiya a ekhyaneraa ervaunƙe an sá á Titus ka palle, a ekhyaneraa ervaunƙe an elva na a melanuwa ñane ge Titus ge tsakanersetsake na. Aƙaba se tsakanersetsake Titus ganakini ekhyakurnaakhya ervaunƙe ge ñane keni. Zlaƙe ádaliye, a ndaanernda ganakini kwá an wedere-aaruwa jipu, dakuremda am nambane arge názena kwa maganaa kure. Kina wá, baƙemme kwa á ba am iga-aaruwa, kwá anƙwa á waviyuwave. Labáre á kure higitehiga jipu zlaƙe ádaliye.

⁸ Diyandiya ganakini wakita na ya puwakurtaa ya na, a de vakurte dzámá ire kwakya, amá ba kalle. Yá kátá dem am nambane geni ma yá puwakurteka estuwa, adaba ya nanna ganakini puwanakurempuwa am dzámá ire kwakya.

⁹ Amá kina wá, ekhyaakhya ervaunċe-aaruwa. Yá higa adaba ya puwakurme am dzámá ire ka, amá adaba kwá anċkwa dzámá názena ndza zlalaaka an unċjule-aara na, eptsakureptsá am tuba. Dzámá ire á kure áte namaari á Dadaamiya. Daaci máki estuwa, baaka emtanċkire na ŋa magakurtaa ŋere dekiċeki.

¹⁰ Máki tá am dzámá ire emnde áte namaari á Dadaamiya wá, dzámá ire ŋanna shagera jipu. Adaba jeba á dzámá ire ŋanna á dá ura á dem tuba. Daaci estuwa, Dadaamiya á lyelye edda-aara. Amá dzámá ire áte náza á emnde duniya wá, á saná ba emtsa ge ura á katafke á Dadaamiya.

¹¹ Yá ndaakur ba jirire: Dzámá ire á kure ndza áte una á kataná Dadaamiya. Nawanaana ba kure keni slera na a maganaa Dadaamiya am kure am sarte na kwá am dzámá ire ŋanna! Nawanaana wáva á kure ganakini kwá kátá bára ire á kure am elva ŋanna! Nawanaana emtsaċe ganakini ba kure keni anċkwa á wakurwá am ervaunċe mázla-aara! Kwá anċkwa á tapanaatápa emtu lyáwa á kure, antara wedere á kure an iya kina! Nawanaana emtsaċe wáva á kure kina, geni kwá kátá namaari á Dadaamiya! Nawanaana emtsaċe shairiya na kwa far ge edda una a magaa shagerkire! Kwa nanna emtu ganakini baaka názu magakurka geni kwa baaka am elva ŋanna mázla-aara kwá an bára?

¹² Daaci diyaweddiye ganakini puwanakurteka wakita ŋanna adaba edda una a gu haypa, bi adaba edda una ta ganu haypa, una ŋanna ka palle. Ya puwakurte ganakini yá yehakuranteyeha baċemme ákatafke á Dadaamiya, wáyáva á kure yaikke na kwa wayanċeraa kure an ervaunċe á kure palle na.

¹³ Adaba una ŋanna, kina wá, ekhyakuranċeraakhya ervaunċe mázla-aara.

An ekhya ervaunċe á ŋere ba parakke! Názu a ekhyanċeraa ervaunċe zlaċe ádaliye kwakya-aara wá, Titus a se beraċerá an higa yaikke, adaba baċemme á kure fakuranemfa ndzeċa am vuwa.

¹⁴ Am sarte na yá anċkwa belaná ádezekure wá, ya zlebakurzleba jipu ázenċará. Kina wá, yá anċkwa á nanna ganakini zleba ŋanna ya zlebakuraa ya na wá, fakuriyemka am zherwe. Baċemme á elva-aha emtake emtake na ya ndaanaa ya áte kure na gevka fida. Daaci baċemme á názena ndza ŋa banán ge Titus áte kure na, jirire.

¹⁵ Ba kelaa má yeheteyeha Titus názena kwa maganaa kure am sarte na a tsekwaá ázekure, kwa lyevaahē am dágage á kure, kwa gyaigarhe, kwa fansarfe keni am názena a de bakurna ŋane baċemme na wá, higa-aara áte kure á far ba wala ba kelaazare.

¹⁶ Daaci yá higa jipu, adaba baaka shaige-aaruwa dekiċeki áte kure ma am uwe keni baċemme.

8

Elva á náza melateru ge emnde na tá am baakire

¹ Egdzar mama-aha-aaruwa, ŋá kátá kure keni kwá cenáncena názena ta maganaa emnde a fetarfe am kwára á Makiduniya na. A magaternaa ba Dadaamiya ŋurna á maga duksa ŋanna.

² Sharushe zlaɗa an tsáká ire, amá ɓaaka názu a eksanaa zlaɗa ɗanna áte itare ɗekiɗeki, higa-aatare ba kelaa-aara. Ta talage-aha jipu, amá ta jema a sadake-aatare ba kwakya.

³ Yá ndaakur ba jirire: Jaranmejahe ba kwakya, magarnaamaga ba seke ta jahanaa itare ka ɗekiɗeki, hyahya ndzedá-aatare. Ndza ta sawa ba itare an ire-aatare ásezeɗere,

⁴ ta se ndava baráma, ganakini itare keni tá demda am slera á melateru ge emnde a fetarfe na tá am kwará á Yahudiya na.

⁵ Emnde ɗanna ta magaa názena tamanjerka ɗere ɗekiɗeki. Emtsaafde, duksa zuɗɗwe na ta maganaa itare wá, ta gaa ire-aatare ákatafke á Yaakadada, lauktu ta se ganaahe ákatafke á ɗere keni. Baɗemme ta maganaa á ba áte namaari á Dadaamiya.

⁶ Amá ázekure keni fakurantaufe zlauzle, a dakurnaa Titus sawari-aara. Adaba una ɗanna maa, ɗá anƙwa á ndavanundave zlaɓe adaliye kina, geni a eptsepta ádezekure, á de zlanazle slera á jirire na a fantuwa ɗane am dáɗave á kure na.

⁷ Ate baráma á Dadaamiya wá, kure hyaikurephye am duksa baɗemme. Ma fetarfire á kure, ma ge ndáhá elva á Dadaamiya, ma enƙale á kure ge dise ndaha elva, ma mága dzaɗɗaɗire am slera á Dadaamiya keni baɗemme. Wayakuraɗerwáyá an ervaɗɗe á kure palle. Daaci yawánka mága slera á jirire ɗanna keni, magaumaɗa an ervaɗɗe á kure palle.

⁸ Názena yá bakurná ya na wá, gevka laarire ganakini sey ba kwá fá sádake ɗanna. Una yá vakurte ba seyɗire áte emnde na itare wayarwáyá jipu slera ɗanna, itare tá anƙwa á effá na. An una ɗanna wá, yá kátá diyeddiye máki anƙwa wáyáva á kure áte emnde umele.

⁹ Duksa palle wá, kure diyakurdiya ɗurna yaikke na a magakurnaa Yaakadada Yaisu *Almasiihu. ɗane, baɗemme á duksa á ba am erva-aara, amá a ganve ire-aara talaga adaba kure. A magante una ge ire-aara, geni kure kwá gevge emnde a berba áte baráma á Dadaamiya.

¹⁰ Kina wá, yá ndaakurse názena yá slakurvá ya: Mbakiya wá, ndza kwa hayanaa ba kure zuɗɗwe mága slera á jirire ɗanna, kwa fantuwa ba kure zlaɓe adaliye zuɗɗwe ge emmága-aara keni. Kina keni wallá laarire, wallá uwe, shagera ba kwá zlanazle slera ɗanna fakurantaufe zlauzle na.

¹¹ Daaci yawánka, naba zlawanaazle slera ɗanna an higa, ba seke una kwa fantuwa an ɗane na. Faufa á ba áte názena kwa dzegwanaa kure.

¹² Adaba má kwá vante duksa ge Dadaamiya deydey á ndzedá á kure, kwá vante an higa wá, á ellyiya Dadaamiya. Dadaamiya á ndava ba una anƙwa am erva á kure. ɗane á ndavakuruka názena ɓaaka am erva á kure na.

¹³ Bawánka zlaɓe a ba kure: Paul á kátá puwaɗerem am zlaɗa á emnde ɗanna, itare tá de shá ire-aatare. Una ɗanna ka ɗekiɗeki. Yá kátá emnde baɗemme tá gevge palle.

¹⁴ Kina wá, anƙwa duksa ázekure, shagera jipu máki ká vaterteva ge emnde na tá am ɓaakire kina, daaci mákuralla má watse ɓaaka ázekure, amá anƙwa ázetare, itare keni tá de vakurteva ba estuwa. Máki estuwa, baɗemmire á kure kwa ba palle.

¹⁵ Máki estuwa, gevge á ba áte una anƙwa an puwa am wakita á Dadaamiya a ba ɗane:

«Emnde na tá hálá dáfá á samaya na, halarvaahála kwakya, gevka seke kwakya ba ta zuhe á dem huđe ɲanna.

Emnde na ta halante ba cekwaɲgudí keni, ta yanaa ba itare náza za.»

Titus antara emnde a puwansepuwe

¹⁶ Náj aɲkwa á slafaná we á ɲere kwakya ge Dadaamiya, adaba a maganaa ba ɲane slera am Titus. Njanjára aɲkwa á wawa Titus ba seke ɲere ge melakurumele na.

¹⁷ Na ndavanu ganakini a eptseptsá ádezekure, a naba eksarhe. Adaba ndáva á ɲere ka palle, amá ba ɲane an ire-aara keni wayaawáyá ervaunɲde-aara ge eptsá ádezekure, ge de melakurumele zlaɓe ádaliye.

¹⁸ Náwa ɲá aɲkwa á belante egdza emmemiya umele, tá aɲkwa á duwa kerɲe. Egdza emmemiya ɲanna wá, emnde a fetarfe baɲemme tá zleba ba ɲane adaba waazu na aɲkwa á balaná ɲane.

¹⁹ Zlaɓe ádaliye, adaba ta eksesaa emnde a fetarfe, ganakini á dábáɲera ɲane am shula-aha á ɲere, a melanɲerumele ge mága slera á jirire ɲanna. Daaci slera ɲanna á de maga námpire kwakya, emnde kwakya tá de gálá Yaakadada á miya am yaikkire-aara. Tá de dise áte una ɲanna emnde, niya á ɲere ge melateru ge emnde.

²⁰ Shunɲu wá, janɲeranmejaha ba kwakya. Náj aɲkwa á fá hyema keni ba kwakya am slera á shunɲu ɲanna, geni a tsalaranɲerka emnde adaba shagerkire á mága.

²¹ Náj kátá á baraavebára shagerire na ɲá maganá ɲere na á katafke á Yaakadada, amá a baraavebare áza emnde keni.

²² Náwa ɲá aɲkwa á belaterte egdza emmemiya umele ge emnde buwa ɲanna. ɲane keni maranɲeránmára wáva-aara ser kwakya, ɲa nanna ganakini wayaawáyá an slera á Dadaamiya. Kina deme cenáncena labáre á kure, geni shagera zlaláva á kure wá, aɲkwa á wawa jipu ge de melakurumele.

²³ Titus wá, ɲane edda una ɲá aɲkwa á ja dábá kerɲe ge mága slera á Dadaamiya am dágave á kure. Amá emnde buwa na tá aɲkwa á duwa antara ɲane na wá, ta belateraa emnde a fetarfe baɲemme ádezekure. Emnde kwakya tá aɲkwa gálá *Almasiihu adaba barka á slera-aatare.

²⁴ Marawateránmára wáyáva á kure ge emnde ɲanna. Daaci baɲemme á emnde a fetarfe na tá duwa ádazetare ge dezekure na, tá de cenáncena labáre á kure, tá de dise áte una ɲanna ganakini zleba na ɲa zlebakuraa ɲere na wá, an unɲule-aara.

9

Dadaamiya a hayaa ba edda una á fáná an higa

¹ Ate elva a náza melateru ge emnde a fetarfe na tá am Yahudiya wá, baaka dɲeme wedere kwakya ge puwakurte elva ɲanna áte nalmesheri.

² Adaba diyandiya ganakini ba kure an ire á kure keni kwá an wedere á melaterumele. Zlebanakuraazleba ya zlauzle áza emnde a fetarfe na tá am Makiduniya, geni emnde a fetarfe na tá am kwára á Akaya wayarwáyá jipu melateru ge emnde a fetarfe na tá am kwára á Yahudiya. Kwaye mbákyiyya tá maga ba niya-aara. Daaci wáva á kure a tsante wayava á emnde kwákya am Makiduniya, itare keni kwakya ba názena á kátá melaterumele na.

³ Nannára yá ankwá á bela tara Titus antara egdzar mama-aha a miya umele buwa ádezekure, geni kwá zlauzle am slera á kure bademme ge jáha shungu nanna, lauktu ná daada ntere. Estuwa, zleba na ya zlebakuraa ya ázetare na á gevka fida.

⁴ Adaba máki danjeremda antara emnde a Makiduniya, na de berakur zlafe baaka názena kwa maganaa kure wá, watse zherwe ge ntere, adaba na bateraa baaka shaige á ntere áte kure. Názá á kure deme wá, náza ndaaka.

⁵ Daaci yá puwa sawari am ire-aaruwa wá, a ba ya duksa na wá, shagera ba yá ndavaterundave ge tara Titus antara emnde buwa na, geni a darduwa itare zunjwe, lauktu watse ná dabaterá ntere vacite umele. Yá kátá kwá maganaamaga antara itare duksa á barka na ndza kwa enndaa na, lauktu ná daada ntere. Daaci una nanna á de mára názena am ervaunđe á kure, geni kwa maganaa á ba an kátire á kure duksa á barka nanna, gevka laarire.

⁶ A ba naraje umele wá: Edda una a herdfante ba cekwaangudi, á sem mbá keni, á sá ba cekwaangudi. Edda una a herdaa kwakya wá, á sem mbá keni, á sá ba kwakya. Viyawanaaka naraje nanna dekideki.

⁷ Magaumága kwa mazla-aara. Ma ware keni a emmága áte una a eksesaa nane. Fauka an dzámá ire, a gevka laarire keni. Faufa á ba an higa, adaba Dadaamiya á háyá ba edda una á fáná an higa.

⁸ Dadaamiya an hákuma ganakini á kwakyakuranvekwákye duksa bademme, á juwá á ba áte kure, kwá hyephye zlafe ádaliye ge mága slera á shagerire bademme.

⁹ Estuwa, kwá gevge áte una ankwá an puwa am wakita á Dadaamiya, a ba nane:

«Ura mággwe wá, pasakpasakke erva-aara áza talage-aha. Maggwire-aara á zleka dekideki.»

¹⁰ Bademme á wulfe á duksa na tá jáná emnde á dem haha, á walantá ba Dadaamiya, á vatertá ba nane náza za-aatare ge emnde, antara wulfe na tá de jáná am shifa á ayiye keni. Una keni ba duksa palle. Máki kwá maga shagerire an názena am erva á kure wá, kwá de shánsha zlafe ádaliye ba kwakya; ma vaatara keni kwá de maganá ba kure zlafe ádaliye shagerire, shagerire á kure á de maga nampire kwakya.

¹¹ Dadaamiya á de gá barka áte názu am erva á kure bademme, geni kwá magateránmaga zlafe ádaliye shagerire ge emnde, á de katafke. Daaci emnde kwakya tá de gálá Dadaamiya adaba duksa á barka na kwá ankwá vatertá kure ge emnde nanna á kya erva an ntere.

¹² Adaba slera á barka nanna kwá maganá kure na wá, gevka ni sey ba ge zatervaare ge emnde á Dadaamiya, amá emnde kwakya zlafe ádaliye tá de gálá Dadaamiya adaba nane.

¹³ Slera á barka nanna kwá de maganá kure na wá, á de maraná una nanna shagerire á ervaunđe á kure, tá de diyakursá áte una nanna emnde, ganakini lyakurvalya labáre á higa, elva a Yaisu *Almasiihu na á ba an jirire, kwá ankwá á fansarfe á ba an jirire. Daaci emnde kwakya tá de gálá Dadaamiya adaba nane. Zlafe ádaliye, tá de galaná adaba shagerire na kwá de magaterán ge itare, antara ge emnde umele keni bademme na.

¹⁴ Bademme á una nanna, watse kwá maganá an ndzedá á kure ka, á de magakurná ba Dadaamiya ngurna-aara. Má de sesse shagerire á kure

parákke áza emnde wá, tá de hayakurhayá, tá de melakurumele zlafe ádaliye an maduwa.

¹⁵ Amá galaumigálá Dadaamiya adaba duksa yaikke na a vamitaa nane, baaka názena mí sláterá an nane.

10

Paul á ndáhá elva a hákuma na a vanta Dadaamiya

¹ Kina wá, iya Paul yá kátá ndaakurse elva-aaruwa palle. Kwa bantsa kure: Máki yá am dágave á kure wá, ya tsekadfe, amá máki ya yiyye an kure wá, ya danɗanje. Adaba barka á martaapire, an kemaarire á *Almasiihu wá,

² wayanka yá gev danɗanje. Táslawa á kure, yáwánya jeba á mága á kure na. Máki yakuránka wá, má danemda watse baaka hairire am dágave á miya. Iyau, emnde na ta bantsa itare maganka jirire, yá maganá áte slera á duniya na keni maa, diyana ba iya názena yá de maganá an itare.

³ Ge jirire wá, na ba emndimagwaha, amá wáwa á ntere wá, áte názá á emndimagwaha ka mazla-aara.

⁴ Adaba kazlaña á wáwa na ná wawa ntere an nane na wá, gevka kazlaña á wáwa á emndimagwaha, á vanjertá Dadaamiya kazlaña á wáwa á ntere. Kazlaña á wáwa á ntere an ndzeɗa jipu, á dzegwándzegwa kyábá dala yaikke na tá an shabe am huɗe-aara kelaade-aha á Dadaamiya. Amaana: ná naba kezlanvekezele fidire na tá tsakaná emnde nanna,

⁵ antara kurávire na tá maganá itare, tá ankwá piyaterite dise jirire á Dadaamiya ge emnde na. Ná kátá jemaa enkale á emnde baɗemme, ná garterve ba seke danɗay-aha, geni sey tá fansar ba ge *Almasiihu palle.

⁶ Ba máki na nanna fesarfíre á kure, kwa emnde umele wá, ntere ná ankwá átekwá ge gíya emnde na baaka fesarfíre ázetare ɗekideki na.

⁷ Kure kwá zhára ba iga á duksa. Tá ankwá emnde umele am dágave á kure, ta bántsa itare ta emnde á *Almasiihu. A diyareddiye emnde nanna ba shagera ganakini iya keni ya ba ura á Almasiihu.

⁸ Yaakadada a vite hákuma áte kure. Amá a vite hákuma nanna geni yá zadakurzáda an nane ka, a vite ge dákurá á de katafke an nane. Ma ya galante ire-aaruwa kwakya keni, baaka názu á emmága, adaba yá galaná an unɗule-aara.

⁹ Amá bawánka zlafe a ba kure: Paul á kátá ganjerte ba lyáwa an elva na á tsakaná nane am wakita-aara na.

¹⁰ Ta bántsa emnde umele á kure áte iya: Máki ya yiyye an kure yá puwakurte nalmesheri wá, ya tsakakurse ba elva sadadfe, antara elva-aha na zlazladá áte emnde na. Amá máki danemda am dágave á kure wá, yá gev ba seke baaka ura, ba seke yá ndaaka elva.

¹¹ Náwa elva na ná baterná ntere ge emnde nanna; a cenarácena ba shagera: Baɗemme á názena na puwakurtaa ntere na wá, má watse danjeremda am dágave á kure keni, ná de maganá á ba áte una nanna.

¹² Itare ta ganvaa ba itare ire-aatare ta male-aha. Daaci na gergere an emnde nanna, ntere ná sleka ire á ntere an itare ɗekideki. Itare wá, ta fanaa ba itare ire-aatare am malire, daaci tá zhára ire-aatare áte una tá slaslaná itare, daaci ta bantsaa itare ta male-aha. Ta uce-aha degi emnde nanna.

¹³ Amá ñere wá, ñá gáleka ñere ire áte názá-aatare na. Gálá ire á ñere á tsaatse á ba áte slera na a fanjeraara Dadaamiya ge ñere, ñá ebzeka nákwé ðekidèkè. Slera na a fanjeraara Dadaamiya ge ñere wá, ñá daada ádezekure an labáre á higa.

¹⁴ Daaci duwa á ñere ádezekure na ña dakuraa labáre á higa, elva a *Almasiihu na wá, ebzanjeruka nákwé á una a kwaranjersaa Dadaamiya ðekidèkè.

¹⁵ Daaci estuwa, galañerka ire áte slera á ura, aɗaba ebzanjeruka nakwe á una a kwaranjersaa Dadaamiya. Nà tama kwá ankwá á wálá ba lapiya am fetarfire, geni a farfe zlaɓe ádaliye slera á ñere am dágave á kure. Baɗemme á una ñanna, ebzanjeruka nakwe ðekidèkè.

¹⁶ Má zlanjeruzle ázekure maa, lauktu bi watse ñá shá baráma a dá labáre á higa á dem larde na á katafke. Wayañerka ñere gev seke emnde umele, tá gálá ire áte slera á emnde na.

¹⁷ Ankwá an puwa am wakita á Dadaamiya, a ba ñane: «Máki ura á kátá gálá ire wá, a eggálá aɗaba názena a maganaa Yaakadada.»

¹⁸ Aɗaba emnde na tá galaná ba itare ire-aatare ka una, tá de shá háyá áza Dadaamiya, sey emnde na ni a galateraa ñane.

11

Paul á tsáká elva áte emnde na ta bantsa itare ta emnde a bela

¹ Kina wá, yá ndaakur elva ba seke ura an shaitaine, amá naba fawifa ervaunɗe. Ba estuwa, naba fawifa ervaunɗe.

² Yá ankwá á shelha jipu áte kure, ba seke náza á Dadaamiya kalkale. Zlaɓe ádaliye, kure kwa ba seke gyaale, vanakurteva ge *Almasiihu zlauzle, kwa ba seke gyaale a sheba-aara. Daaci yá kátá kwá ñá an enkwale á kure, baaka duksa mándzawe áte kure, dem sarte na ni watse ñá jakurmeje na.

³ Amá yá á ba an lyawa, geni bi watse kwá njeka á ba átuge Almasiihu palle, kwá de wayeka an ervaunɗe á kure palle, ire á kure á de gev bubuwa áte ñane. Amá yehauteyeha Hawwa, ñane keni ndza a baduwa záhe ba estuwa an yaimyaimire antara fida-aara.

⁴ Yá an lyawa ba párákke áte kure. Aɗaba kure, ba a duhe ge ura ádezekure wallá slebela á Yaisu ka, uwe ka, waazu-aara áte ñane keni gergere tsa antara una kwa cenanaa ázenjere, shedekwe na ñane á maga slera an ñane keni gergere antara una kwa shanaa kure, aley kwa naba vante baráma ge ura estuwa. Shagera slera á kure!

⁵ Ay degiya, emnde ñanna ta bantsa itare ta emnde a bela baaka arge itare ñanna wá, diyandiya ganakini baaka názu ta jiwa an ñane.

⁶ Ambáne mbanka ndáhá elva emtake emtake. Amá diya wá, yá ankwá an ñane. Ba kure keni diyakurdiya diya-aaruwa, ya marakuránmárá ser kwakya am duksa baɗemme.

⁷ Am sarte na yá am dagave á kure, yá ankwá á balakurá labare á higa elva á Dadaamiya, ya magán ba dey, ndavanka duksa á kure ðekidèkè. Ya naba gulaa ire-aaruwa, ya kakurte kure, geni kwá wálá an unjule-aara. Emtu badzanevbadze emtu?

⁸ Am sarte na yá ankwá á maga slera am dágave á kure, kwaye ndza ta veliyantaa emnde á Dadaamiya á sawa am tate umele shungu. Una ñanna

gevge ba seke ya zlaa ndzedfa á emnde umele, mela wá, ya melakuru ge kure.

⁹ Am sarte na yá ankwá á maga slera am dágave á kure, ma yá an wedere á shunju keni, ndavanka ya duksa á kure, kwaye ndza ta sinaa emnde á Dadaamiya na tá am kwárá á Makiduniya náza a já wedere-aaruwa. Hyanakuraaka ya lyuwa dfekideki an wedere á ire-aaruwa. De katafke keni yá hyakuraaka ya lyuwa.

¹⁰ Yá ndaakur afaba jirire á *Almasiihu na am iya na: Una nanna názu yá gálá ire átekwa. Am huđe á Akaya bademme, baaka ura á dzegwándzegwa piyitepiya.

¹¹ Emtu máki yá tsáká elva estuwa wá, wayanakurkire emtu? Una ka dfekideki. Diyaadiya Dadaamiya ganakini wayanakurwáiyire.

¹² De katafke keni yá liyeyka ya duksa á kure, ganakini a sharánka názena ni tá gálá ire átekwa emnde na ta bántsa itare ta emnde a bela, slera á ntere ba palle, mbate fida na.

¹³ Emnde nanna ta emnde a bela á Yaisu *Almasiihu ka dfekideki. Itare ta emnde a zlerma, amá tá mareka jirire á slera-aatare, ta ganve ire-aatare ba seke ta emnde a bela.

¹⁴ Magauka najipu-aara. Afaba ba Shaitaine an ire-aara keni ankwá á magán ba estuwa, á ganve ire-aara ba seke malika á Dadaamiya.

¹⁵ Daaci una keni najipu ka. Emnde a slera-aara keni tá naba ganvege ire-aatare ba seke ta emnde a slera á Dadaamiya á jirire. Amá am halavuwa á duniya wá, názena tá ankwá á maganá itare na bademme watse tá de ebbera.

Paul á gálá ire an zladfa-aha-aara

¹⁶ Yá enndáhá zlađe adaliye elva-aaruwa nanna ba seke ura an shaitaine na, amá wá, zharawika seke yá an shaitaine ba jire. Iya keni zharawizhará á ba an ice, yá galantegálá ire-aaruwa, seke una kwá ankwá á zharáterá á ba an ice emnde umele na.

¹⁷ Ge jirire wá, una namaari á Yaakadada ka. Ba daaci am gálá ire-aaruwa nanna wá, ganvege ba seke yá an shaitaine.

¹⁸ Yá zhárá ba emnde kwakya tá ankwá á maganá á ba áte slera á duniya, tá gálá ire an nane na wá, daaci iya keni shagera yá galantegálá ire-aaruwa.

¹⁹ Há! kwa bántsa kure kwa emnde a enkale tsa, aley kwá zharáterá á ba an ice emnde nanna tá an shaitaine na, baaka lámbe á kure!

²⁰ Tá ankwá á gakurve ba seke náve-aha-aatare, tá zákurá áte há, tá ankwá á zlermakurzlerma, tá ankwá á fakurar uksanwire, tá ankwá á magakurá palasa keni, aley kwá ndaaka elva!

²¹ Mbate ntere na na gakurmarge na, a maganeraa ba baakire á hákuma á ntere ndza! Yawanjerarye kwaye baakire á hákuma á ntere nanna.

Kina wá, yá ndaa elva ba seke yá an shaitaine: Ma edda-aara á gálá ire an uwe keni, iya keni yá naba gálá ire an duksa nanna.

²² Ta bántsa itare ta emnde á Ibrahimia; ay degiya, iya keni ya ba palle á emnde á Ibrahimia. Ta bántsa itare wá, ta Iserayiila-aha; iya keni ya ba ura *Iserayiila. Ta bantsa itare, ta eggye-aha á Ibrahimia; iya keni ya ba palle á eggye-aha á Ibrahimia.

²³ Ta bántsa itare, ta emnde a slera á *Almasiihu, amá janateruje ya. Unjule-aara ka tsa ndáhá una nanna, amá ba waya-aara. Ba

parakke janateruje an wáwa am slera á Almasiihu. Iya wá, ser kwakya tá ngudíngudá jauje ge itare; ser kwakya tá ziya an já; ser kwakya una shifa-aaruwa á ferta ba zlahhe na.

²⁴ Ser ilyebe Yahudiya-aha tá ziya an já, kurpe kul keye ju maselmane, kul keye ju maselmane.

²⁵ Ser keye tá ziya emnde a Rauma an zade; ser keye á puwáñerá paare á dem háye; ankwá ser palle, ya vaha, ya háre am huđe á háye; ankwá ser palle, tá kátá já shifa-aaruwa emnde an nákwá.

²⁶ Zlađe ádalíye, am shula-aha-aaruwa, ser kwakya á magiyá palasa yawe á guwa, shanushe zlađa kwakya am erva á emnde a zá baráma, shanushe zlađa kwakya áza emnde a jeba umele, áza emnde a jeba-aaruwa keni ba estuwa. Magariyánmaga palasa am berni-aha, antara áte makwata-aha gergere, shanushe zlađa kwakya átira háye keni. Tá ankwá zlađe emnde na ta bantsa itare ta egdzar mama-aha á miya am fetarfire, amá ba fida. Ázetare keni shanushe zlađa kwakya.

²⁷ Máki ba wáwa an slera ñanna wá, ya wáwa. Shanushe zlađa an tsáká ire. Am sarte umele ba háre keni, yá taa puka đekideki. Am sarte umele, ma đafa, ma yawe keni, ádeteka áte we-aaruwa đekideki, yá nja-aaruwa ba estuwa. Am sarte umele ba sarte ge zu ba duksa ñanna keni baaka. Shanushe wahála á lailaiđfire keni kwakya, antara zlađa á baakire á kacekaca áte vuwa.

²⁸ Zlađa-aha-aaruwa umele keni zlađe ankwá ba kwakya, amá yá tsanƙa mazla-aara. Duksa palle yá ankwá á shunñulaná ya wá, yá shunñula ba emnde a fetarfe, ma vaatara keni yá dzámá ba itare.

²⁹ Máki yá zhárá tsafsafe ndzedá á palle-aatare, yá tapán ba seke áte ya. Sakwa máki mbedfaambedfa palle-aatare á dem haypa wá, á wiwa jipu ba seke áte ya.

³⁰ Daaci máki yá gálá ire wá, yá galaná áte názena ni á mára baakire á payda-aaruwa.

³¹ Dadaamiya Edeñara ge Yaakadada Yaisu wá, diyaadiya jirire-aaruwa bađemme. Galaumigálá ba ñane ma vaatara keni.

³² Ankwá zlađe ádalíye zlađa palle ya nanaa ya am Dimaska am sarte na yá áhuwa: Am sarte ñanna wá, ndza á kwaraná Araitas larde-aatare. Slekse yaikke na a fanaa Araitas am Dimaska, a naba bazlaa sawji-aha áte we á wakiya-aha á ukvake ge tsagwadítságwadá.

³³ Amá ta naba njimhe am ilila emnde a fetarfe, ta ngudíte áte zává-aha, daaci ta naba velise á kya biye á ukvake á sete iga a ekse. Ta fertiyaa estuwa emnde a fetarfe átuge slekse á larde ñanna.

12

Paul á gálá ire áte názena a marannaa Dadaamiya

¹ Ura-ara keni ba yá eggálá tsawe ire ñanna wá, zlađe yá ankwá átekwa, ma shagerka gálá ire keni. Kina wá, yá ndaha elva a názena a marinaa Dadaamiya, antara wahayu-aha na ya shanaa ya bađemme.

² Ankwá slefetarfe umele ya disaa iya wá, ndza dándá Dadaamiya á dem mba-aara am samaya. Una yá ndaaná á ba áte ire-aaruwa. Yawe kelaawa ju ufadé vatena a mágava duksa ñanna. Una ma am shene, ma ba jirire keni, diyaa ba Dadaamiya palle.

³ Yá enndáhá zlaḅe ádalíye: Edda-aara ṅanna ndza dándá Dadaamiya á dem zlanṅa-aara. Una ma am shene, ma ba jirire keni, diyaa ba Dadaamiya palle.

⁴ Anṅkwa elva-aha ya cenanaa am zlanṅa, amá á ndaaveka an elva á emndimagwaha ḁekidēki. Zlaḅe ádalíye ba enndáhá-aara keni an piya.

⁵ Daaci mákí yá gálá ire wá, yá galaná áte jeba á iya ṅanna. Máki áte ire-aaruwa na náwa iya na wá, yá gáleka ire ḁekidēki. Má uneka maa, yá gálá ire-aaruwa áte názena á mára baakire á payḁa-aaruwa.

⁶ Má wayanwáyá wá, ba iya na náwa ṅane na keni, á jeviyaaka názena ni yá galantegálá ire-aaruwa átekwa. Yá gevka seke ura an shaitaine, aḁaba yá de gáleka ire am fida ba dey. Amá yá maṅka una, yá kuva a kariteka emnde kwakya aḁaba gálá ire na ta cenanaa itare am mbuwe-aaruwa. Amá yá kátá emnde tá fá zherwe áte ya aḁaba názena ta nanaa itare am nja-aaruwa, antara jirire na ta cenanaa ázerwa baḁemme.

⁷ Ma andze yá naba demda am kuravire yaikke aḁaba názena ya nanaa ya am mba á Dadaamiya. Amá Dadaamiya a naba magaa pute á kya erva an Shaitaine wá, ya shaa lapikere umele wá, ba seke tá wawiya á ba an sera am vuwa, á wiwa jipu. Ba kelaa má tsetse lapikere-aaruwa ṅanna wá, yá maga ba palasa. Aḁaba una ṅanna, baaka kuráviere ázerwa.

⁸ Ya magaa maduwa ser keye ádeza Yaakadada, geni a halisehále lapikere ṅanna am vuwa,

⁹ amá a ṅwiyante, a ba ṅane: «Yá magaká ṅurna ba ge ebbásha-aara. Aḁaba má baaka payḁa á ura, hákuma-aaruwa á márava kwakya am edda-aara.» Daaci kina wá, emtaka ervaunḁe-aaruwa jipu, yá gálá ire áte baakire á payḁa-aaruwa, a ṅinja ba hákuma á Yaakadada am ya.

¹⁰ Aḁaba una ṅanna, am baakire á payḁa-aaruwa ṅanna, amá er-vaunḁe-aaruwa ba seke nama. Ma tá zlazlízlaḁle emnde, ma tá fá zlaḁa-ara áte ya, ma a shiyaa lámare-ara, ma yá maga palasa á uwe keni, baaka lambe-aaruwa ḁekidēki. Diyandiya ganakini a shiyaa zlaḁa ṅanna aḁaba zhera á *Almasiihu. Aḁaba am sarte na ni baaka ndzedá am ya ḁekidēki na wá, yá shá ndzedá á jirire keni á ba am sarte ṅanna.

¹¹ Ya tsakese elva ba seke ura an shaitaine, amá kwa maganaa ba kure. Aḁaba ma andze kwá maganá kure seydire áte ya, tara hyainephe ura, an hyainepka ura keni. Ma hyainepka ura keni wá, jaṅerammeka an male-aha á kure ṅanna ta bantsa itare ta emnde a bela na.

¹² Aḁaba uwe, am sarte na yá am ekse á kure wá, ndza fanefa ervaunḁe jipu, Dadaamiya keni maganaamaga najipu-aha gergere á kya erva an ya, marsemáre ba parákke ganakini ya slebela á ba an jirire.

¹³ Emtu anṅkwa shagerire na ya magaterán ge emnde umele, kwalanevkwále ge magakurán ge kure emtu? Baaka ḁekidēki, kure keni yanakuraaka ya. Duksa palle maganka ázekure wá, fanakurarka pelá mbera-aaruwa. Daaci yá an badza ba iya, yawiyarye haypa-aaruwa!

Paul á dzámá emnde a fetarfe na tá am Kaurintus

¹⁴ Kina wá, magannaamága niya a dezekure ge keyire. Amá wá, yá de fakurarka pelá mbera-aaruwa. Tatayanka ya shunḅu á kure, iya yá kátá ervaunḁe á kure. Egdzara wá, tá gelaná itare ka emnde a há, amá tá gelaterá emnde a há itare.

¹⁵ Iya wá, yá wawakuruwave an ndzedá-aaruwa baḁemme; ma ya keḁaa nalmane-aaruwa antara ire-aaruwa baḁemme aḁaba kure keni

ba emtake. Emtu watse kwá gulanaagulá wáyáva á kure áte iya adaba wayanakurwáyá kwakya emtu?

¹⁶ Náwa bademmire á miya diyamidiya ganakini ndavanakuruka mbera-aaruwa. Ay labára zlafe, ta bantsa emnde umele á kure: Sleyaimyaime Paul, a zu shungu á miya á ba an zlerma.

¹⁷ Ya zlermákuraa estara? Ta de zlermakuraa emnde na ya belateraa ya ádezekure na emtu? Puwaupuwa sawari am ire á kure ba shagera.

¹⁸ Tara Titus tá antara egdza emmemiya umele na ba kure keni diyakurdiya, ya belateraa ya ádezekure na wá, ta de zlermuwa itare duksa á kure emtu? Tamanka una defekifeki. Nere antara Titus wá, ña ba palle am slera á ñere, enkale á ñere keni ba palle.

¹⁹ Bawánka zlafe a ba kure, ñá kátá lya ire á ñere an elva na ñá tsakaná ñere kinekineka na. Ña emnde á *Almasiihu wá, estuweka. Elva na ñá tsakaná ákatafke á Dadaamiya. An elva ñanna ñá tsakaná ñere bademme na wá, ñá kátá ba farfe á kure am elva á Dadaamiya, egdzar mama-aha-aaruwa.

²⁰ Lyawa-aaruwa kina wá, yá kuva ba ni bi watse yá de berakurka áte una yá kataná ya. Daaci kure keni kwá de hayiika am nja-aaruwa. Á njeka ervaunfe-aaruwa, yá dzámá bi watse yá de berakurá am dágaldagala, kwá ankwá á shelha am dágave á kure, kwá ankwá á maga ervaunfe, gergere ye á kure bademme, kwá ankwá á zlazlava, kwá ankwá á za vuwa á emnde, kwá ankwá á maga kurávire, bademme á duksa á ba an wesha.

²¹ Yá an lyawa jipu, yá kuva bi má danduwa ádezekure, kwá de fiyemfa am zherwe yaiikke á katafke á Dadaamiya-aaruwa. Yá an lyawa jipu, yá dzámá bi watse yá bera emnde á kure kwakya mbadarmbádá á dem haypa, amá eptsarka am tuba, zlafe tá maga ba názu zlayeka defekifeki, tá maga ba dákárire, antara zawarire-aatare. Máki ya de berakur estuwa wá, watse yá kyuwa jipu.

13

Elva-aha na á zle átekwa

¹ Náwa watse yá duwa ge keyire á dezekure. Ba seke una ni ankwá an puwa am wakita á Dadaamiya, «geni shairiya á ura, sey tá kyáná áte seydire á emnde, cekwa-aara seyde-aha buwa bi keye na wá,» emnde na tá yánka mága mándzawire na keni, mí de kya shairiya-aatare á ba áte una ñanna.

² Am sarte na ya dezekure ge buwire keni, ndza ya fater elva-aaruwa palle ge emnde ñanna kwásau yaránka maga haypa na, ya ndaater ge emnde umele keni bademme. Kina ya yiyiye an kure keni, yá ankwá á ndaakurndáhá zlafe ádaliye ba parakke: Má watse danemda ya wá, watse baaka zatervaare ge emnde ñanna defekifeki.

³ A ba kure keni, kwá kátá dise *Almasiihu, máki á maga slera am elva-aaruwa, watse kwá nanna degiya! Ñane wá, gavka ura cekwa payda-aara. Ba kure keni diyakurdiya hákuma-aara na á maganá ñane am kure.

⁴ Am sarte na ta zlenelanaa áte dzangala wá, ba jirire ndza baaka payda-aara. Amá an hákuma á Dadaamiya wá, á ba an shifa-aara. Ay degiya, ñere antara ñane ganjerevge ba palle. Daaci ñere an ire á ñere wá, baaka payda á ñere. Amá ma watse danjeremda ádezekure wá, watse kwá de nanna hákuma á Dadaamiya an ñere, am slera na ñá de maganá

ɲere am dágave á kure. Adaba ganɲerevka an ire á ɲere, anƙwa Almasiihu antara ɲere.

⁵ Amá ɲjawnja emtsaafɛ kure am áhá, habazauhábaza názu am zlálava á kure, diyaweddiye máki ba jirire kwá á ba am fetarfire. Ge jirire wá, baaka shaige-aara, diyakurdiya ganakini anƙwa *Almasiihu am kure. Sey máki anƙwa názu a mbedakuraa áte baráma-aara.

⁶ Amá keni yá tama á de jakurviyaaka, kwá de ba eddiya ganakini ɲere ɲa emnde a bela á jirire.

⁷ Amá ɲere wá, ɲa baaka an wedere á marakurá názena ma andze kwá diyanɲersá átekwa ganakini ɲa emnde a bela á jirire. Názena ɲá yekaná ɲere áza Dadaamiya wá, yawánya mága mandzawire bademme. Ma shaɲeránka ɲere mazla-aara marakurá názena ma andze kwá diyanɲerse átekwa keni, baaka lambe á ɲere. ɲere ɲá kátá ba kwá maga shagerire.

⁸ Adaba ɲá taa yanaaka jirire, ɲere keni ɲá maga ba slera á jirire ɲanna.

⁹ Máki hyakurephya kure emnde am elva á Dadaamiya wá, ma marápseka hákuma á ɲere mazla-aara keni, ɲere ɲá higa ba jipu. Daaci ɲála á ɲere kina áza Dadaamiya wá, a gakurvege emnde na ni baaka duksa mándzawe áte itare d'ekid'eki na.

¹⁰ Wakita ɲanna yá anƙwa á puwakurtá ya kina, ya yiyiye an kure na wá, ba geni kwá eptsepsa am tuba, daaci yá de valakurarka mázla-aara. Hákuma wá, viteva Dadaamiya áte kure. Amá wá, a vite hákuma ɲanna ge zadakurzáfeka, a vite ge dákurá á de katafke an ɲane.

Halawuwa á elva an gá use

¹¹ Daaci a jamima shifa kwa egdzar mama-aha-aaruwa. Wavauwáwa, gawansege duksa mándzawe am zlálava á kure bademme. Yawanaaka elva-aaruwa na, a deska am ire á kure. ɲjawnja á ba áte ye palle, magauka názena á de sakurá dágala na. Daaci á de yakuraaka Dadaamiya na edda á wáyáwa ba ɲane palle, á vatertá ba ɲane hairire ge emnde na.

¹² Gauga use-aaruwa ba shagera am dágave á kure, kwa emnde á Dadaamiya bademme. Bademme á emnde a fetarfe na tá áhuna keni, tá anƙwa á gakur use-aatare.

¹³ A melakurumela Dadaamiya, ganakini kwá shánsha ɲurna á Yaakadada Yaisu *Almasiihu ma vaatara keni, kwá shánsha wáyáwa na a wayamiyaa Dadaamiya an ɲane na am kure. A janmeje Shedekwe Cud'ed'ɛe ye á kure bademme.

Wakita na a puwatertaa Paul ge emnde a GALATIYA

Ga use á Paul

¹ Náwa wakita na yá anƙwa puwetá ba iya Paul ya slebela á Yaisu *Almasiihu. A givaa urimagweka slebela ɲanna, a beliyaa urimagweka, a beliyaa ba Yaisu an ire-aara tá antara Eddenjara Dadaamiya na a tsante am faya na.

² Iya, ɲá antara emnde a fetarfe na tá áhuna baɗemme, ɲá anƙwa á gaku use á ɲere ge kure kwa emnde a fetarfe na kwá am larde á Galatiya baɗemme.

³ A magarakuránmaga tara Eddemiya Dadaamiya antara Yaakadada Yaisu Almasiihu ɲgurna, a varakurteva hairire.

⁴ Yaisu Almasiihu a yaa ba shifa-aara ge enjlamise miya am haypa-ahamiya, geni a shanka adaliye duniya laakire na hakuma áte miya mazla-aara. A maganaahe á ba áte una á kataná Eddemiya Dadaamiya.

⁵ Galaumigálá Dadaamiya dem ba ge ɗekideki. *Aamin.

Baaka labare á higa umele sey ba palle na

⁶ Yá maga ba najipu áte kure, aɗaba Dadaamiya a magakuraa ɲgurna á kya erva an Yaisu *Almasiihu, a gakuve emnde-aara, aley kerten eptsakuranveptsá iga, kwa cenvaa labare á higa umele.

⁷ Amá baaka labare á higa umele sey ba palle ɲanna ya balakursebale na. Ya ndanaa aɗaba uwe una, aɗaba tá anƙwa weshakurweshá emnde umele, tá kátá eptsante labare á higa, elva a Yaisu Almasiihu na.

⁸ Amá ma a de balakursaa ware labare á higa umele arge una ɲa dakurnaa ɲere na wá, ma ba ɲere ɲanna, ma malika a sawa am samaya keni, a nyainyainvenyainye Dadaamiya edda-aara.

⁹ Ndza keni ya ndakurndaha. Kina keni yá ndakurndaha zlaɓe ádaliye: ma ware una a de balakurse labare á higa umele, gergere antara una kwa cenanaa kure, a nyainyainvenyainye Dadaamiya edda-aara.

¹⁰ Emtu kwa kurken yá tsáká una ganakini a zlebarizleba emnde emtu? Iya yá kátá á zlebiyá ba Dadaamiya. Emtu kwa kurken yá kátá haya áza emnde emtu? Máki yá kátá haya áza emnde zlaɓe ádaliye wá, yá taa gevka waladí á Yaisu Almasiihu.

*Náwa a gevaa estuwa Paul slebela á Yaisu *Almasiihu*

¹¹ Egdzar mama-aha-aaruwa, wayanwaya ge kwa diyeddiye ganakini labare á higa na ya balakursaa iya na wá, elva ɲanna elva á urimagweka.

¹² Aɗaba a binaa urimagweka elva ɲanna, a kwarisaa urimagweka, a binaa ba Yaisu an ire-aara.

¹³ Ábi kwa cenáncena nja-aaruwa werre am sarte na ya tse á ba áte nadina á ɲere Yahudiya-aha. Am sarte ɲanna ndza ya shateru zlaɗa kwakya ge emnde a fetarfe. Baaka názu ndza maganka ganakini yá keɗanaakedá elva ɲanna ba ɗekideki.

¹⁴ Am jeba-aaruwa ndza ya jateruwa ba iya ge ukfe-aha-aaruwa umele ge mága názena am nadina á ɲere. Dabantedaba naɗe-aha na ta kwaranersaa eggye-aha á ɲere an ervaunɗe-aaruwa palle.

¹⁵ Dadaamiya a eksise vateneka, a eksise kwaye zlaŋe yarika, a magiya ngurna, a naba dāhite geni yá gevgē sleslera-aara. Samsa sarte na a wayetaa ŋane maa,

¹⁶ a naba marise Egdza-aara geni yá balaterá labare-aara ge emnde na ta baaka am nadina á Yahudiya-aha. Am sarte na a marise Egdza-aara ŋanna, danka ya ma ádeza ware keni ge ndava sawari.

¹⁷ Ma á dem Urusaliima keni danka ya dēkideki ge de ndava sawari áza emnde na ta gevaa itare zuŋŋwe emnde a bela á Yaisu *Almasiihu. Ya naba tse am Dimaska ŋanna, ya naba zlala á dem haha á Arabiya. Daaci ya eptsehe zlaŋe ádaliye á dem Dimaska.

¹⁸ Ya magaa yawe keye kalkale, lauktu ya dem Urusaliima, ya de mbapse antara Piyer, ya magaa ba maka buwa ázeŋara.

¹⁹ Amá puwanteka ice-aaruwa dēkideki áte emnde a bela umele, sey ya naa ba Yakuba egdza emmeŋara ge Yaakadada.

²⁰ Náwa Dadaamiya, icanka fida am názena yá bakurná ya na ba palle keni.

²¹ Am tsa-aaruwa am Urusaliima, kwaye ya zlala á dem haha á Siriya, antara haha á Silikiya.

²² Am sarte ŋanna maa, zlaŋe diyarika emnde a fetarfe na tá am kwara á Yahudiya.

²³ Sey ta cenaa ba labare-aaruwa áza emnde a fetarfe umele. Ta bantsa emnde ŋanna: Edda-una ndza a shaŋeru zlaŋa werre na wá, eptsaptepsa. Kina wá, ŋane keni á aŋkwa bala labare á higa na ndza a kátá keŋanaakeŋa ba dēkideki na.

²⁴ Daaci ta fantau ge gálá Dadaamiya afaba slera-aaruwa.

2

Zuŋŋwire á jammeje á Paul antara emnde a bela umele

¹ Daaci ya magaa yawe kelaawa ju ufaŋe ágashe ŋanna, ya naba eptsá adaliye á dem Urusaliima, ŋa saa antara Barnabas, aŋkwa Titus ázeŋere.

² Eptsá-aaruwa ŋanna keni, ndza a marisaa ba Dadaamiya geni sey yá eptsá. Am saasa á ŋere ŋanna wá, ŋa magaa jahava sey ba ŋere antara male-aha á emnde a fetarfe. Daaci ya palaterse sera á labare á higa na ya balateraa ya ge emnde na ta baaka am nadina á ŋere Yahudiya-aha. Afaba má jammeka elva á ŋere antara itare, bademme á slera-aaruwa na ya maganaa ya werre, antara una ya maganaa am sarte ŋanna, ma andze a gev ba dey.

³ Titus na ŋa jaa dāba kerde na wá, ŋane ura Yunaniŋkau, amá hyarareka ganakini sey ba laari á demda am sheŋekwe, á gevgē emtsaŋde ura Yahudiya.

⁴ Mbatu wá, tá aŋkwa emnde na ta bantsa itare ta emnde a fetarfe, mbate fida na, am jahava á ŋere ŋanna. Ta bantsa itare wá: Sey a demda emtsaŋde am sheŋekwe. Emnde ŋanna wá, ta saŋerte á ba an ila ge se gya gyafa á ŋere. Afaba ŋá kwaraná ba ŋere ire á ŋere áte názena am nadina á ŋere Yahudiya-aha, afaba barka á Yaisu *Almasiihu. Daaci tá kátá eptsanéŋerá á dem *tawraitá ŋanna zlaŋe ádaliye.

⁵ Amá ŋere eksaŋeraareka elva-aatare dēkideki ba cekwaŋgudí keni. Wayaŋerka tá badzanvebadze labare á higa na, afaba ŋanna elva a jirire, geni kure keni kwá cenvaacena jirire ŋanna, kwá tsaatse átekwa.

⁶ Amá emnde na ta male-aha ba itare am emnde a fetarfe na wá, ma ta male-aha, ma ta male-aha ka keni, ba duksa palle ázerwa. Adaba Dadaamiya wá, nane á zhareka ice á ura. Am sarte na ya palateraa labare á higa na ya balateraa ge emnde na wá, male-aha nanna ndaharika geni yananseye elva am waazu-aaruwa.

⁷ Baira ta naba diyeddiye ganakini a fiyaara ba Dadaamiya slera á de balaterá labare á higa nanna ge emnde na ta baaka am nadina á nere Yahudiya-aha. Ba seke una a far ge Piyer ge de balateran ge Yahudiya-aha.

⁸ Ta naba lansauke geni ba Dadaamiya na a vanta hakuma ge Piyer, a belanaa á dem Yahudiya-aha na wá, ba duksa palle ge iya keni, a beliyaa ba nane á dem dagave á emnde na garevka Yahudiya-aha.

⁹ Daaci ba tara Yakuba antara Piyer ira Yuhanna una, ta male-aha á emnde a fetarfe nanna, naranna itare geni ba jirire a fiyaara ba Dadaamiya slera nanna. Ta naba vite erva, ta vante ge Barnabas keni, jammeje elva á nere áte una nanna. Daaci na zluhe am sawari geni nere, ná de balaterá labare á higa ge emnde na garevka Yahudiya-aha, itare tá de balaterán ge Yahudiya-aha.

¹⁰ Elva palle ta banerna itare wá, a ba itare: Viyawateraaka talage-aha á miya ahuna. Una nanna, duksa na ni yá maganá ya keni an ndzedfa-aaruwa bademme.

Paul a valaare ge Piyer á katafke á zlamaha

¹¹ Haraare am iga á una nanna maa, samsa Piyer á sem Antakiya, ya naba valaarehe á katafke á zlamaha, adaba magaaka duksa an unjule-aara.

¹² Adaba am zunjwire wá, ta zaa dafa ba kerde an emnde na ta baaka am nadina á nere. Am sarte nanna maa, Yakuba a belaa emnde á dezerere. Ba saremsa emnde nanna wá, mele Piyer zaaka dafa antara nere mazla-aara. Adaba a wanaa lyawa átuge itare. Adaba itare narnaana nadina á nere an tsaka ire.

¹³ Yahudiya-aha umele na fatarfe na keni, garevge an dzama ire bubuwa ba seke Piyer. Ba Barnabas an ire-aara keni gazlaagazla, a magan ba seke náza-aatare.

¹⁴ Ba ya nanna dzalaranvedzale jirire á labare á higa, a ba iya, yá elvan ge Piyer á katafke-aatare bademme: Ekka, ka ura Yahudiya, amá ka sem ba estuwa ásehuna, ka ganve ire á na ba seke ka ura Yahudiya ka, njanja áte njá á Yahudiyire. Máki ba estuwa, ká dzegwaná estara hyaterar ge emnde umele geni a njarinja áte njá á Yahudiyire?

Emnde bademme tá enjlese á ba an fetarfire

¹⁵ Nere wá, na Yahudiya-aha miyenne. Na emnde na baaka nadina-aatare, na dhaterá an emnde a haypa na ka.

¹⁶ Amá diyanerdiya ganakini ura á shánka jirire áza Dadaamiya an daba *tawraitá, sey an fetarfire áte Yaisu *Almasiihu. Ba nere keni, na fetaare á ba áte nane, lauktu na shaa jirire áza Dadaamiya. Na shanaa adaba na dabete tawraiteka. Baaka ura á shá jirire adaba á dabete tawraiteka.

¹⁷ Daaci kina wá, ná anjka shá jirire á nere áza Dadaamiya an fetarfire áte Yaisu Almasiihu. An una nanna wá, nere keni ná an haypa ba seke emnde bademme. Máki estuwa wá, amaana a sepunanermaa ba Yaisu Almasiihu emtu am haypa nanna? Estuweka deki-deki.

¹⁸ Amá má ya eptsarhe zlaɓe ádaliye, yá habaza názena ya eptsanve iga wá, yá maga duksa laake á katafke á Dadaamiya.

¹⁹ Máki áte elva á tawraita wá, iya ba seke yá an emtsa ázenjara. Una keni a jiyaa ba tawraita njanna, geni yá shá shifa umele ge daba Dadaamiya. Am sarte na ta zlenjelaa Yaisu áte dzanjala, gevge ba seke ta ceɓaɓer kerde antara ya.

²⁰ Shifa na yá an njane kina na wá, shifa-aaruweka, yá njá an shifa á Yaisu Almasiihu. An shifa na yá njá an njane am duniya na wá, yá njá an fetarfire áte *Egdza á Dadaamiya. A wayitaa ba njane, haa a naba yaa shifa-aara adaba iya.

²¹ Iya wá, ya taa yanaaka njurna á Dadaamiya, geni sey yá daba ba tawraita. Adaba ma andze tá naba shansha emnde jirire áza Dadaamiya an daba tawraita wá, daaci emtsa á Yaisu Almasiihu na ma andze á gev ba dey.

3

*Daba *tawraita bi fetarfire áte Yaisu *Almasiihu*

¹ Kure emnde a Galatiya wá, ɓaaka enjkale á kure. A keɓakuraa ware estuwa? Ya palakurnaa tsa sera-aara baɓemme geni a emtsa estara Yaisu *Almasiihu áte dzanjala.

² Ndava-aaruwa ba palle ázekure, vawiteva jawapa! Dadaamiya a vakurte Sheɓekwe Cuɓeɓde; kwa shaa Sheɓekwe njanna adaba kwa dɓabete *tawraita emtu? Emtu adaba kwa cenaa labare á higa, kwa fetaare an ervaunɓe á kure palle he?

³ A keɓakuraa uwe estuwa áte enjkale? Am fantaufe wá, kwa tsaá á ba áte hakuma á Sheɓekwe Cuɓeɓde, amá kina wá, kwá kátá zlanazle an ndzeɓa á ire á kure emtu?

⁴ Kwakya názena a maganaa Dadaamiya an sleksire-aara am dagave á kure, baɓemme á una-aha njanna á gev ba dey emtu? Tamanka ganakini una njanna á gev ba dey.

⁵ Dadaamiya a vakurte Sheɓekwe Cuɓeɓde, a magaa najipu-aha kwakya am dagave á kure. A magaa una-aha njanna adaba kwa dɓabete tawraita emtu? Emtu adaba kwa cenaa labare á higa, kwa fetaare an ervaunɓe á kure palle he?

⁶ Yahauteyeha názena a ndanaa wakita á Dadaamiya áte Ibrahim, a ba njane: Ibrahim a fetaare áte Dadaamiya. Adaba una njanna a shaa jirire áza Dadaamiya.

⁷ Daaci diyaweddiye geni, baɓemme á emnde na fartarfe áte Dadaamiya á ba an jirire, ba itare una ta wulfe-aha á Ibrahim.

⁸ Ndza a ndaase vateneka Dadaamiya názena a ganvaa njane kina. A ba njane am wakita-aara wá, ba emnde na garevka Yahudiya keni, tá de fetarfe áte njane. Adaba fetarfire-aatare njanna wá, á de gatervege emnde a jirire á katafke-aara. Adaba una njanna, a ndanse labare á higa njanna ge Ibrahim emtsaade, a ba njane á elvan ge njane: Yá de ga barka áte nalgaadama baɓemme adaba ka.

⁹ Ibrahim a fetaare áte Dadaamiya, daaci Dadaamiya a gan barka. Diyaweddiye ganakini baɓemme á emnde na ta fetaare áte Dadaamiya, Dadaamiya á de gater barka ge itare keni.

10 Adaba bademme á emnde na ta tsaa á ba áte *tawraitá, geni tá shá jirire an nane áza Dadaamiya na wá, bademme tá an nyainye áza Dadaamiya. Adaba ankwá an puwa am wakita á Dadaamiya, a ba nane: Edda una maganaaka názena á ndaná tawraitá na bademme wá, an nyainye áza Dadaamiya.

11 Baaka shaige-aara, diyamidiya ganakini baaka ura á shá jirire áza Dadaamiya an daba tawraitá. Adaba ankwá an puwa am wakita á Dadaamiya, a ba nane: Edda una a shaa jirire áza Dadaamiya an fetarfire wá, ba nane una an shifa a jirire.

12 Tara daba tawraitá an fetarfire wá, tá maslaaveka. Ankwá an puwa am wakita á Dadaamiya, a ba nane: Edda una a tsaa á ba áte mága názena am tawraitá wá, shifa keni á shaná á ba an tawraitá nanna.

13 Amaana wá, má an nyainye áza Dadaamiya, adaba dzegwamiyánka mága názena a ndahanaa tawraitá na bademme. Amá *Almasiihu a se lyamivaare nyainye nanna ge miya, a demaa nane am slede á miya. Ta puwete ba estuwa am wakita á Dadaamiya, geni máki zlenelarzlenela ura áte nafa wá, amaana an nyainye edda-aara.

14 Yaisu Almasiihu a magaa una nanna wá, geni barka na a ba Dadaamiya á elvan ge Ibrahimá á de gater ge nalgaadama bademme na wá, á gevge á kya erva an nane. Zlabe ádaliye a magaa una nanna geni mí shá Shedekwe Cufedde na a ba Dadaamiya á de vamiteva má famitarfe na.

**Tawraitá á badzeka namána á Dadaamiya*

15 Egdzar mama-aha-aaruwa, cenaucena, náwa yá palakurá elva an garava á názena mí maganá miya emndimagwaha. Máki njarinja emnde buwa am haha, ta ngudaa namána wá, baaka slepekyateraapekya, baaka slefateraarfe keni.

16 Ba duksa palle an namána á Dadaamiya keni. Werre wá, Dadaamiya a maganaa *waada ge Ibrahimá. Waada nanna a maganan ge nane antara wulfe-aara. Adaba a ba nane: Watse yá gan barka ge nalgaadama bademme á kya erva an wulfe á nana. Ndahaaka wakita á Dadaamiya: á kya erva an wulfe-aha á nana, amá a baa: wulfe á nana. Wulfe-aara nanna wá, ba Yaisu *Almasiihu.

17 Náwa názena yá kátá bakurná ya: Duksa zunne wá, Dadaamiya a maganaa waada ge Ibrahimá. A magaa yawe deremke ufade an kul keye, lauktu a vaterte *tawraitá ge Yahudiya-aha. Aley keni tawraitá nanna á badzeka názena Dadaamiya a maganaa waada-aara ge Ibrahimá werre. Tawraitá á pekyeka namána á Dadaamiya dekidéki, á pekyeka názena a magateraa waada-aara ge emnde keni.

18 Amá ma andze vaterteva Dadaamiya ge emnde názena a magateraa waada-aara na adaba ta dabete tawraitá wá, daaci ma a gevka adaba namána mazla-aara. Amá Dadaamiya a gan barka ge Ibrahimá, adaba a ngudanaa namána-aara.

19 Máki estuwa, ázara dalila á *tawraitá nanna ba dekidéki? Dalila á tawraitá nanna a fateraa Dadaamiya ge emnde arge názena a magateraa waada-aara na wá, ba ge maraterá haypa-aha-aatare parakke. Dadaamiya a vaterte tawraitá nanna ba ge sarte cekwaangudi ge emnde. Ba ge ufa wulfe á Ibrahimá na a ngudateraa namána ge emnde bademme á kya

erva an nane na. Ba samsa nane wá, baaka hakuma á tawraita mazla-aara. Tawraita wá, Dadaamiya ndza a belaa ba malika-aha an nane, ge saterán ge emnde. Amá ndza anjwa sledagave á emnde antara malika-aha nanna.

²⁰ Deme keni wá, sledagave wá, á tseme am dagave á emnde buwa. Amá am sarte na Dadaamiya a maganaa *waada ge Ibrahim wá, ba nane antara Dadaamiya, baaka sledagave-aatare.

*Ázara daliila á *tawraita*

²¹ Una nanna á bánba ganakini tara *tawraita tá gyaaveka an namána á Dadaamiya emtu? Estuweka dekidefeki. Adaba ma andze a dzegwándzegwa tawraita vaterte shifa ge emnde wá, ma andze a dzegwándzegwa vaterte jirire keni á katafke á Dadaamiya. Amá baaka una áza tawraita.

²² Baira deme a ba wakita á Dadaamiya wá, baɗemme á emnde a duniya tá á ba am erva á haypa. Estuwa anjwa á vaterte názena a magateraa waada-aara na ge emnde adaba fetarfire áte Yaisu *Almasiihu. Á vaterte adaba fetarfire-aatare.

²³ Amá am sarte na ndza zlaɓe baaka barama ge emnde geni tá fetarfe áte Yaisu wá, ndza a kwaramiyaa ba tawraita, dem sarte na Dadaamiya a weramitaa barama á fetarfire.

²⁴ Una ba estuwa, ndza a giyamiyaa ba tawraita sem sarte na samsa Yaisu Almasiihu. Daaci shamiyánsha jirire áza Dadaamiya adaba famitarfe.

²⁵ Daaci kina wá, sarte á fetarfire áte Yaisu Almasiihu; á giyamiyá tawraita ka mazla-aara.

²⁶ Baɗemmire á kure kwa ba egdzara á Dadaamiya adaba gakurevge palle antara Yaisu Almasiihu an fetarfire á kure áte nane.

²⁷ Baɗemmire á kure kwa emnde na magarakuránmaga baptilisma an zhera á Yaisu Almasiihu na wá, kina wá, kwa de eksa ba Yaisu Almasiihu an ire-aara.

²⁸ Mazla-aara wá, baaka gergerire am dagave á Yahudiya-aha antara emnde a jeba umele baɗemme. Baaka gergerire am dagave á nave-aha antara emnde na tá kwaraná itare ire-aatare. Baaka gergerire am dagave á zhele an mukse. Baɗemme á kure kwa ba palle adaba kwa emnde a Yaisu Almasiihu.

²⁹ Zlaɓe á daliye máki kure gakurevge kwa emnde á Yaisu Almasiihu wá, daaci kure keni kwa wulfe-aha á Ibrahim. Daaci kwá de shaná ba kure názena Dadaamiya a maganaa waada-aara ge Ibrahim antara wulfe-aha-aara na.

4

¹ Amaana elva nanna wá, egdzere wá, á de zaná ba nane tsa waráta á há á eddeɗara baɗemme, amá am sarte na zlaɓe egdzere wá, tá kwaraná ba emnde ba seke nave.

² Am sarte na zlaɓe egdzere wá, tá fanuwa ba emnde hyema, tá giyaná ba itare, á cená ba náza-aatare, dem sarte na má banba eddeɗara nane keni hyephye ura.

³ Ba duksa palle ge miya keni. Am sarte na zlaɓe ma ba seke egdzara wá, ndza tá kwarámiya ba jini-aha á shaitaine.

⁴ Daada áte sarte na a tsanaa Dadaamiya, a naba belaa Egdza-aara á sem duniya, a se yanaa ba mukse, ta yanaa á ba am *tawraita nanna,

⁵ geni a varsevare emnde na á kwaraterá tawraitá, á gamivege egdzara á Dadaamiya.

⁶ Kure wá, kwa ba egdzara á Dadaamiya. Adaba una nanna a vakurte Shedekwe á Egdza-aara ankwá am kure. Máki kwá d'aha Dadaamiya an Dada á d'aha ba Shedekwe-aara nanna á kyá an we á kure.

⁷ Bademmire á kure kwa nave-aha ka mazla-aara, kwa egdzara á Dadaamiya. Máki kwa egdzara-aara wá, bademme á názena am huđe á há-aara ba náza á kure.

Názena á kataná Paul áza emnde a fetarfe

⁸ Werre am sarte na diyakurka Dadaamiya wá, ndza kwa nave-aha á dadaamiya-aha á fida gergere kwakya.

⁹ Amá kina wá, diyakurdiya Dadaamiya á jirire, baira deme kwá an diya áza Dadaamiya. Kwá eptaná estara zlađe adaliye ire á kure ádeza jini-aha á laakire nanna, baaka nampire-aatare na? Labara kwá kátá gev nave-aha-aatare zlađe adaliye?

¹⁰ Ya ndaanaa adaba uwe una? Adaba kure kwá dzámá ba muñri-aha, hare-aha á umele, tere-aha á umele, lauktu-aha á umele, ira sakanderi-aha bademme.

¹¹ Yá dzámá ire jipu, yá kuvá geni slera-aaruwa na ya maganaa ya am dagave á kure na a gevka dey.

¹² Ate elva á *tawraitá wá, taslawá á kure gawevege ba seke iya, egdzar mama-aha-aaruwa. Adaba iya, ya ura Yahudiya, amá ganevege ba seke kure. Sem vatena keni zlađe baaka emtanqire na kwa magitaa kure dekideki.

¹³ Diyakurdiya ba kure keni zunjwire á labare á higa na ya de vakurtaa ya wá, ndza a nyaa ba lapikere am ekse á kure, lauktu ya magakuraa waazu nanna.

¹⁴ Ge jirire wá, ndza shakurushe zladá arge iya am lapikere-aaruwa nanna. Amá yakurika, zharakurika seke ura dey. Baira deme lyakuri-valya ba seke ya malika á Dadaamiya, ba seke ya Yaisu *Almasiihu an ire-aara.

¹⁵ Am sarte nanna wá, ndza kwakya higa á kure. A jaara uwe an higa á kure kina? Am sarte nanna wá, diyandiya geni ma andze kwá dzegwándzegwa wá, ba ice á kure keni, ma kwá sansese, kwá viteva.

¹⁶ Kina wá, kwá ekisiya áte kelaadire mazla-aara, adaba ya bakuraa jirire emtu?

¹⁷ Diyandiya ganakini tá ankwá emnde na tá badakurbada geni kwá d'aba ba itare an enkwá á kure bademme, amá ganakini kwá shá shifa ka. Tá kátá ba tegakuraahe an ya zlauzle.

¹⁸ Máki an unjule-aara wá, shagera jipu geni tá wayavewayá emnde am dagave-aatare. Amá iya keni, a yiyaaka ervaunde á kure, ma yá ankwá am dagave á kure, ma ya baaka am dagave á kure keni.

¹⁹ Iya wá, zlađe yá shá ba zladá adaba kure egdzara-aaruwa. Ya ba seke mukse na am zladá á ya egdzere. Lauktu á zlauzle zladá-aaruwa wá, sey má njánja Yaisu *Almasiihu am kure ba shagera.

²⁰ Kina wá, ervaunde-aaruwa á kátá ma ba ya am dagave á kure, lauktu ma yá shantaushe ge názena yá bakurná ya. Adaba kina na wá, an wेशa ire-aaruwa jipu.

Tara Hajara an Saraatu ta garava-aha á namána gergere buwa

²¹ Ekkure emnde na kwa bantsa kure kwá kátá á kwarakurá *tawraita na, cenakuránka názena a ndahanaa tawraita emtu? Vawiteva emtsaafde jawapa?

²² Ankwa an puwa am wakita á Dadaamiya wá, a ba nane wá, Ibrahim ndza a shaa egdzara buwa. Egdzere palle a yanaa an kwatena, palle-aara a yanaa an mukse-aara.

²³ Egdza á kwatena na wá, ta yan ba seke emnde bademme. Amá mukse-aara wá, a yan estuweka náza-aara. Dadaamiya ndza a maganaa *waada-aara ge Ibrahim geni watse á shá egdze nanna.

²⁴ Ankwa názu á baminá elva nanna. Nwasha buwa nanna, tara Hajara an Saraatu na keni, tá maramiyá namána-aha gergere buwa a nguđanaa Dadaamiya. Hajara wá, nane kwatena, á maramiyá namána na a nguđanaa Dadaamiya áte ire á wa Sina. Nane a yayaa egdzara-aara an navire.

²⁵ Adaba Hajara wá, nane gevge ba seke wa Sina am haha Arabiya. Adaliye nane gevge ba seke berni á Urusaliima vatena. Adaba bademme á emnde na tá am hufe-aara, ta ba nave-aha á tawraita.

²⁶ Mukse á há wá, nane gevge ba seke Urusaliima á jirire na am samaya na. Á kwaraná ba nane ire-aara, nane una emmemiya ge miya.

²⁷ Adaba ankwa an puwa am wakita á Dadaamiya, a ba nane: Ekka mukse dziire na yanka egdzere defekideki, tapakanaaka zlađa á yá egdzere defekideki na, kina wá, ehliga an ervaunđe á n bademme. Adaba mukse á keliya wá, tá hwiya ba egdzara-aara arge egdzara á mukse á nawiya.

²⁸ Adaba una nanna kure keni yarakursiye ge buwire, gakurevge ba egdzara á Dadaamiya egdzar mama-aha-aaruwa. Adaba a tsanaa ba estuwa Dadaamiya am waada-aara. Werre keni ndza a maganaa waada-aara ba estuwa ge Ibrahim geni á de shá Isiyaaku.

²⁹ Am zamana á Ibrahim werre nanna wá, egdze na a yanaa Hajara ba seke náza á emnde bademme na, a faa zlađa áte egdze na a yanaa Saraatu an hakuma á Shedefkwe Cufedfe na. Am dagave á miya vatena keni ba duksa palle.

³⁰ Amá ázara a ba wakita á Dadaamiya? A ba nane: Ngyainsengye mukse á kwatena na, a ezzlálá an egdza-aara. Adaba egdza á kwatena á taa fetka erva-aara áte waráta á eddenjara, sey á záná ba egdza á mukse á há.

³¹ Adaba una nanna egdzar mama-aha-aaruwa, miya wá, ma egdzara á mukse á kwatena ka, ma egdzara á mukse á há na a kwaranaa ba nane ire-aara na.

5

Eptsauka á dem navire defekideki, kwaraukwara ba kure ire á kure

¹ Yaisu *Almasiihu a enzlamise am *tawraita wá, geni mí kwaraná ba miya ire á miya. Adaba una nanna, tsawaatse ba shagera, a eptsarakuraaka zlađe adaliye á dem navire.

² Náwa názu yá bakurná iya Paul: Máki eksakuraarekse geni tá puwakurá á dem shedefkwe wá, baaka názena kwá shaná kure am elva á Yaisu Almasiihu defekideki.

³ Náwa yá ndakurndá, ma a de demá ware á kure am shedekwe ñanna keni, famfa ire-aara am laarire, sey a maganaamaga edda-aara názu am tawraita bademme.

⁴ Kure emnde na kwa bantsa kure, kwá shá jirire áza Dadaamiya an daba tawrait na wá, tegakurevtege antara Yaisu Almasiihu, eptsakuranveptsá iga ge ñgurna á Dadaamiya.

⁵ Amá ñere wá, fanertefa tama á ñere áte Dadaamiya ganakini watse á vanerte jirire adaba fanertarfe, adaba duksa umeleka. Una názena ná ufáná ñere an ndzedá na á vanerte Shedekwe Cufedde.

⁶ Máki gamiyevge palle antara Yaisu Almasiihu wá, ma damiyemda am shedekwe, ma damiyemka keni ba duksa palle. Duksa yaikke wá, ba fetarfire. Amá wá, a naranna emnde fetarfire á miya. Una ñanna slera á wayavire.

⁷ Am zunñwire ndza shagera zlaláva á kure. Á, salikataliya na wá, shagerka zlaláva á kure. A piyakurtaa ware ge mága jirire?

⁸ Edda-aara ba fida-aara, a belanaa Dadaamiya na a d'akurdaha na ka.

⁹ Una ba jire, egdza shahi á makala ba cekwaanñuđi á tsantetse ukpa na an wasla bademme.

¹⁰ Adaba barka á Yaakadada wá, fantarfe an kure á ba an jirire, geni á de geraavka elva á miya. Amá edda una anñkwa á weshakurweshá ñanna wá, ma ware edda-aara keni, á de ñezleka am shairiya á Dadaamiya.

¹¹ Egdzar mama-aha-aaruwa, iya wá, ya yán vateneka balaterá elva a dem shedekwe ge emnde, geni tá shá jirire an ñane áza Dadaamiya. Ma andze yá bálá ba una ñanna sem vatena wá, ma tá feka Yahudiya-aha zladá áte ya mazla-aara. Daaci elva a emtsá á Yaisu *Almasiihu áte dzanñgala na keni, ma andze á taa yanaaka ervaunñde-aatare.

¹² Emnde ñanna tá weshakurweshá na wá, a datsaraadátsá kwa náza-aatare bademme, a garevge nadfima-aha.

¹³ Daaci egdzar mama-aha-aaruwa, kure wá, a d'ahakurtaa ba Dadaamiya, geni kwá kwaraná ba kure ire á kure. Am kwara ire á kure ñanna maa, magauka názena á kataná ire á kure bademme. Arge una ñanna wá, ma ware keni a maganánmaga duksa ge ura an wayavire.

¹⁴ Adaba shairiya-aha-aara bademme jammeje am shairiya palle, a ba ñane: Ewwáya sleriya á ña ba seke ire á ña.

¹⁵ Amá má kwá dagala am dagave á kure, kwá wawa vuwa á kure an slare ba seke dabba-aha á kaamba wá, faufa kwa hyema, kedawanaaka shifa á kure bademme.

Yawanya a ted'akurteda ba Shedekwe Cufedde

¹⁶ Názena yá bakurná iya na wá, yawanya a ted'akurteda ba Shedekwe Cufedde. Magauka názena ni á kataná ba ire á kure.

¹⁷ Adaba názena á kataná ire á urimagwe wá, tá gyaaveka antara náza á Shedekwe Cufedde. Názena á kataná Shedekwe Cufedde keni tá gyaaveka antara una á kataná ire á urimagwe. Duksa-aha buwa ñanna wá, tá jammeka dekid'eki. Daaci kwá taa maganaaka názena ni á kataná ba ire á kure.

¹⁸ Daaci má á tefaaakurá Shedekwe Cufedde wá, kwa baaka am erva á *tawraitá mazla-aara.

¹⁹ Bademme á názena á kataná ire á urimagwe á ba áte parakkire. Duksa-aha ñanna ba tara gwardzire, dakarire, zawarire,

²⁰ kyula hele, mága namselkwa, mága kelaadire, dagala, shelha, ica ervaunǵe, gardĩre, tega ye á emnde, antara mága gergerire am dagave á emnde.

²¹ Zlaǵe ádaliye, danǵwire antara gev slembazla ira mága slakwatsire. Anǵwa zlaǵe ádaliye jeba á duksa-aha ǵanna kwakya á kataná ire á urimagwe. Ba seke una ya ndakurndaha na, yá fakuremfe zlaǵe ádaliye am vuwa, baǵemme á emnde na tá maga ba jeba á duksa-aha ǵanna, tá shánka á dem zlanǵa á Dadaamiya dǵekideki.

²² Amá nampire á slerá á Sheǵekwe Cuǵeǵǵe wá, tara wayavire, higa, hairire, farvaunǵe, zezarzire, magǵwire, dzayyire á ervaunǵe,

²³ kemaarire ira tá kwarukware vuwa-aatare. Baǵemme á duksa-aha ǵanna wá, piyaaka shairiya á Dadaamiya.

²⁴ Emnde á Yaisu *Almasiihu wá, cebaarceba sunu-aatare baǵemme áte dzaǵgala, baaka am itare mazla-aara.

²⁵ Ba Sheǵekwe Cuǵeǵǵe una slevamite shifa. Daaci yaumiyányá á taǵamitáǵa ba ǵane palle.

²⁶ Yaumiyányá gálá ire, tatayaumika dagala an emnde, shelaumika keni.

6

Melawanumele ge ire á kure ge sepa gwatama-aha á kure

¹ Ya ndaa ba kure egǵzar mama-aha-aaruwa, máki kwá nanna dza-levdzale palle á kure á dem haypa wá, kure na kwá an Sheǵekwe á Dadaamiya na wá, naba melawanumele, eptsawanaaptsa zlaǵe ádaliye ásete barama. Amá wá, magauka an ervaunǵe. Daaci ma ware á kure keni, a effa hyema geni a demka ǵane keni á dem huǵe-aara.

² Melawanumele ge ire á kure ge sepa gwatama-aha á kure. Má kwá anǵkwa maga una ǵanna wá, kwá anǵkwa maga názena a fakuraara Yaisu *Almasiihu am shairiya-aara.

³ Má ura anǵkwa slaslaná am ervaunǵe-aara ganakini ǵane hyephye am duksa, mbate keni hyepka ba názena keni, an una ǵanna á keǵaná ba ǵane ire-aara.

⁴ Daaci ma ware keni a zharanaazhárá názu am zlaláva-aara, máki shagera slera-aara, a vante higa ba ge ǵane, amá aǵaba a jateru ge emnde umeleka.

⁵ Aǵaba ma ware keni á ba an názena a faraa Dadaamiya ge ǵane.

⁶ Edda una á tsaha elva á Dadaamiya wá, a tegansetege názu am erva-aara baǵemme, a vanteva ge malum-aara keni.

⁷ Diyaweddiye ba shagera geni ura á dzegwánka á zlerma Dadaamiya. Baǵemme á názena ni a jemaa edda-aara am haha, á de shá ba una ǵanna.

⁸ Edda una á maga ba názena á kataná ire-aara, á de shá ba emtsa. Amá edda una á maga ba názena á kataná Sheǵekwe á Dadaamiya wá, ǵane á de shá shifa na á zleka na.

⁹ Yaumiyánka mága magǵwire. Aǵaba má samsa laukte-aara, zlaǵe yamiyánka wá, mí de shánsha nampire-aara.

¹⁰ Aǵaba una ǵanna, vacitu má nǵaanja slera á mága magǵwire á kataǵke á miya wá, magaumimága una ǵanna áte emnde baǵemme. Baaka dǵeme seke emnde na fartarfe.

Halavuwa á elva

¹¹ Náwa una wá, yá anƙwa puwetá ba iya an erva-aaruwa, yá anƙwa puwan ba yaikyaike.

¹² Emnde na tá kátá hyakuraare á ba áte laarire, geni sey kwá demda am shedekwe na wá, tá kátá haya á ba áza emnde. Una ɓanna tá magan ba geni a shaterka zlaɗa má tá maga waazu áte emtsa á Yaisu *Almasiihu áte dzaɗgala.

¹³ Aɗaba ba emnde na tá am shedekwe ɓanna keni, ɓarnaaka názena am *tawraita baɗemme. Tá kátá puwakurá am shedekwe, ba geni tá gálá ire an kure, aɗaba kwá anƙwa ɗabaterɗába.

¹⁴ Amá iya wá, yá galaná á ba áte emtsa á Yaisu Almasiihu palle ire-aaruwa. Aɗaba emtsa-aara áte dzaɗgala ɓanna wá, kazlaɓa á duniya gevge ba seke emtsa á katafke-aaruwa, iya keni, ganevge ba seke emtsa á katafke á kazlaɓa á duniya.

¹⁵ Aɗaba áte barama á Yaisu Almasiihu wá, ma damda edda-aara am shedekwe, ma damka keni, ba duksa palle. Duksa yaikke wá, ba gev ura aɗwaslire.

¹⁶ Baɗemme á emnde na ni tá njá á ba áte una ɓanna wá, ba itare una ta emnde á Dadaamiya an jirire. Dadaamiya a zatervarze, a vaterteva hairire.

¹⁷ Fetu vatena, edda-aara a siyanka fitenire na mazla-aara. Aɗaba ververe-aha na áte iya na wá, á maraná ba una ɓanna ganakini iya wá, ganevge ya náza á Yaisu.

¹⁸ Egdzar mama-aha-aaruwa, a magakuránmaga Yaakadada Yaisu Almasiihu ɓgurna-aara ge kure baɗemme. *Aamin.

Wakita na a puwatertaa Paul ge emnde a AIFAISUS

Ga use á Paul

¹ Náwa wakita na yá anƙwa puwetá bá iya Paul, a eksisaa ba Dadaamiya geni yá gevge slebela á Yaisu *Almasiihu, yá anƙwa gaku use ge kure emnde á Dadaamiya am Aifaisus, ge kure emnde na ɗakurnaana elva á Yaisu Almasiihu an ervaunɗe á kure palle na.

² Tara Eddemiya Dadaamiya tá antara Yaisu Almasiihu, a magaraku ránkama ɗgurna, a varakurteva hairire.

Barka na á gaterá Dadaamiya ge emnde na garevge

*palle antara Yaisu *Almasiihu*

³ Galaumigála Dadaamiya Eddeɗara ge Yaakadada Yaisu *Almasiihu, adaba a gamiyar barka am duksa bademme á sá am samaya, adaba gamiyevge palle antara Yaisu Almasiihu.

⁴ Dadaamiya ndza a dzeramise werre, kwaye zlaɓe ba duniya keni zlaɓe nderaaka emtsaade, geni mí de geva emnde cufedde, mí de gev palle antara Yaisu Almasiihu, watse baaka duksa mandzawe áte miya á katafke-aara.

⁵ Adaba wayamiwayire, Dadaamiya a dzeramise werre geni á de gamive egdzara-aara á kya erva an Yaisu Almasiihu. A maganaa á ba áte namaari-aara.

⁶ Daaci galaumigala Dadaamiya adaba kwakyire á ɗgurna na a magaminaa ɗane ba dey á kya erva an Egdza-aara na a wayanaa ɗane na.

⁷ Adaba emtsa á Egdza-aara, Dadaamiya a naba lyamisehe, a yamiyaare haypa-aha á miya. Á maraminá an una ɗanna kwakyire á ɗgurna-aara na á magamiyan ge miya.

⁸ Dadaamiya a magamiyaa ɗgurna kwakya ge miya á bá iya na wá, adaba a vamite ilmu, a gamive emnde a enjkale geni mí diyeddiye názena á kátá maganá ɗane na.

⁹ A maramise nasherire á duksa na anƙwa á slaslaná ɗane kwaye kinekineka, a njante geni á de maganá á kya erva an Yaisu Almasiihu na.

¹⁰ Duksa na á kátá maganá ɗane na wá, amaana á de jemá duksa bademme, una am samaya, antara una áte haha bademme, á de yaná am erva á Yaisu Almasiihu. Daaci á de geva ɗane slekse arge duksa-aha ɗanna bademme má samsa laukte-aara.

¹¹ Dadaamiya anƙwa á maga duksa bademme áte una ndza a slaslanaa ɗane, a njante ganakini á de emmága na. Daaci a naba dzeramise kwaye kinekineka geni watse á de gamive emnde-aara á kya erva an Yaisu *Almasiihu, á de vamite dza á miya keni am duksa shagera na watse á de vaterte ge emnde-aara na.

¹² Daaci ɗere Yahudiya-aha na ɗa emnde zunɗwe ge fetaare áte Yaisu Almasiihu na wá, galaumigála Dadaamiya adaba una ɗanna bademme na.

¹³ Ba estuwa ge kure keni. Am sarte na cenakurancena elva a jirire, elva a Yaisu Almasiihu na Dadaamiya a lyakurse an ɗane na, kwa

naba fetarehe áte Yaisu Almasiihu. Daaci aɗaba gakurevge palle antara Yaisu Almasiihu, Dadaamiya a naba fete damshe-aara áte kure, amaana Sheɗefkwe Cuɗeɗɗe na a ba Dadaamiya á de vamiteva na.

¹⁴ Dadaamiya a vamite Sheɗefkwe Cuɗeɗɗe ɗanna wá, ba seke namána. Una ɗanna ba seyɗire geni duksa shagera na a ba ɗane á de vaterteva ge emnde-aara na keni watse mí shansha baɗemme. Watse mí shá una ɗanna má lyamiselye náza ba ge ɗekideki na. Daaci galaumígála Dadaamiya am yaikkire-aara.

Paul á ɗalateru ilmu antara diya ge emnde a fetarfe

¹⁵ Aɗaba una-aha ɗanna egɗzar mama-aha-aaruwa, yá aɗkwa slafaná we-aaruwa kwakya ge Dadaamiya aɗaba kure. Aɗaba cenanáncena labare á kure ganakini shagera fetarfire á kure áte Yaakadada á miya Yaisu *Almasiihu, cenanáncena zlaɓe áɗaliye ganakini wayakurwáyá an emnde á Dadaamiya kwakya.

¹⁶ Ma vaatara keni yá aɗkwa slafaná ba we-aaruwa ge Dadaamiya aɗaba kure, yá aɗkwa yehakuryeha jipu am maduwa-aha-aaruwa.

¹⁷ Yá aɗkwa ɗala Dadaamiya Saksage, Dadaamiya á Yaakadada Yaisu Almasiihu na, geni á gakurvege emnde a ilmu, á marakuránmára ire-aara an pute na kwá de diyeddiye ɗane ba shagera na.

¹⁸ Zlaɓe áɗaliye yá aɗkwa ɗalán ganakini á werakurta ice áte duksa-aha na a ɗahakur ge ɗane na, antara geni kwa diyeddiye ganakini duksa-aha ɗanna jauje ge duksa baɗemme, a fakúr ge kure, antara emnde-aara umele baɗemme.

¹⁹ Zlaɓe áɗaliye: Yá kátá kwá diyeddiye hákuma yaikke na jauje ge duksa baɗemme aɗkwa á maga slera ám miya emnde-aara na. Hákuma ɗanna wá, ba una ndza a magaa slera yaikke am Yaisu Almasiihu,

²⁰ am sarte na a tsantaa Dadaamiya am fáyá, a danaa á dem naɗafa-aara am samaya na.

²¹ Am samaya ɗanna wá, Yaisu Almasiihu de gevge slekse á malika-aha, antara male-aha-aatare, antara duksa-aha na tá án hákuma am samaya baɗemme. Ba ɗane palle una átire ge emnde baɗemme, una ma edda-aara a shaa eksle-ara keni. Ba ɗane palle una á kwára emnde am duniya na, antara am duniya na watse á de sáwá na keni baɗemme.

²² Dadaamiya a fanem duksa baɗemme am erva ge ɗane. Zlaɓe áɗaliye: a ganve slekse arge aiklaisiya-aara.

²³ Aiklaisiya wá, ɗane vuwa á Yaisu Almasiihu. Baɗemme á duksa na am Yaisu Almasiihu, aɗkwa am aiklaisiya. Yaisu Almasiihu wá, ma am tate-ara keni, ɗane aɗkwa baɗemme.

2

Tseta am emtsa geva an shifa

¹ Werre wá, ndza kwa ba seke emtsa á katafke á Dadaamiya aɗaba shagerkire an haypa-aha na kwa maganaa kure.

² Ma am zlalava á kure keni, ndza kwa ba palle antara emnde umele am duniya. Ndza kwa ɗaba ba male á jini-aha na an hakuma am zhegela na. Á maganá ba ɗane slera-aara am emnde na tá fansareka ge Dadaamiya ɗekideki na.

³ Werre wá, ba miya keni ndza mi ba seke emnde ɗanna, ndza mi maga ba názena á kataná ire á miya ge vuwa á miya. Aɗaba una ɗanna, miya

keni ma andze mí de shá zlacfa kwakya áza Dadaamiya ba seke emnde a haypa umele.

⁴ Amá gafka estuwa, afaba Dadaamiya wayamiwaya kwakya, daaci a naba zamivarehe.

⁵ Ma ndza mí ba seke emtsa am ice-aara áfaba haypa keni, afaba wayava-aara áte miya na wá, a naba shifamite átirpalle antara Yaisu *Almasiihu. Daaci kina wá, lyakurlya shifa á kure afaba ngurna á Dadaamiya.

⁶ Afaba gamiyevege palle antara Yaisu Almasiihu na wá, Dadaamiya a naba tсамite átirpalle antara nane, kwaye a damiyaa á dem samaya, geni mí de njá am yaikkire áhuwa antara Yaisu Almasiihu.

⁷ Dadaamiya a naba magamiyaa shagerire estuwa á kya erva an Yaisu Almasiihu na wá, geni ma vaatara keni á maraterná an una nanna ge emnde bademme ngurna yaikke na jauje ge duksa bademme na.

⁸ Ba jirire Dadaamiya a lyakurse afaba slera á kure-ka, nane a lyakurse afaba ngurna-aara. Una duksa dey na a vakurtaa nane afaba kwa fetare áte nane.

⁹ Afaba slera á kure-ka, una defideki, una ba ngurna-aara, geni ma ware edda-aara keni a galeka ire ba dey.

¹⁰ Dadaamiya wá, a nderamihe, a vamite shifa ángwaslire á kya erva an Yaisu Almasiihu geni mí maga ba duksa na shagera na. Shagerire nanna keni, a tsatsaminaa ba nane kwaye am fakta.

*Am erva á Yaisu *Almasiihu gamiyevege ba jeba palle*

¹¹ Afaba una nanna, yehauteyeha ba shagera geni kwaye am fantaufe, am jeba á kure bademme ndza kwa ba emnde na baaka nadina á kure. Yahudiya-aha itare ta emnde na tá am shedekwe, ndza tá zharakur ba seke duksa ba dey afaba kwa baaka am shedekwe. Amá una ba duksa na tá maganá ba emnde áte vuwa-aatare.

¹² Yehauteyeha zlafe adaliye ganakini am sarte nanna, kure ndza diyakurka elva a *Almasiihu defideki, ndza kwa baaka am kezlakula á *Iserayiila-aha. Dadaamiya a ngudateraa namána-aha ge emnde-aara Iserayiila-aha, amá kure ndza kwa baaka am hufe-aara, ndza baaka tama á kure áte duksa á Dadaamiya defideki, kure keni kwa ba emnde tsa am duniya na, aley ndza diyakurka Dadaamiya.

¹³ Werre, ndza kwa yiyiye an Dadaamiya. Amá kina wá, kwa herzhe an Dadaamiya afaba gakurevege palle antara Yaisu Almasiihu na nane a naba yaa shifa-aara áte dzaᅅgala afaba kure na.

¹⁴ Shamiyansha hairire am dagave á miya antara kure kina keni, afaba ba gamiyevege emnde-aara. Werre wá, ndza anᅅkwa tegava am dagave á Yahudiya-aha antara emnde na baaka nadina-aatare, amá nane a naba se magaa pute geni mí gevge ba palle. A janaahe ge nane dugune na ndza ba seke riya am dagave á miya na an emtsa-aara áte dzaᅅgala.

¹⁵ Shairiya á Yahudiya-aha na a ba nane: Sey ká maga una bi maᅅka una na, a bezanaahe ge nane, geni á jaterme Yahudiya-aha antara emnde a jeba umele na baaka nadina-aatare na átirpalle. Ba seke una garevge palle am elva-aara na wá, daaci baaka gergerire-aatare mazla-aara, garevge ba palle, jeba ángwaslire. A feme estuwa hairire am dagave á miya.

¹⁶ An emtsa-aara áte dzaᅅgala nanna wá, Yaisu *Almasiihu a naba janaahe dugune na ndza am dagave á jeba-aha gergere nanna, a magaa

pute geni tá gevge ba jeba palle. Zlabe ádaliye: a slapalateraahe bademme-aatare áza Dadaamiya.

¹⁷ Sawa-aara á sem duniya na wá, a se bala ba elva a hairire, geni kure emnde na baaka nadina á kure, ndza diyakurka Dadaamiya na, antara nere Yahudiya-aha na diyanjerdiya Dadaamiya na, bademmire á miya mí shansha hairire nanna.

¹⁸ Adaba nane, nere antara kure bademme á miya shamiyánsha baráma á deza Eddemiya Dadaamiya an hákuma á Shedekwe Cufedde. Ba Shedekwe Cufedde palle una slemelamiyumele bademmire á miya.

¹⁹ Máki ba estuwa wá, kwa wayve-aha-ka mazla-aara, bi kwa emnde na ndza kwa sáwá an sawa, amá gakurevge ba emnde a larde miyenne, kwa emnde á Dadaamiya ba miyenne, kwa ba palle antara emnde umele na tá am hufe á há-aara na.

²⁰ Nabi-aha antara emnde a bela Yaisu *Almasiihu ta fantau ge slera nanna ba seke má tá faná ekte ge bere. Daaci kure wá, kwa ba seke nakwa-aha am dagave á nakwa-aha á nyaña bere nanna. Yaisu Almasiihu an ire-aara wá, nane nakwa na á njá ndzedá á bere nanna bademme.

²¹ Adaba barka-aara, bademme á bere á njá ba degdege, ámberá ankwá á wálá, geni á gevge bere cufedde na watse á njá Dadaamiya am hufe-aara na.

²² Ba seke una ni kure gakurevge palle antara Yaisu Almasiihu na wá, kure keni gakurevge dalbe palle am bere nanna. Kure antara emnde umele, bademmire á kure wá, gakurevge ba seke bere nanna á nja Shedekwe á Dadaamiya am hufe-aara na.

3

Slera na a faara Dadaamiya ge Paul

¹ Adaba ba una nanna, yá ankwá maga maduwa arge kure. Iya Paul yá am dangay kina, adaba ba slera á Yaisu *Almasiihu nanna, ya maganaa am dagave á kure kwa emnde na baaka nadina á kure.

² Diyandiya ba jirire ganakini cenakurancena slera na a fiyaare Dadaamiya am dagave á kure, ba nane nanna zlabe ádaliye una a magiyaa ngurna geni yá maganaamaga slera nanna.

³ Dadaamiya a naba marise názena am ire-aara, ba kinamina na keni ya zluwa á puwakurte ba nane cekwaanjudí.

⁴ Má kwá ankwá ndaha egdza elva-aaruwa nanna ya puwakurtaa ya ba kina na wá, watse kwá naba diyeddiye átekwa ganakini diyandiya ya názena an shebe am elva a Yaisu *Almasiihu na bademme.

⁵ Am zamane-aha na dedde na wá, Dadaamiya ndza marateranka nasherire nanna ge emndimagwaha. Amá am salikataliya na wá, a naba magaa pute geni Shedekwe-aara Cufedde á maratersemare duksa nanna ba parakke ge nabi-aha-aara antara ge emnde a bela-aara.

⁶ Nawa nane nasherire nanna: Dadaamiya a fateraa duksa shagera ge Yahudiya-aha geni á de geva átuge itare. Amá kina wá, kure emnde na ndza kwa baaka am nadina na keni, kwá ba am hufe-aara, ankwá dza á kure. Kure, antara Yahudiya-aha gakurevge ba emnde a jeba palle mázla-aara. Daaci duksa na á ba Dadaamiya á de vaterteva ge Yahudiya-aha na wá, ge kure keni á de vakurteva. Bademme á duksa nanna wá, ba nampire á elva á Yaisu Almasiihu. Kwaya nane nasherire nanna.

⁷ Ganevge sleslera á Dadaamiya kina ge balatera labáre á higa, elva a Yaisu *Almasiihu ge emnde keni, una ndzedá-aaruwa-ka, ba hakuma á Dadaamiya. Ba ñane una a magiyaa ñgurna á una ñanna.

⁸ Yá á kataliya ba iya am emnde á Dadaamiya bademme, aley Dadaamiya a naba magiyaa ñgurna ba ge iya ñanna keni, a give slebalatera rezegire na á zleka dekideki na ge emnde na baaka nadina-aatare. Rezegire ñanna wá, a sanaa Yaisu Almasiihu, jauje ge diya á emnde bademme.

⁹ Zlafe ádaliye maa, a magiyaa ñgurna á palaterná názu a slaslanaa ñane am ire-aara na ge emnde bademme. Ba ñane Dadaamiya na a nderanaa ñane duksa bademme una ndza a shebanve duksa ñanna kwaye am fakta á duksa bademme.

¹⁰ Amá kina wá, Dadaamiya maresemáre duksa ñanna am aiklaisiya-aara, geni tá nanna malika-aha na tá am samaya, antara male-aha-aatare bademme, lauktu tá de diyeddiye geni ilmu á Dadaamiya wá, anjwa gergere ba kwakya baaka zlakta-aara.

¹¹ Daaci Dadaamiya a maganaa á ba áte una ndza a njantaa ñane kwaye am fakta geni watse á de emmága na. Bademme á una ñanna a maganaa á ba á kya erva an Yaakadada Yaisu Almasiihu.

¹² Ba ácfaba famitarefe áte Yaisu Almasiihu, gamiyevge palle antara ñane na wá, daaci shamiyánsha barama á deza Dadaamiya an baakire á lyawa.

¹³ Adaba una ñanna, gazlauka dekideki ácfaba zlada na yá anjwa shaná ya ácfaba kure na, táslawa á kure. Baira una ñanna anjwa á melakurumele ge kure.

*Háyáva na á wayámíyá Yaisu *Almasiihu an ñane*

¹⁴ Adaba una ñanna, yá anjwa kezlan ugje ge Eddemiya Dadaamiya, yá maga maduwa arge kure.

¹⁵ Bademme á emnde-aara na tá am samaya na, antara emnde na tá am duniya, tá á ba an dada-aha-aatare. Bademme tá njá á ba áte ndzedá á Eddemiya Dadaamiya palle.

¹⁶ Yá anjwa ñala áza Dadaamiya geni á ndzedakurtendzedá ba ñane an hákuma á Shedekwe-aara, geni kwá gevge emnde a ndzendzedá áte unñjule-aara. Á magakurá una ñanna áte yaikkire-aara ge ñane.

¹⁷ Yá anjwa ñala ázejara geni a njiinja Yaisu *Almasiihu am kure, ácfaba fetarfire á kure áte ñane. Zlafe ádaliye yá yekakuru wayavire, geni kwá wayaavewáye á ba an jirire am dagave á kure. Má kwá anjwa wayaavewáya am dagave á kure wá, kwá de gevge emnde ndzendzedá áte unñjule-aara. Estuwa kwá tsaatse degdege ba seke náfa na má dámda slalwe-aara ba shagera á dem haha na.

¹⁸ Daaci antara emnde a fetarfe umele átirpalle wá, kwá dzegwándzegwa eccena-aara ba shagera, geni Yaisu Almasiihu wá, anjwa á wayamiwáyá á ba an jirire. Una ma kwá d'álá á detire, ma kwá tsekwa á dem áhá, ma kwá deme keni, kwá de bera wáyáva á Yaisu Almasiihu wá, á ba anjwa ba estuwa.

¹⁹ Yá anjwa ñala Dadaamiya zlafe ádaliye: geni kwá diyeddiye wáyáva á Yaisu Almasiihu na jauje ge diya á emnde bademme na. Má shakuransha una ñanna wá, názena an ñane Dadaamiya wá, am kure keni ba una ñanna.

²⁰ Dadaamiya wá, baaka názu á janviyaaja ge ñane. Baira ñane á januje am duksa na mí ndavanuwá miya, antara una mí slaslaná miya na. Bademme á una ñanna á maganá á ba an hákuma-aara na ankwá á maga slera am miya na. Galaumigálá ba ñane palle.

²¹ Ma vaatara keni dem ba ge dekidfeki, yaikkire ba názá-aara palle am aiklaisiya-aara, afaba Yaisu Almasiihu. *Aamin.

4

Geva vuwa palle

¹ Daaci, yá ankwá ñalákurá ba iya Paul, ya dangay afaba slera á Yaisu *Almasiihu, taslawá á kure: dabaudfaba unjule á jirire áte una a dahakuraa Dadaamiya ge ñane na.

² Ma vaatara keni gauga ire á kure á katafke á emnde umele, gawevge emnde a kemaare, gawevge emnde a farvaunđe, ma uwe keni naba bashaubasha am dagave á kure, kwá ámbera á wayaavewaye ba kelaazare.

³ Wavauwáva an ervaunđe á kure palle, geni a tegevka ye á kure na a jakurmaare Shedekwe Cufedde, a vakurtaa antara hairire na. Ma vaatara keni njawinja á ba áte una ñanna.

⁴ Aiklaisiya wá, ñane gevge ba seke vuwa á Yaisu Almasiihu, daaci baaka vuwa umele sey ba palle ñanna. Shedekwe Cufedde keni sey ba palle, tama á miya áte duksa na a dahamiyaa Dadaamiya ge ñane na keni ba palle.

⁵ Yaakadada palle, fetarfire palle, baptisma keni baaka umele sey ba palle,

⁶ Dadaamiya palle, ba ñane una Dada arge emnde bademme, á kwaraná ñane duksa bademme, ankwá am tate-aha bademme, am dagave á emnde bademme.

⁷ Yaisu *Almasiihu a naba magamiyaa ngurna bademmire á miya, a tegaamiyaa hakuma á mága slera-aha gergere, ma ge ware á miya keni bademme.

⁸ Ankwá an puwa am wakita á Dadaamiya, a ba ñane:

Am sarte na ñane gaaga ndzedá arge kelaade-aha-aara na wá, a naba sluwatervaahe, daaci a naba kapte an itare á detire. Á sáwá áhuwa maa, a dzerese emnde a slera-aara, a tegateraa hákuma á mága slera-aha gergere.

⁹ Elva na a ba ñane: a kapte á detire na mu, á kátá bá uwe ñane? Elva ñanna wá, á kátá bá: ndza a tsekwese á sem duniya áhuna emtsaadé.

¹⁰ Daaci edda una ndza a tsekwese á sem duniya na wá, ba Yaisu Almasiihu. Ba ñane ñanna zlafe ádalije una a kapte á detire ge samaya geni á jemá duksa bademme, ma una am tate-ara keni, á kwaraná ba ñane palle.

¹¹ Daaci a tegateraa slera-aha ge emnde-aara, ma ware keni á ba an slera-aara. Emnde umele a gaterve emnde a bela, ge emnde umele a vaterte slera á nabiyire, ge emnde umele a vaterte slera á bala waazu ma am tate-ara keni bademme, ge emnde umele a vaterte slera á malumire, ge emnde umele zlafe ádalije a vaterte hákuma á kwaraterse wakita á Dadaamiya ge emnde.

12 A ɓazlaa emnde ɓanna baɗemme geni tá fatermá itare ndzedá am vuwa ge emnde a fetarfe am slera-aatare, geni aiklaisiya na gevge ba seke vuwa á Yaisu *Almasiihu na, á far wálá ba kelaazare.

13 Daaci miya baɗemmire á miya mí de gev ba palle, fetarfire á miya palle, diya á miya áte *Egdza á Dadaamiya na ba palle. Daaci mí de gevge emnde na gyamiyebgye am fetarfire, mí de gev ba kalkale antara Yaisu Almasiihu an ire-aara.

14 Má gamiyevge estuwa, enkale á miya á de gevka seke náza á egdzara mesheshe mazla-aara. Daaci tá de dzegwánka zlermamizlerma emnde a fida an yaimyaimire-aatare, tá de dzegwánka jamiyaa áte unɓule á jirire an tsaha fida.

15 Miya wá, magaumimága ba jirire am dagave á miya, wayau-miyaavewáye an ervaunɗe á miya palle, lauktu mí de far an wálá am duksa baɗemme, mí de gevge kalkale-aara ge Yaisu Almasiihu na ɓane ire á aiklaisiya na.

16 Ba ɓane una a jatermaare ge emnde-aara a gaterve palle, áte ye palle, ba seke una vuwa á urimagwe: ubiya-aha antara duksa-aha umele tá an dzagwa átirpalle na. Daaci, má vuwa ɓanna ba lapilayye, duksa-aha na tá am ɓane tá maga ba slera wá, vuwa baɗemme á wálá ba shagera. Ba duksa palle ge emnde a fetarfe keni: má tá anɓkwa wayaavewáye ba shagera wá, á wálá aiklaisiya.

*Shifa áɓwaslire na mi shanaa áza Yaisu *Almasiihu*

17 Aɗaba una ɓanna, náwa názu yá ndahakurá ya an zhera á Yaakadada: táslawa á kure, dawalika mágá názena tá maganá emnde na ɓaaka nadina-aatare na. Aɗaba itare tá dzama ba názena ni ɓaaka nampire-aara ɗekidɗeki na.

18 Tá taa cenevaaka jirire ɗekidɗeki, tá shanka shifa áɓwaslire na a vatertaa Dadaamiya ge emnde na, aɗaba degdegire á ire na tá maganá itare, ɓaaka duksa na ta disaa itare áte unɓule á Dadaamiya.

19 Itare ɓaaka zherwe-aatare ɗekidɗeki. Názena tá kataná itare an ervaunɗe-aatare baɗemme wá, sey ba dakarire, antara duksa zherwe baɗemme.

20 Amá ekkure wá, kwa tsahese une-ka áza Yaisu *Almasiihu.

21 Ekkure emnde na gakurvege palle antara ɓane na wá, ba jirire cenakurancena elva-aara. Ekkure wá, kwararakursekware jirire na a saminaa ɓane na.

22 Daaci ekkure wá, eptsawaneptse iga ba ɗekidɗeki ge duksa-aha ɓanna shagereka ndza kwa maganaa kure werre na. Aɗaba am njá á kure werre ɓanna, ndza a jakuraa enkale ba duksa-aha mandzawé na a katanaa ervaunɗe á kure na, a keɗakuraa ba ɓane.

23 Amá yawánya a mbedakursembeda Dadaamiya ervaunɗe á kure baɗemme, á gakurvege áɓwaslire, kwá gevge ba seke ndza kure-ka.

24 Daaci gawuvge áɓwaslire am ervaunɗe á kure baɗemme áte una a mbedakursaa Dadaamiya, geni kure keni kwá gevge ba seke ɓane ám njá á kure baɗemme. Ba jirire, jeba á nja ɓanna wá, cuɗeɗe, wayaawáya Dadaamiya.

25 Aɗaba una ɓanna, yawánya fida mazla-aara. Ma ware á miya keni a enndaha ba jirire áza ukfenɓara, aɗaba gamiyevge palle, mi ubiya-aha á vuwa á ura palle.

²⁶ Ma jákurja ervaunċe ba jipu keni, magauka haypa am huċe-aara. Zlaċe ádaliye: a belyakuraareka vaciya kwásau zlaċe kwá maga ba ervaunċe ŋanna.

²⁷ Yawanánka baráma ge Shaitaine ċekideki.

²⁸ Ma edda una neyle keni, a yána mazla-aara. Arge una ŋanna ambane ŋane keni á emmága slera á jirire, ċeni ŋane keni á vaterte duksa ge emnde na tá anċwa zatervaare emnde.

²⁹ Valyauka elva yayiaihe am mbuwe á kure, ndahaundaha ba elva á námpire, elva na emnde tá de shá ndzeċa an ŋane, tá wálá an ŋane áte unċule á Dadaamiya na.

³⁰ Becawanteka Shedekwe Cuċeċe na anċwa am ervaunċe á kure na. Shedekwe Cuċeċe ŋanna, ŋane gevgge ba seke damshe á Dadaamiya áte kure ċeni kwa emnde-aarire. Daaci vacite umele watse á lyamiselye náza dem ba ge ċekideki.

³¹ Daaci duksa mándzawe, sawansese am ervaunċe á kure baċemme: ma dugune, ma ica ervaunċe, ma zláza ura, ma dácala, ma danċwire, sawansese jeba á duksa-aha ŋanna baċemme am ervaunċe á kure.

³² Kure wá, magaumága ba shagerire á ervaunċe am dácame á kure, magaumága kamaarire, yawanáreye haypa ge ura am dácame á kure, ba seke una Dadaamiya a yakuraare haypa ge kure áċaba Yaisu *Almasiihu na.

5

Zlálá ám parakkire

¹ Ekkure wá, kwa egdzara á Dadaamiya, a wayákuraa ŋane. Áċaba una ŋanna, ċabaudaba ba sera-aara am názena kwá maganá kure baċemme.

² Am duksa na kwá de maganá kure baċemme wá, yawánka wáyávire, ba seke una a wayámitaa Yaisu *Almasiihu ge miya, a naba yaa shifa-aara sadake ge Dadaamiya áċaba miya na wá, a magaa duksa na a katanaa Dadaamiya.

³ Kure wá, kwa emnde á Dadaamiya. Áċaba una ŋanna, duksa ba seke gwardzire, fa ice am duksa á ura, antara jeba á duksa-aha ŋanna shagerka ċekideki na, ba ettsála-aara keni zlayeka ċekideki am dagave á kure.

⁴ Zlaċe ádaliye elva-aha na á maga zherwe, antara elva-aha na baaka sera-aara ċekideki na, ira elva-aha na á de waterwá am ervaunċe ge emnde na baċemme, una-aha ŋanna zlayeka am dagave á kure. Arge una-aha ŋanna wá, slafawanáslafe ba we á kure ge Dadaamiya áċaba duksa na a magakurnaa ŋane na.

⁵ Diyaweddiye una ba shagera: emnde a maga gwardzire, bi jeba á duksa-aha ŋanna shagerka ċekideki na, antara fa ice am duksa á ura, baira una ŋanna ba kalkale antara mága hele, emnde a mága duksa-aha ŋanna wá, ba palle-aatare keni á shanka dem zlanna á tara Yaisu *Almasiihu an Dadaamiya.

⁶ A kefarakuraaka emnde ba dey an elva-aha na baaka námpire-aara ċekideki na. Áċaba ba una-aha ŋanna, an zláċá ervaunċe á Dadaamiya jipu áte emnde a maganaa ċardire baċemme.

⁷ Daaci á jakurmeka duksa antara jeba á emnde ŋanna ċekideki.

⁸ Werre wá, ndza kwá am tabedammire. Amá kina wá, kwá am parakkire adaba gakurevge palle antara Yaakadada. Daaci kure keni magaumága ba duksa na ni tá maganá emnde na tá am parakkire na.

⁹ Adaba parakkire wá, nane á sá ba shagerire antara maggwire, ira jirire.

¹⁰ Wavauwáva an ervaunđe á kure palle ge diya názena á kataná Yaakadada.

¹¹ Gawaterápteka ge emnde a mága názu watse baaka nampire-aara dƙidƙi, una ba slera á tabedammire na. Amá marawateránmara shagerire na tá anƙwa maganá itare na ba parakke.

¹² Duksa na tá maganá jeba á emnde nanna an nasherire wá, ba enndaha-aara keni zherwe ge miya.

¹³ Amá má mí ndaaternda duksa-aha á zherwe nanna ba parakke wá, emnde bademme tá de diyeddiye nja-aatare ba shagera.

¹⁴ Adaba duksa na má sesse am parakkire, duksa nanna keni gevge parakkire. Adaba una nanna, ta bantsaa: Ekka na ká am hare na, tsetse am hare, tsetse am emtsa, Yaisu *Almasiihu á maraká parakkire.

¹⁵ Adaba una nanna, magaumága enƙale ba shagera am njá á kure bademme, geni de gawevka emnde a cekwire á enƙale, amá gawevge emnde a enƙale.

¹⁶ Zamane á miya na degiya badzávbadze. Keƙawanaaka sarte ba dey, magaumága shagerire.

¹⁷ Adaba una nanna, gawevka emnde a cekwire á enƙale, cenaucena názena ni á kataná Yaakadada ázekure na.

¹⁸ Zlaƙe ádaliye: a dakurseka mbazla am enƙale dƙidƙi, adaba á keƙákurá ba una nanna. Kure wá, nawantena ervaunđe á kure an Sheƙewe Cufedƙe.

¹⁹ Ma ware á kure keni galaugálá Yaakadada am dagave á kure. Galaugálá an jabura, galaugálá an lahe-aha na á vakurtá Sheƙewe Cufedƙe na, antara lahe-aha umele bademme. Galaugálá Yaakadada an ervaunđe á kure palle.

²⁰ Slafawanánsrafe we á kure ge Eddemiya Dadaamiya ba kelaazare adaba duksa-aha na a maganaa nane na bademme, slafawanánsrafe we an zhera á Yaakadada á miya Yaisu *Almasiihu.

Nwasha antara zála-aha-aatare

²¹ Ma ware á kure keni, faufa zherwe am dagave á kure, adaba kwa emnde na kwá an lyawa á Yaakadada.

²² Yá elvan ge kure nwasha: Faufa zherwe áte zala-aha á kure áte una á kataná Yaakadada Yaisu *Almasiihu na.

²³ Adaba ba zhele una á kwara mukse, ba seke una á kwaraná Yaisu Almasiihu aiklaisiya, aiklaisiya gevge ba seke vuwa-aara na. Nane wá, ire antara slelya.

²⁴ Adaba una nanna, sey nwasha tá fa zherwe áte zála-aha-aatare am duksa bademme, ba seke una anƙwa fáná aiklaisiya zherwe áte Yaisu Almasiihu am duksa bademme na.

²⁵ Ekkure keni zála: wayauwáyá nwasha-aha á kure ba seke una a wayanaa Yaisu Almasiihu aiklaisiya-aara, a naba yaa shifa-aara adaba nane,

²⁶ a baranve tseƙanƙe an yawe, antara elva-aara, geni á ganvege cufedƙe.

²⁷ A magaa una ṅanna baɗemme na wá, aɗaba á kátá zhara aiklaisiya-aara ba tseɗaṅṅe á katafke-aara, zariya jipu, cuɗeɗe, á gevge an daradza baaka duksa mandzawe áte ṅane.

²⁸ Ba duksa palle ge zála keni: Wayauwáyá ṅwasha-aha á kure ba seke shifa á kure. Ma ware una zhele, wayetewáyá mukse-aara, a wayete ba shifa-aara.

²⁹ Baaka ura á magantá kelaadire ge ire-aara, amá á zanu duksa, á fanu hyema ba seke una aṅkwa á fanuwa Yaisu *Almasiihu hyema ge aiklaisiya na.

³⁰ Aɗaba baɗemmire á miya na wá, mi ba seke ubiya-aha antara duksa-aha umele na am vuwa-aara na.

³¹ A ba wakita á Dadaamiya wá: A sesse zhele am mba á eddeṅara, a ṅjarinja antara mukse-aara. Itare ta buwa ṅanna tá de gev ba vuwa palle.

³² Elva na am wakita á Dadaamiya ṅanna wá, a sanse elva yaikke. Ate iya wá, aṅkwa á pálá elva a Yaisu Almasiihu antara aiklaisiya-aara.

³³ Amá wá, antara ba názá á kure keni, geni ma ware á kure keni a ewwáyá mukse-aara ba seke shifa-aara, mukse keni a effa zherwe áte zhele-aara.

6

Náwa tá nja estuwa egdzara antara emnde a há-aatare

¹ Ekkure egdzara, cenaucena elva á dada-aha á kure an mama-aha á kure, aɗaba una ṅanna duksa na á kataná Yaakadada ázekure, zlayákurzláyá ge kure na kwa emnde-aara.

² A ba palle á shairiya-aha á Dadaamiya wá: «Effa zherwe áte tara eddeṅa an emmeṅa.» Zuṅṅwe ba una ṅanna am shairiya-aha á Dadaamiya na a ba Dadaamiya, á de vaterte duksa ge emnde na má ɗabartedaba an jirire na.

³ Duksa ṅanna wá: Ká de gefetegedfa, ká de shekwaashekwa am duniya, á bina.

⁴ Ekkure dada-aha á egdzara keni, zlaɗawaterveka ervaunɗe ge egdzara á kure, amá kwarawatersekwáre duksa, kwá ámbera giyatergiya áte una á de kwarakursá Yaakadada Yaisu *Almasiihu.

Náwa tá nja estuwa náve-aha antara dada-aha-aatare

⁵ Ekkure náve-aha, fawatersarefe ge dada-aha á kure am duniya. Faufa zherwe áte itare, gawanaaga ire á kure á katafke-aatare, magaumága slera á kure an ervaunɗe á kure palle, ba seke una kwá aṅkwa fansaare ge Yaisu *Almasiihu na.

⁶ Magauka slera aɗaba ice-aatare geni a galarakurgálá, amá zha-rauzhárá ire á kure ba seke kwá náve-aha á Yaisu Almasiihu. Magaumága názena á kataná Dadaamiya an higa á kure campaukkwe am ervaunɗe.

⁷ Magaumága slera á kure an ervaunɗe palle, ba seke kwá magaterán ge emnde-ka slera ṅanna, amá kwá maganán ge Yaakadada.

⁸ Diyaweddiye una ba shagera: ma ware una á maga ba shagerire na, edda-aara ma náve, ma á kwaraná ṅane ire-aara keni, watse á de pelansepele Yaakadada Yaisu Almasiihu.

⁹ Ekkure dada-aha á náve-aha keni: Magaumága shagerire á ervaunɗe áte náve-aha á kure, gawaterteka lyáwa, diyaweddiye geni kure antara

náve-aara á kure bademme Edda á kure ba palle, anjwa am samaya. Njane wá, bademme á emnde ta ba kalkale ázenjára.

Kazlaŋa á wáwa á emnde a fetarfe

¹⁰ Náwa jugená á elva na yá bakurná ya ge kure. Ekkure wá, tatayautátaya ndzedá á kure á ba áza Yaakadada, yawánya a ndzedakurtendzedá ba njane an hakuma-aara na jauje ge duksa bademme na.

¹¹ Ngwadawápsengwada ba shagera an kazlaŋa na a vakurtaa Dadaamiya na bademme, tsawaatse ba shagera an njane, geni ma watse á sawa am laukte-ara Shaitaine ge badakurbáda keni, kwá gáná ba kure ndzedá.

¹² Wáwa á miya njanna wá, degi mí wawa an emndimagwaha-ka, mí wawa an male-aha á jini-aha, antara jini-aha-aatare na tá an hákuma am zhegela antara am duniya bademme na.

¹³ Adaba una njanna, ngwadawápsengwáda ba shagera an kazlaŋa na a vakurtaa Dadaamiya na bademme, lauktu kwá de tsaatse degdege am sarte á emtanjire, kwá de dzegwándzegwa, kwá de gevá midala-aha dete halawuwa-aara bademme.

¹⁴ Daaci, njawinja am niya á kure ba kelaazare; tsawaatse á ba áte jirire. Adaba jirire wá, gevge ba seke náza nguda hufe á kure ge kure. Zlabe ádaliye, magaumága dzayyire á ervaunje. Má kwá anjwa maga dzayyire á ervaunje wá, una njanna ba seke kwá tsekweme am kebebbe.

¹⁵ Balaubálá labara á higa, elva a Yaisu *Almasiihu na á de vatertá njane hairire ge emnde. Yawánka d'ekideki. Una njanna keni maa, gevge duksa na kure kwá tse átekwa, ba seke kimake na am sera á kure ge d'ába unjule á Dadaamiya.

¹⁶ Ma vaatara keni, gulawanaaka fetarfire á kure. Una njanna ba seke tsakuraatse am gulakwa ge lyiya gurme-aha na á devaná Shaitaine á se wakurwa an njane na.

¹⁷ Eksawanteksa am ervaunje á kure geni á lyákurlye Dadaamiya. Una njanna ba seke tunjur ge tsufakura ire á kure. Zlabe ádaliye, njawanaŋa elva á Dadaamiya an ervaunje á kure palle. Una njanna keni ba seke masalám á kure a vakurtaa Shedekwe Cudedde.

¹⁸ Njalaunjála Dadaamiya ba kelaazare am laukte-aha bademme. Njalaunjála an ervaunje á kure palle áte una á de marakurná Shedekwe-aara. Ma vaatara keni melawaterumele ge emnde a fetarfe umele an maduwa-aha á kure, yawanka una d'ekideki.

¹⁹ Magaumága maduwa arge iya keni, geni yá ndáhá elva á Dadaamiya ba parakke, yá palaternaapálá labare á higa na a tsekwanaa Dadaamiya na ge emnde.

²⁰ Adaba una njanna, una ma yá am dangay keni, ya ba slebela á Yaisu Almasiihu. Daaci melawiyumele an maduwa geni a gazlanka d'ekideki, amá yá enndaha bademme áte una á kataná Dadaamiya.

Ga use am halawuwa á elva-aha

²¹ Egdza emmemiya Tikikus na mí wayaná an ervaunje á miya palle, njane keni ba sleslera á Yaakadada Yaisu *Almasiihu an ervaunje-aara palle na wá, á de palakurnaapálá ba njane labare-aaruwa, antara duksa na yá anjwa maganá ya bademme.

²² Yá belán ba ge una á dezekure, geni kure keni kwá diyeddiye zlááva á ñere áhuna, antara geni á de ekhyakurnaakhya ervaunǵe.

²³ Tara Eddemiya Dadaamiya, tá antara Yaakadada Yaisu Almasiihu, a varakurteva hairire, a faremfa háyávire am dagave á kure, a magarakeránmaga ngurna geni kwá farfe ge fetar áte Yaisu Almasiihu á ba an jirire.

²⁴ A magateránmaga Dadaamiya ngurna ge emnde na wayarwáya an Yaisu Almasiihu ge shifa-aatare am duniya bademme na.

Wakita na a puwatertaa Paul ge emnde a FILIPI

Ga Use á Paul

¹ Wakita na yá anƙwa puwaná ba iya Paul, njá antara Timaute, njá emnde a slera á Yaisu *Almasiihu. Njá puwakurte ge kure emnde a dába Dadaamiya am Filipi, ge kure bademme á emnde na kwá átuge Yaisu Almasiihu na. Njá puwakurte ge kure male-aha á emnde á Dadaamiya, antara emnde na tá an slera-aha am aiklasiya bademme.

² Eddemiya Dadaamiya antara Yaakadada á miya Yaisu Almasiihu a magarakuránmaga ngurna, á varakurteva hairire.

Maduwa á Paul ge emnde a Filipi

³ Ba kelaa má dzamanakurtedzámá, yá slafaná ba we-aaruwa ge Dadaamiya.

⁴ Ba kelaa má yá anƙwa maga maduwa arge kure, yá njalakuru Dadaamiya an higa am ervaunđe.

⁵ Yá slafaná we-aaruwa jipu ge Dadaamiya adaba kure. Adaba kwáye ba vacite na gakurevge emnde á fetarfe na, sem kina, kwa ba palle antara ya am slera á bálá labara á higa, elva a Yaisu *Almasiihu.

⁶ Diyandiya ba jirire geni Dadaamiya na a fantau ge mága slera jirire am ervaunđe á kure na wá, á de yanka am dagave, sey á de zlanazle, á yanka dekideki dem sarte á sawa Yaisu Almasiihu.

⁷ Shagera jipu yá anƙwa á dzámá una njanna am ervaunđe-aaruwa arge kure. Wayanakurwáyá an ervaunđe-aaruwa palle. Adaba kure antara iya wá, bademme á miya Dadaamiya a gamiyaare barka. Adaba una njanna melawiyumele. Ma kina yá am dangay na, ma am sarte na watse yá de katafke á shairiya na keni, melawiyumele geni yá palanaapálá labara á higa elva a Yaisu Almasiihu. Melawiyumele geni yá marateránmára jirire ge emnde.

⁸ Dadaamiya diyaadiya bademme geni wayanakurwáyá an ervaunđe-aaruwa palle. Yaisu Almasiihu na am iya na á wayakúra ba njane.

⁹ Dalila á una ni yá anƙwa njalakuru Dadaamiya na wá, yá kátá kwá wayaavewaye am dagave á kure ma vaatara keni, lauktu kwá de diyeddiye jirire á Dadaamiya ba shagera, kwá de diyeddiye shagerire antara shagerkire bademme.

¹⁰ Daaci, kwá de dzegwándzegwa lanaale názena gevge shagerire antara shagerkire, kwá de geva estuwa emnde na dzayye ervaunđe-aatare, dem vaciya á sawa á Yaisu *Almasiihu keni á de jerka shagerkire am kure dekideki.

¹¹ An ndzedfa á Yaisu Almasiihu watse kwá de maga ba duksa shagera bademme. Daaci estuwa, bademme á emnde na tá de zhára una njanna, tá de fa zherwe á ba áte Dadaamiya, tá de gálá zhera-aara.

*Sey ba Yaisu *Almasiihu palle una slefa shifa am ura*

¹² Egdzar mama-aha-aaruwa, yá kátá kwá diyeddiye geni masiba-aha na á shá ya na wá, á piyeka labare á higa ge de katafke, amá á dáná á ba de katafke.

¹³ Aɗaba una ɗanna, baɗemme á sawji-aha na tá ufa há á male á lárde, antara emnde umele kwakya, diyardiya ganakini yá am ɗangay kina aɗaba zhera á Yaisu *Almasiihu.

¹⁴ Zlaɓe áɗaliye: Yá am ɗangay tsa, aley aɗkwa á vaterte ndzeɗa ge emnde a fetarfe kwakya áte unɗule á Yaakadada Yaisu Almasiihu, jauje ge una werre. Sharánshá ndzeɗa jipu ge bálá elva á Dadaamiya á de katafke, baaka lyawa-aatare.

¹⁵ Amá tá aɗkwa emnde umele-aatare wá, tá bálá waazu á elva á Yaisu Almasiihu, tá ámbere shelha áte iya. Amá emnde umele wá, tá bálá ba elva á Dadaamiya an shagerire á erwaunɗe.

¹⁶ Itare na tá maganá an shagerire á erwaunɗe na wá, aɗaba wayarwáyá an Yaisu Almasiihu. Diyardiya geni a siyaa ba Dadaamiya ásehuna, geni yá se palaternaapala elva-aara ge emnde, geni una ɗanna jirire.

¹⁷ Emnde umele na tá shelha áte iya na maa, tá maga waazu á elva á Yaisu Almasiihu tsa, mele tá kátá gev male arge iya zlaɓe. Amá erwaunɗe-aatare shagereka, tá kátá fiyaare ba ge zlaɗa zlaɓe áɗaliye am ɗangay.

¹⁸ Mbate, ma tá maganá an ɗanjwire á erwaunɗe waazu ɗanna, ma tá maganá á ba an shagerire á erwaunɗe-aatare keni, tá bálá ba elva á Yaisu Almasiihu, daaci á vite ba higa ge iya. Yá ndaakur ba jirire, ma vaatara keni yá á ba an higa-aaruwa ya.

¹⁹ Aɗaba diyandiya geni baɗemme á una ɗanna ba barama ge ɗezlinezla. Una ɗanna keni aɗaba ba maduwa á kure antara Sheɗekwe á Yaisu Almasiihu, baɗemme á meliyuwa ba una ɗanna.

²⁰ Názena yá kataná ya an erwaunɗe-aaruwa kwakya wá, ma andze á wika zherwe, ma yá gazleka ba cekwaangudí keni tsete am vatená dem ba ge ɗekideki, ma yá an shifa, ma yá an emtsa keni. Aɗaba an názena yá aɗkwa maganá ya na wá, yá kátá ba maratera yaikkire á Yaisu *Almasiihu ge emnde, geni a galargálá ba ɗane palle.

²¹ Iya wá, ma yá an shifa keni, shifa-aaruwa ba Yaisu Almasiihu palle. Sakwa má emtsanemtsa, una vayvaya zlaɓe áɗaliye.

²² Amá am sarte na zlaɓe yá an shifa wá, yá naba melaterumele ge emnde. Daaci diyanka názena yá eksesa ya, ma njá an shifa, ma emtsa keni.

²³ Am duksa-aha ɗanna buwa na wá, ire-aaruwa gevge bu-buwa, amá yá kátá ba emtsa, geni njá de njá antara Yaisu Almasiihu, ya hayaa ba una ɗanna arge njá an shifa.

²⁴ Amá nja-aaruwa an shifa keni wá, aɗkwa nampire-aara ge kure.

²⁵ Estuwa, diyandiya ba jirire geni zlaɓe yá njá an shifa. Mí nja kerɗe an shifa, geni kwá farfe ge ndzeɗa á kure áte unɗule á Dadaamiya, antara kwá farfe ge higa á kure am fetarfire.

²⁶ Daaci, vacite na má sanesse am ɗangay danemda zlaɓe áɗaliye á dem dagave á kure wá, kwá de gálá Yaisu Almasiihu aɗaba una ɗanna.

²⁷ Duksa palle wá, zlalava á kure a gevka gergere antara una kwa cenanaa am labare á higa, elva a Yaisu *Almasiihu na. Yá kátá ba cena geni kwá an ndzeɗa áte unɗule á Dadaamiya, we á kure palle, kwá wava an erwaunɗe á kure palle geni kwá da labare á Yaisu á de katafke, ma yá aɗkwa am dagave á kure, ma ya baaka keni.

²⁸ A wakurka lyawa átuge kelaade-aha á kure mazla-aara. Estuwa, ba itare an ire-aatare keni tá de diyeddiye geni tá an keɗa ba itare, amá kure

wá, an lya shifa á kure ba jirire. Una nanna keni á de maraterná ba Dadaamiya.

²⁹ Ge kure wá, Dadaamiya a magakuraa ngurna geni kure keni kwá fetarfe áte nane adaba Yaisu Almasiihu. Una nanneka palle, amá a magakuraa ngurna geni kwá shushe zlada adaba nane.

³⁰ Á ba am nja-aaruwa keni, kure nakuranna wawa-aaruwa. Ba kina keni kwá cená ba nane geni yá á ba am wáva nanna. Kina wá, kure keni dakuremda am wáva nanna ba seke iya.

2

Yaisu a shanaa estuwa yaikkire áza Dadaamiya

¹ Am gakurevge palle antara Yaisu *Almasiihu na, a ndzedakurtaa ba una nanneka emtu? Wáyáva-aara áte kure na ankwá á vakurteva emtu ndzeda? Ankwá emtu Shedekwe á Dadaamiya á maga slera-aara am kure? Kwá ankwá wayaavewáye emtu kure keni? Ankwá emtu zezarvire am dagave á kure?

² Máki estuwa wá, wayawaavewaye am dagave á kure ma vaatara keni. Enkale á kure á gevge palle, we á kure keni á gevge palle. Má magakurnaamaga una nanna wá, iya keni á de higetehiga ervaunđe-aaruwa kwakya.

³ Zharauka sey ba ire á kure, galauka ire, amá arge una nanna wá, gawanaaga ire á kure, zharauzhárá emnde umele ba seke ta male-aha arge kure.

⁴ Ma ware keni a emmága názena ni á de melateru ge emnde umele, zharauka sey ba ire á kure palle ge maga názena á de melakuru ba ge kure palle na.

⁵ Eksawanteksa enkale á Yaisu Almasiihu á dem ire á kure.

⁶ Nane wá, ba jirire geni nane antara Dadaamiya tá ba palle, amá nane tatayaaka gev kalkale an Dadaamiya dfekidefi.

⁷ A yaa dzámá una nanna ba dfekideki, a ganve ire-aara urimagwe. Á ba am urimagwire nanna keni, a geve sleslera á emnde zlafe ádaliye.

⁸ Án una nanna wá, a ganve ire-aara cekwa, a fansaarfe ge Dadaamiya, haa a danaa á dem emtsa. Emtsa nanna keni, baira ta janaa á ba áte dzangala.

⁹ Adaba una nanna, a naba walantehe ge Dadaamiya, a vante yaikkire arge duksa bademme, a fanaa zhera na jauje ge zhera-aha bademme ba seke zawa á slera-aara.

¹⁰ A vante una nanna geni bademme á názena am samaya antara názena áte haha antara ba názena am ekte á haha keni, má cenarácena zhera-aara wá, tá se kezlan ugje á katafke-aara.

¹¹ Zlafe ádaliye ma ware keni á de ndahaná á ba an we-aara geni Yaisu Almasiihu wá, Yaakadada. Estuwa tá de gálá Eddejjara Dadaamiya keni.

Gawuvge ba seke parakkire

¹² Adaba una nanna egdzar mama-aha-aaruwa, kure keni fawansarfe ge Dadaamiya. Am sarte na ndza yá ankwá ázekure wá, kwa fansaare ge Dadaamiya. Kina na yá baaka ázekure na keni, fawarfe zlafe ádaliye ge fesarfire á kure. Adaba Dadaamiya a lyakursehe, daaci kure

keni magawanánmaga slera na ni á de mǎrá geni a lyakursaa ñane. Magaumága una ñanna an lyawa-aara.

¹³ Adaba Dadaamiya wá, ankwá á maganá ba ñane slera-aara am kure, geni kwá wáyá ba názena á kataná ñane kwá ámbera emmága.

¹⁴ Bademme á názena kwá maganá kure, magauka an ga jawe bi an ervaunđe.

¹⁵ Daaci estuwa kure egdzara á Dadaamiya, kwá gev emnde na dzayye ervaunđe á kure, baaka laakire am kure ge mága mandzawire. Gawuvge kwa parakkire-aha ba kure am dagave á emnde a mága kemañgerire,

¹⁶ kwá baterná ba kure elva á shifa na, an shagerire á ervaunđe. Má magakurnaamaga una ñanna wá, yá de nanna geni zlada á slera na ya maganaa iya na gevka dey.

¹⁷ Ervaunđe á kure na kwa vante ge Yaisu *Almasiihu na wá, una ñanna gevge ba seke sadake á nasherire á kure na kwa vante ge Dadaamiya. Iya wá, ámbane tá de ja shifa-aaruwa bademme, amá ma jarija keni, ba higa ge iya. Adaba uzhe-aaruwa keni á de gevge sadake na yá fakuraare ge náza á kure na. Má gevge estuwa, yá de higa jipu, yá kátá higa á kure keni a gevge ba seke náza-aaruwa.

¹⁸ Estuwa higauhiga bademme á kure, higaumihiga átirpalle.

Timaute antara Aipafrauditus

¹⁹ Má wayetewayá Yaakadada Yaisu wá, yá tama bela Timaute ba herzhe na á dezekure, geni watse á se mbedíwá ñane labare á kure. Watse yá shá ndzedá átekwa ba seke una á de vakurte ge kure na.

²⁰ Áhuna wá, baaka ura enkale á ñere palle seke ñane, adaba ñane wá, á dzamakurdzámá jipu.

²¹ Amá emnde umele wá, ma ware keni á magá ba názena watse shagera ba ge ñane na, tá dzameka názá á Yaisu *Almasiihu dekideki.

²² Amá Timaute wá, ba kure keni diyakurdiya shagerire á zlááva-aara. Ná ankwá maga waazu á labare á higa á ba antara ñane, á meliyumele jipu am slera ñanna, ba seke egdzere á melanu ge eddenjara am slera.

²³ Daaci yá paka ba má icaranvice shairiya-aaruwa, yá de bela ñane á dezekure ba watsewatse.

²⁴ Má wayetewayá Yaakadada wá, ba iya keni, diyandiya yá ankwá duwa á dezekure ba herzhe na.

²⁵ Egdza emmeruwa Aipafrauditus na kwa belanaa kure á sezeruwa an náza ja wedera-aaruwa na wá, magañernaamaga slera kwakya antara ñane. Kina wá, shagera ba yá belanaabela, á eptsá á dezekure zlafe ádaliye.

²⁶ Adaba ñane keni wesheteweshe ire-aara, wayaawaya jipu geni á de zharakurzhará, adaba diyaadiya ganakini cenakuráncena lapikere-aara ge ñane.

²⁷ Ba jirire geni ndza lapika ba zlazlada, a juwa ba cekwaanjudí ge emtsa. Daaci a zanvaare ba Dadaamiya, a mbanaahe. A zanvaare ge ñane palleka, a zivaare ge iya keni, geni a shananka shunñula umele zlafe ádaliye.

²⁸ Adaba una ñanna, wayanwaya jipu geni yá eptsanaaptsa zlafe ádaliye á dezekure, geni má de puwakurtepuwa ice á kure áte ñane, kwá de higa jipu, iya keni á de ekhya ervaunđe-aaruwa.

²⁹ Daaci má de damda am dagave á kure, lyauvaalya an higa á kure bademme, adaba egdza emmekure áte unjule á Yaakadada, faufa zherwe áte jeba á emnde nanna.

³⁰ Adaba nane a juwaa ba cekwaanjudi ma á emtsa adaba slera á Yaakadada. Dzameka shifa-aara defekideki, geni á zlanazle slera na ma kwá maginá kure.

3

Tá shaná estara dzayyire á ervaunje á katafke á Dadaamiya

¹ Egdzar mama-aha-aaruwa, higauhiga mazla-aara adaba kwa emnde á Yaakadada. Elva nanna yá ekkudeka ya defekideki ge endáhá-aara, yá anjwa fakuraarefe zlafe adaliye eppuwa-aara adaba baaka shaige-aara kwá de shá ndzedá an nane.

² Faufa hyema áte emnde á bala labare á fida, njudi-aha na tá kátá ba puwa emnde á dem shedefkwe na.

³ Dem shedefkwe á jirire áza Dadaamiya wá, á ba am miya, itare diyarka. Adaba miya wá, mí njala Dadaamiya an hakuma á Shedefkwe Cudedde. Mí gala ba Yaisu *Almasiihu palle, mí fetarka áte názena mí maganna miya geni mí de shá dzayyire á ervaunje áza Dadaamiya.

⁴ Ma seke nade-aha á emnde am duniya na á maga nampire wá, iya keni ma andze yá galá ire an nane. Má bánba edda-aara geni anjwa nampire á daba nade-aha á emnde am duniya na wá, náza-aaruwa ma andze á tsaaka.

⁵ Adaba iya wá, yá ba egdza á *Iserayiila miyenne, yá egdza á Bainjamain am jeba á Ibraniñkau-aha miyenne, ta fiya am shedefkwe am hare tiisire. Má ge daba *tawraitá á Yahudiya-aha, baira iya ndza ya ura Farisá.

⁶ Ndza nannaana á ba áte kalkalire-aara bademme názena am tawraitá á Yahudiya-aha, de ba am zladá keni puwanaterempuwa emnde na tá daba Yaisu Almasiihu na. Má ge daba tawraitá wá, baaka ura á biyá: dabanjka tawraitá.

⁷ Bademme á duksa-aha nanna ndza ya zharater ba seke duksa á nampire, amá kina wá, adaba yá anjwa daba Yaisu Almasiihu na wá, yá zharater ba seke duksa ba dey mazla-aara.

⁸ Epsanaterveptsá iga ba defekideki ge duksa-aha nanna, adaba diyandiya Yaakadada Yaisu Almasiihu. Una nanna jauje ge duksa bademme. Epsanaterveptsá iga ge duksa-aha nanna adaba nane, yá zharater ba seke dugje mazla-aara am ice-aaruwa, geni a jauje ba Yaisu Almasiihu palle am ervaunje-aaruwa.

⁹ Ma yá njá an shifa keni, yá njá á ba an nane palle. Ya ndahaka mazla-aara geni yá ura dzayye ervaunje áza Dadaamiya adaba yá fansaare ge tawraitá, amá názena á givege sledzayye á ervaunje áza Dadaamiya wá, sey ba yá fetaare áte Yaisu Almasiihu. Ba Dadaamiya palle a giyanvege ervaunje dzayye, adaba yá fetaare áte nane.

¹⁰ Názena yá kataná iya kina wá, ba yá diyeddiye Yaisu Almasiihu antara hakuma-aara na a tsete am faya an nane na, antara yá shushe laruwa ba seke una a shanaa nane; má yá emtsa keni, yá emtsa ba seke náza-aara,

¹¹ geni má a ewwáyá Dadaamiya wá, á shifiteshifa ba seke una a shifante nane na.

Yá zhagade á ba á de á katafke ge báká názena á katafke-aaruwa

¹² Ndahanka ya geni iya wá, damda duksa ñanna yá bakaná ya na am erwa-aaruwa, ndahanka keni ganevge ura cufedfde, amá yá ámbera á ba wava geni a demda duksa ñanna am erwa-aaruwa, adaba lyivalya Yaisu *Almasiihu, ya am erwa-aara ge ñane.

¹³ Egdzar mama-aha-aaruwa, ndahanka ya geni iya wá, shanánsa duksa ñanna zlauzle, amá duksa palle yá maganá ya wá, yá eptseka wafke-aaruwa ge zhárá názena ya eptsanve iga, amá yá zhagade á ba á de á katafke geni a shanánsa duksa ñanna yá bakaná ya na.

¹⁴ Yá zhagade á ba á de á katafke, geni a danemda á dem tate ñanna á kataná erwañde-aaruwa, yá de lyevalya lafa na á dhamiya Dadaamiya ge ñane na, á ba ñane: Sawmbare á sem mba-aaruwa am samaya, adaba fakurtarfe áte Yaisu Almasiihu.

¹⁵ Adaba una ñanna, miya emnde na gyaimiyebgye am elva á Dadaamiya na wá, shagera enkale á miya a gevge palle áte duksa ñanna. Máki tá ankwá emnde na elva ñanna daaka á dem enkale-aatare, watse á de marateránmárá Dadaamiya ba parakke.

¹⁶ Duksa yaikke wá, unjule ñanna mí dabaná miya sem vatená na wá, eptsaumika á dem iga, amá mí zlaláwa á ba á de katafke.

¹⁷ Egdzar mama-aha-aaruwa, ekkure bademmire á kure dfaudfaba ba sera-aaruwa, zharauzhárá gáráva á zlala ñanna áte náza á emnde na tá ankwá magán ba kalkale antara náza á ñere na. Ekkure keni magaumága á ba áte una ñanna.

¹⁸ Adaba tá ankwá emnde umele kwakya, labare-aatare keni ndza ya bakuránba ser kwakya, kina keni yá bakuránba zlafe adaliye an yawe kyuwa am ice: mága-aatare ñanna wá, tá kelaade-aha á emtsa á Yaisu *Almasiihu áte dzañgala.

¹⁹ Vaci shairiya wá, watse tá dem kárá, adaba dfaarka Dadaamiya. Dadaamiya-aatare ge itare sey ba huđe, tá maga ba názena zherwe bademme, amá á waterka dfekideki, baira tá gala ire an ñane, tá dzama ba kazlaña á duniya.

²⁰ Miya wá, watse mí dem mba á Dadaamiya, mí páká ba sawa á Yaakadada Yaisu Almasiihu Slelyamiya, á sawa am samaya.

²¹ Am sarte na má de samsa ñane an hakuma-aara, á se ganvege duksa bademme am sera-aara, á se eptsamiantepsta vuwa a laakire á miya na, geni vuwa á miya keni á gevge an dárádza seke náza-aara.

4

Higauhiga, baaka lámbe á kure, kwá am erwa á Yaakadada

¹ Adaba una ñanna egdzar mama-aha-aaruwa, tsawaatse ba dzañdzañe, adaba kure wá, kwá am erwa á Yaakadada. Á higa jipu erwañde-aaruwa áte kure, yá kátá ba ya pute ice-aaruwa áte kure, adaba kure wá, ñgahire-aaruwa ya shanaa á ba áte kure.

² Ekkure tara Aiwauidiya antara Sintike keni, yá ñalakurñala taslawá á kure melaumela. Adaba bukerdfire á kure kwa ba emnde á Yaakadada.

³ Daaci yá bakanba ge ekka keni sleslera palle antara iya: Melaterumele ge ñwasha na, adaba wawañeruwawa jipu antara itare ge balateraa labare á higa, elva a Yaisu *Almasiihu ge emnde. Iya, ñwasha ñanna, Kelementus,

antara emnde a Yaakadada umele na anƙwa zhera-aatare am wakita á Dadaamiya na keni, baƕemmire á ƚere ndza ƚa magaa slera átirpalle.

⁴ Higauhiga ba kelaazare, aƕaba gakurevge am erva á Yaakadada. Yá ndahakurndaha zlaƕe ádaliye: Higauhiga.

⁵ Magaumága názena tá de diyeddiye emnde átekwa geni kwa emnde a farvaunƕe. Yehauteyeha geni Yaakadada á eptsá ba herzhe na.

⁶ Dzamauka ire ƕeƕiƕeki, bawanánba názena eƕsakuraarektse baƕemme ge Dadaamiya, ƚalaunƕála ba ƚane palle geni á melakurumele, antara slafa we á kure ge ƚane campaukkwe.

⁷ Daaci Dadaamiya á de vakurteva hairire-aara na jauje ge diya emnde baƕemme na, á de tsufakurná ba hairire ƚanna ervaunƕe á kure antara enƕale á kure, aƕaba kwá am erva á Yaisu Almasiihu.

Dzamaudzama duksa-aha na

⁸ Egdzar mama-aha-aaruwa, náwa una halavuwa á elva-aaruwa. Baƕemme á názena gevge shagera, antara názena á wayaná Dadaamiya, viyawanaaka. Dzamaudzama názena gevge jirire, názena hyafhye geni emnde tá fa zherwe áte ƚane, názena áte unƙule-aara, názena gevge cufedƕe, názena an dáráƕza, názena á de maga námpire, baƕemme.

⁹ Baƕemme á názena kwa tsahasaa kure ázeruwa kwa lyevaahe na, antara názena kwa cenanaa am mbuwe-aaruwa, názena ya maganaa ya zharakurnaazhara na, magaumága áte unƙule-aara. Daaci Dadaamiya slevamite hairire na á de tsufakurtsufa.

Paul á slafater we ge Filipi-aha aƕaba sadake á nasherire-aatare

¹⁰ Yá slafaná we-aaruwa jipu ge Yaakadada Yaisu *Almasiihu, antara higa-aaruwa campaukkwe, aƕaba zlaƕe danseka am ire á kure. Á ba am zunƚwire keni, ba jirire kwa dzamidzama, amá shakuranka ba barama á velita duksa, haa harahare estuwa.

¹¹ Banakuranka una aƕaba yá am ƕaakire, mbansembe njá an higa ma anƙwa duksa-aaruwa, ma ƕaaka duksa-aaruwa keni.

¹² Diyandiya nja ma yá am ƕaakire, ma yá berba keni. Diyandiya nja ma yá estara keni, ma anƙwa duksa ge zuze-aaruwa, ma ƕaaka ba názena yá zuze keni, ma yá berba, ma eƕsiyarektse náza ja wedera-aaruwa keni.

¹³ Yá dzegwándzegwa mága una-aha ƚanna baƕemme aƕaba barka á Yaisu Almasiihu ƚane slevita ndzeƕa.

¹⁴ Aley keni, kwa magaa ba shagera ge una ni kwá anƙwa meliyumele am laruwa-aaruwa na.

¹⁵ Ekkure emnde a Filipi wá, diyakurdiya ba kure keni geni kwaye á ba am sarte na ya fantuwanfe ge ƕalakura elva á Yaisu *Almasiihu am Makiduniya na keni, ya zlahe ba estuwa am larde á kure, sey ba kure palle una kwa meliyumele, ba kure palle una kwa vitaa duksa.

¹⁶ Am sarte na ya am Taisalauniki keni, ndza kwa velitaa ba kure duksa ser buwa ge ja wedera-aaruwa.

¹⁷ Yá ndahakur una geni yá kátá duksa-ka, amá yá higa aƕaba diyandiya geni Dadaamiya á de ga barka áte kure aƕaba sadake á nasherire á kure.

¹⁸ Lyanvalya názena kwa velitaa kure na baƕemme am erva á Aipafrauditus, hyafhye jipu, jauje am názena ndza ya katanaa ya. Duksa-aha ƚanna shagera jipu ge sadake á nasherire á katafke á Dadaamiya, ervaunƕe á Dadaamiya emtake jipu.

¹⁹ Dadaamiya na bademme á kwakyire á duksa á ba azeṅara na, á de hyakuranvehye wedera-aha á kure bademme an zhera á Yaisu Almasiihu.

²⁰ Demdemire ge Eddemiya Dadaamiya dem ba ge dekiḍeki. *Aamin.

Use á tara Paul an emnde umele

²¹ Gawaterga use-aaruwa ge emnde a fetarfe na tá am erva á Yaisu *Almasiihu bademme. Egdzar mama-aha á miya na tá antara iya áhuna keni tá anḵwa gaku use-aatare.

²² Bademme á emnde a fetarfe tá anḵwa gaku use-aatare, kwakya-aara ba emnde na tá á mba á male á larde á Rauma.

²³ Yaakadada á miya Yaisu Almasiihu á gakurarga barka ge kure bademme.

Wakita na a puwatertaa Paul ge emnde a KAULAUSIYA

Ga use á Paul

¹ Wakita na yá anƙwa puwaná ba iya Paul, a eksisaa Dadaamiya geni yá gevge slebela á Yaisu *Almasiihu, nǎ anƙwa puwaná antara Timaute egdza emmemiya am elva á Yaisu Almasiihu.

² Nǎ puwakurte wakita na ge kure emnde á Dadaamiya na kwá am Kaulausiya. Ekkure, kwa egdzar mama-aha á miya na kwa dábete Yaisu Almasiihu an ervaunǎde á kure palle, Eddemiya Dadaamiya a magakuranmaga ngurna, a vakurteva hairire.

Maduwa á Paul ge Kaulausiya-aha

³ Ba kelaa ma nǎ anƙwa maga maduwa adaba kure wá, nǎ slafaná we á nǎre jipu ge Dadaamiya Eddeɗara ge Yaakadada Yaisu *Almasiihu, nǎ slafaná we adaba kure,

⁴ adaba cenañerancena labare á fetarfire á kure áte Yaisu Almasiihu, antara wayakurwaya an emnde na tá anƙwa daba Dadaamiya bademme.

⁵ Kwá anƙwa maga una, adaba fakurtefa tama á kure áte duksa shagera na a fakuraa Dadaamiya am samaya na. Duksa nǎnna keni kwa cenán kinekineka am labare á higa na elva a jirire na.

⁶ Labare á higa nǎnna wá, nǎne wá, ba seke nǎ á nafa, á wálá, daaci á yá egdzere shagera. Adaba hyemhye am duniya bademme. Am kure keni hyemhye ba estuwa. Adaba kwaye ba vacite na kwa cenvaa ge zunɗwire geni Dadaamiya magakuranmaga ngurna jirire na, sem vatena kwá far ba maga ba duksa na shagera.

⁷ Ba Aipafra una a de mbakurse labare nǎnna, wayañerwáyá jipu dawale nǎnna an ervaunǎde á nǎre palle. Nǎre antara nǎne, nǎ emnde a slera á Yaisu *Almasiihu. Nǎne á anƙwa maganá slera ge Yaisu Almasiihu an ervaunǎde-aara palle. Daaci ba nǎne una gevge sera á nǎre antara we á nǎre am dagave á kure.

⁸ Ba nǎne una a se mbedañeru labare á kure geni Sheɗekwe á Dadaamiya a vakurte mága wayavire ge kure.

Jirire á názena á nǎlaterwa Paul ge emnde a Kaulausiya

⁹ Adaba una nǎnna, kwaye ba vacite na cenañerancená labare á kure, sem vatena, nǎ nǎla ba Dadaamiya adaba kure, geni kwá diyeddiye názena á kataná Dadaamiya ázekure bademme, antara geni kwá shansha ilmu na á vatertá Sheɗekwe á Dadaamiya ge emnde na, geni a eksakuraareka enjale am duksa bademme.

¹⁰ An ilmu nǎnna maa, kwá de shá zlálaáva na ni á zlayáter ge emnde á Yaakadada, zlálaáva na á kataná nǎne. Daaci bademme á názena kwá de maganá kure, kwá de maga ba názena á de maganá nampire ge nǎne. Diya á kure áte Dadaamiya keni á de farfe ba kelaaazare.

¹¹ Nǎ anƙwa nǎla Dadaamiya zaɓe adaliye geni á gakurvege midale-aha an hakuma-aara na jauje ge duksa bademme na, lauktu kwá de gevge emnde a farvaunǎde. Daaci kwá de dzegwándzegwa basha duksa bademme.

¹² Slafawananslafa we á kure ge Eddemiya Dadaamiya an higa á kure bademme, adaba ba nane una a magakuraa pute, geni kure keni kwá de lyevalya dza á kure am duksa shagera na a fater ge emnde cufedde. Duksa nanna wá, am zlan-na-aara na ankwá parakkire jipu na.

¹³ Ba nane una a lyamise am erva á slekse á tabedammire, a samiya á sem kwára á Egdza-aara na wayaawayá jipu na.

¹⁴ Daaci á ba kya erva an Egdza-aara palle, a varamise, a yamiyaarhe.

*Ngahire á *Almasiihu antara slera-aara*

¹⁵ Baaka edda una á nanna Dadaamiya an ice, amá Yaisu *Almasiihu wá, ndza naranna emnde. Nane garava á Dadaamiya, á maramiya njá á Dadaamiya. Ba nane una *Egdza á Dadaamiya, male arge duksa-aha na a nderanaa Dadaamiya bademme. Adaba nane wá, ndza ankwá am fakta á duksa bademme.

¹⁶ Dadaamiya a nderaa duksa bademme á kya erva an nane. Duksa-aha na tá am samaya antara una-aha áte haha, duksa-aha na tá nanna emnde antara una tá nanka emnde, malika-aha na tá an hakuma am samaya antara male-aha-aatare bademme, Dadaamiya a nderateraa á kya erva an Egdza-aara nanna bademme, a nderater ba ge nane.

¹⁷ Zunjwe á ba nane arge duksa bademme. Duksa bademme á njá an unjule-aara keni, á njátera ba nane an hakuma-aara.

¹⁸ Ba nane una á kwára emnde na fartarfe áte nane. Nane wá, ba seke ire, emnde a fetarfe keni ta ba seke vuwa-aara. Ba nane una fakte á duksa bademme, zunjwe á ba nane zlafe adaliye ge tseta am faya, geni a gevge ire arge duksa bademme.

¹⁹ Wayetewayá Dadaamiya geni Egdza-aara á de eksa ba nane am duksa bademme.

²⁰ A naba magaa pute geni bademme á názena a nderanaa nane, názena am samaya antara una áte haha, a sharánsha mela antara nane bademme, adaba uzhe na a puwanvaa Egdza-aara áte dzanjala na. A magaa una nanna geni duksa bademme a sharánsha hairire antara nane.

²¹ Werre wá, ndza tegakurevttega antara Dadaamiya, ndza kwa kelaade-aha-aara adaba shagerkire á názena kwa maganaa kure.

²² Amá kina wá, Dadaamiya a magakuraa pute umele ge kure, shakuránsha mela antara nane adaba emtsa á Egdza-aara am sarte na gevge urimagwe a emtsehe na. A magaa una nanna geni kwa gevge emnde na dzayye ervaunde á kure; watse kwá de katafke-aara baaka kwazlambire am ervaunde á kure dekideki.

²³ Amá wa, yawánka dába Yaisu *Almasiihu, tsawaatse ba dzándaaje, gazlauka dekideki, fautefa tama á kure áte názena tá ndahaná emnde a bala labare á higa, elva a Yaisu Almasiihu na. Labare á higa nanna wá, balateresebale ge emnde bademme am huđe á duniya. Ba iya Paul keni ya sleslera á Dadaamiya ba ge balaterá waazu á una nanna ge emnde.

Slera na a faraa Dadaamiya ge Paul

²⁴ Yá higa jipu am zladá-aaruwa na yá shaná adaba kure. Ba seke una ni Yaisu *Almasiihu shushe zladá werre na wá, iya keni yá shushe zladá kina, geni yá zlan-naazle slera-aara na a shu zladá adaba nane na. Yá shá zladá adaba emnde na ta fetaare áte nane garevge ba seke vuwa-aara na.

²⁵ Iya, ganevge sleslera á emnde a fetarfe, ba Dadaamiya una a fiyaare slera nanna geni yá melakurumele, yá magaterá waazu á elva-aara ge emnde, yá gulanaaka.

²⁶ Werre wá, Dadaamiya ndza maraaka elva nanna ðekideki ndza á ba an shebe. Amá kina wá, a naba maraterse ge emnde na tá ankwá daba nane na.

²⁷ Dadaamiya wayetewáyá maratera slera shagera na watse á de maganá nane na ge emnde-aara. Slera nanna wá, baaka argena ðekideki an shagerire, ankwá á maganá am dagave á emnde na garevka Yahudiya-aha keni bademme. Amaana: Yaisu Almasiihu ankwá am kure, baaka shaige geni kwá dem zlnana tate na átekwa Dadaamiya an yaikkire-aara.

²⁸ Ba Yaisu Almasiihu una náj ankwá balaterá elva-aara ge emnde, náj ankwá faterem am tadfa-aatare ge emnde bademme, náj mbaterse duksa áte nane an ilmu na a vanjertaa Dadaamiya, adaba náj kátá emnde bademme tá vante ervaunðe-aatare ge Yaisu Almasiihu, tá gyebye am elva á Dadaamiya.

²⁹ Adaba una nanna ngudansengude hufe geni yá zlnaazle slera nanna an ndzedá na á vitá Yaisu Almasiihu.

2

¹ Yá kátá kwa cenancena wava yaikke na yá ankwá maganá ya adaba kure, antara emnde á Lawdikiya ira emnde na itare keni narika an ice-aatare.

² Yá ankwá á maga una nanna geni bademme á kure kwa shansha ndzedá ge daba Yaisu Almasiihu, kwa wayaavewayá am dagave á kure áte ervaunðe palle, antara geni kwa cenvaacena elva na a sakuransehe ge Dadaamiya, daaci kwá tsaatse átekwa, nane keni á gá barka áte kure. Elva nanna ndza an shebe, a sakuransehe ge Dadaamiya na wá, ba Yaisu Almasiihu.

³ Tara enkale antara ilmu na á vatertá Dadaamiya ge emnde na keni bademme ankwá am nane.

⁴ Yá bakurá una, geni a badakuruka ura umele ba dey an elva emtakentake.

⁵ Ma baaka ba ire-aaruwa am dagave á kure keni, am ervaunðe-aaruwa yá á ba am dagave á kure. Daaci yá higa jipu áte kure adaba duksa bademme kwá ankwá maganá á ba áte unjule-aara, antara adaba dzanðzanjire á fetarfe á kure áte Yaisu Almasiihu.

Shifa jirire wá, á ba am Yaisu palle

⁶ Ba seke una ni lyakurvalya Yaisu *Almasiihu ge Yaakadadire na wá, zlaláva á kure keni a gevge ba seke una á kataná nane.

⁷ Ba seke nafa, máki á wálá, á vela slalwe-aara á dem haha lauktu á tse degdege na wá, ge kure keni ba estuwa, njawinja degdege am erva-aara, ekhyawanaaka fetarfire á kure, dabaufaba á ba áte una ta mbakurseme na. Slafawannaaslafa we á kure ge Dadaamiya ba kelaazare.

⁸ Faufa hyema geni a kedakuraaka ura umele ba dey an diya na tá mbesa emnde á ba am duniya na, baaka nampire-aara ðekideki, adaba saaka á sawa aza Yaisu Almasiihu, á sawa aza jini-aha antara male-aha-aatare.

⁹ Ba Yaisu Almasiihu palle una a de eksa Dadaamiya am njá-aara bademme.

¹⁰ Daaci am nja á kure antara Yaisu na wá, shakuransha duksa bademme am shifa á kure. Njane wá, malika-aha na tá an hakuma am samaya bademme, tá á ba am erva-aara.

¹¹ Gakurevge tsawe palle antara Yaisu Almasiihu wá, dakuremda am shedekwe. Amá dema am shedekwe na tá maganá emndimagwaha-ka, á maganá Yaisu Almasiihu an hakuma-aara. Amaana: a mbedakurse ervaunđe á kure na ndza á dákurá á dem haypa na.

¹² Am sarte na ta magakuraa baptisma, una njanna á mára una ni kwa tsetaa am faya átirpalle antara njane. Fakurtarfe geni Dadaamiya a tsante njane am faya an hakuma-aara, fakurtarfe geni á de tsakurtetse kure keni.

¹³ Werre, ndza kwa ba seke emtsa-aha am ice á Dadaamiya adaba haypa-aha á kure, antara adaba ndza diyakurka shairiya-aha-aara. Amá kina wá, Dadaamiya a vakurtaa shifa anwaslire átirpalle antara Yaisu Almasiihu, a naba yamiyaare haypa-aha á miya bademme.

¹⁴ Haypa-aha njanna wá, ndza ba seke gema áte miya, hyephye ge mbedamiya am shairiya. Amá Dadaamiya a naba yamiyaa gema njanna, á ndavamiyuka mazla-aara adaba emtsa á Yaisu Almasiihu áte dzanjala.

¹⁵ A ganaa á ba áte dzanjala njanna midalire arge jini-aha antara male-aha-aatare bademme, a sluwatervaahé, a jaterse zherwe á katafke á emnde bademme.

¹⁶ Máki estuwa, a mberzarakurka geni labara kwa za una? Bi labara kwa sha una? Labara magakurka munri na? Bi náza ja tere na antara kwaskwe á puwansepuwe?

¹⁷ Bademme á una-aha njanna ndza miyenne-aareka emtsaade, ndza ba ge ufa duksa shagera na á de sawa na. Duksa njanna wá, ba Yaisu *Almasiihu.

¹⁸ Tá anjwa emnde umele, ta ganve ire-aatare ba seke ta emnde na wayarka gálá ire, tá anjwa baterán ge emnde umele keni geni gálá ire wá, shagerka, tá baterán ge emnde geni a yekaryeka an zhera á malika-aha, wayarwáyá jipu ge bálá názena tá zharaná am shene-aha-aatare keni. Jeba á emnde njanna wá, ta gala ire ba dey, dzama ire-aatare ba dzama ire á emnde am duniya. Vawaterteka barama ge maga una njanna am dagave á kure, a tegarakuraaka antara duksa shagera na á katafke á kure.

¹⁹ Itare, ta yiyiye an Yaisu Almasiihu na njane ire na, emnde na tá daba njane bademme ta vuwa-aara. Daaci máki mí daba ba njane, vuwa bademme, dzagwa á ubiya-aha antara perde-aha tá wálá á ba áte unjule-aara, áte una á kataná Dadaamiya.

Emtsá átirpalle antara Yaisu, tsete átirpalle antara Yaisu

²⁰ Diyakurdiya geni emtsakuramtsa átirpalle antara Yaisu *Almasiihu, daaci baaka hakuma á jini-aha áte kure mazla-aara emtu? Ay ba estuwa wá, labara kwá njá ba seke mága á emnde na diyarka Yaisu Almasiihu na? Labara kwá fatersarfe ge shairiya-aha na a ba itare:

²¹ Gawanávteka ge duksa estuwa, zauka duksa estuwa, fauka erva áte duksa estuwa na?

²² Adaba jeba á shairiya-aha njanna, tá ndaha ba elva á názena á de zlauzle á ba am duniya na. Ta jansaara ba emnde ge una-aha njanna.

²³ Ge jirire wá, má ká cena shairiya-aha njanna wá, ká cenán ba seke náza vante enjkale ge ura. Adaba a ba itare: sey kwá maga duksa ba kwakya ge daba Dadaamiya, sey kwá ganaaga ire á kure ba shagera, kwá

ámbera maganá laruwa ge ire á kure. Amá una-aha ñanna baðemme á de melakuruka ðekideki geni kwá kwarukware ervaunðe á kure am emtañkire á názena á kátá maganá vuwa á kure baðemme.

3

¹ Diyakurdiya geni Dadaamiya a tsakurtehe am faya átirpalle antara Yaisu *Almasiihu emtu? Aðaba una ñanna tatayautátaya kazlaña na am samaya am tate na añkwa á njá Yaisu Almasiihu am naðafa á Dadaamiya.

² An eñkale á kure baðemme, dzamaudzama ba kazlaña na am samaya na, dzamauka kazlaña na am duniya.

³ Aðaba diyakurdiya geni shifa á kure werre na wá, emtsamtsa, Dadaamiya a tsakurtehe átirpalle antara Yaisu Almasiihu. Daaci shifa á kure añwaslire añkwa antara Yaisu Almasiihu, a shebakuranvehe ge Dadaamiya ázeñara.

⁴ Ge jirire wá, shifa á kure ba Yaisu Almasiihu. Má de jesarja ñane, kure keni kwá de jesarje an ñane átirpalle am yaikkire-aara.

Zláláva werre antara náza vatena

⁵ Aðaba una ñanna, shagerkire á názena jauje am ervaunðe á kure na sawansese baðemme, a gevge ba seke lipa á katafke á kure. Yawanya ðakarire antara gwardzire antara mága emtañkire na á kátá maganá vuwa á kure baðemme, antara waya duksa an ervaunðe á kure baðemme. Aðaba má kwá waya duksa an ervaunðe á kure baðemme, duksa ñanna gevge ba seke dadaamiya á kure.

⁶ Kwaya ñane názena ni á piyaterter ge emnde geni a faransareka ge Dadaamiya. Aðaba una ñanna tá añkwa am ervaunðe á Dadaamiya.

⁷ Kure keni, am sarte na zlaðe sakurseka am duksa-aha ñanna, zláláva á kure ndza ba estuwa.

⁸ Amá kina wá, puwanvepuwe kazlaña-aha na baðemme, mága ervaunðe, mága kemañgerire, zlazla ura antara elva yaihyaihe.

⁹ Magawaterka fida ge emnde, aðaba kure sakuresse am zláláva werre, puwakuranvepuwe kazlaña werre baðemme,

¹⁰ kwa eksante zláláva umele añwaslire. Una ñanna keni a eptsakuranta ba Dadaamiya. Ba ñane una a de gakuranvege ervaunðe á kure añwaslire ba kelaazare, geni á gevge ba seke náza-aara, daaci kwá de diyeddiye Dadaamiya ba shagera.

¹¹ Daaci estuwa, baaka una Yahudiya-aha, una emnde á jeba umele. Baaka una emnde na ta am sheðekwe, una emnde na ta baaka am sheðekwe. Baaka una emnde na weraaka ire-aatare, una emnde na tá á kataliya á emnde baðemme. Baaka una nave-aha, una emnde na tá kwára ire-aatare. Baðemme á emnde ta ba kalkale áza Dadaamiya. Aðaba ba Yaisu *Almasiihu palle una ura yaikke, añkwa á njá am ervaunðe á emnde-aara baðemme.

¹² Diyakurdiya geni zunñwe a wayakurtaa ba Dadaamiya emtsaafde, daaci a naba dzerakursehe geni kwá gevge emnde-aara. Aðaba una ñanna, gawevge emnde a zavarze, emnde a maggwire á sawa am ervaunðe, gawevge emnde a kemaare, emnde a ga ire á katafke á emnde umele, ira emnde a farvaunðe.

¹³ Faufa ervaunðe am dagave á kure. Má ura a naba magakurte emtañkire, naba yawanarye haypa-aha-aara. Yaakadada á miya a naba

yamiyaare ge miya. Adaba una ɲanna, kure keni yawateraarye ge emnde umele.

¹⁴ Duksa yaikke wá, wayawavewayá am dagave á kure. Adaba ba wayava palle una á jatermaare ge emnde bademme.

¹⁵ Hairire na a vakurtaa Yaisu Almasiihu na wá, yawanya a shapteshe am ervaunɗe á kure. Adaba Dadaamiya a dahakur ba ge una ɲanna, geni kwá gevge ba seke vuwa á ura palle. Daaci slafawanaslafa we á kure ge ɲane.

¹⁶ Yawanya a hyemhya elva á Yaisu Almasiihu am vuwa á kure. Tsahautsáha ba shagera am dagave á kure. Fawanemfa am vuwa ma ge ware á kure keni am dagave á kure, an ilmu na a vakurtaa Dadaamiya. Galaugala Dadaamiya an jabura, galaugala an lahe á emnde-aara, galaugala an lahe na ni kwa jansaare an hakuma á Shedfekwe Cufedɗe. Galaugala Dadaamiya an lahe-aha ɲanna kwá ámbera slafaná we á kure an higa am ervaunɗe.

¹⁷ Slera á kure antara názena kwá ndahaná kure bademme, magaumága an zhera á Yaakadada Yaisu Almasiihu. Slafawanaslafa we á kure ge Eddemiya Dadaamiya an zhera-aara.

Shairiya-aha geni a ɲarinja emnde a fetarfe áte unɲule-aara

¹⁸ Ekkure ɲwasha-aha, faufa zherwe áte zala-aha á kure, ba seke una á zlayater ge emnde a daba Yaakadada.

¹⁹ Ekkure keni zala-aha, wáyáuwaya an ɲwasha-aha á kure, fauka zladá áte itare.

²⁰ Kina wá, yá elvan ge kure egdzara: Fawatersarfe ge dada-aha a kure antara mama-aha a kure am duksa bademme. Adaba má kwá maga una ɲanna, Yaakadada wayaawayá jipu.

²¹ Ekkure dada-aha á egdzara, fauka zladá áte egdzara á kure ba dey, adaba má estuwa, á de ɲezla ervaunɗe á egdzara jipu.

²² Yá elvan ge kure kina nave-aha: Fawatersarfe ge dada-aha á kure am duksa bademme. Magawaterka slera adaba ice-aatare geni tá de zlebakurzleba, amá magawateranmaga slera an ervaunɗe á kure palle adaba fa-zherwe á kure áte Yaakadada á miya Yaisu *Almasiihu.

²³ Ma ta fakuraare ba slera-ara keni, magaumága an ervaunɗe á kure palle ba seke ta fakuraara emnde-ka slera ɲanna, kwá maganá ba ge Yaakadada Yaisu Almasiihu.

²⁴ A viyakuraareka geni ba Yaakadada Yaisu Almasiihu una á de vakurte ladá á kure. Názena a fater ge emnde-aara am samaya na wá, á de vakurteva ge kure keni. Daaci edda á kure na kwá maganá slera kina wá, ba Yaisu Almasiihu.

²⁵ Amá edda una á magá emtaɲkire, ɲane keni á de pelansepele Yaakadada emtaɲkire-aara ma ware edda-aara keni, adaba Yaakadada wá, á de eggerka emnde dekidéki.

4

¹ Yá elvan ba ge kure dada-aha á nave-aha: Nawateraaɲa nave-aha á kure an jirire, magaumaga antara itare an unɲule-aara. A viyakuraareka geni kure keni aɲkwa Edda á kure am samaya.

Magaumága maduwa

² Yawánka mága maduwa ðekidefeki, ekkudfauka ge maga maduwa kwá ámbera slafaná we á kure ge Dadaamiya.

³ Má kwá maga maduwa á kure wá, magaumága maduwa arge ñere keni, geni Dadaamiya a vanjerteva barama antara nara shagera ge balatera waazu á elva-aara ge emnde, ña palaternaapala jirire á elva á Yaisu *Almasiihu na ndza an shebe werre na baðemme. Diyakurdiya yá am dangay kina keni, ta siya afaba ba una ñanna.

⁴ Magaumaga maduwa geni a meliyumele Dadaamiya, ya palaternaapala elva-aara ge emnde an unjule-aara.

⁵ Magaumága enkale am zlááva á kure am dagave á emnde na zlafe ðabarka Yaisu Almasiihu. Keðawanaaka sarte shagera na a vakurtaa Dadaamiya geni kwá melaterumele na.

⁶ Tsatsawanaatsatse elva an mbuwe á kure ba shagera, a gevge emtake ba seke izhe. Diyaweddiye geni kwá de vanta estara jawapa shagera ge edda una á de ndava elva ázekure baðemme.

Ga use á Paul am halavuwa á elva

⁷ Tikikus, ba ñane una egdza emmemiya na wayamiwaya jipu, ñane keni ankwá á maga slera á Yaisu *Almasiihu an erwaunðe-aara palle, ñere antara ñane wá, ñá maga ba slera á Yaakadada palle. Á de bakuránba ñane labare-aaruwa baðemme.

⁸ Yá bela ñane á dezekure, geni á de bakuránba ñane labare á ñere, á de vakurte antara ndzeða.

⁹ Ya ankwá bela Unaizimus egdza emmemiya na wayamiwaya jipu na á duwa antara ñane á dezekure. Unaizimus wá, palle á kure ba ge kure, ñane keni ba sledfaba Yaisu Almasiihu an erwaunðe-aara palle, tá de bakuránba itare názena á magavá áhuna baðemme.

¹⁰ Tá ankwá gakur use-aatare tara Aristarkus, ñane una ña kerde am dangay, ta antara Markus ñane palle á kudere-aha-ñara ge Barnabas. Má dámda Markus á dezekure wá, lyauvalya á ba an higa ba seke una ndza ya ndakurndaa na.

¹¹ Ánkwa á gakur use-aara Yaisu na tá ðahaná an Yustus na ñane keni. Sey ba emnde keye ñanna njanje am Yahudiya-aha una tá ankwá maga slera antara iya áhuna ge sa emnde á sem *kwara á Dadaamiya. Ba itare una tá ankwá vite ndzeða jipu ahuna.

¹² Á ankwá gakur use-aara Aipafra keni, ñane keni palle á kure ba ge kure, sleslera á Yaisu Almasiihu. Ba kelaazare á maga ba maduwa arge kure an erwaunðe-aara palle, geni kwá tsaatse dzanðanje, kwá gevge emnde na gyairebgye am elva á Dadaamiya, antara geni kwá ðabetefaba názena á kataná Dadaamiya.

¹³ Yá ankwá zharaná á ba an ice-aaruwa wáva-aara ge magakuru slera ge kure antara emnde á Lawdikiya, antara ge emnde á Hiyairapaulis baðemme.

¹⁴ Tara Lukas, dauktar á miya na wayamiwaya jipu na, ta antara Daimas, tá ankwá gakur use-aatare itare keni.

¹⁵ Gawaterga use-aaruwa ge egdzar mama-aha á miya emnde a fetarfe na tá am Lawdikiya. Gawanga use-aaruwa ge Nimfa keni antara emnde a fetarfe na ta jahava á mba-aara na baðemme.

¹⁶ Ma ndakursendahe nalmesheri na am dagave á kure wá, vawarterteva ge aiklaisiya á Lawdikiya keni, itare keni a de ndarndaha am dagave-aatare. Emnde á Lawdikiya keni, a velarakurtevela umele na ta shanaa itare na, geni kure keni kwá se ndaha una njanna zlafe ádaliye am dagave á kure.

¹⁷ Bawanánba ge Arkipus wá: Slera na a faara Yaakadada Yaisu Almasiihu geni a magannaamaga na wá, a ewwáva geni á zlannaazle.

¹⁸ Am tate na náwa njane na wá, yá anjwa puweta ba iya Paul an erva-aaruwa geni yá gakur use. A viyakuraareka geni yá am danjay na. A vakurteva Dadaamiya hairire.

Zunḡwire á wakita na a puwatertaa Paul ge emnde a TAISALAUNIKI

Ga use á Paul

¹ Wakita na yá anḡkwa puwaná ba iya Paul, nǎ antara Silwanus, ira Timaute. Nǎ puwakurte ge kure emnde á Dadaamiya, antara Yaakadada Yaisu *Almasiihu na kwá am larde á Taisalauniki na: Eddemiya Dadaamiya á magakuránmaga ḡgurna, á vakurteva hairire.

Nǎ á emnde a Taisalauniki am fetarfire-aatare

² Njere, nǎ anḡkwa slafaná we á njere ba kelaazare ge Dadaamiya adaba kure bademme. Ba kelaa má nǎ anḡkwa maga maduwa á njere ádeza Dadaamiya, nǎ anḡkwa yehakuryeha kure keni am hufe-aara.

³ Am maduwa á njere ḡanna, nǎ anḡkwa yeha názu kwá anḡkwa maganá kure adaba fetarfire á kure áte Yaisu *Almasiihu, antara wáva á kure ge mága hayavire adaba zhera-aara, ira tama yaikke na kwá anḡkwa maganá kure áte Yaakadada á miya Yaisu Almasiihu na bademme.

⁴ Egdzar mama-aha-aaruwa, njere nǎ anḡkwa slafaná we á njere ge Dadaamiya adaba kure na wá, adaba ḡa dise á ba an diye geni a wayakurtaa ḡane, a dzerakursaa ḡane ge kwa emnde-aarire.

⁵ Am sarte na ḡa balakuraa labare á higa, elva a Yaisu Almasiihu na wá, banjerakuranka á ba áte we ba estuwa, amá ndza ḡa bakurnaa an hakuma á Shedekwe Cufedde. Njere diyanjerdiya geni bademme á názu nǎ bakurná njere ḡanna ba jire. Ba kure keni diyakurdiya geni názu ndza ḡa maganaa njere ázekure na, ḡa wayakurante ba shagerire.

⁶ Ekkure wá, dabakurtedaba sera á njere, dabakurtedaba náza á Yaakadada keni. Adaba shakurushe zladá kwakya adaba elva á Dadaamiya, aley kwá á ba an higa á kure argena, kwá an higa na á vakurtá Shedekwe Cufedde na.

⁷ Daaci, an una ḡanna wá, kwá anḡkwa á maraterá garava shagera ge emnde á Dadaamiya na tá am larde á Makiduniya, an larde á Akaya na bademme.

⁸ Adaba barka á kure, elva á Yaakadada hyemhye am slede bademme am Makiduniya antara Akaya. Ma áme keni emnde tá cena ba labare á fetarfire á kure áte Dadaamiya, una ḡanna ma ndahanjerka njere keni ba kalle.

⁹ Tá anḡkwa ndahaná ba emnde an ire-aatare, geni ndza kwa lyanjeruaahe, kwa ḡanjerḡaa á ba an jirire am sarte na nǎ am mba á kure. Zlabe tá anḡkwa á ndaha geni kwa eptsannaa iga ba dekideki ge hele, kwa sem sera á Dadaamiya á jirire, kwa anḡkwa á maganá slera ba ge ḡane na ni an shifa na.

¹⁰ Ira paka na ni kwá anḡkwa pakaná kure Egdza-aara na ni watse á eptsá á sawa am samaya na. Egdza-aara ḡanna wá, ba Yaisu na ndza a tsantaa ḡane am faya, watse á de lyamiya am lámare na á de shá emnde na. Lámare ḡanna watse á de magava am sarte na ni má jaaja ervaunḡde Dadaamiya am halavuwa á duniya na.

2

Paul ndza a magán estuwa slera á Dadaamiya am Taisalauniki

¹ Egdzar mama-aha-aaruwa, ba kure an ire á kure keni, diyakurdiya geni duwa á n̄ere ádezekure na gavka dey.

² Diyakurdiya geni ba lauktu n̄á dáada ádezekure keni, ndza ta zlazlan̄erse emtsaade, magaraj̄eránmaga palase kwakya am Filipi. Dan̄jeremde ázekure keni, n̄a de beraa ba kelaade-aha zlafe ádal̄iye kwakya, aley Dadaamiya a fan̄jerem ndzed̄a keni kwakya am vuwa, geni n̄á balakursebale labare á higa na a sawa ázen̄ara na.

³ Waazu na n̄á magaterá n̄ere ge emnde na wá, gevka elva á fida, baaka elva á dan̄jwire am huđe-aara, ma zlerma keni baaka am huđe-aara dekid̄eki.

⁴ N̄ere wá, n̄á bala ba názena á kataná Dadaamiya, ad̄aba zun̄jwe a habazesaa n̄ane názu am ervaun̄de á n̄ere, lauktu a fan̄jerar de balatera labare á higa n̄anna ge emnde. Estuwa n̄ere keni n̄á b̄alá ba názena á kataná Dadaamiya arge názu tá kataná ba emnde. Ad̄aba n̄ane wá, diyaadiya ervaun̄de á n̄ere.

⁵ Ba kure keni diyakurdiya ganakini ban̄erakuranka elva-aha na emtakemtake áte we ge badakurbada an n̄ane, bi elva a kátá duksa. Una Dadaamiya diyaadiya jirire-aara badem̄e.

⁶ Emtu kwá kurken ndza n̄á kátá yaikkire ázekure emtu? Una estuweka, katan̄erka n̄ere yaikkire ma ázekure, ma áza emnde-ara keni dekid̄eki.

⁷ Má áte jirire wá, ma andze n̄á naba marakuran̄márá hakuma á n̄ere ge kure, ad̄aba n̄ere n̄a emnde á b̄ela á Yaisu *Almasiihu. Amá slaslan̄erka n̄ere una n̄anna dekid̄eki, baira am sarte na n̄á ázekure na, ndza n̄a marakuraa ba tsekad̄d̄ire ba seke n̄á á tara mama antara egdzara-aara.

⁸ Ad̄aba n̄a wayakuraa n̄ere an ervaun̄de á n̄ere palle na wá, ba shifa á n̄ere keni ndza wayan̄erwaya n̄á yainya ad̄aba kure. Á tsaaka á ba an labare á higa na a sawa áza Dadaamiya, n̄a de balakursaa n̄ere na, amá ndza n̄a wayakurte ba seke shifa á n̄ere.

⁹ Egdzar mama-aha-aaruwa, ábi ba kure keni zlafe viyakurarka zlad̄a á slera na ndza n̄a shanaa n̄ere am dagave á kure am sarte na ndza n̄a de balakuraa labare á higa na? Vayi vacika ndza n̄á maga ba slera geni n̄á shansha ba názu n̄á zanuze ge we á n̄ere keni, geni a gan̄jerefka gwatama arge kure.

¹⁰ Emtsaađe wá, kure kwá diya ba n̄jiinja ge seyde-aha á n̄ere, Dadaamiya keni diyaadiya badem̄e geni ndza shagera zláláva á n̄ere am dagave á kure, ndza baaka duksa mándzawe na n̄a maganaa n̄ere, ndza emtake n̄á á n̄ere áte kure badem̄e.

¹¹ Ekkure badem̄e diyakurdiya geni ma am uwe keni ndza n̄a magakurán ba seke una ni á maganá dada áte egdzara-aara,

¹² ndza n̄á vakurte sawari-aha gergere, n̄á ekhyakurá ervaun̄de, ba kelaazare ndza n̄á bakurá ba magaumága názu á kataná Dadaamiya, a dahakur ge de n̄a antara n̄ane am zlan̄na-aara, am sleksire-aara na an daradza jipu, wulwule jipu na.

¹³ Duksa palle zlafe ádal̄iye wá, n̄á yainka slafana we ge Dadaamiya ad̄aba n̄ane: Am sarte na ndza n̄a de balakuraa elva á Dadaamiya, zharakurka seke elva á ura, amá kwa cenvaah̄e, kwa lyevaah̄e an ervaun̄de á kure palle geni elva á Dadaamiya ba jirire. Ba jire á kure

una Dadaamiya ba jirire. A eptsantaa ba njane zlalava á kure kwa emnde na fakurtarfe na.

¹⁴ Egdzar mama-aha-aaruwa, iyau kure keni shakursha názu ndza a shaa emnde á Dadaamiya na tá yeka an zhera á Yaisu *Almasiihu am Yahudiya na: Adaba tá an kwa shakuruwa ba emnde a larde á kure zlada seke una ndza ta shateruwa Yahudiya-aha zlada ge emnde-aatare na ta fetaare áte Yaisu Almasiihu na.

¹⁵ Degiya ba Yahudiya-aha njanna una ndza ta jaa Yaakadada Yaisu ba seke una ndza ta cebaa nabi-aha werre na. Kina keni tá an kwa maganerá palase ge njere ma áme keni bademme. Itare wá, garevge ba seke kelaade-aha á emnde bademme, tá maga ba názu wayaaka ervaunđe á Dadaamiya dekideki na.

¹⁶ Adaba ta ettapa bademme ge piyanjerte de balatera elva á Dadaamiya ge emnde a jeba umele. Itare keni wayarka geni emnde umele tá lyelye shifa-aatare áza Dadaamiya. Kina wá, haypa-aha-aatare njanna jauje ge ndzeda, nahetenaha am ervaunđe á Dadaamiya mazla-aara, tá de njezleka am shairiya á Dadaamiya dekideki.

Paul á kátá ba á de tsateraretse zlafe adaliye ge emnde á Taisalauniki

¹⁷ Egdzar mama-aha-aaruwa, degi ba kwaye vaci tegava á miya antara kure na, njere ekhyaaka ervaunđe á njere dekideki, ire á njere á ba ázekure. Baaka pute na maganjerka njere geni a shanersha de tsakurartse na.

¹⁸ Ge eptsá ádezekure na wá, njere ndza wayanjerwáyá jipu. Iya Paul wá, ndza ya tapán ser palle-ka geni a shanansha eptsá ádezekure na, amá bademme una njanna ndza a piyetaa ba Shaitaine.

¹⁹ Ge jirire wá, kure keni gakurevge duksa palle ázenjere ge melanjeru ge fa tama á njere áte Dadaamiya am duksa bademme, gakurevge dalila á higa á njere; zlafe adaliye gakurevge dalila á gedá á njere má de samsa Yaisu *Almasiihu.

²⁰ Una ba estuwa, njá de gedetegegedá adaba kure, njá de higa á ba áte kure.

3

¹ Am haraare cenajeránka labare á kure dekideki, dzegwanjeránka njere farvaunđe mazla-aara. Daaci njana naba njante, a ba njere: Ambane njá bela Timaute ádezekure, njere njá njinja emtsaade an ire á njere am Ataina.

² Timaute na njana belanaa njere á dezekure na wá, njane egdza emmemiya na njá an kwa maganá slera ge Dadaamiya átirpalle ge balatera labare á higa, elva a Yaisu Almasiihu ge emnde. Njane belanaa njere ge de fakurem ndzeda am vuwa, geni kwa fetarfe ba shagera áte Yaisu Almasiihu.

³ Ma ware á kure keni á gazleka adaba zlada na kwá an kwa bshaná kure na. Má ba zlada wá, ba kure keni diyakurdiya una gevge duksa palle am názu a famiyaare Dadaamiya ge miya emnde a fetarfe.

⁴ Am sarte na njana ázekure keni, ndza njana ndakurnda bademme ge kure, geni miya wá, ma vaatara keni watse mí njezleka am zlada. Njane una a shaa kure am iga á njere na, amá kure diyakurdiya jirire-aara bademme.

⁵ Adaba una njanna dzegwanánka farvaunđe mazla-aara, ya naba bela Timaute ádezekure, geni á de cenajervacena njane má degdege fetarfire

á kure. Adaba yá an lyawa jipu geni bi shakurtushe Shaitaine, daaci slera á ñere gevge ba dey.

⁶ Amá kina wá, saasa Timaute ásezenjere, a sañeraa labare emtakemtake á sawa ázekure, a banjerantsa ñane: Farfe fetarfire á kure, farfe háyávine am dagave á kure. A ba ñane zlafe ádaliye: Shagera ervaunđe á kure áte ñere, kure keni kwá kumá ba kwa nanjerhe an ice, seke una ni ñere keni njá kumá ba puwete ice áte kure na.

⁷ Egdzar mama-aha-aaruwa, nja ba palase, antara zladfa na njá naana ñere na, aley am sarte na saasa Timaute ásezenjere, bademme saasa higa á ñere adaba labare á fetarfire á kure na ña cenáncena farfe na.

⁸ Daaci kina wá, saasa shifa am ñere mazla-aara, adaba diyanjerdiya geni tsakuraatse degdege, emtake njá á kure an Yaakadada.

⁹ Adaba ña shaa higa kwakya áte kure á katafke á Dadaamiya na wá, ma njá slafaná ba ser wanyara we ge Dadaamiya keni, una á hyefka ba názara keni.

¹⁰ Vayi vacika njá ñala ba Dadaamiya geni á melanjerumele njá daada á de zharakurzhará, we á ñere una, we á kure una, ge kwarakurse názu zlafe kwá an wedere-aara ge far ge fetarfire á kure na.

¹¹ Daaci sey tá de vanjertá ba tara Eddemiya Dadaamiya, tá an Yaakadada á miya Yaisu barama a de zharakurzhará na.

¹² A fakurarefe Yaakadada ge háyáva á kure, geni kwá wayaavewaye am dagave á kure, kwá waya emnde bademme, ba seke una ni njá ankwá wayakurá ñere na.

¹³ Yaakadada á de vakurtá ba estuwa ndzedfa, geni kwá de gevge emnde na shagera ervaunđe-aatare, baaka duksa mándzawe am itare, vacite na má de samsa Yaakadada á miya Yaisu an emnde-aara. Daaci kwá de gevge emnde cufedfde á ba an jirire áza Dadaamiya.

4

Zlalava shagera na á kataná Dadaamiya

¹ Náwa elva na njá zlaná átekwa na: Ekkure wá, kwaranjerakursekwáre bademme geni tá njá estara emnde á fetarfe áte una á kataná Dadaamiya na. Diyanjerdiya tsa ganakini kwá maganá á ba áte una ñanna, amá njá ankwá á ñalakurnjála zlafe ádaliye an zhera á Yaakadada Yaisu, fawarfe zlafe adaliye á de katafke á de katafke.

² Náwa názu ndza a kwaranjersaa Yaakadada Yaisu ge ñere. Ñere keni ña kwarakursaa á ba an ndzedfa-aara diyakurdiya bademme.

³ Názu á kataná Dadaamiya ázekure wá, á kátá kwá gevge emnde cufedfde á ba an jirire, kwá tsufa ire á kure ba krette ge mága gwardzire.

⁴ Ma ware edda una á ba an mukse am kure na, sey a mbesembe njá mukse-aara áte una á kataná Dadaamiya, emnde tá de zleba ba itare na.

⁵ Wáyáva á kure áte itare a gevka ádaba ndzedfa á mbagrire seke una ni tá ankwá maganá emnde na dábarka Dadaamiya na.

⁶ Ma ware á kure keni a maganá nka kelaadire an gwardzire dekideki ge sleriya-aara. Zlermauka sleriya á kure dekideki. Baira ge kure, njá fantau vatene-ka ge bakuránba-aara, ndza fanjerakuremfe am vuwa, geni Yaakadada Yaisu á de fateraare shairiya ge jeba á emnde a mága kelaadire ñanna.

⁷ Dadaamiya d̄amiteka ge bamiya magaumága gwardzire, amá a d̄amite ge gev emnde-aara, ge nja am cufed̄d̄ire.

⁸ Kwáye ñane elva ñanna; má edda-aara cenaaka, a kwalare ge ura-ka, a kwalare ba ge Dadaamiya na a vakurte Shedekwe Cufed̄d̄e ná.

⁹ Egdzar mama-aha-aaruwa, áte elva a háyáva á egdza mamire am dagave á kure emnde a fetarfe wá, ma banerakuránka elva ñanna mázla-aara keni ba kalle. Ad̄aba ba kure an ire á kure keni cenakurancena názu a kwarakursaa Dadaamiya ge mága háyávire.

¹⁰ Ba kina keni má ba háyávire wá, a'aa kure kwá an̄kwa emmága áte emnde a fetarfe na tá am lárde á Makiduniya na bademme. Aley keni ñere ñá bakurá ba magaumága zlaɓe ádaliye á de katafke.

¹¹ Iyau, ba seke una ndza ya ndakurnda na wá, magauka gaagusa d̄ekid̄eki ge tátaya nja áte ye palle, dawmbareka á dem elva á emnde. Ma ware á kure keni a emmága ba mbera-aara.

¹² Daaci má kure gakurevge estuwa wá, ba emnde na zlaɓe fartarka áte Yaisu *Almasiihu na keni, watse tá fa zherwe áte kure, kure keni kwá de weshateranteka ire ge emnde, kwá de ñaleka duksa áze itare.

Vaci eptsa á Yaakadada á sa am samaya

¹³ Egdzar mama-aha-aaruwa, náwa názu ñá bakurná ñere áte emnde na zlauzle shifa-aatare am duniya na; geni kure keni njauka an dzámá ire seke emnde na baaka táma-aatare ge sha shifa umele am iga á emtsa na.

¹⁴ Miya wá, famitarfe geni ndza emtsamtsa Yaisu, amá tsetse am fáyá. Estuwa, mí naba fetarfe zlaɓe ádaliye geni emnde na tá emtsa am fetarfire na wá, Dadaamiya keni á de tsatertetse geni tá de njá antara Yaisu.

¹⁵ Náwa elva na ndza ña shanaa ñere áza Yaakadada, a ba ñane wá: Vaci eptsa-aara á sawa am samaya ñanna wá, watse mí desá mi-ka zun̄jwe arge emnde na emtsaremtsá na, á bina.

¹⁶ Vacite ñanna wá, Dadaamiya á de ndasendahe elva-aara á ba an ká kwára. Male á malika-aha keni á de keta kwara, a ndahese náza-aara. Derkwákwá á Dadaamiya keni tá de fertanteferta, lauktu á de tsekwa Yaakadada á sawa am samaya. Am iga á una ñanna maa, tá de tsetse emnde a fetarfe na ndza matsarmatsa werre na am fáyá,

¹⁷ lauktu á de dámida Dadaamiya átirpalle antara miya emnde na watse má an shifa na bademmire á miya á dem kumba, mí de ja ire an Yaakadada am zhegela. Kwaye ñane njá á miya na ni watse mí de njá estuwa áza Yaakadada dem ba ge d̄ekid̄eki.

¹⁸ Kwa cenáncenka-he una bademme? Ekhyawakhya ervaun̄d̄e á kure an elva ñanna ma vaatara keni am dagave á kure.

5

Ma vaatara keni njawinja am niya á kure ge ufa Yaakadada

¹ Egdzar mama-aha-aaruwa, áte sarte na á de sawa duksa-aha ñanna átekwa na maa, kure, ma banerakuranka mazla-aara keni ba kalle.

² Ad̄aba kure keni diyakurdiya bademme, geni vacite na Yaakadada á de eptsa á sawa na wá, watse ba bresse ba estuwa ba seke sawa á neyle.

³ Á ba am sarte na tá de banba emnde: Kina wá, an̄kwa hairire na, ked̄a-aatare ba ge d̄ekid̄eki na keni á de tsekwaara á ba am sarte ñanna, am bressire ba estuwa seke má á tsekwaara yá egdzere ge mukse á huɗe. Vacite ñanna wá, watse baaka ñezla-aatare d̄ekid̄eki.

⁴ Egdzar mama-aha-aaruwa kure wá, gakurevka ba seke emnde na tá am tabedammire na, geni á se shakursha sarte njanna am bressire ba estuwa.

⁵ Bademmire á kure, kwa ba seke emnde na tá zláál am parakkire á vaciya na. Miya emnde a fetarfe wá, bademmire á miya gamiyevka ba seke emnde na ni tá zláál am tabedammire á vayiya na.

⁶ Adaba una njanna wá, paumika hare, njawamika ba seke emnde umele, weshawamiyanteka enkale á miya an duksa umele dfekideki.

⁷ Njá ba nja keni ábi tá paná ba emnde na tá am vayiya na hare. Am larde-aha á miya, enkale am ire á emnde tá weshante á ba an vayiya njanna.

⁸ Amá miya wá, samiyesse am vayiyire, gamiyevge emnde a zlala am parakkire á vaciya. Adaba una njanna, njawaminja an enkale á miya, fawamitarfe áte Yaisu *Almasiihu, magawamimaga háyávire. Duksa-aha njanna gevge ba seke kebebbe á miya ge tsufa vuwa á miya. Zlabe ádaliye: faumifa táma ba shagera áte vacite na watse á de nejlamisenjezle Dadaamiya ba ge dfekideki na. Táma njanna keni gevge ba seke tunjur ge tsufa ire á miya.

⁹ Njauminja ba estuwa, adaba Dadaamiya dzeramiseka ge za miya an shairiya má de jaaja ervaunđe, amá a dzeramise geni á nejlamisenjezle á kya erva an Yaakadada á miya Yaisu Almasiihu.

¹⁰ Yaisu Almasiihu wá, ndza a emtsaa adaba miya. Ndza a emtsaa adaba miya geni watse mí de njá kerde antara njane. Una ma emtsamimetsa, ma watse má á ba an shifa á miya emtsaadfe keni, watse mí de njá kerde má eptsapta á sawa.

¹¹ Kwa cenanceneka-he una bademme? Ma ware á kure keni a fanemfe ndzedá am vuwa ge ura umele an njane, melawanumele ge ire á kure ma vaatara keni, áte una kwá ankwá maganá kure kina na.

Názu á kwaratersá Paul am halavuwa á elva-aara

¹² Egdzar mama-aha-aaruwa, njá ankwá á njalakurnjála: taslawa á kure, faufa zherwe áte emnde na a dzeratersaa Yaakadada ge maganaa slera-aara am dagave á kure na, a dzeraterse ge fakuru hyema antara tá kwarakurse elva-aara na.

¹³ Faufa zherwe áte itare, marawateránmara háyáva á kure adaba slera na tá maganá itare am dagave á kure na. Iyau, njawinja áte emtakire am dagave á kure kwa emnde a fetarfe bademme.

¹⁴ Njá ankwá á njalakurnjála zlabe ádaliye egdzar mama-aha-aaruwa, taslawa á kure, valawatarvale ge emnde a mága masefire na tá am dagave á kure; fawateremfe ndzedá am vuwa ge emnde na tá shekwaaka gázla na; melawaterumele ge emnde na baaka payda-aatare; fawaterfe ervaunđe ge emnde bademme.

¹⁵ Ekkure wá, faufa hyema ba shagera, eptsawannaaka emtanjkire ge ura an emtanjkire. Arge una njanna wá, ma vaatara keni wavauwáva ba shagera ge mága maggwire am dagave á kure, magaumága una njanna áte emnde bademme.

¹⁶ Ma vaatara keni njawinja á ba an higa á kure.

¹⁷ Magaumága maduwa, icawanseka dfekideki.

¹⁸ Ma a shakur vaatara duksa keni, bawanánba ususe ge Dadaamiya, una ma emtakire, ma emtanjkire keni. Una duksa na á kataná Dadaamiya ázekure emnde na gakurevge palle antara Yaisu *Almasiihu na.

¹⁹ Piyawanteka d'ekid'eki ge Shedekwe Cufed'fe slera-aara.

²⁰ Estuwa, má ura á ndahá nabi'yire keni, epsawanaaka elva-aara.

²¹ Ma uwe keni lawanaale emtsa'afe ba shagera, lauktu kwá nana'ña una shagera am hu'fe-aara.

²² Ba'femme á názu átuge shagerkire na, kure sawansese ire á kure am hu'fe-aara.

²³ Dadaamiya na edda á vami'ta hairire na, a gaku'rvege ba nane zla'be adaliye emnde cufed'fe ba'femme, am en'kale á kure, am shifa á kure, ira vuwa á kure ba'femme. Daaci á de jerka duksa má'ndzawe am kure d'ekid'eki vaci epta á Yaakadada Yaisu *Almasiihu.

²⁴ Dadaamiya na a dzerakursaa nane ge gaku'rve emnde-aara na wá, nane á eptseka elva-aara d'ekid'eki, á de gaku'ranvege ba nane una nanna.

²⁵ Na baa ba kure egdzar mama-aha-aaruwa: magauma'ga maduwa arge nere keni.

²⁶ Gauga use-aha á nere ba shagera am dagave á kure emnde a fetarfe.

²⁷ Yá magakurá ba tasle, an zhera á Yaakadada, ndaundaha wakita na á katafke á emnde a fetarfe ba'femme.

²⁸ Ngurna na á magaterá Yaakadada á miya Yaisu Almasiihu ge emnde na, a hyetehye áte kure ba'femme.

Buwire á wakita na a puwatertaa Paul ge emnde a TAISALAUNIKI

Ga use á Paul

¹ Wakita na yá anƙwa puwaná ba iya Paul, nǎ antara Silwanus, ira Timaute. Nǎ anƙwa gakur use ge kure emnde á Dadaamiya an Yaakadada Yaisu *Almasiihu na kwá am larde á Taisalauniki na.

² Tara Eddemiya Dadaamiya tá an Yaakadada Yaisu Almasiihu a magarakuránmaga ngurna, a varakurteva hairire.

Shairiya á emnde vaci eptsá á Yaakadada Yaisu

³ Nǎ baa ba kure egdzar mama-aha-aaruwa: Nere wá, ma vaalara keni sey nǎ yanka slafaná we á nɛre ge Dadaamiya áɗaba kure. Una zlaya jipu, áɗaba farfe zlaɓe áɗaliye fetarfe á kure áte Yaisu *Almasiihu, háyáviɛre na am dagave á kure keni farfe ba kwakya.

⁴ Áɗaba una nǎnna, nɛre nǎ higa á ba an higa ge ndaha labare á fetarfire á kure áza emnde á Dadaamiya baɗemme, áɗaba tá shakuru zlaɗa kwakya, aley gazlakurka ɗekidɛki, kwá á ba an fetarfire á kure áte Yaisu Almasiihu.

⁵ Una nǎnna á maramiya shairiya á jirire na watse á se maganá Dadaamiya áte emnde na. Iyau, ba kwakya á zlaɗa na kwá anƙwa bashaná kure kina na keni, á maramiya ba duksa, geni kure hyaikurephye emnde a dem zlanna á Dadaamiya, zlanna na kwá anƙwa basha zlaɗa áɗaba nǎne na.

⁶ Una ba jirire, Dadaamiya wá, á de kyá shairiya-aara á ba áte jirire. Nane á de eptsaternaaptsa zlaɗa nǎnna ge emnde na tá anƙwa magakurá palase kina na.

⁷ Amá kure emnde na kwá anƙwa shá zlaɗa am erva-aatare kina na, antara nɛre, ge miya wá, á de vamiteva puwansepuwe, má eptsaptsa Yaakadada Yaisu á sa am samaya antara malika-aha-aara tá an ɗemɗemire na.

⁸ Má watse á sáwá Yaakadada Yaisu nǎnna wá, á de sáwá am dagave á nara á kára yaikke, ge se kya shairiya á emnde na ɗabarka Dadaamiya, antara emnde na eksaranteka labare á higa, elva á Yaakadada á miya Yaisu na.

⁹ Ba seke bikere-aatare, Dadaamiya á de faterare laruwa yaikke, tá de njá am laruwa nǎnna ba ge ɗekidɛki, yiyyiye an nane, tá de puweteka ice-aatare ɗekidɛki áte sleksire á Yaakadada á miya an daradza-aara jipu na.

¹⁰ Baɗemme á una-aha nǎnna á de magava ba vaci á eptsá á Yaakadada Yaisu á sa am samaya. Vacite nǎnna, baɗemme á emnde na ta fetaare áte nane wá, tá de gálá ba nane á ba an ká kwara, tá de eɗɗema baɗemme. Daaci, kure wá, watse kwá anƙwa am dagave á emnde nǎnna keni, áɗaba eksakuranteksa elva-aara na ndza nǎ ɓalakurseɓale na.

¹¹ Áɗaba una nǎnna wá, ma vaalara keni nǎ yanka nǎla Dadaamiya áɗaba kure. Nǎ anƙwa nǎla ba nane geni á gakuranvege zlalava á kure áte una a dzerakurse geni kwá zlalá estuwa. Nǎ anƙwa nǎla zlaɓe áɗaliye geni

a melakurumele ge mága názu kwá kátá maganá kure ge shagerire, antara slera na kwá ankwá maganá adaba fetarfire á kure áte Yaisu *Almasiihu. Njá ankwá njala zlafe geni a magakuránmaga una-aha njanna an hakuma-aara.

¹² Daaci, adaba njurna á tara Eddemiya Dadaamiya antara Yaakadada Yaisu Almasiihu na wá, bademme á emnde tá shánsha gálá Yaakadada Yaisu adaba kure. Kure keni, watse tá galakurgála emnde adaba njane.

2

Sesse á edda una zlazlafa hala-aara na lauktu á de sawa Yaisu

¹ Egdzar mama-aha-aaruwa, náwa názu yá kwarakursá ya áte sarte a eptsá á Yaakadada Yaisu *Almasiihu na, watse bademme á miya mí de jammeje ázeñara na. Njá ankwá njalakurnjala, taslawa á kure,

² ma a se bakurnaa ware geni hyephye sarte á tsekwa á Yaakadada keni, kure magauka najipu-aara emtsaade, gazlauka dekideki. Una ma edda-aara a se balakurse am nabiyire, ma kwa cenanaa am waazu á malum-aha, bi watse á de bánba ura umele geni ndza a puwetaa ba Paul, dabauka kure dekideki.

³ A kefakuraaka ura umele ba dey sele, adaba vacite njanna á de sawka am tsekadfire ba estuwa. Am sarte njanna, emnde kwakya watse tá de dzámka áte Dadaamiya dekideki. Zlafe adaliye keni sey má sesse edda una mándzawe hala-aara na watse tá dá ba njane zunjwe á dem tate á shá zlafa á emnde a mága haypa na.

⁴ Má sesse edda una mándzawe hala-aara njanna maa, watse á ganvege ire-aara ba seke Dadaamiya, watse á piyatertepiya ge emnde bademme geni a yaránya názu tá ankwá kezlán ugje na bademme, una ma emnde na tá ankwá kezlán ugje ge Dadaamiya an jirire na, ma emnde na tá kezlán ugje ge uwe keni, bademmire á emnde. De bá am mashidi á Dadaamiya na yaikke na keni, watse á naba duwa njane á de njá am hufe-aara, geni emnde tá kezlán ugje ba ge njane palle na.

⁵ Ábi am sarte na yá ázekure keni, ndza ya ndakurnda duksa njanna bademme. Una njanna dedde am ire á kure emtu?

⁶ Amá kina wá, zlafe ankwá názu a piyetaa lámare njanna ge mágava kina. Kure keni diyakurdiya una njanna bademme. Estuwa, sey má hyephye sarte na a tsanaa Dadaamiya na, lauktu á de sesse edda una mándzawe hala-aara njanna áte parakkire.

⁷ Adaba ba kina na keni, njane á ba átira mága emtanjire-aara njanna am ervaunde á emnde kwakya, amá emnde njanna diyarka emtsaade. Watse á sawa, amá zlafe kineka emtsaade, sey má Dadaamiya ndansendahe ge edda una ni ankwá á piyantepiya na, geni a yanánya barama.

⁸ Am iga á una njanna wá, daaci á de sesse njane. Amá á se kefanaakeda Yaakadada Yaisu *Almasiihu á ba an effeya na watse á segashe am mbuwe-aara na, má samsa njane an hákuma-aara á sawa am samaya.

⁹ Sawa á edda á hala njanna wá, watse an hákuma á Shaitaine, á se mára nalaama-aha gergere, an najipu-aha gergere, amá watse bademme ba fida.

¹⁰ Má samsa njane wá, á se maga jeli á emtanjire gergere ge jateraa enjkale ge emnde na tá áte unjule á kefa na. Daaci tá de kefa náza ba ge

dekideki, adaba itare kwalarekwale ge d'aba jirire, wayarteka geni jirire á lya ura am lámare nanna.

¹¹ Adaba yarnaaya jirire á Dadaamiya na wá, Dadaamiya keni a naba magaa hákuma-aara áte itare, a hedateraa enjkale, ta naba fetaare áte duksa na fida ba dey.

¹² Kwa cenánceneka-he una bademme? Daaci bademme á emnde na ervaunđe-aatare yanaaya fetaare áte jirire, tá kátá mága ba emtanjire bademme na wá, tá de njezleka vaci shairiya.

Dadaamiya a dzerakurse ge lyakurselye

¹³ Nere wá, ma vaatara keni ná yanka slafaná we ge Dadaamiya adaba kure, egdzar mama-aha-aaruwa. Dadaamiya wá, wayakurwaya, ndza a dzerakurse kwaye zlafe am fantaufe á duksa bademme, geni watse á lyakurselye an hákuma á Shedekwe Cufedde. Estuwa a gakurvaa nane emnde-aara, adaba kure eksakuranteksa jirire-aara.

¹⁴ Adaba una nanna Dadaamiya a dakurte am sarte na na de balakursaa labare á higa na. Daaci kure keni, watse kwá á ba an slede á kure ge higa antara Yaakadada Yaisu *Almasiihu am yaikkire-aara na an daradza jipu na.

¹⁵ Adaba una nanna, tsawaatse ba degdege am fetarfire á kure, egdzar mama-aha-aaruwa. Nawanana ba shagera názu na kwarakursaa nere na bademme, ma una ndza na kwarakurse á ba an we, ma una ndza na puwakurte áte nalmesheri keni, a seska am ire á kure dekideki.

¹⁶ Eddemiya Dadaamiya wayamiwaya. Am ngurna-aara a naba vamite tsekadfire am ervaunđe náza ba ge dekideki, anjka á melamiyumele ge fete táma á miya áte nane.

¹⁷ A fakuremfa ba nane palle, tá antara Yaakadada Yaisu Almasiihu tsekadfire am ervaunđe; ma vaatara keni a varakurteva ba itare ndzedá ge ndáhá názu shagera, ma ge mága duksa jirire keni bademme.

3

Magaumága maduwa arge nere

¹ Anjka duksa palle jauje, egdzar mama-aha-aaruwa: magaumága maduwa arge nere, geni a hyemhye elva á Yaakadada am slede bademme áte watseswatsire. Magaumága maduwa geni emnde keni a farfe zherwe áte elva á Yaakadada ba seke náza á kure.

² Zlafe adaliye, nalauála Dadaamiya geni a danjeremka am erva á emnde a mándzawe. Adaba tá anjka emnde na yanaaya ervaunđe-aatare fetaare áte Yaakadada.

³ Yaakadada á yakurka an ire á kure. Á de fakurma ba nane ndzedá am vuwa, á de tsufakurtsufa am masiba-aha na á de saná shaitaine á sete kure bademme na.

⁴ Nere keni a melajerwa ba Yaakadada geni a maganjerka shaige áte kure dekideki. Diyanjerdiya ganakini kwá anjka maga ba názu ndza na kwarakursekware na, diyanjerdiya geni kwá de yánka ma vaatara keni.

⁵ A melakurumele Yaakadada Yaisu *Almasiihu am ervaunđe á kure geni kwá diyeddiye háyáva na á wayakurá Dadaamiya an nane na. A melakurumele geni kure keni kwá gevge emnde á farvaunđe ba seke nane.

Shagera ma ware keni a emmága slera

⁶ Egdzar mama-aha-aaruwa, názu njá bakurná ñere an zhera á Yaakadada Yaisu *Almasiihu wá, njá bakurá ba ni: má kwa naa ura fetarfe á maga masefire, ñane cenaaka elva á ñere na wá, ura estuwa, naba yawánya tate-aara.

⁷ Ba kure an ire á kure keni, diyakurdiya sera-aara baðemme ge nja áte náza á ñere. Aðaba am sarte na njá ázekure na wá, magañerka masefire ðekidfeki.

⁸ Ñere zañerka ðáfá áte ura ba dey. Ñere keni ndza njá maga ba ñgedepa á ñere vayi vacika, geni a gañjerevka gwatame arge kure ge zañeru náza za.

⁹ Una ñanna keni ndza njá magán geni baaka hakuma á ñere ge zá ðáfá áte kureka. Amá ndza ña magán ge marakura gáráva shagera.

¹⁰ Am sarte na zlafe njá ázekure keni, ndza ña ndakurndaha baðemme, a ba ñere: Má edda-aara kwalevkwale ge mága slera, a zeka ðáfá keni.

¹¹ Ña ndahanaa aðaba uwe una ñanna? Aðaba njá anjka cena: tá anjka emnde na wayarka mága slera ðekidfeki na am dagave á kure, slera-aatare ba dem elva-aha á emnde umele.

¹² Náwa elva na njá baterán ge jeba á emnde ñanna an zhera á Yaakadada Yaisu *Almasiihu: Ekkure keni eksawanteksa mága enjkale, magaumága slera á kure ge gela ire á kure.

¹³ Daaci, egdzar mama-aha-aaruwa, kure wá, ma vaatara keni yawánka mága maggwire ðekidfeki.

¹⁴ Má kwa naa ura ni cenaaka názu njá anjka kwarakursá ñere am wakita na wá, diyaweddiye edda-aara ba shagera, yawánya tate-aara, geni a jejja zherwe.

¹⁵ Amá wá, eksauka áte kelaadire; ekkure wá, bawanánba áte njá á egdza mamire.

Use antara barka am halavuwa á elva-aha

¹⁶ Yaakadada wá, edda á hairire ba ñane. Ma vaatara keni a vakurteva hairire áte una a disaa ñane; a yákuraaka deme Yaakadada.

¹⁷ Náwa una wá, yá anjka puwaná ba iya Paul an erva-aaruwa mazla-aara ge gakur use-aaruwa zlafe ádaliye, ba seke una ni yá magán ba estuwa am wakita-aha-aaruwa baðemme na. Kwaye ñane fantefa erva-aaruwa áhuna.

¹⁸ A hyetehye ñgurna á Yaakadada Yaisu *Almasiihu áte kure baðemme á kure.

Zunḡwire á wakita na a puwantaa Paul ge TIMAUTE

Ga use á Paul ge Timaute

¹ Wakita na yá anḡkwa á puwetá ba iya Paul, ya slebela á Yaisu *Almasiihu na mí fete tama á miya áte ḡane na. Ya slebela-aara adaba ta eksisaa ba itare antara Dadaamiya Slelyamilya.

² Yá anḡkwa puwaktá ge ekka Timaute, ekka na gakevge ba seke egdza-aaruwa, adaba ka fetare áte Yaisu Almasiihu ázeruwa. Ed-demiya Dadaamiya antara Yaakadada Yaisu Almasiihu, a magarakánmaga ḡgurna, a zarakvaarze, a varakteva hairire.

Faufa hyema, tsahauka názena á zlaleka an elva á Dadaamiya

³ Am sarte na yá zlalá á dem Makiduniya keni, ndza ya bakánba geni nḡinja am Aifaisus. Kina keni ya bakánba zlaḡe ádalije: nḡinja á ba áhuwa, geni ká piyaterantá ka ge emnde na tá kwaraterse názena á zlaleka an elva á Dadaamiya na ge emnde.

⁴ Ká baterná ka geni a yaránya shunḡjula á labare á eggye-aha an ervaunḡde-aatare bademme na. A yaránya pákyá *kergema á eggye-aha baaka halavuwa-aara dekiḡeki na. Adaba á melateruka ge emnde dekiḡeki ge mága namaari á Dadaamiya, á saterá ba gá jawe ge emnde. Namaari á Dadaamiya ḡanna wá, mí dise á ba an fetarfire á miya áte ḡane.

⁵ Dalila una ni ká de bateraná ka una ḡanna maa, ba geni a wayarwaya an emnde an ervaunḡde-aatare palle. Ge wáyá emnde umele keni maa, ervaunḡde-aatare a gevge an bara, tá maga ba duksa shagera na á kataná Dadaamiya na, antara tá fetarfe á ba an jirire.

⁶ Emnde umele wá, dzalarevdzále áte unḡule á jirire, yaranya mága shagerire ḡanna, tá shunḡjula ba elva-aha na baaka nampire-aara dekiḡeki na.

⁷ Wayarwáya geni tá gevge malum-aha á *tawraitá, tá kwaraterse ge emnde á ba an ndzeḡa, amá ba itare keni tá cenánka duksa ḡanna tá ndahaná ba itare an we-aatare, tá ámbera kwaraterse ge emnde na.

⁸ Diyamidiya ganakini shairiya-aha á Dadaamiya wá, shagera má ura á edḡaba an unḡule-aara.

⁹ Diyamidiya geni Dadaamiya wá, a saterán ge emnde a jirireka shairiya-aha-aara, amá ge emnde na kwalarefkwale daba ḡane. A saterán ge emnde na baaka lyáwá á Dadaamiya am ervaunḡde-aatare, ge emnde na ta feka zherwe áte ḡane, antara emnde a mága haypa, antara ge emnde na ta epsawa názu a ndahanaa wakita-aara, antara ge emnde a ceḡa shifa á dada-aha-aatare antara mama-aha-aatara, ge emnde a ceḡa shifa á emnde bademme.

¹⁰ Zlaḡe ádalije: Dadaamiya a sateraa shairiya-aha-aara ge emnde a mága gwardzire, antara emnde na tá zlava an zala-aha umele ba seke itare ge muksire; ge emnde na tá ila emnde ge de valateraa am tate umele, ira ge emnde a fida. Dadaamiya a saa shairiya-aha-aara wá, adaba bademme á duksa-aha na á badza názu a kwaramisaa ḡane.

¹¹ Baɗemɓe á duksa-aha ɗanna wá, á kwaramisá ba labare á higa, elva a Yaisu *Almasiihu. Labare á higa ɗanna wá, á sawa áza Dadaamiya Saksage, ba ɗane una edda á barka, a fiyaare de ɓalaterá labare á higa ɗanna ge emnde.

Paul á gálá Dadaamiya aɗaba ɗurna na a maganaa ɗane

¹² Yá anƙwa slafaná we-aaruwa jipu ge Yaakadada Yaisu *Almasiihu, aɗaba diyeddiye ganakini watse yá maganá slera-aara an ervaunɗe-aaruwa palle, daaci a naba eksise, a give slebela-aara. Adaliye yá slafaná we-aaruwa aɗaba ndzedá na anƙwa á vitá ɗane am slera ɗanna.

¹³ Werre wá, ndza kwakya elva yaiyaihe na ya velyanaa ya áte ɗane, ya naba zlazla zhera-aara, antara ba zlaɗa keni fanaterarfe ge emnde-aara. Baɗemɓe á una ɗanna, aley Yaisu Almasiihu a naba zivaarhe, aɗaba zlaɓe fantarka áte ɗane, ndza diyanka názu ya maganaa ya.

¹⁴ Yaakadada Yaisu wá, magiyánmaga ɗurna kwakya. A naba vite fetarfire, antara wáyáva ganakini yá wayetewayá ɗane.

¹⁵ Náwa elva á jirire na ɓaaka arge ɗane dekiɗeki, shagera tá lyevalya emnde baɗemɓe an ervaunɗe-aatare palle: Yaisu Almasiihu a sawhe á sem duniya, a se lyá emnde a mága haypa, kwakya-aara ba iya edda á mága haypa ɗanna.

¹⁶ Amá Yaisu Almasiihu wá, ba iya na janateruje ge emnde baɗemɓe an haypa na keni, a naba zivaarhe. De katafke keni, á maraterná an una ɗanna ge emnde ganakini ɗane wá, slefarvaunɗe jipu, a fartarfe áte ɗane, tá shansha shifa na á zleka na.

¹⁷ Dadaamiya wá, ma vaatara keni Sleksa ba ɗane palle. ɗane anƙwa ba jirire, amá ura á nánka an ice. Ba ɗane una Dadaamiya, ɓaaka kalle-aara. Emnde baɗemɓe a galargálá ba ɗane palle. *Aamin.

¹⁸ Ekka Timaute wá, gakevge ba seke egdza-aaruwa. Daaci náwa elva na yá bakaná ya: Elva na ta ndanaa nabi-aha werre na wá, ɗanaaɗa elva ɗanna ba shagera am ire á ɗa, lauktu ká de tsaatse an dzaɗɗanjire.

¹⁹ Ma vaatara keni tsaatse á ba áte fetarfire á ɗa, a demka duksa á ɓaakire á zherwe á dem ervaunɗe á ɗa. Emnde umele wá, cenarka názu á baterná ervaunɗe-aatare. Aɗaba una ɗanna, garevge yiyiye an Dadaamiya.

²⁰ Náwa tara Himainaiyus, antara Alaikzandere ta ɗabete sera á emnde ɗanna. Aɗaba una ɗanna yanateraaya am erva á Shaitaine, geni a sharánsha enƙale-aatare, lauktu watse tá dalika á valya elva yaiyaihe áte Dadaamiya.

2

Melawaterumele ge emnde baɗemɓe an maduwa-aha á kure

¹ Duksa zuɗɗwe na yá bakurná ya ge kure emnde a fetarfe wá: melawaterumele ge emnde baɗemɓe an maduwa-aha á kure. ɗalawateruɗale Dadaamiya an slafa we á kure campaukkwe, aɗaba názu á magaterná ɗane ge itare.

² Magaumága maduwa arge slekse-aha, antara male-aha umele na tá an hakuma na baɗemɓe, ganakini mí njinja an lampire, mí njinja an hairire am larde á miya. Má shamiyánsha una, lauktu mí shá fa-zherwe áte Dadaamiya, mí njá an lyawa-aara am ervaunɗe.

³ Mága maduwa arge emnde wá, shagera jipu. Adaba á higarhiga Dadaamiya Sleyamilya.

⁴ Adaba ñane wá, wayaawaya emnde bademme tá diyeddiye jirire á elva-aara, tá fetarfe, tá lyelye shifa-aatare.

⁵ Adaba baaka Dadaamiya umele, sey ba palle. Slemela emnde antara Dadaamiya keni sey ba palle. Ñane keni ba urimagwe, ba ñane una Yaisu *Almasihu.

⁶ A se yaa shifa-aara, geni á lyelye emnde bademme am sarte na a wayetaa Dadaamiya na. An emtsa-aara ñanna wá, á maraterán ge emnde geni Dadaamiya wayaawaya á lyelye emnde bademme.

⁷ Adaba una ñanna, Dadaamiya a give slebela-aara, geni yá de balaterá elva ñanna ge emnde á larde umele, yá de kwaratersekware jirire á elva ñanna, geni itare keni a fartarfe áte ñane. Una yá ndaha ba jirire, icaneka fida dekiðeki.

⁸ Daaci duksa na yá kataná ya wá, ma am tate-ara keni yá kátá zala bademme tá welaavewele an mága maduwa. Amá wá, sey ervaunðe-aatare an bara, an ekhya, baaka ga jawe keni am dagave-aatare.

⁹ Ge ñwasha keni maa, yá kátá tá ñguða patele-aatare ba deydey-aara, a magarka jeba á ñguða patele na ni tá maganá an niya, ganakini a zhararaterzhara emnde bademme na. Zlafe ádaliye wayanka tá keða sarte-aatare bademme ba ge tataya ndera ire an lawa gergere, antara ñguða náza ñgelawire, antara tataya kacakaca na zlazlaða jipu na. Amá, a tsekwardsekwa kazlanja-aatare an unñule-aara.

¹⁰ Ñgelawire-aatare ge itare wá, a gevge an mága shagerire. Zlaya-aatare ba una ñanna ge ñwasha na tá an lyawa á Dadaamiya am ervaunðe.

¹¹ Daaci, máki kwá aṅkwa tsaha duksa á katafke á Dadaamiya wá, a njarinja ñwasha ba tsekadðe, a magarmaga fesarfira an ervaunðe-aatare bademme.

¹² Vananteka ya baráma ge mukse ganakini á kwaratersá ñane duksa ge zala, bi á geva male ñane arge itare, amá a njinja ba tsekadðe.

¹³ Adaba Dadaamiya a nderaa ba Naadama zunñwe, lauktu a nderaa Hawwa.

¹⁴ Zlafe ádaliye maa, Shaitaine a de janaa eṅkale ge Naadama ka, amá a de janaa eṅkale ba ge mukse. Daaci ba mukse una fansarka ge Dadaamiya.

¹⁵ Amá mukse wá, á de shá shifa áza Dadaamiya adaba egdzara na á yáná ñane. Amá wá, sey á fetarfe áte ñane, á maga wayavire áte emnde, á maga názena á kataná Dadaamiya, ira zlalava shagera.

3

Male am aiklaisiya

¹ Nawa elva yaikke, jirire zlafe ádaliye: Edda una wayaawaya mága slera á gev male am aiklaisiya wá, slera shagera una á kataná ñane.

² Male am aiklaisiya wá, sey zlalava-aara a gevge ba kalkale, baaka duksa mándzawe am ñane. Edda á mukse palle. A gevge edda una á kwarukware vuwa-aara am duksa bademme, slenjkale am duksa na a maganaa ñane bademme, a gevge edda á daradza, a gevge slelyiya wayve-aha am mba-aara an higa, a gevge slediya ge kwaraterse duksa an unñule-aara ge emnde.

³ Male am aiklaisiya wá, a gevka slembazla, bi sledagala, bi slegá jawe, bi slewáyá nalmene, amá a gevge slefarvaunċe.

⁴ Zlaċe ádalije sey edda una ni a kwarukware huċe á há-aara keni, egdzara-aara tá cená elva-aara, tá fansarfe an ndzeċa-aatare baċemme.

⁵ Yá ndahaná aċaba uwe una? Aċaba má edda-aara diyaaka kwara huċe á há-aara, á de tsanmaare estara kena ge aiklaisiya á Dadaamiya?

⁶ Zlaċe ádalije: A gefka edda una a fetaare ba herzhe na áte Yaisu *Almasiihu, geni a demka am gala ire. Máki estuwa wá, shairiya-aara á de gev ba palle an náza á Shaitaine.

⁷ Edda una gevge male am aiklaisiya wá, a shánsha seydire shagera á sawa áza emnde na ta ágashe geni shagera zlalava-aara. Má baaka una nanna wá, tá de epsawepsawa emnde, daaci á de demda am erva á Shaitaine zlaċe adalije.

Emnde a sawari á aiklaisiya

⁸ Daaci, ba duksa palle ge emnde a sawari á aiklaisiya keni. Sey a garevge emnde na shagera zlalava-aatare, a garevka emnde na tá an nara bu-buwa. A garevka emnde a mbazla, bi emnde a gá nalmene an zlerma.

⁹ Itare wá, a tsaraatse á ba áte elva a fetarfire na a kwaramisaa Dadaamiya am wakita-aara na palle, a magarmága názena á kataná Dadaamiya.

¹⁰ Zlaċe ádalije: Lauktu kwá dzera emnde a sawari á aiklaisiya wá, sey kwá zlauzle am gya hala-aatare emtsaafċe. Má shakuránka duksa mándzawe am itare wá, lauktu kwá faterar slera nanna.

¹¹ Nwasha-aha-aatare keni maa, a garevge ba nwasha na ni shagera zlalava-aatare na. A garevka emnde a paysaċa, bi emnde a mbazla. Itare wá, a garevge emnde na dzayye ervaunċe-aatare am duksa baċemme.

¹² Slesawari á aiklaisiya wá, mukse-aara sey ba palle, diyaadiya tsatermaare ge egdzara-aara, antara huċe á há-aara baċemme.

¹³ Emnde a sawari á aiklaisiya wá, má shagera slera-aatare wá, tá an daradza jipu áza emnde. Itare tá dzegwándzegwa ndaha elva á Yaisu *Almasiihu ba parakke á katafke á emnde, aċaba fartarfe an unċule-aara.

Jirire á elva na a samiyansaa Dadaamiya

¹⁴ Yá tama dezeċa ba herzhe na, amá keni náwa yá puwakte nalmesheri na wá,

¹⁵ ganakini ma danaaka watsewatse keni, ká naba diyeddiye geni tá njá estara emnde na tá am huċe á há á Dadaamiya. Huċe á há á Dadaamiya nanna wá, amaana aiklaisiya á Dadaamiya, Dadaamiya na ni anċwa ba jirire na. Aiklaisiya nanna wá, á nana ba nane jirire á Dadaamiya, ba seke náza á kawe á bere á nana nane ire á bere na.

¹⁶ Elva na ni a samiyansaa Dadaamiya am nadina á miya na wá, elva a jirire jauje ge duksa na am duniya baċemme, baaka ura á gan jawe ċekidċeki. Elva nanna ba Yaisu *Almasiihu:

Nane a naba gev urimagwe, a maresaa ba Shedekwe Cuċeċċe geni nane slejirire, malika-aha keni naránna, emnde keni balarsebale waazu-aara am larde-aha gergere, emnde kwakya fartarfe áte nane am duniya, daaci a eksante ge Dadaamiya á dem samaya, á dem tate na an daradza jipu na.

4

Má herzhaptheherzhe zla á duniya, emnde umele tá de yá fetarfíre

¹ Shefekte á Dadaamiya a enndaha ba parakke, geni má herzhaptheherzhe zla á duniya wá, emnde umele tá de yá fetarfíre, tá de cena elva á emnde na kefateraakeda shaitaine, tá de dábete shagerkire na a kwaratersaa shaitaine ge emnde ñanna.

² Emnde a fida ñanna baaka jirire-aatare deki, gaaga shaitaine ervaunde-aatare, tá de kefáterá ba itare emnde áte unñule a jirire.

³ Ta bantsa emnde ñanna: Ba gá mukse keni shagerka. Zlafe ádaliye, tá ankwá piyaterante ge emnde geni a zarka náza za-aha umele ankwá gergere. Amá Dadaamiya a nderaa náza za gergere wá, ba geni tá de záná emnde. Daaci emnde na fartarfe, diyareddiye jirire á Dadaamiya wá, ta naba za duksa ñanna, má slafarannaaslafa we-aatare ge Dadaamiya.

⁴ Adaba bademme á názu a nderanaa Dadaamiya shagera, baaka una laake am hufe-aara, má mí lyiyaná an slafa we á miya ázenjara.

⁵ Adaba elva á Dadaamiya, antara maduwa am zhera-aara á ganvege náza za ñanna cufedde.

Sleslera á Yaisu *Almasiihu an jirire

⁶ Naba kwaratersekwere elva ñanna ge egdzar mama-aha á miya emnde a fetarfe, ká gevge sleslera á Yaisu *Almasiihu á ba an jirire, ká gevge ndzendzedá áte unñule á Dadaamiya, adaba ñakanaaña jirire an ervaunde á ña palle, hyemhye elva-aara am vuwa á ña.

⁷ Yanánka ervaunde á ña ge narwandza-aha na á melakuka deki áte unñule á Dadaamiya na. Ekka wá, ma vaatare keni emmága ba názena á kataná Dadaamiya an ndzedá á ña bademme.

⁸ Á ba am duniya na keni, edda una ankwá á sala vuwa-aara wá, ankwá nampire-aara cekwaangudi. Amá slewava ge maga názena á kataná Dadaamiya wá, kwakya nampire-aara. Adaba á ba am duniya na keni diyaadiya ganakini á shansha shifa anwaslire, diyaadiya geni shifa ñanna á zleka deki.

⁹ Elva ñanna wá, elva a jirire, shagera tá lyeválya emnde an ervaunde-aatare palle.

¹⁰ Adaba una ñanna, má ankwá wava an ndzedá á miya bademme ge mága slera ñanna, adaba mi fete tama á miya áte Dadaamiya na ankwá ba jirire na. Diyamidiya ganakini ba ñane una Sleya emnde bademme, kwakya-aara ba emnde na ta fetaare áte Yaisu Almasiihu.

¹¹ Bateránba elva ñanna ge emnde, kwaratersekwere edfaba-aara keni.

¹² Tsaatse ba dzanjzane, a farakarka ukšanwire adaba ka egdzere. Ekka wá, gevge gáráva shagera ge emnde a fetarfe bademme, ma am ndaha elva, ma am zlalava shagera, ma ge waya emnde, ma ge fetaare áte Dadaamiya, ma ge nja cufedde keni, gevge garává shagera ge itare.

¹³ Tsaatse ba shagera ge ndahater wakita á Dadaamiya ba kelaazare, ká palaternaapala sera-aara. Kwaratersekwere á ba áte una ñanna dem sarte na má danemda ya.

¹⁴ Manja slera an hakuma na a vaktaa Dadaamiya na an iga á erva. Adaba vacite ñanna nabi-aha á Dadaamiya, ta magaa nabiyyire áte ka, emnde a sawari á aiklaisiya keni ta puwakarhe *erva a barka-aatare.

¹⁵ Una ɲanna slera á ɲa, emmága an ervaunɲe á ɲa palle, a naranna emnde baɲemme ganakini ká aɲkwa wálá á ba de katafke.

¹⁶ Effa hyema áte ire á ɲa, emmága eɲkale am názena ká kwaratersá ka ge emnde na. Yanka una ɲanna ɲekideki, naba emmága. Má magakanaamaga una ɲanna wá, ká de lyelye shifa á ɲa, antara emnde na tá cenakvaare elva ɲanna keni baɲemme.

5

Slera á Timaute am aiklaisiya

¹ Emgyegwe a zhele wá, valarka an ndzeɲa. Ma aɲkwa názu a guwa ɲane keni, ndandaha á ba an eɲkale ba seke eddeɲa. Ma dawalaa keni, giyatergiya á ba an eɲkale ba seke egdzar mama-aha a ɲa.

² Ma emgyegwar ɲwasha keni, ba seke mama-aha a ɲa. Máki gyaale-aha, ba seke egdzar mama-aha a ɲa. Gevge edda á jirire á katafke á gyaale-aha ɲanna.

³ Fanufe hyema ge wegyege a mukse na baaka ura-aara ba jirire ge fanu hyema na.

⁴ Má tá aɲkwa egdzara á wegyege a mukse ɲanna bi eggye-aha-ɲara wá, kwaratersekware emtsaade ge egdzara ɲanna fa zherwe áte emnde-aatare. A faranufe hyema ge emmetare, ba seke una ndza ta fateruwa dada-aha-aatare antara mama-aha-aatare hyema ge itare am sarte na zlaɲe ta egdzara mesheshe na. Una ɲanna duksa na á kataná Dadaamiya ázetare.

⁵ Wegyege a mukse na baaka ura-aara ba jirire na wá, ɲane a fetefa tama-aara á ba áte ndzeɲa á Dadaamiya palle. Vayi vacika á ɲala ba Dadaamiya ge melanumele.

⁶ Amá wegyege a mukse na á maga ba názena á kataná ire-aara na wá, ma zlaɲe á ba an shifa-aara keni, am ice á Dadaamiya ba seke an emtsa.

⁷ Kwaratersekware elva ɲanna, a ɲarnaɲa ba shagera am ire-aatare, geni ma ware-aatare keni a jerka duksa mándzawe am ɲane.

⁸ Zlaɲe ádaliye: edda una á fateruka hyema ge vara-aha-ɲara, sakwa emnde na tá am huɲe á há-aara ba ge ɲane, ɲane wá, dzalevdzale áte unɲule á Dadaamiya, ɲgulme ba edda una ɲabaaka Yaisu *Almasiihu ɲekideki na arge ɲane.

⁹ Má ká aɲkwa farfe zlaɲe ádaliye ge puwa wegyegwar ɲwasha áte nalmesheri geni kwá de melaterumele wá, sey ká puwa ba edda una hyephye iva kul unɲkwahe, ámaslán ndza zlalaaka á de gá zhele umele.

¹⁰ Adaliye: máki emnde keni ndza hayaranhaya slera-aara, máki ndza a fateru hyema ge egdzara-aara, ndza a liya wayve-aha am mba-aatare an unɲule-aara, ndza a baraternaabara sera ge emnde a Dadaamiya, ndza a melaterumele ge emnde na ndza ta shaa zlaɲa, máki ndza a magaa ba slera á magwire.

¹¹ Amá wegyege a mukse na zlaɲe gyaale á mukse wá, puweka zhera-aara, diyaɲka ambane watse á wáyá de gá zhele zlaɲe ádaliye, estuwa demda am fida yaikke, dzalevdzala áte unɲule á Yaisu *Almasiihu.

¹² Daaci estuwa tá de ɲezleka am shairiya, aɲaba badzaranvebadze elva na ndza ta ndaasa ba itare an we-aatare ganakini wayarka an ga zhele mazla-aara na.

¹³ Zlabe ádaliye: Ma de garka ba zhele umele keni, tá de gev masefe-aha, tá de d̄aba sera á wakyyi á emnde ge ja d̄aba ba dey. Á tsaaka an masefire, tá de bala paysada, tá de bala ice á dem duksa á emnde, tá de dem am elva-aha á emnde ba dey, tá de maga ba názu zlayeka d̄ekid̄eki na.

¹⁴ Adaba una n̄anna maa, wegyege a mukse, má ba zlabe gyaale á mukse wá, wayanwaya geni á de ga zhele ádaliye, á de yaya egdzara-aara, á de fanufe hyema ge huđe á há-aatare, geni a tateraaka barama ge kelaade-aha á miya ge zlazla zhera á miya.

¹⁵ Adaba tá an̄kwa emnde umele-aatare, kerten̄ dzalarevdzale áte un̄ule á Dadaamiya, ta d̄abete Shaitaine.

¹⁶ Mukse a fetarfe wá, máki jerje wegyege a mukse am dagave á vara-aha-n̄ara wá, a fanufe hyema ge wegyege a mukse n̄anna, a farka gwatame n̄anna ge aiklaisiya, geni aiklaisiya wá, á fateru hyema ge wegwegwar n̄washa na baaka emnde-aatare d̄ekid̄eki na.

¹⁷ Nazu yá bakaná ya áte emnde á sawari á aiklaisiya wá, má tá an̄kwa maga slera-aatare an un̄ule-aara wá, slafawatera we á kure ba kwakya. Baaka d̄eme seke emnde a bala waazu, antara emnde a kwaraterse wakita á Dadaamiya ge emnde.

¹⁸ Adaba a ba wakita á Dadaamiya: Ngudawanaanuka *japa ge we á dalau má an̄kwa á magakurá slera. A ba n̄ane zlabe ádaliye: Sleslera wá, zlayanlzaya ganakini á zuze mbera-aara.

¹⁹ Má ura a se icaar sera ge slesawari á aiklaisiya wá, lyiyeka elva-aara d̄ekid̄eki, sey má jerje seyde-aha buwa bi keye.

²⁰ Ge emnde na tá an̄kwa maga haypa na wá, naba valaterarvále á katafke á emnde bad̄emme, geni a waterwa lyáwa ge emnde umele.

²¹ Náwa názu yá bakaná ya á katafke á Dadaamiya, antara Yaisu *Almasiihu, antara á katafke á malika-aha na a dzeratersaa n̄ane na, n̄anaāa elva n̄anna ba shagera am ire á n̄a: kuveka ice á emnde, eggerka emnde d̄ekid̄eki.

²² Hadzalka ge puware *erva a barka ge ura geni á maga slera á aiklaisiya, amá ká zlauzle am gya hala á edda-aara emtsaade. Ekka wá, dauka ka á dem haypa á emnde d̄ekid̄eki, ettsufa ire á n̄a am cud̄ed̄d̄ire.

²³ Sheka sey ba yawe dan̄jwe mazla-aara, naba kuke egdza mbazla keni cekwaan̄gud̄i. Adaba uwe, ba kelaazare ka lapika, á wáká huđe á n̄a na wá, naba kuke geni ká shansha ngulmire.

²⁴ Haypa-aha á emnde umele wá, má zlabe kyarka ba shairiya-aatare keni, diyardiya emnde. Amá náza á emnde umele wá, tá taa diseka, sey tá dise am iga á shairiya.

²⁵ Slera shagera keni ba estuwa, tá an̄kwa nanna emnde. Ma naránka áte watsewatsire keni, á de shebeka d̄ekid̄eki.

6

¹ Una wá, yá baká elva á náve-aha. Bad̄emme á náve-aha, a faratersarfe ge dada-aha-aatare ba shagera, geni a zlazlarka emnde zhera á Dadaamiya, antara elva-aara na má an̄kwa kwaratersá miya ge emnde na.

² Daaci náve-aha na dada-aha-aatare garevge emnde a fetarfe na wá, a baránka am ire-aatare ganakini: n̄a gulanaagula fathersarfe, adaba gamiyevge egdzar mama-aha am elva á Yaisu *Almasiihu, mi ba kalkale mazla-aara. Una estuweka. A magarmága slera-aatare, baira a jaranauje

ge una werre. Afaba dada-aha-aatare nanna wá, itare fartarfe á ba an jirire áte Yaisu Almasiihu, daaci náve-aha-aatare keni wayaraterwaya ba kwakya. Kwaya nane duksa na ká baterná ka ge emnde, ká kwaratersekware emmága-aara keni.

Berbire a jirire

³ Má ankwá ura á kwaraterse elva umele tsekemme ge emnde, d'abaaka jirire á elva á Yaakadada Yaisu *Almasiihu na mí kwaratersá miya ge emnde na wá,

⁴ edda-aara baaka duksa na a disaa nane, á gálá ire ba dey, a dise ba gá jawe antara dzágwa elva an emnde. Jeba á emnde nanna wá, bademme á emnde tá ankwá cenatercena na, itare keni tá kátá gev ba seke itare. Ta gá jawe, tá zlazla emnde, tá dzamaterve duksa shagerka ge ukfe-aha-aatare.

⁵ Jeba á emnde nanna wá, gá jáwe á zleka ázetken d'ekideki, afaba shagerka enkale-aatare, diyarka jirire. Itare, tá turken má daremda am elva á Dadaamiya wá, watse tá geva emnde a berba.

⁶ Ge jirire wá, má dakemda am elva á Dadaamiya wá, gakevge sleberba ba jirire. Amá wá, sey máki ká ankwá á higa arge una ankwá am erwa á na.

⁷ Mí sem duniya an erwa dey, mí de eptsá keni á ba an erwa dey.

⁸ Daaci má shamiyansha kacakaca-aha á miya antara náza za wá, higaumihiga arge una nanna.

⁹ Amá emnde na tá ankwá á kuma berbire na wá, tá átire á wáyá duksa na ní á badza emnde ba d'ekideki na. Tá ankwá mbeda á dem bada á shaitaine, ta ba seke emnde na ní ta fem sera-aatare am zlegde. Tá de kédanaakeda shifa-aatare ba d'ekideki.

¹⁰ Wáyá á shungu wá, bademme á haypa-aha á ba am hufe-aara. Emnde umele, dzalarevdzale áte unjule á Dadaamiya afaba ba wáyá á shungu nanna. Ta naba yaa fetarfire ba d'ekideki, kina keni njaaka erwaunde-aatare d'ekideki.

Sawari-aha umele am halawuwa á elva

¹¹ Timaute, ekka wá, ka ura á Dadaamiya, ettsufa ire á na, ganávteka ge duksa nanna d'ekideki. Gevge slejirire á katafke á Dadaamiya, ká maga ba názena á kataná nane, ekhyanaaka fetarfire á na, antara wáyáva á na, ira farvaunde á na. Gevge ura kemaare áza emnde.

¹² Tsaatse ba shagera áte unjule á Dadaamiya, geni ká shánsha shifa na á zleka d'ekideki a daaká Dadaamiya ge nane na. Afaba una nanna ka magaa seydire á katafke á emnde kwakya áte elva na ka fetaara ka átekwa na.

¹³ Yá ndaaka afaba Dadaamiya na a femaa nane shifa am duksa bademme na, antara afaba Yaisu *Almasiihu na a magaa seydire á katafke á sleksu *Pilaatu na.

¹⁴ Effa hyema am názena a ndaaka Dadaamiya, emmága an erwaunde á na palle. Ettsufu ire á na, a jerka duksa mándzawe áte ka. Njinja á ba áte una nanna dem vacite na á de saasa Yaakadada Yaisu Almasiihu.

¹⁵ Á de sawa nane vacite na má bánba Dadaamiya Saksage, ba nane palle una Dadaamiya, ba nane palle una edda á barka, Slekse arge slekse-aha, Yaakadada á male-aha bademme na.

¹⁶ Ba nane palle una á njá an shifa dem ba ge d'ekideki. Ankwá á njá am tate á parakkire na baaka sleganavtege d'ekideki na. Baaka ura a naa

Dadaamiya. Zlabe á daliye baaka edda una á de nanna. Yaikkire antara hakuma wá, ba náza-aara palle dem ba ge deki deki. *Aamin.

¹⁷ Náwa názu ká baterán ge emnde a berba: ma garevge emnde a berba am duniya na keni, a magarka kuravire, a farka tama-aatare keni áte berbire. Adaba diyarka laukte na ni watse á zlala nalmáne nanna am erva-aatare. Itare keni a farfa tama-aatare á ba áte ndzedá á Dadaamiya na á vami tá nane duksa bademme, ganakini mí njinja an higa na.

¹⁸ Bateranba geni a magarmága maggwire ba kwakya an berbire-aatare, a magarmaga shagerire. A magarka wadahire, a varaterteva duksa-aatare ge emnde keni.

¹⁹ Má tá ankwá maganá áte una nanna wá, tá ankwá jahaná nalmane á jirire na á zleka deki deki na ge ire-aatare, tá de shansha shifa a jirire keni.

²⁰ Ekka Timaute wá, effa hyema am slera na a fakaara Dadaamiya na. Gateravteka ge emnde na wayarwaya befa nara ba dey, antara mága duksa na á zlalaaveka an elva á Dadaamiya deki deki na. Emnde nanna ta bantsa itare ta emnde a diya, amá diya-aatare nanna gevka diya jirire deki deki.

²¹ Ya ndaanaa adaba uwe estuwa? Adaba ndza ta bantsa emnde umele ba estuwa ganakini ta emnde a diya; cekwaangudi wá, ta naba yaa fetarfire ba deki deki.

A magakuránmaga Dadaamiya ngurna-aara.

Buwire á wakita na a puwantaa Paul ge TIMAUTE

Ga use á Paul ge Timaute

¹ Wakita na yá ankwá á puwetá ba iya Paul, ya slebelá á Yaisu *Almasiihu. Ya slebela áte namaari á Dadaamiya geni yá bálá elva á shifa na a baa Dadaamiya á vaterteva ge emnde na má garevge palle antara Yaisu Almasiihu na.

² Yá puwakte ge ekka wakita na Timaute, ekka na gakevge ba seke egdza-aaruwa wayanak-wáyá jipu na. A magarakanaamaga tara Eddemiya Dadaamiya, antara Yaakadada á miya Yaisu Almasiihu ngurna, a zarakvaarze, a varakteva hairire.

Paul ankwá á fanem ndzedfa am vuwa ge Timaute

³ Yá ankwá á slafaná we-aaruwa jipu ge Dadaamiya adaba ka. Ba Dadaamiya na yá ankwá á maganá slera an shaigerire á ervaunđe-aaruwa ba seke názá á eggye-aha-aaruwa werre na. Vayi vacika, ba kelaa má yá ankwá á maga maduwa wá, yá ankwá á yehaka-yeha ekka keni am hufde-aara.

⁴ Am sarte na ya zlalá ázekure, ekka ndza ka kyuwa á ba an yáwe á kyuwa, una nanna zlafe ankwá am ire-aaruwa. Wayanwáyá an ervaunđe-aaruwa bademme, ganakini yá puwetepuwa ice-aaruwa áte ka, á naatenáhá ervaunđe-aaruwa an higa.

⁵ Yá ankwá á slafaná we-aaruwa jipu ge Dadaamiya á ba ya na wá, adaba diyandiya ganakini faktarfe áte Yaisu *Almasiihu ba jire. Fetarfire á na ba seke názá á mama-aha á na tara Luwiz, antara emmerja Aiwnike. Kina wá, diyandiya ganakini fetarfire á na keni ba seke náza-aatare.

⁶ Adaba fetarfire á na nanna wá, yá ankwá á yehakanteyeha zlafe adaliye hákuma na a vaktáa Dadaamiya ge mága slera-aara am sarte na ya puwakar *erva a barka-aaruwa na. Emmága slera an hákuma nanna,

⁷ gazleka dekideki. Adaba Dadaamiya vamiteka shedekwe na á puwaná vuwa ge ura, amá Shedekwe na ni á vante dzanđanjire ge ura, á vante wáyávre ge ura, ira enjkale ganakini mi nanaanja vuwa á miya.

⁸ Adaba una nanna, manka lyawa dekideki ge mága seydire á Yaakadada á miya. Ma iya na náwa yá am danggay adaba nane na keni, manka lyawa ge ba diyakidiyire. Naba eksarekse ba seke náza-aaruwa, zladá na má a fakaara Dadaamiya adaba slera á labare á higa. Emmága una nanna an hákuma na a vaktáa Dadaamiya na.

⁹ Dadaamiya wá, a dahamitaa ba nane, a lyamisaa nane geni mi gevge emnde-aara. A magamiyaa una nanna adaba shagerire á slera á miya ka, a magamiyaa ba ngurna-aara, a wayetaa ba ervaunđe-aara. A magamiyaa ngurna nanna kwaye am fakta á duksa bademme á kya erva an Yaisu *Almasiihu.

¹⁰ Amá kina wá, Dadaamiya marsemáre ngurna-aara nanna ba parakke mazla-aara an sawa á Yaisu Almasiihu Sleyamilya. A se kefanáa nane hákuma á emtsa, a marese ganakini má lyamivalya labáre á higa wá, mi shansha shifa na á zleka na.

¹¹ Iya wá, Dadaamiya a give slebela á Yaisu Almasiihu ñanna ðeme, geni yá balaterá labáre á higa ñanna ge emnde, antara geni yá kwaratersekwáre.

¹² Kina yá am zlaða aðaba ba una ñanna. Amá ðaaka lámbe-aaruwa ðekidëki, aðaba diyandiya edda una ya fetaara ya áte ñane. Baaka shaige-aaruwa ðekidëki, diyandiya ganakini ñane á dzegwándzegwa fanu hyema ge duksa ñanna a yinaa am erva na, dem vaci zla á duniya.

¹³ Ekka keni ndaaternda ka ba elva a jirire na ya ndakndaa na ge emnde an wáyávire, ká ámbera á fetarfe am ervaunðe á ña. Hákuma á emmága una ñanna wá, mi shanaa á ba áza Yaisu Almasiihu.

¹⁴ Fanufe hyema ba shagera ge labáre á higa na Dadaamiya a yanaa am erva á ña na. Fanufe hyema an hákuma na a vaktaa Shedëkwe Cufedðe na anjwa á njá am miya na.

¹⁵ Baðemme á emnde á Dadaamiya na tá am haha á Aziya yariyaaya, diyakdiya ba ka keni una ñanna. Antara ba tara Figailus antara Hairmauzhaine keni tá á ba am emnde ñanna.

¹⁶ Amá Aunaizifaur wá, yá anjwa á yekanu barka á Yaakadada ge ñane, antara emnde na tá am huðe á há-aara baðemme. Aðaba ñane a ekhyiyaa ervaunðe ba kelaaazare, magaaka lyawa ðekidëki ge ndavindáva, yá am dangay tsa.

¹⁷ Am sarte na samsa ñane á sem Rauma, a tatayiyya an erjkale-aara baðemme, a naba se beribera am tate na yá amkwa.

¹⁸ Ñane keni a yánka Yaakadada. Kwakyire á slera na a maginaa ñane am Aifaisus wá, ba ka keni diyakdiya. Sey watse á pelansepela Yaakadada vaci tsafaya.

2

*Sawji á Yaisu *Almasiihu an jirire*

¹ Daaci ekka wá, eccena názena yá bakaná ya egdza-aaruwa: Yánya a ndzedaktendzedá ba Yaisu *Almasiihu an ñgurna na a magaminaa ñane aðaba gamiyeve palle antara ñane na.

² Elva na ka cenanaa ázerwa, ya balanaa á katafke á zlamaakelaawa na wá, ekka keni vaterteva ge emnde a jirire na ni watse tá dzegwándzegwa kwaraterse ge emnde umele keni.

³ Zlaða na má a fakaara Dadaamiya aðaba zhara á Yaisu Almasiihu wá, naba ekserekse, gevge sawji á jirire, sawji á Yaisu Almasiihu.

⁴ Sawji á jirire wá, má á kátá háyá áza male-aatare, á duka á dem elva á emnde a ekse ðekidëki.

⁵ Ba duksa palle ge emnde a zhagade ganakini á de icaná ware ire. Diyeddiye geni máki edda-aara magaaka názena ta kwaratersekwáre ge maganaa am zhagade-aatare, ñane á shánka duksa na ni tá vaterte ge emnde na ta icanaa itare ire.

⁶ Zlaðe áðaliye, sleherða na ni anjwa á herðaná fe ge zanwe-aara wá, zlaya á lyevaalya ba ñane zunjwe dza á ñgedepa-aara am duksa na ta halanaa am fe ñanna.

⁷ Eppuwa sawari am ire á ña áte elva-aha ñanna ya tsakanaa ya na, a melakumela Yaakadada am huðe-aara ganakini ká diyeddiye baðemme.

⁸ Yeheteyeha Yaisu *Almasiihu na a naba tsetaa am faya, nane ndza wulfe á *Dawuda na. Kwaya nane názu ni ya beranaa ya am labáre á higa na yá ankwá ðalaná ya na.

⁹ Yá ankwá shá zladá kina, náwa ta se ngudiyaa am danggay keni, adaba ba una nanna palle. Ta give ba seke ya gu duksa mándzawe. Amá ta dzegwánka nguda elva á Dadaamiya, nane á zlala á ba á de katafke.

¹⁰ Adaba una nanna, ma vaatara keni yá báshá ba zladá nanna. Yá ðashaná adaba emnde na tá an dzera áza Dadaamiya na, geni itare keni a sharánsha lya shifa-aatare áza Yaisu Almasiihu, a sharánsha de nja antara nane am yaikkire-aara.

¹¹ Náwa elva a jirire zlaðe ádaliye yá bakaná ya:

Máki emtsamimtsa kerde antara nane, ge tse keni, watse mí tsetse zlaðe ádaliye an shifa antara nane.

¹² Máki mí ðasha zladá wá, watse mí de nja ba kerde am yaikkire-aara keni. Amá máki yaminaaya nane wá, nane keni watse á de yamiyaaya.

¹³ Ma mi eptsantaa miya elva ge ðaba nane keni, nane á eptseka elva-aara na a ndaasa áte miya na ðekideki, nane á taa badzanveka elva-aara.

Sleslera na shagera zlaláva-aara

¹⁴ Yehateranteyeha elva-aha nanna ya bakanaa ya na ge emnde a fetarfe, faterfa magiya ba shagera á katafke á Dadaamiya, geni a magarka gájáwe am elva. Adaba gájáwe wá, á melanuka ge ura ðekideki, baira á badza emnde a eccena-aara.

¹⁵ Ekka wá, tsaatse ba shagera áte una á kataná Dadaamiya. Gevge sleslera á jirire na á manka zherwe am slera-aara ðekideki na. Bateránba elva a jirire na ge emnde an unjule-aara.

¹⁶ Amá gájáwe wá, ekka feka we á na á dem huðe-aara, adaba ðaaka nampire-aara, wayaaka Dadaamiya. Emnde a mága una nanna ta far ba báza an Dadaamiya.

¹⁷ Itare ka palle, elva-aatare nanna á far ba za slede, ba seke wige na ankwá á hwiya na. Tara Himainaiyus, antara Filaistus wá, tá ankwá am emnde nanna.

¹⁸ Itare wá, jaraaveje áte unjule á jirire. Adaba ta bántsa itare ðaaka tse á emnde am faya mazla-aara, dedda zamane-aara. Daaci emnde umele yaránya unjule á Dadaamiya adaba lámare-aatare.

¹⁹ Amá jirire á Dadaamiya wá, njaanja degdege ba seke ekte á bere na ni an mága shagera na, ðaaka gejava-aara. Ta puwetaa áte ekte á bere nanna, a ba itare: Yaakadada diyaadiya emnde-aara. Ta puwete zlaðe ádaliye, a ba itare: Ma a ndasaa ware parakke ganakini nane wá, átuge Yaakadada, a manka mandzawire mazla-aara.

²⁰ Am mba á emnde a berba wá, ankwá kazlanja gergere: Gahe-aha gergere antara tasa-aha gergere. Kazlanja nanna wá, umele ta maganaa an dindar antara lipela, amá umele-aha-aara wá, ta maganaa á ba an haha, antara náfa. Mága slera an kazlanja nanna keni gergere bademme. Kazlanja na an dárádza na, tá maga slera na an dárádza na an nane. Amá kazlanja na cekwa dárádza-aara na wá, tá maga slera na cekwa dárádza-aara keni an nane.

²¹ Ba duksa palle ge miya keni. Edda una an bara ervaunðe-aara, nane cufedde am shagerkire nanna yá ankwá á ndahaná ya na wá, nane an

fa giraara áza Dadaamiya ba seke kazlanja na an dárádza na, ge maganaa slera á jirire ma vaatara keni. Adaba nane a yanaa ire-aara bademme ge Yaakadada-aara.

²² Adaba una nanna, ekka wá, kumeka názena tá kumaná dawale-aha umele an ervaunđe-aatare bademme na, njeka antara jeba á emnde nanna dekideki. Ekka wá, emmága ba jirire an ervaunđe á nja palle, fetarfe an ervaunđe á nja palle, emmága wáyávire, njawinja lapiya antara emnde na an bára ervaunđe-aatare, tá anƙwa á njala Yaakadada.

²³ Amá máki tá gá jawe am fida ba dey emnde, bi tá gá jawe arge náza laakire ba dey, duka á dem huđe-aara dekideki. Adaba diyakdiya geni á sa ba dágala.

²⁴ Sleslera á Yaakadada wá, á zlayánka dágala. Nane wá, shagera a gevge slefaterá ervaunđe ge emnde bademme, slekwaraterse duksa an unjule-aara, slekemaare áza emnde bademme.

²⁵ Nane wá, a kwaratersekwáre duksa an shagerire á ervaunđe ge emnde na tá nyanya elva-aara na keni, ámbane watse Dadaamiya á magateránmaga ngurna, tá de diyeddiye jirire, tá de maga tuba.

²⁶ Daaci estuwa, watse tá diyeddiye názu am shifa-aatare, watse tá sesse am zlegde na a tsagwadatervaa Shaitaine, ma uwe keni tá maganá á ba áte náza-aara na.

3

Názu watse á magava má herzhapteherzhe zla á duniya

¹ Diyeddiye ganakini má herzhapteherzhe zla á duniya wá, watse anƙwa sarte-aha na ni zlazladá jipu na.

² Adaba bademme á emnde, ma ware keni watse á dzámá ba ire-aara palle, emnde tá de gevá emnde a wáyá shungu an ervaunđe-aatare bademme, tá de maga ba kurávire antara gálá ire, tá de valya elva mándzawe áte Dadaamiya, tá de fathersarka ge dada-aha-aatare antara mama-aha-aatare dekideki. Ma tá melaterumele emnde umele keni, tá de slafateránka we, tá de feka zherwe áte názu am dalbe á Dadaamiya dekideki.

³ Emnde tá de gevá mándzawe-aha á ba am huđe á há-aatare keni, watse baaka zezarzire ázetare dekideki, tá de valya ba elva mándzawe, watse slera-aatare ba dágala. Emnde tá de tsufeteka we-aatare dekideki, ervaunđe-aatare á de yanaaya jirire ba dekideki.

⁴ Zlafe ádaliye, emnde tá de ndaha ba elva á fitenire áte ura, tá de dzameka názu á katafke watse á saterná mága-aatare nanna, itare tá de gálá ba ire, tá de daba ba emtakire á duniya arge daba Dadaamiya.

⁵ Jeba á emnde nanna wá, watse ta ba seke emnde á Dadaamiya deme, amá wá, eksaranteka hákuma-aara ganakini á gatervege emnde-aara á ba an jirire. Ekka wá, njauka antara jeba á emnde nanna dekideki.

⁶ Jeba á emnde nanna wá, ba kina keni emnde umele-aatare tá ámberá á ba ngyangye á dem huđe á há á emnde an nasherire, tá de zlerma njwasha na tsemarka ire-aatare na, ganakini tá lyevaalya elva-aatare, tá maga ba názena á kataná ire-aatare na, tá tegaavka an haypa dekideki.

⁷ Nwasha nanna keni ba kelazare tá tsaha ba duksa tsa, amá tá cenvaaka jirire á Dadaamiya dekideki.

⁸ Emnde a de zlerma njwasha nanna wá, ta yanaa á ba an ervarva jirire á Dadaamiya ba seke náza tara Yannais antara Yambairais na ndza ta yaa

elva á Muusa werre na. Emnde ñanna badzavbadze enjkale-aatare, tá fetarka an unñjule-aara ðekideki.

⁹ Amá watse tá zlaleka á de katafke an slera-aatare ñanna, aǎaba watse kwakya emnde na tá de diyeddiye ñgudfiyire na tá maganá itare, ba seke una ndza ta disaa emndu werre náza á tara Yannais, antara Yambairais na.

Tsaatse á ba áte názena ka tsasaa ka

¹⁰ Amá ekka wá, diyakdiya názu yá ankwá á kwaratersa ya ge emnde, ba palle keni á kedakarka ðekideki. Zlalava-aaruwa, názu yá kwamáná ya am slera-aaruwa, fetarfire-aaruwa an Dadaamiya, farvaunǎe-aaruwa, wáyáva-aaruwa, ira dzanǎzanǎjire-aaruwa am elva á Dadaamiya, baǎemme diyakdiya.

¹¹ Zlaǎe áǎaliye, ekka diyakdiya palasa na ta magiyaa emnde, antara zlaǎa-aha-aaruwa umele am Antakiya, antara am Ikauniya, ira am Listira. Ma nanánna zlaǎa keni, enǎlisenǎzle Yaakadada am zlaǎa-aha ñanna baǎemme.

¹² Deme keni wá, emnde na ni garevge palle antara Yaisu *Almasiihu tá kátá njá áte una á kataná Dadaamiya wá, itare tá nanna palasa áza emnde.

¹³ Amá emnde a mándzawe antara ñgudfi-aha ñanna wá, baaka tsemartse-aatare ðekideki, zlalava-aatare á de far ba báǎza, aǎaba á kedaterá shaitaine, lauktu itare keni tá de keda emnde umele ñanna.

¹⁴ Amá ekka wá, tsaatse á ba áte názena ka tsasaa ka, ka lyevaa an ervaunǎe á ña palle na. Aǎaba diyakaterdiya emnde na ni ta kwaraksekwáre na, diyakdiya ganakini ta kwaraksaa á ba an ervaunǎe-aatare palle.

¹⁵ Tsaatse á ba áte názena ka tsasaa ka, aǎaba ka waltaa á ba an diya názu am wakita á Dadaamiya. Daaci wakita ñanna á dzegwándzegwa vakte enjkale ge ǎaba unñjule a lya, ganakini a lyakaalya Dadaamiya aǎaba fetarfire á ña áte Yaisu *Almasiihu.

¹⁶ Baǎemme á duksa na ni ta puwetaa am wakita á Dadaamiya na wá, a baterna ba ñane an hákuma á Shedekwe-aara ge emnde ñanna. Á kwaramisá ba wakita ñanna jirire á Dadaamiya, á maraná ñane haypa-aha á miya, á tsamimare ba ñane am báǎza-aha á miya, á kwaramisá ñane zláǎava a jirire na á kataná Dadaamiya.

¹⁷ Baǎemme á una ñanna wá, ba ganakini ura á Dadaamiya wá, a jerka duksa mándzawe áte ñane. Ma vaatara keni ñane wá, á njá á ba am niya á máǎa duksa shagera.

4

¹ Náwa názu yá ndaaka ya aǎaba Dadaamiya, antara aǎaba Yaisu *Almasiihu na watse á kyáná ñane shairiya á emnde a faya, antara náza á emnde na tá an shifa baǎemme na. Yaisu wá, ba jirire watse á sawa, á se maga sleksire-aara. Yá ankwá á ndaaka aǎaba una ñanna:

² Ekka wá, ndaternda ka ba elva á Dadaamiya ge emnde an ndzedá á ña baǎemme, a kezlaranǎka elva á ña ðekideki. Wayarwáyá an wayarka keni naba ndaterndaa ka, marateránmára haypa-aha-aatare ba parakke, valaterarvale ba shagera, fateremfa ndzedá am vuwa, kwaratersekwáre duksa á ba an farvaunǎe.

³ Emmága una ñanna. Adaba aṅkwa á sawa sarte na ni watse emnde tá ceneka jirire na tá de kwaratersekwáre dekideki. Watse hyema-aatare á kátá cena ba shagerkire na tá kataná itare, daaci watse tá jáháva á ba á deza malum-aha á fida na tá kwaraterse ba názena emtake am hyema-aatare na. Malum-aha ñanna keni watse ta vayye jipu.

⁴ Watse emnde tá ceneka jirire mazla-aara, watse tá jáháva á ba áza emnde a bálá fida ñanna. Una ñanna názena tá de fa hyema emnde ge eccena-aara.

⁵ Amá ekka wá, tsaatse á ba áte slera á ña, ebbálá labáre á higa. Gevge slefarvaunḡe am zlaḡa, maganaamaga slera na a fakaara Dadaamiya bademme.

⁶ Náza-aaruwa wá, yá haraaka kwakya mazla-aara, zlauzla sarte-aaruwa, yá de gevá ba seke sadake na tá vante ge Dadaamiya na.

⁷ Iya zlanuzle am wáva-aaruwa á ba an unḡule-aara am slera á Yaisu *Almasiihu. Maganaamaga názena a fiyaara Dadaamiya, ganevge ba seke edda una ni a icanaa ñane ire am zhagade, ganakini watse á de icaná ware ire. Kezlananveka fetarfire-aaruwa áte názena mi fetaare átekwa.

⁸ Kina wá, tá aṅkwa ufiyá an laḡa na tá de tegater ge emnde a jirire vaci shairiya. Laḡa ñanna á de vitá ba Yaakadada an erva-aara, ñane edda á shairiya á jirire. Á de vite ge iya ka palle, amá ge emnde na ni wayaawáyá ervaunḡe-aatare an sawa-aara bademme.

Ba Yaakadada palle una aṅkwa antara Paul

⁹ Emmága watsewatsire se beribera áhuna, shekwaaka dekideki.

¹⁰ Yiyaaya Daimas zlazlálá á dem Taisalauniki, adaba ñane a hayaa ba duniya na. Kairaiskais wá, ñane a dem Galatiya. Titus a dem Dalmatiya.

¹¹ A juwa ba Lukas palle ázerwa. Má ká sawa ñanna wá, siyánsa Markus am erva, adaba ñane á meliyumele jipu am slera-aaruwa.

¹² Tikikus wá, ñane ya belanaa ba iya á dem Aifaisus.

¹³ Má ká sawa wá, dedde á kya Terauwas, lyivaalya nangyuwe á ekhye-aaruwa ya yanaa am mba á Karpus, haliyantehálá antara wakita-aha-aaruwa keni aṅkwa ya yanaa áhuwa. Wakita-aha ñanna, kwakya-aara yá kátá ba una-aha na ta maganaa an gwagwa na.

¹⁴ Alaikzandere edda á egzla wá, magiyánmaga emtanḡkire kwakya. Duksa na a magitaa ñane na wá, sey á de kyaná ba Dadaamiya shairiya-aara.

¹⁵ Etsufa ire á ña. Ekka keni á de magaktemága ba estuwa. Adaba ñane yanaaya ervaunḡe-aara elva na mi kwaratersaa miya ge emnde na.

¹⁶ Vacite na ta di ge zunḡwire á de katafke á shairiya ganakini yá ndaasende jirire-aaruwa wá, palle á ura a tsifetse baaka dekideki, bademme á emnde yariyaaya. A dateránda Dadaamiya gabela.

¹⁷ Amá wá, ndza aṅkwa Yaakadada antara ya, a vitaa ñane ndzedá. An ndzedá na a vitaa ñane, ya magaa waazu á elva-aara bademme á dem hyema á emnde a larde gergere. Enḡlisenḡzla Yaakadada am mbuwe á ervare.

¹⁸ Baaka shaige-aaruwa dekideki, ma am lámare-ara keni á de nezlisenḡzla Yaakadada, á diyaada ba lapilayye á dem zlanana-aara am samaya. Yaikkire ba náza-aara palle, dem ba ge dekideki. *Aamin.

Paul aṅkwa á gater use-aara ge emnde umele keni

¹⁹ Gaterga use-aaruwa ge tara Akilas, antara mukse-aara Piriskila, ira emnde á Aunaizifaur.

²⁰ Airastus, njane anjwa am Kaurintus duksa-aara. Tauraufimus wá, ya yanaa am Milaitus adaba á wáná vuwa-aara.

²¹ Emmága watsewatsire ganakini ká saasa á sehuna lauktu á sawa sarte á ekhye.

Tá anjwa á gak use-aatare tara Aiwbulus, Pudais, Linus, Kalawdiya, antara egdzar mama-aha á miya emnde a fetarfe na tá áhuna bademme.

²² A njiinja Yaakadada antara ka. A magakuránmaga Dadaamiya ngurna ma ge ware á kure keni bademme.

Wakita na a puwantaa Paul ge TITUS

Ga use á Paul ge Titus

¹ Wakita na yá anƙwa á puwetá ba iya Paul, ya nave á Dadaamiya, ya slebela á Yaisu *Almasiihu. Slera-aaruwa wá, ya se melateru ge emnde na a dzeratersaa Dadaamiya na, geni tá de fetarfe áte ɗane, ira tá diyeddiye zlafe jirire-aara. Jirire-aara ɗanna maa, á fa ura áte unɗule á Dadaamiya.

² Ate unɗule á Dadaamiya ɗanna maa, emnde ta naba diyeddiye geni sharansha shifa na á zleka na. Adaba Dadaamiya wá, ɗane á iceka fida deƙideƙi, ndza a ɗuɗateraa namána-aara ge emnde, kwaye am fakte á duksa baɗemme, geni tá de shá shifa ɗanna.

³ Ba samsa sarte na ndza a fanaa ɗane na wá, a naba jesarehe ge shifa ɗanna am elva-aara na tá anƙwa balaná emnde-aara na. Ge iya keni a fiyaare ba Dadaamiya na Sleyamiliya na slera á de balatera elva ɗanna ge emnde umele keni.

⁴ Yá anƙwa puwakta ge ekka Titus, ekka na gakevge ba seke egdza-aaruwa, adaba má áte barama palle am elva á Yaisu *Almasiihu. Tara Eddemiya Dadaamiya tá antara Yaisu Almasiihu Sleyamiliya, a magarakanaamaga ɗurna, a varakteva hairire.

Slera á Titus am larde á Kairaita

⁵ Ndza ya yakaa am Kairaita geni ká tsatsanaatsatse názena ndza jauje na, ira ká bazlaterbázla male-aha á aiklaisiya am ekse-aha baɗemme ba seke una ya ndakndaa na.

⁶ Má ká fá ura am malire á aiklaisiya wá, sey ká fa edda una baaka duksa mándzawe am ɗane, zhele á mukse palle, egdzara-aara keni fartarfe áte Yaisu *Almasiihu, shagera zlalava-aatare keni. Daaci emnde tá taa shánka duksa mándzawe áte itare, tá anƙwa nanna geni egdzara ɗanna tá anƙwa fansarfe ge eddetare.

⁷ Male am aiklaisiya wá, ɗane sleslera á Dadaamiya. Adaba una ɗanna, sey ká fá ba edda una baaka duksa mandzawe áte ɗane. Á taa gevka an edda una á kátá gálá, bi slervauɗfe, bi slembazla, bi sledágala an emnde, bi sletataya nalmane an zlerma.

⁸ Sey edda una á lyiya wayve-aha-aara an higa, á kátá mága ba shagerire. Adaliye, sey slenƙale antara slejirire, slecufedde, á ɗanaaɗa vuwa-aara.

⁹ Male á aiklaisiya wá, sey edda una ɗanaaɗa jirire á elva á Dadaamiya na má anƙwa kwaratersá miya ge emnde na. Daaci ɗane keni á dzegwándzegwa vaterte ndzedá ge emnde umele keni an elva ɗanna, á naba dzegwándzegwa ndaterndaha ba parakke haypa-aatare ge emnde na kwalarevkwale jirire á Dadaamiya na keni.

¹⁰ Bazlaterbázla á ba áte una yá anƙwa ndakndaa na, adaba tá vayye jipu emnde na degdege ire-aatare, tá tsáká ba elva na baaka sera-aara deƙideƙi na, tá keɗa ba emnde an ɗane. Jeba á emnde ɗanna vayya ba Yahudiya-aha na ta bantsa itare: sey emnde tá demda am sheɗfekwe na.

¹¹ Daaci male-aha á aiklaisiya-aha wá, sey tá ndaternda ba parakke ge Yahudiya-aha ɗanna geni a ɗaruɗe we-aatare ba tseriyye, adaba tá weshá

emnde kwakya am mba-aha-aatare an elva-aha-aatare ñanna. Elva na tá ankwá kwaratersá itare ge emnde na wá, una zlayeka ðekideki, tá zlerma ba shungu an ñane.

¹² Ndza ankwá ura Kairaita umele nabi wá, ba ñane keni a ba ñane: Emnde a Kairaita tá njá á maga ba fida, ta ba seke dabba-aha an mandzawire, ta emnde a masefe zlafe áðaliye, ñaaka nampire-aatare ðekideki, slera-aatare ba huðe.

¹³ Elva a nabi ñanna wá, ba jirire. Daaci ekka wá, valaterarvala ba shagera ge jeba á Kairaita-aha ñanna, lauktu itare keni tá de ðaba Dadaamiya á ba an jirire.

¹⁴ Belaternaaka una sey ba ka ndaterndaha geni á ðabarka elva á eggye-aha á Yahudiya-aha antara naðe-aha á emnde na tá ðabeka jirire á Dadaamiya na.

¹⁵ Emnde na dzayye erwaunðe-aatare á katafke á Dadaamiya wá, ma jeba-ara keni, tá slaslanu ba ge cuðeððire. Amá emnde na fartareka áte Dadaamiya wá, erwaunðe-aatare ðanñwe, ma jeba-ara keni itare tá slaslanu ba ge ðanñwire. Baðemme á názena tá slaslana itare am erwaunðe-aatare, antara názena tá maganá itare, duksa á zherwe baðemme, amá ñaaka lambe-aatare ge itare.

¹⁶ A ba itare ta emnde á Dadaamiya, amá názena tá maganá itare wá, shagerka ðekideki. Daaci tá ðise á ba áte una ñanna emnde geni itare ðabarka Dadaamiya. Aðaba tá fansareka ðekideki ge ñane, ta kelaade-aha jipu am ice-aara, tá taa maganaaka duksa shagera.

2

Náwa tá ðabaná estuwa emnde unñule á Dadaamiya

¹ Amá Titus ekka wá, kwaratersekwáre ka ba jirire á Dadaamiya ge emnde.

² Bateránba ge emgyegwar zála geni a garevge emnde a enkwale, a magarmága duksa á ba áte unñule-aara, a kwararukwáre vuwa-aatare am duksa baðemme, a garevge emnde a wáyáva, emnde a farwaunðe antara emnde a fetarfe.

³ Ba estuwa ge emgyegwar ñwasha keni, naba ndaternda ka geni a magarmága názena á kataná Dadaamiya. A ñalarka paysaða, a garevka emnde a mbazla, amá a kwararatersekwáre zlaláva na shagera ge emnde umele keni.

⁴ Má emgyegwar ñwasha tá nja estuwa, ñwasha umele keni tá de tsahese áte itare geni tá wayaná estara emnde zala-aha-aatare, ira egdzara-aatare.

⁵ Zlafe áðaliye tá de tsahese mága enkwale á jirire am duksa baðemme, tá de dzegwándzegwa ñá vuwa-aatare, tá de gev ñwasha jirire am huðe á há-aatare, tá de fatersare ge zala-aha-aatare. Daaci má zlalava-aatare gevge estuwa, emnde keni tá de ndaaka elva mándzawe áte elva á Dadaamiya.

⁶ Ba estuwa ge dawalaa keni, naba ndaternda geni a garevge emnde a enkwale am duksa baðemme.

⁷ Ekka keni sey ká maga ba duksa na ni watse shagera na, lauktu dawalaa umele keni tá de ðaba ba sera á ña. Máki ká ankwá kwaraterse duksa, kwaratersekwáre á ba an jirire, an enkwale á ña baðemme.

⁸ Kwaratersekware jirire á Dadaamiya ge emnde, áte una ni baaka ura á de epsawa elva á ña ñanna, daaci emnde na tá kátá nyanya elva á ña na keni, tá de háslá ba itare, adába tá de shanka duksa mándzawe áte miya.

⁹ Ba estuwa ge nave-aha keni, naba ndaternda geni a faratersarfe ba kelaazare ge dada-aha-aatare, a magarateránmaga názena tá kataná itare na, a kwalarevka elva-aatare d'ekideki.

¹⁰ A ilarka egdzar duksa-aha-aatare. Arge una ñanna wá, itare a magarmága ba slera-aatare, daaci tá de dise áte una ñanna dada-aha-aatare geni dzayye ervaunđe-aatare. Má tá nja estuwa, emnde tá de fa zherwe áte elva á Dadaamiya Slelyamilya na má ankwá ndaná miya na.

¹¹ Shagera emnde a fetarfe tá njá áte una yá ankwá ndakndaha na, adába Dadaamiya keni marsemare ngurna-aara áte ice á emnde bademme, geni ñane wayaawaya á lyamiyaalya.

¹² Dadaamiya a magamiyaa ngurna estuwa na wá, daaci adába ngurna ñanna wá, má dzegwándzegwa yá mága názu wayaaka ñane, ira shagerkire na á kataná ervaunđe á emnde am duniya. Am zamane á miya kina na wá, gaumiyevege emnde a enkwale, emnde a jirire, emnde a mága namaari á Dadaamiya.

¹³ Magaumimága una, ge páká háre yaikke na má tamáná miya ge de higa am hudé-aara na. Amaana: Vaci sleksire á Dadaamiya, vaci sawa á Yaisu *Almasihu na Slelyamilya.

¹⁴ Ñane a naba emtsehe adába miya, geni a varamisevare am haypa á miya bademme, geni a gamiyevege emnde cufedde á katafke-aara, mí higa ge mága shagerire.

¹⁵ Kwaye ñane duksa na ká de kwaratersá ka ge emnde. Adaliye: fateremfa ndzedá am vuwa ge emnde na tá ankwá cenakvaara elva na, naba valaterarvala ge emnde na tá cenka elva á ña na keni. Má ká ndaha elva, ndaterndaha á ba an hakuma, a epsawaranká d'ekideki.

3

Zlalava á emnde na sharansha shifa anwaslire

¹ Yehateranteyeha ge emnde a fetarfe geni a faratersarfe ge slekse-aha á larde, antara male-aha á ekse, a magarka gardíre am názena tá ndaná itare, amá ma vaatara keni a magarmága niya á mága názu shagera.

² Bateránba zlafe adaliye geni a valyarka elva yayiaihe áte ura, a dagalarka an emnde. Itare wá, a garevge emnde a kemaare, a farfa dárádza áte emnde umele keni.

³ Ba miya keni ndza cekwa enkwale á miya werre, ndza má fansareka ge ura d'ekideki, ndza má an kedá áte unjule á jirire, ndza má maga ba shagerkire á duksa na á kataná ervaunđe á miya, ndza ma emnde a mándzawe, ndza má shelha áte duksa á ura, ndza má hayánka emnde d'ekideki, itare keni tá hayámika.

⁴ Ma ndza má maga ba una ñanna keni, am sarte na hyephye sarte á Dadaamiya Slelyamilya wá, a naba maramiya kwakyire á kemaarire-aara geni ñane wayaawáyá emnde bademme.

⁵ Daaci a naba lyamisehe. A lyamise adába mi maganaa duksa ka, a lyamise adába kwakya zezarzi-aara. An hakuma á Shedfekwe Cufedde a baramise haypa am ervaunđe, a yamise ge buwire, geni má shansha shifa anwaslire.

⁶ Dadaamiya a vamite Shedefkwe-aara baaka zlakta-aara á kya erva an Yaisu *Almasiihu Slelyamilya.

⁷ A magamiyaa ngurna geni mí gevge emnde a jirire á katafke-aara, má de shansha shifa na á zleka na keni baaka shaige-aara.

⁸ Baɗemme á elva-aha ɗanna, ba jirire. Wayanwaya ka ndaterndaha ba kelaazare ge emnde a fetarfe, geni a magarmága duksa áte unɗule-aara. Mága duksa an unɗule-aara wá, shagera a naba melaterumele ge emnde umele keni.

⁹ Má emnde tá maga ga jawe am dagave-aatare wá, feka we á ɗa am huɗe-aara. Ma tá ga jawe arge ɗabava á eggye-aha werre, ma arge naɗe-aha á Yahudiya-aha keni, feka we á ɗa á dem huɗe-aara ɗekidɗeki, aɗaba baaka nampire-aara.

¹⁰ Má jerje sletega ye á emnde, naba valarvale ge edda-aara. Má zlaɓe á yanka wá, valarvale ge buwire. Má á cenka ɗekidɗeki wá, ɗabeka tate-aara.

¹¹ Ba ekka keni diyakdiya geni jeba á emnde ɗanna jaraaveje áte barama á Dadaamiya, itare mbarsembe mága mandzawire, haypa-aatare á sheɓeka ɗekidɗeki.

Ga use á Paul am halavuwa á elva-aha

¹² Náwa watse yá bela ura á dezekure, bi Artaimas bi Tikikus. Má daada wá, ettataya pute ba watsewatse ge dezeruwa am Nikaupaulis. Náwa njanantenja átekwa, geni yá de njá áhuwa am sarte á ekhye.

¹³ Melaterumele ba shagera ge tara Zainas ɗane una edda á shairiya, tá antara Apaulaus, geni a ektsaterareka náza a ja wedere-aatare am shula má tsarettse azekure.

¹⁴ Emnde a miya keni, sey a tsartsaha mága slera á maggwire, lauktu tá de mbesembe itare keni melateru ge emnde na cekwa ndzeɗa-aatare ge ja wedera á jirire. A magarmaga una ɗanna geni zlaláwa-aatare a gevka ba dey.

¹⁵ Baɗemme á emnde na ɗa kerɗe áhuna tá aɗkwa gak use-aatare. Gaterga use-aaruwa ge egdzar mama-aha á miya am fetarfire. A hyantehye Dadaamiya ngurna-aara áte kure baɗemme á kure.

Wakita na a puwantaa Paul ge FILAIMAUN

Ga use á Paul ge Filaimaun

¹ Ba iya Paul yá am dangay adaba slera á Yaisu *Almasiihu, njá ankwá puwaktá wakita na antara egdza emmemiya Timaute, njá puwakante ge ekka Filaimaun, ka ura á njere, slera á miya palle na.

² Njá puwakurte ge kure antara egdza emmemiya Afiya antara Arkipus njane una palle á miya am wáva ge mága slera á Yaisu Almasiihu, ira emnde na tá jáhava am mba á njá ge cena waazu na bademme.

³ Eddemiya Dadaamiya antara Yaakadada Yaisu Almasiihu a magarukuránmaga ngurna, a varakurteva hairire.

Fetarfire antara wayavire á Filaimaun

⁴ Ba kelaa ma yá ankwá á maga maduwa-aaruwa ádeza Dadaamiya wá, yá slafaná we-aaruwa jipu adaba ka am maduwa-aaruwa.

⁵ Adaba cenanáncena labare á njá ganakini vakanteva ervaunđe á njá bademme ge Yaakadada Yaisu *Almasiihu, wayakaterwaya jipu emnde na ta fetaare áte njane bademme.

⁶ Adaba una njanna, yá ankwá njala Dadaamiya jipu geni ba seke una ni gakevge palle antara njere áte barama á Yaisu Almasiihu na wá, yá ankwá á njala Dadaamiya geni de ba á katafke keni ka emmága ba estuwa. Yá njala zlađe, ganakini ká diyeddiye shagerire á názena ni mi shanaa miya áza Yaisu Almasiihu na.

⁷ Egdza emmeruwa, higantehiga jipu arge wayavire na ká ankwá maganá ka áte emnde a fetarfe na. Una njanna á vite ndzedá jipu ge iya adaba fakateremfa ndzedá am vuwa ge emnde a fetarfe kwakya.

Paul á slapala Filaimaun arge Unaizimus

⁸ Yá njaláká adaba una njanna geni ká maga názena yá ndaaka ya. Am ganevge ya slebela á Yaisu *Almasiihu na wá, yá naba ndaknda názena ká maganá ka bademme.

⁹ Amá wá, yá bakanka áte una njanna, ya njaláká á ba an njala an martaapire na am dagave á miya. Iya Paul wá, ganevge emgyegwe a zhele, amá yá am dangay adaba slera á Yaisu Almasiihu.

¹⁰ Yá ankwá slapala Unaizimus ázeja, adaba njane gevge ba seke egdza-aaruwa am dangay áhuna, iya ganevge ba seke eddenjara am elva á Yaisu Almasiihu.

¹¹ Werre wá, ndza magakánka nampire, amá kina wá, antara ba iya keni á de magamiyánmaga nampire kwakya.

¹² Daaci kwaye yá eptsaká egdze njanna á dezeja, amá ba seke ya duwaa ba ya an ire-aaruwa.

¹³ Am nja-aaruwa kina áhuna am dangay adaba elva á Yaisu Almasiihu na wá, wayanwáyá á meliwa njane am kela á njá,

¹⁴ amá wayanka yá maganá áte namaari-aaruwa, yá hyakareka an ndzedá geni ká magiyá shagerire. Arge una njanna wá, meliyumele ba ka áte waya á ervaunđe á njá.

15 Yalla a maganaa ba Dadaamiya d'eme pakyave á kure antara Unaizimus na, geni á de eptsa zlafe ádaliye á de mba á ña, kwa de nja kerde náza ba ge kelaazare.

16 Ma ñane náve keni wá, kina wá, gevka seke náve mazla-aara, gevge egdza emmemiya. Iya wá, wayanwaya jipu, amá ká de wayaná ba ka kwakya-aara. Zunñwe wá, ká de wayaná adaba náve á ña. Adaliye, adaba ñane gevge egdza emmenja am elva á Yaisu Almasiihu.

17 Ba seke una ni diyakdiya ankwá urire á miya na wá, lyevaalya ñane, ba seke ka lyevaa ba iya.

18 Ankwá haypa a gakuwaa ñane emtu? Emtu ankwá duksa á ña ká d'abaná ka ázeñara emtu? Máki ankwá wá, naba ndinda, ká zhára ba iya.

19 Am tate na náwa ñane na wá, yá ankwá á puwetá ba iya Paul an erva-aaruwa, geni ya jiranvejire elva-aaruwa na, yá de pelaksepele ba jirire. Amá wá, zlaya á ña-ka ni ká ndaviyu duksa ge iya. Adaba shifa á ña na ka shanaa ka anwaslire na keni, ya melakuwa ba iya ñanna.

20 Ba estuwa egdza emmeruwa, yá ñaláká adaba Yaakadada, tasle á ña maginaamaga názena yá kataná ya ázeña na, cekinaaceka higa-aaruwa. Adaba dagave á miya antara ka am elva á Yaisu Almasiihu wá, gamiyevge ba palle.

21 Ba lauktu yá puwakte wakita na keni wá, diyandiya gánakini ká de kwaleka, baira d'eme ká de januje ka am una yá kataná ya.

22 Má daada Unaizimus á dem hufo á há á ña wá, tsatsinaatsatse sledfe-aaruwa keni, adaba ankwá tama-aaruwa geni Dadaamiya á de lyevaalya ñála á kure, á de maginaamaga ñane pute geni yá daada ádezekure.

Ga use á Paul am halavuwa á elva-aha

23 Ankwá á gak use-aara Aipafra na ñá am dangay kerde adaba elva á Yaisu *Almasiihu na.

24 Tara Markus antara Aristarkus, an Daimas an Lukas, itare ta emnde na slera á ñere palle, itare keni tá ankwá á gak use-aatare.

25 Yaakadada Yaisu Almasiihu a vakurteva hairire-aara.

Wakita na a puwatertaa ura umele ge EGGYE-AHA Á IBRAHIMA

Dadaamiya á bamiya elva an we á Egdza-aara

¹ Ndza werre wá, Dadaamiya a ndater elva ser kwakya ge eggye-aha a miya an we á nabi-aha, ndza a ndater elva an pute gergere kwakya.

² Amá am kinire na wá, Dadaamiya aṅkwa á bamiyá elva an we á Egdza-aara. A nderaa duksa baɗemme keni á ba áte erva an Egdza-aara ṅanna. Ndza a eksesaa ba ṅane geni á de kwaraná ṅane duksa baɗemme.

³ Tá zharaná am ṅane emnde yaikkire antara njá á Dadaamiya baɗemme. Duksa baɗemme njaanja an unṅule-aara na wá, á ṅana ba ṅane an hakuma á elva-aara. A magaa pute geni emnde tá sesse am ervaunɗe á Dadaamiya, tá gevge emnde cufedɗe. Am iga a una ṅanna maa, a zlalehe á dem samaya, aṅkwa á nja am naɗafa á Dadaamiya, slekse arge duksa baɗemme.

Yaisu ṅane male arge malika-aha baɗemme

⁴ Dadaamiya a ganve Egdza-aara male arge malika-aha baɗemme, a vante zhera na jauje ge náza-aatare baɗemme. Aɗaba a detaa ṅane Egdza-aara. Daaci a jateru an una ṅanna ge malika-aha.

⁵ Aɗaba baaka malika na Dadaamiya a banaa: Ba ekka una ka egdza-aaruwa, iya keni ya Edeṅa. Amá a banaa una ge Yaisu. Zlaɓe ádaliye, baaka malika na ndasenda Dadaamiya áte ṅane: Yá de gev Edeṅara, ṅane keni á de gev egdza-aaruwa.

⁶ Amá am sarte na áтира bela Egdza-aara na, gevge ba seke makaji-aara na wá, á ba ṅane: Baɗemme a malika-aha-aara tá de kezlan ugje ge ṅane.

⁷ Á ba Dadaamiya áte malika-aha wá: A fater ba ge maganaa slera, itare ta ba seke effeya antara nara á kára.

⁸ Amá áte Egdza-aara wá, á ba ṅane:

Ámbarka á ṅa Dadaamiya, sleksire á ṅa á de zleka ɗekidɗeki. Ká de maga sleksire á ṅa an jirire.

⁹ Ekka wá, wedere á ṅa ba jirire, yakanaaya mandzawire. Aɗaba una ṅanna, a eksaksehe ge Dadaamiya á ṅa, a gakve male arge emnde á ṅa baɗemme, a gedakthe, ervaunɗe á ṅa ba seke nama.

¹⁰ Adaliye a ba ṅane á ba áte Egdza-aara ṅanna:

Yaakadada, am fakta, ba ekka una ka nderaa haha, samaya keni ba slera á erva á ṅa.

¹¹ Baɗemme á duksa-aha ṅanna tá de zlauzle, amá ekka wá, ká nja dem ba ge ɗekidɗeki. Baɗemme a duksa-aha ṅanna tá de gevge emgyegwe ba seke kakakaca,

¹² ká de takwalatertakwala ba seke bagwadza, ká de keɗanaakeda daradza-aatare, amá ekka wá, ká nja dem ba ge ɗekidɗeki, baaka halavuwa á shifa á ṅa.

¹³ Baaka malika na Dadaamiya a banaa:

Sawa, njinja am naɗafa-aaruwa, yá gatervege kelaade-aha á ṅa náza puwa sera á ṅa.

Amá a banaa una ṅanna ge Egdza-aara.

¹⁴ Malika-aha wá, itare ta ba emnde a slera á Dadaamiya, Dadaamiya á belaterbela, tá de melateru ge emnde na ni tá de lyelye shifa-aatare.

2

Faumifa hyema áte unṅule a lya na a maramiyaa Dadaamiya

¹ Adaba una ṅanna faumifa hyema ba shagera áte elva na mi cenanaa miya geni a dzalamiyefka áte unṅule.

² Adaba werre wá, ndza ta se balanaa ba malika-aha labare na gevge jirire na, daaci ma ware una cenaaka, fansareka na, ṅanaaṅa Dadaamiya an shairiya.

³ Náza á miya wá, a tsaaka an una ṅanna. Mí de shaná estara kena shifa á miya, má mí feka hyema am elva a lya shifa na a sanaa ba Yaakadada Yaisu an ire-aara na? Emnde na ta cenanaa á ba an hyema-aatare wá, ndaramindaha geni elva ṅanna jirire.

⁴ Dadaamiya keni a naba maresehe seydire á elva ṅanna an nalaama-aha, an najipu-aha, antara duksa gergere ta maganaa emnde ṅanna an hakuma á Shedekwe Cufedde na a vatertaa Dadaamiya an namaari-aara.

Yaisu wá, Slelya á emnde ba ṅane

⁵ Dadaamiya vaterteka defideki ge malika-aha geni tá de kwaraná itare duniya na á de sawa, mí ndahaná miya na.

⁶ Amá aṅkwa am wakita á Dadaamiya, a bantsa ura umele:

Ázara urimagwe keni, geni ka Dadaamiya, ká dzámá ṅane? Urimagwe keni duksa he, geni ká fanu hyema?

⁷ Ka naba ganaahe emtsaade cekwaanṅudi á katafke á malika-aha, ádaliye ka vante yaikkire antara dárádza.

⁸ Ka yaa duksa bademme am erva-aara.

Má Dadaamiya a yaa duksa bademme am erva-aara wá, amaana baaka duksa defideki ni ṅane á kwareka na. Amá am kinire na wá, mí nánka emtsaade sleksire-aara na á kwára duksa bademme na.

⁹ Diyamidiya geni duksa bademme á kwaraná ba Yaisu, amá a naba ganaahe ge Dadaamiya am sarte cekwaanṅudi á katafke á malika-aha, geni á emtsamta am slede á emnde bademme. Una ṅanna keni Dadaamiya a magateraa ba ṅurna ge emnde. Daaci Dadaamiya a vante yaikkire antara darádza ge Yaisu adaba a shu zladá, a eksar emtsa ṅanna.

¹⁰ Duksa bademme á ba am erva á Dadaamiya, a nderanaa ba ṅane. Zlaya jipu una ni a naba yaa Yaisu am zladá na, geni ṅane a gevge edda una hyephe am duksa bademme, lauktu á de gatervá ṅane emnde kwakya egdzara á Dadaamiya, á lyatersá ṅane, á daterá ṅane á de katafke á Dadaamiya am yaikkire-aara.

¹¹ Ba Yaisu una á gatervege emnde cufedde á katafke á Dadaamiya. ṅane antara emnde na a barateraa ṅane, garevge ba egdzara á ura palle. Adaba una ṅanna wanka zherwe ge Yaisu, a dateraa an egdzara á Eddeṅara.

¹² Ndza a bantsa ṅane: Yá de balaterá zhera á ṅa ge egdzar mama-aha-aaruwa, yá de galáká am dagave á emnde á ṅa.

¹³ Adaliye a ba ṅane: Yá njá á ba áte Dadaamiya palle. Zlaṅe adaliye a ba ṅane: Náwa iya antara emnde na a puwimaa Dadaamiya am erva.

¹⁴ Emnde ɲanna, ta ba emndimagwaha, daaci Yaisu a naba gev urimagwe ba seke itare, a emtsehe geni á keƊanaakeƊa ba Ɗekideki hakuma á Shaitaine na an hakuma ge ceba emnde na.

¹⁵ A palateraa an una ɲanna emnde na ndza ɲateraanya lyawa á emtsa na baƊemme.

¹⁶ ɲane saaka á se melateru ge malika-aha, amá a se melateru ge eggye-aha á Ibrahimia.

¹⁷ Daaci una zlaya geni á gevge ba seke egdzar mama-aha-ɲara am duksa baƊemme. Estuwa á dzegwándzegwa gev *liman yaikke, slebara haypa á emnde ge melátera an Dadaamiya. ɲane slekemaare, dzayye ervaunƊe-aara am slera á Dadaamiya.

¹⁸ Kina wá, á dzegwándzegwa a melateru ge emnde na tá am bada á shaitaine, aƊaba ɲane keni ndza a shushe zlaƊa am lámare ɲanna.

3

Yaisu male arge Muusa

¹ Daaci egdzar mama-aha-aaruwa, emnde cuƊeƊe, kure keni a dzerakursaa ba Dadaamiya geni kwá gevge emnde-aara, tsawanaatse enƊkale á kure á ba áte Yaisu palle. Ba ɲane una slebela á Dadaamiya geni á se gev *liman á miya emnde a fetarfe.

² Ba Dadaamiya una a faare slera ɲanna, ɲane keni a magaa slera ɲanna an ervaunƊe-aara palle, ba seke una Muusa keni ndza a magaa slera-aara an ervaunƊe-aara palle am huƊe á há á Dadaamiya.

³ Emnde tá galeka há, amá tá gálá edda una a nderaa há. Ba duksa palle ge tara Yaisu an Muusa keni, shagera tá gálá ba Yaisu arge Muusa.

⁴ Ba kelaa há a nderanaa ba ura, amá duksa baƊemme wá, a nderanaa ba Dadaamiya.

⁵ Muusa wá, ɲane ndza ba walaadi am huƊe á há á Dadaamiya, slera-aara ndza ba mága seydire á názena watse á baterná Dadaamiya ge emnde. A magaa slera ɲanna an ervaunƊe-aara palle.

⁶ Amá *Almasiihu wá, ɲane Egdza huƊe á há á Dadaamiya, baƊemme á huƊe á há á Dadaamiya á ba am erva-aara. ɲane keni a magaa slera-aara an ervaunƊe palle am huƊe á há ɲanna. HuƊe á há á Dadaamiya ɲanna wá, ba miya, má tsamiyaatse dzanƊzane áte unɲule-aara, má kezlamianveka tama á miya áte ɲane.

Tate á puwansepuwe á emnde á Dadaamiya

⁷ AƊaba una ɲanna, cenaumicena názena a baminaa SheƊekwe CuƊeƊe, a ba ɲane:

Vatená má cenakurancena kwara á Dadaamiya wá,

⁸ magauka degdegire á ire seke una ndza ta maganaa eggye-aha á kure werre, am sarte na ta magaa yawe kul ufaƊe am kaamba na. Ndza ta maganaa gardire ge Dadaamiya, ta naba gya hala-aara.

⁹ A ba Dadaamiya, naránna tsa najipu-aha na ya maganaa iya antara itare am yawe kul ufaƊe ɲanna, aley ta naba gyaa hala-aaruwa.

¹⁰ AƊaba una ɲanna, a naba jihe ge ervaunƊe jipu áte emnde ɲanna, a ba iya am ervaunƊe-aaruwa: Emnde na ervaunƊe-aatare yiyye an iya, tá Ɗabeka unɲule-aaruwa Ɗekideki.

11 Am jija ervaunḡe áte itare, ya naba zu waḡa geni yá de belaternaaka dekiḡeki ge emnde ṅanna, ge se puwansepuwe antara iya am tate na ya maraterna a iya.

12 Egdzar mama-aha-aaruwa, faufa hyema geni a jerka ura am dagave á kure una yiyiye ervaunḡe-aara an Dadaamiya, geni a de yánka Dadaamiya Sáksage.

13 Amá ma vaatara keni ndaunda ba elva na ni á de vakurte ndzeḡa na am dagave á kure. Daaci á de badakuruka shaitaine ge mága haypa, antara ge mága degdegire á ire. Magaumága una ba kelaazare am sarte na zlaḡe kwá an shifa na.

14 Máki kezlamiyanveka fetarfire á miya áte Yaisu, ba kalkale antara una am zunṅwire wá, daaci mi emnde á Yaisu á ba an jirire.

15 Anḡwa am wakita á Dadaamiya, a ba ṅane: Vatená, ma cenarancena kwára á Dadaamiya, magauka degdegire á ire seke una ndza ta maganaa eggye-aha á kure werre, ta maganaa gardire ge Dadaamiya.

16 Emnde-ara ṅane cenarancena tsa kwara á Dadaamiya, ta naba maganaa gardire na? Ba emnde na ndza a satersaa Muusa a sawa am larde a Misera na.

17 Emnde-ara ṅane yawe kul ufade tá já Dadaamiya an ervaunḡe na? Ba itare ṅanna zlaḡe ádaliye emnde na ta gu haypa kwakya an Dadaamiya, adába una ṅanna ta naba matsehe am huḡe á kaamba.

18 Emnde-ara ṅane Dadaamiya a zateru waḡa geni á de vaterteka dekiḡeki de puwansepuwe antara ṅane na? Ba emnde ṅanna zlaḡe ádaliye ndza faransarka dekiḡeki na.

19 Ba estuwa egdzar mama-aaruwa, náwa namiyánna bademme geni Dadaamiya a piyaterante dem tate á puwansepuwe adába baakire á fetarfire-aatare.

4

1 Werre, á ba Dadaamiya á de vaterte tate á puwansepuwe ge emnde, una ṅanna namána na zlaḡe ba nja-aara ge miya keni. Daaci, faumifa hyema áte ire á miya, geni a eptseka palle á miya á dem kataliya, daaci watse á taa daaka á dem tate á puwansepuwe ṅanna.

2 Miya cenamiyancena labare á higa ba seke náza eggye-aha á miya werre am kaamba, amá elva ṅanna magateranka payḡa ge itare adába cenarancena, amá fartarka átekwa.

3 Miya emnde na famitarfe áte ṅane na wá, mí de shánsha dem tate á puwansepuwe ṅanna. Amá emnde na fartarka áte Dadaamiya wá, anḡwa elva a ndasaa Dadaamiya áte itare, a ba ṅane:

Jija ervaunḡe, daaci ya naba zu waḡa geni ya de belaternaaka dekiḡeki geni tá se puwansepuwe antara iya am tate na ya maraterna a iya. Am fantaufe, am sarte na Dadaamiya zlauzle am slera á nderá duksa bademme wá, a naba puwansehe. Puwansepuwe ṅanna wá, anḡwa sem vatená.

4 Am tate umele am wakita á Dadaamiya, anḡwa á ndaha elva a háre ge vuyire, a ba ṅane: Dadaamiya a zlaa slera-aha-aara am háre ge unḡwahire, ge vuyire wá, a naba puwansehe.

5 Am tate umele keni a ba ṅane: Tá de demka dekiḡeki á dem puwansepuwe antara iya am tate na ya maraterna a iya.

⁶ Emnde na ta cenaa labare á higa zuṅṅwe, amá daraaka á dem tate á puwansepuwe ṅanna wá, adaba faransarka ge Dadaamiya. Ge puwansepuwe ṅanna wá, sem vatená keni zlaḅe aṅkwa baráma-aara ge emnde umele keni.

⁷ Adaba una ṅanna, Dadaamiya a faa sarte umele zlaḅe ádaliye, amaana, zamane na. Náwa a faa sarte ṅanna estuwa, haraare á maga yawe kwakya am iga una ni eggye-aha á miya ta maganaa gardíre na, a ba Dadaamiya an we á *Dawuda: Vatená, ma cenakuráncena kwára-aaruwa wá, magauka degdegire á ire.

⁸ Ma andze daterda Zhausuwe á dem tate á puwansepuwe á jirire wá, Dadaamiya ma andze á feka sarte umele ge dá ura á dem tate á puwansepuwe.

⁹ Daaci diyamidiya geni aṅkwa puwansepuwe á jirire á katafke á emnde á Dadaamiya ba seke una ndza a puwansaa ṅane am háre ge vuyire na.

¹⁰ Ma ware una shansha puwansepuwe ṅanna áza Dadaamiya, ṅane keni zlauzla slera-aara, ba seke una a puwanse ge Dadaamiya am slera-aara na.

¹¹ Daaci wavaumiwava ge dem tate á puwansepuwe ṅanna, faumifa hyema geni a jerka ura am dagave á miya una á fansarka ge Dadaamiya, seke una ndza faransarka eggye-aha á miya werre na. Daaci edda-aara á de geyegeye á kataliya.

¹² Elva á Dadaamiya wá, an hákuma jipu, á vaterte shifa na á zleka na ge emnde, á dzegwándzegwa mága slera yaikke am ervaunḅe á ura. Elva ṅanna wá, an ndzedá jipu ba seke masalam na an ga slare we bukerḅe na. Á dzegwándzegwa ṅgye á dem dzágwa á ubiye-aha, dete zeba keni bademme. Elva ṅanna wá, jauje ba ge masalam keni an ndzedá. A dzegwándzegwa tsanmaare ge ura am názena á slaslaná ṅane am ervaunḅe-aara bademme.

¹³ Baaka duksa na ni an sheḅe am ice á Dadaamiya. Duksa bademme a nderanaa ba ṅane, ṅane diyaadiya bademme. Watse mí de eppálá á katafke-aara názena mi maganaa miya bademme.

*Yaisu ṅane male á *liman-aha bademme*

¹⁴ Miya, diyamidiya ganakini aṅkwa *liman á miya yaikke. Ba ṅane una Yaisu, *Egdza á Dadaamiya, zlaazlálá á dem samaya. Daaci sey mi tsaatse ba shagera ate názena mi fetaare átekwa na.

¹⁵ Liman á miya ṅanna wá, slezamivarze jipu, adaba diyaadiya názena zlazlaḅa áte miya bademme. ṅane keni shaushe zlaḅa-aha gergere ba seke náza á emnde bademme. Ba báda keni, ndza ta ebbada an duksa gergere bademme, amá ṅane magaaka haypa dekideki.

¹⁶ Adaba una ṅanna, gaumiyaptege á deza Dadaamiya slemagamiya ṅgurna ba kelaaazare, gaumiyaptege á dezerjara an baakire á shaige, geni á de zamivarze, á de magamiya ṅgurna am wedera-aha á miya bademme.

5

¹ Bademme a male-aha á *liman-aha, tá dzeraterá á ba am dagave á emnde, tá tsater ge mága slera á Dadaamiya am dagave á emnde, tá dáná itare sadake á emnde á de katafke á Dadaamiya, geni á yateraare haypa-aha-aatare.

² Má emnde diyarka mága jirire, dzalarevdzále áte barámá á Dadaamiya, liman wá, ṅane á naba cenatercena, adaba ṅane diyaadiya názena zlazlaḍa áte emnde. Diyaadiya geni ṅane keni hyefka am duksa umele.

³ Daaci sadake na á danná ṅane ge Dadaamiya na wá, á dánda náza á ire-aara emtsaade, geni a yanaarye Dadaamiya haypa-aara, lauktu á danná náza á emnde geni á yateraarye Dadaamiya ge itare keni.

⁴ Baaka ura á dzegwándzegwa eksese slera á limanire an ire-aara, sey má a dāhanaa Dadaamiya ge mága slera á limanire ṅanna, seke una ndza a dāhá *Haruna werre.

⁵ Yaisu keni ekseseka ba ṅane an ire-aara, geni á gevge *liman yaikke, amá ndza a eksesaa ba Dadaamiya, a ba ṅane, á elvan ge ṅane: Ba ekka una ka Egdza-aaruwa, iya keni ya Eddenṅa.

⁶ Am tate umele keni aṅkwa am wakita á Dadaamiya a ba ṅane, á elvan ge ṅane: Ekka, ka liman dem ba ge dēkideki, limanire á ṅa seke limanire á Malkisadaka.

⁷ Am sarte na Yaisu aṅkwa am duniya wá, ndza a ṅala Dadaamiya á ba an ká kwara, ámbera á kyuwa geni á se melanumele, adaba diyaadiya geni aṅkwa hakuma á Dadaamiya ge se lya shifa-aara. Dadaamiya cenanvarcene. Am iga á emtsa-aara, a naba tsantehe zlaḅe adaliye, adaba fesarfire-aara áte ṅane.

⁸ ṅane *Egdza á Dadaamiya, aley keni wá, a naba shu zlaḍa, geni fesarfire-aara á gevge ba parakke.

⁹ Am sarte na zланаazle slera ṅanna baḍemme maa, ṅane gevge slelyaterlya ba ge dēkideki ge emnde na tá aṅkwa fansarfe na baḍemme.

¹⁰ Á dzegwándzegwa lyaterlya adaba a tsanaa ba Dadaamiya liman yaikke áte limanire á Malkisadaka.

Faufa hyema, dzalawevka áte unṅule á Dadaamiya

¹¹ Kwakya elva na ṅá kátá ndakurnda áte ṅane, amá wá, zlazlaḍa jipu ge palakurá una ṅanna, adaba kure keni yiyye hyema á kure, kwa taa cenvaaka duksa áte watsewatsire.

¹² Kina wá, zlaya ma kwá kwaratersá kure elva á Dadaamiya ge emnde, adaba harakuraahare am huḍe-aara, amá kwá kátá tá kwarakursá ba emnde zlaḅe adaliye ba duksa na ndza kwa tsahese zunṅwe keni. Zlaya ma kwá de katafke áte unṅule á Dadaamiya, amá kwasau kwá ba am fantaufe. Ekkure wá, zlaya ma kwá zá dāfa dzaṅdzaṅe seke dawalaa, amá kwá kátá shá ba uḅa seke egdzere áte erva.

¹³ Ma ware una zlaḅe á kátá ba sha uḅa na, ṅane wá, zlaḅe ba seke egdzere áte erva. Egdzere áte erva wá, zlaḅe diyaaka duksa na shagera antara duksa na shagerka.

¹⁴ Amá dawalaa diyardiya lanaale tara duksa na shagera, antara duksa na shagerka baḍemme, ma zlazlaḍa keni.

6

¹ Daaci geyaumika arge duksa na kwaye mi tsahese am fantaufe á miya ge fetaare áte Yaisu *Almasiihu na, mí zlalawa á de katafke an tsáha duksa-aara na zlazlaḍa na keni. Una názu á zlayater ge emnde na hararaare am fetarfire na. Duksa ṅanna mi tsahese kwaye am fantaufe na wá, amaana,

mága tuba arge serhaypa na á dá ura á dem emtsa na, antara fetarfe áte Dadaamiya.

² Adaliye elva a mága baptisma gergere antara puwaare *erva á barka ge ura, an elva a tsa emnde a faya, ira elva á shairiya á Dadaamiya vaci tsafaya.

³ Baðemme á una-aha ṅanna wá, diyamidiya. Kina wá, mi zlalawa á de katafke má wayatewáyá Dadaamiya.

⁴ Eptsaare ge duksa na diyardiya emnde wá, kurguneka, aɗaba má ura a yanaa ba ṅane unṅule á Dadaamiya, baaka pute umele ɗekideki ge melanumele geni á eptsa am tuba. Aɗaba emnde na ndza tá am parakkire á Dadaamiya, ndza sharánsha barka á Dadaamiya antara Shedekwe-aara am ervaunɗe,

⁵ ndza emtáke elva á Dadaamiya am hyema-aatare, ndza sharánsha hakuma am duniya na á de sawa na keni, ma tá de njá am huɗe-aara,

⁶ aley ni tá eptsaná ba iga ge Dadaamiya wá, baaka pute umele ɗekideki ge melaterumele geni tá eptsa am tuba. Aɗaba ba seke tá átira ja *Egdza á Dadaamiya ge buwire áte dzaṅgala, ta ganve zhera-aara duksa ba dey á katafke á emnde baðemme.

⁷ Itare ta ba seke fe: Má yawe anṅwa á hya á dem fe ṅanna, fe ṅanna á mága náza za an barka jipu, anṅwa á melaterumele ge emnde a ehherɗa-aara, baaka yanya-aara.

⁸ Amá má fe ṅanna á eptsa ba dake antara masa wá, fe ṅanna baaka nampire-aara. Baaka barka am fe ṅanna, a yaranya ba ge ɗekideki.

⁹ Amá, egdzar mama-aha-aaruwa, ma ṅa ndaase estuwa keni wá, diyanderiya geni ekkure kwá anṅwa áte unṅule á jirire, daaci á de iyakurlya Dadaamiya.

¹⁰ Dadaamiya ṅane slejirire, á taa viyannaaka slera na kwa maganaa kure, kwa naba melateruhe ge emnde a fetarfe, sem vatená kwá á ba átira melaterumele na. Una ṅanna á mara wáyáva á kure áte Dadaamiya. Baðemme á una-aha ṅanna, á taa viyanaaka.

¹¹ Duksa na ṅa kátáná ṅere ázekure wá, ma ware á kure keni magaumága ba estuwa an higa á kure campaukkwe dem halavuwa á duniya, yawanka ɗekideki. Daaci kwá de shánsha názena kwá tamaná kure áza Dadaamiya.

¹² Gawevka emnde a masefe, amá ɗabaudába sera á emnde a fetarfe na tá an ndzedá jipu, hararaare áte unṅule á Dadaamiya. Ba itare una tá de shá názena a ba Dadaamiya á de vaterte ge emnde-aara na.

Názena a ndasaa Dadaamiya baaka peky-aara

¹³ Am sarte na Dadaamiya a ṅgudanaa namána ge Ibrahim, a zu waɗa geni ba jirire á de emmága duksa na a ndasaa ṅane ṅanna. Aɗaba baaka duksa umele á jauje ge Dadaamiya an yaikkire, geni á za waɗa an ṅane maa, a naba zu waɗa á ba an ire-aara.

¹⁴ A zu waɗa, a ba ṅane: Ba jirire yá de gakar barka-aaruwa. Yá de yákteya ba kwakya.

¹⁵ Ibrahim a naba fetarhe áte elva na a ndasaa Dadaamiya, a faa ervaunɗe jipu ge eppaka-aara, daaci shansha duksa ṅanna a ba Dadaamiya á de vanteva na.

¹⁶ Má emndimagwaha tá za waḡa, tá zaná an duksa na jauje ge ndzedfa-aatare. Zá waḡa wá, á zlansauzle ge elva-aha baḡemme, emnde keni tá tsaatse á ba átekwa.

¹⁷ Daaci Dadaamiya a naba zu waḡa, á kátá maraterán ge emnde na a ḡgudateraa namána na, geni á de emmága duksa na a ndasaa ḡane ḡanna, á eptseka elva ḡekideki.

¹⁸ Namána na a ḡgudánaa Dadaamiya, antara waḡa na a zanaa ḡane na maa, duksa-aha buwa ḡanna a ndasaa Dadaamiya na wá, baaka pekyaaara, Dadaamiya á zeka waḡa á fida ḡekideki. Daaci miya emnde na mi se shaa ire á miya am sera á Dadaamiya na wá, una á vamite ndzedfa jipu geni mí ḡjantenja tama á miya áte duksa na a ba Dadaamiya á de vamiteva na.

¹⁹ Táma á miya áte duksa ḡanna wá, á tsáná ba ḡane shifa á miya degdege, geni a dzalamiyefka áte unḡule á Dadaamiya. A weramiyanta a ba ḡane kacakaca á dzegwa na ta icanse mashidi an ḡane na, ge de katafke á Dadaamiya.

²⁰ Yaisu wá, ḡane dedde á katafke á miya, á dem tate ḡanna adaba miya. Ba ḡane una *liman á miya yaikke áte limanire á Malkisadaka, liman yaikke dem ba ge ḡekideki.

7

*Malkisadaka *liman yaikke, slekse yaikke*

¹ Malkisadaka ḡanna wá, ḡane ndza slekse yaikke am Salaam, zlaḡe adaliye ndza *liman á Dadaamiya Saksage. Vacite umele wá, Ibrahim a dem wáva, a de ceḡaa slekse-aha umele. Átire sa wá, a naba de yainuhe ge liman Malkisadaka, a gan barka.

² Daaci Ibrahim a de sanse luser am nalmane-aara baḡemme, a vante ge liman Malkisadaka. Emtsaḡe wá, zhera á Malkisadaka ḡanna wá, amaana slekse na tsaatse áte jirire. ḡane ndza slekse am Salaam. Salaam na maa, amaana hairire.

³ ḡane, baaka ura diyaadiya eddeḡara antara emmeḡara, baaka jebaara, baaka ura diyaadiya fakta á shifa-aara antara halavuwa á shifa-aara. Ba seke una wakita á Dadaamiya á ndaaka fakta-aara antara halavuwaara na wá, ba seke ḡane wá, liman na anḡwa ma vaatara keni. ḡane gevge gáráva á Yaisu *Egdza á Dadaamiya.

⁴ Diyaweddiye geni Malkisadaka wá, liman yaikke. Ibrahim ḡane una eggyemiya baḡemme a sanse luser am duksa na a zanaa am wáva baḡemme, a vante ge ḡane.

⁵ Diyamidiya geni emnde umele am eggye-aha á Laiwi garevge liman-aha. Am *tawrait a á Muusa wá, a ba Dadaamiya á elvan ge itare wá, dawmbare á deza egdzara á *Iserayiila-aha, a varakurteva luser na tá sansa am nalmane-aatare baḡemme. Amaana luser ḡanna tá de lyiyaná á ba áza emnde a larde-aatare, itare keni ta ba eggye-aha á Ibrahim.

⁶ Amá Malkisadaka wá, ḡane ura a emnde á Laiwi ka, aley a lyevaa luser áza Ibrahim. Ibrahim ḡane edda una Dadaamiya a ḡgudaa namána antara ḡane geni á de vante duksa. Amá ba Malkisadaka una a gar barka.

⁷ Adaliye, diyamidiya geni edda una á gar barka ge ura wá, yaikke ba ḡane arge edda una a shaa barka. Daaci yaikke ba Malkisadaka arge Ibrahim.

⁸ Zlabe ádaliye, baɗemme á liman-aha na ta segáshe am jeba á Laiwi, tá lyiyaná itare luser áza emnde a larde-aatare na wá, itare keni tá emtsa ba seke emnde baɗemme. Amá Malkisadaka wá, a ba wakita á Dadaamiya ṅane aṅkwa an shifa.

⁹ Daaci ba Laiwi na eggye-aha-ṅara tá lyiya luser áza emnde na keni, ba seke a vante luser-aara ge Malkisadaka, aɗaba eggyeṅara Ibrahim a vante luser-aara ge Malkisadaka.

¹⁰ Amaana, am laukte na Ibrahim a vante luser ge liman Malkisadaka na wá, wulfe-aha-aara baɗemme á ba am ṅane emtsaɗe. Daaci ba seke Laiwi antara egdzara-aara na á de yaterá ṅane na keni varanteva.

¹¹ Dadaamiya a vaterte *tawrait a ge emnde-aara Iserayiila-aha keni á ba áte erva an liman-aha na tá segashe am emnde a jeba á Laiwi, amá slera á limanire na ndza ta maganaa emnde á Laiwi hyefka, dzegwaranka magannaamaga ge Dadaamiya názena a katanaa ṅane. Ma andze dzegwarándzegwa wá, ma baaka wedera-aatare an liman umele yaikke seke Malkisadaka. Ma andze dzegwarándzegwa wá, baɗemme á liman-aha ma tá segashe á ba am eggye-aha á Laiwi seke *Haruna.

¹² Má Dadaamiya mbedesembefé limanire á emnde á Laiwi an liman umele wá, daaci tawrait keni á de eptsantepts a.

¹³ Náwa namiyanna geni limanire, a eptsaptehe ba estuwa. Yaakadada Yaisu na njá aṅkwa á ndaha elva-aara áhuna na keni, ṅane ura jeba á Laiwi ka, jeba-aara ba tsekemme. Ba ura palle keni jarka am emnde a jeba-aara una gevge liman, a daa sadake á de katafke á Dadaamiya.

¹⁴ Diyamidiya geni Yaisu wá, ṅane a jesare am dagave á emnde a jeba á Yahuda. Am laukte na Muusa á ndáhá elva á liman-aha na wá, tsalaaka jeba ṅanna dekiɗeki.

**Liman yaikke áte limanire á Malkisadaka*

¹⁵ Náwa mí dise áte una, geni ba jirire ndza hyefka limanire á emnde á Laiwi, aɗaba Dadaamiya a fanem slera á limanire ṅanna am erva ge Yaisu, ṅane keni ba ura jeba umele seke *liman Malkisadaka.

¹⁶ ṅane gevka liman yaikke áte naɗe á liman-aha, amá a gev liman yaikke aɗaba an hakuma ge nja an shifa dem ba ge dekiɗeki.

¹⁷ Adaliye a ba wakita á Dadaamiya: Ekka ká liman yaikke dem ba ge dekiɗeki seke liman Malkisadaka.

¹⁸ Dadaamiya a naba yaa naɗe á liman-aha aɗaba hyefka, cekwa hakuma-aatare ge melateru ge emnde.

¹⁹ An naɗe á limanire wá, emnde dzegwaránka shá dzayyire á ervaunɗe á katafke á Dadaamiya. Amá kina wá, aṅkwa edda una ni jateruje ge liman-aha werre. Máki má aṅkwa fa tama á miya áte ṅane wá, á de vamiá ṅane barama ge de katafke á Dadaamiya.

²⁰ Zlabe ádaliye maa, am sarte na ni watse Dadaamiya á de far slera á limanire ge Yaisu na wá, a zu waɗa emtsaɗe, geni Yaisu á de gev liman yaikke, amá ge liman-aha umele wá, magaaka estuwa.

²¹ Amá ge Yaisu wá, Dadaamiya a zanu waɗa, a ba ṅane: Yá etpseka elva-aaruwa dammaru ká njá liman dem ba ge dekiɗeki.

²² Máki Dadaamiya a zu waɗa estuwa wá, amaana aɗaba Yaisu wá, shamiyansha namána áza Dadaamiya jauje ge namána-aara werre na.

²³ Aṅkwa jawapa umele. Liman-aha werre wá, ndza ta vayye, ba á emtsa una, á eksaná una slera á limanire, á emtsa una á eksaná una slera á limanire.

²⁴ Amá limanire á Yaisu wá, baaka tsa-aara, aḋaba ṅane á emtseka ḋekideki.

²⁵ Daaci ma vaatara keni á dzegwándzegwa lyaterlya emnde na tá yeka an zhera-aara na baḋemme, aḋaba ṅane aṅkwa an shifa dem ba ge ḋekideki, sledagave-aatare an Dadaamiya.

²⁶ Ba ṅane una liman yaikke, a hyevhye ge wedera á miya baḋemme. ṅane dzayye huḋe-aara, gauka haypa ḋekideki, ṅane cuḋeḋe am duksa baḋemme, aṅkwa dagave-aatare antara emnde a mága haypa, ṅane aṅkwa áza Dadaamiya am samaya.

²⁷ Liman-aha werre wá, ba kelaazare sey ta dánda sadake á ire-aatare emtsaḋe á deza Dadaamiya geni á yateraarye haypa-aha-aatare, lauktu tá dá náza á emnde geni a yateraarye Dadaamiya ge itare keni. Amá Yaisu wá, ṅane magaaka slera á limanire-aara áte una ṅanna ḋekideki. A magaa sadake-aara ba ser palle á katafke á Dadaamiya an shifa-aara, hyevhye geni Dadaamiya á yateraarye ge emnde baḋemme.

²⁸ Emnde na ndza ta faterar slera á limanire áte una a ndanaa *tawraita á Muusa wá, ta ba emndimagwaha, tá naba mbeḋa ádaliye á dem haypa, nampire-aara á de haraaka, á de keḋa ba ḋekideki. Amá am sarte na Dadaamiya a zu waḋa geni Egdza-aara á de gev liman yaikke na wá, a eptsante am sarte ṅanna tawraita keni. Daaci a vante slera á limanire ge Egdza-aara, ṅane hyevhye am duksa baḋemme dem ba ge ḋekideki.

8

*Yaisu *liman á miya yaikke*

¹ Náwa una wá, jirire á elva-aha na njá aṅkwa tsakaná ṅere baḋemme na: Miya wá, shamiyánsha *liman yaikke zlaazlala á dem samaya, aṅkwa á njá am naḋafa á Dadaamiya na ni ṅane slekse arge duksa baḋemme na.

² ṅane aṅkwa á maga slera á limanire-aara am tate na cuḋeḋe jipu, Dadaamiya á njá amkwa na. Werre wá, liman-aha ndza ta magaa slera á limanire-aatare á ba am *mashidi á kacakaca ta maganaa ba emnde. Amá Yaisu wá, ṅane aṅkwa á maga slera á limanire-aara am samaya, am mashidi á jirire na a maganaa Dadaamiya.

³ Baḋemme á liman-aha wá, ta fater ba ge dá sadake-aha gergere á de katafke á Dadaamiya. Daaci shagera ba liman á miya yaikke na keni á dánda sadake á de katafke á Dadaamiya.

⁴ Ma andze ṅane aṅkwa áte duniya wá, ma andze á maṅka slera á limanire ḋekideki, aḋaba tá aṅkwa liman-aha umele ge dá sadake á de katafke á Dadaamiya áte una á ndaná *tawraita á Muusa.

⁵ Liman-aha ṅanna, tá maga limanire-aatare am mashidi, amá una ṅanna ba garava á mashidi á jirire na am samaya na. Am sarte na ni watse Muusa á de maga mashidi á kacakaca wá, a ba Dadaamiya á elvan ge ṅane: Eccena ba shagera, de emmága á ba áte una ya kwarakxaa iya átire á wa na.

⁶ Daaci náwa namiyanna baḋemme geni slera na a faara Dadaamiya ge Yaisu, jauje ge náza á liman-aha baḋemme. Namána na ta shanaa emnde

áza Dadaamiya aḡaba Yaisu na jauje ge namána werre. Aḡaba duksa na Dadaamiya a ḡuḡaamiya namána-aara na, jauje ge una werre.

⁷ Ma andze hyefhye namána werre wá, Dadaamiya keni ma á maḡka umele.

⁸ Amá diyamidiya geni namána werre na hyefka ḡekideki, aḡaba emnde yaránka mága haypa. Daaci Dadaamiya aḡkwa á valaterarvale, á ba ḡane á elvan ge itare:

Cenaucena una ba shagera: aḡkwa á sawa zámame na ni yá de ḡuḡaterá namána-aaruwa aḡwaslire ge emnde á *Iserayiila antara ge emnde a Yahuda.

⁹ Una ḡanna gergere antara namána na ndza ya ḡuḡater ge eggye-aha-aatare werre am sarte na ya saterse am larde á Misera na. Itare ḡabarka namána-aaruwa, mele iya keni fanateruka hyema. Una ya ndanaa ba iya ya Yaakadada.

¹⁰ Náwa yá de maganá estuwa namána-aaruwa antara emnde a Iserayiila: yá de faterem shairiya-aaruwa am makhyakhya-aatare, yá de magaterá ḡurna geni a seseka am ire-aatare ḡekideki. Yá de gev Dadaamiya-aatare, itare keni tá de gev emnde-aaruwa.

¹¹ Am sarte ḡanna wá, watse baaka wedera á emnde ge de balaterá zhera-aaruwa ge emnde, aḡaba an male-aha ka, an egdzara ka, baḡemme á emnde tá de diyisediye.

¹² Aḡaba yá de zatervarze am haypa-aatare, yá de ḡaterka am ervaunḡe ḡekideki.

¹³ Kwaya ḡane názu a ndanaa Dadaamiya am namána aḡwaslire. Daaci diyaweddiye ganakini Dadaamiya a ganve namána werre ba seke emgyegwe a duksa. Má duksa gevege emgyegwe wá, cekwa nampire-aara, á de haraaka, á de keḡa ba ḡekideki.

9

*Tara slera á *liman-aha am duniya antara náza á Yaisu am samaya*

¹ Am namána á zuḡḡwire wá, Dadaamiya a vaterte shairiya-aha-aara ge emnde, geni tá ḡabaná áte una ḡanna am jahava-aatare á katafke-aara, aḡaba ndza aḡkwa mashidi ta maganaa itare ge ḡála Dadaamiya am huḡe-aara.

² Ta magaa mashidi an kelise, ta fem mekere am huḡe-aara an kacakaca á dzegwa. Mekere na á sete we-aara na wá, ta ḡahanaa an sleḡe cuḡeḡe. Am huḡe-aara tá fa kárá á fanus an nara vuye, antara tabel, depain cuḡeḡe átekwa, tá fan ge Dadaamiya.

³ Am mekere ge buwire am ice á kacakaca á dzegwa na wá, ta ḡahanaa an sleḡe na cuḡeḡe jipu na.

⁴ Am huḡe á una ḡanna keni maa, ta magaa tate á ḡiza kajiji á katafke á Dadaamiya, ta maganaa an dindar baḡemme, antara nakwati, ḡane keni ta baranaa an dindar ḡanna. Nakwati ḡanna wá, tá yeha namána á Dadaamiya átekwa. Am nakwati ḡanna maa, aḡkwa erba á dindar. Am erba ḡanna maa, ta fem ḡafa na ndza a vatertaa Dadaamiya á sawa am samaya am sarte na ndza ta am kaamba na. Aḡkwa zlaḡe zede á *Haruna na ndza a magaa hyema na, antara naláwa-aha á nakwa buwa na ndza Dadaamiya a puwaterte shairiya-aha-aara átekwa na. Baḡemme á una-aha ḡanna tá á ba am nakwati ḡanna.

⁵ Ate nakwati ṅanna maa, ta magaa garava á malika-aha buwa. Amaana, ba Dadaamiya an ire-aara keni anṅkwa am tate ṅanna. Lyambake á malika-aha ṅanna ta jamme tekeppe áte ire á tate na male á *liman-aha á de tefantá uzhe á sadake ge Dadaamiya, geni á yateraarye ge emnde na. Amá kina wá, ṅá dzegwánka emtsaade palakura jirire-aara baɗemme.

⁶ Am sarte na zlaruzle am mága mashidi ṅanna baɗemme maa, liman-aha ta duwa ba kelaazare á dem mekere ge zunṅwire na ge mága sleraataare.

⁷ Amá á dem mekere ge buwire na wá, sey á duwa ba male á liman-aha palle. A duwa ṅanna keni sey ba ser palle am sakanderi. Má á duwa keni maa, á duwa an uzhe á dabba am erva á danán ge Dadaamiya, geni Dadaamiya á yateraar haypa-aha-aatare, ṅane antara emnde á Dadaamiya baɗemme.

⁸ Náwa názu á kwaramisa Shedekwe Cufedɗe an duksa-aha ṅanna: Máki zlaɓe anṅkwa mekere á zunṅwire am mashidi ṅanna wá, zlaɓe ɓaaka barama ge dem sleɗe na cufedɗe jipu na.

⁹ Duksa-aha na tá maganá emnde sem vatená na wá, tá maga ba garava una mí zharaná miya kina. Baɗemme á sadake-aha ṅanna, á dzegwánka baraterá ervaunɗe ge emnde.

¹⁰ Una ṅanna á kwaraterse ba elva á náza za, geni a zarza una, a zarka una, antara elva á náza sha, ira elva á tseɗanṅire. Baɗemme á shairiya-aha ṅanna ba iga-aara emtsaade, dem sarte na Dadaamiya á de mbafesembaɗe duksa baɗemme anwaslire.

¹¹ Kina wá, samsa Yaisu *Almasiihu, ba ṅane una male á *liman-aha baɗemme, a sanaa ba ṅane duksa shagera na mi shanaa miya áza Dadaamiya. ṅane anṅkwa á maga slera-aara am tate na jauje ge mashidi á kelise na ndza ta maganaa emndimagwaha werre na. Ta maganaa emnde ka tate ṅanna, una ṅanna slera á Dadaamiya an ire-aara.

¹² Am sarte na Yaisu a duwa á dem tate na cufedɗe jipu na wá, daaka an uzhe á usale, bi an uzhe á egdze á dalau, amá a duwa an uzhe á ire-aara ba ge ṅane. A demhe ba ser palle, daaci hyevhye ge lya emnde baɗemme dem ba ge ɗekidɗeki.

¹³ Itare ba ta icetaa usale, bi egdze á dalau, daaci ta ucaterve uzhe-aara ge emnde na ɗabaraaka shairiya á Dadaamiya, bi ta icetaa gyaale á esla, ta deraahe an kára, ta kutaterva kelpakara-aara. Má magarnaamaga baɗemme áte una á ndahaná *tawraitá wá, ma ware una ndza á dzaleve áte shairiya á Dadaamiya keni, an bara haypa-aara.

¹⁴ Daaci má uzhe á dabba ndza an hákuma estuwa ge bara haypa, sakwa uzhe á Yaisu Almasiihu emtu? Yaisu keni ɓaaka duksa mándzawe áte ṅane ɗekidɗeki. An hákuma á Shedekwe Cufedɗe na á nja ba ge ɗekidɗeki na, a naba yanaa shifa-aara ge Dadaamiya. Uzhe-aara na a puwanvaa ṅane na wá, á baramiyá haypa ge miya, á ekhyamiya ervaunɗe geni mí maganá slera ge Dadaamiya Saksage.

¹⁵ Aɗaba una ṅanna, Yaisu wá, slemela emnde ba ṅane antara Dadaamiya. Ba ṅane una á mará namána anwaslire na a ṅgufateraa Dadaamiya ge emnde na. Aɗaba una ṅanna, baɗemme á emnde na a dzeratersaa Dadaamiya geni ta emnde-aara na, tá de lyevaalye duksa shagera na a ba Dadaamiya am namána-aara, á de vaterteva na. Duksa ṅanna ba seke ta zu am warita, ɓaaka slelyatervulye ɗekidɗeki. Tá de shá una ba seke warita aɗaba emtsa á Yaisu Almasiihu. An emtsa-aara ṅanna,

a de lyatersaa ḡane emnde am haypa na ta maganaa itare werre, am sarte na tá d̄aba emgyegwe á namána.

¹⁶ Má anḡkwa ura a yaa nasherire á nalmane-aara, geni má de keḡaaked̄a ḡane, tá de teganá emnde-aara áte una a ndasaa ḡane wá, sey tá paka ba má keḡaaked̄a ḡane emtsaade, lauktu tá tega warita ḡanna.

¹⁷ Má edda una a ndaase nasherire á nalmane-aara na tá de záná emnde am warita na zlaḡe á ba an shifa-aara wá, baaka ura á maga názena a ndasaa ḡane na, sey má keḡaaked̄a ḡane, lauktu tá emmága.

¹⁸ Ba namána á zunḡwire na ndza a maganaa Dadaamiya werre na keni, sey máki jarja dabba emtsaade, lauktu á gevge duksa na a ndasaa ḡane na.

¹⁹ Am sarte ḡanna maa, nabi Muusa a palaternaahe shairiya-aha á Dadaamiya na am *tawrait̄a na baḡemme ge emnde. Daaci a eksante uzhe á egdzar esla-aha, antara usale-aha, a kante yawe, a icevaa erva á nafa umele tá d̄ahaná an isaup, antara úḡje á duksa umele hanḡe. Daaci a wecanve uzhe antara yawe na ge wakita á *tawrait̄a, a wecaterve ge emnde na tá katafke-aara keni baḡemme.

²⁰ Am iga a una ḡanna maa, a ba ḡane á elvan ge itare: Una na wá, uzhe na Dadaamiya a magaa namána an ekkure an ḡane, tsufautsufa ba shagera.

²¹ Zlaḡe ádaliye, nabi Muusa a de wecanve uzhe na ge mashidi na ta maganaa an kelise na, antara kazlaḡa á mága slera á limanire na am huḡe-aara na baḡemme.

²² Áte názena á ndaná *tawrait̄a wá, cekwa duksa na tá wecanveka uzhe na geni tá ganvege cuḡeḡḡe á katafke á Dadaamiya. Má puwaraaka uzhe wá, Dadaamiya á yateraarka haypa ge emnde dekiḡeki.

Yaisu *Almasiihu a bezateraa haypa ge emnde an uzhe á ire-aara

²³ Ate una á ndaná *tawrait̄a á Muusa wá, má jarejja dabba wá, ma uwe keni tá naba ganvege cuḡeḡḡe an uzhe-aara. Amá a viyamiyarka geni slera á limanire zunḡwe na wá, ndza ba garava-aara ge jirire á duksa na am samaya na. Jirire-aara na am samaya na wá, sey uzhe na jauje ge uzhe á dabba, una ḡanna uzhe á Yaisu *Almasiihu.

²⁴ Náwa cenamiyancena geni Yaisu Almasiihu demde á dem tate na cuḡeḡḡe jipu na. Amá wá, am mashidi á kelise na ndza ta maganaa emndimagwaha ka, una ḡanna ndza ba garava-aara ge jirire á tate na Dadaamiya á njá ámkwa na.

ḡane zlaazlala á dem samaya, tate na Dadaamiya á njá átekwa na. Kina wá, ḡane anḡkwa á katafke á Dadaamiya, anḡkwa á magamiya wedera á miya baḡemme.

²⁵ Male á *liman-aha wá, ḡane ba kelaa sakanderi á duwa an uzhe á dabba á dem tate na cuḡeḡḡe jipu na. Amá Yaisu wá, ḡane daaka an uzhe á dabba á de katafke á Dadaamiya. ḡane a yaa shifa-aara sadake ge Dadaamiya, a magaa ba ser palle ḡanna, daaci hyevhye náza á dem ba ge dekiḡeki.

²⁶ Ma andze a magaa sadake-aara ser kwakya wá, kwaye am fakte á duniya dem halavuuwa-aara keni, ma andze á sha ba zlaḡa. Amá, a shu zlaḡa-aara ba ser palle. A semhe ba ser palle ḡanna herzhe an halavuuwa á duniya na, a se yaa shifa-aara sadake ge Dadaamiya, geni ma vaatara keni, á barateraabara haypa-aha-aatare ge emnde, baaka hákuma á haypa mazla-aara.

²⁷ Baḡemme á emnde, ma ware keni á de emtsa ba ser palle. Am iga á emtsa maa, tá de katafke á shairiya á Dadaamiya.

²⁸ Yaisu *Almasiihu keni a emtsa ba ser palle. A yaa shifa-aara sadake ge Dadaamiya, geni á barateraabara haypa-aha-aatare ge emndimagwaha. Á de sawa zlaḡe ádaliye, amá sawa-aara ḡanna wá, á se baraterá haypa ka mazla-aara ge emnde, amá á se enzla ba emnde na ni tá anḡkwa ufa ḡane na.

10

¹ Shairiya-aha na am *tawraitá á Muusa na wá, á maramiya ba gáráva á duksa shagera na mi shanaa miya kina. Shairiya-aha ḡanna, ba garava-aara ka wá, jirire-aara ka. Male-aha á *liman-aha wá, ba kelaa sakanderi icaranseka ḡekideki ge dá sadake á de katafke á Dadaamiya am tate na cuḡeḡḡe jipu na. Má estuwa wá, una á dzegwánka ḡekideki melateru ge emnde geni tá gevgu cuḡeḡḡe á katafke á Dadaamiya.

² Ma andze emnde tá shansha cuḡeḡḡire náza dem ba ge ḡekideki adaba sadake ḡanna wá, ma andze á enzleka ervaunḡe-aatare mazla-aara áte elva á haypa, ma andze tá ádalika á maga sadake mazla-aara.

³ Amá sharánka una ḡanna, baira ḡeme sadake-aha ḡanna á yehater-ante haypa-aha-aatare ba kelaa sakanderi.

⁴ Adaba uzhe á dalau antara uzhe á usale á hyefka ḡekideki ge bárá haypa.

⁵ Adaba una ḡanna, am sarte na samsa Yaisu *Almasiihu á sem duniya, a ba ḡane á elvan ge Dadaamiya:

Uzhe á dabba antara sadake-aha umele, baaka wedera á ḡa an ḡane.

Adaba una ḡanna ka give urimagwe, geni yá se yá shifa-aaruwa á katafke á ḡa.

⁶ Sadake á dabba-aha na tá epshaká emnde, antara sadake á bara haypa na wá, baaka wedera á ḡa an ḡane mazla-aara.

⁷ Ya ndaaka adaba una: Náwa iya, Dadaamiya-aaruwa, sanemse á sem duniya, ya se maga názena ká kataná ka, ba seke una ta puwete am wakita á ḡa arge iya na.

⁸ Am zunḡwire keni, a ba Yaisu á elvan ge Dadaamiya: «Uzhe á dabba-aha antara dabba-aha na tá epshaká emnde na, antara sadake á bárá haypa, ira sadake-aha umele, una-aha ḡanna baḡemme higakarka.» Sadake-aha ḡanna tá magáná á ba áte una á ndaná *tawraitá tsa kalkale, aley Dadaamiya liyiyaaka.

⁹ Daaci á ba ḡane zlaḡe ádaliye: «Náwa iya sanemsa á sem duniya, ya se maga názena ká kataná ka.» Elva-aara ḡanna wá, á palaamiyá una ni Dadaamiya á liyiyeka sadake werre na mazla-aara, a naba mbedese an sadake umele.

¹⁰ Miya wá, gamiyevge emnde cuḡeḡḡe á katafke á Dadaamiya, adaba Yaisu *Almasiihu maganaamaga názena á kataná Dadaamiya, a yaa shifa-aara ba ser palle sadake na.

¹¹ Baḡemme á *liman-aha wá, ma ware-aatare keni má daada áte ḡane, ba kelaazare baaka njinja-aatare ḡekideki am slera-aatare ge fa sadake-aha á emnde á katafke á Dadaamiya. Sadake-aha ḡanna keni baraaka haypa á emnde ḡekideki.

¹² Amá Yaisu Almasiihu ḡane a naba yaa shifa-aara sadake ge Dadaamiya. Ba ḡane una an hakuma á baraterá haypa ge emnde dem

ba ge dekiɗeki. Am iga a una ɗanna maa, zlaazlala á dem samaya, aŋkwa á njá am naɗafa á Dadaamiya,

13 á páká sarte na ni Dadaamiya á de gatervege kelaade-aha-aara tate á puwa sera-aara na.

14 An sadake-aara ɗanna ndza a maganaahe ba ser palle na wá, a baraterse an una ɗanna ervaunɗe ge emnde na a dzeratersaa ɗane, garevge emnde cuɗeɗe náza á dem ba ge dekiɗeki na.

15 Sheɗekwe Cuɗeɗe keni aŋkwa á bamiyanba geni ba sadake-aara palle una hyevhye. Aɗaba ndza á ba ɗane:

16 A ba Yaakadada Dadaamiya: Náwa ɗane duksa na am namána-aaruwa yá de magaterán ge emnde-aaruwa: am sarte ɗanna yá de ɗaternaana shairiya-aha-aaruwa am ire-aatare, yá de magaterá pute geni á seska am eŋkale-aatare dekiɗeki.

17 Daaci a ba ɗane zlaɓe ádaliye: Yá de yateraarye haypa-aha-aatare, yá de ɗaterka am ervaunɗe mazla-aara.

18 Máki yateraarye Dadaamiya ge emnde wá, elva a sadake umele baaka mazla-aara.

Gaumiyaptege á deza Dadaamiya

19 Egdzar mama-aha-aaruwa, kina wá, baaka názu á piyamite ge dem tate na ni cuɗeɗe jipu na. Aɗaba Yaisu a puwaa uzhe-aara aɗaba miya.

20 Yaisu ɗane a naba tanve kacakaca á dzegwa na ni ndza am dagave á miya antara tate na cuɗeɗe jipu na. A vamitaa ɗane baráma á dem tate ɗanna, geni mí shansha shifa na á zleka na. Kacakaca á dzegwa na a tanvaa ɗane na wá, amaana vuwa-aara ba ge ɗane.

21 Miya, shamiyansha *liman yaikke, á kwaraterá ɗane emnde na tá am huɗe á há á Dadaamiya baɗemme.

22 Ba seke una ni Yaisu a weramiyante barama na wá, mi zlalawa á de katafke á Dadaamiya an ervaunɗe á miya palle, magaumika shaige dekiɗeki. Aɗaba Yaisu a baramise ervaunɗe an uzhe-aara, a baramive an yawe tseɗaŋe.

23 Yaumiyanka mága seyɗire á shifa na á zleka na, a ba Dadaamiya á de vamiteva na. Aɗaba má ɗane ndaasendaha elva wá, á eptseka elva-aara dekiɗeki. Daaci naba faumitarfe á ba áte názena a ndasaa ɗane, magaumika shaige dekiɗeki.

24 Magaumimága wáyávire am dagave á miya, ma ware keni a fanemfa ndzeɗa am vuwa ge ukfeɗara, geni a emmága shagerire antara wayavire ba kelaazare.

25 Náwa emnde umele mbarsembe icanse sem jahava, una ɗanna shagerka dekiɗeki. Daaci yaumiyanka jahava átirpalle, ma ware keni a fanemfa ndzeɗa am vuwa ge ura. Aɗaba diyakurdiya geni herzhaptheherzhe sawa á Yaakadada Yaisu.

26 Má ura diyaadiya jirire á Dadaamiya, aley á maga ba haypa an niya wá, baaka sadake na ni á de barannaabara haypa-aara ɗanna.

27 Má ura á maga jeba á haypa ɗanna wá, sey á njá á ba an lyawa, aɗaba Dadaamiya aŋkwa eppaka an shairiya, á de záterá kara á jahanama antara kelaade-aha á Dadaamiya umele.

28 Diyakurdiya geni má ura cuɗucufe *tawraita á Muusa, emnde buwa bi keye naranna an ice-aatare átire á maga duksa ɗanna wá, daaci tá já ba shifa-aara, tá zanvarka dekiɗeki.

²⁹ Má bikere á edda una a cuḡu tawraitá á Muusa ni estuwa wá, náza á edda una a epsawaa *Egdza á Dadaamiya antara Shedékwe Cudedéde na á magaminá ḡane ḡgurna á daba Dadaamiya na, á tsaaka an una ḡanna. Adaba edda-aara a zharaa uzhe á Egdza á Dadaamiya na ba seke duksa ba dey. Uzhe na ni Dadaamiya a ḡuḡfateraa namána an ḡane ge emnde bademme, ḡane keni a baranaa ba uzhe ḡanna tsa.

³⁰ A ba Dadaamiya á ba an ire-aara wá:

Diyandiya ya zlaḡa na ni yá de faara ya ge edda una má kwalevkwale ge dabidaba na. Yá de pelatersepele mandzawire na tá maganá itare bademme.

Diyamiyeddiye ganakini má Dadaamiya ndasendahe elva-aara wá, sey á ganvege. Zlaḡe ádaliye, aḡkwa an puwa am wakita á Dadaamiya, a ba ḡane: Ba Yaakadada una á de maga shairiya á emnde-aara.

³¹ Dadaamiya wá, ḡane edda á shifa. Daaci watse laruwa ge edda una ni má de ḡanaaḡa shairiya á katafke-aara.

³² Yehanteyeha midalire na kwa maganaa kure werre am sarte na lyakurvalya Yaisu. Kwakya zlaḡa na ndza kwa shanaa kure áza emnde, aley kwa naba bashuhe.

³³ Adaba am sarte umele, ta zlazlakurzlázle emnde á katafke á zlamaha, magarakuránmaga laruwa kwakya. Am sarte umele zlaḡe ádaliye, kure shakuransha ire á kure, kwa de ekhyateraa ervaunḡe ge emnde na tá am jeba á zlaḡa-aha ḡanna.

³⁴ Kwa de zatervaare ge emnde na tá am danggay adaba zhera á Yaisu. Am sarte umele ta naba lyevaa nalmane á kure emnde an ndzedá, aley kwa naba yateranhe á ba an higa, adaba diyakurdiya ganakini kure shakuransha una ni jauje ge nalmane-aha umele bademme, nalmane na a zleka dekideki na.

³⁵ Fakurantaufe fetarfire á kure shagera, daaci yawánka. Naba fautarfe áte Dadaamiya. Adaba edda una má kezlanveka fetarfire-aara, á de shá laḡa yaikke áza Dadaamiya.

³⁶ Estuwa, shagera ba kwá farvaunḡe, kwá maga názena á kataná ḡane, lauktu á de vakurte duksa na a ndanaa ḡane na.

³⁷ Adaba a ba wakita á Dadaamiya:

A juwa ba cekwaanḡuḡi, aḡkwa á sawa edda una ni mí pakaná miya na, á shekwaaka mazla-aara.

³⁸ Edda una dzayye ervaunḡe-aara, á de shá shifa na á zleka na, má kezlanveka fetarfire-aara áte iya dem halavuwa-aara. Amá edda una kezlanvekezle fetarfire-aara wá, yá de higarka ge ḡane.

³⁹ Amá miya wá, tamanka ganakini mí de geva am dagave á emnde na tá aḡkwa eptsá á dem kataliye am fetarfire-aatare, tá átira keḡa na. Miya wá, aḡkwa fetarfe á miya áte Dadaamiya, daaci mí shansha shifa na á zleka na.

11

Fetarfire á emnde á Dadaamiya werre

¹ Fetarfire na wá, amaana njeta áte duksa na á tamaná ura, geni duksa ḡanna á de gevge ba jirire na. Ma á náńka duksa ḡanna an ice-aara keni, diyaadiya geni baaka shaige am huḡe-aara.

² Emnde á Dadaamiya werre keni ndza ta fetaare ba estuwa áte ḡane. Adaba una ḡanna ndza hayaterhaya Dadaamiya.

³ An fetarfire á miya mi diyeddiye geni duksa baɗemme wá, ndza a nderanaa ba Dadaamiya an elva-aara. Daaci baɗemme á názu aŋkwa á zharaná ice á ura na wá, a nderanaa ba Dadaamiya an názu á taa nánka ura.

⁴ An fetarfire ɗanna, Habila a vante sadake á nasherire-aara ge Dadaamiya jauje ge una a vantaa Kayinu. Adaba fetarfire-aara wá, Dadaamiya a naba vante jirire. Dadaamiya lyevaalya sadake-aara, a naba maranánhe ganakini hayanhayire. Daaci Habila ɗanna wá, ma emtsamtsa ba ɗane keni, labare-aara á eksa ba slera sem vatená, adaba fetarfire-aara.

⁵ Á ba an fetarfire ɗanna, Anuhu ndza nánka emtsa dekiɗeki, a naba kapte á dem samaya an vuwa-aara baɗemme, puwarteka ice áte ɗane dekiɗeki, adaba danda Dadaamiya ba estuwa. A ba wakita á Dadaamiya wá, Dadaamiya ndza hayanhaya Anuhu ɗanna, daaci a naba eksante ba estuwa.

⁶ Baaka duksa na ni ura á shá haya an ɗane áza Dadaamiya sey á ba an fetarfire palle. Ma ware una á seza Dadaamiya keni, sey á fetarfe geni Dadaamiya wá, aŋkwa ba jirire. Sey á diyeddiye geni Dadaamiya á yaterka emnde na ni tá aŋkwa ganáptega ge ɗane.

⁷ Á ba an fetarfire ɗanna *Nuhu keni ndza a fansarfe ge Dadaamiya. Dadaamiya a balanse elva-aara am wahayu, zlaɓe nánka tsa duksa ɗanna emtsaɗe, amá a naba fansarhe. A naba nderaa paare á yawe yaiŋke áte una a kwaransaa Dadaamiya am wahayu na. Daaci ta demhe antara emnde-aara baɗemme. A lyaterse estuwa Dadaamiya am yawe na ndza a balansaa ɗane. Adaba una ɗanna a naba marateranhe ge emnde geni ɗateraana shairiya, adaba fartarka áte Dadaamiya. Amá ɗane wá, shansha jirire áza Dadaamiya adaba fetarfire-aara.

⁸ Á ba an fetarfire ɗanna zlaɓe áɗaliye, ndza fansarfe Ibrahim ge Dadaamiya. A naba duhe á dem larde na a bannaa Dadaamiya ge de nja amkwa, á de gev náza-aara larde ɗanna. Ba tate ɗanna keni ndza diyaaka emtsaɗe Ibrahim, aley a naba duhe.

⁹ An fetarfire-aara a naba nja am larde ɗanna ndza a fannaa Dadaamiya ge ɗane am namana-aara. Ma gevka ekse-aara miyenne keni, a naba nja áhuwa. Ndza a nja á ba am *bere á kacakaca ba estuwa, lauktu ta melsaa tara Isiyaaku antara Yakubu larde á namána ɗanna, itare keni ta nja á ba am bere á kacakaca ba estuwa.

¹⁰ Ibrahim a fansaare estuwa ge Dadaamiya na wá, adaba njantenja am ervaunɗe-aara ganakini watse á daada á dem berni na a nderanaa Dadaamiya am samaya, baaka badza-aara dekiɗeki na.

¹¹ Saraatu keni ba estuwa. An fetarfire-aara a naba shaa huɗe, gevge emgyegwe á mukse tsa. Adaba diyaadiya geni Dadaamiya na a banaa watse á de vanta egdzere na, á iceka fida dekiɗeki.

¹² Adaba una ɗanna, ba Ibrahim palle, ɗane una ndza gevge emgyegwe á zhele kurcumme, ndza baaka elva a ya egdzere ázenara mazla-aara, ba ɗane ɗanna wá, a naba yehe egdzere baaka kezlakula á eggye-aha-ɗara, ta ba seke shiili na am guwa na, ta ba seke terlyakwa na áte samaya.

¹³ Emnde á Ibrahim ɗanna ta matsaa ba estuwa, yáranka fetarfire-aatare dekiɗeki. Amá itare an ire-aatare wá, pakarvaaka duksa-aha ɗanna ndza a baternaa Dadaamiya na. Duksa palle wá, ndza njarantenja am ervaunɗe-aatare geni baaka shaige áte názu a ndasaa Dadaamiya. Daaci ta higa jipu áte duksa-aha ɗanna. Baira ndza ta enndáhá ba parakke

geni itare ta ba seke wayve-aha am duniya na, tate á nja-aatare miyenne wá, áhuna ka.

¹⁴ Emnde ḡanna, am nja-aatare wá, shebarka d'ekideki ganakini aḡkwa larde-aatare ba giraara watse tá zláá á de njá am huḡe-aara.

¹⁵ Dzamarka d'ekideki áte ekse-aatare na ndza ta segashe am huḡe-aara na. Ma andze tá kátá tate na ndza ta sawa átekwa wá, sey ma tá shantaushe ge barama á eptsá á dehuwa.

¹⁶ Amá dzamarka itare una ḡanna d'ekideki. Itare wá, aḡkwa tate umele am ire-aatare, amaana: samaya. Una ḡanna jauje ge tate na ndza ta sawa átekwa na. Adaba fetarfire-aatare ḡanna wá, á wanka shaige d'ekideki ge Dadaamiya geni tá dáhá ḡane an Dadaamiya á emnde ḡanna, a tsatsateraa berni yaikke ázenara.

¹⁷⁻¹⁸ Á ba an fetarfire ḡanna zlaḡe ádaliye, Ibrahimá á kátá icaná egdza-aara palle ba ḡane sadake-aara ge Dadaamiya. A ba Dadaamiya á elvan ge ḡane: Iciyantice egdza á ḡa Isiyaaku sadake-aara. An elva-aara ḡanna wá, a se gya ba hala á Ibrahimá, adaba ndza a bantsa ba ḡane am namána-aara geni eggye-aha á ḡa, wulfe á Isiyaaku, tá de gevge kwakya.

¹⁹ Ibrahimá á kátá icetaa egdza-aara na wá, adaba diyaadiya geni Dadaamiya an hákuma á shifeta emnde a faya. Am sarte na Dadaamiya a naba piyante ge Ibrahimá na wá, Isiyaaku wá, ba seke a tsete am faya.

²⁰ An fetarfire, Isiyaaku a gaterar barka ge tara Yakubu antara Isuwa. Am gá barka-aara ḡanna wá, a bateraa názu á de magava á katafke.

²¹ An fetarfire ḡanna, Yakubu keni am sarte na gevge emgyegwe a juwa ba emtsa, a naba gaterar barka ge egdzara á Yusufa buwa. A tsetehe áte zade-aara, a galante Dadaamiya.

²² Á ba an fetarfire ḡanna, Yusufa keni am sarte na gevge emgyegwe a juwa ba emtsa, ndza a enndaha elva á segashe á emnde-aatare, egdzara á *Iserayiila am larde á Misera. Ndza a kwaratersekwere bademme náza na ni watse tá maganá an hyehye-aara má emtsamtsa ḡane.

²³ Tara eddenjara antara emmenjara ge Muusa keni ba estuwa. An fetarfire-aatare am sarte na yaireye Muusa, naránna geni zariya egdza-aatare, daaci magarka lyawa d'ekideki ge ya elva na a tsanaa sleksu *Firawna. Ta naba shebanvehe am mba dem tere keye.

²⁴ Adaba fetarfire ḡanna, am sarte na waltewala Muusa, eksarka mazla-aara geni tá dahaná an eggyenjara ge sleksu *Firawna.

²⁵ ḡane a hayaa ba tá shá zlaḡa átirpalle antara emnde á Dadaamiya, arge una ni á njá am geḡa am sarte cekwaangudi, amá slehaypa.

²⁶ Ndza diyaadiya geni ambane ba sha epsawa áza emnde adaba Almasihu na watse á belaná Dadaamiya á sem duniya na, arge una ni á zuze duniya an nalmane na an ndaaka am larde á Misera na. Adaba ḡane a fete ire-aara áte laḡa na á de vantá Dadaamiya na.

²⁷ Adaba fetarfire-aara ndza sessa Muusa am larde á Misera. Slekse á Misera jaaja ervaunde, amá ḡane magaaka lyawa-aara d'ekideki. Baaka lambe-aara ba seke ḡane aḡkwa á nanna Dadaamiya an ice-aara.

²⁸ Ba Muusa ḡanna zlaḡe ádaliye, adaba fetarfire-aara, a kwaraterse ge emnde a *Iserayiila geni a wecarweca uzhe á dabba áte wakyyi-aha-aatare, geni malika na a se ceḡa makaji-aha na a demka á dem mba-aatare. Daaci Muusa a tsaa muḡri á una ḡanna tá aḡkwa emmága ba kelaa sakanderi. Tá dáhá muḡri ḡanna: *Paska.

²⁹ Á ba an fetarfire ɲanna zlaɓe ádaliye, emnde a *Iserayiila ebzarubze haye kyanɲe áte shiili cakasse ba seke ndza ɓaaka yawe am guwa yaikke ɲanna, amá ba ta demhe ge emnde a Misera wá, a naba ndateruhe ge haye.

³⁰ An fetarfire-aatare, ndza zazaraazaza emnde a Iserayiila dala yaikke na emnde a Yairikau ta jantaave ge ekse-aatare an ɲane. Ba kelaazare wá, ta de jantaave ser palle áte una ndza a kwaratersaa Dadaamiya. Am hare ge vuyire wá, zazaazaze dala yaikke ɲanna baɗemme.

³¹ Ndza aɲkwa mukse zaware umele, zhara-aara Rahab. Aɗaba fetarfire-aara áte Dadaamiya, a naba lyevaa emnde a Iserayiila na ta se gya nasherire á ekse-aatare á dem mba-aara. Daaci am sarte na emnde a Iserayiila ta ceɓaa emnde a ekse na wá, ta yaa ɲane an shifa.

³² Yá maganá estara kina? Aɗaba cekwa sarte ganakini yá palakurnaa-pala labare á fetarfire á emnde á Dadaamiya umele, seke tara Gidiyaun, Barak, Samsaun, Yaifta, *Dawuda, Samiyail, ira nabi-aha umele.

³³ An fetarfire-aatare emnde ɲanna ndza garega ndzedɗa arge larde-aha umele. Baɗemme á názena ndza a baternaa Dadaamiya am namána-aara sharánsha an fetarfire-aatare, dzalarefka áte uɲɲule-aara. Emnde á Dadaamiya werre ɲanna wá, ba ervare keni dzegwánka wera we-aara ge magatera emtaɲkire.

³⁴ Aɗaba fetarfire-aatare, ba derve á kára keni zaterka emnde ɲanna. Zlaɓe ádaliye, ndza tá kátá cebaterceɓa kelaade-aha-aatare an katsakar keni, ta ganaa ba itare ndzedɗa. Ndza ɓaaka payɗa-aatare, amá an fetarfire-aatare wá, ndza ta emnde a ndzedɗa ba itare. Mbarmbe wáwa jipu, ma vaatara keni sey tá bakáterá ba itare emnde a wáwa á larde-aha umele.

³⁵ Á ba an fetarfire ɲanna zlaɓe ádaliye, ndza aɲkwa ɲwasha umele emtsaremtsa emnde-aha-aatare, amá naraterna zlaɓe ádaliye an shifa.

Amá emnde umele-aatare ndza naranna zlaɗa kwakya. Ma andze baránba ganakini tá dalika á ɗaba elva á Dadaamiya wá, ma tá naba yáteryá, amá eksaraareka una ɗekidɗeki, ta eksese ba emtsa am zlaɗa ɲanna, lauktu á de tsatertetsa Dadaamiya, á de vaterte shifa na jauje ge una am duniya an emtakire na.

³⁶ Emnde umele keni naránna laruwa ba estuwa, ta epsawateraahe, ta gyegaterse an ja, ta puwateremhe am kaderci, ta zlanjateruhe am dangay.

³⁷ Emnde umele ndza ta ceɓaa ba shifa-aatare an nakwa, emnde umele ndza ta ɗatsaterthehe bubuwa, emnde umele ndza ta cebateraa an katsakar, emnde umele keni ndza ta zadateremhe am sleɗe ba estuwa, garevge talaga-aha, ta ɲɗuɗaa ba gwagwa, sharaterushe wahala, magarateránmaga palasa jipu.

³⁸ Ta naba nja áte ɓala-aha umele am kaamba, antara áte ire á wa-aha, ta hare am hwalakwa-aha antara am evege-aha. Emnde ɲanna wá, ɓaaka arge itare an jirire. Zlaya-aatareka ɗekidɗeki nja am duniya á laakire na.

³⁹ Emnde ɲanna baɗemme wá, hayaterháya Dadaamiya, aɗaba fetarfire-aatare áte ɲane. Amá wá, pakarvaaka an shifa am duniya na názena ni a baternaa Dadaamiya geni á de vaterteva na.

⁴⁰ Aɗaba uwe? Áza Dadaamiya wá, ndza an tsatse duksa ɲanna zlauzle, geni á geramika antara itare ɗekidɗeki, mí de lyyinaná á ba átirpalle antara itare cuɗeɗɗire na á de vamita ɲane. Una ɲanna duksa na shagera ge miya.

12

Dadaamiya Eddemiya baɗemme

¹ Daaci miya wá, emnde a fetarfe ḡanna ba seke tá jamitaave á ba an je. An fetarfire-aatare ḡanna, tá kwaramisá itare fetarfire áte Dadaamiya. Adaba una ḡanna, miya keni yaumiyanya haypa-aha na wayaaka mi pakyava ɗekideki na, valyawamiyaavalya gwatama na a piyamite de katafke áte barama á Dadaamiya na baɗemme, mí zlalawa á ba de katafke, kudfaumika.

² Zlaɓe ádaliye, zharaumizhara ba sera á Yaisu, adaba a magaminaa ba ḡane ḡurna geni mí fetarfe, á de zlamiyansauwa ba ḡane zlaɓe ádaliye ge fetarfire á miya ḡanna. Yaisu ḡane a naba eksaarhe geni ta ja shifa-aara áte dzaḡgala, wanka zherwe ɗekideki ge emtsa estuwa, adaba a fete ire-aara áte higa na á de vantá Dadaamiya na. Kina wá, ḡane aḡkwa am naɗafa á Dadaamiya am sleksire-aara.

³ Dzamaumidzámá ba shagera emtaḡkire na ni ta maganta emnde a haypa ge Yaisu na. Nja ba zlaɗa na ta magannaa emnde ḡanna, a naba ɓashuhe baɗemme. Slaslauslasle á ba áte náza-aara emtsaade, lauktu mí de shá ndzedá am zlaɗa-aha á miya keni.

⁴ Ge jirire wá, ekkure keni kwá aḡkwa wawa jipu geni kwá janaaja haypa. Amá wá, zlaɓe jerka edda una ni emtsamtsá adaba una ḡanna am dagave á kure. Daaci gazlauka ɗekideki.

⁵ Viyakurnaaviya elva na ndza a bakurnaa Dadaamiya ge vakurte ndzedá an ḡane na emtu? Nawa a ɗakurte an egdzara-aara. Adaba aḡkwa am wakita á Dadaamiya, á ba ḡane:

Egdza-aaruwa, má ya Yaakadada Dadaamiya, yá aḡkwa giyakgiya wá, sey ká fa hyema áte elva ḡanna. Ma yá valakarvale keni, á guleka higa á ḡa áte iya.

⁶ Adaba iya Yaakadada wá, yá giya edda una ni wayanwaya na, yá ja ba edda una ni gevge egdza-aaruwa na, a bina.

⁷ Aḡkwa egdzere ni á giyeka eddenjara ɗekideki emtu? Daaci áte zlaɗa ḡanna wá, kwá naba diyeddiye geni á dzerakursaa ba Dadaamiya, kwa ba seke egdzara-aara. Má estuwa wá, ɓashawabasha baɗemme á zlaɗa-aha na shakursha na, lauktu kwá de shansha nampire-aara.

⁸ Á giyatera ba estuwa Dadaamiya egdzara-aara. Daaci máki á giyakurka kure wá, kwa egdzara-aareka ɗekideki, kwá ba seke masagwa-aha am emnde-aara.

⁹ Zlaɓe ádaliye, dada-aha a miya am duniya keni ndza ta giyamigiya, ndza mí fa zherwe áte itare. Daaci faumifa zherwe áte Eddemiya na am samaya na keni. Má má aḡkwa fa zherwe áte ḡane wá, mí de shá shifa na á zleka na.

¹⁰ Dada-aha a miya na ta yamiya am duniya na wá, ndza ta giyamiya á ba am sarte na mi egdzara mesheshe, ba seke una ta beranaa itare ge shagerire. Amá Eddemiya na am samaya na wá, ḡane á giyamigiya geni á famiyem ndzedá am vuwa, lauktu mí gevge emnde cufedɗe ba seke ḡane.

¹¹ Má Dadaamiya aḡkwa giya ura wá, vacite ḡanna wá, zlaɗa áte edda-aara, ɓaaka higa-aara ɗekideki. Amá má zlauzle zlaɗa ḡanna wá, edda una má diyeddiye nampire á zlaɗa ḡanna wá, á shá hairire antara zlalava shagera áte unḡule á Dadaamiya.

Faufa hyema áte ire á kure

¹² Diyakurdiya tsawe ganakini Dadaamiya á yanka giya egdzara-aara wá, daaci a guleka higa á kure, naba daumbare á de katafke áte unḱjule-aara.

¹³ Tá aḱkwa emnde umele am dagave á kure, ta ba seke emnde a dere, cekwa ndzeḱa-aatare áte unḱjule á Dadaamiya. Daaci dabauḱfaba unḱjule na shagera na, geni a dzalarevka áte unḱjule ḱanna, amá a sharansha ndzeḱa átekwa.

¹⁴ Tatayautataya nja lapiya antara emnde baḱemme. Tatayautataya an ervaunḱe á kure palle, geni kwá gevge emnde cuḱeḱe áza Dadaamiya. Adaba má baaka una ḱanna wá, ma ware edda-aara keni á taa daaka á deza Dadaamiya.

¹⁵ Faufa hyema áte ire á kure, geni ma ware á kure keni a yanaaka ḱgurna á Dadaamiya. Adaliye, faufa hyema geni a jerka ura am dagave á kure ni mándzawe zlalava-aara. Ura estuwa á melateruka ge emnde áte barama á Dadaamiya, baira á badzaterbádzba ba seke namgena am dagave á hiya am fe.

¹⁶ Zlabe ádaliye, faufa hyema áte ire á kure, geni a jerka ura ḱuḱi am dagave á kure, á feka zherwe áte názena a wayanantaa Dadaamiya, ba seke Isuwa werre. ḱane wá, a naba velu makajiyire-aara ira warita á makajiyire baḱemme aḱaba zu duksa ser palle.

¹⁷ Ba ekkure keni diyakurdiya geni, am sarte na zlauzle veluvele wá, a deza eddenjara ágira a de kátá barka, amá a naba kwaleve ge eddenjara gar barka ḱanna. Baaka názu magaaka ḱane, antara yawe á kyuwa-aara campaukkwe átekwa, aley shanka pute geni á tsatsanaatsatse názena a badzanvaa ḱane.

¹⁸ Diyaweddiye geni tate á tse á kure ge kure á katafke á Dadaamiya wá, gevka seke náza á *Iserayiila-aha werre áte vuwa á wa Sina. Itare wá, ma tá naba dzegwandzegwa fetefa ba erva-aatare keni áte wa ḱanna. Ndza naranna nara á kárá yaikke áte ire á wa ḱanna, ndza naránna tabeḱammire antara gwehya, ira válale yaikke.

¹⁹ Zlabe ádaliye, ndza cenarácena hula á duksa ba seke gaashi áte wa ḱanna, cenarácena kwárá umele, kwárá ḱanna wá, ba kwárá á Dadaamiya. Am sarte na cenarácena kwárá ḱanna wá, gazlargazla jipu, baira ta yeka ganakini a semka kwárá ḱanna mazla-aara á sem hyema-aatare.

²⁰ Adaba edda-aara a se baaterse elva na zlazlaḱa áte itare. A ba ḱane, ma ware keni a feka erva-aara áte wa ḱanna. Una ma ba dabba keni sey tá jana á ba an nakwa, a zlauzle shifa-aara ba estuwa.

²¹ Duksa-aha ḱanna ta naaná itare na wá, gazlateraagazla jipu. Ba Muusa an ire-aara keni a ba ḱane: Gazlangazla, yá gyagye ba seke maagara ge lyawa, a bina.

²² Amá ekkure wá, estuweka. Ekkure kwa sete wa na tá ḱahaná an wa *Siyauna, am tate na átekwa berni á Dadaamiya Saksage. Berni ḱanna wá, ba Urusaliima na am samaya na. Kwa sem tate na ta átekwa malika-aha baḱemme baaka kezlakula-aatare na.

²³ Adaliye, ekkure, aḱkwa sleḱe á kure am dagave á nalga á emnde na tá am geḱa yaikke átevege Dadaamiya na. Emnde ḱanna ta ba seke makaji-aha átevege eddetare, zhera-aha-aatare baḱemme aḱkwa an puwa áza Dadaamiya am samaya. Ekkure wá, kwa seza Dadaamiya na á de kyaná

ḡane shairiya á emnde baḡemme na. Ekkure ḡabakurteḡaba emnde na tá anḡwa áza Dadaamiya, a gatervaa ḡane cuḡeḡḡe am duksa baḡemme na.

²⁴ Ekkure, dakuraada á deza Yaisu. Ba ḡane una slemela emnde antara Dadaamiya, geni Dadaamiya á maga namána anḡwaslire antara itare. Ekkure, dakuraada á deza Yaisu na, ḡane a gakurve cuḡeḡḡe an uzhe-aara na. Uzhe-aara ḡanna wá, anḡwa á kwaramise duksa shagera gergere antara una mi tsahese áte uzhe á Habila.

²⁵ Daaci faufa hyema ba shagera áte ire á kure, eblyawanveka elva á edda una anḡwa á bakurá elva na. Werre wá, baḡemme á emnde na ndza ta kwaleve elva á edda una ni á fater magiya an elva á Dadaamiya am duniya wá, enḡlarseka ḡekideki. Ge miya emnde na má anḡwa cena elva á Yaisu na a sawa am samaya na keni, watse ba estuwa. Amaana, má kwalamiyevkwale, watse baaka pute á miya umele geni mí enḡlesenḡle an ḡane.

²⁶ Ndza werre ḡanna wá, Dadaamiya a ndaase ba elva an kwara yaikke, daaci a naba gejaavte ge haha á ba an ndzeḡa. Kina keni elva-aara anḡwa á bamiyánba geni watse á de emmáḡa zlaḡe ádaliye ba estuwa. Amá antara ba samaya keni á de gejaava á ba an ndzeḡa, a bina.

²⁷ A ba ḡane, buwaaka ḡekideki wá, baḡemme á názena a nderanaa ḡane, á de gejaava zlaḡe ádaliye á ba an ndzeḡa, lauktu tá de zlauzle ba estuwa. Daaci tá de juwa ba duksa-aha na baaka halavuwa-aatare ge itare ḡekideki na.

²⁸ Máki estuwa wá, miya wá, slafauminaaslafe ba we á miya ge Dadaamiya an ervaunḡe á miya palle. Aḡaba ḡane a famiyaa yaikkire na baaka halavuwa-aara ḡekideki na ge miya. Galaumigála Dadaamiya, njauminja á katafke-aara an fesarfire am elva-aara, njauminja an lyawa-aara am ervaunḡe áte una á kataná ḡane.

²⁹ Aḡaba Dadaamiya na mí yeka ázeḡara na wá, ḡane slera-aara ba seke slera á kará. Amaana, ḡane á shekwaaka keḡanaakeḡa názena hayánka ḡane.

13

Á kátá uwe Dadaamiya áza emnde?

¹ Ekkure emnde a fetarfe wá, yawánka máḡa wayavire am dagave á kure, nḡawinja ba seke egdzar mama.

² A viyakurarka elva á liyiya wayve-aha na tá se tsekwa am mba á kure. Fawaterufe hyema ba shagera, aḡaba ndza anḡwa emnde umele ta lyevaa wayve-aha-aatare, faraterufe hyema ba shagera, mbate wá, wayve-aha ḡanna malika-aha.

³ Emnde na tá am danḡay na keni dzamauterdzámá, zlaḡa-aatare ḡanna a gevge ba seke áte kure. Adaliye emnde na tá am zlaḡa-aha umele na keni, dzamauterdzámá ba seke kwa kerḡe antara itare am zlaḡa ḡanna.

⁴ Emnde baḡemme a faransarfe ge Dadaamiya am elva á nika. Am dagave á tara zhele an mukse-aara, ma ware-aatare keni a badzanveka cuḡeḡḡire á nika-aatare. Aḡaba Dadaamiya á de yanka záterá an shairiya, baḡemme á emnde a máḡa dakarire antara emnde a máḡa gwardzire.

⁵ Yawanánka ervaunḡde á kure ba ge waya shunḡu, naba higauhiga arge una anḡkwa am erva á kure, adaba a ba Dadaamiya: Yá anḡkwa antara ekka, ma vaatara keni, yá yanḡka dey.

⁶ Adaba una ḡanna, bawamiyánba ganakini Yaakadada, Dadaamiya-aaruwa anḡkwa am iga-aaruwa, baaka lyawa-aaruwa, á magiya uwe urimawe? Baaka shaige-aaruwa dekiḡdeki.

⁷ Yehauteyeha male-aha á kure na ndza ta balakursaa itare elva á Dadaamiya na. Yehauteyeha zlalava-aatare, antara fetarfire-aatare áte Dadaamiya dem halavuwa á shifa-aatare am duniya. Daaci ekkure keni fautarfe áte Dadaamiya ba seke itare.

⁸ Yaisu *Almasiihu wá, werre keni ndza ba ḡane, vatená keni ba ḡane ḡanna, ḡane á njá á ba áte una ḡanna dem ba ge dekiḡdeki.

⁹ Faufa hyema áte ire á kure, adaba tá anḡkwa emnde na tá anḡkwa jansaare ba itare an ire-aatare tsaha-aha umele gergere, ndza cenaránka emnde dekiḡdeki. Enḡkalaawa, geni a kefarakuraaka áte baráma. Adaba a ba itare: sey má ura dabetedaba nade-aha áte elva á náza za bademme, lauktu á zlava ervaunḡde-aara. Cenauka una ḡanna dekiḡdeki. Sey an ḡurna á Dadaamiya palle. Bademme á emnde na ndza ta dabete jeba á nade-aha ḡanna, palle á názu ta shanaa itare ge nampire baaka.

¹⁰ Bademme á *liman-aha á Yahudiya-aha na kwasau zlaḡe tá faná ba sadake ge Dadaamiya am mashidi-aatare na wá, diyamidiya ganakini una mi shanaa miya áza Dadaamiya na, amaana emtsa á Yaisu na wá, náza-aatare ka, adaba itare zlaḡe diyarka nampire-aara.

¹¹ Male á liman-aha, má á daná sadake ge Dadaamiya adaba haypa á larde wá, tá ica dabba, á daná uzhe-aara á dem tate na cuḡeḡde jipu na. Hyuwa á dabba ḡanna maa, tá de deraná áte iga a ekse-aatare.

¹² Náza á Yaisu keni ndza a mágava ba estuwa. Ta de jaa shifa-aara á ba áte iga a ekse ḡanna, a shu zlaḡa áhuwa, geni á baraterá haypa-aha-aatare ge emnde bademme an uzhe á ire-aara.

¹³ Daaci máki estuwa wá, baaka nampire á jeba á nadina ḡanna mazla-aara. Saumisse, mí zlaláwa á deza Yaisu, mí de bashán ba kerḡe epsawa á emnde.

¹⁴ Adaba baaka ekse na mí njá am huḡe-aara dem ba ge dekiḡdeki am duniya na. Amá mí fete ire á miya áte ekse umele anḡkwa, mí de njá amkwa dem ba ge dekiḡdeki.

¹⁵ Daaci galaumigala Dadaamiya, yawamiyanka. Má mí gálá Dadaamiya ḡanna wá, una ḡanna ba seke sadake á miya na mí vante ge ḡane adaba slera á Yaisu. Galaumigala zhera á Dadaamiya ge maraterá zhera-aara ge emnde bademme.

¹⁶ Viyawanaaka magatera maggwire ge emnde. Magaumága zezarzire an duksa na am erva á kure, adaba jeba á sadake ḡanna á vante higa kwakya ge Dadaamiya.

¹⁷ Cenaucena názena tá bakurná male-aha á kure, fawatersarfe ba shagera, adaba tá ufaná ba itare shifa á kure, Dadaamiya keni á de ndavateru ba ge itare slera na ta maganaa itare ge fakuru hyema. Daaci má ekkure keni kwá anḡkwa fathersarfe wá, tá maga slera ḡanna á ba an higa. Má baaka una wá, tá higeke am slera ḡanna. Má gulaagula higa-aatare wá, slera-aatare á magakuránka payḡa ge kure.

¹⁸ Yawánka ḡala Dadaamiya arge ḡere. Nere wá, diyaḡerdiya ba parakke geni dzayye ervaunḡe á ḡere, wayaḡerwaya ḡá maga duksa baḡemme á ba an unḡule-aara ma vaatara keni.

¹⁹ Duksa na yá kataná iya ázekure kwakya-aara wá, ḡalaunḡalá Dadaamiya geni a meliyumele, lauktu yá shansha baráma á eptsá á dezekure á ba áte watsewatsire.

Názena yá yekaná iya áza Dadaamiya

²⁰ Dadaamiya slevante hairire ge emnde, a tsantaa ba ḡane suni á miya yaikke am faya, amaana Yaakadada Yaisu. ḡane suni á miya á bá iya na wá, aḡaba ḡane a emtsehe aḡaba miya. Miya wá, mi ba seke kyawe-aha-aara. An uzhe-aara, Dadaamiya a ḡgudamiyaa namána na á zleka dekiḡeki na.

²¹ Daaci a melakurumele Dadaamiya, geni kwá shansha mága názena á kataná ḡane baḡemme. A ganvega Dadaamiya namaari-aara am miya áte erva an Yaisu *Almasiihu, geni mí gevge áte una á kataná ḡane. Galaumigala Yaisu Almasiihu dem ba ge dekiḡeki. *Aamin.

Ga use am halavuwa á elva-aha

²² Egdzar mama-aha-aaruwa, kwaya ḡane egdza elva na ya puwkurtaa ya, geni yá vakurta ndzedá an ḡane. Elva ḡanna kwakyeke, daaci yá aḡkwa ḡalakurḡala, taslawá á kure, faufa ervaunḡe, cenauvaacena elva ḡanna ba shagera.

²³ Ambane zlaḡe cenakuránka ḡeme ganakini egdza emmemiya Timaute keni ta bantsa belaranaabela, sesse am danḡay. Má samsa á sezeruwa wá, watse á puwisá ḡane ádeze kure.

²⁴ Gawaterga use-aaruwa ge male-aha á kure, antara emnde a fetarfe umele baḡemme. Emnde a fetarfe na tá am larde á Italiya keni tá aḡkwa gakur use-aatare.

²⁵ A magakuránmaga Dadaamiya ḡurna ge kure baḡemmire á kure.

Wakita na a puwetaa YAKUBA

Ga use á Yakuba

¹ Wakita na yá anƙwa puwaná ba iya Yakuba, waladī á Dadaamiya antara Yaakadada Yaisu *Almasiihu, yá anƙwa á puwakurte wakita na, yá gaku use ge kure bademme á emnde a Dadaamiya na kyarakuraakya á dem duniya bademme na.

Njá á emnde a fetarfe má shatersha zladá

² Egdzar mama-aha-aaruwa, ma a shakuraa am sarte-ara zladá keni, higauhiga an ervaunƙe á kure bademme.

³ Adaba ba kure keni diyakurdiya, ganakini máki tsakuraatse dzaɗɗaɗe, kezlakuranveka fetarfire á kure am sarte ɗanna wá, kure kwá gevá emnde a farvaunƙe an tsáká ire.

⁴ Amá tsawatse ba ɗga. A marápsmare farvaunƙe á kure am duksa bademme. Estuwa kwá de gevá emnde na baaka duksa mándzawe áte itare, hyairephye am duksa bademme. Á de eksakurarka jirire keni am duksa bademme.

⁵ Má anƙwa ura am dagave á kure diyaaka názena á maganá ɗane, a enndava enƙale áza Dadaamiya. Dadaamiya á de vanteva. Adaba Dadaamiya á kwalarka ge edda una á ndava enƙale ázenara, á vanteva ma vaatara keni. Adaba ɗane wá, bárbare ge vaterte duksa ge emnde bademme.

⁶ Amá má ura á ndava duksa áza Dadaamiya wá, a fetarfe geni Dadaamiya á de vanteva. A maɗka shaige am ervaunƙe. Adaba edda una á maga shaige am ervaunƙe wá, ɗane ba seke njá á haye na á weshaná effeya, á dáná á dehuwa, á sehuna, á dem dalbe-aha bademme.

⁷ Ura estuwa, a sleka am ervaunƙe-aara ganakini á de shansha názena á ndavaná ɗane áza Yaakadada.

⁸ Adaba gevge an ire bubuwa, tsanaaka ire-aara am tate palle.

Elva arge berba-aha antara talage-aha

⁹ Ura talage, má fetarfe áte Yaisu *Almasiihu wá, a ehgiga an ervaunƙe-aara bademme. Adaba kanteka Dadaamiya.

¹⁰ Ge sleberba na fetarfe áte Yaisu Almasiihu keni maa, ɗane keni a ehgiga an ervaunƙe-aara bademme, arge una ni a genaache ge Dadaamiya na. Adaba diyaadiya ɗane ganakini á de zla shifa-aara, ba seke mága ugbene á mása am fe, má á geda, á geda á ba áte watsewatsire.

¹¹ Má mberatembera vaciya an kárá-aara, á badza zariyire-aara, á geda á dem áhá, mása keni á emtsa bademme. Ba duksa palle ge sleberba keni. Á ba am sarte na ɗane á shunɗula ge mága slera-aha-aara na wá, a naba icanmica emtsa.

Elva a mbedá á dem haypa antara zladá

¹² Watse gedá yaikke ge edda una tsaatse ba shagera am zladá-aha gergere. Adaba má tsaatse shagera mbedáaaka wá, á de shansha ladá-aara. Amaana: á de shá shifa na á zleka, a ba Dadaamiya, á de vaterte ge emnde na wayarwaya an ɗane na.

¹³ Amá má á kátá mbedfa edda-aara wá, a banka ni a maganaa ba Dadaamiya. Adaba ura á dzegwánka mbedfa Dadaamiya. Dadaamiya keni á mbedfeka ura dfekidfekei.

¹⁴ Ba emtanjire na á dzamaná ura am ervaunje-aara na wá, á mbedfaná ba una njanna á dem haypa.

¹⁵ Duksa shagerka na á dzamaná ura am ervaunje-aara, am iga-aara cekwaanjudi á maganá á ba áte parakkire. Daaci má waltewa haypa, á saná emtsa.

¹⁶ Daaci a kedarakuraaka emnde, egdzar mama-aha-aaruwa.

¹⁷ Názena á sáwá áza Dadaamiya wá, bademme ba shagera, baaka una laake am hufe-aara. Bademme á názena á já lámbe á ura wá, á sáwá á ba áza Dadaamiya na a nderaa parakkire-aha am samaya na. Adaba Dadaamiya, njane a eptsaaveka, á zláleka seke náza vaciya geni á yakurya am tabedammire.

¹⁸ A wayetaa ba ervaunje-aara ge vamite shifa na á zleka na, a vamite an elva-aara na elva á jirire na, geni mí gevge ma emnde zunjwa ba miya am ice-aara am názena a nderanaa njane bademme.

Cenaucena elva á Dadaamiya, fawansaarfe

¹⁹ Egdzar mama-aha-aaruwa, faufa hyema ge cena názena yá bakurná ya na: Ma ware keni a eccena názena ni tá banna emnde. A gevka slewatsewatse am elva, a gevka slervaunje.

²⁰ Adaba slervaunje wá, á taa maganaaka názena á kataná Dadaamiya.

²¹ Adaba una njanna, tara danjwire antara mándzawire na am ervaunje á kure na wá, yawanya bademme, gawanaaga ire á kure á katafke á Dadaamiya. Ma uwe keni magaumága á ba áte elva-aara na anjwa am kure na, adaba elva-aara njanna wá, á dzegwándzegwa lyakurlya.

²² Cenaucena elva á Dadaamiya, kwá ámbera maga názena á bakurná njane. Edda una ba a cenvahe an hyema, amá á manjka názena á ndahaná Dadaamiya wá, á kefa ba ire-aara.

²³ Edda una ba a cenvahe an hyema, amá á manjka názena á ndahaná Dadaamiya na wá, njane á garáva an edda una á zhára ice am kweteram.

²⁴ Ba a zharaa wafke-aara, cekwaanjudi am iga á una njanna wá, kerten a viyanaaviya njá á wafke-aara.

²⁵ Amá edda una a cena shairiya á Dadaamiya, a maganaahe an unjule-aara maa, Dadaamiya á gá barka áte njane am slera-aha-aara bademme. Adaba njane cenaaka shairiya á Dadaamiya á ba an hyema kerten a viyanaahe na, amá a fansaarfe. Adaba shairiya á Dadaamiya njanna wá, baaka duksa mándzawe am hufe-aara. An hakuma jipu ge samise am haypa.

²⁶ Má ura á zhára ire-aara ganakini njane slenadina, amá á taa njanaaka nara-aara, daaci njane wá, á kefa ire-aara, daba nadina-aara ba dey.

²⁷ Daba nadina á jirire na cufedfe, á kataná Eddemiya Dadaamiya wá, fanu hyema ge egdzar tahe-aha, antara wegwegwar njwasha na tá am laruwa, ira á mága enjkale áte ire-aara ba ge njane keni, geni a demka am slakwatsa na tá maganá emnde a duniya na.

2

¹ Egdzar mama-aha-aaruwa, ekkure wá, fakurtaarfe áte Yaakadada Yaisu *Almasiihu na baaka seke ñane an daradza na. Adaba una ñanna, eggrauka emnde ðekidèki.

² Ba seke má daremda emnde buwa á dem jahava á kure á katafke á Dadaamiya, palle-aatare sleberba am zane zariya, amá palle ñane talage am emgyegwe a zane,

³ daaci kwá belanu ice ge zhel na am zane zariya na, kwá de yainu an use, kwá baná: Nawa njinja am kurshi na ambarkanja; amá ge talage wá, kwá baná: Sawá njinja am áhá am sera-aaruwa áhuna.

⁴ Má kwá maga una, magakurnaaka gergerire am dagave á emnde emtu? Kwa epsawaa palle, una ñanna kwa slanaa ba kure, amá sawari á kure ñanna shagerka.

⁵ Egdzar mama-aha-aaruwa, cenaucena ba shagera. Diyakurka emtu geni Dadaamiya a dzerse talage-aha am duniya na, geni tá fetarfe áte Yaisu *Almasiihu, ta gevge emnde a berba am ervaunðe-aatare? Ñane a dzeraterse geni tá shansha yaikkire na a ba ñane, á de vaterte ge emnde na wayarwáyá an ñane.

⁶ Amá kure, kwá perdá talage-aha. Ábi ba emnde a berba una tá magakurá palasa, tá dakurá á de katafke á shairiya?

⁷ Zlafe ádaliye, ábi ba itare una tá zlazla zhera á Ura yaikke na kwá dabaná kure?

⁸ Máki ðabakurteðaba shairiya á Dadaamiya áte una an puwa am wakita-aara, a ba ñane: Ewwaya sleriya á ña ba seke ire á ña na wá, kwa magaa duksa shagera. Adaba shairiya-aara ñanna wá, baaka seke ñane.

⁹ Amá má kwá maga gergerire am dagave á emnde wá, kwá mága haypa. Ñakuraanja Dadaamiya an shairiya. Adaba fakuransaarka ge shairiya-aara.

¹⁰ Ma ura a ðabete shairiya-aha á Dadaamiya baðemme keni, máki a yaa palle, baðemme á umele-aha na keni ba seke ðabaaka.

¹¹ Adaba a ba Dadaamiya: Manka gwardzire. Ba Dadaamiya ñanna zlafe adaliye una a ba ñane: Jeka shifa. Daaci ma maganja ba gwardzire keni, máki ka de jaa shifa, ba fakansaarka ge shairiya-aara.

¹² Adaba una ñanna yá bakurá ba jirire: Baðemme á názena kwá ndahaná kure, antara una kwá maganá kure, diyaweddiye ganakini Dadaamiya á de kya shairiya-aara baðemme, á de zhárá má fakuransaarfe ge shairiya-aara na a zamisaa ñane am haypa na.

¹³ Ma ware una á sanvaarka ge emnde, vaci shairiya wá, Dadaamiya á de zanvaarka ge ñane keni. Amá má á zanvarze ge emnde wá, ñane keni á de mbedeka vaci shairiya.

Mága slera á Yaisu a zlááva an fetarfire áte ñane

¹⁴ Má banba edda-aara ganakini ñane fetarfe áte Dadaamiya, amá á manka názena á ndahaná Dadaamiya, ázara námpire-aara? Jeba á fetarfire ñanna á sanánka shifa na á zleka na.

¹⁵ Ba seke má sámsá slefetarfe ásezekure, ma zhele ma mukse, má baaka kacekaca-aara, baaka náza za-aara,

¹⁶ daaci kwá baná: Á jamima shifa, a vakteva Dadaamiya kacekaca antara ðafa, amá ba uwe keni kwá vanteka, una ñanna ñgulme ge uwe?

17 Ba duksa palle ge fetarfire áte Dadaamiya. Má bánba edda-aara á d'aba Dadaamiya, amá á maṅka názena á ndahaná Dadaamiya, fetarfire-aara ba dey.

18 Má bánba edda-aara ṅane wá, á fetarfe, amá iya yá maga ba slera á maggwire wá, náwa názena yá banná ya: A ndindaha, á fetaare estara áte Dadaamiya, amá á maṅka slera á maggwire? Lauktu iya keni yá ndandáhá slera á maggwire-aaruwa, á diyisediye ganakini ya ura á Dadaamiya á ba an jirire.

19 Ábi diyakdiya ganakini baaka Dadaamiya umele, sey ba palle. Máki estuwa wá, shagera kwaye! Amá ba jini-aha keni diyardiya una ṅanna. Adaba una tá an lyawa-aara jipu.

20 Amá ekka wá, degdege ire á ṅa! Wayanwáyá ka diyeddiye geni má ká d'aba Dadaamiya, amá ká maṅka slera á maggwire wá, d'aba Dadaamiya á ṅa ba dey?

21 Yehauteyeha eggymiya Ibrahim. ṅane a gev estara sledzayya ervaunḡe á katafke á Dadaamiya? Ábi a gev sledzayya ervaunḡe á katafke á Dadaamiya an slera na a maganaa ṅane, a eksevaa Isiyaaku egdzar a huḡe-aara ba ge ṅane, á kátá icaná sadake-aara ge Dadaamiya.

22 Ká aṅkwa nanna emtu mazla-aara ganakini fetarfe Ibrahim, fetarfire-aara a zlaláva á ba antara slera-aara ṅanna? Fetarfire-aara hyephye adaba slera-aara ṅanna.

23 A maganaahe á ba áte una a ndahanaa wakita á Dadaamiya, a ba ṅane: Ibrahim a fetaare áte Dadaamiya. Adaba una ṅanna a gev sledzayya ervaunḡe á katafke á Dadaamiya. Ibrahim a gev slakate á Dadaamiya.

24 Daaci ká aṅkwa nanna emtu mazla-aara ganakini ura á shá dzayyire á ervaunḡe áza Dadaamiya an slera-aara, baaka ni ba a fetaare áte ṅane zlauzle?

25 Yehauteyeha zlaḡe ádaliye zaware umele zhera-aara Rahab, ṅane keni a shán ba estuwa dzayyire á ervaunḡe-aara. Am sarte na daremda emnde a *Iserayiila á dem mba-aara, a kwaratersaa ṅane uṅṅule geni tá enzlesenḡle an ṅane. Adaba a magaa una ṅanna, a shaa dzayyire á ervaunḡe áza Dadaamiya.

26 Ba seke una ni má dedde shifa am ura, edda-aara á emtsa na wá, fetarfire keni ba estuwa. Má edda-aara á maṅka slera á maggwire, baaka shifa am fetarfire-aara.

3

Nara á urimaḡwe wá, ba kalkale antara kára

1 Ya ndaa ba kure egdzar mama-aha-aaruwa, tatayauka gev malum-aha baḡemme á kure, amá dzamaudzámá emtsaḡe. Adaba ṅere ṅa emnde a kwaraterse wakita á Dadaamiya ge emnde wá, shairiya á ṅere á de jauje ge náza á emnde.

2 Baḡemmire á miya mí maga ba haypa am duksa baḡemme. Má ura maganaaka haypa am ndaha elva wá, edda-aara baaka slejirire arge ṅane. ṅane á dzegwándzegwa ṅá vuwa-aara am duksa baḡemme.

3 Zharauzhára áte belsa, mí puwaterem lidza am mbuwe ge belsa-aha wá, geni a faramisaarfe. Ba jirire tá d'aba ba tate na mí kataná miya.

⁴ Zlabe ádaliye, zharauzhárá áte paare á yawe. Paare á yawe wá, yaikke vayvaya. Amá náza ebbáká-aara wá, ba cekwaangudí. Una ma a tsetaa valale keni, slebaka paare ñanna á tsanmaare á ba an ñane.

⁵ Ba duksa palle ge nara á urimagwe. Má ge jirire wá, ñane ba egdza duksa cekwaangudí am mbuwe. Amá an hakuma jipu. Zharauzhárá huđe á kaamba, antara baakire á zlakta-aara, amá á ñezlarka ge egdza nara á kárá ba cekwaangudí.

⁶ Nara á urimagwe keni ba kalkale antara kárá. Afaba bademme á mandzawire na am huđe á duniya na anƙwa am ñane. Nara wá, á badzámiya ba ñane am njá á miya bademme. Á mbáná ba ñane kárá ge badza shifa á ura bademme. Kárá ñanna keni tá an dzágwáva an kárá á jahanama.

⁷ Emnde tá dzegwándzegwa kwárá duksa bademme. Tá dzegwándzegwa kwárá dabba-aha, antara yiye-aha, antara bademme á názena á hulmba am haha, ira názu am yawe keni bademme.

⁸ Amá tá taa kwaruka nara ɔkeɔkeɔ. Nara wá, mándzawe jipu, á njeka tsekáɔɔ ɔkeɔkeɔ. Kwakya wenye-aara á shekwaaka ja shifa.

⁹ Njá gálá Eddemiya Dadaamiya an ñane, njá zlazla emnde na a nderateraa ñane áte zati-aara keni á ba an nara ñanna zlabe.

¹⁰ Ba ura palle, á gálá Dadaamiya á ba an we-aara; á ba an we ñanna zlabe ádaliye wá, á zlazla emnde an ñane. Egdzar mama-aha-aaruwa, magaumika una ñanna.

¹¹ Anƙwa suwa ni tá ká yawe shagera am huđe-aara, ádaliye á segashe yawe ɔaɔɔa emtu?

¹² Egdzar mama-aha-aaruwa, anƙwa nabugda ni á ya anyaranyara emtu? Emtu anƙwa anyaranyara na á ya nabugda emtu? Baaka ɔkeɔkeɔ. Ba duksa palle an suwa. Baaka suwa yawe-aara ɔaɔɔa, ádaliye á segashe yawe á shá am huđe-aara.

Enƙale na á sáwá áza Dadaamiya

¹³ Anƙwa sleƙkale an ilmu jipu am dagave á kure emtu? A marsemare edda-aara zláwá shagera an ga ire am zláwá-aara, lauktu tá de diyeddiye emnde ganakini ñane sleƙkale.

¹⁴ Amá má kwá shelha áte emnde, kwá maga ɔaɔɔa á ervaunɔe, duksa bademme kwá wayanáta ba ge ire á kure wá, galauka ire ba dey geni kwa emnde a enƙale. Eptsawanaaka iga ge jirire.

¹⁵ Jeba á enƙale ñanna wá, saaka á sawa áza Dadaamiya, a sawa áza Shaitaine. Ta jansare ba emndimagwaha. Ba názá á duniya.

¹⁶ Afaba am tate na tá shelha emnde, ma ware keni á wayanánte duksa ba ge ire-aara wá, duksa bademme á zláwáveka an unjule-aara. Daaci bademme á shagerkire á ba am tate ñanna.

¹⁷ Amá enƙale na á vatertá Dadaamiya ge emnde wá, gergere an una ñanna. Edda una shansha jeba á enƙale ñanna wá, ñane cuɔeɔe á katafke á Dadaamiya. Ñane gevge slemela emnde, slekemaare, slezevarze. Ñane a eggerka emnde, ervaunɔe-aara ba palle áte emnde bademme. Bademme á názena á maganá ñane an nampire jipu.

¹⁸ Emnde na ni tá anƙwa á maga slera á mela emnde geni itare keni a sharánsha hairire wá, slera-aatare an nampire jipu, itare tá sha dzayyire á ervaunɔe áza Dadaamiya.

4

Kumauka njá á emnde a duniya

¹ Labara anjwa gajawe antara dagala am dagave á kure? Baaka hairire am dagave á kure adaba kwakya wáyá á duksa á kure.

² Kwá maga wáyá á duksa, amá kwá shanka. An una nanna wá, kwá já shifa. Kwá kumá duksa. Duksa nanna keni kwá shanka tsa. Adaba ba una nanna anjwa gajawe antara dagala am dagave á kure. Adaba uwe kwá shánká názena kwá kataná kure, adaba njalakurka áza Dadaamiya.

³ Ma kwá njalaná á ba áza Dadaamiya keni, kwá shánka, adaba kwá njalaná áte unjule-aareka. Adaba kure, kwá katán ba ge emtakire á duniya.

⁴ Kure, eptsakuranteptsá elva áte Dadaamiya á kure. Adaba ba jirire diyakurdiya ganakini má ura wayaawáyá an emtakire á duniya, njane gevge kelaade á Dadaamiya. Ura má a eksese emtakire á duniya wá, njane a eksese gev kelaade á Dadaamiya.

⁵ Gawanveka názena a ndahanaa wakita á Dadaamiya na ba dey. Adaba a ba njane: Dadaamiya á shelha jipu áte shifa-aara na a femaa njane am miya na, geni á njá á ba átuge njane palle.

⁶ Diyaweddiye zlafe adaliye geni Dadaamiya a magamiyaa njurna yaikke geni mí dzegwándzegwa dába ba njane palle. Adaba anjwa puwartepuwa am wakita-aara, a ba njane: Dadaamiya á njwateraareka ge emnde á mága kurávire, á magaterá njurna ba ge emnde na garnaaga ire-aatare.

⁷ Adaba una nanna, fawansarfe ge Dadaamiya, tsawatse ba shagera á katafke á Shaitaine, á de zhagade ba njane átuge kure.

⁸ Gawáptege á sem sera á Dadaamiya, njane keni á de gakuraptege. Kure emnde a mága haypa, sawansese erva á kure mazla-aara. Kure emnde na kwá an dzama ire bubuwa keni, d'abaudába ba Dadaamiya palle.

⁹ Dzamaudzámá ire, kyuwaukyuwa, kyuwaukyuwa á ba an yawe á kyuwa adaba haypa-aha na kwa maganaa kure. Dzaka á kure a gevge dákwa, higa á kure keni a gevge dzámá ire.

¹⁰ Gawanaaga ire á kure á katafke á Yaakadada, njane á de tsakurmartse.

Badzauka zhera á sleriya á kure

¹¹ Egdzar mama-aha-aaruwa, badzauka zhera á emnde. Edda una á badza zhera á sleriya-aara, bi á epsawanaahe wá, a epsawanaahe, á badzanve ba shairiya á Dadaamiya na a ba njane: Ewwaya sleriya á nj ba seke ire á nj. Daaci má ká badza shairiya á Dadaamiya wá, ká daban geni ká fansarfeka, amá ká epsawepsawa.

¹² Sey ba Dadaamiya palle una slevaterterte shairiya-aara ge emnde, ba njane palle una sleshairiya. Daaci ba njane palle una an hákuma ge lya emnde, bi ge kedateraakeda. Amá ekka, ka kuran ka ware, geni ká epsawa emnde emele?

Magauka kuravire

¹³ Cenawivaacena emtsaade, kure emnde na kwa bantsa: Ma vatena, ma makuralla keni, njá zlalá á dem berni yaikke, njá de ga sakanderi palle am tsakala áhuwa, njá sheta shunju kwakya na.

¹⁴ Kure emnde na kwa slaa una ɲanna, diyakurdiya názena á de magava makuralla emtu? Adaba shifa á kure ba seke mágá á yire á kara. Ká ezzhárá á tsetse, amá kerteɲ zadevzade.

¹⁵ Arge una ɲanna, ma andze kwá ba: Má wayetewayá Dadaamiya daada shifa wá, watse ɲá de maga tara una antara una.

¹⁶ Amá kure, kwá kuráva ba dey am elva. Kuráva á kure ɲanna wá, shagerka.

¹⁷ Diyaweddiye ganakini má edda-aara diyaadiya názena ma andze á maganá ɲane, amá magaaka, ɲane guge haypa.

5

¹ Ekkure emnde a berba, cenawivaacena, náwa yá bakurá elva: Kyuwaukyuwa, kyuwaukyuwa á ba an yawe á kyuwa. Adaba kwakya zlaɗa na kwá de shaná kure.

² Baɗemme á nalmane á kure na watse á badza. Dikele á zane-aha á kure na keni, á de zuze tarare baɗemme.

³ Dindar á kure, antara lipela á kure baɗemme á de zaná ba haha. Una ɲanna watse seydire mándzawe áte kure. Ba irice á kure keni kwá de badza ba estuwa ba seke a zakuraa ba kárá. Amá kure, kwá far ba jahaná nalmane ge ire á kure. Diyakurka ganakini herzhe á zla duniya ɲanna emtu?

⁴ Kwa zlermu emnde geni tá de magakurá slera am fe, tá de halakurá duksa ba ge kure á sem mba, amá zakuruze mbera-aatare. Diyaweddiye ganakini tá aɲkwa kyuwa emnde ɲanna á katafke á Dadaamiya geni á cenatervaare labare. Dadaamiya na sleksa ba ɲane cenáncena kyuwa-aatare baɗemme.

⁵ Zakuruze emtakire á duniya na, kwá aɲkwa maga ba názena á kataná ire á kure, kwá aɲkwa ezza, kwá aɲkwa essha ba seke tá de herakurherá.

⁶ Iyau, emnde na baaka haypa-aatare keni, kwa puwatarea ba kure á dem shairiya, haa kwa cebaa shifa-aatare, amá itare magarka gajawe dekideki.

Faufa ervaunɗe; magaumága maduwa

⁷ Daaci egdzar mama-aha-aaruwa, kure wá, faufa ervaunɗe dem sarte á eptsá á Yaakadada Yaisu *Almasiihu. Zharauzhárá áte sleherɗa. Emtsaadé wá, á páká madare, á fa ba ervaunɗe dem slakslakire, lauktu á shansha nampire á fe-aara.

⁸ Kure keni faufa ervaunɗe ba estuwa. Tsawatse ba shagera, adaba herzhe sawa á Yaakadada.

⁹ Cenausena ba shagera egdzar mama-aha-aaruwa: Magauka mauniyire am dagave á kure, daaci Dadaamiya á de ɲakurka an shairiya. Náwa sheshairiya am niya-aara herzhe á sawa.

¹⁰ Yehauteyeha njá á nabi-aha á Dadaamiya werre, zlaɗa na ta shanaa itare, an farvaunɗe-aatare. Kure keni dabaufaba á ba áte una ɲanna.

¹¹ Miya wá, má zharater tá á ba am geɗa-aatare, adaba dzegwarándzegwa ebbasha-aara. Cenakuráncena labare á Ayuba werre emtu? Ervaunɗe na a fanaa ɲane am zlaɗa-aha-aara, an barka na a garaa Dadaamiya am iga á una ɲanna keni, diyakurdiya baɗemme. Ba jirire Dadaamiya wá, slezevarze, slemagatera ɲurna ge emnde.

¹² Egdzar mama-aha-aaruwa, náwa názena á jauje ge duksa baɗemme: Zauka waɗa, ma an Dadaamiya, ma an haha, ma an jeba-ara keni dekideki.

Máki eksakuraarekse elva ñanna, bawanba: Ane. Máki eksakuraarka wá, bawanba: A'aa. Dadaamiya keni á de ñakurka an shairiya.

¹³ Ankwá ura am dagave á kure am zladá emtu? A enñala Dadaamiya. Ankwá ura am dagave á kure am gefa emtu? A eggala Dadaamiya an lahe.

¹⁴ Ankwá ura lapika am dagave á kure emtu? A edfaha male-aha á aiklaisiya, tá de magar maduwa, tá de ganve waye an zhera á Yaakadada Yaisu.

¹⁵ Máki emnde ñanna fartarfe, magarka shaige am názena tá ñalaná itare, Yaakadada keni á melanumele ge edda una lapika na, á tsantetse. Ma ankwá haypa na a guwaa ñane keni, á yanarye.

¹⁶ Adaba una ñanna, shebauka haypa, ndaundáhá názu am ervaunđe á kure am dagave á kure. Magaumága maduwa am dagave á kure, ma ware keni a emmága maduwa arge ura, geni kwá mbembe. Maduwa á edda una ni an bárá ervaunđe-aara wá, an hakuma jipu á maga slera kwakya.

¹⁷ Yehauteyeha nabi *Ailiya werre. Ñane keni urimagwe ba seke miya, a ñala Dadaamiya an ervaunđe-aara palle geni a hyeka yawe. Daga ba vacite ñanna dem sakanderi keye an kyalma, hyaaka yawe d'ekideki am larde ñanna.

¹⁸ Am iga á una ñanna maa, a magaa maduwa geni a sawa yawe á zhegela, Dadaamiya a fantau ge hya yawe zlafe ádaliye, lauktu duksa bademme a fantau ge segashe am haha.

¹⁹ Egdzar mama-aha-aaruwa, máki mbedeambede palle á kure áte barama á Dadaamiya, duwa á ura umele am kure a de tsantehe wá, a magaa duksa shagera jipu.

²⁰ Diyaweddiye ba shagera ganakini má edda-aara a tsante ura mbedeambede áte barama á Dadaamiya ñanna wá, a ñezlese am emtsa. Ma a kwakyevaa estara haypa á edda-aara keni, Dadaamiya á yanarye bademme.

Zuñjwire á wakita na a puwetaa PIYER

Ga use á Piyer

¹ Wakita na yá aŋkwa á puwaná ba iya Piyer, ya slebela á Yaisu *Almasiihu. Yá puwakurte ge kure emnde na a dzerakursaa Dadaamiya ge kwa emnde-aarire na. Yá puwakurte ge kure na kyarakuraakya am larde á kure, kwa wayve-aha kina am Pauntus, am Galatiya, am Kapadaukiya, am Aziya ira Bitiniya.

² Amá a wayete vateneka Eddemiya Dadaamiya geni á gakurvege emnde-aara an hakuma á Shefekwe Cufedfe, kwá fansarfe ge Yaisu Almasiihu, kwá gevge emnde cufedfe an uzhe-aara.

A magakuránmaga Dadaamiya ŋgurna ba kwakya, a vakurteva hairire keni ba estuwa.

Tama na á zleka na

³ Galaumigálá Dadaamiya Eddenjara ge Yaakadada á miya Yaisu *Almasiihu! Adaba kwakya zevarzire-aara áte miya, a tsantaa ŋane Yaisu am faya. An una ŋanna wá, a vamitaa shifa aŋwaslire antara tama na á zleka na ge miya.

⁴ Zlaŋe ádaliye Dadaamiya a famiyaa duksa shagera na á ŋeka liya, á badzeka, á guleka defekideki na am samaya.

⁵ Daaci kure emnde na fakurtarfe na wá, aŋkwa á tsufakurtsufa Dadaamiya an hákuma-aara. Vaci zla á duniya wá, á de lyakurselye náza ba defekideki, tá de nanna emnde bademme.

⁶ Adaba tama á kure áte duksa-aha ŋanna wá, naba higauhiga, ma kwá aŋkwa á shá zlaŋa á duksa gergere keni, ba ge sarte cekwaangudi.

⁷ Zlaŋa na kwá sháná kure kina na wá, bademme á una ba ge kura fetarfire á kure, máki fakurtarfe á ba an jirire. Dindar wá, á njeka dem ba ge defekideki. Amá tá ezzhárá emnde am kárá, máki ba dindar miyenne. Sakwa fetarfire emtu? Diyaweddiye geni an dárádza ba fetarfire á kure arge dindar. Zlaŋa á kure kina na wá, ba ge kura fetarfire á kure ŋanna. Am iga a una ŋanna maa, watse kwá shá gálá áza Dadaamiya, antara yaikkire ira dárádza, vacite na má watse sasse Yaisu Almasiihu á sawa am ice á emnde bademme.

⁸ Ndza nakuranka an ice á kure, kina keni ŋaaka ura á nanna, aley wayakurwáyá, fakurtarfe áte ŋane. Adaba una ŋanna emtake ervaunde á kure, kwakya higa á kure, yá taa palanaaka bademme.

⁹ Kwakya higa á kure, adaba diyakurdiya názena kwá de shaná kure adaba fakurtarfe na. Duksa ŋanna wá, kwá de lyelye shifa á kure.

¹⁰ Ate elva a lya shifa ŋanna wá, nabi-aha ta ettataya diyeddiye-aara an eŋkale-aatare bademme, ganakini Dadaamiya á de lyaná estara emnde. Daaci ta fantau ge balateraa ŋurna ŋanna kwa shanaa kure na ge emnde.

¹¹ Emtsaadfe wá, a balatersaa Shefekwe á Almasiihu na aŋkwa am itare na, zlaŋa na watse á de shaná Almasiihu ŋanna, antara yaikkire na watse á de shaná am iga a zlaŋa ŋanna. Daaci ta ettataya diyeddiye-aara an eŋkale-aatare bademme, ganakini watse á de magava am zamane-ara, á de magava estara.

¹² Dadaamiya a naba maraterse ganakini duksa ɲanna wá, watse á magava am zamane-aatare ka, amá am zamane á kure. Ta balakurse ba ɲane emnde a ɓala labare á higa, elva á Almasiihu. Ta balakurse waazu ɲanna an hákuma á Shedefkwe Cufedfe na a belanaa Dadaamiya á sawa am samaya na. Ba malika-aha keni tá kátá ba dise huɗe-aara baɗemme.

Gaweɓge emnde cufedfe

¹³ Adaba una ɲanna maa, ma vaatara keni njawinja á ba am niya á kure ge ɗaba Dadaamiya, pauka hare ɗekideki, faufa tama á kure áte ɲurna na ni á de magakurná Dadaamiya vaci eptsa á Yaisu *Almasiihu.

¹⁴ Daaci kina wá, fawansarfe ge Dadaamiya, yawanya mazla-aara mága názena á kataná ire á kure na. Adaba kina wá, diyakurdiya jirire.

¹⁵ Gaweɓge emnde cufedfe am názena kwá maganá kure baɗemme, ba seke Dadaamiya na a ɗaakurtaa ɲane, ɲane cufedfe na.

¹⁶ Adaba a ba wakita á Dadaamiya: «Gaweɓge emnde cufedfe, adaba iya ya cufedfe.»

¹⁷ Am maduwa á kure kwá aɲkwa ɗaha Dadaamiya an Dada. Watse á kyaná ba ɲane shairiya á emnde baɗemme, ma ware keni áte názena a maganaa edda-aara, ɲane á zhareka ice á ura ɗekideki. Máki diyakurdiya estuwa wá, kuvaukuva ba Dadaamiya palle am zláála á kure baɗemme, am sarte á kure na jauje cekwaangudi ge njá am duniya na.

¹⁸ Diyakurdiya geni a se varakursaa ba Yaisu Almasiihu am zláála á eggye-aha a kure werre na ɓaaka nampire-aara ɗekideki na. A varakurse an shungu ka, an dindar ka, adaba duksa-aha ɲanna tá njeka dem ba ge ɗekideki.

¹⁹ Amá a varakurse an uzhe á ire-aara jauje ge duksa baɗemme. Yaisu Almasiihu wá, ɲane gevge ba seke egɗa zhel kyawe á sadake á Dadaamiya, ɓaaka ververe áte ɲane, ɓaaka duksa mandzawe am ɲane ɗekideki.

²⁰ A ekseaa Dadaamiya ganakini watse á varakurvára an ɲane na wá, kwaye am fakta, amá náwa a sanse am sali kataliya á zamane na, ganakini á magakurá shagerire ɲanna.

²¹ Adaba ba ɲane una, fakurtarfe áte Dadaamiya na a tsante ɲane am faya, a vante yaikkire na. Estuwa, fakurtarfe áte Dadaamiya, fakurtefa tama á kure á ba áte ɲane palle.

²² Kina wá, an bára ervaunɗe á kure, adaba kwá aɲkwa fansarfe ge Dadaamiya am elva-aara na ba jirire na. Adaba una ɲanna, kwá aɲkwa waya egɗzar mama-aha á kure an ervaunɗe á kure palle. Daaci wayawawaye am dagave á kure ma vaatara keni áte una ɲanna.

²³ Adaba Dadaamiya yaikurseye ge buwire an elva-aara na á fá shifa am ura, á zleka ɗekideki na. Daaci kina wá, gakurevka wulfe-aha á edda una á emtsa na, amá kwa wulfe-aha á edda á shifa na á zleka ɗekideki na.

²⁴ Adaba a ba wakita á Dadaamiya:
«Baɗemme á emnde ta ba seke másá, á shekwaaka ula, zarire-aatare ba seke zarire á ugbene-aha, á shekwaaka valya á dem áh.»

²⁵ Amá elva á Yaakadada wá, á njá dem ba ge ɗekideki.»
Elva ɲanna wá, ba labare á higa na kwa cenancena na.

2

Nákwá á shifa an emnde cufedfe

¹ Ba seke una ni Dadaamiya a vakurte shifa anwaslire na wá, yawanya mazla-aara mága kemaŋgerire antara fida, faskire, shelha ira zá vuwa á ura.

² Kure wá, gawevege ba seke egdzara áte erva, wedera-aatare ba uba geni tá wálá an ɲane. Kure keni, tatayautataya ba elva á Dadaamiya á jirire, geni kwá wálá an ɲane. Á de lyakursá ba ɲane náza ba ge dekiɲeki.

³ Ábi kina wá, tapakurnaatapa emtakire á Yaakadada?

⁴ Sawmbare á sezeɲara. Adaba ɲane nákwá na á vante shifa ge ura. Velyaranvevelye emnde, a ba itare: Nákwá na laake, amá a eksesaa Dadaamiya, jauje ge nákwá-aha umele baɲemme an daradza.

⁵ Daaci sawmbare á sezeɲara, kure keni gawevege nákwá-aha á shifa, Dadaamiya á nyaɲa bere-aara an ɲane, á njá Shedefke-aara am huɲe-aara. Zlaɲe ádaliye am bere á Dadaamiya ɲanna maa, kwá gev *liman-aha cuɲeɲde ge danaa sadake ge Dadaamiya áte una á kataná ɲane. Á de hayanhaya sadake á kure adaba Yaisu *Almasiihu.

⁶ Adaba anɲkwa an puwa am wakita á Dadaamiya, a ba ɲane: «Anɲkwa nákwá palle an daradza jipu ya eksesaa ya, watse yá nyaɲa bere-aaruwa an ɲane am *Siyauna, á de ɲáná ɲane ndzeɲa á bere ɲanna baɲemme. Ma a fetaara ware áte nákwá ɲanna keni, á hasleka dekiɲeki.»

⁷ Daaci ázekure na fakurtarfe áte ɲane na wá, nákwá ɲanna an daradza jipu. Amá emnde na fartarka áte ɲane na wá, estuweka. Adaba a ba wakita á Dadaamiya:

«Ba nákwá ɲanna ta eblyanvaa emnde a nyáɲa bere na una, a eksantehe ge Dadaamiya, a ganve nákwá na á ɲáná ɲane ndzeɲa á bere ɲanna baɲemme.»

⁸ A baa ba wakita á Dadaamiya ɲanna zlaɲe ádaliye:

«Nákwá ɲanna á de gev náza vatertaa ektápaare ge emnde umele, á de mbaɲatermbaɲa.»

Tá mbaɲa, adaba tá fansarka ge Dadaamiya. A tsanaa ba estuwa Dadaamiya ge jeba á emnde ɲanna.

⁹ Daaci kure wá, kwa jeba na a dzerakursaa Dadaamiya, kwa *liman-aha á Slekse yaikke, kwa nalga cuɲeɲde na kwá átuge Dadaamiya. A daakursaa Dadaamiya am tabeɲammire, a sakuraa á sem parakkire-aara na hyemhye am sleɲe baɲemme na. Dadaamiya a gakurve estuwa, geni kwá balaterá shagerire á slera-aha-aara ge emnde.

¹⁰ Werre wá, ndza kwa emnde a Dadaamiya ka, amá kina wá, gakurevege emnde a Dadaamiya. Werre wá, ndza zakurvarka Dadaamiya, amá kina wá, anɲkwa á zakurvarze.

Gawevege emnde a slera á Dadaamiya

¹¹ Egdzar mama-aha-aaruwa, am duniya na wá, kwa ba wayve-aha, kwá njá ba ge sarte cekwaanɲuɲi. Adaba una ɲanna, taslawá á kure, magauka názena á kataná ire á kure mazla-aara, á keɲákurá ba una ɲanna.

¹² Zláláwa á kure a gevge shagera am dagave á emnde na baaka nadina-aatare na. Daaci estuwa, ma ta fakuraa áte kwa emnde a mandzawe keni, ta de diyeddiye geni ndza baaka haypa á kure, daaci tá de gala Dadaamiya vacite na má watse daraada ákatafke-aara.

¹³ Kure emnde na dabakurteɲaba Yaakadada á miya Yaisu *Almasiihu wá, faufa zherwe áte emnde na tá an hákuma am duniya na baɲemme.

Faufa zherwe áte male á larde á Rauma, adaba ire ba nane arge male-aha umele bademme.

¹⁴ Faufa zherwe áte male-aha á larde na a bazlateraa nane bademme. A bazlater geni tá za emnde a mága shagerkire an bikere, tá gálá emnde a mága shagerire.

¹⁵ Kure wá, Dadaamiya á kátá kwá mága ba shagerire kina, geni a sharanka ngudí-aha na baaka názu ta disaa itare na ndaha elva mandzawe áte kure d'ekideki.

¹⁶ Kina wá, kwá kwaraná ba kure ire á kure, njawinja ba estuwa. Amá am kwára ire á kure nanna wá, bawánka zlafe am ervaunde á kure geni kwá dzegwándzegwa mága mandzawire keni. Gawevge emnde a slera á Dadaamiya.

¹⁷ Faufa zherwe áte emnde bademme, wayauwaya an egdzar mama-aha á kure emnde a fetarfe, kuvaukuva Dadaamiya, faufa zherwe áte male á larde á Rauma keni.

*Shaa zladá áte náza á *Almasiihu*

¹⁸ Náwa una wá, yá ndaakur ge kure kwa emnde a mága slera am mba á emnde: Fawatersarfe ge zanwe-aha á kure. Faufa zherwe áte itare ba shagera, ma áte zanwe-aha na ta mándzawe-aha keni.

¹⁹ Máki bashakuru bashé zladá adaba Dadaamiya, gavka adaba haypa á kure wá, magakurnaamaga názena á kataná Dadaamiya.

²⁰ Amá má gakuruge haypa lauktu tá jakurá adaba nane wá, ma kwa bashu zladá keni, baaka ura á galakurgálá d'ekideki. Máki kwa bashu já adaba shagerire, aley kwa naba eksarhe wá, á vante higa ge Dadaamiya.

²¹ Dadaamiya a d'aaakur ba ge una nanna. Adaba *Almasiihu keni shaushe zladá adaba kure. An zladá-aara nanna wá, á marakurá ba garava á nja, geni kwá d'abaná á ba áte náza-aara.

²² Nane wá, maganaaka haypa d'ekideki, cenaránka elva a fida am mbuwe-aara.

²³ Nane wá, ma zlazlarvaazlazle emnde keni, eptsaternaaka an zlazle d'ekideki. Ndza ta shanu zladá kwakya, amá a du ba we-aara, a fetaare á ba an Dadaamiya nane Edda á shairiya jirire.

²⁴ Daaci a lyamivaare ba Almasiihu an ire-aara haypa-aha ge miya, a emtsa an nane áte dzangala. A magaa una nanna geni mí gevge ba seke má an emtsa áza haypa, amá má á ba an shifa á miya ge mága jirire. Adaba ververe-aha-aara, kure mbakuraambe.

²⁵ Werre wá, ndza kwa ba seke kyawe-aha na kedarkedá na, amá kina wá, sakuraasa, kwá am erva á Suni á piyakurá nane, baaka názu á geja shifa á kure d'ekideki.

3

Nwásha an zála-aha-aatare

¹ Kina wá, yá elvan ge kure njwásha: Faufa zherwe áte zála-aha á kure. Máki kwá ankwá magaterá una nanna wá, ukfe-aha a kure na zlafe fartarka zála-aha-aatare na keni, zála-aha-aatare nanna tá de shá enkale. Kwá de baterná kure-ka elva á Dadaamiya, amá tá de fetarfe ba itare an ire-aatare, adaba shagerire á zlaláva á njwásha-aha-aatare.

² Watse tá nanna ba itare keni, geni baravbare zlaláva á kure, kwá ankwá fá zherwe jipu áte itare.

³ Zariyire á kure a gevka an mága ngelawire ba seke ndera úgje na zariya jipu na, antara kazlaŋa á mága ngelawire na tá maganá an dindar, ira sandaa zarizariya.

⁴ Amá magaumága ngelawire á kure á sawa am ervaunđe. Jeba á ngelawire ɲanna á zleka đekideki. Amaana shagerire á eɲkale antara ervaunđe. An daradza ba una ɲanna áza Dadaamiya.

⁵ Adaba ɲwásha werre na đabartedaba Dadaamiya, ta fete tama-aatare áte ɲane na wá, itare ta magán ba estuwa ngelawire-aatare, ta faa zherwe jipu áte zála-aha-aatare.

⁶ Yehauteyeha Saraatu, mukse á Ibrahimia werre. ɲane a magán ba estuwa ngelawire-aara, a faa zherwe jipu áte zhele-aara, a đaana an dada. Kure keni, máki magakurka lyawa ge đaba Dadaamiya, kwá aɲkwa maga ba shagerire wá, gakurevge egdzara á Saraatu ɲanna.

⁷ Kina wá, yá elvan ge kure zála: Kure keni ɲawanaaɲa ɲwásha-aha á kure ba shagera, faufa zherwe. Diyaweddiye ganakini gergere ndzedá-aatare antara náza á kure. Adaba shifa na a vakurtaa Dadaamiya na wá, a vakurte ge kure antara itare bađemme. ɲawaterɲa á ba áte una ɲanna, lauktu á daada maduwa á kure ádeza Dadaamiya.

Sha zlađa adaba jirire

⁸ Yá aɲkwa fakurarfe zlađe áđaliye ge kure bađemme, eɲkale á kure á gevge palle, magaumága zezarziye am dagave á kure, wayawaptewaye am dagave á kure ba shagera. Zlađe áđaliye gawevege emnde a maggwe antara emnde a kemaare.

⁹ Má edda-aara a magakurte emtaɲkire wá, kure eptsawanaaka an emtaɲkire mazla-aara. Ma edda-aara a zlazlakurzlazle keni, epsawanaaka an zlazle. Arge una ɲanna wá, bawanánba ge edda-aara: Dadaamiya a vakteva shifa. Adaba Dadaamiya a đaakur ba ge una ɲanna kure keni.

¹⁰ Aɲkwa an puwa am wakita á Dadaamiya, a ba ɲane:

«Edda una má á kata emtakire am shifa-aara, geni a gedetegeđa wá, a ɲanaaɲa nara-aara ge valya elva yaiyaihe, antara fida.

¹¹ Zlađe áđaliye a yanya mága kemaɲgerire, a emmaga shagerire an ervaunđe-aara palle, a ettataya hairire an emnde ma vaatara keni.

¹² Adaba Dadaamiya wá, á fateru hyema ba ge emnde a mága jirire. Bađemme á názena tá yekaná itare, á vaterteva. Amá emnde a mága danɲwire wá, á eptsaterá ba iga.»

¹³ Daaci má kwá aɲkwa maga ba shagerire an ervaunđe á kure palle wá, baaka ura á gakuraptege đekideki ge magakura kemaɲgerire.

¹⁴ Amá wá, ma kwá aɲkwa shá zlađa kina, adaba shagerire na kwá aɲkwa maganá kure keni, watse higa yaikke ge kure. Kuvauterka emnde đekideki, a gazleka ervaunđe á kure.

¹⁵ Kure wá, demawanvefema kure ba *Almasiihu am ervaunđe á kure, a gevge ba ɲane palle Yaakadada á kure. Ma vaatara keni ɲjawinja á ba am niya á kure ge vaterte jawapa ge emnde na tá se ndava ázekure, áte tama na kwá faná kure áte Yaisu Almasiihu.

¹⁶ Má kwá aɲkwa vaterte jawapa ɲanna wá, vawaterteva an shagerire á ervaunđe, kwá ábera á fá zherwe áte itare. Ma vaatara keni magaumága slera á kure á ba an shagerire á ervaunđe. Estuwa wá, ma ta zlazlakurzlazla emnde adaba shagerire á zlaláva á kure am elva á Yaisu Almasiihu keni, watse zherwe ba ge itare.

¹⁷ Máki una ñanna namaari á Dadaamiya wá, shagera ba kwá shá zlaďa aďaba shagerire, arge una tá shakuru zlaďa aďaba haypa á kure.

¹⁸ *Almasiihu wá, ñane a naba emtsehe aďaba haypa á emnde. A emtsehe ba ser palle, zlanazle slera-aara baďemme. Ñane dzayye ervaunďe-aara, amá a emtsaa aďaba emnde na baaka jirire-aatare. A magaa una ñanna, geni á damiyá ñane ádeza Dadaamiya. Jareja shifa-aara, amá Shedekwe Cufedďe a naba fem shifa am ñane zlaďe adaliye.

¹⁹ An hákuma á Shedekwe Cufedďe ñanna maa, a de balateraa elva á Dadaamiya ge shedekwe-aha na tá am dangay na.

²⁰ Shedekwe-aha ñanna wá, ba shedekwe-aha á emnde na ndza degdege ire-aatare ge cena elva á Dadaamiya am zamane á *Nuhu na. Dadaamiya a fater ervaunďe kwakya, amá Nuhu a zlau ba estuwa am slera á mága paare, cenarka. Ba emnde tiise una ta deme am paare ñanna, Dadaamiya a ñezlaterse itare an yawe ñanna.

²¹ Yawe na ta ñezlesaa itare an ñane na wá, gevge ba seke baptisma na tá magakurán ge kure kina, Dadaamiya á ñezlakurá an ñane na. Yawe á baptisma ñanna wá, gergere antara yawe ba dey na emnde tá bárá an ñane. Aďaba mí ñala áza Dadaamiya, geni á baramiyá ervaunďe. Yaisu Almasiihu wá, ñane tsetse am faya. Aďaba una ñanna á ñezlakurñezla baptisma.

²² Kina wá, ñane eptsapta á dem samaya, anƙwa am naďafa á Dadaamiya. Á kwaraterá ñane malika-aha á Dadaamiya antara shedekwe-aha umele na tá an hákuma am samaya na baďemme.

4

Njawinja an shifa na anwaslire

¹ Ba seke una ni *Almasiihu se shaushe zlaďa am duniya na wá, kure keni wavauwava ganakini enƙale á kure a gevge palle antara ñane, ma ge shá zlaďa-ara keni. Aďaba má edda-aara a naba eksar shá zlaďa wá, a yaa ba mága haypa.

² Daaci kina wá, tsante am vatena dem halavuwa á shifa á kure am duniya na wá, magauka názena á kataná ire á kure mazla-aara, magaumága namaari á Dadaamiya.

³ Njá á kure werre na ndza kwá maga ba názena wayaaka Dadaamiya na wá, hyaahya mazla-aara. Aďaba slera á kure ndza ba mága zawarire, dakarire, ndza kwa emnde a mbazla jipu, ndza kwa emnde a waya dem tate á gusa mandzawe, ndza kwa emnde a kezlan ugje ge hele arge ďaba shairiya-aha á Dadaamiya.

⁴ Amá kina wá, kwa emnde ñanna-ka mazla-aara. Tá maga ba najipu-aara emnde na zlaďe tá á ba am kazlaña ñanna, tá zlazlakurzlazle aďaba kwá ďabaterka mazla-aara á dem tate á mága haypa ñanna.

⁵ Amá ákatafke á sleshairiya wá, watse tá diyeddiye slera-aha-aatare ñanna baďemme. Edda una watse á kyaná ñane shairiya á emnde a faya an emnde na tá an shifa, á ufa ba itare.

⁶ Náza á emnde a faya wá, ndza naranna palasa am duniya ba seke una ni emnde baďemme tá njá ba ge ñane na. Amá Yaisu Almasiihu a de magateraa waazu am faya ñanna, geni itare keni a sharansha shifa na an ñane Dadaamiya.

Magaumága názena a fakuraara Dadaamiya

7 Kina wá, herzhapteherzhe halavuwa á duksa badfemme. Adaba una nanna faufa hyema, pauka hare dekideki ge mága maduwa.

8 Duksa yaikke wá, magaumaga wayavire am dagave á kure an ervaunde á kure palle, adaba ba wayavire una á ganse haypa kwakya am dagave á emnde.

9 Ma ware á kure keni, a lyevaalya ura-aara á ba an higa am huđe á há-aara.

10 Ma ware á kure keni, a effa hyema áte hákuma á mága duksa na a faraa Dadaamiya ge nane. Magawateránmaga shagerire ge emnde an hákuma nanna.

11 Edda una a shaa hákuma á mága waazu, a ndaha ba elva á Dadaamiya. Edda una a shaa hákuma á melateru ge emnde am slera, a emnága an ndzedá na a vantaá Dadaamiya. Daaci am názena kwá maganá kure badfemme wá, emnde a galargálá Dadaamiya adaba Yaisu *Almasiihu. Yaikkire an hákuma ba náza-aara dem ba ge dekideki. *Aamin.

Sha zladá adaba zhera á Yaisu

12 Daaci ma ankwá zladá áte kure kina keni, a wesheka ire á kure emnde-aaruwa, zharauka seke duksa na ní a shaa ba kure palle; Dadaamiya á kurá ba fetarfire á kure an nane.

13 Baira fawarfe ge higa á kure, adaba gakurevge palle antara *Almasiihu am zladá-aha na a shanaa nane. Vacite na má de samsa nane am yaikkire-aara, watse higa yaikke ge kure zlađe adaliye.

14 Má tá ankwá zlazlakurzlazle emnde adaba kwa emnde á Almasiihu wá, higa yaikke ge kure, adaba Shedekwe Cufedde á Dadaamiya á se njá am kure an yaikkire-aara.

15 Amá a jerka zlađe ura am dagave á kure á shá zladá adaba mandzawire-aara, bi a jaa shifa, bi a ilu duksa á ura, bi a deme am elva á emnde.

16 Má edda-aara á shá zladá adaba Almasiihu wá, a wanka zherwe dekideki, a slafannaaslafa we-aara ge Dadaamiya adaba fetarfire na a shanaa nane, párákke áza emnde badfemme na.

17 Kina wá, herzhe shairiya á emnde badfemme. Diyaweddiye geni Dadaamiya á de fantau á ba áte emnde-aara zuruwe. Má Dadaamiya zatervarka ge emnde-aara, watse á tse áme kena náza á emnde na fartarka áte labare á higa na a belanaa nane?

18 Ankwá an puwa am wakita á Dadaamiya, a ba nane: «Má ta nezla zlahhe emnde a jirire mu, watse estara náza á emnde a mága mandzawire na dabarka Dadaamiya na?»

19 Daaci estuwa, emnde na tá ankwá shá zladá adaba namaari á Dadaamiya na wá, a faranemfa itare shifa-aatare am erva ba ge Slender-aterndera, nane á eptseka elva-aara dekideki. A magarmága shagerire, a yaranka dekideki.

5

Fawaterufe hyema ge emnde á Dadaamiya

1 Kina wá, yá elvan ge male-aha á kure kwa emnde á Dadaamiya. Iya keni, ya slesawari á emnde a fetarfe ba seke itare, ya seyde á Yaisu

*Almasiihu am zladfa-aha-aara bademme; iya keni watse yá á ba an sledfe-aaruwa am yaikkire-aara má de samsa ñane. Náwa názu yá yekaná ázekure:

² Fawaterufe hyema ba shagera ge emnde á Dadaamiya na tá am erva á kure, ba seke suni á fateru hyema ge kyawe-aha-aara. Magauka slera ñanna áte laarire, amá magaumága adaba a wayetaa ba ervaunđe á kure. Magauka adaba waya á nalmane, amá adaba a eksesaa ba ervaunđe á kure slera ñanna áte namaari á Dadaamiya.

³ Magauka yaikkire arge itare, amá marawateránmara zlaláva shagera, ganakini a dbarakurdaba itare keni.

⁴ Máki magakurnaamága slera á kure áte una ñanna wá, watse kwá shá *dãñkaula na á zleka darádza-aara dfekideki na, má watse samsa Male á suni-aha bademme.

⁵ Kina wá, yá elvan ge kure dawalaa: Faufa zherwe áte male-aha á kure. Amá bademme á kure ákatarfke á Dadaamiya, ma ware keni a ganaaga ireaara á katarfke á emnde. Adaba a ba wakita á Dadaamiya:

«Dadaamiya a lyiyeka emnde na tá gálá ire, amá á magaterá ñgurna ge emnde na tá anƙwa ga ire-aatare á dem áhá.»

⁶ Adaba una ñanna, gawanaaga ire á kure á katarfke á Dadaamiya na Slekse ba ñane palle na, á de kakuránteka ñane má daada áte náza-aara.

⁷ Dzamauka dfekideki ma uwe keni, fawanemfa am erva ba ge ñane, adaba ñane Slefakuru hyema.

⁸ Faufa hyema áte ire á kure, tsakautsaka hyema, adaba kelaade á kure Shaitaine tsantetse hala-aara, anƙwa tsagwadá ba ura ge kedanaakeda, ba seke mága á ervare na á waná waya á tsegwadá názu á ezza.

⁹ Ma vaatara keni vawánteka baráma dfekideki, fautarfe á ba áte Dadaamiya. Diyakurdiya emnde umele keni kwakya am duniya na tá anƙwa shá zladfa ba seke kure.

¹⁰ Má shakurushe zladfa am sarte cekwaanƙuđi na wá, Dadaamiya na bademme á ñgurna á magaterná ba ñane ge emnde na, á de magakuránmaga ñgurna. Amaana á de gakurvege emnde na hyairephye am duksa bademme, á de ndzedafakurtendzedá am duksa bademme, kwá de tsaatse, baaka názu á de dzegwándzegwa mbedakuraambedá dfekideki. Adaba a dfaakuraa Dadaamiya ganakini kwá de njá antara *Almasiihu am yaikkire-aara náza dem ba ge dfekideki.

¹¹ Hákuma ba náza á Dadaamiya dem ba ge dfekideki. *Aamin.

Ga use am halavuwa á elva-aha

¹² Kwaye ñane egdza wakita ñanna a meliwa Silwanus ge puwakurte ge kure. Ñane egdza emmemiya na yá ezzhara dzayye ervaunđe-aara. An wakita ñanna wá, yá kátá fakurem ndzedá am vuwa, yá kátá kwá diyeddiye ñgurna jirire na a magakurnaa Dadaamiya. Daaci tsawaatse á ba áte ñgurna ñanna.

¹³ Emnde a fetarfe na a dzeratersaa Dadaamiya ba seke kure, tá am larde á *Babila áhuna, tá anƙwa gakur use-aatare. Egdza-aaruwa Markus keni anƙwa gakur use-aara.

¹⁴ Gauga use á ñere am dagave á kure bademme an ervaunđe á egdza mamire.

Dadaamiya a vakurteva hairire ge kure emnde á *Almasiihu bademme.

Buwire á wakita na a puwetaa PIYER

Ga use á Piyer

¹ Wakita na yá anƙwa á puwaná ba iya Simaun Piyer, ya nave an ya slebela á Yaisu *Almasiihu. Yá puwakurte ge kure emnde na kwá fetaare áte Yaisu Almasiihu, shagera fetarfire á kure ba seke náza á ñere na. Fetarfire ñanna wá, kwa shanaa an namaari á Dadaamiya, Yaakadada keni ba ñane, amaana Yaisu Almasiihu na ma vaatara keni á maga duksa á ba an unñule-aara na.

² A magakuránmaga Dadaamiya ñgurna ba kwakya, a vakurteva hairire keni ba estuwa, aƙaba diya á kure áte ñane antara Yaakadada á miya Yaisu Almasiihu.

A dzerakursaa ba Dadaamiya, a ƙaakuraa ñane

³ Yaisu *Almasiihu wá, a kwaramisaa ba ñane zhera á Dadaamiya na a dzeramise an sleksire-aara ge de njá antara ñane am yaikkire-aara na. Estuwa, Yaisu vamiteva názena má an wedere-aara baƙemme ge njá á miya antara Dadaamiya. A vamite una ñanna an hákuma-aara na saksage na.

⁴ An una ñanna wá, se vamiteva ñane duksa-aha na an daradza jipu, a ba Dadaamiya watse á vamiteva na. Daaci shakuránsha ire á kure, kwa baaka am mága dakarire na á badza emnde am duniya na, kwá njá á ba áte náza á Dadaamiya.

⁵ Aƙaba una ñanna, wawauwava an ndzedá á kure baƙemme, ganakini kwá farfe zlaƙe ádaliye zlálaa a jirire ge fetarfire na kwa shanaa kure. Máki shakuránsha zlálaa a jirire wá, fawarfe zlaƙe adaliye enƙale.

⁶ Arge enƙale ñanna zlaƙe ádaliye mausembe njá vuwa á kure am duksa baƙemme, gawevge emnde a farvaunƙe, ƙabaƙaba Dadaamiya an ervaunƙe á kure palle,

⁷ wayawaptewáyá am dagave á kure ba seke egdzar mama, marawateránmára wayava a jirire ge emnde baƙemme.

⁸ Daaci má kwá anƙwa maga una-aha ñanna baƙemme, yakuránka wá, diya á kure áte Yaakadada á miya Yaisu Almasiihu na á de maga nampire kwakya.

⁹ Edda una máki baaka duksa-aha ñanna ázeñara wá, baaka názu á naaná ñane, ñane gevge ba seke wulfe, aƙaba viyanaaviya ganakini an bára haypa-aha na a maganaa ñane werre áza Dadaamiya.

¹⁰ Aƙaba una ñanna egdzar mama-aha-aaruwa, kure wá, a dzerakursaa ba Dadaamiya, a ƙaakurtaa ñane. Daaci wawauwava an ndzedá á kure baƙemme, ganakini kwá tsaatse á ba áte una ñanna. Aƙaba má kwá njá áte una ñanna wá, baaka mbedá á kure ƙeƙeƙe.

¹¹ Á de vakurtá ba una ñanna baráma ge kure, baaka shaige-aara, ge dem zlaná á Yaakadada á miya Yaisu Almasiihu Sleyamilya keni ba ñane.

¹² Kwaye ñane duksa-aha ñanna, diyandiya tsa ganakini diyakurdiya duksa-aha ñanna baƙemme, tsakuraatse dzañdzañe am jirire na kwa

shanaa kure, aley keni yá peka hare ðekideki, sey ba yá yehakuranteyeha ma vaatara keni.

¹³ Máki zlaþe yá á ba an shifa am duniya na wá, shagera ba yá yehakuranteyeha geni kure keni, kwá fá hyema.

¹⁴ Iya wá, diyandiya ganakini sarte-aaruwa a juwaa ba cekwaanḡudī ná tegava an vuwa laakire na, ba seke una a binaa Yaakadada á miya Yaisu Almasiihu.

¹⁵ Adaba una ḡanna yá aḡkwa magakurá názu ya dzegwanaa iya bademme, ganakini a deska duksa-aha ḡanna am ire á kure, ma ya baaka ba iya keni.

*Emnde na naranna *Almasiihu am yaikkire-aara*

¹⁶ Kure wá, ḡa kwarakurse vateneka sawa á Yaakadada Yaisu *Almasiihu an yaikkire-aara á sem duniya. Am sarte na ná aḡkwa kwarakursekware, tsakanḡerakurseka elva á emndimagwaha ba dey, amá ḡa bakuraa názu ḡa naana an ice á ḡere parakke. Adaba ḡa naana á ba an ice á ḡere am yaikkire-aara.

¹⁷ Am sarte na a shaa yaikkire áza Eddeḡara Dadaamiya, ḡere ndza ná aḡkwa am tate ḡanna. ḡa cenanaa á ba an hyema á ḡere kwara á Dadaamiya an sleksire-aara, a ba ḡane: «Una na wá, Egdza-aaruwa. Bademme á higa-aaruwa á ba áte ḡane.»

¹⁸ ḡere ḡa cenanaa á ba an hyema á ḡere Dadaamiya á ndaha una ḡanna á sawa am samaya, am sarte na ḡa átire á wa na cuðeðe na antara ḡane.

¹⁹ Daaci ḡere wá, baaka shaige á ḡere áte názena ta ndaana nabi-aha werre. Kure keni, shagera ba kwá fá hyema ge cená elva á nabi-aha. Adaba elva-aatare gevge ba seke kára á fanus na á mbe an vayiya. Magaumága una ḡanna dem sarte na má sesse terlyakwa á ireḡlya, kyaakya paazare, duksa bademme gevge parakke am ervaunḡe á kure.

²⁰ Amá diyaweddiye ganakini elva á nabi-aha werre na aḡkwa an puwa am wakita á Dadaamiya na wá, baaka ura á dzegwándzegwa palaná ge ura an diya á ire-aara.

²¹ Adaba bademme á nabi-aha baaka elva na ta ndaasa ba itare an ire-aatare, amá a vatertaa Shedekwe Cuðeðe elva-aha ḡanna, geni tá de balaná itare elva na a sawa áza Dadaamiya.

2

Emnde a kwaraterse tsaha fida ge emnde

¹ Ba werre ḡanna keni wá, ndza tá aḡkwa nabi-aha fida keni am dagave á emnde á Dadaamiya. Á de gev ba estuwa am dagave á kure keni. Tá de jesarje emnde a kwaraterse tsaha fida ge emnde, tá de jansaare ge tsaha mandzawe tá badza emnde an ḡane, tá de eptsanve iga ge Yaakadada na a lyaterse am haypa-aha-aatare. An una ḡanna wá, tá fá ire-aatare á dem shairiya á Dadaamiya, tá keðanaakeda shifa-aatare ba ðekideki.

² Emnde kwakya tá de ðabaterðaba am zlááva á zawarire-aatare ḡanna. Adaba una ḡanna, emnde tá de nyanya baráma a jirire.

³ Emnde a kwaraterse fida ge emnde ḡanna wá, adaba ta emnde a waya duksa kwakya, tá zlerma ba duksa á kure an tsaha-aatare ḡanna. A magaa niya á shairiya-aatare vateneka Sleshairiya, keða-aatare ba keski, tá de jezleka ðekideki.

⁴ Adaba uwe, Dadaamiya wá, ba malika-aha-aara keni zatervarka ñane ge emnde na ta magaa haypa. A naba puwateremhe am jahanama, evege sladfe tabefamme jipu, tá ufa shairiya-aatare am huđe-aara.

⁵ Emnde na ndza tá am duniya werre na keni, Dadaamiya zater-varka dekideki, a naba hyaterarhe yawe yaikke á sawa am samaya, a kefateraahе, adaba dábarka ñane. Amá a ñezlese *Nuhu na a kwaratersaa ñane baráma a jirire ge emnde, antara emnde vuye itare cenaránvarcene.

⁶ Ankwa zlafe ekse-aha buwa *Saudauma an *Gaumaura, Dadaamiya a naba zu ekse-aha ñanna an shairiya, a zateruhe an kárá, a gaterve kelpakara bademme. An una ñanna wá, á maraterá názu watse á shá itare keni ge emnde na tá dábeka ñane na.

⁷ Amá am sarte ñanna wá, a naba ñezlese *Ludu, ñane na ura jirire na. Am zamane á Ludu wá, ndza emtañka ervaunđe-aara jipu adaba zawarire á emnde na á zharaná ñane.

⁸ Ñane na ura jirire á njá am dagave-aatare na maa, ba kelaazare á zhárá ba zawarire na tá maganá itare na, á cená shagerkire na tá maganá itare na, daaci ñane á maga ba emtañkire am ervaunđe-aara.

⁹ Mí diyeddiye á ba áte una-aha ñanna geni Yaakadada diyaadiya názena á de maganá ñane ge ñezlese emnde-aara am zladá-aha-aatare gergere. Emnde na tá dábeka ñane keni, ñane diyaadiya tate na á de puwaterá átekwa ge ufa shairiya-aatare vaci shairiya.

¹⁰ Emnde ñanna wá, baaka deme seke emnde na mbasembe vuwa-aatare mága dakarire, epsawaranaapsawa yaikkire á Dadaamiya na.

Daaci emnde a kwaraterse tsaha fida ge emnde ñanna ya ndaakurndaha na wá, ta emnde a garđa jipu, kwakya kurava-aatare. Dete ba emnde a hákuma na ndza tá njá am samaya keni, tá kuvaterka dekideki, tá ankwa epsawaterpsawa.

¹¹ Amá ba malika-aha á Dadaamiya na ta yaikke ba itare arge itare, tá jateruje an hákuma na keni, tá valyeka elva áte emnde ñanna.

¹² Emnde ñanna wá, am mága-aatare ta ba seke dabba-aha á kaamba na Dadaamiya a nderater ba geni tá sluwatersluwa emnde, tá cebaterceba na. Itare keni watse tá keďá ba seke dabba-aha ñanna, adaba tá zlazla názu diyarka.

¹³ Zladá na tá ankwa shateruwa itare ge emnde na wá, itare keni Dadaamiya á de pelaterse á ba an zladá ñanna. Adaba itare baaka waya-aatare áte mága shagerire, sey ba mága dakarire, baira tá maganá á ba áte ice á emnde. Daaci má tá se maga muñri antara kure, tá sawa an zláłáva-aatare ñanna, una ñanna duksa zherwe ge kure. Amá itare wá, tá higa jipu adaba sharakursha á dem dalbe-aatare.

¹⁴ Itare wá, ice-aatare á ba áte ñwasha ge mága gwardzire, á hyaterka mága haypa dekideki. Daaci tá vaterte ektápaare ge emnde na tsaftsafe fetarfire-aatare. Zlafe adaliye, ervaunđe-aatare á njá á ba á kuma duksa, tá an nyainye áza Dadaamiya.

¹⁵ Emnde ñanna keďarkedá áte baráma a jirire, ta eksante mága á nabi *Balaama, egdza á Baiyaur. Adaba ñane ndza wayaawayá mága emtañkire ge shaa shunġu an ñane.

¹⁶ Amá Dadaamiya a naba valarhe vacite umele, adaba á fansarka ñanna. Diyakurdiya ezzenwa wá, á ndaaka elva seke urimagwe, amá

vacite ñanna wá, a ndaan elva ge ñane ba seke ura. A piyanante estuwa mága slakwatsa-aara ñanna ge nabi ñanna.

17 Daaci emnde ñanna wá, itare ta ba seke mánjeɓa-aha na baɗemme matsamatsa na. Zlaɓe áɗaliye, ta ba seke kumba-aha na á dáná wálale ɓaaka nampire-aara ge emnde na. Dadaamiya a tsatsateraa sleɗe tabeɗamme ba gyeguniye ge itare.

18 Ba itare ñanna zlaɓe áɗaliye, ta emnde a tsaka elva laakire na ɓaaka nampire-aara dekiɗeki na, baira tá kurava an ñane. An dakarire-aatare ñanna wá, tá tsagwafa emnde na zlaɓe ba unɗule a segashe-aatare am dagave á emnde a mága haypa, ge eptsateraaptsa.

19 Aɗaba tá bantsa emnde ñanna: Má kwá ɗabaɗerɗaba wá, kwá kwaraná ba kure ire á kure, ma ge mága uwe keni. Amá itare an ire-aatare wá, ta nave-aha á haypa na á keɗaterkeɗa na. Aɗaba má ká taa kwaruka ire á ña ge yaa duksa ñanna wá, ka gevge nave á duksa ñanna.

20 Am sarte na má diyareddiye emnde Yaakadada á miya Yaisu *Almasiihu, Slelyamilya keni ba ñane na wá, ñezlareɗezla am shagerkire á zláɓa na á badza emnde am duniya na. Amá máki eptsarepts zlaɓe áɗaliye á dem zláɓa-aatare werre, de garevge nave-aha á duksa-aha ñanna zlaɓe áɗaliye wá, badza shifa á emnde ñanna á gev ɗgulme ba una am zunɗwire ndza diyarka Yaisu na.

21 Máki estuwa wá, náza á jeba á emnde ñanna, ambane ma andze diyarseka baráma a jirire ba dekiɗeki, arge una ta dise baráma á Dadaamiya amá tá fansarka ge názena á ndaana shairiya-aara na.

22 Názena á shaa emnde ñanna wá, a shateraa ba názena á ndaaná naraje na náwa ñane na. A ba naraje ñanna wá: «Kere a eptsarhe zlaɓe áɗaliye ge názena ni a melesaa ba ñane.» Anɗkwa zlaɓe naraje umele a ba ñane: «Ta baranve nabezhe, amá ñane a eptsehe zlaɓe áɗaliye, á de tabareme am terɓe.»

3

Watse á eptsaa Yaakadada Yaisu

1 Emnde-aaruwa, buwire á wakita-aaruwa una yá puwakurte ge kure. Am wakita-aha-aaruwa ñanna bukerɗe yá kátá tsakurte am hare, ganakini kwá yeheteyeha názena kwa tsaasaa kure baɗemme.

2 Názena yá kataná ya ázekure wá, yá kátá kwá yeheteyeha elva á nabi-aha werre, antara elva á Yaakadada Yaisu *Almasiihu na Slelyamilya, ta kwarakursaa emnde a ɓela-aara na.

3 Elva yaikke na yá kátá kwá diyeddiye ba shagera wá, am kataliye á zamane wá, watse tá sesse emnde a nyainya ura, watse tá maga ba názena tá kataná itare, watse tá nyainyaikurnyainye,

4 watse tá bakurá: «A ba Yaisu Almasiihu á kure ñanna watse á eptsaa mu, áme ñane kina? Dada-aha á miya baɗemme emtsaremtsa, duksa á duniya keni baɗemme gejaaka á ba áte una a nderanaa Dadaamiya.»

5 Emnde a nyainya ura ñanna wá, tá kwalve á ba an niya ge fetaare áte elva-aha á Dadaamiya na náwa ñane na: Am fakta a ndaase ba elva-aara Dadaamiya, daaci an ndera samaya antara haha, a sanse haha am yawe, baɗemme á názu áte haha á ñaná á ba an yawe ñanna.

6 Á ba an yawe ñanna zlaɓe áɗaliye Dadaamiya a keɗaa duniya baɗemme werre.

⁷ A ba Dadaamiya zlaḃe ádaliye, samaya antara haha keni, tá njeka dem ba ge ðekideki, watse á zlateraazle an kárá, má watse á kyá shairiya á emnde a mága haypa ge keðateraakeda ba ðekideki.

⁸ Náwa elva yaikke zlaḃe ádaliye, yá kátá kwá diyeddiye, emnde-aaruwa: Áza Yaakadada wá, hare palle ba seke iva debu, iva debu keni ba seke hare palle.

⁹ Ta bantsa emnde umele: Yaakadada á maṅka watsewatse názena a ndaasa ṅane. Amá estuweka, á emmága. A fakuraa ba ervaunḃe geni kwá tsaatse am tuba. Adaba ṅane wayaaka emnde tá keða ba palle keni. ṅane á kátá emnde baðemme tá maganaamaga tuba.

¹⁰ Ba jirire watse á eptsá Yaakadada Yaisu á sawa, amá watse á sawa ba seke sawa á neyle. Vacite ṅanna wá, watse á zlauzle samaya, baðemme á emnde tá de cenancena mága-aara. Názena áte samaya keni baðemme watse á zlanazle kárá. Haha antara názu am duniya baðemme á de halevuhále vacite ṅanna.

¹¹ Máki baðemme á kazlaṅa ṅanna watse á zlauzle áte una kwa cenancena na wá, kwá naba diyeddiye názena kwá maganá kure keni am zláláva á kure. Fawanemfa ire á kure baðemme am erva ge Dadaamiya, dabauðaba an ervaunḃe á kure palle.

¹² Ufawufa hare na ni watse á sawa ṅane átekwa an sleksire-aara na. Mbawantembe kárá geni a semsa hare ṅanna ba watsewatse. Vacite ṅanna wá, watse kárá á zauze samaya antara názu átekwa baðemme, ba uwe keni á de jauka.

¹³ Amá Dadaamiya a magaa *waada, a ba ṅane, watse á ndera samaya aṅwaslire antara haha aṅwaslire. Am una-aha ṅanna wá, watse tá njá ba emnde a jirire am huðe-aara. Kwaye ṅane názena mí pakaná miya.

¹⁴ Daaci emnde-aaruwa, kwa emnde a ufa una ṅanna tsawe wá, wawauwava an ervaunḃe á kure palle ge njá am cuðeððire antara hairire á katafke á Dadaamiya.

¹⁵ A viyakurarka ganakini á sauka Yaakadada á miya watsewatse na wá, ba ganakini a sharánsha emnde sarte ge mága tuba, á ṅezlatersenejezle ṅane. Egdza emmemiya Paul keni a ndaakurndaha duksa-aha ṅanna am wakita na a puwakurtaa ṅane an ilmu á Dadaamiya.

¹⁶ Am wakita-aha-aara baðemme wá, aṅkwa á ndán ba estuwa, máki á ndá elva áte una ṅanna. Am wakita-aha-aara ṅanna maa, aṅkwa elva-aha na tá cenanka emnde watsewatse. Emnde na baaka ilmu-aatare, tsemarka ire-aatare keni, tá aṅkwa eptsante elva-aha ṅanna, tá ganve umele. Tá magán ba estuwa an nayya-aha umele keni am wakita á Dadaamiya. Emnde a mága una ṅanna wá, tá keðaná ba itare ire-aatare.

¹⁷ Amá kure wá, náwa faṅerakuremfa elva ṅanna am vuwa á kure emnde-aaruwa. Adaba una ṅanna faufa hyema am ire á kure geni a keðarakuraaka emnde a badza elva á Dadaamiya ṅanna. Tsawaatse ba shagera, a dzalarakurevka áte jirire á kure.

¹⁸ Kure wá, fawarfe ge diya á kure áte Yaakadada á miya Yaisu *Almasiihu, Slelyamilya keni ba ṅane na, ṅane keni á de magakurá ṅurna ba kelaazare. Yaikkire ba náza-aara palle vatena antara dem ba ge ðekideki. *Aamin.

Zunḡwire á wakita na a puwetaa YUHANNA

Seydire arge Yaisu slevamite shifa

¹ Náwa nḡa aḡkwa puwakurte ba ḡere wakita na, á ndáhá elva á Dadaamiya na á vante shifa a jirire ge emnde na. Kwaye zlaḡe ba duniya keni ḡaaka, amá ḡane ndza aḡkwa. Nere ndza ḡa cenaa elva am mbuwe-aara ba ge ḡane, ḡa nanna, ḡa zharanaahe an ice á ḡere, ḡa fetehe antara ba erva á ḡere keni áte ḡane.

² A naba jesaarhe ge elva ḡanna á vanta shifa a jirire ge emnde ḡanna á katafke á ḡere á ba am parakkire, daaci ḡa zharanaahe. Adaba una ḡanna, nḡa aḡkwa maga seydire-aara, nḡa aḡkwa ḡalakurá elva á shifa na á zleka na. ḡane ndza á nḡa antara Eddemiya Dadaamiya am samaya. Daaci kina wá, a maramiyansehe ge Dadaamiya áte ice á miya baḡemme.

³ Ba duksa na ḡa naanaa ḡere, antara ḡa cenanaa ḡere na, nḡa ḡalakurá ba una ḡanna, geni kure keni kwá geḡge palle antara ḡere, ba seke una gaḡereḡge palle antara Eddemiya Dadaamiya, ira Egdza-aara Yaisu *Almasiihu na.

⁴ Nḡa aḡkwa puwakurte duksa-aha ḡanna, geni a naatenáhá ervaunḡe á miya an higa.

Dadaamiya ḡane parakkire

⁵ Dadaamiya wá, ḡane parakkire, ḡaaka tabeḡammire ḡekidḡeki am tate na aḡkwa ḡane áteḡwa. Una ḡanna wá, labáre na ḡa cenanaa am mbuwe á Yaisu *Almasiihu geni nḡa ḡalakurán ge kure.

⁶ Má mí bánba geni miya antara Dadaamiya jamiyammeje am ervaunḡe palle, amá ámbera mí zlála am tabeḡammire wá, una wá, ma emnde a fida am elva-aha á miya, antara am slera-aha á miya baḡemme, magamika jirire ḡekidḡeki.

⁷ Amá má mí zlála an parakkire ba seke una Dadaamiya ḡane an parakkire na wá, mi geḡge palle, uzhe á Yaisu Almasiihu *Egdza á Dadaamiya á bezamiya haypa-aha á miya baḡemme.

⁸ Má bamiyánba ḡaaka haypa á miya, una wá, mi keḡanaa ba miya ire á miya, ḡaaka jirire á Dadaamiya am ervaunḡe á miya ḡekidḡeki.

⁹ Amá má mi balese haypa-aha á miya á segáshe, daaci Dadaamiya keni á yamiyaareye baḡemme. Adaba ḡane Dadaamiya á jirire, ma a ndaase uwe keni, sey á geḡge. Daaci á de gamiyanvege ba ḡane ervaunḡe á miya dzayye, am kelaa haypa na mi maganaa miya baḡemme.

¹⁰ Má bamiyánba ḡaaka haypa na mi maganaa miya, una ḡanna, amaana: mi faare fidire ge Dadaamiya, eksamiyanteka elva-aara an ervaunḡe á miya palle.

2

**Almasiihu a sawa ge se melamiyumele*

¹ Náwa yá puwakurte una-aha na wá, ba geni magauka haypa mázla-aara egdzara-aaruwa. Amá ma a guwa ware haypa keni, aḡkwa

sletsamiyemtse am iga áza Eddemiya Dadaamiya, ba ñane una Yaisu *Almasiihu edda á jirire.

² Adaba ñane a yaa ba shifa-aara sadake ge miya, lauktu Dadaamiya a yamiyaare haypa-aha á miya. A yamiyaare ba ge miya palle-ka, amá á kátá yateraare ge emnde a duniya bademme.

³ Má mi fansaarefe ge Dadaamiya am shairiya-aha-aara bademme, mi diyeddiye áte una ñanna geni diyamidiya ñane.

⁴ Má bánba edda-aara diyaadiya Dadaamiya, amá á fansaareka am elva na a ndahanaa ñane, edda-aara slefida, baaka jirire-aara.

⁵ Amá edda una ñanaaŋa elva na á ndahaná Dadaamiya, ámbera á fansaarefe, ba ñane una wayaawáya an Dadaamiya an ervaunŋe-aara bademme. Daaci mi diyeddiye áte una ñanna geni gamiyevge emnde á Dadaamiya.

⁶ Má bánba edda-aara ñane á njá á ba áte vuwa á Dadaamiya, sey a dabetedaba ñane keni zláála á Yaisu Almasiihu.

Shairiya á Dadaamiya a jaare áŋwaslire

⁷ Slakate-aha-aaruwa, elva na náwa yá aŋkwa puwakurta iya na wá, gevka shairiya na a jaare áŋwaslire á sawa áza Dadaamiya; ba duksa palle antara una kwa cenaaná kure zunŋwire. Shairiya ñanna, kwa cenán kinekineka, ba shairiya á Dadaamiya na kwa cenanaa am fantaufe na.

⁸ Amá ba seke áŋwaslire tsa shairiya á Dadaamiya ñanna ya puwakurte iya na. Zláála á Yaisu *Almasiihu, antara ba náza á kure á kwaramise ba jirire á shairiya ñanna. Aŋkwa á zláála tabedammire, samsa parakkire á sem kela-aara.

⁹ Daaci má bánba edda-aara, ñane am parakkire, amá ámbera á maga kelaadire áte egdza emmeŋara wá, diyaweddiye geni ñane zlaŋe á ba am tabedammire-aara sem vatena.

¹⁰ Amá edda una wayaawáya an egdza emmeŋara, ñane á njá am parakkire, baaka duksa am ervaunŋe-aara na ni á de ja ñane áte unŋule.

¹¹ Amá edda una á maga kelaadire áte egdza emmeŋara, ñane zlaŋe á ba am tabedammire sem vatena. Bademme a názena á maganá ñane, á maganá á ba am tabedammire. Máki á zláála, ma á deme keni diyaaka. Adaba á nánka ice ge tabedammire.

¹² Egdzara-aaruwa, náwa yá puwakurte una na wá, adaba yakuraareye Dadaamiya haypa-aha á kure adaba zhera á Yaisu Almasiihu.

¹³ Ekkure dada-aha, yá puwakurte una na wá, adaba diyakurdiya edda una kwaye á ba am fakta á duniya keni, ñane ndza á ba aŋkwa. Ekkure dawalaa, yá puwakurte una, adaba shakuránsha midalire arge Shaitaine.

¹⁴ Ekkure egdzara-aaruwa, yá puwakurte una zlaŋe á daliye, adaba diyakurdiya Eddemiya Dadaamiya. Ekkure dada-aha, yá puwakurte una, adaba diyakurdiya edda una kwaye zlaŋe á ba am fantaufe keni, ñane ndza aŋkwa na. Ekkure dawalaa, yá puwakurte una, adaba kwá an ndzedá jipu, ñakurnaana elva á Dadaamiya an ervaunŋe á kure palle, shakuránsha midalire arge slekse á tabedammire.

¹⁵ A badakuruka duniya, antara kazlaŋa-aara. Edda una wayaawáya an kazlaŋa á duniya wá, baaka waya-aara ge ñane áte Eddemiya Dadaamiya.

¹⁶ Náwa ñane zláála á njá á duniya: emnde tá aŋkwa daba ba názena á kataná ervaunŋe-aatare. Bademme á názena zharaná itare, tá kátá ma

ba á jerje am mba-aatare keni, ámberá tá máráva jipu an názena am erwa-aatare ñanna. Daaci baðemme á una-aha ñanna, kazlaña á duniya saaka áza Eddemiya Dadaamiya.

17 Diyaweddiye geni watse á zla duniya, antara názena á duwa ice á emnde amkwa baðemme. Amá ge edda una á maga ba názena á kataná Dadaamiya na, ñane á de njá an shifa ba ge ðekidèki.

Faufa hyema tá ankwá kelaade-aha á Yaisu *Almasiihu

18 Egdzara-aaruwa, zamane á miya na wá, mi herzhe an zle á duniya. Ba seke una ndza cenakuráncena geni watse tá sawa kelaade-aha á Yaisu *Almasiihu má herzhapteherzhe zle á duniya na wá, ba kina keni kwakya kelaade-aha á Almasiihu jarsaareje, daaci mi dise á ba áte una ñanna geni mi herzhe an zle á duniya ba jirire.

19 Emnde ñanna ndza tá á ba am dágame á miya, amá ba jirire garevka palle antara miya ðekidèki. Adaba una ñanna ta naba sesehe am dágame á miya. Ma andze ta palle am miya wá, ma andze tá degasheka am dágame á miya. Amá a de jaare una na wá, ba geni tá diyeddiye átekwa, geni garevka palle antara miya.

20 Amá ge kure, Yaisu *Almasiihu a vakurte Shedekwe Cufedfe. Adaba Shedekwe ñanna wá, diyakurdiya jirire baðemme.

21 Ya puwakurte una na wá, ganakini diyakurka jirireka, diyakurdiya jirire. Zlafe ádaliye, diyakurdiya geni tara fida, antara jirire wá, tá taa jammeka am slefe palle.

22 Ware ñane una slefida na? Ba edda una eksarka geni Almasiihu na wá, ba ñane una Yaisu a eksesaa Dadaamiya geni ñane á se lya emnde; ira á fetarka áte Eddemiya Dadaamiya, antara Egdza-aara. Edda-aara wá, ba ñane una kelaade á Almasiihu.

23 Edda una eksarka geni Yaisu *Egdza á Dadaamiya, amaana: baaka Eddeñara Dadaamiya am ñane. Amá edda una eksaarekse geni Yaisu Egdza á Dadaamiya wá, ba ñane una Eddeñara Dadaamiya am ñane.

24 Amá kure wá, wawauwáwa geni kwá ñanaaña an erwaunde á kure palle elva ñanna kwa cenaanaa am fantaufe na. Má ñakurnaaña baðemme elva ñanna kwa cenaanaa am fantaufe na, kure keni kwá ankwá njá áte vuwa á *Egdza á Dadaamiya, ira Eddeñara Dadaamiya.

25 Náwa *Almasiihu a ñgudamiyaa namána ge miya, geni á vamite shifa na á njá ba ge ðekidèki na.

26 Baðemme a názena yá puwakurta iya na wá, yá puwakurta arge emnde na tá kedakurá áte unñule a jirire na.

27 Amá ge kure wá, Almasiihu a vakurte Shedekwe-aara ankwá á ba am kure. Adaba una ñanna, kwa baaka an wedera á ura umele ge mbakurse duksa, adaba Shedekwe na a vakurtaa Almasiihu na ankwá am kure, á mbakursá ñane duksa baðemme. Duksa ñanna á mbakursá ñane na keni baðemme jire, baaka fida am huðe-aara ðekidèki. Adaba una ñanna, fawansaarefe ba ge ñane am názena á mbakursá ñane baðemme, njawinja antara Yaisu Almasiihu.

28 Daaci ba estuwa egdzara-aaruwa, njawinja á ba antara ñane am erwaunde á kure, lauktu á de wamika lyáwá, ma zherwe keni ge de katafke-aara vacite na má de samsa ñane.

²⁹ Diyakurdiya geni Yaisu Almasiihu ñane slejirire á Dadaamiya. Daaci diyaweddiye geni, ma a maganaa ware jirire á Dadaamiya keni, ñane keni ba egdza á Dadaamiya.

3

Miya ma egdzara á Dadaamiya

¹ Zharauzhará wáyáva yaikke na á wayamiya Eddemiya Dadaamiya an ñane, haa á dahámiya an egdzara-aara, ba kina keni gamiyevge ba egdzara-aara ñanna ba jire. Emnde a duniya diyarka geni mi egdzara á Dadaamiya, adaba uwe? Ba adaba diyarka dekideki Eddemiya Dadaamiya ñanna.

² Slákáte-aha-aaruwa, kina wá, gamiyevge egdzara á Dadaamiya ba jirire, amá ma watse mí de geva estara keni diyamika. Názena mí disa miya palle wá, má de saasa *Almasiihu wá, mí de gárava antara ñane, adaba mí de nanna an ice á miya parakke ma estara ñane keni.

³ Ma ware keni edda una a fa tama estuwa áte Yaisu Almasiihu, sey á gevge cufedde: á manka haypa ba seke una ñane keni slecufedde.

⁴ Edda una á maga haypa, á maga ba baakire á fansaare ge shairiya á Dadaamiya, adaba má tá fansaareka ge Dadaamiya am shairiya-aara, haypa-ñara ba ñane.

⁵ Diyakurdiya sawa á Yaisu Almasiihu á sem duniya wá, a sawa geni á se jaminaaja haypa-aha á miya. Ñane an ire-aara, maganaaka haypa dekideki.

⁶ Daaci ma ware keni, edda una á njá áte vuwa á Yaisu Almasiihu, sey á yánya mága haypa. Amá edda una á de ba katafke an haypa-aha-aara, amaana: nánka Yaisu Almasiihu, diyaaka Yaisu Almasiihu ba dekideki keni.

⁷ A kefarakuraaka emnde ekkure egdzara-aaruwa. Edda una á maga ba jirire á Dadaamiya, ñane slejirire ba seke una Yaisu Almasiihu slejirire na.

⁸ Má ura yánka mága haypa-aha-aara, ñane ura á Shaitaine. Adaba Shaitaine ñane á gá ba haypa kwaye am fakta á duniya. Una ñanna pute á sawa á *Egdza á Dadaamiya á sem duniya, geni á se kefanaakeda slera-aha á Shaitaine bademme.

⁹ Má ware keni má gevge egdza á Dadaamiya á geka haypa mázla-aara, adaba shifa a jirire na a vantaa Dadaamiya na ankwá am ñane. Á dzegwánka de katafke an haypa-aha-aara adaba gevge egdza á Dadaamiya.

¹⁰ Náwa názena tá de diyeddiye átekwa garava á egdzara á Dadaamiya, antara egdzara á Shaitaine: Ma ware keni má á manka jirire á Dadaamiya, ñane gevka egdza á Dadaamiya. Ba duksa palle antara edda una wayaaka an egdza emmenjara na keni.

Wayaumiyavewáye an jirire

¹¹ Náwa názena kwa cenanaa kure am fantaufe á kure ge cena elva á Dadaamiya, a ba ñane: sey mi wayavewáye am dagave á miya.

¹² Gawamiyevka seke Kayinu na ñane ndza ura á Shaitaine slemándzawe na, ñane a naba ja shifa á egdza emmenjara ba ge ñane. A janaa adaba uwe shifa-aara? Adaba bademme á názena ndza a maganaa Kayinu ñanna, ndza shagerka, amá náza á egdza emmenjara wá, ndza shagera.

13 Egdzar mama-aha-aaruwa, máki emnde a duniya tá fá kelaadire áte kure wá, magauka najipu-aara.

14 Miya kina wá, diyamidiya geni jamiyaaveje am tate a emtsa, shamiyánsha shifa-aha á miya. Mi dise estara una nanna? Mi dise adaba wayamiwáyá egdzar mama-aha á miya. Edda una wayaaka an egdzar mama-aha-nara wá, nane zlaɓe tegaraaveka an emtsa.

15 Ma ware keni, edda una á magante kelaadire ge egdza emmenjara, njane ta ba kalkale antara sleceɓa shifa á emnde. Diyakurdiya geni sleceɓa shifa wá, njane zlaɓe shánka shifa na á nja ba ge ðekideki na am njane.

16 Yaisu *Almasihu wá, njane wayamiwáya. Am a sawhe, a se yaa ba shifa-aara adaba miya. Mi dise áte una nanna wáyáva a jirire áte emnde umele. Daaci miya keni shagera mi yánya ba shifa á miya keni adaba egdzar mama-aha a miya.

17 Amá ma ware keni má gevge berba an nalmáne á duniya na, á zhára egdza emmenjara am baakire, aley zanvaareka, daaci á ndahaná estara geni wayaawáyá an Dadaamiya?

18 Egdzar mama-aha-aaruwa, estuwa, wayawamiyaaveka á ba an we, amá wayawamiyaawewáye á sawa am ervaunɗe, ámberá mi emmága an jirire.

Egdzara á Dadaamiya tá de gazleka á katafke-aara

19 Názena kwa cenanaa kure na, mi diyeddiye átekwa geni ma egdzara á slejirire; zlaɓe ádaliye, ervaunɗe á miya keni an ekhya á katafke-aara.

20 Ma anjwa á ndamináhá ðeme ervaunɗe á miya geni mi magaa haypa keni, ervaunɗe á miya á njá á ba an ekhya á katafke á Dadaamiya, adaba yaikke ba Dadaamiya arge ervaunɗe á miya. Njane diyaadiya duksa baɗemme.

21 Daaci slakate-aha-aaruwa, má ba jirire á dzegwánka ervaunɗe á miya ge mbedamiya an shairiya wá, daaci a gazleka ervaunɗe á miya ge de katafke á Dadaamiya mázla-aara.

22 Baɗemme á názena mi njalanaa miya ázenjara keni á vamiteva, adaba má anjwa fansaare ge shairiya-aara, antara mi maga názena á kataná njane baɗemme.

23 Náwa shairiya-aara njanna: Mi fetaare áte Egdza-aara Yaisu *Almasihu, antara mi wayaawewáye ba seke una a ndaamiya njane.

24 Slefansaarefe ge Dadaamiya am shairiya-aara maa, njane slenjá á ba áte vuwa á Dadaamiya, Dadaamiya keni anjwa antara njane. Diyamidiya geni anjwa Dadaamiya antara miya, adaba á baminá ba Sheɗekwe-aara na a famimaa njane am ervaunɗe.

4

*Lawanaale tara Sheɗekwe á Dadaamiya antara sheɗekwe á kelaade á *Almasihu*

1 Slakate-aha-aaruwa, má dámda ura á dezekure, a ba njane á ndáhá elva an hákuma á Sheɗekwe á Dadaamiya wá, fawtaareka watsewatse, amá lawanaale emtsaafé, bi Sheɗekwe á Dadaamiya á jirireka una am njane, amá názá kelaade-aara. Yá ndahaná adaba uwe una? Adaba tá anjwa nabi-aha fida kwakya am duniya.

² Náwa názena ni kwá dise edda una an Shefekwe á Dadaamiya átekwa: Máki bánba edda-aara geni samsa Yaisu *Almasiihu á sem duniya, a se gev urimagwe wá, ñane an Shefekwe á Dadaamiya jirire.

³ Amá má kwalevkwále edda-aara ge ndáhá una áte Yaisu Almasiihu wá, shefekwe na am ñane na saaka áza Dadaamiya, ñane an shefekwe á kelaade á Almasiihu. Shefekwe ñanna wá, ndza kwa cenáncena geni á de sawa. Ba kina keni ñane ankwá á ba am duniya.

⁴ Amá kure egdzara-aaruwa, kwa emnde á Dadaamiya, shakuránsha midalire arge nabi-aha á fida ñanna. Adaba Shefekwe na am ervaunđe á kure na jauje ge shefekwe na am ervaunđe á emnde a duniya na an ndzeđa.

⁵ Nabi-aha fida ñanna wá, itare ta náza-aha á duniya. Adaba una ñanna tá ndáhá ba elva á duniya, daaci emnde a duniya keni tá cenatervaarecene.

⁶ Amá miya wá, mi emnde á Dadaamiya. Edda una diyaadiya Dadaamiya wá, á cena elva á miya keni. Amá edda una gevka ura á Dadaamiya wá, á ceneka elva á miya. Mí laná estuwa edda una an Shefekwe á slejirire, an edda una an shefekwe á keđa emnde.

Dadaamiya á mbamise wáyáva jirire áte emnde

⁷ Slakate-aaruwa, wayaumiyaavewáye am dágave á miya. Adaba á maganá ba Dadaamiya geni tá wayaavewáye emnde am dágave-aha-aatare, antara tá wáyá ñane keni. Má mi wayaavewáye áte una ñanna, una ñanna á mára una ni gamiyevge egdzara á Dadaamiya, diyamidiya Dadaamiya.

⁸ Amá ma ware una á mañka wáyáva áte una ñanna, edda-aara diyaaka Dadaamiya. Adaba Dadaamiya slewáyáva.

⁹ Náwa názena a maraminaa Dadaamiya ba parakke, geni ñane wayamiwáyire: Ñane a belaa Egdza-aara palle ba ñane á sem duniya, geni á se vamite shifa á jirire.

¹⁰ Náwa názena á maramiya wáyáva á jirire: Miya gamiyevka emnde zunñwe ge wáyá Dadaamiya, amá a wayámíyá ñane zunñwe. Ñane a naba belaa Egdza-aara geni á se emtsemtsa am duniya adaba miya, lauktu á yamiyaareye haypa-aha á miya.

¹¹ Slakate-aha-aaruwa, ba seke una ni a naba wayamitehe ge Dadaamiya na wá, miya keni sey mi wayaavewáye am dágave á miya ba shagera.

¹² Baaka ura ndza nanna Dadaamiya dekideki, amá má mi wayaavewáye am dágave á miya wá, Dadaamiya keni á njá antara miya. Daaci wáyáva-aara na a wayámíyaa an ñane na, á de njá am miya ba jirire.

¹³ Dadaamiya a naba vamite Shefekwe-aara. An una ñanna, diyamidiya ganakini má an ñane, ñane keni ankwá an miya.

¹⁴ Ba miya an ice á miya namiyanna, Eddemiya a belaa Egdza-aara á sem duniya geni á se lya emnde. Mí balaterán ge emnde kina geni elva ñanna jire.

¹⁵ Ma a ndahesaa ware geni Yaisu *Egdza á Dadaamiya wá, Dadaamiya ankwá antara ñane, ñane keni á njá á ba áte vuwa á Dadaamiya.

¹⁶ Ñere wá, diyañerdiya geni Dadaamiya wayañerwáya. Fañertaarefe áte una ñanna. Dadaamiya ñane slewáyáva. Edda una á njá an wáyáva, ñane gevge slenja áte vuwa á Dadaamiya, Dadaamiya keni ankwá antara ñane.

17 Náwa názena mi dise átekwa geni wayamiwáyá an Dadaamiya á ba an jirire: Una ñanna ba njá á miya am duniya, mí njá ba seke názá á Yaisu *Almasiihu. Daaci vaci shairiya, á de gazleka ervaunde á miya dekiðeki.

18 Má Dadaamiya wayaawáyá ura, baaka lyawa ge edda-aara dekiðeki. Adaba wáyáva á Dadaamiya á janaaja lyawa bademme. Má ura á njá an lyawa wá, amaana: ba seke ñane wá, anƙwa bikere-aara ge ñane ñánaaŋa shairiya. Daaci má ura á njá an lyawa, á seska námpire á wáyáva á Dadaamiya arge ñane dekiðeki.

19 Miya wá, a wayaamiya ba Dadaamiya zuññwe. Adaba una ñanna wayamiwáyá an Dadaamiya, antara wayamiyaavewáye am dagave á miya.

20 Má bánba edda-aara wayaawáyá an Dadaamiya, amá á maga kelaadire áte egdza emmenjara, ba fida á edda-aara. Adaba má edda-aara wayaaka an egdza emmenjara na anƙwa á zharaná an ice-aara, á de dzegwáná estara wáyá Dadaamiya na nánka dekiðeki?

21 Náwa shairiya á Dadaamiya na mi shanaa miya ázeñara, a ba ñane: Edda una wayaawáyá Dadaamiya, sey a ewwáyá an egdza emmenjara keni.

5

Fetarfire wá, sha midalire arge lámara á duniya

1 Ma a fetaara ware geni Yaisu wá, ñane *Almasiihu, edda-aara egdza á Dadaamiya. Ma ware una wayetewáyá daada, á wayetewáyá egdzara-aara keni.

2 Náwa názena ni mi dise átekwa geni wayamiwáyá an egdzara á Dadaamiya: una ñanna, ba má wayamiwáyá an Dadaamiya, ira má mi fansaarefe am shairiya-aha-aara.

3 Má mí maga názena á baminá Dadaamiya am shairiya-aha-aara na wá, ñane ñara á mara una ni wayamitewáyá Dadaamiya á ba an jirire. Daaci shairiya-aha-aara keni á de jamiviyaareka.

4 Adaba bademme á egdzara á Dadaamiya, tá an ndzedá jipu ge sha midalire arge lámara á duniya. Mí de sháná estara midalire ñanna? Mí de sháná an fetarfire á miya na ni mi fetaare áte Yaisu Almasiihu na.

5 Ware edda una slemidala arge lámara á duniya? Sey ba edda una fetarfe geni Yaisu Almasiihu ñane *Egdza á Dadaamiya.

*Seydire arge Yaisu *Almasiihu*

6 Yaisu *Almasiihu a sawhe á sem duniya, a demhe am yáwe á baptisma, a naba puwaa uzhe-aara áte dzangala, a emtsehe. Sey ba a dema am yáwe-ka palle, amá a puwaa uzhe-aara. Sheðekwe á Dadaamiya á ba an ire-aara a magaa seydire-aara geni una ñanna jirire, ba kangelanñe. Adaba ñane wá, á baterá ba jirire bademme ge emnde.

7 Anƙwa duksa-aha keye tá maga seydire áte Yaisu, geni ñane *Egdza á Dadaamiya.

8 Duksa-aha keye ñanna wá, ba Sheðekwe á Dadaamiya, antara yawe á baptisma, ira uzhe á Yaisu. Bademme á una-aha ñanna, tá mára ba duksa palle.

9 Má emndimagwaha tá anƙwa á magamiya seydire áte názena ta naaná itare, mí lyiya elva-aatare. Daaci diyaweddiye geni náza á Dadaamiya wá, názena a maganaa ñane, seydire-aara jauje ge una tá maganá ba emnde.

Aɗaba ba ɗane an ire-aara una a magaa seydire an duksa-aha ɗanna arge Egdza-aara.

¹⁰ Edda una lyevaalya Egdza á Dadaamiya wá, seydire á Dadaamiya na keni lyevaalya am ervaunɗe-aara geni baɗemme jire. Amá edda una lyiyaaka seydire á Dadaamiya, a faare fidire ge Dadaamiya, aɗaba lyiyaaka názena a ndahanaa Dadaamiya arge Egdza-aara.

¹¹ Seydire á Dadaamiya ɗanna wá, ɗane a vamite shifa na á zleka na. Shifa ɗanna wá, mí sháná áte erva an Egdza-aara.

¹² Daaci edda una aɗkwa Egdza á Dadaamiya am ɗane, shánsha shifa ɗanna, edda una baaka Egdza á Dadaamiya am ɗane wá, shánka shifa.

Shifa na á zleka na

¹³ Ya puwakurte duksa-aha ɗanna ge kure na fakurtaarefe áte *Egdza á Dadaamiya, ganakini kwá diyeddiye geni kerten aɗkwa shifa na á zleka na am kure.

¹⁴ Á katafke-aara, baaka lyawa á miya ɗekiɗeki, aɗaba diyamidiya ba jirire geni, ma mí ɗala ba uwe ázeɗára keni, á cenamivaarcene, máki mí ɗalaná áte namaari-aara.

¹⁵ Máki diyamidiya ganakini aɗkwa á cenamivarcene ma mí ɗala ba uwe ázeɗara keni wá, daaci diyamidiya geni á vamiteva duksa ɗanna mi ɗalanaa ázeɗara ɗanna.

¹⁶ Má ura nanna egdza emmeɗara á maga haypa, shagera ba á ɗala Dadaamiya aɗaba ɗane. Daaci Dadaamiya keni á de vante shifa ge egdza emmeɗara ɗanna. Amá aɗkwa haypa da ura á dem emtsa, ndanakurka ya geni ɗalaunála Dadaamiya arge emnde na tá maga jeba á haypa ɗanna. Una ɗanna sey ba ge emnde na ta gu ba haypa na á dánka ura á dem emtsa na.

¹⁷ Baɗemme a shagerkire na tá maganá emnde na wá, haypa áza Dadaamiya. Amá aɗkwa haypa na á dánka ura á dem emtsa.

¹⁸ Diyamidiya geni ma ware keni, máki gevge egdza á Dadaamiya wá, á ɗuka á de katafke an mága haypa-aha-aara, amá Yaisu *Egdza á Dadaamiya á tsufa ba ɗane. Daaci baaka názena á eksáná Shaitaine áte ɗane ɗekiɗeki.

¹⁹ Diyamidiya geni miya ma egdzara á Dadaamiya, amá emnde umele am duniya wá, baɗemme tá á ba am erva á Shaitaine.

²⁰ Diyamidiya geni Egdza á Dadaamiya a sawhe á sem duniya, a se vamitaa ɗane eɗkale geni mi diyeddiye Dadaamiya á jirire. Miya wá, gamiyevege emnde a njá an Dadaamiya á jirire aɗaba Egdza-aara Yaisu *Almasiihu, ba ɗane una Dadaamiya á jirire ɗanna, á vamita ɗane shifa na á zleka na.

²¹ Tsufautsufa ire á kure egdzara-aaruwa, magauka hele.

Buwire á wakita na a puwetaa YUHANNA

Ga use á Yuhanna

¹ Náwa yá puwaktá ba iya wakita na, ya slesawari am dágave á emnde a daba Yaisu. Yá puwakte ge ekka mukse na a eksaksaa Dadaamiya na, antara egdzara á ña na wayanaterwáyá á ba an jirire na. Sey yá wayákurá ba iya palleka, antara emnde na diyardiya jirire bademme wayarakurwáyá.

² Wayanakurwáyá jipu, adaba jirire á elva á Dadaamiya ñanna anƙwa am miya, á njá am miya dem ba ge dƙidƙeki.

³ Tara Eddemiya Dadaamiya, antara Egdza-aara Yaisu *Almasiihu, a njarinja antara miya ma emnde na wayamiyaavewáyá an wáyáva jirire, ira má anƙwa maga jirire á Dadaamiya na. A magaraminaamaga ñgurna, a zaramivaareze, a varamiteva ba itare hairire.

*Magaumimága wáyáva na a mbamisaa *Almasiihu*

⁴ Higantehiga jipu, adaba cenanánƙena ganakini tá anƙwa emnde na dƙabartedaba jirire am dagave á kure, tá anƙwa á maga názena a baminaa Eddemiya Dadaamiya am shairiya-aha-aara na.

⁵ Daaci kina wá, yá ñalakñále kwa emmaye-aaruwa dzagwale geni mi wayaavewáyé ba shagera. Una ñanna yá anƙwa puwakta ya na keni gevka shairiya á Dadaamiya a jaare anƙwaslire ndza cenakuránka, amá ba elva na mi cenán kwaye am fakta-aara na.

⁶ Wáyáva ñanna wá, amaana: mi fansaare ba ge shairiya á Dadaamiya. Shairiya á Dadaamiya ñanna keni ba una mi cenán kwaye am fakta-aara na. A ba ñane: Wayawaavewáyé antara emnde umele.

⁷ Ya bakurnaa adaba uwe? Adaba kwakya emnde a keƙa ura áte unñule a jirire jarsaareje, hyairemhye am duniya bademme. Itare wayarka dƙidƙeki cena samsa Yaisu *Almasiihu á sem duniya, a se gev urimagwe. Ura estuwa, slekeƙa emnde áte barama a jirire, daaci ba ñane una kelaade á Yaisu Almasiihu.

⁸ Adaba una ñanna, faufa hyema áte ire á kure, geni keƙawanaaka námpire á slera á kure, amá kwá de lyevaalya láƙá na Dadaamiya a fakur ge kure.

⁹ Ma ware una dƙabaaka elva na a kwaramisaa Almasiihu, ñane a dƙabete umele wá, Dadaamiya baaka am ñane. Amá edda una dƙabetedaba elva á Almasiihu ñanna, ñane wá, tara Eddemiya Dadaamiya, tá antara Egdza-aara tá anƙwa antara ñane.

¹⁰ Adaba una ñanna, máki samsa ura á sem mba á kure, amá á kwaraterse duksa ge emnde gergere antara náza á Almasiihu wá, liiyauka edda-aara á mba á kure, ba use keni gawanka.

¹¹ Adaba ma a liyanaa ware, ma a gan ba use keni, shagerkire á názena á maganá ñane na, ta buwa am huƙe-aara antara edda-aara.

Halavuwa á elva-aha

¹² Anƙwa elva-aha-aaruwa ba kwakya yá kátá bakuránba, amá keni wayanka yá puwakurte una-aha ñanna áte nalmesheri. Arge una ñanna

wá, shagera yá duwa ba iya an ire-aaruwa á dem mba á kure, mí de ndáhá elva-aha ñanna we-aaruwa una, we á kure keni una, lauktu mí de higetehiga ba kwakya.

¹³Egdzara á egdza emmeña mukse na a eksesaa Dadaamiya na, tá ankwá gaktur use-aatare itare keni.

Keyire á wakita na a puwetaa YUHANNA

Ga use á Yuhanna

¹ Náwa yá anƙwa puwakta ba iya wakita na Gayus; ya slesawari am dágave á emnde a daba Yaisu. Yá puwakte ge ekka, ka edda una wayanak-wáyá á ba an jirire na.

² Slakate-aaruwa, yá anƙwa yekakuyeke, geni baɗemme á duksa-aha na ká maganá ka a gevge shagera ge ekka, antara ká njinja an lapiyire. Ervaunɗe á ɗa wá, diyandiya shagera áza Dadaamiya.

³ Á higa ervaunɗe-aaruwa jipu, aɗaba kwakya egdzar mama-aha á miya saremsa á sehuna wá, ta se biya geni ká anƙwa maga jirire an ervaunɗe á ɗa palle. Diyandiya tsawe geni ká magan ba estuwa ɗanna an shifa á ɗa baɗemme.

⁴ Má cenanáncena geni egdzara-aaruwa ɗabartefaba jirire á Dadaamiya wá, ya higa jipu. Higa-aaruwa ɗanna keni á jauje ge una yá higa arge ma uwe keni am duniya.

Yuhanna á zleba Gayus

⁵ Slakate-aaruwa, ka slemággwe jipu am názena ká maganá ka ge melateru ge egdzar mama-aha á miya, ma ta wayve-aha keni.

⁶ Ta se magaa seydire á katafke á emnde a fetarfe áhuna áte wáyáva á ɗa, geni magakateránmaga maggwire kwakya. Yá anƙwa ɗalakhála geni ká emmága ba estuwa ge melateru ge jeba á emnde ɗanna am shula-aha-aatare, áte una ni á de hayánháya Dadaamiya na.

⁷ Shula-aatare ɗanna wá, ba ge slera á Yaisu *Almasiihu, ba uwe keni liyiyarka dekiɗeki am erva á emnde na ɗabarka Yaisu Almasiihu má tá kátá melaterumele an ɗane.

⁸ Aɗaba una ɗanna, miya emnde a fetarfe wá, shagera jipu geni mí melaterumele ge jeba á emnde ɗanna seke itare na, geni mí gevge palle antara itare am slera na tá anƙwa maganá itare ge bálese jirire.

Elva arge Diyautairifais

⁹ Náwa ya puwaterte nalmesheri ge aiklaisiya-aha á ɗa, amá Diyautairifais ɗane edda una á kátá geva male arge itare, liyiyaaka elva-aaruwa ɗanna dekiɗeki.

¹⁰ Aɗaba una ɗanna, má watse danemda ya, yá de palakanaapálá emtanƙire na a maganaa ɗane; ba seke elva a laakire, antara fida-aha na a tsakanaa ɗana á dete iya na. Baira á tsaaka á ba an una ɗanna: Ba emnde a fetarfe na ta wayve-aha am mba-aara keni, liyiyaterka. Ba emnde na tá kátá liyiyaterlyiya na keni, a naba piyaterthe, á kátá bakaterbáká am aiklaisiya.

Seydire shagera arge Daimaitriyus

¹¹ Slakate-aaruwa, ɗabeka sera á emnde na shagerka mága-aatare, sey ká maga ba názena shagera na. Aɗaba ba edda una á maga duksa shagera na una gevge egdza á Dadaamiya, amá edda una á de ba katafke an mága duksa shagerka wá, ɗane zlaɓe diyaaka Dadaamiya.

¹² Amá Daimaitriyus wá, baɗemme á emnde tá gálá ba ɗane, geni ɗane á maga duksa shagera. Baira elva á Dadaamiya na á balaná ɗane na keni, á maraterá ba una ge emnde, geni ɗane wá, á maga duksa shagera. Nere keni ɗá ndáha ba názena ni shagera na á dete ɗane, geni ɗane ɗanna wá, slejirire. Ba ekka keni diyakdiya ganakini elva-aha na ɗá ndaasá ɗere na, baɗemme ba jirire.

Halavuwa á elva

¹³ Kwakya elva-aha-aaruwa na yá kátá bakánba na, amá wayanka yá puwakte elva-aha ɗanna an narkálam.

¹⁴ Yá tama dezeɗa ba herzhe na, daaci mí ndáhá elva-aha ɗanna antara ka, we-aaruwa una, we á ɗa keni una.

¹⁵ A vakteva Dadaamiya hairire. Baɗemme á slakate-aha á ɗa na tá áhuna tá anɗkwa gak use-aatare. Gaterga use á ɗere ge slakate-aha á ɗere keni an palpalire-aatare.

Wakita na a puwetaa YAHUDA

Ga use á Yahuda

¹ Náwa wakita na yá anƙwa puwetá ba iya Yahuda, ya sleslera á Yaisu *Almasiihu, ya egdza emmenjara ge Yakuba. Yá anƙwa puwakurte ge kure emnde na a wayakurtaa Dadaamiya, daaci a naba dzerakurse, anƙwa á tsufakurtsufa Yaisu Almasiihu na.

² A kwakyakuranvekwákyá Dadaamiya ngurna-aara, hairire-aara, ira wáyáva-aara.

Shairiya á emnde a kefa jirire á Dadaamiya

³ Slakate-aha-aaruwa, ndza yá wava an enƙale-aaruwa bademme, geni yá puwakurte wakita áte elva a lya shifa na má am huđe-aara kina na. Amá ambane yá puwakurte názena yá vakurte ndzedá an ñane am wává á kure. Adaba am fetarfire na a vatertaa Dadaamiya ge emnde-aara ba ser palle, hyephye ge náza ba ge dekideki na wá, má am wava yaikke.

⁴ Adaba famika hyema, saremsa emnde a mándzawe á sem dágave á miya, se badzaranvebadze elva a ngurna á Dadaamiya á miya. Ta bantsa itare: Anƙwa ngurna á Dadaamiya, mí naba emmága názena á kataná ire á miya. An una ñanna maa, amaana tá kataná jirire ge ire-aatare am mága-aha-aatare. Emnde ñanna yarnaaya Eddemiya Yaisu *Almasiihu na ba ñane palle una Yaakadada na. Shairiya á emnde ñanna ta puwete kinekineka, anƙwa am wakita á Dadaamiya.

⁵ Diyakurdiya tsa elva ñanna bademme, aley kina wá, yá yehakuranteyeha zlafe ádaliye geni Dadaamiya a lyesaa *Iserayiila-aha, a saterse am larde á Misera; am iga a una ñanna, a naba kefaa emnde na faransaareka na.

⁶ Yehauteyeha malika-aha na hayaránka hákuma na a vatertaa Dadaamiya, ta naba yaa sleđe-aha-aatare na keni. Adaba una ñanna Dadaamiya a zlenaterme am tate na tabedamme jipu na, tá am tsávaytsávaye na baaka badza-aara dekideki na, tá anƙwa ufa kwaskwe á shairiya-aatare.

⁷ Zlafe ádaliye yehauteyeha *Saudauma antara *Gaumaura, ira ekse-aha na ta herherzhe an itare na. Emnde a ekse-aha ñanna keni ndza ta magán ba seke náza á malika-aha ñanna, kwakya haypa-aha-aatare, tá maga ba názena zlayeka dekideki na an vuwa-aatare. Tá anƙwa maga palasa kina am kárá á jahanáma. Daaci a cenarancena emnde bademme ge faterem duksa am vuwa ge itare keni.

⁸ Mága á emnde ñanna ta dema am dágave á kure na keni, ba kalkale antara una ñanna. Á dáterá ba shene-aatare á de maga máme ñanna an vuwa-aatare, tá epsawa hakuma á Dadaamiya, tá zlazla male-aha na tá am samaya na bademme.

⁹ Una, názu ba *Mikayiilu male á malika-aha keni magaaka. Am sarte na ndza tá anƙwa gá jawe antara Shaitaine arge emtsa á Muusa, geni á dáná ware am dágave-aatare maa, Mikayiilu wayeteka ndanse elva yayiaihe dekideki. Adaba una ñanna, a ba ñane á elván ge ñane: á hyephye Yaakadada.

¹⁰ Amá emnde ñanna wá, itare tá valya ba elva yaiyaihe áte názu diyarka. Tá maga ba názena á kataná ervaunđe-aatare ba seke dabba-aha. Una ba jirire á de kecfáterá ba una ñanna.

¹¹ Kay! Ázara una! Emnde ñanna d̄abarted̄aba sera á Kayinu. Tá njá á ba an fida ge zlerma nalmane áza emnde seke una ndza a maganaa *Balaama werre. Kefárked̄a emnde ñanna, ad̄aba ta emnde a garda seke una ndza a maganaa Kaura.

¹² Má kwá an̄kwa zá d̄afa á Yaakadada átirpalle antara emnde ñanna, mága á emnde ñanna tá maganá am dágave á kure na wá, zherwe jipu ge kure. Ad̄aba itare baaka zherwe-aatare d̄ekid̄eki, tá dzáma ba ire-aatare palle. Itare ta ba seke kumba na má á dáná effeya, á hyeka yáwe-aara d̄ekid̄eki na. Ta ba seke náfá-aha na ma samsa ba sarte-aatare keni tá yeka egdzere d̄ekid̄eki na, ta ba seke náfá-aha na ni a batanaa effeya an slalwe-aara bad̄emme, emtsarentsa na.

¹³ Itare ta ba seke wádza á háye na mándzawe jipu na; shagerkire na tá maganá itare na, ba seke ugbalyaiye á yáwe á guwa. Ta ba seke terlyakwa na ñezlarejezla áte samaya na. Dadaamiya a tsatsateraa sled̄e tabed̄amme ba gyeguniye ge itare, watse baaka segashe-aatare dem ba ge d̄ekid̄eki.

¹⁴ Anuhu, un̄kwahire á eggye ge Naadama wá, ndza a magaa nabiyire áte jeba á emnde ñanna. A ba ñane wá: Cenausena ba shagera: Watse á sawa Yaakadada an malika-aha-aara cud̄ed̄e ma debu wanyara keni,

¹⁵ á se maga shairiya á emnde bad̄emme, á se maga shairiya á emnde a mándzawe na ta magaa duksa shagerka na, antara ad̄aba gardire na ta maganá ge Dadaamiya, ira elva-aha yaiyaihe na ta valyanaa itare áte ñane bad̄emme na.

¹⁶ Emnde ñanna, itare ma vaatara keni tá njá á ba kyuwava an emnde, tá njá á ba an ervaunđe áte emnde, tá maga ba názena á kataná ire-aatare. Elva-aatare keni, tá ndáhá ba elva a kurávire bad̄emme, tá njá á ba gálá emnde ge njála duksa. Nja-aatare ba una ge itare.

Faufa hyema ba shagera

¹⁷ Amá kure wá, a viyakuraareka elva na ndza ta balakursaa emnde a bela á Yaakadada á miya Yaisu *Almasiihu na, emnde-aaruwa.

¹⁸ Ad̄aba á ba am zun̄wire keni ndza barakuránba emnde a bela, a ba itare: «Máki herzhap̄teherzhe zle á duniya wá, tá de jesaareje emnde a epsawa ura, tá de epsawakurepsawa, tá de maga ba emtan̄kire na ni á kataná ire-aatare.»

¹⁹ Emnde ñanna wá, tá teganá ba itare ye á emnde. Bad̄emme á názena tá maganá itare, tá maganá á ba áte hala á urimagwe, baaka Shed̄ekwe á Dadaamiya am itare.

²⁰ Amá kure wá, ma ware á kure keni, a melanumele ge ura ge de katafke am fetarfire na kwa shanaa kure áza Ura cud̄ed̄e na, emnde-aaruwa. Njalaun̄jála áza Dadaamiya an hákuma a Shed̄ekwe Cud̄ed̄e.

²¹ Yawánka mága wáyávire na a vakurtaa Dadaamiya na. Ufawufa Yaakadada á miya Yaisu Almasiihu geni á se magakurnaamaga ngurna, á se vakurte shifa na á zleka na.

²² Zawatervaareze ge emnde na tá an̄kwa maga shaige na.

²³ Lyawaterselye am huđe á kárá. Yau, emnde na ma am uwe keni tá maga ba názena á kataná ire-aatare na keni maa, zawatervaareze ge itare

keni. Amá wá, faufa hyema ba shagera, geni a ndebarakurveka haypa-aatare ge kure.

Yahuda á gálá Dadaamiya

²⁴ Dadaamiya wá, hyephye ba ñane ge tsufákurá áte baráma-aara, geni a mbedákuraaka duksa umele. Hyephye ba ñane ñanna, ganakini á dákuraada ba laiyye á de katafke-aara am tate á sleksire-aara na an dárádza jipu na, baaka duksa mandzawe áte kure d'ekideki, kwá á ba an higa á kure am ervaunđe.

²⁵ Ba ñane palle una Dadaamiya baaka umele, á lyámiyá ba ñane palle á kya erva an Yaakadada á miya Yaisu *Almasiihu. Ba ñane palle una ura yaikke, an d'emdemire, an hákuma kwaye kinekinaka am zamáne-aha na dedde na, kina keni ba ñane, antara dem ba ge d'ekideki. *Aamin.

Wakita á WAHAYU Á YUHANNA

Názu á fantau an ñane Yuhanna

¹ Wakita na wá, á mara názena Yaisu *Almasiihu á kátá marateranse ge emnde a slera á Dadaamiya. Ge ñane keni a vantaa ba Dadaamiya duksa ñanna ge se marateránmárá, ganakini a njarka an kaltáda názena watse ba jirire á de magava á katafke na. Daaci Yaisu Almasiihu a naba belive malika-aara ge iya Yuhanna sleslera-aara, a se marisaa ñane nasherire á duksa-aha ñanna baðemme.

² Duwa-aaruwa ge iya keni, ya ndaterhe názena ya naana ya na baðemme ge emnde, ya balese geni una ñanna elva á Dadaamiya, a ndaasa ba Yaisu Almasiihu an ire-aara, baðemme á duksa-aha ñanna ba jirire.

³ Barka ge edda una má ankwá ndaha wakita á elva ñanna a sawa áza Dadaamiya na; barka ge emnde na tá ankwá cena elva ñanna keni, tá ámberá fansaarefe na keni. Adába herzhapteherzhe sarte na watse á magava duksa-aha ñanna baðemme átekwa na.

Use á Yuhanna ge aiklaisiya-aha am ekse-aha gergere vuye

⁴ Ba iya Yuhanna ñanna zlaðe áðaliye una keni, yá puwakurte use-aaruwa ge kure aiklaisiya-aha na kwá am ekse-aha gergere vuye am larde á Aziya na. A magakurnaamaga Dadaamiya ñgurna, a vakurteva hairire. Ba ñane Dadaamiya am fakta keni ndza ankwá, kina keni á ba ankwá, watse á sawa keni ba ñane na. Tara Shedfekwe-aha-aara na ta vuye a bazlateraa ñane á katafke-aara am kurshi á sleksire-aara na,

⁵ antara Yaisu *Almasiihu na ñane sleseyde á jirire, ñane gevge ba seke makaji ge tsete am fáyá, slekse arge slekse-aha keni baðemme na, a magarakurnaamaga ba itare ñgurna, a varakurteva hairire keni.

Yaisu Almasiihu wá, wayamitewáyá ge miya, a naba yaa shifa-aara, a ñezlesaa miya am haypa an uzhe-aara.

⁶ Zlaðe áðaliye, a vamite njá antara ñane am sleksire-aara, ira a vamite limanire ge mága slera á Eddeñara Dadaamiya. Sey emnde baðemme a demaranvedeme, a galargála ba ñane palle dem ba ge ðekideki. *Aamin!

⁷ Ñane wá, kwaye ñane ankwá á sawa antara kumba, baðemme á emnde watse tá nanna, antara ba emnde na ndza ta ñgyanse upa am ñane na keni, watse tá nanna. Emnde a jeba na tá áte duniya na baðemme watse tá kyuwa, tá tsaka dákwá má watse á sawa ñane. Una ba jirire watse á de magava ba estuwa. *Aamin!

⁸ Á bá Dadaamiya Yaakadada: «Ba iya una ya zunñwe arge duksa-aha baðemme, watse ba iya ñanna zlaðe áðaliye am halavuwa á duksa-aha baðemme.» Ba ñane una kwaye am fantaufe keni kertenñ ndza ankwá, ankwá vatená, á katafke keni watse á sawa ba ñane ñanna, baðemme á sleksire á ba am erva-aara palle.

*Marápsamáre Yaisu *Almasiihu am ice á Yuhanna*

⁹ Yá ankwá puwakuránta ba iya una keni, ya egdza emmekure Yuhanna. Iya antara kure ma ba palle, gamiyevge palle antara Yaisu *Almasiihu. Iya keni yá ankwá shá zlaðá ba seke kure. Daaci estuwa, farvaunðe á miya

antara kure ba palle. Náza-aaruwa wá, ta eksivahe, náwa ta se eblyiya am dágave á háye áte wa na tá d'ahaná an Patmaus na. Ta bantsa ya magaa shagerkire adaba yá ndater elva á Dadaamiya, antara labare á Yaisu ge emnde. Daaci ma ba palle antara kure am sleksire-aara kina.

¹⁰ Vacite ñanna an kwaskwe á Yaakadada wá, a naba eksite ge Shedekwe Cufedde, daaci yá cena ba kwárá umele á hula am iga-aaruwa an ndzedá jipu ba seke hula á derkwákwa.

¹¹ A biyantisa kwárá ñanna wá: «Puwetepuwa názena ká naaná ka na bademme áte nalmesheri, velartertevela ge aiklaisiya-aha na tá am ekse-aha gergere vuye na.» A ba ñane wá: «Velartertevela ge emnde na tá am Aifaisus, ge emnde na tá am Samirna, ge emnde na tá am Pairgamus, ge emnde na tá am Tiyatira, ge emnde na tá am Sardis, ge emnde na tá am Filadailfiya, antara emnde na tá am Lawdikiya bademme.»

¹² Ya naba eptsapte ge zhara edda una á ndahi elva ñanna, ware ñane edda-aara? Ya naa ba duksa-aha na tá bazla kárá á fanus-aha átekwa na vuye kalkale ta maganaa an dindar.

¹³ Zlabe adaliye, ya naa duksa ba seke urimagwe, á tse am dagave á duksa-aha ñanna, an tsekwa am nangyuwe sladde de ba áte iga á sera-aara, a ñgufese uksuwe an párapara ta maganaa an dindar ñane keni.

¹⁴ Úgje á ire-aara dzayye ba telle jauje ba ge sluzhe keni, ice-aha-aara tá mbe á ba an mbe ba seke nara á kárá.

¹⁵ Sera-aha-aara ba seke ire na má ta devese am egzla ba kyanje. Kwárá-aara ge ñane ba seke hula á yawe má á degeza áte guwa yaikke.

¹⁶ A ñaa terlyakwa-aha vuye am nadafa-aara. Katsakar an gá sláre we bukerde ankwá á segashe am mbuwe-aara, wafka-aara á mbe ba pelpele ba seke kárá á vaciya átire.

¹⁷ Iya ba yá puwete ice-aaruwa áte ñane wá, kreppe ya mbedehe am sera-aara, ganevge ba seke una ni baaka shifa am iya na. Daaci a naba fetaa ba ñane ñanna nadafa-aara áte iya: «A wanja lyawa,» á bina á elvan ge iya. «Degiya ba iya edda una ya zunñwe ba iya arge duksa bademme, am halavuwa á duksa bademme keni watse ba iya ñanna,» á bina.

¹⁸ «Ba iya edda una yá njá an shifa dem ba ge d'ekid'eki, ndza emtsanemtsa, amá náwa ya tsanetse am fáyá, yá njá an shifa ba ge d'ekid'eki, ba iya una yá an egdza a tsekweram á fáyá ñanna bademme.

¹⁹ Daaci puwetepuwa názena ká nanna kina, názena ankwá á magava, antara una watse á de magava á katafke na bademme.

²⁰ Náwa nasherire buwa yá ndaksa ya: Terlyakwa vuye na ká ankwá zharaná am nadafa-aaruwa na wá, tá mara malika-aha vuye áte aiklaisiya-aha vuye na. Duksa vuye na ta maganaa an dindar ge bazla kárá á fanus-aha átekwa na maa, itare tá mara aiklaisiya-aha vuye ñanna.»

2

Elva na á velaná Yaisu á dem Aiklaisiya á Aifaisus

¹ Puwetepuwa elva na, velantevela ge Malika á aiklaisiya á Aifaisus: Banánba wá: Náwa názena á ndaaka edda una a ñanaa ñane terlyakwa vuye am nadafa-aara na. Ñane á ja d'ába am dagave á duksa vuye na ta maganaa an dindar ge bazla kárá á fanus-aha átekwa na. A ba ñane wá:

² Diyandiya slera á ña bademme, diyandiya wáva á ña, antara duksa na ká ankwá bashaná ka bademme. Diyandiya ganakini ekka ká taa

vaterteka baráma ge emnde a mága emtan̄kire. Emnde na ta bantsa itare ta emnde a bela-aaruwa mbate keni fida, ka habezesa ka názu am hala-aatare, ka naba shantauhe ganakini ta emnde a fida, una n̄anna keni diyandiya ya baðemme.

³ Kwaye n̄ane duksa na ká ðashaná ka aðaba iya, aley gazlan̄ka ðekid̄eki.

⁴ Amá an̄kwa duksa palle ka badzanva ka: Ekka yakiaaaya, wayakika mázla-aara seke una ndza ka wayiya am zun̄wire na.

⁵ Eddzama emtsaade ba shagera áte njá á n̄a am fantaufe, diyeddiye ba ka ma ka mbaðe am sarte-ara keni. Eptseptsa am tuba, fantaufe labe áðaliye ba seke una ndza ka maganaa am fantaufe na. Máki eptsan̄ka am tuba, náwa yá an̄kwa duwa á dezeñ, yá de jánaaja tate á fá kárá á fanus á n̄a am sled̄e-aara.

⁶ Amá náwa názu á kaku yawe cekwa: Aðaba ekka keni yakanaaya názena tá maganá emnde á Nikaulas ba seke una ya yanaa ya.

⁷ Kwaya n̄ane názena á baterná Shedekwe Cufed̄de ge aiklaisiya-aha á Dadaamiya. Edda una an̄kwa hyema-aara a cenevaacena. Ge emnde na má garega ndzed̄a, yá de vaterta za egdza á náfá á shifa na am zlanna á Dadaamiya na ge itare.

Elva na á velaná Yaisu á dem Aiklaisiya á Samirna

⁸ Puwetepuwa elva na, velantevela ge Malika á aiklaisiya á Samirna. Banánba wá: Náwa názena á ndaaka edda una zun̄jwe ba n̄ane arge duksa baðemme, am halavuwa á duksa baðemme keni ba n̄ane n̄anna, ndza emtsamtsa, amá tsetse am fáya na. A ba n̄ane wá:

⁹ Diyandiya zlaða á n̄a baðemme, diyandiya talagire na a shaa ka na, amá berbire á jirire keni tá ndavaná á ba ázeñ. Diyandiya emtan̄kire na tá tsakaná Yahudiya-aha áte ka na baðemme. Ta bantsa ta Yahudiya-aha, amá ta Yahudiya-aha á ba áte we, itare ta emnde á Shaitaine.

¹⁰ Herzhapteherzhe zlaða á kure ge kure, kwaye watse Shaitaine á de ndzed̄a arge kure, á de puwa emnde umele am dagave á kure á dem dan̄gay, amá gazlauka ðekid̄eki. Náwa watse kwá de ná zlaða am hare kelaawa, ma gevge áte emtsa keni tsawatse ba shagera. Yá de vakurte laða á kure, laða n̄anna wá, shifa.

¹¹ Kwaya n̄ane názena á baterná Shedekwe Cufed̄de ge aiklaisiya-aha á Dadaamiya. Edda una an̄kwa hyema-aara a cenevaacena. Ge emnde má garega ndzed̄a, itare á de shaterka emtsa na watse á ceba emnde ge buwire na.

Elva na á velaná Yaisu á dem Aiklaisiya á Pairgamus

¹² Puwetepuwa elva na, velantevela ge Malika á aiklaisiya á Pairgamus: Banánba wá: Náwa elva na á ndaaka edda una an̄ katsakar an̄ gá slare we bukerde na: A ba n̄ane wá:

¹³ Diyandiya ekse á n̄a, diyandiya ganakini ká ba am tate na ni á njá amkwa Shaitaine an̄ sleksire-aara na. Ta jaa shifa á Antipas á ba am dagave á kure aðaba n̄ane á ndater elva-aaruwa ge emnde, kezlanveka fetarfire-aara áte iya ðekid̄eki. Ta janaa á ba am dagave á kure ekse á Shaitaine n̄anna, aley baaka názu a eksanaa una n̄anna áte kure, fetarfire á kure áte iya ba kelaara.

¹⁴ Amá náwa názu ka badzanva ka: Ekka ka puwa emnde a ðaba názena ndza a kwaratersaa *Balaama ge emnde am mba á n̄a. Aðaba Balaama,

ndza a kwaransaa ñane pute á mbedfa *Iserayiila-aha á dem haypa ge sleksu *Balak. Ndza ta vaterta estuwa ektápaare ge Iserayiila-aha geni a zaruze hyuwa á mága hele, antara mága zawarire.

¹⁵ Daaci ekka ká an emnde a mága ba jeba á una ñanna zlafe ádaliye am mba á ña. Tá ankwá magava an názena ta mbatersaa emnde a Nikaulas ge emnde na.

¹⁶ Ay degiya eptseptsá am tuba. Máki ká eptseka am tuba, ba kinamina náwa yá duwa an katsakar na á segashe am mbuwe-aaruwa na, yá de wawa an emnde ñanna.

¹⁷ Kwaya ñane názu á baterná Shedfekwe Cufedfde ge aiklaisiya-aha á Dadaamiya. Edda una ankwá hyema-aara a cenevaacena. Ge emnde na má garega ndzedá, yá de vaterte dáfá á samaya. Dáfá na, tá taa diseka emndimagwaha, yá de vaterta antara nákwa dzayye, an puwa zhera átekwa, tá taa diseka emnde umele dekidfeki, sey ba edda una nákwa ñanna am erva-aara.

Elva na á velaná Yaisu á dem Aiklaisiya á Tiyatira

¹⁸ Puwetepuwa elva na, velantevela ge Malika á aiklaisiya á Tiyatira. Banánba wá: Náwa elva na ni á ndaaka *Egdza á Dadaamiya na. Ice-aha-aara ge ñane tá mbe á ba an mbe ba seke nara á kárá, sera-aha-aara keni ba seke íre na ta devese am egzla kyanñe na. A ba ñane wá:

¹⁹ Diyandiya slera á ña bademme, wáyáva á ña, antara fetarfire á ña, farvaunfde á ña am duksa, ira maggwire á ña. Diyandiya ganakini ká ankwá wálá am duksa bademme jakuje ge una am fantaufe.

²⁰ Amá náwa názu ka badzanva ka: Ekka, ka yanaa baráma ge Ijabail, mukse na a bantsa ñane, ñane nabi, mbate ankwá á mbađa emnde a slera-aaruwa á dem zawarire, antara za hyuwa á mága hele.

²¹ Ya vante sarte ganakini a eptseptsá am tuba, amá wayaaka, ñane á maga ba zawarire-aara.

²² A njinja ñane, sey yá zlavanaazlava á dem áhá, watse á tapánaatápa ba ñane áte vuwa-aara. Zala-aha-aara na ta magaa zawarire kerdé na keni, diyandiya iya zladá na yá de faterarfe na. Sey máki eptsareptsá am tuba, yaránya mágava an mukse ñanna ba dekidfeki.

²³ Bademme á egdzara á mukse ñanna, sey yá cebaterceba. Tá de diyeddiye á ba áte una ñanna aiklaisiya-aha, ganakini diyandiya ya názu am hufé á emnde bademme, antara názena tá kataná itare na bademme. Ekkure bademme á kure na watse yá pelakursepele, ma ware keni á ba áte slera na ndza a maganaa edda-aara na.

²⁴ Amá kure emnde na d'abakurka shagerkire na ta bantsa itare nasherire á Shaitaine, tsahakurka na wá, shagera slera á kure, yá fakuraareka duksa umele mázle-aara ge kure.

²⁵ Amá duksa palle wá, ba tsawátse á ba áte názena ni kwa disa kure kina na, dem sarte na ni má watse sanaasa ya na.

²⁶ Ge emnde na má garega ndzedá dem halavuwa-aara, yá de vaterte hakuma, tá de kwaráná ba itare emnde na fartareka áte iya na bademme.

²⁷ Ge itare keni yá de vaterte ba hakuma na ndza a vita Edderwa ge iya na. Daaci tá de maganá ba itare hakuma áte emnde ñanna an zade á íre, tá de ngerdaterngerda ba seke má tá kyaba emgyegwe a gahe-aha.

²⁸ Zlafe ádaliye, yá de vaterta antara terlyakwa á ireñlya.

²⁹ Kwaya ñane názena á baterná Shedekwe Cufedde ge aiklaisiya-aha á Dadaamiya, edda una anjwa hyema-aara, a cenevaacena.

3

Elva na á velaná Yaisu á dem Aiklaisiya á Sardis

¹ Puwetepuwa elva na, velantevela ge Malika á aiklaisiya á Sardis. Banánba wá: Náwa elva na á ndaaka ba edda una Shedekwe-aha á Dadaamiya vuye, antara terlyakwa vuye am erwa-aara na. A ba ñane wá: Iya diyandiya mága á ña baðemme. Emnde tá zleba ba ka geni njaktenja áte shifa, mbate baaka shifa am ka.

² Tsetse am hare, farefe ge ndzedá á ña, amá má fakareka, ká de emtsa. Adaba ya naa slera á ña zlafe hyefka ba názara keni áza Dadaamiya.

³ Yeheteyeha názena ndza ka cenanaa ka am fantaufe, antara názena ndza ka shanaa ka áza Dadaamiya. Eptseptsá am tuba, fansaarefe ge Dadaamiya. Máki ká tseka am hare, náwa yá anjwa duwa an ila ba seke neyle, ká taa diseka sarte ñanna ðekideki.

⁴ Emnde na itare nyamalaranveka zane-aha-aatare, amaana: Cufedde ervaunde-aatare na keni, diyanaterdiya ya am dagave á kure, amá wá, ta cekwa. Itare maa, yá de vaterte zane dzayye, watse ñá de njá kerde adaba hyarephye.

⁵ Baðemme na má garega ndzedá, názu yá de vaterte ge itare wá, yá de tsekwatema am zane dzayye, yá de badzeka zhara-aha-aatare am wakita na an puwa zhara-aha á emnde na tá an shifa na. Iyau yá fuweka zhara-aha-aatare á katafke á tara Edderwa antara malika-aha-aara geni ta emnde-aaruwire.

⁶ Kwaya ñane názena á baterná Shedekwe Cufedde ge aiklaisiya-aha á Dadaamiya. Edda una anjwa hyema-aara, a cenevaacena.

Elva na á velaná Yaisu á dem Aiklaisiya á Filadailfiya

⁷ Puwetepuwa elva na, velantevela ge Malika á aiklaisiya á Filadailfiya. Banánba wá: Náwa elva na á ndaaka edda una cufedde, edda á jirire na: Á ñaná ba ñane egdza a tsekweram á sleksire á Dadaamiya. Má a werantaa ba ñane, baaka ura á dzegwándzegwa hefanuhefe. Má a zlengetaa ba ñane, baaka ura á dzegwándzegwa werantuwera. A ba ñane wá:

⁸ Diyandiya slera á ña, diyandiya ganakini cekwa ndzedá á ña, amá magakanaamaga názu ya ndanaa ya, yakika ðekideki. Ya werakantaa ba iya wákyiya, baaka edda una á zlenakvezleña.

⁹ Ká cenáncena emtu? Náwa názu watse yá de magaterná ya ge emnde na ta bántsa itare ta Yahudiya-aha, mbate ta Yahudiya-aha á ba áte we na: Sey yá de satersá á sem sera á ña, tá de diyeddiye ganakini wayanakwáyire.

¹⁰ Ba seke una ni ekka ka tsufete elva-aaruwa, fakisaarefe na wá, iya keni sey yá tsufaktsufa am laruwa na watse á setarge emnde baðemme am duniya ge dise názu am itare na. Á de shañka zlaða-aha ñanna ðekideki ge ekka.

¹¹ Náwa iya, watse yá eptsá ba herzhé, tsaatse ba shagera áte názena ka shanaa ka kina, ganakini ká keðanaaka názena watse tá de faðakse ire an ñane na.

¹² Ge emnde na má ta ganaa itare midalire, itare yá de gatervege ba seke ta kawé-aha am mashidi á Dadaamiya-aaruwa, baaka názu á de

kaɓalaterkáɓala ɗekidɛki. Watse yá puwete zhera á Dadaamiya-aaruwa, antara zhera á berni á Dadaamiya áte itare. Berni ɗanna, Urusaliima áɗwaslire na watse á de tsekwa á sawa áza Dadaamiya am samaya. Zlaɓe adaliye, yá de puwete zhera-aaruwa na watse áɗwaslire na áte itare.

¹³ Kwaya ɗane názena á baterna Shedekwe Cufedɗe ge aiklaisiya-aha á Dadaamiya. Edda una aɗkwa hyema-aara, a cenevaacena.

Elva na á velaná Yaisu á dem Aiklaisiya á Lawdikiya

¹⁴ Puwetepuwa elva na, velantevela ge Malika á aiklaisiya á Lawdikiya. Banánba wá: Náwa elva na á ndaaka edda una zhera-aara *Aamin, amaana: Edda una ɗane sleseyde á jirire, ɓaaka fida ázeɗara ɗekidɛki na. Baɗemme á názena a nderanaa Dadaamiya, a nderanaa áte erva an ɗane. A ba ɗane wá:

¹⁵ Iya diyanakdiya baɗemme. Ekka, ka ba seke yáwe na a váha áte vaciya, gevka yáwe lailaidɗe, gevka yáwe á mbera, ura á taa ɗanaaka am mbuwe na. Iya wayanka jeba á una ɗanna ɗekidɛki, ya háyá ba ka eksese baráma palle.

¹⁶ Am ka ba seke yáwe na a váha áte vaciya, gakefka seke yáwe lailaidɗe, gakefka seke yáwe á mbera tsawe wá, sey ba yá puwakpuwa am mbuwe-aaruwa.

¹⁷ Ekka, ka bántsa ka edda berba, ɓaaka názu á jakviyaaja ɗekidɛki. Ay degiya ba ɗiɗkire ka wá, ká am kataliya ba ka am emnde, hyakephye ge zagvaareze, ka talága am emnde, ká an ukhyiye dey, ka wulfe zlaɓe ádaliye.

¹⁸ Sawari na yá vaktá ya wá, sawa shekwepshekwe dindar na an bára, á maga wulwulire jipu na ázerwa, watse ká gegga rezegire á jirire. Sawa shekwepshekwe nangyuwe dzayye ázerwa ge sheɓa nasherire á ɗa, antara kurgune á ice ganakini ká nanna ice.

¹⁹ Iya wá, yá valateraare ge emnde na wayanaterwáyá na, yá giyatergiya. Adaba una ɗanna, magauka gaagusa an elva-aaruwa na, eptsauptsa am tuba, eksawanteksa baráma-aaruwa palle.

²⁰ Cenausena: Iya wá, náwa ya ba seke edda una á gá use áte we á wákyiya, ma ware keni má cenáncena kwára-aaruwa, a se weritaa wákyiya na, yá demda antara ɗane, yá de njá antara ɗane, njá de za duksa kerde.

²¹ Ge emnde na má garega ndzedá, watse yá vaterta baráma ge se nja antara ya am sleksire-aaruwa, ba seke una ni ndza ya ganaa iya midalire, iya keni náwa njá antara Edderwa am sleksire-aara na.

²² Kwaya ɗane názena á baterná Shedekwe Cufedɗe ge aiklaisiya-aha á Dadaamiya. Edda una aɗkwa hyema-aara a cenevaacena.

4

Gálá Dadaamiya na tá galáná am Samaya na

¹ Am iga á una-aha ɗanna maa, ya keta ice-aaruwa wá, ya naa ba wakyiya an wacene wanje am samaya. Daaci yá cena ba kwára á edda una ndza a biya elva na, kwára-aara á zlala jipu ba seke hula á derkwákwá: Eɗɗala ásezerwa áhuna, náwa yá se maraká názu watse á de magava á katafke, a ba ɗane á elvan ge iya.

² Kertenj a eksitehe ge Shedekwe Cufedɗe, daaci yá zhara ba kurshi á sleksire am ice-aaruwa, aɗkwa ura á njá am kurshi ɗanna.

³ Edda una á njá am kurshi ñanna zariya-aara ba seke uwe, wafke-aara á maga wulwulire ba seke nákwá-aha umele tá ðahaterá an Yaspa, umele tá ðahaná an Sardisa na. A jantaave kataliyavere ge kurshi á sleksire ñanna ta takarre zariya jipu. Zariyire-aara ba seke jeba á nákwá umele zlafe ádaliye tá ðahaná an Imiradi.

⁴ Kurshi-aha á sleksire umele kul buwa ju ufafe a jantaave ge slekse yaikke na á njá am kurshi na, emgyegwar zala keni ta kul buwa ju ufafe tá njanja am kurshi-aha ñanna, tá tsákwá am zane dzay-dzayye baðemme, tá an dzákwa á sleksire, ta maganaa an dindar baðemme am ire-aha-aatare.

⁵ Daaci á sa am huðe á kurshi á sleksire na yaikke na wá, á segashe ba kára á ráde, antara kwára á duksa umele ba tsekemme, ira vála á samaya. Zlafe ádaliye, a mbetehe kára-aha vuye á katafke á kurshi á sleksire ñanna. Una-aha ñanna wá, ta Sheðekwe-aha á Dadaamiya ta vuye.

⁶ Á ba á katafke á slekse yaikke ñanna wá, ndza ankwá duksa umele á maga wulwule ba seke kweteram. Tá ankwá duksa-aha umele zlafe ádaliye ta ufafe kálkale tá an shifa, ta fem slekse yaikke ñanna am dágage. Wafke-aatare, antara iga-aatare baðemme an cepa ba ice áte duksa-aha ñanna.

⁷ Zunjwire á duksa-aha ñanna á gárava an ervare; buwire-aatare á gárava an egdza a dalau; keyire á duksa-aha ñanna, wafke-aara ba seke wafke á urimagwe. Ufaðire-aatare á gárava an zeke, ñane á ñgye an lýákwá.

⁸ Duksa-aha ñanna ta ufafe an shifa na, tá an lyambake unkwahé unkwahé áte itare, an cepa ba ice áte duksa-aha ñanna, áte iga, antara á kya huðe keni baðemme. An vayi vacika tá bela ba lahe. A ba itare am lahe-aatare:

Ekka Dadaamiya Yaakadada wá, ka cuðeðeðe, ka cuðeðeðe, ka cuðeðeðe, ba ka palle baaka umele. Ka edda á hakuma ba ka palle, ware umele. Kwaye am fakta keni ndza ba ekka, vatena keni ba ekka, á katafke keni ká sawa ba ka ñanna.

⁹ Estuwa á ba lahe á duksa-aha ñanna ta gergere ufafe na. Edda una á njá am kurshi á sleksire, á njá an shifa ba ge ðekideki na, tá ankwá eððema, tá ankwá slafaná we baðemme.

¹⁰ Ba kelaa má itare tá ankwá maganá una ñanna ge edda una an kurshi á sleksire na wá, emgyegwar zala kul buwa ju ufafe na keni baðemme tá puwa dzákwa á malire-aatare na á dete haha, á katafke á slekse yaikke na am kurshi ta jantaave itare na, tá ankwá kezlan ugje, tá baná:

¹¹ Yaakadada á ñere, Dadaamiya á ñere, ba ekka palle una ka edda á hakuma, hyakephey geni tá galakgálá emnde baðemme, geni tá ðemakðema emnde baðemme, geni tá faksaarefe emnde baðemme. Aðaba duksa baðemme ka nderanaa ba ka, an namaari á ña ka nderateraahé, ka njateraahé.

5

Tá ankwá gálá edda una ba seke egdza zhel kyáwe a sadake na

¹ Daaci ya naa wakita an fáðá, am naðafa á edda una á njá am kurshi yaikke na, ankwá an puwa duksa am wakita ñanna, áte iga, antara am

huɗe baɗemme. Ta fafete dámshe á vadale ser vuye áte we á wakita ɗanna, ganakini a waranteka ura umele.

² Zlaɓe ádaliye, ya naa gwarda á malika, á ndaha elva á ba an ká kwára, a ba ɗane wá: «Áma edda una hyephye ge wára wakita na náwa ta haɗante, ta fafete dámshe átekwa na?»

³ Áma jarka ba palle keni edda una hyephye ɗekiɗeki. Ma am huɗe á samaya, ma áte duniya, ma huɗe á haha keni, jarka ɗekiɗeki edda una hyephye ge wera wakita ɗanna, ge á zharanaazhárá názu an puwa am wakita ɗanna.

⁴ Iya ba ya cenaa una ɗanna wá, ya fantau ge kyua.

⁵ «Kyuweka,» a ba palle á emgyegwar zála kul buwa ju ufaɗe na á elvan ge iya. «Ezzhárá ka ba ervare na ta yanaa emnde á Yahuda, ta emnde a jeba á sleksu *Dawuda na,» á bina. «[J]ane gaage ndzeɗa áte duksa baɗemme, ɗane hyephye ganakini á fáyá dámshe á vadale ɗanna, ɗane hyephye ge wára huɗe á wakita ɗanna,» á bina.

⁶ Daaci yá zhára ba egdza zhel kyáwe, á tse am dagave á tara slekse yaikke, antara duksa-aha ufaɗe na tá an shifa am vuwa na, ta jatertaave emgyegwar zála kul buwa ju ufaɗe na. Zhel kyáwe ɗanna, á gárava an egdza zhel kyáwe na ndza ta iceta sadake-aara na. ɗane wá, an derma vuye, ice-aha-aara keni vuye am ire. Ice-aha-aara vuye ɗanna wá, ta shedeɗke-aha na ta vuye á katafke á Dadaamiya, á belátera á sem duniya baɗemme na.

⁷ Daaci a duhe ge egdza zhel kyáwe ɗanna, a de lyevaa wakita na am naɗafa á slekse yaikke na.

⁸ Ba ɗane lyevaalya wakita ɗanna am erwa-aara wá, duksa-aha ufaɗe na tá an shifa am vuwa na, antara emgyegwar zála kul buwa ju ufaɗe na baɗemme garaavege á dem áhá, tá kezlan ugje á katafke-aara. Itare baɗemme tá á ba an gadzavera-aha-aatare am erwa, antara egdzara erba-aha á dindar-aatare zarizariya ba seke uwe, an naha an kajiji am huɗe-aara baɗemme. Kajiji ɗanna wá, maduwa-aha á emnde a fetarfe na tá maganá ádeza Dadaamiya na.

⁹ Tá anƙwa belá ba láhe-aatare anwaslire, ta bantsa itare:

Ba ekka una hyakephye ge lyiya wakita na, hyakephye ge wára wakita na. Adaba ekka ndza ta jaka adaba emnde, ekka ka varese emnde an uzhe á ɗa. Ka varanse emnde a jeba gergere ge Dadaamiya, emnde a ndaha elva-aha gergere, emnde a larde-aha gergere, ka sateraahe ásezenara.

¹⁰ Ka gatervaa ba ekka ganakini a njarinja antara ka am sleksire á ɗa. Ka gaterve *liman-aha ge mága slera á Dadaamiya á miya, watse tá de kwarána itare duniya.

¹¹ Daaci yá zhára ba malika-aha ta kwákya jipu, baaka kezlakula-aatare ɗekiɗeki, ta ba seke iwe á waya, ta jatertaave itare ge tara slekse yaikke am kurshi na, antara duksa-aha ufaɗe na tá an shifa na, ira emgyegwar zála kul buwa ju ufaɗe na baɗemme.

¹² Tá belá láhe an ndzeɗa-aatare baɗemme, a ba láhe-aatare:

Ekka, ka edda una ndza ta icaktiya ba seke zhel kyáwe á sadake na. Baɗemme á hákuma á ba am erwa á ɗa. Baɗemme á duksa á ba am erwa á ɗa. Ka edda á ilmu, ka edda á ndzeɗa, hyakephye ge tá galagálá emnde, ge tá zlebagzleba emnde baɗemme.

¹³ Zlaḅe ádaliye yá cená ba tá belá láhe duksa-aha na a nderanaa Dadaamiya baḁemme. Kazlaḅa na am samaya, una áte haha, una am huḁe á haha, una an háye, baḁemme á názena a nderanaa Dadaamiya. A ba láhe-aatare:

Galaumigálá edda una am kurshi á sleksire na, antara edda una a gev ba seke egdza zhel kyáwe á sadake na. Ta emnde a dárádza ba itare, tá an ḁemḁemire, hákuma baḁemme á ba am erva-aatare. Galaumigálá ba itare, dem ba ge ḁekideki.

¹⁴ *Aamin, a ba duksa-aha ufaḁe na tá an shifa na. Tepekke, á ba emgyegwar zála kul buwa ju ufaḁe na keni á dem áhá, tá kezlater ugje ge tara slekse yaikke, antara egdza zhel kyáwe na.

6

Egdza zhel kyáwe á wára dámshe-aha na vuye na

¹ Daaci yá zhára edda una tá ḁahána an egdza zhel kyáwe na, a fantau ge wera wakita na am erva-aara na. Ba a weraa dámshe á zunḅwire an dámshe-aha vadale vuye na wá, yá cena ba palle á duksa-aha ufaḁe na tá an shifa na anḁkwa á ndaha elva an ndzeḁa ba seke hula á samaya. A ba ḅane: Sesse!

² Estuwa ya kante ice wá, yá zhára ba sesse belsa dzayye telle, antara ura áte iga. Edda una áte iga á belsa ḅanna an leka am erva, ta faḁanse ire an láwani. Edda-aara ḅanna slemidala jipu, a sessehe geni á de gá midalire zlaḅe ádaliye.

³ Daaci egdza zhel kyáwe na a weraa dámshe á buwire, yá cená ba buwire á duksa-aha na tá an shifa á ndaha elva á ba an ká kwára. A ba ḅane wá: Sesse!

⁴ Kertenj sesse belsa umele kyanḅe antara ura áte iga. Ta fanem katsakar yaikke ge edda una áte iga á belsa ḅanna, ta vante hákuma ganakini a janaaja hairire am duniya baḁemme, tá ceḅaavecebe emnde am dágage-aatare.

⁵ Egdza zhel kyáwe na a weraa keyire á dámshe, daaci yá cená ba keyire á duksa-aha ufaḁe na tá an shifa na á ndáhá elva, a ba ḅane wá: Sesse! Yá zhára ba sesse belsa dunḅwe gyegunyiye, antara ura áte iga. Edda una áte iga á belsa ḅanna an daráme am erva-aara.

⁶ Yá cená ba ndáhá elva duksa umele ba seke kwára á urimagwe, a ba ḅane: Mbera á ura palle áte váha palle wá, a jauka am gane á gwázhama nagwadá palle, bi gane á gwaso nagwadá keye. Amá tara waye, antara mbazla wá, naba yaterya a njarinja, a ba ḅane.

⁷ Daaci egdza zhel kyáwe na a weraa dámshe ufaḁire, yá cená ba ufaḁire-aatare ge duksa-aha ufaḁe na tá an shifa na: Sesse! a ba ḅane.

⁸ Yá zhára ba sesse belsa umele, jili-aara izhegizhege, antara ura áte iga. Zhera á edda una áte iga á belsa ḅanna Emtsa. Anḁkwa á ḁabaná fáyá am iga. Ta vaterte hákuma á ceḅa shifa á emnde an katsakar ge itare. Emnde umele, tá ceḅaterá an waya, emnde umele, tá ceḅaterá an lapikere, emnde umele keni tá ceḅateraaceḅa dabba-aha á kaamba. Daaci tá de keḁanaakeḁa itare kyalma á kyalma á duniya.

⁹ Daaci egdza zhel kyáwe na a weraa dámshe ilyebire, yá zhára ba sheḁekwe-aha á emnde na ndza ta ceḅateraa aḁaba ta lyevaa elva á

Dadaamiya, ta anƙwa ndater elva á Dadaamiya ge emnde na, tá am sera á duksa na tá icaná sadake á dabba ge Dadaamiya átekwa na.

¹⁰ Ta belu hula á ba an ndzedá, a ba itare: «Yaakadada á ɲere, ka cufedfe, ka slejirire ba ekka. Ká ufa vaatara ge kyá shairiya á emnde na ta cebaa shifa-aha á ɲere am duniya na? Ká de fan vaatara zladá áte itare?»

¹¹ Ta tegateraa zane dzayye ma ge ware-aatare keni baɗemme, ta bateraa: «Puwawansepuwe emtsaáde ádaliye duksa á kure, zlaɓe njá á kure demmeka una, kwa emnde na ta cebakuraa adaba elva á Dadaamiya. Sey má cebareceba egdzar mama-aha á kure emnde a fetarfe na jarauje, lauktu watse tá kya shairiya.»

¹² Daaci egdza zhel kyáwe na a weraa dámshe unkwahire, a naba gejapthe ge duniya baɗemme á ba an ndzedá, vaciya nyefnye danɲwe gyegwenyiye ba seke jampi. Tere keni nyefnye kyanɲe hanɲe ba seke uzhe.

¹³ Terlyákwa-aha keni tá geda á sem repepepe ba seke egdza á náfa na á serbaná vaciya má á wátá effeya na.

¹⁴ Samaya keni a faɗapte ba seke buce, a keɗehe ba estuwa. Tara wa-aha baɗemme, antara haha-aha na tá am dágage á háye-aha, tsaretse am sleɗe-aha-aatare baɗemme.

¹⁵ Emnde baɗemme, an emnde na tá kwára ire-aatare-ka, an náve-aha-ka, baɗemme zhagadarezhagade, de shafarevshabe am hwalakwa-aha áte wa-aha. Antara ba slekse-aha á larde, ira mále-aha á ekse, antara mále-aha á sawji-aha, emnde a berba, ira emnde a ndzedá, baɗemme zarzlálá á de sheɓe.

¹⁶ Tá anƙwa ndater elva ge egdzar wa-aha, antara wa-aha sadadde, a ba itare an kyuwa: Zazawanerarzáze seke táslawa á kure. Sheɓawanɲervesheɓe seke átuge ice á slekse yaikke na am kurshi, antara egdza zhel kyáwe na an ervaunɗe-aara na táslawa á kure.

¹⁷ Adaba herzhe watse á maga hákuma-aara áte ɲere, adaba jaaja ervaunɗe áte ɲere. Anƙwa ura watse á dzegwándzegwa tse vacite ɲanna emtu, a ba itare.

7

Malika-aha tá fafa lámɓa á Dadaamiya áte emnde-aara

¹ Am iga á una-aha ɲanna maa, ya naa malika-aha ufaɗe, tá tsaatse am karafke-aha ufaɗe ge ekte á samaya. Ta ɲanaahe effeya-aha gergere ufaɗe na baɗemme, ganakini a sawka á sem duniya, ma áte haha, ma áte háye, ma áte náfa-aha keni.

² Ya nanna zlaɓe ádaliye malika umele, á sawa á sa am geɗi, am lámɓa á Dadaamiya na edda á shifa na am erva. Daaci a kante kwára ba shagera ge fáha malika-aha na itare tá an hákuma á badza tara haha an yáwe na.

³ A ba malika ɲanna wá: «Fauka emtsaáde erva áte haha. Ma ge yáwe, ma ge náfa-aha keni fawaterfeka emtsaáde erva, sey má zlanɲeruzle ɲere ge fafatera lámɓa-aha áte wafke-aha-aatare ge emnde a Dadaamiya á miya.»

⁴ Cekwaɲguɗi wá, yá cena tá biya kezlakula á emnde na ta fafaterɗe lámɓa á Dadaamiya áte wafke ɲanna, ta emnde debu deremke an debu kul ufaɗe ju ufaɗe. Emnde ɲanna baɗemme ta segáshe á ba am jeba-aha á *Iserayiila-aha.

⁵ Ta fafete lám̄ba ḡanna áte emnde á Yahuda, ta emnde debu kelaawa ju buwa. Ta fafete áte emnde á Raubain, ta emnde debu kelaawa ju buwa, ta fafete áte emnde á Gada, ta emnde debu kelaawa ju buwa.

⁶ Ta fafete áte emnde á Asair, ta emnde dubu kelaawa ju buwa, ta fafete áte emnde á Naiftalim, ta emnde debu kelaawa ju buwa, ta fafete áte emnde á Manasa, ta emnde debu kelaawa ju buwa.

⁷ Ta fafete áte emnde á Simaun, ta emnde debu kelaawa ju buwa, ta fafete áte emnde á Laiwi, ta emnde debu kelaawa ju buwa, ta fafete áte emnde á Isakar, ta emnde debu kelaawa ju buwa.

⁸ Ta fafete áte emnde á Jabulaun, ta emnde debu kelaawa ju buwa, ta fafete áte emnde á Yusufa, ta emnde debu kelaawa ju buwa, ira emnde á Bainjamain, itare keni ta emnde debu kelaawa ju buwa. Kwaya ḡane emnde a *Iserayiila na ta fafaterterte lám̄ba á Dadaamiya áte wafke na.

Nalgaadama á katafke á Dadaamiya am sleksire-aara

⁹ Am iga á una-aha ḡanna maa, ya naa nalgaadama, baaka kezlakula-aatare dekideki, ta sawa am larde-aha á duniya baḡemme, jeba-aha á emnde baḡemme, ma una áme, ma emnde na tá ndáha elva a ekse-ara keni. Baḡemme á nálga á emnde ḡanna a jamme á katafke á Dadaamiya am sleksire-aara, ta buwa antara egdza zhel kyáwe. Emnde ḡanna baḡemme tá á ba am zane dzaydzaye, tá an erva-aha á debina am erva-aha-aatare baḡemme ge már̄a higa-aatare.

¹⁰ Ta ketaa kwár̄a-aatare á dem zhegela, a ba itare: «A lyanḡeraa ba Dadaamiya na náwa am sleksire-aara, ta buwa antara egdza zhel kyáwe baaka umele.»

¹¹ Malika-aha baḡemme ta jantaave ge Dadaamiya am sleksire-aara, antara emgyegwar zála kul buwa ju ufad̄e na, ira duksa-aha ufad̄e na tá an shifa am vuwa na. Daaci baḡemme-aatare reppe garaavege á dem áhá, tá anḡwa kezlan ugje ge Dadaamiya na am kurshi á sleksire-aara na.

¹² Ta bántsa itare: «*Aamin! Gálá wá, á zlayák ba ge ekka Dadaamiya. Ká an demdemire, ká an hákuma, ká an ilmu, ká an ndzed̄a, ká an gázlagazla. Ná paslaká erva, ḡá slafaká we ba ge ekka palle, dem ba ge dekideki. *Aamin!»

¹³ Daaci, a ba palle á emgyegwar zála na á elvan ge iya: «Diyakaterdiya emtu emnde ḡanna tá am zane dzaydzaye na? Ta emnde-ara itare?»

¹⁴ Ya ḡwanante: «Diyanaterka, ka slediyaterdiya ba ka ámbarka á ḡa.» Daaci a ba ḡane á elvan ge iya: «Una degiya emnde na ni ndza ta bashu zlad̄a yaikke am duniya, dete halavuwa á zlad̄a ḡanna keni gazlarka dekideki na. Itare ta emnde na ni revasereve zane-aha-aatare am uzhe á egdza zhel kyáwe, garanvege dzayye na. Amaana bararsebáre ervaḡḡde-aha-aatare am uzhe á Yaisu *Almasiihu.

¹⁵ Adaba una ḡanna, náwa itare saremsa á se katafke á Dadaamiya am kurshi á sleksire-aara. An vayi vacika tá maganá slera am mashidi-aara, á fateru hyema ba ḡane.

¹⁶ Itare tegarevtege antara waya, antara ndera, ira kár̄a á vaciya. Ma jeba-ara keni baaka názu á de hyaterá lyuwa ge itare dekideki.

¹⁷ Ya ndahanaa adaba uwe una? Adaba ba egdza zhel kyáwe na kwáye am dágave á kurshi-aha na una á de geva suni-aatare. Á de dáterá á dem tate á yáwe á shifa. Watse á de halatersa ba Dadaamiya an erva-aara yáwe á kyuwa am ice ge itare.»

8

Egdza zhel kyáwe anƙwa á werá dámshe á vadale na á halavuwa átekwa

¹ Am iga á una-aha ɗanna maa, egdza zhel kyáwe na a weraa dámshe vuyire. Dámshe na wá, á halavuhále átekwa. Am sarte na a werante na wá, baɗemme á názu am huɗe á samaya tsaatse keɗefkke, á maga kyalma á saa baaka názu á gejava dekiɗeki.

² Daaci yá zhára ba malika-aha, ta vuye kalkale, tá tsaatse á katafke á Dadaamiya, ta tegaterem derkwákwá am erva.

³ Anƙwa malika umele zlaɓe ádaliye, an egdza erba á dindar na tá ɗiza kajiji am huɗe-aara am erva, a de tsanve ge duksa na tá icaná sadake átekwa ge Dadaamiya na. Daaci ta halanu kajiji kwakya ge malika ɗanna, ganakini á ɗizaná á katafke á Dadaamiya áte tate á icaná sadake ɗanna. Daaci ta weshapte estuwa tara yire á kajiji ɗanna, antara maduwa-aha á emnde na fartarfe á ba an jirire na.

⁴ Daaci ta tsete estuwa tara yire á kajiji na, antara maduwa-aha á emnde a fetarfe á deza Dadaamiya.

⁵ Daaci malika na, ba zlauzle am una ɗanna, a eksetaa egdza erba a ɗiza kajiji na, a tsakem slaya á kára na áte tate á faná sadake ge Dadaamiya na, a naba kyanaahe á sem duniya. Daaci njaanja tara hula á samaya, antara kára á ráde, haha keni a naba gejava á ba an ndzeɗa.

Ferta derkwákwá á Malika-aha vuye

⁶ Malika-aha vuye na ta tegaterem derkwákwá am erva na magarnaam-aga niya ge ferta derkwákwá-aha-aatare.

⁷ Zuɗɗwe á malika-aha ɗanna a fertante náza-aara, wesharáptewesha tara nálandze, antara kára, ira uzhe, tá anƙwa hya á sem duniya. An tega duniya kar keye, kar palle na an pesha an kára, tara esseɓa, antara náfa-aha baɗemme tá an pesha.

⁸ Buwire á malika-aha ɗanna keni a fertante derkwákwá-aara, ta mbar kára ge daada duksa umele ba seke wa yaikke, ta devese, ta eblyanme am háye.

⁹ An tega háye-aha am duniya kar keye, kar palle na nyefnye uzhe háɗɗe, baɗemme á názena an matsaremátsa am háye-aha ɗanna. Paare-aha á yáwe keni baɗemme badzarevbadze am tate-aha ɗanna.

¹⁰ Keyire á malika-aha ɗanna a fertante náza-aara keni, a ɗezlehe ge daada terlyákwá, á mba ba kára baɗemme, daaci a eblyeme am kar palle á derve-aha yáwe, antara mánjeɓe-aha, tate á yáwe baɗemme, ɗane a baɗzeva yáwe kar palle am keye.

¹¹ Zhara á terlyákwá ɗanna wá, Agugu, amaana: yaiyaihire. Yáwe-aha am duniya baɗemme a tegese kar keye, kar palle na gevge yaiyaihe baɗemme ba seke wáye á ɗále, yaiyaihire á yáwe-aha ɗanna a ceɓaa emnde kwakya.

¹² Ufaɗire á malika-aha ɗanna ɗane keni a fertante derkwákwá-aara, ma ura-ara keni a tegese kar keye ge tara vaciya, antara tere, daaci vaciya keni kar palle gevge danɗwe, tere keni kar palle gevge danɗwe. Terlyákwá-aha keni ba estuwa: am keye, palle gevge danɗwe, am keye, palle gevge danɗwe, baɗemme ba estuwa. Daaci a gulaa estuwa parakkire á duksa-aha na tá am samaya na. Am kar keye, ta keɗaa palle. Váha palle

a tegese kar keye, am palle baaka parakkire ba cekwaanjudi keni. Vayiya keni ba estuwa nanna.

¹³ Daaci ya ketaa ice á dem samaya wá, yá cena ba kyuwa á zele am samaya yiyiye jipu, herzhe á shanaasha samaya. Álawlawlawlaw, a ba zele nanna, paláse á kure kwa emnde na kwá áte haha! Anjwa á tsekwa zlada yaikke má fertaranteferta malika-aha na jaruje na derkwákwá-ahaatare!

9

¹ Kerten fertanteferta názá-aara ilyebire á malika-aha nanna. Yá zhára ba terlyákwá umele á belá am haha, a ebyaa sawa am samaya. Ta vante egdza a tsekweram am erva ge nane, ge wera evege shagerka na baaka halavuwa á sladfire-aara dekideki na.

² Ba a wertaa evege nanna wá, shelle ge yire, á segashe am hufe á evege nanna, ba seke yire á kára na yaikke jipu na. A hefanuhe ge vaciya bademme, tábedámme sledfe bademme.

³ Daaci á kelá ba dikele á iwe-aha, á segashe am yire nanna, hyemhye am duniya bademme. Ta vaterte hákuma ge iwe-aha nanna ba seke názá á herdza-aha na tá am haha na.

⁴ Ta bateraa a farka we-aatare dekideki ma áte mása, ma áte náfa-aha keni, a wawarwáwa ba emnde na ta baaka an lámba á Dadaamiya áte wafke-aha-aatare na.

⁵ Amá ganakini tá zlnaazle ba dekideki shifa am ura wá, varaterteka baráma-aara. Ta bateraa ba a magaraternaamaga paláse am tere ilyefe nanna. Iwe-aha nanna má warewa ura wá, zladá-aara ba kalkale antara zlada na á tapaná ura má waawa herdza.

⁶ Am tere ilyefe nanna, emnde tá de katáná an kátá emtsa, amá watse baaka pute. Watse tá yekaná an yeka emtsa, amá watse á duka emtsa ádezetae.

⁷ Iwe-aha nanna wá, tá gárava an belsa-aha na má tá dem wáwa na. Tá an duksa-aha umele ba seke dzakwa á sleksire na ta maganaa an dindar na am ire-aha-aatare. Wafke-aha-aatare tá gárava an zála.

⁸ Úgje-aatare ba seke úgje á njwasha, slare-aatare keni ba seke slare á ervare.

⁹ Ta shañanve uksuwe-aha-aatare am duksa umele ba seke kyebebbe á íre. Hula á lyambáke-aatare ba seke hula á darkwa-aha na tá tadáná belsa-aha na tá hadzala á dem tate á wáwa.

¹⁰ Iwe-aha nanna, itare tá wa ura an kataliya seke herdza. Tere ilyefe tá anjwa á magaterá paláse ge emnde an kataliya-aha-aatare.

¹¹ Tá an slekse-aatare yaikke arge itare. Slekse-aatare nanna wá, malika na á kwaraná nane evege shagerka na baaka halavuwa á sladfire-aara dekideki na. Slekse-aatare nanna wá, an elva á Ibraniñkau tá daháná an Abadaun, an elva á Yunaniñkau wá, tá daháná an Apauliyum. (A ba zhera-aha nanna wá: Slebadza duksa.)

¹² A degáshe estuwa palása á zunjwire áte una ni a ndahanaa zele nanna. Tá anjwa sawa zlada-aha umele zlafe ádaliye buwa.

¹³ Daaci unjkwahire á malika-aha nanna a fertante derkwákwá-aara nane keni. Ya ketaa ice wá, ya naa duksa na tá faná sadake átekwa ge Dadaamiya, na ta maganaa an dindar. Yá cena ba kwára á ura á

segáshe am we á námbarwa-aha-aara ufafe kerde ge duksa na tá fa sadake átekwa na.

¹⁴ A ba edda-aara á elvan ge malika nanna: «Palateraapálá malika-aha na ufafe na tá an ngwada áte we á guwa na tá dahaná an Aifratis na.»

¹⁵ Daaci ta palateraaha malika-aha na. Itare wá, ndza ta fáter ganakini slera-aatare sey tá maganá am iva nanna, am tere nanna, am hare nanna, antara am sarte nanna keni. Am sarte nanna wá, tá de ceba emnde kwakya am duniya. Am kar keye, kar palle na tá de ceba emnde nanna bademme.

¹⁶ Ta biyaa kezlakula á dikele á sawji-aha á malika-aha nanna tá áte belsa-aha na wá, ta meliyaun deremke buwa.

¹⁷ Am wáháyu-aaruwa wá, ya náternaa belsa-aha, antara emnde na tá áte iga-aha-aatare bademme. Emnde nanna tá am kyebebbe á ire an deva ba kyanje ba seke kára, zlafe ádaliye áte danjwire seke yire á kára na yaikke vayvaya na, seke jili á yáwe á tambali zlafe ádaliye. Ire á belsa-aatare wá, seke ire á ervare. Á segashe ba kára, antara yire, ira *baraudau am mbuwe-aha-aatare.

¹⁸ Sabaaba-aha keye nanna, amaana: tara kára, antara yire, ira *baraudau na á segashe am mbuwe á belsa-aha nanna, cebaaceba emnde kwakya. Am emnde keye, a jaa palle.

¹⁹ Hákuma á belsa-aha ge magateraa palása ge emnde na wá, á ba am mbuwe, antara kataliya. Ágira kataliya-aatare wá, ba záhe surum-surume ge belsa-aha nanna, tá ceba emnde an njane.

²⁰ Aley, emnde na jaruje an shifa na magarka tuba dekideki. Itare tá kezlater ugje ba ge shaitaine-aha, tá maga ba hele-aha-aatare gergere. Hele umele tá maganá an dindar, umele tá maganá an lipela, umele ba náfa, umele nákwá. Duksa-aha nanna wallá tá nanna ice-ka, wallá tá cenáncena duksa á dem hyema-ka, tá zaltezlálá-ka, uwe-ka.

²¹ Zlafe ádaliye, emnde nanna tá ceba ba shifa, tá maga ba gwardzire, antara zawarire, ira neylire, tá yánka dekideki.

10

Malika an egdza wakita

¹ Am iga á una nanna maa, ya naa gwarda á malika umele zlafe ádaliye, á tsekwa á sa am samaya. Malika nanna an tsekwa am kumba, antara kataliyavere takarre am ire. Wafke-aara á maga wulwulire ba seke vaciya, sera-aha-aara ba seke nara á kára.

² Malika nanna an egdza wakita am erva, wakita nanna á ba an wera. Sera á nadafa-aara á tsaná am dagave á háye, sera á názlafa wá, kwaye á de tsaná áte haha ba yiyiye an háye.

³ Ndasendahe elva-aara palle wá, zlalá á kwára-aara ba seke kyuwa á ervare. Am iga á kwára-aara nanna, yá cena ba njwartenwa válaha á samaya ta vuye.

⁴ Yá kátá puwetepuwa názu ta ndahanaa válaha á samaya nanna ta vuye na, kerten yá cena kwára umele zlafe ádaliye á ndahi elva á sa am samaya, á ba edda-aara: «Puweka elva nanna, a njinja á ba am hudé á nja.»

⁵ Daaci malika na sera-aara palle a tse am dagave á háye, palle áte haha na, a ketaa erva nadafa-aara á dem samaya,

⁶ a zu waɗa á katafke á Saksage na ma vaatara keni ɗane ba nja-aara, a nderanaa ba ɗane samaya, antara názu átekwa baɗemme, a nderanaa ba ɗane haha, antara názu átekwa baɗemme, a nderanaa ba ɗane yáwe, antara názu am huɗe-aara baɗemme na. A zu waɗa geni ba jirire duksa-aha ɗanna hermzhe á magava, má zlaruzle malika-aha baɗemme ge ferta derkwákwá.

⁷ A bá ɗane wá: «Ba máki fertanteferta vuyire á malika-aha derkwákwá-aara wá, Dadaamiya keni á zlanazle áte una ɗanna ge mága jirire á názena á kataná ɗane, ndza a bela emnde a slera-aara nabi-aha, ta se ebbálá na.»

⁸ Daaci edda una ndza ya cenaa kwára-aara á ndahi elva á sa am samaya na, fiyantaufe zlaɓe ádaliye, a ba ɗane: «Edduwa lyevaalya egdza wakita na an wera am erva á malika na a tsa sera palle am dágage á háye, sera palle áte haha na.»

⁹ Daaci duwa-aaruwa á de lyiya egdza wakita am erva á malika ɗanna. Viteva wakita na, á ba iya á elvan ge ɗane. A ba ɗane: «Náwa lyevaalya, zuze baɗemme, watse ɗenɗene am mbuwe á ɗa ba seke nama, amá watse á de gevge yayiaihe am kulmbe á ɗa ba seke dále.»

¹⁰ Ya lyevaa egdza wakita na am erva-aara, ya zuhe. Ba jirire wá, ndza ɗenɗene am mbuwe-aaruwa ba seke nama, amá de gevge yayiaihe am kulmbe.

¹¹ Daaci, ta biya de emmága zlaɓe ádaliye nábiyire áte emnde a jeba gergere, áte larde-aha gergere, áte emnde a ndáha elva-aha gergere, antara slekse-aha-aatare baɗemme.

11

Seyde-aha buwa

¹ Daaci ta fiyem zade á gamara am erva, slaɗɗe ba seke lále á kura duksa, ta biyaa: «De kursekure huɗe á mashidi an ɗane, kursekure antara duksa na tá faná sadake átekwa ge Dadaamiya na, kezlaterkezla emnde na tá maga maduwa am mashidi ɗanna baɗemme.

² Amá kureka huɗe á riya-aara, fanuka hyema ge tate ɗanna ɗekidɗeki. Adaba yarateránya tate ɗanna, antara huɗe á berni cufedɗe ɗanna baɗemme ge emnde na ɗabarka Dadaamiya na. Watse tá de záná itare, tá de payáná itare an sera-aha-aatare am tere kul ufaɗe ju buwa.

³ Amá watse yá bela seyde-aha-aaruwa, tá an tsakwa am bagwadza-aha ba estuwa. Am sarte ɗanna, watse tá baláná ba itare waazu á elva-aaruwa am háre debu an deremke buwa an kul unkwaha ɗanna.»

⁴ Seyde-aha buwa ɗanna wá, itare ta ba seke náfá-aha á juwe buwa, antara kára á fanus-aha buwa, tá á katafke á Dadaamiya.

⁵ Máki ura á magaterá emtaɗkire wá, á naba segáshe kára am mbuwe-aatare, á ceɓa kelaade-aha-aatare ɗanna, tá taa ɗezleka ɗekidɗeki, sey ba tá emtsa.

⁶ Am zamáne-aatare na ni tá de maga nábiyire na, watse tá an hákuma jipu. Watse tá an hákuma á piyeta yáwe á samaya ganakini a hyeka ɗekidɗeki; watse tá an hákuma á nyanve yáwe, á geva uzhe. Zlaɓe adaliye, watse tá an hákuma á sa sabaaba-aha gergere á sem duniya ge magateraa palása ge emnde, tá de magán ba seke una tá kataná itare.

⁷ Má watse zlaruzle itare á bálá elva á Dadaamiya wá, watse á sesse náza kaamba am evege shagerka na baaka halavuwa á sladǎire-aara dǎkideki na. Watse á se wawa dabba ɲanna an itare, á de gáná ba ɲane midalire, á de cebaterceba ba bukerǎe.

⁸ Amá emtsa-aatare watse tá yáterá á ba áte we á layye, am berni na ndza ta jaa edda-aatare áte dzaɲgala na. Adaba názu ta maganaa emnde a berni, watse tá dáhá berni ɲanna an *Saudauma, bi Misera.

⁹ Emnde na tá am emtsa na wá, watse an piya ge hedaterheǎa. Watse tá se zharaterzhára emnde á sa am larde-aha gergere, emnde a jeba gergere, antara emnde a ndáhá elva gergere, emnde bademme tá de zhára ba emtsa-aatare am háre keye an kyalma.

¹⁰ Watse bademme á emnde na tá am duniya na ervaunǎe-aatare á de geva ba seke nama arge emtsa á emnde buwa ɲanna. Emnde a há tá de maga muɲri-aara, adaba ndza tá katerva ye kwakya áte ndáhá-aatare.

¹¹ Daaci am iga á háre keye an kyalma ɲanna, Dadaamiya á de fertaterem puwa shifa zlaǎe adaliye á dem vuwa-aha-aatare, tá naba tsatsetehe. Daaci emnde na naráterna na gazlaregazla bademme.

¹² Ba itare keni tsaretse am haha, tá cena ba kwára á ura, á dǎháterá á sa am samaya, a ba kwára ɲanna á elvan ge itare: Dalaudǎlá ásehuna. Daaci ta naba ɲgye á dem samaya am kumba, am ice á kelaade-aha-aatare bademme.

¹³ Am sarte ɲanna maa, a naba gejapte ge haha á ba an ndzeǎa, am bere kelaawa an ɲgerǎa palle, am bere kelaawa an ɲgerǎa palle, huǎe á berni ɲanna bademme ba estuwa. Emnde debu vuye una matsaremaǎsa bademme. Daaci emnde na jaruje an shifa na gazlaregazla jipu, farantaufe gálá Dadaamiya geni Sleksa ba ɲane palle, aɲkwa am samaya.

¹⁴ A degashe estuwa palása buwire, amá keyire keni aɲkwa sawa ba kinamina.

Malika á ferta derkwákwa vuyire

¹⁵ Am iga á una ɲanna maa, vuyire á malika-aha a fertante derkwákwa-aara keni. Daaci yá cena ba kwára-aha tá valaha á sawa am samaya, a ba kwára-aha ɲanna: «Dadaamiya Yaakadada, antara edda una a eksesaa ɲane farantaufe sleksire-aatare áte duniya náza ba ge dǎkideki.»

¹⁶ Ba ǎaruǎe itare maa, reppe puwaraapuwa emgyegwar zála na ta kul buwa ju uǎe na tá am kurshi-aha á sleksire na á dem áhá, tá aɲkwa kezlan ugje ge Dadaamiya, a ba itare:

¹⁷ Dadaamiya Yaakadada arge duksa bademme, am fantaufe keni ndza ba ekka, kina keni ba ekka ɲanna. Ná aɲkwa slafaká we adaba hákuma á ɲa na ni eptsakanaptsa duksa bademme á sem sera á ɲa na.

¹⁸ Kwakya emnde am larde-aha gergere ndza ta magaa ervaunǎe an ekka. Kina wá, hyephye sarte á ɲa keni geni ká eptsaternaaptsa, hyephye sarte á ɲa ge kya shairiya á emnde a fáya, hyephye sarte á ɲa ge tegateraa láǎa ge emnde a slera á ɲa nabi-aha, antara ge emnde á ɲa umele keni bademme, ge male-aha, antara emnde na garevka male-aha, emnde na tá an lyáwá á ɲa am ervaunǎe na bademme ká de tegateraa láǎa. Emnde a bádza duniya keni hyephye sarte á ɲa ge ká ɲgerǎateraanǎgerǎa.

¹⁹ Ba d̄arufe itare wá, batan̄e a naba wertehe ge mashidi á Dadaamiya am samaya, antara ba nakwati am huđe á mashidi n̄anna ura á nanna baďemme. Nakwati n̄anna wá, á m̄ará namána-aha na a n̄gud̄anaa Dadaamiya an emnde na. Am iga-aara, wesharáptewesha tara kárá á ráde, antara válaha á samaya, nálandze keni ba seke una ni tá puwaná an puwa á sa am samaya, haha keni a naba gejapte ba n̄an̄jare.

12

Mukse antara náza nye

¹ Daaci marápsemáre najipu yaikke am samaya. An̄kwa mukse wá, a tsekweme am vaciya ákurá nan̄gyuwe-aara, a puwete sera-aha-aara áte tere. Ákura náza faďa ire-aara wá, an terlyákwá kelaawa ju buwa am ire. Una n̄anna dzakwa á sleksire-aara ge n̄ane.

² Mukse n̄anna keni á huđe, hyephye sarte-aara ge ya egdzere, ámbera an̄kwa á hula ge zlaďa a ya.

³ Zlaďe ádaliye, marápsemáre najipu umele yaikke á ba am samaya n̄anna. Ya naa ba dada náza nye, vuwa-aara an deva ba kyan̄e, an ire vuye á ba áte n̄ane palle, antara derma-aha-aara kelaawa. Zlaďe ádaliye, an dzakwa á sleksire am ire-aha-aara n̄anna vuye kerďe.

⁴ Kataliya á náza nye n̄anna shánaasha samaya, haa a fataa terlyakwa ba kwakya an n̄ane á sem áhá. Am terlyakwa keye áte samaya, n̄ane a betaa palle, am terlyakwa keye a betaa palle, baďemme ba estuwa. Daaci a tsahe arge mukse na an̄kwa á ya egdzere na, ganakini má watse yaaya egdza-aara n̄anna, watse á ndunde n̄ane.

⁵ Cekwaan̄gud̄i wá, mukse na yaaya egdzere zhele, watse á kwará egdze n̄anna duniya baďemme an zade á ire. Daaci ta eksante egdze n̄anna, kwaye ta naba danaa á de katafke á Dadaamiya am sleksire-aara.

⁶ Emmarge egdzere maa, n̄ane a kezlanaa á dem kaamba, á dete bálá na a tsatsanaa Dadaamiya ganakini á de fanu hyema áhuwa ge n̄ane na. Watse á njá áhuwa am hare debu an deremke buwa an kul un̄kwahe.

⁷ Am iga á una n̄anna maa, n̄aanja wáva yaikke am samaya. Ba náza nye n̄anna zlaďe ádaliye antara malika-aha-aara, tá an̄kwa wava antara *Mikayiilu n̄ane keni tá antara malika-aha-aara.

⁸ Amá hyafka náza nye n̄anna áza *Mikayiilu. Ngyaratersengye antara malika-aha-aara baďemme, tá taa piyeteka ba sera-aatare keni am huđe á samaya mazle-aara.

⁹ Ta naba n̄gyanse estuwa dada náza nye n̄anna. N̄ane wá, tá edďáhá zlaďe an emgyegwe a záhe keni. Ta n̄gyaterse á segashe antara malika-aha-aara baďemme. Zlaďe ádaliye, n̄ane slekse á jini-aha, bi Shaitaine, una baďemme ba zhera-aha-aara.

¹⁰ Am iga á wáva-aatare n̄anna, ya cenaa ba kwárá yaikke á valaha á sawa am samaya, a ba n̄ane wá: «Kina wá, Dadaamiya maresemáre hákuma á sleksire-aara baďemme, lyámilya ba ge dekideki mazle-aara. Edda una a eksesaa n̄ane na keni maresemáre-aara baďemme, ad̄aba kwaye n̄gyansengye edda á fida na am samaya. Ba edda una ni ndza an yayi vacika á se icateraare sera ge egdzar mama-aha á miya áza Dadaamiya na.

¹¹ Amá egdzar mama-aha á miya garega midalire. Názena ni itare ta gaken midalire na wá, ta gáná ad̄aba uzhe á egdza zhel kyawe, antara

adaba seydire na ta maganaa áte elva á Dadaamiya, ta ndater ge emnde, ma emtsa keni eksaraarekse na.

¹² Adaba ngyaratersenggye nanna wá, ekkure samaya-aha higauhiga. Ekkure emnde na kwá am huđe á samaya-aha nanna keni higauhiga bademme. Amá palasa á kure kwa emnde na kwá áte haha, antara názena am huđe á haye keni bademme. Ya ndaaná adaba uwe una? Adaba kwaye tsekwátsekwa Shaitaine á dezekure, ankwá á tsekwa á ba an ervaunđe-aara, adaba diyaadiya ganakini sarte-aara a juwa ba cekwaanjudí.»

¹³ Am nánna náza nye na ganakini ngyaransenggye á sete haha, a fantau ge baka mukse na a yaa egdzere zhele na, ankwá á dabaná á dem kaamba.

¹⁴ Mbate kertenj varanteva lyambake-aha á dada zele ge mukse na, geni á ngye an nane á dem tate na a tsatsannaa Dadaamiya geni á de geláná átekwa am iva keye an kyalma na. Áhuwa wá, á shanaaka emgyegwe a záhe nanna mázle-aara.

¹⁵ Daaci ge baka mukse na wá, emgyegwe a zahe nanna a naba melese yawe wá, a naba gev guwa yaikke ganakini á de dándá yawe á guwa mukse na.

¹⁶ Amá: «Yá ankwá ya,» a ba haha, ankwá á melanumele ge mukse na. Daaci haha keni warta we-aara, a shu yawe na ni a maganaa náza nye na bademme.

¹⁷ Daaci jaaja emtanjire náza nye na áte mukse na. A naba dateraa wava ge egdzara á mukse nanna mázle-aara, amaana: Emnde na ni lyarvaalye elva á Yaisu *Almasiihu, tá ankwá á fansaarefe ge Dadaamiya á ba an jirire na.

¹⁸ Á ba ankwá náza nye na a tsanu ge we á háye.

13

Náwa dabba-aha ta buwa

¹ Am iga-aara maa, yá zhárá ba ankwá á segashe dabba umele am háye, an ire vuye á ba áte nane palle, derma-aha-aara keni kelaawa. An dzakwa á sleksire áte derma-aha-aara nanna bademme, áte ire-aha-aara keni bademme ta pupuwete názu zlayeka đekidėki na ge zlávla Dadaamiya an nane.

² Dabba nanna ya nanna na wá, tá gárava an ufela, amá sera-aha-aara wá, ba seke sera-aha á kere á kaamba, we-aara keni ba seke we á ervare. Náza nye na a vanta zade-aara, antara sleksire-aara, ira hákuma-aara bademme ge dabba nanna.

³ Ankwá palle am ire-aha á dabba nanna wá, ba seke ndza kyanamárekye, ba seke ndza emtsametsa deme, amá mbaambe. Am duniya bademme emnde tá maga ba najipu-aara, emnde bademme tá daba ba nane.

⁴ Daaci emnde bademme tá ankwá á kezlan ugje ba ge náza nye na, adaba a vanta nane hákuma ge dabba nanna. Tá ankwá kezlan ugje ge dabba nanna keni, ta bantsa itare: Ware edda una ta kalle an dabba na náwa nane na? Ware edda una á hyephye seke nane?

⁵ Dabba nanna shansa ndzedá á válya elva, antara mága kuravire áte Dadaamiya. A shaa ndzedá á mága una nanna, am tere kul ufađe ju buwa.

⁶ Daaci a naba fantau ge valya elva áte Dadaamiya, a fantau ge nyanya zhera á Dadaamiya, antara tate na á njá Dadaamiya átekwa na, ira emnde na tá am samaya na bademme tá an nyainye.

⁷ Dabba ḡanna wá, shánsha ndzedá ge wáva an emnde na tá anḡwa daba Dadaamiya, a ganaa ba ḡane ndzedá zlaḡe ádaliye. Dadaamiya a naba vante baráma ge sha hákuma áte larde-aha bademme, antara emnde am ekse-aha gergere bademme, ma tá ndaha elva a eksa-ara keni, duniya bademme á ba am erva-aara.

⁸ Bademme á emnde am duniya, watse tá kezlan ugje ba ge ḡane, sey ba emnde na ndza an puwa zhera-aha-aatare am wakita á egdza zhel kyawe na, itare wá, tá de kezlanka ugje. Am wakita ḡanna wá, an puwa zhera-aha á emnde na ni tá an shifa na á zleka na. Ta puwaterte daga am fakta á duksa bademme.

⁹ «Edda una anḡwa hyema-aara wá, a effa ba shagera áte elva na yá ndahaná iya na:

¹⁰ Edda una ta yanu ganakini watse á dem erva á kelaade-aha na, ma estara keni baaka peky-aara. Iyau, edda una ta yanu ge katsakar, ma vaatara keni sey tá jana á ba an katsakar ḡanna, baaka peky-aara dekideki. Duksa palle ge emnde a daba Dadaamiya wá, a garevge emnde a farvaunḡe, a fartarefe áte Dadaamiya.»

¹¹ Am iga-aara wá, ya nanna zlaḡe dabba umele, ḡane a segashe am huḡe á haha. An derma buwa, derma-aha-aara á gáráva an náza á egdza zhel kyawe. Dabba ḡanna á ndaha elva, ndaha elva-aara ba seke názá á náza nye.

¹² Dabba ḡanna keni fantauka ba ḡane an ire-aara mága duksa. Hákuma á mága duksa-aara wá, ba kalkale an názá á dabba zunḡwire na. A magaa najipu-aha gergere á katafke á dabba zunḡwire, a hyaterarhe á ba áte laarire ge emnde bademme am duniya, geni sey tá kezlan ugje ge dabba zunḡwire na ndza ba seke kyananmárekye, ndza ba seke emtsamtsa, amá mbaambe na.

¹³ Kwakya najipu-aha na a maganaa buwire á dabba ḡanna. ḡane a tsekwaá kára á sawa am samaya á sete haha áte ice á emnde bademme, antara najipu-aha umele gergere.

¹⁴ ḡane varanteva baráma ge mága najipu-aha ḡanna estuwa á katafke á dabba zunḡwire na. A badu emnde bademme an una ḡanna, a bateraa: «Nderaundera gáráva á dabba zunḡwire na ndza kyananmárekye an katsakar, ba seke ndza emtsamtsa, amá mbáambe na, daaci kwá fansarefe.»

¹⁵ Dabba ḡanna wá, ta naba bashanaa ge ḡane á fatanem effeya á shifa am vuwa ge hele ḡanna ta nderndera na. Gevge wá, anḡwa á ndaha elva hele na, ganakini emnde na má kezlaranka ugje ge ḡane wá, á cebaterceḡa bademme.

¹⁶ Dabba ḡanna yá anḡwa ndahaná ya na wá, a hyateraarehe á ba áte laarire ge emnde bademme am huḡe á duniya, ganakini sey tá lyevalya lámbe-aara áte iga a nadafa, antara áte wafke-aha-aatare bademme. Una an male-aha-ka, an egdzara-ka, emnde a berba an talága-aha, emnde na tá kwára ire-aatare, an náve-aha, emnde bademme.

¹⁷ Edda una má lyiyaaka lámbe-aara wá, á taa shekweveka duksa, á taa veluka názá-aara keni dekideki. Lámbe ḡanna wá, zhera á dabba ḡanna. Anḡwa zlaḡe umele kezlakula, una ḡanna keni á mára ba zhera-aara ḡanna.

¹⁸ Kezlakula na wá, sey á kyepkye enḡkale á edda-aara, lauktu á diyeddiye názu am huḡe-aara. Kezlakula ḡanna wá, á maramiya tate na tá halavuva

átekwa emndimagwaha. Kezlakula-aara ñanna deremke uñkwahe an kul uñkwahe ju uñkwahe.

14

Láhe á emnde na tá an várá na am samaya

¹ Am iga a una-aha ñanna maa, ya ketaa ice á dem samaya, yá zhárá ba tara egdza zhel kyawe áte ire á wa *Siyauna, tá antara emnde debu deremke, an debu kul ufađe ju ufađe na ndza ta fafete zhera-aatare, antara Eddeñjara áte wafke á emnde ñanna.

² Yá cena ba kwárá-aatare á sawa am samaya ba seke mága á yawe áte guwa yaikke. Ká kwárá-aatare ba seke válahe á samaya, amá tá belá láhe, antara gadzavera-aha-aatare tá jante ge láhe am hula-aatare ñanna.

³ Una ñanna tá bela láhe emnde debu deremke an debu kul ufađe ju ufađe na, tá añkwa gálá Dadaamiya am kurshi á sleksire-aara, ta jantaave duksa-aha ufađe na tá an shifa am vuwa, ira emgyegwar zála kul buwa ju ufađe na. Láhe ñanna wá, láhe áñwaslire, baaka ura á diyeddiye láhe-aatare ñanna dekideki, sey ba emnde ñanna ta varaterse á sa am duniya na.

⁴ Sey ba itare ta emnde na ta tsufete vuwa-aatare am cufedďire, farka erva-aatare áte mukse dekideki na. Sey ba itare ta emnde na ta varaterse itare am dagave á emnde na tá am duniya na, tá añkwa daba ba egdza zhel kyawe ma á dem tate-ara keni. Itare wá, tá átuge tara Dadaamiya antara egdza zhel kyawe.

⁵ Itare wá, ta emnde na ndza cenaranka elva fida am mbuwe-aatare dekideki, ta emnde cufedďfe.

Malika-aha keye an slera-aha-aatare

⁶ Daaci ya ketaa ice, yá zhara ba añkwa á ñgye malika umele yiyiye jipu herzhe á shanaasha samaya. Malika ñanna añkwa á saterá labáre á higa ge emnde na tá am duniya. Labáre ñanna baaka zle-aara dekideki. Á saterán ge emnde a larde antara jeba gergere, ma tá ndaha elva-ara keni. Am duniya bademme, á saterá ba labáre ñanna ge emnde.

⁷ Malika ñanna a ketaa kwara-aara ba shagera, a ba ñane á elvan ge itare: «Kuvaukuva Dadaamiya, galaugála Dadaamiya am yaikkire-aara, adaba hyephye sarte-aara ge mága shairiya á emndimagwaha. Kezlawankezla ugje ba ge ñane edda una a nderaa samaya, antara haha, a magaa tate-aha á yáwe bademme na.»

⁸ Kerten a dabemhe ge buwire-aara, a ba malika ñanna: «Kina wá, zlauzle *Babila mazle-aara, á de mbeda berni yaikke na. Ñane a hyante shagerkire-aara áte larde-aha bademme, haa a jatera an ja ge emnde ba seke mbazla.»

⁹ Am iga a malika-aha ta buwa na wá, a dabateremhe ge malika ge keyire. Ñane keni a ketaa kwara-aara ba shagera, a ba ñane: «Ma ware una a kezlankezla ugje ge dabba ñanna, antara gáráva á dabba ñanna, ma ware edda una a lyevaa lámba á dabba ñanna áte iga a nadafa-aara, bi áte wafke-aara, má ta magaa una ñanna,

¹⁰ daaci tá de shá palása áza Dadaamiya adaba jaaja ervaunđe. Á de jaterá á ba an ja palása ba seke mbazla na karanteka yáwe dekideki na. Ma ware edda una maganaamaga duksa á dabba-aha ñanna, edda-aara á

dem kárá, kárá ñanna an wesha an *baraudau, daaci á maga palása-aara á katafke á malika-aha á Dadaamiya, antara egdza zhel kyáwe.

¹¹ Ma vaatara keni yire á kárá ñanna á wálá á ba an wálá shelle á dem zhegela, tá maga palása-aatare am hudefe-aara. Bademme á emnde na ni kezlarankezla ugje ge dabba ñanna, ma ge hele-aara na keni, bi má lyarvaalya lámbe-aara na áte vuwa-aatare, watse baaka puwansepuwe-aatare defekife, an vayi vacika bademme tá shá ba zlada.»

¹² Adaba una ñanna wá, ekkure emnde na kwá ankwá daba Dadaamiya, fakurtarefe áte Yaisu an jirire na wá, sey kwá gevge emnde a farvaunđe ba shagera.

¹³ Daaci yá cena ba kwárá umele zlafe ádaliye á sawa am samaya á ba an ndzeđa. A biyantsa kwárá ñanna: Puwetepuwa una: Gedá wá, watse ankwá áza emnde na tá emtsa am erva á Yaakadada na, a ba ñane. Daaci a ñutehe ge Shefekwe Cufedđe: «Una ba estuwa, a puwaransepuwe, adaba zlazladire á slera na ta maganaa itare na á kefeke.»

Dadaamiya, antara emnde am halavuwa á duniya

¹⁴ Am iga a una-aha ñanna wá, ya ketaa ice zlafe ádaliye wá, yá zhárá ba kumba dzayye ba telle. Ankwá duksa umele a njete áte kumba ñanna, duksa ñanna ba seke urimagwe. An dzakwa á sleksire ta maganaa an dindar am ire-aara, antara náza wá mása an slare jipu, a ñanaahe am erva.

¹⁵ Daaci yá zhárá ba sesse malika umele am mashidi, a ba ñane á elvan ge edda una á njá áte kumba na á ba an ká kwárá: «Werawera slaklakire áte duniya bademme, hyephye sarte a hálá duksa á se mba, eksanteksa náza wá mása á ña, ezzlálá á de ica hiya.»

¹⁶ Daaci a naba huviyante dada náza wá mása-aara ge edda una áte kumba na, a zlavanme am duksa na áte haha, kertenj baaka an ica duksa bademme.

¹⁷ Yá zhárá sesse malika umele keni á ba am mashidi ñanna am samaya na, ñane keni an dada náza wá mása-aara, sláre jipu, a ñanaahe am erva.

¹⁸ Sesse malika umele zlafe ádaliye am hudefe á duksa na tá faná sadake ge Dadaamiya átekwa na. Malika ñanna wá, male á kárá bademme. A ba ñane á elvan ge ukfenjara na an náza wá mása am erva na, á ba an ká kwárá: «Egdzara á náfa-aha na tá herfaná emnde am duniya bademme navene, ekka keni de edfatsa an názá wá mása á ña.»

¹⁹⁻²⁰ Daaci ñane keni naba huviyante náza wá mása-aara, a tsakaa egdzara áte náfa-aha ñanna am duniya bademme. Kwaye a de ndakanaa am tate á beca egdzara á náfa. Tate na ni tá beca egdzara á náfa átekwa na wá, kwaye áte iga a ekse. Am sarte na tá ankwá beca egdzara á náfa ñanna baaka duksa umele, á kela ba uzhe ba kyanje ba seke yáwe á kela, haa a magaa guwa yaiikke. Yiyire á guwa ñanna kilaumaiter deremke keye. Sledfire-aara keni a ektseve ba cekwa am wálá á ura. Una-aha ñanna bademme na wá, á kwaramise ba názu watse á magaterná Dadaamiya ge emnde na ni tá ankwá am ervaunđe-aara ge mageteraa palása am halavuwa á duniya.

¹ Am iga á una ñanna maa, ya naa ba marápsemáre najipu umele am samaya. Ya naa malika-aha ta vuye, masiba-aha keni vuye tá an ñane. Á halavuhále masiba-aha áte una ñanna, ervaunǵe á Dadaamiya keni baaka mazle-aara am iga á una ñanna.

² Daaci yá zhárá ba duksa umele ba seke háye, amá anƙwa á maga wulwulire ba seke kweteram, an wesha an kárá am huǵe-aara. Zlaǵe ádaliye, ya náternaa emnde na garega midalire arge dabba, garega midalire arge gáráva á dabba ñanna, itare lyiyarka lám̄ba á dabba ñanna zhera-aara kezlakula na. Ya náternaa tá anƙwa á tsaatse áte we á háye ñanna ba seke kweteram na, tá an gadzavera-aha-aatare am erva, a vatertaa Dadaamiya.

³ Tá anƙwa bela láhe á Muusa sleslera á Dadaamiya, antara láhe á egdza zhel kyawe. A ba láhe-aatare:

Dadaamiya Yaakadada, ba ka palle una ka edda á hákuma áte duksa baǵemme. Slera á ña ge ekka, baaka kalle-aara an shagerire. Slera á ña, slera yaikke. Ka slekse á larde-aha baǵemme. Baǵemme á názena ká maganaa ka, ká maganá á ba áte unñule-aara, ba ekka una ka edda á jirire.

⁴ Yaakadada, ekka keni anƙwa ura á kuvanƙa emtu? Anƙwa edda una á kezlanƙa ugje emtu? Baǵemme á larde-aha watse tá se ba am sera á ña, tá se galakgálá. Adaba ba ekka palle una ka cuǵeǵe. Názu ká maganá ka am bereka. Baǵemme ká anƙwa maganá á ba áte unñule-aara.

⁵ Am iga á una ñanna zlaǵe ádaliye maa, ya ketaa ice á dem samaya wá, yá zhárá ba we á mashidi am samaya an wacene. Am huǵe á mashidi ñanna, anƙwa egdza mashidi á nalba na tá ja ire tara Dadaamiya antara emndimagwaha amkwa na.

⁶ Daaci yá zhárá ba malika-aha vuye na tá an masiba-aha na tá anƙwa segashe am mashidi ñanna. Tá an tsekwa am nanɣyuwe dzaydzaye ba telle, áte leǵeǵe, ta ñgwadese uksuwe-aha-aatare an kanda á dindar.

⁷ Daaci duksa-aha na tá an shifa na, palle-aatare wá, a tegateraa egdzara erba-aha ta maganaa an dindar ge malika-aha ñanna. Egdzara erba-aha ñanna tá an naha degwun á Dadaamiya ba caicare an we-aara, Dadaamiya na an shifa, ma vaatara keni ba ñane.

⁸ Daaci, baǵemme á huǵe á mashidi na an naha an yire. Yire ñanna wá, hákuma, antara demǵemire á Dadaamiya. Palle á ura á dzegwándzegwa dem mashidi ñanna baaka, sey má zlaruzle malika-aha ñanna ta vuye na ge mága masiba-aha-aatare baǵemme.

16

Malika-aha tá de puwa masiba-aha am duniya

¹ Daaci yá cena ba kwárá yaikke, á ndaha elva á sawa am huǵe á samaya, a ba kwárá ñanna á elvan ge malika-aha na ta vuye na: «Zlauzlálá á de puwa degwun-aha á Dadaamiya na am egdzara erba-aha na, de puwawpuwa baǵemme á dem duniya.»

² Daaci zunñwire á malika-aha ñanna a de puwanve náza-aara á dem duniya, sesse wige-aha áte emnde na lyarvaalya lám̄ba á dabba áte vuwa-aatare, kezlarankezla ugje ge gáráva á dabba ñanna. Wige ñanna zlazlaǵa á we jipu.

³ Daaci buwire á malika-aha ñanna a de puwanve náza-aara keni, ñane a de puwanaa á dem háye. Háye-aha baðemme nyairevnye uzhe, ba seke uzhe a emtsa, baðemme á názena an shifa na emtsaremtsa am huðe á háye-aha ñanna.

⁴ Daaci, keyire á malika-aha ñanna keni a de puwanve náza-aara á dem derve-aha, antara tate-aha á yáwe baðemme, yáwe-aha baðemme ta naba nyef uzhe ba kyanje.

⁵ Yá cena ndaha elva á malika umele, ñane wá, male á yawe-aha baðemme, a ba ñane wá: «Ekka Dadaamiya, ka cuðeðe. Kwaye am fakta, sem kina keni ba ekka ñanna. Shairiya á ña ká ankwá maganá áte unjule-aara.

⁶ Aðaba emnde ñanna ndza ta puwa uzhe á emnde á ña, ndza ta puwa uzhe á nabi-aha á ña. Daaci má vatena ká ankwá vaterte uzhe geni a sharushe wá, una tá shá nampire á názena ndza ta maganaa itare na.»

⁷ Daaci yá cena ba kwára umele zlafe ádaliye á ba an ndzeða, á segashe am duksa na tá faná sadake ge Dadaamiya átekwa na, a ba kwára ñanna wá: «Ba estuwa Dadaamiya Yaakadada, ká an hákuma ba ekka palle, ka slejirre, shairiya á ña á ba áte unjule-aara.»

⁸ Daaci ufadire á malika-aha ñanna keni a de puwanve náza-aara. Ñane, kwaye a de puwanaa áte vaciya. Daaci varanteva baráma ge vaciya, ganakini a farfe ge mbera kára-aara ba shagera áte emnde am duniya.

⁹ Am emnde taparántápá warwarire á vaciya, itare ta fantau ge zlázza Dadaamiya kelaa baðemme á masiba-aha á ba am erva-aara na. Dzamarka áte yaikkire á Dadaamiya, magarka tuba arge haypa-aha-aatare.

¹⁰ Daaci ilyebire á malika-aha ñanna a de puwanve náza-aara keni. Ñane, a de puwanaa áte kurshi á sleksire á dabba yaikke na. Daaci a naba tsekwa ge tabeðammire á dem kwára-aara baðemme, emnde tá ðatsa ba nara an slare ge sha zlaða.

¹¹ Aley kwalarevkwále ge tuba. Baira itare tá zlázza Dadaamiya aðaba wige-aha na áte vuwa-aha-aatare, antara palase na tá ankwá á maganá itare na.

¹² Daaci unkwahire á malika-aha ñanna keni a de puwanve náza-aara. Ñane, a de puwanaa am guwa yaikke na tá ðahaná an Aifratís na. Daaci a naba derehe ge yawe am guwa yaikke ñanna baðemme, haa slekse-aha umele am geðí sharánsha baráma ge sawa ásehuna mazle-aara.

¹³ Daaci yá zhára ba jini-aha ta keye, tá gáruva an mugdza-aha. Palle-aatare, a segashe am mbuwe á náza nye, palle, a segashe am mbuwe á dabba yaikke, palle keni a segashe am mbuwe á nabi fida.

¹⁴ Baðemme ba jini-aha á shaitaine na mbarsembe mága najipu-aha kelaaazare na. Ba jini-aha ñanna una watse tá dem slekse-aha á larde baðemme, watse tá jatermaare átirpalle ganakini tá wava an Dadaamiya Saksage na hákuma baðemme á ba am erva-aara na. Una ñanna á de magava am hare yaikke na Dadaamiya á de mára hákuma-aara arge duksa baðemme na.

¹⁵ «Ay degiya, faufa hyema ba shagera, watse yá sawa an ila ba seke neyle. Geða wá, watse ankwá áza edda una paaka háre, fanufe hyema ge nangyuwe-aara na. Ñane wá, yá se bereka an ukhyiye dey, á demka am zherwe yaikke.»

¹⁶ Jini-aha ñanna wá, kwaye ta de jemaá slekse-aha ñanna am tate na tá ðahaná an Harmagaidaum an elva a Ibraniñkau na.

¹⁷ Daaci vuyire á malika-aha ñanna, ñane keni a de puwanve náza-aara am zhegela ba estuwa, yá cena ba kwárá yaikke á sa am huđe á mashidi. Kwárá ñanna a segashe am tate á kurshi á sleksire á Dadaamiya. A ba ñane wá: «Zlauzle áte una mázle-aara.»

¹⁸ Daaci njaanja válaha á zhegela, antara kárá á rade, a naba gyaigyajte ge haha á ba an ndzedá ba ñáñjare. Daga ta nderaa estuwa urimagwe am duniya keni ndza gyaigyajteka haha estuwa đekideki.

¹⁹ A naba tapse ge berni yaikke gergere keye daga á sawa am huđe á haha bađemme. Berni-aha umele na ni tá am huđe á duniya na keni bađemme badzarevbadze. Adaba zlađe seska emtañkire na ta maganaa emnde a *Babila ñanna am ervaunde á Dadaamiya. Adaba una ñanna, anjka á magaterá palása, tá taa kanteka ba ire keni ge zlađa ñanna, ba seke emnde na a cebateraa mbazla na karemka yawe am huđe-aara đekideki na.

²⁰ Wa-aha bađemme, antara ba haha-aha na am dágave á háye-aha keni tsaretse am sleđe-aha-aatare, međaremeđa ba estuwa.

²¹ Nálандze sadafđe a naba fantau ge puwa á sawa am samaya á sa arge emnde, đemdemire á palle ba seke nákwá á uvera. Emnde bađemme tá zlazla ba Dadaamiya adaba zlađa á nálандze ñanna jauje ge ndzedá.

17

Elva a berni yaikke na ta fante zhera á zawarire

¹ Am iga a una ñanna maa, palle á malika-aha vuye na ndza ta tegaterem erba á masiba-aha am erva na a se đahite, a ba ñane: Sawa náwa yá maraká zlađa na ni watse á shaná mukse záware ñgelawa na. Amaana: Berni yaikke ta maganaa áte we á háye-aha gergere kwakya na.

² Duwa á slekse-aha á larde-aha bađemme, ta de magaa gwardzire an mukse zaware ñgelawa ñanna, amá a cebaa emnde am duniya ba seke mbazla na karemka yawe đekideki na. Estuwa, á ba elva á malika ñanna.

³ Daaci a naba tsekwiyarhe ge Shedekwe Cufedđe, daaci a naba eksite ge malika ñanna, kwaye a diya á dem huđe á kaamba. Ya naa ba mukse umele am kaamba ñanna, a njeta áte iga á dabba, dabba ñanna ba háñje. Ire vuye á ba áte dabba ñanna palle, derma-aha-aara kelaawa. Bađemme a vuwa-aara, an puwa ba zhera-aha na zlayeka đekideki na ge zlázza Dadaamiya an ñane.

⁴ Mukse na áte iga-aara na keni maa, á tsekwa am nanjyuwe lefedlefedđe buwa. Nanjyuwe-aha-aara ñanna bukerđe ba jili hanje. Palle, hanjire-aara ba seke makala á iga a bere, amá palle na ba hanje. Vuwa á mukse ñanna bađemme ba náza ñgelawire: Kazlaña á dindar, antara naberaslá, antara náza hyema zarizariya bađemme, ira erba á dindar-aara a ñanaahe am erva. Anjka laakire an naha am erba-aara ñanna. Duksa ñanna wá, zawarire na a maganaa ñane bađemme na.

⁵ Anjka zhera ta puwete áte wafke á mukse ñanna, amá elva am huđe á elva. Akyiye wá: «*Babila berni yaikke na wá, ñane emmarge zaware-aha, antara shagerkire na tá maganá am duniya bađemme.»

⁶ Ya naa mukse ñanna đalanemđála uzhe á emnde á Dadaamiya am ire, uzhe á emnde na shebarka elva a Yaisu na. Ba nanna-aaruwa, yá maga ba najipu-aara.

⁷ «Ká maga najipu á uwe ka,» a ba malika na á elvan ge iya, «naba effa ervaunǵe. Anǵwa duksa palle yá kwaraksekwáre. Kwaye tara mukse ɲanna, antara dabba na á njá átekwa, antara ire-aha á dabba ɲanna vuye na, ira derma-aha kelaawa na, baǵemme yá ndaksendáhe názu am huǵe-aara.

⁸ Dabba ɲanna ka naaná ka na wá, ba dabba na ndza an shifa, amá kina baaka na. Watse á sesse am evege shagerka na baaka halavuwa-aara ǵekideki na, amá á se haraaka kwakya mázle-aara, tá se keǵanaakeda shifa-aara baǵemme. Emnde a duniya na puwarteka zhara-aha-aatare am wakita á shifa daga am fakta á duniya na wá, itare watse tá maga najipu kwakya áte dabba ɲanna. Adaba werre, ndza anǵwa an shifa, amá kina baaka, aley watse á sesse zlaǵe ádaliye.»

⁹ A biyántsa zlaǵe ádaliye, a ba ɲane: «Duksa-aha na náwa ɲane na wá, sey á hyephye enǵale á edda-aara lauktu á cenáncena. Ire-aha á dabba ɲanna vuye na wá, á mára egǵzar wa-aha vuye na a njetaa mukse ɲanna atekwa na. Zlaǵe ádaliye, á mára slekse-aha sadadǵe vuye.

¹⁰ Ilyeǵe-aatare wá, daredde slekse-aha ɲanna. Kina wá, unǵwahire-aatare kina am sleksire. Amá una watse á sawa ge vuyire na á se haraaháre ba cekwa am sleksire ɲanna.

¹¹ Dabba ɲanna ndza anǵwa, amá kina baaka na wá, ba ɲane an ire-aara una slekse ge tiisire, ɲane keni ba palle á slekse-aha ɲanna ta vuye na. Má watse sessa ɲane wá, tá se ba ekkedá ba ǵekideki.

¹² «Derma-aha kelaawa na ka nateraa ka na maa, itare tá mára slekse-aha kelaawa na watse tá sawa á kataǵke na. Má watse saremsa itare, Dadaamiya á de vaterte sarte ba cekwaanǵudǵi ge mága sleksire-aatare antara dabba ɲanna.

¹³ Slekse-aha kelaawa ɲanna wá, watse tá jema ye-aatare palle, sleksire-aatare baǵemme, watse tá maganá ba ge dabba ɲanna palle.

¹⁴ Itare baǵemme na, watse tá gwaare ba ge egǵza zhel kyawe an wáva. Amá watse á de gáná ba egǵza zhel kyáwe na ndzedá, tá antara emnde-aara na a dzeratersaa ɲane, a ǵatersaa ɲane, tá anǵwa á ǵabaná an ervaunǵe-aatare palle na. Á de gáná ba ɲane ndzedá, adaba ɲane Slekse arge slekse-aha baǵemme, Yaakadada arge dada-aha baǵemme.»

¹⁵ A biyántsa malika ɲanna zlaǵe ádaliye, a ba ɲane wá: «Háye-aha ɲanna ka naaná ka, á njá mukse ɲanna áte itare na wá, á mára emnde a larde-aha gergere, emnde a jeba gergere, antara emnde a ndáhá elva-aha gergere baǵemme.

¹⁶ Derma-aha á dabba ɲanna kelaawa, antara ba dabba ɲanna an ire-aara, watse tá gwaare ge mukse záware na an degwune, watse tá zuze áte há-aara baǵemme, watse tá yana á ba an ukhyiye dey. Ba hyuwa á vuwa-aara keni watse tá zuze, tá de zlanazle an kára ba ǵekideki-aara.

¹⁷ Adaba a maganaa ba Dadaamiya slera-aara am ervaunǵe á slekse-aha ɲanna, ganakini tá ɲgudá ye-aatare palle, tá maganá sleksire-aatare ba ge dabba ɲanna palle. Dadaamiya a magaa una ɲanna geni ta maganaamaga názena á kataná ɲane, dem sarte na má gevge názena a ndaasa ɲane.

¹⁸ «Mukse ɲanna ka naaná ka na wá, ɲane á mára berni yaikke. Baǵemme á slekse-aha na tá am duniya na tá á ba am sera-aara.»

18

Palase na á de maganná Dadaamiya ge *Babila

¹ Am iga a una ñanna maa, yá zhárá ba malika umele á tsekwa á sawa am samaya. Hákuma, antara demdemire-aara hyemhye am hudef á duniya bademme.

² Malika ñanna a ketaa kwárá-aara á ba an ndzedá, a ba ñane: «Kina wá, zlauzle *Babila mázle-aara, á de mbedá berni yaikke. Daaci gevge tate á njá á shaitaine-aha, jini-aha, antara yiye-aha na ta shagerka-aha, wayarka emnde na tá njá am hudef-aara.

³ Adaba ñane a ganve ire-aara ba seke mukse zaware, slekse-aha á duniya bademme ta naba magaa gwardzire an ñane, zawarire-aara a cebaa emnde a larde bademme am duniya ba seke a cebateraa ba mbazla. Emnde a tsakala am duniya bademme garega nalmáne an mukse na, adaba ñane wayaawáyá za emtakire á duniya bademme.»

⁴ Daaci yá cena ba kwárá umele zlafe ádalíye á sawa am samaya á ba an ndzedá, a ba ñane: «Ekkure emnde-aaruwa bademme, sawesse am berni na! A ndebakurveka haypa-aatare, antara geni a sharkurka palase-aatare keni.

⁵ Adaba hyaahya haypa á berni ñanna, de shanaasha Dadaamiya am samaya, shagerkire na tá maganá itare na á segasheka am ervaunde á Dadaamiya ba estuwa.

⁶ Sey tá magateránmaga palase ge emnde ñanna ba seke una ndza ta magateranta itare ge emnde umele na. Baira a jaranuje ge una ni ndza ta magateranta itare ge emnde ma ser buwa keni. Ba ire keni a karanteka ge zlađa ba seke emnde na a cebateraa narge na.

⁷ Ba seke una ñane zauze emtakire á duniya kwakya na wá, zlađa keni kwerawanaakwera á ba áte una ñanna, magawantemága palasa ba shagera. Adaba a bántsa am ire-aara: Iya ganevka seke wegyegye a mukse, ya slekse ba iya an ire-aaruwa, á janjerma uwe antara kyuwa ba defikideki.

⁸ Adaba una ñanna wá, sey tá se gwargwe masiba-aha sadadde ge berni ñanna á ba áte háre palle. Tá se gwargwe tara lapikere, antara emtsa, ira waya, lauktu watse tá zlanazle an kárá ba defikideki. Adaba Dadaamiya Yaakadada, sey ba ñane palle an sleksire-aara baaka umele, á de ndahaná ba ñane názu tá maganá ge berni ñanna.»

⁹ Má watse slekse-aha á duniya naránna yire á kárá na á za berni ñanna wá, watse tá puwumpuwa erva am ire, tá tsaka dákwa, tá kyuwa gwardzire na ndza ta maganaa antara berni ñanna, ira emtakire á duniya na ndza ta nanaa itare áhuwa ñanna bademme, adaba berni ñanna zauze kárá.

¹⁰ Kwaye watse tá tse yiyye ge lyawa á zlađa, tá ámbera fa hula: «Alawlawlaw! Baaka berni yaikke! Nja seke *Babila na ni shekwaaka ba defikideki keni?»

¹¹ Ba estuwa ge emnde a tsakala na tá am duniya bademme keni, tá de puwa ba erva am ire, tá de tsaka dákwa ge kyuwa berni ñanna, adaba ta baaka emnde a gáne-aatare.

¹² Adaba itare tá anjwa tsakala duksa kwakya áhuwa. Tá tsakala dindar, antara lipela, ira jeba á nákwá-aha umele anjwa gergere kwakya. Tá tsakala sandá-aha, lefedlefedire-aatare ba seke uwe. Umele-aha-aatare jili hanje, hanjire-aara ba seke makala á iga a bere, umele wá, ba hanje.

Zlafe adaliye, tá anƙwa tsakala jeba á náfa-aha umele an dárádza jipu, antara egdzar duksa-aha na tá maganá an sláre á guwe, umele tá maganá an náfa na an dárádza jipu na, umele á duksa-aha ɲanna tá maganá an verzhagane, umele íre danɲwe, umele tá maganá an jeba á náƙwa-aha umele anƙwa an dárádza jipu.

¹³ Zlafe ádaliye, tá anƙwa tsakala názase gergere kwakya áhuwa: Umele yawe-aara, umele waye á gáná áte vuwa, umele tá dísaná am kára ba seke kajiji, tá anƙwa tsakala wáye á dále, antara nalkáme, antara ukpa-aara, ira mbazla. Tá anƙwa tsakala esla-aha, kyáwe-aha, belsa-aha, ira darkwa-aha, antara ba urimagwe keni: Náve-aha, antara emnde na tá halaterá áte we á wáva. Baaka názu tsakalarka itare áhuwa. Adaba una ɲanna tá kyuwa berni ɲanna.

¹⁴ A ba itare: «Kina kazlaɲa zarizariya na ndza á kataná ervaunƙe á ɲa na ba baaka mázle-aara? Kwakya á nalmáne á kure na, antara emtakire á duniya na ndza kwa zanaa kure na ba yakuránya kwá jammeka deƙideƙi?»

¹⁵ Baɗemme á emnde na tá tsakala berni ɲanna wá, garege nalmána amkwa. Kwáye watse tá tse yiyye ge lyáwa á zlaɗa, tá ámbera kyuwa, tá tsaka dáƙwa-aatare.

¹⁶ Watse tá ba: «Alawlawlaw baaka berni yaikke! Berni zariya na ndza á shakwa sanda-aha lefedlefedfe na, jili haɲɲe ba seke makala á iga a bere, umele ba haɲɲe, tá an dárádza jipu, ira yaadi-aha umele zarizariya baɗemme, an dárádza jipu na. Baaka berni ɲgelawa na an náza ɲgelawire kwakya ázeɲara, kazlaɲa a ɲgelawire-aara, umele ta maganaa an dindar, umele ta maganaa an jeba á náƙwa umele anƙwa an dárádza jipu.

¹⁷ Baɗemme a dikele á duksa-aha ɲanna shekwaaka deƙideƙi, keɗaakeɗa ba estuwa.»

Ba estuwa ge emnde a mága slera áte ire á háye keni. Emnde a báká paare á háye saɗaɗɗe, antara male-aha-aatare, ira emnde a tsakala na tá maga shula an paare-aha á yawe, itare keni kwaye ta tsatsehe baɗemme yiyye.

¹⁸ Ba ta puwete ice-aatare áte yire á kára na anƙwa á zá berni ɲanna wá, a ba itare: «Á jare áme kwa berni yaikke seke una mázle-aara!»

¹⁹ Ba ta ndaase una ɲanna wá, ta fantau ge kyuwa. Tá tsaka dáƙwa, tá slatsa erva, tá zá erva-aatare an sláre, tá puwa hula: «Alawlawlaw! Baaka berni yaikke! Baɗemme á emnde a paare á yáwe saɗaɗsaɗaɗɗe na ta gaa nalmáne á ba áte ɲane na ba cekwaanɲuɗi keni shakwaaka degi!» A zluwa estuwa hula á emnde ɲanna.

²⁰ Ekkure emnde na kwá am samaya, higauhiga arge keɗa á berni ɲanna. Ekkure emnde a bela á Dadaamiya, antara nabi-aha, ira emnde á Dadaamiya baɗemme, higauhiga arge keɗa á berni ɲanna. Adaba pelansepele Dadaamiya ge berni ɲanna názena ndza a magakurtaa ɲane na baɗemme.

²¹ Am iga a una ɲanna maa, yá zhára ba gwarda á malika umele, a eksante dada náƙwa am erva, yaikkire-aara ba seke náƙwa á uvera, a eɓlyanme á dem háye á ba an ndzeɗa, a ba ɲane: «*Babila berni yaikke na watse ba estuwa.

²² Baaka ura á de puwete ice áte emnde a mága gusa am Babila deƙideƙi. Ma emnde a jaa gadzavera, ma emnde a ferta derma antara

nalgaita, watse ba tseriye baaka ura á de cena mágava á duksa am huđe á Babila. Ma emnde a mága dzera, ma emnde a ndera gahe, ma emnde a haa hiya, bademme watse baaka ura á tse am zhegela ba palle keni.

²³ Ekka Babila wá, baaka ura á de puwete ice áte kárá á wáye ázeŋa mázle-aara, baaka ura á de cena elva a gaa mukse, ma elva a de gaa zhele keni am mba á ŋa. Abi werre, ndza ta bántsa emnde a tsakala á ŋa: Sey ba ŋere ka mu ware edda una á jaŋeruje na? Ta zlermu nalmáne á duniya bademme an kurguna. Adaba una ŋanna mbedakmbedá na.»

²⁴ Zlađe ádaliye, Dadaamiya nanna uzhe á nabi-aha-aara, antara uzhe á emnde a daba ŋane, bademme á ba am mbiye á Babila. Bademme a uzhe á emnde na ta cebateraa am duniya na, á ba am mbiye á berni ŋanna baaka ura umele.

19

¹ Am iga a una ŋanna maa, yá cena ba kwárá á sawa am samaya, ba seke kwárá á nalga yaikke hedihekiye, a ba itare: «*Halailuya! Ba Dadaamiya á miya una slelya ura, edda á demdemire, hákuma bademme á ba am erva-aara.

² Adaba ŋane á kya shairiya-aha-aara bademme á ba áte jirire áte unjule-aara bademme. Adaba una ŋanna, maganánmaga palase ge mukse záware na a badzanve duniya bademme an gwardzire-aara, zlađe ádaliye, adaba a cebaa shifa á emnde a slera-aara na.»

³ A ba itare zlađe ádaliye: «*Halailuya! Kwaye yire á kárá na á za berni ŋanna shelle am zhegela, baaka emtsa-aara dem ba ge dekideki.»

⁴ Am iga a bela láhe-aatare maa, emgyegwar zála kul buwa ju ufađe, antara duksa-aha ufađe na tá an shifa na reppe puwaraapuwa á dem áhá á katafke á Dadaamiya am kurshi á sleksire-aara, tá anjwa kezlan ugje. *Halailuya! *Aamin! a ba itare.

Edda una tá dahána an egdza zhel kyáwe na anjwa á gá larusa-aara

⁵ Daaci yá cena ba kwárá umele á segashe am tate á kurshi á sleksire, a ba ŋane: «Ekkure emnde á Dadaamiya bademme, an male-aha-ka, an egdzara-ka, bademme á kure kwa emnde na kwá an lyawa-aara am ervaunde na, galaugála Dadaamiya á miya.»

⁶ Zlađe ádaliye, yá cena ba kwárá umele ba seke kwárá á nalga, kwárá-aatare ba seke mága á yáwe áte guwa yaikke, zlađe ádaliye, ba seke válaha á samaya. A ba itare: «*Halailuya! Adaba Dadaamiya Yaakadada edda á hákuma bademme, Sleksire ba ŋane palle.

⁷ Higaumihiga bademme! Shamisha geđa yaikke! Galaumigála Dadaamiya, adaba hyephe sarte, nwaterwa ŋane geni egdza zhel kyawe á gá larusa-aara, larusa-aara ŋanna keni maganaama naya.

⁸ Varanteva baráma ge larusa, geni á tsekwentsekwa nanjyuwe lefedfe jipu ámberá á maga pulpulire keni jipu, cufedfe zlađe ádaliye na.» Nanjyuwe ŋanna wá, á maramiya shagerire-aha na ndza ta maganaa emnde á Dadaamiya an ervaunde-aatare palle na.

⁹ Daaci a ba malika na á elvan ge iya: «Puwetepuwa elva na náwa yá ndakndáha na malakita: Má ba geđa wá, watse anjwa áza emnde na dahaterdáha Dadaamiya á dem larusire á egdza zhel kyawe na.» A farhe zlađe ádaliye, a ba ŋane: «Baaka fida am elva na dekideki, a ndaasa ba Dadaamiya an we-aara.»

¹⁰ Daaci, ya gaavehe am sera-aara, yá kátá kezlan ugje, amá a naba piyite: «Manjka una,» á bina. «Iya keni ya ba sleslera á Dadaamiya ba seke kure antara egdzar mama-aha á ña na fakurtarefe áte elva a Yaisu na. Kezlankezla ugje ba ge Dadaamiya palle.»

Elva a Yaisu na wá, ba elva na ndza a baternaa Shedefkwe Cufedfde ge nabi-aha, lauktu ta se balaterán ge emnde na.

Zhele midala áte belsa dzayye

¹¹ Am iga-aara maa, ya ketaa ice á dem zhegela wá, yá zhárá ba samaya wanje an wacene. Zlabe ádaliye, yá zhárá ba belsa dzayye telle, antara ura áte iga-aara. Zhera á edda una ñanna: Slejirire, antara baaka fida ázenjára. Ñane á kya shairiya-aara á ba áte jirire, á wava keni á ba áte unñule-aara.

¹² Ice-aha-aara ba seke nara á kárá, dzakwa á sleksire keni baaka zlakta-aara am ire-aara. Zlabe ádaliye, anjka zhera an puwa áte ñane, baaka slediyeddiye dekideki, sey ba ñane palle duksa-aara.

¹³ Nanjyuwe-aara bademme ba uzhe. Zhera-aara wá: Elva á Dadaamiya.

¹⁴ Am iga-aara, ta dabemhe ge emnde a wáva am samaya, itare keni bademme tá á ba áte belsa dzaydzaye, tá am nanjyuwe keni dzayye ba telle, lefedfde jipu, cudfedfde zlabe ádaliye keni.

¹⁵ Anjka á segashe katsakar am mbuwe-aara, an ga slare jipu. Á de gáná an una ñanna ndzedá arge duniya bademme. Ba ñane palle una á de geva slekse an zade á íre am erva, slekse na an hakuma jipu na. Watse á ngerdá kelaade-aha-aara an sera ba seke una tá ngerdá egdzara á náfa am tate-aara, ge beca yáwe-aara na. Una ñanna, á maramiya já ervaunfde á Dadaamiya Yaakadada arge duksa bademme.

¹⁶ Anjka zhera-aara an puwa áte nanjyuwe-aara, antara pákwálá-aara, a ba itare: Slekse arge slekse-aha bademme, Yaakadada arge dada-aha bademme.

¹⁷ Daaci yá zhárá ba malika umele a tsanve ge vaciya, a fantau ge dáha yiye-aha tá anjka ngye am hufe á zhegela, herzha á shanaasha samaya bademme na, a ba ñane á ba an ndzedá, á elvan ge yiye-aha ñanna: «Sawmbare bademme ásehuna, náwa Dadaamiya a gyakur mujri yaikke!

¹⁸ Sawmbare á se za hyuwa á slekse-aha á larde-aha, antara hyuwa á sawji-aha, antara male-aha-aatare, hyuwa á belsa-aha, antara emnde na ndza tá áte belsa-aha ñanna, hyuwa á náve-aha antara emnde na tá kwárá ire-aatare, hyuwa á male-aha, antara egdzara, hyuwa á emnde bademme, sawmbare zauza.»

¹⁹ Daaci yá zhárá ba dabba na, antara slekse-aha á larde-aha, ira sawji-aha-aatare, jarammeje bademme ganakini tá daná wáva ge edda una áte belsa dzayye na antara emnde a wáva-aara.

²⁰ Daaci ta puwatersaa erva ákataliya ge tara dabba ñanna, antara nabi fida na ndza a magaa najipu-aha á katafke á dabba ñanna. Ndza a badu emnde á ba an najipu-aha ñanna, ta lyevaa lámbe á dabba ñanna, ta kezlan ugje ge gáráva-aara hele na. Daaci ta valyateremhe á ba an shifa emnde buwa ñanna á dem derve á kárá, an wesha an *baraudau, jauje ge kárá-aha bademme.

²¹ Amá sawji-aha-aatare, antara emnde na tá am iga á dabba ñanna bademme na wá, a cebateraa ba katsakar na á segashe am mbuwe á edda una áte belsa na. Yiye-aha bademme zaruze hyuwa-aatare, ta yanaa ba itare.

20

Elva a zara sleksire am iva debu

¹ Am iga-aara wá, yá zhárá ba malika umele zlafe ádaliye, á tsekwa á sawa am samaya, an egdza a tsekweram am erva, ge se wera evege shagerka na baaka halavuwa á sladfire-aara dekideki na, antara tsavaytsavaye yaikke.

² Daaci a naba eksavaa náza nye na emgyegwe a záhe keni ba ñane na. Amaana: Male á jini-aha, bi Shaitaine. Daaci a naba ngufanaahe ciyye ge malika ñanna, geni á gá iva debu am tsavaytsavaye ñanna.

³ Kwaye a de eblyanme am evege ñanna, a zlenja an egdza a tsekweram, a venyanuhe zlafe ádaliye geni á gá iva-aha na am huđe-aara, á shanka se bada emnde am duniya mázle-aara. Sey má zlauzle iva debu ñanna, lauktu tá de belanaafela cekwaanjudi.

⁴ Am iga a una ñanna maa, yá zhárá kurshi-aha á sleksire, emnde tá anjwa á njanja am kurshi-aha ñanna, ta vaterte hákuma á kya shairiya ge itare. Zlafe ádaliye, ya náternaa shedekwe-aha á emnde umele, ndza ta cebáteraa adabá tsaraatse áte elva a Yaisu, tá anjwa ndater elva á Dadaamiya ge emnde. Itare ndza kezlaranka ugje ge dabba ñanna dekideki, ma ge gáráva á dabba ñanna keni. Lyiyarka lámba á dabba ñanna dekideki ma áte erva a nadafa-aatare, ma áte wafke-aatare keni. Ya naterna emnde tá á ba an shifa-aha-aatare zlafe ádaliye lanje, tá anjwa zá sleksire-aatare antara Yaisu *Almasiihu am iva debu.

⁵ Una wá, zunjwire á tseta emnde am fáyá. Emnde umele maa, zlafe tá tseteka emtsaafde, sey má zlauzle iva debu ñanna.

⁶ Má gedá wá, sharánsha emnde ñanna Dadaamiya a tsaterte zunjwe am fáyá na. Tá de jammeka antara emtsa na watse á de ceba emnde ge buwire na dekideki, itare watse tá de geva *liman-aha á Dadaamiya, antara Yaisu Almasiihu, tá de za sleksire-aatare antara Yaisu Almasiihu am iva debu.

Halavuhále ndzeđa á Shaitaine

⁷ Am iga á iva debu ñanna maa, watse tá belanaafelá zlafe ádaliye Shaitaine, á de sesse am evege-aara ñanna.

⁸ Watse á de bada emnde zlafe ádaliye am larde-aha bademme am duniya. Ba larde-aha ñanna una tá dahaná an Gaug, antara Magaug na. Watse á jatermaare bademme, ganakini tá de wawa. Kwakyire-aatare, watse ta ba seke shiili na am guwa na.

⁹ Daaci yá zhárá ba daredde, tá kela á dem huđe á duniya bademme, tá anjwa á jantaave ge Tate-aha na tá átekwa emnde á Dadaamiya, tá jantaave ge ñeni yaikke na a wayeta ervaunde-aara ba estuwa. A naba tsekwa ge kára á sa am samaya, a se zlateraahe bademme.

¹⁰ Daaci ta eksevaa Shaitaine na a kedeteraa ñane na, ta de eblyanme am derve á kára na an wesha an *baraudau, tá am huđe-aara tara dabba, antara nabi fida na. Tá de maga palása-aatare áhuwa vayi vacika dem ba ge dekideki.

Shairiya á emnde am halavuwa á duniya

¹¹ Daaci yá zhárá ba kurshi á sleksire yaikke vayvaya, dzayye ba telle, anƙwa ura á njá am kurshi ɲanna. Tara samaya antara haha zhagadarzhagade á katafke-aara, puwarteka ice áte itare ɔƙidɔƙi.

¹² Daaci yá zhárá ba nalga á emnde na ndza emtsaremtsa na, male-aha, antara egdzara baɔemme tá anƙwa á tsaatse á katafke á slekse yaikke ɲanna. Daaci ta naba werta wakita-aha. Anƙwa wakita umele, an puwa zhara-aha á emnde na tá an shifa na á zleka na am huɔe-aara, ɲane keni ta werantehe. Daaci Dadaamiya a fantau ge kya shairiya á emnde a fáya ɲanna baɔemme, ma shairiya á ware keni ta kyánaa á ba áte názena ndza a maganaa edda-aara, ta beranaa am wakita na.

¹³ Antara ba emnde na ndza ndaterunde háye keni, a naba melatersehe á segashe. Tara emtsa, antara fáya keni eptsananaaptsa emnde na ndza tá ázetare, Dadaamiya a se kya shairiya-aatare baɔemme, ma ware keni ta kyánaa á ba áte názena ndza a maganaa edda-aara na.

¹⁴ Am iga-aara maa, ta puwum tara emtsa, antara fáya á dem kára. Derve á kára ɲanna emtsa umele ge buwire.

¹⁵ Daaci ma ware una shanka zhara-aara am wakita á emnde a shifa na wá, ɲane tá velyaná á ba á dem derve á kára.

21

Samaya antara haha bukerɔe tá áɲwaslire

¹ Daaci yá zhárá ba samaya áɲwaslire, antara haha áɲwaslire, emgyegwe-aha-aara na meɔarɔeɔa baɔemme. Ba háye-aha keni ta baaka meɔarɔeɔa baɔemme.

² Zlaɔe áɔaliye, yá zhárá ba berni cuɔeɔe. Una ɲanna, berni á Urusaliima áɲwaslire, anƙwa á tsekwa á sawa áza Dadaamiya am samaya. Dadaamiya a caɔese ba seke una ni larusa á caɔa vuwa-aara má anƙwa á zláá á de gá zhele na.

³ Yá cena ba kwára yaikke, an ndzeɔa jipu, á segashe am tate á kurshi á sleksire. A ba kwára ɲanna wá: «Kina wá, tate á njá á Dadaamiya á ba am dáɔave á emnde mázle-aara, tá de geva emnde-aara ba miyenne, Dadaamiya keni á njá á ba am dáɔave-aatare, á de geva ba ɲane palle Dadaamiya-aatare.

⁴ Á de halatersá ba ɲane an erva-aara yáwe á kyuwa am ice. Watse baaka á de emtsa mázle-aara. Ma kyuwa, ma tsáká ɔákwa, ma wá á vuwa keni baɔemme duksa-aha ɲanna ndza na á dedde.»

⁵ Daaci á ba Slekse yaikke na am kurshi na: «Ka cenáncena emtu, duksa baɔemme sey yá maga ba umele áɲwaslire.» A fiyarhe zlaɔe áɔaliye, a ba ɲane: «Puwetepuwa elva ɲanna, aɔaba jirire baaka fida am huɔe-aara ɔƙidɔƙi.»

⁶ A farhe zlaɔe áɔaliye ge enndáhá-aara, a ba ɲane wá: «Zlauzle áte una. Ba iya una ya zuɲɲwe arge duksa baɔemme, watse ba iya ɲanna zlaɔe áɔaliye am halavuwa á duksa baɔemme. Ya slekatafke keni ba iya, ya slekataliya keni ba iya. Ma á wáná ndera ge ware keni, yá vanteva ya yáwe á shushe ge edda-aara ba dey. Yáwe ɲanna, yáwe á suwa na á fá shifa am ura na.

⁷ Daaci ma a ganaa ware ndzeɔa keni yá vanteva duksa-aha ɲanna. Iya keni yá gevge Dadaamiya-aara, ɲane keni á gevge ba egdza-aaruwa.

⁸ Amá tara emnde a lyáwa, emnde na fartareka, emnde a mága danḡwire á huḡe, emnde a ceḡa shifa, emnde a mága gwardzire, emnde a kyula hele, antara emnde a mága fida, emnde ḡanna baḡemme tá de ḡyakaterá á dem derve á kárá na an wesha an *baraudau na. Una ḡanna, emtsa-aatare ge buwire.»

Elva a Urusaliima áḡwaslire

⁹ Daaci malika-aha vuye na ndza tá an erba-aha vuye am erva-aatare, an naha an masiba-aha na á halavuwa átekwa na, palle-aatare a naba ḡahite, a ba ḡane á elvan ge iya wá: «Sawa náwa yá maraká larusa á gáná egdza zhel kyáwe na.»

¹⁰ Daaci a naba tsekwiyarhe ge Sheḡefkwe Cuḡeḡḡe, kertenḡ a naba eksite ge malika ḡanna, kwáye a de ḡalta antara iya áte ire á wa slacḡḡe ḡipu, a mariya berni cuḡeḡḡe, berni á Urusaliima anḡkwa á tsekwa á sawa áza Dadaamiya á sawa am samaya.

¹¹ Berni ḡanna ámbera á maga wulwulire ba seke jeba á nákwá umele anḡkwa tá ḡaháná an Yaspa, an dárádza ḡipu. Wulwulire ḡanna á maganá ba ḡemḡemire á Dadaamiya.

¹² Ta jantaave ge berni ḡanna an riya yaikke, an slacḡḡire á dem zhegela keni ḡane. Wákyiya kelaawa ju buwa áte riya ḡanna. Malika-aha keni ta kelaawa ju buwa áte wákyiya-aha ḡanna. An puwa zhara-aha á jeba-aha á *Iserayiila-aha kelaawa ju buwa na áte wákyiya-aha ḡanna baḡemme.

¹³ Wákyiya keye keye áte ḡalbe-aha á riya ḡanna ufacḡe kerḡe. Wákyiya keye á dem geḡi, keye á dem manem, keye á dem pute, keye keni á dem yala.

¹⁴ Riya á berni ḡanna baḡemme ta fanaa ekte á ba an nákwá-aha kelaawa ju buwa nḡanḡe. Ba kelaa nákwá am nákwá-aha ḡanna, an puwa zhara á ura palle am pukura-aha á egdza zhel kyáwe ta kelaawa ju buwa na.

¹⁵ Malika ḡanna a ndahi elva na, an zade á dindar slacḡḡe am erva-aara ge kura duksa an ḡane. Á de kura ba tara berni ḡanna an ḡane, antara riya-aha-aara, ira wákyiya-aha-aara baḡemme.

¹⁶ Berni ḡanna wá, gevka takarre. Daaci malika ḡanna a kuranaahe, ḡalbe-aha-aara ufacḡe kerḡe ba kalkale. Ma am slacḡḡire, ma am hwiya keni ba zawa debu kelaawa ju buwa. An wálá á dem zhegela keni ba estuwa.

¹⁷ Daaci a kurese riya-aara keni. Wálá á riya ḡanna deremke, an kul ufacḡe ju ufacḡe áte erva. Una ḡanna wá, a kuran ba seke kura duksa á emnde.

¹⁸ Riya á berni ḡanna baḡemme wá, ta nyananaa á ba an jeba á nákwá umele anḡkwa tá ḡaháná an Yaspa, nákwá ḡanna an dárádza ḡipu. Berni ḡanna maa, baḡemme ta nderanaa á ba an dindar miyenne, ḡáláwwe ba seke kweteram.

¹⁹ Nákwá-aha na ta fanaa ekte ge riya ḡanna maa, baḡemme an cáḡá. Ta caḡanaa an jeba á nákwá-aha umele anḡkwa tá an dárádza ḡipu, nákwá-aha ḡanna jeli gergere baḡemme. Zuḡḡwire á nákwá-aha á ekte á riya ḡanna, ta caḡanaa an Yaspa, buwire, ta caḡanaa an Safira, keyire, ta caḡanaa an Kaldaidaun, ufacḡire ta caḡanaa an Imiradi,

²⁰ ilyebire ta caḡanaa an Sardunisu, unḡwahire ta caḡanaa an Sardiyus, vuyire ta caḡanaa an Kirisauliti, tiisire ta caḡanaa an Bairil, ḡane jeli

slerekke. Maselmanire tá cadanaa an Tupas, kelaawire ta cadanaa an Kirisauparasu, kelaawa jemtekwire ta cadanaa an Turkuwas, njane jeli lipela. Kelaawa ju buwire ta cadanaa an Amaitistu.

²¹ Amá wákyiya-aha kelaawa ju buwa na áte riya á berni njanna, ta fafanu ba jeba á nákwá umele anjwa zariya jipu ákura paare, amá hefaaka. Ba kelaa wákyiya ta fanu nákwá njanna palle. Baráma am huđe á berni njanna wá, ba dindar miyenne, dáláwwe ba seke kweteram.

²² Puwanteka ice-aaruwa dekideki áte mashidi am berni njanna, adaba Dadaamiya Yaakadada, antara egdza zhel kyawe tá anjwa am huđe-aara. Adaba una njanna baaka mashidi na.

²³ Tara vaciya antara tere keni ta baaka dekideki. Adaba demdemire á Dadaamiya hyepheye, Egdza zhel kyáwe keni anjwa á mára parakkire-aara am huđe á berni njanna bademme.

²⁴ Emnde na ndza tá am duniya, tá am berni njanna, tá anjwa já dába á ba áte parakkire njanna. Emnde na ndza ta slekse-aha am duniya na keni, halarantehálá sleksire-aatare njanna á dem huđe-aara.

²⁵ Wákyiya-aha áte riya á berni njanna tá hefeka dekideki, á njá á ba an wácene, adaba baaka vayiya mázla-aara.

²⁶ Sleksire, antara duksa shagera na ndza am duniya na, watse bademme tá de ndakaná á ba am berni njanna.

²⁷ Bademme á názena anjwa harám am huđe-aara maa, á demka á dem berni njanna dekideki. Emnde a mága názu zlayeka, antara emnde a fida wá, baaka baráma ge itare dekideki á dem huđe-aara, sey ba emnde na an puwa zhera-aha-aatare am wakita á emnde a shifa na á zleka na, wakita á egdza zhel kyáwe na. Sey ba itare palle una watse tá dehuwa.

22

¹ Daaci malika njanna a naba mariya guwa, anjwa á kelá yáwe á shifa átekwa, anjwa á maga wulwulire ba seke kweteram. Yáwe njanna, á kela á sawa am tate na tá átekwa tara Dadaamiya tá am kurshi á sleksire-aatare antara egdza zhel kyáwe.

² Daaci yáwe njanna á kelá á ba áte baráma am huđe á berni njanna. Anjwa náfa á shifa áte we á guwa njanna, áte iga guwa njanna, antara ásehuna-aara keni ba njane. Náfa á yá egdzere ser kelaawa ju buwa áte iva palle. Ba kelaa tere, á yá ba egdzere. Hyema-aara keni kurgune ge emnde na ta sawa á sa am larde-aha am duniya na.

³ Bademme á názena a nyainyanvaa Dadaamiya á taa demka á dem berni njanna dekideki.

Tara Dadaamiya, antara egdza zhel kyáwe tá anjwa á njanja am kurshi á sleksire am berni njanna. Emnde a slera-aara tá anjwa kezlan ugje ge njane.

⁴ Itare wá, tá de nanna wafke á Dadaamiya ba shagera, watse tá shá zhera-aara áte wafke-aha-aatare bademme.

⁵ Vayiye wá, watse baaka dekideki, watse baaka wedere á parakkire umele dekideki, ma kára á wáye, ma vaciya keni. Adaba ba Dadaamiya Yaakadada an ire-aara una á de geva parakkire na á hyetehye áte emnde bademme. Daaci tá de zá sleksire-aatare emnde dem ba ge dekideki.

⁶ Daaci a ba malika á elvan ge iya: «Elva-aha na wá, baɗemme ba jirire, ɓaaka fida am huɗe-aara dekiɗeki. Ba Dadaamiya una ndza a vaterte Sheɗekwe-aara ge nabi-aha, zlaɓe áɗaliye, a ɓelaa malika-aara ge emnde a slera-aara, ge se maraterá názu herzhe watse á magava ba jirire na.» A zla elva-aara estuwa.

⁷ «Ya baa ba kure! Náwa herzhe yá anƙwa duwa, yá de gefatertegeɗa emnde na má tsufartetsufa elva a nabiyire na am huɗe á wakita na.»

⁸ Iya Yuhanna wá, ya cenanaa á ba an hyema-aaruwa duksa-aha ɗanna, ya nanna an ice-aaruwa. Am sarte na cenanvaacena, zharannaazhárá duksa-aha ɗanna ba shagera, kreppe ya naba mbedeɓe am sera á malika na a mariyaa duksa-aha ɗanna, yá kezlan ugje.

⁹ Amá a naba piyite: «Maƙka una,» a ba ɗane á elvan ge iya. «Iya keni ya ba sleslera á Dadaamiya ba seke kure antara egdzara mama-aha á ɗa nabi-aha umele. Ya ba seke emnde na ta de ɗaba názena ka puweta ka kina an ervaunɗe-aatare baɗemme. Kezlankezla ugje ba ge Dadaamiya palle.»

¹⁰ Názu a binaa ɗane zlaɓe áɗaliye, a ba ɗane: «Elva-aha na wá, a tsekwanaa ba Dadaamiya. Sheɓatervuweka elva-aha ɗanna ge emnde. Aɗaba herzhe watse á magava duksa-aha ɗanna.»

¹¹ Názu yá bakurná ya wá: Má ura a eksese mága kelaadire, a naba emmága ɗane. Edda una a eksese mága harám, a naba emmága ɗane. Edda una ɗane a eksese mága maggwire, a yanka emmága-aara. Edda una ɗane a eksese mága cuɗeɗɗire, a yanka, a emmága cuɗeɗɗire.»

¹² A ba Yaisu: «Náwa herzhe yá anƙwa duwa antara láɗá-aaruwa am erva yá de tegakurtega. Amá wá, ma ware keni yá de vanta á ba áte názena ndza a maganaa edda-aara.»

¹³ Ba iya una ya zuɗɗe arge duksa baɗemme, am halavuwa á duksa baɗemme keni ba iya ɗanna zlaɓe áɗaliye. Ya slekatakfe keni ba iya, ya slekataliya keni ba iya.»

¹⁴ Má ba geɗa wá, watse tá shansha ba emnde na tá yanka liya am nanɗyuwe-aatare dekiɗeki na. Itare wá, watse tá shansha baráma á dem berni, tá de zá egdza á náfá á shifa na ba seke una tá kataná itare.

¹⁵ Amá emnde a mága ɗuɗɗiyire, antara emnde a mága náfá, emnde a mága gwardzire, emnde a ceɓa shifa, an emnde a mága hele, ira emnde na tá njá á ba an fida am mbuwe na, emnde ɗanna baɗemme wá, itare tá taa demka á dem berni ɗanna dekiɗeki.

¹⁶ «Iya Yaisu, ya ɓelakuraa malika-aaruwa, ganakini á de ɓalakurseɓáale duksa-aha ɗanna baɗemme ge kure aiklaisiya-aha. Ya wulfe á *Dawuda ɗába ba iya, ya terlyakwa á ireɗɗiya keni ba iya.»

¹⁷ Daaci a ba tara Sheɗekwe Cuɗeɗɗe, antara larusa á egdza zhel kyáwe: «Ane! naba sawa». Ma a cenanaa ware keni, ɗane keni a ɓanba: «Sawa». Ma á wáná ndera ge ware keni, sawmbare shawushe yáwe á shifa. Ma a se katanaa ware yáwe ɗanna keni, tá vante ba dey.

Elva na am halavuwa á elva-aha

¹⁸ Iya Yuhanna wá, náwa yá anƙwa fater magiya ge emnde na tá anƙwa cená elva á nabiyire am wakita na: Ma ware una a far názá-aara ge názena am wakita na keni, Dadaamiya á de fanaarfe ge ɗane masiba-aha ɗanna á ndahaná wakita na.

¹⁹ Ma ware una a gulese elva a nabiyyire na am huɗe á wakita na keni, Dadaamiya á de tsakese dza-aara am egdzara á náfá á shifa anƙwa an puwa am wakita na. Watse ɓaaka sleɗe á edda-aara ba ɗekiɗeki am berni cuɗeɗɗe na á ndahaná wakita na.

²⁰ A bántsa edda una a magaa seyɗire á ba an jirire áte elva-aha ɗanna baɗemme na: «Ba jirire, náwa yá á ba áte we á sera, yá anƙwa duwa.»

*Aamin! Naba sawa ka Yaakadada Yaisu!

²¹ Yaakadada Yaisu a hyantehye ɗgurna-aara ma áte ware keni baɗemme.